EMO'U ITUKÓ'OVITI

Inámati Ihíkauvoti Omínovike Jesus

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil

Wycliffe Bible Translators
Liga Bíblica Internacional

EMO'U ITUKÓ'OVITI
Inámati Ihíkauvoti Omínovike Jesus
O Novo Testamento na língua Terena do Brasil

As ilustrações por Horace Knowles nas páginas 64, 117, 123, 517, 548, 562 e 565 são usadas com a permissão de © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.

As ilustrações por Louise Bass nas páginas 22, 59, 127, 159, 168, 200, 232, 257, 268 e 272 são usadas com a permissão de © The British & Foreign Bible Society, 1994.

As ilustrações nas páginas 4, 9, 43, 84, 88, 92, 137, 146, 223, 227, 307, 334, 360, 450, 467, 480 e 555 são usadas com a permissão de © 1978 David C. Cook Publishing Co.

Primeira Edição,
© 1994, Liga Bíblica do Brasil

Segunda Edição,
© 2011, Liga Bíblica Internacional

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons Licença
(Atribuição-Uso Não-Comercial-Vedada a Criação de Obras Derivadas)

Você pode copiar, distribuir, exibir e executar a obra sob as seguintes condições:

- ***Atribuição.*** Você deve dar crédito ao autor original, da forma especificada pelo autor ou licenciante.
- ***Uso ñão-Comercial.*** Você não pode utilizar esta obra com finalidades comerciais.
- ***Vedada a Criação de Obras Derividas.*** Você não pode alterar, transformar ou criar outra obra com base nesta.

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/

Iháhiko Koyuhópeti yara Novo Testamento

Koyúhoti koeku Jesus
Máteu (Mt) . . . . . Mateus 1
Márku (Mk) . . . . . Marcos 87
Lúka (Lk) . . . . . Lucas 140
Xuâum (Xu) . . . . . João 228

Koeku inâ turixóvo ápeyea êgereja
Átu (Át) . . . . . Atos 289

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus
Rómanu (Rm) . . . . . Romanos 364
1 Koríntiu (1 Ko) . . . . . 1 Coríntios 400
2 Koríntiu (2 Ko) . . . . . 2 Coríntios 433
Ngâlata (Ngâ) . . . . . Gálatas 455
Éfeziu (Éf) . . . . . Efésios 469
Filípensi (Fp) . . . . . Filipenses 482
Kolósensi (Kol) . . . . . Colossenses 490
1 Tesalonísensi (1 Ts) . . . . . 1 Tessalonicenses . . . 499
2 Tesalonísensi (2 Ts) . . . . . 2 Tessalonicenses . . . 506
1 Timóti (1 Tm) . . . . . 1 Timóteo 510
2 Timóti (2 Tm) . . . . . 2 Timóteo 520
Títu (Tít) . . . . . Tito 527
Filémom (Fm) . . . . . Filemom 532

Yútoe po'ínuhiko ovoxe Itukó'oviti
Êbereu (Êb) . . . . . Hebreus 535
Teâku (Tk) . . . . . Tiago 564
1 Pêturu (1 Pê) . . . . . 1 Pedro 573
2 Pêturu (2 Pê) . . . . . 2 Pedro 583
1 Xuâum (1 Xu) . . . . . 1 João 589
2 Xuâum (2 Xu) . . . . . 2 João 598
3 Xuâum (3 Xu) . . . . . 3 João 600
Njûda (Njû) . . . . . Judas 602

Koyúhoti koekúti keno'ókotikomo káxe
Apokalípisi (Ap) . . . . . Apocalipse 606

Koúhapu'ikovoku kíxone ne emo'úti . . . . . Vocabulário 645
Exókoviti Vínixoponeaku Koêkuti Emo'úti
Vâha Yarâ'a . . . . . Índice de Assuntos . . 655
Mapas 660

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

EXÓKOVITI KOÊKU NE EMO'U ITUKÓ'OVITI

Pí'a iháxakoku ne Bîbilea. Ápe ne iháxoneti Velho Testamento, ina apémaka ne Novo Testamento. Enepone Velho Testamento, Antigo Testamento koéhamaka. Tirintai nove koe koyuhópeti ovâti. Kene ya Novo Testamento, vinti seti koe koyuhópetiya. Anêko sesentai sei koeti koyuhópeti yane Bîbilea. Kene ne emo'úti Testamento koêti, yokómoma koêku xoko Koúhapu'ikovoku kíxone ne emo'útihiko ya hunókokuke ra koyuhópeti maka yéxane koêku.

Enepone Velho Testamento, hane koyúho koeku tûri ra mêum, yoko turi xanéhiko, koánemaka turi pahunévoti yara kúveu mêum. Koyúhoamaka koêku ne jûdeuhiko, ukeâti tûri ya kaxénake Âbraum tukú koeti koaturu séntu koeti xoénae tumúneke símea Jesus yara kúveu mêum.

Ya Novo Testamento, koeku yúhoikea ûti, "hara koe yutoéti emó'uke Itukó'oviti" koêti, kuteâti koêku xoko Máteu 4.4, koati Velho Testamento kíxo, vo'oku âvoyea ne Novo Testamento yanekôyoke.

Koúxeti íhaxeokono râ'a: **( )**. Yoko "colchetes" koe kixoku yutóxeovo ya purútuyeke. Yokómoma xoko Átu 20.4, enepone **(**tukú koeti Âzea**)** koêti. Komomâ ûti ne Bîbilea Atualizada, anêko **(**até à Ásia**)** koêti. Itúkinovoke kúveuke koúxeti óvo, kixo'êkoti ákoyea koati iyúseyea koêku ne emo'úti ovâti, itúkeovoxo koati koêkune inâ yutoxóvo Bîbilea, ákoʼo itúkeovo ípihone neko inúxotihiko yutoxópati ne emo'u Itukó'oviti veyokóno kópeana yaneko mekúke. Itea ako axú'ina emo'úti ákoti iyusêa kuteâti nê'e.

Koati xâne yara kúveu mêum ikó'itukexo Itukó'oviti yutóxea ne emó'u, itea enepone yútoehiko, aínovo ukeâti isóneuke Itukó'oviti kuteâti koeku xoko 2 Timóti 3.16. Kúveu sesenta koeti xoénae ike pihópine Jesus vanúkeke, usóne yutóxeovo neko koyuhópetihiko ovâti ne Novo Testamento.

Inâ yutoxókono ne Novo Testamento, emo'u ngerêku veínokono, vo'oku énomone itukóvo koati emó'u ne xâne yuhoíkopati ne yutoéti. Koeku itóponea emo'u Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne ákoti okoyúho emo'u ngerêku, yane sá'iri'okopokononemaka ya emó'ukehiko. Ako tôpi kó'iyeovoku xâne yara kúveu mêum yutoxópinokonoati ne emo'u Itukó'oviti ya emó'uke, motovâti éxea Jesus Kristu. Kó'oyene yutóxopovonemaka ya emó'uke têrenoe.

Ovâti ra Novo Testamento

"Evangelho" íhaxeokono póhutihiko ne koaturu koeti inúxoti koyuhópeti ya Novo Testamento. Enepohikorâ'a, hane koyúho koêku ne Jesus yaneko simôa ra kúveu mêum. Yoko enepone evangelho koêti, "Inámati Ihíkauvoti Omínovike Jesus" koêti. Enepone koaturu

koeti Evangelho, anêko âha éxokeovea póhutihiko, ákoinoke koati kutí'iyeokoko ne xêti ovâti upánini aínovoyea koyúhoti koeku Jesus.

Enepone koaturu koeti Evangelho, oko'ikené kíxoa Átu. Kene hane yutoxóvo ya Átu koêku ne ítuke Itukó'oviti pihopóne Jesus vanúkeke, koane koêku inâ turixóvo ápeyea ho'uxínovati ne ítuke, koánemaka inâ turixóvo ápeyea êgerejahiko.

Ikene Átu, anêko po'i nove koeti koyuhópeti, yútoe apostulu Poûlu, páhoe xapa seti koeti êgereja ho'úxinovoku ítuke Itukó'oviti. Harâhiko îha ne koyuhópeti yútoe: Rómanu, koane Inúxoti yoko Pí'ape Koríntiu, Ngâlata, Éfeziu, Filípensi, Kolósensi, koane Inúxoti yoko Pí'ape Tesalonísensi.

Ina apémaka po'íhiko yútoe Poûlu ákoti itukapu yonoti xapa êgereja, itea xoko ínikone pahúkoa. Harâ'a: Inúxoti yoko Pí'ape Timóti, Títu yoko Filémom.

Ikénepoke nekôyohiko, ápe po'i koyuhópeti ákoti exoâti yutoxoâti. Énomone ne Êbereu.

Ina apémaka koyuhópeti, yútoe po'ínuhiko xâne ákoti itukapu yútoe Poûlu. Anêko yútoe Teâku. Yoko Teâku koéhapomaka ne koyúhope. Kúteanemaka Pêturu, pí'a koyuhópeti yútoe. Ina keno'óko mopo'âti yútoe apostulu Xuâum. Énomone ne Inúxoti, Pí'ape yoko Mopó'ape yútoe. Ikénepoke nekôyohiko ina apê yútoe Njûda.

Ina apê ne koyuhópeti koati hunókokuke ne Novo Testamento. Apokalípisi íhaxeokono, koyúhoti koêkumo koekútihiko ya káxehiko keno'ókoti. Yútoemaka Xuâum nê'e.

Xoko póhutihiko koyuhópeti yara Novo Testamento emó'uke xâne, anêko emo'úti inuxínoati, kaha'aînoviti véxea yutoxoâti koane yutóxinovoke póhutihiko ne koyuhópeti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

YÚTOE MÁTEU

koyúhoti koeku Jesus

Xapákuke neko íhikau Jesus, ápe hóyeno koéhati Máteu. Lévi itukóvomaka po'i íhaxeokonoke. Enepora inúxoti koyuhópeti yara Novo Testamento, Máteu yutoxôa. Yoko koperáxinoti nâti itúkovo neko Máteu tumúneke hokópea Jesus. Hane yutóxino ne Máteu jûdeuhiko, exókoati itúkeovo koati Mésiya ne Jesus, eneponeko kíxone yutoéti ya Velho Testamento símeamo, enepone páhoemaka Itukó'oviti yara kúveu mêum. Koati aha Máteu koúhapu'ikea yútoeke itúkeovo natina jûdeu ne Jesus, enepone kúxone jûdeuhiko símeamo.

Xoko turi yútoe Máteu, anêko iháhiko neko oxúnoekene Jesus koukeôvoti xoko Âbraum turi jûdeuhiko. Xapákuke neko iha oxúnoekene Jesus, anêkomaka iha Ndávi, koati teyonéti natina jûdeuhiko mekúke. Éxokovea Máteu motókeyea itúkeovo natina jûdeuhiko ne Jesus. Koane vo'oku itúkeovo kúxone jûdeuhiko símeamo ne Jesus natíxea kuteâti natíxea ne Ndávi mekúke, énomone íhaxinokono "ámoripono Ndávi" ne Jesus. Yokómomapihi koeku "Ámoripono Ndávi" kixonéti hunókoku ra Novo Testamento xoko kouhápu'ikinoveati koêku.

Oxúnoekenehiko Jesus

Lk 3.23-38

1 1 Enepora yutoéti, koati koyuhó'inoviti iháhiko ne oxúnoekene Jesus
Kristu, ámoripono Ndávi, ámoriponoikomaka Âbraum.
2 Eneponeko Âbraum, há'ane neko Izáki.
Kene Izáki, Njáko itukoa há'a.
Kene Njáko, Njúda yoko po'ínuhiko itukoa há'a.
3 Kene Njúda, Pêre yoko Nzêra itukoa há'a.
Táma koéha êno neko pi'âti xe'exa Njúda.
Kene Pêre, Êzorom itukoa há'a.
Yoko Âraum koéha xé'a neko Êzorom.
4 Kene Âraum, Aminâdabi itukoa há'a.
Kene Aminâdabi, Nâso itukoa há'a.
Kene Nâso, Sâumom itukoa há'a.
5 Kene Sâumom, Mbôa itukoa há'a.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Yoko Râbe koéha êno ne Mbôa.
Kene Mbôa, Ôbedi itukoa há'a.
Yoko Rúti koéha êno ne Ôbedi.
Kene Ôbedi, Njése itukoa há'a.
6 Eneponeko Njése, énomone itúko há'a neko Ndávi, nâti mekúke.
Yoko ápe xe'éxa neko Ndávi xoko sêno, viúvana hóyeno koéhati Ûriya.
Salúmaum koéha neko xé'a.
7 Kene Salúmaum, Robôaum itukoa há'a.
Kene Robôaum, Âmbiya itukoa há'a.
Kene Âmbiya, Âza itukoa há'a.
8 Kene Âza, Njozáfa itukoa há'a.
Kene Njozáfa, Njôraum itukoa há'a.
Kene Njôraum, Ûziya itukoa há'a.
9 Kene Ûziya, Njótaum itukoa há'a.
Kene Njótaum, Áka itukoa há'a.
Kene Áka, Ezékiya itukoa há'a.
10 Kene Ezékiya, Manáse itukoa há'a.
Kene Manáse, Âmum itukoa há'a.
Kene Âmum, Njôziya itukoa há'a.
11 Kene Njôziya, Njekóniya yoko po'ínuhiko itukoa há'a ya kaxénake íteokonoku ne viyénoxapa jûdeu xapa isukókoti yaneko omopókononehiko itúkeovo kaúti ya Mbabílonea.
12 Eneponeko Njekóniya, ápe xé'a koéhati Salatíye ike omópinekono viyénoxapa ya Mbabílonea.
Kene Salatíye, Nzorobâbe itukoa há'a.
13 Kene Nzorobâbe, Ambiûdi itukoa há'a.
Kene Ambiûdi, Eliyáki itukoa há'a.
Kene Eliyáki, Âzo itukoa há'a.
14 Kene Âzo, Sadóki itukoa há'a.
Kene Sadóki, Âkim itukoa há'a.
Kene Âkim, Eliûdi itukoa há'a.
15 Kene Eliûdi, Eleâza itukoa há'a.
Kene Eleâza, Mátam itukoa há'a.
Kene Mátam, Njáko itukoa há'a.
16 Kene Njáko, Yûse, ima Mâriya, itukoa há'a.
Yoko Mâriya, énomone itúko êno ne Jesus. Yoko Jesus, énomone ne iháxonetimaka Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.
17 Enepone oxúnoekene Jesus yutoxóvoti îha yarâ'a, kátoze kôe ukeâti kaxena Âbraum tukú koeti kaxena Ndávi. Kene ukeâti kaxena Ndávi tukú koeti omópeokonoku viyénoxapa ya Mbabílonea, kátoze koépomaka îha ne oxúnoekene yutoxóvoti yarâ'a. Kene ukeâti kaxena omópeokonoku viyénoxapa ya Mbabílonea tukú koeti ápepe Mésiya, kátoze koépomaka îha.

Koeku inâ ipuhíko Jesus
Lk 2.1-7

18 Hara kôe kixoku koêku inâ ipuhíko ne Jesus Kristu yara kúveu mêum.
Enepone Mâriya, eno Jesus, hoenáxokonotine itúkeovo yenomo Yûse. Itea
koeku âvoyea ava xoko Yûse koane âvoyea akápinea, ihaikó koéne neko
Mâriya ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 19 Yoko enepone Yûse,
imamo Mâriya, koati itípakovoti hóyeno, epó'oxo koati ponóvoti kixoku
itúkeovo. Exoâne Yûse íhaikea ne Mâriya, ápene isóneuke kotóhineopea
mani kóyenoyea. Itea ako akáha'a ómea yuhoíkovokutike, puvâti váherexea
yuhó'inokono ne Mâriya. 20 Koeku ixómoyea itúkinoa isóneu Yûse, símoa
ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke. Hopúneke vekínoa. Hara kíxoa:
—Yusé, iti ámoripono Ndávi, hako pivôa kéyenoyi ne Mâriya, vo'oku
enepone íhaikea, koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti porexôa kó'iyeaneye.
21 Apêtimo xe'éxa, hóyenomo kalivôno. Jesus íheximo, vo'oku koíteovomo
xanéna ya pahúnevo —kíxoane ánju neko Yûse.
22 Kó'inokeneye uhá koêti yanekôyo, vo'oku simóvotine kaxéna neko yuho
Itukó'oviti ya yuhóke porófeta, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.
Énomone neko emo'úti koêti: 23 "Apêtimo ârunoe ihaíkoti ákoti hóyeno
yuhó'ixoati. Koxe'éxatimo hóyeno kalivôno. Emanûe íhaxeokonomo" koêti.
(Yoko enepone Emanûe koêti, anéye Itukó'oviti xapákuke ûti koêti.)
24 Iyukóvone neko Yûse, itúkoa neko emó'uinoa ánju. Ako kuríkapa
Mâriya, yane kâsatuxonehiko. 25 Itea kóyeane âvoyea yúha'ixa imókone
ipuhíko neko kalivôno. Yoko Jesus íhaxea Yûse ne kalivôno.

Oposíkoa hána'iti ko'éxoneti ne kalivôno, natínamo jûdeu

2 1 Enepo ipuhíkone Jesus yara kúveu mêum, Mbélem ipúhiko,
pitivóko ya Njúdeya. Yaneko káxehiko, kaxénake itúkeovo nâti
ne Êrodi, apé koéne hóyenohiko simôti ya Njeruzálem ukeâti úkeaku
ihâroti. Enepohikone hóyeno, koati hána'iti ko'éxoneti ihíkaxovoti koeku
hékerehiko. 2 Simoné'eya, hara koe épemoke xanéhiko:
—Na óvo ne hóyeno kalivôno ínati ipuhíko, enepone natínamo jûdeuhiko?
Kenó'okinoke ûti, vo'oku koeku vóvea vóvokuke ya úkeaku ihâroti, noixoâti
ûti ne hékere hoénaxovope. Vihayú'ikoponoati simínoke ûti —koe yûho.
3 Kamoáne Êrodi neko koekúti, yupihovó koene itúkinoa isóneu. Uhá
kôe xanéhiko ya Njeruzálem itúkinoamaka isóneu. 4 Yane ho'úxoanehiko
Êrodi ne uhá koeti tutíhiko inuxínoti jûdeu hó'eke yóko'o ne ihíkaxotihiko
ya hó'eke, ina epemó'ikoahiko koeku yuho porófeta mekúke ipúhikokumo
ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. 5 Ina yumopâhiko:
—Mbélem ya Njúdeya, enemo ipúhiko. Vo'oku hara kôe ne yútoe
porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

6 “Enepone Mbélem ya poké'exa Njúdeya, ako apáya'i itea haina
ákoti itúkokonoke ya xapákuke ne koati hána'itinoe pitivóko
ya Njúdeya, vo'oku énomonemo íhonea ne pahúkoti, enepone
inuxínoatimo ne njanéna íhae Izarâe” kôe.

Miquéias 5.2

7 Yane he'onó kíxoane Êrodi iháxikea neko hóyenohiko ukeâti úkeaku
ihâroti, epemó'ikoati itukóvotiye káxe koane kohê ipúhikeaku neko
hékere noíxonehiko. 8 Ina pahukoâhiko ya Mbélem. Hara kíxoa:
—Pîhe, kókoyuse íxea yépemo'iki koêku ne kalivôno. Enepomo inixépanane,
yéta'akapanumo motovâtimaka mbíheaya inzáyu'ikoponea —kíxoane.
9 Úkeane pího neko hóyenohiko ixikó'okoanehiko nâti. Ya xenékuke,
ápeponemaka ne hékere, enepone noíxonehiko koeku óvea óvokuke ya
úkeaku ihâroti inuxó kó'iyea tumúnekehiko tukú koeti símo xoko yónoku.
Simoné'e xoko óvoku ne kalivôno, xe'ó koéne neko hékere koati oúkeke.
10 Noixópanemaka hóyenohiko neko hékere, yupihovó koéne úhepeyeahiko
isóneu koane êno elókeko okóvo. 11 Ina urúkovahiko neko ovokúti, yane
noíxoane ne kalivôno yoko Mâriya, êno. Ipuyuké kó'iyeanehiko nonékuke

(Mâteu 2.9-10)

ne kalivôno ihayú'ikoati, koane míhe'okeahiko neko íhaku iparáti
omínoakehiko ina porexôa neko omínoake, ôro, yoko kohépiti xêru êno
úheti ihópune koéhati mîra, yoko po'inu xêru koéhati ísensu.
12 Ina kouhápu'ikinoa Itukó'oviti neko hóyenohiko ya hopúneke
ákoyeane vekapa xoko Êrodi. Énomone vekópinohiko po'íke xêne koeku
aúkopeovo poké'exake.

Ikóho'ixoa Yûse ne Mâriya yoko Jesus ya Ejítu

13 Enepo pihopóne neko hóyenohiko noixóponoti Jesus, yane símoane
ánju ne Yûse ya hopúneke. Hara kíxoa:
—Keúsakapu, yáma ne kalivôno yoko êno. Íkeha'ixa ya Ejítu.
Yâvaheixanemo tukú koeti endá'akapapimaka motó'iyeovanemo yaúkopivo,
vo'oku opósi'ixoane Êrodi ra kalivôno kaha'âti koépekea —kíxoane.
14 Yane koúsokovone Yûse, úkeane pího ya yóti ikóho'ixoati ne kalivôno
yoko êno ya Ejítu. 15 Ôvoheixoane ya Ejítu tukú koeti ivokóvone Êrodi.
Kó'inokeneye maka kaúsakapune neko yuho Vúnae ya xoko porófeta
koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, enepone koêti: “Koeku ukópea Ejítu,
undíne ihaxíkopa neko nje'éxa” koêti.

Koepékexokono neko inámatiko kalivôno

16 Exoâne Êrodi itúkeovo aupú'ikoatine hóyenohiko ukeâti úkeaku
ihâroti, yupihovó koene ímaikeovo. Yane pahúkoane koépekexeokono
neko uhá koeti inámatiko kalivôno ya Mbélem pi'âtine xoénaena poké'eke,
koánemaka xapa ko'óvokutihiko oveâti xêrerekuke. Itúkinovoke kalivôno
pi'âtine xoénaena poké'eke vo'oku yûho neko hóyenohiko ukeâti úkeaku
ihâroti kuteâti yé'akeneye xoénae ike ipúhikine neko hékere. 17 Yane
koúsokovone neko kúxoti yútoe porofeta Njerémiya, enepone koêti:
18 “Ya Râma, ápe kámone xanéhiko, êno hónoti iyókexoti kotíveti
koeku yaíkea. Manîrapo Rákeu iyôti vo'oku xe'éxaxapa. Yoko ako
itoâti iyúni'ikea vo'oku heú koe ívohikeovo xe'éxaxapa” koêti.[a]

Njerémiya 31.15

Ukopêa Ejítu ne Yûse

19 Ivokóvone neko Êrodi, apé kó'ino Yûse ya hopúneke ne ánjuna
Vúnae. Yoko Ejítuke ovó'iko ne Yûse. Hara kíxoa ánju:
20 —Keúsakapapune, yamápanemaka ne kalivôno yoko êno,
yaúkapapune ya poké'exa Izarâe, vo'oku ivókovonehiko neko kaha'âti
koépekea ne kalivôno —kíxoane.

---

[a] **2.18** Enepone Rákeu kíxone porófeta, énomone neko yeno Njáko, oxú'ikene ne jûdeuhiko. Kene yara yútoe Máteu, koati kixo'êkoti uhá koeti senóhiko jûdeu ya Mbélem koepékokonoti xe'éxa.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

21 Yane omópane Yûse ne kalivôno yoko êno. Poké'exa Izarâe yonópohiko.
22 Itea eyekóxoane Yûse itúkeovo Arkílau, xé'a Êrodi, ahe'ókopo haíkene
natíxea ya Njúdeya, píkoane yonópeaya. Yane éxokoa Itukó'oviti ne Yûse
yonópokumo ya hopúneke. Énomone pihópino Ngalíleyake 23 xoko pitivóko
koéhati Nazâre. Kó'inokeneye, koati tokopóvoti neko kúxoti yuho porófeta
mekúke, enepone koêti: “Iháxeokonotimo íhae Nazâre” koêti.

Koeku yuho Xuaum Mbátita xapa xanéhiko
Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Xu 1.19-28

3 1 Yaneko mekúke, pîho Xuaum Mbátita ya Njúdeya yaneko mêum ákoti
apêti, koyúhoti emo'u Itukó'oviti xapa xâne kamokénoponoati. 2 Hara kôe:
—Ikétivexanoe iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa, vo'oku
yé'exovone kaxena natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne —kíxoane.
3 Yoko Xuaum Mbátita kíxo ne porofeta Izâiya mekúke yaneko kó'iyeaku:
“Énomonemo ne kohonókoti emó'u ya mêum ákoti apêti xapa xâne
kamokénoponoati. Haramo koe yûho: ‘Míhe'akinanoe oxéne ne Vúnae
itúkea ítuke xepákukenoe. Kéyusea kixeku itíkivo nonékuke’ ” kôe.

Izâiya 40.3

4 Yoko evo'i kámelu itúko ípovo neko Xuâum. Vakamóto itúko hô'e. Kene
vohóho yoko ho'o mópo íhae mêum itúko nîka. 5 Enepohikoneko íhae
pítivokona Njeruzálem, yoko uhá koeti íhae Njúdeya, koane uhá koeti íhae
xe'ókuke ne huvêo iháxoneti Njôrdaum, pihóhiko kamokénoponoti Xuâum.
6 Enepohikone xâne koyuhópoti pahúnevo, áhikoahiko Xuâum yane huvêo.
7 Noixoâne Xuâum símeahikomaka êno farîzeu yoko sadúseu,
enepohikone payásoti ya hó'eke jûdeu, hara kíxovokoxoa:
—Itínoe ámoripono xâne kutí koeti koati ipúhokovoti koéxoe, ikítixatinoe
itívoatimo ne ipíhoponopemo Itukó'oviti pohúneti vo'oku yáhikivo
njokóyoke? Ako kalíhuina! 8 Konókoti itíkinoe únati motovâti iyúseyea
itíkivonoe ikotívexoati isóneuke ne pahúnevo koane kirikópati. 9 “Uti
ámoripono Âbraum” hákonoe koe iséneupinovo, pe'okoâti itíkivo aha
Itukó'oviti vo'ókuke. Vo'oku eneponi itukápu énomone kahá'a ne Itukó'oviti,
mani pahukoâti itúkopeovo ámoripono Âbraum ra itátanehiko mopôi.
10 —Kuteâti koêku ne povôti usó koyêtine tetúkea tikótihiko ukeâti poéheveke,
enepohikone uhá koeti ákoti parêxa únati há'i, ina kurikókono yúkuke,
énomonemakamo kíxoaneye Itukó'oviti ne xâne váhere kixoku itúkeovo.
11 Kaná'uti ánjikeopinoe ya úne, yéxokovope ikétivexi iséneuke ne pehúnevo
koane kirikópati, itea ya ingénepoke, harakénemo koati hána'iti teyonéti ya
undíke. Muhíkova anjí'okeova koane omínoam perékatana, ako omóndokea.
Énomonemo ahíko xâne, haînati ya úne itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti, enepone kutí koetimo xunako yúku kasása'ikea. 12 Kutí koetímo
xâne omó'ixoti kasása'ikope ya vo'ókuke, kuteâti ápa. Kuteâti kixókonoku

tirîku kasasá'ikokono, énomonemo kixóneye xâne nê'e. Kuteâti kixókonoku ha'i tirîku ipíhopokono íhakuke, énomonemo kixóneye xâne únati kixoku itúkeovo. Kene ne xâne kutí koeti tuti tiríku ákoti aunáti, oro'ókoatinemo yúkuke xoko ákotinemo ípukeovoku —kíxovokoxoane Xuaum Mbátita.

Koeku ahíko Jesus ne Xuaum Mbátita
Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Xu 1.31-34

13 Yaneko káxehiko, ipúhikea Ngalíleya ne Jesus. Hara yóno huveóke, enepone
Njôrdaum, motovâti áhikeovo xoko Xuaum Mbátita. 14 Ina kixôa Xuâum:
—Mani îti motokêa áhikeonu itea itukovó koe ûndi yépemo áhikeopi
—kíxoane.
15 Ina yumopâ Jesus:
—Ako yuvâti vo'oku koeku kó'iyeaneye, koati kousókoati ûti ne uhá
koeti ínixone Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti —kíxoane.
Yane kúteanemaka isóneu Xuaum Mbátita, áhikoane. 16 Ehá'axo
ipúhikopea úne ne Jesus yaneko ahíkovo, mihe'ó kó'inoane vanúke koane
noíxea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti evesékoti xokóyoke kutí koeti kurûte.
17 Énomone yanê'e, apé koene emo'úti inu'íxoti vanúkeke kámone. Hara kôe:
—Eneporâ'a, énomone Nje'éxa koati ákoti omotóva ongóvo, porexónuti
hána'iti elókeko ongóvo —kôe.

Hixopâ Ndeâpu íkorokea ne Jesus
Mk 1.12-13; Lk 4.1-13; Êb 2.18, 4.15

4 1 Énomone yaneko ike áhikinevo ne Jesus, ómane Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti ya mêum ákoti apêti, hixopâti Ndeâpu íkorokea
pahunévotike. 2 Itopónone koarenta koeti káxe koane koarenta koeti
yóti ákoyea nîka ne Jesus, yane épekoane hímakati. 3 Yanê'e, pihínoane
Ndeâpu, enepone íkorokenati xâne pahunévotike. Hara kíxoa:
—Enepo itikápuxo Xe'exa Itukó'oviti, pehúkaikopo sá'iri'okopeovo
pâum ra itátanehiko mopôi —kíxoane.
4 Ina kixôa Jesus:
—Hara koe yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Haina póhutine nikokónoti
koxunáko xâne, itea kóxunakomaka ne uhá koeti emó'uinovi Itukó'oviti”
kôe —kíxoane Jesus.
5 Úkeane óma Ndeâpu ya Njeruzálem, enepone iháxoneti Sasá'iti
Pitivóko. Hara iyónoa xoko koati vanúke'exeaku yane hána'iti
imokóvokuti, enepone témpulu 6 ina kixôa:
—Enepo itikápuxo Xe'exa Itukó'oviti, kepúhakapu poké'eke yukîti ra
vanúke, vo'oku hara kôe ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti:
“Pahukoâtimo Itukó'oviti ne ánjuhiko, enepone ovóxe íhae vanúke
kóyonoyeopi. Énomonemo namukópopi ya vô'u maka hákone
okó'okoa mopôi ne hîvi” kôe —kíxoane Ndeâpu.

Sâramu 91.11-12

7 Itea hara kíxoa Jesus:
—Ako kalíhuina, vo'oku haramaka kôe ya po'íke yutoéti emó'uke
Itukó'oviti: “Hako yoposí'okovo Yúnae Itukó'oviti” kôe —kíxoane.
8 Ina omopómaka Jesus ne Ndeâpu oúke ênо hána'iti mopôi, exókoati uhá koeti
pahúkoku payásotihiko yara kúveu mêum, koáne ne ênо úhe'ene 9 ina kixôa:
—Mborexópeatimo uhá koêti ra koekúti neíxone kó'oyene enepo
ipiyíkexa nonénguke kutí kixénuti Itukó'oviti —kíxoane.
10 Ina kixôa Jesus:
—Yahíkuxipunu Satanaé, vo'oku hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Ópoehane
Yúnae Itukó'oviti ipíyikexino. Poéhane motovâ kíxeokononeye” kôe —kíxoane.
11 Noixoâne Ndeâpu ákoyea íta, yane ahíkuxopeovane. Yane ápehiko ánju,
enepone ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke simohíkoati ne Jesus kaxunákoponoati.

Inâ turîxo ítuke ne Jesus ya Ngalíleya
Mk 1.14-15; Lk 4.14-15

12 Exoâne Jesus iká'akeovone ne Xuaum Mbátita, aúkopovo ya Ngalíleya.
13 Pohu vekó koepo Nazâre yonópoti Kafanâum. Hane óvo ne pitivóko xe'ókuke
Mar-na Ngalíleya xoko po'i iháxakoku poké'exa Ngalíleya iháxoneti Nzebûlom
yoko Nafitáli. 14 Énomone yaneko pihópeaku Jesus ya Ngalíleya, koúsokoa ne
yútoe porofeta Izâiya mekúke koyuhó'iyeati koêku, enepone koêti:
15 “Enepone poké'e íhauti Nzebûlom yoko Nafitáli ovoti íyeuke Hána'iti Mar
poixô'oke huvêo koéhati Njôrdaum, énomone ne Ngalíleya iháxoneti
óvoku ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. 16 Enepohikone xanéhikoya
ovóheixoti hahákutike, noíxone ênо hána'iti uhapú'iti. Epó'oxo
enepohikone ovâti neko poké'e, óvohikoku xâne hoenáxovotine yonópea
ipihóponovokutike, koúhapu'ikoane ênо hána'iti uhapú'iti” kôe.

Izâiya 9.1-2

17 Énomone yanekôyo, turíxovone ne Jesus koyúhoyea ne emo'u
Itukó'oviti. Hara koe yûho xapa xâne:
—Ikétivexa iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa, vo'oku kaxénane
natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne —kôe.

Itaíkoa Jesus hókea ne koaturu koeti númikuxokenati
Mk 1.16-20; Lk 5.1-11

18 Koeku yónea ne Jesus xe'ókuke Mar-na Ngalíleya, tokononé koéne pi'âti
kopo'ínukokoti, Símaum iháxoneti Pêturu, yoko Ándere ixómoti kurîko
númikuxope vo'oku itúkeovo itúkovokenehiko. 19 Ina kixoáhiko Jesus:
—Hekánunoe. Hainá'ikomo hôe yíxovonoe itea indukópopitinenoemo
ihíkaxoti xâne hókeonu —kíxoanehiko.
20 Énomone yaneko ókoku ôra, kurí kíxoane neko númikuxope,
pihónehiko ikéneke Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

(Mâteu 4.18-22)

21 Yane kali tumûneke, tokononé koéne po'i pi'âti kopo'ínukokoti
ixómoti koyúseopo númikuxope kúveuke vatékena. Énomone ne Teâku
yoko Xuâum, xé'ahiko Nzebêdeu. Yoko ápemaka há'a yane vatékenake.
Yane ítaikoane Jesus neko pi'âti hókeamaka. 22 Kurí kixónehiko há'a
koane vatékena, pihónehiko ikéneke Jesus.

Ihíkaxo ne Jesus koane koitóvo êno xâne
Lk 6.17-19

23 Uhá kíxoa Jesus yónea neko poké'exa Ngalíleya koane íhikaxea
emo'u Itukó'oviti ya sinâgoga, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko,
koane koyúhoyeamaka ne inámati ihíkauvoti koyúhoti kixoku natíxea
Itukó'oviti xapa xâne. Koítovamaka Jesus uhá koeti koêkuti kó'iyeovoku
aríne neko xanéhiko. 24 Eyekóxokonone koeku ítuke ne Jesus ya uhá koeti
poké'exa Sîrea, omókonone uhá koêti ne ka'aríneti xokóyoke. Yoko ako tôpi
kó'iyeovoku arinéti yuvâtihiko. Ápe xâne ûroevo ndémoniu. Ápemaka ákoti
aunáti tûti pepokehí koêti, koane isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo.
Koítovahiko Jesus uhá koêti. 25 Koati ênoti xâne íhae Ngalíleya hokó'ixoati,
koane íhae iháxoneti Yehí Koeti Pitivóko, koánemaka íhae Njeruzálem,
yoko íhae Njúdeya, koánemaka íhae poixô'oke huvêo, enepone Njôrdaum.

Koeku xâne koati únati koêku nonékuke Vúnae
Lk 6.20-23

5 1 Noixoâne Jesus neko êno xâne, pihóne oúke kali mopôi. Ivatákone,
ina ahi'ókova íhikauhiko. 2 Énomone yanê'e, turíxoane Jesus
íhikaxeahiko. Hara kíxovokoxoa:

3—Koati únati koêku ne xâne inixópovoti itúkeovo hána'iti ikonóko'ixovoti
nonékuke ne Íhae Vanúke, vo'oku yonópotimo natíxokuke nê'e.
4—Koati únati koêku ne xâne hokónuti, iyôti koeku kó'oyene, vo'oku
kouhépekopinoatimo Itukó'oviti isóneu.
5—Koati únati koêku ne xâne ákoti kapayásakapu, vo'oku ítukenemo
ra poké'e ika'ínamakapakanane.
6—Koati únati koêku ne xâne kutí koeti épeu úne yoko épeu hímakati
koeku yupíheovo kahá'ayea itúkea ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, vo'oku
kousókinoatimo Itukó'oviti ne âha.
7—Koati únati koêku ne xâne seánati, vo'oku koseánakonotimakamo.
8—Koati únati koêku ne xâne póhutine ponóvoti koekúti opósi'ixo
itúkea, vo'oku iníxotimo Itukó'oviti.
9—Koati únati koêku ne xâne oposí'ixoti íkasaxea omíxone po'ínuhiko
xâne, vo'oku iháxeokonotimo xe'exa Itukó'oviti.
10—Koati únati koêku ne xâne ikoítoponokonoti kotíveti vo'oku únati
ítuke, vo'oku yonópotimo natíxokuke Íhae Vanúke.
11—Koati únati kêkunoe enepo apê ihakópiti, koane vaheréxoti
ítukeinopi, koane apémaka ákoti tôpi kixoku yûho itúkoheyea
kêku vo'oku itíkivo hokónuti. 12 Yupihovó ákoenoe elókeko yokóvo
ixekánaneye, vo'oku koati hána'itimo némoepo vanúkeke. Yoko
énomonemaka kixókononeye váherexea ítukeinokono neko porófetahiko
koyúhoti emo'u Itukó'oviti nóvo, enepohikoneko inúxoti ya utíke.

Íhokoa Jesus yúki ne íhikauhiko
Mk 9.50; Lk 14.34-35

13—Kuteâti koeku itúkeovo únati kixoku koúhekea xánena ne yúki,
énomonemaka kénenoeye xapa xâne kîrivokoevo yara kúveu mêum. Itea
enepo auké'e taú'iko ne yúki, ákonemo oxéne aúkopinokono taú'iko, yane
ákonemo itúkovoke, poéhane kuríkeokono koane kapásikexeokono xoko
kuríkokonoku. Yokóhiyanavo mará'inamo yakútea ne yúki ákotine taú'iko.
14—Kuteâti koeku yúku kouhápu'ikopeti, énomonemaka kénenoeye xapa
xâne yara kúveu mêum. Epó'oxo kuteâti koeku pitivóko ovoti oúkeke kali mopôi
ákoti itoâti hé'onea, énomonemaka kénenoeye. 15 Ako ihúxoti koúhapu'ikope
xovo'ú kixoâti, itea enepo ihúxokono, koati xoko ókoku yúku ixíkokono
motovâti koúhapu'ikea uhá koeti ovâti ne kúveu ovokúti. 16 Énomonemaka
ákoeneye únati kixeku itíkivo maka naíxane xanéhiko ne únati ítike, epó'oxo
maka iháyu'ikanehiko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.
17—Hákonoe ikitíxa nzimínoti ungé'exoponea ra Ponóvoti Kixovókuti ya
yútoeke Muîse, koánemaka ne yútoe porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti
mekúke. Haina nzimínoti ungé'exoponea, itea nzimínoti indúkea uhá koêti ne
yutoxóvotiya. 18 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Koêkumo âvoyea aúke'e ra
vanúke koáne ra poké'e, ákomo ápahuina koekúti veyopóvoti yane Ponóvotike

Kixovókuti yútoe Muîse. Muhíkova póhuti kali létara itukovo póhuti kali telépu'i,
ákomo veyápapu ya koeku âvoyea kaúsakapu uhá koeti yutoxóvotiya. 19 Enepone
xâne ákoti itukâ ne páhoenokono itúkea yane yutoéti, yusíkoti itúkeovo
ínixone ákoyea koati itúkovoke, ina ihíkaxamaka po'i xâne ákoyea itúka, koati
énomonemo okopô koati ikenétike ivávakopeokono ya natíxokuke Íhae Vanúke.
Itea enepone xâne itukoâti uhá koêti neko yutoéti koane ihíkaxotimaka po'i xâne
itúkea, énomonemo itukóvo koati teyonétiya. 20 Koati ngixópitinoe: Enepone
kixeku itíkivo, konókoti yupíheovo anú'ukea ponóvoko kixoku itúkeovo ne
éskiriba yoko farîzeu, enepohikone inuxínoti xanéhiko hó'eke. Hákoti koené'eye,
ákomo kalíhuina yenópi natíxokuke Íhae Vanúke —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone xâne itúkea apê púvone, ákoʼo itukovo apê puvâti

Rm 12.19; Éf 4.26; 1 Tm 2.8; Tk 1.19; 1 Xu 2.1,11

21 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Kémoanenoe koêku neko páhoenokono voxúnoekene itúkea, enepone
"Hako kepéko" koêti, koánemaka ne koêti: "Enepone koepékoti, omokónotimo
yuhoíkovokutike maka ipíhapanakanane" koêti. 22 Itea hara ngixópinoe: Uhá
koeti imaíkinovoti po'i xâne, omokónotimakamo yuhoíkovokutike maka
ipíhapanakanane. Kene ne vaheréxinoti yuhó'ino po'ínu, omokónotimo xoko
koati payásoti yuhoíkovokuti maka ipíhapanakanane. Kene ne koyúhoti
itúkeovo ákoti isóneu ne po'ínu, naíxapu nê'e mará'inamo iyánapakana
ipihóponovokutike xapa yúku. 23 Itukovo yomoti iké'iparaxoke Itukó'oviti, ipíheati
átake ina puyakápanapu yokóvo ápeyea pe'ínu vaheréxinopiti isóneu, 24 kurí
íxeavo ne yómone xoko áta, pihéne yího'ixoponi ne pe'ínu inúxotike motovâti
unátipinokokonoe iséneu, ínamo yaukápapu peréxi Itukó'oviti ne íperaxike.
25 —Enepone xâne apêti évotikopike, omópiti yuhoíkovokutike,
yapásika kíxeaku unátipinoa iséneu ya xenékuke tumúneke símí
yuhoíkovokutike. Hákoti koené'eye, itukapu simetíne yuhoíkovokutike,
konokoâtimo yéni nonékuke ne pahúkotiya. Yane pahukópitimo
kiríkikono xoko pulísea, ínamo kirikákana ika'ákovokutike. 26 Koati
emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ákomo ipíhikapa koeku âvoyea peréxapa uhá
koêti ne yoréveu —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea épemea
Itukó'oviti kotúyopinoa pahúnevo tumúneke seópea nonékuke.

Koêku ne xâne kapíneti ákoti itukapu koati yêno

Mt 18.8; Mk 9.43

27 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Kémoanenoe neko yuhôti koêti: "Hákonoe kepiné'iyi múxone ne po'i
xâne" koêti. 28 Itea hara ngixópinoe: Itukovo apêti hóyeno komómoti sêno
xaneâti íyokeova, koeku kó'iyeaneye isóneu, koati pahukóvotine vo'ókuke
ne váhere oveâti isóneuke. 29 Enepo itukapu yûke, enepone koâti mbiú
koeti ínixepe váherexino ne ítike, yusikóneni meréki koane kiríki ákotike

malîka motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea poixo'o yûke
yenópi vanúke yaneko usokó kó'iyea yûke itea yenópoti ipihóponovokutike.
30 Koane itukapu veô'u, enepone koati íhinovoke váherexino ítike,
yusikóneni titúki koane kiríki ákotike malîka motovâti ákoyea váherexea
ítike. Mani unatíne ákoyea poixo'o veô'u yenópi vanúke yaneko usokó
kó'iyea veô'u itea yenópoti ipihóponovokutike —kíxovokoxoane Jesus,
exókoatihiko kónokea ákoyea íyuhixapapu sayá'ikopeova ne váhere ítuke.

Koeku kuríkoti yêno
Mt 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18

31 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Hara koemáka po'i yutoéti: "Enepone kuríkoti yêno, paréxapa
koyuhópeti kotuyôpeati îha itúkeovo ko'ímati" koé'epepo. 32 Itea hara
ngixópinoe: Koêkuti kuríkoti yêno ákoti itukapu vo'oku aupú'ikoati yêno
yuhó'ixoti po'i hóyeno, koati vaheréxoti ítuke nê'e, epó'oxo koatímakamo
kutí'inoke pahukóvoti ne yêno oko'ímapo. Koánemaka ne koyenópati ne sêno,
kutí koetímakamo ixómoti aupú'ikea inúxoti îma ne sêno koeku kóyenopea.

Veínoake xâne ikána'uxea yûho
Tk 5.12

33 —Koáne kémoanenoe koêku neko páhoenokono ne voxúnoekene itúkea,
enepone koêti: "Hako simikíkixo koeku itúkeovo iháke Itukó'oviti keyúhoyi, itíkoti
koati yuhôti. Konókotimaka kéveseki koêkuti yiûho kuteâti. Koati kenokoâti itíki
ne yiûho keyúhone iháke Itukó'oviti" koêti. 34 Itea hara ngixópinoe: Hako itukóvo
ya iháke koêkuti ihâe keyúhoyi. Muhíkova ya iháke "vanúke" ako yusíka, vo'oku
koati ivátakoku Itukó'oviti natíxea nê'e. 35 Muhíkovamaka ya iháke "poké'e"
ákomaka yusíka, vo'oku kutí kôe ómomikoaku Itukó'oviti ne hêve. Muhíkovamaka
ya iháke "Njeruzálem" ákomaka yusíka vo'oku itúkeovo pítivokona Nâti koati
payásoti ya uhá koêti. 36 Muhíkovamaka ya iháke "tiûti" ákomaka yusíka,
vo'oku enepone póhuti kali híyeu tiûti, ako ítea kehópu'iki, áko'o itukovo keha'âti
keháha'ikopi, ákomaka ítea itíki. 37 Péhuxaikopo ne yiûho. Itukovo "Êm" kêti,
énomone yákoe koáne itíka ákoti ike'ítukexa po'i ihâe ikéna'uxi. Itukovo "Áko'o"
kêti, énomone yákoe, koane itíka ákoti po'i ihâe vínoake keha'âti ikéna'uxi. Yoko
áva po'i vínoake keyúhoyi, koati ukeâti xoko Satánae nê'e.

Ako omótova itúkoponea ésa'i ne váhere ítukeinokono
Lk 6.27-30

38 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Kémoanenoe neko emo'úti koêti: "Itukovo apêti okó'okoti uke
po'i xâne, konokoâtimaka óko'okeokono ûke. Kúteanemaka koêku áva
kehókoti oe po'i xâne, konokoâtimaka kehókeokono ôe" kôe. 39 Itea hara
ngixópinoe: Hako itikópono yésa'i enepo áva vaheréxoti ítukeinopi.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Itukovo apêti ipusóhovoxopiti, síkeanemaka ipúsokea poixô'oke. 40 Koáne
enepo áva mani iyonópiti yuhoíkovokutike koyúhoti kónokea peréxi
ripíno, síkeane omópeamaka keápana. 41 Koáne áva pahukópiti keínoinoa
ínone ovâti póhuti kílomituru, yamína ya pi'âti kílomituru. 42 Koáne áva
epemópiti ítikevo, peréxa. Áva kahá'ati váxeopi ítikevo, ívexamaka.

Muhíkova xâne puvo'óviti, konókoti ákoyea omótova vokóvo
Lk 6.32-36, 23.34; Át 7.60; Rm 12.14

43 —Kémoanenoe neko emo'úti "Hako motovâ yokóvo ne ínikene koane
pívamaka ne puvópiti" koêti. 44 Itea hara ngixópinoe: Hako motovâ yokóvo
ne puvópiti. Itíkina orásaum ne vaheréxoti ítukeinopi. 45 Yane itínenoemo
itukóvo koati kaná'uti xe'éxaxapa Itukó'oviti ya vanúke. Vo'oku poréxoa
Yá'a íhae vanúke uhápu'iyea ne káxe xapa xâne ákoti aunáti, koánemaka
xapa únati xâne. Kúteanemaka kíxoaku poréxea úko ne xâne ponóvoti
ítuke, koánemaka ne ákoti aunáti ítuke. 46 Itukapu póhutine xâne ákoti
omotóvopi okóvo ako omótovo yokóvo, namo kíxoaye ápeyea némoepo xoko
Itukó'oviti? Muhíkova ne koperáxinotihiko nâti, enepone yómoti ánu'ukea
kóperau, ákomaka kamáxatika ne ákoti omotóva okóvo. 47 Itukapu póhutine
ínikene itíkino únati, koati kutipasí keâti ne ákotihiko êxa Itukó'oviti, vo'oku
énomonemaka kixóhiko itúkeovo. 48 Hukinóvoti ngíxeopinoe: Itíkapunoe
ponóvoti kixoku itúkeovo kuteâti koêku Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

6 1 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Yokóhiyanavonoe, hako yoposíko noíxeokono ne únati ítike
keha'âti iháyu'ikeopi po'ínuhiko xâne, vo'oku enepo akoéneye ne ítike,
ákomo némoepo xoko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

Koêku ne poréxoti huvó'oxeake ne xâne apêti konokínovati

2 —Enepo áva peréxoake ne xâne apêti nókone, hako kutí koe pehúkoti
inuxínopiti oxoti torombéta keha'âti noíxeokono ne ítike, kuteâti kixoku itúkeovo
ne xâne ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko. Vo'oku enepo apê pôreu ya
íhikaxovoku hó'e koáne ya none ovokúti, énomone kixínoakeneye kaha'âtihiko
ápeyea ihayú'ikoati. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Vo'oku íkomumuxeovone
xâne, usóne námoepo nê'e. Yane ákonemo námoepo xoko Itukó'oviti. 3 Itea enepo
áva hivó'oe, hako kalihú'ina yopósiki ápeyea po'i exoâti, muhíkova ne ínikene
koati ákoti omotóva yokóvo 4 maka hákone exókono. Yane apêtimo némoepo
xoko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke iníxoti koekúti ákoti po'i noixoâti.

Nókone kó'iyea ne xâne itûko orásaum
Lk 11.2-4

5 —Enepo itikánoe orásaum, hako kitêa ne xâne ikútixapovoti koati
sasá'iti ya po'ínuhiko. Vo'oku enepo itûko orásaum, áhatihiko xe'ó kó'iyea
ya íhikaxovoku hó'e koánemaka ya none ovokúti vékoheixoku xâne, kahá'ati

noíxeokono. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Vo'oku íkomumuxeovone
xâne, usóne námoepo nê'e. Yane ákonemo námoepo xoko Itukó'oviti.
6 Kene îti, enepo itîka orásaum, urukú yákoepo kúveu yóvoku. Exexó íxea
ne péhapetea. Yépema ne Yá'a íhae vanúke, enepone ákoti inixoâti, yane
iko'íparaxopeatimo nê'e. Koáhati iníxoti koekúti ákoti po'i noixoâti.
7 —Koáne enepo itîka orásaum, hako kitêa ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti
yómoti káyuixea yûho enepo itûko orásaum. Koati ikutíxatihiko
yumopókonotimo vo'oku ixómoyea káyuixoa ne yûho. 8 Hako
ikítipasikova ne xâne kuteâti nê'e, vo'oku exo nékone ne Itukó'oviti,
enepone Yá'a íhae vanúke. Tumúneke yépemi, éxoane ne nékone. 9 Itea
hara yákoe enepo itîka orásaum:

"Iti Ha'a ûti íhae vanúke, émbemo téyeamo sasá'iti îhe ne uhá koeti xâne.
10 Émbemopi ukóponeamo ne netíxi yâye xapákuke ûti, uti xâne. Itúkapu
yâha kousókovo yara poké'e kuteâti koeku koúsokeovo ya vanúkeke.
11 Peréxavi nika ûti itukovo káxe. 12 Ketúyapa pahúnevo ûti koêkumaka
kóseanayea ûti ne po'ínuhiko xâne vaheréxinoviti ítuke, kutí kixoâti uti
ákoti pahukápu. 13 Hako sike'évi víkorokeovo pahunévotike itea peréxavi
víteova ne váhere kixovókuti, (vo'oku poéhane îti itukóvo hána'iti nâti
ya uhá koêti. Poéhane îti apê xunáko oúkeke uhá koêti. Poéhanemaka
îti itukóvo hána'iti ihayú'iuti ya uhá koêti, ákotinemo hunókoku. Itúkapu
énomoneoxo koéneye)" yákoe itîka orásaum —kíxovokoxoane Jesus.
14 —Vo'oku enepo kutí ixêa ákoti váherexeaku ítukeinopi ne po'inu
xâne, kúteanemakamo kixópiku Itukó'oviti. 15 Itea enepo hákoti
kixeáneye (ne váhere ítukeinopi po'i xâne), ákomakamo katúyapa váhere
ítike ne Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

Nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe

16 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepo jejuá yakôe, hako isone'ekovoo keyê kuteâti kóyeku ne xanéhiko
ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko, kahá'atimaka éxokeovo po'ínuhiko xâne
itúkeovo jejuá koêti. Ivévaka ra yunzó'inopinoe: Vo'oku íkomumuxeovone
xâne, usóne námoepo nê'e. Yane ákonemo námoepo xoko Itukó'oviti. 17 Kene
îti, enepo jejuá yakôe, hako kixevóneye, itea kímanduxapu ina kevaríkapu
koane kipénaneapu, 18 maka hákone exôa po'ínuhiko xâne itúkeovo jejuá
kêti, itea itúkapune póhutine Itukó'oviti exôa, enepone Yá'a íhae vanúke
iníxoti koekúti ákoti po'i noixoâti. Yane apêtimo némoepo xokóyoke.

Koêku ne kaná'uti vîrikuxea, uti xâne

Lk 12.33-34; 2 Tm 4.8; Êb 10.34; 1 Pê 1.4; Ap 7.15-17, 21.1, 22.1

19 —Hako yoposí'ixo kirí'uxi apeínopiti yara poké'e ya ákoyeaku oríkoa
kálihunoe hó'openo níkoheyea, koáne ya ápeyeaku iko'íhomuyoxoati,
koánemaka xoko ápeyeaku urukú koeti oméxoponea. 20 Itea itúkapu

vanúkeke ítixe apeínopiti xoko ákoyeaku aúke'e, koáne xoko ákoyeakunemo
kálihunoe hó'openo nikóheati, koáne xoko ákoyeaku iko'íhomuyoxoati
itukovo koesáyu'ixoati, koáne xoko ákoyeakunemo urukú koeti oméxoponea.
21 Vo'oku koêkuti yunákoaku ne apeínopiti, itukapu vanúkeke áko'o itukapu
poké'eke, énomoneoxo yónoheixo iséneu —kíxovokoxoane Jesus.

Ominó'oviti uhapú'iti yoko hahákuti
Lk 11.34-36

22 —Kuteâti koeku yúku kouhápu'ikopeti, énomone koéneye ne uke xâne
koxé'uke. Enepo aunáti ne yûke, uhapú'itikemo yóvoheixo. 23 Kene itukapu
ákoti aunáti ne yûke, hahákutikemo yóvoheixo. Kúteanemaka koêku
ne kouhápu'ikoti isóneu xâne. Enepo itukapu hahakú kixópiti ne mani
kouhápu'ikopiti, yupihovó koetíneoxomo itúkeovo hahákutike yóvoheixo.

Konókoti itúkeovo Itukó'oviti yoko ítuke yuíxovo ûti
Lk 16.13, 12.22-31; Fp 4.6; Êb 13.15; 1 Pê 5.7

24 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ako xâne motovâti pi'á kíxea pátarauxa. Vo'oku koêkumo ákoyea
omótova okóvo ne po'ínu, yane ákomo itúkoake ne po'ínu, áko'o enepo
itukapu yuíxovoxo ítukexeake ne po'ínu, yane ákomo itúkoake ne po'ínu.
Koane enepo yixápu kirí'uxi apeínopiti, ákomo yoxéne yíxivo ítuke Itukó'oviti.
25 —Énomone ngixínopinoe ákoyea ixomo ipúpakina yokóvo ne kixékumo
kêku itukovo káxe, ukínopikumo nîke yoko yêka, koane nókone kexé'u
kixékumo iké'ipovoxopivo. Vo'oku enepone kéyeku itukovo káxe, haina
pohúneti níki. Koane haina pohúneti iké'ipovoxopivo yápeino. 26 Ivévakapihi
koêku ne hó'openohiko ôti. Ako nâ. Koane ako ítixeaku ha'i nóne. Ákomaka
unákoku nîka, koane ákomaka óvoku ítixoku êno nikokónoti, itea kóyeane
poréxea Itukó'oviti nîka, enepone Yá'a íhae vanúke. Hainá'ikopo itínoe
yupihóvo itóponone nonékuke Itukó'oviti yane hó'openohiko? 27 Ako
ápahuina ya xepákukenoe itotimo koúkoponea kaxena ivókovope, yusíkoti
yupíheovo kóxunakeovo kahá'ayea koúkoponea.
28 —Ná'ikopo koeti yupíhinovo yónea iséneu ne kixékumo iké'ipovoxopivo?
Ivévakapihi koeku payá'iyea ne koati uhé'ekoti hîu itunoêvoti ya mêum,
enepone humanévoti. Ako okó'ituke, koane ákomaka ixúxuka kuteâti koeku
xâne. 29 Itea koati ngixópitinoe: Muhíkova neko uhá koeti úhe'ene Salúmaum,
enepone hána'iti nâti iríku mekúke, ako itápana úhe'ene hîu ne itunoêvotihiko
íhae mêum. 30 Katarákoapo Itukó'oviti ne itunoêvoti íhae mêum mapini
póhutine kó'oyene ápeyea, ihârotike oro'ókokonotinemo yúkuke, ínapomo hako
katarákopi itínoe xâne ôriti kúveova. 31 Hákoikopo pipokéxo iséneu ixómoyea
yépemo'ixopovo ukínopikumo ne nîke yoko yêka koane ípevo. 32 Enepora uhá
koeti koekúti, koati xâne ákoti êxa Itukó'oviti yonóheixoa isóneu. Yoko éxoa
Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke, kénokinoe uhá koêti ra koekútihiko.

33 Hane itíka yónoheixoku iséneu inúxotike, ítuke Itukó'oviti koánemaka péni
kixeku itíkivo kuteâti ahá'inopi. Yanê'e, kousókinopeatinoemo Itukó'oviti
ne uhá koeti po'ínuhiko nékone. 34 Hako pipokéxo iséneu vo'oku nékonemo
ihârotike, vo'oku apépotimakamo po'i yónoku iséneu ihârotike. Ópoehane
yónoku iséneu ne nékone ya póhutihiko káxe. Hákone kiri'úxoa pipókexinoa
iséneu ne nékone ya keno'ókoti káxe —kíxovokoxoane Jesus.

Ako yusíka vitúkeovo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne

Lk 6.37-38, 6.41-42; Rm 2.1; 14.1; 1 Ko 4.5; Tk 4.11

7 1 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Hákonoe itikóvo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne
inixeâti ákoyea aúnati enepo hákoti yexôa koêku, mará'inamakamo
íxekananeye. 2 Vo'oku kuteâti kíxeaku iséneunoa ne po'ínuhiko xâne,
énomonemakamo kixékononeye. Kuteâtimaka ítikeinoa ne po'ínuhiko
xâne, énomonemakamo koéneye ítikeinokono.
3 —Na koeti yíxinova kemómoyi ne kutí koeti kalîhuti koekúti yonoti ukeku
pe'ínu, koeku ákoyea ínixepa ne kutí koeti koati hána'iti itátane tikóti yonoti
yukékuke? 4 Na kíxoaye yéxoki po'i xâne pahúnevo koeku ákoyea ínixepa ne
pehúnevo? Mani kutí keti xâne ákoti eapâ ne hána'iti itátane tikóti yoneâti ukéku,
itea kóyeane kíxea ne po'ínu: "Veyámbinapeavo ne kali koekúti yonoti yukékuke"
kixoâti. 5 Itínoe ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko, viyápa inúxotike ne kutí
koeti hána'iti itátane tikóti yonoti yukékuke, maka sásasa ákoyepone ínixi. Ínamo
omotóva viyópi ne kutí koeti kali koekúti yoneâti ukékuke ne pe'ínu.
6 —Hako kutí kê xâne poréxoti tamúku koati únati yoko sasá'iti koekúti.
Hákomaka kutí kê xâne kuríkoti uhé'ekoti iyoyónevoti yupihóvati hepíko
xapa kûre, mará'inamo ákanukexa, yane koímaiti okópeopi koane óko'okeopi.

Konókoti kutípea ûti yumópeovimo Itukó'oviti vitûko orásaum

Lk 11.9-13

7 —Yépema Itukó'oviti ne yâha vo'oku porexópeatimo. Kéxuna'ixapu
yopósiki vo'oku itepónoatimo. Hako imaxovó kixêa yépemo'ixi, kuteâti koeku
ixómoti ipusóko pahapéti ehane míhe'okinokonoa. 8 Vo'oku uhá koeti epémoti,
poréxokonoa ne épemone. Koáne ne koxuná'ixovoti opósikea ne nókone, itóponoa.
Koáne ne kutí kixóvoti ipusókoti pahapéti, mihe'ókinokonoatimo. 9 Itínoe apêti
xe'éxa, maní'ikopomea perexoâti mopôi ne xi'íxa epemápi pâum? 10 Manímea
koéxoe peréxoa epemápi hôe? 11 Muhíkinova itínoe mapini váhere xâne
pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti, itea peréxoa únati koekúti ne xi'íxa. Ínapoxo ne
Ha'a ûti íhae vanúke, koatimo únati koekúti poréxoa ne xâne epemoâti.
12 —Kuteâti koeku yâha kíxeopineye ne po'íhiko xâne, énomonemaka
íxeaneye, vo'oku énomone itukóvo ne koati kaná'uti kixó'ekone ne
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koánemaka ne íhikauvi yútoe
porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Pi'âti kó'iyeovoku xêne
Lk 13.24; Fp 3.19-20

13 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Hara víka xoko pahapéti iyonópoti xâne xoko Itukó'oviti, enepone
kutí koeti kalíkuti. Vo'oku enepone pahapéti koáne ne xêne yonópoti
ipihóponovokutike, koati vákuti nê'e, koane êno xâne vekoâti. 14 Itea
enepone xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, ako ávaku koánemaka ne
páhapetea, yoko ako axú'ina xâne itoâti vékea.

Xâne ákoti itukapu koati kaná'uti páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u
Lk 6.43-44; Xu 15.4; Tk 3.11; 1 Xu 4.4

15 —Yokóhiyanavoa ne xâne ákoti okoyúhoa ne kaná'uti emo'u Itukó'oviti,
vo'oku upánini kutí'iyea éxoko su'ûso simopínoe, koatíhiko kutí koeti
koyuvôrixovoti yovîre ákoti iyuhixa hopéno'iu enepo isukôa. 16 Ya kixoku
itúkeovo, énomonemo yéxi itukóvotiye kuteâti yéxi koêku ne xuve tikóti
vo'oku há'i. Ápeikopo xâne veyoti úva xuvékuke topekóxe? itukovo veyoti fîgu
ka'ávetike nonéti xapa úhiti? 17 Vo'oku uhá koeti únati xuve tikóti, únatimaka
ne há'i pôreu. Kene ne váhere xuve tikóti, váheremaka ne há'i pôreu. 18 Ako
yusíka poréxea váhere há'i ne koati únati xuve tikóti. Ákomaka parexa únati
há'i ne váhere xuve tikóti. 19 Uhá koeti xuve tikóti ákoti parêxa únati há'i,
tetúkokono ina kurikókono yúkuke. 20 Kúteanemaka koeku nekôyohiko,
vo'oku enepone há'i pôreu, énomonemakamo yéxi itukóvotiye neko xâne.

Yuho Jesus koêku ne urúkopovoti natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke
Lk 6.46, 13.25-27; 2 Ko 11.13, 13.5; 2 Pê 2.1; 1 Xu 2.3, 5.12

21 —Hainamo uhá koeti xâne "Unaém, Unaém" kixónuti ûrukopeovomo
natíxokuke Íhae Vanúke. Poéhanemo neko itúkoti ahá'inoa Nzá'a
íhae vanúke. 22 Yaneko káxe, enómo xâne kixónuti: "Unaém, Unaém,
koyúhopepo uti yemó'u xapa xâne vitúkoti péhoenovi. Ihékemaka veínoa
ûti kópuhikopea ûti ne ndémoniu urúkovoti xoko xâne. Ihékemaka veínoa
ûti vitúkea êno iyupánevoti" kixónutimo. 23 Yane ínamo injâ: "Hainánoe
iti ovónje. Yahíkuxipunu itínoe itúkoti váhere" ngixoâtimo.

Pi'âti kó'iyeovoku poéheve péti
Lk 6.47-49

24 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Uhá koeti xâne kamokénoati ra emó'um koane itukoâti, hane koéneye
ko'isóneuti hóyeno itúkoti pêno xoko poké'e mopoíxoti. 25 Keno'óko êno úko,
koínikone huvêo ina kayakákoa êno xúnati ihunóvoti neko ovokúti, itea ako
íkarakapu vo'oku itúkeovo xoko poké'e mopoíxoti ixíkokono.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

26 —Kene uhá koeti kamoâti ra emó'um ákoti itukâ, hane koéneye xâne
ákoti isóneu itúkoti pêno xoko poké'e hariríxoti. 27 Keno'óko êno úko,
koiníkone huvêo ina kayakákoa êno xúnati ihunóvoti neko ovokúti, yane
íkorokovone. Heu-heú kôe itáhineyea —kíxovokoxoane Jesus.

Úkeakune xokóyoke ne hána'iti exóneti íhikaxone Jesus
Mk 1.22

28 Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, enepohikoneko êno xâne kamokénoati,
yupíhova iháyu'ikea ne ihíkauvoti íhikaxone, 29 vo'oku koati iyúseoti itúkeovo
úkeakune xokóyoke ne hána'iti exóneti íhikaxone ne Jesus, kene haina kuteâti
ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muîse.

Koitóva Jesus neko yúvone lépara
Mk 1.40-45; Lk 5.12-16

8 1 Evesékopeane Jesus oúke neko kali mopôi, yupihovó koe êno
xâne hokopâti. 2 Yane apé koéne hóyeno ahi'ókovoti Jesus. Enepone
hóyeno, yúvone koati váhere arinéti iháxoneti lépara. Ipuyuké koéne
nonékuke Jesus koane kíxea:
—Unaém, enepo yakahá'a, motóva kesása'ikopinu yara arínem —kíxoane.
3 Ina sipo'ókoa Jesus koane kíxea:
—Ngahá'a, sesá'ipine ra yaríne —kíxoane.
Ehá'axo koyúhoa Jesus, má koépone neko aríne, unátipone. 4 Ina kixôa Jesus:
—Hako yetó'oko koêkuti xâne ra índukeinopi, itea yéxakapanapa ne sasedóti,
enepone inuxínoti xâne hó'eke. Yamína iké'iparaxoke Itukó'oviti kuteâti koeku
páhoenovi yútoe Muîse, yéxokovope itúkeovo yunatípotine —kíxoane.

Koitóva Jesus neko ahínoe tuti húndaru íhae Róma
Lk 7.1-10

5 Simoáne Jesus ne Kafanâum, ápe ikoseânaxovati, hóyeno ákoti
itukapu jûdeu, tuti póhuti séndu húndaru íhae Róma. 6 Hara kíxoa:
—Unaém, anêko anzínoe ka'aríneti óvonguke. Ákone ita ehévokeovo
mûyo. Koati yupihóvotine koítoponeovo kotíveti vo'ókuke ne aríne.
7 Ina kixôa Jesus:
—Mbihotímo yóvokuke, ngoitóvatimo —kíxoane.
8 Itea hara kíxoa tuti húndaru:
—Unaém, ako yomótokea yûrukivo óvonguke. Pohu pahú íxea unátipea ne
anzínoe, yane itóvotinemo. 9 Vo'oku undímaka hóyeno konókoti itúkea páhoenonu
payásoti ya undíke. Koane ápe húndaru konókoti itúkea mbáhoenoa. Poéhane
kónoko “Pîhe” ngíxea, yane pihotíne. Kene po'ínu, “Kiná'aka” ngixôa, kenó'oko.
Koane anzínoe, “Hara itíka” ngixôa, itúkoa ne mbáhoenoa itúkea —koéne.
10 Kamoáne Jesus neko emó'uinoa tuti húndaru, yupíhova iháyu'ikea,
ina kixôa neko xanéhiko hokoâti:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ako noínjeaku xâne koati
kuvovónuti kuteâti râ'a, muhíkova xapákuke íhae Izarâe —koéne.
11 Ina koe'íkomaka:
—Koati ngixópitinoe: Enómo xâne ukeâti po'íkehiko poké'e ya xoko
úkeaku ihâroti koáne ya xoko kíyo'i káxe ivatákoponotimo ya xe'o mêsa
ya ayuíti xapákuke evo Âbraum, Izáki yoko Njáko ya natíxokuke Íhae
Vanúke. 12 Itea enepohikone íhae Izarâe, enepone mani koati noivókoeti
yonópea, kurikókonotimo xapa êno hahákuti, óvoku iyókexoti yoko
ngarutútukexoti ôe vo'oku tiveko koêku —kíxovokoxoane Jesus.
13 Ina kixôa Jesus neko tuti húndaru:
—Pihépane yóvokuke. Vo'oku kívivonu, énomone ákoeneye kuteâti
yâha —kíxoane.
Énomone yaneko ókoku káxe, unátipone ahínoe neko tuti húndaru.

Koitóva Jesus ne imose Pêturu
Mk 1.29-31; Lk 4.38-39

14 Simoné'e ne Jesus óvokuke Pêturu, inu'í kíxeane imóse ípeke,
yupihóvoti otuko mûyo. 15 Yane namú kíxeane vô'u Jesus. Uké'epone neko
otuko mûyo, ina exepúkopo neko sêno, yane kátarakopone Jesus.

Êno po'ínuhiko ka'aríneti koítovone Jesus
Mk 1.32-34; Lk 4.40-41

16 Yaneko kíyo'i káxe, omókonone xoko Jesus neko êno xâne ûroevo ndémoniu.
Yane pohu pahú kixópa Jesus neko ndémoniuhiko, ipúhikoponehiko, yoko
koítovamaka uhá koêti neko xâne ka'aríneti. 17 Kó'inokeneye motovâti koúsokeovo
neko yuho Itukó'oviti, yútoeke porofeta Izâiya mekúke, enepone koêti:

> "Koati énomone veyopínovi varíne, koane oúkeke yonópo uhá koêti
> ne veópone" koêti.

Izâiya 53.4

Koeku apê kahá'ati hókea Jesus
Lk 9.57-62

18 Noixoâne Jesus yupíheovo êno xâne hokó'ixoati, pahúkoane neko
íhikauhiko usó kíxoixea vatéke tarú'uxope poixô'oke neko Mar-na
Ngalíleya. 19 Yane ápene éskiriba, enepone ihíkaxoati ne Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse, ahi'ókovoti Jesus. Hara kíxoa:
—Ihikaxotí, nzokópitimo koêkuti yénoku.
20 Ina kixôa Jesus:
—Enepone úkoe, ápe úhorona, koáne ne hó'openohiko ôti, ápe môko.
Kene ûndi, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, ako óvongu
yonómboku ómomingea yara kúveu mêum —kíxoane.
21 Ínamaka apê po'i hokoti Jesus kixoâti:

—Unaém, sikénuvo engóxeakomo nzá'a inúxotike enepo ivakápune, ínamo nzakâpi.
22 Itea hara kíxoa Jesus:
—Kiná'akane ingéneke. Síkeane ne kutí koeti ivokóvotinehiko ákoti yuixápu ítuke Itukó'oviti ekóxopeamo ne ivokóvoti —kíxoane.

Ixikôa Jesus neko xúnati ihunóvoti
Mk 4.35-41; Lk 8.22-25

23 Yane úsa'ixovane Jesus ne vatéke koane íhikauhiko ikéneke. 24 Koeku píhea, apé koéne êno xúnati ihunóvoti. Koati xúnati ovóxokeovo ne úne enó'inoke úne urúkovati ne vatéke. Yoko imókoti ne Jesus. 25 Ina ahi'ókova íhikauhiko koyúkoati. Hara kíxoa:
—Unaém, yokótixovi mará'inamo vívahikapu.
26 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Na koeti itíkinovonoe îreti? Koati itínoe xâne ôriti kúveovonu —kíxovokoxoane.
Ina exepúko ne Jesus pahukôa ókea ne ihunóvoti koane kóyunukeovo ne úne. Yane huvemoo koépone ikéne. 27 Yupihovó koe píkeahiko neko íhikau. Hara kixókoko:
—Kutimea itukóvoye ra hóyeno? Muhíkinova úne yoko ihunóvoti itúkea yûho —kixókokonehiko.

Koitóva Jesus neko pi'âti hóyeno ûroevo ndémoniu ya Ngâdara
Mk 5.1-20; Lk 8.26-39

28 Simoné'e ne Jesus poixô'oke neko Mar-na Ngalíleya xoko poké'e koéhati Ngâdara, apé koéne pi'âti hóyeno okotúmonexoati ukeâti pe'áxatike, ainóvoti ûroevo ndémoniu. Yoko hi'imé koéne xâne pikoâti vékea xe'ókuke neko óvoheixoku, vo'oku itúkeovo koati koímaitine neko hóyeno. 29 Yane kóhonokone emó'u neko pi'âti. Hara kôe:
—Jesus, Xe'exa Itukó'oviti, na koeti yího'ixopoinovi? Simínetine ipíheponivi tumúneke símea kaxéna? —kíxoanehiko.
30 Yoko ápe êno kûre ixómotihiko níko xêrerekuke neko óvoheixoku.
31 Ina kixopómaka Jesus neko ndémoniuhiko:
—Enepo itukapu pehukópoviti, hane pehúkapavi xapákuke ne êno kûre —koénehiko.
32 —Pihépanenoekopoya —kíxoane Jesus.
Ipuhíkopeanehiko, ponokó koépone xapákuke neko êno kûre. Yane heú koéne éhahikeovo neko kûre koane íkorono'ekeovohiko úneke ukeâti oúke ne mopôi. Heú koéne yúpuririhikeovo.
33 Kene enepohikone koyonoâti neko kûrehiko, kohó'ikene. Simoné'e pitivókoke, koyúhoahiko uhá koêti neko koekúti koánemaka koépoku neko pi'âti

hóyeno ûroevo ndémoniu. 34 Yane pihónehiko ne ko'óvokuti noíxoponea Jesus.
Simohíko xokóyoke, koyúhoinoahiko kahá'ainoa ipúhikopea yane poké'exa.

Koitóva Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo ya Kafanâum
Mk 2.1-12; Lk 5.17-26

9 1 Ina urúkopovamaka Jesus ne vatéke yanekôyoke. Taru'úxoane neko úne,
yane pihópone ya pitivóko éxokexeaku. 2 Énomone yanê'e, apé koénehiko
xâne ominoâti hóyeno isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo. Ixané kíxoahiko
poúke. Noixoâne Jesus itúkeovohiko koati kuvovâti, ina kixôa neko isayú'ixovoti:
—Nje'exá, aúhepepone iséneu, itúyopone pehúnevo.
3 Yoko ápe ihíkaxoti yútoe Muîse, enepone éskiribahiko xapákuke. Ina kôe
isóneunoahiko: "Enepora hóyeno, koati itûkovoti Itukó'oviti" koénehiko isóneu.
4 Yane exó kíxeane Jesus isóneuhiko, ina kixoáhiko:
—Na koeti váherexino iséneunonu? 5 Kuti itukóvoxo ákoti hé'onoke'e
ngíxea ra isayú'ixovoti: "Itúyopone pehúnevo?" áko'o "Yexépukapa, yenápa"
ngíxea. 6 Itea kó'oyene, enjókopitinoe ápeyea njunáko yâye yara poké'e
ngotúyopea pahunévoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —koéne.
Ina kixôa Jesus ne isayú'ixovoti:
—Yexépukapa, viyápa ne peúke, pihépane yóvokuke —kíxoane.
7 Yane xépu koépone neko isayú'ixovoti, pihópone óvokuke.
8 Enepohikoneko ênoti xâne noixoâti, yupíhova iyúpaxeova ne koekúti
koane iháyu'ikeahiko Itukó'oviti vo'oku poréxea xunakóti ne xâne
yara poké'e kíxeaneye ne ítuke, ikutíxatihiko xanehí koêti ne Jesus.

Inâ ihaxíkoa Jesus ne Máteu
Mk 2.13-14; Lk 5.27-28

9 Úkeane ukopóno ne Jesus, yane noíxone hóyeno koéhati Máteu, vaata
koyêti xoko kóperaxoku vo'oku itúkeovo koperáxinoti nâti. Ina kixôa Jesus:
—Kiná'aka ingéneke.
Yane xepú koéne ne Máteu, pihóne hókea Jesus.

Iníkoa Jesus ne xanéhiko pahukóvoti
Mk 2.15-17; Lk 5.29-32

10 Ikénepoke, ixómoti níko ne Jesus yoko íhikauhiko óvokuke Máteu, simóne
êno po'ínuhiko koperáxinoti nâti, enepone yómoti ánu'ukea kóperau, koánemaka
xâne pahukóvoti kaha'íneti Jesus níkeahiko xe'ókuke mêsa. 11 Noixoâne farîzeu,
enepohikone yuixóvoti hókea yútoe Muîse, hara kixo íhikauhiko Jesus:
—Na koeti ínikinoa ihíkaxopiti ne koperáxinotihiko nâti koáne ne xâne
pahukóvoti? —koénehiko.
12 Kamoáne Jesus épemo'ikeokono ne íhikauhiko, hara koéne:
—Enepohikone xâne ákoti yuvâti, ako okónoko ipixáxoati. Poéhane
ka'aríneti konokôa. 13 Itea pihénoe, yapásika yéxi kixó'ekone ne yutoéti

emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Hane ngahá'a itíkivo seánati, kene haina ngahá'ati iké'iparaxinu hó'openo képeu” koêti. Vo'oku haina nzimínoti xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, itea hane nzimíno, xâne pahukóvoti (maka ikátivexane isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea) —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhôa Jesus nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe
Mk 2.18-22; Lk 5.33-39

14 Yane pihóne xoko Jesus ne íhikauhiko Xuaum Mbátita. Hara kíxoahiko:
—Na kó'inoaye iséneu ne jejuá kó'iyea xâne? Vo'oku ûti, uti íhikau Xuâum, kóyekune jejuá kó'iyea ûti koánemaka ne farîzeuhiko, itea ako jejuá ákoe ne íhikeuhiko.
15 Ina kixôa Jesus:
—Yusíkoikopo ikáxu'iyea okóvo ne húpiu kasâtuxoti koêkuiko ápeyea ne koyénoti híyeuke? Ako kalíhuina. Itea simóvotimo káxe veyópeokonokumo ne koyénoti xapákuke. Yane ínamo jejuá akôe —kíxovokoxoane Jesus, kixopóvoti yane éxetina.
16 Ina koe'íkomaka Jesus:
—Ako veyoti inámati ipovóti itukoâti ihápa'akope xoko yékoteno ipovóti, vo'oku mani koukóponoati ívarereoku ne yékoteno ipovóti —kíxovokoxoane, ihókoati inámati ipovóti ne ihíkauvoti íhikaxone ákoti akutêa ne kúxoti hó'e xâne.
17 Ina koe'íkomaka:
—Ákomaka yusíka unákeovo inámati víyum ya yékoteno íhaku itukéti ya vakamóto, mará'inamo ívarerea ne yékoteno íhaku enepo ihiyáka ne inámati

(Máteu 9.17)

víyum. Yane mani evókovoti ne víyum koánemaka ne íhaku. Itea konókoti ímeokono inámatike íhaku ne inámati víyum. Yane ákomo évakapu ne íhaku koáne ne ovâti —kíxovokoxoane, itúkoti po'i íhokoake ne ihíkauvoti íhikaxone.

Koitóvo sêno yoko seno kalivôno ne Jesus

Mk 5.21-43; Lk 8.40-56

18 Ixómoiko koyûho ne Jesus, símoane hóyeno teyonéti ya hó'eke jûdeu.
Ipuyuké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:
—Ínati ivokóvo kali inzíne. Yaxénapanu óvonguke. Pohu ipihó íxepana
veô'u xokóyoke, iyukópovotimo —kíxoane.
19 Yane exépuko ne Jesus, úkeane pího ikéneke koánemaka íhikauhiko.
20 Yane apé koene sêno nduse koetine xoénae ká'arine. Akó'oti áka
evésekea aríne. Akéneke Jesus véko sipóheoponeati heve ípovo, 21 vo'oku
hara koeti isóneu: “Enepomo pohu nzipáheyea ípovo, indóvotimo” koeti
isóneu. 22 Yane na'akené koéne ne Jesus. Noixoâne neko sêno, hara kíxoa:
—Nje'exá, aúhepepone iséneu. Itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.
Énomone yanê'e unátipone neko sêno.
23 Úkeane ukopóno ne Jesus óvokuke neko hóyeno inuxínoti xanéhiko ya
hó'eke. Simoné'eya, noíxoane neko êno xâne oxoti étakati ikotívexoati isóneuke
ne ivokóvoti, koane ákoyea tôpi kixóvoku íyokexeahiko. 24 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Yahíkuxapunoe vo'oku haina ivokóvoti râ'a, pohu imókoti —kíxovokoxoane.
Yane koémoke'eanehiko neko yuho Jesus. 25 Ipuhíhikopone neko êno xâne,
yane ûrukovone Jesus, ina namukêa vô'u neko seno kalivôno, yane exépukopone.
26 Koati ákoti malîka yónoku eyékoxeokono neko koekúti yaneko poké'e.

Koitóvo pi'âti komítiti ne Jesus

27 Ipuhíkopeane evo Jesus neko pitivóko, ápe pi'âti komítiti hokoâti
koane kóhonokea emó'u kíxea:
—Iti ámoripono Ndávi, yokóseanavi —kíxoanehiko.
28 Urúkovone ovokútike ne Jesus, ahí'okovane ne pi'âti komítiti, ina
kixoáhiko Jesus:
—Kitípoaxo motó'iyeova ngoíteovopinoe?
—Êm Unaém, ngutípopi —kíxoanehiko.
29 Ina ipiho vô'u ukékuke neko komítiti xaneâti kíxea:
—Vo'oku kívivonu, énomone ákoeneye kuteâti yâha —kíxoane.
30 Yane ínixoponehiko. Yoko í'ixiko'o kíxoixoa Jesus. Hara kíxoa:
—Hako kalihú'ina yéto'oki koêkuti xâne —kíxoane.
31 Itea koeku pihópeahiko, inamá'axone koyuhópa ne koekúti. Koati
ákoti malíka yónoku itóhineyea ne eyekoûti ya uhá koêti neko poké'e.

Koitóva Jesus ne ímokerexone ndémoniu

32 Pihopónehiko neko pi'âti, omókono xoko Jesus hóyeno mókere
ûroevo ndémoniu.
33 Yane kópuhikopa Jesus neko ndémoniu, ina koyuhópo neko hóyeno.
Enepohikoneko êno xâne noixoâti, yupíhova iyúpaxeova neko koekúti
koane kó'iyeahiko:
—Ako noíxeaku ûti kuteâti yara poké'exa ûti, uti íhae Izarâe —koéhiko.
34 Itea poé'ainoa isóneu farîzeuhiko. Hara koéhiko vo'ókuke:
—Enepora hóyeno, hane porexôa xunakóti kópuhikopea ndémoniu tûti
ne uhá koeti ndémoniu —koéhiko.

Hána'iti kóseanayea Jesus ne xanéhiko

35 Yónoa Jesus xapa uhá koêti neko pitivóko yoko ipuxóvokutihiko, ihíkaxoti
íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko, koyuhó'inoati ne inámati ihíkauvoti koeku
natíxea Itukó'oviti xapa xâne koane koitóvotimaka xâne ka'aríneti, koêkuti
kó'iyeovoku aríne koane eóponehiko. 36 Noixoâne Jesus neko êno xâne, yupihovó
koéne kóseanayea, vo'oku koati kotíveti koêkuhiko, koane mómitihiko kuteâti
koeku su'ûso pihohí koêti ákoti koyonoâti. 37 Ina kixovókoxoa Jesus ne íhikau:
—Koati hána'iti ra itukéti, kuteâti kavâne ainóvoti itóvotine ha'i nonéti
ovâti, itea ako axú'inahiko ra ko'itúkeati. 38 Yépemanoekopo Itukó'oviti,
Únae ra itukéti, pahúkea po'ínuhiko ko'itúkeati.

Noivókoxo íhikauhiko ne Jesus
Mk 3.13-19; Lk 6.12-16

10 1 Ina ihaxíkoa Jesus ne nduse koeti íhikau, porexoâti xunakóti
kópuhikopea ndémoniuhiko urúkovoti xoko xâne koane koíteovomaka
ka'aríneti koêkuti kó'iyeovoku aríne yoko eópone neko xanéhiko. 2 Yoko ká'aye
koéhahiko neko nduse koeti ápostulu páhoe Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne:
Enepone inúxoti, Símaum koéha. Pêturu yonópo îha; ina apê Ándere, po'inu
Pêturu; ina keno'óko Teâku yoko Xuâum, xé'ahiko Nzebêdeu; 3 koane Filípi;
Mbatulúmeu; Túme; yoko Máteu, enepone koperáxinoti nâti; koane Teâku, xé'a
Áfeu; koane Tádeu; 4 yoko Simaum Nzelóti; yoko Njuda Iskarióti, eneponeko
itûkoheovoti koeku hókea Jesus koane kurikoâti xoko xanéhiko puvâti.

Ítukevohiko ne nduse koeti íhikau Jesus
Mk 6.7-13; Lk 9.1-6

5 Enepohikoneko nduse koêti, énomone pahúko ne Jesus xapa xâne.
Hara kíxovokoxoa inâ pahukôa:
—Hákonoe yéno xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu. Hákomaka píhe
pítivokonake íhaehiko Samâriya. 6 Itea hane yapásika xanena ûti, uti
íhae Izarâe, enepohikone kutí koeti moyónitihiko su'ûso ákoti koyonoâti.

7 Pihénenoe, yokóyuhopoinoa itúkeovo kaxénane natíxea ne Íhae Vanúke
xapa xâne. 8 Keítapanoe ne ka'aríneti koane kéxepukapanoe ne xâne ivokóvoti.
Keítapamaka ne xâne yúvone lépara, koane képuhikapamaka ne ndémoniu
urúkovoti xoko xâne. Kuteâti ngixópiku ákoti ngaperáxapi, énomonemaka
íxeaneye itíki ne itukéti ákoti keperáxa xâne. 9 Hákonoe yómo tiûketi
piúsunake, enepone ôro, péhu yoko níki. 10 Hákonoemaka yómo íhaku ípevo
koeku yéni, koane hako yómo yesá'ikovope koane piríkatana. Muhíkova piló'ina
hako yomâ, vo'oku koati motokeâti koúsokinokono nókone ne xâne ko'ítuketi.
11 —Itukovo apêti pitivóko, áko'o ipuxóvokuti símeku, yapásika xâne usó
koyêti poréxeopi yóki óvokuke. Énomone yávaheixa xokóyoke tukú koeti
ipíhikopiku ne pitivóko. 12 Koeku yûrukivoa ne ovokúti símeku, yépemina
unako koêku ukeâti xoko Itukó'oviti ne ko'óvokuti. 13 Enepone xâne ovâti ne
ovokúti, itukapu usó koyêti poréxeopi yóki óvokuke, kousókinokonoatimo
kuteâti yépeminoake xoko Itukó'oviti. Kene enepo hákoti koené'eye, hákoti
unâti kixópiku, yoúkekemo yonópo ne yépeminoake xoko Itukó'oviti. 14 Koêkuti
ákoti akahá'api, ákotimaka akahá'a kámokenoyea yiûho, enepo ipihíkapi óvoku
itukovo pítivokona, ikétatahevexapapu. Kiríkapa ne ipú'ine poké'e hivíkuke,
yexókoati ákoyeane omótokea íkameokono emo'u Itukó'oviti. 15 Koati emo'úti ra
yunzó'inopinoe: Simapúne kaxena ipíhoponope Itukó'oviti, muhíkova ne koati
váhere xâne mekúke íhae Sódoma yoko íhae Ngómora, ákomo itápana tiveko
ipíhoponeake Itukó'oviti ne xanéhiko íhae neko pitivóko ákoti akahá'apinoe.

Koyuhôa Jesus ápeyeamo tiú'iti koekúti simoâti ne xanéhiko hokoâti

Mt 24.9; Mk 13.9-13; Lk 21.12-17; 1 Pê 4.12

16 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko íhikauhiko:
—Koeku mbahúkeopinoe, kutí koe mbahúkoti su'ûso ya xapa yovîre.
Itíkapunoekopo usokó koyêti kuteâti koeku koéxoe, koane itíkapumaka
ákoti vaheréxa ítuke kuteâti koeku kurûte. 17 Yokóhiyanavonoe, vo'oku
apêtimo xâne iyonópitinoe yuhoíkovokutike koane yehepóke'exopitinoemo
xoko íhikaxovoku hó'e xanena ûti. 18 Vo'oku itíkivonoe hokónuti,
yomokónotinoemo yíhoikikono nonékuke ngovenâdo yoko nonékuke nâti.
Itea kixínekonokenemoye motovâti keyúhoyi nonékukehiko, koánemaka
nonékuke ne ákoti itukapu viyéno jûdeu koêku ra kitípone. 19 Enepo
yamakánanenoe nonékukehiko, hako pipokéxinoa iséneu ne kixékumo
yimópi, vo'oku yaneko káxe, yexókokonotimo yimópike. 20 Vo'oku hainamo
ukeâti iséneuke ne yimópope, itea koati ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone
Yá'a íhae vanúke koeku itúkeovo Sasá'iti Omíxone koyuhô xikóyoke.
21 —Apêtimo xâne kuríkoti koati po'ínu xoko payásotihiko, motovâti
koépekeokono. Kúteanemakamo kíxoaku hóyeno ne xé'a. Apêtimakamo okópoti
koati há'a yoko ênо, kuri'ókoatimaka xâne koepékoatimo. 22 Yupihóvatimo
púveopi uhá koeti xâne vo'oku itíkivonoe hokónuti. Itea enepone koxuná'ixovoti
ingéneke ákoti aukápapu ikéne tukú koeti hunókokuke, énomonemo pihopô

vanúkeke xoko Itukó'oviti. 23 Enepo pivakána, hako'óne keyunúkokono yane
pitivóko yóvoheixoku, yokóho'i po'íke pitivóko. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe:
Ákomo yuké'exa yénoheyi ra uhá koeti pítivokona Izarâe tumúneke
aúngopovope yara kúveu mêum, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.
24 —Enepone ihíkaxovoti, haina énomone payasô ya ihíkaxoati. Koáne ne
ahinoêti, haina énomone payasô ya pátarauxa. 25 Itea enepone ihíkaxovoti, motóva
kúxea kutipasí kó'iyea ihíkaxoati. Kúteanemaka koêku ne ahinoêti, motóva kúxea
kutipasí kó'iyea pátarauxa. Itukovo mbuvokónoti, undi yúnae, koeku ínzaxeokono
Mbezêbu, enepone tuti uhá koeti ndémoniu, ínapoxomo itínoe ovónje.

Nókone téyea ûti
Lk 12.2-7

26 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Hákonoe píke xâne. Ako kixovókuti pikonéti éxeokono kó'oyene ákotimo
exákana. Kúteanemakamo ne he'onó koêti kó'oyene, kóyeanemo urápu'ipea.
27 Enepone yunzó'inopinoe vainóvone, akô'o po'inu xâne, yokóyuhoanenoemo
xapa xanéhiko. Koáne ne ínzikaxeopike vainóvone, kéhanakanemo keyúhopi
motovâti éxea uhá koeti xâne. 28 Hákonoe píke xâne motovâti koépekeopi,
vo'oku poéhane kexé'u íto, itea ako xunáko iyónopeopi ipihóponovokutike.
Hane tíya Itukó'oviti, enepone apêti xunáko koépekea xâne koane iyónopea
ipihóponovokutike. 29 Hainá'ikopo kali póhuti pe'u tiûketi, ákoti axu'ína ovâti
ko'ésa'i ne pi'âti kálihunoe hó'openo ôti kavanékono? Itea ako ápahuina ivokóvoti
xapákukehiko ákoti exâ Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke. 30 Kene itínoe,
muhíkova yé'akeye ne híyeu tiûti, heú kíxoa éxea Itukó'oviti. 31 Hákoikopo píke,
vo'oku itínenoe yupihóvo itóponone nonékuke Itukó'oviti yane ênoti hó'openo ôti.

Koeku teinôa xâne koyúhoyea hókea Jesus koáne akô'o teinâ
Lk 12.8-9; 2 Tm 1.8

32 —Uhá koeti koyúhoti nonékuke xanéhiko itúkeovo hokónuti,
kúteanemakamo ngíxoaku ngoyúhoyea itúkeovo hokónuti nonékuke Nzá'a íhae
vanúke. 33 Itea enepone koyúhoti nonékuke xanéhiko ákoyea itúkapu hokónuti,
ngoyuhópatimakamo nonékuke Nzá'a íhae vanúke ákoyea itúkapu hokónuti.

Tiú'itihiko koekúti simo'óviti
Lk 12.51-53, 14.26-27

34 —Hákonoe ikitíxa nzimínoti omínoam úhepeyea isóneunokoko ne
xâne yara kúveu mêum. Haina énomone nzimíno, itea koati apêtimo
okopókokoti vo'ónguke. 35 Enepora nzímea, énomone kutí'ino apêtimo
hóyeno poe'aînoti isóneu há'a. Énomonemaka kutí'ino apêtimo sêno
poe'aînoti isóneu ênо. Kúteanemakamo koêku ne sêno yoko imóse.
36 Yane koati iyénoxapa kúveuke ne óvoku puvopâmo ne xâne hokónuti.

37—Enepone xâne yupihóvoti ákoyea omótovo okovo há'a yoko êno ya undíke,
ako omótokea itúkeovo hokónuti. Koánemaka ne xâne yupihóvoti ákoyea omótova
okóvo ne xé'a itukovo ihíne ya undíke, ákomaka omótokea itúkeovo hokónuti.
38 Enepone ákoti usó akóye koítoponeovo kotíveti ingéneke kuteâti koeku xâne
koinópoti kurúhuna iyonókonone xoko kurúhuxokonokumo, ákomaka omótokea
hókeonu. 39 Koêkuti xâne yuixóvoti koúhepekeovo óvea yara kúveu mêum,
énomonemo evókoa ne koati kaná'uti apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti.
Itea enepone usó koyêti évokea úhepeko kóyeku yara kúveu mêum vo'ónguke,
énomonemo itopóno inamápoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.

Apêtimo námoepo xoko Itukó'oviti ne xâne koxuná'ixovoti ikéneke

Mt 25.34; Mk 9.41; Xu 13.20; 3 Xu 5

40 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Koêkuti xâne únati kixópiku simêa óvokuke, undímaka kixóneye. Epó'oxo
koêkuti kixónutineye, hanemaka kixóneye Itukó'oviti, enepone pahukónuti yara
kúveu mêum. 41 Koêkuti xâne ákoti kamaxátika porófeta, enepone koyúhoti emo'u
Itukó'oviti, koane teyoâti vo'oku itúkeovo ovoxe Itukó'oviti, apêtimo námoepo
nê'e xoko Itukó'oviti kuteâti ne námoepomo porófeta. Koane koêkutimaka ákoti
kamaxátika xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, koane teyoâti vo'oku ponóvoko ítuke,
apêtimo námoepo xoko Itukó'oviti kuteâti námoepo ne ponóvoti kixoku itúkeovo
huvó'oe. 42 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Koêkuti xâne apêti póneake ne koati
ákoti apayáso xapákuke ne hokónuti, teyoâti vo'oku itúkeovo ínzikau, yusíkoti
itúkeovo kali póhuti enovópeti puhí koeti kásati úne poréxoa, ákomo kalíhuina
évokea námoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke —kíxovokoxoane Jesus.

Ápe páhoe Xuaum Mbátita xoko Jesus

Lk 7.18-35

11 1 Uke'éxoane Jesus koyúhoinoa nókonehiko itúkea ne nduse koeti
íhikau páhoe koyúhoyea emó'u, ina pího po'íkehiko pitivóko
yaneko poké'e ihíkaxoti koane koyúhoti emo'u Itukó'oviti.
2 Yoko ika'ákovokutike ovóne ne Xuaum Mbátita. Kamoné'e koeku ítuke Jesus
Kristu, yane pahúkone íhikauhiko épemo'ikoponea Jesus. 3 Hara kixóponoa:
—Énomone îti ne kuxonéti símeamo? áko'o kónokoako kúxeako uti po'ínu.
4 Ina kixôa Jesus:
—Yaúkapapu xoko Xuâum. Yéta'akapa koêku ra kémone koáne ra
neíxone. Hara íxepamo: 5 “Ínixopone ne komítiti. Yonópone ne mohéveu.
Unátiponehikomaka ne yúvone koati váhere arinéti, enepone lépara.
Kamópone ne mókere. Iyúkopovone ne ivokóvoti, koane koyúhovone xapa
xâne ákoti apeínoati ne inámati ihíkauvoti ítuke Itukó'oviti. 6 Koati únati
koêku ne xâne ákoti opoé'ainonu isóneu” íxepamo —kíxoane Jesus.
7 Pihopóne neko íhikauhiko Xuâum, turíxovone Jesus koyúhoinoa
xanéhiko koêku ne Xuâum. Hara kíxovokoxoa:

—Enepo pihenôe neíxoponi Xuâum ya mêum ákoti apêti, kutí'ikopo
kixónoe neíxi? Xâne muyá'iti kuteâti koeku hí'e kayákae ihunóvoti? Ako
kalíhuina. 8 Kutí'ikopoya ne neíxopono? Hóyeno yupihóvoti úhe'ekea ípovo?
Ako kalíhuina kó'iyeaneye ko'ípovoyea nê'e. Vo'oku poéhane óvokuke
nâti óvo xâne kuteâti nê'e. 9 Kutí'ikopoya ne neíxopono? Porófeta koyúhoti
emo'u Itukó'oviti? Êm, koati porófeta nê'e, koane koati ngixópitinoe
yupíheovo anú'ukea itúkeovo teyonéti ya po'ínuhiko porófeta. 10 Vo'oku
enepone neíxoponone, hara koe yuho Itukó'oviti emó'uke vo'ókuke:

"Mbahukoâtimo timúneke ne koyuhó'inonuti emó'um maka
míhe'akinapine yoxéne itíki índukexeopike xapákuke xâne" kôe.

Malaquias 3.1

11 Ina kixovókoxoakomaka Jesus neko xâne:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Xapákuke xâne yara kúveu mêum, ako
teyonéti ya Xuaum Mbátita. Itea upánini itúkeovo koati hána'iti teyonéti ne
Xuâum yâye yara kúveu mêum, koati yupihóvotimo anú'ukea itúkeovo teyonéti
ya Xuâum ne xanéhiko ya natíxokuke Íhae Vanúke, muhíkova ne ákoti apayáso
xapákuke. 12 Ukeátine ya kaxénake Xuaum Mbátita tukú koeti kó'oyene, enepone
inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, koati
xúnati yúmo'ixeova xanéhiko éxea koêku. Yoko enepohikone koxuná'ixovoti
éxea koêku, énomone itopónoa. 13 Vo'oku ukeátine mekúke tukú koeti kaxénake
Xuâum, ápe yútoeke porófetahiko koane Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muîse
koyúhoti koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne. 14 Epó'oxo yakahá'anoe kitípi
yútoe ne porófetahiko, kitipoâtimo itúkeovo Xuâum itukóva ne Îliya, enepone
koyúhone porófetahiko símeamo. 15 Koêkuti kamoâti ra yûnzo, ivávaka.
16 —Kutimea motóvo ínzokea ra xanéhiko apêti yara káxehiko
kó'oyene? Hara ínzokoa kalivónohiko vataká koyêti ya none ovokúti ákoti
ínixone unáko apê po'ínuhiko kalivôno kaha'âti ikómohixea. Yane hara
kixókonohiko: 17 "Voxone oxokénati móhikena elóketi okóvo, itea ákonoe
yakáha'a kemóhiyi. Vimókovonemaka akene imokó'ikoti ivokóvoti, itea
ákomaka yakáha'a" kixókonone.
18 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Énomonemaka kénenoeye vo'oku simóne Xuaum Mbátita yuixóvoti jejuá
kó'iyea yoko ákoyea énapu víyum, itea ako ínixeanoe unáko, epó'oxo "ûroevo
ndémoniu nê'e" kíxeanoe. 19 Ina nzímo xepákukenoe iníngoti xâne, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea ákomaka ínixeanoe unáko. Hara kôe
iséneunonu: "Koati nípati yoko énovokenati víyum ne hóyeno, koane yómoti
aínavokoxeovo koperáxinoti nâti yoko po'ínuhiko xâne pahukóvoti" kixénunoe.
Itea enepone koati kaná'uti exóneti, kóyeanemo iyúseyea kó'iyeaneye vo'oku
kixoku itúkeovo ne xanéhiko hokoâti —kíxovokoxoane Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koeku pitivóko óvohikoku xâne ákoti akutipo Jesus
Lk 10.13-15

20 Yane turíxovone Jesus koyúhoyea motókeyea ipíhoponeokono ne
ko'óvokuti yane pitivókohiko vékoku itúkea êno iyupánevoti, vo'oku
ákoyeahiko ikátivexa isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea. Hara koe
yuho Jesus vo'ókuke:
21 —Koati kotívetimo kêku, itínoe íhae Korâzim, keánemaka itínoe íhae
Mbetâsaida, vo'oku eneponi itukapu ya pítivokona ákoti êxa Itukó'oviti,
enepone Tîru yoko Sîdom, indúkoahiko ne iyupánevoti índuke xepákuke,
mani mékutine kuríkopo váherevoko ne xanéhikoya. Mani ko'ipóvotinehiko
ko'ixéhiti xáku koáne mani purapú'ikovotinehiko pôu, éxokovopehiko yupíheovo
ikótivexea isóneuke ne êno pahúnevohiko. 22 Koati enjókopeatinoe koêkumo:
Simapúne kaxena ipíhoponope ne Itukó'oviti, koati iyuhí kixokónotimo tiveko
ipíhoponeokono ne íhae Tîru yoko íhae Sîdom ya itíke. 23 Kene itínoe íhae
Kafanâum, itínoe po'okoâti yupíheovomo kahána'ikeokono ya po'ínuhiko
xâne, kirikókonotinoemo ipihóponovokutike. Vo'oku eneponi itukapu ya
xapákukehiko ne koati váhere xâne íhae Sódoma indúkoa ne iyupánevoti kuteâti
índuke xepákukenoe, mani kutipónutinehiko. Epó'oxo ákoni uké'exa Itukó'oviti,
itea mani anéyetiko tukú koeti kó'oyene. 24 Koati enjókopeatinoe koêkumo:
Simapúne kaxena ipíhoponope ne Itukó'oviti, iyuhii kixokónotimo tiveko
ipíhoponeokono ne íhae Sódoma ya itíke —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

Kouhépekopokonotimo isóneu yoko omíxone ne xâne hokoti Jesus
Lk 10.21-22

25 Énomone yaneko ókoku ôra hara kixo Itukó'oviti ne Jesus:
—Aínapo yákoe Pai, iti Únae vanúke koane poké'e, vo'oku ákoyea
itúkapu hána'itinoe ko'éxoneti yoko hána'itinoe ihíkaxovoti yara kúveu
mêum yéxokoa ra koekúti, itea itúkeovo xâne inixóneti ákotihiko
itóponone keúhapu'ikinoa ra koekúti. 26 Koati énomone kíxea ne ítike Pai,
vo'oku ínixi unáko kó'iyeaneye —kíxoane.
27 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Uhá koeti koekúti, kurí'okoponoane Nzá'a. Ako exónuti, undi Xe'exa
Itukó'oviti, ákoti itukapu Nzá'a. Poéhane exónu. Koane ákomaka exoâti
ne Nzá'a ákoti itukapu ûndi, undi Xe'éxa, yoko koêkuti xâne ânja énjokea.
28 —Yahí'akapununoe, itínoe kutí koeti xâne koínoti êno ínati koekúti,
itínoe yupihóvotine momí'iyea, yoko undínemo kayapáhikopinopea. 29 Itíka ne
índukexeopike, enepone kutí koeti íngoinoxeopike, vo'oku ngaha'ínepitimoya.
Íhikexapu njokóyoke ngixoku indúkeovo, vo'oku undi itúpa'ikoti, koane ako
ngapáyasakapu, ínamo mbarexápinoe hána'iti ómomikea iséneu. 30 Vo'oku
enepone kutí koeti íngoinoxeopike, haina kutí koeti êno ínati koekúti motovâti
hí'inaxeokono, itea koati yáyapahi koyêti —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Jesus exêa koêku ne sâputu, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko
Mk 2.23-28; Lk 6.1-5

12 1 Yaneko káxehiko, vekónehiko kali xêne vekoti kavâne ne evo
Jesus ya xapa itóvope ha'i nonéti. Yoko sâputu nekôyo, káxe
sasá'itino jûdeuhiko. Epékexoatine hímakati ne íhikauhiko. Yane turíxovone
marékeahiko ha'i tirîku koane níkea. 2 Noixoâne farîzeuhiko, hara kixo Jesus:
—Yokómoma itúkovoke ne íhikeuhiko. Koati itúkoti koekúti ákoti
parexá'avea Ponóvoti Kixovókuti hó'e ûti vitúkea ya sâputu.
3 Ina yumopâhiko Jesus:
—Ákoikopo yíhoikikunoe ya emó'uke Itukó'oviti koeku ítuke ne Ndávi mekúke
yaneko epékoa hímakati koánemaka ha'ínehiko? 4 Vo'oku yaneko urúkova Ndávi
neko óvoku Itukó'oviti, níkoa neko pâum ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, itúkoti
koekúti ákoti parexâ yútoe Muîse itúkea. Kúteanemaka koêku ne ha'ínehiko,
mani ákoti omotóva níkea neko pâum. Poéhane sasedóti, enepohikone inuxínoti
xanéhiko hó'eke motovâ níkea. 5 Ákoikopomaka yíhoikiku Ponóvotike Kixovókuti
yútoe Muîse koêku ne sasedótihiko? Koati ko'ítuketi hána'itike imokóvokuti ya
sâputu, upánini ákoyea paréxakana xanéhiko ko'ítukeyea ya sâputu, itea ako
pahúkapuhiko koeku ko'ítukeyea. 6 Koati ngixópitinoe kó'oyene: Anéyene koati
teyonéti yane hána'iti imokóvokuti, enepora yuhó'ixopitinoe. 7 Eneponi yexâ koati
kixó'ekone ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: "Itíkivo seánati, ene
ngahá'a, kene haina iké'iparaxinu oró'oeti hó'openo" koêti, ákoni váherexinanoe
iséneu ne ákoti pahúnevo. 8 Vo'oku undíne exêa koêku ne sâputu, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóva Jesus ne hóyeno timovó'uti
Mk 3.1-6; Lk 6.6-11

9 Úkeane ukopóno ne Jesus. Ina urúkova ne íhikaxovoku hó'e xanéhiko.
10 Yoko ápe hóyenoya timovó'uti. Enepohikone xâne oposí'ixoatine
évekinoaku yuhóhiko itúkeovo pahukóvoti ne Jesus, hara kíxoahiko:
—Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, motóvaikopo koíteovokono
ne ka'aríneti ya sâputu?
11 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Ínani áva xepákukenoe apêti su'úsona ikoróno'ekovoti uhoróku ya
sâputu. Ákonikopomea ituka xunáko veyópea? 12 Yoko yupihóvone ápeyea
itóponone ne xâne ya su'ûso. Motóvaikopo vitúkea únati koekúti ya sâputu.
13 Ina kixôa neko hóyeno:
—Kepáya'akapa ne veô'u.
Koáne, itúkoa ne yuhó'inoa Jesus. Yane unátipone. Kutipasí
koépokokone ne vô'u.
14 Yane ipúhihikopone ne farîzeuhiko, koane ixómoyeahiko oposí'ixo
kixókumo koépekea Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ahíkuxopovo ne Jesus

15 Exoâne Jesus isóneunoa ne puvâtihiko, ákone ávaheixa xapákuke.
Koati êno xâne pihôti ikéneke Jesus. Yane koítova Jesus uhá koêti ne
ka'aríneti xapákuke. 16 Itea ixíko'okoa ákoyea okóyuhoahiko xapákuke
xâne neko ítukeinoa. 17 Kó'inokeneye, koati simóvotine kaxéna neko yuho
Itukó'oviti xokóyoke ne porofeta Izâiya mekúke, enepone koêti:

18 "Anéye ra ovónje noívongoe, ákoti omotóva ongóvo, ominónuti hána'iti
elókeko ongóvo. Mborexoâtimo ovo'ó kó'iyea ne Sasá'iti Omínjone,
koane koyuhoâtimo xapa xâne ákoti itukapu jûdeu ne Ponóvoti
Kixovókuti íhae njokóyoke. 19 Ákomo itúkapu yumópokenati nê'e,
koane ákomo vaúka xapa xâne, koane ákomo itúkapu hónoti
koyúhoyea ya none ovokúti. 20 Koseánatimakamo ne xâne ákotine
xunáko, enepohikone kutí koeti kalísoti ókono hí'e ekehókotine.
Koane koseánatimakamo ne xâne kutí koeti páviu enepo kaha'áne
ípukeovo. Ákomo kutí íxa ipukoâti. Énomonemo koe ítuke
imókonemo uke'éxapa uhá koêti ne vaherévokoti itukápumo ainóvoti
ponóvoti kixovókuti apê. 21 Yoko énomonemo itúko kúxoixone ne uhá
koeti xâne, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêum" koe yútoe Izâiya.

Izâiya 42.1-4

Koyuhókono itúkeovo íhakoe Mbezêbu ne Jesus
Mk 3.20-30; Lk 11.14-23

22 Yane omókonone xoko Jesus hóyeno mókere komítiti, ûroevo
ndémoniu. Koítova Jesus. Yane koyúhopone koane ínixopone neko
mókere komítiti. 23 Iyúpaxova heú koeti xâne noixoâti koane kó'iyeahiko:
—Eneporâ'a, hainá'ikopomea ne Ámoripono Ndávi kixonéti, enepone
páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne kúxone ûti? —koéhiko.
24 Itea enepohikone farîzeu, kameáne yuhóhiko, poé'ainoa isóneu
koane kó'iyeahiko:
—Ako po'i xunakóti veínoake kópuhikopea ndémoniuhiko ra hóyeno ákoti
itukapu xunako Mbezêbu, enepone pahúkoti uhá koeti ndémoniu —koénehiko.
25 Yoko exó kíxea Jesus ne isóneuhiko. Yane hara kíxovokoxoa:
—Uhá koeti natixókuti óvoku xâne ixómoti okopókoko, itohíneotimo
xanéhikoya, ákonemo ovâti. Kúteanemakamo koêku ne pitivóko yoko
ko'óvokutihiko ovoti póhutike ovokúti, itukovo ixómoti okopókoko,
uke'épotinemo itúkeovo póhutine óvohikoku. 26 Eneponi itukapu Satánae
kopúhikopo po'íhiko ndémoniu ovóxehiko, mani koati okopópovoti. Yane
mani uké'etine xunáko. 27 Koáne, eneponi itukapu xunákoke Mbezêbu
ngópuhikopea ndémoniuhiko kuteâti iséneunonunoe, ná'ikopo kó'inoaye
iséneu ne he'ínehiko ya hé'eke kopúhikopotimaka ndémoniu? Ako kalíhuina

kó'inoaneye yihó'inoa kuteâti ra yihó'inonu. Koati énomonehikomo
kouhápu'iko itúkeovo pahukóvoti ne iséneunonu. 28 Koeku itúkeovo ya
xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ngópuhikopea ndémoniuhiko, koati
iyúseoti símeovone kaxena natíxea Itukó'oviti xepákuke.
29 —Maní'ikopo motovâti ápeyea urúkeovoti óvokuke xúnati hóyeno
omópea ítukevo ákoti ika'áka inúxotike? Konókoti iká'akea inúxotike,
ínamo itâ omópea ítukevo —kíxovokoxoane Jesus, ihókoati xúnati
hóyeno ne Satánae, koane kixopóvoti itúkeovo xunané'e ya Satánae.
30 Ina koe'íkomaka:
—Enepone xâne ákoti huva'áxanu, koati okopónuti. Koane enepone
ákoti itukapu nza'íne índukeke, itopó kíxoa ukóponea ne itukéti índuke.
31 Hukinóvoti ngíxeopinoe: Heú koeti kó'iyeovoku váhere ítuke ne xâne,
motóva kotúyopeovo, muhíkova ne koemóke'eti Itukó'oviti, itea enepone
koyúhoti itúkeovo ítuke Satánae ne ítuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti,
ákonemo itúyopeaku ne pahúnevo. 32 Enepone vaheréxoti emó'uinonu, undi
íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, apêtikomo oxéne itúyopea pahúnevo.
Itea enepone koyúhoti itúkeovo ukeâti xoko Satánae ne ítuke Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti, ákonemo itúyopeaku ne pahúnevo kó'oyene yara koeku óvea yara
kúveu mêum, koánemakamo ikénepoke —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

Kixoku itúkeovo éxeokono ne xâne
Lk 6.43-45

33 Ina koe'íkomaka ne Jesus, itukínoatihiko íhokoake ne âha íhikaxea:
—Enepone únati xuve tikóti, únatimaka ne há'i pôreu. Kene ne váhere
xuve tikóti, váheremaka ne há'i. Vo'oku hane éxeokono ne xuve tikóti,
há'i pôreu. 34 Itínoe ámoripono xâne kutí koeti koâti ipúhokovoti koéxoe,
na kíxeaye keyúhoyi únati koekúti? Vo'oku hane koyúho ne xâne, oveâti
isóneuke. 35 Enepone únati xâne, aínovo únatinoe koyúho ukeâti ne
únatinoe koekúti unakóvoti isóneuke. Kene ne váhere xâne, aínovo ákoti
aunáti koyúho ukeâti ne váhere koekúti unakóvoti isóneuke.
36 —Koati ngixópitinoe kó'oyene: Uhá koeti emo'úti koyuhohí kíxone xâne,
konokoâtimo yumópea Itukó'oviti vo'ókuke yaneko káxe yuhaíkapane Itukó'oviti
ne xanéhiko vo'oku kixoku itúkeovo. 37 Vo'oku hanemo exôa kixékonokumo,
kixeku keyúhoyi, itukapu pehukópokonotimo ipihóponovokutike, áko'o itukapu
iyenópokonotimo xapa kasása'iupo Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Hoénaxeokonoke Njóna
Mk 8.11-12; Lk 11.29-32

38 Yane hara kixo Jesus ne evo éskiriba yoko farîzeu, enepohikone xâne
teyonéti hó'eke jûdeu:
—Ihikaxotí, kahá'ati noíxea uti itíki iyupánevoti, hoénaxovope ápeyea
xunako Itukó'oviti xikóyoke.

39 Ina yumopâhiko Jesus:
—Koati ákoti aunáti ra xanéhiko yara káxehiko símokune ûti. Koati
ákotimaka kuvâpu Itukó'oviti, épemoikomaka noíxea iyupánevoti índukeinoa,
hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea njunáko. Itea ákomo ápahuina
iyupánevoti noíxonemo, ákoti itukapu kuteâti koeku kixókonoku porofeta Njóna
mekúke. 40 Kuteâti mopó'ayea káxe yoko yóti óvoheixea okóvoike hána'iti hôe
neko Njóna, kúteanemakamo mopó'ayea káxe koane yóti ómbonea opékuke
poké'e, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. 41 Epó'oxo simapúne
kaxena yúhoikopeakumo Itukó'oviti ne xanéhiko, hanekóxonomo ne xâne
íhae Nínivi xapákuke ne xanéhiko apêti kó'oyene. Exepúkotimo neko íhaehiko
Nínivi, exókoatimo pahúnevo ne xanéhiko apêti kó'oyene. Vo'oku ikótivexoa
isóneuke váherevoko neko íhae Nínivi koane kuríkopea kamoné'e yuho Njóna
koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Yoko anéyene koati payásoti ya Njóna,
enepora yuhó'ixopitinoe itea ako itúkokonoke yûho. 42 Koánemaka neko seno
nâti mekúke íhae poké'e koéhati Sâba, hanekóxonomo xapákuke ne xanéhiko
apêti kó'oyene, yaneko káxe yuhaíkapa Itukó'oviti ne xanéhiko. Exepúkotimo
neko sêno exókoatimo pahúnevo ne xanéhiko apêti kó'oyene, vo'oku yupíheovo
ákoyea malíka úkeaku neko sêno kámokenoponea ne êno hána'iti kó'exoneyea
Salúmaum. Yoko anéyene kó'oyene koati payásoti ya Salúmaum, enepora
yuhó'ixopitinoe, itea ako itúkokonoke yûho —kíxovokoxoane Jesus.

Koêku ne ndémoniu aukópova ne xâne ipúhikopeaku
Lk 11.24-26

43 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko xâne:
—Enepo ipuhíkopea xâne ûroevo ne ndémoniu, píhoheo ya mêum ákoti
apêti oposíkoti ókoku itea ako ínixapana. 44 Énomone kó'ino: “Aungópovotiko
xoko imbúhikopeakumeku” kôe. Yane aúkopovane, yoko inú'ikopane ákoyea
ovâti, koane sásasa koyépotine, yoko êno úhe'ene vo'oku ákoyea inú'epoya.
45 Ina itaíkopono po'i seti koeti ndémoniu itúkoti xanépone. Yoko aínovo koati
váhere yane inúxoti. Ina urúhikopova neko hóyeno. Yane yupihovó koépone
váherexea koépoku ne hóyeno yane inúxoti koêku. Yoko énomonemo koéneye
xokóyoke ra váherehiko xâne apêti yara káxehiko símokune ûti váherexeamo
koépoku hunókokuke yane inúxotike —kíxovokoxoane Jesus.

Simôa iyénoxapa ne Jesus xoko óvoheixoku
Mk 3.31-35; Lk 8.19-21; Êb 2.11

46 Koêkuiko koyúhoyea ne Jesus xapákuke neko xâne, simó koene eno
Jesus yoko ámeno kaha'âti yúho'ixoponea. Yoko meúkeke óvoheixohiko.
47 Ina apê kixopónoati ne Jesus:
—Anêko mémaina yoko yámeno meúkeke kahá'ati yúho'ixeopi.
48 Yane hara koe Jesus:
—Enepone ênom yoko mbo'ínuhiko, harâ'ahiko —koéne.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

49 Ina so'ixôa ne íhikauhiko, koáne kíxea:
—Enepohikorâ'a, énomonemaka indúko ênom yoko mbo'ínuhiko.
50 Vo'oku koêkuti xâne itúkoti ahá'inoa Nzá'a íhae vanúke, énomonemaka
indúko koati mbo'ínu, mongéxa, yoko ênom —koéne.

Éxetina Jesus apêti íhokoake koeku nôti
Mk 4.1-9; Lk 8.4-8

13 1 Koati énomone yaneko káxe, ipúhikea óvoku ne Jesus ivatákoponoti
xe'ókuke Mar-na Ngalíleya. 2 Yane ho'uxo-ho'uxó koéne êno xâne
xokóyoke. Vo'ókuke neko êno xâne, ûrukovo kúveuke vatéke ne Jesus ina
ivatáko. Kene neko xanéhiko, óvane xe'ókuke úne xe'okó koyêti. 3 Êno ihíkauvoti
íhikaxone Jesus ya xêti apêti íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
—Ápe hóyeno nopónoti ake nonéti. 4 Koeku kásahikea, ápe irihíkovoti xe'ókuke
xêne. Yane kenó'okone hó'openo ôti nikopâti neko ake nonéti. 5 Kene po'ínuhiko,
xapákuke mopôi îrihikovo xoko ákoyeaku axú'ina móte. Koati ákotihiko oríko
íhonopea vo'oku ákoyea axú'ina móte xoko îrihikovoku. 6 Itea ako oríkoa
oró'okea káxe vo'oku ákoyea yónoku poéheve. Yane movohí koéne. 7 Koane
ápemaka irihíkovoti xapa tôpe. Yane inuxó koéne payákeyea ne xuve tôpe. Yane
ákone oxéne payákeyea ne nonéti vo'oku huruvokó kó'iyea tôpe. 8 Ina apémaka
irihíkovoti únatike poké'e. Énomone porexô há'i. Ápe porexópoti póhuti séndu
há'i ya póhuti áke úkeaku. Ina apémaka porexópoti sesenta koêti yoko tirinta
koêti ya póhuti úkeaku. 9 Koêkuti kamoâti ra yûnzo, ivávaka —koéne ne Jesus.

Koyúhoinoake Jesus ne xêti apêti kixó'ekone
Mt 13.34-35; Mk 4.10-12; Lk 8.9-10

10 Ina ahi'ókovoxo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:
—Na koeti itúkinovo exetínati vínoa íhikexi ne xanéhiko?
11 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Vo'oku enepone koekúti kixoku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne ákoti po'i
exeâti koêku, itínoe porexókono éxea. Kene po'ínuhiko xâne, ako paréxakana
éxea koêku. 12 Vo'oku enepone apêti námoe yara yunzóke, kuri'úxovotineoxomo
námoe koane yupihovó koetíneoxomo. Kene ne ákoti axu'ína námoeya,
muhíkova ne íkutixane apêti xokóyoke, evókoatimo. 13 Énomone itúkinovo
exetínati apêti íhokovoke veínoam ínzikaxea ne xanéhiko. Vo'oku upánini
noíxoahiko, itea kutí koe ákoti inixâ. Koane upánini kámoa, itea kutí koe ákoti
kamâ, koane ákomaka éxina isóneu koêku. 14 Koáhati simóvotine kaxéna neko
yuho Izâiya koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, enepone koêti:
"Kemoâtinoemo, itea ákomo kalíhuina yéxinoanoe iséneu ne
kémone. Neixoâtinoemo, itea ákomo kalíhuina iyúseinopi koêku
ne neíxone. 15 Vo'oku títiu kóyeyea omíxone ra xanéhiko, exexó
kixóhiko kêno koane ûke. Yane ako ínixone koane kámone.

Ákomaka éxina isóneu koêku. Yane ákomaka aúkapapu njokóyoke,
koane ákomaka ngaítapahiko —koe Itukó'oviti.”

Izâiya 6.9-10

16 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Koati únatinoe kêku vo'oku ápe itópoinopike neíxi koane ápe
itópoinopike kémokenoyi. 17 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Êno
porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, yoko enómaka po'ínuhiko
xâne koati ponóvoti kixoku itúkeovo mekúke yumó'ixovati noíxea kuteâti
ne neíxonenoe kó'oyene, itea ako naíxa. Koane enómaka yúmo'ixeova
kámea kuteâti ra kémonenoe kó'oyene, itea ako káma —kíxovokoxoane.

Kouhápu'ikopa Jesus koêku ne éxetina
Mk 4.13-20; Lk 8.11-15

18 —Yakámokenoanoe kixó'ekone ra énjetina apêti íhokovoke koêku ne
hóyeno nôti. 19 Uhá koeti xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti koyúhoti kixoku
koeku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, koeku ákoyea éxina isóneu, yane
kenó'okone Satánae veyopeâti isóneuke ne kámone. Énomone kuteâti ne ake
nonéti irihíkovoti xe'ókuke xêne. 20 Kene ne ake nonéti irihíkovoti xapákuke
mopôi xoko ákoyeaku axú'ina móte, énomone kuteâti ne xâne namukoâti
ne emo'u Itukó'oviti inâ kamôa, xaneâtimaka hána'iti elókeko okóvo, 21 itea
vo'oku kutí kó'iyea nonéti ákoti poéheve, ako áxu'ikene hókea. Enepo simôa
kotíveti koekúti itukovo apêti ikoítoponoati kotíveti vo'oku kutípea emo'u
Itukó'oviti, yane itavókeatine. 22 Kene enepone ake nonéti irihíkovoti xapa
xuve tôpe, énomone kuteâti ne xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti itea
pepoké kixoti isóneu vo'oku nókone yara kúveu mêum, koane iyókovotimaka
enó'iyea apeínoati. Énomone ákoino ukápana ítukeke Itukó'oviti, koane
ákomaka únati ítukeino Itukó'oviti. 23 Itea enepone ake nonéti irihíkovoti
únatike poké'e, énomone kuteâti ne xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti,
epó'oxo koati exínoati isóneu. Yane koâti apêti únati ítukeino Itukó'oviti
kuteâti koêku ne ake nonéti porexópoti póhuti séndu há'i ya póhuti áke
úkeaku itukovo sesenta koêti, áko'o itukovo tirinta koêti ya póhuti úkeaku.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku úhiti kutí koeti tirîku

24 Ina koyuhó'inoamaka Jesus po'i xêti apêti íhokovoke. Hara kíxoahiko:
—Enepone kixoku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye
hóyeno nôti koati únati ake nonéti isáneke. 25 Itea ya yóti koeku
imókeahiko xâne, sîmo anáne neko hóyeno ina nopóno váhere úhiti
koati ákoti pahuíxa tirîku xapákuke ne nóne tirîku. Yane pihópeane.
26 Ihonópone neko nonétihiko, koane kaha'ínemaka, xané kíxoanemaka
ne váhere úhiti. 27 Ina pihinôa ahínoehiko neko únae kavâne. Hara kíxoa:
“Unaém, aínovopepo únatinoe ake nonéti nêo iséneke. Námea koeti
ápeino ne váhere úhiti xapákuke?”

28 —“Vanáne nopónoa” kíxoane únae ne kavâne.
—Ina kixoá'ikomaka ahínoehiko: “Kehá'a mârekexopea ûti ne úhiti?”
29 —Ina yumopâ únae ne kavâne: “Ávavone mará'inamo ixané íxea
tirîku ímarekea ne úhiti enepomo merekânoe kó'oyene. 30 Síkeavone
ne tirîku payákeyea, koáne ne úhiti xapákuke tukú koeti ítixovope ne
há'i. Yane ínamo injâ ne itíxotihiko: ‘Ítixepa inúxotike ne úhiti, ínamo
ikenúkuxa motovâti orópukuxeovo yúkuke. Itea yunákapanoe ne tirîku
xoko unákovoku íhae inzáne’ ngixoâtihikomo” koéne.

Éxetina Jesus koeku ukóponea ne ake nonéti koéhati mostarda
Mk 4.30-32; Lk 13.18-19

31 Ina apémaka po'i yuhó'inoa Jesus ya exetínati apêti íhokoake. Hara
kíxovokoxoa:
—Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye ukóponea
áke ne mostarda, enepo nôa xâne isáneke. 32 Yoko kaná'uteoxo itúkeovo
koati kalîhuti ya uhá koeti ake nonéti, itea enepo ihonópone, anu'ú
kíxoahiko ne po'inu nonéti ya kavâne. Kutí koe xuve tikóti kutí'inoke
motovâti hó'openo ôti itúkea môko káva'oke.

Éxetina Jesus koêku ne kohiyákopeti pâum
Lk 13.20-21

33 Ina koyuhó'inoamaka Jesus po'i xêti apêti íhokoake. Hara kíxovokoxoa:
—Enepone ukóponea ne natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye
kohiyákopeti pâum veínoake sêno ánahixea mopo'âti ihíxopeti tirîku.
Ehane heú kíxoa kohíyakea ne tirîku —koéne.

Íhikaxinoke ne Jesus ya xêti apêti íhokovoke
Mk 4.33-34

34 Uhá koêti ra ihíkauvoti íhikau Jesus, aínovo exetínati apêti íhokoake
veínoa íhikaxea ne êno xâne hokoâti. Ako íhikaxa ákoti itukapu ya
exetínati apêti íhokoake. 35 Kó'inokeneye, hane simovóne kaxéna yútoe
porófeta mekúke, enepone koêti:

> “Aínovomo exetínati apêti ínzokoake ngoyúho. Ngouhápu'ikoatinemo
> ne koekútihiko ákoti po'i exoâti, ukeátine inâ apê ra mêum” kôe.

Sâramu 78.2

Kixó'ekone ne xêti koêku ne úhiti kutí koeti tirîku

36 Yane íkopova Jesus neko êno xâne koane pihópea óvokuke. Ina
ahi'ókova íhikauhiko. Hara kíxoa:
—Keúhapu'ikapinavea kixó'ekone ne yéxetinameku koêku ne úhiti
híyeuke nonétihiko.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

37 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepone noâti ne únati ake nonéti, ûndi kixó'eko, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. 38 Kene ne kavâne óvoku ne nonétihiko, hane kixó'eko
kúveu ra mêum. Kene ne únatinoe ake nonéti, aínovone xâne yonópoti natíxokuke
Itukó'oviti. Kene ne úhiti ákoti pahuíxa tirîku, hane kixó'eko xâne váhere kixoku
itúkeovo itúkoti ahá'inoa Satánae. 39 Kene noâti ne úhiti, enepone anáne neko
únae kavâne, énomone ne Ndeâpu. Kene ítixopovope ne ha'i nonéti, hane kixó'eko,
simapúne hunókoku ra kúveu mêum. Kene ne ahinoêti itixópati ne ha'i nonéti,
énomone ne ánjuhiko íhae vanúke ovóxehiko Itukó'oviti. 40 Kuteâti kixókonoku
ikánukuxopeokono neko úhiti yoko kuríkeokono yúkuke, énomonemakamo
koéneye hunókokuke ra mêum. 41 Vo'oku mbahúkotimo ovónjehiko, enepohikone
ánju, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, yane veyopâtihikomo ne uhá
koeti xâne yómoti kátavokea po'ínuhiko váhereke, yóko'o ne xâne váhere kixoku
itúkeovo, haxakeâti ya xapákuke ne xâne iyónombonemo nandíxokuke. 42 Yane
kurihíkoatimo yúkuke ipihóponovokutike, óvokumo íyokexea xâne koánemo
ngarútutukexea ôe vo'oku tiveko koêku. 43 Yóko'o ne xâne ponóvoti kixoku
itúkeovo, kutí koetimo uhápu'ine káxe seapánehiko vanúkeke xoko natíxoku Há'a
íhae vanúke. Koêkuti kamoâti ra yûnzo, ivávaka —kíxovokoxoane Jesus.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku êno kohépiti koekúti inixópononeti

44 —Enepo inâ iyukínova isóneu xâne éxea itúkeovo koekúti yupihóvoti
unáko ne itúkopeovo xanena Íhae Vanúke koane yonópea natíxokuke,
hane koéneye kuteâti koêku tokononé kôa xâne ne koati únati koane
kohépiti koekúti ya mêum opékuke poké'e ákoti exoâti ápeyeaya. Koati
yupihovó koeti elókeyea okóvo koeku tokónoneyeova. Yane imôpanemaka
xoko ínixoponeaku koeku píheako kaváneponea uhá koeti ítukevo, itúkoti
vanéxopeakemo ne poké'e óvoku neko koekúti koati únati ya uhá koêti.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku êno uhé'ekoti pêrula

45 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepone itúkopeovo xanena Íhae Vanúke ne xâne koane yonópea
natíxokuke enepo inâ exôa unáko, hanemaka koéneye, kuteâti koeku
xâne yómoti vanéxea koane kaváneyea êno uhé'ekoti uhá'iti mopôi
iháxoneti pêrula, ixómoti oposí'ixo koati únatinoe. 46 Tokonóneova póhuti
iyoyónevoti kuteâti, koati yupihóvoti unáko, kaváneane ne uhá koeti
apeínoati ina vanexópa neko pêrula.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku hána'iti namukópeti hôe

47 —Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hanemaka koéneye enepo
kurikókono úneke ne hána'iti namukópeti hôe. Yane ako tôpi kó'iyeovoku hôe
námoe. 48 Puhi-puhí kôa hôe, ina mikukópa numíkuxotihiko xe'ókuke úne. Yane
vatá kó'inoane koane noívokoxopea ne únatinoe koane ipíhea xoko íhakuxoake.

Kene ne ákotihiko aunáti, kûrihikoa. 49 Énomonemakamo koéneye ya hunókokuke
ra mêum. Keno'ókotimo ne ánjuhiko ukeâti vanúke, enepone ovoxe Itukó'oviti
veyohíkopatimo koane haxakoâtimo ne váherehiko xâne ya xapákuke ne ponóvoti
kixoku itúkeovo. 50 Ínamo kurihíka koatíke kótuti yúku ipihóponovokutike,
óvokumo íyokexea xâne koánemo ngarútutukexea ôe vo'oku tiveko koêku.
51 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko íhikauhiko:
—Yéxinoanoe iséneu uhá koeti kixó'ekone ra yûnzo?
—Êm, véxoa —kíxoanehiko.
52 Yane ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Énomone ngixínopinoe: Uhá koeti éxoti íhikaxea yútoe Muîse, exeâtimaka
koêku ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne,
inamá'axo kuri'úxovo éxone íhikaxea. Hane koéneye ha'a kalivôno, únae ovokúti
ênoti koekúti íhakuke kaúnae, enepone inámati ípihoneya koánemaka ne kúxoti
kaúnae, aínovo véyone apê nókone xe'éxaxapa —kíxovokoxoane Jesus.

Jesus ya Nazâre
Mk 6.1-6; Lk 4.16-30

53 Uke'éxoane Jesus koyúhoyeahiko ra xêti apêti íhokovoke, yane pihópone.
54 Seopóne pítivokonake, íhikaxomaka xanéhiko ya íhikaxovoku hó'e. Koati
yupihóvati iyúpaxeova xanéhiko ne ihíkauvoti íhikaxone Jesus. Hara koéhiko:
—Namea úkea ne exóneti éxone râ'a koánemaka ne xunakóti veínoake
itúkea ne ítuke? 55 Hainá'ikopo ne xé'a karapínteru nê'e? Hainá'ikopomaka
ne koéhati Mâriya ko'éno? Kene po'ínuhiko, hainá'ikopo Teâku, Yûse,
Símaum yoko Njûda? 56 Hainá'ikopomaka ovoti xapákuke ûti ne uhá koeti
mokéxahiko? Na kixoâtiye éxea ne exóneti éxone? —koéhiko.
57 Yane yupihovó koene poé'ainoa isóneu xanéhiko. Itea hara kíxovokoxoa Jesus:
—Koati teyonéti ne xâne koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Poéhane
poké'exake yoko óvokuke, ako teyoâti —kíxovokoxoane.
58 Yoko vo'oku ákoyea akútipoa xanéhiko, ako axú'ina iyupánevoti
ítuke ne Jesus xapákuke.

Kixoku ivókeovo neko Xuaum Mbátita
Mk 6.14-29; Lk 9.7-9

14 1 Yaneko káxehiko, eyékoxoa Êrodi, enepone nâti, ákoyea malíka
yónoku iháyu'ikeokono ne iha Jesus vo'ókuke neko ítuke. 2 Ina
kixôa Êrodi ne ko'itúkeinoatihiko:
—Koatímea Xuaum Mbátita ne exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti.
Énomone ápeino xunáko itúkea ne iyupánevoti ítuke —koéne.
3 Yoko kó'inokeneye isóneu vo'oku itúkeovo énomone pahukôa ne
namukóponoati yoko ikavó'uxoponoati ne Xuâum yanekôyoke. Ínamaka
kurikókono ika'ákovokutike. Yoko hara yuvâ, koati koyenópati Êrodi ne
énomea koéhati Erôdiya, yeno Filípi, enepone po'inu Êrodi. 4 Yoko kali

êno sayá'ikeaku Xuâum vo'ókuke. Hara kíxoa: “Yane Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse, ako omótova kéyenopi yeno pe'ínu” koéne.
5 Kene Êrodi, mani kahá'ati koépekea Xuâum itea ako kaépeka vo'oku
píkea ímaikea xanéhiko. Koati inixoâti heú koeti xâne itúkeovo porófeta
koyúhoti emo'u Itukó'oviti ne Xuâum. 6 Simovóne kaxena ipúhikope Êrodi,
ituko hána'iti ayuíti. Yane híyokexone ihíne ne Erôdiya nonékuke uhá
koêti neko hupiúti yane ayuítike. Yupihovó koene ínixea Êrodi úhe'ekea.
7 Hukinóvoti kíxea neko ihínexaka yusíkea itúkea épemone xokóyoke,
vo'oku poréxeamo koêkuti âha épemone xokóyoke. Yoko koyúhoinoa nâti
itúkeovo koati yuhôti neko yûho ákotinemo aukápapu ikéne.
8 Ina kixôa ihínexaka:
—Peréxanuikopo yâyeke tuti Xuaum Mbátita utókuke kó'oyene —kíxoane.
Yoko enepone yûho, koati kuteâti páhoenoa êno épemea. 9 Yane
ikáxu'ine okóvo neko nâti kamoáne épemone ne ihínexaka. Mani kaha'âti
ákoyeani itúkina neko épemone, itea vo'oku itúkeovo koati yuhôti neko
yuhó'inoa, epó'oxo vo'ókuke neko xanéhiko xe'o mêsa húpiu, ene pahúkino
poréxeokonoa ihínexaka ne épemone. 10 Yane pahúkone tetunôponoti Xuâum
ika'ákovokutike. 11 Ina ominókonoa ârunoe ne tuti Xuâum utókuke. Yane
kuríkoponoane ârunoe xoko êno. 12 Ina pího íhikauhiko Xuâum veyóponea
mûyo, ina ekoxóponoa. Ikénepoke, pihónehiko éto'okoponea Jesus.

Kohiyákoa Jesus nîka neko êno xâne
Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Xu 6.1-14

13 Eyekóxoane Jesus neko koekúti, ipúhikopeane neko óvoheixoku
koánemaka íhikauhiko. Hane yonópo mêum ákoyeaku xâne. Vatéke
ivú'ixopo. Itea exeâne êno xâne neko yonópoku, ipúhikeane ne pitivóko
úkohikeaku hokotíhiko Jesus. Poké'e vékohiko, huse'ó kixoâti ne xe'o
úne. 14 Evesékeane Jesus ne vatéke, noixoâne neko êno xâne, yupihovó
koene kóseanayea koane koíteovamaka ne ka'aríneti xapákuke.
15 Kiyoné'e káxe, ahí'okovone Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxoa:
—Ako apêti yara vóvoheixoku, epó'oxo kiyóne káxe. Mani únati
pehukâ pihópea ra êno xâne motovâti vanéxopeahiko kali nîka ya
ipuxóvokutihiko vekópoku.
16 Itea hara kíxoahiko Jesus:
—Ako okónoko pihópeahiko râ'a. Itínenoe parexâ nîka —kíxoane.
17 Ina yumopâ íhikauhiko:
—Itea enepora nikokónoti apêti yâyeke xoko ûti, poéhane kali singu
koeti pâum yoko pi'âti hôe, koékune.
18 Ina kixoáhiko Jesus:
—Námane yâkeneye.
19 Yane pahúkoane Jesus neko êno xâne ivátakea xapa ngaráma. Ina veyôa
neko singu koeti pâum yóko'o neko pi'âti hôe, ina komômo vanúke ikoró'ixovoti

xoko Itukó'oviti vo'ókuke ne nikokónoti. Yane ina hono'ékexoa ne pâum koane
poréxea ne íhikauhiko pôrekexeamaka neko xanéhiko. 20 Uhá koéhiko níkea
koane imátaxeovohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus neko itátane nikokónoti
haxâti, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta. 21 Yoko kalíhanini itóponea singu
koeti mili hóyeno neko nikôtihiko ákoti kayumákexapu senóhiko yoko kalivôno.

Koeku Jesus yóno inúkuke úne
Mk 6.45-52; Xu 6.15-21

22 Koati ikénepoke nê'e, pahúkoa Jesus neko íhikauhiko ivú'ixopea
vatékena koane inúxopinoa, yonotíhiko poixô'oke ne Mar-na Ngalíleya
koêkuiko pahúkea Jesus pihópea neko êno xâne. 23 Pihopónehiko, ina
pího ne Jesus oúke neko kali mopôi itukóponoti orásaum pohúxovoti.
Yaneko yotixóne, ôvoheixoakone póhuxeovo. 24 Yoko ákone malika kukúke úne
ne vatéke ivú'e ne íhikauhiko. Ákonemaka íyuhixapu ovóxokeovo neko úne koane
amátitikopea ikéneke, ne vatéke vo'oku yupihovó koetíne xunáko ne ihunóvoti.
25 Kaha'áne yúponiyea, ina pihinoâhiko Jesus yonó koeti inúkuke úne.
26 Noixónehiko yonôti inúkuke úne ne íhikau, hána'iti kónoko'iyeahiko.
Koati yupihovó koeti píkeahiko, ina yaîko koane kó'iyeahiko:
—Harakéne ipíkoti —koénehiko.
27 Itea yanê'e, hara kíxovokoxoa Jesus:
—Aúhepepone iséneu. Undíneye, hákonoe píke.
28 Ina kixôa Pêturu:
—Unaém, enepo itukápuxo îti, pehúkanumaka yóneam inúkuke úne,
mbihôti xikóyoke —koéne.
29 —Yókoneikopo —kíxoane Jesus.
Ina evesékea vatéke ne Pêturu, yane yonónemaka inúkuke úne
itôkopovoti Jesus. 30 Itea koeku yónea koane komómoyea neko êno xúnati
ihunóvoti. Yane turíxovone píkea koane yúpuririkeovo. Ina koe vaúkea:
—Yokótixonu Unaém —koéne.
31 Ehá'axo vaúko ne Pêturu, namú kixópeane vô'u Jesus, ina kixôa:
—Hoyenó, imáko itúkinovo kalîhuti ne kívivonu! Na koeti ákoino átiu'i
ne iséneu kívivonu? —kíxoane.
32 Yane ûrukopovone Jesus yoko Pêturu kúveuke vatéke, koane má
koépone neko xúnati ihunóvoti. 33 Yane koati ihayú'ikoti Jesus ne
íhikauhiko koane kó'iyeahiko:
—Koati kaná'uti itíkivo Xe'exa Itukó'oviti —kíxoanehiko.

Jesus ya Njenezâre
Mk 6.53-56

34 Taru'úxoane neko mar, simónehiko ya poké'exa Njenezâre. 35 Yoko
exó kixópono Jesus ne xanéhiko. Énomone kutí'inoke pahúkotihiko
eyékoxoponoati uhá koêti ne ko'óvokutiya koáne yane ipuxóvokutihiko

xêrerekuke. Yane omókono xoko Jesus ne uhá koeti xâne ka'aríneti.
36 Enepohikone omâti, épemohiko Jesus yusíkea pohu sipohí kíxea
ka'arínetihiko ne heve ípovo. Yoko uhá koêti neko sipóheati, unátipohiko.

Koyuhôa Jesus koêku ne hó'e jûdeuhiko
Mk 7.1-13

15 1 Yane ápe farîzeu yoko éskiriba ukeâti ya Njeruzálem pihôti
xoko Jesus. Hara kixóponoahiko:
2 —Na koeti ákoino háka íhikeuhiko ne ihíkauvoti hó'e voxúnoekene?
Vo'oku enepo nikohíko, ako kipáva'uxapu kuteâti kixoku kipóvo'uxeovo
ûti, kuteâti páhoenovi hó'e ûti.
3 Ina yumopâ Jesus:
—Kene itínoe, ná'ikopo koeti itúkinovo kixoku itúkeovo yoxúnoekene héko
ya koêkuni héki páhoenopi Itukó'oviti itíki? 4 Vo'oku hara koe páhoe Itukó'oviti
nókone xâne itúkea: “Tiyánoe yá'a koane yêno” kôe. Ina koe'íkomaka: “Konókoti
koépekeokono ne vaheréxinoti yuhó'ino há'a, ákoʼo itukovo êno” koémaka. 5 Itea
koati ihíkexotinoe xanéhiko yusíkea kíxea ne há'a yoko êno itúkeovo poréxoke
Itukó'oviti ne tiûketi mani huvó'oxeake ne há'a yoko êno. 6 Yane kuteâti kixeku
íhikexi, koati ákotihiko teyâ ne há'a yoko êno ya koeku ákoyea kátaraka. Yanê'e,
ákone itíkoake ne emo'u Itukó'oviti vo'ókuke ne kixoku itúkeovo yoxúnoekene
íhikexone. 7 Itínoe ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, koati tokopóvoti
neko yuho porofeta Izâiya mekúke ve'ókukenoe, enepone koêti:

> 8 “Enepora xanéhiko, pohu koyuhó kixo téyeonu itea ya isóneuke, ako
> malíkanuhiko. 9 Koati hokohí kixónuti, ihíkaxotihiko ihíkauvoti
> ainóvoti isoneú kixone xâne” kôe —kíxovokoxoane Jesus.

Izâiya 29.13

Úkeaku vaherévokoti
Mk 7.14-23

10 Ina ihaxíkoa Jesus neko êno xâne. Hara kíxovokoxoa:
—Yakámokenonu maka yéxinanoene iséneu ra yûnzo: 11 Haina koekúti
urúkovoti pahákuke xâne ikopíti'ikoa, itea enepone ipuhíkeati pahákuke
hainápo, énomone ikopíti'ikoa —kíxovokoxoane.
12 Ina ahi'ókovo Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxoa:
—Yéxoa yupíheovo ikótivexea farîzeuhiko ne yihómeku?
13 Ina yumopâhiko Jesus itukínoatihiko íhixoake:
—Uhá koeti nonéti ákoti itukapu none Nzá'a íhae vanúke,
marekéxokonotimo. 14 Hako itíkoake nekôyohiko vo'oku koati
ainóvotihiko xâne komítiti, hiríkotimaka po'i komítiti. Yoko enepo hirîko
komítiti ne po'i komítiti, heú koetímo ne pi'âti íkorono'ekeovo uhorókuke.
15 Ina kixôa Pêturu:

—Keúhapu'ikinavea kixó'ekone íhekoake ne yihómeku.
16 Ina kixovókoxoamaka Jesus:
—Ákonoekopomaka yéxa kixó'ekone? 17 Ákoikopo yéxanoe koêku ne
uhá koeti urúkovoti pahákuke xâne? Koati yonoti xoko íhaku nîka ina
ipuhíkopomaka. 18 Itea enepone ipuhíkeati pahákuke, koati isóneuke
úkea. Yoko koati énomone ikopíti'ikoa ne xâne. 19 Vo'oku koati isóneuke
xâne úkea ne váherehiko âha itúkea, kuteâti kahá'ayea koépekea yoko
aúpu'ikea yêno áko'o itukovo îma, kapíneti ákoti itukapu koati múxone.
Koati isóneukemaka úkea kahá'ayea koyenohí kó'iyea, koane ko'imahí
kó'iyea, yoko oméxea, koane itúkoheyea koeku po'ínuhiko xâne, yoko
ihéki po'i xâne. 20 Koati énomone ikopíti'iko xâne, kene haina koekúti
kuteâti ákoyea kipáva'uxapu enepo níko —kíxovokoxoane Jesus.

Sêno ukeâti po'i poké'e
Mk 7.24-30

21 Yane ipúhikopeane Jesus neko óvoheixoku. Hane yóno ya poké'e
xe'ókuke ne pitivókohiko koéhati Tîru yoko Sîdom. 22 Yoko ápe seno
kanáneya, ko'óvokuti yaneko poké'e óvoku xanéhiko ákoti itukapu jûdeu.
Enepone sêno, pihóne vá'uixea ikéneke Jesus. Hara koe yûho vaúkea:
—Unaém, iti ámoripono Ndávi, yokóseananu. Ápe inzíne yupihóvotine
ákoyea aúnati vo'oku ndémoniu urúkovati —kíxoane.
23 Itea ako yumápa Jesus. Ina ahi'ókovo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:
—Mani únati pehukâ pihópea ne sêno hokó'ixoviti, vo'oku vímaxovane
vá'uixea vikéneke —kíxoanehiko.
24 Ina kixôa Jesus neko sêno:
—Ako po'i mbahúkinokonoke ákoti itukapu nzuvó'oxoponea xanéhiko
íhae Izarâe, enepone kutí koeti su'ûso moyóniti —kíxoane.
25 Yane ipuyuké koéponone ne sêno poké'eke nonékuke Jesus koane kíxea:
—Hivá'axanu Unaém.
26 Ina kixôa Jesus ne sêno:
—Ako yusíka véyeokono itátane pâum nika xe'éxaxapa ne koati
ko'óvokuti, ina parexákana ne kálihunoe tamúku —kíxoane.
27 Yane ina yumopâ sêno:
—Kaná'uteoxo Unaém, itea enepone kálihunoe tamúku, níkoamaka ne
íhone nikokónoti irikóvoti opékuke mesana únae.
28 Ina kixôa Jesus:
—Senó, koati hána'iti ne kívivonu. Ákoeneye kuteâti koêku ne yâha —kíxoane.
Énomone yanê'e, unátipone ihíne neko sêno.

Koitóvo êno ka'aríneti ne Jesus

29 Ipuhíkopeane evo Jesus neko óvoheixoku, aúkopovo xe'ókuke ne Mar-na
Ngalíleya. Pihónehiko oúkeke kali mopôi, ina ivatáko ne Jesus. 30 Énomone

(Mâteu 14.29-31)

yanê'e, koati ênoti xâne pihinoâti, ominoâti xâne mohéveu koane xâne isayú'ixovoti poixo'o mûyo, koane komítiti yoko mókere, koane ênotimaka po'ínuhiko ka'aríneti. Ípihokononehiko poké'eke nonékuke Jesus koane koíteovahiko Jesus. 31 Yane yupíhova iyúpaxeova xanéhiko noixópanehiko ne mókere koyúhopea koáne ne isayú'ixovoti poixo'o mûyo unátipea, koáne ne mohéveu yonópea yóko'omaka ne komítiti ínixopeane. Yane êno iháyu'ikeahiko Itukó'oviti, enepone kutípone íhae Izarâe, vo'ókuke.

Pí'ape kohíyako nika êno xâne ne Jesus
Mk 8.1-10

32 Ina ihaxíkoa Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa:
—Ngóseanane ra xanéhiko vo'oku ákone nikokónoti nikáhiko. Yoko mopó'apene káxe óvoheixohiko njokóyoke kó'oyene. Ako angáha'a pahú ngixópea pihópeahiko ákoti níka, mará'inamo íkarakahiko hímakati xenékuke —koéne.

33 Ina kixôa íhikauhiko:
—Ná'ikopomo vínixoponea pâum yara mêum ákoti apêti motovâti imátaxeovo ra êno xâne?
34 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Ná'ikopo yé'aye pâum apêti xepákuke?
—Seti kôe, yoko kali ye'á koeti kálihunoe hôe —koénehiko.
35 Yane pahúkoane Jesus neko xâne ivátahikea poké'eke. 36 Ina veyôa ne seti koeti pâum yóko'o ne hôe, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoane, ina porekéxoa ne íhikauhiko pahukoâti pôrekexeamaka neko xanéhiko. 37 Uhá koe níkea koane imátaxeovohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus itátane neko nikokónoti haxâti, kopúhikopoikomaka seti koeti sésta. 38 Yoko koaturu koe mili hóyeno neko nikôti ákoti kayumákexapu senóhiko yoko kalivôno.
39 Yane pahúkoane Jesus pihópea neko êno xâne. Ina urúkopova ne vatéke yonópoti íyeu pitivóko koéhati Magádam.

Epêmo Jesus ne farîzeuhiko itúkea iyupánevoti ukeâti vanúke
Mt 12.39; Mk 8.11-13; Lk 12.54-56

16 1 Yane pihóhiko xoko Jesus ne farîzeu yoko sadúseu oposí'okoponovoti Jesus, epemoâtihiko itúkea iyupánevoti, hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea xunáko. 2 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Itukovo ínati hâraramo vanúke ya íyeu kíyo'i káxe, hara kénoe: “Únatimo káxe ihâroti vo'oku ina hâraramo vanúke” kénoe. 3 Koane itukovo ya yuponii koêti, “Kevotímo úko, vo'oku ina hahá'i hâraramoyea” kénoe. Kemomónoe vanúke, yéxoa kéveamo, áko'o áko'oyeamo úko yaneko káxe, itea ákonoe yéxa koêku ne koekútihiko exókoveati koêku ra káxehiko símokune ûti.
4 Koati ákotinehiko aunáti ra xâne yara káxehiko símokune ûti kó'oyene. Ákone yuíxapuhiko itúkea ahá'inoa Itukó'oviti, épemoikomaka noíxea iyupánevoti índukeinoa. Itea ákomo ápahuina iyupánevoti noíxonehiko ákoti itukapu kuteâti koêku xoko Njóna mekúke —kíxovokoxoane Jesus.
Yane pihópeane.

Íhokokono kohiyákopeti pâum ne kixoku itúkeovo ne farîzeuhiko
Mk 8.14-21

5 Yane tarú'uxoane Jesus yoko íhikauhiko poixô'oke ne mar. Yoko inótovone okovo ómea pâum ne íhikauhiko. 6 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Neíxapunoe, yokóhiyanavoa ne kutí koeti kohiyákopeti pâum ánahixope evo farîzeu yoko sadúseu —koéne.
7 Yane turíxovone yúho'ixeokoko ne íhikau vo'ókuke. Hara kixókoko:
—Koatímea vo'oku ákoyea vama pâum kó'inoneye yuhó'inovi —kixókokonehiko.
8 Yoko exó kíxea Jesus ne isóneuhiko. Énomone kíxovokoxinoa:

—Na koeti ixómoinonoe yího'ixokoko vo'oku ákoyea pâum yómonenoe?
itínoe hóyeno ákoti koâti kúveovonu. 9 Âvonoe yéxina iséneu?
Inótovanenoemea yokóvo ne singu koeti pâum koimátaxoti singu koeti
mili hóyeno, koánemaka neko yé'akeye sésta kepúhiupo yane haxâtihiko?
10 Ákonemaka puyákapanapanoe yokóvo neko seti koeti pâum, níngaxeake
neko koaturu koeti mili hóyeno koane yé'akeye sésta kepúhiupo
itixépoanoe neko haxâti? 11 Ákonoe yéxa ákoyea itúkapu koati pâum ne
ngíxo? Itea hara ngixópinoe: Yokóhiyanavoa ne kutí koeti kohiyákopeti
pâum ítuke evo farîzeu yoko sadúseu —kíxovokoxoane Jesus.
12 Yane ínati exoâhiko íhikau Jesus ákoyea itúkapu koati kohiyákopeti
pâum kónoko kóhiyanayeova, itea itúkeovo ihíkauvoti, íhikau evo farîzeu
yoko sadúseu kixínoa Jesus, enepone ákoti oríko ukóponea xapa xâne.

Koyuhôa Pêturu itúkeovo páhoe Itukó'oviti koíteovovi ne Jesus
Mk 8.27-30; Lk 9.18-21

13 Ya koeku píhea ne evo Jesus ya íyeu pitivóko koéhati Sezâreya óvoku
natíxea Filípi, hara kixo íhikauhiko:
—Kutimea íkutixanu ra xanéhiko, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne?
14 Ina kixôa íhikauhiko:
—Ápe koyuhoâti itíkivo Xuaum Mbátita iyukópovotine. Kene
po'ínuhiko, koyúhoa itíkivo Îliya iyukópovotine. Kene po'ínuhiko,
koyúhoa itíkivo Njerémiya, ákoʼo po'ímea porófeta koyúhoti emo'u
Itukó'oviti mekúke iyukópovotine —kíxoanehiko.
15 —Kene itínoe, kuti keyúho indúkeova?
16 Ina kixôa Simaum Pêturu:
—Iti Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Iti Xe'exa koati
kaná'uti Itukó'oviti —kíxoane.
17 Ina kixôa Jesus:
—Koâti únati kêku Simaúm, iti xé'a Xuâum, vo'oku haina xâne yara poké'e
kouhápu'ikinopea itea koati Nzá'a íhae vanúke kouhápu'ikinopea. 18 Haramaka
ngixópi: Iti Pêturu. Yoko enepora yiuhómeku vo'ónguke, kutí koe mopôi poéheve
péti, poéhevemakamo kutípone ne uhá koeti xâne hokónutimo ya nandíxoku
injíkonemo yara poké'e. Yoko ákomo itoâti uké'exea muhíkova Satánae yoko
uhá koeti ovóxe. 19 Mborexópitimo keyúhoyi ne ihíkauvoti ínzikaxeopikenoe,
enepone kutí koeti xáve poréxoti xâne ûrukeovo natíxokuke Íhae Vanúke.
Koêkuti yexéxone yâye yara poké'e, kúteanemakamo koêku ya vanúke. Koane
koêkuti míhi'oe yâye yara poké'e, kúteanemakamo koêku ya vanúkeke.
20 Ina ixikó'oko íhikauhiko ákoyea koyúhoinoake itúkeovoxo Mésiya,
páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koyuhôa Jesus ivókeovomo yoko ukópeamo xapa ivokóvoti
Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27

21 Ukeátine neko káxe, turíxoane Jesus Kristu koúhapu'ikinoa ne
íhikauhiko kixókonokumo tumúneke. Hara kíxovokoxoa:
—Ngónoko yóneam ya Njeruzálem koane íngoitoponeokonomo kotíveti
vo'oku ákoyea tôpi váhere ítukeinonumo tutíhiko viyéno jûdeu, koánemaka
ne payásotihiko sasedóti inuxínoti xanena ûti hó'eke, yóko'o ne ihíkaxoti
yútoe Muîse, enepohikone éskiriba. Koepékonutihikomo itea ya mopó'apeke
káxe ikéne, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.
22 Yane ahikú kixone Jesus ne Pêturu, ina kixôa ákoyea yusíka
kó'iyeaneye kuteâti koêku ne yûho. Hara kíxoa:
—Ákomo síka Itukó'oviti kó'iyeaneye. Ákomo kalíhuina kíxikononeye Unaém.
23 Ina inonéxinovo Pêturu ne Jesus xaneâti kíxea:
—Yahíkuxipunu Satanaé. Iti kutí koeti pú'iti mopôi onjéneke mani
ikorókonuti, vo'oku haina ukeâti xoko Itukó'oviti ne iséneu, itea koati
kixoku ko'ísoneuyea xâne yara kúveu mêum.
24 Ina kixôa Jesus ne íhikauhiko:
—Enepone kahá'ati hókeonu, ako yusíka yuíxeovo koúhepekea kóyeku yara
kúveu mêum. Konókoti hókeonu ya usó koyêti ínonexinovo tiú'iti koekúti kuteâti
koeku xâne koinópoti kurúhuna iyonókonone xoko kurúhuxokonoku. Yane
kená'akane ingéneke. 25 Vo'oku enepone xâne yuixóvoti koúhepekea kóyeku
yara kúveu mêum, evókoatimo ne mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea
enepone xâne usó koyêti évokea úhepeko kóyeku yara kúveu mêum vo'ónguke,
énomonemo unatî koépoku xoko Itukó'oviti. 26 Kutí'ikopo itópoino xâne ápeinoa
uhá koeti únatinoe koekúti yara kúveu mêum itea evókoti mani unako koépoku
xoko Itukó'oviti? Ápeikopomea koekúti yara kúveu mêum motovâti ko'ésa'iyea
mani unako koépoku xoko Itukó'oviti? 27 Yoko aungópovotimo yara kúveu
mêum, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, epó'oxo yaneko káxe,
iyúseotimo indúkeovo êno hána'iti ihayú'iuti kuteâti koeku Itukó'oviti Nzá'a.
Xané ngixópotinemo ovónje, ánjuhiko íhae vanúke. Yane ínamo ongoyúho
námoepo póhutihiko xâne. Yoko kixoku itúkeovo póhutihiko xâne exoâmo ne
námoepo. 28 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Anéye xâne xepákukenoe âvotimo
ivakápu koeku âvoyea naíxanu indúkeovo hána'iti ihayú'iuti nandixáne, undi
íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

Ipokóvo koeku Jesus nonékuke evo Pêturu
Mk 9.2-13; Lk 9.28-36

17 1 Sei koe káxe ikénepoke, xánea Jesus ne Pêturu yóko'o neko
pi'âti kopo'ínukokoti, Teâku yoko Xuâum oúke koati hána'iti
mopôi. Yoko ainóvotinehiko, ákoti po'ínuhiko xâne xapákuke. 2 Ina
ipokóvo koêku ne Jesus nonékukehiko. Ú'uhapu'i-ú'uhapu'i koéne

ne nône. Kutí koéne uhá'iko káxe. Kúteanemaka koêku ne ípovo,
hóhopu-hóhopu kóyene kuteâti koeku xúnati uhapú'iti.
3 Yane apé kó'inoanehiko Muîse yoko Îliya, enepohikoneko koyúhoti
emo'u Itukó'oviti mekúke, yuhó'ixoti Jesus. 4 Ina kíxo Jesus ne Pêturu:
—Unaém, koati únati vápeyea yâyeke. Enepo yakahá'a, indúkotimo
mopo'âti kálihunoe péti hú koeti yâyeke. Poéhamo ítike, poéhamo ítuke
Muîse, koane poéhamo ítuke Îliya —kíxoane.
5 Ixómoiko koyûho ne Pêturu, apé koene kapási êno ú'uha koyêti
rama'úxoatihiko, inú'ixoku emo'úti koêti:
—Énomone Nje'éxa râ'a, ákoti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti
elókeko ongóvo. Yakámokenoyinoe yûho —koéne.
6 Kamoáne íhikauhiko neko emo'úti, yupihovó koéneoxo píkea.
Xovokuké koéne íkorohikeovo poké'eke. 7 Ina ahi'ókovahiko Jesus ipíhoa
vô'u xokóyokehiko koane kíxea:
—Yexépukapa. Hákonoe píke —kíxoane.
8 Ina noiméxohiko, áko'oponehiko neko po'i noíxone. Poéhapoane Jesus noíxo.
9 Koeku ukópeahiko oúke neko hána'iti mopôi, hara koe ixíko'okoakehiko Jesus:
—Hákoxovonoe yetó'oko po'i xâne koêku ra neíxone kó'oyene
imókonemo enjepúkapane ungópea xapa ivokóvoti, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne —kíxoanehiko.
10 Ina kixôa íhikauhiko:
—Ná'ikopo koeti koyúhoinoa éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe
Muîse, kónokea itúkeovo Îliya ne inuxómo sîmo?
11 Ina yumopâ Jesus:
—Kaná'uteoxo símeane Îliya inúxotike kóyuseyea uhá koêti.
12 Itea koati ngixópitinoe símeane ne Îliya, itea ako éxa xanéhiko
itúkeova, koane itúkinoahiko uhá koêti neko váhere âha itúkinoa.
Énomonemakamo kixónuneyehiko íkoitoponeonu kotíveti, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.
13 Yane éxoanehiko íhikau Jesus itúkeovo Xuaum Mbátita kíxo yane
yuhó'inoahiko.

Koitóvo homoêhou ûroevo ndémoniu ne Jesus
Mk 9.14-29; Lk 9.37-43

14 Yane koeku káyukopeovo evo Jesus xapákuke neko êno xâne, apé koene
hóyeno ahi'ókovati ne Jesus. Yane ipuyuké kó'iyeane nonékuke koane kíxea:
15 —Unaém, yokóseana nje'éxa. Akó'oti aunáti tûti, pepokehí koêti. Koati
yupihóvotine koítoponeovo kotíveti vo'ókuke. Enóne íkoroukeyeovo yúku áko'o
itukovo ikoróno'ekovoti úneke. 16 Ómanem xoko íhikeuhiko itea ako íta koíteova.
17 Ina kôe ne Jesus:

—Imáko itúkinovo tiú'iti kutípea koane váhere ra xanéhiko yara káxehiko
kó'oyene. Ná'ikopomeamo hunóko óvonzeixea xepákukenoe? Ná'ikopomeamo
nzunóko índea ákoyeanoe yakútiponu? Yáma yâkeneye ne homoêhou —kíxoane.
18 Yane pahúkoane Jesus ne ndémoniu ipúhikopea xokóyoke. Koáne,
ipúhikopeane. Énomone yaneko ókoku ôra, unátipone ne homoêhou.
19 Ikénepoke, ina ahi'ókovo Jesus ne íhikauhiko koeku ákoyea
po'ínuhiko xâne xapákuke koane kíxeahiko:
—Na koeti ákoino víta kópuhikopea ûti ne ndémoniu?
20 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Vo'oku yupihovó kó'iyea kalîhuyea ne kívivonu. Koati emo'úti ra
yunzó'inopinoe: Enepone kívivonu, muhíkovani akutêa itóvoku kalîhuko
ake nonéti, enepone mostarda, mani motovâti pehúki ahíkuxeovo
xoko óvoku ne koati hána'iti mopôi pihópea po'íke. Koáne, mani
ipokóvoti. Eneponi akoéneye kívivonu, ákoni ápahuina koekúti ákoti
keusákinakana. 21 (Itea enepora kó'iyeovoku ndémoniu, ako kopúhikopati
ákoti itukapu ya orásaum koáne ya jejuá kó'iyea) —kíxovokoxoane.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo yoko iyúkopeovomo
Mk 9.30-32; Lk 9.43-45

22 Yanekôyoke koeku ho'úxeovohiko ya Ngalíleya, hara kíxovokoxoa
Jesus ne íhikauhiko:
—Yé'exovone ngurí'okeokonokumo xunako xanéhiko, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. 23 Yane ínamo kaepékanuhiko, itea mopó'apeke
káxe ikénepo, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.
Yane yupihovó koénehiko ikáxu'iyea okóvo ne íhikauhiko.

Koyûho koeku ímpostu ne Jesus

24 Simoné'e ne Jesus yoko íhikauhiko ya pítivokona Kafanâum, simino
Pêturu ne koperáxotihiko tiûketi, nókone jûdeu poréxea, iko'ítukeuti ya
témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti. Hara kixóhiko Pêturu:
—Enepone ihíkaxopitinoe, ako parexa tiûketi iko'ítukeuti ya témpulu?
25 —Êm, poréxoa —kíxoane Pêturu.
Ehá'axo ûrukovo ne Pêturu óvokuke, tumuné koéne koyúhoinoa Jesus
koêku, âvoti yuho Pêturu etó'okoati. Hara kíxoa Jesus:
—Simaúm, na kó'inoaye iséneu? Enepohikone nâti yara poké'e, enepo
koperáxohiko, kuti konokôa poréxea, xanéna? áko'o íhae po'i poké'e ákoti
itukapu xanéna.
26 Ina kixôa Pêturu:
—Hane konokôa poréxea íhae po'i poké'e.
Yane hara kíxoa Jesus:
—Iyúseoneikopo ákoyea okónoko poréxea ne koati ko'óvokutihiko íhae ne
poké'e. 27 Itea mará'inamo ópoe'ainovi isóneu ne koperáxotihiko, pîhe xe'ókuke

úne ya mar ínamo kirîka nímikuna. Enepone inúxoti hôe itéponemo, míhi'akimo pâho. Yane inixéponotimo póhuti pe'u tiûketi pahákuke ne hôe, ínamo píhe peréxopoinonu nóngone mboréxea koánemaka nékone peréxopi —kíxoane.

Kixoku itúkeovo ne ínixone Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti
Mk 9.33-37; Lk 9.46-48; Fp 2.3; 1 Pê 3.4, 5.5

18 1 Énomone yaneko ókoku ôra, ahí'okovo Jesus ne íhikauhiko.
Hara kixóhiko Jesus.
—Kuti itukóvo koâti payásoti ya xapákuke xâne natíxoku ne Íhae Vanúke?
2 Ina ihaxíko kalivôno ne Jesus imôa nonékukehiko 3 ina kôe:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepomo hákoti ipokóvo ne kixeku itíkivo, koane hákoti ikítipasikovo kálihunoe kalivôno, ákomo kalíhuina yûrukopivo natíxokuke Íhae Vanúke. 4 Itea enepone ákoti kapayásakapu kuteâti koêku ra kalivôno, énomone itukóvoxo koâti payásoti xapákuke xâne natíxoku ne Íhae Vanúke. 5 Koêkuti ivavákoati kuteâti ra kalivôno njokóyoke koane itukínoati únati, undímaka kixóneye —kíxovokoxoane.

Koímaiti pôreu ne váhere kixovókuti
Mk 9.42-48; Lk 17.1-2

6 Ina koe'íkomaka:
—Koêkuti xâne vaheréxoti ítuke itávokinoke hókeonu ne póhuti xapákuke ra kálihunoe kutipónuti, yusikóneni iká'akeokono êno pú'iti mopôi anúkuke tumúneke koésayu'ixea isoneu po'i xâne, ínani kuriná'ekakana upénoyeaku úne xoko mar, maka hákone koesáyu'ixea isóneu. 7 Kotíveti koêku ra xanéhiko yara kúveu mêum vo'ókuke ne koekúti kopoé'akeati isóneu itopâti kutípeonu. Koati kóyekutinemo ápeyea koekúti kuteâti, itea koâti kotívetimo koêku ne xâne kixotíneye po'ínu.
8 —Énomone ngixínopinoe: Enepo itukapu veô'u áko'o hîvi váherexino ítike, yusikóneni titúki koane kiríki ákotike malîka, motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea poixo'o veô'u, áko'o poixo'o hîvi yenópi vanúke yaneko usokó kó'iyea veô'u, áko'o hîvi itea kirikópokonoti ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukeovoku. 9 Kúteanemaka koêku itukapu yûke váherexino ítike. Yusikóneni meréki koane kiríki ákotike malîka, motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne yenópi vanúke ákoti poixo'o yûke, yaneko usokó kó'iyea yûke itea kirikópokonoti ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukeovoku —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea ákoyea íyuhixapapu sayá'ikopeova ne váhere ítuke.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku moyóniti su'ûso
Lk 15.3-7

10 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:

—Muhíkova póhuti xapákuke ne kálihunoe kutipónuti, hako ikitíxa ákoti itúkovoke, vo'oku koati ngixópitinoe itúkeovo xoko Nzá'a íhae vanúke óvoheixo ne ánjuhiko koyonoâti ne kálihunoe kutipónutihiko. (11 Vo'oku hane nzimíno ngoíteova ne xâne pahukóvoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.)
12 —Na kó'inoaye iséneu? Itukovo apêti hóyeno póhuti séndu su'úsona, ínani omoyóni póhutiya, ákonikopomea kurí íxahiko oúke kali mopôi ne noventai nove koêti koeku opósikoponea neko póhuti moyóniti? 13 Koati ngixópitinoe: Inixápanane, yupihóvotimo elókeko okóvo vo'ókuke ne póhuti kovú'e yane po'ínuhiko noventai nove koeti ákoti omoyóni.
14 Énomonemaka koéneye ne Yá'a íhae vanúke ákoyea akáha'a évokeovo póhuti yara kálihunoe kutipónuti —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone vitúkea apê váhere ítukeinovike ne po'inu ûti
Lk 17.3; Ngâ 6.1; 2 Ts 3.13-15

15 Ina koe'íkomaka:
—Enepo vaheréxa ítukeinopi ne po'inu xâne, pihínea yéxokoponi pahúnevo pi'eátinenoe ákoti po'i xâne xikóyokenoe. Enepo akamókenopi, itepoâtimo keúnatikopi isóneu. 16 Itea enepo hákoti kahâ'a kámokenoyeopi, yusikóne yaúkinova xeneti póhuti, ákoʼo itukovo pi'âti xâne motovâti iyúseyeaxo ne koekúti koeku pí'ayea, ákoʼo mopó'ayea noixoâti, motovâtimaka koyúhopea koêku. 17 Yane enepo hákoti kahâ'a kámokenoyea xené'inoake, yáma ne koekúti nonékuke po'ínuhiko xâne ya imokóvokutike. Yane itukovo kóyekutine ákoyea akáha'a kámokenoyea isóneunoa xanéhiko imokóvokutike, kutí íxepane xâne ákoti êxa Itukó'oviti, koane kutí íxepanemaka kuteâti koperáxinoti nâti, enepone ákoti oponóvo ítuke.

Xunakóti poréxoake Jesus ne íhikauhiko
Mt 16.19; Xu 20.23

18 —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Uhá koeti koêkuti seyá'iumo yara poké'e, kúteanemakamo koeku vanúkeke. Koánemaka ne síkenemo yâyeke yara poké'e, kúteanemakamo koeku vanúkeke.
19 —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Itukovo apêti yâye yara poké'e pi'âti xâne xepákuke kutikokó koinoâti isóneu ne âha épemea ya orásaum, kousókinoatimo Nzá'a íhae vanúke. 20 Koeku ápeyea pi'âti ákoʼo mopo'âti xâne hoʼuxínovoti itúkea orásaum ya inzáke, anêngomakamo xapákukehiko —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone vitúkea vaheréxo ítukeinovi ne po'inu ûti
Mt 6.14; Lk 17.4; Éf 4.32; Kol 3.13

21 Yane ina ahi'ókovo Jesus ne Pêturu. Hara kíxoa:
—Unaém, enepo vaheréxa ítukeinonu ne mbo'ínu, namo yé'aye ixómoyea ngóseanapoa, kutí ngixopâti ákoti vaheréxinanu ítuke? Seti koetímeamo?

22 Ina kixôa Jesus:
—Ako yusíka itúkeovo pohu seti koêti késeanapoa, itea hara ngixópi
setenta koetimo seti. 23 Vo'oku enepone natíxea ne Íhae Vanúke xapa
xâne, hane koéneye nâti komomópoti yé'akeye orévexoake ahínoehiko.
24 Turixoâne ne ítuke, omínokonone po'i ahínoe koâti yupihóvoti
orévexoake ovâti ênoti mili tiûketi. 25 Yoko koati ákoti tiûketina mani
poréxopeake neko oréveu. Yane pahúkoane pátarauxa kaváneyeokono
neko ahínoe, koane yêno, xe'éxaxapa yoko uhá koeti apeínoati, motovâti
isúkopeovo neko oréveu. 26 Yane ipuyuké koéne neko ahinoêti nonékuke
pátarauxa. Hara koéne: "Yokóseananu, kali kuxoo íxenuvo, vo'oku
kóyeanemo mboréxopeopea uhá koêti ne orévenjopike" kíxoane.
27 —Yane yupihovó koéne kóseanayea pátarauxa neko ahínoe. Yane
pahúkoane pihópea koane ákoyeane káperaxapa neko orévexoake.
28 Pihopóne neko ahinoêti, tokononé koene ha'íne ko'ítukeyea orevéxoati
kali póhuti séndu pe'u tiûketi. Yane kóperaxoane. Namú kíxeane ánu
kotitínoati. "Peréxapana ne yorévexonuke" kíxoane.
29 —Yane ipuyuké kó'iyeane neko ha'íne nonékuke. Hara kíxoa:
"Yokóseananu, kali kuxoo íxenuvo, vo'oku kóyeanemo mboréxopea ne
orévenjopike" kíxoane.
30 —Itea ako kali kaha'á íxa. Yane kuríkoponoane ika'ákovokutike tukú
koeti isúkopea neko orévexoake. 31 Enepohikone po'i ahinoêti ha'íne
ko'ítukeyea, noixoâne neko koekúti, yupíhova ikótivexea isóneuke. Úkeane
pihohíko éto'okoponea ne pátarauxa. Uhá kíxoa koyúhoinoa ne koekúti.
32 Ina ihaxíkoa pátarauxa neko ahínoe. Hara kíxoa: "Koati iti váhere
ahinoêti! Koseaná ngixópipepo. Ako ngáperaxapapea neko yorévexonuke
vo'oku yépeminu ngóseanayeopi. 33 Mani konokoâtimaka késeanayi ne
he'íne orevéxopiti kuteâtimaka ngixópiku ngóseanayeopi" kíxoane.
34 —Yane yupihovó koene ímaikinova pátarauxa, ina pahukôa
ikâ'akeovo koane kurí'okeokono, ikoítoponoati kotíveti tukú koetímo
parexápa neko orévexoake —koéne ne Jesus
35 Ina koe'íkomaka:
—Énomonemakamo kixópinenoeye ne Nzá'a íhae vanúke enepomo yunakâ
iséneuke ne váhere ítukeinopi pe'ínu hákotimo keseánapoa —kíxovokoxoane.

Koeku kuríkoti yêno
Mt 5.31; Mk 10.1-12; Lk 16.18; 1 Ko 7.10

19 1 Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ipúhikopeane Ngalíleya
yonópoti Njúdeya poixô'oke húveona Njôrdaum. 2 Koati ênoti
xâne hokó'ixoati koane koíteova Jesus ne ka'arínetihiko xapákuke.
3 Ápemaka farîzeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muîse pihinoâti
oposí'okoponovati. Ina epemó'ikohiko Jesus kaha'aînoati pahúkeovo ya
yumópope. Hara kíxoahiko:

—Motóva kuríkea yêno ne hóyeno ya uhá koêti koêkuti évotikoake?
4 Ina yumopâ Jesus:
—Ákoikopo yíhoikiku emó'uke Itukó'oviti koyuhoâti koêku inâ itukôa
Itukó'oviti ne xâne itúkeamaka hóyeno yoko sêno? 5 Ina koemáka:
"Énomone kuríkino há'a yoko êno ne koyénoti motovâti komúxoneyea
yêno. Yane koati póhutipone ne pi'âti" kôe. 6 Ákone apí'a, koati
póhutipone. Koeku koyúhoyea Itukó'oviti poéhapeane ne pi'âti, ako
yusíka ápeyea xâne haxakópati —kíxovokoxoane Jesus.
7 Yane ina kixôa farîzeuhiko:
—Ná'ikopo koeti ápeino yútoe Muîse koyúhoti yusíkea kuríkea yêno ne
hóyeno, koane poréxea koyuhópeti kotuyôpeati îha itúkeovo koyenókokoti?
8 Yane hara kíxoa Jesus:
—Poréxinopeakenoe Muîse kiríki yîno vo'oku tiú'ikonoe yomíxone. Itea
yaneko inúxotike inâ apê ra mêum, ako yusíka kuríkeokoko. 9 Hara ngixópinoe
vo'ókuke: Enepone kuríkoti yêno ina okoyénopomaka, ákoti itukapu vo'oku
itúkeovo aupú'ikoati yêno yuhó'ixoti po'i hóyeno, ya xoko Itukó'oviti, koati
pahukóvoti nê'e, koane koati aupú'ikoti inúxoti yêno. (Koánemaka ne koyenópati
ne kûrene îma, ya xoko Itukó'oviti, kutí kôe aupú'ikeati inúxoti îma ne sêno.)
10 Ina kíxo Jesus ne íhikauhiko:
—Koeku kó'iyeaneye, yusikóneikopo ákoyea okóyenokoko ne xâne.
11 Yane hara kíxovokoxoa Jesus:
—Haina hi'imé koeti xâne itoti ákoyea okóyeno. Poéhane itôa ne xâne
poréxone Itukó'oviti kó'iyeaneye. 12 Ápe hóyeno ákoti okoyéno vo'oku
omeátinekeneye inâ ipuhíko ápeyea isáyunevo ákoinoke omótova kóyenoyea.
Ápemaka hóyeno kapáxovoti. Kene po'ínu, kaha'âne ákoyea okóyeno motovâti
yuíxeovo koúkoponea natíxea Íhae Vanúke xapa xâne. Koêkuti eopâti
isóneuke ítea kó'iyeaneye, ene itukâ kuteâti ra yûnzo —kíxovokoxoane Jesus.

Epemínoa Jesus ne kalivónohiko unako koeku xoko Itukó'oviti
Mk 10.13-16; Lk 18.15-17

13 Yane ápe xâne omotíhiko kalivôno xoko Jesus motovâti ípihea vô'u
tutíkuke, itea sayá'ikoa íhikauhiko Jesus. 14 Ina kôe ne Jesus:
—Síkeane kenó'okea ne kálihunoe kalivôno njokóyoke. Hako seya'íkoa,
vo'oku kuteâti koeku usó kóyeyea kenó'okinonu râ'a, énomonemaka kónoko
kó'iyeaneye ne xâne yonópoti natíxokuke Íhae Vanúke —kíxovokoxoane.
15 Yane ípihoane ne vô'u tutíkukehiko. Úkeane pihôpo.

Inámatiko hóyeno iríku
Mt 13.22; Mk 10.17-31; Lk 18.18-30; 1 Tm 6.6-10; Tk 5.1

16 Yane apé koéne xâne ahi'ókoponovoti Jesus. Hara kíxoa:
—Ihikaxotí, kuti itukóvo únati koekúti nóngone indúkea motovâti
ómbea xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku?

17 Ina kixôa Jesus:
—Ákoikopo yéxa itukóvotiye ne koati únati? Enepone koâti únateoxo,
poéhaxo, ako po'ínu. Yakaha'a ákoyea hunókoku yópi xokóyoke, itíka ne
páhoenopi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse nékone itíki —kíxoane Jesus.
18 —Kuti itukóvoye xapákuke neko yutoéti? —koéne neko hóyeno.
Yane hara kíxoa Jesus:
—Enepone koêti: “Hako kepéko. Hako yaupú'iko po'i xâne kepiné'iyiti
yêno. Hako yomêxo. Hákomaka itikóheo koeku po'i xâne. 19 Tiya yá'a
yoko yêno. Koane hákomaka motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti
kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ákoyea
omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne” koêti —kíxoane Jesus.
20 Ina kôe neko hóyeno:
—Heú ngíxoa indúkea nê'e. Kutí'ikopo ngónokoiko?
21 Ina kixôa Jesus:
—Enepo yakaha'a itíkivo koati ponóvoti ákoti ovópiku, yakávaneponoa
uhá koêti ne apeínopiti, ina perekéxa xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane
apêtimo apeínopiti vanúkeke, ina kina'áka ingéneke hékinu —kíxoane.
22 Kamoáne hóyeno ne emó'uinoa Jesus, yupihovó koe isóne'ekeovo koeku
pihópea kama'âti ne êno apeínoati. 23 Ina kixovókoxoa Jesus ne íhikauhiko:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Koati tiú'itimo yonópea natíxokuke
Íhae Vanúke ne xâne ênoti apeínoati. 24 Koati ngixópitinoe: Ako'óneni
oríko vékea kámelu xoko kali ihínone tôpe uhe'ókopeti yane yonópea
natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne iríku —kíxovokoxoane Jesus.
25 Kameáne íhikauhiko Jesus neko yûho, yupihovó koéneoxo
iyúpaxeovahiko, ina koehíko:
—Yane kuteâti koeku yiûho, kutí'ikopomo motovâ itúkeovo koítovone
Itukó'oviti koane yonópea xokóyoke? —kíxoanehiko.
26 Pono-ponó kixínoane ûke Jesus ina kixovókoxoa:
—Enepone ínixone xâne itúkeovo yupihóvoti tiú'iko, ako átiu'i xoko Itukó'oviti.
27 Ina kixôa Pêturu:
—Kurí kíxoa ûti ne uhá koeti koekúti koeku hókeopi ûti. Namo koéneye ûti?
28 Ina yumopâ Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Itínoe hokónuti, yaneko káxe
ainámapone uhá koeti koekúti, ivandákapane xoko ivándakoku nandíxea
koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti
xâne, keha'ínenutimakamo ivétaki xoko nduse koeti ivatákokuti kuteâti
ivándakoku nandíxea, motovâti yíhoikopi ne nduse koeti iháxakexoku
xanena Izarâe, neixoti unátiyea, áko'o ákoyea aúnati ne ítuke. 29 Koane
enepone uhá koeti xâne ákoti okotíxo ítukevo vo'ónguke, kuteâti óvoku,
po'ínuhiko, há'a, êno, (yêno), xe'éxaxapa, áko'o itukovo poké'exa, yupihovó
koetimo námoepo yane koekúti ákoti okotíxoa, yoko ko'ipâratimakamo ópea
xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku. 30 Itea enómo xâne teyonéti koeku

kó'oyene okópotimo ikenétike. Kene ne ákoti apayáso ovoti ikenétike koeku kó'oyene, énomonemo itukóvoxo koati teyonéti —kíxovokoxoane Jesus.

Ihíkauvoti ihókovoti koêku ko'ítuketihiko xapa úva

20 1 Ina kôe ne Jesus:
—Enepone natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye hóyeno itúkoti kavâne ipuhíkeati óvoku ya mâturukata oposíkoponoti ko'itúkeinoati kátarakinoa ne nóne úva. 2 Kousókone emó'uinoa ne ahinoêtihiko itúkeovomo póhuti pe'u tiûketi poréxea ya káxe, yane pahúkoanehiko ko'ítukepoinoa xapa nóne úva. 3 Ya nove ôra ya yupóniti, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i ko'itúkeinoati. Yane noíxone po'ínuhiko xâne parásake ákoti itúkovoke. 4 Ina kixoáhiko: "Pihénoemaka xapa nónem úva, yokó'itukepoinonu ínamo mbarexápapinoe yé'akeye ésa'i ne ke'ítukeyi" kíxovokoxoane.
—Úkeane pihohíko. 5 Ye'ékotine itumúkoti, koáne ya mopo'âti ôra, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i xâne. Yane pahúkopomaka po'i ko'itúkepoinoati. Yoko kúteapoanemaka yuhó'inoa ne po'ínuhiko ahinoêti. 6 Ya kuteâti síngu ôra ya kiyakáxe, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i ko'itúkeinoati. Yane noíxoponemaka po'ínuhiko xâne ákoti itúkovoke. Hara kíxovokoxo: "Na koeti herú kixínenoe káxe yóvoheixi yâyeke ákoti yoko'ítuke?"
7 —Ina yumopâhiko: "Vo'oku akó'oti pahukó'oviti."
—Ina kixovókoxopamaka únae úva: "Pihé'ikoponoemaka, yokó'itukepoinonu xapa nónem úva" kíxovokoxoane.
8 —Yaneko kiyoné'e káxe, pahúkoane únae úva ne exeâti koêku ne ítuke. Hara kíxoa: "Ihéxihika uhá koêti ne ko'ítuketi. Peréxapa námoepo. Hane ínixa peréxopi koati okoti ikenéti turíxeovo ko'ítukeyea, ínamo perexápa ne inúxoti turíxovo ko'ítukeyea" kíxoane.
9 —Enepohikoneko ahinoêti turixeôvoti ko'ítukeyea síngu ôra ya kiyakáxe, poéha pe'u tiûketi námoepo póhutihiko. 10 Itea enepohikoneko inúxoti ko'ítuke, ikútixa xu'inánemo námoepo yane po'ínuhiko ahinoêti. Itea poéhamaka pe'u tiûketi námoepo póhutihiko. 11 Namukópanehiko ne tiûketi, turíxovonehiko kapáhakinovo pátarauxa. 12 Hara koéhiko: "Enepohikora turixeôvoti koati ikenéti ko'ítukeyea, pohu poéha ôra ko'ítukehiko. Na koeti kutipasí kixínea námoepo ûti, uti koitóponovoti kotíveti xapa kótuti káxe?" kíxoanehiko.
13 —Ina kixôa únae úva ne póhuti ya xapákuke ne ahínoe: "Ningoné, ako váherexa índukeinopi. Ákoikopo usó yákoye itúkeovo póhuti pe'u tiûketi nemúko enepo inâ yuhó'ixinokoko ûti koêku? 14 Kó'oyene nemúka ne tiûketi yêho. Pihépane vo'oku ngahá'a íngutipasikea némoepo ne námoepo okoti ikenéti ko'ítuke. 15 Ákoikopo omótova indúkea kuteâti anjá'inoa ngíxeaneye ne índukevo? áko'o inixeâtimea váherexea indúkeovo koati únati xâne" kíxoane neko hóyeno.
16 Ina kôe ne Jesus:

—Énomonemo koéneye inuxó koépeamo ne xâne ovoti ikenétike koêku kó'oyene. Kene ne inúxotihiko koêku kó'oyene, ikenétike ópomo. (Vo'oku êno xâne iháxiuti, itea ákomo axú'ina ne koati noivókoetihiko) —koéne.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo koane exépukopeamo
Mk 10.32-34; Lk 18.31-34

17 Pihoné'e ne evo Jesus ya Njeruzálem, koêku yóneahiko, ahikú kíxoa
Jesus neko nduse koeti íhikau yane po'ínuhiko xâne. Hara kíxovokoxoa:
18 —Kó'oyene, Njeruzálem vonóne. Nguri'ókokonoatinemo ne tutíhiko sasedóti
inuxínoti viyénoxapa hó'eke, koáne ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe
Muîse. Koati ngixókonokunemo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne
ínamo pahukáhiko ngoépekeokono, 19 ínamakamo kurikánuhiko xoko ákoti
itukapu viyénoxapa jûdeu éxoti koêku poké'exa ûti. Yane koemóke'enutihikomo
koane yehepóke'exonutihikomakamo, ínamo kuruhúxanuhiko, itea mopó'apeke
káxe enjepúkopotimo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane Jesus.

Épemone eno Teâku yoko Xuâum
Mk 10.35-45

20 Ina pihîno Jesus ne yeno Nzebêdeu. Xe'éxaxapa xané'inoa. Yane
ipuyuké koéne neko sêno nonékuke Jesus koane épemea itúkinoa âha.
21 —Kuti kehá'a? —kíxoane Jesus.
Ina yumopâ ne sêno:
—Mani ngaha'âti peréxi ra pi'âti njé'a itúkeovo teyonéti koane ivátakea
xîririkuke, póhuti yéxopeke kene po'ínu lepékuke ya netíxokuke.
22 Ina kixôa Jesus:
—Ákonoe koati yéxi koêku ne yépemonuke. Iteâtinoekopomo víki ne
êno kotíveti koekúti véngokuikomo? —kíxoane.
—Êm, vitoâtimo —koénehiko.
23 Ina kixoáhikomaka Jesus:
—Vikoâtinoexomo ne tiú'iti véngokuikomo, itea enepone ivétaki
énjopeke yoko lombékuke xoko nandíxoku, hainamo ûndi noivókoxoa
ivatákoatimoya, vo'oku Nzá'a kousókinoa ivatákoatimo —kíxoane.
24 Kamoánehiko po'i yéhi koeti íhikau Jesus, ímaikinovahiko neko
pi'âti kopo'ínukokoti.
25 Ina ihaxíhikoa Jesus ne íhikau ahí'okeovaxo. Hara kíxovokoxoa:
—Yéxoanenoe itúkeovo payásotihiko pahukô xapa xâne. Koatine nâtihiko
exêa koêku. 26 Itea xepákukenoe, ako ákoeneye, pó'iti koêku. Koêkuti kahá'ati
itúkeovo payásoti xepákukenoe, konókoti usó kóyeyea itúkeovo yovóxenoe.
27 Koane koêkuti kahá'ati itúkeovo koati teyonéti ya uhá koêti xepákukenoe,
konókoti itúkeovo ovoxéti híyeuke itínoe 28 kuteâtimaka ngoêku, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Vo'oku hainámaka nzimínoti enó'iyea

ovónje kouhépekoti ngóyeku, itea nzimínoti indúkeovo ovoxéti yoko
ivóngeovo motovâti enó'iyea xâne ngoítovone —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóvo pi'âti komítiti ne Jesus
Mk 10.46-52; Lk 18.35-43

29 Ipuhíkeane pitivóko koéhati Njeríko ne evo Jesus, koati ênoti xâne
hokó'ixoati. 30 Yoko ápe pi'âti komítiti vataká koyêti xe'ókuke xêne. Kamoáne
itúkeovo Jesus vekôa neko xêne, vaúkoanehiko. Hara koe yuhóhiko vaúkea:
—Unaém, ámoripono Ndávi, yokóseanavi.
31 Yane sayá'ikoa xanéhiko pahukoâti kóyunuhikeovo, itea
inamá'axohiko kohonóko emó'u vaúkea:
—Unaém, ámoripono Ndávi, yokóseanavi —kóyehiko.
32 Yane xe'ó kó'inoane Jesus, ina ihaxíkoa koane kíxeahiko:
—Kuti kehá'anoe indúkinopea?
33 —Unaém, kahá'ati uti vínixopea —koénehiko.
34 Kóseanane Jesus, ina ipíhoa vô'u ukékuke. Énomone yaneko ókoku
ôra, ínixoponehiko koane hokópeahiko Jesus.

Ihayú'ikokono Jesus urúkovo ya Njeruzálem
Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Xu 12.12-19

21 1 Ye'éxoane evo Jesus ne Njeruzálem, simoáne ne ipuxóvokuti
koéhati Mbetefâje xêrerekuke kali mopôi koéhati Olívera, yane
pahúkone pi'âti íhikau ne Jesus inuxó kó'iyea tumúneke. Hara kíxoanehiko:
2 —Pihénenoe yane kali ipuxóvokuti timúneke. Ehá'axomo símea,
inixéponotinoemo seno njuméntu ika'ó koyêti yoko xe'éxa. Kíxeanoemo,
ínamo yamapâ yâkeneye. 3 Enepomo áva epemó'ikopiti itíkoake, haramo
íxea: “Konokoâtiko Vúnae râ'a” íxeamo. Yane sikópitinoemo yomópi
yâkeneye —kíxoane.
4 Yoko kó'inokeneye, hane simovóne kaxéna yuho porófeta mekúke,
enepone koêti:
5 “Hara íxeahiko ne íhae Njeruzálem: Yokómoma rakene netínanoe
ivu'íxoti njuméntu. Ako kapáyasakapu nê'e. Koati xe'éxaiko
njuméntu ivú'ixo” koêti.

Zacarias 9.9

6 Yane pihóne neko pi'âti íhikau Jesus, itúkoane neko páhoenokono. 7 Ina omopâ
ne seno njuméntu yoko xe'éxa. Ipíhoanehiko kápana oúkeke, ina ivu'íxoa Jesus.
8 Yoko xapákuke neko ênо xâne, ako yumáxapu ikapákinoati kápana xenékuke.
Ina apémaka tetúkoti tuti exáte ipíhoati xenékuke kouhé'ekinoati vékoku.
9 Eneponeko ênо xâne tumúneke koane ikéneke, aínovo kohonókoti yûho kóyeyea:

—Koati hána'iti ihayú'iuti rakene ámoripono Ndávi. Viháyu'ika
páhoenovi Vúnae Itukó'oviti. Koati hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti
yâkonoye vanúkeke —koéhiko.
10 Simoné'e Njeruzálem ne Jesus, iyúpaxova uhá koeti xanéhiko yane
pitivóko koane kíxeahiko:
—Kutímeaya rakéne?
11 Ina kôe yûho vaúkexea neko êno xâne hokoti Jesus:
—Eneporâ'a, énomone ne porófeta íhae Nazâre ya Ngalíleya —koéhiko.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti
Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Xu 2.13-22

12 Urúkovane Jesus ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti,
xoko kíndana, kópuhihikopo xâne kaváneti yoko vanéxotiya, koane
kasá'irikexea mesána neko koperáxoti xanéhiko esa'íkoti tiûketi,
koánemaka ivátakokuhiko neko kaváneti kurûte. 13 Ina kôe ne Jesus:
—Hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Enepora imokóvokuti óvongu,
iháxeokonotimo óvoku itúkoti orásaum” kôe. Itea itíkoanenoe óvoku
ómevotihiko —kíxovokoxoane Jesus.
14 Yane ina pihîno Jesus ne xâne komítiti yoko mohéveu yane hána'iti
imokóvokuti koane koíteovahiko Jesus. 15 Itea enepohikone tuti sasedóti inuxínoti
xâne hó'eke koánemaka ne éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muîse, ímaikovo noixoâne
ítuke ne Jesus ákoti kuteâti, yóko'o ne kalivónohiko vaukéxoti koane kó'iyeahiko:
—Koati hána'iti ihayú'iuti ra ámoripono Ndávi —kóyehiko.
Ina kíxo Jesus ne tutíyehiko:
16 —Ako kéma koêku yûho ne kalivónohiko?
Ina kixôa Jesus:
—Ngámoane. Âvonoekopomea yíhoikiku emó'uke Itukó'oviti râ'a? “Iti
Itukó'oviti, enepone kálihunoe kalivôno koánemaka ne ovotí'iko takikútike,
peréxoa kaná'uyeaxo iháyu'ikeopi” ákoikopo ákoe? —kíxovokoxoane Jesus.
17 Yane pihópeanehiko Jesus. Ipuhíkopeane ne pítivokona Njeruzálem,
pihópone ya Mbétanea imókopoku.

Koêku xuve fîgu ákoti há'i
Mk 11.12-14, 11.20-24

18 Yuponii kôe, káyukopovomaka ne Jesus ya Njeruzálem. Yoko
epékoatine hímakati. 19 Ina noîxo xuve fîgu xe'ókuke xêne, itea
pihoné'eya, ako ápahuina há'i noíxone. Poéhane êno tûti apê. Ina kôe:
—Ukeátine kó'oyene, hunókokunemo kahá'iyea râ'a —koéne.
Yane movo'ó koéne neko xuve fîgu. 20 Noixoâne íhikauhiko Jesus,
yupihovó koe iyúpaxeova, koane kó'iyea:
—Imáko ákoino oríko movó'oyea ne xuve fîgu.
21 Ina kixovókoxoa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepo itukapu koati kaná'uti
kívivonu, hákotimaka muyâ'i iséneu yane kívivonu, itikoâtimo kuteâti
ngíxoaku ra xuve fîgu. Haina póhutine itea muhíkovani pehukâ ra koati
hána'iti mopôi áhikuxeova ne ókoku koane kuríno'ekopeova ne mar,
mani ipokóvoti. 22 Yoko uhá koeti koêkuti yépemone ya orásaum, enepo
yakutípoaxo yimópikonomo, itikínokonoatimo.

Epemó'ikokono Jesus úkeaku xunáko
Mk 11.27-33; Lk 20.1-8

23 Simoné'e ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti, ixómoti ihíkaxo. Yane
yakukú kíxoane tutíhiko sasedóti, enepone inuxínoti jûdeuhiko hó'eke,
yoko po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Hara kixóhiko Jesus:
—Na úkea ne xunakóti itíkike ra koekútihiko? Kuti porexópi kíxineye ne ítike?
24 Ina yumopâ Jesus:
—Anéyemaka émbemopikenoe. Enepomo íte yimópinunoe, ínamo
enjákapea porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke. 25 Kuti porexôa ne
Xuaum Mbátita áhikea? Íhae Vanúke? áko'o xâne yara poké'e.
Yane ina kixokókohiko:
—Enepomo vokoyúhoa itúkeovo Íhae Vanúke pahukôa, "Ná'ikopo koeti ákoino
yakútipoanoe ne Xuâum?" kixo'óvitimo. 26 Itea enepomo vokoyúhoa itúkeovo xâne
yara poké'e pahukôa, pikómaka uti kixó'ovikumo xanéhiko, vo'oku heú koe xâne
ínixea itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Xuâum —kixókokonehiko.
27 Énomone kixínohiko Jesus:
—Ako véxa.
Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ákoikopomaka ongóyuhoinopeanoe porexónoati indúkea ra
koekútihiko índuke —kíxovokoxoane.

Exetínati apêti íhokovoke koeku hóyeno pi'âti xé'a

28 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Na kó'inoaye iséneu râ'a? Ápe hóyeno pi'âti xé'a. Koêku pihínoa ne
xuvé'eti, hara kíxoa: "Nje'exá, yokó'itukepono xapa nónem úva."[b]
29 —Ina kixôa xé'a: "Ako angáha'a mbíhea" kíxoane.
—Itea itúkopinoa isóneu, yane pihóne xoko pahúkokonoku.
30 —Ínamaka pího neko hóyeno xoko po'i xé'a. Kúteanemaka
yuhó'inoa. Ina yumopâ xé'a: "Êm, mbihotímo" kíxoane.
—Itea ako pîha.

---

[b] **21.28-31** Ako akútikoko koêku ra éxetina Jesus ya po'íkehiko Bîbilea. Ya Bíblia Atualizada, koati xuvé'eti xé'a neko hóyeno ako pihâ. Kene ya Bíblia Corrigida, Bíblia na Linguagem de Hoje, yoko Bíblia de Jerusalém, nihí'iti xé'a ako pihâ. Hane hóko ne emo'u xâne kixoku koêku ya Corrigida.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

31 —Yara pi'âti, kuti itukôa ne páhoenoa há'a?
Ina yumopâhiko:
—Xuvé'eti.
Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepohikone koperáxinoti nâti
ánu'ukenati kóperau, yóko'ohiko ne mohîti sêno, énomonemo yonopô
natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ya itíke. 32 Vo'oku énomone simíno
Xuaum Mbátita éxokeopinoe ponóvoti xêne yonópoti xoko Itukó'oviti,
itea ákonoe kali yakútipoa. Kene ne koperáxinoti nâti yóko'o ne mohîti
sêno, kutípoahiko. Upánini neíxoanoe ne koekúti, itea kóyeane ákoyea
ikétivexanoe iséneuke ne váhere kixeku itíkivo koane kiríkopi, koane
ákomaka yakútipoanoe —kíxovokoxoane.

Ihíkauvoti ihókovoti váhere xâne katarákinoati nóne ne únae kavâne
Mk 12.1-12; Lk 20.9-19

33 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Ivévakanoe ra po'i exetínati apêti ínzokoake: Ápe hóyeno itúkoti kavâne
nôti êno xuve úva. Itúkinoa îpi neko nóne. Ina itûko tángi kótikovoku ho'o úva
itûko víyum. Ínamaka koexépuko óvoku koyonínoati ne nóne, éyevoti vanúkeke
motovâti ákoyea malíka ínixoku ne koyonoâti. Yane kurí'okoane ne katarákinoati
ne nóne motovâti haxákopea avané'e êho. Yane pihóne po'i poké'e. 34 Simovóne
kaxena veyóvope ha'i nonéti, pahúkone ahínoehiko ne únae kavâne xokóyoke
ne katarákinoati ne nóne motovâti veyópoinoa námoepo. 35 Itea eneponeko

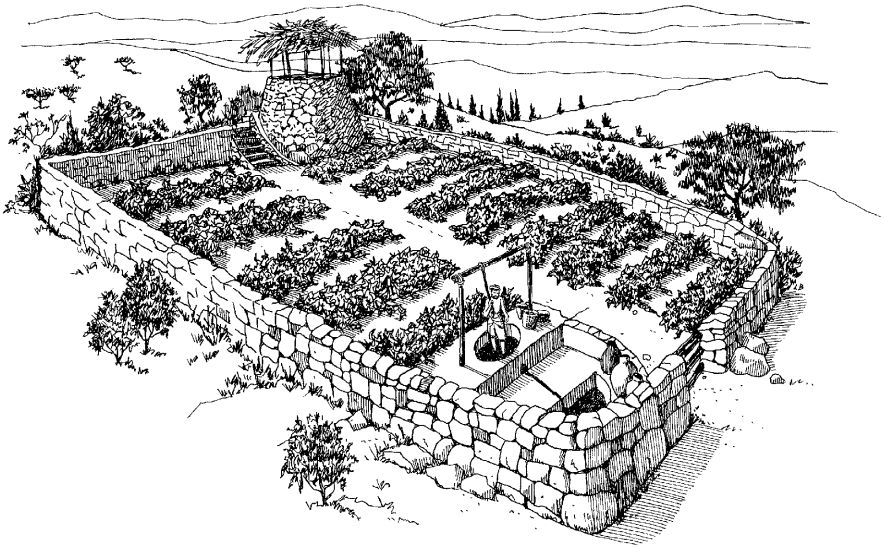

(Mâteu 21.33)

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

katarákinoati nóne, namú kíxoane neko pahoétihiko. Yane yehépoke'exoa póhuti.
Kene po'ínu, koépekoa. Kene po'ínu, hepókoa ya mopôi koepékoatimaka. 36 Yane
koxú'inakoane únae kavâne ne páhoepomaka, itea enepone katarákinoati nóne,
kúteanemaka kíxoaku neko inúxotihiko pahoéti. 37 Koati ikenétike, pahúkoa únae
kavâne ne xé'a xapákuke, vo'oku hara koêti isóneu: "Teyoâtihikomo ra nje'éxa"
koeti isóneu. 38 Itea noixeânehiko xé'a, hara kixókokonehiko ne katarákinoati
nóne: "Eneporâ'a, koati ítukenemo ra poké'e ivakápune há'a. Hingá, kaépeka ûti
maka vitúkapeane ne mani ítuke íkuinoake há'a ivakápu" kixókokonehiko.
39 —Yane namú kíxoanehiko koane kópuhikopea yaneko kavâne, ina
koepékoamaka.
40 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepo kayukápapu ne únae nonéti, namo kíxoaneye ne katarákinoati nóne?
41 Ina yumopâhiko:
—Koati kotívetimo kíxoaku kaepéka neko váherehiko xâne, ínamo
kuri'ákapa po'ínuhiko xâne motovâti kátarakinoa ne nóne, xâne
porexópatimo ne námoepo simapúne kaxena veyóvope —kíxoanehiko.
42 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ákoikoponoe yíhoikiku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti?

"Enepone mopôi noívokoxine itúkoti péti, ainovó kôe itukóvo
koati turíxeovoku uhá koêti kuteâti koeku koati inúxoti mopôi
turíxeokonoke péti. Koati Vúnae Itukó'oviti kixoáneye. Yoko vínixoa
itúkeovo koati êno ihayú'iuti koekúti ne ítuke" koêti ne yutoéti
—kíxovokoxoane Jesus ihókopovati ne mopôi noivókoxineti.

Sâramu 118.22-23

43 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko xâne:
—Énomone ngixínopinoe: Mani itínoe ne xanena Itukó'oviti yonópoti
natíxokuke. Itea ákonenoemo yenápa. Porexókonotimo po'ínuhiko xâne
yonópeaya, xâne kouhápu'ikoti ya kixoku itúkeovo ápeyea há'i pôreupo
Itukó'oviti kuteâti kúxone. 44 Enepora mopôi ngixínopike, uhá koeti xâne
ikoró'uxovati, kutí koetímo póte enepo itatáko. Kene ne xâne irípu'ikovoke,
ákonemo ipíxa. Kutí koetímo póte muvake-muvaké koetímo —kíxovokoxoane.
45 Enepone tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeuhiko hó'eke yóko'o ne
farîzeuhiko, kamoáne neko exetínati apêti íhokovoke, exó kíxoanehiko
itúkeovo énomonehiko kíxo Jesus. 46 Yane opósi'ixinoanehiko kixoku
iká'akea ne Jesus, itea koati pikoti xanéhiko vo'oku aínovo inixoâti
itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Jesus.

Exetínati apêti íhokovoke koeku áyui nâti kasátuxo xé'a
Lk 14.15-24

22 1 Aúkopovo ne Jesus koyúhoyea exetínati apêti íhokovoke. Hara kôe:
2 —Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye
nâti itúkoti hána'iti ayuíti kasátuxo xé'a. 3 Ápe ahínoehiko ne nâti páhoe
iháxihikoponea ne húpiuhiko oránake ne ayuíti. Itea ákohiko he'énka ne
húpiuhiko. 4 Yane pahúkone po'íhiko ahínoe neko nâti koane kíxea: "Hara
íxepana ne nzúpiuhiko: 'Ngoúsokoane uhá koêti ne nikokónoti nókone áyuim.
Ngoépekone vûi koane kínati xe'exa váka. Usóne uhá koêti. Kiná'akanenoe
ayuítike índukeino nje'éxa kasâtuxotine' íxeahikomo" kíxoane.
5 —Itea eneponeko hupiútihiko, ako itúkeake yûho ne hupixoâti.
Pihóne óyonokuke ne po'ínu. Kene po'ínu, po'i itúkovoke yuíxovo. 6 Kene
po'ínuhiko, namúkoa ne ahinoêtihiko hupixóponoati, íkoitoponoa kotíveti
ina koepékoahikomaka. 7 Yane yupihovó koe ímaikeovo neko nâti.
Pahuko húndaruna koépekexoponea uhá koêti neko xâne koepékexeati
ahínoe koane oró'okeamaka pítivokonahiko. 8 Ina kíxo po'i ahínoehiko:
"Usóne uhá koeti nókone ra áyui, itea ako omótokea hupíxeokono
nekôyohiko. 9 Pihénoekopo ya none ovokúti xoko koati vékoku xanéhiko.
Hipíxapanamo ne uhá koeti koêkuti xâne tekópone" kíxoanehiko.
10 —Ina pihohíko ne ahinoêti ya none ovokúti. Ho'úxoa uhá koêti ne xâne
tokópone, xâne únati koánemaka váhere pahukoâti píhea ayuítike. Yane puhi-
puhí kôe neko ovokúti ya êno hupiúti. 11 Ina urúkovo neko nâti xapákuke ne
húpiuhiko noíxoponea ne xâne ovoti xe'o mêsa. Ya xapákuke neko êno xâne,
ápe hóyeno noíxone ákoti oko'ípovo kuteâti nókone ko'ípovoyea yonoti xapa
áyui koyénoti. 12 Ina kixôa nâti: "Iningoné, na kíxoaye yûrukivo yâye ákoti
yoko'ípova ne nékone ke'ípovoyi xapa áyui kasâtuxoti?"
—Yane yunu-yunú kixóvone neko hóyeno. 13 Ina kixôa nâti ne ahínoehiko:
"Iké'akinoe hêve râ'a koane vô'u ina kirikâ xapa êno hahákuti, óvokumo
iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku êno tiveko koêku" kíxoane.
14 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Êno xâne iháxiuti, itea ako axú'ina ne koati noivókoetihiko —koéne.

Epemó'ikokono Jesus koeku isóneunoa ne kóperau nâti
Mk 12.13-17; Lk 20.20-26

15 Ipuhíkopeane farîzeuhiko xapákuke ne xanéhiko, ho'úxovonehiko
oposíkoti kixoku iyupaxó kíxea Jesus épemo'ikea, kaha'aînoati
pahúkeovo ya kixoku yumópea. 16 Yane pahúkoane farîzeu ne íhikauhiko
koánemaka xanena Êrodi xoko Jesus. Hara kixóponoahiko:
—Ihikaxotí, véxoa itíkivo koati ponóvoti koane yíxivoa ne kaná'uti
kixovókuti ihíkexoati ne páhoenovi Itukó'oviti. Ako yokómomoyi
payásoko ne xâne vo'oku kutíkokone uhá koeti xâne xikóyoke. 17 Ná'ikopo

kó'inoaye iséneunoa ra koekúti? Yimápavi yarâ'a: Pahúkovi Ponóvoti
Kixovókuti hó'e ûti poréxea ûti ne kóperaxovike Sêza, enepone nâti ya
Róma exoti koeku ûti? áko'o ákoyea —kíxoanehiko.
18 Itea exó kíxea Jesus ne váhere isóneuhiko. Yane hara kíxovokoxoa:
—Na koeti yopósi'okinovonunoe kehá'atinoe mbahúkeovo ya
yumómbope? Koati itínoe itûkoheovoti! 19 Yéxakana ne tiûketi kóperau nâti.
Yane omínoanehiko póhuti pe'u tiûketi. 20 Ina kôe ne Jesus:
—Kutí'ikopo itukoa nône yoko îha ovâ ra tiûketi?
Ina yumopâhiko:
21 —Sêza.
Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepone ítuke nâti, peréxapa. Koáhati ítukene. Kúteanemaka koêku
xoko Itukó'oviti, koêkuti páhoenopi, konokoâtimaka itíki —kíxovokoxoane.
22 Kamoánehiko neko yuho Jesus, yupíhova iyúpaxeova unáko ne
yumópope. Yane kurí kíxoane épemo'ikea koane pihópeahiko.

Epemó'ikokono Jesus exépukopeaxomo ne ivokóvoti
Mk 12.18-27; Lk 20.27-40

23 Koati énomone yaneko káxe, ahí'okovo Jesus ne sadúseuhiko, enepone
koyúhoti ákoyeamo exépukapa ne ivokóvoti. Hara kixóhiko Jesus:
24 —Ihikaxotí, hara kôe yútoe Muîse: “Enepo ivakápu hóyeno ákoti
apáhuina xe'éxainoa ne yêno, konokoâti itúkeovo po'ínu ne ivokóvoti
koyenópea yêno ne po'ínuikene maka avané'e xe'éxainoamaka, kutí ákoepone
xe'éxa ne ivokóvotine” koe yútoe Muîse. 25 Yoko ya xapákuke ûti, ápe nóvo
seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti. Kóyenone neko xuvé'eti. Ivokóvone,
ako ápahuina xe'éxa. Kurí kíxoane neko yêno xoko atípo. 26 Kúteanemaka
koêku ne po'ínu, ivókovone ákotimaka xe'éxainoa ne sêno. Ina keno'óko ne
mopó'ape, kúteanemaka koêku. Yane ehane uhá koe ívohikeovo neko seti
koêti. 27 Ivokóvone uhá koêti neko kopo'ínukokoti, yane ivókovomaka ne
sêno. 28 Yane kuteâti koêku, eneponi akaná'u exépuhikopea ne ivokóvoti,
kutí'ikoponi itukópaxo koati yêno ne sêno xapákukehiko ne seti koeti hóyeno
kopo'ínukokoti? vo'oku heú koéhiko kóyenoyea ne sêno —kíxoanehiko.
29 Ina yumopâhiko Jesus:
—Koati pahukóvotinoe iséneunoa ra koekúti, vo'oku ákoyea yéxa koêku
ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koánemaka ne xunako Itukó'oviti. 30 Vo'oku
enepomo exepúhikapane ne ivokóvoti, ákonemo koyénoti koane ko'ímati. Kutí
koépotinehikomo ánju íhae vanúke, ovóxehiko Itukó'oviti. 31 Yoko enepone
exépuhikopeamo ne ivokóvoti, ákoikopo yíhoikiku ya emó'uke Itukó'oviti koêku?
Énomone neko koêti: 32 “Undi Itukó'oviti kuvóvone Âbraum, kuvóvonemaka Izáki
yoko Njáko” koêti. Yanê'e, hainá'ikopo kuvóvone ivokóvotine ne Itukó'oviti, ínapo
“Âbraum-kene” akôe, itea koati kuvóvone xâne iyukóvoti —kíxovokoxoane Jesus.

33 Kamoáne xanéhiko neko yuho Jesus, yupíhova iháyu'ikea ne
ihíkauvoti íhikaxone.

Koati nokonéti itúkeokono yane uhá koeti páhoenovi Itukó'oviti
Mk 12.28-34; Lk 10.25-28; 1 Xu 5.3; Ap 2.4

34 Yane ho'úxovonehiko ne farîzeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe
Muîse exoânehiko ákoyea íta sadúseuhiko kóteyokea ne Jesus. 35 Yoko ápe
póhuti farîzeuya ihíkaxoti Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse oposí'okovoti
Jesus, kaha'aînoati pahúkeovo ya yumópope. Hara kíxoa:
36 —Ihikaxotí, kuti itukóvoxo koâti nókone xâne itúkea yane uhá koeti
páhoenovi Itukó'oviti Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muîse?
37 Ina yumopâ Jesus:
—"Heru'ó íxea yomíxone koane iséneu ákoyea omótova yokóvo ne
Itukó'oviti Yúnae." 38 Énomone itukóvoxo koati hána'iti nokonéti ya uhá koêti
páhoenokono xâne itúkea. 39 Kene ne pí'ape, po'ínumaka kuteâti, harâ'amaka:
"Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixépovoku ákoyea
kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne." 40 Vo'oku
enepora pi'âtihiko páhoenokono xâne itúkea, koeku ikána'uxea xâne ya
xokóyoke, koatímaka itukoâti uhá koêti ne po'ínuhiko páhoenokono itúkea
yútoeke Muîse koánemaka yútoeke porófetahiko —kíxovokoxoane Jesus.

Epemó'ikoa Jesus ne xanéhiko koêku ne Mésiya
Mk 12.35-37; Lk 20.41-44

41 Koeku ho'uxo-ho'uxó kó'inoa farîzeuhiko, hara kíxovokoxoa Jesus:
42 —Na kó'eye iséneunoanoe ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo
xâne? Kuti itukoa ámoripono? —kíxovokoxoane.
—Ámoripono Ndávi —koénehiko.
43 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ná'ikopo koeti "Unaém" kixínoa Ndávi, koyúhoti ya xunákoke
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti? Vo'oku hara koé'epepo: 44 "Hara kíxoa
Itukó'oviti ne Únaem: 'Ivétakapa énjopeke xoko ivátakoku koati
ngapáyasokone imókonemo ipuyúkexa nenékuke ne uhá koeti koêkuti
okopópiti' " kôe. 45 Koati "Unaém" kixoâti Ndávi. Ápeikopo oxéne
itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésiya? —kíxovokoxoane Jesus.
46 Yoko ako ápahuina xâne itoâti yumópea, epó'oxo ukeátine neko
káxe, ákone mapikóvati épemo'ikea ne Jesus.

Koyuhôa Jesus váherexea kixoku itúkeovo ne evo éskiriba
Mk 12.38-39; Lk 11.43-46, 20.45-46

23 1 Ina kixovókoxoa Jesus neko íhikauhiko koáne neko êno xâne hokoâti:
2 —Enepohikone éskiriba yoko farîzeu, koati ahukoâti íhikaxea
ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. 3 Itíkaikopo koane héka ne uhá koeti

(Mâteu 23.5)

íhikaxeopike, itea hákonoe
ihemákova ne kixoku itúkeovo,
vo'oku upánini íhikaxo, itea
ako kalíhuina itúkea kuteâti ne
íhikaxone. 4 Kutí koe ika'ákoti
êno ínati inonéti ikoínoxoti
po'ínuhiko xâne (ákoti itâ xâne
koínoyea), itea ako kalíhuina
yónea isóneu koínoyea póhuti
kali koekúti yane íkoinoxoke
po'ínuhiko. 5 Enepohikone farîzeu
yoko éskiriba, itúkinoake uhá
koêti ne ítukehiko, hane kahá'a
éxokeovo po'ínuhiko xâne.
Énomone kapáya'ikinoa ne íhaku
yutoéti ukeâti emó'uke Itukó'oviti,
iká'aehiko ya inúkuke itukovo
takíkuke, kaha'âti noíxeokono.
Énomonemaka kapáya'ikinoa
ne iyóyonevo hevékuke ípovo,
kaha'âti ápeyea koyuhoâti itúkeovo teyonéti. 6 Koáne ya xapa ayuíti yoko ya
íhikaxovokuke hó'e, yómotihikomaka ivátakea xoko ivatákokuti ya nonekútike
xoko ivátakoku koati payásotihiko. 7 Enepo yuhoíkokono, koeku vékea ya
none ovokúti, ahá'axomaka éxeokono itúkeovo teyonéti. Koati áhatimaka
"ihikaxotí" kíxeokono. 8 Kene itínoe, ako yusíka "ihíkaxoti" kíxikono, vo'oku
poéhaxo ne koati kaná'uti ihíkaxopitinoe, kene aínovonoe iti kopo'ínukokoti.
9 Poéhaxo ne Yá'a, enepone Itukó'oviti íhae vanúke. Hákoikopo kepayásoko
po'ínuhiko xâne yara poké'e, kutí kixeâti Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.
10 Epó'oxo ákomaka yusíka "inuxínoviti" kíxeopi po'i xâne, vo'oku poéhane
Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne itukóva. 11 Itea hanemo
itukóvo koati payásoti xepákukenoe, enepone usó koyêti itúkeovo ovoxe
po'ínuhiko. 12 Enepone kapayásokopovoti, koteyókokonotimo. Kene ne ákoti
kapayásakapapu, énomonemo kahaná'ikokono —kíxovokoxoane Jesus.

Saya'íkokono ne ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne
Mk 12.40; Lk 11.39-42, 11.52; 20.47

13 —Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farîzeu, ikítixapovoti
koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kutí koe yexexîti páhapetea
natíxoku Íhae Vanúke. Ákonoe yûrukapa koane itopó kíxeamaka ne
po'ínuhiko xâne kaha'âti ûrukeova.
(14 —Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farîzeu, ikítixapovoti
koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, itea inípono kíxeaku ne senóhiko

ivokóvoti îma, kutí koe hi'ixîti óvoku. Yane vo'oku ké'umoki itíki
orásaum, kutí koe itínoe koati ponóvoti. Itea énomone kutí'ino
yupihóvotimo tivéko ipíheponikonoke ya po'ínuhiko xâne.)
15—Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farîzeu, ikítixapovoti
koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Ako malíka yénoku íhikexoponi póhuti
koxe'u xâne, keha'aînoati hókea ne hékone. Muhíkova terú'uxi úne ya
mar, koane píhi po'íke poké'e, usó kéyenoe. Yoko apê yehónoe, inamá'axo
yupihóvo évokeovo ya itíke koane motókea yonópea ipihóponovokutike
vo'oku hokópea kixeku itíkivo.
16—Koati kotívetimo kêku itínoe kutí koeti xâne komítiti inuxínoti po'ínuhiko
xâne, vo'oku hara kénoe: “Haina koati yuhôti itukovo ya iháke hána'iti
imokóvokuti, enepone témpulu, koyúhoyea ne xâne. Ako koêku enepo hákotimo
kousókokono ne yuhôti kuteâti. Poéhane itukápu ya iháke ôro ovâti ne témpulu
hainápo, konókoti itúkeokono ne yuhôti” kénoe. 17Itínoe ákoti isóneu koane kutí
koeti komítiti, pó'itinopikopo sasá'iko ôro yane sasá'iko témpulu, keyúhoinoake
ákoyea koêku enepo hákotimo kousókokono ne yuhôti koyuhóvoti ya iháke
témpulu? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati vo'ókuke ne témpulu itúkinovo
sasá'iti nonékuke Itukó'oviti ne ôro ovâti. 18Haramaka kénoe: “Haina koati
yuhôti itukovo ya iháke áta, enepone imókonoku íparaxokonoke Itukó'oviti
témpuluke, koyúhoyea ne xâne. Ako koêku enepo hákotimo kousókokono ne
yuhôti kuteâti. Poéhane itukápu ya iháke íparaxokonoke Itukó'oviti ovâti neko
áta hainápo, konókoti itúkeokono ne yuhôti” kénoemaka. 19Itínoe kutí koeti
komítiti, pó'itinopikopo sasá'iko ne áta yane íparaxokonoke Itukó'oviti ovâti,
keyúhoinoake ákoyea koêku enepo hákoti kousókokono yuhôti koyuhóvoti ya
iháke áta? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati vo'ókuke ne áta itúkinovo sasá'iti
nonékuke Itukó'oviti ne íparaxokonoke ovâti. 20Énomone ngixínopinoe: Enepone
koyuhoâti ya iháke áta, koatine áta yoko uhá koeti ovâti ne áta koyúhoyea
ya iháke. 21Koáne enepone koyuhoâti ya iháke hána'iti imokóvokuti, koatine
sasá'iti péti yoko Itukó'oviti, enepone Únae, koyúhoyea ya iháke. 22Koáne
enepone koyuhoâti ya iháke vanúke, koatine iháke ivátakoku Itukó'oviti natíxea
koyúhoyea yoko ihákemaka Itukó'oviti, enepone ivatákoati.
23—Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farîzeu, ikítixapovoti koati
sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Kaná'uti ápeyea íperaxoke Itukó'oviti, hexakínoati
póhuti yane uhá koeti yehí koeti ítikevo perêxo ndîzimu. Muhíkinova ne
kálihunoe neóne xe'ókuke yóvoku kuteâti otélam yoko ereva ndúse koane
kómiyum, peréxomaka ndîzimu ya koêkuti yé'akeye yêho. Itea enepone koâti
nékone itíki yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, enepone itíki ponóvoti, koane
itíkivo seánati, yoko kívivo Itukó'oviti, ákonoe itíka. Yoko énomone itukóvoxo
koati nékone itíki ákotimaka kurí ixêa itíki ne po'ínuhiko koekúti. 24Itínoe kutí
koeti komítiti inuxínoti po'ínuhiko xâne. Kutí kénoemaka xâne yuixóvoti veyópea
kálihunoe hikê irinó'ekeovati ekáke ya koeku ákoyea itíkoake ne koâti hána'iti
koekúti kuteâti itóvoku kámelu irinó'ekovati. Huirí kíxea nê'e, ako itíkoake.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

25 —Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farîzeu, ikítixapovoti
koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Koati kutí ketínoe xâne kókoyuse
kixoíxoti kipó'ikea enovópeti yoko ûto meúkeke, itea kúveuke koati ênoti
ihómuyo. Énomone kénenoeye koeku itúkeovo ainóvoti váhere koekúti
ovâ ne iséneu yoko kehá'ayi yaúpu'iki po'ínuhiko xâne, kutí kixévoti xâne
hu'uxeâti ítukevo motovâti kirí'uxi apeínopiti. 26 Itínoe farîzeu, koati kutí
ketínoe komítiti. Kuteâti koeku kónokea sasá'iyea kúveuke ne enovópeti
kipo'íkokono, énomonemaka koéneye kónokea sasá'ipea iséneu inúxotike
motovâti sasá'iyeamaka heú koeti kixeku itíkivo.
27 —Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farîzeu, ikítixapovoti
koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kutí kénoe katátumbana
ivokóvoti hóhopu koyêti homóxeovo, uhé'ekoti xoko noixoâti, itea ya
opékuke aínovo ope ivokóvoti ovâ yoko imuyúkoti. 28 Énomonemaka
kénenoeye noixópi po'ínuhiko xâne, kutí kénoe ponóvoti, itea enepone
iséneu, aínovo semekénovo'iti yoko ákoti tôpi kó'iyeovoku vaherévokoti
ovâ —kíxovokoxoane Jesus.

Kotíveti kixókonokumo ne ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko
Lk 11.47-51

29 —Koati kotívetimo kêku itínoe éskiriba yoko farîzeu, ikítixapovoti
koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kéxepuko katátumbana
porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koane keúhe'ekinoa
katátumbana neko xâne ponóvoti kixoku itúkeovo ivokóvotine. 30 Ina
kenôe: “Eneponi itukapu kaxena voxúnoekene vápeyea, ákoni vaxéna
nekôyohiko koepéko porófetahiko mekúke” kénoe. 31 Yane yiûho, koati
keyuhópovoti itíkivo ámoripono koepékoati ne koyúhotihiko emo'u
Itukó'oviti mekúke. 32 Koeku kó'iyeaneye, keúkapanaikopo ne váhere
itukéti tûriu ne yoxúnoekene. 33 Itínoe kutí koeti koéxoe! Itínoemaka
ámoripono xâne kutí koeti koâti ipúhokovoti koéxoe! Ákonemo yoxéne
ítivoa ne ipíhoponope Itukó'oviti. 34 Yane apêtimo porófeta koyúhoti
emo'u Itukó'oviti mbáhoe xepákukenoe, koane hóyeno ko'éxoneti
yoko ihíkaxoti emo'u Itukó'oviti, itea apêtimo képeu xapákuke. Kene
po'ínuhiko, kiruhúxoatimo. Kene po'ínuhiko, yihipóke'exoatimo
he'úxinovokuke hé'e koane hekó'ixoatinoemo ya koêkuti pitivóko
óvohikoku váherexea ítikeinoa. 35 Itea kó'inokenemoye, motovâti itúkeovo
yoúkekenoe yóno itina uhá koêti neko xâne ponóvoti kixoku itúkeovo,
koépeuhiko yoxúnoekene ukeâti kaxénake koépekeokonoku Âmbeu,
enepone ponóvoti kixoku itúkeovo, tukú koeti kaxénake koépekeokonoku
Nzakâriya, xé'a Mbarákiya, képeunoe ukeâti ne hána'iti imokóvokuti
yonoti xoko áta yane kíndanake hána'iti imokóvokuti. 36 Koati emo'úti ra
yunzó'inopinoe: Vo'ókukehiko ra koekúti, oúkekemo ra xanéhiko apêti
kó'oyene yonómo uhá koêti ra koekúti —kíxovokoxoane Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Iyô Jesus vo'oku íhae Njeruzálem
Lk 13.34-35

37 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Imáko ké'iyivoku itínoe íhae Njeruzálem. Aínovonoe iti xâne yómoti
koépekea porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Aínovonoemaka iti
koépekenati ovoxe Itukó'oviti páhoe xepákukenoe, hipokoâti ya mopôi.
Kuteâti kíxoaku tapî'i ho'úxea ne xe'éxaxapa opékuke kêvi, ene ngahá'amaka
ngíxeopineye, itea ákonoe yakáha'a. 38 Yara kuteâti kêkunoe, ákonemo ovâti
ra yóvoku, kurí kixokónotimo. 39 Koati ngixópitinoe: Ukeátine kó'oyene,
ákonenoemo neíxapanu tukú koeti yaneko káxe ké'iyikumo: "Viháyu'ika
rakene keno'ókoti páhoenovi Vúnae Itukó'oviti" yakoénoe —koéne ne Jesus.

Koyuhôa Jesus uké'exeokonomo ne hána'iti imokóvokuti
Mk 13.1-2; Lk 21.5-6

24 1 Ipuhíkopeane Jesus ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti,
koeku pihópea, ahí'okovone Jesus ne íhikauhiko, ina
so'ixínoahiko uhá koêti ne koexépoeti ítuke ne hána'iti imokóvokuti
koáne oveâti xe'ókuke ipixoâti.
2 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Neíxoanenoe koeku uhá koeti râ'a? Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe:
Ákomo ápahuina mopôi pâredena ákoti katahínekexakana. Heu-heú
koetimo kotóhinekexeokono —kíxovokoxoane.

Turi kotíveti koekúti
Mk 13.3-13; Lk 21.7-19; 1 Pê 1.6-7, 2.19, 3.14, 4.12

3 Yoko hane ivátaheixo ne Jesus oúkeke neko kali mopôi iháxoneti
Olívera. Yane ahí'okovahiko íhikau. Koati ainóvotinehiko ákoti po'i xâne
xapákuke. Ina kixohíko Jesus:
—Yokóyuhoinovea ápepemo ra koekúti kixínevikemeku, yoko
itukóvotimoye koekúti hoénaxovope ne kaxena itíkopivokumo nâti, yoko
uké'eyeakumakamo ra kúveu mêum —koénehiko.
4 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Yokóhiyanavonoe maka hákone aupú'ikopiti. 5 Vo'oku enómo xâne simôti
xepákuke iko'ítukexoti înza. "Undi Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne"
koetímo. Epó'oxo enómo xâne ítone aúpu'ikea. 6 Koane yeyekóxotimo ápeyeane
ákoti tôpi óvoku isukókoti, koane kemotímakamo po'ínuhiko eyekoûti ápeyea
kahá'ati isúkeokoko, itea hákonoemo kenóko'i. Konókoti kó'iyeanemoye, itea
haina hunókokumo ra mêum nê'e. 7 Vo'oku inúxotike apêtimo íhae po'i poké'e
isukóponoti xanéhiko íhae po'i poké'e. Koane apêtihikomakamo nâti isukókoti.
Enómakamo hímakati yara kúveu mêum, koane ákomo tôpi óvoku iyuyôti
poké'e. 8 Enepora koekútihiko, koati turí'ikonemo hána'iti tiveko koekúti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

9—Ikeítoponokonotinoemo kotíveti, koane apêtimo koépeuti xepákukenoe,
epó'oxo yupihóvatimo púveopinoe ne xanéhiko ya uhá koeti koêkuti poké'e
óvohikoku yara kúveu mêum vo'oku itíkivo hokónuti. 10 Yaneko káxehiko,
enómo kuríkoti hókeonu, koane enómo xâne itukóheovoti, kuríkotihikomo
po'ínuhiko hokónuti xoko xanéhiko puvâti. Enómakamo puvokókoti.
11 Enómo xâne koyúhoti itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u itea
ákomo akána'uhiko, koane enómo xâne ítone aúpu'ikea. 12 Epó'oxo vo'oku
yupíheovomo ukóponea ne vaherévokoti, yupihovó koetímo xâne hokónuti
isomókoti ákoyea omótovokoko okóvo. 13 Itea enepone koxuná'ixovoti
ingéneke ákoti aukápapu ikéne tukú koeti hunókokuke, énomonemo pihopô
vanúkeke xoko Itukó'oviti. 14 Yoko koyuhóvotimo ya uhá koeti kúveu mêum
ra inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne,
motovâti kámea xanéhiko ya uhá koeti koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu
mêum. Yane simóvotinemo hunókoku ra mêum —kíxovokoxoane Jesus.

Simapúne ne hána'iti tiveko koekúti
Mk 13.14-23; Lk 21.20-24

15 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Enepo neixânenoe ne êno váhere koekúti yane óvoku koati sasá'iti
kixovókuti, koesáyu'ixoati koane kotohínekexopati, kuteâti koeku yuhóke
porofeta Ndaníye koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, hara ngôe vo'ókuke: (Yoko
koêkuti yuhoíkoati râ'a, apásika éxea koeku kixó'ekone.) 16 Enepohikone xâne
ovotíya Njúdeya, okóho'inehiko xapa kali mopôi. 17 Kene koêkuti xâne ovoti
ómomikokuke oúke pêno, hákone urúkopovo kúveu óvoku veyóponea koêkuti
apeínoati, itea aká'ikaneye okóho'i. 18 Kúteanemaka koêku ne ovóheixoti ya
mêum, hákone aukópovo veyóponea po'i ípovo óvokuke. 19 Hanemo kixovóhiko
yaneko káxe, sêno ihaíkoti yoko ohíkotiko xe'éxa. 20 Yépemaikoponoe Itukó'oviti
ákoyeamo itúkapu ya xapa kásati, áko'o ya sâputu ápeyeamo ra koekútihiko,
21 vo'oku yaneko káxehiko, koati yupihóvatimo tivéko ne koekútihiko ákoti
ápeyeaku kuteâti inâ turixóvo ra kúveu mêum tukú koeti kó'oyene, epó'oxo
ákonemo ápeyeaku kuteâti tivéko ra koekúti. 22 Yoko eneponi kaxu'íkenexakana
neko káxehiko, ákoni iteóvati. Itea vo'ókukehiko ne noívokoe Itukó'oviti,
enepohikone koati xanéna, énomonemo ákoino káxu'ikenexakana.
23—Yane enepomo áva kixópitinoe: “Harâ'a ne Mésiya, enepone páhoe
Itukó'oviti koíteovo xâne”, áko'o “Anêko yâko” ixekána, hákonoemo kitipôa.
24 Vo'oku enómo xâne koyúhoti itúkeovo Mésiya, itea ákomo akána'u. Yoko
enómakamo mahi porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, itea aínovomo ákoti
akaná'u. Itúkotihikomo êno hána'itinoe iyupánevoti yoko koekútihiko ákoti
noíxeokonoku. Muhíkovamo ne koati noívokoe Itukó'oviti, enepohikone
koati xanéna, mani koímaitimo íteokono vo'ókuke. 25 Neíxapuikopo, vo'oku
endó'okopitinoene tumúneke símeovomo neko káxe.

26—Énomone ngixínopinoe: Áva kixópitinoe: “Harakóxono ne Mésiya ya
mêum ákoti apêti” ixâpi, hákonoe pihinêa. Koáne, “Harakóno he'onóvoti
kúveuke ovokúti” áva kixópiti, hákonoemo kitipôa. 27 Vo'oku kuteâti koeku
ipixéneneoti uhá kíxea koúhapu'ikea vanúke ukeâti úkeaku ihâroti tukú koêti
ya xoko onómekovoku káxe, énomonemo koéneye iyúseyea ne ngáyukopovope,
undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.
28 Ina itukínoamaka íhokoake ne kíxone. Hara kôe:
—Koêkutimo óvoku ne ivokóvoti, énomonemakamo ho'úxovo
varutútuhiko —kíxovokoxoane.[c]

Koêkumo kayukápapu Jesus

Mk 13.24-27; Lk 21.25-28; 2 Ts 1.7; 2 Pê 3.10; Ap 1.7; 19.11

29 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Koati ikénepokemo ne kotíveti koekútihiko ngixínopikenoe yaneko
káxehiko, ákonemo parexa uhápu'ine ne káxe, hahakú koetínemo.
Koánemaka ne kohê, ákonemo aúhapu'i. Irihíkovotimo ne hékere. Koáne
ne po'ínuhiko koekúti apêti ya vanúkeke, itohínekexotimakamo. 30 Yane
apé koetínemo vanúkeke hoénaxovope nzeópope, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. Iyókexotimo uhá koeti xâne yara kúveu mêum,
koane noixóponutinemo ngena'ákapa xapákuke kapási ya vanúke. Xané
ngixópotinemo njunáko koane êno únje'ene koeku indúkeovo hána'iti
ihayú'iuti. 31 Yane ínamo mbahuhíka ovónje, enepohikone ánju íhae
vanúke óxea êno hónoti emo'u torombéta. Yane ho'uxópatihikomo ánju
ne noívongoe, enepohikone koati njanéna koêkutimo óvohikoku yara uhá
koeti kúveu mêum, omopâtihikomo vanúkeke —kíxovokoxoane Jesus.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku xuve fîgu

Mk 13.28-31; Lk 21.29-33

32 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Ivévakaikopo koêku ra xuve fîgu koáne ne ihíkauvoti ínzokoake.
Enepo inamápone ne káva'o koane tûti, yéxoanenoe yé'exopeovone
kaxena kevópope úko. 33 Kúteanemaka koêku enepo neixânenoe uhá
koêti ra koekúti ngixínopikemeku, yexoâtinemo yé'exeovone kaxéna.
34 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone xanéhiko apêtimo yaneko
káxehiko, ákomo ivákapu koeku âvoyea kaúsakapu uhá koêti ra koekúti
ngixínopikenoe ápeyeamo. 35 Uké'etimo ra vanúke koánemaka ra poké'e,
itea enepora emó'um, ákomo uké'eyeaku.

---

[c] **24.28** Enepone kixó'ekone yuho Jesus vo'oku varutútu, ako tôpi isóneunoa ihíkaxovatihiko ra Bîbilea. Hara póhuti isoneûti vo'ókuke: Kuteâti koeku ho'úxinovohiko ivokóvoti ne varutútu, ákoti apasíka etó'okoati, énomonemakamo koéneye ûti, uti kutípoti Jesus enepo aukápapu Vúnae. Vexoâtimo ákotimo apasíka etó'okoviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kaxéna yoko orána ápepemo ne kíxone Jesus
Mk 13.32-37; Lk 12.35-40, 17.26-36; 1 Ts 5.2; 2 Pê 3.3

36 —Enepone kaxéna yoko orána ápepemo ne koekútihiko, ako exoâti
itukóvotimoye, muhíkova ne ánju, enepohikone ovoxe Itukó'oviti íhae
vanúke, muhíkovamaka ûndi, undi Xe'exa Itukó'oviti. Poéhane Nzá'a exôa.
37 Yoko kuteâti koeku yaneko kaxénake Nôe, énomonemakamo koéneye
enepo simapúne kaxena aúngopovope, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti
xâne. 38 Vo'oku yaneko mekúke tumúneke ápepe neko êno koiníkoti,
poéhane níkea, énoyeovo koane kâsatuxea yuíxovo neko xanéhiko tukú
koeti yaneko káxe urúkovane Nôe neko hána'iti vatéke. 39 Ákohiko iyúkinapa
isóneu xanéhiko neko koekúti imókone apê neko koiníkoti. Yane heú kíxoane
koúpa'ixeahiko. Énomonemakamo koéneye ne ngáyukopovope yara kúveu
mêum, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. 40 Yaneko káxe, apêtimo
pi'âti xâne ya mêum. Poéhamo veyopókonoti, kene po'ínu, iríkovokunemo.
41 Koane apêtimo pi'âti sêno kaha'ínekokoti itútukea. Poéhamo veyopókonoti,
kene po'ínu iríkovokunemo. 42 Usokó yákoyenoe, itíkapu iyukóvoti isóneu
vo'oku ako yéxanoe kaxena nzeópope, undi Yúnae. 43 Itíkinanoe iséneu râ'a:
Eneponi exâ hóyeno únae ovokúti símeamo oméxoti koane ókoku símope,
mani kuxó kixoíxoati. Ákoni síka ûrukeova ne óvoku. 44 Énomonemaka
kónokino usó kéyeyi, vo'oku ya koati ákoyeakumo kixápanu, énomonemo
ngáyukopeovo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

Éxetina Jesus koeku únati yoko váhere ahinoêti
Lk 12.41-48

45 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Itíkina iséneu koêku ne ahinoêti koati yuixóvoti ítukexeokonoke koane
ponóvoti isóneu ítukeke, enepone ípihinoake pátarauxa éxea koêku ne
po'ínuhiko ahínoe motovâti koúnakinoa nókone koatíke kaxénaxeokonoke.
46 Koati únati koêku ne ahinoêti kuteâti, enepone inú'epo pátarauxa
kíxeaneye ko'ítukeyea aukápapu. 47 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Kuri'ó
kixoâtimo pátarauxa kóyoninoa uhá koeti apeínoati. 48 Itea enepo itukápu
váhere ne ahinoêti, epó'oxo akoémaka isóneu: "Yupíhovane xu'íkeneyea ne
mbátarauxa" akôe, 49 ina turixápu yehépoke'exea ne po'ínuhiko ahinoêti
ha'íne, koane yuixápu níkea, énoyeovo yoko kohíhiyea, naíxapu nê'e. 50 Vo'oku
seopó koetimo pátarauxa ya káxe koati ákoyeaku kuxápa, koáne ya ôra
ákoyeakumaka éxa káyukopeovokumo. 51 Yane koati kotívetimo kíxoaku
pátarauxa ipihápana. Iyonópatimo xoko iyónopaku ne xâne ákoti aunáti kixoku
itúkeovo ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko. Koáne enómo iyókexoti koane
ngarútutukexea ôe vo'oku hána'iti tiveko koêku ya xoko iyónopokonokuhiko.

Ihíkauvoti apêti íhokovoke koêku ne yehí koeti ârunoe

25 1 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye yehí koeti ârunoe, ainóvoti omoti íhaku yukúna koúhapu'ikope okotúmonexoponoti koyénotimo. 2 Ápe singu koeti xapákukehiko ákoti isóneu. Kene ne po'i singu koêti, aínovo ko'isóneuti. 3 Enepohikone ákoti isóneu, omo íhaku yukúna, itea ako amína po'i hô'o ne yukúna. 4 Kene ne ko'isóneutihiko, ápe po'i hô'o ne yukúna ómone xané kixoâti ne íhaku yukúna. 5 Koeku ko'ókoriyea seópea ne kúxoixopone, uhékene ixépa koane imókeahiko.
6 —Ya kuku yóti, apé koene emo'u vaúkoti: "Harakénepo ne kuxopóneti. Yakátumanexapanoe" koe yûho.
7 —Yane heú koene íyuhikeovo neko ârunoe, ina ihúxoa ne yukúna. 8 Enepone ârunoehiko ákoti isóneu, ákone áhupa irúmene yukúna. Ina kixohíko ârunoe ko'isóneutihiko: "Peréxavi kalihú koeti ho'o yikúna, vo'oku kahá'ane ípukeovo ra yukuna ûti" koénehiko.
9 —Ina yumopâ ârunoehiko ko'isóneuti: "Ako yusíka, mará'inamo heú vákoe kónokinovovi. Pihé'evonoe xoko kavaneâti, venéxapana" kíxoanehiko.
10 —Koáne, pihónehiko vanéxoponea. Itea koeku píheahiko, seópone ne koyénoti kúxoixoponehiko. Yane enepohikone usokó koyêti, xané kixópanehiko ne koyénoti úsa'ixopeovo xoko áyui kasâtuxoti. Yane exéxopovone ne pahapéti.
11 —Kali xu'ikénene, aúkopovohiko neko ârunoe ákoti isóneu. Ina vaukóhiko: "Unaém, Unaém, míhe'akinavea ra pahapéti" koénehiko.
12 —Ina yumopâ inu'íxinoati kúveuke ovokúti:
—"Koati ngixópitinoe ákoyea énjapi."
13 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Usokó yákoyenoe, itíkapu iyukóvoti isóneu vo'oku ako yéxa itukóvotimoye kaxéna koane orána ne aúngopovope —koéne.

Ihíkauvoti apêti íhokovoke koeku mopo'âti ahinoêti
Lk 19.11-27

14 Ina koepómaka ne Jesus:
—Enepone natíxea Itukó'oviti xapa xâne, hanemaka koéneye hóyeno yonoti po'íke poké'e. Tumúneke píhea, iháxihiko ahínoe porexoâti kóyoninoa apeínoati óvokuke. 15 Ina porêxo po'i ahínoe, singu koeti pe'u tiûketi. Yoko póhutihiko pê'u, êno ovâti. Kene ne po'ínu ahínoe, pí'a pê'u námoe. Kene po'ínu, poéha pê'u. Hara exôa poréxokonoke póhutihiko ahínoe kuteâti kixoku ahúkoko ya itukétike. Yane pihóne neko pátarauxa. 16 Eneponeko ahinoêti namúkoti singu koeti pe'u tiûketi, ehá'axo namúkoa, pihóne oposíkoati kíxoaku kohíyakea neko tiûketi. Yane ápene ehópo po'i singu koeti pê'u. 17 Kúteanemaka koêku neko namúkoti

pi'âti pê'u, ítoamaka po'i pi'âti pê'u ehópo. 18 Itea eneponeko namúkoti póhuti
pê'u, pihóne kehókoponea uhôro iyónoaku hé'onea neko tiûketina pátarauxa.
19 —Xu'ikénene, ina kayukópovo pátarauxa epemópatihiko kíxoaku
neko tiûketi. 20 Ina ahi'ókovo pátarauxa neko namúkoti singu koeti pe'u
tiûketi. Yane poréxopane po'i singu koeti pê'u tiûketi êho, koane kíxea:
"Unaém, singu koé'epepo pe'u tiûketi peréxonuke. Kó'oyene anéyepo po'i
singu koeti pê'u enjó'inopi" kíxoane.
21 —Ina kixôa pátarauxa: "Mbiú koe ítike. Iti koati únati ahinoêti
yuixóvoti ítuke. Koeku kó'iyeaneye ítike yane kali mboréxopike, kó'oyene
mborexópitinemo yéxi koeku koati xu'ínatiya. Yókopone, kaha'iné
íxepanu ya elókeyea ongóvo" kíxoane.
22 —Yane ina ahi'ókovo neko ahinoêti namúkoti pi'âti pe'u tiûketi. Hara
kôe: "Unaém, pí'apepo pe'u tiûketi peréxonuke. Kó'oyene anéyepo po'i
pi'âti pê'u enjó'inopi" kíxoane.
23 —Ina kixôa pátarauxa: "Mbiú koe ítike. Iti koati únati ahinoêti
yuixóvoti ítuke. Koeku kó'iyeaneye ítike yane kali mboréxopike,
mborexópitinemo yéxi koeku koati xu'ínatiya. Yókopone, kaha'iné
íxepanu ya elókeyea ongóvo" kíxoane.
24 —Koati hunókokuke, simóne ne namúkoti póhuti pe'u tiûketi. Hara koéne:
"Unaém, enjoâti itíkivo hóyeno ákoti omotóva ikómohixeokono. Iti xâne itíxoti
upánini ákoyea neóne. Ápemaka yêho upánini ákoyea nêa. 25 Koati mbikoâti
ingó'itukexea ne tîketina, ene njé'oninoa ne pénenu. Harâ'apo kó'oyene" kíxoane.
26 —Ina kixôa pátarauxa: "Koati iti váhere ahinoêti ákoti yuixápu
ítuke. Yéxoanini indúkeovo xâne itíxoti xoko ákoyeaku nóne, koane
ápeyea ênjo xoko ákoyeaku ngurika ake nónem. 27 Mani konokoâti ípihi
bánkuke ne ndiûketina motovâti ikó'itukexeokono. Yane koeku nzeópea
kó'oyene mani ihiyákotine" kíxoane.
28 —Ina kixôa únae tiûketi ne po'ínuhiko ahínoe: "Viyápinoe tiûketina
nê'e. Hane peréxapa apêti yehí koeti pê'u. 29 Vo'oku uhá koeti xâne
xu'ínati êho, kuri'úxinokonoatimo. Yanê'e, yupihovó koetíneoxomo
êho. Itea enepone ákoti axu'ína êho, muhíkova ne kali apêti xokóyoke
veyopeôkonoatimo. 30 Kene ne ahínoe ákoti yuixápu ítuke, kiríkanoe xapa
êno hahákuti, óvokumo iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku êno
tiveko koêku" kíxoane pátarauxa —kôe éxetina Jesus.

Yonópokumo póhutihiko xâne hunókokuke ra mêum
Ap 20.11-12

31 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Enepomo aungápapune, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne,
exákanane indúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti nâti, anjenápanemaka uhá
koeti ánju íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti, ínamo ivandákapa
xoko ivándakoku nandíxea koeku indúkeovo hána'iti nâti. 32 Yane

ho'uxóvotimo uhá koeti xâne nonénguke ukeâti póhutihiko poké'e, koêkuti
óvohikoku yara kúveu mêum. Ínamo nzaxakéxapa ne xanéhiko kuteâti
kíxoaku koyónoti su'ûso háxakexopea ne su'ûso yoko váxikita. 33 Haramo
injíkopahiko ne njanéna, enepohikone ínzokoke su'ûso, énjopeke xoko
óvokumo ne ngahána'iu. Kene ne ínzokoke váxikitahiko, lombékukemo
injíkopahiko. 34 Yane ínamo injâ ne ovotíhiko énjopeke yaneko exákanane
indúkeovo koati hána'iti nâti: "Kiná'akapa, itínoe itúkinokemo únati ne
Nzá'a. Yûrukapapa ra natíxoku Itukó'oviti koúnaenopine ukeâti inâ apê ra
kúveu mêum. 35 Vo'oku yaneko épekeonuku hímakati, peréxonunoe nînga.
Epékonu úne, peréxonunoemaka úne. Koeku úngea po'i poké'e, peréxonu
óngea yóvokuke. 36 Akô'o ímbovo, peréxonunoemaka ímbovo. Nga'aríne,
kétarakonunoe. Óvom ika'ákovokutike, neíxopononu" ngixoâtihikomo.
37 —Yane ínamo ixânu ne ponóvoti kixoku itúkeovo: "Unaém, ná'aye
noíxeopi ûti épekeopi hímakati ina porexópi uti nikokónoti? Ná'ayemaka
poréxeopi uti úne epékopi? 38 Ná'aye poréxeopimaka uti yóki vóvokuke yukêa
po'i poké'e? Ná'aye noíxeopi ûti ákoyeaku ípevo, ina porexópi uti ípevo?
39 Ná'ayemaka noíxeopi ûti ké'arineyi yoko iké'akivo ina noixóponopi ûti?"
40 —Ínamo injâ yaneko exákanane indúkeovo koati hána'iti nâti:
"Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Heú koeti apê ítikeinoa ra kálihunoe
hokónuti, enepone kutí ngíxone mbo'ínuhiko, koati undímaka kixéneye."
41 —Ínamakamo injâ ne ovoti lombékuke: "Yahíkuxipununoe, itínoe
imbíhopononemo. Yenápanoe ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo
ípukeovoku koúsokinokonoake ne Ndeâpu yoko uhá koeti ndémoniuhiko
ovóxe. 42 Vo'oku yaneko épekeonuku hímakati, ákonoe peréxanu nînga.
Epékonu úne, ákonoemaka peréxanu úne. 43 Koeku úngea po'i poké'e,
ákonoe peréxanu óngea yóvokuke. Akô'o ímbovo, ákonoe peréxanu ímbovo.
Nga'aríne koane óvom ika'ákovokutike, ákonoe neíxapananu" ngixoâtimo.
44 —Ínamo ixanúhiko: "Unaém, ná'aye noíxeopi ûti épekeopi hímakati,
áko'o epékopi úne? Ná'ayemaka noíxeopi ûti yukîti po'i poké'e, itukovo ákoti
ípevo, áko'o itukovo ke'aríneti itukovo ike'ákovoti, ákoti katarákapi ûti?"
45 —Yane ínamo injáhiko: "Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Heú koeti
akô'o ketaráka ne koati kálihunoe hokónuti, koati undínemaka kixéneye"
ngixoâtihikomo.
46 —Yane yonópotihikomo ipihóponovokutike nekôyo ákotinemo
hunókoku. Kene ne ponóvoti kixoku itúkeovo, ákonemo hunókoku ópea
xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Oposíkokonone kixoku koépekeokono ne Jesus
Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Xu 11.45-53

26 1 Uke'éxoane Jesus íhikaxea uhá koêti ra ihíkauvoti íhikaxone,
hara kíxovokoxo íhikauhiko:

2 —Yéxoanoe pí'ayeane káxe âvoti simóvotinemo kaxena kóyuipe ûti,
enepone Páskoa. Yane nguri'ókokonotinemo xanéhiko kuruhúxonutimo,
undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.
3 Yoko enepohikone tuti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koáne ne
po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, ho'úxovonehiko yane óvoku koati
payásoti ya uhá koeti sasedóti koéhati Kaífa. 4 Yane opósikonehiko isóneu
kixókumo omé kíxeahiko Jesus iká'akea koane koépekea. 5 Hara koéhiko:
—Itea ako yusíka itúkeovo xapa ayuíti mará'inamo ímaikexapu ra
xanéhiko —koénehiko.

Jesus ya Mbétanea
Mk 14.3-9; Xu 12.1-8

6 Yoko Mbétanea óvoheixo ne Jesus óvokuke Símaum, eneponeko
unatípeati koati váhere arinéti iháxoneti lépara. 7 Yane ahí'okovane sêno
omoti íhaku xêru, itukéti ya hopú'iti mopôi iháxoneti alabásturu. Yoko
puhí kôa êno kohépiti xêru iháxoneti báusamu. Ina ovopú'iko Jesus yane
xêru koeku vatá kóyeyea xe'ókuke mêsa. 8 Noixoâne íhikauhiko Jesus,
êno poé'ainoahiko isóneu neko sêno. Hara koéhiko:
—Na koeti évokinovo ra êno kohépiti xêru? 9 Mani êno tiûketi ovâti
akavánevo, ínani parekéxakana xanéhiko ákoti apeínoati ne ésa'i —koénehiko.
10 Yoko kámeane Jesus neko yûho. Yane hara kíxovokoxoa:
—Na koeti ikétivexinoanoe koêku ra sêno? Koati únati koekúti
ítukeinonu. 11 Vo'oku kóyekunemo xepákukenoe ne xâne ákoti apeínoati.
Kene ûndi, ákomo ángoyeneye xepákukenoe. 12 Koeku óvo'okeonoa ra xêru,
koati inúxinonoatine ne kixókonokumo mûyom engaxápune. 13 Koati emo'úti
ra yunzó'inopinoe: Ya uhá koeti kúveu mêum, koêkutimo koyúhovoku ra
inámati ihíkauvoti ínzikaxone, koyuhókonotimakamo ítukeinonu ra sêno,
puyákoponeovakemo okóvo xâne ra sêno —kíxovokoxoane.

Oposíkoane Njûda kíxoakumo kuríkea ne Jesus xoko puvâti
Mk 14.10-11; Lk 22.3-6

14 Yanê'e, ápe póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus, enepone koéhati
Njuda Iskarióti, pihôti yúho'ixoponea neko tutíhiko sasedóti inuxínoti
jûdeu hó'eke. Hara kôe yuhópoinoa:
15 —Namo yé'aye peréxonuke nguri'ákapeanoe ne Jesus? —kíxovokoxoane.
Yane poréxoanehiko tirinta koeti pe'u tiûketi péhu. 16 Ukeátine neko
káxe, opósi'ixoane Njûda kíxoaku kuríkea Jesus xokóyokehiko.

Pahukôa Jesus kóyuseyeovo níkokuhikomo xapa ayuíti
Mk 14.12-16; Lk 22.7-13

17 Yaneko inúxoti káxe xapa áyui jûdeu hó'eke, níkeakuhiko pâum ákoti
kohiyákoati, ahí'okovo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:

—Na kehá'a kóyuseoponea ûti ne vóvokumo níkea ûti xapa ayuíti?
—kíxoanehiko.
18 Ina yumopâ Jesus:
—Pîhe pitivókoke xoko xâne ngixínopike. Hara íxepana: “Pahukó'oviti
yâyeke ne Ihíkaxoti. Hara koe páhoenovi koyúhopoinopea ûti: ‘Simóvone
oránam. Yóvokukemo óvom níngea xapa ayuíti, ûndi yoko ínzikauhiko’
íxeamo” —kíxovokoxoane Jesus.
19 Koane itúkoahiko ne páhoenoa Jesus. Yane koúsokoanehiko neko
nikámo xapa áyui Páskoa.

Exókoa Jesus itukóvotiye ne kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti
Mk 14.17-21; Lk 22.21-23; Xu 13.21-30

20 Hahaméne yanekôyoke, ivátakone ne Jesus xe'o mêsa, koáne neko
nduse koeti íhikau xánena. 21 Koeku níkeahiko, hara kíxovokoxoa Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Anéye póhuti xepákukenoe itûkoheovoti
koeku hókeonu, yoko kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxovokoxoane.
22 Yane yupihovó koénehiko ikáxu'iyea okóvo koane turíxeovonehiko
pohú pohu kó'iyea kíxea Jesus:
—Unaém, undíperameamo?
23 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepone xané kixónuti yendémekea utókuke, énomone itûkoheovoti
koeku hókeonu nê'e, kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti. 24 Koati
kaná'uti ngoépekeokonomo kuteâti koeku yutóxeovo ya emó'uke
Itukó'oviti vo'ónguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne,
itea koati kotívetimo koêku ne kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti.
Yusikóneni ákoyea ipúhika yara kúveu mêum —koéne.
25 Yane ina kôe ne Njûda, enepone kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti:
—Ihikaxotí, undíperameamo?
Ina yumopâ Jesus:
—Enepone yépemonuke, kaúhapu'ikoa itúkeovomo îti —kíxoane.

Níko ne evo Jesus xapa áyui Páskoa
Mk 14.22-26; Lk 22.15-20; 1 Ko 11.23-25

26 Koeku níkeahiko, veyo pâum ne Jesus, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti.
Yane honó'ekexoa ne pâum, ina porekéxoamaka íhikau koane kíxovokoxea:
—Víyanoe, níkeanoe. Enepora pâum, mûyom kixó'eko —kíxovokoxoane.
27 Yane ina namukôa Jesus ne enovópeti koane íkoro'ixeovo xoko
Itukó'oviti. Yane pôrekexoane íhikau koane kíxovokoxea:
—Yénapa, heú ketínoe. 28 Vo'oku enepora víyum, hane kixó'eko indína
ovokínovotimo êno xâne, ésa'i (inámati) kixovókuti ítukeino xâne ne
Itukó'oviti motovâti itúyopea pahúnevo. 29 Koati ngixópitinoe: Ukeátine
ra káxe kó'oyene ákoyeanemo énoyeovangu hô'o ra ha'i úva tukú koetímo

neko káxe angahá'inepopinenoe vénoyeovomaka inámati ho'o úva ya natíxoku Nzá'a vanúkeke —kíxovokoxoane.
30 Ina imokóvohiko akenéti. Ikénepoke, ina pihohíko oúke kali mopôi iháxoneti Olívera.

Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Pêturu
Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Xu 13.36-38

31 Ina kixovókoxoamaka Jesus ne íhikau:
—Enepoyara yóti, hána'itimo poé'ayeanoe iséneunonu, koane uhá ketínoemo kiríkinu kuteâti koeku yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:
> "Ngoepékoatimo ne koyónoti su'ûso, yane uhá koetimo itóhineheyea ne óyonone" kôe —kíxovokoxoane Jesus ihókovati ne koyónoti su'ûso.
> Zacarias 13.7

32 Ina kixovókoxopakomaka:
—Itea enjepúkapane ungópea xapa ivokóvoti, inuxó ngoépotimo timúnekenoe ya Ngalíleya.
33 Yane ina kixôa Pêturu:
—Yusíkotimo poé'ayea isóneunopi ne uhá koeti po'ínuhiko xâne koane kuríkeopihiko, itea ûndi, ákomo kalíhuina nguríkea nzókeopi.
34 Ina kixôa Jesus ne Pêturu:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopi: Kó'oyene yara yóti tumúnekemo éneyea tapî'i, mopo'âtinemo keyuho ákoyea yéxanu —kíxoane.
35 Ina kixopâmaka Pêturu:
—Ákomo kalíhuina ngoyúhoyea ákoyea énjapi, muhíkova okonókovo xané ngíxeopi képekikono —kíxoane.
Kúteanemaka yûho ne po'ínuhiko íhikau Jesus.

Koeku Jesus koitóponovo kotíveti ya Njetisémani
Mk 14.32-42; Lk 22.39-46

36 Úkeane pího ne Jesus yoko íhikauhiko ya xoko omómikokuti iháxoneti Njetisémani. Simoánehiko, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikau:
—Ivétakavonoe yâye koeku indúkoponeako orásaum yâko tumûneke —kíxovokoxoane.
37 Ina ómo Pêturu yóko'o neko pi'âti xé'a Nzebêdeu. Yane turíxovone ikáxu'iyea okóvo ne Jesus yoko yupíheovo kotíveyea isóneu. 38 Hara kíxoahiko Jesus:
—Yupihovó koéne ênо hána'iko ra ikáxu'ine ongóvo, kutí koe tiveko pevóti. Yavânenoeye njokóyoke. Hákonoe imêko koeku kehá'ineyinu —koéne.
39 Kali ahikú koéne ne Jesus, yane ipúyukexo xaneâti ísu'okea nône poké'eke epémoti Itukó'oviti. Hara koe yûho:
—Pai, yáhikuxapinana ra ênо hána'iti tiveko ngoêkumo enepo yakahá'a. Itea hainaya anjáke itea itúkapu yahá'inonu kousókovo ya njokóyoke —koéne.

40 Yane ina kayukópovo xoko íhikauhiko. Inu'í kixópane imókeahiko.
Ina kíxo Pêturu:
—Ákonoe ite ákoyea iméka koeku kehá'ineyinu ya kúveu póhuti kali
ôra? 41 Hákonoe imêko, koane itíkanoe orásaum maka hákone ikerókovo
enepo simâpi tiú'iti koekúti hixépikonoke. Vo'oku ya iséneuke, usó
kéyenoe, itea ya oránake mani kénokiku kétiu'ikivoxo, ú'uso koyéneoxo
muyá'iyea iséneunoe —kíxoanehiko Jesus.
42 Ina kayukópovamaka itúkoponea orásaum. Hara koépomaka yûho:
—Pai, enepora êno tiveko ngoêkumo, itukapu konokoâti ákoyea ahíkuxeapunu,
ongonókoa véngeako, itúkapuikopo yahá'inonu kousókovo ya njokóyoke —koéne.
43 Yane káyukopovonemaka xoko íhikauhiko. Inu'í kixópanemaka
ímohikea. Koáhati yupihóvoti uheko ixépahiko. 44 Ina kayukópovomaka
itúkoponea orásaum. Yoko mopó'apene ituko orásaum. Kuteâti koeku
yûho inúxotike, énomoponemaka koéneye.
45 Ina kayukópovomaka xoko íhikauhiko. Hara kíxoahiko:
—Yanéyeikonoe iméki koane yómomiki? Simóvone ne ôra,
nguri'ókokonotinemo xanéhiko váhere kixoku itúkeovo, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. 46 Yexépukanoe, hingá! Kenó'okone ne itûkoheovoti
ingéneke, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxoanehiko.

Ika'ákokonone Jesus
Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Xu 18.3-12

47 Ixómoiko koyûho ne Jesus, simóne Njûda, póhuti yane nduse koeti
íhikau. Yoko koati opoíkovoti xánena omotíhiko hána'itinoe pirítau yoko
pulô'i isukópeti. Aínovo páhoe tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke koane
po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. 48 Yoko enepone hóyeno kuríkoti Jesus
xoko xanéhiko puvâti, ápe emó'uinoa ne xánena tumúneke píheahiko. Hara
kíxoa: “Enepone hóyeno nziúnoneumo, énomonemo nê'e. Iké'akanenoemo”
kíxoanehiko. 49 Ehá'axo sîmo ne Njûda, ahí'okovone Jesus koane yúhoikea:
—Únati Ihikaxotí —kíxoane, koane siunoné kíxeane. 50 Itea hara kíxoa Jesus:
—Iningoné, enepone simíneke, ípiheane kó'oyene, hákone ike'ókorixoa
—kíxoane.
Ina ahi'ókovo Jesus ne xanéhiko, yane namúkoanehiko, ina ika'ákoa.
51 Itea apé koene póhuti yane xáneheixone Jesus hekoti hána'iti pirítau.
Maturukenó kixone ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti
jûdeu hó'eke. 52 Ina kixôa Jesus:
—Yunákapa ne hána'iti piríteuna. Vo'oku uhá koeti xâne ikoítukexoti
hána'iti pirítau isúkea, pirítaumakamo veyópinokono koépekeokono.
53 Ikítixati mani ákoti pahukínanu Nzá'a ákoti yumaxápu ovóxe, enepone
ánju íhae vanúke kotíxoponeonu yara ókoku ôra eneponi embemâ?
54 Itea eneponi akoéneye, ákoni kaúsakapu ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti
koyúhoti kónokea ngíxeokononeye —kíxoane.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

55 Yane hara kíxovokoxoa Jesus neko êno xâne:
—Undí'ikopo koati koyuvôrixovoti ísukenati omó kixínekenoe hána'iti
pirítau yoko pulô'i isukópeti nemúkoponinunoe? Uhá koeti káxe, koati
óvonzeixokunepepo xepákukenoe ya hána'itike imokóvokuti inzíkaxoti, yoko
ákonoe iké'akanu. 56 Itea kó'inokeneye uhá koêti ra koekútihiko, koati simóvotine
kuteâti ne yútoehiko porófeta nóvo ya emó'uke Itukó'oviti —kíxovokoxoane.
Yane kurí kixone Jesus ne íhikauhiko, kohó'ikene.

Omokóno Jesus nonékuke koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko
Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 22.63-71; Xu 18.12-14, 18.19-24

57 Yane enepohikone ika'ákoti Jesus, omópanehiko óvokuke Kaífa,
enepone koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke.
Yoko ho'úxovonemakaya ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muîse,
koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. 58 Kene Pêturu,
ákone malíka kixoku hókea Jesus. Tukú kíxoa kíndanake óvoku koati
payásoti ya uhá koeti sasedóti. Yane ûrukovone, ina ivatáko xapákuke
neko ahinoêtihiko kaha'âti noíxea kixókonokumo ne Jesus. 59 Yóko'o neko
tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koane uhá koêti neko pahúkotihiko
xoko koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko, opósiko xâne usó koyêti
itúkoheyeamo koeku Jesus motovâti koyúhoyea motókeyea koépekeokono.
60 Itea ako ínixahiko kuteâti ne âha upánini enó'iyea koyúhoti nonekútike
yane yuhoíkovokuti, itukóheyeati koêku. Ehane ápe pi'âti hóyeno koêti:
61 —Hara koe yûho ra hóyeno: "Motóva ngotóhineyea ra sasá'iti óvoku
Itukó'oviti koane ngoéxepukopeamaka ya kúveu mopo'âti káxe" kôe —koénehiko.
62 Yane exépuko ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti
jûdeuhiko hó'eke. Hara kixo Jesus:
—Ákomo se'íkapa yûho ra xanéhiko koyúhoti ápeyea váhere ítike?
63 Itea yunu-yunú koéne ne Jesus. Ina koepómaka ne koati payásoti ya
uhá koeti sasedóti:
—Ya iháke koati kaná'uti Itukó'oviti mbahúkopi yimópinu. Iti Mésiya,
páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, enepone Xe'exa Itukó'oviti?
64 Ina kixôa Jesus:
—Koati yépemonuke kouhápu'ikoa indúkeova. Yoko koati ngixópitinoe:
Keno'ókoti káxe neixóponutimo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne
vatá ngoyépotimo éxopeke Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti.
Neixónutimo ungapeâne vanúke koeku evénzekopea xapa kapásihiko —kíxoane.
65 Énomone yanê'e, kávarerekexopone ípovo muyókuke ne koati
payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, éxokovope
yupíheovo ímaikinova neko yuho Jesus, ina kôe:
—Koati itûkovoti Itukó'oviti râ'a. Ákone vokónoko po'i koyuhó'inoveati
pahúnevo. Kéminenoe yûho. Koati itûkovoti Itukó'oviti. 66 Ná'ikopo
kó'inoayenoe iséneu kó'oyene?

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ina yumopâ po'ínuhiko tuti jûdeu:
—Konókoti koépekeokono —koénehiko.
67 Yane ápenehiko apurúnoneati. Kene po'ínuhiko ipúsokoa. Ina
apémaka po'ínuhiko isukoâti koeku kó'iyeahiko:
68 —Mahí'ipepo iti koati Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo
xâne. Íhexaikopo itukóvotiye ra isukópiti —kíxoanehiko.

Koyuhôa Pêturu ákoyea exa Jesus

Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Xu 18.15-18, 18.25-27

69 Yoko vaata kóye Pêturu meúkeke kíndanake ne ovokúti. Yane apé
koéne seno ahinoêti ahi'ókovati. Hara kíxoane:
—Koati itímaka xáneheixone ne Jesus, enepone íhae Ngalíleya.
70 Itea hara kíxoa Pêturu nonékuke uhá koêti neko xâne:
—Ako énja ne kíxene —koéne.
71 Ina pihôpo xoko vekokúti xe'ókuke pahapéti. Yane apé koéponemaka
po'i seno ahinoêti noixoâti. Ina kixôa neko po'ínuhiko xanéya:
—Enepora hóyeno, xáneheixonemaka Jesus, enepone íhae Nazâre —koéne.
72 Yane ina koepómaka ne Pêturu:
—Ako énja ne hóyeno kíxene —koéne.
Yoko ihákemaka Itukó'oviti koyúhoyea itúkeovo koati kaná'uti ne yûho
ákoyea éxa. 73 Avo áxu'ikene, ina ahi'ókovohikomaka Pêturu ne xanéhiko
yane óvoheixoku. Hara kíxoahiko:
—Koati kaná'uti itíkivo po'ínumaka xáneheixone ne hóyeno vo'oku
í'iyuse kóyeyea ya kixeku keyúhoyi —kíxoanehiko.
74 Yane ina ikaná'uxoaxo Pêturu koyúhoyea ákoyea éxa. Hara koépomaka:
—Ako énja ne kíxenenoe. Ngayumákapunemo, ipihápananu Itukó'oviti
enepo nzemekékexinapinoe —koéne.
Ehá'axo koyúhoa Pêturu nê'e, éneone tapî'i. 75 Yane puyákoponovane
okóvo neko yuhó'inoa Jesus, enepone koêti: “Tumúneke éneyea tapî'i,
mopo'âtinemo keyuho ákoyea yéxanu” koêti.
Ina ipuhíkopea Pêturu neko óvoheixoku. Koati iyôti koeku yupíheovo
kotíveyea isóneu.

Omokónone Jesus xoko Pilátu

Mk 15.1; Lk 23.1-2; Xu 18.28-32

27 1 Yuponíne, ho'úxovone uhá koêti neko tutíhiko sasedóti inuxínoti
jûdeu hó'eke, koáne ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu,
oposíkinoati isóneu kixókumo koépekea Jesus. 2 Yane iká'akonehiko Jesus
koane ómea xoko Pilátu, enepone ngovenâdo, kurikoâtihiko xokóyoke.

Koepékopovo Njûda
Át 1.16-19

3 Yóko'o ne Njûda, enepone kuríkoti Jesus xoko xanéhiko puvâti,
noixoâne koúsokeanehiko isóneu koépekeamo Jesus, yupihovó koene
ikótivexea isóneuke ne ítuke. Úkeane aukópovo xoko tutíhiko sasedóti
yoko po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yane kuríkopa neko tirinta
koeti pe'u tiûketi, péhu xokóyokehiko koane kíxovokoxea:
4 —Koati hána'iti mbahúnevo, vo'oku ako váhere ítuke ne hóyeno
ngurí'okopikenoe.
Ina kixoáhiko:
—Keyumákapune. Yoúkekemo yóno ne koekúti —kíxoanehiko.
5 Ina kurihíkopa Njûda ne tiûketi kúveuke neko hána'iti imokóvokuti.
Yane ipúhikopeanehiko ina kotitínoponovo.
6 Yane veyópane tutíhiko sasedóti neko tiûketi koane kó'iyeahiko:
—Ako yusíka vípihea ra tiûketi xoko unákovoku tiûketi íparaxeokonoke
Itukó'oviti, pôreu xanéhiko, vo'oku itúkeovo ésa'i óvokeovo íti —koénehiko.
7 Kousókonehiko isóneunoa, ina vanêxo itátane poké'e yane tiûketi xoko
véyokuhiko móte ne ipôti, itukópatihiko ekóxopoku ivokóvotihiko ákoti
itukapu íhae ne poké'exa. 8 Énomone kutí'ino iháxeokonoti "Poké'exa Íti"
neko itátane poké'e tukú koeti kó'oyene. 9 Énomone yanê'e, koúsokovone
neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, yútoe porofeta Njerémiya,
enepone koêti: "Eneponeko tirinta koeti pe'u péhu, ésa'ixeake po'ínuhiko
íhae Izarâe neko hóyeno, 10 énomone veínoa vanéxeahiko itátane poké'e xoko
véyokuhiko móte ne ipôti, kuteâti páhoenonu Vúnae kó'iyeaneye" koêti.

Epemó'ikoa Pilátu ne Jesus
Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Xu 18.33-38

11 Yoko xe'ó kóyene ne Jesus nonékuke Pilátu, enepone ngovenâdo. Ina
kixôa Pilátu:
—Ití'oxo natina jûdeuhiko?
Ina yumopâ Jesus:
—Enepone yépemonuke, kaúhapu'ikoa indúkeova —kíxoane.
12 Yane koyúhoa tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke ápeyea váhere
ítuke ne Jesus. Kúteanemaka yûho ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti
jûdeu, itea ako yumápa Jesus. 13 Ina kixôa Pilátu:
—Ako kéma ra êno yihó'inokono?
14 Itea yunu-yunú koéne ne Jesus. Ako ápahuina yumópeake. Koati
hána'iti iyúpaxeova Pilátu.

Pahukókono Jesus kurúhuxeokono
Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Xu 18.39-19.16

15 Yóko'o yaneko káxehiko, kaxena áyui jûdeuhiko, kóyekune kuríkopea
póhuti iká'aeti ne Pilátu, koêkuti épemone xanéhiko kuríkopeokono. 16 Yaneko
káxehiko, ápe iká'aeti koéhati Mbarâba, éxone heú koeti xâne vo'oku váhere
ítuke. 17 Koeku ho'uxoké kóyeyea neko xanéhiko, hara kíxovokoxoane Pilátu:
—Kuti kehá'a nguríkopinopeanoe, Mbarâba? áko'o Jesus, enepone
iháxoneti páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, enepone Mésiya kixoneti
—kíxovokoxoanehiko.
18 Yoko éxoa Pilátu ímaikinovo Jesus ne tuti jûdeu vo'oku íyokeovahiko
xunáko kutí'inoke kurikoâtihiko xokóyoke. 19 Koeku óvoheixea Pilátu
yuhoíkovokutike, apé koene ominoâti yuho yêno. Hara koe yuho páhoenoa:
—Néxipa ne yâha kíxi ra hóyeno ponóvoti kixoku itúkeovo, vo'oku
yara yóti, ngoítoponovo kotíveti ya njopúneke vo'ókuke ra hóyeno —kôe.
20 Itea enepohikoneko tuti sasedóti yóko'o neko po'ínuhiko teyonéti xapákuke
tuti jûdeu, ítokuxo okóvo xanéhiko épemea itúkeovo Mbarâba kurikópokono
koeku koépekeokonomo ne Jesus. 21 Ina kixovókoxopamaka Pilátu neko xâne:
—Kuti kehá'a nguríkopea yara pi'âti?
Ina yumopâhiko:
—Hane kiríkapinavi Mbarâba.
22 Ina koepómaka ne Pilátu:
—Kene ra Jesus iháxoneti Mésiya, na ínjaye?
—Kirúhuxa —koénehiko uhá koêti neko xâne.
23 —Kutí'ikopo itúko pahúnevo ra hóyeno? —kíxovokoxopanemaka Pilátu.
Itea inamá'axo koxunáko vaúkexea neko xanéhiko kónokea
kurúhuxeokono ne Jesus.
24 Noixoâne Pilátu ákoyeanemo íta ípokea isóneuhiko koane yupíheovo
ukóponea omoxohí kó'iyea yoko ímaikexeovo neko xanéhiko, yane pahúkone
veyóponeokono úne. Ina kipovó'uxovo nonékuke neko xanéhiko koane kó'iyea:
—Hainamo oúngeke yóno itína ra hóyeno (ponóvoti kixoku itúkeovo).
Itínenoemo exâ koêku enepo yakahá'a képeki —kíxovokoxoane Pilátu.
25 Yane hara koéne uhá koêti neko xanéhiko:
—Kayumákapunemo itúkeovo voúkeke yóno itína yoko oúkeke
xe'éxaxapa ûti —koénehiko.
26 Yane kuríkopinoanehiko Pilátu neko Mbarâba. Ina pahûko
yehépoke'exeokono Jesus yane kurí'okoanehikomaka kurúhuxoponea.

Koemóke'ea húndaruhiko ne Jesus
Mk 15.16-20; Xu 19.2-3

27 Énomone yanê'e, enepohikone húndaruna Pilátu, omopo Jesus óvokuke
Pilátu, enepone óvokumaka natíxea. Yane heú kíxoane ho'úxea ne po'ínuhiko

húndaru xoko Jesus. Yakuku-yakukú kíxoanehiko. 28 Yane veyónehiko ípovo
Jesus, ina iko'ípovoxoahiko harará'iti ipovóti kuteâti ípovo nâti hamá koêti,
29 ínamaka itukínoahiko kôroa. Yoko ainóvoti ka'áveti káva'o tikóti veínoa
úhekexea, ina ipíhea tutíkuke koane itúkinoahikomaka puló'ina, ómo'ixone
éxopeke vô'u kuteâti koeku ómo'ixone nâti, hoénaxovope itúkeovo pahúkoti.
Yane ina ipuyúkexinoahiko húndaru koemóke'eati koane kó'iyeahiko:
—Iháyu'ikakana ra natina jûdeuhiko —koénehiko koémoke'eyea.
30 Ínamaka apurú'okoahiko koane ipúsopu'ikeahiko yane pulô'i
ómo'ixone. 31 Uke'éxoanehiko komóhiyea, ina veyopeâhiko ne harará'iti
hamá koeti ípovoxeakemekuhiko, ina itukópinoamaka ne koati ípovo.
Úkeane omáhiko kurúhuxoponea.

Kuruhúxokonone Jesus
Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Xu 19.17-27

32 Koeku píheahiko kurúhuxoponea Jesus, tokononé koénehiko hóyeno
koéhati Símaum, íhae pitivóko koéhati Sîreni. Énomone íkoinoxohiko
kurúhuna Jesus. 33 Yane simónehiko ya xoko iháxoneti Ngoûgota. Yoko
“óvoku opepú'iti” koêti ne Ngoûgota koêti. 34 Ina porexóhiko Jesus
víyum apêti ánahi kosuvá'ikoati, iyuhii kixoti ohonéti. Itea hixopâne
Jesus, ako akáha'a. Ákomaka énapa. 35 Yane kurúhuxoanehiko. Ínamaka
haxakéxokokoahiko ne ípovo Jesus. Yoko kuríkohiko inúxotike komomâti
itukóvotiye ítukemo póhutihiko kó'iyeovoku ípovo Jesus. 36 Yane vaataka
kóyenehiko ne húndaru koyonoâti ne kurúhuxone. 37 Ápemaka yutoéti
tutíkuke ne kurûhu ípihonehiko, koyuhoâti kurúhuxinokonoke. Hara kôe
neko yutoéti: “Jesus râ'a, natina jûdeuhiko” kôe. 38 Yoko ápemaka pi'âti
ómevoti, ha'ine Jesus kurúhuxeokono. Poéha éxopeke, poéhamaka lopékuke.
39 Ápemaka xâne hunoneâti, koemóke'eti Jesus koane kayakákinoati
tûti. Hara koéhiko:
40 —Mahi ketohíneatimo ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti koane mahi
kexépukopatimakamo ya kúveu mopo'âti káxe, keítapapuikopo itikápuxo
koati Xe'exa Itukó'oviti, koane yevésekapi ne kurûhu —kíxoanehiko.
41 Kúteanemaka kíxoaku tutíhiko sasedóti koémoke'eyea, koánemaka
ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muîse, koánemaka ne
po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Hara koéhiko:
42 —Eneporâ'a, koítovopepo po'ínuhiko xâne itea kó'oyene ákone
xunáko koítopeovovo. Hainá'ikopo natina Izarâe? Evésekapeakopo ne
kurûhu, ínamo vakutípoa. 43 Hainá'ikopo koati kuvóvoti Itukó'oviti râ'a?
Naíxavo ûti kahá'ayea koíteova Itukó'oviti kó'oyene, vo'oku koyúhopepo
itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti —koénehiko.
44 Koánemaka neko ómevoti ha'ine Jesus kurúhuxeokono,
koémoke'eamaka.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koeku Jesus ivokóvone
Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Xu 19.28-30

45 Ukeâti itumúkoti káxe tukú koeti mopo'âti ôra ya kiyakáxe, hahamó
kôe uhá koeti kúveu mêum. 46 Ya kuteâti mopo'âtimea ôra ya kíyo'i káxe,
koati kohonókoti emó'u ne Jesus. Hara koe yûho:
—"Eli, Eli, lema sabakitáni?" koéne. Yoko "Unaém, Unaém, na koeti
kurí kixínenu?" koêti neko yûho.
47 —Îliya iháxiko nê'e —koéhiko ne po'ínuhiko xâne kamoâti.
48 Ina ehakóvo póhuti xapákuke neko xâne veyopónoti esponja
kalaká'ikopoinoati xoko viyum-hí koêti, ina ipíhoa kirípuhike étakati ipíhoati
pahákuke Jesus iyúkoati. 49 Itea ápe po'ínuhiko xapákuke neko xâne koêti:
—Hákoxovo. Vokómomavo koíteovaxomo Îliya —koéhiko.
50 Ina apépomaka koati êno hónoti emó'u ne Jesus. Yane îhunokoane ne
omíxone kuri'ókopati xoko Itukó'oviti. Yane ivókovone.
51 Yoko énomone yaneko ókoku ôra, ívarereo neko êno kopópoti
váhere haxakoâti kúveu neko hána'iti imokóvokuti. Koati kukúkeke
ívarereo ukeâti vanúkeke yonoti poké'eke. Iyúyomaka ne poké'e epó'oxo
ítaukexomaka ne mopôi. 52 Koane imíhe'okopohikomaka ne ekóxovoku
kasása'iupo Itukó'oviti ivokóvotine, yoko enómaka exepúhikopotiya. 53 Ike
exépukopine ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, exépuhikopomaka neko
ivokóvoti ukopeâti xoko ekóxovoku, koane úsa'ixovahiko ne Njeruzálem,
enepone iháxoneti Sasá'iti Pitivóko, koane êno xâne noixópatihiko.
54 Eneponeko tuti húndaru yóko'o neko po'ínuhiko húndaru, ha'íne kóyonoyea
Jesus xoko kurúhuxovoku, noixoânehiko iyúyoyea ne poké'e koane ápeyea uhá
koêti neko po'ínuhiko koekúti, yupihovó koénehiko píkea. Hara koéhiko:
—Koati kaná'uteoxo itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ra hóyeno —koéhiko.
55 Yoko enómaka senóhikoya ákoti malîka okínoaku ixómoyea komóma.
Aínovonehiko neko xáneheixone Jesus ukeâti Ngalíleyake ixómotihiko katarákoa
ya nókoneke. 56 Xapákuke neko senóhiko, ápe Mariya Mandâlena; koane po'ímaka
Mâriya, enepone êno ne kopo'ínukokoti Teâku yoko Yûse; yoko yêno Nzebêdeu.

Koeku Jesus ekoxókonone
Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Xu 19.38-42

57 Kiyoné'e káxe, sîmo hóyeno iríku koéhati Yûse íhae pitivóko koéhati
Arimáteya. Enepone hóyeno, íhikaumaka Jesus. 58 Eneponê'e, pîho xoko
Pilátu epemóponoati yusíkea veyópea muyo Jesus kuruhúke. Yane pahúkoane
Pilátu poréxopeokonoa ne muyo Jesus. 59 Veyopâne Yûse, ina aupíxoa ya koati
sasá'iti kalísoti ipovóti líyum, 60 ina ipíhoponoa kúveuke neko uhôro kehoéti
mopoíke âvoti ekoxóvati, ínamaka kohokôroroko êno pú'iti mopôi exéxeake
ne uhôro. Yane pihópone. 61 Yoko ápe ne Mariya Mandâlena koáne ne po'inu
koéhatimaka Mâriya vataká koyêtihiko nonékuke ne ekóxovoku Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Húndaruhiko koyonoâti ne ekóxovoku Jesus

62 Poéhapoane káxe ikéne, énomone yaneko sâputu, ho'úxovonehiko
ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yóko'o ne farîzeuhiko. Ina
pihohíko xoko Pilátu. Hara kixóponoahiko:
63 —Puyákoponova vokóvo emó'u neko semékenovo'iti avô'o ivakápu.
Hara koé'epepo: “Mopó'amo káxe ike engóxinevo, enjepúkopotinemo”
kôe. 64 Poéhane pehúki kókoyuse kíxeokono kóyonoyeokono ne
ekóxovoku tukú koêti neko mopó'ape káxe, mará'inamo améxapanea
íhikauhiko mûyo, okóyuhoinoamo xanéhiko itúkeovo exepúkopotine.
Yane mani yupihovó koeti váherexea hunókokuke yane inúxoti
semékenovo'i —kíxoanehiko.
65 Ina kixoáhiko Pilátu:
—Anéye ra húndaruhiko. Pihénenoe. Koêkuti yâha motovâti títiu
kóyeyea kóyonoyeokono, itínenoe exâ kíxoaku —kíxoanehiko.
66 Úkeane pihohíko. Ixíkoahikoya koyonoâti neko ekóxovoku Jesus.
Ípihinoamaka hoénaxope xoko êxe ne ekóxovoku motovâti iyúseyea áva
yuhó'ixoati. Yane ôvoheixoanehiko ne húndaru koyonoâti.

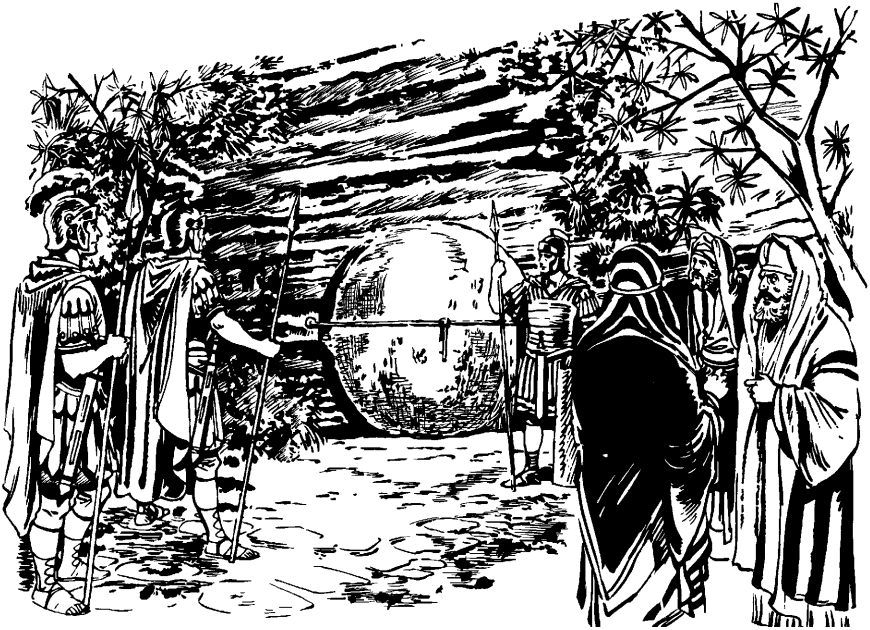

(Mâteu 27.66)

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti
Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Xu 20.1-10

28 1 Evesékone ne sâputu, yuponii koeti lûmingu, pîho Mariya Mandâlena
koánemaka ne po'i koéhati Mâriya, noixóponoati ne ekóxokonoku Jesus.
2 Yoko apé koéne xúnati iyuyôti poké'e vo'oku símeane ánju ukeâti vanúke, ovoxe
Vúnae veyopâti neko mopôi, exéxeokonoke ne ekóxokonoku Jesus, ina ivatáko
oúkeke. 3 Kutí koe uhápu'ine ipixéneneoti neko ánju. Hóhopu kóye ípovo kuteâti
koeku hopú'iko imatákoti. 4 Yupihovó koene píkea ne koyónotihiko, koane ínayea
honóno'okohiko. Kutí koénehiko ivokóvotine. 5 Yane ina kixôa ánju ne senóhiko:
—Hákonoe píke. Énjoa itúkeovo Jesus yopósikopono, eneponeko
kuruhúxoneti. 6 Áko'one yâyeke nê'e. Exépukopone kuteâti yuhó'inopi
yanekôyoke. Yókonenoe, yokómomoponoapihi ra ekóxokonoku.
7 Yéhakapunoe, yéta'akapana íhikauhiko exépukopeane Únae ukópea xapa
ivokóvoti koane inuxó koépea tumúnekehiko ya Ngalíleya. Yâkonoye,
noixópatihikomo. Koati kaná'uti ra yunzó'inopinoe —kíxoanehiko ánju.
8 Úkeane pihopóhiko ehákopeovo ukópea xoko ekóxokonoku Jesus.
Koati konóko'itihiko xaneâti êno hána'iti elókeko okóvo koeku ehákeovo
éto'okoponea ne íhikauhiko Jesus. 9 Yane apé kó'inoane Jesus tumúneke.
—Aúhepeponoe iséneu —kíxoanehiko.
Yane ahí'okovane senóhiko. Ipuyuké kó'inoanemaka koane opóno'ekea
hêve ihayú'ikoati.
10 Ina kixoáhiko Jesus:
—Hákonoe píke, itea íxepana ne ínzikauhiko, enepone kutí ngíxone
mbo'ínuhiko, píheamo ya Ngalíleya. Énomonemo noíxopeonuhiko
—kíxoanehiko.

Namûko tiûketi ésa'i semékekexea ne húndaruhiko

11 Koeku píheako ne senóhiko, ápe xapákuke neko koyónoti
ekóxokonoku Jesus aukópovoti pitivókoke éto'okoponea ne tutíhiko
sasedóti uhá koêti neko koekúti. 12 Ina ho'uxóvohiko neko sasedóti
koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yane poréxoahiko
êno tiûketi ne húndaruhiko koyónoti ekóxovoku Jesus koane kíxeahiko:
13 —Yokóyuhoanoemo itúkeovo íhikauhiko omexóponea mûyo ya yóti
koeku imékinoe. 14 Enepomo eyekáxa ngovenâdo ne koekúti, kotixópitimo
ûti nonékuke. Síkeanemo, vexoâtimo kíxoaku ûti. Yane ákonoemo
yuvópiti —kíxoanehiko.
15 Yane namúkoane koyónotihiko neko tiûketi. Úkeane pihohíko itukoâti
kuteâti ne íhikaxokonoke koyúhoyea. Énomone koéneye itóhineyea xapa
jûdeu oméxoponeokono ne muyo Jesus. Yoko anéyeiko tukú koeti kó'oyene.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Exókopova Jesus neko íhikauhiko
Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Xu 20.19-23; Át 1.6-8

16 Úkeane pihohíko ya Ngalíleya neko unze koeti íhikau Jesus xokóyoke
neko kali mopôi kixínoake Jesus. 17 Noixónehiko Jesus, ipuyuké kó'inoane
iháyu'ikea, itea ápe xapákukehiko ákoti koâti kutípea itúkeovo Jesus.
18 Ina ahi'ókovahiko Jesus. Hara kíxovokoxoa:
—Mboréxokonoane ne uhá koeti xunakóti ya vanúke koáne ya poké'e.
19 Pihénenoekopo xapa uhá koeti xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu
mêum. Íhikexahiko hókeonu koane yáhikamaka ya iháke Itukó'oviti Nzá'a, koáne
ya inzáke, undi Xe'éxa, yoko ya iháke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 20 Íhikexamaka
itúkea uhá koeti mbáhoenopinoe itíki. Yoko anéyemom xikóyokenoe uhá koeti
káxe tukú koeti hunókokukemo ra mêum —kíxovokoxoane Jesus.
Hunókokune.

YÚTOE MÁRKU

koyúhoti koeku Jesus

Xuaum Márku koéha yutoxoâti ra koyuhópeti. Koati kutípoti Jesus nekôyo, itea áko'o xapákuke neko nduse koeti noívokoe Jesus itúkea íhikau. Ya Átu 12.15 vínixoponea itúkeovo xáneheixone ápostulu Poûlu ne Xuaum Márku.

Enepone po'ínuhiko yutóxoti koeku Jesus kuteâti Máteu, Lúka yoko Xuâum, koati ênoti yútoe koêku ne ihíkauvoti íhikaxovike Jesus koane yûho. Kene ya yútoe Márku, haina ihíkauvoti, itea itukéti koúseu Jesus koyúhoinovi, so'ixínoveati itúkeovo ovoxéti ne Jesus kuteâti koeku noíxea ûti ya Márku 10.45.

Hane turíxea yútoe ne Márku hoyenóxone Jesus yaneko ahíkoane Xuaum Mbátita inâ turixóvo ne Jesus ko'ítukeyea ítuke Itukó'oviti.

Kene Máteu, kixoku koêku inâ ipuhíko ne Jesus yara kúveu mêum ene turíxea ne yútoe.

Kene Lúka, xoko ipúhikope Xuaum Mbátita, enepone inuxínoti Jesus símo yara kúveu mêum turíxeovo ne yútoe.

Kene ne Xuâum, tumúneke ápeyea ra mêum turíxea ne yútoe, exókoveati ápeyea ne Xe'exa Itukó'oviti xoko Há'a tumúneke ápeyea ra mêum, koane itúkeovomaka évekoakune Itukó'oviti itúkea uhá koêti inâ pahukôa ápeyea ne uhá koeti koekúti.

Yuho Xuaum Mbátita

Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Xu 1.19-28

1 1 Hara kôe kixoku koêku inâ turixôa Jesus Kristu, enepone Xe'exa
Itukó'oviti koyúhoyea ra inámati ihíkauvoti omínovike. 2 Koati kuteâti
koeku yuho Itukó'oviti yútoeke Izâiya. Hara kôe: “Mbahukoâtimo timúneke ne
koyuhó'inonutimo emó'um maka míhe'akinapine yoxéne itíki índukexeopikemo
xapákuke xâne. 3 Énomonemo ne kohonókoti emó'u ya mêum ákoti apêti xapa
xâne kamokénoponoati. Haramo koe yûho: ‘Míhi'akinanoe oxéne ne Vúnae itúkea
ítuke xepákukenoe. Kéyusea kixeku itíkivo nonékuke’ koetímo” koe yútoe Izâiya.
4 Yoko énomone koéneye yaneko simoné'e ne Xuaum Mbátita yaneko
mêum ákoti apêti koyuhó'inoati ne xanéhiko nókone itúkea motovâti
áhikexeovo xokóyoke. Koyúhoinoa kónokeahiko ikótivexea isóneuke ne
pahúnevo koane kuríkopea motovâti kotúyopinoa Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

(Mârku 1.2-8)

5 Heú kôe neko íhae Njúdeya koánemaka íhae Njeruzálem píhea
kamokénoponoti Xuâum. Yane áhikexoa Xuâum ya huvêo, enepone
Njôrdaum, enepo koyuhópohiko pahúnevo. 6 Yoko evo'i kámelu itúko
ípovo neko Xuâum. Vakamóto itúko hô'e. Vohóho yoko ho'o mópo íhae
mêum itúko nîka. 7 Hara koe yûho xapa xâne:
—Ya ingénepoke, harakénemo koati hána'iti teyonéti ya undíke.
Muhíkova anjí'okeova ngúxeinoa imo perékatana, ako omóndokea.
8 Kaná'uti ánjikeopinoe ya úne, itea eneporakéne, ahíkotimo xanéhiko ya
xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kene haînati ya úne —kôe.

Koeku ahíko Jesus ne Xuaum Mbátita
Mt 3.13-17; Lk 3.21-22; Xu 1.32

9 Énomone yaneko káxehiko, kenó'okone Jesus ukeâti Nazâre, pitivóko
ya Ngalíleya. Yane áhikoane Xuaum Mbátita ya húveona Njôrdaum.
10 Ehá'axo ipúhikopea úneke ne Jesus, noíxone imíhe'okea vanúke koane
evésekea xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kutí koeti kurûte.
11 Yane apé koene emo'úti inu'íxoti vanúkeke koêti:
—Iti Nje'éxa koati ákoti omotóva ongóvo, perexónuti hána'iti elókeko
ongóvo —koêti.

Hixopâ Satánae íkorokea ne Jesus
Mt 4.1-11; Lk 4.1-13; Êb 2.18, 4.15

12 Ikénepoke ne koekúti, iyónoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Jesus ya
mêum ákoti apêti. 13 Koarenta koe káxe óva koane hixópea Satánae íkorokea
pahunévotike. Yoko poéhane ipúhokovotihiko hó'openo apê yaneko óvoheixoku.
Itea káxunakopo Jesus ne ánjuhiko, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke.

Inâ turîxo ítuke ne Jesus ya Ngalíleya
Mt 4.12-22; Lk 4.14-15, 5.1-11

14 Ika'ákovone Xuaum Mbátita, ina aukópovo ne Jesus ya Ngalíleya
koane koyúhoyea ne inámati ihíkauvoti omínoke xâne. 15 Ká'aye koe yûho:
—Simóvone kaxena natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Koati kaxénane
turíxeovomo. Ikétivexa iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa.
Yakútipoamaka ra inámati ihíkauvoti ínzikaxopikenoe —koéne.
16 Koeku yónea ne Jesus xe'ókuke ne Mar-na Ngalíleya, tokononé koene
pi'âti kopo'ínukokoti, Símaum yoko Ándere ixómoti kurîko númikuxope,
koáhati itúkovokenehiko. 17 Ina kixôa Jesus:
—Hekánunoe! Hainá'ikomo hôe yíxovonoe, itea indukópopitinenoemo
ihíkaxoti xâne hókeonu —kíxoanehiko.
18 Ehá'axo uké'exo koyúhoyea ne Jesus, kurí kixónehiko númikuxope
neko pi'âti, pihónehiko ikéneke Jesus.
19 Ya kali tumûneke, tokononé koéponemaka po'i pi'âti kopo'ínukokoti,
Teâku yoko Xuâum, xé'ahiko Nzebêdeu. Vatékenake óvoheixo ixómoti
koyúseopo númikuxope. 20 Ítaikoane Jesus neko pi'âti hókea. Yane kurí
kixónehiko há'a koane ahínoe vatékenake. Pihónehiko ikéneke Jesus.

Koitóva Jesus ne hóyeno ûroevo ndémoniu
Lk 4.31-37

21 Úkeane pího pitivóko koéhati Kafanâum ne Jesus yoko íhikauhiko.
Yaneko sâputu, pihónehiko ya sinâgoga, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko,
ina ihíkaxo ne Jesus. 22 Enepohikoneko xâne kamokénoati, yupihovó koéhiko
iháyu'ikea kixoku íhikaxea, vo'oku koati iyúseoti itúkeovo úkeakune
xokóyoke ne hána'iti exóneti íhikaxone, kene haina kuteâti ne éskiribahiko,
enepone ihíkaxoti yútoe Muîse. 23 Énomone yanê'e, apé koéne hóyeno ûroevo
ndémoniu kohonókoti emó'u yaneko íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko. Hara kôe:
24 —Jesus, íhae Nazâre, na koeti yího'ixopoinovi? Simínetine
yuké'exoponivi? Énjoa itíkivoa ne sasá'iti páhoe Itukó'oviti —koéne.
25 Ina saya'íkoa Jesus neko ndémoniu. Hara kíxoa:
—Hákone keyûho. Ipíhikapi ra hóyeno! —kíxoane.

26 Ina vaûko ne ndémoniu. Koati xúnati koyúyu'okea ne hóyeno
óvoheixoku, yane ipúhikopeane. 27 Yupíhova iyúpaxeova uhá koeti xâne
noixoâti koane kíxeokoko:
—Kutimea kixó'eko? Koatímea inámati ihíkauvoti íhikaxo. Koati apêti
hána'iti xunáko pahúkea ipúhikopea ndémoniu urúkovoti xoko xâne. Koáne
koati ipuhíkopoti ne ndémoniu enepo pahukópa ipúhikopea —kixókokone.
28 Énomonemaka ákoino oríko ákoyea malíka yónoku iha Jesus
iháyu'ikeokono ya uhá koeti Ngalíleya vo'ókuke neko ítuke.

Koitóva Jesus ne imose Pêturu

Mt 8.14-15; Lk 4.38-39

29 Ipuhíkopeanehiko sinâgoga, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko,
xanépoane Jesus ne Símaum yoko Ándere. Ponokó koépeane óvokuke.
Ápemaka Teâku koane Xuâum po'i xanépone. 30 Yoko kótuti mûyo ne
imose Pêturu. Ípeke óvoheixo. Ehá'axo sîmo Jesus, koyúhoinokonoa yuvâti
ne imose Pêturu. 31 Ina pího Jesus xokóyoke, namú kíxeane vô'u. Yane
uké'epone neko otuko mûyo, exépukopone, yane kátarakopo evo Jesus.

Po'ínuhiko koítovone Jesus

Mt 8.16-17; Lk 4.40-41

32 Kahá'atine onómekeovo káxe yanekôyo, omókononehiko xoko Jesus heú
koêti neko ka'aríneti, koánehikomaka ne xâne ûroevo ndémoniu. 33 Ho'uxo-ho'uxó
koénehiko heú koêti neko xâne íhaenehiko neko pitivóko páhapeteake óvoheixoku
Jesus. 34 Koati ênoti ka'aríneti koítovone Jesus. Yoko ako tôpi kó'iyeovoku
arínehiko. Kópuhikopamaka Jesus ne ndémoniu xoko xâne ûroevo. Ákomaka síka
Jesus ne ndémoniuhiko koyúhoyea vo'oku éxeahiko itukóvotiye ne Jesus.

Kali ahíkuxovo Jesus itûko orásaum

Lk 4.42-44

35 Yanekôyoke hahá'itiko, exépukone ne Jesus ina pího ákoyeakuke
apêti. Ôvane itûko orásaum. 36 Kene Simaum Pêturu yoko ha'ínehiko,
ako tôpi yónoku oposí'ixopotihiko Jesus. 37 Inixóponoane, ina etó'okoa
enó'iyea xâne oposíkoati. 38 Yane hara kíxovokoxoa Jesus:
—Hingá, piháne ûti po'íke ipuxóvokuti ákoti ahikâ ra vóvoheixoku maka
ongóyuhoinoanemaka emo'u Itukó'oviti. Koáhati énomone nzimíno —koéne.
39 Yane úkeane ukopóno ya uhá koeti ípuxovoku xâne ya Ngalíleya
koyuhoâti ya íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko ne inámati ihíkauvoti
íhikaxone, koánemaka kópuhikopea ndémoniu xoko xâne ûroevo.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koitóva Jesus neko yúvone lépara
Mt 8.1-4; Lk 5.12-16

40 Ina ahi'ókovo Jesus ne hóyeno yúvone koati váhere arinéti iháxoneti
lépara. Ipuyuké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:
—Yakahá'a, motóva keítivonu yara arínem —kíxoane.
41 Noixoâne Jesus, yupíhova kóseanayea ina sipo'ókoa koane kíxea:
—Ngahá'a, itévone —kíxoane.
42 Ehá'axo koyúhoa Jesus, má koépone neko aríne, unátipone.
43 Ina pahukôa pihópea koane í'ixiko'o kíxoixea:
44 —Hako keyuhó'inoa koêkuti xâne ra índukeinopi, itea ponó yákoe
yéxokoponivoa ne sasedóti inuxínoti xâne hó'eke. Yamína iké'iparaxoke Itukó'oviti
kuteâti páhoenovi yútoe Muîse, yéxokovope itúkeovo yunatípotine —kíxoane.
45 Itea koeku pihópea neko hóyeno koane koyúhopea ne kixókonoku
xapa xâne. Koati yupihóvoti kotóhineyea neko koekúti. Énomone ákoino
omótova símea ne Jesus ya koêkuti pitivóko mani yónoku, vo'oku mani
yupíheovo êno xâne ho'uxínovati. Hukinóvoti itúkeovo mêum ákoti apêti
óvoheixo itea kóyeane ákoyea yumáxapu xâne pihinoâti ukeâti pitivóko
yoko ipuxóvokutihiko ákoti ahikâ.

Koitóva Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo ya Kafanâum
Mt 9.1-8; Lk 5.17-26

2 1 Kali ye'á koe káxe ikénepo, ina aukópovo ne Jesus ya Kafanâum.
Ákomaka oríko eyékoxeokono seópeane óvokuke. 2 Yupihovó koéponemaka
êno xâne simoâti. Simóya meúkeke xe'ókuke páhapetea neko óvoku, ákone
okokútiya vo'ókuke neko êno xâne, koane koyúhoinoa Jesus emo'u Itukó'oviti.
3 Ápehikomaka xâne ominoâti hóyeno isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo. Yoko
koaturu kôe neko hóyeno koinoâti. 4 Ako omótova ahí'okoponeovohiko Jesus
vo'ókuke neko êno xâne. Yane kohínokoahiko ne ramápu'i péti koati oúkeke ne
ókoheixoku Jesus. Énomone évekoahiko neko isayú'ixovoti, ixané kixínoa poúke.
5 Noixoâne Jesus itúkeovohiko koati kuvovâti, ina kixôa neko isayú'ixovoti:
—Nje'exá, itúyoponehiko pehúnevo —kíxoane.
6 Yoko ápe éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muîse vataká koyêtiya.
Hara koe isóneunoa kamôa: 7 "Na koeti kó'inoneye yuhó'inoa ne hóyeno?
Koati itûkovoti Itukó'oviti vo'oku ako kotuyôpoti pahunévoti ákoti itukapu
Itukó'oviti, poéhane motovâ kíxeaneye xâne" koene isóneuhiko.
8 Exó kíxeane Jesus isóneuhiko ina kixovókoxoa:
—Na koeti kó'inoneye iséneu? 9 Kuti itukóvoxo ákoti hé'onoke'e ngíxea
ra isayú'ixovoti: "Itúyopone pehúnevo?" ako'o "Yexépukapa, viyapa peúke,
yenápa" ngíxea. 10 Itea kó'oyene enjókopitinoe ápeyea njunáko yâye yara
poké'e ngotúyopea pahunévoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.
Ina kixôa Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo:

(Márku 2.4)

11 —Mbahúkopi yexépukopi, viyápa ne peúke, pihépane yóvokuke
—kíxoane.
12 Yane xépu koépone neko hóyeno ákoti ehevákapu mûyo. Omoo
kixópone poúke nonékuke neko uhá koeti xâne. Úkeane pihôpo. Êno xâne
iyupáxovati koane iháyu'ikea Itukó'oviti vo'ókuke. Hara koéhiko:
—Ako noíxeaku ûti kuteâti —koéhiko.

Inâ ihaxíkoa Jesus ne Lévi
Mt 9.9-13; Lk 5.27-32

13 Yane aúkopovonemaka ne Jesus xe'ókuke ne Mar-na Ngalíleya, koane
êno xâne pihinoâti. Íhikaxoamaka Jesus uhá koêti neko xâne. 14 Koeku
yónea ne Jesus, noíxone Lévi, xé'a Áfeu, enepone koperáxinoti nâti, vaata
koyêti xoko kóperaxoku, ina kixôa Jesus:
—Kiná'aka ingéneke —kíxoane.
Yane xepú koéne ne Lévi, pihóne hókea Jesus. 15 Ikénepoke, ixómoti
níko ne Jesus yoko íhikauhiko óvokuke Lévi. Yoko êno po'ínuhiko
koperáxinoti nâti kaha'íneati, enepone yómoti ánu'ukea kóperau, koane

enómaka po'ínuhiko xâne pahukóvoti. Koáhati ênoti xâne kuteâti
nekôyohiko hokó'ixoti Jesus. 16 Enepohikone éskiriba hokoâti ne isóneu
farîzeu, noixónehiko Jesus ínikea neko xanéhiko pahukóvoti koáne ne
koperáxinotihiko nâti, hara kíxo íhikauhiko Jesus:
—Na koeti ínikinoa ihíkaxopiti ne váhere xâne, enepone koperáxinoti
nâti koáne ne po'ínuhiko xâne pahukóvoti?
17 Kameáne Jesus neko yûho, hara kíxovokoxoa:
—Enepohikone ákoti yuvâti, ako okónoko ipixáxoati. Poéhane
ka'aríneti konokôa. Haina nzimínoti xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, itea
nzimínoti xâne pahukóvoti —kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe
Mt 9.14-17; Lk 5.33-39

18 Po'íke káxe jejuá kôe ne íhikauhiko Xuaum Mbátita, yuixóvoti
ikóseanaxeovo Itukó'oviti. Kúteanemaka kixoku itúkeovo farîzeuhiko,
enepone yuixóvoti hókea yútoe Muîse. Yane ápe xâne kixopónoti Jesus:
—Jejuá kôe ne íhikauhiko Xuaum Mbátita koáne ne íhikau farîzeu.
Kene ne íhikeuhiko, na koeti ákoino jejuá ákoe?
19 Ina yumopâ Jesus:
—Yusíkoikopo jejuá kó'iyea ne hupiúti áyuike kasâtuxoti koêkuiko
ápeyea ne koyénoti xapákuke? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. 20 Itea
simóvotimo káxe veyópeokonokumo ne koyénoti xapákuke. Yane ínamo
jejuá akôe yaneko káxe —kíxovokoxoane Jesus kixopóvoti yane éxetina.
21 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ako veyoti inámati ipovóti itukoâti ihápa'akope yékoteno ipovóti, vo'oku
mani koukóponoati ívarereoku ne yékoteno ipovóti —kíxovokoxoanemaka,
ihókoati inámati ipovóti ne ihíkauvoti íhikaxone ákoti akutêa ne kúxoti hó'e xâne.
22 Ina koe'íkomaka:
—Ákomaka yusíka unákeovo inámati víyum ya yékoteno íhaku, itukéti ya
vakamóto, mará'inamo ívarerea ne yékoteno íhaku enepo ihiyáka ne inámati
víyum. Yane mani evókovoti ne víyum koánemaka ne íhaku. Itea konókoti
ímeokono inámatike íhaku ne inámati víyum. Yane ako évakapu ne íhaku
koáne ne ovâti —kíxovokoxoane, itúkoti po'i íhokoake ne ihíkauvoti íhikaxone.

Jesus exêa koêku ne sâputu, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko
Mt 12.1-8; Lk 6.1-5

23 Vekoâti evo Jesus ne kali xêne vekoti kavâne ya xapa itóvope ha'i
nonéti. Yoko sâputu nekôyo, káxe sasá'itino jûdeuhiko. Koeku vékeahiko
koane véyea ne ha'i nonéti. 24 Ina kixoáhiko farîzeu ne Jesus:
—Yokómoma kixóvoku ne íhikeu itúkoti ákoti parexá'avea hó'e ûti
vitúkea ya sâputu.
25 Ina yumopâ Jesus:

—Ákoikopo yíhoikiku ya emó'uke Itukó'oviti koeku ítuke ne Ndávi yaneko
epékoa hímakati mekúke yoko ha'ínehiko akô'o véyeakuhiko nîka? 26 Ûrukova
Ndávi neko óvoku Itukó'oviti ya kaxénake Abiáta, enepone koati payásoti
ya uhá koeti sasedóti inuxínoti xâne hó'eke yanekôyo, ina nikôa neko pâum
ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, upánini ako paréxa yútoe Muîse níkeokono.
Poéhane sasedótihiko motovâ níkea. Yoko poréxoamaka Ndávi ne ha'ínehiko.
27 Ina koe'íkomaka Jesus:
—Itúkinoake Itukó'oviti ne sâputu, haina itúkoti téyone xâne, itea
kaha'aînoati ne xâne unako koeku motovâti ómomikea. 28 Koeku kó'iyeaneye,
koati ûndi exêa koêku ne sâputu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

Koitóva Jesus ne hóyeno timovó'uti

Mt 12.9-14; Lk 6.6-11

3 1 Ina urúkopovamaka Jesus ne sinâgoga, enepone íhikaxovoku hó'e
jûdeuhiko. Yoko ápe hóyenoya timovó'uti. 2 Ápehikomaka ixómoti
ivokó'oko Jesus koíteovamo neko hóyeno, vo'oku itúkeovo sâputu yanekôyo.
Koati oposí'ixoatihiko évekinoaku yuhóhiko itúkeovo pahukóvoti ne Jesus
enepo kaitápa ya sâputu. 3 Yane hara kíxoa Jesus ne hóyeno timovó'uti:
—Yókone yâkeneye —kíxoane.
4 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko xanéhiko:
—Kutí'ikopo pahúkinovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse vitúkea
ya sâputu? vitúkea únati? áko'o vitúkea váhere, koíteovo uti ka'aríneti?
áko'o sikó kíxea ûti ivókeovo —kíxovokoxoane.
Itea ako ápahuina yumopâti. 5 Ina komomókexoa Jesus xaneâti ímaikinova,
koane kotíveyea isóneuke vo'oku tiú'ikohiko omíxone. Ina kixôa neko hóyeno:
—Kepáya'akapa ne veô'u —kíxoane.
Koane kapáya'akopane, yane unátipone. 6 Úkeane pihohíko neko
farîzeu xoko xanénahiko Êrodi, enepone nâti. Ho'úxovohiko opósikea
kixókumo koépekea Jesus.

Koitóva Jesus ne po'ínuhiko ka'aríneti

7 Úkeane pihôpo ne Jesus yoko íhikauhiko xe'ókuke neko Mar-na Ngalíleya.
Kali êno xâne íhae Ngalíleya hokopâti. Koane ápemaka íhae Njúdeya,
8 koane íhae Njeruzálem, yoko íhae Idúmeya noixóponoati, koánemaka íhae
poixô'oke húveona Njôrdaum, yoko íhaehikomaka poké'e xe'o pítivokona
Tîru yoko Sîdom. Koati ênoti xâne pihinoâti, vo'oku eyékoxeahiko koêku
ne hána'iti iyupánevoti ítuke. 9 Ina kixôa Jesus ne íhikauhiko kónokea usó
kíxoixinoa kali vatéke okonókovo, puvâti Jesus yupíheovo hititi kíxeokono
vo'ókuke neko êno xâne hokó'ixoati. 10 Koáhati yupihóvoti êno xâne
koítovone Jesus, amátitikinokokoke uhá koêti neko êno ka'aríneti kaha'âti
sipókoponea. 11 Koánehikomaka ne xanéhiko ûroevo ndémoniu, noîxo Jesus,
ipúyukexeamaka nonékuke koane kóhonokea emó'u kó'iyeahiko:

—Koati iti Xe'exa Itukó'oviti —koéhiko.
12 Itea koati í'ixiko'o kixoíxoati Jesus ákoyea okóyuhoa xapa xâne
itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti.

Noivókoxo íhikauhiko ne Jesus
Mt 10.1-4; Lk 6.12-16

13 Ina pího ne Jesus oúkeke kali mopôi koane iháxihikoa neko koati âha
itúkea íhikau. Yane pihónehiko ne iháxiu xokóyoke. 14 Ndusé kôe neko hóyeno,
noívokoe xáneheixea koane itúkeovo páhoe xapa xâne koyúhoponea emó'u.
15 Yane pôrekexoanemaka xunakóti kópuhikopea ndémoniu xoko xâne ûroevo.
16 Harâ'ahiko îha neko nduse koeti noívokoe: Símaum, enepone íhaxonemaka
Pêturu; 17 koáne ne kopo'ínukokoti, Teâku yoko Xuâum, xé'a Nzebêdeu.
Enepora pi'âti kopo'ínukokoti, Mboáneje íhaxea Jesus. Yoko "húketi ímainevo
kuteâti koeku húkeko puxârara" koêti ne Mboáneje koêti. 18 Ina keno'ókomaka:
Ándere; Filípi; Mbatulúmeu; Máteu; Túme; Teâku, enepone xé'a Áfeu; Tádeu;
koánemaka Simaum Nzelóti; 19 yoko Njuda Iskarióti, enepone itûkoheovoti
koeku hókea Jesus kurikoâtimaka xoko xanéhiko puvâti.

Koyuhókono itúkeovo íhakoe Mbezêbu ne Jesus
Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10

20 Ina pihôpo ne Jesus óvokuke, itea kóyeane ho'úxopeovomaka êno xâne
xokóyoke. Muhíkova níkea, ákone omótova vo'ókuke neko êno xâne xokóyoke.
21 Eyekóxoane iyénoxapa Jesus kó'iyeaneye, yane pihínoanehiko kaha'âti omópea,
vo'oku koyúhoyeokono itúkeovo pepokéxovotine. 22 Yoko ápemaka éskiribahiko,
enepone ihíkaxoti yútoe Muîse ukeâti Njeruzálem. Hara koémaka vo'ókuke:
—Eneporâ'a, koati urúkovatine Mbezêbu, enepone pahúkoti uhá koeti
ndémoniu. Énomone porexôa xunáko kópuhikopea ndémoniu urúkovoti
xoko xâne —koénehiko.
23 Yane ina ihaxíkoa Jesus ne xanéhiko ahí'okeovaxo, yane itúkinoa
xêti apêti íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
—Yusíkoikopo itúkeovo Satánae kopúhikopovo xoko xâne ûroevo?
24 Itukovo apêti natixókuti óvoku xâne ixómoti okopókoko, uké'etinemo.
25 Koane itukóvomaka apêti ko'óvokuti ya póhutike ovokúti ixómoti
okopókoko, uké'etinemo itúkeovo póhutine óvohikoku. 26 Eneponimaka
itukapu Satánae okopópovo, koáne eneponi akapákakamaka ne
ovóxehiko, mani uke'éxopokokotihiko. 27 Maní'ikopo motovâti ápeyea
urúkeovati óvokuke koati xúnati hóyeno, koane omópea ítukevo ákoti
ika'áka inúxotike? Konokoâti iká'akea inúxotike, ínamo itâ omópea uhá
koeti apeínoati óvokuke —kíxovokoxoane Jesus, ihókoati xúnati hóyeno
ne Satánae, koane ihókopovoti itúkeovo xunané'e ya Satánae.
28 Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Motóva itúyopea ne heú koeti
kó'iyeovoku váhere ítuke ne xanéhiko yara kúveu mêum, muhíkovamo ne
koémoke'eyeahiko Itukó'oviti. 29 Itea enepone koyúhoti itúkeovo ítuke Satánae
ne ítuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákonemo itúyopeaku ne pahúnevo. Apê
pahunévoti kuteâti, xané kixopâtimo xâne ivakápune —kíxovokoxoane.
30 Kó'inokeneye yûho ne Jesus vo'oku koyúhoyeokono itúkeovo ûroevo
ndémoniu.

Simôa iyénoxapa ne Jesus xoko óvoheixoku
Mt 12.46-50; Lk 8.19-21; Êb 2.11

31 Énomone yanê'e, símoane êno ne Jesus yoko ámeno. Meúkeke
óvoheixohiko. Yane ápe páhoe ihaxíkoponoti Jesus. 32 Yoko koati êno
xâne vataká koyêti yakuku-yakukú kixoti Jesus. Ina kixokóno ne Jesus:
—Anêko mémaina yoko pe'ínuhiko meúkeke oposíkoponopiti.
33 Ina kôe ne Jesus:
—Enepone ênom yoko mbo'ínuhiko, harâ'ahiko —koéne.
34 Yane ina komomâ Jesus ne êno xâne ivatáhikoti yakuku-yakukú
kixoâti, ina kôe:
—Enepohikorâ'a, énomonemaka indúko ênom yoko mbo'ínuhiko.
35 Vo'oku koêkuti xâne itúkoti ahá'inoa Itukó'oviti, énomonemaka indúko
koati mbo'ínu, mongéxa yoko ênom —koéne ne Jesus.

Éxetina Jesus apêti íhokoake koeku xâne nôti
Mt 13.1-9; Lk 8.4-8

4 1 Káyukopovomaka Jesus íhikaxea xe'ókuke Mar-na Ngalíleya. Yupihovó
koéne êno xâne pihinoâti. Vo'ókuke neko êno xâne, ûrukovo kúveuke
vatéke ne Jesus ina ivatáko. Koane kali ahîkuxovo yâtike oévoke úne. Kene ne
xanéhiko, ôvane yane poké'e xe'ókuke úne. 2 Yane êno ihíkauvoti íhikaxone
Jesus ya xêti apêti íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
3 —Yakámokenonoe. Ápe hóyeno nopónoti ake nonéti. 4 Koeku
kásahikea, ápe irihíkovoti xe'ókuke xêne. Yane kenó'okone hó'openo
ôti nikohíkopati. 5 Kene po'ínuhiko, îrihikovo xapákuke mopôi xoko
ákoyeaku axú'ina móte. Koati ákotihiko oríko íhonopea, vo'oku ákoyea
axú'ina móte xoko iríkovoku. 6 Itea ákomaka oríkoa oró'okea káxe vo'oku
ákoyea yónoku poéheve. Yane movohí koéne.
7 —Koane ápemaka irihíkovoti xapa tôpe. Yane inuxó koéne payákeyea
ne xuve tôpe. Ákone oxéne payákeyea ne nonéti, vo'oku huruvokó kó'iyea
tôpe. Yane ako há'i pôreupo vo'ókuke.
8 —Ina apémaka irihíkovoti únatike poké'e. Koati únati íhonopea nê'e.
Payakéne, yupihovó koe êno há'i pôreupo. Ápe porexópoti tirinta koeti
há'i ya póhuti áke úkeaku. Ina apémaka porexópoti sesenta koêti yoko
póhuti séndu ya póhuti úkeaku —koéne íhikaxea.

9 Ina koe'íkomaka:
—Koêkuti kamoâti ra yûnzo, ivávaka —kíxovokoxoane.

Kouhápu'ikopa Jesus koêku ne éxetina
Mt 13.10-23; Lk 8.9-15

10 Pihopónehiko neko êno xâne, ápe po'ínuhiko xâne irikóvoti
anavókoxopovati neko nduse koeti íhikau Jesus. Yane épemo'ikopohiko
Jesus koêku ne éxetinameku apêti íhokovoke. 11 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati itínoe porexókono éxea koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne
ákoti po'i exoâti koêku neko koekútihiko. Itea xapákuke ra xâne ákoti
itukapu xanéna, konókoti itúkeovo exetínati apêti íhokovoke veínoam
ínzikaxeahiko. 12 Yane upánini noíxoahiko, itea kutí koe ákoti inixâ. Koane
upánini kámoa, itea ákomo éxina isóneu koêku. Yane ákomo aúkapapu
njokóyoke, koane ákomo ngatúyapea pahúnevo —kíxovokoxoane.
13 Yane hara koé'ikomaka:
—Enepo hákotinoe yexôa kixó'ekone ra énjetina kó'oyene, ná'ikopomo
kíxeaye yéxi ra po'ínuhiko?
14 —Enepone hóyeno nôti, kixo'êkoti xâne koyúhoti emo'u Itukó'oviti. 15 Yoko
enepone ake nonéti irihíkovoti xe'ókuke xêne, kixo'êkoti xâne kamokénoati
ne emo'u Itukó'oviti, ina keno'óko Satánae veyopeâti isóneuke ne kámone.
16 Kúteanemaka koêku ne irihíkovoti xapákuke mopôi xoko ákoyeaku axú'ina
móte. Énomone ne xâne ákoti ika'ákarixapu namúkea ne emo'u Itukó'oviti koeku
kámea, xaneâtimaka hána'iti elókeko okóvo 17 itea ako áxu'ikene, itávokeane.
Koati kutí koeti nonéti ákoti poéheve, vo'oku enepo simôa kotíveti koekúti, itukovo
apêti ikoítoponoati kotíveti vo'oku kutípea ne emo'u Itukó'oviti, yane itavókeatine.
18 Kene ne po'ínuhiko ake nonéti irihíkovoti xapa tôpe, énomone kuteâti ne xâne
kamoâti ne emo'u Itukó'oviti, 19 itea pepoké kixoti isóneu vo'oku nókone yara
kúveu mêum, koane iyókovoti enó'iyea apeínoati, koane iyókovoti po'ínuhiko
koekúti, yane ákone ukápana ítukeke Itukó'oviti, koane ákomaka únati ítukeino
Itukó'oviti. 20 Kene ne irihíkovoti únatike poké'e, énomone kuteâti ne xâne kamoâti
ne emo'u Itukó'oviti koane namukoâti. Yane koati apêti únati ítukeino Itukó'oviti,
kuteâti koêku ne ake nonéti porexópoti tirinta koeti há'i ya póhuti úkeaku áke,
itukovo sesenta koêti, áko'o itukovo póhuti séndu ya póhuti úkeaku.

Éxetina Jesus ihókovoti koeku uhapú'iti yúku
Mt 5.14; Lk 8.16-18

21 Hara kíxovokoxoamaka Jesus:
—Neíxonenoekopomea ihúxoti yúku xovopu'í kixoâti itukovo imoâti
opékuke ípe? Ako kalíhuina, itea koati ihúxinokonoti ímeokono
xoko koati ókoku ne yúku motovâti koúhapu'ikea. 22 Koêkuti koekúti
he'onóvoti, kóyeanemo koúhapu'ikeokono. Koêkuti he'onóvoti kó'oyene,
exókonotimo káxehiko keno'ókoti. 23 Koêkuti kamoâti ra yûnzo, ivávaka.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

24 Ina koe'íkomaka:
—Itíkina iséneu ne yûnzo kémone, vo'oku kuteâti kixeku itíkivo,
énomonemo kixékononeye, epó'oxo kuri'úxovotimo aukópinovopiti. 25 Enepone
apêti námoe yara yûnzo, kuri'úxovotineoxomo námoe. Kene ne ákoti koati
ivávakea, muhíkova ne kali éxoneya, uke'épotinemo —kíxovokoxoane.

Éxetina Jesus ihókovoti koeku ake nonéti

26 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Hara koéneye natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, kuteâti koeku hóyeno
nôti ake nonéti ya isáneke. 27 Itukovo yóti, imókoti ne hóyeno. Yúponiyeane,
exepúkotine. Koatine kóye. Yoko anéko íhonopea koane payákeyea ne nóne
itea ako éxa neko hóyeno kixoku koeku íhonea koane payá'iyea. 28 Koati
pohúxovoti íhonopea ne ake nonéti. Inúxotike íhonopo, ina keno'óko há'i.
Yane ínamaka itôvo ne há'i. 29 Itovóne, tetukóvotine vo'oku símeovone
kaxena veyóvope. Kúteanemakamo koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne.

Éxetina Jesus koeku ukóponea ne ake nonéti koéhati mostarda
Mt 13.31-32; Lk 13.18-19

30 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Kutimea koéneye natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne koeku ukóponea?
Kutimea itukóvo exetínati motovâti ínzokea? 31 Hara koéneye ake nonéti
iháxoneti mostarda. Enepo nokóno, koati kalîhuti ya uhá koeti ake nonéti
yara kúveu mêum, 32 itea ike nó'iyeokono koane íhonopea, paya'íne,
anu'ú kíxoahiko ne po'ínuhiko nonéti ya kavâne, koane kali hána'itinoe
káva'o kutí'inoke motovâti ímea môko ne ôti hó'openo xapa káva'o
opékuke epêvokopetina tûti —kíxovokoxoane.

Koyúhoinoake Jesus ne xêti apêti kixó'ekone
Mt 13.34-35

33 Koati ênoti po'ínuhiko exetínati kuteâti râ'a, veínoake Jesus íhokea ne
ihíkauvoti íhikaxone. Kuteâti ítone éxea xanéhiko kamokénoati, ene íhikaxo.
34 Poéhane exetínati apêti íhokovoke veínoa íhikaxea. Itea xapákuke neko nduse
koeti íhikau, koúhapu'ikopinoa kixó'ekone ne éxetina enepo ainópovonehiko.

Ixikôa Jesus neko xúnati ihunóvoti
Mt 8.23-27; Lk 8.22-25

35 Yaneko kiyoné'e káxe, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikau:
—Pihá'avo ûti poixô'oke ra mar —koéne.
36 Ina ikopóvahiko íhikau Jesus neko êno xâne, yane omó kixónehiko
Jesus yane vatéke ivátaheixoku íhikaxea ákotine evesékapea ne vatéke. Yoko
ápemaka po'ínuhiko xâne po'íkehiko vatéke hokoâti. 37 Yane kenó'okone
êno xúnati ihunóvoti koane ovóxokeovo ne úne, koane ûrukeovamaka êno

úne ne vatékena kutí'inoke mani yupurîrihikovoti. 38 Yoko imókoti ne Jesus
terékuke neko vatéke ayátokoke. Ina koyúkoa íhikauhiko koane kíxea:
—Ihikaxotí, ako yónoku iséneu? Inípono kahá'ayeane yúpuririkeovo ûti
—kíxoanehiko.
39 Iyukóvone ne Jesus, pahúkoa ókea ne ihunóvoti. Hara koéne:
—Akáne ra ihunóvoti. Hákone ovoxókovo ra úne —koéne.
Yane okóne ne ihunóvoti, huvemoo koépone ikéne. 40 Ina kixovókoxoa
Jesus ne íhikau:
—Na koeti itíkinovonoe îreti? Na koeti ákoino kivápunu? —koéne.
41 Yoko yupihovó koe píkeahiko ina kixokóko:
—Kutimea itukóvoye ra hóyeno? Muhíkinova úne yoko ihunóvoti
itúkea yûho.

Koitóva Jesus neko hóyeno úroevo ndémoniu
Mt 8.28-33; Lk 8.26-34

5 1 Taru'úxoane evo Jesus ne Mar-na Ngalíleya, símoane ne poké'exa
xanéhiko koéhati njerâzenu. 2 Ehá'axo evésekea vatéke ne Jesus,
okótumonexoa hóyeno ukeâti pe'áxatike. Yoko ûroevo ndémoniu nê'e. 3 Koati
óvoheixokune neko hóyeno yane pe'áxatike. Akó'otine ika'ákopeti itoâti
enepo ika'ákokono, muhíkova itukovo korénde iká'akeokono. 4 Yoko enóne
ikáhevexeokono koane ikávo'uxeokono ya koati tiú'iti korénde, itea kóyeane
kétokexea ne iká'akeokonoke. Ákone itoâti neko hóyeno. 5 Káxe, yóti véyo
vá'uixea ya pe'áxatike, koane xapa kali mopôi, koánemaka óko'okopeovo
ya mopôi. 6 Noixóne Jesus, ehákinovane. Yoko avo malíka Jesus. Tokopâne
hóyeno, ipuyuké kó'iyeane nonékuke. 7 Ina kohonóko emó'u kó'iyea:
—Jesus, iti Xe'exa Itukó'oviti, iti xe'exa Koati Payásoti ya uhá koêti, na koeti
yího'ixopoinonu? Émbemopi ya iháke Itukó'oviti ákoyea ipíhepananu —kíxoane.
8 Yoko kó'inokeneye yûho, hara kixoátimeku Jesus:
—Iti ndemoniú, ipíhikapi ra hóyeno.
9 Ina kixopá'ikomaka Jesus:
—Kuti kéha?
—Ákoti Yumaxápu ngoéha vo'oku ákoyea yumáxapu ûti —koéne yumópope.
10 Yane koâti ikoseânaxovoti Jesus ne ndémoniuhiko, epemoâti
ákoyea kápuhikapa yaneko poké'e óvoheixoku. 11 Yoko ápe ênoti kûre
ixómotihiko níko oúkeke neko kali mopôi xêrerekuke ne óvoheixokuhiko.
12 Yane hara kixo Jesus neko ndémoniuhiko.
—Koati vepemópiti pehúkopivi xapákuke ne kûrehiko, maka
vitúkapane vóvoheixoku —koénehiko.
13 Yane síkoane Jesus kuteâti épemoake. Ipuhíkopeane neko hóyeno,
ponokó koépone xapákuke neko êno kûre. Yoko koati ákoti yumaxápu
neko kûre kuteâtimea pi'âti míli. Yane heú koéne éhahikeovo, koane
íkorono'ekeovo úneke ukeâti oúke mopôi. Heú koéne yúpuririhikeovo.

Kahá'ainoa íhae Njêraza pihópea ne Jesus
Mt 8.34; Lk 8.35-39

14 Enepone koyonoâtihiko neko êno kûre, kohó'ikene koane koyúhopea
koêku ne koekúti yane pitivóko, koane xapákuke neko ko'óvokuti yane
mêum vekópoku. Yane noíxoponoa xanéhiko neko koekúti. 15 Simoné'ehiko
xoko Jesus, noíxoanehiko neko hóyeno ipúhikopeakumeku ndémoniu
vatá koyépotine, ko'ipóvopotine, koane unatípotine isóneu. Yane pikóne
ne xanéhiko. 16 Enepohikoneko noixoâti ne koekúti, koyúhopa ne noíxone
koêku ne hóyeno koane koêku ne êno kûre. 17 Yane koyúhoinoa xanéhiko
ne Jesus kahá'ainoa ipúhikopea poké'exake. 18 Itea enepone hóyeno
ipúhikopeaku neko ndémoniuhiko, noixóne Jesus ûrukopeovo vatékenake,
épemova xanépea. 19 Itea ako akáha'apoa Jesus. Pohu hara kíxoa:
—Pihépavo yóvokuke xapa iyínoxapa. Yokóyuhopinoa uhá koêti ne
kixópiku Itukó'oviti, koane koêku ne hána'iti seánakopi —kíxoane.
20 Yane pihópone neko hóyeno. Koyúhopa uhá koeti koêku ne ítukeinoa
Jesus yane úkeaku iháxoneti Yehí Koeti Pitivóko, koáne iyúpaxeova heú
koeti xâne kamoâti.

Épemone hóyeno koéhati Njairu
Mt 9.18-19; Lk 8.40-42

21 Yane ivú'ixopomaka vatéke ne Jesus taru'úxopati neko mar. Seopóne
poixô'oke, êno xâne pihinoâti. 22 Yane apé koéne hóyeno simôti xoko
Jesus koéhati Njaîru. Enepone hóyeno, teyonéti xapa po'íhiko teyonéti
íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko. Ina ipuyúkexo nonékuke Jesus. 23 Yoko
koati koyó'iti ne hóyeno koeku kíxea:
—Kahá'atine ivókeovo inzíne. Yaxénapanu, ípihepainana veô'u
tutíkuke maka aúnatipone. Yane ákomo ivákapu —kíxoane.
24 Yane xanépoane Jesus ne Njaîru. Koati ênoti xâne ikéneke koane
inúmeokokohiko.

Koitóva Jesus ne ka'aríneti sêno
Mt 9.20-22; Lk 8.43-48

25 Yoko ápe sêno nduse koetíne xoénae ká'arine. Akó'oti áka evésekea aríne.
26 Yoko enóne ixómoyea koítoponovo kotíveti xoko ipixáxoati. Uke'éxotinemaka
apeínoati vo'ókuke itea akó'oti koitóvati. Tumúne yóno yupíheovo koéku.
27 Eyekóxoane sêno ítuke ne Jesus, pihóne xapákuke neko êno xâne ikéneke Jesus.
Koati akéneke Jesus véko sipóheoponeati ípovo. 28 Vo'oku hara koeti isóneu ne
sêno: “Enepomo pohu nzipáheyea ípovo, indóvotimo” koêti. 29 Ehá'axo sípoheyea,
etétukone aríne. Eópova ya muyókuke itúkeovo koati iteôvatine ne aríne.
30 Ehá'axo sípoheokono ípovo ne Jesus, eópamaka ipúhikea xunáko xokóyoke.
Yane ná'akene koéne xaneâti noíheyea xapákuke neko êno xâne, ina kôe:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

—Kuti sipohêa ra ímbovo?
31 Ina yumopâ íhikauhiko:
—Ákoikopo neíxa ra êno xâne isú'okovopiti koane inúmeopi yépemovikomaka sipo'ókopiti? —kíxoane.
32 Itea kóyeane noíheyea Jesus híyeuke neko êno xâne kaha'âti éxea neko sipóheyeati ípovo. 33 Yoko koati yupihóvoti honónokea mûyo neko sêno vo'ókuke neko yuho Jesus, koane hána'iti píkea eopâti ya xokóyoke unátipeane. Yane ina ipuyúkexo nonékuke Jesus, koyuhó'inoati uhá koêti neko koêku. 34 Ina kixôa Jesus:
—Nje'exá, itévone vo'oku kívivonu. Pihépane, aúhepepone iséneu, ítivoane ne yaríne —kíxoane.

Koéxepukopa Jesus ne ivokóvotine ihine Njaîru
Mt 9.23-26; Lk 8.49-56

35 Koeku yúho'ixeako Jesus neko sêno, simó koene xâne ukeâti óvokuke Njaîru, enepone inuxínoti itukéti íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko. Hara kixóponoa:
—Ivókovone ihine îti. Hákone perexôa itukéti ne ihíkaxoti —kíxoane.
36 Itea ako itúkoake Jesus neko emo'úti. Hara kixo Njaîru:
—Hako píke. Pohu yakútiponu —kíxoane.
37 Yane ako akáha'a Jesus ápeyea po'i pihôti ikéneke. Poéhane Pêturu yóko'o ne pi'âti kopo'ínukokoti Teâku yoko Xuâum, ene xáne. 38 Simoné'e óvokuke Njaîru, noíxoane Jesus ákoyea tôpi kixóvoku yaíkexea koane íyokexea neko xanéhikoya. 39 Yane ûrukovo ne Jesus koane kó'iyea:
—Na koeti ákoino tôpi kixévoku koane ínayea íyeokexonoe? Haina ivokóvoti ra kalivôno, pohu imókoti —koéne.
40 Yane koémoke'eyeahiko neko yûho. Ina pahukôa Jesus ipúhikopea uhá koêti ne po'ínuhiko xâne. Poéhane há'a yoko êno ne kalivôno yóko'omaka neko mopo'âti íhikau xáne xoko imókoku ne kalivôno. 41 Ina namukêa Jesus vô'u ne kalivôno koane kíxea ya emó'uke:
—"Talitá kumi." (Yoko "Tenó, mbahúkopi yexépukopi" koêti ne emo'úti.)
42 Ehá'axo koyúhoa Jesus, exépukopone ne seno kalivôno koane yonópone. Yoko nduse koetíne xoénaena. Koati êno hána'iti iyúpaxeova heú koeti xâne.
43 Yane koati í'ixiko'o kixoíxoati Jesus neko xâne ákoyea okóyuhoa neko koekúti.
Ínamaka pahukôa Jesus poréxopeokono nîka neko seno kalivôno.

Koyûho ne Jesus Nazâreke
Mt 13.53-58; Lk 4.16-30

6 1 Ipuhíkopeane Jesus neko pitivóko, pihópone Nazâre, pítivokonake. Xanépoamaka neko íhikauhiko. 2 Simovóne sâputu, turíxovone íhikaxea ne Jesus ya íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko. Êno xâne kamokénoati koane iyúpaxeovahiko. Hara koéhiko vo'ókuke:

—Námea úkea ne ihíkauvoti íhikaxone koáne ne exóneti éxone? Námaka
kixoâtiye éxea itúkea ne iyupánevoti ítuke? 3 Hainá'ikopo ne karapínteru,
enepone xé'a Mâriya râ'a? Hainá'ikopo po'inu Teâku, Yûse, Njûda yoko Símaum?
Koáne ne mokéxahiko, hainá'ikopomaka yâye xapákuke ûti óvo? —koéhiko.
Koane yupíheovohiko poé'ainoa isóneu. 4 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati teyonéti ne xâne koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Poéhane poké'exake,
ya xapákuke iyénoxapa yoko óvokuke ako teyoâti —kíxovokoxoane.
5 Yoko ako omótova itúkea iyupánevoti ne Jesus ya xapákuke vo'oku
isóneunoahiko, ákoti itukapu koíteovo ákoti axu'ína ka'aríneti enepo
ipího vô'u tutíkuke. 6 Iyúpaxova Jesus tiú'iko omíxone neko xanéhiko
vo'oku ákoyea akútipoa. Itea kóyeane ukóponea ne Jesus po'íke
kálihunoe pitivóko xêrenekuke Nazâre íhikaxea po'ínuhiko xâne.

Ítukevohiko ne nduse koeti íhikau Jesus

Mt 10.5-15; Lk 9.1-6

7 Yane iháxihikoa Jesus neko nduse koeti íhikau, ina pahukôa xapa xâne pi'á
pi'a koêti. Poréxoahikomaka xunakóti kópuhikopea ndémoniu xoko xâne ûroevo.
8 Yoko ako síka Jesus ápeyeahiko ómone koeku píhea. Poéhane puló'ina ómo. Kene
kuteâti imóvo, íhaku ípovo, koánemaka itûketi, ako síka ómea. 9 Pahúkoamaka
itúkea perékatana itea ako síka ómea esá'ikovope. 10 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepo áva ko'óvokuti porexópiti yóki óvokuke, yâvaneya imókonemo
ipihíkapi ne pitivóko. 11 Itea enepo áva símeku ákoti akahá'api, ákotimaka
akahá'a kámokenoyeopi, ipihíkapihiko, ikétatahevexapapu kirikópoti
ipú'ine poké'e ukeâti xoko piríkatana, yexókoatihiko ákoyeane omótokea
íkameokono emo'u Itukó'oviti —kíxovokoxoane.
12 Úkeane pihohíko ne íhikau Jesus koyúhoponea xapa xâne kónokea ikótivexea
isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea. 13 Kópuhikopomaka ndémoniu urúkovoti
xoko xâne. Enómaka ka'aríneti ípihinoke óliu tutíkuke koane koíteovahiko.

Kixoku ivókeovo neko Xuaum Mbátita

Mt 14.1-12; Lk 9.7-9

14 Yane eyékoxoane Êrodi, enepone nâti, koeku ítuke ne Jesus vo'oku
ákoyeane malíka yónoku ne eyekoûti vo'ókuke. Yoko hara koeti yûho
po'ínuhiko xâne vo'ókuke:
—Exépukopone ne Xuaum Mbátita ukópea xapa ivokóvoti. Énomone
ápeino xunáko nê'e itúkea ne iyupánevoti ítuke —koénehiko.
15 Kene po'ínuhiko, haramaka kôe:
—Koati porofeta Îliya nê'e, iyukópovotine.
Ina keno'óko po'ínuhiko koêti:
—Koati porófeta nê'e kuteâti koêku neko koyúhotihiko emo'u
Itukó'oviti mekúke —koénehiko.
16 Itea kamoáne Êrodi, hara kôe:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

—Koati Xuaum Mbátita ne exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti,
enepone mbáhoe tetúnoyeovo —koéne.
17 Kó'inokeneye isóneu, koati énomone pahukôa namukóponoati ne Xuâum
yanekôyoke koane kurikoâti ika'ákovokutike, vo'oku saya'íkoati Xuâum yaneko
hu'ûxo yeno Filípi, énomea Êrodi iháxoneti Erôdiya. Yoko koati kopo'ínukokoti
ne Êrodi yoko Filípi. 18 Vo'oku hara kíxoa Xuâum yanekôyoke: "Yane Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse, ako omótova kéyenopi yeno pe'ínu" kixoâti.
19 Koati yupihóvoti itúkeovo puvone Erôdiya ne Xuaum Mbátita
vo'ókuke, koane kahá'ayea Erôdiya koépekea itea akó'oti itâ. 20 Vo'oku
koati teyoâti Êrodi ne Xuâum. Éxoa itúkeovo koati ponóvoti hóyeno koane
sasá'iti, ákoinoke síka koépekeokono. Epó'oxo enepo kamokénoa Êrodi
koyûho ne Xuâum, ako exa mani âha itúkea itea usó kóye kámokenoyea.
21 Po'íke káxe ínixoa Erôdiya unátiyeaku itúkea ne yúmo'ixovone.
Koati ikoyuîxoti ipúhikope ne Êrodi, kutí'inoke itúkoti êno nikokónoti.
Énomonemaka hupíxinoa ne payásotihiko hóyeno pahúkoti natíxokuke,
yoko tuti húndaruhiko, yoko po'ínuhiko tutíye ya Ngalíleya. 22 Yane
ûrukovone ihíne ne Erôdiya hiyokéxoti nonékukehiko. Yupihovó koe ínixea
úhe'ekea Êrodi yóko'ohiko neko húpiu. Yane hara kíxoa nâti ne ihínexaka:
—Yépemanu koêkuti yâha kó'oyene vo'oku mborexópeatimo —kíxoane.
23 Koyúhoamaka iháke Itukó'oviti exókoati itúkeovo koati kaná'uti ne
yûho. Hara kíxoa:
—Muhíkovamo itapána meyá koeti apeínonuti yara nandíxoku,
kóyeanemo mboréxeopea ne yépemonuke —kíxoane.
24 Úkeane pího ne ârunoe xoko êno. Hara kixóponoa:
—Kutimea émbemapana?
Ina kixôa êno:
—Yépema tuti Xuaum Mbátita —kíxoane.
25 Énomone yaneko ókoku ôra, kayú koépone éhakopeovo xokóyoke ne
nâti há'axaka, ina kixôa:
—Ngaha'âti ne tuti Xuaum Mbátita kó'oyenene utókuke —kíxoane.
26 Yupihovó koéne ikáxu'iyea okóvo ne nâti. Itea vo'oku koyúhoyeane
poréxeamo koêkuti épemone, ihákeikomaka Itukó'oviti koyúhoyea, yoko
vo'ókukehikomaka ne húpiu kamoâti, ene ákoino akáha'a káyukopea
neko yûho. 27 Yane ako ká'akarixapu, pahúkone koepékoati ne Xuâum.
Pahúkoanemaka ómeokono xoko ihínexaka ne tuti Xuâum. Úkeane pího ne
húndaru ika'ákovokutike. Yane tetúnoane, 28 ina omopêa tûti utókuke, ina
porexóponoa neko ârunoe. Yane kuríkoponoane xoko êno. 29 Ehá'axo eyékoxoa
íhikauhiko Xuâum, pihóne veyóponea ne mûyo ina ekoxóponoahiko.

Kohiyákoa Jesus nika neko êno xâne
Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Xu 6.1-14

30 Yaneko kayukópovohiko xoko Jesus neko páhoe koyúhoyea emó'u
xapa xâne, heú kixópahiko koyúhopinoa koêku neko ítuke koánemaka
kíxoaku íhikaxea. 31 Ina kixôa Jesus:
—Yókonenoe, vámamikapanavo xoko ákoyeaku xâne —kíxoane.
Yoko koati yupihóvati êno xâne xokóyoke. Koeku pihópea po'ínuhiko,
koane símea po'ínuhiko. Koatine kóye. Muhíkova níkea ne evo Jesus, ako
omótova vo'ókuke neko êno xâne.
32 Yane ivú'ixone vatéke ne evo Jesus yonoti xoko ákoyeaku xâne. Yoko
aînovonehiko koeku píhea. 33 Itea êno xâne noiké'exopati pihoné'ehiko.
Exó kíxoahiko itúkeovo evo Jesus. Hukinóvoti éhahikeovohiko huse'ó
kixoâti xê'o neko mar, ukeâti uhá koêti neko pitivókohiko. Yane inuxó
koéne símohikea tumúneke símea evo Jesus. 34 Evesékeane vatéke ne
Jesus, noíxoane neko êno xâne. Yane yupihovó koéne kóseanayea, vo'oku
kutí kó'iyeahiko su'ûso ákoti koyonoâti. Yane turíxovone íhikaxea. Ako
tôpi íhikaxoake.
35 Kiyoné'e káxe, ahí'okovone Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxoa:
—Ako apêti yara vóvoheixoku epó'oxo kiyóne káxe. 36 Mani únati
pehukápavo pihópea ra xanéhiko motovâti vanéxopea kali nîka
yâtikeneye, koêkuti vekópoku xapa ko'óvokuti koane xapa kali
ipuxóvokuti —kíxoane.
37 Itea hara kíxovokoxoa Jesus:
—Itínenoe parexâ nîka.
Ina kixôa íhikauhiko:
—Mani konókoti uti êno tiûketi, ovâti pi'âti séndu káxe ko'ítuke xâne,
ínani omotóva vanéxinoa uti pâum níkaxeake ûti.
38 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ná'ikopo yé'aye pâum yâyeke? Neíxapana —kíxoane.
Exoânehiko yé'akeye, ina etó'okopo Jesus ápeyea singu koeti pâum
yoko pi'âti hôe. 39 Yane pahúkoane Jesus ho'uxó ho'uxo kó'iyea ivátahikea
ne xanéhiko xapa uhé'ekoti kálihunoe ngaráma. 40 Yane heú koéne
ivátahikea ho'uxó ho'uxo koêti. Êno ho'úxovoku póhuti séndu, koane
enómaka ho'úxovoku sinkoenta koêti. 41 Ina veyôa Jesus neko singu koeti
pâum yóko'o ne pi'âti hôe, ina komômo vanúke ikoró'ixinovoti Itukó'oviti
vo'ókuke ne nikokónoti. Yane ina hono'ékexoa ne pâum koane pôrekexea
ne íhikauhiko. Koane íhikauhiko, pôrekexoamaka ne xanéhiko. Yane
ínamaka hono'ékexoa Jesus ne pi'âti hôe xapákuke heú koeti xâne. 42 Uhá
koéhiko níkea koane imátaxeovohiko. 43 Ina itixópa íhikauhiko Jesus
neko itátanehiko pâum yoko hôe haxâti, kopúhikopoikomaka nduse koeti
sésta. 44 Yoko singu koe mili hóyeno nikoâti neko pâum.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koeku Jesus yóno inúkuke úne
Mt 14.22-33; Xu 6.15-21

45 Koati ikénepoke nekôyo, pahúkopa Jesus ne íhikauhiko ivú'ixopea vatéke,
koane inúxopinoa yonópotihiko Mbetâsaida poixô'oke neko mar, koêkuiko
pahúkopea Jesus pihópea neko êno xâne. 46 Pihopónehiko, ina pího ne Jesus
oúke neko kali mopôi itukóponoti orásaum. 47 Yaneko yotixóne, kukúkeke
mar óvoheixoiko ne vatéke ivú'e neko íhikauhiko. Kene Jesus, óvaikone
póhuxeovo xoko óvoheixoku. 48 Noixoâne Jesus ne íhikauhiko kóxuna'ixeovo
ívirikea vatékena, koane ákoyea pîha tumúne vo'oku ihunóvoti, pihínoane.
Yoko mâturukatane. Yonó koéne inúkuke úne ne Jesus kaha'âti anú'ukeahiko.
49 Noixoâne íhikauhiko neko yonoti inúkuke úne, íkutixanehiko ipíkoti. Yane
yaíkexonehiko. 50 Koati konóko'iti noixoânehiko. Itea hara kíxovokoxoa Jesus:
—Aúhepeponenoe iséneu, undíneye, hákonoe píke —kíxovokoxoane.
51 Ina evesé'uxopa Jesus kúveuke ne vatékena, yane xanepoâtinehiko.
Má koépone neko xúnati ihunóvoti. Yupíhova iyúpaxeova íhikauhiko.
52 Koáhati akó'otihiko imihé'akina isóneu ne po'i iyupánevoti ítuke Jesus
kohiyákoa neko singu koeti pâum, vo'oku títiu kóyeyeahiko omíxone.

Jesus ya Njenezâre
Mt 14.34-36

53 Taru'úxoane neko mar, enepo simoné'ehiko poké'exa Njenezâre, ikâ'akoane
ne vatéke xe'ókuke ne úne. 54 Koeku evésekeahiko, exó kixóponononehiko Jesus
ne xanéhiko. 55 Yane éhahikovo ya heú koeti ipuxóvokutihiko yaneko poké'e
veyopónoati ne ka'aríneti, ixané kixoâti poúke ómeahiko xoko Jesus, koêkuti
eyékoxeakuhiko óvea ne Jesus. 56 Koane koêkuti vékoku ne Jesus ya kálihunoe
ipuxóvokuti, koáne ya pitivókohiko, yoko xapa ko'óvokuti ya mêum, omínokono
ka'aríneti ya none ovokúti, koane épemeokono Jesus yusíkea pohu sipohí
kíxeokono heve ípovo. Yoko heú koeti sipóheati, unátipo.

Koyúhoa Jesus koêku ne hó'e jûdeuhiko
Mt 15.1-9

7 1 Ápe farîzeu yoko éskiriba, enepohikone teyonéti hó'eke jûdeu
ukeâti Njeruzálem pihôti xoko Jesus. 2 Yoko noíxoanehiko ápeyea
íhikau Jesus nikôti ákoti haka kíxoku kipóvo'uxeovo po'ínuhiko jûdeu,
kuteâti íhikaxoake hó'e.
3 Vo'oku enepohikone farîzeu yoko uhá koeti po'ínuhiko jûdeu, koati
yuixóvoti íhikaxoake oxúnoekene, ákoinokehiko nîka ákotike kókoyuse íxa
kipóvo'uxeovo inúxotike. 4 Koánemaka enepo ukopêa mérkaduke, ákomaka
nîka ákotike itukâ ne nókone itúkea hó'eke motovâti kasása'ikopeovo.
Êno po'ínuhiko koekúti kuteâti kókoyuse kíxea kipó'ikea énovope koane
kóhokope êka yoko ihakúti ítuke havâva, [muhíkova ipéna].

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

5 Yane hara épemo'iko Jesus ne evo farîzeu yoko éskiriba:
—Na koeti ákoino itúka íhikeuhiko ne ihíkauvoti kûreinovike voxúnoekene?
Vo'oku nikó koéhiko ákoti hakâ ne kixoku kipóvo'uxeovo ûti ya hó'e ûti.
6 Ina yumopâ Jesus:
—Koati tokopóvoti neko yuho porofeta Izâiya mekúke ve'ókukenoe, itínoe
ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Énomone neko yutoéti koêti:

> "Enepora xanéhiko, pohu koyuhó kíxoa téyeonu, itea ako malíkanu
> isóneuhiko. 7 Koati hokohí kixónuti, ihíkaxotihiko ihíkauvoti
> ainóvoti isoneú kíxone xâne" kôe.

Izáiya 29.13

8 Ako itíkoake ne páhoenopi Itukó'oviti. Ainovó koe kixoku itúkeovo xâne
yara kúveu mêum hekónoe —kíxoane.
9 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko evo farîzeu yoko éskiriba:
—Koati yahúkotinoe ya kiríki ne ihíkauvoti ukeâti xoko Itukó'oviti
motovâti hekópi isoneú kixíneake ne ihíkauvoti. 10 Vo'oku hara koêti yútoe
Muîse, nókone xâne itúkea: "Tiyánoe yá'a yoko yêno" kôe. Ina koe'íkomaka:
"Konókoti koépekeokono ne vaheréxoti yuhó'ino há'a itukovo êno"
koémaka. 11 Itea hara koe íhikexinoe: Enepone tiûketi mani huvó'oxope há'a
itukovo êno, motóva xâne koyúhoino há'a yoko êno itúkeovo Korôbaum,
tiûketi poréxoke Itukó'oviti. 12 Yane ákoneikopo okónokoa kátarakea há'a,
áko'o itukovo êno. 13 Yane ákonemaka itúkokonoke ne emo'u Itukó'oviti
vo'oku isoneú kixíneake ne ihíkauvoti, enepone íhikexoke xanéhiko.
Enómaka po'ínuhiko koekúti ítikenoe kuteâti —kíxovokoxoane Jesus.

Úkeaku vaherévokoti
Mt 15.10-20

14 Ina ihaxíhikopamaka Jesus neko êno xâne. Hara kíxovokoxoa:
—Yakámokenonu uhá ketínoe maka yéxanenoe iséneunoa ra yûnzo:
15 Ako ápahuina koekúti urúkovoti xoko xâne motovâti ikópiti'ikea, itea
enepone koekúti ipuhíkeati xokóyoke hainápo, énomone ikopíti'ikoa.
16 [Koêkuti kamoâti ra yûnzo, ivávaka] —kíxovokoxoane.
17 Pihopeâne Jesus ne xanéhiko, ûrukopovo ovokútike. Yane épemo'ikoane
íhikauhiko koeku íhokoake ne yuhómeku. 18 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Ákonoekopomaka yéxa kixó'ekone? Ákoikopo yéxanoe ákoyea ápahuina
koekúti urúkovoti xoko xâne motovâti ikópiti'ikea? 19 Vo'oku ako ûrukapu
isóneuke, itea okóvoike yónea ina ipuhíkopomaka —kíxovokoxoane.
Ya kuteâti koêku neko yuho Jesus, iyúseo isóneunoa ne uhá koeti
kó'iyeovoku nikokónoti motó'iyeova níkeokono. 20 Ina kixovókoxopaikomaka:
—Itea enepone ukeâti xoko xâne hainápo, énomoneoxo ikopíti'ikoa. 21 Vo'oku
isóneuke xâne úkea ne váherehiko âha itúkea, kuteâti ikópiti'ikopeovo
ya kapinehí kíxea xâne ákoti itukapu koati múxone yoko oméxea koane

koépekea. Kúteanemaka ne aúpu'ikea yêno áko'o itukovo îma, kapíneti ákoti
itukapu koati múxone. 22 Ina keno'ókomaka ne ixómoyea ipúpakinoa isóneu
kahá'ayea îrikuxea, koane kahá'ayea váherexea ítukeino po'i xâne, koane
semékekexea. Kúteanemaka koêku ne ákoyea sayá'ikapeapa ne váhere úhepune
mûyo vo'oku kahá'ayea sêno, koánemaka ne poé'aino isóneu po'ínuhiko
xâne vo'oku íyokeova ítukevo, yoko ikópiti'ikea iha po'ínuhiko xâne, koane
kapáyasokopeovo, yoko po'inuhiko kixoku koésayu'ixea itúkeovo, kuteâti
kixoku itúkeovo xâne ákoti isóneu. 23 Heú koêti ra váhere itukeôvoti, aínovo
ukeâti isóneuke xâne, yoko énomoneoxo ikopíti'ikoa —kíxovokoxoane.

Sêno ukeâti po'i poké'e
Mt 15.21-28

24 Ipuhíkopeane Jesus neko óvoheixoku, pihóne ya poké'e xe'ókuke
ne pitivókohiko koéhati Tîru [yoko Sîdom]. Simoáne, ápe ovokútiya
ûrukovoku. Ako akáha'a ápeyea exoâti símea, itea ako oxéne ákoyea
éxakana. 25 Yoko ápe sêno apêti ihíne ûroevo ndémoniu. Eyekóxoane
sêno símeane Jesus, pihóne xokóyoke. Yane ipuyuké kó'iyeane nonékuke.
26 Yoko haina jûdeu ne sêno, koati seno sirufinísea. 27 Ina epêmo Jesus
kópuhikopinoa ndémoniu urúkeovati ihíne. Itea hara kíxoa Jesus:
—Konókoti imátaxeovo inúxotike xe'éxaxapa ne koati ko'óvokuti.
Vo'oku ako yusíka véyeokono itátane pâum, nika xe'éxaxapa ne koati
ko'óvokuti, ina parexákana ne kálihunoe tamúku.
28 Ina yumopâ neko sêno:
—Kaná'uteoxo Unaém. Itea enepone kálihunoe tamúku opékuke mêsa,
níkoamaka ne íhone nika kalivónohiko.
29 Ina kixopâmaka Jesus:
—Vo'ókuke ra yiûho, ipúhikopeane ndémoniu ne ihine îti. Motóvane
pihépi yóvokuke —kíxoane.
30 Yane pihópone neko sêno. Seopóne óvokuke, inú'ikopane ne ihíne
tunukúxovoti ípeke. Yoko ipúhikopeane ndémoniu.

Unatípo neko hóyeno mókere ákotimaka panâpu koyúhoyea

31 Yane ipúhikopeane Jesus ne xe'o Tîru. Vekó koépo ya Sîdom.
Tarú'uxopamaka ne poké'e iháxoneti Yehí Koeti Pitivóko koeku yonópea ya
Mar-na Ngalíleya. 32 Yane ápe xâne omotíhiko hóyeno mókere ákotimaka
panâpu koyúhoyea xoko Jesus. Épemohiko Jesus ípihea vô'u tutíkuke ne
hóyeno. 33 Yane ahikú kíxoa Jesus xoko ákoyeaku koati xâne, ina ipího
vô'u kenókuke neko hóyeno. Yane kaláka'ikomaka vô'u ya hô'o ina ipíhoa
nenékuke ne hóyeno, 34 ínamaka komômo vanúke xaneâti ínayea ómixekovo
koane “Efáta” kíxea. (Yoko “imíhe'akapane” koêti neko emo'úti.)
35 Énomone yanê'e, kamópone neko hóyeno. Ákone itopeâti nêne.
Ponópovone koyúhoyea.

36 Ina ixikó'okoa Jesus ne xanéhiko ákoyea okóyuhoa ne koekúti. Itea
koeku í'ixiko'o kíxoixea ákoyea okóyuhoahiko, inamá'axone koyuhoâhiko.
37 Enepohikone xâne eyekóxoati, yupíhova iyúpaxeova koane kó'iyeahiko:
—Imáko yupíhinovo unako ítuke! Ituko kamópea mókere, koane ítoa
ponópea koyúhopea ne ákoti okoyúho —koénehiko.

Pí'ape kohíyako nika êno xâne ne Jesus
Mt 15.32-39

8 1 Yaneko káxehiko ho'úxopinovomaka Jesus ne êne xâne. Yoko ako
nikokónoti nikáhiko. Yane ina ihaxíhikoa Jesus ne íhikau, hara kíxovokoxoa:
2 —Ngóseanane ra xanéhiko vo'oku ákone nikáhiko. Yoko mopó'apene
káxe óvoheixohiko njokóyoke kó'oyene. 3 Enepo mbahukápahiko pihópea
óvokuke ákoti níka, ikoróhikoatimo hímakati xenékuke. Yoko anéye
xapákuke koati ákoti malîka úkeaku.
4 Ina kixôa íhikauhiko:
—Ná'ikopomo vínixoponea nikokónoti motovâti koímataxeahiko yara
mêum ákoti apêti?
5 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ná'ikopo yé'aye pâum apêti yâyeke?
—Seti kôe —kíxoane íhikauhiko.
6 Yane pahúkoane Jesus ivátahikea poké'eke ne xanéhiko, ina veyôa ne
seti koeti pâum, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti.
Yane honó'ekexoane, ina porekéxoa ne íhikauhiko. Koane íhikauhiko,
pôrekexoamaka neko xâne. 7 Ápemaka kali ye'á koeti kálihunoe hôe.
Yane íkoro'ixinovamaka Jesus xoko Itukó'oviti ina pahukôa neko
íhikauhiko pôrekexea ne xanéhiko. 8 Heú kôe neko xanéhiko níkea koane
imátaxeovohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus neko itátanehiko nikokónoti
haxâti, kopúhikopoikomaka seti koeti sésta. 9 Yoko itóponomea koaturu koeti
mili hóyeno yanekôyo. Yane ina pahukópa Jesus pihópea neko xanéhiko.
10 Kene Jesus yoko íhikauhiko, ivu'íxopo vatéke yonópoti poké'e
koéhati Ndaumanúta.

Epêmo Jesus iyupánevoti ukeâti vanúke ne farizeuhiko
Mt 12.39, 16.1-4

11 Ápehiko farîzeu, enepone teyonéti hó'eke jûdeu, yuhó'ixoponoti Jesus,
oposí'okovati. Koati kaha'aînoatihiko pahúkeovo ya yumópope, épeminoake
itúkea iyupánevoti hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea ne xunáko.
12 Yupíhova ikótivexea Jesus isóneuke, xaneâti ínayea ómixekovo ina kôe:
—Na koeti épemino kahá'ayea noíxea iyupánevoti ra xanéhiko apêti
yara káxehiko símokune ûti kó'oyene? Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe:
Ákomo ápahuina iyupánevoti noíxone índukeinoa —koéne.
13 Yane kurí kíxoanehiko Jesus. Ivú'ixopo vatéke, pihópoti poixô'oke neko mar.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Íhokoa Jesus kohiyákopeti ne kixoku itúkeovo farîzeu yoko Êrodi
Mt 16.5-12

14 Yoko notú koene okóvo ómea po'i pâum ne íhikauhiko Jesus. Pohu
poéha koxe'u pâum vatékenake, koékune, ako po'ínu. 15 Ina ihíkaxoa
Jesus ne íhikau, hara kíxovokoxoa:
—Neíxapunoe, yokóhiyanavoa ne kutí koeti kohiyákopeti pâum,
ánahixope farîzeuhiko yoko Êrodi —kíxovokoxoane.
16 Yane turíxovone yúho'ixeokoko ne íhikau Jesus vo'ókuke ne yûho.
Hara kixókoko:
—Koatímea vo'oku ákoyea pâum vómone kó'inoneye yûho —kixókokohiko.
17 Yoko exó kíxea Jesus koêku ne isóneuhiko. Hukinóvoti kíxovokoxea:
—Na koeti ixómoino yího'ixokoko vo'oku ákoyea pâum yómonenoe?
Âvonoe yéxina iséneu? Koane âvomaka yéxanoe koêku ne yûnzo? Imáko
tiú'ino iséneunoe! 18 Ápe yûke itea ako koati ínixi. Ápemaka kîno itea ako
koati kémi. Ákonenoe puyákapanapa yokóvo 19 yé'akeye sésta puhí koeti
itátane haxa nikokónoti ítixeponenoe, enepo nzono'ékexoa neko singu
koeti pâum xapa singu koeti mili xâne?
Ina kixoáhiko:
—Nduse kôe.
20 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Kúteanemaka koêku nzono'ékexoa neko seti koeti pâum xapákuke
neko koaturu koeti mili xâne, námaka yé'aye sésta kepúhiupo yane
itátane haxa nikokónoti?
Ina yumopâhiko:
—Seti kôe
21 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Kóyeanemea âvoyea yéxinanoe iséneu? —koéne.

Koitóva Jesus ne komítiti íhae Mbetâsaida

22 Yane simónehiko ya Mbetâsaida, kali ipuxóvokuti. Ina apê xâne omoti hóyeno
komítiti xoko Jesus, epemoâtihiko ípihea vô'u tutíkuke neko komítiti. 23 Yane namú
kíxeane Jesus vô'u ne hóyeno hirikôa meúkeke yane ipuxóvokuti, ina ipiho hô'o
ukékuke ne hóyeno koane ípiheamaka vô'u tutíkuke. Yane hara kíxoa:
—Ápe koêkuti ínixene?
24 Ina komomâ hóyeno koane turíxeovone ínixopea. Hara kôe:
—Íninjo xanéhiko yonôti, itea kutí kó'inonu xuve tikóti —kíxoane.
25 Ina ipíhopamaka Jesus ne vô'u ukékuke neko hóyeno. Yane turíxovone
unátipea ínixopea. Koati unatípotine, koane ínixopea uhá koêti. 26 Ina
pahukôa Jesus ponó koépea óvokuke ákoti vekapâ ne ipuxóvokuti.

Koyuhôa Pêturu itúkeovo páhoe Itukó'oviti koíteovovi ne Jesus
Mt 16.13-20; Lk 9.18-21

27 Yane pihóne Jesus yoko íhikauhiko xapa kálihunoe ipuxóvokuti ovoti
xe'o Sezâreya, enepone pitivóko óvoku Filípi pahúkea. Ya xenékuke, hara
kíxovokoxoa Jesus ne íhikauhiko:
—Kutimea íkutixanu ra xanéhiko?
28 Ina yumopâ íhikauhiko:
—Ápe koyúhoti itíkivo Xuaum Mbátita iyukópovone. Kene po'ínuhiko,
koyúhoa itíkivo Îliya iyukópovone. Kane po'ínuhiko koyúhoa itíkivo
porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke iyukópovone —kíxoane.
29 —Kene itínoe, kuti keyúho indúkeova?
Ina kixôa Pêturu:
—Iti Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —kíxoane.
30 Ina ixikó'okoahiko Jesus ákoyea xâne koyúhoinoake nê'e.

Koyuhôa Jesus ivókeovomo yoko ukópeamo xapa ivokóvoti
Mt 16.21-23; Lk 9.22

31 Ina turixóvo íhikaxea Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa:
—Konókotimo yupíheovo ngoítoponeovo kotíveti, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. Ákomo akútiponu ne tutíhiko viyéno jûdeu, koánemaka
ne payásotihiko sasedóti inuxínoti xanena ûti hó'eke, yóko'o ne ihíkaxotihiko
yútoe Muîse, enepohikone éskiriba. Koepékonutihikomo itea ya mopó'apeke káxe
ikéne, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.
32 Koati kouhápu'ikinoati Jesus kixókonokumo. Yane ahikú kíxoane
Pêturu, ina kixôa ákoyea yusíka kó'iyeaneye kuteâti koêku ne yûho. 33 Ina
inonéxinova Jesus ne íhikauhiko koane sayá'ikea Pêturu. Hara kíxoa:
—Yahíkuxipunu Satanaé! Vo'oku haina ukeâti xoko Itukó'oviti ne iséneu,
itea koati kuteâti kixoku ko'ísoneuyea xâne yara kúveu mêum —kíxoane.

Nókone kó'iyea ne hokoti Jesus
Mt 16.24-28; Lk 9.23-27

34 Yane ítaikoane Jesus neko êno xâne koánemaka ne íhikauhiko
ahí'okeovaxo ina kixovókoxoa:
—Enepone kahá'ati hókeonu, ako yusíka yuíxeovo koúhepekea kóyeku
yara kúveu mêum. Konókoti hókeonu ya usó koyêti ínonexinovo tiú'iti
koekúti, kuteâti koeku xâne koinópoti kurúhuna iyonókonone xoko
kurúhuxokonoku. Yane kená'akane ingéneke. 35 Vo'oku enepone xâne
yuixóvoti koúhepekea kóyeku yara kúveu mêum, evókoatimo ne mani
unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne usó koyêti évokea
úhepeko kóyeku yara kúveu mêum vo'ónguke epó'oxo vo'ókuke ne
inámati ihíkauvoti yûnzo, énomonemo unatî koépoku xoko Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

36 Kutí'ikopo itópoino xâne usó kó'iyea apeínoati yara kúveu mêum
itea evókoti mani unako koépoku xoko Itukó'oviti? 37 Ápeikopomea
koekúti yara kúveu mêum motovâti ko'ésa'iyea mani unako koépoku xoko
Itukó'oviti? 38 Yoko koêkuti teinónuti koane teinoâti ra emó'um nonékuke
xâne kûrivokoevo ákoti opoéha isóneu ikéneke Itukó'oviti, enepohikone
vaheréxotimaka kióxku itúkeovo, simóvotimo káxe ndeínoakumo, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Koati énomonemakamo ngíxoaneyehiko
yaneko káxe ngayukápapu enepo naixápakananemaka indúkeovo hána'iti
ihayú'iuti kuteâti koeku Itukó'oviti Nzá'a, koêkumaka xanépeonuhiko
sasá'iti ánju, enepone ovóxehiko Itukó'oviti ukeâti vanúke —kíxovokoxoane.

9 1 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Anéye xepákukenoe âvotimo
ivakápu koeku âvoyea naixa xunákomo natíxea Itukó'oviti xapa xâne.

Ipokóvo koeku Jesus nonékuke evo Pêturu
Mt 17.1-8; Lk 9.28-36

2 Sei koe káxe ikénepo, xánea Jesus ne Pêturu, Teâku yoko Xuâum oúke koati
hána'iti mopôi. Aínovonehiko, ako po'i xâne kapákuke, ina ipokóvo koêku ne
Jesus nonékukehiko. 3 Enepone ípovo Jesus ú'uhahi kóyene koane hóhopu-
hóhopu kóyene. Ako kipóheoti yara kúveu mêum iotâti kohópu'ikea ne kipóhiu
kuteâti hopú'iyea neko ípovo. 4 Yane apé kó'inoane Îliya yoko Muîse, enepohikone
koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke yuhó'ixotihiko Jesus. 5 Ina kôe ne Pêturu:
—Ihikaxotí, koati únati vápeyea yâye. Poéhane vitúkinopinoe hú koêti
mopo'âti kálihunoe péti. Poéhamo ítike, koane poéhamo ítuke Muîse
koane poéhamo ítuke Îliya.
6 Itea mayane koyuhohí koêti ne Pêturu. Akó'oti koati éxea mani yûho
vo'oku yupíheovohiko píkea. 7 Yane apé koene kapási rama'úxoatihiko
koane emo'úti inu'íxoati xapákuke ne kapási. Hara kôe:
—Énomone Nje'éxa râ'a ákoti omotóva ongóvo. Yakámokenoyinoe
yûho —koéne.
8 Ina noiméxo ne íhikau Jesus xêrerekuke itea áko'oponehiko ne po'i
noíxonemeku. Poéhapoane Jesus noíxo.

Yuho Jesus koeku Îliya
Mt 17.9-13

9 Koeku ukópea oúkeke ne hána'iti mopôi, hara kíxoa Jesus
ixíko'okeahiko ne íhikauhiko:
—Hákoxovo keyuhoânoe ne neíxone njokóyoke, imókonemo simapúne
káxe enjépukopeakumo ungópea xapa ivokóvoti, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne —kíxoanehiko.
10 Koáne, itúkoahiko neko yuhó'inoa Jesus. Ako okóyuhoahiko, itea
yúho'ixopokoko kaha'âti éxea kixó'ekone ne yuho Jesus, enepone

“enjépukopeakumo ungópea xapa ivokóvoti” koêti. 11 Ina kixohíko Jesus
neko íhikau:
—Ná'ikopo koeti koyúhoinoa ihíkaxoti yútoe Muîse, enepohikone
éskiriba, kónokea itúkeovo Îliya inuxómo símea?
12 Ina yumopâ Jesus:
—Kaná'uteoxo símea ne Îliya inúxotike kóyuseyea uhá koêti. Itea na
kó'inoaye iséneu ne emo'u Itukó'oviti koyúhoinoake kónokea enó'iyeamo
koítoponeovo kotíveti ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne koane
yupíheovomo púveovokono? 13 Koati ngixópitinoe símeane ne Îliya,
epó'oxo itúkoa xanéhiko uhá koêti ne âha kíxea kuteâtimaka koeku
yutóxeovo emó'uke Itukó'oviti mekúke —kíxovokoxoane Jesus.[a]

Koitóva Jesus ne homoêhou úroevo ndémoniu
Mt 17.14-21; Lk 9.37-43

14 Ya koeku káyukopeovohiko evo Jesus xapákuke neko po'ínuhiko
íhikau, noíxonehiko koâti ákoti yumaxápu xâne yakuku-yakukú kixeâti
ne íhikauhiko ixómoti yumopókoko, koánemaka ne éskiribahiko, enepone
ihíkaxoti yútoe Muîse. 15 Noixóne Jesus neko êno xâne, iyúpaxovohiko
ina ehahíkinova yúhoikoponea. 16 Yane hara kíxoa Jesus ne éskiribahiko:
—Na koeti ixómoino yimópokokonoe? —kíxoane.
17 Yane apé koéne kixoti Jesus xapákuke neko êno xâne:
—Ihikaxotí, omândi ne nje'éxa xikóyoke. Ako okóyuho vo'oku urúkovati
ndémoniu. 18 Koêkuti óvoku enepo komohêa ndémoniu, íkorokoa poké'eke.
Yane puvahíxotine pâho koane ínayea ngarútutukexo ôe koane muyá'iyea
koxé'u. Émbemoane ne íhikeuhiko kópuhikopea itea ako íta.
19 Ina kôe ne Jesus:
—Imáko itúkinovo tiú'iti kutípea ra xanéhiko yara káxehiko kó'oyene!
Ná'ikopomeamo nzunóko óvonzeixea xepákukenoe? Ná'ikopomeamo nzuhóko
índea ákoyeanoe yakútiponu? Yámane yâkeneye ne homoêhou —kíxoane.
20 Ina omâhiko xoko Jesus. Ehá'axo noixo Jesus neko homoêhou, ako
íyuhixa ndémoniu koyúyu'okea. Yane íkorokovone neko homoêhou
poké'eke koane kohókororokexoevo poké'eke koane puváhixea páho.
21 Ina kixôa Jesus há'a ne homoêhou:
—Na yé'aneye xoénae koéneye ra xi'íxa?
Ina yumopâ neko hóyeno:
—Ukeátine kalihâ'iko. 22 Enóne kûriukeyea yúku koane kûrino'ekea
úne kaha'âti koépekea. Itea enepo itêa keítivoa, yokóseanavi, hivá'axavi
—kíxoane.
23 Ina kixôa Jesus:

---

[a] **9.13** Enepone “Îliya” koêti, yokómoma xoko Máteu 17.11-13 xoko koyúhovoku itúkeovo Xuaum Mbátita kixó'eko ne Îliya koêti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

—Yépemonuikomaka índea ngoíteova? Enepone xâne kuvovónuti,
uhauhá kôe koúsokinokonoa —kíxoane.
24 Yane kóhonokone emó'u ne ha'a homoêhou. Hara kíxoa:
—Nguvóvopi, itea kirí'uxinanu ngúveovopeoxo —kíxoane.
25 Noixoâne Jesus éhahikeovo ne xanéhiko xokóyoke, sayá'ikoa ne
ndémoniu. Hara kíxoa:
—Iti ndémoniu mokeréxoti xâne konae ákoti ikayúhaxa, mbahúkopi
ipíhikopi ra homoêhou, koane hákone keyukópinova —kíxoane.
26 Ina vaûko ne ndémoniu xaneâti koati xúnati koyúyu'okea ne homoêhou
koeku ipúhikopea. Yane kutí koéne ivokóvotine ne homoêhou ipuhíkopeane
ne ndémoniu. Énomone enó'ino xâne "ivókovone nê'e" kixoâti. 27 Itea namú
kíxeane vô'u Jesus huvo'óxoa exépukopea. Yane exépukopone ne homoêhou.
28 Ikénepoke, enepo urúkopovone ovokútike ne evo Jesus, yoko
ainóvotinehiko, hara kíxoa íhikauhiko:
—Námea koeti ákoino víta kópuhikopea ûti ne ndémoniu?
29 Ina yumopâ Jesus:
—Enepora kó'iyeovoku ndémoniu, ako kopúhikopati ákoti itukapu ya
orásaum [yoko jejuá kó'iyea] —kíxovokoxoane.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo yoko exépukopeamo
Mt 17.22-23; Lk 9.43-45

30 Ina ukopóno ne evo Jesus. Ngalíleyake vekópo, itea akó'oti akahá'a
Jesus éxeokono óvoheixoku 31 vo'oku kahá'ayea íhikaxeako íhikauhiko.
Yane hara kíxovokoxoane:
—Nguri'ókokonotinemo xunako xanéhiko, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne, yane ínamo kaepékanuhiko, itea mopó'apeke
káxe ikénepo, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.
32 Itea ako éxina isóneu íhikauhiko Jesus neko yûho koane píkoahiko
épemo'ikea.

Kixoku itúkeovo ne ínixone Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti
Mt 18.1-5; Lk 9.46-48

33 Ina seopâmaka evo Jesus ne pítivokona Kafanâum. Koeku seópea
óvokuke ina kixovókoxoa Jesus ne íhikauhiko:
—Na koeti yimópinokokonoe xenékuke?
34 Itea ako yumápahiko, yunukú koénehiko vo'oku kahá'ayea éxea itukóvotiye
ne koati payásoti xapákuke yumópinokokoke xenékuke. 35 Yane ivátakone Jesus
koane iháxihikea ne nduse koeti íhikau ahí'okeovaxo, ina kixovókoxoa:
—Enepone kahá'ati itúkeovo koati payásoti ya uhá koêti, konókoti
ikálihuxopeovo yoko itúkeovo ovoxe uhá koêti —kíxovokoxoane.
36 Yane ina hiriko kalivôno ne Jesus nonékukehiko koáne nú'uxea
koeku kó'iyea:

37—Itukovo apêti kalivôno kuteâti ra kalivôno yâye njokóyoke,
koêkuti itukínoati únati vo'ónguke, undímaka kixóneye. Yoko koêkuti
ikxónutineye, haina ûndi kixóneye itea enepone Pahukónuti yara kúevu
mêum kixóneye —kíxovokoxoane.

Ako omótova ápeyea xâne púvone ûti
Lk 9.49-50

38 Ina kixôa Xuâum:
—Ihikaxotí, ápe hóyeno noíxone ûti kopúhikopoti ndémoniu ya ihéke,
itea sayá'ikoa ûti vo'oku ákoyea itúkapu xáneheixone ûti.
39 Ina kixôa Jesus:
—Hákonoeni seya'íkoa, vo'oku ako xâne itúkoti iyupánevoti ya inzáke
koyúhotimo ákoyea aúnandi ikénepoke. 40 Enepone xâne ákoti akapá'avi, koati
huvo'óxoviti nê'e. 41 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone xâne porexópitinoe
enovópeti puhí koeti úne ya inzáke vo'oku itíkivo hokónuti, ákomo kalíhuina
évokea námoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke —kíxovokoxoane Jesus.

Koímaiti pôreu ne váhere kixovókuti
Mt 18.6-9; Lk 17.1-2

42 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepo áva xâne vaheréxoti ítuke, itávokinoke hókeonu ne póhuti
xapákuke ra kálihunoe kutipónuti, yusikóneni iká'akeokono êno pú'iti mopôi
anúkuke tumúneke koésayu'ixea isóneu po'i xâne, ínani kuriná'ekakana úneke
ya mar maka hákone koesáyu'ixea isóneu. 43 Enepo itukapu veô'u váherexino
ítike, yusikóneni titúki motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea
poixo'o veô'u yenópi vanúke, yaneko usokó kó'iyea veô'u itea yenópoti
ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukeovoku, [44 óvokumaka kanêti
ixómoti níko muyôti yoko yúku ákotinemo ípukeovoku.] 45 Koáne, enepo
itukapu hîvi váherexino ítike yusikóneni titúki motovâti ákoyea váherexa ítike.
Unatíne ákoyea poixo'o hîvi yenópi vanúke yaneko usokó kó'iyea hîvi itea
kirikópokonoti ipihóponovokutike, [46 óvoku kanêti ixómoti níko muyôti yoko
yúku ákotinemo ípukeovoku.] 47 Enepomaka itukapu yûke váherexino ítike,
yusikóneni meréki, motovâti ákoyea váherexa ítike. Unatíne yenópi natíxokuke
Itukó'oviti ya vanúke ákoti poixo'o yûke, yaneko usokó kó'iyea yûke itea
kirikópokonoti ipihóponovokutike, 48 óvoku kanêti ixómoti níko muyôti yoko
yúku ákotinemo ípukeovoku —kíxovokoane Jesus exókoatihiko kónokea
ákoyea íyuhixapapu sayá'ikopeovahiko ne váhere ítuke.
49 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Vo'oku uhá ketínoe, konókoti víki tiú'itike koekúti kuteâti koeku tiveko
yúku, maka itíkapune kuteâti únati ánahi nikokónoti kuteâti koeku yúki. 50 Koati
únati koekúti ne yúki itea enepo auké'e taú'iko, ákone oxéne aúkopinokono

taú'iko. Hane yákoeneye kuteâti koeku koâti únati yúki kouhékoti xánena, koane aúhepeinokokomaka iséneu ákoti yakapákaka —kíxovokoxoane Jesus.

Koeku kuríkoti yêno
Mt 19.1-12; Lk 16.18

10 1 Úkeane pího ne Jesus ya Njúdeya poixô'oke húveona Njôrdaum. Ho'úxopinovamaka êne xâne. Yane íhikaxoanemaka Jesus kuteâti kixoku itúkeovo ho'uxínova êno xâne. 2 Ina ahi'ókovomaka Jesus ne farîzeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muîse, koane épemo'ikeahiko, kaha'aînoati pahúkeovo ya yumópope. Hara kíxoahiko:
—Motóva kuríkea yêno ne hóyeno?
3 Ina yumopâ Jesus:
—Ná'ikopo kó'eye páhoe Muîse itúkeokono ya yútoeke?
4 Ina yumopâhiko:
—Poréxoa Muîse ápeyea koyuhópeti kotuyôpoti îha itúkeovo koyenókokotihiko motovâti kuríkea yêno ne hóyeno —kíxoanehiko.
5 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Yutóxinoake Muîse nê'e vo'oku tiú'ikonoe yomíxone. 6 Itea inâ apê ra mêum, itúkoa Itukó'oviti ne pi'âti, hóyeno yoko sêno. 7 Énomone kuríkino há'a yoko êno ne koyénoti [motovâti komúxoneyea yêno]. 8 Yane koati póhupotine ne pi'âti. Ákonemo apí'a. Koati póhupotine. 9 Koeku koyúhoyea Itukó'oviti poéhapeane ne pi'âti, ako yusíka ápeyea xâne haxakópati —kíxovokoxoane Jesus.
10 Koeku seópeahiko óvokuke, épemo'ikopo Jesus ne íhikauhiko koêku ne yuhómeku. 11 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepone kuríkoti yêno ina okoyénopomaka po'i sêno, ya xoko Itukó'oviti koati aupú'ikoati ne inúxoti yêno. 12 Kúteanemaka xoko sêno kuríkoti îma, enepo oko'ímapo po'i hóyeno, ya xoko Itukó'oviti koati aupú'ikoati ne inúxoti îma —kíxovokoxoane Jesus.

Epemínoa Jesus ne kalivónohiko unako koêku xoko Itukó'oviti
Mt 19.13-15; Lk 18.15-17

13 Yane ápe xâne omotíhiko kalivôno xoko Jesus motovâti ípihea vô'u tutíkuke, itea sayá'ikoa íhikauhiko Jesus. 14 Noixoâne Jesus, yupíhova ákoyea aúhepe isóneunoa. Hara kíxovokoxo íhikau:
—Síkeane kenó'okea ne kálihunoe kalivôno njokóyoke. Hako seya'íkoa, vo'oku kuteâti koeku usó kóyeyea kenó'okinonu râ'a, énomonemaka kónoko kó'iyeaneye ne xâne yonópoti natíxokuke Itukó'oviti. 15 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone ákoti akahá'a íkutipasikeovo kalivôno ya usó kóyeyea kenó'okinonu, ákomo kalíhuina yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke —kíxovokoxoane.
16 Ina namukoâhiko Jesus neko kalivónohiko, koane ípihea vô'u tutíkuke epemínoati unako koêku xoko Itukó'oviti.

Inámatiko hóyeno iríku
Mt 19.16-30; Lk 18.18-30; 1 Tm 6.6-10; Tk 5.1

17 Koeku ukóponea ne evo Jesus apé koene hóyeno ehakínovati.
Ipuyuké koéne nonékuke Jesus ina kixôa:
—Ihikaxotí, iti koati únati. Kutimea ngónoko indúkea motovâti ómbea
xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku?
18 Ina kixôa Jesus:
—Yéxoakopomea kixó'ekone yiûho keyuhónumeku indúkeovo únati?
Vo'oku ako po'i únati ákoti itukapu Itukó'oviti. 19 Yéxoa ne páhoenokono xâne
itúkea yútoeke Muîse, enepone koêti: “Hako kepéko. Hako yaupú'iko po'i xâne
kepiné'iyiti yêno. Hako yomêxo. Hákomaka itikóheo koeku po'i xâne. Hako
simikíkixino po'i xâne, yoko tiya yá'a koane yêno” koêti —kíxoane Jesus.
20 Ina kôe ne hóyeno:
—Ihikaxotí, heú ngíxoa indúkea nê'e ukeátine ngalivónoxoiko —koéne.
21 Yane pono-ponó kixínoane ûke Jesus xaneâti ákoyea omótovoa
okóvo, ina kixôa:
—Poéhaiko koekúti nékone itíki. Yakávaneponoa uhá koêti ne
apeínopiti, ina perekéxa xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane apêtimo
apeínopiti vanúkeke, ina kina'áka ingéneke hékinu —kíxoane.
22 Itea ako aúhepea isóneunoa neko yuhó'inokono. Yupihovó kôe
isóne'ekeovo koeku pihópea kama'âti neko êno apeínoati.
23 Ina komomâhiko Jesus ne íhikauhiko koane kíxovokoxea:
—Imáko itúkinovo tiú'iti yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne
xâne iríku —kíxovokoxoane
24 Iyúpaxeova íhikauhiko neko yûho. Yane káyukopinoamaka Jesus
kíxovokoxea:
—Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, koati tiú'itimo yonópea natíxokuke
Itukó'oviti vanúkeke ne xâne [kuvóvoti ênoti apeínoati]. 25 Ako'óneni
oríko vékea kámelu xoko kali ihínone tôpe uhe'ókopeti, yane yonópea
natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne iríku —kíxovokoxoane.
26 Yupihovó koéneoxo iyúpaxeova íhikauhiko ne yuho Jesus koane kíxeokoko:
—Kutí'ikopomeamo motovâ itúkeovo koítovone Itukó'oviti koane
yonópea xokóyoke? —kixókokone.
27 Yane pono-ponó kixínoane ûke Jesus koane kíxovokoxea:
—Enepone ínixone xâne itúkeovo yupihóvoti tiú'iko, ako átiu'i xoko
Itukó'oviti, vo'oku ako ápahuina koekúti ákoti itâ itúkea ne Itukó'oviti.
28 Ina kixôa Pêteru:
—Kurí kíxoa ûti ne uhá koeti koekúti koeku hókeopi ûti.
29 Ina yumopâ Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ako ápahuina xâne ákoti okotíxo
ítukevo vo'ónguke koane vo'ókuke ra inámati ihíkauvoti ínzikaxone ákotimo

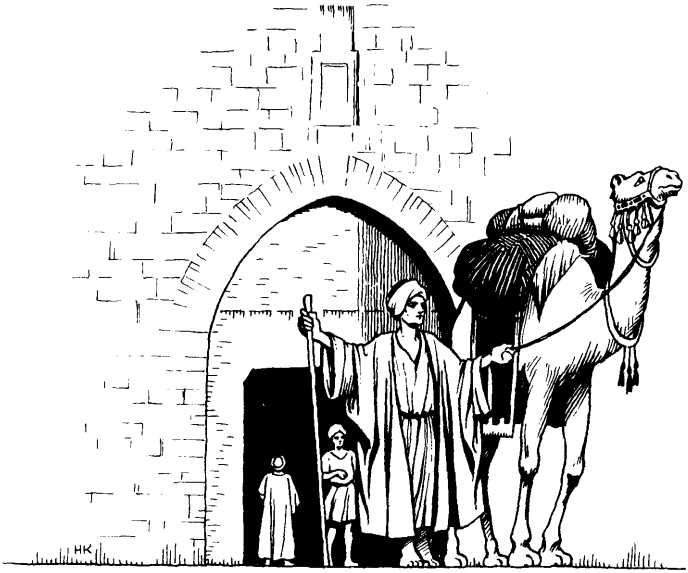

(Márku 10.25)

námoepo vo'ókuke. Enepone ákoti okotíxo óvoku, po'ínuhiko, êno, há'a,
xe'éxaxapa, áko'o itukovo poké'exa, 30 yupihóvatimo kurí'uxeovo yara
koeku kó'oyene kuteâti ne koekúti ákoti okotíxoa vo'ónguke. Énomone
kuteâti óvoku, po'ínuhiko, êno, xe'éxaxapa, koane poké'exa. Poéhapoamo
séndu anú'ukeamo námoepo yane póhutihiko koekúti ákoti okotíxoa, koane
apêtimakamo kotíveti koekúti vékoku. Yoko káxehiko keno'ókoti, yonópotimo
xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku. 31 Itea enómo xâne teyonéti koeku
kó'oyene, okópotimo ikenétike. Kene ne ákoti apayáso ovoti ikenétike
kó'oyene, énomonemo itukóvoxo koati teyonéti —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo koane exépukopeamo
Mt 20.17-19; Lk 18.31-34

32 Koeku yóneahiko Njeruzálem, inuxó kôe ne Jesus tumúneke ne
íhikauhiko. Koati iyupáxovati íhikauhiko. Kene ne po'ínuhiko xâne
hokotímaka Jesus, pikóhiko. Ina ahikúxoa Jesus ne íhikauhiko yane po'ínuhiko
xâne. Yane turíxovone kaúhapu'ikinoa ne kixókonokumo. Hara kíxovokoxoa:
33 —Kó'oyene Njeruzálem vonóne, yoko nguri'ókokonoatinemo ne
tutíhiko sasedóti inuxínoti viyénoxapa hó'eke, koáne ne éskiriba,
enepohikone ihíkaxoti yútoe Muîse. Koati ngixókonokunemo, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne, ínamo pahukáhiko ngoépekeokono,
ínamakamo kuri'ákanu xâne ákotihiko itukapu viyénoxapa jûdeu éxoti

koeku poké'exa ûti. 34 Yane koemóke'enutihikomo, apurú'okonutihikomo,
koane yehepóke'exonutihikomakamo, ínamo kaepékanu itea mopó'apeke
káxe, enjepúkopotimo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane Jesus.

Épemone Teâku yoko Xuâum
Mt 20.20-28

35 Yane ahí'okovone Jesus ne Teâku yoko Xuâum, enepone xé'ahiko
Nzebêdeu. Hara kixóhiko Jesus:
—Ihikaxotí, mani kaha'âti ûti peréxivi ne vépemopike kó'oyene.
36 Ina kixôa Jesus:
—Kuti kehá'a indúkinopi?
37 Ina yumopâhiko:
—Enepomo itikápapune hána'iti ihayú'iuti nâti xoko netíxoku, peréxavimo
vivátakea xîririkuke payásoyea ûti, póhuti yéxopeke, koane po'ínu lepékuke.
38 Ina kixôa Jesus:
—Ákonoe yéxa koêku ne yépemonuke. Iteâtikopomo víki ne êno
kotíveti koekúti véngokuikomo? Iteâtikopomakamo ne êno kotíveti
koekúti enepo yána yoúkeke kuteâti ngixókonokumo?
39 —Êm, vitoâtimo —koénehiko.
Yane hara kíxoa Jesus:
—Vikoâteoxomo kuteâti ne véngokumo, koane yoúkekemakamo yóno
ne êno kotíveti koekúti kuteâti ngixókonokumo. 40 Itea enepone ivétaki
énjopeke yoko lombékuke, haina ûndi noivókoxoa ivatákoatimo, itea
hanemo ivátakopa xâne, koúsokinovokene —kíxoane Jesus.
41 Yane ímaikinovo Teâku yoko Xuâum neko po'ínuhiko yehí koeti
íhikau Jesus kameánehiko ne épemone. 42 Ina ihaxíhikoa Jesus ne
íhikauhiko ahí'okeovaxo. Hara kíxovokoxoa:
—Yéxoanenoe itúkeovo xâne inixókonoti itúkeovo payásoti pahukô xapa
xâne. Koati natínahiko exêa koêku. 43 Itea xepákukenoe, ako ákoeneye, koati
pó'iti koêku. Koêkuti kahá'ati itúkeovo payásoti xepákuke, konókoti usó
kóyeyea itúkeovo yovóxenoe. 44 Koane koêkuti kahá'ati itúkeovo koati teyonéti
ya uhá koeti xepákuke, konókoti itúkeovo ovóxe ne uhá koeti po'ínuhiko.
45 Vo'oku hainámaka nzimínoti enó'iyea ovónje kouhépekoti ngóyeku,
itea nzimínoti indúkeovo ovoxéti yoko ivóngeovo motovâti enó'iyea xâne
ngoítovone, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóva Jesus ne komítiti íhae Njeríko
Mt 20.29-34; Lk 18.35-43

46 Ina pího ne Jesus yoko íhikauhiko ya pitivóko koéhati Njeríko.
Ipuhíkopeanehiko ne pitivóko, koánemaka êno xâne hokó'ixoati, ápe
komítiti koéhati Mbatímeu, xé'a Tímeu, vatá koyêti xe'ókuke xêne

ixómoti epêmo. 47 Kamoáne nê'e itúkeovo Jesus íhae Nazâre hunonêa,
turíxovone vaúkea. Hara koe yûho vaúkea:
—Jesus, ámoripono Ndávi, yokóseananu! —koéne.
48 Êno xâne saya'íkoati, pahukoâti kóyunukeovo, itea inamá'axone
kohonóko emó'u kó'iyea:
—Iti ámoripono Ndávi, yokóseananu! —kóyene.
49 Yane xe'ó kó'inoane Jesus, ina pahukôa iháxikeovo.
Ina pího ihaxíkoponoati neko komítiti. Hara kixóponoa:
—Aúhepepone iséneu. Yexépuka vo'oku iháxikopine —kíxoane.
50 Yane xépu koéne neko komítiti, koane kurí kíxea kápana koeku píhea
xoko Jesus. 51 Ina kixôa Jesus:
—Kuti kehá'a indúkinopea?
—Ihikaxotí, ngahá'ati íninjopea.
52 Ina kixôa Jesus:
—Motóvane pihépi. Itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.
Énomone yaneko ôra, ínixopone, yane pihóne ikéneke Jesus.

Ihayú'ikokono Jesus urúkovo ya Njeruzálem
Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Xu 12.12-19

11 1 Ye'éxoane evo Jesus ne Njeruzálem, koáne ne ipuxóvokuti koéhati
Mbetefâje yoko Mbétanea xêrerekuke kali mopôi iháxoneti Olívera,
pahúkoane Jesus ne pi'âti íhikau inúxea tumúneke 2 koane kíxeahiko:
—Pihénenoe yane kali ipuxóvokuti timúneke. Ehá'axomo símeaya,
inixéponotinoemo xe'exa njuméntu ika'ó koyêti, âvoti ivú'ixeokonoku.
Yane kíxeanoemo ne iká'o, ínamo yamapâ yâkeneye. 3 Enepomo áva
xâne epemó'ikopiti itíkoake, haramo íxea: “Konokoâtiko Vúnae râ'a, itea
kó'oyenemo pahukópinopeatimo” íxeamo —kíxoane Jesus.
4 Úkeane pihohíko. Yane ínixoponoane ne xe'exa njuméntu ika'ó koyêti
xêrerekuke pahapéti nonékuke ovokúti. Yane kúxeoponoane. 5 Yoko
xapákuke ne xâne noixoâti, ápe kixoâtihiko:
—Kuti itíkoanoe ne xe'exa juméntu kíxeinoake?
6 Ina yumopâhiko kuteâti páhoenoa Jesus koyúhoyea. Yane
síkoanehiko omópea. 7 Omopânehiko neko xe'exa njuméntu,
ina ramaké'exoa ya kápana, yane ivú'ixoane Jesus. 8 Êno xâne
ikapákinoati kápana xenékuke, koane enómaka ipíhinoati tuti exáte
oxéneke, tétoehiko ya mêum, kouhé'ekinoati vékoku. 9 Eneponeko êno
xâne tumúneke koane ikéneke, aínovo kohonókoti yûho vaúkexea:
—Koati hána'iti ihayú'iuti rakéne. Viháyu'ika ra páhoenovi Vúnae
Itukó'oviti. 10 Koati hána'iti seánakovi Itukó'oviti rakéne, enepone
natixínovitimo kuteâtimaka natíxea voxú'ikene Ndávi. Koati hána'iti
ihayú'iuti ne Itukó'oviti yâkonoye vanúkeke —kóyehiko.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

11 Simoáne Jesus ne Njeruzálem, pihóne ya témpulu, enepone hána'iti
imokóvokuti. Uhá kíxoa Jesus komómoyea, yane káyukopovo ya Mbétanea
koánemaka íhikauhiko ikéneke vo'oku hahámeyeane yanekôyo.

Koeku xuve fîgu ákoti há'i
Mt 21.18-19

12 Yaneko po'i káxe ipuhíkopeahiko Mbétanea épekoa hímakati
ne Jesus. 13 Avo malíka, noíxone xuve fîgu ênoti tûti. Ina pihoyâ
noíxoponea ápeyea há'i. Simoáne, ako ápahuina há'i noíxone. Poéhane
ênoo tûti apê, vo'oku âvoti simâpu kaxena kahá'ipe. 14 Ina kôe ne Jesus:
—Ukeátine kó'oyene, ákonemo véyeokonoku há'i râ'a —koéne.
Yoko kámea íhikauhiko neko yûho.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti
Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Xu 2.13-22

15 Yane pihónehiko ne evo Jesus ya Njeruzálem. Yâkoxonoye, ûrukova
Jesus ne témpulu xoko kíndana, yane kópuhihikopo xanéhiko kaváneti
yoko vanéxotiya. Ina kasa'îrikea mesána neko koperáxoti xanéhiko
esa'íkoti tiûketi koánemaka ivátakokuhiko neko kaváneti kurûte. 16 Yane
ákonemaka síka Jesus ne xanéhiko apêti ínone vekó kíxea kíndana ne
hána'iti imokóvokuti. 17 Ínamaka ihíkaxoahiko Jesus. Hara kíxovokoxoa:
—Koati apêti yutoéti emó'uke Itukó'oviti koêti: “Enepora imokóvokuti óvongu,
iháxeokonotimo óvoku itúkea orásaum ne uhá koeti xâne, koêkuti óvohikoku
yara kúveu mêum” kôe, itea itíkoanenoe óvoku ómevotihiko —kíxovokoxoane.
18 Yoko kámeane yûho ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke
koánemaka ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muîse. Yane
opósikonehiko kixoku koépekea Jesus, itea píkoahiko vo'oku heú kó'iyea
xâne iháyu'ikea ne ihíkauvoti íhikaxone Jesus.
19 Hahaméne, ipúhikopeane Jesus yoko íhikauhiko ne pitivóko.

Íhikaxeovike xuve fîgu
Mt 21.20-22; Xu 14.13; Tk 1.6

20 Yuponíne koeku vekópea evo Jesus neko xêne, noíxoanehiko movó'oyeane ne
xuve fîgu. 21 Yane puyákoponova okóvo Pêturu ne yuho Jesus vo'ókuke, ina kôe:
—Ihikaxotí, enepone xuve fîgu keyúhone ákoyeanemo akáha'i, movó'one.
22 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Konókoti kívivo Itukó'oviti. 23 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepo áva
pahukoâti ra koati hána'iti mopôi áhikuxeova ne ókoku koane kuríno'ekopeova
ne mar, koeku itúkeovo koati kaná'uti kutípea kó'iyeanemoye kuteâti yûho,
ákoti amuyá'i isóneu kutípea, itukínokonoatimo. 24 Hukinóvoti ngíxeopinoe:
Uhá koeti koêkuti yépemone ya orásaum, konókoti kitípi itíkinokonoamo, yane
itikínokonoatimo. 25 Enepo itikánoe orásaum, itukovo apêti xâne poé'ainoke

iseneú, hákonoe yunakôa iséneuke ne koekúti, itea kutí íxepane ákoti
kixópiku, maka katúyapinapeane Ha'a ûti íhae vanúke ne pehúnevo. 26 Itea
enepomo yunakânoe iséneuke, hákoti kutí kixêa ákoti kixópiku, ákomakamo
katúyapinapea Ha'a ûti íhae vanúke ne pehúnevo —kíxovokoxoane.

Epemó'ikokono Jesus úkeaku xunáko
Mt 21.23-27; Lk 20.1-8

27 Úkeane kayukópovo ya Njeruzálem ne evo Jesus. Koeku vékea hána'itike
imokóvokuti ne Jesus, pihínoa tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeuhiko hó'eke,
yóko'omaka ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muîse, koánemaka
po'ínuhiko teyonéti xapákuke tutíhiko jûdeu. 28 Hara kixóhiko Jesus:
—Na úkea ne xunakóti itíkike ra koekútihiko? Kuti porexópi kíxineye
ne ítike?
29 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Anéyemaka émbemopikenoe. Yimápanu, yane enjókopeatinoemo
porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke. Hara émbemopinoe: 30 Kuti
porexôa ne Xuaum Mbátita áhikea? Íhae Vanúke? áko'o xâne yara poké'e.
Yimápanunoe.
31 Ina kixokókohiko:
—Enepomo vokoyúhoa itúkeovo Íhae Vanúke pahukôa, “Ná'ikopo koeti
ákoino yakútipoanoe ne Xuâum?” kixo'óvitimo. 32 Kene enepomo vokoyúhoa
itúkeovo xâne yara poké'e pahukôa, ákomaka aúnatiya —koénehiko.
Koati pikotíhiko kíxoakumo xanéhiko vo'oku heú koe xâne ínixea
itúkeovo koati páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Xuâum. 33 Énomone
kixínohiko Jesus:
—Ako véxa.
Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ákoikopomaka ongóyuhoinopeanoe porexónoati indúkea ra
koekútihiko índuke —kíxovokoxoane.

Ihíkauvoti ihókovoti váhere xâne katarákinoati nóne ne únae kavâne
Mt 21.33-46; Lk 20.9-19

12 1 Yane turíxovone Jesus koyúhoinoahiko íhokoake ne âha
íhikaxea. Hara kôe:
—Ápe hóyeno nôti êno xuve úva. Itúkinoa îpi neko nóne ina itûko tángi,
kótikovoku ho'o úva itûko víyum, ínamaka koexépuko óvoku koyonó'inoati
ne nóne, éyevoti vanúkuke motovâti ákoyea malíka ínixoku. Yane kurí'okoane
katarákinoati ne nóne motovâti haxákopea avané'e êho. Yane pihóne po'i
poké'e. 2 Simovóne kaxena veyóvope ha'i nonéti, pahúkone ahínoe xokôyoke
ne katarákinoati ne nóne motovâti veyópoinoa námoepo ukeâti ne nóne úva.
3 Itea enepohikoneko katarákinoati nóne, namú kíxoane neko pahoéti. Yane
yehépoke'exoane, ina pahukópa káyukopeovo ákoti omópone. 4 Yane káyuko

pahúkea po'i ahínoe neko únae kavâne, itea ákoneoxo téya katarákinoatihiko
nóne, koane óko'okea tûti koane komóhiyea. 5 Pahúkopoikomaka po'i ahínoe
ne únae kavâne, itea koépekoahiko katarákinoati nóne. Enómaka po'i ahínoe
páhoenoa, itea yehépoke'exoahiko katarákinoati nóne, kene po'ínuhiko,
koépekoahiko. 6 Yane ápe póhutiko xâne âvoti pahukínahiko. Énomone ne
koati xe'éxa ákoti omotóva okóvo. Koati ikenétike ixíkoa pahúkea vo'oku hara
koeti isóneu: "Teyoâtihikomo ra nje'éxa" koêti isóneu. 7 Itea hara kixókokohiko
ne katarákinoati nóne: "Eneporâ'a, koati ítukenemo ra poké'e ivakápune há'a.
Hingá, kaépeka ûti maka vitúkapeane ne mani ítuke, íkuinoake há'a ivakápu"
kixókokonehiko.

8 —Yane namú kíxoanehiko ina koepékoa. Yane kuríkeane mûyo
meúkeke yane kavâne —koéne éxetina.

9 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko kamokénoatihiko:

—Ná'ikopomo kíxoaneye únae nonéti neko katarákinoatihiko ne
nóne? Pihinoâtimo, ínamo kaepékexa, yane porexópotimo po'ínuhiko
xâne kátarakinoa ne nóne. 10 Ákoikopo yíhoikikunoe ne yutoéti emó'uke
Itukó'oviti? Énomone ne koêti:

> "Enepone mopôi noívokoxine itúkoti péti, ainovó kôe itukóvo
> koati turíxeovoku uhá koeti kuteâti koeku koati inúxoti mopôi
> turíxeokonoke péti. 11 Koati Vúnae Itukó'oviti kixoáneye. Yoko
> vínixoa itúkeovo koati êno ihayú'iuti koekúti ne ítuke" koêti
> —kíxovokoxoane Jesus ihókopovati ne mopôi noivókoxineti.

Sâramu 118.22-23

12 Yane opósi'ixoanehiko tuti jûdeu kixókumo iká'akea Jesus, itea koati
pikoti xanéhiko. Yoko exó kíxoanehiko neko tutíye itúkeovo énomonehiko
kíxo Jesus yane exetínati. Yane ákone po'i épemo'ikoke Jesus, píhohikopone.

Epemó'ikokono Jesus koeku isóneunoa ne kóperau nâti

Mt 22.15-22; Lk 20.20-26

13 Yane ápe páhoe tuti jûdeu xoko Jesus. Enepohikone páhoe, aínovo
farîzeuhiko yoko xanénahiko Êrodi, eneponeko nâti. Yoko kahá'atihiko
iyupaxó kíxea épemo'ikea Jesus, kaha'aînoati pahúkeovo ya yumópope.
14 Simoné'ehiko xoko Jesus, hara kixóponoa:

—Ihikaxotí, véxoa itíkovo koati ponóvoti vo'oku ako neívakaxa xâne,
itea kutíkokone uhá koeti xâne xikóyoke. Ako yokómomoyi payásoko,
ítea koati yixóvati ne kaná'uti kixovókuti koane íhikexi ne páhoenovi
Itukó'oviti. Ná'ikopo kó'inoaye iséneu ne kóperaxovike Sêza, enepone
payásoti nâti ya Róma éxoti koeku ûti? Pahúkovi Ponóvoti Kixovókuti
hó'e ûti poréxea ûti? áko'o ákomea okónokoa poréxeokono —kíxoanehiko.

15 Itea exó kíxea Jesus isóneuhiko itúkeovo itûkoheovoti. Yane hara
kíxovokoxoa:

—Na koeti yopósi'okinovonunoe, keha'aînonuti mbahúkeovo ya yumómbope? Yamínanunoe póhuti pe'u tiûketi, ngaha'âti ngomómoyea —kíxovokoxoane.

16 Yane omínoanehiko ne tiûketi. Ina kixovókoxopa Jesus:

—Kutí'ikopo itukôa nône yoko îha ovâ ra tiûketike?

(Márku 12.16)

Ina yumopâhiko:

—Sêza.

17 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:

—Enepone ítuke nâti, peréxapa. Koáhati ítukene. Kúteanemaka koêku xoko Itukó'oviti, koêkuti páhoenopi konokoâtimaka itíki —kíxovokoxoane.

Yane yupíhova iyúpaxeovahiko unáko ne yumópope Jesus.

Epemó'ikokono Jesus exépukopeaxomo ne ivokóvoti
Mt 22.23-33; Lk 20.27-40

18 Yane ahí'okovomaka Jesus ne sadúseuhiko, enepone koyúhoti ákoyeamo exépuhikapa ne ivokóvoti. Hara kíxoahiko:

19 —Ihikaxotí, ya yútoe Muîse kûreinovi, hara kôe: “Enepo ivakápu hóyeno ákoti apáhuina xe'éxaino yêno, konokoâti itúkeovo po'ínu ne ivokóvoti koyenópea yêno ne po'ínuikene, maka avané'e xe'éxainoa, kutí ákoepone xe'éxa ne ivokóvotine” koe yútoe. 20 Yoko ápe nóvo seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti. Kóyenone neko xuvé'eti. Ivokóvone, ako ápahuina xe'éxa. 21 Enepone sêno ivokóvoti îma, hane koyenópa atípo neko imá'ikene. Ivokóvone nê'e, ákomaka xe'éxainoa neko sêno. Kúteanemaka koêku ne mopó'ape, ivókovone ákotimaka xe'éxainoa neko sêno. 22 Eneponeko seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti, heú koéhiko kóyenoyea neko sêno, itea ako ápahuina ikoxé'exaxoati xapákuke. Heú koené'e ívohikeovo, ina ivokóvomaka ne sêno. 23 Eneponi akaná'u exépuhikopea ne ivokóvoti, kutí'ikoponi itukópaxo koati yêno ne sêno xapákukehiko exepúhikapa nekôyo? vo'oku heú kó'iyeahiko kóyenoyea ne sêno —kíxoanehiko.

24 Ina yumopâhiko Jesus:

—Pahúkinovoke iséneunoa ra koekúti, vo'oku ákoyea yéxa koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti koánemaka ne xunako Itukó'oviti. 25 Vo'oku enepo exepúhikapane ne ivokóvoti, ákonemo koyénoti koane ko'ímati. Kutí koépotinehikomo ánju íhae vanúke, ovóxehiko Itukó'oviti. 26 Ákoikopo yíhoikiku yútoeke Muîse koêku ne exépuhikopeamo ne ivokóvoti? Énomone yane koyúhoyeaku koêku ne kali xuve tikóti ixómoti iruméko ákoti ara'ákapu, xoko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Muîse, enepone koêti: “Undi Itukó'oviti, kuvóvone

Âbraum, kuvóvonemaka Izáki yoko Njáko” koêti. 27 Yane hainá'ikopo kuvóvone
ivokóvotine ne Itukó'oviti, ínapo “Âbraum-kene” akôe, itea koati kuvóvone xâne
iyukóvoti. Koati hána'iti pahúkeovo iséneunoa —kíxovokoxoane Jesus.

Koâti nokonéti itúkeokono yane uhá koeti páhoenovi Itukó'oviti

Mt 22.34-40; Lk 10.25-28; 1 Xu 5.3; Ap 2.4

28 Yoko ápe éskiribaya, enepone ihíkaxoti yútoe Muîse ixómoti kamokénoyea
kixoku yúho'ixeokoko. Noixoâne unako yumópope ne Jesus, hara épemoa:
—Kuti itukóvoxo koati nókone xâne itúkea yane uhá koeti páhoenovi
Itukó'oviti?
29 Ina yumopâ Jesus:
—Enepone koâti nokonéti ya uhá koêti, énomone ne koêti: “Itínoe
íhae Izarâe, yakámokeno. Poéhane Vúnae Itukó'oviti itukóvo ne koati
kaná'uti Itukó'oviti. 30 Heru'ó íxea yomíxone koane iséneu koane
xináko ákoyea omótova yokóvo ne Itukó'oviti Yúnae” koêti. 31 Kene ne
pí'ape, harâ'amaka: “Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti
kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne
po'ínuhiko xâne” kôe. Ákone po'ínu páhoenoa Itukó'oviti ne xâne itúkea
hána'iti nokonéti itúkeokono yara pi'âti.
32 Ina kixoá'ikomaka éskiriba ne Jesus:
—Ihikaxotí, koati únati yimópope, epó'oxo koati kaná'uti poéhayea ne
Itukó'oviti. Ako po'ínu kuteâti, poéhane. 33 Koane koati kaná'uti kónokea
heru'ó kíxea uti vomíxone ákoyea omótova vokóvo, koane heru'ó kíxea uti
visóneu koane xunako ûti, epó'oxo kaná'utimaka kónokea ákoyea omótova
vokóvo ne po'ínuhiko xâne, kuteâti kixoku ákoyea kamáxatikapapu
ûti. Énomoneoxo konokóvo yaneko vikó'iparaxea Itukó'oviti kuteâti
hó'openohiko átake yoko po'ínuhiko vomínoake kuteâti —kíxoane.
34 Noixeâne Jesus unáko ne yumópope, hara kíxoa:
—Ákone ahíkapu itíkopivokumo xanena Itukó'oviti —kíxoane.
Yane ákone mapikóvati épemo'ikea Jesus.

Epemó'ikoa Jesus ne xanéhiko koêku ne Mésiya

Mt 22.41-46; Lk 20.41-44

35 Koeku íhikaxea Jesus ya témpulu, hara koe épemo'ikoke xanéhiko:
—Na kó'inoaye iséneu ne éskiribahiko, íhikaxinoke itúkeovo ámoripono Ndávi
ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne? 36 Vo'oku koati teyonéti
voxú'ikene Ndávi koyuhó'iyea koêku mekúke ya xunákoke Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti xoko kó'iyeaku: “Hara kíxoa Itukó'oviti ne Únaem: ‘Ivétakapa
énjopeke xoko ivátakoku koati ngapáyasokone imókonemo ipuyúkexa nenékuke
ne uhá koeti koêkuti okopópiti’ ” kôe. 37 Koati “Unaém” kixoâti Ndávi. Ápeikopo
oxéne itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésiya? —kíxovokoxoane Jesus.
Yoko koati úhepetinoa xanéhiko kámokenoyea.

Koyuhôa Jesus váherexea kixoku itúkeovo ne éskiribahiko
Mt 23.1-36; Lk 20.45-47

38 Ina koemáka ne Jesus koeku íhikaxea:
—Yokóhiyanavoa ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muîse, yómoti
hamá kíxea ípovo kahá'ati ínixeokono itúkeovo teyonéti. Koane enepo
yuhoíkokono koeku vékea ya none ovokúti, ahá'axomaka. 39 Koáne ya
íhikaxovoku hó'e yoko ya xapa ayuíti, yómotimaka ivátakea xoko ivatákokuti
ya nonekútike xoko ivátakoku koati payásotihiko. 40 Itea inípono kixoku
senóhiko ivokóvoti îma, kutí koe hu'uxeâti óvoku. Yane vo'oku kó'umokeahiko
itúkea orásaum, kutí koéhiko koati ponóvoti. Itea yupihóvotimo tiveko
ipíhoponeokonoke ya po'ínuhiko xâne vo'oku kixoku itúkeovo —kíxovokoxoane.

Koeku tiûketi pôreu sêno ákoti apeínoati
Lk 21.1-4

41 Koeku vatá kóyeyea ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti, inonexó kóyenoa
ne kuríkokonoku tiûketi poreúti. Yoko ixómoti komomâ Jesus ne xanéhiko
koeku kuríkea tiûketinaya. Êno xâne iríku kuríkoti ênoti tiûketiya. 42 Ina
keno'óko sêno ivokóvoti îma, ákotimaka apeínoati, kurikóponoti kali pi'âti pe'u
tiûketi ákoti axu'ína ovâti. 43 Ina ihaxíhiko íhikau ne Jesus. Hara kíxovokoxoa:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepora sêno ivokóvoti îma,
ákotimaka apeínoati, énomone xu'inâ pôreu yara uhá koeti po'ínuhiko
poréxoti. 44 Vo'oku enepone po'ínuhiko poréxoti, xoko haxa tiûketina
véyo enepo porêxo. Kene ra sêno, heú kíxoa poréxea ne kali apeínoati,
enepone mani kuvóvoneiko ya nókoneke —kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus uké'exeokonomo ne hána'iti imokóvokuti
Mt 24.1-2; Lk 21.5-6

13 1 Ipuhíkopeane Jesus ne témpulu, ápe íhikau kixoâti:
—Ihikaxotí, yokómoma êno úhe'ene ra hána'iti péti koane
oveâti xe'ókuke ipixoâti, koane itóvokuhiko ra mópoina pâredena.
2 Ina kixôa Jesus:
—Neíxoa koeku uhá koêti ra hána'itinoe koexépoetihiko ítuke ra péti
koane oveâti xe'ókuke ipixoâti? Ákomo ápahuina mópoina pâredena ákoti
katahínekexakana. Heu-heú koetimo kotóhinekexeokono —kíxoane.

Turi kotíveti koekúti
Mt 24.3-14; Lk 21.7-19; 1 Pê 1.6-7, 2.19, 3.14, 4.12

3 Koeku ivátaheixea ne Jesus oúke kali mopôi iháxoneti Olívera,
inonexó koépinoa neko hána'iti imokóvokuti. Yane ápe épemo'ikoake evo
Pêturu, Xuâum, Teâku yoko Ándere. Yoko ainóvotinehiko, ako po'i xâne
xokóyoke. Hara kixóhiko Jesus:

4—Yokóyuhoinovea ápepemo ra koekútihiko kixínevikemeku, yoko
itukóvotimoye hoénaxovope enepo kausákapune ra uhá koeti koekútihiko kíxene.
5 Yane turíxoane Jesus koyúhoyea koêkumo. Hara kôe:
—Yokóhiyanavonoe, maka hákone aupú'ikopiti. 6 Vo'oku enómo xâne
simôti xepákukenoe iko'ítukexoti înza. “Undi páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne”
koetímo. Koane enómo ítone aúpu'ikea. 7 Enepo yeyekáxanoe ápeyeane ákoti
tôpi óvoku isukókoti koane kemané'emaka po'ínuhiko eyekoûti ápeyea kahá'ati
isúkeokoko, hákonoemo kenóko'i, vo'oku konókoti kó'iyeanemoye itea yanê'e,
âvomo simápu hunókoku ra mêum. 8 Vo'oku inúxotike apêtimo íhae po'i poké'e
isukóponoti xanéhiko íhae po'i poké'e. Koane apêtihikomakamo nâti isukókoti.
Ákomakamo tôpi óvoku iyuyôti poké'e koáne hímakati. Enepora koekútihiko,
koati turí'ikonemo hána'iti tiveko koekúti.
9—Itea usó yákoyenoe vo'oku yomokónotinoemo yuhoíkovokutike,
koane nonékuke pahúkotihiko ya íhikaxovoku hó'e xanéhiko.
Yihipóke'exokonotinoemo, epó'oxo yomokónotinoemo nonékuke ngovenâdohiko,
koane nonékuke nâti yepemó'ikokonotimo vo'óngu. Kixínekonokenemoye
motovâti keyúhoyi emó'um nonékukehiko. 10 Itea inúxotike, enepora inámati
ihíkauvoti ómonem, konokoâtimo koyúhoyeovo xapa xanéhiko ya uhá koeti
poké'e, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêum. 11 Enepo yamakánanoene, koane
kirikákanane xoko pahúkotihiko, hákomo pipokéxinoa iséneu ne kixékumo yiûho
yimópike, itea koêkuti éxokopike Itukó'oviti keyúhoyi yaneko ôra, énomonemo
yokóyuho vo'oku hainamo ukeâti xikóyoke ne yiuhómo, itea Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti ne ikoyúhoxopimo. 12 Apêtimakamo xâne kuríkoti koati po'ínuhiko
xoko payásotihiko xâne motovâti koépekeahiko. Kúteanemakamo kíxoaku há'a
ne xé'a. Apêtimakamo isukópoti koati há'a yoko êno. Koati koepékopatimo.
13 Yupihóvatimo púveopi uhá koeti xâne vo'oku itíkivonoe hokónuti. Itea
enepone koxuná'ixovoti ingéneke ákoti aukápapu ikéne tukú koeti hunókokuke,
énomonemo pihopô vanúkeke xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

Simapúne ne hána'iti tiveko koekúti
Mt 24.15-28; Lk 21.20-24; 2 Ts 2.3

14 Ina koe'íkomaka Jesus:
—Enepo neixânenoe ne êno váhere koekúti xoko ákoyeaku omótova óvea
koesáyu'ixoati koane kotohínekexopati ne koati sasá'iti kixovókuti, hara ngôe
vo'ókuke: (Yoko koêkuti yuhoíkoati râ'a, apásika éxea koêku kixó'ekone.)
Enepohikone xâne ovotíya Njúdeya, okóho'inehiko xapa hána'itinoe mopôi.
15 Kene koêkuti xâne ovoti ómomikokuke oúke pêno, hákone urúkopovo
kúveu óvoku veyóponea koêkuti apeínoati itea aká'ikaneye okóho'iyea.
16 Kúteanemaka koêku ne ovóheixoti ya mêum, hákone aukópovo veyóponea
po'i ípovo óvokuke. 17 Hanemo kixovóhiko yaneko káxe, senóhiko ihaíkoti yoko
ohíkotiko xe'éxa. 18 Yépemaikoponoe Itukó'oviti ákoyeamo itúkapu ya xapa
kásati ápeyeamo ra koekútihiko. 19 Vo'oku yaneko káxehiko, koati yupihóvatimo

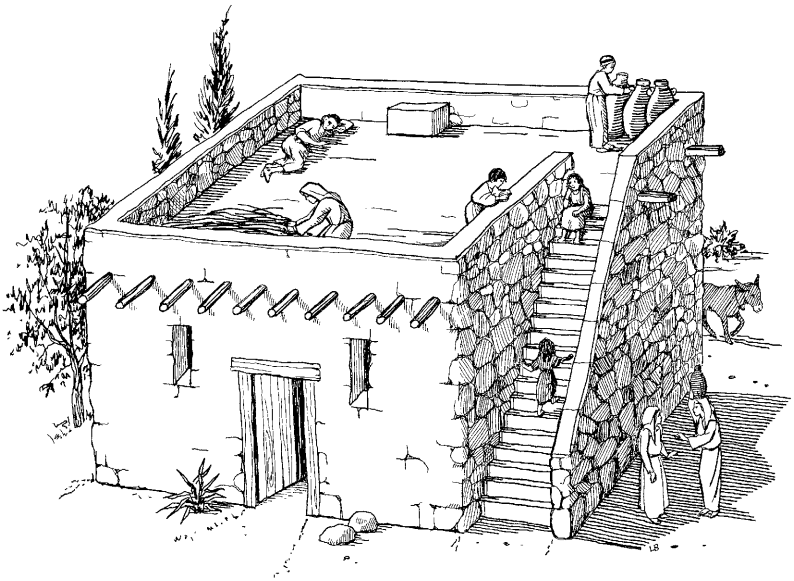

(Márku 13.15)

tivéko ne koekútihiko ákoti ápeyeaku ukeâti inâ itukôa Itukó'oviti ra kúveu
mêum tukú koeti kó'oyene, epó'oxo ákonemo ápeyeaku kuteâti tivéko ra
koekúti. 20 Yoko eneponi kaxu'íkenexa Itukó'oviti neko káxehiko, ákoni iteóvati.
Itea vo'ókukehiko ne noívokoe Itukó'oviti, enepohikone iháxiu itúkeovo
xe'éxapone, ákomo káxu'ikenexa Itukó'oviti neko káxehiko.
21 —Yane enepomo áva kixópitinoe: “Harâ'a ne Mésiya, páhoe
Itukó'oviti koíteovo xâne” ixekána, áko'o “Anêko yâko” ixekána,
hákonoemo kitipôa, 22 vo'oku enómo koyúhoti itúkeovo Mésiya, páhoe
Itukó'oviti koíteovo xâne, itea ákomo akána'u. Yoko enómakamo mahi
porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, itea aínovomo ákoti akaná'u.
Itúkotihikomo iyupánevoti yoko koekútihiko ákoti noíxeokonoku
kuteâti. Muhíkovamo ne koati noívokoe Itukó'oviti, enepohikone koati
xanéna, kalíhanimo íteokonohiko vo'ókuke. 23 Yokóhiyanavoikoponoe,
vo'oku heú ngíxoane ngoyúhoinopeanoe tumúneke símeovo neko káxe
—kíxovokoxoane.

Koêkumo kayukápapu Jesus

Mt 24.29-31; Lk 21.25-28; 1 Ts 4.15; 2 Ts 1.7; 2 Pê 3.10; Ap 1.7, 19.11

24 Ina koe'íkomaka Jesus:
—Yaneko káxehiko ikénepokemo ne kotíveti koekúti ngixínopikenoe,
ákonemo parexa uhápu'ine ne káxe, hahakú koetínemo. Koánemaka
ne kohê, ákonemo aúhapu'i. 25 Irihíkovotimakamo ne hékere.

Koánemaka ne po'ínuhiko apêti ya vanúkeke, itohínekexotimo. 26 Yane
noixóponutinemo xanéhiko ngena'ákapa xapákuke kapási, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. Xané ngixópotinemo êno hána'iti njunáko koane
únje'ene koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iuti. 27 Yane ínamo mbahuhíka
ovónje, enepohikone ánju íhae vanúke ho'úxopea ne noívongoe, enepohikone
koati njanéna, koêkutimo óvohikoku yara uhá koeti kúveu mêum —koéne.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku xuve fîgu
Mt 24.32-35; Lk 21.29-33

28 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Ivévakaikopo koêku ra xuve fîgu koáne ne ihíkauvoti ínzokoake. Enepo
inamápone ne káva'o koane tûti, yéxoanenoe yé'exopeovone kaxena kevópope
úko. 29 Kúteanemaka koêku enepo neixânenoe ra koekútihiko ngixínopikemeku,
yexoâtinoemo yé'exeovone kaxéna. 30 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone
xanéhiko apêtimo yaneko káxehiko, ákomo ivákapu koeku âvoyea kaúsakapu
uhá koêti ra koekúti ngixínopike ápeyeamo. 31 Uké'etimo ra poké'e koánemaka
ra vanúke, itea enepora emó'um, ákomo uké'eyeaku.

Kaxéna yoko orána ápepemo ne kíxone Jesus
Mt 24.36-44; 1 Ts 5.2; 2 Pê 3.3

32 —Enepone kaxéna yoko orána ápepemo ne koekútihiko, ako exoâti
itukóvotimoye, muhíkova ne ánju íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti,
muhíkovamaka ûndi, undi Xe'exa Itukó'oviti. Poéhane Nzá'a exôa. 33 Usokó
yákoyeponoe. Itíkapumaka iyukóvoti isóneu, (koane itíkamaka orásaum)
vo'oku ákoyea yéxanoe ápepemo. 34 Hara koéneye, kuteâti koeku hóyeno
yonoti po'i poké'e. Tumúneke ipúhikea óvoku, poréxoa ne ahínoe éxea koêku
ne ítukevo, koane itúkinoa hó'exeake ne póhutihiko ahínoe. Ínamaka pahukôa
ne koyónoti pahapéti ixómoyea noímexopa. 35 Hukinóvoti ngíxeopinoe: Usokó
yákoyeponoe. Itíkapumaka iyukóvoti isóneu, vo'oku ako yéxa itukóvotimoye
káxe nzeópope, undi kuteâti únae ovokúti seópotine, itúkeovomo ya kiyakáxe,
áko'o ya kuku yóti, áko'o itúkeovomo ené'ixapune tapî'i, áko'o itúkeovomo
yuponii koêti nzeópeamo. 36 Énomone yákoeneye maka enepo seopó angôe,
hákone inu'íngopopi kuteâti koeku xâne imókoti. 37 Enepora yunzó'inopinoe,
kúteanemaka yunzó'ino uhá koeti xâne: Hako kutí kê imokoo koyêti, itea
itíkapu iyukóvoti isóneu —kíxovokoxoane Jesus.

Oposíkokonone kixoku koépekeokono ne Jesus
Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Xu 11.45-53

14 1 Yoko pí'aiko káxe âvoti ya kaxena áyui jûdeu hó'eke iháxoneti
Páskoa, níkeakuhikomaka pâum ákoti kohiyákoati. Yoko
enepohikone tuti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'omaka ne

éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muîse, ixómotine oposí'ixo kixoku omé
kíxea Jesus iká'akea koane koépekea. 2 Hara kixókokonehiko:
—Itea ako yusíka itúkeovo xapa ayuíti mará'inamo ímaikexapu
xanéhiko —kixókokone.

Jesus ya Mbétanea
Mt 26.6-13; Xu 12.1-8

3 Yoko Mbétanea óvoheixo ne Jesus óvokuke Símaum, eneponeko unatípeati
koati váhere arinéti iháxoneti lépara. Koeku ixómoyea nîko ne Jesus, simóne
sêno omoti íhaku xêru itukéti ya hopú'iti mopôi iháxoneti alabásturu. Yoko
enepone ómone, puhí koa xêru iháxoneti nârdu, ákoti ánahi, yupihóvotimaka
hepíko. Katatákoane sêno neko íhaku xêru, ina ovopú'iko Jesus. 4 Xapákuke
neko xanéhikoya, ápe poe'aînoati isóneu. Hara kixókoko:
—Na koeti évokinoa ne êno kohépiti xêru? 5 Yusikóneni kaváneyeovo,
ínani parekéxakana xanéhiko ákoti apeínoati ne ésa'i, vo'oku mani anu'úkoti
námoe xâne ko'ítuketi ovâti yehí koeti kohê neko ésa'i —kixókokone.
6 Ina kôe ne Jesus:
—Síkeane ra sêno. Na koeti ikétivexinoanoe koêku? Koati únati koekúti
ítukeinonu, 7 vo'oku kóyekunemo xepákukenoe ne xâne ákoti apeínoati,
yoko koêkuti kehá'ayiku hivó'oxinoe, motóva. Kene ûndi, ákomo ángoyeneye
xepákukenoe. 8 Enepora sêno, koati itukínonuti kali itóponone itúkea.
Kixínonukeneye ra sêno, koati inúxinonoatine ne kixókonokumo mûyom
engaxápune. 9 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ya uhá koeti kúveu mêum,
koêkutimo koyúhovoku ra inámati ihíkauvoti ínzikaxone, koyuhókonotimakamo
ítukeinonu ra sêno, puyákoponeovakemo okóvo xâne ra sêno —kíxovokoxoane.

Oposíkoane Njûda kíxoakumo kuríkea ne Jesus xoko puvâti
Mt 26.14-16; Lk 22.3-6

10 Yoko enepone Njuda Iskarióti, póhuti yane nduse koeti íhikau
Jesus, pihóne yúho'ixoponea neko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu
hó'eke, kahá'ati kuríkea Jesus xokóyokehiko. 11 Yupihovó koéne elókeyea
okóvo neko tutíhiko jûdeu kamoánehiko neko yuhó'inoa Njûda, koane
koyúhoinoanehiko poréxeamo tiûketi. Yane kúxoixoane Njûda unátiyeaku
káxe motovâti kuríkea Jesus xokóyokehiko.

Pahukôa Jesus kóyuseyeovo níkokuhikomo xapa ayuíti
Mt 26.17-19; Lk 22.7-14

12 Koati inúxoti káxe xapa áyui jûdeu yanekôyoke yaneko níkeakuhiko pâum
ákoti kohiyákoati, kaxena isúkeakuhikomaka kali xe'exa su'ûso, ikó'iparaxoke
Itukó'oviti ya Páskoa. Yaneko káxe, hara kixo Jesus ne íhikauhiko:
—Na kehá'a vónea kóyuseoponea ûti ne vóvokumo níkea ûti xapa
ayuíti? —kíxoanehiko.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

13 Yane ina pahukôa Jesus ne pi'âti íhikau. Hara kíxoa:
—Pîhe pitivókoke. Tekópotimo hóyeno koinoti póte puhí koati úne.
14 Hekápamo, ínamo ixêa ne únae ovokúti xoko ûrukopovoku: “Na
óvo ne kúveu ovokúti óvongumo níngea xapa áyui Páskoa, ûndi yoko
ínzikauhiko? kixópi Ihíkaxoti” íxeamo. 15 Yane exókopitinoemo koati
hána'iti kúveu ovokúti vanúkeke apêti mêsa yoko pánguhiko. Usó koyêtine
uhá koetíya. Énomonemo keúsakinavi nikamo utíya —kíxoanehiko.
16 Úkeane pího neko pi'âti íhikau Jesus ya pitivóko. Yoko uhá koêti
neko yuhó'inoa Jesus, aínovo tokopóvoti. Yane koúsokoanehiko neko
nikámo xapa áyui Páskoa.

Exókoa Jesus itukóvotiye ne kurikoâtimo xapa xanéhiko puvâti

Mt 26.20-25; Lk 22.21-23; Xu 13.21-30

17 Hahaméne, ina pího Jesus koáne ne nduse koeti íhikau. 18 Koeku
óvea xe'ókuke mêsa nikotíhiko, hara kíxovokoxoa Jesus neko íhikau:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Anéye póhuti xepákukenoe
iníkonuti itûkoheovoti koeku hókeonu, enepone kurikónutimo xoko
xanéhiko puvónuti —kíxovokoxoane.
19 Yane ikáxu'inehiko okóvo ne íhikau kameáne yûho. Yane pohú pohu
koénehiko kíxea Jesus:
—Undíperameamo? —koénehiko
20 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati anéyeti xepákuke, itínoe nduse koeti ínzikau. Énomonemo
ne xané kixónuti yendémekea pâum utókuke. 21 Koati kaná'uti
ngoépekeokonomo kuteâti koeku yutóxeovo ya emó'uke Itukó'oviti
vo'ónguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea koati
kotívetimo koêku ne kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti. Yusikóneni
ákoyea ipúhika yara kúveu mêum —kíxovokoxoane.

Níko ne evo Jesus xapa áyui Páskoa

Mt 26.26-30; Lk 22.15-20; 1 Ko 11.23-25

22 Koeku níkeahiko, veyo pâum ne Jesus, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti.
Yane honó'ekexoane ne pâum, ina porekéxoamaka íhikau koane kíxovokoxea:
—Víyanoe. Enepora pâum, mûyom kixó'eko.
23 Yane ina namukôa ne enovópeti koane íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti. Yane
pôrekexoamaka íhikau. Heú koéhiko énoyeova. 24 Ina kixovókoxopamaka:
—Enepora víyum, hane kixó'eko indína ovokínovotimo êno xâne, ésa'i
(inámati) kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti. 25 Koati emo'úti ra
yunzó'inopinoe: Ákonemo énoyeovangu hô'o ra ha'i úva tukú koetímo
yaneko káxe enambápunemaka inámati ho'o úva natíxokuke Itukó'oviti
vanúkeke —kíxovokoxoane.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

26 Ina imokóvohiko akenéti. Ikénepoke, pihónehiko oúke kali mopôi
iháxoneti Olívera.

Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Pêturu
Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Xu 13.36-38

27 Ina kixovókoxoamaka Jesus ne íhikau:
—Hána'itimo poé'ayeanoe iséneunonu, koane uhá ketínoemo kiríkinu,
kuteâti koêku ne yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:
"Ngoepékoatimo ne koyónoti su'ûso, yane uhá koetímo itóhineheyea ne
óyonone" koêti —kíxovokoxoane Jesus, ihókovati ne koyónoti su'ûso.

Zacarias 13.7

28 Ina kixovókoxopamaka:
—Itea enjepúkapane ungópea xapa ivokóvoti, inuxó ngoépotimo
timúneke ya Ngalíleya.
29 Yane ina kixôa Pêturu:
—Yusíkotimo poé'ayea isóneunopi ne uhá koeti po'ínuhiko xâne koane
kuríkeopihiko, itea ûndi, ákomo kalíhuina nguríkea nzókeopi.
30 Ina kixôa Jesus ne Pêturu:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopi: Kó'oyene yara yóti tumúnekemo
pí'ayea éneo tapî'i, mopo'âtinemo keyuho ákoyea yéxanu —kíxoane.
31 Itea inamá'axo koyuhôa Pêturu itúkeovo koâti kaná'uti ákoyeamo
kuríka. Hara kôe:
—Ákomo kalíhuina ngoyúhoyea ákoyea énjapi, muhíkova okonókovo
xané ngíxeopi képekikono —kíxoane.
Kúteanemaka koeku yûho ne po'ínuhiko íhikau Jesus.

Koeku Jesus koitóponovo kotíveti ya Njetisémani
Mt 26.36-46; Lk 22.39-46

32 Yane pihóne evo Jesus ya xoko omómikokuti iháxoneti Njetisémani.
Simoánehiko, ina kixovókoxo íhikau:
—Ivétakavonoe yâyeke koeku indúkoponea orásaum —kíxoane.
33 Poéhane Pêturu, Teâku yoko Xuâum ómo. Yane turíxovone
yupíheovo ikáxu'iyea okóvo ne Jesus koane eópeamaka hána'iti tiveko
isóneu. 34 Ina kixohíko xánena:
—Yupihovó koéne êno hána'iti ikáxu'iyea ongóvo, kutí koe tiveko
pevóti. Yavânenoeye, hákonoe imêko —koéne.
35 Kali ahikú koéne ne Jesus, yane ipúyukexo xaneâti ísu'okea nône
poké'eke epêmo Itukó'oviti áhikuxopinoa ne êno tiveko koêkumo enepo
akahá'a. 36 Hara koe yûho:

—Pai, ako tiú'iti koekúti ya xikóyoke. Yáhikuxapinana ra êno hána'iti tiveko ngoêkumo, itea hainaya anjáke, itea itúkapu yahá'inonu kousókovo ya njokóyoke —koéne.

37 Ina kayukópovomaka xokóyoke neko mopo'âti. Inu'í kixópane imókeahiko. Ina kíxo Pêturu:

—Imékoti Simaúm? Ako ite ákoyea iméka ya kúveu póhuti kali ôra? 38 Hákonoe imêko, koane itika orásaum maka hákone ikerókovo enepo simâpi tiú'iti koekúti hixépikonoke. Vo'oku ya iséneuke, usó kéyenoe, itea ya oránake mani kénokiku kétiu'ikivoxo, ú'uso koyéneoxo muyá'iyea iséneu —kíxoanehiko Jesus.

39 Yane káyukopovonemaka itúkoponea orásaum. Kuteâti koeku yûho inúxotike, énomone koéponemakaye yûho. 40 Yane káyukopovonemaka xoko íhikauhiko. Inu'í kixópanemaka ímohikea. Koáhati yupihóvatinehiko êno uheko ixépa. Yane ákonehiko exa kixoku yûho.

41 Ina kayukópinovahikomaka Jesus. Yoko mopó'apene káyukopinova. Hara kíxoahiko:

—Yanéyeikonoe iméki koane yómomiki? Yápenenoe iméki! Simóvone ne ôra, nguri'ókokonoatinemo ne xanéhiko váhere kixoku itúkeovo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. 42 Yexépukanoe! Hingá, kenó'okone ne itûkoheovoti ingéneke, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxoane.

Ika'ákokonone Jesus

Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Xu 18.3-12

43 Ixómoiko koyûho ne Jesus, simóne Njûda, póhuti yane nduse koeti íhikau. Yoko koati ênoti xánena omotíhiko hána'itinoe pirítau yoko pulô'i, isukópeti. Aínovo páhoe tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koane éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muîse, yoko po'ínuhiko payásoti xapa tuti jûdeu. 44 Yoko enepone itûkoheovoti ikéneke Jesus, enepone kuríkoti Jesus xoko xanéhiko puvâti, ápe emó'uinoa ne xánenahiko tumúneke píheahiko. Hara kíxoa: “Enepone hóyeno nziúnoneumo, énomonemo nê'e. Iké'akanenoemo. Usó íxeixane ahúkoti koyonoâti koeku omópea” koéne.

45 Ehá'axo sîmo ne Njûda, ahí'okovone Jesus. “Ihikaxotí” kíxoane. Yane siunoné kixone Jesus yúhoikea. 46 Yane namúkonehiko Jesus, ínamaka ika'ákoa. 47 Yane apé koene póhuti ya xapákuke íhikau Jesus hekoti hána'iti pirítauna. Maturukenó kixone ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínotihiko jûdeu hó'eke. 48 Ina kixôa Jesus neko xanéhiko:

—Undí'ikopo koati koyuvôrixovoti ísukenati omó kixínekenoe hána'iti pirítau yoko pulô'i, isukópeti nemúkoponinunoe? 49 Uhá koeti káxe, koati óvonzeixokunepepo xepákukenoe ya hána'itike imokóvokuti inzíkaxoti, yoko ákonoe iké'akanu. Itea kó'inokeneye, koati konokoâti koúsokeovo kuteâti ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti mekúke —kíxovokoxoane.

50 Yane kurí kixone Jesus ne íhikauhiko, kohó'ikene.

51 Yoko ápe homoêhou hokoâti ne Jesus. Poéhane lénso aú'okovo,
ako po'inu ípovo. Apé koéne namukoâti kaha'âti iká'akea. 52 Yane kurí
kíxoane neko aú'o, mahupí koéne kohó'iyea.

Omokóno Jesus nonékuke koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko
Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 22.63-71; Xu 18.13-14, 18.19-24

53 Ina omohíko Jesus xokóyoke ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti
jûdeu hó'eke. Yane ho'úxovone uhá koêti ne tutíhiko sasedóti yoko po'ínuhiko
pahúkoti xapákuke tuti jûdeu, koánemaka ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti
yútoe Muîse. 54 Kene Pêturu, ákone malíka kixoku hókea Jesus. Tukú kíxoa
kíndanake óvoku koati payásoti ya uhá koeti sasedóti. Vatá kóyene xapákuke
ahinoêtihiko xe'ókuke yúku, onokóvoti. 55 Enepohikone tuti sasedóti koane uhá
koêti neko pahúkotihiko xoko koati payásoti yúhoikovoku jûdeu, opósikohiko xâne
koyúhoti ápeyea pahúnevo ne Jesus, motovâti koyúhoyea tutíhiko motókeyea
koépekeokono ne Jesus, itea ako ínixahiko kuteâti ne âha. 56 Koati êno itukóheyeati
koêku ne Jesus, itea iyúseo ákoyea akána'u vo'oku ákoyea akútikoko ne yûho.
57 Ina exepúhiko po'ínu itukóheotimaka koeku Jesus. Hara kôe yuhóhiko:
58 —Kámoa ûti ra hóyeno kó'iyea: “Ngotohíneatimo ra sasá'iti óvoku
Itukó'oviti, koéxepoe xâne, ínamakamo ngaexépukapa pô'i ya kúveu
mopo'âti káxe ákoti itukapu xâne koexépukopa” kôe —koénehiko.
59 Itea muhíkova nekôyohiko, ako akútikoko yûho.
60 Ina exepúko nonékuke xanéhiko ne koati payásoti ya uhá koeti
sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, ina kíxo Jesus:
—Ákomo se'íkipa yûho ra xanéhiko koyúhoti ápeyea váhere ítike?
61 Itea yunu-yunú koéne ne Jesus. Ako ápahuina emó'u. Yane ina
kayukópamaka koati payásoti sasedóti épemo'ikea Jesus. Hara kíxoa:
—Énomone îti ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne? Koatí'ikopo
iti Xe'éxa ne êno hána'iti ihayú'iuti Itukó'oviti?
62 Ina kixôa Jesus:
—Ûndi. Epó'oxo neixónutimo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne,
vatá ngoyépotimo éxopeke Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti.
Neixónutimo ungapeâne vanúke koeku evénzekopea xapa kapásihiko —kíxoane.
63 Énomone yanê'e kávarerekexopone ípovo muyókuke ne koati payásoti ya
uhá koeti sasedóti, éxokovope yupíheovo ímaikeovo vo'oku yuho Jesus, ina kôe:
—Ákone vokónoko po'i koyuhó'inoveati pahúnevo râ'a. 64 Kéminenoe yûho.
Koati itûkovoti Itukó'oviti. Na kó'inoaye iséneunoe kó'oyene? —kíxovokoxoane.
Heú koéhiko neko tuti jûdeu ínixea kónokea koépekeokono ne Jesus.
65 Yane ápenehiko apurú'okoti Jesus, koane ikanóneati koeku
isúkeahiko xaneâti kíxeahiko:
—Mahí'ipepo iti koati porófeta, íhexaikopo itukóvotiye ra isukópiti
—kíxoanehiko.
Koánemaka neko koyónotihiko, isúkoamaka.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koyuhôa Pêturu ákoyea exa Jesus
Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Xu 18.15-18, 18.25-27

66 Yoko ako alú'aka Pêturu kúveuke ne ovokúti vanúkeke xoko iyónokonoku
Jesus. Ôvoheixoane kíndanake ne ovokúti. Yane ina pihinôa sêno, ahínoe
neko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke. 67 Noixoâne
sêno ne Pêturu ixómoti onokóvo, pono-ponó kixínoane ûke ina kixôa:
—Koati itímaka xáneheixone ne Jesus íhae Nazâre.
68 Itea hara kíxoa Pêturu:
—Ako énja ne kíxene. Koati ákoti enjâ ne yiûho —kíxoane.
Ina ipuhíkopea Pêturu ne óvoheixoku. Hara yonópo xoko vekokúti xe'o
pahapéti. Énomone yanê'e, éneone tapî'i. 69 Noixópomaka Pêturu neko
sêno, hara koépomaka yûho nonékuke neko xanéhikoya:
—Enepora hóyeno, po'ínunemaka íhikau nê'e —koéne.
70 Itea káyukopomaka koyúhoyea Pêturu ákoyea éxa. Avo áxu'ikene ina
kixopómaka Pêturu neko xanéhikoya:
—Koati kaná'uti itíkivo po'i xáneheixone ne hóyeno, vo'oku itímaka
íhae Ngalíleya —kíxoane.
71 Itea ikána'uxoane Pêturu koyúhoyea ákoyea éxa. Hara kixópamaka:
—Ako énja ne hóyeno kíxenenoe. Ngayumákapunemo ipihápananu
Itukó'oviti enepo nzemekékexinapinoe —koéne.
72 Ehá'axo koyúhoa Pêturu nê'e, éneoponemaka ne tapî'i. Yoko pí'apene
éneo. Yane puyákoponovane okóvo Pêturu neko yuhó'inoa Jesus, enepone
koêti: “Tumúneke pí'ayea éneo tapî'i, mopo'âtinemo keyuho ákoyea
yéxanu” koêti.
Itukópinovo isóneu ne Pêturu, ákone íta ne êno tiveko isóneu, yane íyone.

Omokónone Jesus xoko Pilátu
Mt 27.1-14; Lk 23.1-5; Xu 18.28-38

15 1 Yuponíne, ho'úxovone neko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu
hó'eke, koáne ne po'ínuhiko payásoti xapa tutíhiko jûdeu,
koánemaka ne éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muîse, yoko uhá koeti ha'ínehiko
yane koati payásoti yúhoikovoku jûdeu. Yane ikâ'akonehiko Jesus, ina
omâhiko xoko Pilátu, kurikoâtihiko xokóyoke. 2 Ina kixôa Pilátu ne Jesus:
—Ití'oxo natina jûdeu?
Ina yumopâ Jesus:
—Enepone yépemonuke, koúhapu'ikoa indúkeova —kíxoane.
3 Yane koyúhoane tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke enó'iyea
ítuke Jesus ákoti aunáti. 4 Ina kixopâmaka Pilátu ne Jesus:
—Ako yiûho? Ako kéma yuhóhiko ra koyúhoti enó'iyea váhere ítike?
5 Itea yunu-yunú koéne ne Jesus, ako yumápa, kutí'inoke yupihóvati
iyúpaxeova Pilátu.

Pahukókono Jesus kurúhuxeokono
Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Xu 18.39-19.16

6 Ya kaxénake neko áyui jûdeuhiko, kóyekune kuríkopea póhuti iká'aeti
ne Pilátu, koêkuti épemone xanéhiko kuríkopeokono. 7 Yoko ápe hóyeno
koéhati Mbarâba híyeuke neko ika'áhikovoti yanekôyo, vo'oku ápeyea
koépeu yaneko koturíhiko xâne okopóhiko nâti yanekôyoke. 8 Ina pího
neko êno xâne xoko Pilátu epemóponoati kuríkopea póhuti ká'aeti
kuteâti kixoku itúkeovo ya kaxena ayuíti. 9 Ina kixovókoxoa Pilátu:
—Kehá'anoe nguríkopea ra netína, itínoe jûdeu? —kíxovokoxoane.
10 Yoko éxoa Pilátu itúkeovo imaíkinovoti Jesus ne tutíhiko sasedóti vo'oku
iyókeovati xunáko, kutí'inoke kurikoâti xokóyoke. 11 Yoko enepone tutíhiko
sasedóti, ítokuxea okóvo neko xanéhiko kahá'ayea itúkeovo Mbarâba
épemohiko kuríkopeokono. 12 Ina kixovókoxopamaka Pilátu neko xanéhiko:
—Kene ra iháxoneti netína, itínoe jûdeu, namo ínjaye?
13 —Kirúhuxa! —koénehiko yûho vaúkexea.
14 Ina kixovókoxopamaka Pilátu:
—Kutí'ikopo itúko pahúnevo râ'a? —koéne.
Itea inamá'axone koxunáko yûho vaúkexea kónokea kurúhuxeokono ne
Jesus.
15 Vo'oku kahá'ayea iyúni'ikea xanéhiko ne Pilátu, kuríkopinoanehiko
ne Mbarâba, ina pahûko yehépoke'exeokono Jesus. Yane
kurí'okoanemaka neko xanéhiko kurúhuxoponea.

Koemóke'ea húndaruhiko ne Jesus
Mt 27.27-31; Xu 19.2-3

16 Ina ómo Jesus ne húndaruhiko kúveuke neko óvoku Pilátu, enepone
óvokumaka natíxea. Yane heú kíxoane ho'úxea ne po'ínuhiko húndaru 17 ina
itukínohiko Jesus harará'iti ipovóti hamá koeti poké'eke, kuteâti ípovo nâti,
ínamaka itukínoahiko kôroa, itea ainóvoti ka'áveti káva'o tikóti veínoa
úhekexea, ina ipíheahiko tutíkuke 18 itûkovotihiko teyoâti. Yane hara koéhiko:
—Iháyu'ikakana ra natina jûdeuhiko! —koénehiko koémoke'eyea,
19 koane ipúsopu'ikeahiko ya pulô'i, koane ápuru'okeahiko, ina
ipuyúkexeahikomaka nonékuke itûkovotihiko ihayú'ikoati. 20 Uke'éxoanehiko
komóhiyea, ina veyopeâhiko ne harará'iti ípovoxeakemeku, ina
itukópinoamaka ne koati ípovo. Úkeane omáhiko meúkeke kurúhuxoponea.

Kuruhúxokonone Jesus
Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Xu 19.17-27

21 Yoko ápe hóyeno koéhati Símaum íhae Sîreni ukopeâti mêum,
vekopâtimaka neko xêne. Yoko ha'a Alíxandere yoko Rúfu neko hóyeno.
Énomone íkoinoxohiko kurúhuna Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

22 Yane ísimonehiko Jesus ya xoko iháxoneti Ngoûgota. Yoko “Óvoku
Opepú'iti” koêti ne Ngoûgota. 23 Ina porexóhiko Jesus víyum apêti ánahi
iháxoneti mîra, enepone iyuhii kixoti ohonéti, itea ako énapa Jesus. 24 Yane
kurúhuxoanehiko, ínamaka haxakéxokokoahiko ne ípovo Jesus. Yoko kuríkohiko
inúxotike komomâti itukóvotimoye ípovo Jesus námoe póhutihiko. 25 Yoko
nóvene ôra kuruhúxoahiko. 26 Tutíkuke kurúhuna Jesus ápe yutoéti koyuhoâti
kurúhuxinokonoke. Hara kôe neko yutoéti: “Natina jûdeuhiko râ'a” kôe.
27 Ápemaka pi'âti ómevoti, ha'ine Jesus kurúhuxeokono, poéha éxopeke,
poéhamaka lopékuke. (28 Yane koati tokopóvoti neko kúxoti yutoéti emó'uke
Itukó'oviti, eneponeko koêti: “Kutí kixókono váhere xâne ákoti aunáti ítuke” koêti.)
29 Enepohikoneko xâne hunoneâti, koémoke'e Jesus koane kayákakinoa
tûti. Hara koéhiko:
—Mahi ketohíneatimo ne hána'iti imokóvokuti koane mahi
kexépukopatimakamo ya kúveu mopo'âti káxe! 30 Keítapapuikopo, koane
yevésekapi ne kurûhu —kíxoanehiko.
31 Kúteanemaka kíxoaku tutíhiko sasedóti koémoke'eyea, koánemaka
ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muîse. Hara kixókokohiko:
—Eneporâ'a, koítovopepo po'íhiko xâne itea ákone xunáko koítopeovo.
32 Mahi koati Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, natínamaka Izarâe!
Evésekapeakopo ne kurûhu motovâti noíxea ûti, ínamo vakutípoa —koénehiko.
Koánemaka neko ha'íne kurúhuxeokono, koémoke'eamaka.

Koeku Jesus ivokóvone

Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Xu 19.28-30

33 Itumúkone káxe, hahámone uhá koeti kúveu mêum tukú koeti
mopo'âti ôra ya kiyakáxe. 34 Itopónone mopo'âti ôra, koati kohonókoti
emó'u ne Jesus. Hara koe hónoti yûho vaúkea ya emó'uke:
—Eloí, Eloí, lama sabakitáni? —koéne.
Yoko hara koêti neko yûho: “Unaém, Unaém, na koeti kurí kixínenu?”
koêti. 35 Xapákuke neko xanéhiko kamoâti, ápe koêti:
—Yokómomapihi koêku, Îliya iháxiko —koéhiko.
36 Ina apê póhuti xapákuke neko xâne ehakóvoti, kalaká'ikoponoti
esponja xoko viyum-hí koêti, ina ipíhoa kirípuhike étakati ipíhoati
pahákuke Jesus, iyúkoati. Ina kôe:
—Vokómomavo veyópeaxomo Îliya —koéne.
37 Ina apépomaka koati êno hónoti emo'u Jesus. Yane îhunokoane ne
omíxone, ivókovone.
38 Yoko énomone yaneko ókoku ôra, ívarereo neko êno kopópoti váhere
haxakoâti kúveu neko hána'iti imokóvokuti. Koati kukúkeke ívarereo
ukeâti vanúkeke yonoti poké'eke.
39 Enepone tuti húndaru xe'ó koyêti nonékuke kurúhuna Jesus,
noixoâne kixoku ivókeovo ne Jesus, hara kôe:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

(Márku 15.38)

—Koati kaná'uteoxo itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ra hóyeno —koéne.
40 Ápemaka senóhikoya ákoti malîka okínoaku ixómoyea komóma.
Xapákuke neko senóhiko, ápe Mariya Mandâlena; yoko po'ímaka koéhati
Mâriya, enepone eno Yûse yoko Teâku. Yoko énomone ne Teâku nihí'iti
yane po'i koéhati Teâku. Ina apémaka Salúme.
41 Enepohikora sêno, aínovo xanéheixoti Jesus ovo'íko ya Ngalíleya
koane huvo'óxoatine ya nókone. Enómaka po'ínuhiko sêno xaneâti ne
Jesus koeku yónea Njeruzálem.

Koeku Jesus ekoxókonone

Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Xu 19.38-42

42 Kiyoné'e káxe, koeku itúkeovo kóyuseovopene jûdeuhiko vo'oku áyui, koáne
ye'ékotinemaka ûrukeovo ne sâputu, 43 ápe hóyeno koéhati Yûse íhae Arimáteya,
hóyeno koati teyonéti ya xapákuke tutíyehiko koatíke payásoti yúhoikovoku
jûdeu. Yoko koati kuxoíxoati nê'e símeovo ne kaxena natíxea Itukó'oviti xapa
xâne. Yane kóxunakovo píhea xoko Pilátu, epemóponoati yusíkea veyópea muyo
Jesus kuruhúke. 44 Iyúpaxova Pilátu neko eyékou ivókeovone Jesus, ina ihaxíkoa

neko tuti húndaru epemó'ikoati itúkeovo koati kaná'uti ivókeovone. 45 Exoâne
xoko tuti húndaru kaná'uyea ivókeovone ne Jesus, yane síkoane neko Yûse
veyópea muyo Jesus. 46 Úkeane pího veyóponea kuruhúke. Ina aupíxoa ya kalísoti
ipovóti vaneu, enepone iháxoneti líyum, iyonoâti xoko uhôro kehoéti mopoíke.
Yane ínamaka kohokôroroko mopôi exéxeake ne uhôro. 47 Yoko noíke'eheixoa
Mariya Mandâlena iyónokonoku neko muyo Jesus, koánemaka Mâriya, eno Yûse.

Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti
Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Xu 20.1-10

16 1 Evesékone sâputu, pihóne Mariya Mandâlena; yóko'omaka ne
po'i koéhati Mâriya, enepone eno Teâku; koánemaka po'i sêno
iháxoneti Salúme vanéxoponea kohépiti xêru óvo'okopemo Jesus. 2 Koati
yuponii koêti lûmingu ínati ipuhíko káxe, pihónehiko xoko ekóxokonoku
Jesus. 3 Ina kixokókohiko:
—Kutimo veyinó'ovea ne mopôi exexoâti ne uhôro? —kixókokohiko.
4 Simoánehiko, noíxoane ahíkuxeokonone neko mopôi. Yoko koati yupihóvati
pu'íko. 5 Urúkovanehiko neko ekóxokonoku Jesus, tokononé koene kutí koeti
homoêhou hóhopu koyêti ípovo, vatá koyêti ya éxopeke. Yupihovó koéne
kónoko'iyeahiko ne sêno xaneâti hána'iti píkea. 6 Ina kôe neko yuhó'ixoati:
—Hákonoe kenóko'i. Koati Jesus íhae Nazâre yopósikopononoe,
eneponeko kuruhúxokonoti, itea exépukopone nê'e, ákoʼone yâyeke.
Yokómomapihi ra ekóxokonoku. 7 Kó'oyene yéta'akapana ne íhikauhiko
yoko Pêturu inuxó koépeamo ne Jesus timúnekenoe ya Ngalíleya. Yâkonoye
neixópatinoemo kuteâti koeku yuhó'inopi yanekôyo —kíxoanehiko.
8 Yane ipúhikopeane senóhiko neko ekóxokonoku Jesus. Koati
ehakópovotihiko pihópea vo'oku yupíheovo píkea koane koyó'ikeyea. Ako
éto'oepo koêku neko noíxone vo'oku píkeahiko.

Exókopovo Mariya Mandâlena ne Jesus
Mt 28.9-10; Xu 20.11-18

9 Koati yuponii koêti ya lûmingu, exépukopo ne Jesus ukópea xapa
ivokóvoti. Mariya Mandâlena itukóvo inúxoti éxokopovoke inâ exepúkopo.
Énomone neko Mâriya koítovone Jesus, enepone kopúhikopeaku seti koeti
ndémoniu. 10 Yane pihóne Mâriya éto'okoponeahiko neko ha'íneheixone
Jesus ixómoti isoné'ekovo koane íyoyea. 11 Itea ako akútipoahiko kameáne
yûho exépukopeane koane noíxopea.

Exókopovo Jesus ne íhikauhiko
Mt 28.16-20; Lk 24.13-49; Xu 20.19-23; Át 1.6-8

12 Ikénepoke, kópoe'akopovo ne Jesus, koane éxokopovo po'i pi'âti
kutipoâti yonotíhiko ya mêum. 13 Yane pihóne neko pi'âti éto'okoponea
neko po'ínuhiko íhikau Jesus, itea ákomaka akútipokonohiko yûho.

14 Ikénepoke ina exókopovamaka Jesus neko unze koeti íhikau koeku
ixómoyea nikóhiko xe'ókuke mêsa. Sayá'ikoa Jesus vo'oku ákoyea
akútipoahiko koane vo'oku tiú'iyea omíxone yaneko ákoyeakuhiko
akútipoa yûho neko noixópati exepúkopone. 15 Ina kixovókoxoamaka Jesus:
—Pihénoe yara uhá koeti kúveu mêum. Yokóyuhoinoa uhá koeti xâne
ra inámati ihíkauvoti omínombike. 16 Uhá koeti xâne kutipoâti, koane
ahíkovoti ya inzáke, énomonemo pihopô vanúkeke xoko Itukó'oviti. Itea
enepone xâne ákoti akutípoa, yonópotimo ipihóponovokutike. 17 Enepone
kutipoâti, harâ'a ra iyupánevoti ítukemo, hoénaxovope njunáko xokóyoke. Ya
inzáke, kopúhikopotimo ndémoniu urúkovoti xoko xâne, koane koyúhotimo
inámatihiko yuhôti ákoti itukapu yûho. 18 Motovâtimo namúkea koéxoe
koane énoyeovo ekâti koépekoti, kuteâti vénenu, itea ákomo yuvâti. Koane
ipíhahiko vô'u tutíkuke ka'aríneti, itóvotihikomo —kíxovokoxoane Jesus.

Pihopóne Jesus vanúkeke
Lk 24.50-53; Át 1.9-11

19 Uke'éxoane Vúnae Jesus yúho'ixea neko íhikauhiko, pihópone
vanúkeke. Ivátakopone éxopeke Itukó'oviti xoko ivátakoku kapáyasokone
Itukó'oviti. 20 Yane pihónehiko neko íhikau koyúhoponea koeku Jesus
ya uhá koeti yónokuhiko. Yoko huvó'oxoamaka Vúnae, kouhápu'ikeati
kaná'uko ne yûho yane iyupánevoti poréxoake itúkea.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

YÚTOE LÚKA

koyúhoti koeku Jesus

Lúka koéha yutoxoâti ra koyuhópeti. Énomonemaka yutoxôa ne koyúhope Átu. Xoko Kolósensi 4.4 vínixea itúkeovo ndútu neko Lúka. Enepone po'ínuhiko yutóxoti koeku Jesus, enepone Máteu, Márku yoko Xuâum, aínovo jûdeu. Poéhane Lúka ako itukápu jûdeu xapákuke. Teófilu koéha ne hóyeno pahúkinoake Lúka ne yútoe. Hainámaka jûdeu nê'e.

Yane yútoe, koyúhoa Lúka koêku ne Jesus ukeâti inâ apê yara kúveu mêum tukú koeti pihopóne vanúkeke. Kene ya Átu, yutóxoa ítone itúkea neko ápostulunahiko Jesus vo'ókuke ne xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyokehiko, ike pihópine Jesus ya vanúkeke.

Enepone Máteu yoko Lúka, aínovo yutoxínoveati îha ne oxúnoekene Jesus xoko turi yútoe. Yane yútoe Máteu, hane koúkeovo xoko Yûse, há'axeovoke Jesus yonópoti tukú koeti xoko Âbraum, koati turi jûdeu, exókoveati yanê'e motókeyea itúkeovo natina jûdeu ne Jesus. Ene itúkinovo tukú koeti xoko Âbraum ne iha oxúnoekene Jesus ya yútoe Máteu. Kene Lúka, xoko iyénoxapa Mâriya, enepone eno Jesus koúkea éxokovea iha oxúnoekene Jesus tukú koeti xoko Âdaum, enepone inúxoti xâne yara kúveu mêum. Itúkinovo xoko Âdaum koúkea Lúka ne yútoe, koati exókoviti itúkeovo uhá koeti xâne yara kúveu mêum simíno ne Jesus koíteova, kene haina pohúneti jûdeuhiko. Énomonemaka so'ixóvoxo, íhaxopinovake Jesus ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

So'íxinoveamaka Lúka yara yútoe kóseanayea Jesus ne xâne ka'aríneti, koane xâne kixeóvovoti ákoti itúkokonoke, koane xâne ákoti apeínoati, koánemaka xâne puvonéti kuteâti neko koperáxinotihiko nâti, yoko xâne íhae Samâriya, koane xâne pahukóvoti, yoko senóhiko.

---

1 [1] Enóne xâne itúkoti xunáko kókoyuse kíxea yutóxea koêku ra koekútihiko kousókovotine xapákuke ûti yaneko káxehiko pihotíne. [2] Enepone yútoehiko, hane koyúhoinovi, noíxone ne xanéhiko noixoâti ra koekútihiko ukeâti inâ turixóvo, enepohikone koyuhoâtimaka ra emo'u Vúnae. [3] Ngoánemaka, íninjoa unáko yundóxinopea ra koekúti Teofilú, iti hána'iti teyonéti xapákuke ûti. Yoko enóne ngóxuna'ixeovo ombósikea uha-uhá ngíxea énjea koêku ra koekútihiko ukeátine inâ turixóvo, koane kókoyuse ngíxoa yundóxinopea ukeâti tûri tukú koeti hunókoku, [4] maka yéxaneoxo itúkeovo koati kaná'uti ne ihíkauvoti íhikexokonoke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koêku Nzakâriya yoko Izâbe

5 Yaneko káxehiko itukóvoiko nâti ne Êrodi ya poké'exa Njúdeya, ápe
hóyeno koéhati Nzakâriya. Enepone hóyeno, sasedóti inuxínoti jûdeu
hó'eke itukóvoye. Yoko ápe iháxakokuhiko ne sasedóti, vo'oku ahe'ó ahe'o
kíxeokoko ítukeke. Enepone iháxakoku Nzakâriya, xoko ítuke Âmbiya óvo.
Izâbe koéha yêno neko Nzakâriya. Yoko iyénoxapamaka sasedóti neko yêno.
6 Koati ponóvoti kixoku itúkeovohiko nonékuke Itukó'oviti neko pi'âti. Koati
itukoâtihiko heú koêti ne yutoxóvoti Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muîse,
koane heú koêti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, 7 itea ako ápahuina xe'éxa.
Akó'oti okoxé'exa neko Izâbe. Yoko koati yekotíxotinehikomaka neko pi'âti.

Inâ koyuhóvo ipúhikeamo Xuaum Mbátita

8 Po'íke káxe, ixómoti ko'itúke sasá'iti ítuke Itukó'oviti ne Nzakâriya,
vo'oku símeovone kaxena ko'ítukepe. Yoko kuríkohiko ne sasedóti
inúxotike, 9 kuteâti kíxoakuhiko itúkea motovâti éxea itukóvotiye xapákuke
urúkovatimo ne sasá'iti iháxakoku kúveu ne hána'iti imokóvokuti, enepone
témpulu, itúkoponea ne itukétiya. Yoko xoko Nzakâriya iríkovo ne kûrehiko
kutí'inoke urúkovati oró'okoponea ne ísensu kixonéti, ikó'iparaxoke
Itukó'oviti, enepone êno úheti ihópune oro'ókokono. 10 Kene ne xanéhiko,
ôvane meúkeke itúkotihiko orásaum koêku oró'okea ísensu ne Nzakâriya.
11 Yane apé kó'inoane ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke. Xe'ó kó'iyeane
éxopeke oró'okovoku ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. 12 Noixoâne Nzakâriya,
kónoko'i. Yupihovó koe píkea. 13 Yane hara kíxoa ánju:
—Hako píke Nzakariyá, vo'oku kámoane Itukó'oviti ne yorásauna. Apêtimo
xi'íxa, hóyeno kalivôno, xoko yîno Izâbe. Xuâum íheximo. 14 Hána'itimo elókeko
yokóvo, koane hána'itimo úhepeko iséneu vo'ókuke. Enómakamo xâne elokeâti
okóvo ipuhíkane. 15 Koati hána'itimo teyonéti ítukeke Vúnae. Ákomo énapu víyum
koane koêkuti kó'iyeovoku ekâti, epó'oxo ukeátinemo okóvoike êno, xúnatimo ne
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. 16 Koane enómo xâne xapákuke íhae Izarâe
ponopóvoti hókea Itukó'oviti, Únae, vo'ókuke nê'e. 17 Énomonemo inuxíno Vúnae,
koane xúnatimo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke kuteâti koêku xoko Îliya,
eneponeko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Énomone kutí'inomo ponopóvoti
kixoku hókea Itukó'oviti ne xanéhiko kó'oyene, kuteâti koêku póneovo hókea
oxúnoekene mekúke. Énomonemakamo kutí'ino koyúseopoti kixoku itúkeovo
ne xâne ákotihiko itukâ ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, koane hokopâtimo ne
xêne hókone xanéhiko ponóvoti isóneu. Yanê'e, usó koyêtimo ne xanéhiko kutípea
emo'u Vúnae simané'e xapákuke —kíxoane ánju.
18 Ina kixôa Nzakâriya:
—Namo ngíxoaye énjea itúkeovo kaná'uti? Vo'oku yéngotixone, koane
yupíhovonemaka hóvenoxea ne múnjone —koéne.
19 Ina kixôa ánju:

—Undi Ngabiríye, undi ovóheixoti xoko Itukó'oviti nguxó'ixeati
koêkuti kovóxenuku. Énomone pahukónu yúnzo'ixoponeopi koane
ngoyúhopoinopea ra únati eyekoûti. 20 Itea vo'oku ákoyea yakútipoa ra
yûnzo, ukeátine kó'oyene, ákonemo ite keyúhoyi. Ákonemo ipúhika yemó'u
tukú koetímo yaneko káxe kausákapune ra koekúti ngixínopike. Yoko
kousókovotimo simapúne koati kaxéna —kíxoane ánju neko Nzakâriya.
21 Yoko kohíxopovane xanéhiko ne Nzakâriya koane iyúpaxeovahiko
yupíheovo xu'íkeneyea kúveuke ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti. 22 Ipuhíkopone,
ákone ita koyúhoyea. Yane exó kíxoane xanéhiko ápeyea noíxone ukeâti
xoko Itukó'oviti kúveuke neko sasá'iti iháxakoku témpulu. Vô'u veínoane
Nzakâriya éxokea ne xanéhiko âha koyúhoyea koêku ákoyea ita koyúhoyea.
23 Evesékone kaxéna ne Nzakâriya itúkea ítuke nonékuke Itukó'oviti,
pihópone óvokuke. 24 Ehane íhaiko ne Izâbe, yêno. Kúveu singu koeti
kohê, ôvoheixoane Izâbe óvokuke, ákone ipúhika. Hara kôe:
25 —Koati hána'iti seánakonu Vúnae. Kó'oyene, ákonemo noixó
ínjakana —koéne.

Koêku etó'okoa ánju ne Mâriya itúkeovomo eno Jesus

26 Sei koené'e kóhea ne Izâbe íhaikea, pahúkopamaka Itukó'oviti ne ovóxe
íhae vanúke, enepone Ngabiríye. Pahúkoa ya pitivóko koéhati Nazâre ya
poké'exa Ngalíleya. 27 Xoko inámatiko ârunoe âvoti oko'íma pahúkokono. Yoko
hoénaxoane hóyeno koéhati Yûse itúkeovomo yêno neko ârunoe. Enepone Yûse,
koati ámoripono Ndávi, enepone hána'iti nâti mekúke. Mâriya koéha neko ârunoe
yenómo. 28 Urúkovane ánju neko ovokúti xoko óvoheixoku ne Mâriya, hara kíxoa:
—Aéloke yokóvo. Koati únati kêku. Anéye ne Vúnae xikóyoke —kíxoane.
29 Itea koyó'i ne Mâriya kameáne yûho. Akó'oti exína isóneu
kixínoakeneye ánju emó'uinoa. Yane opósikoane ya isóneuke kixó'ekone
neko yûho. 30 Ina kixôa ánju:
—Hako píke Mariyá. Koati únati isóneunopi Itukó'oviti. 31 Iheíkotimo,
koane kexe'éxatimo hóyeno kalivôno. Jesus íheximo. 32 Koati hána'itimo
teyonéti nê'e. Iháxeokonotimo Xe'éxa ne koati Payásoti ya uhá koêti.
Porexoâtimo Vúnae Itukó'oviti itúkeovo koati hána'iti nâti kuteâti koêku
Ndávi, enepone oxú'ikene. 33 Ákomo hunókoku itúkeovo natina amósenopono
Njáko. Koati ákotimo hunókoku natíxea —kíxoane ánju ne Mâriya.
34 Ina kixôa Mâriya:
—Namo kixó'oye ngoêku? Undí'iko ârunoe, avo yúho'ixeonuku hóyeno
—kíxoane.
35 Ina kixôa ánju:
—Evesékotimo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xikóyoke. Koati xúnatimo
xikóyoke xunáko ne Vúnae, enepone koati Payásoti ya uhá koêti. Énomonemo
porexópi kexé'exayi, kutí'inokemo iháxokonoti Xe'exa Itukó'oviti ne sasá'iti
kalivôno ipuhíkotimo. 36 Kene enepone iyíno, Izâbe, apêtimakamo xe'éxa

koêku hóvenoxeane, hóyenomo kalivôno. Sei koene kóhea yoko koyúhokono
ákoyea okóxe'exa. 37 Kó'inokeneye, vo'oku ako koekúti ákoti itâ itúkea ne
Itukó'oviti yane uhá koeti yûho itúkeamo —kíxoane.
38 Ina kixôa Mâriya:
—Usó ngóye, koêkuti isóneunonu Itukó'oviti. Kaúsakapunemo
njokóyoke kuteâti ra yihó'inonu —kíxoane.
Yane pihópeane neko ánju.

Xo'opêpoinoa Mâriya ne Izâbe

39 Yaneko káxehiko, koúsokovo ne Mâriya. Éhakovo píhea ya pitivóko
ovoti xapa mopôi poké'exake Njúdeya. 40 Simoné'eya, ûrukovone óvokuke
Nzakâriya koane yúhoikea Izâbe. 41 Ehá'axo kámoa Izâbe ne emo'u Mâriya
yuhoíkoane, ehévokovo ne kalivôno okóvoike Izâbe. Koati xúnati ne Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti xoko Izâbe 42 ina kohonóko emó'u koyúhoyea. Hara kôe:
—Koati yupihóvoti unako kêku ya uhá koeti po'ínuhiko sêno.
Koánemakamo ne xi'íxa, koati únatimo koêku ya uhá koeti po'ínuhiko
kalivôno. 43 Ako omóndokea síminu, iti eno Únaem. 44 Vo'oku ehá'axo
ngámoa ne yemó'u yihoíkonumeku, ehévokovo ne kalivôno ongóvoike,
yupihóvoti elókeyea okóvo. 45 Koati únati kêku, iti kutipoâti ne yuhó'inopi
Vúnae vo'oku kousókovotinemo ne yuhó'inopi —kíxoane Izâbe.

Akene Mâriya

46 Ina kôe ne Mâriya:
—Koati yupihóvoti ngahána'ikea ra Itukó'oviti, Únaem. 47 Koâti
hána'iti elókeko ongóvo vo'oku Itukó'oviti, enepone Koitóvonuti, 48 vo'oku
puyákeovonu okóvo, undi kixeóvovoti ovóxe. Ukeátine kó'oyene, inixoâtinemo
uhá koeti xâne itúkeovo koati únati ngoêku, 49 vo'oku koati hána'iti ítukeinonu
Itukó'oviti, enepone Xúnati ya uhá koêti. Koati sasá'iti ne îha. 50 Ako hunókoku
seánakoa ne uhá koeti teyoâti. Enepone seánako, anêkomaka oúkeke
xe'éxaxapa yoko ámoripono xâne kutipoâti. 51 Koútata'ixoa Itukó'oviti ne
hána'iti xunáko. Íkorokoa ne inixópovoti itúkeovo payásoti, ixané kixópa ne
âha itúkea. 52 Íkorokoamaka ne payásotihiko yane itúkeovo hána'iti pahúkoti.
Hane kapáyasokopo xâne ákoti xunáko koane ákoti apayáso. 53 Poréxopamaka
êno únatinoe koekúti ne xâne kutí koeti épeu hímakati. Kene ne iríku, veyópea
apeínoati. 54 Huvó'oxovi, uti íhae Izarâe, uti ovóxe, kuteâtimaka yuhó'ino
voxúnoekene itúkeamo ya seánakovike. 55 Énomone neko yuhôti ákotinemo
uké'eyeaku, yuhó'ino Âbraum koánemaka ne uhá koeti ámoripono. Énomone
itúko ne Itukó'oviti kuteâti yuhó'ino voxúnoekene mekúke —koéne ne Mâriya.
56 Yoko mopó'a kohê ovóponoa Mâriya xoko Izâbe. Yane pihópone óvokuke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koêku Xuaum Mbátita inâ ipuhíko

57 Simovóne kaxena ipúhikope xe'éxa ne Izâbe, hóyeno kalivôno
koxé'exa. 58 Enepone múxonehiko evo Izâbe oveâti xêrerekuke óvoku,
koánemaka ne iyénoxapa, eyékoxoane koêku ne hána'iti seánakoa Vúnae,
koane huvó'oxoponeahiko ya hána'iti elókeko okóvo. 59 Oitú koené'e
kaxéna ne kalivôno, sirkunsidá kíxoanehiko. Yoko kahá'ane xanéhiko
íhaxopea iha há'a, 60 itea hara kíxoahiko êno ne kalivôno:
—Ákomo kalíhuina koéhapea iha há'a râ'a. Xuâum koéhamo —kíxoane.
61 Ina kixokóno:
—Itea ako ápahuina iyíno koehâti ne ihâe —kixókonone.
62 Ina epemó'ikeahiko há'a ahá'inoa koéhayea ne kalivôno. Vô'u veínoahiko
épemo'ikea. 63 Yane épemone kali tâpoa ne Nzakâriya, yutóxoku. Hara koe
yútoe: "Xuâum koéha râ'a" koéne. Yoko heú koe xâne iyúpaxeova neko
koekúti. 64 Ehá'axo yutóxoa Nzakâriya, koyúhopone, ákone itopeâti nêne.
Koyúhopone koane iháyu'ikopea Itukó'oviti. 65 Yupihovó koéhiko píkea heú
koêti neko xâne ko'óvokutihiko xêrerekuke óvoku. Koane tumúne yóno
itóhineyea neko koekúti xapákuke ne ko'óvokuti ovâti neko poké'e xapa mopôi
ya Njúdeya. 66 Êno itúkinoa isóneu uhá koeti xâne kamoâti, koane kó'iyeahiko:
—Kutímeamo itúkovo ra kalivôno apayá'inane? —koéhiko.
Yoko koati apêti xunako Vúnae xokóyoke ne kalivôno.

Ihayú'iko Itukó'oviti ne Nzakâriya

67 Enepone Nzakâriya, há'a ne kalivôno, koati xúnati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
xokóyoke. Yane turíxovone koyúhoyea koekúti âvoti simâpu kaxéna. Hara kôe:
68 —Viháyu'ika ne Vúnae Itukó'oviti, kuvóvone íhae Izarâe, vo'oku simóne
huvó'oxoponeovi, uti xanéna, koane veyópeovi ya vóvoheixea opékuke
xunako vanáne. 69 Pahúkinovine koati xúnati Koitóvoviti ukeâti xapa
amósenopono Ndávi, enepone ovoxe Itukó'oviti mekúke, 70 kuteâtimaka neko
koati yuhôti, yuho Itukó'oviti mekúke pahúkeamo, enepo evékinovea xoko
sasá'itihiko ovóxe koyuhópoinoati emó'u xapa xâne. 71 Kó'inokeneye motovâti
koíteovovi ya vanánehiko, yoko ya xunáko ne uhá koeti puvo'óviti. 72 Koati
koseánati ne voxúnoekene, koane puyákoponovamaka okóvo koúsokea neko
sasá'iti yuhó'inoa mekúke. 73 Énomone neko koati yuhôti, yuhó'ino voxú'ikene
Âbraum 74 víteovamo ne vanáne, koane hókeamo uti Itukó'oviti ákoti píkone
ûti, 75 koêkumaka sasá'iyea yoko póneovo kixoku vitúkeovo nonékuke ya uhá
koeti kaxena ûti yara kúveu mêum. 76 Kene îti kalivonó, ihéxikonotimo páhoe
Itukó'oviti, enepone koati Payásoti ya uhá koêti, koyúhoinoa emó'u. Vo'oku
itínemo inuxínoa ne Vúnae, mihi'ókinoatimo oxéne itúkea ítuke xapákuke
xâne. 77 Yexókoatimo ne xanena ûti koíteovamo Itukó'oviti koane kotúyopinoa
pahúnevo, 78 vo'oku koati yupihóvoti itúkeovo seánati ne Itukó'oviti. Énomone
kutí'inoke isíminovitinemo hána'iti kouhápu'ikoviti íhae vanúke, 79 maka

kaúhapu'ikanemo ne ovoti hahákutike, enepohikone kutí koeti ákau pevóti
hoenáxovotine yonópeamo ipihóponovokutike, koane évekavinemaka xoko
xêne óvoku unako koeku ûti ya ikéneke Itukó'oviti —koéne Nzakâriya.
80 Yoko tumúne yóno payá'iyea neko kalivôno koane ukóponea éxea
Itukó'oviti. Ehane óvoheixo mêum ákoti apêti tukú koeti simovóne
kaxena éxokeovo xanéhiko íhae Izarâe.

Koêku inâ ipuhíko Jesus
Mt 1.18-25

2 1 Yaneko káxehiko, ápe yûho neko koati payásoti nâti, enepone Seza
Augústu, koyúhoti kónokea yutóxoponea îha ne uhá koeti xâne
natíxokuke, motovâti kayúmakexeokono yé'akeye xâne apêti yaneko uhá
koeti poké'e óvoku natíxea. 2 Yaneko inúxoti yutóxopono îha ne xanéhiko,
Sîreniu itukóvo ngovenâdo ya poké'exa Sîrea. 3 Uhá koêti neko xanéhiko,
kónoko yutóxoponea îha xoko pitivóko koati úkeaku oxúnoekene.
4 Yane pihónemaka Yûse ukeâti Nazâre, pitivóko ya poké'exa Ngalíleya. Hane
yóno Mbélem, pitivóko ya Njúdeya, enepone pítivokona Ndávi, nâti mekúke.
Yonínoake Yûse vo'oku itúkeovo ámoripono Ndávi. 5 Pîho yutóxoponea îha
koánemaka iha Mâriya, yêno. Yoko ihaíkotine ne Mâriya. 6 Koêku óveahiko
ya Mbélem, simóvone kaxena koxé'exayea. 7 Hóyeno kalivôno koxé'exa, koati
inúxoti xe'éxa. Ina aupíxoa ya ipovóti, yane tunukú kíxoane kúveuke kúxu,
vo'oku itúkeovo xoko níkaxokonoku hó'openo okóhiko. Akó'oti inîxa imókoku
xoko ókoku yonôti vo'ókuke neko êno xâne yonôti yanekôyoke.
8 Yaneko mêum xe'ókuke neko pitivóko, ápe koyónotihiko su'ûso herú
kixoti yóti kóyonoyea su'úsona. 9 Yaneko yóti, apé kó'inoanehiko ánju
íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti. Koati êno uhé'ekoti uhapú'iti íhae xoko
Itukó'oviti kouhápu'ikoatihiko neko koyónoti su'ûso. Êno píkeahiko
vo'ókuke. 10 Ina kixôa ánju:
—Hákonoe píke. Nzimínopike omínombinoe koati únati eyekoûti
kutí'inoke apêtimo êno hána'iti elókeko okóvo ne uhá koeti xâne. 11 Kó'oyene
ya pítivokonake Ndávi ipúhikinopinenoe ne Koítovoti. Énomone ne Mésiya,
Yúnae. 12 Hanemo yéxi: Tokononé ketínoemo kalivôno aupí koyêti ipovóti,
tunukú koyêti kúveuke kúxu —kíxoanehiko ánju.
13 Yane apé koéne xokóyoke neko ánju ákoti yumaxápu po'ínuhiko ánju
íhae vanúke ihayú'ikoti Itukó'oviti. Hara koéhiko:
14 —Iháyu'ikakana ne Itukó'oviti yâkonoye vanúkeke. Kene yâye yara
poké'e, itúkapu kásati omixóneti yoko úhepeti isoneûti apê xapákuke
xâne kahá'ainoakehiko Itukó'oviti únati —koénehiko.
15 Úkeane pihopóhiko neko ánju vanúkeke. Ina kixokóko ne
koyónotihiko su'ûso:
—Hingá, pîha ûti ya Mbélem. Naíxapanavo ûti ne koekúti yuhó'inovi Vúnae.
16 Yane ehakovó koénehiko píhea. Ehane ínixopono Mâriya yoko Yûse, koánemaka

(Lúka 2.7)

ne kalivôno tunukú koyêti kúxuke. 17 Yane ina turixóvo koyúhopea kuteâti
koêku yuhó'inoahiko ánju vo'ókuke ne kalivôno. 18 Uhá koeti eyekóxoati neko
koekúti, iyúpaxeova yûho neko koyónoti su'ûso. 19 Kene Mâriya, uha-uhá kíxoa
unákea isóneuke neko emo'úti, koane êno itúkinoa isóneu. 20 Ina pihôpo neko
koyónotihiko su'ûso, ihayú'ikoti Itukó'oviti koane imokó'ikoati vo'oku uhá koêti
neko noíxone yoko kámone. Yoko koati tokopóvoti uhá koêti neko yuhó'inoa ánju.

Itukínokono îha ne Jesus

21 Itopónone oitu koeti káxe ike ipúhikine ne kalivôno, simóvone
kaxena sirkunsidá kíxeokono. Yane itúkinokonomaka îha. Jesus
íhaxeokono kuteâti íhaxeake ánju yanekôyoke tumúneke íhaikea Mâriya.

Omokóno Jesus hána'itike imokóvokuti ya Njeruzálem

22 Yoko yanekôyoke, itóponone yé'akeye káxe nókone kúxea ne Mâriya
yoko Yûse motovâti kasása'ikopeovo nonékuke Itukó'oviti ike ipúhikine
xe'éxa, kuteâti páhoenoa yútoe Muîse itúkea. Yane ómahiko ne xe'éxa ya
Njeruzálem, kuri'ókopati Vúnae 23 kuteâti koêku nókone itúkea vo'ókuke
ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Vúnae, enepone koêti: "Uhá
koeti xuvé'eti xe'exa xâne, konókoti kurí'okopeokono Vúnae" koêti.
24 Énomone pihínohiko ómea ikó'iparaxoke Itukó'oviti, kuteâti koêku
páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti, enepone koyúhoti
kónokea ómea pi'âti kirîu, áko'o itukovo pi'âti kálihunoe xe'exa kurûte.

Akene Simêum

25 Yoko ápe hóyeno ya Njeruzálem koéhati Simêum. Koati ponóvoti neko
hóyeno yoko teyotímaka Itukó'oviti, koane kuxoíxotimaka símea ne koitóvoti
xâne íhae Izarâe. Koati apêtimaka xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
xokóyoke. 26 Yoko éxokoane Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti âvoyeamo ivákapu
koêku âvoyea naíxa ne Mésiya, enepone páhoe Vúnae Itukó'oviti koíteovo
xâne. 27 Énomone yanekôyo, éxokoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Simêum
kónokea píhea yane hána'iti imokóvokuti. Koane pihóneya. Yoko koati
yónokumaka ne há'a yoko eno Jesus omâti ne xe'éxa, itukóponoati kuteâti
neko páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti ya emó'uke Itukó'oviti. 28 Yaneko
simoánehiko há'a yoko eno Jesus, simónemaka ne Simêum, ina namukôa
neko kalivôno. Koeku nú'uxea, koane iháyu'ikea Itukó'oviti. Hara kôe:
29 —Kó'oyene Unaém, úhepetinemo inzóneu ivóngeovo vo'oku
yéxokonoane ra kixínenuke yanekôyo. 30 Vo'oku noínjoane ya ungéku
ra péhoe yara kúveu mêum koíteovo xâne. 31 Keúsokoane ne koekúti
nonékuke uhá koeti xâne. 32 Enepora kalivôno, kouhápu'ikinotimo
po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, kutí'inokemo imihé'okoti isóneu.
Kene ûti, uti xenéna, enómo ihayú'ikoviti vo'ókuke —koéne neko Simêum.
33 Enepone há'a yoko êno ne Jesus, yupíhova iyúpaxeova neko yuho
Simêum vo'ókuke ne xe'éxa. 34 Ina epemínoahiko Simêum unako koêku
xoko Itukó'oviti. Yane hara kixómaka Mâriya, êno ne kalivôno:
—Enepora kalivôno, koati pahoéti xapákuke ûti íkorokea koane koéxepukopea
ênoti xâne ya Izarâe. Koati hoénaxovopemaka ko'ítukeyeane Itukó'oviti xapákuke
ûti, itea enómo xâne okopâti. 35 Yoko enómo hána'iti tiveko iséneu vo'ókuke.
Kutí koetimo tiveko tetúkine heú'iti pirítau yomíxoneke. Yoko enómo xâne
kouhápu'ikeokonoti oveâti isóneuke vo'ókuke ra kalivôno —kíxoane Simêum.

Ikoró'ixinovomaka Itukó'oviti ne Ána

36 Yoko ápemaka sêno koéhati Ána koyúhoti koekúti éxokoake Itukó'oviti
âvoti simâpu kaxéna. Eneponeko sêno, ihine hóyeno koéhati Fanûe,

ámoriponomaka Âze, po'inu iháxakoku xanena Izarâe. Hóvenoenone neko
sêno. Pohu seti koe xoénae ko'íma, yane ivókovone îma. 37 Enepora sêno
ivokóvoti îma, oitentai koaturu koéne xoénaena. Yoko kóyekune ya témpuluke.
Yóti, káxe véyo ixómoyea ituko orásaum koane jejuá kó'iyea, yuixóvoti
ikóseanaxeovo Itukó'oviti. 38 Énomone yaneko ókoku ôra omokónone Jesus
hána'itike imokóvokuti, simómaka ne Ána ikoró'ixoponovoti xoko Itukó'oviti,
koane koyúhoyeamaka koêku ne kalivôno xoko uhá koeti xâne kuxoíxoati ne
páhoe Itukó'oviti koíteovo xanéhiko ya Njeruzálem.

Pího Jesus ya Nazâre

39 Itukoâne evo Yûse yoko Mâriya uhá koêti ne nókone itúkea yane
yutoéti Ponóvotike Kixovókuti emó'uke Vúnae, ina aukópovo Ngalíleyake
yonópoti Nazâre, enepone pítivokona.
40 Yoko tumúne yóno payá'iyea ne kalivôno koane xuná'iyea mûyo,
koane itúkeovomaka ko'isóneuti. Yoko koati êno itípanevo vo'oku
seánako Itukó'oviti oúkeke.

Pího Jesus ya hána'iti imokóvokuti ya Njeruzálem

41 Heú koeti xoénae píhea há'a yoko êno ne Jesus ya Njeruzálem xapa
áyui jûdeu hó'eke iháxoneti Páskoa. 42 Itopónone nduse koeti xoénaena ne
Jesus, xáneane há'a yoko êno ya Njeruzálem xapa ayuíti, kuteâti itúkeovo
kixóvokuhiko yónea. 43 Uke'éne ne ayuíti, pihóponehiko óvokuke, itea
ôvane Jesus ya Njeruzálem ákoti exâ há'a yoko êno. 44 Ikútixatihiko apépoti
xapákuke xanépone koeku pihópeahiko. Poehâne káxe yóneahiko, ina
oposíkoa há'a yoko êno xapákuke ne iyénoxapa yoko éxonehiko. 45 Ako'óne
inixápana, aúkopovo ya Njeruzálem oposíkoponoati. 46 Mopó'apeke káxe
ikéne, ina inixóponoa hána'itike imokóvokuti, vatá koyêti xapákuke
ne ihíkaxoti xanéhiko hó'eke. Ixomo kamokénoahiko Jesus koane
épemo'ikeahiko. 47 Heú koêti neko xanéhiko kamokénoati, yupíhova
iyúpaxeova kó'exoneyea ne Jesus koane itúkeovo koati tokopóvoti ne
yumópope. 48 Iyúpaxovamaka há'a yoko êno noixoâne. Hara kíxoa êno:
—Nje'exá, na koeti kixínevineye? Yupíhovane koyó'iyea ûti, ûndi yoko
yá'a koeku ixómoyea vopósi'ixopopi.
49 Ina kixôa Jesus:
—Na koeti pipókexino iséneu yopósi'ixopinonu? Ákoikopo yéxa
itúkeovo óvokuke Nzá'a óvonzeixo? —kíxoane.
50 Itea ako éxina isóneu há'a yoko êno neko yumópeake.
51 Yane xanépoanehiko Jesus ya Nazâre. Koati kutípoti há'a yoko êno,
koêkuti yuhó'inoa. Enepone eno Jesus, heú kíxoa unákea isóneuke neko
koekútihiko.
52 Yoko tumúne yóno kurí'uxeovo éxone Jesus koane payá'iyea yoko
enó'iyea itípanevo nonékuke Itukó'oviti koane xapa xanéhiko.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Inâ turixôa Xuaum Mbátita ne ítuke
Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Xu 1.19-28

3 1 Yanekôyoke, itóponone kinze koeti xoénae natíxea ne Tiberiu Sêza,
enepone koati payásoti nâti ya Róma. Kene Ponsiu Pilátu itukóvo
ngovenâdo ya Njúdeya. Kene ya Ngalíleya, Êrodi pahukóya. Kene ya
Itûreya yoko Tarakoníti, Filípi, po'inu Êrodi pahukô. Kene ya Ambíleni,
Lîsanea itukóvo pahúkotiya. 2 Kene Ána yoko Kaífa itukóvo koati payásoti
sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yanekôyoke. Koati énomone yaneko
káxehiko, ápe yuhó'inoa Itukó'oviti ne Xuaum Mbátita, xé'a Nzakâriya,
koeku óvoheixea ya mêum ákoti apêti. 3 Yane heú kíxoa Xuâum yónea ne
poké'e xe'ókuke ne huvêo, enepone Njôrdaum, koyuhó'inoati ne xanéhiko
kónokea ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koánemaka kuríkopea,
motovâti kotúyopea Itukó'oviti ne pahúnevo, ina yusîka áhikeovo
xokóyoke. 4 Énomone kuteâtimaka koeku yutóxeovo emó'uke Itukó'oviti
yútoeke porofeta Izâiya mekúke, xoko kó'iyeaku:

> "Énomonemo ne kohonókoti emó'u ya mêum ákoti apêti xapa
> xâne kamokénoponoati. Haramo koe yûho: 'Míhi'akinanoe
> oxéne ne Vúnae itúkea ítuke xepákukenoe. Kéyuseapa ne kixeku
> itíkivo nonékuke' koêti. 5 Hanemo koéneye kuteâti koeku xêne
> kounákopokono enepo pura'úxopokono ne uhoróxotiya. Koati
> kuteâtimaka koêku ikútipu'ikopokono ne vanuké'exoti koane
> ponopókono ne xêne ínati ikáyukexo, enepo pura'úxokono koane
> ikútipu'ikopokonomaka ne uhoróxotiya. 6 Yoko noixoâtimo uhá
> koeti xâne kíxoaku Itukó'oviti koíteovo xâne" kôe yútoe Izâiya.

Izâiya 40.3-5

Koeku yuho Xuaum Mbátita

7 Hara kíxovokoxoa Xuâum neko êno xâne pihinoâtihiko, enepohikone
epemóponoati áhikea:
—Itínoe ámoripono xâne kutí koeti koâti ipúhokovoti koéxoe, ikítixati
itívoatimo ne ipíhoponopemo Itukó'oviti pohúneti vo'oku yáhikivo njokóyoke?
Ako kalíhuina. 8 Konókoti itíkinoe únati motovâti iyúseyea itíkivonoe
ikotívexoati isóneuke ne pahúnevo koane kurikópatimaka. "Uti ámoripono
Âbraum," hákonoe koe iséneupinovo, pe'okoâti itíkivo aha Itukó'oviti vo'ókuke.
Vo'oku eneponi itukápu énomone kahá'a ne Itukó'oviti, mani pahukoâti
itúkopeovo ámoripono Âbraum ra itátanehiko mopôi. 9 Kuteâti koêku ne povôti
usó koyêtine tetúkea tikótihiko ukeâti poéheveke, enepohikone uhá koeti
ákoti parêxa únati há'i, ina kurikókono yúkuke, énomonemakamo kíxoaneye
Itukó'oviti ne uhá koeti xâne váhere kixoku itúkeovo —kíxovokoxoane.
10 Ina kixôa xanéhiko ne Xuâum:

—Kutí'ikopo kónoko vitúkea?
11 Ina yumopâ Xuâum:
—Koêkuti apêti pi'âti kápana, paréxa póhuti ne xâne ákoti ítuke. Kúteanemaka koêku ne apêti nîka, paréxamaka xâne épeu hímakati —koéne.
12 Ápemaka koperáxinotihiko nâti simôti xoko Xuâum, enepohikone yómoti ánu'ukea kóperau. Hara kixóponoamaka:
—Ihikaxotí, kuti kónoko vitúkea?
13 Ina kixoáhiko Xuâum:
—Ópoehane yé'akeye péhoenokono képeraxi, ene képeraxa. Hákone yanú'ukoa —kíxoanehiko.
14 Ápemaka húndaruhiko kixoâti:
—Kene ûti, kuti kónoko vitúkea?
Ina yumopâmaka Xuâum:
—Hako vaheréxo ítikeinoa ne xanéhiko. Hákomaka itikóheyi koêku ne koêkuti xâne. Aúhepeinoamaka iséneu ne yé'akeye tiûketi némoenoe —kíxoanehiko.

Koyuhôa Xuaum Mbátita itúkeovo koitóvoviti ne Jesus
Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Xu 1.19-28

15 Yoko enepohikoneko xâne, koati ainóvoti kuxoíxoatine símea ne páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Ká'aye koéhiko isóneuno Xuâum: “Énomonemea ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovovi? áko'o pó'itimea” koe isóneunoahiko. 16 Ina kixoáhiko Xuâum:
—Kaná'uti ánjikeopinoe ya úne iháke Itukó'oviti, itea keno'ókotinemo koati hána'iti teyonéti ya undíke. Muhíkova anjí'okeova ngúxeinoa imo perékatana, ako omóndokea. Énomonemo ahíko xanéhiko haînati ya úne itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Yoko kutí koetimo otuko yúku ne xunáko kasása'ikea. 17 Hanemo koéneye, xâne omó'ixoti kasasá'ikopeti kuteâti ápa vo'ókuke. Kuteâti kixókonoku nonéti, enepone tirîku kasasá'ikovo, énomonemakamo kixóneye xanéhiko nê'e. Kuteâtimaka koeku ípihopeokono há'i íhakuke, énomonemakamo kixóneye xâne únati kixoku itúkeovo nê'e. Kene ne xâne ákoti aunáti, enepohikone kutí koeti ike kasása'ikine tirîku, kurikoâtimo yúkuke ákotinemo ípukeovoku —kíxovokoxoane Xuâum.
18 Énomone koéneye yuho Xuaum Mbátita. Koane ákomaka tôpi po'ínuhiko enékope xanéhiko koêku koyúhoinoa ne inámati ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti. 19 Ina saya'íkoamaka Xuâum ne Êrodi, enepone hána'iti pahúkoti ya Ngalíleya, vo'oku kóyenopea yeno koati po'ínu, sêno koéhati Erôdiya. Haina póhutine, itea vo'ókumaka po'ínuhiko váhere ítuke. 20 Yane inamá'axo kuri'úxovo váhere ítuke ne Êrodi vo'oku kuríkeane Xuâum ika'ákovokutike.

Koeku ahíko Jesus ne Xuaum Mbátita
Mt 3.13-17; Mk 1.9-11

21 Uke'éxoane Xuâum áhikea uhá koêti neko xâne, ina ahíkomaka
Jesus. Koeku itúkea orásaum ne Jesus, mihe'ó koéne ne vanúke 22 koane
evésekea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke kutí koeti kurûte. Yane
apé koéne emo'úti inu'íxoti vanúkeke koêti:
—Iti Nje'éxa koati ákoti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti elókeko
ongóvo —koéne.

Oxúnoekenehiko Jesus
Mt 1.1-17

23 Enepone Jesus, itopónone kuteâti tirinta koetine xoénaena, ina
turixôa itúkea ne ítukexeake Itukó'oviti. Yoko ya isóneunoake xanéhiko,
koati xé'a Yûse nê'e. Harâ'ahiko iha oxúnoekene.
Enepone ôxu, Éli koéha. 24 Kene Éli, xé'a Matâti.
Enepone Matâti, xé'a Lévi.
Kene Lévi, xé'a Meúki.
Kene Meúki, xé'a Njanâi.
Kene Njanâi, xé'a Yûse.
25 Enepone Yûse, xé'a Matátiya.
Kene Matátiya, Ámu itukôa xé'a.
Kene Ámu, Nâum itukôa xé'a.
Kene Nâum, Ézli itukôa xé'a.
Kene Ézli, Nâgai itukôa xé'a.
26 Kene Nâgai, Mâte itukôa xé'a.
Kene Mâte, Matátiya itukôa xé'a.
Kene Matátiya, Semêi itukôa xé'a.
Enepone Semêi, Yûse itukôa xé'a.
Kene ne Yûse, Njôda itukôa xé'a.
27 Kene Njôda, Njoánam itukôa xé'a.
Kene Njoánam, Rêza itukôa xé'a.
Kene Rêza, Nzorobâbe itukôa xé'a.
Kene Nzorobâbe, Salatíye itukôa xé'a.
Kene Salatíye, Nêri itukôa xé'a.
28 Kene Nêri, Meúki itukôa xé'a.
Kene Meúki, Âdi itukôa xé'a.
Kene Âdi, Kôzam itukôa xé'a.
Kene Kôzam, Eumâdam itukôa xé'a.
Kene Eumâdam, Ér itukôa xé'a.
29 Kene Ér, Njozûe itukôa xé'a.
Kene Njozûe, Eliêze itukôa xé'a.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kene Eliêze, Njôrim itukôa xé'a.
Kene Njôrim, Matâti itukôa xé'a.
Kene Matâti, Lévi itukôa xé'a.
30 Kene Lévi, Simêum, xé'a Njúda, itukôa xé'a.
Kene Njúda, Yûse, xé'a Njónam itukôa xé'a.
Kene Njónam, Eliyáki itukôa xé'a.
31 Kene Eliyáki, Melêa itukôa xé'a.
Kene Melêa, Mêna itukôa xé'a.
Kene Mêna, Matâta, xé'a Nátam, itukôa xé'a.
Kene Nátam, Ndávi, xé'a Njése itukôa xé'a.
32 Kene Njése, Ôbedi, xé'a Mbôa, itukôa xé'a.
Kene Mbôa, Sála itukôa xé'a.
Kene Sála, Nâsom itukôa xé'a.
33 Enepone Nâsom, Aminâdabi itukôa xé'a.
Kene Aminâdabi, Ândimi, xé'a Ârni, itukôa xé'a.
Enepone Ârni, Êzorom, xé'a Pêre, itukôa xé'a.
Kene Pêre, Njúda itukôa xé'a.
34 Kene Njúda, Njáko, xé'a Izáki, itukôa xé'a.
Kene Izáki, Âbraum, xé'a Têra, itukôa xé'a.
Kene Têra, Náko itukôa xé'a.
35 Kene Náko, Serûki, xé'a Rágau, itukôa xé'a.
Kene Rágau, Faléki, xé'a Êbe, itukôa xé'a.
Kene Êbe, Sála itukôa xé'a.
36 Kene Sála, Káinam, xé'a Arafáxadi itukôa xé'a.
Kene Arafáxadi, Sem, xé'a Nôe, itukôa xé'a.
Kene Nôe, Laméki itukôa xé'a.
37 Kene Laméki, Metuzálem, xé'a Enóki, itukôa xé'a.
Kene Enóki, Njaréti, xé'a Maléleu, itukôa xé'a.
Kene Maléleu, Káinam itukôa xé'a.
38 Enepone Káinam, Ênu itukôa xé'a.
Kene Ênu, Séti itukôa xé'a.
Kene Séti, Âdaum itukôa xé'a.
Kene Âdaum, Itukó'oviti itukôa xé'a.

Hixopâ Ndeâpu íkorokea ne Jesus pahunévotike

Mt 4.1-11; Mk 1.12-13

4 1 Yupihovó koéne êno xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko Jesus ukopeâne húveona Njôrdaum. Yane ómane Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya mêum ákoti apêti. 2 Koarenta koe káxe óva koane hixópea Ndeâpu íkorokea pahunévotike. Ákomaka nîka ne Jesus koeku óvoheixeaya. Ikénepoke koarenta koeti káxe ákoyea nîka, yane épekoane hímakati. 3 Yane hara kíxoa Ndeâpu:

—Enepo itikápuxo koati kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti, pehúka
sá'iri'okopeovo pâum ra mopôi.
4 Ina yumopâ Jesus:
—Hara kôe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Haina póhutine nikokónoti
koxunáko xâne” kôe.
5 Ínamaka ómo Jesus ne Ndeâpu vanúke'exeakuke ne mopôi. Yane hú kíxoane
éxokea uhá koeti pahúkoku payásotihiko yara kúveu mêum. 6 Ina kixôa Ndeâpu:
—Mborexópeatimo itúkeovo îti exêa koêku uhá koêti ra natixókutihiko,
koane ítikenemo uhá koêti ne úhe'ene. Yane itimo hána'iti ihayú'iuti
vo'ókuke. Vo'oku mboréxokonoane uhá koêti râ'a, yoko koêkutimo ânja
mboréxea, mborexoâtimo. 7 Poéhane ipíyikexi nonénguke kutí kixénuti
Itukó'oviti, yane ítikenemo uhá koêti —kíxoane.
8 Ina kixôa Jesus:
—Hara kôe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Ópoehane Yúnae
Itukó'oviti ipíyikexina. Poéhane motovâ kíxeokononeye” kôe —kíxoane.
9 Yane omone Jesus ne Ndeâpu ya Njeruzálem xoko koati kirípuhike ne
hána'iti imokóvokuti, ina kixôa:
—Enepo itikápuxo Xe'exa Itukó'oviti, kepúhakapapu poké'eke, 10 vo'oku
hara kôe ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti:

> “Pahukoâtimo Itukó'oviti ne ánjuhiko, enepone ovóxe íhae vanúke,
> kátarakeopi. 11 Énomonemo namukópopi ya vô'u maka hákone
> okó'okovo hîvi ya mopôi” kôe.

Sâramu 91.11-12

12 Ina kixôa Jesus:
—Haramaka kôe po'i yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Hako yoposí'okova
ne Yúnae Itukó'oviti” koémaka.
13 Uke'éxoane Ndeâpu hixópea ne Jesus ya uhá koeti kó'iyeovoku
hixópeake, yane kali ahíkuxopeovaiko kuxotí'iko káxe unátiyeakumo
kíxoaku ítea íkorokea pahunévotike.

Inâ turîxo ítuke ne Jesus Ngalíleyake
Mt 4.12-17; Mk 1.14-15

14 Ikénepoke, ina aukópovo ne Jesus Ngalíleyake. Koati xúnati ne
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. Yoko hi'imé koéne xâne eyekóxeati
unako ítuke yaneko poké'e. 15 Íhikaxomaka ne Jesus ya sinâgogahiko,
enepone íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko, koane uhá kó'iyea xâne iháyu'ikea.

Pího Jesus ya Nazâre
Mt 13.53-58; Mk 6.1-6

16 Úkeane pího ne Jesus ya Nazâre, pitivóko éxokexeaku. Ya sâputu,
pihóne ya íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko kuteâti kixóvoku. Yane ina
exepúko yúhoikea emo'u Itukó'oviti. 17 Yoko ápe porexoâti ne koyuhópeti,

óvoku yútoe porofeta Izâiya, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.
Mihe'ókoane Jesus, ina inixóponoa xoko kó'iyeaku ne yutoéti:
18 “Anéye njokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Vúnae, enepone haxakónuti
ngoyúhoinoa xâne ákoti apeínoati ra inámati ihíkauvoti ítuke
Itukó'oviti. Pahúkonumaka ngoyúhoyea símeovone kaxena
íteovo xunako vaherévokoti ne xanéhiko kutí koeti ákau váhere
kixovókuti. Pahúkonumaka mboréxea ínixopea ne xâne komítiti,
koane ngayápahikopea koêku ne xâne kutí koeti koínoti êno ínati
koekúti vo'oku tiú'iko kóyeku. 19 Pahúkonumaka ngoyúhoyea
símeovone kaxena koúhapu'ikeovo hána'iti seánakoa Vúnae ne
xanéhiko” koêti.

Izâiya 61.1-2

20 Uke'éxoa yúhoikea, yane exéxopane Jesus ne koyuhópeti, koane
poréxopea ne xâne unakópati, ina ivatákopomaka ne Jesus. Yoko uhá koêti
neko xanéhikoya, komomo-komomó kíxoixoane. 21 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepora emo'u Itukó'oviti yuké'eu kémokenoyi, simóvone kíxone
kó'oyene —kíxovokoxoane.
22 Yoko uhá koêti neko kamokénoti, ínixeahiko úhe'ekea neko yuho
Jesus. Koati iyupáxovatihiko éxea koyúhoyea emo'útihiko yupihóvoti
unáko kuteâti neko yûho. Hara kixókoko:
—Hainá'ikopo xé'a Yûse râ'a?
23 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati kaná'uti keyúhoinonoamo ra kixonéti koêti: “Iti ipixáxoti,
keítapapu” koêti. Koane: “Itíkinaveamaka yara pitivóko peyá'iyiku
uhá koêti ne ítike veyékoune itíki ya Kafanâum” kixénutimo. 24 Koati
endó'okopitinoe koêku: Ako ápahuina porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti
ivavákokonoti xapa xâne úkeakuke. 25 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe:
Êno sêno ivokóvoti îma ya Izarâe yanekôyoke ya kaxénake Îliya. Énomone
yaneko ákoyeaku kêva úko ya kúveu mopo'âti xoénae sei koeti kohê. Yoko
enómaka hímakati ya uhá koêti neko poké'e yanekôyoke. 26 Itea haina xoko
ivokóvoti îma ya poké'exake Izarâe pahúkokono ne Îliya. Hane pahúkokono
xoko sêno ákoti itukapu jûdeu, sêno ivokóvoti îma ya Sarépita poké'exake
Sîdom. 27 Enómaka xâne ya poké'exa Izarâe ya kaxénake porofeta Ilîzeu
yúvone koati koímaiti arinéti, enepone lépara kixonéti, itea ako ápahuina
xapákuke koítovone ne porófeta. Poéhane Námam, hóyeno ákotimaka
itukapu jûdeu íhae poké'exa Sîrea koítovo —kíxovokoxoane Jesus.
28 Yane yupihovó koene ímaikinovo Jesus ne uhá koêti neko jûdeu kameâti
yûho yane íhikaxovokuke hó'e. 29 Xépuku koéponehiko, ina kopúhikopohiko
Jesus meúkeke yane pitivóko xoko koati vanúke'exeakuke yane kali mopôi, óvoku
ne pitivóko. Ina kaha'âhiko amátitikea poké'eke koukeâti koati vanúke'exeakuke
ne mopôi, 30 itea huvokó kixópa Jesus neko xanéhiko. Yane pihópeane.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koitóva Jesus ne hóyeno ûroevo ndémoniu
Mk 1.21-28

31 Ina pího ne Jesus ya Kafanâum, po'i pitivóko ya Ngalíleya. Ya
sâputu, ihíkaxotine xanéhiko íhikaxovokuke hó'e. 32 Yupíhova iháyu'ikea
xanéhiko ne kixoku íhikaxea. Koâti iyúseoti itúkeovo úkeakune xokóyoke
ne hána'iti exóneti íhikaxone. 33 Yoko ápe hóyeno ûroevo ndémoniu yane
íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko. Ina kohonóko emó'u kó'iyea:
34 —Jesus, íhae Nazâre, na koeti yího'ixopoinovi? Simínetine
yuké'exoponivi? Énjoa itíkivoa ne Sasá'iti Páhoe Itukó'oviti —kíxoane.
35 Ina saya'íkoa Jesus neko ndémoniu. Hara kíxoa:
—Hákone keyûho, ipíhikapi ra hóyeno —kíxoane.
Yane íkorokoane ndémoniu neko hóyeno poké'eke xapákuke uhá koêti
neko xâne, ina ipuhíkopea ákoti aka'áka. 36 Yupíhova iyúpaxeova uhá
koeti xâne noixoâti koane kíxeokoko:
—Namea kixotí'iye koêku enepo koyûho râ'a? Koati apêti hána'iti
xunáko pahúkea ndémoniu ipúhikopea xoko xâne ûroevo, koane
kutípeahiko emó'u —kixókokone.
37 Yane xapákuke neko pitivókohiko ákoti ahikápu, hi'imé koene xâne
eyékoxea unáko ítuke ne Jesus.

Koitóva Jesus imose Pêturu
Mt 8.14-17; Mk 1.29-34

38 Ipuhíkopeane Jesus ne íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko, hane yonópo
óvokuke Simaum Pêturu. Yoko ka'aríneti imóse ne Símaum, yupihóvoti
xunako otuko mûyo. Ina epemóhiko Jesus huvó'oxea. 39 Simeáne xêrerekuke
ipéna, pahúkoane uké'epea ne otuko mûyo. Koá'axo, uké'epone neko êno
otuko mûyo. Yane exépukopone neko sêno koane kátarakopea evo Jesus.

Êno po'ínuhiko ka'aríneti koítovone Jesus
Mt 8.16,17; Mk 1.32-34

40 Koêku kahá'ayeane onómekeovo káxe yanekôyoke, heú koetíhiko
neko xâne apêti ka'aríneti óvokuke, koêkuti kó'iyeovoku ne aríne,
ómahiko xoko Jesus, koane koíteova Jesus koeku ípihea vô'u tutíkuke.
41 Enómaka xâne ûroevo ndémoniu koítovone. Koêku ipúhikopeahiko ne
ndémoniu, koane koyúhoyea ya koati hónotike emo'úti:
—Iti koati Xe'exa Itukó'oviti —koéhiko.
Itea sayá'ikoa Jesus, pahukoâtihiko ákoyea okóyuho vo'oku éxeahiko
itúkeovo Mésiya, enepone Páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

Koyûho emo'u Itukó'oviti ne Jesus
Mk 1.35-39

42 Yuponíne ipuhíkopeane Jesus neko pitivóko, hane yóno xoko
ákoyeaku apêti. Yane opósi'ixoane xanéhiko. Inixóponoane, ákone
síkahiko pihópea. 43 Itea hara kíxovokoxoa Jesus:
—Ngónokoamaka ngoyúhoponea xoko po'ínuhiko pitivóko ra inámati
ihíkauvoti koyúhoti kixoku koêku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne. Koati
énomone mbahúkinokono yara kúveu mêum —kíxoane.
44 Énomone kíxoaneye koyúhoyea emo'u Itukó'oviti ne Jesus ya
íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko ya poké'exa Njúdeya.

Inúxotihiko íhikau Jesus iháxiu hókea
Mt 4.18-22; Mk 1.16-20

5 1 Po'i káxe, hane óvo ne Jesus xe'ókuke Mar-na Njenezâre. Yoko
ákone yónoku ahíkuxeovo ne Jesus vo'ókuke neko êno xâne xokóyoke
kahá'atihiko kámea emo'u Itukó'oviti. 2 Ina noîxo pi'âti vatéke ne Jesus
xe'ókuke ne úne. Áko'ohiko vatékenake ne numíkuxoti, únae neko
vatéke. Koati evesékopotine, kipo'íkopotine númikuxope. 3 Yane vesenekú
koane Jesus neko po'i vatéke, ítuke Símaum, ina epemôa kali ahíkuxea
upénoyeakuke úne. Vatá kóyene ne Jesus vatékeke íhikaxea neko êno xâne.
4 Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ina kíxo Símaum:
—Yahíkuxa upénoyeakuke ra vatéke, ínamo kiriná'eka ne nímikuxope
—kíxoane.
5 Ina yumopâ Símaum:
—Ihikaxotí, herú kixo ûti yóti ko'ítukeyea ûti, itea ako ápahuina vêho.
Itea vo'oku pehúkinu, ngurinó'ekoati ra núminguxope, indukoâti ra
péhoenonu —kíxoane.
6 Ina kurinó'ekoa Pêturu yoko ha'ínehiko ne númikuxope. Yane
yupihovó koene êno hôe êho. Kalíhanini ekétokexea ne númikuxope.
7 Ina oenékoa ne ha'ínehiko ovoti po'íke vatéke epemoâti huvó'oxoponea.
Yane pihínoanehiko. Puhi-puhí kíxoa neko pi'âti vatékenahiko.
Kalíhanini yúpuririkeovohiko vo'ókuke. 8 Noixoâne Simaum Pêturu neko
koekúti, ipuyuké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:
—Unaém, yahíkuxipunu vo'oku undi xâne pahukóvoti —kíxoane.
9 Koati iyupáxovati Símaum yoko uhá koeti ha'íne neko koekúti, noixoânehiko
ne êno hôe itóponehiko. 10 Koane Teâku yoko Xuâum, xé'a Nzebêdeu, ha'ine
Símaum yane itúkovoke, iyúpaxovamaka. Ina kixôa Jesus ne Símaum:
—Hako píke. Hainá'ikomo hôe yíxovonoe, itea indukópopitinenoemo
ihíkaxoti xâne hókeonu —kíxoane.
11 Mikukópanehiko ne vatékena movó'iyeakuke, kurí kixone uhá koeti
ítukevo, yane pihónehiko ikéneke Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koitóva Jesus neko yúvone lépara
Mt 8.1-4; Mk 1.40-45

12 Ápe pitivóko símoku ne Jesus yanekôyo, tokópeaku hóyeno yúvone
lépara herú kixeâti koxé'u. Simoné'e neko hóyeno xoko Jesus, ipúyukexea
nonékuke koane îsu'okea nône poké'eke, ikoseânaxovati. Hara kixo Jesus:
—Unaém, enepo yakahá'a keítivonu, motóva —kíxoane.
13 Ina sipo'ókoa Jesus koane kíxea:
—Ngahá'a, sesá'ipine ra yaríne —kíxoane.
Ehá'axo koyúhoa Jesus, má koépone ne aríne. 14 Ina ixikó'okoa Jesus
ákoyea éto'oe. Hara kíxoa:
—Yéxakapanapa ne sasedóti inuxínoti xanena ûti hó'eke. Yamína
iké'iparaxoke Itukó'oviti kuteâti páhoe Muîse yútoeke, yéxokovope
itúkeovo yunatípotine —kíxoane.
15 Itea inamá'axone itohíneo xapa xâne koêku neko ítuke Jesus,
kutí'inoke pihinoâti ênoti xâne kámokenoponea koane íteovahiko ne
aríne. 16 Itea ápe ahíkuxeovaku Jesus ne xanéhiko motovâti itúkoponea
orásaum ya mêum ákoti apêti.

Koitóva Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo
Mt 9.1-8; Mk 2.1-12

17 Po'íke káxe ixómoti ihíkaxo ne Jesus. Yoko ápe farîzeuhiko, enepone
yuixóvoti hókea yútoe Muîse, koánemaka ne ihíkaxotihiko yútoe Muîse vataká
koyêtiya. Ako tôpi pitivóko úkohikeaku ya uhá koeti ipuxóvokuti ya Ngalíleya,
koáne ya Njúdeya, koánemaka ya pítivokona Njeruzálem. Koati hána'iti ne
xunako Vúnae Itukó'oviti xoko Jesus kutí'inoke koitóvati ne ka'arínetihiko.
18 Yane kenó'okone hóyenohiko omoti po'i hóyeno isayú'ixovoti ákoti
ehevákapu mûyo. Ixané kíxeahiko poúke ómea, koane opósikeahiko kíxoaku
ómea ne isayú'ixovoti nonékuke Jesus, 19 itea akó'oti évekoaku vo'ókuke neko
êno xâne. Hukinóvoti alú'okeahiko oúke péti, ina kohinókinoahiko évekoaku
koévesekea. Ixané kíxeane ne poúke koévesekea xoko kohínokinoakuhiko téya
ne péti nonékuke Jesus xapákuke neko êno xâne. 20 Noixoâne Jesus itúkeovo
koati kuvovâtihiko, ina kixôa ne isayú'ixovoti:
—Hoyenó, itúyopone pehúnevo —kíxoane.
21 Ina kixokókohiko ne éskiriba ihíkaxoti yútoe Muîse koáne ne farîzeuhiko:
—Kuti íkutixapovo ra hóyeno? Koati itûkovoti Itukó'oviti nê'e, vo'oku
poéhane Itukó'oviti motovâ kotúyopea pahunévoti —kixókokohiko.
22 Itea éxea Jesus isóneuhiko, hukinóvoti kíxovokoxea:
—Na koeti kixíneanenoeye ne iséneu? 23 Kuti itukóvoxo ákoti hé'onoke'e,
ngíxea ra isayú'ixovoti: “Itúyopone pehúnevo?” áko'o, “Yexépukapa, yenápa”
ngíxea. 24 Itea kó'oyene, yexoâtinenoemo ápeyea njunáko yâye yara poké'e
ngotúyopea pahunévoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —koéne.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ina kixôa Jesus ne isayú'ixovoti:
—Mbahúkopi yexépukopi, viyápa ne peúke, pihépa yóvokuke —kíxoane.
25 Koati énomone yaneko ókoku ôra, xépu koépone neko hóyeno
nonékuke neko xanéhiko, ina veyopâ ne poúke tunúkuheixovokumeku,
yane pihópone óvokuke koane iháyu'ikopea Itukó'oviti. 26 Yupíhovahiko
iyúpaxeova uhá koeti xâne noixoâti, koane iháyu'ikeahiko Itukó'oviti
vo'ókuke. Êno hána'iti píkeahiko koane kó'iyea:
—Imáko koêku ra hána'iti iyupánevoti noíxone ûti kó'oyene —koénehiko.

Inâ ihaxíkoa Jesus ne Lévi
Mt 9.9; Mk 2.13,14

27 Yanê'e, koêku ukóponea ne Jesus, ápe hóyeno noíxone, koperáxinoti
nâti, vaata koyêti xoko kóperaxoku. Lévi koéha. Ina kixôa Jesus:
—Kiná'aka ingéneke —kíxoane.
28 Yane xepú koéne Lévi. Kurí kíxoane uhá koêti neko itúkovoke, yane
pihóne hókea Jesus.

Iníkoa Jesus ne xanéhiko pahukóvoti
Mt 9.10-13; Mk 2.15-17

29 Ina itûko êno hána'iti nikaxóvoti ne Lévi óvokuke. Êno po'ínuhiko
koperáxinoti nâti kaha'íneati mesáke, koánemaka po'ínuhiko xâne húpiu.
30 Yane enepohikone farîzeu koánemaka ne éskiribahiko hokotímaka isóneu
evo farîzeu, kapáhakinova ne íhikauhiko Jesus. Hara kíxovokoxoahiko:
—Na koeti ínikineanoe ne koperáxinoti nâti yoko xâne pahukóvoti?
31 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepohikone xâne ákoti yuvâti, ako okónoko ipixáxoati. Poéhane
ka'aríneti konokôa. 32 Haina nzimínoti xâne ponóvoti kixoku itúkeovo,
itea hane nzimíno xâne pahukóvoti maka ikátivexane isóneuke ne
pahúnevo koane kuríkopea —kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe
Mt 9.14-17; Mk 2.18-22

33 Ínamaka apê xanéhiko kixoti Jesus:
—Enepohikone íhikau Xuaum Mbátita koánemaka ne íhikauhiko
farîzeu, kóyekune jejuá kó'iyea koane itúkea orásaum. Kene íhikeuhiko,
anéko níkeahiko —kíxoanehiko.
34 Ina kixoáhiko Jesus:
—Yusíkoikopomea pehúki jejuá kó'iyea ne húpiu kasâtuxoti koêkuiko
ápeyea ne koyénoti xapákuke? 35 Itea simóvotimo káxe veyópeokonokumo
ne koyénoti xapákukehiko. Hainápo, jejuá koetímo yaneko káxe
—kíxoanehiko Jesus, kixopóvoti yane éxetina.
36 Ina kixovókoxopamaka Jesus:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

(Lúka 5.37-39)

—Ako xâne veyoti inámati ipovóti itukoâti ihápa'akope xoko kúxoti ipovóti, vo'oku mani koukóponoati ívarereoku ne kúxotine ipovóti —kíxovokoxoanemaka, ihókoati inámati ipovóti ne ihíkauvoti íhikaxone ákoti akutêa ne kúxoti hó'e xâne.
37 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Ákomaka yusíka unákeovo inámati víyum ya yékoteno íhaku, itukéti ya vakamóto, mará'inamo ívarerea ne yékoteno íhaku enepo ihiyáka ne inámati víyum. Yane mani evókovoti ne víyum koánemaka ne íhaku. 38 Itea konókoti ímeokono inámatike íhaku ne inámati víyum, (yane ako évakapu ne íhaku koáne ne ovâti). 39 Itea ako ápahuina xâne kaha'âti ne inámatiko víyum uke'éxoane énoyeova ne kúxoti víyum, vo'oku hara koe isóneunoa: “Koati únateoxo ne kúxoti víyum” koéne isóneu —kíxovokoxoanemaka Jesus, exókoatihiko itúkeovo koati pó'iti koêku ne inámati ihíkauvoti ítuke yane kúxoti ihíkauvoti.

Jesus exêa koêku ne sâputu, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko
Mt 12.1-8; Mk 2.23-28

6 1 Koati sâputu yanekôyoke vékeahiko evo Jesus kali xêne vekoti kavâne ya kaxena itóvope ha'i nonéti. Koêku vékeahiko koane marékea ha'i tirîku ne íhikauhiko, koane xokéxea, nikoâtihiko. 2 Yane ápe farîzeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muîse kixoâti:
—Na koeti itíkinonoe koekúti ákoti parexá'avea hó'e ûti yútoeke Muîse vitúkea ya sâputu?

3 Ina yumopâ Jesus:
—Ákoikopo yíhoikiku ya emó'uke Itukó'oviti koêku ítuke Ndávi
mekúke yaneko epékoa hímakati koánemaka ha'ínehiko? 4 Énomone
yaneko ûrukeovaku Ndávi neko óvoku Itukó'oviti enepo veyôa neko
pâum ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Yane níkoa, koane poréxeamaka
ne ha'ínehiko upánini ákoyea paréxa yútoe Muîse níkeokono, vo'oku
poéhane sasedótihiko inuxínoti xanéhiko hó'eke motovâ níkea.
5 Ina kixoáhikomaka Jesus:
—Koati undíne exêa koêku ne sâputu, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne —kíxoanehiko.

Koitóva Jesus ne hóyeno timovó'uti
Mt 12.9-14; Mk 3.1-6

6 Po'íke sâputu, ûrukova Jesus ne sinâgoga, enepone íhikaxovoku hó'e
jûdeuhiko, yane íhikaxone. Yoko ápe hóyenoya timó'iti poixo'o vô'u
éxopeke. 7 Ápemaka éskiribahiko yoko farîzeuhiko ixómoti ivokó'oko
Jesus koíteovamo neko hóyeno ya sâputu, oposí'ixoti évekinoaku yûho
itúkeovo pahukóvoti ne Jesus enepo kaitápa. 8 Itea exó kíxea Jesus
isóneunoahiko. Yane hara kíxoa ne hóyeno timó'iti poixo'o vô'u:
—Yexépuka, xe'ó yákoe nonekútike —kíxoane.
Yane exépukone ne hóyeno. Xe'ó koéne nonekútike. 9 Ina kixovókoxoa
Jesus neko êskiriba yoko farîzeu:
—Na kó'inoaye iséneu? Pahúkovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse
vitúkea únati ya sâputu? áko'o vitúkea váhere, koíteovo uti ka'aríneti?
áko'o sikó kíxea ûti ivókeovo —kíxovokoxoane.
10 Yane pono-ponó kixínoane ûke Jesus uhá koêti neko xâne apêtiya.
Ina kixôa ne hóyeno:
—Kepáya'akapa ne veô'u —kíxoane.
Koáne, kapáya'akopane ne vô'u. Yane unátipone. 11 Yupihovó koénehiko
ímaikexeovo neko êskiribahiko koane yúho'ixeokoko, oposíkoti kixókumo
ítea íkorokea Jesus ya yumópope.

Noivókoxo íhikauhiko ne Jesus
Mt 10.1-4; Mk 3.13-19

12 Yaneko káxehiko, pîho Jesus oúkeke kali mopôi itukóponoti orásaum. Herú
kixo yóti yúho'ixea Itukó'oviti. 13 Yuponíne, iháxikoanehiko neko xâne hokoâti.
Yane noívokoxone nduse koêti xapákuke. Yoko ápostulu íhaxeamaka Jesus neko
nduse koeti noívokoe. 14 Harâ'ahiko îha: Símaum, eneponeko íhaxopone Pêturu;
yoko Ándere, po'inu Símaum; koane Teâku; Xuâum; Filípi yoko Mbatulúmeu.
15 Ina apémaka Máteu; Túme; Teâku, enepone xé'a Áfeu; yoko Simaum
Nzelóti; 16 koane Njûda, enepone xé'a Teâku; yoko Njuda Iskarióti, eneponeko
itûkoheovoti koeku hókea Jesus kurikoâti xapa xanéhiko puvâti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Po'ínuhiko koítovone Jesus
Mt 4.23-25

17 Evesékopeane kali mopôi ne Jesus, xané kixópa íhikauhiko. Hane
óko xoko kutípu'iyeokokoku ne poké'e xoko óvoheixoku êno po'ínuhiko
xâne hokó'ixoati. Koati êno xâne ukeâti uhá koeti Njúdeya yoko
Njeruzálem, koánemaka Tîru yoko Sîdom, enepone pitivókohiko ovoti
xe'o mar. 18 Simínotihiko kámokenoponea Jesus yoko épemea koíteova ya
arínehiko. Ápe xâne ûroevo ndémoniu koítovonemaka Jesus. 19 Uhá koêti
neko êno xâne, aínovo kaha'âti sipó'okoponeahiko Jesus vo'oku ápeyea
xunáko ipuhíkeati xokóyoke koitóvati uhá koêti neko ka'arínetihiko.

Koeku xâne koati únati koêku nonékuke Vúnae
Mt 5.1-12

20 Ina komomâ Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa:
—Koati únati kêku, itínoe hokónuti ákoti apeínoati, vo'oku yenópotimo
xoko natíxoku Itukó'oviti vanúkeke.
21 —Koati únati kêku, itínoe hokónuti épeu hímakati yara koêku
kó'oyene, vo'oku ákomo konokínovopiti káxehiko keno'ókoti.
—Koati únati kêku, itínoe hokónuti iyôti koêku kó'oyene, vo'oku
eloképotimo yokóvo káxehiko keno'ókoti.
22 —Koati únatinoe kêku pivakána, koane kepúhikapakana xapákuke
xâne kîrivokoevo, koane itukáheakana kêku, koane yokoyúhokonomaka
itíkivo ákoti aunáti vo'ónguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti
xâne. 23 Aélokenoe yokóvo simapúne káxe kíxikononeye. Yupihovó ákoe
elókeyea yokóvo, vo'oku koati hána'itimo némoepo vanúkeke xoko
Itukó'oviti. Yoko koati kíxoakunehikomaka yoxúnoekene púveahiko neko
porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.
24 —Itea koati kotívetimo kêku, itínoe iríku yuixóvoti koúhepekea kóyeku yara
kúveu mêum, vo'oku koékuikonemo ne úhepeko kéyeku yâye yara kúveu mêum.
25 —Koati kotívetimo kêku, itínoe kutí koeti xâne imatáxovotine ákoti nókone,
vo'oku keno'ókoti káxe, kutí ketímo épeu hímakati. Koati hána'itimo ikénoko'ixivo.
—Koati kotívetimo kêku, itínoe ekóvoti, yuixóvoti koúhepekea kóyeku yâye
yara kúveu mêum, vo'oku keno'ókoti káxe iyeínotinoemo hána'iti tiveko kêkumo.
26 —Koati kotívetimo kêku, itínoe ínixone uhá koeti po'ínuhiko xâne
yánavokoevo itíkivo únati, vo'oku énomone kíxoaneye yoxúnoekene
iháyu'ikea ne porófetahiko ákoti itukapu koati kaná'uti ovoxe Itukó'oviti
mekúke —kíxovokoxoane Jesus.

Ako omótova itúkoponea ésa'i ne váhere ítukeinokono
Mt 5.38-48; Lk 23.34; Át 7.60; Rm 12.14

27 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:

—Hara ngixópinoe, itínoe kamokénonuti: Hákonoe motovâ yokóvo ne xâne
itukínopiti váhere. Itíkina únati ne xâne puvópiti. 28 Yépemina Itukó'oviti
unako koêku ne hupará'ikopiti. Itíkinamaka orásaum ne itukóheoti kêku.
29 Áva ipusóhovoxopiti, síkeanemaka ipúsokea poixô'oke. Koane áva hu'uxópiti
keápana, síkeane omópeamaka ripíno. 30 Heú koeti epemópiti ítikevo, peréxa.
Koane áva veyoti ítikevo, hako hi'ixópa. 31 Kuteâti kehá'ayi unáko kixópiku ne
xanéhiko, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne kîrivokoevo.
32 —Enepo itukapu póhutine xâne ákoti omotóvopi okóvo ako omótovo
yokóvo, apêtikopomo némoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke? Muhíkova xâne
váhere kixoku itúkeovo, ákomaka omótova okóvo ne po'ínuhiko xâne ákotimaka
omotóva okóvo. 33 Itukapu póhutine xâne itukínopiti únati itíkopino únati,
apêtikopomo némoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke? Muhíkova xâne pahukóvoti
ítoa kíxeaneye. 34 Koane itukapu póhutine ívexo ne xâne yéxone poréxopeopimo
ívexoake, apêtikopomo némoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke? Muhíkova xâne
pahukóvoti, ívaxomaka po'ínuhiko xâne pahukóvoti koêku éxea poréxopeamo
ívaxoake. 35 Itea hara ngixópinoe, hako motovâ yokóvo ne xâne puvópiti, koane
itíkina únati. Ívexamaka ákoti kixâ poréxopeopeamo ne ívexoake, yane koati
hána'itimo ne íperapomo xoko Itukó'oviti, koane itínoemo koati xe'éxaxapa
Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya uhá koêti. Vo'oku muhíkova ne xâne ákoti
ikará'ixapu xokóyoke, koánemaka ne koati váhere xâne, kóseana Itukó'oviti.
36 Itíkapuikopo seánati kuteâti koêku ne Yá'a íhae vanúke.

Ako yusíka vitúkeovo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne
Mt 7.1-5; Rm 2.1-3

37 —Hákonoe itikovo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne, inixeâti
itúkeovo pahukóvoti enepo hákoti yexôa koêku, vo'oku kúteanemakamo
kixékonoku. Hákomaka keyuhôa kónokea ipíhoponeokono ne xâne ákoti
koati yéxi koêku, vo'oku kúteanemakamo kixékonoku. Koane hákomaka
yunakôa iséneuke ne váhere ítukeinopi po'ínuhiko xâne, itea kutí íxea
ákoti váherexeaku ítukeinopi. Yane kúteanemakamo kixékonoku.
38 —Ú'uso yákoye peréxi nókone po'ínuhiko xâne, vo'oku
kúteanemakamo kixékonoku. Hanemo koéneye némoepo, kuteâti koêku
ísahikea ovâti ne xáku vo'oku ákoyeane yónokuya, enepo yupihóvone
yutútukeokono kopuhíkokono, vo'oku kuteâti kíxeaku ne po'íhiko xâne,
kúteanemakamo kixékonoku —kíxovokoxoane Jesus.
39 Ina itukínoahikomaka íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
—Ako yusíka hiríkea komítiti ne po'i komítiti vo'oku enepo hirikâ,
uhá koetímo ne pi'âti íkorono'ekeovo uhorókuke. 40 Enepone ihíkaxovoti,
haina énomone payasô ya ihíkaxoati. Itea uhá koeti ihíkaxovoti, itukovo
koati únati íhikaxeokono, kutipasí koetímo ihíkaxoati.
41 —Na koeti yíxinova kemómoyi ne kutí koeti kalîhuti koekúti yonoti
ukékuke po'ínu xâne koêku ákoyea ínixepa ne kutí koeti koati hána'iti itátane

tikóti yonoti yukékuke? 42 —Na kíxeaye yéxoki po'i xâne pahúnevo koêku
ákoyea ínixepa ne pehúnevo? Mani kutí keti xâne ákoti eapâ ne hána'iti itátane
tikóti yoneâti ukéku, itea kóyeane kíxea ne po'ínu: “Mbo'inú, veyámbinapeavo
ne kali koekúti yonoti yukékuke” kixoâti. Itínoe ikútixapovoti sasá'iti yane
po'ínuhiko xâne, viyápavo inúxotike ne kutí koeti hána'iti itátane tikóti yonoti
yukékuke maka sásasa ákoyepone ínixi, ínamo omotóva viyópi ne kutí koeti
kali koekúti yonoti ukékuke ne pe'ínu —kíxovokoxoane Jesus.

Kixoku itúkeovo éxeokono ne xâne
Mt 7.16-20, 12.33-35

43 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Ako únati xuve tikóti poréxoti váhere há'i. Kúteanemaka koêku ne
xuve tikóti ákoti aunáti, ákomaka parexa únati há'i. 44 Uhá koeti xuve
tikóti, hane éxeokono há'i pôreu. Vo'oku ako veyákana fîgu xuvékuke
topekóxe. Koane ákomaka veyákana úva ya xuvékuke ka'áveti nonéti
xapa úhiti. 45 Enepone únati xâne, aínovo únatinoe koyúho vo'ókuke ne
únatinoe koekúti unakóvoti isóneuke. Kene ne váhere xâne, aínovo ákoti
aunáti koyúho vo'ókuke ne váhere koekúti unakóvoti isóneuke.

Pi'âti kó'iyeovoku poéheve péti
Mt 7.24-27

46 —Na koeti “Unaém, Unaém” kixínenunoe koêku ákoyea itíka ne
mbáhoenopinoe itíki? 47 Uhá koetíhiko ne xâne simónuti koane kamokénoati
ra emó'um yoko itukoâti, 48 hane koéneye hóyeno itúkoti péti, upénoti kehókea
inúxotike imókone itopóno mopôi, ímoaku poéheve ne péti. Uséxoane ne péti,
keno'ókone êno koiníkoti. Yane kayákakoane ne péti, itea ako íkaraka vo'oku
kókoyuse kíxeokono itúkeokono. 49 Itea enepone xâne kamokénoati ra emó'um
ákoti itukâ, hane koéneye xâne itúkoti péti ákoti itukína poéheve inúxotike.
Pohu oúke poké'e ímoa. Keno'óko êno koiníkoti huvêo kayakákoati ne péti, ako
oríko íkorokea. Yane heu-heú kôe itáhineyea ne péti —koéne.

Koitóva Jesus neko ahínoe tuti húndaru íhae Róma
Mt 8.5-13

7 1 Uke'éxoane Jesus koyúhoinoa xanéhiko neko uhá koeti íhikaxeake,
ina aukópovo ya Kafanâum. 2 Yoko ápe tuti húndaru íhae Róma yane
pitivóko apêti ahínoe ka'aríneti. Koati énotine koêku ne ahínoe, kahá'atine
ivókeovo. Yoko yupíhova ákoyea omótova okóvo tuti húndaru neko ahínoe.
3 Eyekóxoane tuti húndaru koeku ítuke Jesus, pahúkone tutíhiko jûdeu xoko
Jesus épemopoinoa xanépea óvokuke koíteova ne ahínoe. 4 Simohíko neko
pahoéti xoko Jesus, hopeno-hopenó kíxoa éhakeovo píhea. Hara kíxoa:
—Enepone hóyeno pahukó'oviti, koati motokeâti hivó'oxoponi, 5 vo'oku koati
ínikone viyénoxapa jûdeu, koane itúkinovi víhikaxovoku hó'e ûti —kíxoanehiko.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

6 Yane xanépoanehiko Jesus. Ye'éxeane óvoku, pahúkoa tuti húndaru
ne ínikonehiko kixópoinoa Jesus:
—Unaém, mbuvâti mboréxeopi itukéti. Ako yomótokea yûrukivo kalíke
óvongu. 7 Énomonemaka ákoino mbîha xikóyoke ininjoâti ákoyea omóndokea
yúnzo'ixoponeopi, iti hána'iti teyonéti. Pohu pahú íxea unátipea ne anzínoe
yákokene xoko yóvoheixoku, yane unatípotinemo. 8 Vo'oku undímaka hóyeno
konókoti itúkea páhoenonu payásoti ya undíke. Koane ápe húndaru konókoti
itúkea mbáhoenoa. Poéhane kónoko "Pîhe" ngíxea, yane pihotíne. Kene po'ínu
"Kiná'aka" ngixôa, keno'ókotine. Koane "Hara itíka" ngixôa ne anzínoe, itúkoa
ne mbáhoenoa itúkea —koéne emó'u neko tuti húndaru páhoe xoko Jesus.
9 Kamoáne Jesus neko emó'uinoa, yupíhova iháyu'ikea neko hóyeno.
Ina sa'irí'okinova ne xanéhiko hokoâti koáne kíxovokoxea:
—Ako noínjeaku xâne koati kuvovónuti kuteâti ra hóyeno, muhíkova
xapákuke viyénoxapa íhae Izarâe —koéne.
10 Yane káyukopovonehiko neko pahoéti óvokuke tuti húndaru, yoko
inú'ikopane unátipeane neko ahinoêti.

Koexépukopa Jesus xé'a ne sêno ivokóvoti îma ya Nâim

11 Ikénepoke, pihóne Jesus ya kali pitivóko koéhati Nâim, koane íhikauhiko
xánea. Enómaka po'i xâne hokó'ixoati. 12 Ye'éxeane páhapetea ne pitivóko, apé
koéne xanéhiko ipuhíkeati, ekoxóponoti xé'a sêno ivokóvotine îma. Yoko ako
po'inu xe'éxa neko sêno, poéhane nekôyo. Êno xâne íhae ne pitivóko xaneâti
neko sêno. 13 Noixoâne Vúnae êno ne ivokóvoti, yupihovó koéne kóseanayea.
—Hako iyêo —kíxoane Jesus.
14 Ina ahi'ókovaxo Jesus ne koínoyeokonoke, koane ípihea vô'uya. Yane
xe'okó koénehiko neko koinoâti. Ina kixôa Jesus neko ivokóvoti:
—Hemenó, mbahúkopi yexépukopi —kíxoane.
15 Yane vatá koépone neko ivokóvoti, koane turíxopeovone koyúhoyea.
Ina kixôa Jesus neko sêno:
—Anéyepo ra xí'a —kíxoane.
16 Yupihovó koene píkea uhá koêti neko xâne koane iháyu'ikeahiko
Itukó'oviti. Hara koéhiko:
—Anéye koati teyonéti porófeta xapákuke ûti. Koati simotíne ne
Itukó'oviti xapákuke ûti kóseanayeovi, uti xanéna —koéhiko.
17 Enepora koekúti, ítuke Jesus, ako malíka yónoku eyékoxeokono ya
uhá koeti poké'exa Njúdeya, koánemaka ya ipuxóvokutihiko ákoti ahikâ.

Ápe páhoe Xuaum Mbátita xoko Jesus
Mt 11.2-19

18 Ápehiko íhikau Xuaum Mbátita koyuhópinoti Xuâum uhá koêti neko
ítukevo Jesus. Yane iháxikoane Xuâum pi'âti íhikau, 19 ina pahukoâmaka

xoko Vúnae épemoponea itúkeova ne Mésiya, kúxone xâne símeamo, ákoʼo
kónokeako kúxea poʼínu. 20 Simoné'ehiko neko piʼâti xoko Jesus, hara kíxoa:
—Xuaum Mbátita pahukóʼovi vépemoponeopi itúkeovo îti ne kúxone
ûti símeamo, ákoʼo kónokea kúxeako uti poʼínu —kíxoane.
21 Énomone yaneko ókoku ôra, êno kaʼaríneti koítovone Jesus koane
xâne yúvone koati kotíveti arinéti yoko xâne ûroevo ndémoniu. Enómaka
komítiti koítovone. 22 Ina kixôa Jesus ne páhoe Xuâum:
—Yaúkapapu xoko Xuâum. Yéta'akapa koêku ra neíxone koáne ra
kémone, ínixopeanehiko ne komítiti, yonópeanehiko ne mohéveu, koane
unátipeanehikomaka ne xâne yúvone lépara. Yéta'akapamaka kamópeane
ne mókere, yoko iyúkopeovone ne ivokóvoti, koane koyúhoyeovone ne
inámati ihíkauvoti ítuke Itukóʼoviti xapa xâne ákoti apeínoati. 23 Yoko
koati únati koêku ne xâne ákoti opoé'ainonu isóneu —kíxoanehiko.

Ihayúʼikoa Jesus ne Xuaum Mbátita

24 Pihopónehiko neko páhoe Xuâum xoko Jesus, turíxovone Jesus
koyúhoino xanéhiko koeku Xuâum. Hara kíxovokoxoa:
—Enepo pihenôe neíxoponi Xuâum ya mêum ákoti apêti, kutíʼikopo
kixónoe neíxi? Xâne muyáʼiti kuteâti koêku híʼe kayákae ihunóvoti? Ako
kalíhuina. 25 Kutíʼikopoya ne neíxopono? Hóyeno yupihóvoti úheʼekea
ípovo? Ako kalíhuina kóʼiyeaneye koʼípovoyea nêʼe. Voʼoku xâne únatinoe
koʼípovoyea, enepone apêtimaka uhá koeti kóʼiyeovoku únatinoe koekúti
ya xokóyoke, poéhane óvokuke nâti óvo. 26 Kutíʼikopoya ne neíxopono?
Porófeta koyúhoti emoʼu Itukóʼoviti? Êm, koati porófeta nêʼe, yoko koati
ngixópitinoe yupíheovo anúʼukea itúkeovo teyonéti ya poʼínuhiko porófeta.
27 Voʼoku hara koe yuho Itukóʼoviti emóʼuke voʼókuke neko neíxoponone:
“Mbahukoâtimo timúneke ne koyuhóʼinonuti emóʼum, maka
míheʼakinapine yoxéne itíki índukexeopike xapákuke xâne” kôe.
Malaquias 3.1
28 —Koati ngixópitinoe: Xapákuke xâne yara kúveu mêum, ako teyonéti
ya Xuâum. Itea upánini itúkeovo koati hánaʼiti teyonéti ne Xuâum yâye
yara kúveu mêum, koati yupihóvotimo anúʼukea itúkeovo teyonéti ya
Xuâum ne xanéhiko ya natíxokuke Itukóʼoviti, muhíkova ne koati ákoti
apayáso xapákuke —kíxovokoxoane Jesus neko xanéhiko.
29 Uhá koêti neko kameâti yûho, muhíkinova ne koperáxinotihiko nâti,
éxokopovo ínixea itúkeovo koati ponóvoti ne yuho Itukóʼoviti voʼoku
ikótivexea isóneuke ne pahúnevo, koane áhikeovo xoko Xuâum. 30 Itea
enepohikoneko farîzeu, yuixóvoti hókea yútoe Muîse, yókoʼo ne ihíkaxoti
jûdeuhiko ya hóʼeke, ako áhikapu xoko Xuâum voʼoku ákoyea akáhaʼa ne
mani aháʼinoa Itukóʼoviti. 31 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Kutimea motóvo ínzokea ra xanéhiko apêti yara káxehiko kóʼoyene?
Kutimea koéneye? 32 Hara ínzokoa kalivónohiko vataká koyêti ya

none ovokúti ákoti ínixone unáko apê po'ínuhiko kalivôno kaha'âti
ikómohixea. Yane hara kixókonohiko: “Voxone oxokénati, móhikena
elóketi okóvo, itea ákonoe yakáha'a kemóhiyi. Yane vimókovonemaka
akene imokó'ikoti ivokóvoti, itea ákomaka yakáha'a” —kixókonone.
33 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko xâne:
Énomonemaka kénenoeye, vo'oku simóne Xuaum Mbátita yuixóvoti
jejuá kó'iyea yoko ákoyea énapu víyum, itea ako ínixeanoe unáko. “Ûroevo
ndémoniu nê'e” kíxeanoe. 34 Ina nzímo xepákukenoe iníngoti xâne, undi
íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea ákomaka ínixeanoe unáko. Hara
kôe iséneunonu: “Koati nípati yoko énovokenati víyum ne hóyeno, koane
yómoti aínavokoxeovo koperáxinoti nâti yoko po'ínuhiko xâne pahukóvoti”
kixénunoe. 35 Itea enepone koati kaná'uti exóneti, kóyeanemo iyúseyea
kó'iyeaneye vo'oku kixoku itúkeovo ne xâne hokoâti —kíxovokoxoane Jesus.

Ovohévexoa sêno ne Jesus

36 Ápe farîzeu itaíkoti Jesus njántaxoponea óvokuke. Simoné'e Jesus
óvokuke, ivátakone xe'o mêsa. 37 Yane apé koene sêno íhae neko pitivóko
yupihóvati éxeokono ákoyea aúnati kixoku itúkeovo. Eyekóxone nikóponea
Jesus óvokuke farîzeu, omó kixone íhaku xêru, itukéti ya hopú'iti mopôi
iháxoneti alabásturu, puhí koatí'iko ovâti. 38 Simoné'e neko sêno, akéneke
Jesus véko ahí'okeova ixómoyea íyo koeku kaláka'ikea heve Jesus,
koane kíhuhevexopea ya híyeu tûti, yoko siúnoneyea hêve, koánemaka
óvohevexea xêru ómone. 39 Noixoâne farîzeu, enepone itaíkoti Jesus, hara
koe isóneunoa: “Eneponi itukápuxo porófeta, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea
emó'u ra hóyeno, mani exoâti itukóvotiye ra sêno isú'okovati itúkeovo
ákoti aunáti kixoku itúkeovo” kôe isóneu. 40 Ina kixôa Jesus neko farîzeu:
—Simaúm, anéye ânja ngoyúhoinopea.
—Yokóyuhoakopo ihikaxotí —kíxoane Símaum.
41 Ina kixôa Jesus:
—Ápe pi'âti hóyeno orevéxoti po'i hóyeno, poéha orevéxoati singu koeti
séndu pe'u tiûketi, kene ne po'ínu, sinkoénta koe pe'u tiûketi orévexoake.
42 Itea ákone tiûketina ne orevéxoatihiko mani poréxopeake. Yane
koyúhoinoane hóyeno iváxoati ne tiûketi ákoyeane okónokoa poréxopea
neko orévexoake. Yane pi'âti orevéxoti, kutimo itukóvo yupihóvati ákoyea
omótova okóvo ne hóyeno iváxoati tiûketi? —kíxoane Jesus.
43 Ina kixôa Símaum:
—Ya inzóneuke, hanemea ako omotóvaxo okóvo xu'ínati oréveu —kíxoane.
—Koati únati yimópope —kíxoane Jesus.
44 Ina inonéxinova Jesus ne sêno. Yane hara kixo Símaum, kaha'âti
koúhapu'ikinoa kixó'ekone ne xêti ítukeinoake:
—Neíxoane ra sêno? Kó'oyene koêku ûrungeova ra kúveu yóvoku, ako kali
peréxanu úne ngipóhevexovope, kuteâti kixóvoku xâne xo'opeînokoko. Kene

ra sêno, ho'oûke veínoa kipóhevexeonu yoko kíhuhevexopeonu ya híyeu tûti.
45 Koeku nzímea yâyeke, ákomaka sínaneanu. Kene ra sêno, ukeátine inâ
urúngovo kúveu yóvoku, ako âka siúnoneyea njêve. 46 Ákomaka yáhipu'ikanu
óliu inâ nzímo yóvokuke. Kene ra sêno, xêru veínoa óvohevexeonu. 47 Énomone
ngixínopi: Enepora sêno, sasá'ipeane ne êno pahúnevo. Koati yupihóvati ákoyea
omótovonu okóvo. Itea koseánakono xâne ákoti koati pahúnevo, kúteanemaka
kalíhuyea ne ákoyea omótova okóvo ne xâne koseánati —kíxoane.
48 Ina kixoá'ikomaka Jesus neko sêno:
—Sesá'ipine ne pehúnevo, ngotúyopinopeane.
49 Yane hara kixókoko neko ha'ínehiko ya xe'o mêsa:
—Kutimea itukóvoye râ'a? Muhíkova pahunévoti koyúhoa kasása'ikopea.
50 Ina kixopâmaka Jesus ne sêno:
—Itévone vo'oku kívivonu. Aúhepepone iséneu koêku pihépi —kíxoane.

Senóhiko huvo'óxoti Jesus ya nókone

8 1 Yane pihóne Jesus xapa uhá koeti pitivókohiko koane ipuxóvokutihiko
koyuhoâti ne inámati ihíkauvoti, enepone kixoku natíxea ne Itukó'oviti xapa
xâne. Koane xáneheixoane ne nduse koeti íhikau. 2 Ápemaka senóhiko ûroevo
ndémoniu, koítovone Jesus, xanéheixopatine, yoko po'ínuhiko sêno koítovone ya
aríne. Xapákuke neko senóhiko, ápe Mâriya koéhatimaka Mandâlena, eneponeko
kópuhikopeake Jesus seti koeti ndémoniu. 3 Ápemaka Xuâna, yeno Kûza, hóyeno
ko'itúkeinoti Êrodi, enepone nâti. Ápemaka Sûzana, koane enómaka po'ínuhiko
sêno iko'ítukexoti apeínoati, huvó'oxope evo Jesus ya nókone.

Éxetina Jesus apêti íhokoake koeku nôti
Mt 13.1-9; Mk 4.1-9

4 Yupíhovo êno xâne pihinoâti ne Jesus. Ho'uxo-ho'uxó kó'inoahiko
ukeâti po'íkehiko pitivóko. Ina itukínoahiko Jesus xêti apêti íhokoake ne
âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
5 —Ápe hóyeno nopónoti ake nonéti. Koeku kásahikea, ápe irihíkovoti xe'ókuke
xêne. Yane kapásikexokono, ínamaka keno'óko hó'openo ôti nikopâti. 6 Kene
po'ínuhiko, îrihikovo xoko enó'iyeaku mopôi. Ihonópone, movohí koéne vo'oku
ákoyea alákahi ne móte îrihikovoku. 7 Koane ápemaka irihíkovoti xapa tôpe.
Xané kíxoane tôpe payákeyea ne nonéti. Yane ákone oxéne payákeyea ne nonéti
vo'oku huruvokó kó'iyea tôpe. 8 Ina apémaka irihíkovoti únatike poké'e. Koati
únati íhonopea nê'e. Poréxopo póhuti séndu há'i ne póhuti áke —kíxovokoxoane.
Ina kohonókoxo emó'u ne Jesus kó'iyea:
—Koêkuti kamoâti ra yûnzo, ivávaka —koéne.

Kouhápu'ikopa Jesus koêku ne éxetina
Mt 13.10-23; Mk 4.10-20

9 Ina kíxo Jesus ne íhikauhiko:

(Lúka 8.5-8)

—Kuti kixó'eko ne yéxetina?
10 Ina yumopâ Jesus:
—Koati itínoe porexókono éxea koêku ne koekúti ákoti po'i exoâti, koêku
ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne, itea ya xapákuke po'ínuhiko xâne, konókoti
itúkeovo exetínati apêti íhokovoke veínokono íhikaxeokono. Yane enepo naixâ,
kutí koetimo ákoti inixâ, koane enepo kamâ, ákomo éxina isóneu kixó'ekone.
11 —Hara koe kixó'ekone ra énjetina: Enepone ake nonéti, emo'u Itukó'oviti
kixó'eko. 12 Enepone irihíkovoti xe'ókuke xêne, kixo'êkoti xâne kamokénoati ne
emo'u Itukó'oviti, ina keno'óko ne Ndeâpu veyopeâti ne emo'u Itukó'oviti isóneuke,
puinoâti koíteova Itukó'oviti eneponi akutípoaxo. 13 Kene enepone irihíkovoti
xapákuke mopôi, énomone kuteâti xâne ivavákoati ne emo'u Itukó'oviti koeku
kámea, xaneâtimaka hána'iti elókeko okóvo. Itea vo'oku kutí kó'iyea nonéti ákoti
poéheve, ako áxu'ikene hókea, yane itavókeatine enepo simôa tiú'iti koekúti
hixópeokonoke. 14 Kene enepone irihíkovoti xapa tôpe, hane kixó'eko xâne
kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti, itea koêku xu'íkeneyea, turíxovone pepókexea
isóneu vo'oku nókone yara kúveu mêum, koane íyokeovomaka po'ínuhiko koekúti,
yane ako únati ítukeino Itukó'oviti. 15 Kene enepone irihíkovoti únatike poké'e,
énomone kuteâti xâne itípakovoti isóneu, kutipoâti ne emo'u Itukó'oviti enepo

kamôa, koane unakoâtimaka isóneuke. Yane êno únatinoe ítukeino Itukó'oviti vo'oku ákoyea kamúya'ikapu ikéneke —kíxovokoxoane.

Koêku yúku kouhápu'ikoti
Mt 4.21-25

Ina kixovókoxopaikomaka:
16 —Ako ihúxoti yúku xovopu'í kixoâti, itukovo imoâti opékuke ípe, itea hane
ímoa xoko koati ókoku motovâti noíxea uhápu'ine uhá koeti urúkovati ne ovokúti.
17 Uhá koeti koekúti puvonéti éxeokono, kourápu'ikokonotimo. Koane uhá koeti
kixovókuti he'onó'oeti kó'oyene, exókonotimo koane kouhápu'ikokonotimo.
18 —Yokóhiyanavonoe, kéyusea kémokenoyi ra yûnzo, vo'oku enepone
apêti námoeya, kuri'úxovotineoxomo námoe. Kene ne ákoti koati ivávakea,
muhíkova ne íkutixane apêti xokóyoke, evókoatimo —kíxovokoxoane Jesus.

Simôa iyénoxapa ne Jesus xoko óvoheixoku
Mt 12.46-50; Mk 3.31-35

19 Ina símo xoko Jesus ne êno yoko ámeno, itea ako omótova
ahí'okoponeovahiko vo'ókuke neko êno xâne kamokénoati. 20 Ina apê
kixopónoti Jesus:
—Anêko ne mémaina koane yámeno meúkeke oposíkopiti.
21 Ina kôe ne Jesus:
—Enepone xâne kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti yoko itukoâti,
énomone indúkomaka ênom yoko mbo'ínuhiko —koéne.

Ixikôa Jesus neko êno xúnati ihunóvoti
Mt 8.23-27; Mk 4.35-41

22 Po'i káxe, úsa'ixovo vatékeke ne Jesus koane íhikauhiko. Hara
kíxovokoxoa Jesus:
—Piháne ûti poixô'oke ra mar —kíxovokoxoane.
Yane pihónehiko. 23 Koeku yóneahiko, imókone ne Jesus. Yane kenó'okone
êno xúnati ihunóvoti yane mar, koane ûrukeova úne kúveuke ne vatékena.
Koati koímaiti koêkuhiko. 24 Ina ahi'ókovo Jesus ne íhikauhiko koyúkoati.
—Ihikaxotí, vivohíkovotinemo —kíxoanehiko.
Iyukóvone ne Jesus, pahúkoa ókea ne xúnati ihunóvoti koáne ne êno
xúnati ovósokeovo úne. Yane okóne ne ihunóvoti koáne ne úne, huvemoo
koépone ikéne. 25 Ina kixovókoxoa Jesus ne íhikauhiko:
—Imáko ákoyeanoe kivápunu —koéne.
Yoko yupihóvatihiko iyúpaxeovo koane píkea. Hara kixókoko:
—Kutimea itukóvoye ra hóyeno? Muhíkova ihunóvoti yoko úne, ôko
apê yuhó'inoa —kixókokonehiko.

Hóyeno íhae Njêraza, ûroevo ndémoniu, koítovone Jesus
Mt 8.28-34; Mk 5.1-20

26 Ina ukopóno ne evo Jesus ya poké'e iháxoneti Njêraza, xoko hunókoku
poké'exa Ngalíleya poixô'oke ne mar. 27 Ehá'axo evésekea Jesus ne vatéke,
apé koéne hóyeno okotúmonexoati íhae neko pitivóko. Yoko koati ûroevo
ndémoniu nê'e. Mekutíne ako ituka ípovo, koane ákone ava ovokúti itea
pe'áxatike óvoheixone. 28 Noixóne Jesus neko hóyeno, vaúkone. Yane
íkorokovone poké'eke nonékuke Jesus, koane kóhonokea emó'u kíxea:
—Jesus, iti Xe'exa Itukó'oviti, iti xe'exa Koati Payásoti ya uhá koêti, na
koeti yího'ixinonu? Émbemopi ákoyea ipíhepananu —koéne.
29 Kó'inokeneye yûho, koáhati pahukoâtimeku Jesus ne ndémoniu ipúhikopea
xoko hóyeno. Yoko enóne kíxoaku ndémoniu. Enepo ikahévexokono ne hóyeno
koane ikavó'uxokono ya koati tiú'iti korénde, kóyeane kétokexea ne korénde,
yane ehakoâtine ndémoniu ya mêum ákoti apêti.
30 Ina kixôa Jesus:
—Kuti kéha?
Ina yumopâ:
—Ákoti yumaxápu ngoéha —koéne.
Kó'inokeneye îha vo'oku ákoyea yumáxapu ndémoniu urúkovati.
31 Yane épemonehiko Jesus neko ndémoniuhiko ákoyea pahúkapa yane
êno upénoti uhôro ínati haháku.
32 Yoko oúke neko mopôi, xêrerekuke ne óvoheixokuhiko, ápe ênoti kûre
ixómotihiko níko. Énomone épemo ne ndémoniuhiko yonópea xapákuke
maka itúkapane óvoheixopoku. Yane síkoane Jesus. 33 Ipuhíhikopeane
ndémoniuhiko neko hóyeno, ponokó koépone xapákuke neko êno kûre.
Yane heú koéne neko kûre éhahikeovo koane íkorono'ekeovohiko ya mar.
Heú koéne yúpuririhikeovo ukeâti oúke ne mopôi.
34 Noixoâne koyónotihiko kûre neko koekúti, heú koe kohó'iyea koane
koyúhopea ne koekúti yaneko pitivóko yoko xapákuke neko ko'óvokuti yane
mêum vekópoku. 35 Yane noíxoponoamaka xanéhiko neko koekúti. Simoné'ehiko
xoko Jesus, noíxoane neko hóyeno ipúhikopeakumeku ndémoniuhiko. Yoko
ko'ipóvopotine koane unatípotine isóneu, vatá koyépotinemaka nonékuke Jesus.
Yane yupihovó koéne píkeahiko vo'ókuke. 36 Enepohikoneko xâne noixoâti ne
koekúti, koyúhoinoa ne po'i xâne simôti kixoku koêku unátipinoke neko hóyeno.
37 Yane enepohikone uhá koeti ko'óvokuti ya Njêraza koane xe'ókuke, épemohiko
Jesus ipúhikopea xapákuke. Koáhati yupihóvatihiko píkea. Yane ûrukopovane
evo Jesus ne vatéke, ukópeane pihôpo. 38 Kene ne hóyeno ipúhikopeaku ne
ndémoniuhiko, épemovo xanépea Jesus. Itea pohu hara kíxoa Jesus:
39 —Yaúkapapu yóvokuke. Yokóyuhopinoa iyínoxapa ne uhá koeti
ítukeinopi Itukó'oviti —kíxoane.

Yane pihópone ne hóyeno. Heú kíxoa yónea neko pitivóko koyuhó'inoati uhá koeti xâne neko ítukeinoa Jesus.

Koitóvo sêno yoko ihine Njaîru ne Jesus
Mt 9.18-26; Mk 5.21-43

40 Aukópovone Jesus poixô'oke neko mar, yupihovó koéne elókepea okóvo
uhá koêti neko xanéhiko kuxoíxopati seópea. 41 Yane apé koéne hóyeno
koéhati Njaîru simôti xoko Jesus. Enepone hóyeno, koati exoti koêku ne
koekúti ya íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko. Ipúyukexo nonékuke Jesus,
epemoâti xanépea óvokuke 42 vo'oku ápeyea ihíne nduse koetine xoénaena
ka'aríneti, kahá'atine ivókeovo. Yoko ako po'i xe'éxa, poéhane neko kali ihíne.
Koêku yónea ne Jesus koane enó'iyea xâne hokoâti, xaneâtimaka
inúmeokoko. 43 Yoko ápe sêno nduse koetíne xoénae ká'arine ákoti âka
evésekea aríne. Enepone sêno, koati uke'éxotine apeínoati xoko ipixáxotihiko,
itea akó'oti koitóvati. 44 Akéneke Jesus véko neko sêno sipóheoponeati heve
ípovo. Ehá'axo sípoheyea, etétukone aríne. 45 Ina kôe ne Jesus:
—Kuti sipohêo ímbovo? —koéne.
Itea ako ápahuina "Ûndi" kixoâti.
Ina kixôa Pêturu (yoko po'ínuhiko íhikau):
—Ihikaxotí, koati ênoti xâne isú'okovopiti koane inumópiti,
(yépemovikomaka ápeyea sipóheoti ípevo) —kíxoane.
46 Itea kóyeane neko isóneu Jesus. Hara koépomaka:
—Ako yusíka ákoyea sipóheoponoti ímbovo, vo'oku eómba ipúhikea
njunáko njokóyoke —koéne.
47 Noixoâne sêno ákoyea íta hé'ono'uxea ne koêku, ina ahi'ókovoxo Jesus
xaneâti ínayea honóno'oko. Ipuyuké koéne poké'eke nonékuke Jesus, koane
koyúhoyea nonékuke uhá koêti neko xâne kutí'inoke sipóheoponoti híyeu
ípovo Jesus, koane koyúhoyea íteovane ne aríne ya oráke. 48 Ina kixôa Jesus:
—Nje'exá, itévone vo'oku kívivonu. Pihépane, aúhepepone iséneu —kíxoane.
49 Ixómoiko koyûho ne Jesus, simóne xâne ukeâti óvokuke Njaîru,
enepone éxoti koeku íhikaxovoku hó'e jûdeu. Hara kixo Njaîru:
—Ivókovone ihine îti. Hákone perexôa itukéti ne ihíkaxoti —kíxoane.
50 Kameáne Jesus yûho, hara kixo Njaîru:
—Hako píke, kivápunu, itóvotimo ne ihine îti —kíxoane.
51 Simoné'e óvokuke Njaîru, ako síka Jesus ápeyea urúkovati ákoti
itukapu Pêturu, Xuâum, Teâku, koánemaka há'a yoko êno ne kalivôno
ivokóvoti. 52 Yoko yupíhovahiko íyokexea uhá koêti neko xâne, koane
ipúsokeahiko xâ'a. Ina kixovókoxoa Jesus:
—Hákonoe iyêo, vo'oku haina ivokóvoti ra kalivôno, pohu imókoti —koéne.
53 Itea koémoke'ea xanéhiko kameáne neko yûho, exoâti itúkeovo
ivokóvotine ne kalivôno. 54 Yane namú kíxeane Jesus vô'u ina kohonóko
emó'u kíxea:

—Tenó, yexépukapa —kíxoane.
55 Yane aúkopovone omíxone, exépukopone. Ina pahukôa Jesus
poréxopeokono nîka. 56 Yupíhova iyúpaxeova há'a yoko êno ne kalivôno.
Ina ixikó'okoa Jesus ákoyea okóyuhoinoa po'ínuhiko xâne neko koekúti.

Ítukevohiko ne nduse koeti íhikau Jesus
Mt 10.5-15; Mk 6.7-13

9 1 Ina ihaxíhikoa Jesus neko nduse koeti íhikau. Yane pôrekexoanehiko
xunakóti pahúkea uhá koeti ndémoniu ipúhikopea xoko xâne ûroevo,
koane koíteovo xâne ka'aríneti. 2 Ínamaka pahukôa koyúhoyea kixoku natíxea
ne Itukó'oviti xapa xâne, koane koíteovo ka'arínetihiko. 3 Hara kíxovokoxoa:
—Hákonoe itîko yómone koeku píhi. Hako yómo piló'ina yoko íhaku ípevo.
Hákomaka yómo imévo itukovo tiûketi. Muhíkova yesá'ikovope, hako yomâ.
4 Itukovo apêti ko'óvokuti porexópiti yóki óvokuke, yâvanemoya tukú koetímo
neko káxe ipihíkapine ne pitivóko. 5 Áva pitivóko símeku hákoti kaha'ápi
xanéhikoya, enepo ipihíkapine ne pitivóko, ikétatahevexapapumo, kirikópoti
ipú'ine poké'e ukeâti xoko piríkatana, yexókoati ákoyeanemo omótokea
íkameokonohiko emo'u Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus neko íhikau.
6 Úkeane pihohíko. Heú kíxoa vékea ne ipuxóvokutihiko koane
koyúhoyea ne inámati ihíkauvoti omínovike Jesus, koánemaka koíteovo
xanéhiko ka'aríneti ya uhá koeti vékoku.

Êrodi yoko Xuaum Mbátita
Mt 14.1-12; Mk 6.14-29

7 Yoko eyékoxoane Êrodi, enepone nâti, uhá koêti neko koekúti, itea
ako éxina isóneu vo'oku ápeyea koyuhoâti itúkeovo Xuaum Mbátita
exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti. 8 Kene po'ínuhiko xâne, koyúhoa
itúkeovo Îliya ne exepúkopone, enepone porófeta mekúke. Ina apémaka
po'ínuhiko xâne koyuhoâti itúkeovo kúxoti porófeta koyúhoti emo'u
Itukó'oviti mekúke exepúkopone. 9 Itea hara kôe neko Êrodi:
—Haina Xuaum Mbátita nê'e, vo'oku mbahúkoanepepo tetúnoyeokono nekôyo.
Kutí'ikopomea itukóvoye ra hóyeno ngámoheixeake koeku ítuke? —koéne.
Yoko yupíhova yúmo'ixeova Êrodi noíxea Jesus.

Kohiyákoa Jesus nîka neko êno xâne
Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Xu 6.1-14

10 Aukópovonehiko neko páhoe Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne,
heú kíxoa koyúhopinohiko Jesus koêku neko ítuke. Ina xanêa Jesus neko
íhikauhiko ya kali pitivóko koéhati Mbetâsaida. Yoko ainôvotinehiko, ako
po'i xánena. 11 Itea exoâne xanéhiko yónoku ne Jesus, hókoanehikoya,
yoko ivávakoahiko Jesus. Koyúhoinoahikomaka kixoku natíxea ne
Itukó'oviti xapa xâne, koane koíteovahiko ne ka'aríneti xapákuke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

12 Kiyoné'e káxe, ahí'okovone Jesus neko nduse koeti íhikau koane kíxeahiko:
—Mani únati pehukápavo pihópea ra xanéhiko, motovâti ínixea imókoku koane nîka ya xapa kali ipuxóvokuti, vekópokuhiko, koane xapa ko'óvokuti ya mêum xêrerekuke ipuxóvokutihiko, vo'oku ako apêti yara vóvoheixoku —kíxoanehiko.
13 Itea hara kíxovokoxoa Jesus:
—Itínenoe parexâ nîka.
Ina kixopâmaka íhikauhiko:
—Ako apeínoviti ákoti itukapu singu koeti pâum yoko pi'âti hôe. Má'aina itukapu ûti vanexópoinoa nikokónoti ra êno xâne, hainápo —kíxoanehiko.
14 Yoko itópono kuteâti singu koeti míli neko hóyeno apêtiya. Ina kixovókoxoa Jesus ne íhikauhiko:
—Pehúka ivátahikea ne xâne. Ho'uxó ho'uxo íxeanoe, sinkoentá sinkoenta koeti ho'úxovoku —kíxovokoxoane.
15 Ina pahukoâhiko íhikau Jesus ivátahikea neko xâne. 16 Ina veyôa Jesus neko singu koeti pâum yoko pi'âti hôe, ina komômo vanúke ikoró'ixovoti xoko Itukó'oviti vo'ókuke ne nikokónoti. Yane honó'ekexoane ne pâum, ina porexôa ne íhikauhiko pôrekexea neko xâne. 17 Uhá koéhiko níkea koane imátaxeovohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus neko haxâti, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta neko itátanehiko haxa nikokónoti.

Koyuhôa Pêturu itúkeovo páhoe Itukó'oviti koíteovovi ne Jesus
Mt 16.13-19; Mk 8.27-29

18 Yoko pohúxovoti ne Jesus itúkea orásaum yanekôyoke. Áko'ohiko neko êno xâne xokóyoke. Poéhane íhikauhiko kahá'ine. Yane ina kixovókoxoa Jesus neko íhikau:
—Kutimea íkutixanu ra xanéhiko?
19 Ina yumopâ íhikauhiko:
—Ápe koyúhoti itíkivo Xuaum Mbátita iyukópovone. Kene po'ínuhiko, koyúhoa itíkivo Îliya iyukópovotine. Ina apémaka po'ínuhiko koyuhoâti itíkivo porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke iyukópovotine —kíxoane.
20 —Kene itínoe, kuti keyúhonoe indúkeova?
Ina kixôa Pêturu:
—Iti Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —kíxoane.

Koyuhôa Jesus ivókeovomo koane ukópeamo xapa ivokóvoti
Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1

21 Ina ixikó'okoahiko Jesus ne íhikau ákoyea ápahuina xâne koyúhoinoake nê'e. 22 Ina kixovókoxopaikomaka:
—Konókoti yupíheovo ngoítoponeovo kotíveti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Ákomo akútiponu ne tutíhiko viyéno jûdeu, koáne ne payásotihiko sasedóti inuxínoti xanena ûti hó'eke, yóko'o ne ihíkaxotihiko

yútoe Muîse, enepohikone éskiriba. Koepékonutihikomo, itea ya mopó'apeke
káxe, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.
23 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus uhá koêti neko xâne hokoâti:
—Enepone kahá'ati hókeonu, ako yusíka itúkeovo koúhepekea kóyeku yara
kúveu mêum yuíxovo. Konókoti hókeonu ya usó koyêti ínonexinovo tiú'iti
koekúti itukovo káxe, kuteâti koêku xâne koinópoti kurúhuna iyonókonone
xoko kurúhuxokonoku, yane kená'akane ingéneke. 24 Vo'oku enepone xâne
yuixóvoti koúhepekea kóyeku yara kúveu mêum, evókoatimo ne mani unako
koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne usó koyêti évokea úhepeko
kóyeku yara kúveu mêum vo'ónguke, énomonemo unatî koépoku xoko
Itukó'oviti. 25 Kutí'ikopo itópoino xâne usó kó'iyea apeínoati yara kúveu mêum
itea evókoti mani unako koépoku xoko Itukó'oviti? 26 Yoko koêkuti xâne
teinónuti, koane teinoâti ra emó'um, simóvotimo káxe ndeínoakumakamo,
undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Koati énomonemakamo
ngíxoaneyehiko yaneko káxe ngayukápapu, enepo naixápakananemaka
indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, anjenáponemaka êno njunáko, koane xunako
Nzá'a, yoko xunako sasá'itihiko ánju, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeâti
vanúke. 27 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Anéye xepákukenoe âvotimo
ivakápu tumúneke noíxea natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne —kíxoanehiko.

Ipokóvo koeku Jesus nonékuke evo Pêturu
Mt 17.1-13; Mk 9.2-8

28 Kuteâti póhuti sêmana ikénepoke neko yuho Jesus, xánea Jesus ne Pêturu,
Xuâum, yoko Teâku oúke hána'iti mopôi itukóponoti orásaum. 29 Koeku
itúkea orásaum ne Jesus, koane ípokeovo koêku ne nône. Hóhopu-hóhopu
kóyenemaka ne ípovo, koane ínayeamaka uháhi híyeu. 30 Yane apé koéne pi'âti
hóyeno yuhó'ixoati. Énomone neko Muîse yoko Îliya, enepohikone koyúhoti
emo'u Itukó'oviti mekúke. 31 Yoko ainovó koéne uhápu'ine íhae vanúke apê
xokóyoke neko pi'âti. Hane koyúhoinokoko kixókumo ivókeovo ne Jesus
kausáka ne ahá'inoa Itukó'oviti ya Njeruzálem. 32 Kene Pêturu koánemaka ne
pi'âti ha'íne, yupihovó koénehiko uheko ixépa. Koêku kahá'ayea káharoyea
ixépa, iyukovó koéponehiko. Yane noíxone êno uhápu'ine Jesus, koánemaka
neko pi'âti hóyeno yuhó'ixoati. 33 Yane ahíkuxopeovone Jesus neko pi'âti
hóyeno yuhó'ixoati. Ina kixôa Pêturu ne Jesus:
—Ihikaxotí, koati únati vápeyea yâye. Poéhane vitúkinopinoe hú koêti
mopo'âti kálihunoe péti. Poéhamo ítike, koane poéhamo ítuke Muîse,
koane poéhamo ítuke Îliya —kíxoane.
Itea mayane koyuhohí koêti ne Pêturu. Akó'oti koati éxea mani yûho.
34 Ixómoiko koyûho ne Pêturu, apé koéne kapási rama'úxoatihiko. Yane
yupihovó koéne píkea ne íhikauhiko Jesus rama'úxoanehiko kapási.
35 Yane apé koéne emo'úti inu'íxoti xapa kapási. Hara kôe:

—Énomone nje'éxa râ'a, noívongoe itúkeovo mbáhoe xapa xâne.
Yakámokenoyi yûho —koéne.
36 Okoné'e neko emo'úti, pohú kóyepone ne Jesus. Áko'oponehiko neko
yuhó'ixoati. Itea ako éto'oe ne evo Pêturu yanekôyoke. Ako ápahuina
xâne koyúhoinoake neko noíxonehiko.

Koitóva Jesus ne homoêhou ûroevo ndémoniu
Mt 17.14-21; Mk 9.14-29

37 Poéha káxe ikénepoke, enepo evesékopeane evo Jesus neko hána'iti
mopôi, yupíhova êno xâne okotúmonexopati. 38 Xapákuke neko êno xâne,
apé koéne hóyeno vaúkoti Jesus. Hara kíxoa:
—Ihikaxotí, yokóseananu, neíxapainanu njé'a, vo'oku poéhane nê'e, ako
po'ínu. 39 Yoko kóyekutine ûrukeova ndémoniu. Enepo urúkova, apé koetíne
yaíkea, yane ikorókoatine poké'eke xaneâti êno xunáko koyúyu'okea, koane
puváhixeamaka pâho. Koati okó'okoati, koane ôriti kuríkopea enepo kixoáneye.
40 Émbemoane ne íhikeuhiko kópuhikopea, itea ako íta kíxeaneye —kíxoane.
41 Ina kôe ne Jesus:
—Imáko itúkinovo tiú'iti kutípea ra xanéhiko yara káxehiko kó'oyene,
koane váherehiko. Ná'ikopomeamo hunóko óvonzeixea xepáku?
Ná'ikopomeamo nzunóko índea ákoyeanoe yakútiponu? Yáma yâkeneye
ne xi'íxa —kíxoane Jesus neko hóyeno.
42 Koêku píhea ne homoêhou, íkorokoane ndémoniu poké'eke koane
koyúyu'okea. Ina pahukôa Jesus ipúhikopea ne ndémoniu, koane koíteova
neko homoêhou. Ina kixêa há'a:
—Anéyepo ra xi'íxa —kíxoane.
43 Yane yupíhovo iháyu'ikea hána'iti xunako Itukó'oviti uhá koêti neko xâne.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo
Mt 17.22-33; Mk 9.30-32

Ya koêku yupíheovo iyúpaxeova xanéhiko, koane iháyu'ikeahiko uhá
koêti neko ítuke Jesus, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikau:
44 —Yunákanoe iséneuke ra yunzó'inopi kó'oyene: Yé'exovone
ngurí'okeokonokumo xunákoke xanéhiko yara kúveu mêum, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.
45 Itea ako éxina isóneu íhikauhiko kíxone neko yuho Jesus. Koati
he'onínovati ne koekúti ákoinoke éxa koêku. Yoko pikotíhikomaka
épemo'ikea Jesus koêku neko yûho.

Kixoku itúkeovo ne xâne ínixone Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti
Mt 18.1-5; Mk 9.33-37; Fp 2.3; 1 Pê 5.5

46 Yane turíxovone okópeokoko ne íhikauhiko Jesus koêku kahá'ayea
éxea itukóvotiye ne koati payásoti xapákuke. 47 Yoko exó kíxeane Jesus

koêku ne isóneuhiko, yane namú kixone kalivôno ina imôa xêrerekuke.
48 Yane hara kíxovokoxo íhikau:
—Koêkuti itukínoati únati ra kalivôno vo'ónguke, undímaka kixóneye.
Yoko koêkuti kixónutineye, koati kixoâtinemakaye ne Pahukónuti yara
kúveu mêum. Kó'inokeneye yunzó'inopinoe, vo'oku enepone ákoti
kapayásakapu, enepone koati ikalîhuxopovoti xepákukenoe, énomone
itukóvoxo ne koati payásoti —kíxovokoxoane Jesus.

Ako omótova ápeyea xâne púvone ûti
Mk 9.38-40

49 Ina kixôa Xuâum:
—Ihikaxotí, ápe hóyeno noíxone ûti kopúhikopoti ndémoniu ya ihéke,
itea sayá'ikoa ûti vo'oku ákoyea itúkapu xáneheixone ûti.
50 Ina kixôa Jesus:
—Hákonoe seya'íkoa, vo'oku enepone ákoti akapápinoe, koati
huvo'óxopiti nê'e —kíxoane.

Púvahiko íhae Samâriya ne Jesus

51 Koeku yé'exeovone kaxena pihópea Jesus ya vanúke, koúsokone isóneu nê'e
píhea Njeruzálem. Yoko ako itoâti kátavokopea isóneu ákoyea pîha. 52 Ina pahûko
inuxínoatihiko. Pihónehiko neko páhoe xoko kali ipuxóvokuti ya Samâriya
oposíkopoinoati ókokumoya. 53 Itea simoné'e evo Jesus, ákone akáha'ainoa
ko'óvokuti ókeaya, vo'oku iyúseyea koúsokeane isóneu yónea Njeruzálem.
54 Enepone pi'âti íhikau Jesus, Teâku yoko Xuâum, noixoâne, hara koe yûho:
—Unaém, kehá'a viháxikea yúku íhae vanúke uke'éxoati ra xanéhiko?
—kíxoanehiko.
55 Ina sa'irí'okinova Jesus saya'íkoatihiko. (Hara kíxoa:
—Hako kixené'eye yiûho. Ákonoe yéxa úkeaku ne iséneu. 56 Vo'oku
haina nzimínoti ungé'exoponea xâne, itea nzimínoti ngoíteova, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxoanehiko.)
Yane pihónehiko po'íke ipuxóvokuti.

Koeku apê kahá'ati hókea Jesus
Mt 8.18-22

57 Ya xenékuke koêku yóneahiko, ápe hóyeno kixoti Jesus:
—Nzokópiti koêkutimo yénoku.
58 Ina kixôa Jesus:
—Enepone úkoe, ápe úhorona, koáne ne hó'openohiko ôti, ápe môko.
Kene ûndi, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, ako óvongu
yonómboku ómomingea yara kúveu mêum —kíxoane.
59 Ina kixoámaka Jesus ne po'i hóyeno:
—Kiná'aka ingéneke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ina kixopâ hóyeno:
—Unaém, sikénuvo engóxeakomo nzá'a inúxotike ivakápune, ínamo nzakâpi.
60 Itea hara kíxoa Jesus:
—Síkeane ne kutí koeti ivokóvotinehiko ákoti yuixápu ítuke Itukó'oviti ekóxopeamo ne ivokóvoti. Kene îti, yokóyuhoponoa kixoku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne —kíxoane.
61 Ina kixôa po'i hóyeno:
—Nzokópitimo Unaém, itea sikénuvo aúngopeovo óvonguke íngoponeovo iyénonjapa inúxotike.
62 Ina kixôa Jesus:
—Enepone xâne apêti itukéti tûriu, ina itavókea isóneu ne ítuke, hane koéneye xâne varereôti poké'e enepo na'akénexovo. Yane ákone aúnati koêku. Xâne kuteâti, ako omótokea itúkeovo ko'itúkeinoti Itukó'oviti koukóponoati ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne —kíxoane Jesus.

Ítukexeake Jesus neko setenta koeti íhikau páhoe

10 1 Yane ápe po'i setenta koeti noívokoe Jesus. Pi'á pi'a kíxoa pahúkea inúxinoa ya uhá koeti pitivóko vékokuikomo, koáne ya uhá koeti po'i yónoku. 2 Yoko hara kíxovokoxoa pahukoâne:
—Koati hána'iti ra itukéti kuteâti koêku kavâne ainóvoti itóvotine ha'i nonéti ovâti, itea ako axú'inahiko ra ko'ítuketi. Yépemanoekopo Itukó'oviti, Únae ra itukéti, pahúkea po'ínuhiko ko'itúkeati. 3 Pihénenoe. Kutí koe mbahúkoti kálihunoe xe'exa su'ûso ya xapa yovîre koeku mbahúkeopinoe. 4 Hákonoe yómo íhaku tiûketi. Hákomaka yómo sékolana, íhaku ípevo, koane piríkatana. Hákonoe ke'umókovo xenékuke yího'ixi xâne. 5 Enepone inúxoti ovokúti símeku, koêkuti yukóponoku, hara íxeanoe ne ko'óvokutiya: “Embemínopitinoe Itukó'oviti unako kêku” íxeanoe. 6 Enepo áva xâne yane ovokúti usó koyêti kíxeokononeye kuteâti yépeminoake Itukó'oviti, itukínoatimo Itukó'oviti ne yépeminoake. Kene hakô'o, aukópinovopitimo kuteâti yépeminoake neko xâne. 7 Yávane yane ovokúti peréxokonoku yóki. Koêkuti nikokónoti koane ekâti pónepike ne ko'óvokuti, nemúka vo'oku koati motokeâti ápeyea námoe ne xâne ko'ítuketi. Hako ixomo ipé'ixovo ya po'íkehiko ovokúti.
8 —Koêkuti pitivóko símeku, koeku poréxeopi xanéhikoya yóki xapákuke, níkea koêkuti nikokónoti pónepike. 9 Enepo áva ka'arínetiya, keítapanoe. Ínamaka ixêa ne xanéhikoya: “Simóvone kaxena natíxea ne Itukó'oviti xepákukenoe” íxea. 10 Kene ya koêkuti pitivóko símeku, enepo hákoti kaha'ápinoe xanéhikoya, hara íxepanoemo koeku vikópi none ovokúti ipihíkapi xapákuke: 11 “Muhíkova ipú'ine poké'e yara pitivóko ovoti perékatanake ûti, vikátata'ikopane, véxokeopikenoe ákoyeane yomótokea íkemikonoa ne emo'u Itukó'oviti. Itea ivévakanoe râ'a: Yé'exovone kaxena natíxeakumo ne Itukó'oviti xapa xâne yara kúveu mêum” íxeamo.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

12 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko páhoe:
—Koati enjókopitinoe kixókonokumo ne ákoti akahá'apinoe. Simapúne kaxena ipíhoponope ne Itukó'oviti, muhíkova ne koati váhere xâne mekúke íhae Sódoma, ákomo itápanea tiveko ipíhoponeokonoke ne xanéhiko puvópiti íhae neko pitivóko —kíxovokoxoane Jesus.

Koeku pitivóko óvohikoku xâne ákoti akutipo Jesus
Mt 11.20-24

13 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Koati kotívetimo kêku, itínoe íhae Korâzim, keánemaka itínoe íhae Mbetâsaida. Enepone Tîru yoko Sîdom, koati pítivokona xâne ákoti êxa Itukó'oviti, itea eneponi itukapu xapákuke indúkoa ne iyupánevoti índuke xepákuke, mani mekutíne kuríkopohiko váherevoko. Mani ko'ipóvotihiko ko'ixéhiti xáku, koane mani purapú'ikopovotihiko pôu, koáneni ivátahikea xapa pôu, éxokovope yupíheovo ikótivexea isóneuke ne êno pahúnevohiko. 14 Simapúne kaxena ipíhoponope Itukó'oviti, iyuhí kixokónotimo tiveko ipíhoponeokono ne íhae Tîru yoko íhae Sîdom ya itíke. 15 Kene itínoe íhae Kafanâum, itínoe po'okoâti yupíheovomo kahána'ikeokono ya po'ínuhiko xâne, kirikókonotinoemo ipihóponovokutike —koéne.
16 Ina kixovókoxo íhikauhiko:
—Enepone xâne usó koyêti kámokenoyea yiûho, undímaka kámokeno. Kene enepone puvópiti, undímaka púvo. Koáne enepone puvónuti, hane púvo ne Pahukónuti yara kúveu mêum —koéne.

Seopóhiko xoko Jesus ne setenta koeti páhoe

17 Ukopeânehiko xoko pahúkonoku neko setenta koeti páhoe Jesus, yupihovó koénehiko elókepea okóvo. Hara kixópohiko Jesus:
—Unaém, muhíkova ndémoniuhiko itúkea yuho ûti pahukôa ûti ya ihéke ipúhikopea xoko xâne ûroevo —kíxoanehiko.
18 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Noínjoa ne Satánae kutí koeti ipixéneneoti irikóvoti ukeâti vanúkeke. 19 Mboréxopinenoe yókonuki koéxoe yoko pitánae, koane ákomo kixópiku. Mboréxopinenoemaka xunakóti anu'úkoti uhá koeti xunako Satánae, vanáne. Ákomo ápahuina koekúti itoti váherexea ítukeinopi. 20 Itea hako itukovo vo'oku itúkea yiûho ne ndémoniuhiko elókeinoke yokóvo, itea hane itíka elókeinoke yokóvo yutóxeovone îhe xoko Itukó'oviti vanúkeke —kíxovokoxoane Jesus.

Hána'iti elókeko okóvo ne Jesus
Mt 11.25-27, 13.16-17

21 Énomone yaneko ókoku ôra, yupihovó koéne elókeyea okóvo ne Jesus vo'ókuke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. Hara kôe:

—Aínapo yákoe Pai, iti Únae vanúke koane poké'e, vo'oku ákoyea itúkapu hána'itinoe ko'éxoneti yoko hána'itinoe ihíkaxovoti yara kúveu mêum yéxokoa ra koekúti, itea itúkeovo xâne ákotihiko apayáso nonékuke po'ínuhiko keúhapu'ikinoa ra koekútihiko. Koati énomone kíxea Pai, vo'oku ínixi unáko kó'iyeaneye —koéne.

22 Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Kurí'okoponoane Nzá'a ne uhá koeti koekúti. Ako exónuti, undi Xe'exa Itukó'oviti, ákoti itukapu Nzá'a, poéhane exónu. Koane ákomaka exoâti ne Nzá'a ákoti itukapu ûndi, undi Xe'éxa, yoko koêkuti xâne ânja énjokea —koéne.

23 Ina inonéxinova Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa, motovâti ákoyea káma po'i xâne:

—Koati únati kêku, itínoe noixoâti ne koekúti neíxonenoe kó'oyene.

24 Koati ngixópitinoe enó'iyea porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koánemaka nâtihiko mani kaha'âti noíxea kuteâti ne neíxonenoe, itea ako naíxa. Mani kaha'âtimaka kámea kuteâti ne kémonenoe, itea ako káma —kíxovokoxoane Jesus.

Únati hóyeno íhae Samâriya

25 Apé koene hóyeno ihíkaxoti yútoe Muîse exepúkoti, oposí'okovoti Jesus, kaha'aînoati pahúkeovo ya yumópope. Hara kíxoa:

—Ihikaxotí, kuti ngónoko indúkea motovâti ápeinonu inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti?

26 Ina yumopâ Jesus:

—Ná'ikopo kó'eye ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse? Na kíxeaye keûrapu'iki enepo ihíkexo?

27 Ina yumopâ hóyeno:

—“Heru'ó íxea yomíxone koane xináko koane iséneu ákoyea omótova yokóvo ne Yúnae Itukó'oviti.” Hara po'ínu: “Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne” —koéne.

28 Ina kixôa Jesus:

—Koati tokopóvoti ne yimópope. Énomone itíka motovâti itéponi ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti —kíxoane.

29 Yane vo'oku kahá'ayea ápeyea pó'onexeovoke neko hóyeno, hara kixópomaka Jesus:

—Kutí'ikopo itukóvoxo xâne nóngone ákoyea omótova ongóvo?

30 Ina yumopâ Jesus itukínoati íhokoake:

—Ápe hóyeno ukeâti Njeruzálem yonoti Njeríko. Ya xenékuke namúkoane ómevotihiko. Véyeane uhá koeti apeínoati, ina yehepóke'exoa, êno óko'okea. Kalíhanini koépekeahiko kurikoâne. 31 Yane apé koene sasedóti inuxínoti xanéhiko hó'eke vekoâtimaka neko xêne. Tavó kó'iyeane noixôa neko okó'okovoti. 32 Yane apé koénemaka po'i hóyeno vekoâtimaka neko xêne.

Énomone levíta itúkoti ítuke Itukó'oviti ya hána'iti imokóvokuti. Kúteanemaka
kíxoaku, tavó kó'iyeanemaka noixoâne. 33 Yane kenó'okone hóyeno ákoti itukapu
jûdeu íhae Samâriya, vekoâtimaka neko xêne. Tokononé koáne neko hóyeno
okó'okovoti. Yane yupihovó koéne kóseanayea. 34 Pihínoane koane ipíxaxeane
óko'onevo ipíhinoati óliu yoko víyum. Ina ivú'ixopamaka péyo, iyonoâti xoko
pénsaum koane katarákoati. 35 Yaneko po'ípone káxe, ina porêxo únae pénsaum
pi'âti pe'u tiûketi, ina kixôa: "Kétaraka ra hóyeno. Enepomo anu'úka ésa'i ra
mbónepike kétarakike, kóyeanemo mboréxopeopi aungápapu" kíxoane.
36 Ina kixoá'ikomaka Jesus neko hóyeno ihíkaxoti yútoe Muîse:
—Ya xapákuke ra mopo'âti, kuti ínixe itúkeovoxo ákoti omotóva okóvo
neko hóyeno isoéti?
37 Ina yumopâ hóyeno:
—Énomone neko koseánati.
Ina kixôa Jesus:
—Pihé'evo, énomonemaka íxeaneye kuteâti ítuke neko hóyeno —kíxoane.

Márta yoko Mâriya

38 Koêku yónea ne Jesus yoko íhikauhiko, sîmo xoko kali ipuxóvokuti. Ápe
senóya koéhati Márta, itaíkoti Jesus ókea óvokuke. 39 Enepone sêno, ápe
po'ínu koéhati Mâriya. Yane vata-vatá kixóvone Mâriya poké'eke nonékuke
Jesus ivavákoati ne ihíkauvoti íhikau. 40 Kene Márta, koati pepokéxoti isóneu
vo'oku enó'iyea ítuke ya kúveu óvoku. Ina ahi'ókovo Jesus, hara kíxoa:
—Unaém, ako kó'inopiku kurí kíxeonu ne mbo'ínu mbóhuxeovo
indúkea heú koêti ra itukéti? Pehúka huvó'oxeonu —kíxoane.
41 Ina yumopâ Vúnae:
—Martá, imáko ké'iyivoku. Koati pepoké kixeti iséneu, koane êno
yónoku iséneu, 42 itea poéhaxo ne koekúti koâti nokonéti. Noívokoxoa
Mâriya ne koâti únati ya uhá koêti, yoko ákomo veyopeâti —kíxoane Jesus.

Ihíkaxovi Jesus vitúkea orásaum

Mt 6.9-15, 7.7-11; Mk 11.24; Lk 18.1; 1 Ts 5.17

11 1 Po'íke káxe, ápe óvoheixoku oráxea ne Jesus. Uke'éxone itúkea
orásaum ápe íhikau kixoâti:
—Unaém, íhikexavimaka vitúkea orásaum kuteâti kíxoaku Xuaum
Mbátita íhikaxea ne íhikauhiko.
2 Ina ihíkaxoahiko Jesus. Hara kíxovokoxoa:
—Enepo itikánoe orásaum, hara yákoe: "Pai, émbemopi téyeamo sasá'iti îhe
ne uhá koeti xâne, koane ukóponeamo ne netíxi yara poké'e xapákuke xâne.
3 Peréxavi nika ûti itukovo káxe. 4 Ketúyapa pahúnevo ûti koêkumaka kóseanayea
ûti ne po'ínuhiko xâne vaheréxinoviti ítuke, kutí kixoâti uti ákoti pahukápu. Hako
sike'évi víkorokeovo pahunévotike" yákoenoe —kíxovokoxoane.
5 Ina itukínoamaka Jesus íhokoake ne ihíkauvoti íhikaxone. Hara kôe:

—Ínani áva xepákuke pihôti óvokuke ínikone ya kuku yóti kixopónoati:
“Iningoné, yokóseananu, ívexanu mopo'âti koxe'u pâum, 6 vo'oku ínati
simônu íningone xo'opeînonuti, yoko akó'oti níngaxeake” kixóponea.
7—Ínani akôe kúveuke óvoku: “Hákone tiri'ókoponovonu. Enjéxopane
páhapetea ra óvongu. Ndunúkuxopovone, koánemaka uhá koeti
nje'éxaxapa. Ákone omótova enjépukinopi” ínani akôe.
8—Koati ngixópitinoe, enepo hákoti exepúkinoa poréxoponea ne uhá
koeti nókone vo'oku itúkeovo ínikone, itea vo'oku ákoyea káyunuka
nekôyo épemo'ixea, kóyeanemo exépukinoa poréxoponea.

Konókoti kutípea ûti yumópeovimo Itukó'oviti vitûko orásaum
Mt 7.7-11

9 Hukinóvoti ngíxeopinoe: Yépema ne Itukó'oviti, vo'oku porexópeatimo.
Yapásika nékone xokóyoke, vo'oku itepónoatimo. Hane yákoenemakaye xâne
ipusókoti pahapéti, yane imihé'okinopitimo. 10 Vo'oku uhá koeti epémoti,
poréxokonoa ne épemone. Koáne ne xâne oposíkoti itóponea konokínovati,
itóponoa. Koáne ne xâne kutí koeti ipusókoti pahapéti, mihe'ókinokonoatimo.
11 Itínoe apêti xe'éxa, (maní'ikopomea perexoâti mopôi ne xi'íxa epemápi
pâum?) Manímea koéxoe peréxoa epemápi hôe? 12 Koáneni epemápi
kopútoe tapî'i, manímea perexoâti pitánae kotíveti yutôko? Ako kalíhuina.
13 Muhíkova itínoe mapini xâne pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti, itea
kóyeane peréxi únatinoe koekúti ne xi'íxa. Ínapoxo ne Ha'a ûti íhae vanúke,
koati porexoâtimo Sasá'iti Omíxone ne epemoâti —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhókono itúkeovo íhakoe Mbezêbu ne Jesus
Mt 12.22-30; Mk 3.20-27

14 Po'i káxe, kópuhikopo ndémoniu ne Jesus xoko hóyeno ûroevo. Yoko
akó'otine okoyúho neko hóyeno vo'ókuke ne ndémoniu. Ipuhíkopeane
ndémoniu, koyúhopone neko hóyeno. Enepohikoneko êno xâne noixoâti,
yupihovó koe iyúpaxeova. 15 Itea ápe xâne xapákuke koêti:
—Koati Mbezêbu, enepone pahúkoti uhá koeti ndémoniu, porexôa ra
hóyeno kópuhikopea ndémoniu —koénehiko.
16 Kene po'ínuhiko xâne, épemohiko Jesus itúkea iyupánevoti, hoénaxovope
itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea xunáko, oposí'okovatihiko, kaha'aînoati
pahúkeovo ya yumópope. 17 Exó kíxea Jesus isóneuhiko, énomone kixínoahiko:
—Uhá koeti natixókuti, óvoku xâne ixómoti okopókoko, itohíneotimo
xanéhikoya, ákonemo ovâti. Kúteanemakamo koêku ne ko'óvokutihiko ovoti
póhutike ovokúti. Itukovo ixómoti okopókoko, uké'etimo itúkeovo póhutine
óvohikoku. 18 Kúteanemaka koêku xoko Satánae yoko ovóxehiko, vo'oku eneponi
ixomo akapákaka, mani uke'éxopokokotihiko. Kó'inokeneye ra yunzó'inopinoe,
koáhati keyuhoâtinoe itúkeovo xunákoke Mbezêbu ngópuhikopea ndémoniuhiko.
19 Eneponi itukapu xunákoke Mbezêbu ngópuhikopea ndémoniuhiko kuteâti

iséneunonu, ná'ikopo kó'inoaye iséneu ne he'ínehiko ya hé'eke kopúhikopotimaka
ndémoniu? Ako kalíhuina kó'inoaneye yiûho kuteâti ra yihó'inonu. Koati
énomonehikomo kouhápu'iko itúkeovo pahukóvoti ne iséneunonu. 20 Koêku
itúkeovo ya xunákoke Itukó'oviti ngópuhikopea ndémoniuhiko, koati iyúseoti
símeovone kaxena natíxea Itukó'oviti xepákukenoe.
21 —Noixó íxeanoe ne koati xúnati hóyeno usó kixoíxoti sa'íkovope,
kohiyánati óvoku yoko uhá koeti apeínoati. Ako itoâti véyea ítukevo.
22 Itea enepo símo koati xúnatiya, ítoa omópea sa'íkovope, enepone
íhuinovoke. Yane omópea uhá koeti apeínoati koane háxakexea xapa
ha'íne —kíxovokoxoane Jesus, ihókoati xúnati hóyeno ne Satánae, koane
kixopóvoti itúkeovo xunané'e ya Satánae.
23 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Enepone ákoti huva'áxanu, koati okopónuti. Koane enepone ákoti
itukapu nza'íne índukeke, itopó kíxoa ukóponea ne itukéti índuke
—kíxovokoxoane.

Koêku ne ndémoniu aukópova ne xâne ipúhikopeaku
Mt 12.43-45

24 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Enepo ipuhíkopea xâne ûroevo ne ndémoniu, píhoheo ya mêum ákoti
apêti oposíkoti ókoku, itea ako ínixapana. Yane hara kôe: “Aungópovotiko
xoko imbúhikopeaku” kôe. 25 Yane aúkopovane, yoko inú'ikopane sásasa
koyépotine koane êno úhe'ene vo'oku ákoyea inú'epoya. 26 Ina itaíkopono
po'i seti koeti ndémoniu itúkoti xanépone. Yoko aínovo koati váhere yane
inúxoti. Ina urúhikopovo xokóyoke neko hóyeno. Yane yupihovó koéne
váherexea koépoku neko hóyeno yane inúxoti koêku —kíxovokoxoane Jesus.

Yuho sêno ihayú'ikoti eno Jesus

27 Koêku ixómoyea koyúho ne Jesus, apé koéne sêno xapákuke neko
êno xâne kohonókoti emó'u kó'iyea:
—Koâti únati koêku ne sêno koxe'éxapiti koane ohíkopiti ya xêne —koéne.
28 Ina kôe ne Jesus:
—Hane itukóvoxo koati motokeâti “únati koêku” kíxeokono, xâne
kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti koane itukoâti ne páhoenoa —koéne.

Hoénaxeokonoke Njóna
Mt 12.38-42

29 Hara koe Jesus koêku ho'uxo-ho'uxó kó'iyea ne êno xâne xokóyoke:
—Koati váhere ra xanéhiko apêti yara káxehiko símokune ûti, épemoikomaka
iyupánevoti, hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea njunáko. Itea ákomo
ápahuina iyupánevoti noíxonemo, ákoti itukapu kuteâti koêku xoko Njóna
mekúke. 30 Vo'oku kuteâti koêku Njóna itúkeovo hoénaxovope xunako Itukó'oviti

xapákuke neko íhae Nínivi mekúke, énomonemakamo ngoéneye, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Undímakamo hoénaxovope xunako Itukó'oviti
xapákuke ra xanéhiko apêti yara káxehiko símokune ûti. 31 Simapúne kaxena
yúhoikopeakumo Itukó'oviti ne xanéhiko, enepone seno nâti mekúke íhae
poké'e koéhati Sâba, hanekóxonomo xapákuke ne xanéhiko apêti kó'oyene.
Exepúkotimo neko sêno, exókoatimo pahúnevo ra xanéhiko apêti kó'oyene,
vo'oku yupíheovo ákoyea malíka úkeaku neko sêno kámokenoponea ne êno
hána'iti kó'exoneyea ne Salúmaum. Yoko anéyene koati payásoti ya Salúmaum,
enepora yuhó'ixopitinoe, itea ako itúkokonoke yûho. 32 Koánemaka ne
íhaehiko Nínivi, hanekóxonomo xapákuke ne xanéhiko apêti kó'oyene yaneko
káxe yuhaíkapa Itukó'oviti ne xanéhiko. Exepúkotimo neko íhaehiko Nínivi
exókoatimo pahúnevo ra xanéhiko apêti kó'oyene, vo'oku enepone íhae Nínivi,
kamoné'e yuho Njóna koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, ikótivexoa isóneuke
ne váherevoko koane kuríkopahiko. Yoko anéyene kó'oyene koati payásoti ya
Njóna, enepora yuhó'ixopitinoe, itea ako itúkokonoke yûho.

Koêku yúku kouhápu'ikopeti
Mt 5.15, 6.22-23

33 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Ako ihúxoti yúku koúhapu'ikope he'onó kixoâti xoko ákoyeaku iyúsea.
Ákomaka xovopu'í íxa ya sésta, itea hane ímoa xoko koati imókonoku
kouhápu'ikopeti motovâti ínixea koêkuti urúkovati ne ovokúti. 34 Kuteâti
koêku yúku kouhápu'ikopeti, énomone koéneye ne yûke kexé'uke.
Itukovo únati ne yûke, uhapú'itike yóvoheixo. Kene hákoti unâti ne yûke,
hahákutikemo yóvoheixo. 35 Yokómoma koêku ne mani uhapú'iti xikóyoke,
enepone mani kouhápu'ikoti iséneu, mará'inamo itúkapu hahákutike imópi.
36 Enepo itukapu ainóvoti uhapú'iti apê xikóyoke, ákoti óvaku kali hahakú
koyêtiya, ainóvotimo uhapú'itike yóvoheixo kuteâti koêku kouhápu'ikopeti
koati xúnati uhápu'iyea kouhápu'ikopiti —kíxovokoxoane Jesus.

Koyúhoinoa Jesus pahúnevo ne farîzeuhiko
Mt 23.1-36; Mk 12.38-40

37 Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ápe farîzeu itaíkoati nikóponea
óvokuke. Urúkovane Jesus óvokuke ne farîzeu, ivátakone xe'o mêsa. 38 Yoko
iyúpaxova farîzeu noixôa ákoyea háka Jesus ne kixoku kipóvo'uxeovo
farîzeuhiko tumúneke níkea. 39 Ina kixôa Vúnae Jesus neko farîzeu:
—Itínoe farîzeu, kutí kénoe xâne kókoyuse kixoíxoti kipó'ikea enovópeti
yoko ûto meúkeke, itea kúveuke koati ênoti ihómuyo. Énomone kénenoeye
koêku itúkeovo ainóvoti váhere koekúti ovâ ne iséneu, koane usó kéyeyi
yaúpu'iki po'ínuhiko xâne, kutí koeti hi'ixîti ítukevo motovâti kirí'uxi apeínopiti.
40 Itínoe xâne ákoti isóneu. Haina póhutine koekútihiko noíxone po'ínuhiko
xâne ivávako ne Itukó'oviti, itea koati ivavákotimaka ovoti isóneuke xâne.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

41 Itúkapuikopo ovoti iséneuke iké'iparaxo Itukó'oviti, yane sasá'itimo uhá koeti
kixeku itíkivo. 42 Koati kotívetimo kêku, itínoe farîzeu. Kaná'uti ápeyea íperaxoke
Itukó'oviti, hexakínoati póhuti yane uhá koeti yehí koeti ítikevo perêxo ndîzimu.
Muhíkinova ne kálihunoe neóne xe'o yóvoku kuteâti otélam yoko âruta koane
po'ínuhiko neóne kuteâti, peréxomaka ndîzimu ya koêkuti yé'akeye yêho. Itea
enepone itíki ponóvoti koekúti koane ákoyea omótovo yokovo Itukó'oviti, ákonoe
itíka. Yoko énomone itukóvoxo koâti nékone itíki, ákotimaka kurí ixêa itíki ne
po'ínuhiko koekúti. 43 Koati kotívetimo kêku, itínoe farîzeu, vo'oku iti yómoti
ivátakea xoko ivatákokuti ya nonekútike xoko ivátakoku koati payásotihiko ya
íhikexovokuke hé'e. Epó'oxo enepo yihoíkokono koêku víki ya none ovokúti,
koati yáhatimaka yéxikono itíkivo teyonéti. 44 Koati kotívetimo kêku, itínoe kutí
koeti poké'e ekóxokonoku ivokóvoti, ákoti iyusêa ápeyea ekoxóvatiya. Vekôa
xâne oúkeke, ako éxa ápeyea imuyúkoti opékuke —kíxovokoxoane Jesus.

Exókoa Jesus pahúnevo ne éskiribahiko

45 Ina kíxo Jesus ne po'i ihíkaxoati ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse:
—Ihikaxotí, koêku kíxineye yihó'inoa ne farîzeuhiko,
kotívetinovimaka, uti ihíkaxoti yútoe Muîse.
46 Yane hara kíxoa Jesus:
—Keáne itínoe ihíkaxoti yútoe Muîse, kotívetimakamo kêku. Vo'oku yane
ênoti ihíkauvoti íhikexone, kutí koe ikeínoxoti po'ínuhiko xâne êno ínati koekúti
ákoti itâ koínoyea. Ákomaka kalíhuina yónea iséneu keínoyi póhuti kali koekúti
yane íkeinoxike po'ínuhiko xâne. 47 Koati kotívetimo kêku, vo'oku kéxepuki
katátumbana porófeta, enepohikone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koépeu
yoxúnoekene. 48 Yane kixeku itíkivo, koati keyuhópovoti kutipasí kó'iyea iséneu
ne isóneu yoxúnoekene vo'oku kíxoaku ne porófetahiko. Koati énomonehiko
koepékoa, ina kino'ókonoe kexépukinoati katátumbana ne koépeuhiko, kutipasí
keâti ne váhere ítuke yoxúnoekene. 49 Énomone kó'ino ne Itukó'oviti yane hána'iti
kó'exoneyea xoko kó'iyeaku: “Mbahukínoatihikomo porófeta koyúhoti emó'um
xapákuke, koánemakamo ápostulu, po'i mbáhoenoa, itea koepékotihikomo
po'ínuhiko mbáhoe, koane ikoítoponoatimo kotíveti ne po'ínuhiko” kôe.
50 Énomone kutí'inoke yoneâtimo oúkeke ra xanéhiko apêti kó'oyene ne itina heú
koeti porófetahiko koépeuti ukeátine inâ turixóvo ra mêum, 51 ukeâti kaxénake
koépekeokonoku Âmbeu tukú koeti kaxena koépekeokonoku Nzakâriya, enepone
koépeuti ukeâti ne hána'iti imokóvokuti yonoti xoko áta yane kíndanake hána'iti
imokóvokuti. Aungópatimaka ngíxeopinoe: Oúke ra xanéhiko apêti kó'oyene
yóneamo itína uhá koetíhiko neko koépeuti.
52 —Koati kotívetimo kêku, itínoe ihíkaxoati ne Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse, vo'oku itínoe kutí koeti omó'ixoati ne xáve poréxoti xâne
éxea ne kaná'uti exóneti íhae xoko Itukó'oviti, itea ako iké'itukexa, epó'oxo
itopó kíxea ne po'ínuhiko xâne kaha'âti éxea —kíxovokoxoane Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

53 Ipuhíkopeane Jesus, koati imaíkinovati éskiribahiko yoko farîzeuhiko,
koane opósi'okeovahiko ya épemo'ikeake. Ako tôpi kíxoaku yuhó'inoahiko,
kaha'aînoti Jesus pahúkeovo ya yumópope. 54 Koati kuxoâtihiko ápeyeamo
koêkuti yuho Jesus kutí'inoke motovâti koyúhoyeahiko itúkeovo pahukóvoti.

Po'ínuhiko íhikaxovike Jesus
Mt 10.26-31

12 1 Yoko koati yupihóvotine êno xâne ho'uxo-ho'uxó koetíne
koane ókonuhevekexeokoko. Yane turíxovone íhikaxea ne Jesus.
Íhikauhiko ínuxo íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
—Neíxipa ne kutí koeti kohiyákopeti pâum, ánahixope farîzeuhiko,
ákoti oríko ukóponea xapa po'ínuhiko xâne, enepone kutí kó'iyea koati
sasá'iti ya po'ínuhiko xâne koeku enó'iyea ítuke ákoti aunáti.
2 —Ako kixovókuti pikonéti éxeokono kó'oyene ákotimo kaurápu'ikakana.
Koánemaka ne he'onó'oeti kó'oyene, kóyeanemo urápu'iyea. 3 Vo'oku
uhá koeti he'ono'ú kíxene keyúhoyi, kóyeanemo koûrapu'ikeokono xapa
xâne. Koánemaka ne koekúti hahaa kíxene keyúhoyi kúveuke yóvoku,
kohonókokonotimo koyúhoyeokono, kutí'inokemo exoâti uhá koeti xâne.
4 —Itínoe íningone, hara ngixópinoe kó'oyene: Hákonoe píke xâne
motovâti koépekeopi, vo'oku poéhane kexé'u íto koépekea, yane ákone
xunáko itúkea po'i koekúti. 5 Itea énjakapivo nékone tíyi, énomone ne
Itukó'oviti apêti xunáko koépekeopi koane iyónopeopi ipihóponovokutike.
Ngáyukoa ngíxeopinoe: Itúkapu énomone tíyo.
6 —Ákoikopo akávanevo singu koeti kálihunoe hó'openo ôti ya kali
pi'âti pe'u tiûketi ákoti axu'ína ovâti? Itea ako kalíhuina ápeyea xapákuke
nê'e ákoti exêa koêku Itukó'oviti. 7 Muhíkova híyeu tiûti, éxoa Itukó'oviti
yé'akeye. Hákoikopo píke, vo'oku itínenoe yupihóvo itóponone nonékuke
Itukó'oviti yane ênoti hó'openo ôti —kíxovokoxoane.

Koêku teinôa xâne koyúhoyea hókea Jesus koáne akô'o teinâ
Mt 10.32-33, 12.32, 10.19-20; 2 Ti 1.8

8 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:
—Koati ngixópitinoe: Uhá koeti xâne koyuhoâti nonékuke po'ínuhiko
xâne itúkeovo hokónuti, kúteanemakamo ngíxoaku nê'e nonékuke
ánjuhiko ya vanúkeke. Ngoyuhoâtimakamo itúkeovo hokónuti, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne. 9 Itea enepone koyuhoâti nonékuke
xanéhiko ákoyea itúkapu hokónuti, ngoyuhópatimakamo nonékuke
ánjuhiko vanúkeke ákoyea itúkapu hokónuti.
10 —Áva xâne vaheréxinonuti emó'u, apêtikomo oxéne itúyopea
pahúnevo. Itea enepone xâne koyuhoâti itúkeovo váhere ne ítuke Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti, ákonemo itúyopeaku ne pahúnevo.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

11 —Enepo yamakánanoe yíhoikikono ya íhikaxovoku hó'e xanéhiko,
koane nonékuke pahúkotihiko yoko po'ínuhiko payásoti tuti xanéhiko,
hako pipokéxinoa iséneu ne kixékumo yimópike koane koêkumo
ne yiûho, 12 vo'oku yaneko ôra, ihíkaxopitinoemo Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti nékonemo keyúhoyi nonékukehiko —kíxovokoxoane Jesus.

Ako yusíka ixómoyea ipúpakinoa visóneu kahá'ayea ûti vîrikuxea

13 Yane apé koéne hóyeno xapákuke neko êno xâne kixoti Jesus:
—Ihikaxotí, pehúka ne mbo'ínu haxákeana ne apeínoati kûreinovike
haíkene ûti —kíxoane.
14 Ina kixôa Jesus:
—Hoyenó, undí'ikopo yúhoikovoku xâne? Haina indúkovoke
nzaxákeokokoa ne xâne kûreinoa haíkene —kíxoane.
15 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko êno xâne kamokénoati:
—Yokóhiyanavoa ne uhá koeti kó'iyeovoku koekúti íyekovoke, enepohikone
mani ixómoinoke ipúpakinoa iséneu keha'âti kurí'uxeovo apeínopiti, vo'oku
haina énomone ápeino ne xâne yara kúveu mêum —kíxovokoxoane.
16 Ina itukínoahiko Jesus íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
—Ápe hóyeno iríku, ênoti pôreu ha'i nóne isáneke. 17 Ina koe isóneupinovo:
"Námeamo ngíxoaneye ra êno ha'i nónem? Vo'oku ákone iyónoangu". 18 Ina
koepómaka isóneupinovo: "Énjoa ngíxoakumo. Ngatahíneatimo ra unákovoku
ha'i nónem, ínamo indukápa koati hána'itiya. Énomonemo unángoa ra ha'i
nónem, koáne ra uhá koeti apeínonuti. 19 Yane ínamo angôe: Êno apeínonuti
ngoúnae. Ákomo malíka yónoku. Kó'oyene, poéhane ómomingea, níngea,
énoyeovom yoko elókeyea ongóvo, ngoetímo." 20 Itea hara kíxoa Itukó'oviti: "Iti
koati ákoti isóneu. Kó'oyene yara yóti, ivekóvotinemo. Kutí'ikopomo itópoinopi
uhá koêti ne apeínopiti yúnahiu?" kíxoane Itukó'oviti —kôe éxetina Jesus.
21 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Koati énomone koéneye ne xâne yuixóvoteoxo kurí'uxea apeínoati
yara kúveu mêum, itea ako apeínoati xoko Itukó'oviti —koéne.

Kuvóvoti Itukó'oviti
Mt 6.25-34

22 Ina kixovókoxoamaka Jesus ne íhikauhiko:
—Énomone ngixínopinoe ákoyea ixomo ipúpakina iséneu kixékumo kêku
itukovo káxe, ukínopikumo nîke, koane nókone kexé'u, yoko kixékumo
iké'ipovoxopivo. 23 Vo'oku enepone kéyeku itukovo káxe, haina pohúneti
níki, koane hainámaka pohúneti iké'ipovoxopivo yápeino. 24 Ivévakapihi ne
hó'openohiko ôti. Ako nâ, koane ako ítixeaku ha'i nóne. Ákomaka unákoku
nîka, koane ákomaka óvoku ítixoku êno nikokónoti, itea kóyeane poréxea
Itukó'oviti nîka. Ákoikopo yéxa itúkeovo itínoe yupihóvo itóponone yane
hó'openohiko ôti? 25 Ako ápahuina ya xepákukenoe itotimo koúkoponea kaxena

âvoyeani ivákapu, yusíkoti yupíheovo kahá'ayea koúkoponea. 26 Neíxoaneikopo,
koêku ákoyea ite itíki kalîhuti koekúti, ná'ikopo koeti ixómoino yónoheixoa
iséneu ne po'ínuhiko koekúti? 27 Ivévakapihimaka koêku payá'iyea ne koati
uhé'ekoti hîu ne itunoêvoti ya mêum, enepone iháxoneti humanévoti. Ako
hûka kuteâti xâne, koane ákomaka ixúxuka, itea koati ngixópitinoe: Muhíkova
neko uhá koeti úhe'ene nâti Salúmaum, enepone hána'iti iríku mekúke, ako
itápana úhe'ene hîu ne itunoêvotihiko íhae mêum. 28 Katarákoapo Itukó'oviti
ne itunoêvoti íhae mêum, mapini póhutine kó'oyene ápeyea, ihârotike
oro'ókokonotinemo yúkuke, ínapomo hako katarákopi Itukó'oviti, itínoe
xâne ôriti kúveova. 29 Hákonoekopo ixomo yonóheixoa iséneu úkeakumo ne
nîke koane yêka. Hákomaka kenóko'inoe vo'ókuke ra koekúti. 30 Vo'oku koati
énomone yónoheixo isóneu xâne ákoti êxa Itukó'oviti ya uhá koeti óvohikoku
yara kúveu mêum. Yoko éxoa Yá'a íhae vanúke kénokinoe uhá koêti ra koekúti.
31 Inúxotike ya uhá koêti, hane itíka yónoheixoku iséneu ítuke Itukó'oviti, yane
kousókinopeatimo Itukó'oviti ne po'ínuhiko nékone —kíxovokoxoane Jesus.

Koêku ne kaná'uti îrikuxea xâne
Mt 6.19-21; 1 Pê 1.4

32 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko íhikauhiko:
—Itínoe hokónuti, itínoe kutí ngíxone kálihunoe su'ûso ákoti axu'ína ikéneke
koyonoâti, hákonoe píke, vo'oku koati ahá'inopinoe Yá'a íhae vanúke itíkivo
xanéna koane yenópi vanúke natíxokuke. 33 Enepone apeínopiti, yakávanea,
koane pêrekexamaka xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane apêtimo íhaku tîketina
ákotinemo ipúpa'ixeaku, koane enómakamo apeínopiti ákoti uké'eyeaku vanúkeke
xoko ákoyeaku itápana ómevoti, koane xoko ákoyeakumaka kálihunoe hó'openo
nikóheati. 34 Vo'oku koêkuti yunákoaku ne apeínopiti, itukapu vanúkeke, ákoʼo
itukapu poké'eke, énomonemakamo yónoheixo iséneu —kíxovokoxoane.
35 Ina koe'íkomaka Jesus:
—Itíkapu xâne usó koyêti kuteâti koêku xâne iyukovó koyêti, ko'ipovó
kixoíxotimaka ípovo, koane ihuvé koyêtimaka yukúna aukápapu kúxoixopone.
36 Kutí yákoyenoe ahinoêti ixómoti noimé'exopo seópope pátarauxa ukopeâti
áyuike kasâtuxoti. Seopóne pátarauxa, enepo ipusókopo pahapéti, usó
kóyepone ahínoe míhe'okopinoa. 37 Koati únatimo koêku ne ahinoêtihiko
inú'epo pátarauxa ixómoti noimé'exopa. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe:
Itukovó koetimo koati pátarauxa silo'íxopomo ípovo ko'ítukeyea. Yane
kavátahikoatimakamo neko ahínoe xe'o mêsa ominoâti nîka. 38 Yusíkoti
itúkeovo ya kuku yóti, ákoʼo ya mâturukata seópea ne pátarauxa, koati únatimo
koêku neko ahínoe inú'epo ixómoti noimé'exopa. 39 Koati endó'okopitinoe
koêkumo: Eneponi exâ únae ovokúti orana símope ne ómevoti, mani koyonoâti
ne óvoku, ákoni síka ûrukeova ne óvoku. 40 Keánenoemaka, neímexa ne
aúngopovopemo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, vo'oku ya koati
ákoyeakumo kixápanu, énomonemo aúngopeovo —kíxovokoxoane Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Éxetina Jesus koeku únati yoko váhere ahinoêti
Mt 24.45-51

41 Ina kixôa Pêturu ne Jesus:
—Unaém, enepora yéxetina apêti íhokovoke, koati utíne itíkinoa? áko'o
uhá koetímaka xâne —kíxoane.
42 Ina kixôa Jesus itukínoati po'i íhokoake:
—Kutí'ikopomea itukóvo kuteâti ne ahinoêti koati yuixóvoti
ítukexeokonoke, koane ponóvoti isóneu ítukeke? Énomone neko
poréxoakemaka pátarauxa éxea koêku ne po'ínuhiko ahínoe, motovâti
koúsokinoa nókone koatíke kaxénaxeokonoke. 43 Koati únatimo koêku ne
ahinoêti inú'epomo pátarauxa kíxeaneye ko'ítukeyea aukápapu. 44 Koati
endó'okopitinoe koêkumo: Kuri'ó kixoâtimo pátarauxa kóyoninoa uhá koeti
apeínoati. 45 Itea enepo akôe isóneu ne ahinoêti: "Yupíhovane xu'íkeneyea
ne mbátarauxa" akôe, ina turixápu yehépoke'exea ne po'ínuhiko ahinoêti,
ha'íne, koane yuíxeovo níkea, énoyeovo yoko kohíhiyea, naíxapu nê'e.
46 Vo'oku seopó koetímo pátarauxa ya káxe koati ákoyeaku kuxápa, koáne ya
ôra ákoyeakumaka éxa káyukopeovomo. Yanê'e, koati kotívetimo kíxoaku
pátarauxa ipihápana. Iyonópatimo xoko iyónopoku xâne ákoti akutípo.
47—Enepone ahinoêti exoâti ne ahá'inoa pátarauxa, itea ákoti usó akóye
koúsokea, ákotimaka itukêa ne âha, koatimo xúnati yehépoke'exeokono
ipihápanakana. 48 Itea enepone ákoti exâ ne ahá'inoa pátarauxa, yusíkoti
váherexea ítuke koane motókeyea xu'ínayea ipíhoponeokono, itea ákomo
áxuna kíxoakumo pátarauxa yehépoke'exea ipihápana. Vo'oku enepone xâne
ênoti pónekonoke, konokoâti enó'iyeamaka únatinoe koekúti ítuke, pôreupo
vo'oku enó'iyea pónekonoke. Kúteanemaka koêku ne xâne xu'ínati ípara, koati
konokoâti enó'iyea pôreupo anu'úkopati ne yé'akeye pónekonoke —kíxoane.

Xâne okopókokoti vo'oku Jesus
Mt 10.34-36

49 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Enepone nzímea yara kúveu mêum, ínzokoa yúku oro'ókoti, yoko ehá'ani
turíxeovone kó'iyeaneye. 50 Itea anéyeiko kotíveti koekúti véngokuikomo. Koati
konokoâti itúkeovo oúngekemo yóno ne êno tiveko koekúti, epó'oxo koati
hána'itine tiveko inzóneu koêku âvoyea ndarú'uxa. 51 Ikítixatinoe nzimínoti
motó'iyeova úhepeyea isóneunokoko ne xâne yara kúveu mêum? Ákomo
ákoeneye. Koati endó'okopitinoe koêku: Apêtimo okopókokoti vo'ónguke.
52 Ukeátine kó'oyene, itukovo apêti singu koeti ko'óvokuti ya póhutike ovokúti,
mopó'amo okopâti ne po'i pi'âti, itukovo pi'âti okopâtimo ne po'i mopo'âti
vo'ónguke. 53 Kúteanemakamo koeku hóyeno yoko xé'a. Okopâtimo hóyeno ne
xé'a, áko'o itukovo xé'a okopâmo ne há'a vo'ónguke. Kúteanemakamo koeku
sêno yoko ihíne. Okopâtimo sêno ne ihíne, áko'o itukovo ihíne okopómo êno

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

vo'ónguke. Kúteanemaka koeku sêno yoko sinéna vo'ónguke, okopâtimo sêno ne sinéna, áko'o itukovo sinéna okopâ ne imóse vo'ónguke —kíxovokoxoane Jesus.

Hoénaxovope yé'exeovone hunókoku ra mêum
Mt 16.2-3

54 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko êno xâne:
—Enepo neixónoe kapási ukeâti kíyo'i káxe, "Úko rakéne" kénoe.
Koáne, kevó'oxo. 55 Koáne enepo sa'irí'okovo ne ihunóvoti, neixoâtinoe
ne úkeaku, "Kotúpotinemo" kénoemaka. Koá'axo, kotúpo. 56 Itínoe
ikútixapovoti koati ko'éxoneti, é'exo kíxeanoe koêku ra mêum koáne ra
vanúke, koêku kahá'ayea kévea koane kotú'iyea, itea inípono ákoyea yéxa
itukóvotiye ra káxehiko símokune ûti. 57 Manímaka konókoti yéxinoe
péni iséneunoa ra koekútihiko! —kíxovokoxoane Jesus.
58 Ina koe'íkomaka:
—Itukovo apêti évotikopike po'i xâne, ina omôpi yuhoíkovokutike, ya koêkuiko
yéni, tumúneke símí yuhoíkovokutike, yapásika kíxeaku unátipinokoko iséneu,
maka hákone iyonópi nonékuke ne pahúkoti yuhoíkovokutike, vo'oku mani
kurikópiti nê'e xoko pulísea. Kene ne pulísea, mani kurikópiti ika'ákovokutike.
59 Enepo akoéneye, koati ngixópiti ákoyeamo ipíhikapi koêku ákoyea peréxapa
uhá koêti ne yoréveu —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea épemea
Itukó'oviti kotúyopinoa pahúnevo tumúneke seópea nonékuke.

Konókoti kuríkopea ûti ne váhere vítuke

13 1 Koati énomone yaneko koyúhoyeaku Jesus, apé koéne xanéhiko
simoâti, koyuhó'inoati koêku ne íhaehiko Ngalíleya, koépeu
Pilátu, itúkeovo isúkotihiko hó'openo, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, yaneko
koepékokonone. 2 Ina kixoáhiko Jesus:
—Ikítixatinoemea koati yupihóvoti váherevoko ya po'ínuhiko xâne
íhae Ngalíleya nekôyohiko vo'oku kixókonokuhiko koépekeokono? 3 Ako
kalíhuina kó'iyeaneye. Koati ngixópitinoe: Enepomo hákoti iketívexoa
iséneuke ne pehúnevo, koane hákotimaka kirikópa, koati kotívetimakamo
kixékonoku ya hunókokuke. 4 Kene neko dizoitu koeti ivokóvoti ya Silôe
íkoro'uxovone neko éyevoti péti vanúkeke koexépoeti, pe'okoâtinoemea
itúkeovo koati yupihóvati váherevoko ya uhá koeti po'ínuhiko xâne íhae
Njeruzálem? 5 Koati ngoyuhó'inopitinoe: Enepomo hákoti iketívexoa
iséneuke ne pehúnevo, koane hákoti kirikópa, koati kotívetimakamo
kixékonoku ya hunókokuke —kíxoanehiko Jesus.

Koeku xuve fîgu ákoti há'i

6 Ina itukínoahiko Jesus íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
—Ápe hóyeno apêti xuve fîgu xapákuke xuve úva nóne. Po'i káxe
opósikoponea há'i yane xúve itea ako êho. 7 Yane ina kixôa neko koyonínoati

ne nóne: “Mopó'ane xoénae ixomo ombósi'ixoponea há'i râ'a, itea anéyeiko
âvoyea ênjo. Titúkane kó'oyene, vo'oku ovohí koâti ra poké'e koêku
ákoyea pôreu” kíxoane. 8 Ina yumopâ ahínoe: “Síkeavone yara xoénae.
Imbanó'ekoatikomo, ínamo imbíhina katamú'ikoati. 9 Yane enepo parêxa há'i,
únatimo. Kene hákotimo, pehúkanemo tetúkeovo” kíxoane —koéne éxetina.

Sêno ka'aríneti koítovone Jesus

10 Ya sâputu, káxe koati sasá'iti xoko evo jûdeu, ixómoti ihíkaxo ne Jesus
ya íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko. 11 Yane simóne sêno ka'aríneti. Dizoitu
koetíne xoénae ixomo iká'arinexoa ndémoniu. Yupíhovone itipu'í kó'iyea
vo'ókuke, ákone ita ponópeovo. 12 Noixoâne Jesus, iháxikoane ina kixôa:
—Senó, ítivoane ra yaríne —kíxoane.
13 Yane ípiho vô'u Jesus muyókuke. Ehá'axo kíxoaneye, ponópovone
koxé'u neko sêno. Yane yupihovó koéne iháyu'ikea Itukó'oviti neko sêno.
14 Itea ímaikovo ne inuxínoti itukéti yane íhikaxovoku hó'e jûdeu, vo'oku
koíteova Jesus ne sêno ya sâputu. Hara kôe:
—Anéye sei koeti káxe motovâti ko'ítukeyea ne xâne. Énomone síminoe
ítivoa ne yaríne, kene ako yusíka itúkeovo ya sâputu, káxe koati sasá'iti
hó'eke ûti —koéne.
15 Ina kôe ne Vúnae:
—Itínoe ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, ákonikopo
kíxeapananoe ne píyo vûi, itukovo píyo juméntu xoko ómomikoku
íyikoponi úne ya sâputu? 16 Ina keno'óko ra sêno, koati ámoripono
Âbraum iká'arinexone Satánae dizoitu koetíne xoénae. Ná'ikopo koeti
ákoino omótova íteova ya aríne ya sâputu? —kíxovokoxoane.
17 Uke'éxone koyúhoyea Jesus, teyó koénehiko neko uhá koeti okopâti,
itea yupíhova elókeyea okóvo ne po'ínuhiko jûdeu vo'ókuke uhá koêti
neko ihayú'iuti ítuke Jesus.

Éxetina Jesus koêku ukóponea ne ake nonéti koéhati mostarda
Mt 13.31-32; Mk 4.30-32

18 Háramaka koe íhikaxea ne Jesus:
—Kutimea koéneye ukóponea ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne? Kutimea
ínzokoa? 19 Hara koéneye kalîhuti ake nonéti, enepone iháxoneti mostarda
enepo nôa hóyeno ya isáneke. Ihonópone, paya'ínemaka, itúkovone xuve
tikóti. Yane itúkotine môko ne hó'openo ôti káva'oke —koéne.

Éxetina Jesus koêku ne kohiyákopeti pâum
Mt 13.33

20 Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Kutimea ínzokoa kixoku ukóponea ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne?
21 Hane koéneye kohiyákopeti pâum veínoake sêno ánahixea mopo'âti
ihíxopeti tirîku. Ehane heú kíxoa kohíyakea ne tirîku —koéne.

Koeku kalíkuti pahapéti
Mt 7.13-14; 7.21-23

22 Koêku yónea ya Njeruzálem ne Jesus, koane íhikaxea emo'u Itukó'oviti
yane pitivókohiko yoko ipuxóvokutihiko vékoku. 23 Yane ápe xâne kixoti Jesus:
—Unaém, ákomeamo axú'ina ne xâne koítovone Itukó'oviti yonopâti
xokóyoke?
24 Ina yumopâ Jesus, itukínoati íhokoake.
—Kéxuna'ixapunoe víki ne kutí koeti kalíkuti pahapéti. Koati
ngixópitinoe: Enómo kaha'âti vékea itea ákomo íta —kíxoane.
25 Ina itukínoamaka po'i xêti, íhokopovoke, koane íhokoake ne xâne
ákotimo urúkapapa ne natíxoku Itukó'oviti vanúkeke. Hara kôe:
—Exepúka ne únae ovokúti, exexápane ne pahapéti, itukapu meúkeke
yovó'ikonoe ixómoyea ipísoko pahapéti ké'iyi: "Unaém, míhi'akinavea ne
pahapéti" ké'iyi, yane haramo kixópi: "Hainánoe iti ovónje" kixópitinoemo.
26 Ínamo ixeánoe: "Kahá'inepipepo ûti xe'o mêsa óvoku nikokónoti yoko ekâti
yanekôyoke, koane koati vípuxovokuke íhikexopepo" kixeâtimo. 27 Itea haramo
koépomaka yuhó'inopinoe únae ne ovokúti: "Ako énjapinoe. Yahíkuxipunu,
itínoe itúkoti váhere" kixópitinoemo. 28 Yane neixoâtinemo ne Âbraum, Izáki
koane Njáko ya natíxokuke Itukó'oviti, koánemaka uhá koetíhiko ne páhoe
Itukó'oviti koyúhoyea emó'u mekúke, itea kirikókonotinemo meúkeke yane
natíxokuke Itukó'oviti. Yoko enómo iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku
hána'iti tiveko koeku xâne xoko yenópoku. 29 Enómo xâne ivatákopotimo
xe'ókuke mêsa ya natíxoku Itukó'oviti ukeâti ya uhá koêti ra kúveu mêum, xoko
úkeaku ihâroti, yoko xoko íyeu kíyo'i káxe, koane xoko úkeaku kásati, yoko xoko
úkeaku ihunóvoti. 30 Apêtimo xâne ákoti apayáso ovoti ikenétike koêku kó'oyene
itukóvotimo koâti teyonéti ya po'ínuhiko xâne yaneko káxe. Kene xapákuke ne
teyonéti koêku kó'oyene, apêtimo okópoti koati ikenétike —koene Jesus.

Ako omótova okóvo Jesus ne íhae Njeruzálem
Mt 23.37-39

31 Koêkuiko koyúhoyea ne Jesus, ápe farîzeuhiko kixopónoati:
—Hákone yovóheixo yâye. Ipíhikapi râ'a, vo'oku kahá'ati koépekeopi
ne Êrodi —kíxoanehiko.
32 Itea hara kíxoa Jesus yumópeahiko:
—Yéta'akapana ne Êrodi, enepone kutí koeti éxeako úkoe, ngópuhikopeakomo
ndémoniu xoko xâne ûroevo, yoko ngoíteovoikomo ka'aríneti kó'oyene yoko
ihârotike. Yane mopó'apeke káxe, unzéxotinemo índuke. 33 Ngonókotiko
ungóponea ya po'íkehiko pitivóko kó'oyene, koane ihârotike, yoko po'íke ihâroti,

motovâti nzímea Njeruzálem, vo'oku ákomo po'i koépekokonoku porófeta
koyúhoti emo'u Itukó'oviti, ákoti itukapu ya Njeruzálem.
34 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Imáko ké'iyivoku, itínoe íhae Njeruzálem. Aínovonoe iti xâne yómoti
koépekea porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Aínovonoemaka iti koépekenati
ovoxe Itukó'oviti páhoe xepákukenoe, hipokoâti ya mopôi. Kuteâti kíxoaku tapî'i
ho'úxea ne xe'éxaxapa opékuke kêvi, mani ngaha'âtimaka ngíxeopineye kuteâti,
itea ákonoe yakáha'a. 35 Yara kuteâti kêkunoe, ákonemo ovâti ra yóvokunoe.
Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ukeátine kó'oyene, ákonenoemo neíxapanu
tukú koeti yaneko káxe ké'iyikunoemo: "Viháyu'ika ne páhoenovi Vúnae
Itukó'oviti, enepone keno'ókoti ya iháke Itukó'oviti" yakoénoe —koéne ne Jesus.

Koitóvo ka'aríneti ne Jesus

14 1 Po'íke sâputu, pîho Jesus nikóponea óvokuke farîzeu. Yoko koati
teyonéti neko hóyeno xapákuke po'ínuhiko farîzeu. Enepone
xanéhikoya, koati komómoti Jesus. 2 Ápemaka hóyenoya momo'ópixoti.
Koati nonékuke Jesus óvoheixo. 3 Ina kixovókoxoa Jesus ne jûdeuhiko
ihíkaxoti yútoe Muîse, yóko'o ne farîzeuhiko:
—Yane Ponóvoti Kixovókuti hó'e ûti, poréxovi koíteovo uti xâne ya
sâputu? ákoʼo ako paréxavea —kíxovokoxoane.
4 Itea yunuku-yunukú koénehiko. Ina namu'ókoa Jesus neko hóyeno, yane
koítovane, ina porexôa pihópea. 5 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko xâne:
—Ínani áva xi'íxa, ákoʼo vuina îti ikoróno'ekovoti ikokúti. Yusíkotini
itúkeovo ya sâputu, ákonikopo yéhaka viyópi? —kíxovokoxoane.
6 Itea ákohiko éxa kíxoaku yumópea.

Kahaná'ikokonotimo ne xâne ákoti kapayásakapapu
Lk 22.26-27; Fp 2.3; 1 Pê 5.5

7 Koêku ixómoyea komóma Jesus ne hupiútihiko koane kixoku
noívokoxea haxaéti ivatákokuti xe'ókuke mêsa xapákuke xâne koati
payásoti, yane turíxovone itúkinoa íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kôe:
8 —Enepo iteíkakana niképoni xoko áyui kasâtuxoti, hako neivókoxo
ivétakoku ovoti xêrerekuke kasâtuxoti, vo'oku enepo síma koati payásoti
ya itíke, 9 yane simópitimo ne itaíkopiti, enepone itaíkoatimaka ne po'i
simôti, epemópitimo ípekivo motovâti ivátakea ne po'i simôti. Yane
hána'itimo tíyapana koêku vatahí képi po'íke.
10 —Itea enepo áva itaíkopiti, hane yéna ivétakoponi xoko
ivatákokutihiko ákoti itukapu ivátakoku payásoti. Yane enepo pihinápi
ne itaíkopiti, haramo kixópi: "Iningoné, hara ivétakapana nonekútike
xêrerekuke ne kasâtuxoti" kixópitimo. Yane kuteâti kixópiku, koati
kapayásokopitimo nonékuke uhá koeti po'ínuhiko itá'iuti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

11 —Vo'oku koteyókokonotimo ne uhá koeti kapayásokopovoti. Kene ne
ákoti kapayásakapapu, kahaná'ikokonotimo —koéne.
12 Ina kixoá'ikomaka Jesus ne itaíkoati:
—Enepo áva íte'iu yóvokuke arámusakoponea, ákoʼo jántaxoponea, hako
itukovo ínikenehiko íteiko, itukovo pe'ínuhiko, ákoʼo itukovo iyínoxapa.
Hákomaka iteíko míxone xêrerekuke yóvoku áva iríkuhiko xapákuke. Voʼoku
ixeáneye, itaíkopopitimakamo niképoni óvokuke. Yane koati nemukópatinemo
ésaʼi ne itíkinoa únati ne poʼi xâne. 13 Itea enepo yokoyûi, hanemo íteika xâne
ákoti apeínoati, koáne ne apêti isáyunevo poixoʼo mûyo, koáne ne mohéveu
yoko komítitihiko. 14 Yane koati únatimo kêku, voʼoku ákoyea oxéne ne
íte'iu poréxopeopi ésaʼi únati ítikeinoa. Itea koati apêtimo némoepo yaneko
káxe exépukopeakumo ukópea xapa ivokóvoti ne kasásaʼiupo Itukóʼoviti,
enepohikone ponóvoti kixoku itúkeovo —kíxoane Jesus.

Éxetina Jesus koeku hóyeno kóyuiti
Mt 22.1-10

15 Yoko ápe haʼine Jesus xeʼókuke mêsa kameâti neko yûho. Yane hara
kixo Jesus:
—Koati únatimo koêku ne xâne apêti xapa nikaxóvoti ya natíxokuke
Itukóʼoviti vanúkeke —kíxoane.
16 Ina itûko xêti ne Jesus. Hara kôe:
—Ápe hóyeno itúkoti hánaʼiti nikaxóvoti, ênoti húpiu. 17 Simovóne
orána neko nikaxóvoti, pahúkone ahínoe kixóponea neko húpiuhiko
yusíkea píheanehiko voʼoku usóʼiyeane uhá koêti.
18 —Itea póhutihiko neko hupiúti, aínovo apêti póʼonexeovoke.
Hara kíxoa inúxoti yumopâti: “Apêti pokéʼe inámati váneum. Koati
ngonokoâtiko noínjoponea. Yokóseananu, yétaʼakapinanamo ne pétarauxa
ákoyeanemo omótova mbíhea” kíxoane.
19 —Ina kixôa poʼínu: “Apêti singu koeti vûi kaʼapénekokoti, váneum,
yoko ngonokoâtiko nzixópea. Yokóseananu, yétaʼakapinanamo ne
pétarauxa ákoyeanemo omótova mbíhea” kíxoanemaka.
20 —Ina koemáka ne poʼínu: “Ínati ngoyêno. Ako omótova mbíhea” kôe.
21 —Aukópovo ne ahinoêti xoko pátarauxa, heú kíxoa koyúhopinoa uhá koêti
neko koekúti. Yane yupíhova ímaikinovo xanéhiko húpiu neko únae ovokúti. Ina
kíxo ahínoe: “Yéhakapu, pihéne ya uhá koeti none ovokúti ya pítivokona ûti, ya
koêkuti xeʼo ovokúti vékoku xâne. Víyahikapana ne xâne ákoti apeínoati koáne
ne isayúʼixovoti poixoʼo mûyo, yókoʼo ne komítiti, koáne ne mohéveu” kíxoane.
22 —Koane pihóne. Ikénepoke, hara kíxoa ahínoe: “Unaém, indúkoane
ne péhoenonu, itea anéyeiko ivatákokuti” kíxoane.
23 —Ina kixôa pátarauxa: “Yéhaka víki ya none ovokúti koáne ya kálihunoe
xêne. Koêkuti tekópone, pehúka yâkeneye maka ipúhikane ra óvongu. 24 Koati

ngixópitinoe: Ákomo ápahuina xâne xapákuke neko inúxotihiko nzúpiu mboréxeakemo níkea ra nikokónoti ngoúseune” koéne —koe éxetina Jesus.

Nókone kó'iyea isóneu ne kahá'ati hókea Jesus
Mt 10.37-38; Lk 9.23-24; Xu 12.26

25 Yoko yupíhova êno xâne hokó'ixoti Jesus koêku yónea. Ina
inonéxinova Jesus, hara kíxovokoxoa:
26 —Uhá koêti xâne kahá'ati hókeonu, konókoti itúkeovo ûndi ako
omótovoxo okóvo ya uhá koêti, ínati yusîko itúkeovo ínzikau. Ako yusíka
itúkeovo há'a, êno, yêno, xe'éxaxapa, itukovo po'ínuhiko ako omótovoxo okóvo
ya undíke, muhíkovamaka unako koêku yara kúveu mêum. 27 Koáne enepone
xâne ákoti usó akóye koítoponeovo kotíveti koêku hókeonu, ákotimaka akahá'a
kutí kíxeovo xâne koínoti kurúhuna iyonókono xoko kurúhuxokonokumo, ako
yusíka itúkeovo hokónuti. 28 Konókoti itúkinoa isóneu xâne inúxotike íteamo
hókeonu, áko'o ákoyea, kuteâti koêku áva xepákukenoe kahá'ati koéxepukea
éyevoti péti vanúkeke. Ako yusíka itukó kíxea, ákoti itukína isóneu
yé'akemoye ésa'i ovâti inúxotike. Konókoti ivátakinoa okóvoxea yé'akemoye
ésa'i inúxotike, noixoâti motó'iyeovamo ne tiûketina. 29 Vo'oku eneponi
uke'é akôe tiûketina, póhutikone poéheve úsexo, ákotineni omotóva úsexea
hâxa, yane mani koemóke'eati uhá koeti xâne noixoâti 30 koáneni kíxeokono:
“Enepone hóyeno, pohu turí kixo ítuke, ako úsexa” mani kixokónoti.
31 —Kúteanemaka koêku xoko nâti. Ákoni pihó ákoe okótumonexea po'i nâti,
anáne, kaha'âti okópea ákoti ivatáka inúxotike, itukínoati isóneu íteamo ya yehí
koeti mili húndaruna ne keno'ókinoati okópea omoti vinti koeti mili húndaruna.
32 Vo'oku eneponi inixâ ákoyeamo íta, ya koêku âvoyea malíka ne anáne, mani
apêtimo páhoe xokóyoke epemóponoati nókone itúkea motovâti ákoyea isukókoti.
33 —Keánenoemaka, uhá koeti xepákukenoe kahá'ati hókeonu ákoti usó
akóye kuríkea uhá koeti ítukevo, ákomo omótova hókeonu —kíxovokoxoane.

Koeku yúki ákotine uhéko
Mt 5.13; Mk 9.50

34 —Koati únati koekúti ne yúki, itea enepo auké'e taú'iko, ákonemo
oxéne aúkopinokonoa. 35 Yane ákone itúkovoke. Muhíkova eneponi
kurikákana poké'eke xoko nonéti, koaneni anahíxakana isiko hó'openo,
ákoni itúkovoke. Poéhane kuríkeokono. Koêkuti kamoâti ra yûnzo,
ivávaka —kíxovokoxoane Jesus neko xanéhiko.

Kóseana Jesus ne xâne pahukóvoti
Mt 18.12-14

15 1 Yoko êno koperáxinoti nâti, enepone ánu'ukenati kóperau, koane
enómaka xâne pahukóvoti pihôti xoko Jesus, kamokénoponoati. 2 Yane

kapáhakinovohiko koeku Jesus ne farîzeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe
Muîse, koáne ne ihíkaxoti yútoe Muîse, enepone éskiribahiko. Hara kixókoko:
—Imáko ra hóyeno anahíxovoti xâne pahukóvoti koane
iníkoatihikomaka —kixókokone.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku moyóniti su'ûso

3 Ina itukínoahiko Jesus íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:
4 —Ínani áva hóyeno xepákukenoe apêti póhuti séndu su'úsona. Kavu'íxa
póhutiya, ákonikopomea kurí íxahiko ne noventai nove koêti ya xoko
óvoku kóyonoyea ya mêum, koeku opósikoponea neko moyóniti tukú koeti
inixápana? 5 Yane inixápanane, mani yupihovó koeti elókepea okóvo. Mani
imó kixopâti povókuke omópea. 6 Yane seapáne óvokuke, mani ho'úxoti
ínikonehiko yoko ko'óvokutihiko xêrerekuke óvoku ínani ixâ: “Hivá'axapananu
ya elókeko ongóvo, vo'oku íninjopane ne nzu'úsona ivu'íxoti” ákoni íxa?
7 —Koati ngixópitinoe kó'iyeanemakaye ne êno elokékoti okovóti ya
vanúkeke enepo apê póhuti pahukóvoti ikotívexoati isóneuke ne váhere kixoku
itúkeovo, koane epémoti Itukó'oviti kotúyopinoa. Enoné'e elokékoti okovóti
vo'ókuke neko póhuti koxe'u xâne yane noventai nove koeti ponóvoti kixoku
itúkeovo ákoti okonóko épemea Itukó'oviti kotúyopinoa pahúnevo —koéne.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku tiûketi kovú'e sêno

8 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Ínani áva sêno apêti yehí koeti pe'u tiûketina. Kavu'íxa póhuti yane
yehí koêti, ákonikopomea íhuxa yukúna, ina kókoyuse ixâ kaúha'ixea uhá
koêti ne kúveu óvoku oposíkopati tukú koeti ínixoponea? 9 Inixápanane,
mani ho'úxoti ínikonehiko yoko ko'óvokutihiko oveâti xêrerekuke óvoku,
ínani ixâhiko: “Hivá'axapananu ya elókeko ongóvo vo'oku íninjopane ne
po'i pe'u ndiûketina ngovú'emeku” ákonikopomea ákoe?
10 —Koati ngixópitinoe: Énomonemaka koéneye elókeko okóvo ne ánju,
enepohikone ovoxe Itukó'oviti ya vanúke enepo apê póhuti pahukóvoti
ikotívexoati isóneuke ne váhere kixoku itúkeovo koane epémotimaka
Itukó'oviti kotúyopinoa —koéne.

Ipuhíkeati óvoku há'a ákoti kayúsea kixoku itúkeovo

11 Ina koe'íkomaka íhikaxea Jesus:
—Ápe hóyeno pi'âti xé'a. 12 Po'íke káxe, hara kixo há'a ne nihí'iti xé'a:
“Pai, mani ngaha'âtine peréxinoa ne íkinonuke yane apeínopiti” kíxoane.
—Yane haxákoane há'a apeínoati neko pi'âti xe'éxa. 13 Avo áxu'ikene,
kaúnakovo neko homoêhou. Yane ómane uhá koêti ne apeínoati.
Úkeane pího po'íke poké'e ákoti malîka. Heu-heú kíxoa komóhiyea neko
tiûketina. Koêkuti âha kíxeova, itúkoa. Koati vaheréxoti kixoku itúkeovo.

14 —Uke'éxoane heú koêti neko tiûketina, kenó'okone êno hímakati
yaneko poké'e. Yane turíxovone ikónoko'ixeovo neko homoêhou.
Épekoanemaka hímakati. 15 Úkeane pího xoko hóyeno íhae neko
poké'e oposíkoponoti itukétiya. Yane pahúkoane hóyeno óyonokuke
kátarakinoa kuréna. 16 Yâkoxonoye, íyokovane níkea neko nika
kûre. Koáhati ákoti porexoâti nîka. 17 Ina itukópinovo isóneu neko
homoêhou. Hara koe isóneupinovo: “Enepohikone ko'itúkeinoti nzá'a,
aínovo koati únatihiko nîka. Inímbono yâye ngoitóponovoti kotíveti ya
hímakati. 18 Ngaúnakapapuvo, mbihópotine xoko nzá'a kó'oyene. Ká'aye
ngixopâtimo: ‘Pai, koati undi ákoti aunáti kixoku itúkeovo nonékuke
Íhae Vanúke koane nenékuke. 19 Ákone omóndokea indúkeovo xi'íxa.
Kutí íxepanune yahínoe’ ngixopâtimo” koéne isóneupinovo. 20 Yane
koúnakopovone neko homoêhou ina pihôpo xoko há'a.
—Avo malíkapa, ínixopane há'a yâkeneye koane yupíheovo kóseanayea.
Ina ehakóvo okótumonexopea koáne opóno'ekopea. 21 Ina kíxo há'a neko
homoêhou: “Pai, koati undi ákoti aunáti kixoku itúkeovo nonékuke Íhae
Vanúke koane nenékuke. Ákone omóndokea indúkeovo xi'íxa” kíxoane.
22 —Yane hara kixo ahínoehiko neko há'a: “Yéhakapunoe, yámane
ne koati únati ipovóti, itíkapina ra nje'éxa. Itíkapinamaka horóxona
yoko hapátuna. 23 Viyápananoemaka ne koati kínati xe'exa váka koane
isíkanoe. Vokóyui, aélokenemaka vokóvo 24 vo'oku kutí koetine ivokóvoti
ra nje'éxa, itea iyúkopovone. Kutí koe ivu'íxoti, itea íninjopane” kíxoane.
—Yane turíxovonehiko kóyuiyea.
25 —Yoko mêum óvoheixo ne xuvé'eti xe'éxa neko hóyeno. Ye'éxopone
óvoku há'a, kamone êno emo'u oxokénati yoko hiyokéxotihiko. 26 Ina
ihaxíko ahinoe há'a epemoâti kó'inokeneye ne koekúti.
27 —Yane hara kíxoane ahinoêti yumopâ: “Seópotine yâti. Yoko kóyuiti
ne yá'a. Pahúkomaka isúkeovo ne koati kínati xe'exa váka vo'oku ákoyea
yuvâti ne yâti koeku seópea xokóyoke” kíxoane.
28 —Yane yupihovó koene ímaikeovo xuvé'eti xe'éxa neko hóyeno
kamôa. Ako akáha'a ûrukopeovo ovokútike xoko ayuíti. Ina ipuhíkinoa
há'a oposíkoati koúhepekopea isóneu. 29 Itea hara kixo há'a neko hóyeno:
“Pai, enóne xoénae ngo'ítukeinopi. Ako anú'ungeaku yemó'u koane
koêkuti péhoenonu, indúkoa. Itea muhíkova kali xe'exa váxikita, ako
peréxinoaku motovâti ngóyuiyea xapa íningone. 30 Itea koeku seópea ne
xi'íxa, enepone heú kixoti uké'exea apeínopiti yâtikeneye xapa mohîti
sêno, ainovó koe énomone itíkino ayuíti. Pehúkoakomaka isúkeovo ne
koati kínati xe'exa vakana ûti!” kíxoane.
31 —Ina kixôa há'a: “Nje'exá, koati yóvokune yâye njokóyoke. Heú koeti
apeínonuti, ítikenemaka. 32 Yoko koati konokoâti kóyuiyea ûti koane elókeyea
vokóvo vo'oku enepora yâti, kutí koe ivokóvotine, itea iyúkopovone. Kutí
koémaka ivu'íxoti, itea íninjopane” kíxoane há'a —kôe éxetina Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ihíkauvoti ihókovoti koeku hóyeno koyónoti ítukevo pátarauxa

16 1 Ina kixovókoxoa Jesus ne íhikau:
—Ápe hóyeno iríku apêti ahínoe exeâti koêku ne uhá koeti ítukevo.
Ina apê koyuhópoinoati yupíheovo évokeovo ya apeínoati vo'oku itúkeovo
aúpu'ikenati ne exeâti koêku ne ítuke. 2 Yane pahúkoane iríku iháxikeovo neko
ahínoe ina kixôa: "Kaná'uti ra eyéngou ve'óku? Konókoti yéxokinu kixoku
koêku ne ítikeinonu, vo'oku ákone omótova yóvi ra itukéti" kíxoane.
3 —Ina koe isóneu neko hóyeno: "Namo ángoeneye kó'oyene?
Pahúkoponune ra mbátarauxa. Ako inda indúkea ínati itukéti kuteâti
ngo'ítukeyea kavâne. Koane ndêyo indúkeovo épemokenati. 4 Énjoane
ngíxoaku kó'oyene, maka mbahukápakanane aváne íningone usó koyêti
óngea óvokuke, ínzuinovokemo káxehiko keno'ókoti" koéne isóneu.
5 —Yane heú kíxoa iháxihikea neko orevéxeati pátarauxa. Ina kixôa
neko inúxoti simoâti: "Na yé'aye yorévexoake ne mbátarauxa?"
6 —Ina yumopâ: "Poéha séndu korótina azeite" kíxoane.
—"Harâ'a ne koyuhópeti yutóxovoku yé'akeye ne yoréveu. Ivétaka hú
koêti, yitaxa sinkoenta koêti" kíxoane.
7 —Ina kixoámaka ne po'i orevéxoti: "Kene îti, na yé'aye yoréveu?"
—"Poéha mili xákuna tirîku" —kíxoane.
—"Harâ'a ne koyuhópeti óvoku yoréveu. Yitáxapa oitu koeti séndu" —kíxoane.
8 —Upánini ákoyea opónovo ítuke neko hóyeno, itea kóyeane
iháyu'ikea pátarauxa vo'oku éxea kixoku itúkea isóneu.
Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Enepohikone xâne yara kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti, ya
xapákuke ne xâne kuteâtihiko, yupihóvone éxea kixoku itúkea isóneu yane
hokotíhiko Itukó'oviti ya ítukeke. 9 Koati ngixópitinoe: Enepone tiûketi, koati
kixovókuti íhaene yâye yara kúveu mêum, itea konókoti yéxi iké'itukexi
ya únatike, maka enepo simapúne hunókoku kaxena yápeyi yara kúveu
mêum, usokó ákoepone íhinovokemo káxehiko keno'ókoti. Énomone neko
únatinoe koekúti kuxópitimo ya xoko yenópoku ákotinemo uké'eyeaku.
10 Enepone xâne motovâti kúveovokono pónea ítuke ya ákotike axu'ína, koati
motovâtimaka kúveovokono ya xu'ínatike. Kene enepone ákoti oponóvo ítuke
ya ákotike axu'ína, ákomakamo opónovo ítuke ya xu'ínatike. 11 Enepo hákoti
motôvo kívivokono unátiyea kixeku iké'itukexi tiûketi, kixovókuti íhae yâye
yara kúveu mêum, namo kíxoaye peréxikonoa ne koati kaná'uti apeínoviti
íhae xoko Itukó'oviti? 12 Kene hákoti motôvo kívivokono péni ítike koeku
iké'itukexi ítukevo po'i xâne, namo kíxoaye peréxikonoa koati ítikevomo?
13 —Ako ahinoêti motovâti pi'á kíxea pátarauxa. Vo'oku koêkumo ivávakea
ne po'ínu, yane ákomo itúkoake ne po'ínu, ákoʼo itukovo yuíxovoxo ítukexeake
ne po'ínu, yane ákomo itúkoake ne po'ínu. Kúteanemaka koeku ákoyea yusíka
yíxivo ítuke Itukó'oviti koeku yíxivo kirí'uxi tîketina —kíxovokoxoane Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Po'ínuhiko ihíkauvoti ítuke Jesus
Mt 11.12-13, 5.31-32; Mk 10.11-12

14 Yoko vo'oku ixómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiûketina
ne farîzeuhiko, yupíhova koémoke'eyea neko yuho Jesus kamoánehiko.
15 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Kutí kénoe koati ponóvoti ya nonékuke po'ínuhiko xâne, itea éxoa
Itukó'oviti koêku ne iséneu. Enepone ínixone xâne itúkeovo yupihóvoti
unáko, kótirina Itukó'oviti.
16 —Tukú koeti kaxena Xuaum Mbátita, hane apê Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse, koánemaka ne yútoe porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti
mekúke. Ukeátine kaxena Xuâum, turíxovone koyúhoyeovo ne inámati
ihíkauvoti, enepone kixoku natíxea Itukó'oviti xapa xâne, yoko êno xâne koati
xúnati yúmo'ixeovo itúkopeovo xanena Itukó'oviti koane yonópea natíxokuke.
17 Ako'óneni oríko uké'eyea ra vanúke yoko poké'e yane veyópeovo póhuti kali
telépu'i xapákuke ne létarana emo'úti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse.

Koeku kuríkoti yêno
Mt 19.9-12; Mk 10.10-12

18 —Enepone kuríkoti yêno ina okoyénopomaka po'i sêno, ya xoko
Itukó'oviti koati aupú'ikoati ne inúxoti yêno. Kúteanemaka koêku ne
koyenópati ne sêno kûre îma, ya xoko Itukó'oviti koati aupú'ikeatimaka
inúxoti îma ne sêno —kíxovokoxoane Jesus.

Iríku yoko Lâsaru

19 Ina koe'íkomaka Jesus koeku íhikaxea:
—Ápe hóyeno iríku ainóvoti koati kohépiti ipovóti kalísoti híyeu itúko ípovo.
Yupíhovo úhepeko kóyeku koane unako níkea itukovo káxe. 20 Ina apémaka
hóyeno koéhati Lâsaru ákoti apeínoati. Enepone hóyeno, épemokenati. Êno
ulaláketi muyókuke. Hane óvoheixo, páhapeteake óvoku neko iríku 21 kuxoíxoti
irihíkovoti íhone nikokónoti ukeâti mesánake neko iríku. Koane ápe tamúkuhiko
ixómoti timarúkexea ne ulaláketi muyókuke. 22 Po'i káxe, ivókovone neko
épemokenati, yane omópane ánjuhiko, enepone ovoxe Itukó'oviti vanúkeke,
omopâti xoko Âbraum, yonópoku kasása'iupo Itukó'oviti. Yane ivókovonemaka
ne iríku, ina ekoxókono. 23 Ipihóponovokutike yonópo neko iríku, koane
yupíheovo koítoponeovo kotívetiya. Ina noiméxo ákotike malîka, yane noíxone
Âbraum yoko Lâsaru ya xokóyoke. 24 Ina vaûko Âbraum neko iríku. Hara kíxoa:
“Pai, yokóseananu. Pehúkinana ne Lâsaru kaláka'ikea kirípuhi vô'u ina pehukâ
njokóyoke motovâti íkasaxea nênem, vo'oku yupíhovone ngoítoponeovo kotíveti
yara óvonzeixoku xapákuke ra yúku” kíxoane.
25 —Ina yumopâ Âbraum: “Nje'exá, puyákapanapa yokóvo enó'iyea
apeínopiti koane unako kêku yovo'íko ya kúveu mêum. Kene Lâsaru, kotíveti

kóyeku yanekôyo, itea kó'oyene uhepépotine koépoku koeku itúkeovoiko îti
koitóponovo kotíveti. 26 Haina póhutine nê'e, itea anéyemaka êno koímaiti
uhôro ínati haháku haxakoâti ra óvonzeixoku yane yóvoheixoku. Enepone
ovoti njokóyoke kahá'ati yonópea xikóyoke, ako omótova. Kúteanemaka koêku
ne ovoti xoko yóvoku, ákomaka omótova kenó'okopea yâkeneye" kíxoane.
27—Ina kôe ne iríku: "Pai, yokóseananu, pehúkinana ne Lâsaru
óvokuke nzá'a, 28 vo'oku harakóxonoiko singu koeti mbo'ínu. Pehúka
koyúhopoinoa koêku yâye mará'inamo yanápamaka yâye xokóyoke ra
êno kotíveti koekúti enepo ivakápuhiko" kíxoane.
29—Ina yumopâ Âbraum: "Anêko yútoe Muîse koánemaka yútoe porófetahiko
koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Ene akámokenohiko" kíxoane.
30—Itea hara kixópoikomaka Âbraum ne iríku: "Pai, ákomaka akámokenoyea
yûho nekôyo, itea eneponi áva exepúkopoti ukópea xapa ivokóvoti pihinoâti,
mani ikotívexoati isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea" kíxoane.
31—Ina yumopâ Âbraum: "Enepo hákoti kamokéno yuho Muîse
yútoeke koane yuho porófetahiko, ákonimaka akútipo muhíkovani áva
exepúkopoti ukópea xapa ivokóvoti" kíxoane Âbraum —kôe éxetina Jesus.

Koímaiti pôreu ne váhere kixovókuti

Mt 18.6-7, 18.21-22; Mk 9.42; Rm 1.32; 2 Pê 2.1-2, 2.18

17 1 Ina kixovókoxoa Jesus ne íhikau:
—Koati kóyekutinemo ápeyea koekúti kopoé'akoti isóneu
xâne kutí'inoke itavókeati hókeonu, itea koati kotívetimo koêku ne xâne
kixotíneye po'ínu. 2 Tumúneke kíxeaneye, yusikóneni iká'akeokono
koati pú'iti mopôi anúkuke ínani kuriná'ekakana úneke ya mar yaneko
kópoe'akea isóneu póhuti xapákuke ra kálihunoe kutipónuti koane
kátavokopeahiko hókeonu —kíxovokoxoane.

Nókone vitúkea apê váhere ítukeinovike ne po'inu ûti

3—Yokóhiyanavonoe. Enepo vaheréxa ítukeinopi ne pe'ínu xoko
Itukó'oviti, yéxaka pahúnevo. Enepo ikatívexapa isóneuke ne váhere
ítukeinopi, hákone yunakôa iséneuke. Kutí íxepane ákoti váherexeaku
ítuke. 4 Yusíkoti seti kó'iyea váherexo ítukeinopi ya kúveu póhuti
káxe, koane enepo seti akoémaka kixóponeopi: "Kotíveti inzóneuke
ngíxeopineye, hako kixênu" ixapánapi, hákone yunakôa iséneuke ne
váhere ítukeinopi. Kutí íxepane ákoti váherexeaku ítuke —koéne Jesus.

Koêku ne kúveovo uti Itukó'oviti

5 Ina kíxo Vúnae neko íhikau, enepohikone ápostulu, páhoe koyúhoyea
emó'u xapa xâne:
—Unaém, kirí'uxinavi kúveovopeoxo ûti.
6 Ina kixovókoxoa Vúnae:

(Lúka 17.1-2)

—Eneponi akutêa kali itóvoku ake ha'i mostarda ne kívivonu, mani motovâti pehúki ne xuve fîgu póhuxeovo marékopeovo koane nópeovo ya kuku mar, yane mani itukoâti kuteâti ne yemó'uinoa.
7—Eneponi áva xepákukenoe apêti ahínoe ko'itúkeinoati isáneke, áko'o itukovo koyonínoati vakána, ina seôpo ne ahínoe ukopeâti mêum, námeamo kíxoaye yuhó'inoa pátarauxa? “Yahí'akapa ra mêsa, niké'evo” kixoâtimeamo? 8 Ako kalíhuina, itea haramo kíxoa pátarauxa: “Keúnakinanu nikokónoti mesáke, silé'ixa taki ripíno, yíxapu nóngone mesákuke, nikokónoti koane ênga koeku níngea. Unge'éxane níngea, ínamo yahe'ákanu” kixoâtimo. 9 Konókotikopomeamo íkoro'ixinova pátarauxa enepo uséxa ahínoe itúkea uhá koeti páhoenoa itúkea? Ako kalíhuina.
10 Kúteanemaka kêku, itínoe ínzikau. Enepo itikâ ne uhá koeti péhoenokono itíki, yusikóne ké'iyi: “Ako omóndokea inzáyu'ikeokono, vo'oku pohúneti indúkoti mbáhoenokono indúkea” ké'iyi iséneuke —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóva Jesus ne yehí koeti yúvone lépara

11 Koeku píhea ya Njeruzálem ne Jesus, hane véko xêne hunoneâti ne hunókoku émeuxa Samâriya yoko hunókoku émeuxa Ngalíleya. 12 Koeku símea xoko kali ipuxóvokuti, ápe yehí koeti hóyeno itôkopovati. Aínovone yúvone koati koímaiti arinéti, enepone lépara kixonéti. 13 Ako koati malíkea okínoakuhiko vaúkea koane kó'iyea:
—Jesus, ihíkaxoti, yokóseanavi —kíxoanehiko.
14 Noixoâne Jesus, hara kíxovokoxoa:
—Pihénoe, yéxakapanapa ne sasedótihiko inuxínoti xâne hó'eke —koéne.

Úkeane pihohíko. Koeku píheahiko, koane uké'epea aríne. 15 Xapákuke
neko yehí koêti, ápe póhuti kayú koépoti noixóne unátipea. Koati hónoti
emó'u iháyu'ikea Itukó'oviti. 16 Ipuyuké koéne poké'eke nonékuke Jesus
koane íkoro'ixinova. Yoko íhae Samâriya nekôyo. 17 Ina kixôa Jesus:
—Ákoikopo yehí ákoe ne hóyeno itóvoti? Náhiko ne nové koêti? 18 Ako
ápahuina xapákukehiko kayukóvoti iháyu'ikopea Itukó'oviti ákoti itukápa
ra hóyeno ákoti itukapu xanena ûti, uti jûdeu? —koéne.
19 Ina kixôa Jesus neko hóyeno:
—Yexépukapa, pihépane, itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.

Koêkumo xanéhiko ye'éxapune káyukopovope Jesus
Mt 24.23-28, 24.37-41

20 Yoko ápehiko farîzeu epémoti Jesus símeovokumo kaxena natíxea
Itukó'oviti xapa xâne. Ina kixoáhiko Jesus:
—Enepone natíxea Itukó'oviti xapa xâne, haina koekúti motovâti
ínixeokono. 21 Ákomo koêti vo'ókuke: “Anéyene,” áko'o “Harakónone”
ákomo koêti. Vo'oku enepone natíxea Itukó'oviti xapa xâne, koati
isóneuke xâne óvo —kíxoanehiko Jesus.
22 Ina koe'íkomaka:
—Simóvotimo káxe yupíheovoku kehá'ayi neíxinunoe xoko nandíxoku,
muhíkova itukápu ya kúveu póhuti káxe, vo'oku tivékomo ne koekútihiko,
itea ákomo omótova neíxinunoe, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.
23 Yane apêtimo kixópitinoe: “Anéyene,” áko'o “Harakónone” kixópitinoemo,
itea hákonoemo píhe ikéneke. Hákonoemo hekôa. 24 Vo'oku kuteâti koeku
ipixéneneoti uhapu'i-uhapu'í kíxea vanúke ukeâtine po'i poixô'o vanúke tukú
koêti ya xoko po'i poixô'o, énomonemakamo koéneye aúngopovope, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne. 25 Itea inúxotike, konókotikomo ngoítoponeovo
kotíveti koane púveonu ra xanéhiko apêti yara koeku kó'oyene. 26 Kuteâti koeku
kaxénake Nôe, énomonemakamo koéneye simapúne kaxena aúngopovope.
27 Poéhane níkea, énoyeovo, koane kâsatuxea, ene yuíxovo ne xanéhiko tukú
koêti yaneko káxe urúkovane Nôe neko hána'iti vatéke. Yane kenó'okone neko
êno koiníkoti, koane heú kíxea koúpa'ixea neko xanéhiko. 28 Kúteanemaka koeku
yaneko kaxénake Lô, vo'oku hara yuíxovo neko xanéhiko, níkea yoko énoyeovo,
vanéxea yoko kaváneyea, koane nó'iyea yoko koéxepukea óvoku. 29 Itea yaneko
káxe ipuhíkeane Lô ne Sódoma, kenó'okone irúmene yúku ukeâti vanúke
xaneti énxofere koxunákeati otúko. Yane heú kíxoa koúpa'ixea neko xanéhiko.
30 Énomonemakamo koéneye aúngopovope, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti
xâne. 31 Yaneko káxe, koêkuti ovoti omómikokutike oúke pêno, hákone urúkopovo
kúveu óvoku veyóponea ítukevo. Kúteanemaka koêku ne ovoti mêum, aká'ikaneye
okóho'i. Hákone aukópovo veyóponea ítukevo óvokuke. 32 Puyákapanapa yokóvo
koêku ne yeno Lô. 33 Koêkuti xâne yuixóvoti koúhepekea kóyeku yara kúveu
mêum, evókoatimo ne mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne

ákoti yuixápu koúhepekea kóyeku yara kúveu mêum, énomonemo unatî koépoku
xoko Itukó'oviti. 34 Koati ngixópitinoe ápeyeamo pi'âti imókoti ya póhutike ípe
yaneko yóti. Poéhamo veyopókonoti kene po'ínu, iríkovokunemo. 35 Koane
apêtimo pi'âti sêno kaha'ínekokoti itútukea. Poéhamakamo veyopókonoti
kene po'ínu, iríkovokunemo. 36 (Koáne, apêtimakamo pi'âti xâne ya mêum.
Veyopókonotimo póhuti kene ne po'ínu, iríkovokunemo) —koéne.

37 Ina kíxo Jesus ne íhikauhiko:

—Unaém, ná'ikopomo óvo ne koekúti kíxene? —koénehiko.

Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Koêkutimo óvoku ne ivokóvoti, énomonemakamo ho'úxovo ne
varutútuhiko —kíxovokoxoane, itukínoati íhokoake ne aúkopovopemo.[a]

Kixoku vépemea Itukó'oviti

18 1 Ina itûko xêti ne Jesus apêti íhokoake ne âha íhikaxea
kouhápu'ikoti kónokea itúkea orásaum ne xâne, koane ákoyea
kamúya'ika isóneu. Hara kôe:

2 —Ápe pitivóko óvoku hóyeno yúhoikovoku xâne. Enepone hóyeno,
ako teya Itukó'oviti koane ákomaka xâne téyone. 3 Ápemaka sêno
ivokóvoti îma yaneko pitivóko. Yoko kóyekune neko sêno kíxoixoponea
neko hóyeno: "Yokótixonu vo'oku vaheréxoti ítukeinonu" kíxoixoponoa.

4 —Itea kali êno ákoyea itúkoake hóyeno neko sêno. Ehane kôe isóneupinovo
neko hóyeno: "Kaná'uti ákoyea ndeya Itukó'oviti, koane ákoyeamaka
ndeya xâne, 5 itea vo'oku ákoyea káyunukanu ra sêno, indukínoatimo ra
épemo'ixonuke, mará'inamo hako óko turí'okeovonu" koe isóneupinovo.

6 Ina koe'íkomaka Vúnae:

—Itíkina iséneu yûho ne hóyeno, yúhoikovoku xâne. Haina hóyeno
itípakovoti, itea kóyeane koyúhoyea huvó'oxeamo ne sêno. 7 Kene Itukó'oviti,
ákoikopomo huvá'axa ne xanéna, enepone noívokoe epemó'ixoati kotíxea káxe,
yóti upánini kutí kó'iyeamo koati ko'okôriti yumópea? 8 Koati ngixópitinoe:
Ákomo iká'akarixa Itukó'oviti huvó'oxeahiko. Itea apêtiperameamo xâne
inú'embo kuvovónuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, enepomo
aungápapu yara kúveu mêum? —kíxovokoxoane.

Nókone kó'iyea ne xâne enepo kotuyôpea Itukó'oviti ne pahúnevo

9 Ina itukópinoamaka Jesus po'i xêti apêti íhokoake ne âha íhikaxea
vo'ókuke ne xâne kuvovópovoti, enepohikone inixópovoti itúkeovo koati
sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Hara kôe:

---

[a] **17.37** Enepone kixó'ekone yuho Jesus vo'oku varutútu, ako tôpi isóneunoa ihíkaxovatihiko ra Bîbilea. Hara póhuti isoneûti vo'ókuke: Enepo apê ivokóvoti, ako apásika etó'okoati ne varutútu. Ako oríko ho'úxinovahiko. Énomonemakamo koéneye ûti, uti kutípoti Jesus. Enepo aukápapu Vúnae, vexoâtimo. Ákomo apásika ápeyea etó'okoviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

10—Ápe pi'âti hóyeno itukóponoti orásaum ya témpulu. Poéha farîzeu, enepone
yuixóvoti hókea yútoe Muîse, kene po'ínu, koperáxinoti nâti. 11 Eneponeko
farîzeu, xe'ó koéne itúkea orásaum itea ako itápana Itukó'oviti ne orásauna.
Ainovó kôe énomone yuhó'ixopovo. Hara kôe orásauna: "Hána'iti íngoro'ixeovo,
iti Itukó'oviti vo'oku ákoyea angútea po'ínuhiko xâne, enepohikone ómevoti,
koane ákoti oponóvo ítuke, koánemaka xâne aupú'ikoti yêno kapíneti po'i sêno.
Hainámaka undi váhere xâne kuteâti ne koperáxinoti nâti, enepone ánu'ukenati
kóperau. 12 Pí'a jejuá ngôe ya sêmana, koane mboréxomaka ndîzimu, póhuti ya
uhá koeti yehí koeti námoem" koéne. 13 Itea enepone koperáxinoti nâti, xe'ó kôe
ákotike malîka. Ako mapíkapu komómoyea vanúke. Pohu ipúsokone xâ'a koane
kó'iyea: "Iti Itukó'oviti, yokóseananu, undi xâne pahukóvoti" kôe.
14 Ina kixovókoxoamaka Jesus neko xâne kamokénoati:
—Koati ngixópitinoe: Enepora hóyeno, énomone sasa'ípo nonékuke
Itukó'oviti koeku pihópea, kene haina neko po'ínu. Yoko uhá koeti
kapayásokopovoti, koteyókokonotimo, itea enepone ákoti kapayásakapu,
énomonemo kahaná'ikokono —kíxovokoxoane Jesus.

Epemínoa Jesus ne kalivónohiko unako koêku xoko Itukó'oviti
Mt 19.13-15; Mk 10.13-16

15 Ina apê xâne ominoâtihikomaka kalivôno ne Jesus motovâti ípihea
vô'u tutíkuke. Itea noixoâne íhikauhiko, sayá'ikoa. 16 Ina ihaxíkoa Jesus
neko kalivôno ahí'okeovaxo, ina kíxo íhikauhiko:
—Síkeane kenó'okea ne kalivónohiko njokóyoke. Hako seya'íkoa, vo'oku kuteâti
koeku usó kóyeyea kenó'okinonu râ'a, énomonemaka kónoko kó'iyeaneye ne xâne
yonópoti natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke. 17 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe:
Enepone ákoti akahá'a íkutipasikeovo kalivôno ya usó kóyeyea kenó'okinonu,
ákomo kalíhuina yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke —kíxovokoxoane.

Inámatiko hóyeno iríku
Mt 19.16-30; Mk 10.17-31

18 Ápe koati payásoti hóyeno yuhó'ixoponoti Jesus. Hara kíxoa:
—Ihikaxotí, iti koati únati. Kutimea ngónoko indúkea motovâti ómbea
xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku?
19 Ina kixôa Jesus:
—Yéxoakopomea kixó'ekone ne yiûho keyuhónumeku indúkeovo
únati? Vo'oku ako po'inu únati ákoti itukapu Itukó'oviti. 20 Yéxoa ne
páhoenokono xâne itúkea yútoeke Muîse, enepone koêti: "Hako yaupú'iko
po'i xâne kepiné'iyiti yêno. Hako kepéko. Hako yomêxo. Hako itikóheo
koêku po'ínuhiko xâne, koane tiya yá'a yoko yêno" koêti.
21 Ina kôe ne hóyeno:
—Ukeátine ngalivónoxoiko, heú ngíxoa indúkea nê'e —koéne.
22 Kameáne Jesus yûho, ina kixopâmaka:

—Poéhaiko koekúti nékone itíki. Yakávanea uhá koêti ne apeínopiti,
ina perekéxa xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane apêtimo apeínopiti
vanúkeke, ina kina'áka ingéneke hékinu —kíxoane.
23 Kamoáne hóyeno neko yuho Jesus, yupihovó koéne isóne'ekeovo. Koati
kama'âti neko êno apeínoati. 24 Noixoâne Jesus isóne'ekeovo, hara kôe:
—Imáko itúkinovo tiú'iti yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne
iríku. 25 Ako'óneni oríko vékea kámelu xoko kali ihínone tôpe uhe'ókopeti,
yane yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne iríku —koéne.
26 Ina koehíko neko kamoâti:
—Yane kuteâti koeku yûho, kutí'ikopomeamo motovâ itúkeovo
koítovone Itukó'oviti koane yonópea xokóyoke? —kixókokonehiko.
27 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepone ínixone xâne itúkeovo yupihóvoti tiú'iko, ako átiu'i xoko Itukó'oviti.
28 Yane hara kixo Jesus ne Pêturu:
—Kurí kixo uti vóvoku koeku hókeopi ûti.
29 Ina kixôa Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ako ápahuina xâne ákotimo
námoepo yane ákoyea okótixo ítukevo vo'oku kahá'ayea koúkoponea
natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Vo'oku enepone ákoti okotíxo kuteâti
óvoku, yêno, po'ínuhiko, há'a, êno, áko'o itukovo xe'éxaxapa, 30 koati
yupihovó koetímo námoepo yara koeku kó'oyene, koane keno'ókoti káxe
yonópotimo xoko Itukó'oviti ákotine hunókoku —kíxovokoxoane.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo koane exépukopeamo
Mt 20.17-19; Mk 10.32-34

31 Yane ahikú kíxoa Jesus ne nduse koeti íhikau koane kíxovokoxea:
—Kó'oyene Njeruzálem vonóne. Simané'e utíya, kousókovotinemo
uhá koêti ne yutoxóvoti yútoeke porófetahiko vo'ónguke, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne. 32 Nguri'ókokonotinemo xanéhiko
ákoti itukapu viyénoxapa jûdeu, enepohikone éxoti koeku poké'exa ûti.
Koemóke'enutihikomo, komohínutihikomo, koane apurú'okonutihikomo.
33 Ike yehépoke'exinenuhikomo, ínamo kaepékanu itea mopó'apeke káxe
ikénepo, enjepúkopotimo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane Jesus.
34 Itea ako éxina isóneu íhikauhiko Jesus neko yûho. Koati ákoti
itapána isóneu éxea koêku, ákoinoke iyúseina kixó'ekone ne yûho.

Koitóva Jesus ne komítiti íhae Njeríko
Mt 20.29-34; Mk 10.46-55

35 Ye'éxoane Jesus ne pítivokona Njeríko, ápe hóyeno komítiti vaata koyêti
xe'ókuke xêne ixómoti epêmo. 36 Kameáne emó'u ne êno xâne hunoneâti, ina
epemó'iko xanéhiko itukóvotiye neko ínati vélakai. 37 Ina kixokóno itúkeovo Jesus
íhae Nazâre ne hunonêa. 38 Yane vaúkone ne komítiti. Hara koe yûho vaúkea:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

—Jesus, ámoripono Ndávi, yokóseananu! —koéne.
39 Itea sayá'ikoa xanéhiko inuxó koeti tumúneke Jesus, pahukoâti
kóyunukeovo, itea inamá'axone vaûko. Hara koe yûho vaúkea:
—Jesus, ámoripono Ndávi, yokóseananu! —kóye.
40 Yane xe'ó kó'inoane Jesus, ina pahûko omínokonoa ne komítiti
xokóyoke. Simoné'e xokóyoke, hara kíxoa Jesus:
41 —Kuti kehá'a indúkinopea?
—Unaém, ngahá'ati íninjopea —kíxoane.
42 Ina kixoá'ikomaka Jesus:
—Ínixepane, itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.
43 Koati énomone yaneko ókoku ôra, ínixopone. Yane pihóne ikéneke
Jesus, koane iháyu'ikea Itukó'oviti. Koane uhá koêti neko xâne noixoâti,
iháyu'ikonehikomaka Itukó'oviti.

Hóyeno koéhati Nzákeu, koperáxinoti nâti

19 1 Simoné'e ne Jesus ya Njeríko, ûrukova neko pitivóko. 2 Yoko ápe
hóyenoya ênoti apeínoati koéhati Nzákeu, tutímaka koperáxinotihiko
nâti. 3 Eneponeko hóyeno, koati oposí'ixoti kixoku noíxea Jesus, itea akó'oti
itâ noíxea. Koáhati ênoti xâne ikéneke Jesus, ínamaka itukovo kali karápe ne
Nzákeu. 4 Yane ehákovone tumûneke, ina alu'óko tikótike koéhati síkomoro,
motovâti noíxea vo'oku koati vékokunemo ne Jesus opékuke neko tikóti.
5 Ehá'axo sîmo ne Jesus opékuke, komomo vanúke ina kôe:
—Nzakeú, yéhaka yevésekopi, vo'oku ngonókoti óngea yóvokuke
kó'oyene —kíxoane.
6 Yane hú koéne evésekopea ne Nzákeu, koane hána'iti elókeyea okóvo
vo'oku xanépeamo Jesus óvokuke. 7 Itea uhá koêti neko xâne noixoâti,
turíxovone poé'ainoa isóneu koane koyúhoyea itúkeovo xoko hóyeno
ákoti aunáti ítuke, ánu'ukenati kóperau, okómo ne Jesus.
8 Koeku xe'ó kóyeyea nonékuke Vúnae ne Nzákeu, hara kôe:
—Unaém, usó ngóyene mbôrekexea meyá koeti apeínonuti ne xâne
ákotihiko apeínoati. Epó'oxo koêkuti omé'oem, mborexópatimo koaturu
koêti yane póhutihiko oménjeake —kíxoane.
9 Ina kôe ne Jesus:
—Kó'oyene sasá'ipone ya pahúnevo ra ko'óvokuti. Koáhati ámoriponomaka
Âbraum râ'a. 10 Yoko koati énomone nzimíno ombósikoponea yoko ngoíteova
ne xâne pahukóvoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —koéne.

Yehí koeti ahinoêti namúkoti póhuti pe'u tiûketi xoko pátarauxa
Mt 25.14-30

11 Koeku kámokenoyea xanéhiko, itúkinoa Jesus xêti apêti íhokoake ne âha
íhikaxea, vo'oku yé'exeanehiko Njeruzálem yoko ikútixane xanéhiko itúkeovo
simóvotine kaxena natíxea ne Jesus yane pitivóko. 12 Hara kôe éxetina:

—Ápe hóyeno koati teyonéti yonoti poké'e ákoti malîka. Pihínoti
poréxeokonomo itúkeovo natína neko xanéhikoya xoko úkeaku, ínani
aukápapu natíxea. 13 Tumúneke píhea, iháxihiko yehí koeti ahínoe, ina
porekéxoa póhuti pe'u tiûketi ôro ne póhutihiko ahínoe. Ina kixoáhiko:
“Kehíyakinana ra tiûketi maka kurí'uxapune nzeâpa” kíxoanehiko.
14 —Itea enepohikoneko xâne xoko úkeaku neko hóyeno, yupíhova
púvea. Pihoné'e yâtikeneye neko hóyeno, ápe páhoe neko xanéhiko xoko
yónoku ne hóyeno koyúhoponea ákoyea akáha'ainoahiko itúkeovo natína.
15 —Porexókonone neko hóyeno itúkeovo natínahiko, ike seópine
xapákuke, pahúkoane iháxihikeovo neko ahínoe, enepohikoneko pôrekeu
tiûketi tumúneke píhea. Kahá'a éxea kíxeaku tiûketina ne póhutihiko.
16 Yane símeane nonékuke ne inúxoti ahínoe. Hara kíxoa: “Unaém, enepone
póhuti pe'u tiûketi pénenu, anéyepo po'i yehí koeti kuteâti” kíxoane.
17 —Ina kixôa pátarauxa: “Mbiú koe ítike. Iti koati únati ahinoêti.
Koeku yíxivoaxo ne ítike yane kali mbónepike, itínemo exea koêku ne
yehí koeti pitivóko yara nandíxoku” kíxoane.
18 —Ina ahi'ókova po'i ahínoe. Hara kíxoa: “Unaém, enepone póhuti
pe'u tiûketi pénenu, anéyepo po'i singu koeti kuteâti” kíxoane.
19 —Ina kixôa pátarauxa: “Mborexópitimo yéxi koeku singu koeti
pitivóko ya nandíxokuke” kíxoane.
20 —Ina ahi'ókovamaka po'i ahínoe. Hara kíxoa: “Unaém, harâ'apo
ra póhuti pe'u tîketina pénenuke. Ú'una ngíxoixinopea koane á'aupu'i
ngíxoa ya léhu, 21 vo'oku koati mbikópiti. Koáhati iti hóyeno ákoti
omotóva ikómohixeokono. Upánini ákoyea neóku, itea kóyeane ápeyea
yêho. Koane iti itíxoti upánini ákoyea neóne” koéne.
22 —Ina kixôa pátarauxa: “Koati iti váhere ahinoêti. Ya kixeku keyúhoyi, koati
yexókovoti itíkivo motokeâti imbíhoponeopi. Yéxoa indúkeovo xâne ákoti omotóva
ikómohixeokono. Yéxoamaka ápeyea ênjo upánini ákoyea nóngu, koánemaka
índixea upánini ákoyea nónem. 23 Ná'ikopo koeti ákoino ípihea ne ndiûketina
bánkuke? Yane koeku nzeópea, mani ihiyákotine ne ndiûketina” kíxoane.
24 —Ina kixoá'ikomaka únae tiûketi ne po'ínuhiko huvo'óxoati: “Viyápi
ne póhuti pe'u tiûketi xokóyoke. Peréxapa ne apêti yehí koêti” kíxoane.
25 —Ina kixoáhiko huvo'óxoati: “Itea anêkone yehí koeti ítuke nê'e.”
26 —Ina kixoáhiko pátarauxa: “Koati ngixópitinoe: Uhá koeti xâne
xu'ínati êho, kuri'úxinokonoatimo. Itea enepone ákoti axu'ína êho,
muhíkova ne kali apêti xokóyoke, veyopeôkonoatimo. 27 Kene ne xâne
puvónuti, enepohikone ákoti akahá'a indúkeovo natína, yáma yâkeneye.
Képekexa yâye nonénguke kó'oyene” koéne neko nâti —kíxovokoxoane
Jesus, ihókopovati ne nâti púvone xanéhiko natíxea xapákuke.

Ihayú'ikokono Jesus urúkovo ya Njeruzálem
Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Xu 12.12-19

28 Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, inuxó koéne tumúneke íhikauhiko
yonotíya Njeruzálem. 29 Koeku yé'exeane ipuxóvokutihiko koéhati
Mbetefâje yoko Mbétanea, xêrerekuke kali mopôi iháxoneti Olívera,
pahúkoa Jesus ne pi'âti íhikau 30 koane kíxeamaka:
—Pihénenoe yane ipuxóvokuti tumúneke ûti. Ehá'axomo símea,
inixéponotinoemo xe'exa njuméntu ika'ó koyêti âvoti ivú'ixeokonoku.
Kíxeanoemo, ínamo yamapâ yâkeneye. 31 Enepomo áva epemó'ikopiti
itíkoake kíxeinoakenoe, haramo íxea: "Konokoâtiko Vúnae râ'a" íxeamo
—kíxoanehiko Jesus.
32 Úkeane pihohíko neko páhoe. Yane ínixoponoane kuteâti koeku yuhó'inoa
Jesus. 33 Koeku kúxeyeahiko ne xe'exa njuméntu, hara kíxoane únaehiko:
—Kuti itíkoa kíxeinoakenoe?
Ina yumopâhiko:
34 —Konokoâtiko Vúnae —kíxoanehiko.
35 Yane omópanehiko neko xe'exa njuméntu. Ina ramaké'exoahiko ya
kápana, yane ina huvo'óxohiko Jesus ivú'ixea. 36 Koêkuti vékoku ne Jesus
koane ikápakinoa xanéhiko kápana kouhé'ekinoati vékoku. 37 Ye'éxone
Njeruzálem, koeku evésekeahiko yane poke'éxoti ya kali mópoina
Olívera, elókehiko okóvo uhá koêti neko êno xâne hokó'ixoati koane
kóhonokea emó'u iháyu'ikea Itukó'oviti vo'ókuke ne êno iyupánevoti
ítuke Jesus noíxonehiko. 38 Hara kóyehiko vaúkexea:
—Viháyu'ika rakene nâti páhoenovi Vúnae Itukó'oviti koúsokinokonoke
xanéhiko úhepeko kóyeku ya vanúkeke. Koati hána'iti ihayú'iuti ne
Itukó'oviti yâkonoye vanúkeke —koéhiko.
39 Yoko xapákuke neko êno xâne, ápe farîzeuhiko kixoti Jesus:
—Ihikaxotí, pehúka kóyunuhikeovo ne xanéhiko hokópiti.
40 Itea hara kíxovokoxoa Jesus:
—Koati ngixópitinoe vaúkexeahikomo ne mopôi enepomo
kayunúhikapu ra xanéhiko —kíxovokoxoane.
41 Koeku yé'exeane Jesus ne Njeruzálem, koane turíxeovone íyoyea noixoâne
ne pitivóko. 42 Hara koe yûho vo'ókuke ne xanéhiko ovâti ne pitivóko:
—Ehá'ani yéxinoe kó'oyene ne mani nékone, motovâti ápeyea koati
únati kêku ikéneke Itukó'oviti. Itea ako imíhe'aka iséneu motovâti yéxi.
43 Koati simóvotimo káxehiko enó'iyeakumo kixópiku yanáne. Yakukú
kixópitinenoemo uhôro, kéhoe xe'ókuke ne pitivóko, hé'oninovopiku
koeku okópeopinoe. Ákomo itévokunoe. 44 Ákomo ikénexeake ne
pitivóko, koánemaka ne uhá koeti ko'óvokutihikoya. Heú kixokónotimo
kotóhinekexeokono mópoina ra pétihiko, vo'oku ákoyeanoe yéxa
símeovone kaxéna mani koíteovopiku Itukó'oviti —koéne ne Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti
Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Xu 2.13-22

45 Ikénepoke, ina urúkova Jesus ne hána'iti imokóvokuti xoko kíndana,
yane kópuhihikopo xâne kavánetiya. 46 Ina kixovókoxoa:
—Hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Enepora imokóvokuti óvongu,
iháxeokonotimo óvoku itúkoti orásaum” kôe. Itea itíkoanenoe ho'úxovoku
ómevotihiko —kíxovokoxoane.

Ihíkaxo ne Jesus hána'itike imokóvokuti
Mt 21.23-27; Mk 11.27-33

47 Yoko uhá koeti káxe íhikaxo ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti.
Enepohikone tuti sasedóti, inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'o ne ihíkaxoti
yútoe Muîse, enepone éskiribahiko, koánemaka ne po'ínuhiko pahúkoti
xapákuke jûdeuhiko, opósi'ixonehiko kixoku koépekea Jesus, 48 itea
akó'oti inixínahiko kíxoaku koépekea, vo'oku enepone uhá koeti
xanéhiko, yupíhovo kámokenoyea Jesus. Koati hána'iti ivávakea.

Epemó'ikokono Jesus úkeaku xunáko
Mt 21.23-27; Mk 11.27-33

20 1 Po'íke káxe ya koeku íhikaxea ne Jesus témpuluke koane
koyúhoyea ne inámati ihíkauvoti, íhikaxone xapa xanéhiko,
símoamaka tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeuhiko hó'eke, koáne ne
éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muîse, yóko'omaka ne po'ínuhiko teyonéti
xapákuke tutíhiko jûdeu. 2 Hara kixóhiko Jesus:
—Na úkea ne xunakóti itíkike ra koekútihiko? Kuti porexópea kíxineye
ne ítike? —kíxoanehiko.
3 Ina yumopâ Jesus:
—Anéyemaka émbemopikenoe inúxotike, yimápanumo. 4 Kuti porexôa ne
Xuaum Mbátita áhikea? Íhae Vanúke? áko'o xâne yara poké'e —kíxovokoxoane.
5 Ina kixokókohiko:
—Enepomo vokoyúhoa itúkeovo Íhae Vanúke pahukôa, “Ná'ikopo koeti
ákoino yakútipoanoe ne Xuâum?” kixo'óvitimo. 6 Koáne enepo vokoyúhoa
itúkeovo xâne yara poké'e pahukôa, koepékovitimo ra xanéhiko
hepókeovi ya mopôi, vo'oku heú koe xâne kutípea itúkeovo páhoe
Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Xuâum —kixókokonehiko.
7 Énomone kixínohiko Jesus ákoyea éxa. 8 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ákoikopomaka ongóyuhoinopeanoe porexónoati indúkea ra
koekútihiko índuke —kíxovokoxoane.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ihíkauvoti ihókovoti váhere xâne katarákinoati nóne ne únae kavâne
Mt 21.33-46; Mk 12.1-12

9 Yane turíxovone Jesus itúkea íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kôe:
—Ápe hóyeno nôti êno xuve úva. Yane kurí'okoane ko'ítuketihiko kavâne
kátarakinoa ne nóne, motovâti haxákopea avané'e êho. Yane pihóne po'íke
poké'e neko únae, koane kó'umokeovo óveaya. 10 Simovóne kaxena veyóvope
ha'i nonéti, ina pahûko ahínoe xokóyoke ne katarákinoati ne nóne, motovâti
veyópoinoa námoepo, pôreu ne nóne úva. Itea enepohikoneko katarákinoati
nóne, yehépoke'exoa neko pahoéti xapákuke, ina pahukópa káyukopeovo
ákoti omópone. 11 Yane pahúkopomaka po'i ahínoe neko únae kavâne,
itea yehépoke'exoahikomaka katarákinoati ne nóne. Êno komóhiyea, ina
pahukópamaka káyukopeovo ákoti omópone. 12 Ina pahukópoikomaka po'i ahínoe
neko únae kavâne. Mopó'apene páhoe, itea óko'okoamaka katarákinoati nóne, ina
kopúhikopamaka. 13 Yane ina kôe neko únae nonéti: "Namea ínjaneye kó'oyene?
Yusikóne mbahúkea ra njé'a ákoti omotóva ongóvo. Ávaina téyahiko" koéne.
14 —Itea noixeânehiko xe'éxa, hara kixókokonehiko ne katarákoti nonéti:
"Eneporâ'a, koati ítukenemo ra poké'e ivakápune há'a. Hingá, kaépeka ûti maka
vitúkapeane ne mani ítuke, íkuinoake há'a ivakápu" kixókokonehiko. 15 Yane
kópuhikopeanehiko meúkeke yane kavâne, ínahiko koepékoa —koe éxetina.
Ina kixovókoxopamaka Jesus neko kamokénoati:
—Ná'ikopomo kíxoaneye únae nonéti neko katarákinoatihiko nóne?
16 Pihinoâtimo, ínamo kaepékexa. Yane kurikópatimo xoko po'ínuhiko
xâne ne nóne motovâti kátarakinoa —kíxovokoxoane.
Kamoáne xanéhiko neko éxetina Jesus, hara koéhiko:
—Ákomo paréxa Itukó'oviti kó'iyeaneye kuteâti ne yiûho —koénehiko.
17 Yane pono-ponó kixínoane ûke Jesus, ina kixovókoxopamaka:
—Kutí'ikopo kixó'eko ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti?
"Enepone mopôi, noívokoxine itúkotihiko péti, ainovó koe itukóvo koati
turíxeovoku uhá koêti, kuteâti koêku koati inúxoti mopôi turíxeokonoke
péti" kôe ne yutoéti —kíxoane Jesus, ihókopovati ne mopôi noivókoxineti.
Sâramu 118.22
18 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko xanéhiko:
—Enepora mopôi ngixínopike, uhá koeti xâne ikoró'uxovati, kutí
koetímo póte enepo itatáko. Kene ne xâne irípu'ikovoke, ákonemo ipíxa,
kutí koetimo póte muvake-muvaké kixonéti —kíxovokoxoane.

Epemó'ikokono Jesus koeku isóneunoa ne kóperau nâti
Mt 22.15-22; Mk 12.13-17

19 Koati énomone yaneko ôra, enepohikone éskiriba ihíkaxoti yútoe Muîse,
yóko'o ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, kahá'ane iká'akea Jesus
vo'oku exó kíxeanehiko itúkeovo énomonehiko kíxo Jesus yane exetínati, itea

koati pikoti xanéhiko. 20 Yane turíxovonehiko ivóko'oixea Jesus ya uhá koeti
ítuke. Ina apémaka hóyenohiko poréxoke tiûketi koêkumo épemo'ikoponea
Jesus, koane îtukoheovohikomaka xâne itípakovoti. Hane opósikohiko iyupaxó
kíxea Jesus, kaha'aînoatihiko pahúkeovo ya yumópope motovâti ápeyea
évotikoake namúkea koane kurí'okeamo ngovenâdo, maka iká'akanehiko.
21 Ina kíxo Jesus neko pahoéti:
—Ihikaxotí, véxoa itúkeovo koati ponóvoti ne yiûho koane kixeku íhikexi. Ya
xikóyoke, kutíkokone uhá koeti xâne. Ako yokómomoyi payásoko koêkuti xâne,
itea kutíkokone uhá koeti xâne xikóyoke, koane koati ihíkexoati ne kaná'uti
ihíkauvoti ukeâti xoko Itukó'oviti. 22 Ná'ikopo kó'inoaye iséneu ne kóperaxovike
Sêza, enepone payásoti nâti ya Róma éxoti koeku ûti? Pahúkovi Ponóvoti
Kixovókuti hó'e ûti poréxea ûti? áko'o ákomea okónokoa —kíxoanehiko.
23 Itea exó kíxoane Jesus itúkeovohiko oposí'okovati,
kaha'aînoatihikomaka pahúkeovo ya yumópope, yane hara kíxovokoxoa:
24 —Yamínanunoe póhuti pe'u tiûketi. Kutí'ikopo itukôa nône yoko îha
ovâ ra tiûketike? —koéne ne Jesus.
Ina yumopâhiko:
—Sêza.
25 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepone ítuke nâti, peréxapa, koáhati ítukene. Kúteanemaka koêku xoko
Itukó'oviti, koêkuti páhoenopi, konokoâtimaka itíki —kíxovokoxoane.
26 Ako itáhiko kóteyokea Jesus ya koêkuti yumópope nonékuke ne
xanéhiko, koane yupíhova iyúpaxeovahiko unáko neko yumópope Jesus.
Yane yunukú koénehiko.

Epemó'ikokono Jesus exépukopeaxomo ne ivokóvoti

Mt 22.23-33; Mk 12.18-27; 1 Ko 15.12-57; 1 Ts 4.16-17

27 Yane ina ahi'ókovomaka Jesus ne sadúseuhiko, enepone koyúhoti
ákoyeamo exépuhikapa ne ivokóvoti. 28 Hara kixóhiko Jesus:
—Ihikaxotí, hara kôe yútoe Muíse kûreinovi: “Enepo ivakápu hóyeno ákoti
apáhuina xe'éxainoa ne yêno, konokoâti itúkeovo po'ínu ne ivokóvoti koyenópea
yêno ne po'ínuikene, maka enepo avané'e xe'éxainoa, kutí ákoepone xe'éxa
ne ivokóvotine” koe yútoe. 29 Yoko ápe nóvo seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti.
Kóyenone neko xuvé'eti. Ivokóvone, ako ápahuina xe'éxa. 30 Enepone yêno, hane
koyenópa atipo imá'ikene. Ivokóvone neko hóyeno, ákomaka xe'éxainoa neko
sêno. Kúteanemaka koêku ne mopó'ape, ivókovone ákotimaka xe'éxainoa neko
sêno. 31 Eneponeko seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti, heú koéhiko kóyenoyea
neko sêno, koane heú koéhiko ívohikeovo, itea ako ápahuina ikoxé'exaxoati
xapákuke. 32 Ina ivokóvomaka ne sêno. 33 Eneponi akaná'u exépuhikopea ne
ivokóvoti, kutí'ikoponi itukópaxo koati yêno ne sêno xapákukehiko neko seti
koeti ivokóvoti? Vo'oku heú kó'iyea kóyenoyeahiko neko sêno —koénehiko.
34 Ina kixovókoxoa Jesus:

—Kóyenohiko ra hóyeno yara kúveu mêum. Koáne ne senóhiko,
ko'ímahikomaka, 35 itea enepohikone xâne ínixone Itukó'oviti motókeyea
ópea xokóyoke káxehiko keno'ókoti xapa exépuhikopope ne ivokóvoti,
ákonemo okóyeno, koane ákonemo okó'imahiko. 36 Yane ákonemo ívahikapu,
vo'oku kutí koépotinemo ánjuhiko ya vanúke, enepone ovóxehiko Itukó'oviti.
Koatíponehikomo xe'éxaxapa Itukó'oviti, koane aínopovonehikomo xâne
exepúkopoti ukópea xapa ivokóvoti. 37 Yoko enepone exépuhikopeamo
ne ivokóvoti, koyúhoa Muîse koêku nê'e ya yútoeke xoko koyúhoyeaku
koêku ne kali xuve tikóti ixómoti iruméko ákoti ara'ákapu, enepo koyûho
itúkeovo kutípone Âbraum, koane kutíponemaka Izáki yoko Njáko ne Vúnae
Itukó'oviti. 38 Yane hainá'ikopo kuvóvone ivokóvotihiko ne Itukó'oviti, ínapo
"Âbraum-kene" akôe, itea koati kuvóvone xâne iyukóvoti, vo'oku ya xoko
Itukó'oviti, ákone aúke'e ne xâne —kíxovokoxoane Jesus.
39 Ina apê éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muîse kixoti Jesus:
—Ihikaxotí, koati únati yimópope —koénehiko.
40 Yanê'e, ákone mapikóvati épemo'ikea ne Jesus.

Epemó'ikoa Jesus ne xanéhiko koêku ne Mésiya
Mt 22.41-46; Mk 12.35-37

41 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Ná'ikopo koeti koyúhoinokono itúkeovo ámoripono Ndávi ne
Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne? 42 Vo'oku koati
teyonéti voxú'ikene Ndávi koyuhó'iyea koêku ya koyúhopeke Sâramu
xoko kó'iyeaku: "Hara kíxoa Itukó'oviti ne Únaem: 'Ivétakapa énjopeke
xoko ivátakoku koati ngapáyasokone 43 imókonemo ipuyúkexa nenékuke
ne uhá koeti koêkuti okopópiti' " kôe. 44 Koati "Unaém" kixoâti Ndávi.
Ápeikopo oxéne itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésiya? —kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus váherexea kixoku itúkeovo ne éskiribahiko
Mt 23.1-36; Mk 12.38-40

45 Koeku uhá kó'iyea xâne kámokenoyea, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikau:
46 —Yokóhiyanavoa ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muîse.
Aínovo yómoti hamá kíxea ípovo kahá'ati ínixeokono itúkeovo koati teyonéti.
Koane enepo yuhoíkokono koeku vékea ya none ovokúti, koati ahá'axomaka.
Aínovomaka yómotihiko ivátakea xoko ivatákokuti ya nonekútike xoko ivátakoku
koati payásotihiko ya íhikaxovokuke hó'e, koánemaka ya xapa ayuíti. 47 Itea
inípono kixoku senóhiko ivokóvoti îma, kutí koe hu'uxeâti óvoku. Yane vo'oku
kó'umokea itúkea orásaum, kutí koe koati ponóvoti. Itea vo'oku kixoku itúkeovo
yupihóvotimo tivéko ipíhoponeokono ya po'ínuhiko xâne —kíxovokoxoane Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koeku tiûketi pôreu sêno ákoti apeínoati
Mk 12.41-44

21 1 Ixómoti komomâ Jesus ne xanéhiko, yane noíxone iríkuhiko
kuríkoti tiûketina íhakuke poreúti yane hána'iti imokóvokuti.
2 Ínamaka noîxo sêno ivokóvoti îma, ákotimaka apeínoati kurikóponoti
kali pi'âti pe'u tiûketi ákoti axu'ína ovâti. 3 Ina kôe ne Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepora sêno ivokóvoti îma, ákotimaka
apeínoati, énomone xu'inâ pôreu ya uhá koêti. 4 Vo'oku enepone po'ínuhiko
poréxoti, xoko haxa tiûketina véyo enepo porêxo. Kene ra sêno, heú kíxoa
poréxea ne kali apeínoati, enepone mani kuvóvoneiko ya nókoneke —koéne.

Koyuhôa Jesus uké'exeokonomo ne hána'iti imokóvokuti
Mt 24.1-2; Mk 13.1-2

5 Ápehiko koyuhó'iyeati koêku ne témpulu, ihayú'ikeati úhe'ene
pâredena, enepone ainóvoti uhé'ekotinoe mopôi yoko po'ínuhiko
koúhe'ekovope, pôreu xanéhiko. 6 Ina kixoáhiko Jesus:
—Neíxoanoe koêku râ'a? Simóvotimo káxe ákoyeakunemo ápahuina
mópoina pâredena râ'a ákoti katahínekexakana. Heu-heú koetímo
kotóhinekexeokono —kíxoanehiko.

Turi kotíveti koekúti
Mt 24.3-14; Mk 13.3-13; 1 Pê 1.6-7, 2.19, 3.14, 4.12

7 Yanê'e, hara kíxoa íhikauhiko:
—Ihikaxotí, namo ápeyea ra koekútihiko kixínevike? Kutimo itukóvo
hoénaxovope enepomo kausákapune ra koekútihiko?
8 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Yokóhiyanavonoe, maka hákone aupú'ikopiti. Vo'oku enómo xâne simôti
xepákuke iko'ítukexoti înza. “Undi páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Simóvone
kaxéna” koetímo. Hákonoemo hekôa. 9 Enepo yeyekáxanoe ápeyeane ákoti
tôpi óvoku isukókoti yoko okopókokoti, hákonoemo kenóko'i, vo'oku konókoti
kó'iyeanemoye inúxotike, itea âvomo simápu hunókoku ra mêum.
10 Ina kixovókoxopaikomaka:
—Apêtimo íhae po'i poké'e isukóponoti xanéhiko íhae po'íke poké'e.
Koane apêtihikomakamo nâti isukókoti. 11 Ákomakamo tôpi óvoku xúnatinoe
iyuyôti poké'e, koane hímakati, koane váherehiko arinéti omótokenati.
Apêtimo koímaitinoe koekúti koane êno hána'itinoe iyupánevoti ya vanúke.
12 —Tumúneke ápeyeahiko uhá koêti ra koekútihiko, ikeítoponokonotinoemo
kotíveti, koane ike'ákokonotinoemo. Yomokónotinoemakamo íhikaxovokuke
hó'e xanena ûti yíhoikikono nonékuke teyonétiya, koane kirikókonotinoemo
ika'ákovokutike. Yane yomokónotimakamo nonékuke nâti yoko
ngovenâdohiko vo'oku itíkivonoe hokónuti. 13 Kixínekonokenemoye motovâti

keyúhoinonu nonékukehiko, keyuhó'inoati koêku ra kitípone. 14 Ukeátine
kó'oyene, keúsakapunenoe maka hákone pipokéxinoa iséneu ne kixékumo
yimópi simapúne neko káxe. 15 Vo'oku undínemo porexópi yimópikemo, koane
mborexópitinoemo exóneti ukeâti njokóyoke ákoinokemo ápahuina itópiti
xapákukehiko, koane ákoinokemakamo ita okópea yiûho. 16 Muhíkova koati
yá'a yoko yêno, kurikópopitinoemo ika'ákovokutike. Kúteanemakamo kixópiku
pe'ínuhiko, yoko po'ímaka iyínoxapa koane ínikenehiko. Apêtimakamo
koépeuti xepákukenoe vo'ókuke. 17 Yupihovó koetímo púveopi uhá koeti
xâne vo'oku itíkivo hokónuti. 18 Itea muhíkova kali póhuti híyeu tiûti, ákomo
síka Itukó'oviti évokeovo. 19 Epó'oxo yane ákoyea yaúkapapu ikíni, yixóvoti
kéxuna'ixivo ingéne, itévotinenoemo —kíxovokoxoane.

Ayakúkakanane Njeruzálem
Mt 24.15-21; Mk 13.14-19

20 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Enepomo neixánenoe êno húndaru yakukú kixoti Njeruzálem, yexoâtinemo
itúkeovo simóvotine kaxena katáhineyeokono. 21 Yane enepohikone ovotíya
Njúdeya, okóho'inehiko xapa hána'itinoe mopôi. Kene enepohikone ovâti ne
kúveu pitivóko, ipúhikapeahiko. Kene ne ovotíhiko ya mêum, hákone aukópovo
pitivókoke. 22 Vo'oku yaneko káxehiko, koatimo kaxena ipíhoponeokonoku
ovâti ne pitivóko, koúsokeovokumakamo uhá koeti kíxone ne yutoéti emó'uke
Itukó'oviti vo'ókuke. 23 Hanemo kixovóhiko yaneko káxe, sêno ihaíkoti
yoko ohíkotiko xe'éxa, vo'oku koati hána'itimo tivéko ne koekútihiko yara
poké'exa ûti, koane kotívetimo ipíhoponeokonoke ra xanéhiko. 24 Enómo
koépeuti ya hána'iti pirítau xapákukehiko. Kene po'ínuhiko, ika'ákokonotimo,
iyonópokonotimo ya uhá koeti po'íkehiko poké'e yara kúveu mêum. Yoko
íhaehiko po'i poké'e payasómo ya Njeruzálem tukú koetímo simapúne kaxena
hunókoku payásoyea ne xanéhikoya ákoti itukapu jûdeu —kíxovokoxoane.

Koêkumo kayukápapu Jesus
Mt 24.29-31; Mk 13.24-27; 1 Ts 4.15; 2 Ts 1.7; 2 Pê 3.10; Ap 1.7

25 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Apêtihikomo iyupánevoti noixóneti xoko káxe, koane xoko kohê, yoko xapa
hékerehiko. Epó'oxo yara kúveu mêum, pepoké koetínemo isóneu xanéhiko
ya póhutihiko poké'e óvohikoku. Ákomo éxinahiko isóneu enó'inoke hónoti
emo'u úne ya mar yoko xúnati ovóxokeovo ne úne. 26 Apêtimo xâne ikorókovoti
poké'eke vo'oku hána'iti píkea, yupihóvati yónea isóneu koêkuikomo ra
kúveu mêum. Vo'oku itohínekexotimo ne heú koeti apêti ya vanúke. 27 Yane
noixóponutinemo xanéhiko ngena'ákapane híyeu kapási, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. Xané ngixópotinemo njunáko koane êno únje'ene
koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iuti. 28 Enepo turixápune ápeyeahiko ra koekúti,

aélokenoene yokóvo koane kéxepuka tiûti, vo'oku ye'ekóvotinemo kaxena yovópikumo xoko Itukó'oviti, enepone Koitóvopiti —kíxovokoxoane.

Ihíkauvoti ihókovoti koeku xuve fîgu
Mt 24.32-35; Mk 13.28-31

29 Ina itukínoahikomaka Jesus xêti apêti íhokoake ne âha íhikaxea. Hara kôe:
—Yokómomapihi koêku ne xuve fîgu koane uhá koeti xuve tikóti.
30 Neixánenoe turíxeovo íhonopea inámati tûti, yanê'e yexoâtinemo
yé'exopeovone kaxena kevópope úko. 31 Kúteanemaka koêku enepo neixânenoe
ra koekútihiko ngixínopike, yanê'e yexoâtinenoemo yé'exeovone kaxena pihópea
natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xanéna. 32 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe:
Enepone xanéhiko apêtimo yaneko káxehiko, ákomo ivákapu koeku âvoyea
kaúsakapapu uhá koêti ra koekúti ngixínopike ápeyeamo. 33 Uké'etimo ra
vanúke koáne ra poké'e, itea ákomo uké'eyeaku ra emó'um. 34 Yokóhiyanavo
mará'inamo isáyu'ixapu iséneu enepo itukápu ayuíti yíxovo, koane xúnati
ekâti, koánemaka koekúti kuteâti nékone yara kúveu mêum. Yokóhiyanavo
mará'inamo iyupaxó íxapinoe rakene káxe, yakúteamo hó'openo namukókonoti
ya noko'óti. 35 Vo'oku itopónotimo uhá koeti xâne yara kúveu mêum ra káxe
ngixínopikenoe. 36 Usokó yákoyenoe ya uhá koeti ôra. Itíkanoemaka orásaum
maka ítipane uhá koêti ra váhere koekúti keno'ókotikomo, koane motovâtimaka
sípi nonénguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.
37 Heú koeti káxe íhikaxo ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti. Kene ya
yóti pihópotine ya oúke kali mopôi, enepone iháxoneti Olívera. 38 Itukovo
mâturukata, pihotíne xanéhiko hána'itike imokóvokuti kamokénoponoti Jesus.

Oposíkokonone kixoku koépekeokono ne Jesus
Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Xu 11.45-53

22 1 Yoko yanekôyoke, ákone ahíkapu kaxena áyui jûdeu hó'eke,
enepone iháxoneti Páskoa níkeakuhiko pâum ákoti kohiyákoati.
2 Enepohikone tuti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koáne ne éskiribahiko
ihíkaxoti yútoe Muîse, ixómotine itukínoa isóneu ne kixókumo koépekea
Jesus he'ono'ú koetíke vo'oku píkeahiko isóneunoa xanéhiko.

Oposíkoane Njûda kíxoakumo kuríkea ne Jesus xoko puvâti
Mt 26.14-16; Mk 14.10-11

3 Yoko ûrukovane Satánae ne Njûda, enepone iháxonetimaka Iskarióti,
póhuti xapákuke ne nduse koeti íhikau Jesus. 4 Yane pihóne ne Njûda
xoko tutíhiko sasedóti yoko xoko tutíhiko koyónoti hána'iti imokóvokuti,
yuhó'ixoponoati, kaha'âti ápeyea oxéne kuríkea ne Jesus xokóyokehiko. 5 Yane
yupihovó koéne elókeyea okóvo neko tutíyehiko, koane itúkinoa yûho, koati
yuhôti poréxeamo tiûketi vo'ókuke. 6 Ínixoa Njûda unáko nê'e. Yane kúxoixone
káxe ákoyeakumo koati xâne xoko Jesus motovâti kuríkea xokóyokehiko.

Pahukôa Jesus kóyuseyeovo níkokuhikomo xapa ayuíti
Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Xu 13.21-30

7 Yoko simóvotine kaxena áyui ne jûdeuhiko hó'eke, enepone níkeaku
pâum ákoti kohiyákoati, kaxena isúkeakumaka kali xe'exa su'ûso, nîka ya
Páskoa. 8 Ina pahukôa Jesus ne Pêturu yoko Xuâum koane kíxeahiko:
—Pîhe, keúsakapainavea ne nikamo ûti xapa áyui Páskoa.
9 Ina kixohíko Jesus neko pi'âti:
—Na kehá'aikopo kóyuseoponea ûti?
10 Ina kixôa Jesus:
—Ehá'axomo siménoe pitivókoke, tekópotimo hóyeno koínoti póte puhí koati
úne. Hekápamo ne hóyeno xokóyoke ne ovokúti ûrukopovokumo 11 ínamo ixêa
ne únae ovokúti: "Na óvo ne kúveu ovokúti óvongumo níngea xapa áyui Páskoa,
ûndi yoko ínzikauhiko? kixópi Ihíkaxoti" íxeamo. 12 Yane exókopitinoemo koati
hána'iti kúveu ovokúti vanúkeke apêti mêsa yoko pánguhiko. Usó koyêtine uhá
koetíya. Énomonemo keúsakinavi nikamo utíya —kíxoanehiko.
13 Úkeane pihohíko ya pitivóko. Yoko uhá koêti neko yuhó'inoa Jesus,
aínovo tokopóvoti. Yane koúsokoanehiko neko nikámo xapa áyui Páskoa.

Níko ne evo Jesus xapa áyui Páskoa
Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Ko 11.23-25

14 Simovóne orána, ahí'okovane Jesus ne mêsa, koánemaka ne
íhikauhiko, enepohikone ápostulu páhoe koyúhoyea emó'u xapa xâne.
15 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati yupihóvati ngahá'ayea ngahá'ineyeopinoe níngea yara
Páskoa tumúneke ngoítoponeovomo kotíveti. 16 Yoko endó'okopitinoe
ákoyeanemo íningeopiku xapa Páskoa imókonemo kausákapu koati
kixó'ekone ya natíxokuke Itukó'oviti —kíxovokoxoane.
17 Yane ina namukôa Jesus ne enovópeti apêti ekâtiya koane
íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti. Ina kôe:
—Nemúkanoe. Kalihú kalihu íxenoe yénoyivoa, uhá ketínoe. 18 Koati
ngixópitinoe ákoyeanemo énoyeovangu hô'o ra ha'i úva ukeátine
kó'oyene tukú koeti seapánehiko heú koêti ne xanena Itukó'oviti
vanúkeke xoko natíxoku —kíxovokoxoane.
19 Yane veyone pâum ne Jesus, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane
honó'ekexoanemaka, ina porekéxoa íhikau koane kíxovokoxea:
—Enepora pâum, mûyom kixó'eko, ésa'imo ngoíteovopinoe. Yákoyenenoeye
níki, puyákoponeovakemo yokóvo ne índukeinopi —kíxovokoxoane.
20 Uke'éxone njántaxeahiko, ina namukôa Jesus ne enovópeti
kuteâtimaka kíxoaku ne pâum, koánemaka kíxovokoxea:
—Enepora ekâti yara enovópetike, hane kixó'eko inámati kixovókuti ítukeino
xâne ne Itukó'oviti vo'oku óvokinovopinoemo indína. 21 Itea anéye xapákuke

ûti xe'ókuke ra mêsa ne itûkoheovoti koeku hókeonu, enepone kurikónutimo
xoko xanéhiko puvónuti. 22 Koati kaná'uti ngoépekeokonomo, kuteâti koeku
isóneunonu Itukó'oviti, itea koati kotívetimo koêku ne kurikónutimo xoko
xanéhiko puvónuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.
23 Yane turíxovone ne íhikau Jesus épemo'ikeokoko, kaha'âtihiko éxea
itukóvotiye xapákuke ne itûkoheovoti koeku hókea Jesus.

Kixoku itúkeovo ne xâne koati payásoti nonékuke Itukó'oviti
Mt 20.25; Tk 4.6

24 Yane turíxovone kali enó'iyea yumópeokoko ne íhikauhiko Jesus, kaha'âti
éxeahiko itukóvotiye ne koati payásoti xapákuke. 25 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koatíhiko nâti pahukô xapa xâne yara kúveu mêum. Koane enepohikone
pahúkoti, uhé'ekinoati kíxeokono itúkeovo apêti xunáko koúsokino nókone
xanéhiko. 26 Itea ako ákoeneye xepákukenoe, koati pó'iti koêku. Vo'oku enepone
koâti payásoti xepákukenoe, konókoti kutí kixópeovo xâne yupihóvoti ákoyea
apáyaso. Kene ne inuxínopiti, konókoti kutí kixópeovo ovoxe po'ínuhiko xâne.
27 Kutí'ikopo payasó'inopi, enepone ivatákoti xe'ókuke mêsa? áko'o enepone
ominoâti nîka. Hainá'ikopo ne ivatákoti xe'ókuke mêsa? Itea hara ngoéneye
xepákukenoe, ovoxéti. 28 Itínoe itukóvo koati kaha'ínenuti ya uhá koeti kotíveti
koekúti véngoku ákoti kurikánu. 29 Kuteâti poréxeonu Nzá'a nandíxeamo,
mborexópitinoemakamo netíxi 30 motovâtimo kehá'ineyinu ya xe'o mêsa, óvoku
nikokónoti yoko ekâti ya nandíxokuke, koane ivetákotimo xoko ivátakokuhiko
pahúkoti nandíxokuke, yihoíkopati ne nduse koeti iháxakexoku xanena Izarâe,
neixoâti unátiyea, áko'o ákoyea aúnati ne ítuke —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Pêturu
Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Xu 13.36-38

31 Ina kixo'íkomaka Pêturu ne Jesus:
—Simaúm, imáko ké'iyivoku. Ítoane Satánae ne yúmo'ixovone
hixópeopinoe. Yoko ákomo íyuhixapinoe. Hanemo koéneye kixópiku
kuteâti koeku ákoyea íyuhixakana koyúyukexeokono ne vekoti
komukéxopetike enepo komukéxokono. 32 Itea émbeminopine Itukó'oviti
ákoyea kirika kívivonu Simaúm. Koane enepo yaukápapune njokóyoke,
kéxunakapimo isóneu ne pe'ínuhiko ingéneke —kíxoane Jesus.
33 Ina kixôa Pêturu:
—Unaém, usó ngóye xané ngíxeopi iké'akivo koánemaka
ngoépekeokono okonókovo.
34 Itea hara kíxoa Jesus:
—Koâti endó'okopiti kêkumo Peturú. Kó'oyene, tumúnekemo éneyea
tapî'i, mopo'âtinemo keyúho ákoyea yéxanu —kíxoane.
35 Ina kixovókoxoamaka Jesus ne íhikau:

—Ápeikopo konokínovopitinoe yaneko mbahukópi keyúhoyi emó'um yâtikeneye, yaneko ákoyeaku yama íhaku tîketina koane íhaku ípevo yoko piríkatana?

Ina yumopâhiko:

—Ako nókone ûti.

36 Ina kixovókoxopakomaka Jesus:

—Kó'oyene, enepone apêti íhaku tiûketina yoko íhaku ípovo, áma xokóyoke. Yoko enepone ákoti hána'iti pirítauna, yusikóne kaváneyea kápana itûka ésa'i vanéxeake ne hána'iti pirítauna. 37 Vo'oku koati endó'okopitinoe kónokea koúsokeovo njokóyoke neko yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: "Kutí kixókono váhere kixoku itúkeovo" koêti. Vo'oku oránane koúsokeovo ne emo'úti koyúhoti ngixókonokumo —kíxovokoxoane Jesus.

38 Ina kixôa íhikauhiko:

—Unaém, anéyene pi'âti hána'iti pirítau.

Ina kixoáhikomaka Jesus:

—Motóvane —kíxoane.

Koeku Jesus koitóponovo kotíveti ya Njetisémani

Mt 26.36-46; Mk 14.32-42

39 Yane pihóne ne Jesus xoko kali mopôi iháxoneti Olívera, koane íhikau xáneahiko. Yoko kóyekune Jesus yóneaya. 40 Simoné'ehiko xoko âha óvea, hara kíxoa Jesus ne íhikauhiko:

—Itíkanoe orásaum, maka hákone ikerókovo enepo simâpi tiú'iti koekúti hixépikonoke —kíxoane.

41 Yane kali ahikuu koéne ne Jesus, kuteâtimea tirinta koeti méturu kíxoaku ne íhikau, ina ipuyúkexo epémoti Itukó'oviti. Hara koéne:

42 —Pai, enepo itukapu yahá'inonu, yáhikuxapinana ra êno hána'iti tiveko ngoêkumo, itea hainaya anjáke, itea itúkapu yahá'inonu kousókovomo ya njokóyoke —koéne.

(43 Yane apé kó'inoane ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti, koxunákoponeati isóneu. 44 Koeku yupíheovo êno tiveko isóneu ne Jesus, inamá'axoneoxo itûko xunáko ya orásaunake. Yoko eneponeko yonúko, kutí koéne pú'itinoe itomíkexoti íti irihíkovoti poké'eke.)

45 Uke'éxone itúkea orásaum, exépukopone, ina aukópovo xoko íhikauhiko. Inu'í kixópanehiko imókea vo'oku yupíheovo ikáxu'iyeahiko okóvo. 46 Ina kixoáhiko Jesus:

—Na koeti imékinonoe? Yexépuka, itíkanoe orásaum maka hákone ikerókovo simâpi tiú'iti koekúti hixépikonoke —kíxoanehiko.

Ika'ákokonone Jesus
Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Xu 18.3-11

47 Ixómoiko koyûho ne Jesus, símohikoane êno xâne. Yoko hane
inuxínoahiko Njûda, póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus. Énomone
ahi'ókovo Jesus kaha'âti siunoné kíxea yúhoikea. 48 Yane hara kíxoa Jesus:
—Njudá, imáko itúkinovo ya ítikoheyivo sínoneyinu kirí'okinu
xanéhiko puvónuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne!
49 Ina kíxo Jesus neko íhikauhiko oveâti xêrerekuke noixoâne neko koekúti:
—Unaém, visúkanehiko ya hána'iti pirítau? —koénehiko.
50 Yoko apé koéne póhuti xapákuke ne íhikau Jesus, hú kixoti
tetúkenoxea ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu
hó'eke. Maturú kíxea kêno éxopeke. 51 Itea sayá'ikoa Jesus. Hara kíxoa:
—Ápene. Hákone kixeáneye —kíxoane.
Ina itukópinoa kêno, yane unátipone. 52 Ina kixôa Jesus ne tutíhiko
inuxínoti jûdeu hó'eke, koáne ne tuti xanéhiko koyónoti hána'iti imokóvokuti,
yóko'omaka ne po'ínuhiko payásoti xapa tuti jûdeu ika'ákoponoatihiko:
—Undí'ikopo koati koyuvôrixovoti ísukenati omó kixínekenoe
hána'iti pirítau yoko pulô'i, isukópeti nemúkoponinu? 53 Uhá koeti káxe,
óvonzeixokunepepo xepákukenoe ya hána'itike imokóvokuti inzíkaxoti,
itea ákonoe iké'akanu. Kó'oyene simóvotine orana iké'akinu yoko
oránanemaka xuná'iyea váhere ítukeinonu Satánae —kíxovokoxoane.
54 Ina ika'ákohiko Jesus, omâtihiko óvokuke koati payásoti ya uhá koeti
sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, ina usá'ixoahiko ovokútike. Kene Pêturu,
ákone malíka kíxoaku hókea.

Koyuhôa Pêturu ákoyea exa Jesus
Mt 26.57-58, 26.69-75; Mk 14.53-54, 14.66-72; Xu 18.12-18, 18.25-27

55 Ina oxokúxohiko yúku kukúkeke kíndana ne ovokúti. Yane
ivátahikone onokóvotihiko. Koane Pêturu, ivátakoponomaka xapákuke.
56 Yane apé koene seno ahinoêti, noixoti Pêturu vaata koyêti xe'ókuke
yúku onokóvoti. Pono-ponó kixínoane ûke sêno, ina kôe:
—Koati xáneheixonemaka Jesus ra hóyeno —koéne.
57 Itea hara kíxoa Pêturu:
—Senó, ako énja ne hóyeno kíxene —koéne yûho yumopâ.
58 Avo áxu'ikene, apé koéponemaka po'i noixoâti. Hara kíxoa:
—Koati itímaka po'inu xanéheixone ne hóyeno —kíxoane.
Ina yumopâ Pêturu:
—Hoyenó, haina undi xáneheixone nê'e —kíxoane.
59 Poéhamea ôra ikénepoke, apé koéponemaka po'i koêti:
—Eneporâ'a, koati kaná'uti itúkeovo xáneheixone ne hóyeno, vo'oku
koati íhaemaka Ngalíleya râ'a —koéne.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

60 Ina kixôa Pêturu:
—Hoyenó, ako énja ne kíxene —koéne.
Avo uké'exa koyúhoyea ne Pêturu, éneone tapî'i. 61 Ina na'akénexova
Vúnae ne Pêturu, komomo-komomó kíxoane. Énomone yanê'e,
puyákoponovane okóvo Pêturu neko yuhó'inoa Vúnae yaneko kixôa:
"Kó'oyene tumúnekemo éneyea tapî'i, mopo'âtinemo keyuho ákoyea
yéxanu" kixôa. 62 Yane ipúhikopeane Pêturu ne óvoheixoku. Koati iyôti
vo'oku yupíheovo kotíveyea isóneu.

Koemóke'ekono ne Jesus
Mt 26.67-68; Mk 14.65

63 Enepohikoneko hóyeno koyónoti Jesus, ixómonehiko koemóke'ea
koane isúkeahiko 64 yoko ikauké kíxoanehiko, ínamaka kixôa:
—Mahí'ipepo iti porófeta. Íhexaikopo itukóvotiye ra isukópiti —kíxoanehiko.
65 Yoko enómaka po'i yuhó'inoahiko koemóke'eati.

Yuhoíkokonone Jesus nonékuke koati payásoti yúhoikovoku jûdeu
Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Xu 18.19-24

66 Ehá'axo yúponi, ho'úxovonehiko uhá koeti payásoti hóyeno xapákuke
tuti jûdeu, enepone tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke koánemaka ne
éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muîse. Ina omokóno ne Jesus xoko ho'úxovokuhiko,
enepone koati payásoti yúhoikovoku jûdeu. Ina kixohíko Jesus:
67 —Itukápuxo îti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne,
yokóyuhoinovea itíkivoaxo —kíxoanehiko.
Ina yumopâ Jesus:
—Enepo ongoyúhoa indúkeova, ákonoemo yakútiponu. 68 Koane
embemápinoe iséneunoa, ákonoemo yimápanu. 69 Ukeátine kó'oyene,
hanemo ivándakopone, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, éxopeke
Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti —kíxovokoxoane Jesus.
70 Ina kixoáhiko uhá koêti neko tutíyehiko:
—Ití'ikopo Xe'exa Itukó'oviti?
Ina yumopâ Jesus:
—Enepone yépemonuke, koúhapu'ikoa indúkeova —kíxoane.
71 Ina koehíko:
—Ákone vokónoko po'i koyuhó'inoveati pahúnevo râ'a. Koati
kameâtine uti yûho koyuhómeku itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti —koénehiko.

Omokóno Jesus xoko Pilátu
Mt 27.1-14; Mk 15.1-5; Xu 18.28-38

23 1 Yane heú koéne exépuhikea neko ho'uxóvotihiko, ina omohíko
Jesus xoko Pilátu. 2 Yane turíxovone koyúhoyeahiko ákoyea
aúnati ítuke Jesus. Hara koéhiko:

—Enepora hóyeno, vinú'ikoa koésayu'ixea isóneu xanena ûti, koane íhikaxea xanéhiko ákoyea parexa kóperau koati payásoti natina ûti, enepone Sêza. Koyúhomaka itúkeovo Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, koane itúkeovomaka nâti —kíxoanehiko.
3 Ina kixôa Pilátu ne Jesus:
—Ití'oxo natina jûdeuhiko?
Ina yumopâ Jesus:
—Enepone yépemonuke, koúhapu'ikoa indúkeova —kíxoane.
4 Ina kixovókoxoa Pilátu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'o neko ênо xâne ho'uxóvotiya:
—Ako ápahuina íninjone váhere ítuke ra hóyeno —kíxovokoxoane.
5 Itea inamá'axone koyuhôa tutíhiko jûdeu ápeyea váhere ítuke. Hara koéhiko:
—Koati koturíkexoti xanéhiko râ'a. Ihíkaxoti ya uhá koeti Njúdeya, ukeâti turíxeovoku poké'exa Ngalíleya tukú kíxoane yâye —koénehiko.
6 Kameáne Pilátu ne yuhóhiko, ina epêmo itúkeovo íhae Ngalíleya ne Jesus.
7 Exoâne itúkeovo ukeâti xoko iháxakoku poké'e natíxoku Êrodi, pahúkone Jesus xokóyoke. Yoko koati Njeruzálem óvo ne Êrodi yaneko káxehiko.

Omokóno Jesus xoko Êrodi

8 Yupíhova elókeyea okóvo ne Êrodi noîxo Jesus. Koáhati mekutíne kahá'a noíxea vo'oku enó'iyeane kámea koyuhó'iyeati koêku ne ítuke, koane kúxoamaka noíxea itúkea iyupánevoti. 9 Yupíhovo êno épemo'ikoake Êrodi, itea ako ápahuina yumópeake Jesus. 10 Enepone tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'o ne éskiribahikoya ihíkaxoti yútoe Muîse, inamá'axo kohonóko emó'u koyúhoyea ápeyea váhere ítuke ne Jesus. 11 Yane komohí kixo Jesus ne Êrodi yoko uhá koeti húndarunahiko, koane koémoke'eyeahikomaka, itukínoati kuteâti ípovo nâti koati kalísoti híyeu, hamá koêti poké'eke. Yane ina pahukópa Êrodi xoko Pilátu. 12 Énomone yaneko káxe, unátipinokokone isóneu ne Êrodi yoko Pilátu. Yoko koati ka'anánekokoti neko pi'âti yanekôyo.

Pahukókono Jesus kurúhuxeokono
Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Xu 18.39-19.16

13 Ina ho'uxôa Pilátu ne tutíhiko sasedóti, yóko'o ne po'ínuhiko payásoti xapa tuti jûdeu, koánemaka ne xanéhiko. 14 Ina kixovókoxoa Pilátu:
—Enepora hóyeno yómone njokóyoke, keyúhoanoe itúkeovo kopoé'akexoti isóneu xanéhiko. Émbemo'ikoane nenékukenoe, itea ako íninja ápeyea pahúnevo ra hóyeno kuteâti ne yévotikoake. 15 Kúteanemaka Êrodi, ákomaka ínixea pahúnevo. Hukinóvoti pahúkopeamaka yâyeke xoko ûti. Koati iyúseoti ákoyea pahúnevo ra hóyeno mani évotikinokonoke koépekeokono. 16 Mbahukoâtikopo yehépoke'exeokono, ínamo ngurikápa —kíxovokoxoane Pilátu.
(17 Yoko koati konokoâti Pilátu kuríkopea póhuti iká'aeti kaxénake neko áyui jûdeuhiko.) 18 Itea vaúkexone uhá koêti neko xâne. Hara koe yûho vaúkexea:

—Enepora hóyeno, konókoti koépekeokono. Hane kiríkapinavi
Mbarâba —koénehiko.
19 Yoko ika'ákovokutike óvo ne Mbarâba vo'oku kóturihikea xanéhiko
yane pitivóko yaneko okopókono nâti, koane vo'oku ápeyea koépeu. 20 Yoko
koati kahá'ati kuríkopea Jesus neko Pilátu. Énomone káyukopinoahikomaka
ne yûho 21 itea inamá'axone kohonóko yûho neko xanéhiko vaúkexea:
—Kirúhuxa! Kirúhuxa! —kóyehiko.
22 Ina kixovókoxopamaka Pilátu. Yoko mopó'apene káyukinoa neko yûho:
—Kutí'ikopo itúko pahúnevo ra hóyeno? Koati ákoti ininjêa
váhere ítuke mani évotikinokonoke koépekeokono. Mbahukoâtimo
yehépoke'exeokono ínamo ngurikápa —kíxovokoxoane.
23 Itea inamá'axohiko kohonóko vaúkexea épemea kurúhuxeokonomo
Jesus. Ehane ítoahiko ne âha vo'ókuke neko êno hónoti vaúkexea.
24 Yane itúkinoane Pilátu ne épemonehiko. 25 Kuríkopinoa ne épemone
kuríkopeokono, enepone ovoti ika'ákovokutike vo'oku kóturihikea
xanéhiko, koane vo'oku ápeyea koépeu. Kene Jesus, kuríkoane
xokóyokehiko, motovâti itúkea ne âha kíxeahiko.

Kuruhúxokonone Jesus

Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Xu 19.17-27

26 Yaneko omonéhiko Jesus, ápe hóyeno koéhati Símaum ukopeâti mêum.
Enepone hóyeno, íhae pitivóko iháxoneti Sîreni. Yanê'e, ípihonehiko kurûhu
povókuke Símaum ne húndaru koane pahúkea oko'ikené kíxea Jesus koínoinoa.
27 Koati yupihovó koeti êno xâne hokoâti. Ápemaka senóhiko xapákuke
ixómoti iyókexo koane ipúsokopea xâ'a, kotiveâti neko kixókonoku Jesus.
28 Ina komomâ Jesus neko senóhiko, hara kíxovokoxoa:
—Itínoe sêno íhae Njeruzálem, hákonoe iyeínonu itea itínenoe iyápinapu
yoko xi'íxaxapa. 29 Vo'oku simóvotimo káxe kó'iyeakuneye xanéhiko: “Koati
únati koêku ne senóhiko ákoti koxé'exayeaku, ákotimaka xe'éxa óhiu”
koetímo. 30 Vo'ókuke ne hána'itimo tiveko koekúti yaneko káxehiko, ká'aye
koetimo xanéhiko: “Ehá'ani íkoro'uxeovovi ne hána'iti mopôi. Ehá'ani
koépekexeovi” koetímo. 31 Ako kuxákana oró'okeovo ne tikóti tonó'otiko,
poéhane movó'oti oro'ókovo. Koeku ngíxeokononeye kó'oyene, undi ákoti
évotikokonoke, kutí koe koeku kurikókono ne tonó'oti tikóti yúkuke.
Ná'ikopomeamo kó'eye tiveko kixókonoku ne koati motokeâti ipíhoponeokono,
enepohikone kutí koeti movó'oti tikóti kurêti yúkuke? —kíxovokoxoane Jesus.
32 Yoko ápemaka po'i pi'âti hóyeno koati ákoti aunáti ítuke,
ixánexokonoke Jesus kurúhuxeokono.
33 Simonéhiko ya xoko iháxoneti “Opepú'iti”, kurúhuxonehiko Jesus,
koánemaka neko pi'âti hóyeno ákoti aunáti ítuke. Poéha éxopeke Jesus,
poéhamaka lopékuke.
34 Ina kôe ne Jesus:

—Pai, hako ipihéponoa ra xanéhiko vo'oku ako éxa ne ítukeinonuhiko
—kixone há'a.
Yane haxákokoahiko húndaru neko ípovo Jesus. Ina kurikóhiko,
komomâti itukóvotimoye ípovo Jesus námoe póhutihiko. 35 Yoko ixomo
komomâ xanéhiko heú koêti neko koekútihiko, koane ixomo koemóke'e
Jesus ne tutíyehiko. Hara koéhiko:
—Koítovopepo po'i xâne râ'a. Kaítapapuikopo itukápuxo koati Mésiya,
enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —koénehiko.
36 Koémoke'eamaka húndaruhiko. Ina ahi'ókovahikomaka ominoâti
víyum ákoti koati unátiyea 37 koane kíxeahiko:
—Itikápuxo natina jûdeuhiko, keítapapu —kíxoanehiko.
38 Yoko ápe yutoéti tutíkuke kurúhuna Jesus (yutoxóvoti ya emó'uke
ngerêku, koane emó'uke rómanu, yoko emó'uke jûdeu). Hara kôe: "Natina
jûdeuhiko râ'a" kôe.

Koêku ne pi'âti ákoti aunáti ítuke kuruhúxokonoti xêrerekuke Jesus

39 Ápe póhuti koemóke'etimaka Jesus yane pi'âti ákoti aunáti ítuke
kuruhúxokonoti xêrerekuke Jesus. Hara kíxoa:
—Mahi iti Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Keítapapuikopo,
ínamo keitápuvimaka —kíxoane.
40 Itea hara kíxoa po'i kuruhúxokonoti saya'íkoati:
—Muhíkova koeku kirúhuxikono, ako tiya Itukó'oviti? 41 Koati ponóvoti
kíxeokononeye ûti, vo'oku koati motokeâti namúkopea ûti ésa'i ne váhere
vítuke. Kene ako váhere ítuke râ'a —kíxoane.
42 Ina kixo'íkomaka Jesus nekôyo:
—Enepo yurúkapapu netíxokuke, puyákapunumo yokóvo —kíxoane.
43 Ina yumopâ Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopi: Keha'íneponutinemo kó'oyene ya xoko
uhé'ekoti yonópoku ómomikopea ne kasása'iupo Itukó'oviti —kíxoane.

Koeku Jesus ivokóvone
Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Xu 19.28-30

44 Yoko ye'ékotine itúmukea káxe yanekôyo. Énomone yanê'e ípukovone
káxe, hahámone uhá koeti kúveu mêum tukú koeti mopo'âti ôra ya kiyakáxe.
45 Yoko ívarereone kukúkeke neko êno kopópoti váhere haxakeâti kúveu ne
hána'iti imokóvokuti. 46 Yane ápene koati êno hónoti emo'u Jesus koêti:
—Pai, nguríkopa ra omínjone xikóyoke —koéne.
Uke'éxoane koyúhoyea nê'e, îhunokoane ne omíxone, ivókovone.
47 Noixoâne tuti húndaru neko koekútihiko, iháyu'iko Itukó'oviti koane kó'iyea:
—Koati kaná'uteoxo itúkeovo ponóvoti ra hóyeno —koéne.
48 Enepone êno opoíkovoti xâne ho'uxóvotiya komomóponoati neko
koekúti, noixoânehiko nê'e, píhohikopone. Hána'iti ikáxu'iyeahiko

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

(Lúka 23.50-53)

okóvo koane ipúsokopea xâ'a. 49 Yoko heú koetíhiko neko ínikone Jesus,
koánemaka ne senóhiko hokoâti ukeâtihiko Ngalíleya, kali ako malíka
okínoakuhiko komómoyea neko koekútihiko.

Koeku Jesus ekoxókonone
Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Xu 19.38-42

50 Yoko ápe hóyeno koéhati Yûse, koati teyonéti xapákuke neko po'ínuhiko
pahúkoti yane koati payásoti yúhoikovoku jûdeu. Enepone hóyeno, koati

itípakovoti koane koati ponóvoti kixoku itúkeovo. 51 Hane úkea pitivóko iháxoneti
Arimáteya, po'i pítivokona jûdeuhiko. Yoko ako ínixa Yûse póneovo isóneu yoko
ítuke ha'ínehiko yaneko yuhoíkokonone Jesus. Koati kuxoíxotinemaka símeovo
kaxena natíxea Itukó'oviti xapa xâne neko hóyeno. 52 Yane pihóne Yûse xoko Pilátu
epemóponoati yusíkea veyópea ne muyo Jesus kuruhúke. 53 Porexókonoane, yane
veyóponoane xoko kurúhuxokonoku, ina aupíxoa ya hána'iti ipovóti líyum. Yane
iyónoane xoko uhôro kehoéti mopoíke, âvoti ekoxóvati. 54 Yoko koati ûrukovope
sâputu, koúsokovopene jûdeuhiko vo'oku áyui.

55 Enepohikoneko sêno xánena Jesus ukeâti Ngalíleya, hokó kixo
Yûse ivokó'okoponoti ekóxokonoku Jesus koane kixókonoku ne mûyo
ipíhokonone uhorókuke. 56 Yane pihópone kóyuseopeahiko xêru yoko
óliu, óvo'okopemo muyo Jesus.

Yaneko sâputu, ómomikoponehiko kuteâti páhoenoa yútoe Muîse.

Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti

Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Xu 20.1-10

24 1 Hahá'itiko yaneko lûmingu, pihóne ne senóhiko xoko ekóxokonoku
Jesus, ominoâtihiko neko xêru koúsokinoake. 2 Simoánehiko,
inú'ikoane neko mopôi exexoâti ne uhôro ahíkuxeokonone. 3 Urúkovanehiko
neko ekóxokonoku, ákone inú'ikaya ne muyo Vúnae Jesus. 4 Ákohiko
éxina isóneu neko koekúti kó'inokeneye. Yane apé kó'inoane pi'âti kutí
koeti hóyeno hóhopu koyêti ípovo. 5 Yupihovó koéne píkea neko senóhiko
vo'ókuke, koane puniniké kó'iyeahiko. Ina koehíko neko pi'âti noíxone:

—Na koeti yopósikinoa xapa ivokóvoti ne iyukópovotine? 6 Áko'one
yâye nê'e, exépukopone. Puyákapanapanoe yokóvo neko yuhó'inopi
yovo'íko ya Ngalíleya 7 yaneko kíxeopikunoe: “Ngonókotimo
ngurí'okeokono xâne váhere kíxoku itúkeovo, koane ngurúhuxeokono,
yoko enjépukopeamo ya mopó'apeke káxe ikénepo, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne” kixópinoepepo —koénehiko neko pi'âti.

8 Yanê'e, puyákoponovane okóvo senóhiko neko yuho Jesus. 9 Ukopeânehiko
xoko ekóxokonoku Jesus, koyúhopinoane neko unze koeti íhikau Jesus,
koánemaka ne po'íhiko xâne ovâti xapákuke, uhá koêti neko koekútihiko.
10 Yoko hara îha neko senóhiko koyuhópati ne koekútihiko: Mariya Mandâlena;
Njuâna; yoko po'i koéhatimaka Mâriya, enepone eno Teâku. Ápemaka
po'ínuhiko sêno xánena, koyuhópatimaka xapákuke neko unze koeti ápostulu
kaná'uyea neko koekúti. 11 Itea ako akútipeahiko ápostulu neko yûho. Kutí
kó'inoa koyuhóheoti. 12 Yane xepú koene Pêturu ehakóvo xoko ekóxokonoku
Jesus. Simoáne, ina yupunínikovo, yane ákone noíxoneya ákoti itukápa neko
ipovóti líyum, aúpi. Yane pihópone óvokuke koane iyúpaxeova neko koekúti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Pi'âti kutípoti Jesus oxéneke Emâu
Mk 16.12-13

13 Énomoikone yaneko káxe, ápe pi'âti kutípoti Jesus yonoti kali ipuxóvokuti
iháxoneti Emâu. Hanêkomea kuteâti yehí koeti kílomituru kixoku Njeruzálem.
14 Koeku yóneahiko, koane itúkea xêti uhá koêti neko koekútihiko. 15 Ya koeku
ixómoyea yúho'ixokoko koane koyúhoinokoko isóneunoa, apé koene Jesus
ahi'ókovatihiko koane xanee kíxeahiko. 16 Itea kutí koe apêti itopeâtihiko ûke
neko pi'âti, ákoinoke éxapana. 17 Ina kixôa Jesus:
—Kutí'oxoya ne itíkonoe yónoku iséneu ixómoinoke yího'ixokoko
koeku yéni? —kíxoane.
Xe'okó koénehiko neko pi'âti, koati ikaxú'itihiko okóvo. 18 Ina kixôa
póhuti yane pi'âti koéhati Keleópa:
—Poéhaneikopomea îti itukóvo ovâti ne Njeruzálem ákoti exâ koêku
ne koekútihiko apêti yara káxehiko pihotíne? —kíxoane.
19 —Kuti itukóvo koekúti? —koéne.
Ina yumopâhiko:
—Enepone uhá koeti kixókonoku ne Jesus íhae Nazâre, hóyeno páhoe
Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xâne, koati hána'itimaka xunáko iyúseoti ya
ítuke, koáne ya koyúhoyeake nonékuke Itukó'oviti, koane nonékuke uhá koeti
xâne. 20 Itea enepone tutíhiko sasedóti inuxínoviti hó'eke ûti, yóko'o ne po'íhiko
pahúkoti xapákuke ûti, pahúkoa koépekeokono nekôyo koane kurúhuxeokono.
21 Yoko énomone kúxo ûti itúkeovo mani koitóvoviti, uti íhae Izarâe. Haina
póhutine nê'e itea kó'oyene, koati mopo'âpoatine káxe ikéne neko koekútihiko.
22 Ápemaka senóhiko ha'íneheixone ûti, viyúpaxeovake ne yuhópinovi ukopêa
xoko ekóxokonoku Jesus ya yuponii koêti. 23 Ákonehi inú'ika ne muyo Jesus
ya. Yane káyuhikopovone, koyuhópati ápeyeahiko ovoxe Itukó'oviti noíxone,
enepone ánjuhiko íhae vanúke, etó'okoati exépukopeane ne Jesus. 24 Yane
pihómaka po'ínuhiko ha'ine ûti xoko ekóxokonoku Jesus. Noíxoanehiko itúkeovo
koati kaná'uti yûho ne senóhiko itea ako naíxahiko Jesus —kíxoanehiko.
25 Ina kixôa Jesus neko pi'âti:
—Imáko itíkinovonoe xâne ákoti isóneu koane ôriti kutípea uhá
koêti ne yuho porófetahiko emó'uke Itukó'oviti. 26 Koati konókotipepo
koítoponeovo kotíveti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo
xâne, motovâtimaka yupíheovo kahána'ikopeokono. —kíxoanehiko.
27 Yanê'e, xoko yútoe Muîse koúkea koúhapu'ikinoa uhá koêti ne yutoéti
emó'uke Itukó'oviti koyuhó'iyeati koêku, koáne xoko heú koeti yútoe porófetahiko.
28 Ye'éxoanehiko ne kali ipuxóvokuti yonópokuhiko, îtukovo ukopónotiko
ne Jesus. 29 Itea ako akáha'ainoa pi'âti xánena itávokea. Hara kíxoahiko:
—Yavá'avoneye xoko ûti vo'oku kiyóne káxe, kahá'ane yotíxea —kíxoanehiko.
Yane xanépoane Jesus motovâti ókea xokóyokehiko. 30 Ya koeku
ivátakeahiko xe'ókuke mêsa nikotíhiko, veyo pâum ne Jesus, ina

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoane ne pâum, ina porexôa
neko pi'âti. 31 Yane imíhe'okonehiko isóneu koane éxoponoane, itea má
koépeane Jesus. 32 Ina kixokókohiko neko pi'âti:
—Énomoneikopo yupíhinovo úhepeyea kámokenoyea ûti koane
elókeyea vokóvo yâkeneye xenékuke, koeku yúho'ixeovi koane
koûrapu'ikinovea ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti —kixókoko.
33 Énomone yaneko ókoku ôra, exépukoponehiko neko pi'âti, kayuké
koéponehiko ya Njeruzálem. Inú'ikoako ho'úxeovo neko unze koeti íhikau Jesus
koánemaka neko po'ínuhiko xâne xokóyoke. 34 Ina kixokóno neko pi'âti simôti:
—Exépukopone Vúnae. Koútata'ixopinovone Símaum —kixókonone.
35 Yanê'e, koyúhoamaka neko pi'âti ne kixoku koêku ya xenékuke,
koane kôeku exóponoanehiko ne Vúnae yaneko hono'ékexone pâum.

Exókopova Jesus neko íhikauhiko

Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Xu 20.19-23; Át 1.6-8

36 Avo uké'exa koyúhoyeahiko neko koekúti, apé koéne Jesus xapákuke.
Hara kíxoa:
—Aúhepeponoe iséneu.
37 Itea kónoko'i neko íhikauhiko koane yupihovó koéhiko píkea.
Ikútixati koipíhapati. 38 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Na koeti pepókexinovonoe iséneu? Na koeti ákoinonoe yakútipoa iséneuke
itúkeovo ûndi? 39 Yokómoma ra vô'um koáne ra njêve itúkeovo koati ûndi.
Sipé'akanu motovâti yéxixo kaná'uyea. Vo'oku eneponi itukapu undi koipíhapati,
ákoni mûyom koane ômbe kuteâti koêku neíxinu kó'oyene —kíxovokoxoane.
40 Koyuhoâne nê'e, ina exókoa ne vô'u koane hêve. 41 Koati yupihóvoti
elókekohiko okóvo neko íhikau, itea vo'oku kóyeyeane âvoyea koâti kutípeahiko,
koane vo'oku iyúpaxeovahiko neko koekúti, hara kíxovokoxopamaka Jesus:
—Ápe nikokónoti yâye? —koéne.
42 Ina porexoâhiko itátane orópeuti hôe (yoko itátane íhaku ho'o
mópo). 43 Yane níkoane nonékukehiko. 44 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepora koekúti, énomone ne yunzó'inopinoe ovónzeixoiko
xepákuke kónokea koúsokeovo uhá koeti ngixókonokumo yutoxóvoti
Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muîse, koánemaka yútoeke porófetahiko,
yoko ya Sâramu —kíxovokoxoane.
45 Yane míhe'okinoa Jesus isóneuhiko éxea kixó'ekone neko yutoéti
emó'uke Itukó'oviti. 46 Hara kíxovokoxopamaka:
—Énomone kôe emó'uke Itukó'oviti kónokea koítoponeovo kotíveti ne Mésiya,
páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, koane exépukopeamo ukópea xapa ivokóvoti
ya mopó'apeke káxe ikénepo. 47 Koyúhoamaka kónokea koyúhoyeovomo
xapa xanéhiko itúyopeamo pahunévoti ya iháke nê'e. Énomone ne xanéhiko
ikotívexoati isóneuke ne váherevoko, koane kurikópati. Koyúhoamaka itúkeovo
turixeôvoti ya Njeruzálem koyúhoyeovomo ne ihíkauvoti yonoti xapa uhá koeti

(Lúka 24.50-53)

xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum. 48 Itínenoe itukóvo koyuhoâti
ra kaná'uti koekúti neíxonenoe. 49 Koane mbahukínopeatinenoemo ne kixínopike
Nzá'a yanekôyoke poréxeopeanoemo. Yavá'avonenoeye yara pitivóko tukú koeti
símeopikumo ne xunakóti ukeâti vanúke xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Pihopóne Jesus ya vanúke
Mk 16.19-20; Át 1.9-11

50 Ina omâ Jesus ne íhikauhiko ya Mbétanea, koane koéxepukea vô'u
koeku épeminoahiko unako koêku ikéneke Itukó'oviti. 51 Koêkuiko
épeminoahiko, turíxovone ahíkuxopeova, pihópotine ya vanúke.
52 Ina ihayú'ikopa íhikauhiko koane káyuhikopeovo ya Njeruzálem.
Koati hána'iti elókekohiko okóvo. 53 Yoko kóyekunehiko yane hána'iti
imokóvokuti iháyu'ikeahiko Itukó'oviti.
Hunókokune.

YÚTOE XUÂUM

koyúhoti koeku Jesus

Enepora koyuhópeti, hara yutoxôa íhikau Jesus koéhati Xuâum, po'inu Teâku. Numíkuxoti itúko itúkovoke ne Xuâum yoko Teâku. Ápemaka po'i Xuâum, enepone iháxoneti Mbátita ahíkexoti xâne mekúke, itea eneponê'e, pó'iti yara Xuâum yutoxoâti râ'a.

Enepone inúxoti mopo'âti koyuhópeti ya Novo Testamento, enepone yútoe Máteu, Márku yoko Lúka, êno xêti kutikókotiya, koyúhoti koeku Jesus koane ítuke yara kúveu mêum. Itea xoko yútoe Xuâum, êno po'i ihíkauvoti íhikaxovike Jesus akó'oti yane po'ínuhiko mopo'âti koyuhópeti.

Enepora 4 koeti koyuhópeti, Máteu, Márku, Lúka yoko Xuâum, aínovo apêti koati âha éxokeovi koêku Jesus. Xoko yútoe Máteu, hane koúhapu'ikovoya itúkeovo nâti ne Jesus. Kene xoko Márku, koúhapu'ikovo itúkeovo ovoxe Itukó'oviti. Kene xoko Lúka itúkeovo ikútipasikoponovoviti, uti xâne yara kúveu mêum, ene kouhápu'ikovoya. Kene ya yútoe Xuâum koúhapu'ikovo itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, kuteâti koêku noíxea ûti xoko kapitulu 20 vesikulu 31.

Kouhápu'ikinoviti koeku Itukó'oviti ne Xe'exa Itukó'oviti
Kol 2.9-10; Êb 1.2; 1 Xu 5.20; Ap 1.17

1 1 Tumúneke ápeyea ra mêum, ápene ne Évekoaku Itukó'oviti
Koúhapu'ikinovovi, enepone Xe'éxa. Ukeátinekene ápeyea xoko
Itukó'oviti neko Xe'éxa, epó'oxo koati póhutinehiko nê'e. 2 Koati
óvoheixokune xoko Itukó'oviti nê'e, ukeátinekene tumúneke ápeyea
ra mêum. 3 Epó'oxo xoko Xe'éxa évekoa Itukó'oviti itúkea ne uhá koeti
ítuke inâ itukôa. Ako ápahuina apêti ákoti itukapu énomone kousókoa.
4 Énomonemaka itukóvo úkeaku ne inámapoti apéyeati ákotinemo
hunókoku. Yoko vo'oku itúkeova, énomone kouhápu'iko xâne yara kúveu
mêum. 5 Anéyeiko koúhapu'ikea ovoti hahákutike nê'e, koane ako íta
hahákuti ípukea.

6 Ápe hóyeno páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xâne. Xuaum
Mbátita koéha. 7 Pahúkinokonoke nê'e motovâti koyúhoyea koêku neko
Kouhápu'ikoti xâne ukeâti xoko Itukó'oviti, maka akútipoane uhá koeti xâne
nê'e vo'oku yuho Xuâum. 8 Haina Xuâum itukóva ne Kouhápu'ikoti xâne,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

itea simínoke koyuhóponeati koêku nekôyo. 9 Koati kaná'uti Kouhápu'ikoti
xâne ne ngíxone, enepone simôti yara kúveu mêum koúhapu'ikea uhá
koeti xâne. 10 Sîmo yara kúveu mêum nê'e, yoko énomone kousókoa ne uhá
koeti apêti, itea ako éxa xanéhiko itukóvotiye. 11 Koati xanéna simíno, itea
ako itúkeake xanéna emó'u. 12 Itea uhá koeti koêkuti namukeâti emó'u,
énomone poréxo itúkopeovo xe'éxapone Itukó'oviti. Énomone neko xâne
koati kutipoâti. 13 Yoko enepone itúkopeovohiko xe'éxapone Itukó'oviti ne
kutipoâti, haina kuteâti koeku ipúhikea xe'exa xâne yara kúveu mêum.
Ákomaka akútea koêku kahâ'a koxé'exayea ne xâne. Hainámaka vo'oku
ahá'inoa koyénoti itea koati ahá'inoa Itukó'oviti.

14 Enepone Évekoaku Itukó'oviti Koúhapu'ikinovovi, uti xâne,
íkutipasikoponovovi. Koati opónoti xapákuke ûti. Yoko aínovo kaná'uti
kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti yoko seánako Itukó'oviti apê xokóyoke.
Noíxoane ûti itúkeovo koati êno hána'iti ihayú'iuti, poéhane motovâ
itúkeova neko koati kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti, ákoti po'ínu.

15 Hara koe yûho ne Xuaum Mbátita xapa xâne yanekôyoke
koyuhó'iyeati koeku nekôyo:

—Énomone ngíxone râ'a enepo ngoyûho yanekôyo ápeyeamo hóyeno
keno'ókoti ingénepoke koati teyonéti ya undíke, epó'oxo inuxóne ápe ya
undíke, vo'oku tumúneke ámbeyea, ápene nê'e —kôe.

16 Ukeâti neko êno únatinoe koekúti apêti xokóyoke yoko itípanevo
ákoti hunókoku, ápene íparaxeovike, uhá koeti ûti. Iko'ipará iko'ipara
kíxoixovi. 17 Vo'oku xoko Muîse évekinovea Itukó'oviti ne páhoenovi
vitúkea yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe, itea xoko Jesus Kristu
évekinovea ne hána'iti seánakovi koáne ne uhá koeti kaná'uti kixovókuti
ukeâti xokóyoke. 18 Ako ápahuina xâne noíxoti Itukó'oviti, itea enepone
Xe'éxa, ákoti po'ínu, enepone koati kuteátine Itukó'oviti, Há'a, énomone
kouhápu'ikinovi koeku Itukó'oviti.

Koeku yuhó'inoa Xuaum Mbátita neko pahoéti xokóyoke
Mt 3.1; Mk 1.1; Lk 3.2-3

19 Yoko ápe páhoe payásotihiko jûdeu ya Njeruzálem xoko Xuaum
Mbátita. Enepone pahoétihiko, aínovo sasedóti, inuxínoti jûdeu
hó'eke, yoko levíta, enepohikone huvo'óxoti sasedótihiko ítukeke. Hara
kixóponohiko Xuâum:

—Kuti îti?

20 Ina exókova Xuâum. Ako hé'ana'uxinapa. Hara kíxoahiko:

—Haina ûndi ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —kíxoanehiko.

21 Ina kixopâmaka pahoétihiko:

—Kutí'ikopo îti? Itímea Îliya, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke?

—Ákoʼo —kíxoanehiko Xuâum.

Ina koepóhikomaka:

—Ití'ikopomea neko porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, kúxone ûti símeamo?
Yane hara kixópahikomaka Xuâum:
—Haina ûndi nê'e.
22 Ina kixopâmaka pahoétihiko:
—Yokóyuhoinoveakopo itukóvotiye îti motovâti ápeyea yuhópinoa ûti ne pahukó'oviti. Kutí'ikopo keyúhoinovi itukóvotiye îti?
23 Ina yumopâ Xuâum:
—"Énomone ûndi ne kohonókoti emó'u ya mêum ákoti apêti xapa xâne kamokénoponoati, enepone koêti: Kéyuseapa ne kixeku itíkivo, perexoâti oxéne ne Vúnae itúkea ítuke xepákukenoe" koêti —kíxoanehiko Xuâum, kuteâti koeku yútoeke porofeta Izâiya mekúke.

Izâiya 40.3

24 Yóko'o neko pahoétihiko epemó'ikoponoti Xuâum, aínovo farîzeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe Muîse.
25 Ina kixo'íkohikomaka Xuâum:
—Ná'ikopo koeti yáhikino xâne iháke Itukó'oviti enepo hákoti itukovo iti Mésiya, simóya Îliya, simóyamaka neko porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, enepone kúxone ûti símeamo?
26 Ina yumopâhiko Xuâum:
—Kaná'uti ánjikea ya úne, itea anêkone xapa xâne kîrivokoevo âvoti yexâ. 27 Harakénemo ingénepoke. Muhíkova anjí'okeova ngúxeinoa imo perékatana, ako omóndokea —kíxoane.
28 Yoko yaneko ápeyeaku neko koekútihiko, hane óvoheixo ne Xuâum poixô'oke húveona Njôrdaum ya Mbétanea xoko áhikoku.

Íhokokono xe'exa su'ûso ne Jesus, ikó'iparaxeokonoke Itukó'oviti
Mt 3.11; Mk 1.10; Lk 3.22

29 Poéha káxe ikénepo, noíxoane Xuâum ne Jesus keno'ókinoati, ina kôe:
—Yokómomanoe rakene páhoenovi Itukó'oviti kotúyopea pahúnevo xâne yara kúveu mêum, kuteâtimaka koeku xe'exa su'ûso isoéti, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'i itúyopea pahunévoti.
30 Énomone ngíxone râ'a yaneko ngoyuhó'inopeanoe ápeyeamo keno'ókoti ingénepoke koati teyonéti ya undíke, vo'oku tumúneke ámbeyea, ápene nê'e.
31 Muhíkova ûndi, ako énja itukóvotiye yanekôyoke, itea nzimínoti ánjikea ya úne maka éxane íhae Izarâe itukóvotiye —koéne.

Koyûho ne Xuaum Mbátita xapa xâne
Mt 3.13-17. Mk 1.9-11; Lk 3.21-22

32 Ina koyuhoâ'ikomaka Xuâum koêku ne noíxone yanekôyoke. Hara kôe:
—Noínjoane ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ukeâti vanúke kutí koeti kurûte evesékoati xokóyoke rakene hóyeno. Yoko ovo'ó koáne, ákone ipúhikapea.
33 Avo énja itukóvotiye yanekôyoke, itea hara kixónu Itukó'oviti, enepone

pahukónuti ánjikea ya úne: “Neixoâtimo ne Sasá'iti Omínjone evésekea xoko
hóyeno, epó'oxo ákonemo ipúhikapea. Énomonemo ahíko xâne haînati
ya úne, itea ya xunákoke Sasá'iti Omínjone kuteâti yunzó'inopi” kixónu
Itukó'oviti. 34 Yoko koati noinjoâti yanekôyoke. Hukinóvoti ngoyúhoyea
itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti rakene hóyeno —kíxoanehiko Xuâum.

Inúxotihiko hokoâti ra Jesus

35 Poéhapoa káxe ikéne, kahá'inepoane Xuâum ne pi'âti
íhikauhiko. 36 Yane noíke'exonehiko Jesus yâtike, ina kôe ne Xuâum:
—Yokómomanoe ratike páhoenovi Itukó'oviti. Koati kuteâti xe'exa su'ûso
isoéti nê'e, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti motovâti itúyopea pahunévoti —koéne.
37 Úkeanehiko hokôpo Jesus neko pi'âti íhikau Xuâum kameáne neko
yûho. 38 Ina na'akénexovo ne Jesus koane noíxea neko pi'âti keno'ókoti
ikéneke. Yane hara kíxoa:
—Kuti kehá'anoe?
Ina kixoáhiko:
—Na yóvo Rabí? —kíxoanehiko. (Yoko ihíkaxoti koêti ne Râbi koêti.)
39 Ina yumopâ Jesus:
—Kiná'aka ingéneke, neíxapana óvongu —kíxoanehiko.
Yane xanépoane komomóponeati óvoku. Ôvanehiko óvokuke yaneko
káxe vo'oku yé'exeovone koáturu ôra ya kiyakáxe.
40 Yoko Ándere, po'inu Simaum Pêturu itukóvo póhuti yane pi'âti hokópoti
Jesus yaneko kámeaku Xuâum koyuhó'iyeati koêku. 41 Inúxotike, opósikoponoa
Ándere ne Símaum, enepone koati po'ínu. Inixóponoane, hara kíxoa:
—Vínixoponoane ne Mésiya —kíxoane. (Yoko enepone Mésiya koêti,
kuteátine Kristu koêti, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne koêti.)
42 Úkeane omâ Ándere neko koati po'ínu xoko Jesus. Noixoâne Jesus ne
Símaum, hara kíxoa:
—Iti Símaum, xé'a Xuâum. Séfa kéhaponemo —kíxoane Jesus. (Yoko
enepone Séfa yoko Pêturu koêti, póhutine kixó'ekone. Aínovo kixo'êkoti mopôi.)

Ihaxíko Filípi yoko Natanâe ne Jesus

43 Poéhapoa káxe ikéne, koúsokovone Jesus yóneamo ya Ngalíleya.
Yane tokópone Filípi, ina kixôa Jesus:
—Kiná'aka ingéneke —kíxoane.
44 Yoko pitivóko koéhati Mbetâsaida úkea ne Filípi, úkeakumaka Ándere
yoko Pêturu. 45 Ina oposíkoa Filípi ne Natanâe. Inixóponoane, hara kíxoa:
—Tokópane ûti ne hóyeno kíxone Muîse ya Ponóvotike Kixovókuti
yútoeke, enepone kíxonemaka ne po'ínuhiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti
mekúke. Énomone ne Jesus íhae Nazâre, xé'a Yûse.
46 Ina kixôa Natanâe:
—Na kixoâtiye ápeyea únati koekúti ukeâti Nazâre?

(Xuãum 1.43-51)

Itea hara kíxoane Filípi:
—Hingá, naíxapana ûti —kíxoane.
47 Noixoâne Jesus yé'exeane ne Natanâe, hara kôe vo'ókuke:
—Yokómoma rakene hóyeno. Koati itípakovoti izaraelíta nê'e. Ákomaka ítukaheapu. Koati ponóvoti ne uhá koeti kixoku itúkeovo —koéne.
48 Ina kixôa Natanâe:
—Na yéxinu?
—Tumúneke iháxikoponeopi Filípi, noínjopine xoko yóvoheixoku opékuke ne xuve fîgu —kíxoane Jesus.
49 Ina kixôa Natanâe:
—Ihikaxotí, iti Xe'exa Itukó'oviti. Iti natina ûti, uti íhae Izarâe —kíxoane.
50 Ina kixôa Jesus:
—Vo'oku ngoyúhoinopi noínjeopi opékuke ne xuve fîgu, ene kutí'inoke kitipónuti? Koati neíxotikomo koekúti hána'iti yarâ'a —kíxoane.
51 Ina kixoá'ikomaka:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Neixoâtimo ne vanúke imíhe'okea, koánemaka ne ánjuhiko íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti koeku ahíkuxeovonumo yána vanúke koane evésekinonumo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxoanehiko Jesus.

Koeku Jesus hupixókono yónea ya áyui kasâtuxoti

2 1 Pí'apoane káxe ikéne, ápe áyui kasâtuxoti ya Kána, kali ipuxóvokuti
ya Ngalíleya. Yoko ápe eno Jesus yane ayuítike. 2 Hupíxokonomaka ne
Jesus yoko íhikauhiko. 3 Ehane uké'e ne ekâti. Yane hara kixo Jesus ne êno:
—Yokómoma, ákone víyum.
4 Ina kixôa Jesus:
—Ako apásika keyúhoinonu índukemo. Avo simápu kaxena
énjokeakumo njunáko xapa xâne —kíxoane.
5 Ina kixôa eno Jesus neko ovoxétiya:
—Itíka uhá koêti ne páhoenopinoe itíki —kíxoane.
6 Yoko ápe sei koeti íhaku úneya, itukéti ya mopôi, ímoaku jûdeuhiko
ne úne kasása'ikovope ya hó'eke. Enepone íhaku úne, aínovo motovâti
óvea kuteâti oitenta koeti líturu, áko'o póhuti séndu líturu úne.
7 Ina kixoáhiko Jesus neko ovoxéti:
—Kepúhikexanoe ra íhaku úne —kíxoanehiko.
Koáne, puhi-puhí kíxoanehiko. 8 Ina kixopâhikomaka Jesus:
—Kó'oyene, heúkanoe, yámane xoko exeâti koêku ra ayuíti —kíxoanehiko.
Koáne, itúkeanehiko yûho. 9 Yane énovane éxoti koeku ayuíti neko
víyum sa'irí'oepoti. Yoko ako éxea úkeaku. Poéhane neko ovoxéti
haukóponoati ne úne exôa. Enepo hixopâne ne víyum ina ihaxíkoa neko
hóyeno kasâtuxoti. 10 Hara kíxoa:
—Koati kixóvoku uhá koeti xâne kópuhikea ne koati únati víyum
ya inúxotike enepo koyûi. Má'aina enoné'e énoyeovo ne xâne, ínati
kopúhikokono ne víyum ákoti koati unátiyea. Kene îti, koati pé'itinovo,
vo'oku ínati kepúhikoa ne koati únati víyum —kíxoane.
11 Énomone kôe inâ turixóvo ne Jesus itúkea iyupánevoti koeku óvea ya
Kána, ya Ngalíleyake, exókovoti itúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti. Yane
kutípoane íhikauhiko.
12 Ikénepoke, ukóponone ne Jesus ya pitivóko koéhati Kafanâum. Hane
xáne ámeno yoko êno koánemaka íhikauhiko. Kali ye'á koe káxe óveaya.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti
Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46

13 Yanekôyoke yé'exovone áyui evo jûdeu ya hó'eke, enepone íhaxonehiko
Páskoa. Yane pihónemaka ne Jesus ya Njeruzálem. 14 Simoné'e témpuluke,
enepone hána'iti imokóvokuti, meúkeke xoko kíndana péti inú'iko xâne kaváneti
tûru, su'ûso yoko kurûte, koánemaka xâne vatá koyêti koperáxoti xanéhiko
esa'íkoti tiûketina. 15 Ina véyo mâreso ne Jesus itúkoti ikátakoke. Yane uhá
kíxoa kópuhihikopea neko xâne kaváneti yaneko óvoheixoku, koánemaka ne
su'usóhiko yoko tûru. Kásahikoamaka poké'eke neko tiûketina ne esa'íkoti tiûketi,
koane kasá'irikeamaka mesána. 16 Ina kixôa Jesus neko xanéhiko kaváneti kurûte:

—Heú íxepa képuhihikopi yarâ'a. Hako itikôa kavanékuti ra imokóvokuti, óvoku Nzá'a —kíxovokoxoane.
17 Yane puyákovane okóvo íhikau Jesus neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Kuteâti koeku xunako yúku xoko oró'oe, énomonemaka koéneye njokóyoke ne ngotíxea ra yóvoku” koêti.
18 Ina kíxo Jesus ne tutíhiko jûdeu:
—Kutimo itukóvo iyupánevoti itíkinovike motovâti véxea tokópeovo kíxineye kuteâti ne ítikemeku?
19 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepora sasá'iti óvoku Itukó'oviti, yusíkotimo ketáhineyi, itea kóyeanemo ngoéxepukopea ya kúveu mopo'âti káxe.
20 Ina kixopâmaka jûdeuhiko:
—Koaréntai sei koe xoénae ómone ra sasá'iti óvoku Itukó'oviti ina úso. Inípono yemó'u kéxepukopimo ya kúveu mopo'âti káxe —kíxoanehiko.
21 Itea enepone sasá'iti óvoku Itukó'oviti kíxone Jesus yara yûho, koati mûyo kixópo, kene haina péti kíxo. 22 Exepúkopone ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, puyákoponeova okóvo íhikauhiko neko yûho vo'ókuke. Yoko kutípoanehiko ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti yóko'o neko emo'u Jesus.

Heú kixo éxea isóneu xâne ne Jesus.

23 Koeku óvoheixeako Jesus ya Njeruzálem ya kaxénake áyui Páskoa, êno xâne kutipoâti vo'oku noíxeahiko ne iyupánevoti ítuke. 24 Itea ako akútipoa Jesus ikána'uxeahiko kutípea, vo'oku heú kíxea Jesus éxea isóneu neko xâne. 25 Ako apásika ápeyea xâne etó'okoati koêku ne xanéhiko yara kúveu mêum, vo'oku heú kíxea Jesus éxea isóneuhiko.

Jesus yoko Nikôdemu

3 1 Ápe hóyeno koéhati Nikôdemu, koati teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yoko farîzeumaka nekôyo. Énomone ne koati yuixóvoti hókea yútoe Muîse. 2 Eneponeko hóyeno, pîho ya yóti noíxoponea Jesus. Hara kixóponoa:
—Ihikaxotí, véxoa itúkeovo iti hána'iti ihíkaxoti páhoenovi Itukó'oviti, vo'oku enepone iyupánevoti ítike, ako íta xâne itúkea ákoti Itukó'oviti xokóyoke —kíxoane.
3 Ina kixôa Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Enepomo hákoti inamápo ne xâne, ákomo omótova noíxopea natíxoku Itukó'oviti.
4 Ina kixôa Nikôdemu:
—Na kíxoaye inámapeako ne yékoteno xâne? Ápeikopo oxéne aúkopeovo okóvoike êno motovâti inámapeakomaka? —kíxoane.
5 Ina yumopâ Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Koêkuti ákoti asasá'ipo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákomo omótova yonópea natíxokuke Itukó'oviti.

6 Koati pó'iti koêku ne kalivôno ipuhíkea xoko êno, koane pó'itimaka koêku
ne xâne iko'ínamakopa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 7 Hákoikopo iyipáxova ra
emó'uinombinoe kónokea inémapi, itínoe xâne yara kúveu mêum. 8 Noixó íxea
ne ihunóvoti. Koêkuti kahá'ayeaku ihúneovo, ihúnovo. Kémi emó'u, itea ako
yéxa koati úkeaku, koánemaka yonópoku. Énomonemaka koéneye xoko uhá
koeti xâne iko'ínamakopa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti —kíxoane.
9 Ina kixopâmaka Nikôdemu:
—Na kixoâtiye koêku?
10 Yane hara kíxoa Jesus:
—Inípono itíkivo ihíkaxoti xanena ûti, uti íhae Izarâe! Yusíkoikopo ákoyea
yéxa koêku ra kixovókuti? 11 Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Enepone
véxone, énomone koyúho ûti. Koane enepone noíxone ûti, énomonemaka
koyúho ûti itúkeovo koati kaná'uti noíxone vûke, itea ako kali yakútipoanoe.
12 Koeku ákoyea yakútiponunoe enepo ngoyuhôa koêku ra kixovókuti yara
kúveu mêum, ná'ikopomo kíxeaye kitípinu ongoyúhoinopea koêku ra kixovókuti
vanúkeke? 13 Ako noixóponoati rakoxo vanúke ákoti itukápa ne ukeâtiya. Yoko
enepone íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, énomone ra yuhó'ixopiti.
14 Kuteâti koeku mekúke enepo koexépukoa Muîse neko okovo koéxoe ya
tikótike yaneko mêum ákoti ovâti, motovâti íteovo neko xanéhiko ohónoe
koéxoe, énomonemaka ngónoko ngíxeokononeye ya tikótike, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne, 15 motovâti ápeinoa inámapoti apéyeati ákotinemo
hunókoku xoko Itukó'oviti ne uhá koeti xâne kutipónuti —kíxoane Jesus.
16 Vo'oku yupíheovo ákoyea omótova okóvo Itukó'oviti ne xâne yara kúveu
mêum, énomone pahúkinoa ne Xe'éxa, ákoti po'ínu, ivókinovahiko, maka
hákone yonôpo ipihóponovokutike ne uhá koeti xâne kutipoâti, itea itúkapune
xoko Itukó'oviti yonópohiko ákotinemo hunókoku. 17 Pahúkinoake Itukó'oviti ne
Xe'éxa yara kúveu mêum, haina ipíhoponope xâne nê'e, itea énomone kutí'inoke
itóvotihiko. 18 Enepone kutipoâti ne Xe'exa Itukó'oviti, ákomo ipíhapanakana.
Itea enepone ákoti akutípoa, koati hoenáxovotine yonópeamo ipihóponovokutike,
vo'oku ákoyea akútipoa ne Xe'exa Itukó'oviti, poéhane itukóvo xe'éxa ákoti
po'ínu. 19 Hara kutí'inoke ipihóponokonotimo. Simóne yara kúveu mêum ne
Kouhápu'ikoti xâne, itea unatí'inoane xanéhiko óvoheixea hahákutike yaneko
koúhapu'ikeokonohiko. Koáhati ainóvoti váhere ne ítuke. 20 Yoko uhá koeti itúkoti
váhere, koati puvâti ne uhapú'iti, ako ahí'akapa, puvâti éxeokono ne váhere
ítuke. 21 Itea enepone xâne hokoâti ne kaná'uti kixovókuti, hane kahá'a óvoheixea
uhapú'itike, motovâti iyúseyea kixoku ítuke itúkeovo hokoti Itukó'oviti.

Yuho Xuaum Mbátita koeku Jesus

22 Úkeane pího ne Jesus yoko íhikauhiko ya poké'exa Njúdeya.
Óvanehikoya, koane áhikexea xanéhiko ne Jesus. 23 Ahíkotimaka ne
Xuaum Mbátita ya Énom xe'ókuke Sâlim. Koáhati óvoku êno úne, koane
êno xâne pihinoâti áhikeovo. 24 Yoko âvoti ika'ákapu ne Xuâum yanekôyo.

25 Po'íke káxe ápe íhikauhiko Xuâum yoko hóyeno jûdeu yumopókokoti
vo'oku kixoku kasása'ikeovo xâne ya hó'eke. 26 Ina kixopónohiko Xuâum:
—Ihikaxotí, eneponeko hóyeno simópiti yovo'íko poixô'oke húveona
Njôrdaum, enepone kíxene itúkeovo kúxone ûti símeamo, áhikexonemaka
nê'e. Yoko yupihovó koe ênо xâne pihinoâti.
27 Ina yumopâhiko Xuâum:
—Enepone ítone itúkea ne hóyeno, ákoni ákoeneye eneponi hákoti porexôa
Itukó'oviti kíxeaneye ne ítuke. 28 Kemónupepo yanekôyo enepo ngoyuhôa
ákoyea itúkapu ûndi ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. "Undi
pohúneti inuxínoati koane koyuhó'inoati" ngoé'epepo. 29 Xapa kasâtuxoti,
enepone hóyeno kaha'íneati ne noívana, énomone ne koyénoti. Kene ínikone
ne koyénoti, anêko ayuítike, koati hána'iti elókeyea okóvo kamokénoyeati yûho
ne koyénoti. Ngúteanemaka yara ngóyeku, elóketi ongóvo koeku itúkeovo
énomone pihíno xanéhiko. 30 Inamá'axone motokêa mboké'exeokono koeku
itúkeovo énomone ukopónoxo itúkeovo hána'iti teyonéti —kíxoanehiko Xuâum.

Koêku ne ukeâti vanúke

31 Enepone ukeâti vanúke, koati teyonéti ya uhá koêti. Kene ne ipuhíkeati
yâye yara kúveu mêum, koati íhaene yâye, koane kixovókuti yara kúveu
mêum koyúho, vo'oku hana'íneoxo ne ukeâti vanúke. 32 Enepone noíxoneya
yoko kámoneya, énomone koyúho, itea ako koati kutipeâti emó'u. 33 Itea
enepone xâne kutipeâti yûho, koati exókovoti kutípeamaka itúkeovo kaná'uti
ne Itukó'oviti. 34 Vo'oku koati emo'u Itukó'oviti koyúho neko páhoe, koane ako
íyuhixa Itukó'oviti poréxea ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyea. 35 Ako omótova
okóvo Itukó'oviti ne Xe'éxa. Énomone poréxo éxea koêku ne uhá koeti koekúti.
36 Hukinóvoti ngó'iyea: Koêkuti kutipoâti ne Xe'exa Itukó'oviti, anêko xokóyoke
ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Itea koêkuti kotiú'ikovoti ákoyea
akáha'a kutípea, ákomo naíxa ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko
Itukó'oviti. Koati hoenáxovotine itúkeovo ipíhopononemo Itukó'oviti nê'e.

Tokôpo seno samarítana ne Jesus

4 1 Yoko éxoane Jesus eyékoxeane evo farîzeu koêku ne ítuke itúkeovo
énomone yupihóvone íhikau koane áhiu ya Xuaum Mbátita. 2 (Itea haina
Jesus ne ahíkexo xanéhiko. Koati íhikauhiko ne ahíkexo.) 3 Énomone yaneko
exoâne Jesus nê'e, ipúhikopeane Njúdeya, ina aukópovo ya Ngalíleya. 4 Koeku
káyukopeovo ya Ngalíleya, kónoko vekópeamaka poké'exake evo samarítanu.
5 Koeku vékea Jesus neko poké'e, simóne ya Síka, pítivokona evo samarítanu.
Yoko ako ahíka ne poké'e póneake Njáko ne xé'a, enepone Yûse, yaneko
mekúke. 6 Énomonemaka óvo íkoku Njáko. Momíne ne Jesus vo'oku yónea, ina
ivatáko xe'ókuke ne ikokúti. Yoko ye'éxotine itúmukea káxe yanekôyo.
7 Yanê'e, kenó'okone sêno íhae ne pitivóko ikopónoti úne. Ina kixôa
Jesus:

—Yokóseananu, peréxanu úne —kíxoane.
8 Yoko áko'o neko íhikauhiko, pihó'iko pitivóko vanexóponoti nikokónoti.
9 Ina kíxo Jesus neko seno samarítana:
—Iti jûdeu, na koeti yépeminonu úne, undi sêno íhae Samâriya?
—kíxoane. (Kó'inokeneye yûho, iyupáxovati neko yuhó'ixoati vo'oku
púvea jûdeuhiko ne íhae Samâriya.)
10 Ina kixôa Jesus:
—Eneponi yexâ ne mani pónepike Itukó'oviti, epó'oxo itukóvotiye ra
epemópiti úne, mani itíne epemónu, koane mani mborexópeati ne úne
porexópitimo inémapi.
11 Ina kixôa sêno:
—Ako mbêritina heúkike ra úne, yoko koati upénoti ra ikokúti.
Ná'ikopomo kíxeaye peréxinoa ne úne kíxene, enepone poréxoti xâne
inámapea? 12 Koati teyonéti neko voxú'ikene Njáko porexó'oveati ra ikokúti.
Énovane ra úne koánemaka xe'éxaxapa yoko peyóxapa. Ití'ikopo koati
teyonéti yaneko voxú'ikene motó'inovake peréxinu koati únati úne yarâ'a?
13 Ina yumopâ Jesus:
—Koêkuti enovâti ra úne ukeâti ra ikokúti, kóyeanemo épekopeako
úne. 14 Itea enepone enovâti ra úne mbôreu, koati eopâtimo kuteâti koeku
xâne ákotinemo épekeaku úne, vo'oku enepone mbóneake, porexoâti
inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Kutí koetimo uke úne vo'eroo
vo'ero koyêti ákoti ítikeovoku ya xokóyoke —kíxoane.
15 Ina kôe neko sêno:
—Peréxanaikopo ne úne kíxene maka hákone epékonu úne epó'oxo
maka hákone ngayuíxovo íngea úne.
16 Ina kixôa Jesus:
—Ihéxikapanaikopo îme, ínamakamo yaukápapu yâye.
17 —Ako îmam —koéne ne sêno yumopâ.
Ina kixopâmaka Jesus:
—Koati kaná'uteoxo ne yiûho ákoyea îme, 18 vo'oku singu koéne îme,
ina keno'óko ne hóyeno ovoti xikóyoke kó'oyene, hainámaka îme. Koati
kaná'uteoxo ne yiûho.
19 Ina kôe neko sêno:
—Kutí'inonu iti porófeta, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u. 20 Yâye
ya Samâriya oúke ra kali mopôi yóno voxúnoekene iháyu'ikoponea
Itukó'oviti, uti samarítanu. Kene itínoe jûdeu, keyúhoanoe poéhayeane ya
Njeruzálem yusíkea iháyu'ikoponea Itukó'oviti ne xanéhiko.
21 Ina kixôa Jesus:
—Senó, koati motovâti kitípi yunzó'inopi símeovone kaxéna ákoyeakunemo
itúkapu yâye oúkeke ra mopôi, simóya yâkonoye ya Njeruzálem yóno
xanéhiko iháyu'ikoponea Itukó'oviti, Ha'a ûti. 22 Itínoe samarítanu, ákonoe
yexa ihéyu'iu. Kene ûti, uti jûdeu, koati vexoâti vo'oku xapákuke ûti, uti

jûdeu úkea ne Koitóvoti xâne. 23 Yé'exovone káxe ápeyeakumo koati kaná'uti
iháyu'ikeokono Ha'a ûti íhae vanúke, epó'oxo turíxovone koeku kó'oyene.
Enepone koati kaná'uti iháyu'ikeokono Itukó'oviti, konókoti ikána'uxeokono
koeku itúkeovo ya inámapotike isóneu xâne vekínoa. Yoko énomonemaka
kahá'ainoa Ha'a ûti íhae vanúke kíxeaneye ne xâne. 24 Enepone Itukó'oviti,
ako mûyo, koane ako inixoâti. Hukinóvoti kónokea itúkeovo ya inámapotike
isóneu xâne iháyu'ikea, ikaná'uxoati iháyu'ikea.
25 Ina kixôa sêno:
—Énjoa kenó'okeamo ne Mésiya koéhatimaka Kristu, páhoe Itukó'oviti
koíteovo xâne. Enepo simané'e, kouhápu'ikinoveatimo uhá koêti —kíxoane.
26 —Undíne ne kíxene, undi yuhó'ixopiti —kíxoane Jesus.
27 Énomone yanê'e, apeké koépone neko íhikau Jesus. Iyúpaxovahiko vo'oku
yúho'ixea Jesus neko sêno. Itea ako épemea âha xokóyoke kutí'inoke yuhó'ixoati.
28 Kene ne sêno, kamoáne neko yuhó'inoa Jesus, kurí kixone
pótena, ina kayukópovo ya pitivóko. Urúkopovane ne pitivóko, ká'aye
kíxovokoxoa ne ko'óvokutiya:
29 —Hingá, neíxapananoe ne hóyeno heu-heú kixoti koyúhoinonu
ngoêku. Hainápéramea ne Mésiya? —kíxovokoxoane.
30 Úkeane ipuhíkea pitivóko neko êno xâne noixóponoti Jesus.
31 Yoko koeku káyukopeovoiko pitivókoke ne sêno, hara kixo Jesus ne
íhikauhiko:
—Unaém, niké'evo.
32 Itea hara kíxovokoxoa Jesus:
—Anéye nikokónoti nînga ákoti yexâ itukóvotiye —kíxovokoxoane.
33 Kameáne íhikauhiko ne yûho, hara kixókoko:
—Ápenemea ominoâti nîka? —kixókokone.
34 Ina kixôa Jesus:
—Hara indúko nînga, indúkea âha ne Pahukónuti yara kúveu mêum, yoko
ngoúsexea ne itukéti pónenu indúkea. 35 Ká'aye kéyenoe yara símoku ûti kó'oyene,
"Koaturu koé'iko kohê âvoti, ínamo simâpu kaxena ítixovope ha'i nonéti" kéyenoe.
Itea koati ngixópitinoe: Neímexa ratíke. Enepone xanéhiko, aínovo kutí koeti
kavâne óvoku ha'i nonéti usó koyêtine ítixopinokono Itukó'oviti. 36 Enepone
itixoâti, ápene êho ko'ítukeyea koeku kó'oyene, koane ákomo évakapu ne ítixone
vo'oku hanekónomo xoko Itukó'oviti. Yoko ákomo hunókoku óvea xokóyoke.
Hukinóvoti xané kíxeokoko elókeyea okóvo ne noâti koánemaka ne itixoâti.
37 Koati kaná'uti ne kixonéti koêti: "Ápe noâti ina keno'óko po'ínuhiko itixoâti"
koêti. 38 Mbahúkopinoe ítixi upánini ako itúkapu itínoe nôa. Ápe koati turixoâti ne
itukéti, kene itínoe ihuínova ne ko'ítukeine —kíxovokoxoane Jesus neko íhikau.
39 Êno samarítanu íhae neko pitivóko kutípoti Jesus vo'oku yûho
neko sêno, enepo etó'okoahiko heu-heú kíxea Jesus koyúhoinoa koêku.
40 Yaneko noíxoponeaku Jesus ne samarítanuhiko, ítaikoa óveako
xapákuke. Yane pí'a káxe ókoa Jesus xapákuke.

41 Enómaka po'ínuhiko xâne kutípoti Jesus kameáne yûho. 42 Hara koe
yuhó'inoahiko neko sêno:
—Haina vo'oku yemó'u kutípinoa ûti, itea koati vo'ókuke ne emo'u
Jesus, kámonene ûti xokóyoke, epó'oxo véxoaneoxo itúkeovo koati
énomone ne Koitóvoti xanéhiko yara kúveu mêum —kíxoanehiko.

Kounátikopa Jesus xe'éxa ne ko'itúkeinoti nâti

43 Evesékone neko pi'âti káxe ókea xapákuke, úkeane aukópovo ne
Jesus ya Ngalíleya. 44 Kó'inokeneye, koati kuteâti neko yuho Jesus, vo'oku
énomone koyuhôa koêku ne porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, ákoyea
teyoâti koatíke poké'exa. 45 Énomone yaneko káyukopeovoku ne Jesus ya
Ngalíleya, ivávakopa xanéhiko, vo'oku noíxeahiko uhá koeti kixoku ítuke
ya Njeruzálem ya kaxénake ayuíti, yónokumaka neko xanéhiko.
46 Úkeane kayukópovomaka ne Jesus yane kali pitivóko koéhati Kána
ya Ngalíleya, xoko óvoku sá'iri'okopea úne ya víyum yanekôyoke. Yoko
ápe hóyenoya ko'itúkeinoti nâti. Enepone hóyeno, ápe xé'a ka'aríneti ya
Kafanâum. 47 Eyekóxoane neko hóyeno seópeane Jesus ya Ngalíleya ukópea
Njúdeya, pihóne opósikoponea. Inixóponoane, ina epemôa xanépea motovâti
koúnatikopinoa ne xé'a, vo'oku kahá'atine ivókeovo. 48 Ina kixôa Jesus:
—Enepo hákoti neixónoe hána'iti iyupánevoti índuke, hoénaxovope
njunáko, ákomo kalíhuina kitípinu —koéne.
49 Ina koe'íkomaka neko hóyeno:
—Yokóseananu, yaxénaponu kó'oyene tumúneke ivókeovo ne njé'a —kíxoane.
50 Ina kixôa Jesus:
—Yaúkapapu yóvokuke. Unátipone ne xi'íxa, ákomo ivákapu —kíxoane.
Koáne, pihópone neko hóyeno. Koati kutipoâti neko emó'uinoa Jesus.
51 Koeku pihópea koane kenó'okea ahínoehiko yâkeneye okótumonexoponea.
Tokopânehiko xenékuke, éto'okoane unátipeane ne xé'a.
52 Ina epemôa ókokune ôra yusíkopo neko xé'a.
Yane hara kíxoane ahínoehiko:
—Kiyakáxeke ya póhuti ôra etétukea ne otuko mûyo —koénehiko.
53 Puyaa kixóponovane okóvo neko hóyeno itúkeovo énomone ne ôra
koyúhoinoaku Jesus unátipeane xé'a. Yane kutíponehiko Jesus ne hóyeno,
koánemaka yêno, yoko uhá koeti oveâti óvokuke.
54 Yoko enepora iyupánevoti ítuke Jesus, hoénaxovope xunáko, pí'apene
koeku seópea ya Ngalíleya ukopeâti Njúdeya.

Koitóvo hóyeno ákoti yána ne Jesus

5 1 Ikénepoke neko koekúti, simóvone kaxena áyui jûdeu ya hó'eke.
Úkeane pího ne Jesus ya Njeruzálem. 2 Yoko ápe kali tángiya iháxoneti
Mbétesda ya emó'uke jûdeu. Xe'ókuke pahapéti iháxoneti Vekoku Su'ûso óvo
neko tángi. Yoko ápe singu koeti kálihunoe ngárpaum xe'ókuke neko tángi.

3 Énomone óvoheixo êno xâne ka'aríneti. Ápe komítitiya, koane mohéveu,
koane isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo. (4 Aínovo kuxoíxoti ovóxokeovo
neko úne. Vo'oku ápe evésekeaku ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke,
ovoxókoati neko úne. Yoko koêkuti inuxó koeti kûrino'ekeova ne tángi koeku
ovóxokeovo ne úne, énomone itovô ya aríne, koêkuti kó'iyeovoku arinéti
yuvâti.) 5 Xapákuke neko ka'aríneti, ápe hóyeno tiríntai oitu koetíne xoénae
ká'arine. 6 Noixoâne Jesus ya xoko tunúkuheixovoku, hara kíxoa:
—Kehá'a ítivoa ne yaríne? —kíxoane.
Yoko éxoane mekú'iyeane ká'arine. 7 Ina yumopâ ne ka'aríneti:
—Unaém, akó'oti ipíhonuti úneke enepo ovoxókovo ne úne. Koeku
ngahá'ayea ûrungeova, ápe inuxó koeti ûrukeovo ya undíke.
8 Ina kixôa Jesus:
—Yexépukapa, viyápa ne peúke, yenápa —kíxoane.
9 Koati énomone yanê'e, itóvone neko hóyeno. Yane veyópone poúke,
yonópone. Yoko sâputu yanekôyo, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko.
10 Hukinóvoti ápeyea tutíhiko jûdeu kixoâti neko hóyeno unatípotine:
—Sâputu rakéne. Mani ákoti yusîka keínopi ra peúke kó'oyene.
11 Ina yumopâ neko hóyeno:
—Itea pahukónu enjépukopea ne koitóvonuti koane veyómbea mboúke
yoko yonómbea.
12 Ina kixopâmaka tutíhiko jûdeu:
—Kutí'ikopo itukóvoye neko pahukópiti kíxineye? —kíxoanehiko.
13 Itea eneponeko hóyeno unatípotine, ako éxa itukóvotiye neko koitóvati
vo'ókuke neko êno xanéya, yoko kûrivokoxopovane Jesus neko xanéhiko.
14 Avo áxu'ikene, tokópopanemaka Jesus neko hóyeno yane hána'iti
imokóvokuti, ina kixôa:
—Koati itévotine. Hákone pehukóvo mará'inamo yuvápapi arinéti
yupihóvoti váherexea yane inúxoti yuvópiti —kíxoane.
15 Úkeane aukópovo neko hóyeno xoko tutíhiko jûdeu, etó'okoponoati
itúkeovo Jesus koitóva. 16 Yane turíxovone okópea Jesus neko tutíyehiko,
vo'oku ápeyea po'ínuhiko ítuke Jesus kuteâti, koúseumaka ya sâputu.
17 Ina kixôa Jesus neko tutíhiko jûdeu:
—Anéye ko'ítukeyea ne Nzá'a tukú koeti kó'oyene, ngoánemaka
—kíxovokoxoane.
18 Vo'ókuke neko yuho Jesus, inamá'axo oposíkoa tutíhiko jûdeu
koépekea. Vo'oku haina pohúneti itúkoti itukéti, kuteâti koíteovo xâne ya
sâputu, itea vo'ókukemaka koyúhoyea itúkeovo Itukó'oviti itúko há'a. Yoko
koati “Itûkovoti kuteátine Itukó'oviti nê'e” koêti isóneunoa tutíhiko jûdeu.

Úkeaku ne xunako Jesus

19 Ina kixovókoxoa Jesus neko xanéhiko:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Ako ápahuina koekúti índone
indúkea ya njunákoke. Poéhane noínjone itúkea Nzá'a, ene indúko. Kuteâti kixoku
itúkeovo ne Nzá'a, énomonemaka indúko. 20 Éxokonoa Nzá'a uhá koeti koêku
ne ítuke vo'oku ákoyea omótovonu okóvo, undi Xe'éxa. Epó'oxo exókonutimo
po'ínuhiko koekúti índukeikomo koâti hána'iti yane pihotíne índuke, kutí'inoke
hána'itimo iyípaxivoa. 21 Kuteâti kíxoaku Nzá'a kóyukopea ivokóvoti porexoâti
inámapea, kúteanemakamo ngíxoaku ingó'inamakopea koêkuti xâne ânja
ngíxeaneye. 22 Hainamo Nzá'a exókopa yonópokumo ne xanéhiko, itea undímo
exókopa yonópokumo, 23 maka teyánune uhá koeti xâne kuteâti kixoku téyeahiko
Nzá'a. Enepone ákoti teyânu, ákomaka teya Nzá'a, enepone Pahukónuti yâyeke.
24 —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Koêkuti kamoâti ra
emó'um epó'oxo kutipoâti ne Pahukónuti yara kúveu mêum, ápene
xokóyoke ne apéyeati ákotinemo hunókoku. Ákomo ipíhapanakana.
Ipúhikopeane xêne yonópoti ipihóponovokutike. Koati vekopâti ne xêne
yonópoti xoko inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.
25 —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Yé'exovone ne káxe
kámeakumo emó'um ne xanéhiko kutí koeti ivokóvoti, enepohikone evókovoti
ya váherevoko, yoko turíxovone yara koeku kó'oyene. Koêkuti mihe'ókinoati
kêno ne emó'um, undi Xe'exa Itukó'oviti, apêtimo inámati apéyeati xokóyoke
ákotinemo hunókoku. 26 Kuteâti itúkeovo xoko Nzá'a úkea inámapoti apéyeati
ákotinemo hunókoku, poréxonoa Nzá'a itúkeovo njokóyokemaka úkea
nê'e, undi Xe'éxa. 27 Poréxonumaka énjokopeamo yonópoku ne xanéhiko
hunókokuke ra mêum, vo'oku undíne ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.
28 —Hákonoe iyipáxova râ'a, vo'oku harakénemo káxe kámeakumo
emó'um ne uhá koeti ivokóvotine xoko ekóxopokonoku, yoko
exepúhikopotinemo kamáne. 29 Enepohikone únati kixoku itúkeovo,
exepúhikopinotimo yonópea xoko Itukó'oviti. Kene ne váherehiko kixoku
itúkeovo, exepúhikopinotimo yonópea ipihóponovokutike.
30 Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Ako ápahuina koekúti índone indúkea ya njunákoke. Enepo
enjákapane yonópokumo ne xanéhiko, hane nzóko kuteâti ngámone xoko
Nzá'a. Énomone kutí'ino koati ponóvoti ne ngíxoakumo enepo enjákapane
yonópokumo ne xanéhiko, vo'oku ako ambásika indúkea ânja, itea
ahá'inonu Itukó'oviti, enepone Pahukónuti yara kúveu mêum, ene indúko.
31 —Eneponi itukápuxo póhutine ûndi ixomo koyuhópovo itúkeovoxo
ne kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti, ákoni okónoko kutípeokono ne yûnzo.
32 Itea ápe po'i koyuhónuti indúkeova, yoko énjoa itúkeovo koati kaná'uti
ne yûho vo'ónguke. 33 Pehúkonoe epemó'ikoponoti Xuaum Mbátita, yoko
koati koyuhó'inopeati ngoêku kaná'uyeoxo indúkeova. 34 Ako ongónoko
xâne koyúhoti indúkeovo kaná'uti itea ngoyúhoinopeakenoe ra koekúti,
ngaha'aînopiti itíkivonoe ngoítovone.

35 —Kuteâti koeku ihúveti lámpada koúhapu'ikea, énomone koéneye ne
Xuaum Mbátita. Epó'oxo ápe ye'aa koeti káxe usó kéyeyiku keúhepekivo
yane uhapú'iti omínoke xâne. 36 Itea anéye koekúti koyuhónuti, hána'iti
yane koyúhoyeonuke Xuâum. Énomone ra itukéti pónenu Nzá'a indúkea.
Enepora koekútihiko índuke, énomonemaka koyuhónu pahúkeonu yâyeke
ne Itukó'oviti Nzá'a. 37 Koati Nzá'a koyuhónu indúkeovo kaná'uti páhoe, itea
ako kémiku emó'u nê'e. Ákomaka neíxiku, 38 epó'oxo áko'omaka ne emó'u
xikóyokenoe vo'oku ákoyea yakútiponu, undi páhoe. 39 Koati ihíkexovatinoe
ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti pe'okoâti itéponimo ne apéyeati ákotinemo
hunókoku xoko Itukó'oviti vo'ókuke. Yoko ainovó koe ûndi koyúho neko
yutoéti. 40 Itea kóyeane ákoyea yakáha'a kitípinu, undi mani kutí'inoke apêti
xikóyokenoe ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.
41 —Haina ngahá'ati ihayú'ikonuti xapa xâne yara kúveu mêum
ngixínopikeneye. 42 Kene pó'iti iséneu, vo'oku énjoa áko'oyea xikóyokenoe
ne hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti. 43 Iháke Nzá'a nzímea, itea
ákonoe yakútiponu. Enepo kena'áka po'i xâne ákoti itukapu páhoe Nzá'a,
itukapu isóneupinovo hóko, énomoneoxomo kitípo. 44 Na kixoâtiye kitípinu?
Koáhati itínoe oposíkoti itúkeovo kapáyasokone xanéhiko yara poké'e ya
koêkuni yopósi'ixi itíkivo kapáyasokone ne kaná'uti Itukó'oviti ákoti po'i
kuteâti. 45 Hako kalihú'ina ápeyea iséneuke ngoyúhoyeamo nonékuke
Nzá'a ákoyea aúnati ne ítike. Koati Muîse koyuhópinoemo nonékuke,
enepone kivóvone. 46 Vo'oku eneponi akaná'uxo kitípinoe Muîse, manímaka
kitipónuti. Koáhati ûndi koyúho nê'e. 47 Itea koeku ákoyea yakútipoa yútoe
nekôyo, ná'ikopomo kíxeaye kitípi yûnzo? —kíxovokoxoane Jesus.

Kohiyákoa Jesus nîka neko êno xâne
Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17

6 1 Ikénepoke, ina taru'úxopamaka evo Jesus neko mar-na Ngalíleya,
iháxonetimaka mar-na Tibêriyade. 2 Yupíhova êno xâne hokó'ixoati,
vo'oku noíxea ne hána'itihiko iyupánevoti ítuke koitóvo ka'arínetihiko.
3 Ina pího ne Jesus oúke kali mopôi, ivâtakoane. Íhikauhiko xâne. 4 Yoko
yé'exovone kaxena Páskoa, áyui jûdeuhiko hó'eke. 5 Ina noiméxo ne
Jesus, yane noíxone êno xâne keno'ókinoati. Ina kíxo Filípi:
—Námeamo vanéxea uti pâum, mani nîka ra êno xâne?
6 Itea hixópoti Filípi kó'inokeneye yûho, vo'oku éxoane Jesus
kíxoakumo. 7 Ina yumopâ Filípi:
—Mani konókoti uti ênoti tiûketi kuteâti pi'âti séndu pe'u tiûketi, itea
kóyeaneni ákoyea víta'uxa —kíxoane.
8 Apé koene yuho po'i íhikau Jesus koéhati Ándere, po'inu Símaum
Pêturu. Hara kôe:
9 —Anêko hóyeno kalivôno apêti singu koeti paúna, ítuke sévada, yoko
pi'âti kálihunoe hôe. Itea kutimo itópono nonékuke ra êno xâne?

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

10 Ina kixoáhiko Jesus:
—Pehúkaikopo ivátahikea ne xâne.
Yoko ápe uhé'ekoti kálihunoe ngaráma yane ivátahikoku. Kalíhanini itóponea singu koeti mili hóyeno neko êno xâne.
11 Yane véyoane Jesus ne pâum. Uke'éxone íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti vo'ókuke, ina pahukôa pôrekexeovo ne xanéhiko. Kúteanemaka kíxoaku ne hôe. Yane ítoponovohiko neko xâne, koêkuti yé'akeye âha níkea.
12 Imatáxovonehiko, ina kixôa Jesus ne íhikauhiko:
—Ítixepa ne itátanehiko, hâxa ra nikokónoti, mará'inamo évakapu —kíxoanehiko.
13 Ina itixópahiko neko itátane, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta, hâxa neko nikotíhiko ukeâti neko singu koeti kali pâum ítuke sévada.
14 Enepohikoneko noixoâti ne hána'iti iyupánevoti ítuke Jesus, hara koéhiko:
—Koati énomone porófeta kúxone ûti símeamo yara kúveu mêum râ'a —koénehiko.
15 Yoko éxeane Jesus isóneuhiko, kahá'ayea matitipenó kixópeahiko omópea, kaha'âtihiko itúkea natína. Itea Jesus, ako akahá'a. Yane pohú koéne káyukopeovo oúke neko mopôi.

Koeku Jesus yóno inúkuke úne
Mt 14.22-33; Mk 6.45-52

16 Yaneko hahaméne, píhohikopo neko íhikau Jesus xe'ókuke ne mar.
17 Ivú'ixopohiko vatéke yonópotihiko poixô'oke, íyeukepo pítivokona Kafanâum. Yoko yotíxone, avo seápa Jesus xapákuke. 18 Yane turíxovone ovóxokeovo ne úne vo'oku xúnati ihunóvoti. 19 Itoné'e vatékexeahiko kuteâti singu koetímea, áko'o sei koetímea kílomituru, apé koéne noíxonehiko inúkuke úne yoneâti íyeuke vatékena. Yane yupihovó koene píkeahiko. Yoko koati Jesus noíxohiko. 20 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Hákonoe píke, undíneye —kíxovokoxoane.
21 Yane úhepepone isóneuhiko koeku ûrukeova Jesus kúveuke vatéke. Énomone yanê'e, hú koéne símea xoko yónokuhiko.

Íhokovo kuteâti koeku nikokónoti ne Jesus

22 Yaneko po'ípone káxe, enepohikoneko xâne irikóvoti poixô'oke mar, ivávakoa ákoyea axénapoa Jesus neko íhikauhiko yaneko ivú'e. Ivávakoamaka ákoyea po'inu ivú'eti ivú'epo Jesus. 23 Yanê'e, sîmo po'ínuhiko vatéke ukeâti pítivokona Tibêriyade. Enepone símoku, ako ahíka neko óvoheixoku níkeahiko pâum ike íkoro'ixinevo Jesus xoko Itukó'oviti. 24 Noixôa xanéhiko áko'oyea Jesus-ya koane íhikauhiko, yane ivu'í kíxoanehiko neko vatéke simôti, pihotínehiko ya Kafanâum oposíkoponoti Jesus.
25 Itopónoane ya poixô'oke mar, hara kíxoahiko:
—Ihikaxotí, ná'aye símí yâyeke?

26 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Haina vo'ókuke ne
iyupánevoti neíxonenoe indúkea yopósikinonu, itea koati vo'ókuke ne
nikokónoti nîke koimátaxopitinoe. 27 Hako itukovo nikokónoti ákoti
oríko uké'eyea kéxuna'ixinovo, itea hane kéxuna'ixinapu nikokónoti
ákoti auké'e, enepone omínoti xâne inámati apéyeati ákotinemo
hunókoku. Yoko énomone ne nikokónoti mbónepikenoe, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. Anéye ítukeinonuke Itukó'oviti Nzá'a, exókoti
xâne indúkeova ne ngixínopike —kíxoane Jesus.
28 Ina kixôa xanéhiko:
—Kutí'ikopo kónoko vitúkea motovâti vitúkea ahá'inovi Itukó'oviti?
29 Ina yumopâ Jesus:
—Hara ahá'inopi Itukó'oviti kitípinu, undi páhoe.
30 Ina kixopâmaka xanéhiko:
—Namo kó'eye iyupánevoti ítike, hoénaxovope xináko, motovâti
noíxea ûti koane kutípeopi ûti? Kutí'ikopomo itíkoiko? 31 Yanekôyo,
níkoa voxúnoekene neko mána yaneko mêum ákoti apêti, kuteâti koêku
ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Porexo xanéhiko
nikokónoti ukeâti vanúke” koêti.
32 Ina yumopâ Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Haina Muîse porexópeanoe
ne nikokónoti íhae vanúke, itea enepone koati kaná'uti nikokónoti ukeâti
vanúke, Nzá'a porexópeanoe. 33 Vo'oku enepone nikokónoti poréxopike
Itukó'oviti, énomone ra ukeâti vanúke iko'ínamakopoti xâne yara kúveu
mêum.
34 Ina kixôa xanéhiko:
—Unaém, peréxaveakopo uhá koeti káxe ne nikokónoti kíxene.
35 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Undíne itukóvo ne nikokónoti poréxoti xâne yara kúveu mêum
inámapea. Enepone simôti njokóyoke, kutí ngixoâtimo kuteâti xâne
itopónovoti níkea ákotinemo épekeaku hímakati. Koane kutí koetimo
xâne itopónovoti énoyeovo úne ákotinemo épekeaku úne. 36 Itea
ngoyúhoinopeanenoe ákoyea yakútiponu upánini neíxonu. 37 Uhá koeti
koêkuti xâne pónenu Nzá'a kutípeonu, énomonemo simonû. Yoko enepone
xâne simónuti, ákomo kalíhuina nguríkea. 38 Vanúke úngea. Haina
nzimínoti indúkea ânja, itea nzimínoti indúkea ahá'inonu ne Pahukónuti
yara kúveu mêum. 39 Yoko hara ahá'inonu ne Pahukónuti yâyeke ákoyea
ápahuina évoem xapákuke ne uhá koeti xâne poréxonuke kutípeonu. Yoko
ngoexépukopatihikomo enepo simapúne hunókoku ra mêum. 40 Vo'oku koati
ahá'inoahiko Nzá'a ápeinoa inámati apéyeati ákotinemo hunókoku ne uhá
koeti noixónuti koane kutipónuti, undi Xe'éxa. Yoko ngoexépukopatihikomo
simapúne hunókoku ra mêum —kíxovokoxoane Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Turixóvone poé'ainoa isóneu jûdeuhiko ne Jesus

41 Yane kapáhakinova jûdeuhiko ne Jesus vo'ókuke neko yûho itúkeovo
nikokónoti ukeâti vanúke. 42 Hara kixókokohiko vo'ókuke:
—Eneporâ'a, hainá'ikopo Jesus xé'a Yûse? Hainá'ikopomaka véxone
ne há'a yoko êno? Ná'ikopo koeti koyúhoino kó'oyene itúkeovo ukeâti
vanúke? —kixókokohiko.
43 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Hákonoe kepahákinova ra yûnzo. 44 Ako ápahuina xâne motovâti símeonu
enepo hákotimo itukovo ísimonuke Nzá'a, enepone Pahukónuti yâye, epó'oxo
ngoexépukopatihikomo simapúne hunókoku ra mêum. 45 Hara kôe ne yútoe
porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke: "Ihíkaxotimo heú koeti xâne ne
Itukó'oviti" kôe. Hukinóvoti itúkeovo simónuti ne uhá koeti xâne poréxonuke
Nzá'a kámea koane éxea koêku ne ihíkauvoti íhae xokóyoke. 46 Ako xâne
noixoâti ne Nzá'a. Poéhane ûndi noixôa, undi íhae xokóyoke. 47 Koati emo'úti ra
yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone kutipónuti, ápeinoane ne inámati apéyeati
ákotinemo hunókoku. 48 Undíne itukóvo ne nikokónoti poréxoti xâne yara kúveu
mêum inámapea. 49 Enepone yoxúnoekene, níkoa neko mána yane mêum ákoti
apêti, itea kóyeane ívohikeovo. 50 Kene ne nikokónoti ngixínopikenoe, énomone
ne evesékeati vanúke porexoâti ne uhá koeti xâne nikoâti ákoyea uké'exa pevóti.
51 Undíne itukóvo ne nikokónoti evesékeati vanúke poréxoti xâne inámapea.
Koêkuti nikoâti, apêtimo inámati apéyeati xokóyoke ákotinemo hunókoku.
Yoko enepora nikokónoti mboréxoake ne xanéhiko yara kúveu mêum motovâti
ingó'inamakopea, énomone ra mûyom —kíxovokoxoane Jesus.
52 Koati okopókokoti isóneunoa jûdeuhikoya. Hara kixókoko:
—Namo kíxoaye níkaxeovi nau mûyo ra hóyeno?
53 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepomo hákoti kutí kixêa
nikokónoti ra mûyom, koane hákoti kutí kixêa ekâti ra indína, undi íhae
vanúke ikútipasikoponovoti xâne, áko'omo xikóyokenoe ne inámati apéyeati
ákotinemo hunókoku. 54 Itea koêkuti kutí kixoâti nikokónoti ra nau mûyom, koane
koêkuti kutí kixoâti ekâti ra indína, énomonemo apê ya xokóyoke ne inámati
apéyeati ákotinemo hunókoku, koane ngoexépukopatimo enepo simapúne
hunókoku ra mêum. 55 Vo'oku kuteâti koeku koati únati nikokónoti yoko ekâti,
énomonemaka koéneye ra mûyom yoko indína. 56 Koêkuti xâne kutí kixoâti
nikokónoti ra mûyom, koane koêkuti kutí kixoâti ekâti ra indína, inámapotike
apéyeati ukeâti ya njokóyoke óvoheixo, yoko anêngomaka xokóyoke. 57 Kuteâti
koeku itúkeovo úkeaku uhá koeti apéyeati ne Nzá'a, enepone Pahukónuti
yâyeke, epó'oxo kuteâtimaka ínzuinovo xunako Nzá'a ya uhá koeti ngixoku
indúkeovo, énomonemakamo ngoéneye indúkeovomo ukínoaku ne inámati
apéyeati ákotinemo hunókoku ítuke ne xâne kutí kixónuti nikokónoti. 58 Anéye ra
nikokónoti evesékeati vanúke. Yoko yupíhova ákoyea malíke'eka neko nikokónoti,

nika yoxúnoekene. Vo'oku enepohikonê'e, níkoa yanekôyoke, itea kóyeane ívohikeovo. Itea koêkuti xâne nikoâti ra nikokónoti ngixínopikenoe, apeínoatimo apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.
59 Yoko sinâgogake, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeu, óvoheixo ne Jesus
ya Kafanâum ixómoti ihíkaxo enepo koyuhôa ra koekútihiko.

Poe'aînoa isóneu xanéhiko ne yuho Jesus

60 Kamoánehiko neko yûho Jesus, êno xâne xapákuke neko hokoâti koêti:
—Tiú'iti emo'úti yûho râ'a. Kutí'ikopomo itôa kámokenoyea? —kíxoanehiko.
61 Yoko exó kíxeane Jesus isóneuhiko ákoti koyuhó'inoati. Éxoa
kapáhakinova neko yuhómeku. Hukinóvoti kíxeahiko:
—Koati poe'aînoati iséneu ne yunzómeku, haîna? 62 Ná'ikopomeamo
kó'eye iséneunonu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, enepo
neixánu aúngopeovo xoko úngeaku, enepone óvonzeixoku inúxotike?
63 Koati isoneûtike véko inámapea ne xâne, kene haina nautíke ngíxo.
Enepora yunzó'inopinoe, énomone iko'ínamakopo xâne, porexoâtimaka
inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. 64 Itea kóyeane ápeyea ákoti
akutíponu xepákukenoe —kíxovokoxoane Jesus.
Yoko éxoane Jesus ukeâti inâ apê hokoâti, itukóvotiye ne ákoti akutípoa
xapákuke neko xâne, koane itukóvotiye ne itûkoheovoti koeku hókea, enepone
kurikoâtikomo xoko xanéhiko puvâti. 65 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Énomone ngixínopikenoemeku ákoyea ápahuina simónuti, enepo
hákoti itukovo Nzá'a porexôa símeonu —kíxovokoxoane.
66 Vo'ókuke neko yuho Jesus, êno xâne xapákuke neko hokoâti kurikópati
hókea. Ákone axénaheixahiko. 67 Ina kixovókoxoa Jesus neko nduse koeti íhikau:
—Kene itínoe, kehá'amaka kiríki hékinu?
68 Ina yumopâ Simaum Pêturu:
—Unaém, kutí'ikoponi hakápa ûti? Poéhane xikóyoke kámea uti emo'úti
poréxoti xâne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. 69 Kutípopi ûti,
epó'oxo véxoa itúkeovo îti ne Sasá'iti Páhoenovi Itukó'oviti —kíxoane.
70 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koáhati ûndi noivókoxopinoe, itínoe nduse koêti, itea kóyeane
ápeyea póhuti xepákukenoe koati ovoxe Ndeâpu —kíxovokoxoane Jesus.
71 Yoko Njûda kíxo, enepone xé'a Simaum Iskarióti, vo'oku énomone
itukóvo neko kuríkotimo Jesus xoko xanéhiko puvâti. Yoko koatímaka
po'ínu íhikau Jesus nê'e xapákuke neko nduse koêti.

Muhíkinova ámeno ne Jesus, ako akútipoa itúkeovo páhoe Itukó'oviti

7 1 Ikénepoke ra koekútihiko, ehákoa Jesus ne pitivókohiko ya
Ngalíleya. Opósikoa ákoyeane píhaheixa ya Njúdeya, vo'oku ápeyea
tutíhiko jûdeu oposí'ixoati kíxoaku koépekea. 2 Yoko ákone ahíkapu
kaxena áyui jûdeu ya hó'eke iháxoneti áyui Tabenákulu.

3 Ina kíxo Jesus ne ámeno:
—Hákone yovóheixo yâyeke. Pîhe ya Njúdeya motovâti noíxeamaka
ítikevo ne hokópitiya. 4 Vo'oku enepone kahá'ati ipúhikea îha xapákuke
xâne, ako yusíka he'onó kíxea ko'ítukeyea. Koeku itíki itukéti kuteâti ne
ítike, yéxakapu uhá koeti xanéhiko —koénehiko.
5 Muhíkinova neko ámeno Jesus, ako akútipoa itúkeovo ukeâti xoko
Itukó'oviti. 6 Ina kixoáhiko Jesus:
—Avo simápu kaxena mbíhea. Kene itínoe, koêkuti kehá'ayiku píhi,
motóva píhi. 7 Ako omótova púveopinoe ne xanéhiko yara kúveu mêum. Kene
ûndi, puvónuhiko vo'oku ngaúhapu'ikinoa váherevoko. 8 Pihénenoe ayuítike,
itea avo mbîha vo'oku avo simápu kaxena mbíhea —kíxoanehiko Jesus.
9 Koyuhoâne Jesus nê'e, ôvaikone ya Ngalíleya.

Pihoné'e Jesus xapa áyui jûdeu iháxoneti Tabenákulu

10 Ikénepoke píhine ne ámeno Jesus ayuítike, pihónemaka ne Jesus.
Mayane he'onó koeti píhea puvâti noíxeokono. 11 Yoko oposí'ixotine Jesus
ne tutíhiko jûdeu apêti ayuítike.
—Námea nê'e? —kixókokohiko.
12 Ako tôpi koeku yûho neko êno xâne vo'ókuke. Hara kôe po'ínuhiko:
—Itípakovoti ne hóyeno.
Itea hara kôe po'ínuhiko:
—Ákoʼo, koati aupú'ikoti xanéhiko nê'e —koéhiko.
13 Itea he'ono'ú koeti koyúhoyeahiko vo'oku píkea tutíhiko jûdeu.
14 Yoko simotíne kûku ne ayuíti, enepone póhuti sêmana yónoku. Yane
pihóne ne Jesus íhikaxea ya témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti.
15 Iyúpaxova tutíhiko jûdeu. Hara koe yûho vo'ókuke:
—Enepora hóyeno, ako íhikauvo. Ná'ikopo kíxoaye éxea uhá koêti ra koekúti?
16 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Enepora ihíkauvoti ínzikaxone, haina ukeâti ya njokóyoke. Koati
ukeâti xokóyoke ne Pahukónuti ngoyúhoyea emó'u. 17 Enepone kahá'ati
itúkea aha Itukó'oviti, exoâtimo koêku ra ihíkauvoti itúkeovo koati ukeâti
ya xokóyoke, ákoʼo itúkeovo njokóyoke úkea.
18 —Enepone xâne koyúhoti isoneú kíxone, koati oposí'ixoti
iháyu'ikeokono, itea enepone oposíkoti iháyu'ikea ne pahukoâti,
énomone kana'û yûho, koane ako semékekexa yûho nê'e. 19 Koati Muîse
porexópeanoe ra Ponóvoti Kixovókuti, haîna? Itea ako ápahuina xâne
xepákuke itukoâti. Na koeti yopósikino képekinu? —kíxovokoxoane.
20 Ina yumopâ xanéhiko:
—Koatímea urúkovopiti ndémoniu koesáyu'ixoti iséneu, ikítixinake
apêti kahá'ati koépekeopi —kíxoanehiko.
21 Ina kixovókoxoa Jesus:

—Poéha iyupánevoti índuke, yane heú kénoe iyípaxivoa. 22 Koeku itúkeovo
páhoenopinoe yútoe Muîse sirkunsidá kíxi hóyeno kalivôno, muhíkova itukovo ya
sâputu iríkeovo kónokea sirkunsidá kíxi, kóyeane itíkinoe. Yoko haina ukeâti xoko
Muîse nê'e, itea koati ukeâti xoko voxúnoekene, enepone turi viyénoxapa. 23 Koeku
sirkunsidá kíxi kalivôno ya sâputu motovâti koúsokeovo neko páhoenopi Muîse
itíki, ná'ikopo koeti ímeikinovonu koeku ngoíteovo hóyeno ya sâputu, mborexoâti
heú kó'iyea unátipea ákotine yuvâti? 24 Hako keyuhôa itúkeovo pahukóvoti ne
ínixene itúkeovo ákoti aunáti, hákoti yexôa koêku. Konókoti yopósiki póneovoxo
iséneunoa inúxotike tumúneke keyúhoyi —kíxovokoxoane Jesus.

Ako tôpi kó'inoaku isóneu jûdeuhiko ne Jesus

25 Yane ápe íhaehiko Njeruzálem koêti:
—Haina énomone opósiuti koépekeokono râ'a? 26 Yokómoma, koati anéyetine
xapákuke xanéhiko yoko ákone saya'íkoati. Hainámea kutipoâtine inuxínovitihiko
itúkeova ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne? 27 Itea koati vexoâti
úkeaku râ'a. Enepomo síma ne Mésiya, ákomo exeâti úkeaku —kixókokonehiko.
28 Koeku íhikaxea Jesus yane témpulu, kóhonoko emó'u kó'iyea:
—Ikítixatinoe yexónuti koane yexoâtimaka ne úngeaku? Haina nzimínoti
indúkoponea ânja, itea enepone Pahukónuti nzímea, koati kaná'uti nê'e
yoko ákonoe yéxa. 29 Poéhane ûndi exôa, vo'oku itúkeovo úngeakune
xokóyoke, yoko énomonemaka pahukónu nzímea —kíxovokoxoane Jesus.
30 Yanê'e, mani ika'ákoti Jesus ne tutíhiko jûdeu, itea ako kíxoakuhiko
vo'oku âvoyea simápu kaxena namúkeokono ne Jesus. 31 Itea kóyeane
enó'iyea kutípoti Jesus xapákuke neko êno opoíkovoti xâne kamokénoati.
Hara koe yuhóhiko vo'ókuke:
—Enepo simané'e ne Mésiya, enepone iyupánevoti ítukemo,
anu'úkoatiperameamo xunáko ítuke ra hóyeno? Koati énomone nê'e —koéhiko.

Pahukókono ika'ákoponoti Jesus

32 Kameáne farîzeuhiko kixoku koeku yûho ne xanéhiko vo'oku Jesus,
ina pahukôa neko koyónotihiko hána'iti imokóvokuti iká'akoponea Jesus.
Yoko kaha'iné kixómaka farîzeu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu
hó'eke pahúkea neko ika'ákoponoti Jesus.
33 Ina kôe ne Jesus:
—Ákonemo ánju'ikene xepákukenoe, yane mbihópotinemo xokóyoke ne
Pahukónuti yâye yara kúveu mêum. 34 Yoposíkonutinoemo, itea ákonemo
ínixepananu. Koáne, ako omótova yéni xoko yonómboku.
35 Ina kixokóko ne tutíhiko jûdeu:
—Ná'ikopomeamo yonópo râ'a ákoinokenemo vínixapana?
Yonópotiperameamo xapákuke viyénoxapa kurivókoxopovoti xâne po'íkehiko
poké'e motovâti íhikaxeamaka xâne ákoti itukapu viyéno jûdeu? 36 Kutí'oxomea

kíxo enepo koyuhómeku: “Yoposíkonutinoemo, itea ákomo ínixepananu” koáne “Ako omótova yéni xoko yonómboku” koeméku? —kixókokonehiko.

Íhokova Jesus ne uke úne vo'eroo vo'ero koyêti

37 Yaneko káxe hunókoku ne ayuíti, enepone koati teyonéti káxe, xe'ó koéne ne Jesus kóhonokea emó'u koyúhoyea xapa xâne. Hara kíxovokoxoa:
—Enepone xâne eopâti kuteâti eópone ne épeu úne, kená'akapane njokóyoke maka ítapanapune yane mbóneakemo, kuteâti koeku xâne itopónovoti ya úne. 38 Koêkuti kutipónuti, haramo koéneye xokóyoke ne mbóneake porexoâti inámapea, koati êno hunôti úne ákoti áka, kuteâtimaka koyúhoyeovo emó'uke Itukó'oviti —kíxovokoxoane.
39 Yoko koati koyuhó'iyeati Jesus koêku ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, námoemo ne kutípotihiko Jesus. Vo'oku avo pahúkakana nê'e ya koeku âvoyea pihápa vanúke ne Jesus, koeku âvoyea itúkapumaka hána'iti ihayú'iutiya.
40 Xapákuke neko êno xâne kamokénoyeati emó'u, ápehiko koêti:
—Koati énomone porófeta kúxone ûti símeamo râ'a.
41 Ina koehíkomaka po'ínu:
—Koati énomone Mésiya râ'a, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.
Ina apémaka po'ínuhiko koêti:
—Yusíkoikopo itúkeovo ukeâti Ngalíleya ne Mésiya? 42 Ákoikopo okóyuhoa emo'u Itukó'oviti koêku ne Mésiya itúkeovomo ámoripono Ndávi, enepone teyonéti natina viyénoxapa mekúke? Ákoikopomaka okóyuhoa itúkeovo Mbélem, úkeakumaka Ndávi, ipúhikomo? —kixókokonehiko.
43 Yane koati haxakeôvokokoti ne xanéhiko vo'oku Jesus. 44 Yoko xapákuke neko xâne, ápe kaha'âti iká'akea, itea akó'oti kíxoakuhiko.

Kayuhíkopovo xoko tutíyehiko ne pahoéti mani ika'ákoponoti Jesus

45 Yane kayuké koépone ne koyónoti hána'iti imokóvokuti xokóyoke ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke koáne xoko farîzeuhiko.
Ina kixôa pahukoâtihiko:
—Na koeti ákoino yamápanoe?
46 Ina yumopâhiko:
—Ako po'i xâne itopónoati unako koyúhoyea ne hóyeno.
47 Ina kixôa farîzeuhiko:
—Hainámaka aupú'ikopitinenoe ne hóyeno? 48 Ako kutipoâti nê'e xapákuke ûti, uti pahúkotihiko yoko uti farîzeu. 49 Kene ne xanehí koêti hokoâtine, enepohikone ákoti exâ ne Ponóvoti Kixovókuti hó'e ûti, kayumákapunehiko. Poéhane ipíhoponeokonohikomo nê'e —kíxoanehiko.
50 Yoko eneponeko Nikôdemu noixóponoti Jesus yanekôyo, koati póhuti xapákuke neko farîzeuhiko. Hara kíxovokoxo po'ínuhiko:
51 —Yane Ponóvoti Kixovókuti hó'e ûti, yusíkoikopo tumuné kó'iyea koyúhoyeovo kónokea ipíhoponeokono ne xâne koeku âvoyea paréxakana

koyúhoyea? koeku ákoyeamaka vakámokenoyea koêku ne ítuke?
—kíxovokoxoane.
52 Ina yumopâ po'ínuhiko farîzeu:
—Ití'ikopomaka íhae Ngalíleya, ketíxinoake? Íhikexapa ne yutoéti
emó'uke Itukó'oviti, yane neixoâtimo ákoyea ápahuina porófeta koyúhoti
emo'u Itukó'oviti ukeâti Ngalíleya —kíxoanehiko.
(53 Yane píhohikopone óvokuke póhutihiko neko xâne.

Sêno pahukóvoti

8 1 Kene Jesus, hane yonópo xoko kali mopôi iháxoneti Olívera. 2 Yuponíne
ina kayukópovo hána'itike imokóvokuti ya Njeruzálem, koane pihínoa
uhá koeti xâne. Yane ivátakone Jesus koane íhikaxea xanéhiko. 3 Yoko ápe
sêno ómonehiko éskiriba yoko farîzeu xoko Jesus. Inu'íkokonoti kapíneyea
hóyeno ákoti itukapu îma neko sêno. Enepohikone ômâti, pahúkoa xe'ó
kó'iyea nonékuke uhá koêti neko xâne. 4 Ina kixohíko Jesus:
—Ihikaxotí, enepora sêno, koati inu'íkokonoti kapíneyea hóyeno ákoti
itukapu îma. 5 Yutóxovo Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muîse kónokea
hepókeokono ya mopôi, kuteâti ra sêno, imókone ivakápu. Kene îti, na
kó'eye yiûho vo'ókuke? —kíxoanehiko.
6 Itea kó'inokeneye yuhóhiko, koati oposí'okovoti Jesus,
kaha'aînoatihiko pahúkeovo ya yumópope motovâti koyúhoyeahiko
itúkeovo pahukóvoti. Yane ina yupunínikovo ne Jesus yutóxea poké'eke
ya vô'u. 7 Vo'oku ákoyea káyunuka farîzeuhiko kaha'aînoati yumópea,
yane exépukopone ne Jesus. Ká'aye kíxovokoxoa:
—Enepone ákoti pahúnevo xepákukenoe, énomone inuxâ hepókea ra
sêno —kíxovokoxoane.
8 Yane yupúninikopovonemaka yutóxea poké'eke. 9 Kameánehiko neko yûho,
pohú pohu koépone píhohikopea, inixópovotihiko itúkeovo pahukóvoti. Enepone
yékotenohiko xapákuke inuxópo. Ehane póhuxovo ne sêno xoko óvoheixoku
nonékuke Jesus. 10 Yane xe'oo koépone ne Jesus. Noixoâne áko'oyeane neko
po'íhiko xâne koane póhuxeovo ne sêno nonékuke, hara kíxoane:
—Senó, náhiko ne isímopiti yâye koyúhoti ápeyea váhere ítike? Ákone
inixoâti kónokea hipókikono?
11 —Áko'one Unaém —koéne.
Ina kixôa Jesus:
—Ngúteanemaka. Ákomaka njepákapi. Pihépane, itea hákone yaukôa
itíki ne váhere ítike —kíxoane.)

Jesus itukóvo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum

12 Ina kixovókoxoakomaka Jesus neko xanéhiko:

—Undíne itukóvo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum. Enepone hokónuti, ákomo ávaheixa hahákutike itea kouhápu'ikokonotimo uhá koeti kóyeku, vo'oku ápeyeane ne inámati apéyeati xokóyoke ákotinemo hunókoku —kíxovokoxoane.
13 Ina poe'aînoa isóneu farîzeu koane kíxeahiko:
—Koati itíne koyuhópovo itíkivo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum. Ako omótova kutípeokono ne yiûho —kíxoane.
14 Ina kixopâhiko Jesus:
—Yusíkoti itúkeovo ûndi koyuhópovo itúkeova kuteâti ra yûnzo, itea kóyeane itúkeovo koati kaná'uti ra yûnzo vo'oku énjoa ne úngeaku koáne ne yonómboku. Kene itínoe, ako yéxa ne úngeaku simóya ne yonómboku.
15 Enepone iséneunoa ne koekúti, pohu isoneú kíxenenoe, ako takápapu. Kene ûndi, ako ínjaneye xâne kuteâti ne iséneunonu. 16 Itea enepo ngoyûho koêkuti íninjone vo'ókuke ra xâne, koati kaná'uti ra yûnzo, vo'oku haina mbohúxinovati koeku kó'inoaneye inzóneu, itea énomonemaka koéneye isóneunoa ne Pahukónuti nzímea yâye. 17 Yoko yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse hé'e, yutóxovomaka kónokea kutípeokono yuhôti koeku pí'ayea noixoâti koane koyuhó'iyeati koêku. 18 Ngoyúhoane ne ngoêku. Koane Nzá'a, enepone Pahukónuti nzímea yâyeke, koyúhonumaka —kíxovokoxoane Jesus.
19 Ina kixoáhiko jûdeu:
—Na óvo ne yá'a?
Ina yumopâ Jesus:
—Ákonoe yéxanu. Simóya ne Nzá'a, ákomaka yéxa. Eneponi yexánu, manímaka yexoâti ne Nzá'a —kíxovokoxoane Jesus.
20 Enepo koyuhoâne Jesus ra koekútihiko, hána'itike imokóvokuti ya Njeruzálem óvo, ya xoko kuríkokonoku tiûketi íparaxokonoke Itukó'oviti. Yoko ako ika'ákoti Jesus vo'oku âvoyea simápu kaxena namúkeokono.

Itukóvotiye ne Jesus

21 Ya po'íkemaka, hara kíxovokoxoa Jesus ne jûdeuhiko:
—Mbihopeôpitinenoemo. Yoposíkopononutimo, itea yevókovotimo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtimo ivékivo vo'oku ako omótova yenópi xoko yonómboku.
22 Ina kixokóko ne jûdeuhiko:
—Kahá'atiperamea koépekopeovo kutí'inoke koyuhoâti ákoyeamo omótova vonópea xoko yonópokumo?
23 Ina kixoá'ikomaka Jesus:
—Koati itínoe íhae yâye yara poké'e. Kene undi, vanúke úngea. Itínoe íhae ra kúveu mêum, kene haina undi íhae yâye. 24 Hukinóvoti ngíxeopinoe yévokivomo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtinoemo ivekápu, vo'oku enepo hákoti kitipónu indúkeovo énomone ne ngixínopike, yevókovotimo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtimo ivékivo —kíxovokoxoane Jesus.
25 Ina kixoáhiko jûdeu:

—Kutí'ikopo îti?
Ina yumopâhiko Jesus:
—Énomone kuteâti ngixínopike ukeâti inâ ndurixóvo ínzikaxea.
26 Mani êno yûnzo ve'ókuke, mani enjókopitinoe pehúnevo. Itea enepone
Pahukónuti nzímea yâyeke, koati kaná'uti nê'e, kutí'inoke ngoyuhoâti
xapákuke xâne yara kúveu mêum ne ngámone xokóyoke —kíxovokoxoane.
27 Itea enepohikoneko xâne, ako éxa itúkeovo Há'a íhae vanúke
kixínoahiko Jesus. 28 Hukinóvoti kíxovokoxeamaka Jesus:
—Enepo kexépukanune tikótike, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti
xâne, ínamo yexâ indúkeovo énomone ne ngixínopike, koane
yexoâtinenoemo yanê'e ákoyea itúkapu isoneú ngíxone nzóko, itea itúkeovo
póhutine íhikaxeonuke Nzá'a ne ngoyúho. 29 Yoko enepone Pahukónuti
nzímea yâyeke, anéye njokóyoke. Ako kurí íxanu mbóhuxeovo, vo'oku
kóyekune indúkea koekútihiko iko'élokexeati okóvo —kíxovokoxoane Jesus.
30 Uke'éxoane Jesus koyúhoyea ra koekútihiko, êno xâne kutipoâti.

Yuho Jesus koeku iteóvati ne pahúnevo yoko ovóheixoatiko

31 Ina kixovókoxoa Jesus neko jûdeuhiko kutipoâti:
—Enepomo hákoti itevóki ra ihíkauvoti yunzó'inopinoe, itimo koati
kaná'uti hokónuti 32 epó'oxo yexoâtimo ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko
Itukó'oviti, yane itívoatimo ne kotíveti kéyeku.
33 Ina kixôa jûdeuhiko:
—Uti ámoriponoiko Âbraum. Ako vitúkeovoku akaúti. Ná'ikopo koeti
“Itívoatinemo ne kotíveti kéyeku” kixínevi?
34 Ina yumopâ Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Uhá koeti xâne ovóheixoti
pahunévotike, koati ákau váhere kixovókuti. 35 Yoko enepone akaúti, ápe
hunókoku óvoheixea óvokuke únae. Haina kóyekutine xokóyoke. Itea
enepone xé'a ne únae, koati ákoti hunókoku óvoheixeaya. 36 Koeku itúkeovo
ûndi koitóvopinoe, undi Xe'exa Itukó'oviti, koati itévotine. 37 Énjoa itíkivonoe
koati ámoriponoiko Âbraum, itea kóyeane kehá'ayi képekinu vo'oku ákoyea
yakáha'a ne ínzikaxeopike. 38 Enepohikone kixovókuti noínjone itúkea Nzá'a,
énomone ngoyúho. Kene itínoe, hane itíko, neíxone itúkea yá'a.
39 Ina kixopâmaka jûdeuhiko:
—Âbraum vitúko ha'a ûti.
Itea hara kíxovokoxoa Jesus:
—Itukápuxo Âbraum itíkonoe yá'a, hékaikopo kixoku itúkeovo ne
Âbraum. 40 Itea koati yoposíkoti képekinu, undi koyuhó'inopeati ne
kaná'uti kixovókuti ngámone xoko Itukó'oviti. Ako ákoeneye kixoku
itúkeovo Âbraum. 41 Koati kixoku itúkeovo ne yá'a hekóponoe.
Ina kixopâhikomaka jûdeu:
—Haina uti apehí koêti ákoti há'a. Poéhaxo ne Ha'a ûti, énomone ne Itukó'oviti.

42 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Eneponi itukápuxo yá'a nê'e, mani koati ákoti omotóvonu yokóvo, vo'oku
koati úngeakune xokóyoke koeku nzímea yâyeke. Yoko hainámaka isoneú
ngíxone nzímea itea énomone pahukónu yâyeke. 43 Énjakapivo ákoinoke yexa
yûnzo? Vo'oku koati mokerexó keyîtinoe. 44 Itínoe koati hokoti Ndeâpu. Énomone
itíko yá'a. Yoko ukeátinekene, koati koépekenati nê'e. Ako káxuhevekapu nê'e
kaná'utike kixovókuti vo'oku akó'oti ne kaná'uti kixovókuti xokóyoke. Enepo
semekékexo, motókea kíxeaneye vo'oku koati kixóvokune. Koati semékenovo'iti
nê'e. Koatímaka poéheve ne uhá koeti semekénovo'iti. 45 Vo'oku ngoyúhoyea ne
kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, énomone ákoino yakútiponu. 46 Ápeikopo
xepákukenoe motovâti koyúhoyea ápeyea mbahúnevo? Koeku itúkeovo kaná'uti ra
yûnzo, ná'ikopo koeti ákoino yakútiponu? 47 Enepone xâne hokoti Itukó'oviti, usó
kóye kámokenoyea emó'u. Kene ákoinokenoe yakámokenonu, koati vo'oku ákoyea
itíkapunoe hokoti Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Yuho Jesus koeku Âbraum

48 Ina kixoá'ikomaka jûdeuhiko:
—Koati tokopóvoti visóneunopi itíkivo samarítanu, ûroevo ndémoniu,
isáyu'ixinovoke iséneu.
49 Yane hara kíxovokoxopamaka Jesus:
—Haina undi ûroevo ndémoniu. Koati ngahaná'ikoti iha Nzá'a, kene
yíxovonoe kémoke'eyinu. 50 Haina ombosíkoti inzáyu'ikeokono, itea ápe
kaha'aînonoati yoko énomone ponovô isóneunoa ra koekúti. 51 Koati emo'úti ra
yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone xâne hokoâti ra yûnzo, ákomo uké'exa pevóti.
52 Ina kixopâmaka jûdeuhiko:
—Kó'oyene véxoaneoxo itíkivo isayú'ixovoti isóneu, ûroevo ndémoniu.
Ivókovone Âbraum, koánemaka ne porófetahiko koyúhoti emo'u
Itukó'oviti mekúke, keyúhoikomaka ákoyeamo uké'exa pevóti ne xâne
itukoâti ne yiûho. 53 Ití'ikopo teyonéti ya voxú'ikene Âbraum? Ivókovo
nê'e, koánemaka ne porófetahiko. Kutí'ikopo íkitixapovo?
54 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Eneponi itukapu ûndi ihayú'ikopovo, ákoni itúkovoke ne
inzáyu'ikeokono, itea koati Nzá'a porexónu indúkeovo ihayú'iuti, enepone
keyúhonenoe itúkeovo Itukó'oviti Yúnae. 55 Itea ákonoe yéxa nê'e.
Undíne exôa. Eneponi ongoyúhoa ákoyea énja, mani kutipasí ngoépitinoe
indúkeovo semékenovo'iti. Itea énjoa nê'e, epó'oxo koati indukeâti yûho.
56 Elókea okóvo yoxú'ikene Âbraum noíxeamo ngaxéna. Yoko noíxoane,
koane hána'iti elókeyea okóvo vo'ókuke —kíxovokoxoane.
57 Ina kixopâmaka jûdeuhiko:
—Avo itépana sinkoenta koeti xénaena, keyúhoikomaka neíxi Âbraum?
58 Ina yumopâhiko Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Tumúneke ápeyea Âbraum, ámbene —kíxovokoxoane.
59 Énomone yanê'e, namú kixone mopôi ne jûdeuhiko kahá'ati koépekea Jesus, itea ipúhikopea Jesus neko hána'iti imokóvokuti ya Njeruzálem ákoti noiké'exopati.

Koitóva Jesus ne komití'iyeatinekene

9 1 Koeku yónea ne Jesus, noíxone hóyeno komití'iyeatinekene. 2 Ina kixôa íhikauhiko:
—Ihikaxotí, itúkinovoke komití'iyeatinekene râ'a vo'ókumea pahúnevo? áko'o vo'ókumea pahúnevo há'a yoko êno.
3 Ina yumopâ Jesus:
—Haina vo'oku pahúnevo, koane hainámaka vo'oku pahúnevo há'a yoko êno komítino ra hóyeno, itea maka iyúseane ne xunako Itukó'oviti ya xokóyoke. 4 Konókoti vitúkea ítuke ne Pahukónuti yâyeke koêkuiko ápeyea kaxena ûti, vo'oku simóvotimo hunókoku ne ko'ítukeyea ûti, kuteâti koêku enepo yotixóne. 5 Koêkuiko óveam ra kúveu mêum, ûndi kouhápu'iko xâne yara kúveu mêum —kíxovokoxoane Jesus.
6 Uke'éxone koyúhoyea, ina apurúko poké'eke, kalaká'ikoti móte ya hô'o. Ina veyôa ne móte kaláka'iu, kihu'íkoa ukékuke neko komítiti 7 ina kixôa:
—Kípeukeapanapu tánginake Silôe —kíxoane. (Yoko “pahoéti” koêti ne Silôe koêti.)
Ina pího neko komítiti kípoukeoponeovo. Yane ínixopone aukópovo.
8 Enepohikoneko múxone oveâti xêrerekuke óvoku, koánemaka ne po'ínuhiko xâne noixóheixoati ixómoyea épemo, hara kixókoko:
—Haîna râ'a ne komítiti ixómoti ivatá'ixo yómoti épemea? —kixókokonehiko.
9 Ina apê xâne xapákukehiko koêti:
—Énomone nê'e —kixoâti.
Itea hara kôe po'ínuhiko:
—Pó'iti, pohu akó'oti pahuíxa nê'e —koéhiko.
Ina kôe neko unatípeatine komítiyea:
—Énomoneoxo ûndi.
10 Ina kixôa xanéhiko:
—Ná'ikopo kixévotiye ínixepinoke?
11 Ina yumopâ:
—Ápe hóyeno koéhati Jesus kalaká'ikoti móte ipíhoati ungékuke. Yane pahúkonune ngípoukeoponeovo xoko tángi, enepone víhaxone Silôe. Úngeane mbího ngípoukeoponeovo, yane íninjopone —kíxovokoxoane.
12 Ina kixopâ'ikomaka xanéhiko:
—Ná'ikopo ne hóyeno?
—Ako énja —koéne yumopâhiko.

Epemó'ikoa farîzeuhiko neko hóyeno

13 Yane ina omokóno neko hóyeno unatípeatine komítiyea xoko
farîzeuhiko. 14 Yoko sâputu nekôyo, káxe koati sasá'itino evo jûdeu
kalaká'iko móte ne Jesus ya hô'o, enepo koitóva neko hóyeno. 15 Ina
epemó'ikoa farîzeuhiko neko hóyeno kixóvoku ínixopinoke.
Hara kíxovokoxoa hóyeno:
—Áhiukeonu móte ne hóyeno ina ngipoúkeoponovo. Kó'oyene
íninjopone —kíxovokoxoane.
16 Énomone ápeino po'ínuhiko farîzeu koêti:
—Hainá'ikopo páhoe Itukó'oviti neko hóyeno vo'oku ako teya sâputu
—koénehiko.
Itea ápe po'ínuhiko koêti:
—Na kíxoaye itúkeovo hóyeno pahukóvoti itukô haná'iti iyupánevoti
kuteâti râ'a? —koénehiko.
Énomone kutí'ino okopókokoti neko farîzeuhiko. 17 Ina kayukópahikomaka
épemo'ikea ne hóyeno unatípotine. Hara kixópahikomaka:
—Kene îti, na kó'inoaye iséneu koeku koíteovopi?
Ina yumopâ hóyeno:
—Kutí'inonu páhoe Itukó'oviti koyuhó'iyeati emó'u —koéne yumópope.
18 Yoko ako akútipoa tutíhiko jûdeu itúkeovoxo komití'iyeatinekene
inixópotine. Énomone iháxikinoahiko há'a yoko êno. 19 Yane ina
epemó'ikoahiko tuti jûdeu. Hara kíxoahiko:
—Énomone xí'a râ'a keyúhonenoe itúkeovo komití'iyeatinekene? Na
kixóvotiye ínixopinoke?
20 Ina yumopâ há'a yoko êno neko hóyeno:
—Véxoa itúkeovo xe'exa ûti râ'a, koane itúkeovo komití'iyeatinekene
21 itea ako véxa ínixopinokene, koane ako véxa koitóvati. Yépema'ika,
vo'oku úsotine. Énomonemo koyuhó'inopea koêku —kíxovokoxoane.
22 Yoko kó'inokeneye yûho neko há'a yoko êno, koati pikoti isóneunoa tutíhiko
jûdeuya. Vo'oku koyuhoâtine tutíyehiko yanekôyoke kópuhikopeokonomo ya
íhikaxovoku hó'e ne koêkuti koyuhoâti itúkeova Jesus ne Mésiya, enepone páhoe
Itukó'oviti koíteovo xâne. 23 Énomone koyúhoinoa há'a yoko êno neko hóyeno
itúkeovo úsotine ne xé'a, koane kónokea itúkeovo énomone épemo'ikohiko koêku.
24 Ina ihaxíkopamaka farîzeuhiko neko hóyeno unatípeatine komítiyea.
Yoko pí'apene iháxikoahiko. Hara kíxoa:
—Yokóyuhoa iháke Itukó'oviti itúkeovo koati kaná'utimo ne yihó'inovi.
Véxoa itúkeovo koati pahukóvoti neko hóyeno.
25 Ina kixôa hóyeno:
—Itúkeovo pahukóvoti, ako énja. Poéhane énjo ngomítiyea nóvo, itea
kó'oyene íninjopone —kíxovokoxoane.
26 Ina aukópamaka farîzeuhiko kíxea:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

—Na kixó'oye koíteovopi? Na kíxoaye poréxeopi ínixepi?
27 Ina yumopâ hóyeno:
—Ngoyúhoinopeanenoemeku, itea ákonoe yakútiponu. Na koeti kehá'ainonoe ngáyukopeakomaka? Keha'âtinoemea itíkivomaka íhikau ne hóyeno? —kíxovokoxoane.
28 Yane oríxoane farîzeuhiko. Hara kíxoahiko:
—Itíne itukóvo íhikau nê'e. Kene uti íhikau Muîse. 29 Véxone yúho'ixea Itukó'oviti, poéhane Muîse. Kene ne hóyeno kíxene, muhíkova úkeaku ako véxa —kíxoanehiko.
30 Ina yumopâ neko hóyeno:
—Kouhé'exovoti ákoyea yéxanoe úkeaku, itea íninjopone vo'ókuke.
31 Véxoa ákoyea yumapa xâne pahukóvoti ne Itukó'oviti, itea hane yumópo, teyoâti yoko itukeâti âha. 32 Ukeátine inâ apê ra kúveu mêum, ako kámeaku xâne ápeyea koitóvoti komití'iyeatinekene. 33 Eneponi hákoti itukovo páhoe Itukó'oviti neko hóyeno, ákoni ítone itúkea —kíxovokoxoane.
34 Ina kixopâmaka farîzeuhiko:
—Inípono itúkeovo iti xâne pahukóvoti ukeátinekene inâ yapê xoko mémaina, kehá'aikomaka íhikexivi? —kíxoanehiko.
Yane kópuhikeanehiko ho'úxinovoku hó'e.

Koêku ne po'ínuhiko xâne kutí koeti komítiti ikútixapovoti ponóvoti

35 Yoko eyékoxoane Jesus kixókonoku ne hóyeno koítovone. Itopónoane, hara kíxoa:
—Kitípoa ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne?
36 Ina yumopâ hóyeno:
—Kutí'ikopo nê'e motovâti ngutípea Unaém? —koéne.
37 —Énomone ra neíxone kó'oyene, enepora yuhó'ixopiti —kíxoane Jesus.
38 —Ngutípopi Unaém —koéne neko hóyeno, xaneâti ipúyukexea nonékuke ihayú'ikoati.
39 Ina kixoá'ikomaka Jesus:
—Nzimínoke yara kúveu mêum maka ínixapane ne komítiti, koane itúkapuneoxomaka komítiti ne po'okoâti itúkeovo iníxoti. Énomone ngoúhapu'iko, nzimínoke yara kúveu mêum —kíxoane.
40 Yoko ápe farîzeuhikoya kamokénoyeati yûho. Ina kixohíko Jesus:
—Hainámea keyuhoâti vitúkeovomaka komítiti?
41 Ina yumopâhiko Jesus:
—Eneponi itikápuxonoe komítiti, ákoni pehúnevo. Itea koeku íkitixapivonoe koati iníxoti koane exoâtimaka koêku ne kixovókutihiko, énomone kutí'ino anéyetiko pehúnevo —kíxoanehiko Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Íhokova Jesus ne koati únati koyónoti su'ûso ya éxetina

10 1 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone
kovesé'uxeovati ipi kûrapena ne su'ûso ákoti vekêa páhapeteake, koati
ómevoti koane hú'uxokenati nê'e. 2 Itea enepone vekeâti páhapeteake,
énomone koati koyonoâti ne su'ûso. 3 Yane enepone koyónoti pahapéti,
míhe'okinoa porexoâti ûrukeovo. Yoko éxoa su'ûso emó'u ne únae. Koati
îha veínoa únae íhaxea póhutihiko su'úsona, ina kopúhikoa meúkeke.
4 Enepo kopúhikoane uhá koêti ne su'úsona, inúxinoahiko. Yane
pihotínehiko ikéneke. Koáhati exeâtihiko emó'u. 5 Ako hokohí ixa xâne
ákoti itukapu únae. Kohó'iyeahiko vo'oku ákoyea éxea emó'u —koéne
Jesus.
6 Itúkinoa Jesus xanéhiko ra xêti apêti íhokoake ne âha íhikaxeahiko,
itea ako éxinahiko isóneu kixó'ekone.
7 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone páhapetea kûrapena
su'ûso, undíne itukóva. 8 Uhá koeti simôti tumúneke nzímea, hane koéneye
ómevoti yoko hú'uxokenati. Itea enepohikone kutí koeti su'ûso, ako itúkeake
ne yûho. 9 Undíne itukóvo ne koati kaná'uti pahapéti. Enepone vekónuti,
ngoitóvatimo. Epó'oxo kuteâti koeku su'ûso únati kátarakeovo, ipuhíkeati
kûrapena níkaxoponeovo yoko urúkopovatimaka, énomonemakamo
koéneye ne kutipónuti. 10 Koati simínoti oméxea ne ómevoti, koane
koépekea yoko kotóhineyea. Kene ûndi, nzimínoti motovâti yupíheovo
unáko koêku, ominoândimaka inámati apéyeati ákotinemo hunókoku.
11 —Hara ngoéneye koati únati koyónoti su'ûso usó koyêti ivókinova ne
su'úsona. 12 Enepone ahinoêti koyónoti su'ûso, póhutine tiûketi itúkinoa
ne itukéti, haina únae nê'e, koane hainámaka ítuke ne su'ûso. Enepo noîxo
yovîre keno'ókinoati, kohó'iyea, kurí kixôati ne óyonone. Yane ísukexoa

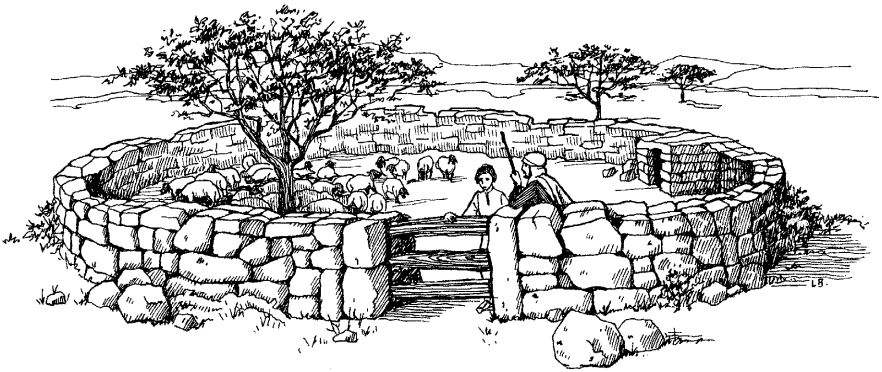

(Xoãum 10.1-9)

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

yovîre neko su'ûso kotohíneatine. 13 Kohó'inoke nê'e, vo'oku itúkeovo
tiûketi kahá'a kóyoninoake ne su'ûso, kene haina kaha'aînoati unako koêku
ne óyonone. 14 Kene ûndi, hara ngoéneye koati únati koyónoti su'ûso. Énjoa
ne óyononem koane éxonuhikomaka, 15 kuteâti koeku véxeokoko, ûndi yoko
Nzá'a. Yoko usó ngóye ivónginova ne óyononem. 16 Apêtimo po'ínuhiko
óyononem ákoti itukapu íhae yâye. Ngonokoâtimakamo nzo'úxopea
xapákuke râ'a. Ivavákoatihikomo ra yûnzo. Yane póhutiponemo ne uhá
koeti óyononem, epó'oxo mboéhanemo xapákuke ngoyonoâti.
17 —Hara ákoinoke omótovonu okóvo Nzá'a, vo'oku ivónginovamo ne
óyononem, ínamakamo enjepúkapa. 18 Hainamo apêti uke'éxoati ra omínjone.
Undínemo ihúnokoa kurikópati xoko Itukó'oviti. Ápe njunáko ínzunokea
koane inzáxikopea. Yoko Nzá'a porexónu ngíxeaneye —kíxovokoxoane Jesus.
19 Vo'ókuke neko yuho Jesus, aúkopovomaka okópeokoko ne jûdeuhiko.
20 Êno xâne xapákuke koêti:
—Ûroevo ndémoniu nê'e. Koati pepokéxovoti. Na koeti kémokenoinoa?
21 Itea ápe po'ínuhiko koêti:
—Ako ákoeneye yuho ûroevo ndémoniu râ'a. Koítovoikopo komítiti ne
ndémoniu? —koéhiko.

Epemó'ikokono Jesus xapa ayuíti iháxoneti Dedikásaum

22 Ya Njeruzálem yanekôyoke, koati kaxena kóyuipe jûdeuhiko
hó'eke. Énomone ne áyui íhaxonehiko Dedikásaum. Yoko kaxena kásati
yanekôyoke. 23 Hane véko ne Jesus varándanake ne hána'iti imokóvokuti
ya Njeruzálem, enepone iháxoneti Varándana Salúmaum. 24 Yane
ayákukoane jûdeuhiko. Hara kixóhiko Jesus:
—Námoye keyúhoyi itukóvotiye îti? Itukápuxo îti ne Mésiya, páhoe
Itukó'oviti koíteovovi, hákone hi'onó'uxivovi —kíxoanehiko.
25 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Ngoyúhoinopeanenoe, itea ákonoe yakutíponu. Enepora itukéti índuke
ya iháke Nzá'a, énomone exókopinoe indúkeovo koati páhoe. 26 Itea ákonoe
yakútiponu vo'oku hainánoe iti óyononem. 27 Enepone óyononem, ivávako
yûnzo. Énjoanehiko, koane hokóponuhiko. 28 Mboréxoahiko inámapoti apéyeati
ákotinemo hunókoku. Ákomo yanapa ipihóponovokutike, epó'oxo ákomo
hu'uxóponoati. 29 Enepone Nzá'a porexónoati, xunané'e ya uhá koêti. Ako itoâti
hú'uxopea xokóyoke. 30 Koati póhutine ûti, ûndi yoko Nzá'a —kíxovokoxoane.
31 Yane veyó kixone mopôi ne jûdeuhiko, mani hepókoti Jesus, kaha'âtihiko
koépekea kuteâti mani kíxoaku yanekôyoke. 32 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Êno únatinoe itukéti índuke xepákukenoe, páhoenonu Nzá'a indúkea.
Énomoneikopo kehá'aino hipókinu vo'ókuke?
33 Ina yumopâ jûdeuhiko:
—Haina únati itukéti hepókinopike ûti, itea koati vo'oku ákoyea tiya
Itukó'oviti, iti xâne kuteâti ûti itîkovoti Itukó'oviti —kíxoanehiko jûdeu.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

34 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Hainá'ikopo yutoxóvoti yane yutoéti hé'e, enepone Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse ne koêti: “Ngoé'epepo, itínoemaka kuteâti ûndi, undi Itukó'oviti”
koêti? 35 Itukovo “Itínoe kuteâti ûndi, undi Itukó'oviti” kixoâti Itukó'oviti neko
xâne iyónoku yûho mekúke, yoko ako omótova pahúkeovo ne emo'u Itukó'oviti,
36 ná'ikopo koeti “Itîkovoti Itukó'oviti” kixínenunoe, vo'oku ngoyúhoyea indúkeovo
Xe'exa Itukó'oviti? Koáhati undi noívokoe itúkea sasá'iti ítuke, koane undímaka
páhoe yara kúveu mêum. 37 Eneponi hákoti indukôa itukéti kuteâti ítuke ne Nzá'a,
ákoni okónokoa kitípinunoe. 38 Itea koeku indúkea kuteâti ítuke Nzá'a, yusíkoti
ákoyea yakútiponu itea vo'ókuke ra itukéti índuke, mani konokoâti kitípinu. Yane
mani yexínoati iséneu itúkeovo póhutine ûti, ûndi yoko Nzá'a, koeku ápeyea ne
Nzá'a njokóyoke, koêkumaka ámbeyea xokóyoke —kíxovokoxoane Jesus.
39 Yane kahá'apoanemaka jûdeuhiko iká'akea, itea itópeovamaka Jesus.
40 Ina kayukópovomaka yónea ne Jesus poixô'oke huvêo, enepone
Njôrdaum, xoko óvoheixoku Xuaum Mbátita áhikexea xâne yanekôyoke
inâ turixóvo áhikea. Yane ôvane Jesus-ya. 41 Yoko koati êno xâne
pihinoâti. Hara koe yuhóhiko vo'ókuke:
—Ako iyupánevoti ítuke ne Xuaum Mbátita kuteâti ítuke râ'a, itea uhá
koeti yuho Xuâum vo'ókuke ra hóyeno, aínovo koati kaná'uti —koénehiko.
42 Yoko ako yumáxapu kutípoti Jesus xapákuke neko xâne.

Ivokóvo ne koéhati Lâsaru

11 1 Ápe hóyeno ka'aríneti koéhati Lâsaru, íhae kali ipuxóvokuti
iháxoneti Mbétanea, óvokumaka Mâriya yoko Márta,
mokéxahiko. 2 Enepone Mâriya, mokéxa ne ka'aríneti, énomone neko
ovohévexoti Jesus xêru koane kihuhévexopati ya híyeu tûti. 3 Enepone
mokéxahiko Lâsaru, ápe páhoe xoko Jesus. Hara kixóponoa:
—Unaém, ka'aríneti ne ínikene, enepone ákoti omotóva yokóvo —kíxoane.
4 Eyekóxoane Jesus, hara koéne:
—Enepone arinéti, hainamo koepékoati itea iháyu'ikeokonokemo
xunako Itukó'oviti vo'ókuke, epó'oxo inzáyu'ikeokonokemakamo, undi
Xe'exa Itukó'oviti —koéne.
5 Yoko koati ákoti omotóva okóvo Jesus ne Mâriya yoko po'ínu, enepone
Márta, koánemaka Lâsaru, âyo. 6 Ikénepoke eyékoxinea Jesus ká'arineyea
ne Lâsaru, pí'apoakomaka káxe óvoheixoa ne óvoheixoku. 7 Yane hara
kíxovokoxoa Jesus neko íhikauhiko:
—Hingá, vaúkapapu ya Njúdeya.
8 Ina kixôa íhikauhiko:
—Ihikaxotí, koati âvoti axu'íkenepo ike kahá'ayea koépekeopi ya
mopôi ne evo jûdeuya, keyúhoikomaka yaúkopivoya?
9 Ina yumopâ Jesus, itukínoati íhixovoke:

—Nduse ákoikopo ákoe ne ôra ya káxe? Itukovo yoneâti káxe ne xâne, ako ikaxáhevexoati. Koáhati iníxoti vo'oku uhápu'ine ne kauhápu'ikoati ra kúveu mêum. 10 Itea itukovo yoneâti yóti ne xâne, ikáxahevexovo vo'oku ákoyeane kouhápu'ikoti xokóyoke —koéne.
11 Ina kixovókoxopaikomaka:
—Imókone neko vínikone Lâsaru itea mbihinoâti, ngoyúkoponoati.
12 Ina kixoáhiko íhikau:
—Unaém, enepo itukapu imókoti, ákoneikopomea yuvâti —kíxoanehiko.
13 Yoko "ivókovone" koêti neko yuho Jesus. Itea ikútixati íhikauhiko koati imókoti. 14 Ina kauhápu'ikinoa Jesus koêku. Hara kíxovokoxoa:
—Ivókovone Lâsaru. 15 Epó'oxo elóke ongóvo ángo'oyea xokóyoke maka yakútiponunenoe. Hingayá, naíxapana ûti.
16 Ina kixovókoxo ha'ínehiko ne Túme, enepone íhautimaka Hapáparu:
—Hingá, maka xané víxane koépekeokono —koéne.

Jesus itukóvo koexépukopoti ivokóvoti

17 Koeku símea ne Jesus ya Mbétanea, itone koaturu koeti káxe ike ekóxinevo ne Lâsaru. 18 Yoko mopó'amea kílomituru kíxoaku Mbétanea ne Njeruzálem. 19 Koati ênoti jûdeu óvokuke Mâriya yoko Márta kouhépekoponeati isóneu ike ivókinevo âyo. 20 Eyekóxoane Márta kenó'okea ne Jesus, pihóne okótumonexea. Kene Mâriya, ôvane óvokuke. 21 Tokopóne Jesus ne Márta, hara kíxoa:
—Unaém, eneponi yáva yâye, ákoni ivákapu ne âyom. 22 Itea enepo yepêma Itukó'oviti kó'oyene, énjoa poréxeopeamo ne yépemoake.
23 Ina kixôa Jesus:
—Iyukópovotimo ne yâyo.
24 Yane hara kixópamaka Márta:
—Énjoa iyúkopeovomo simapúne exépukopope xanéhiko yaneko auké'ene ra kúveu mêum.
25 Ina kixôa Jesus:
—Undíne itukóvo koexépukopoti ivokóvoti, mborexópatimaka inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Enepone kutipónuti, yusíkoti ivókeovone itea kóyeanemo iyúkopeovo. 26 Heú koeti kutipónuti inamápoti ya njokóyoke, ákomo uké'exa pevóti. Kitípoa ra yûnzo?
27 —Êm Unaém, ngutípoa —kíxoane Márta. —Ngutípoane itúkeovo îti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovovi. Iti Xe'exa Itukó'oviti kúxone ûti símeamo yara kúveu mêum —kíxoane.

Koeku Jesus iyô

28 Uke'éxone koyúhoyea ne Márta, ina ihaxíkopono Mâriya, enepone po'ínu, motovâti ákoyea po'i kamoâti. Hara kíxoa:
—Simóne ne Ihíkaxoti. Îti iháxiko —kíxoane.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

29 Kamoáne Mâriya, xepú koéne, pihóne xokóyoke. 30 Yoko avo
ûrukapa Jesus ne kali ipuxóvokuti, óvoheixoakone xoko tokópeaku
Márta. 31 Enepohikoneko jûdeu ovóheixeati óvokuke ne evo Mâriya
kouhépekoponeati isóneu, noixoâne exépukea, hokó kíxoane,
ikutíxatihiko, iyóponoti xoko ekóxokonoku âyo.
32 Simoáne Mâriya ne Jesus ya xoko óvoheixoku, ipuyuké kó'iyeane
nonékuke koane kíxea:
—Unaém, eneponi yáva yâyeke, ákoni ivákapu ne âyom —kíxoane.
33 Noixoâne Jesus íyoyea koánehikomaka neko jûdeu hokoâti, yupihovó
koéne kotíveyea isóneuke xaneâti hána'iti kóseanayea. 34 Ina kôe ne Jesus:
—Ná'ikopo yekóxoanoe?
Ina yumopâhiko:
—Yókone Unaém, neíxapana —kíxoanehiko.
35 Yane íyone ne Jesus.
36 Ina kôe ne jûdeuhiko:
—Neíxoa koêku? Koati yupihóvati ákoyea omótova okóvo nê'e —koénehiko.
37 Itea ápe po'ínuhiko koêti:
—Koítovopepo komítiti râ'a. Manímea apêti kíxoaku motovâti ákoyeani
ivákapu neko Lâsaru —koénehiko.

Koexépukopa Jesus neko Lâsaru

38 Yupihovó koéneoxomaka kotíveyea isóneuke Jesus. Úkeane pího xoko
ekóxokonoku Lâsaru, kali hána'iti uhôro kehoéti mopoíke. Yoko ápe pú'iti
mopôi exéxeokonoke. 39 Ina pahukôa Jesus veyópeokono ne mopôi. Itea
hara kíxoa Márta, mokéxa neko ivokóvoti:
—Unaém, xúnatine ihópune, vo'oku koáturuxopene káxe kó'oyene ike
ekóxinevo.
40 Ina kixôa Jesus:
—Ákoikopo ínjapimeku neíximo xunako Itukó'oviti enepo yakutípo
yûnzo? —kíxoane.
41 Ina veyopókono neko mopôi. Yane hara kôe ne Jesus koeku
komómoyea vanúke:
—Pai, aínapo yákoe vo'oku kéminu. 42 Énjoa kéyeyikune kéminu,
itea kó'inokeneye yûnzo kó'oyene vo'ókuke ra êno xâne yâyeke, maka
akútiponune itúkeovo îti pahukónu nzímea yara kúveu mêum —koéne.
43 Uke'éxone koyúhoyea nê'e, kóhonokoxo emó'u kó'iyea:
—Lâsaru, ipíhikapa meúkeke! —koéne.
44 Yane iyúkopovo ne ivokóvoti, ipúhikopone meúkeke koane ínayea
aú'okexovo hêve yoko vô'u, koane aunoné kó'iyea ya léhu. Ina pahukôa
Jesus kúxe'okopeokono motovâti yonópea.

(Xoãum 11.44)

Oposíkokonone kixoku koépekeokono ne Jesus
Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2

45 Xapákuke neko jûdeu noixóponoti Mâriya óvokuke, êno kutípoti
Jesus noixeâne ítuke. 46 Itea pihóne po'ínuhiko jûdeu xoko farîzeuhiko
éto'okoponea koêku ne ítuke Jesus. 47 Yane ho'úxohiko koati payásoti
yúhoikovoku jûdeuhiko ne tuti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'o ne
farîzeuhiko. Ina koehíko:
—Namo víxaneye? Koati ênoti iyupánevoti ítuke ne hóyeno!
48 Enepomo sikáne ûti, kutipoâtimo heú koeti xâne. Yane keno'ókotimo

ne payásoti ya utíke íhae Róma uke'éxoatimo ra sasá'iti péti vimókovoku,
koánemakamo ra poké'exa ûti —koénehiko.
49 Yoko ápe Kaífa xapákukehiko. Énomone neko koati payásoti ya uhá koeti
sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yaneko xoénae. Hara koe yûho xapákuke:
—Ako yéxonenoe! 50 Ako kali iséneunoa ra koekúti! Unatíneoxo ápeyea póhuti
hóyeno ivokínovati ra xanéhiko ya koêkuni itúkeovo poké'exa ûti uke'éxokono
koane uhá koeti xanéhiko yara poké'exake ûti ivokóvo —kíxoanehiko.
51 Yoko enepone yûho, haina ukeâti xokóyokene, itea vo'oku itúkeovo koati
payásoti ya uhá koeti sasedóti yaneko xoénae, poréxoa Itukó'oviti koyúhoinoa
koêku ne âvoti simâpu kaxéna, koyuhoâti ivókinovamo Jesus ne xâne yane
poké'exa jûdeu. 52 Yoko haina pohúneti xanéhiko poké'exake jûdeuhiko
ivókinovomo, itea ivokínovotimaka ho'úxopea uhá koeti xe'éxaxapamo
Itukó'oviti, koêkuti óvohikoku, itukópatihiko póhutipone ikéneke.
53 Ukeátine neko káxe, koúsokone isóneuno Jesus ne tutíhiko jûdeu
koépekeamo. 54 Hukinóvotipo ákoyeane íhikaxa ne Jesus xapa jûdeuhiko.
Pihópone kalíke pitivóko koéhati Efarâim xe'o mêum ákoti apêti.
Énomone óvoheixo koánemaka íhikauhiko.
55 Yoko yé'exovone Páskoa yanekôyoke, áyui jûdeu ya hó'eke.
Hukinóvoti enó'iyea xâne ukeâti neko óvoheixoku Jesus yonotihiko
Njeruzálem tumúneke kaxena áyui, motovâti kasása'ikeovo kuteâti koeku
páhoenoa hó'e itúkea. 56 Enepohikone xâne ya Njeruzálem, opósi'ixohiko
Jesus. Koeku óveahiko yane hána'iti imokóvokuti, hara kixókoko vo'ókuke:
—Na kó'inoaye iséneu, keno'ókotiperameamo? ákoʼo ákoperameamo
kená'aka ayuítike —kixókokohiko.
57 Yoko pahúkoane farîzeuhiko yoko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu
hó'eke, kónokea koyúhoyea óvoheixoku Jesus áva xâne noixoâti, motovâti
iká'akoponeahiko.

Jesus ya Mbétanea

Mt 26.6-13; Mk 14.3-9

12 1 Sei koé'iko káxe âvoti tumúneke neko áyui jûdeu hó'eke koéhati
Páskoa, pîho Jesus ya Mbétanea, óvokuke Lâsaru, enepone ivokóvoti
koéxepoepo. 2 Itúkohiko ênoʼ nikokónoti vo'oku símea Jesus. Márta itukóvo
kaunákoti mêsa. Kene Lâsaru, kahá'ine Jesus yoko po'ínuhiko xâne xe'o mêsa.
3 Yane ápe xêru yupihóvoti hepíko, ainóvoti nârdu ákoti ánahi véyone Mâriya.
Yoko puhí koeti íhakuke neko xêru. Ina ovohévexo Jesus koane kíhuhevexopea
ya híyeu tûti. Yupihovó koéne uheko ihópune ne xêru ya uhá koeti kúveu neko
ovokúti. 4 Ina kôe ne Juda Iskarióti, po'inu íhikau Jesus, enepone itûkoheovoti
koeku hókea Jesus, enepone kurikoâtimakamo xoko xanéhiko puvâti:
5 —Mani ênoʼ tiûketi ovâti ra xêru akavánevo, kuteâti námoe xâne
ko'ítuketi ovâti yehí koeti kohê. Na koeti ákoino akávanevo, ínani
parekéxakana xanéhiko ákoti apeínoati ne ésa'i? —koéne.

6 Kó'inokeneye yûho, haina vo'oku yónea okóvo ne xâne ákoti
apeínoati, itea vo'oku itúkeovo koyónoti tiûketina evo Jesus, yoko
kóyekune véyea apê tiûketi urúkovoti íhakuke.
7 Ina yumopâ Jesus:
—Síkeane ra sêno. Unákinoake ne xêru motovâti kíxeonuneye, inúxoatine
ne kixókonokumo ngoxé'u engaxápune. 8 Kóyekunemo xepákukenoe ne xâne
ákoti apeínoati, itea ákomo ángoyeneye xepákukenoe —kíxoane.

Itûko isóneu ne tuti jûdeu koépekea Lâsaru

9 Yupihovó koe êno xâne xapákuke jûdeu eyekóxoati símeane ne Jesus ya
Mbétanea. Úkeane noixóponoahiko. Haina pohúneti vo'oku Jesus pihínohiko,
itea noixóponotimaka Lâsaru, eneponeko ivokóvoti koéxepoepo Jesus.
10 Yoko koúsokonehiko isóneu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke
koépekeamaka Lâsaru 11 vo'oku koati ênoti jûdeu hokópoti Jesus vo'oku Lâsaru.

Ihayú'ikokono Jesus urúkovo ya Njeruzálem
Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40

12 Poéha káxe ikénepoke, eyékoxonehiko kenó'okea Jesus ya Njeruzálem neko
êno xâne komomóponoti áyui Páskoa. 13 Ina veyohíko tuti exáte, yane pihónehiko
okótumonexea Jesus xaneâti vaúkexeahiko. Hara koéhiko yûho vaúkexea:
—Koati hána'iti ihayú'iuti rakéne. Viháyu'ika ra páhoenovi Vúnae
Itukó'oviti. Énomone ra natina ûti, uti izaraelíta —koénehiko.
14 Yoko ísimokono xe'exa njuméntu xoko Jesus, ina ivu'íxoa kuteâti
koêku ne kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:
15 “Hákonoe píke, itínoe íhae Njeruzálem, vo'oku harakéne netínanoe
ivu'íxoti xe'exa juméntu” koêti.

Zacarias 9.9

16 Yoko avo éxa íhikauhiko Jesus kixó'ekone neko yutoéti yaneko
káxe, itea itukópovone hána'iti ihayú'iuti ne Jesus ya xoko Itukó'oviti ike
exépukopine ukópea xapa ivokóvoti, yane puyákovanehiko okóvo íhikau
neko kúxotihiko yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koyuhó'iyeati koêku,
koane exó kixóponea tokópeovoxo.
17 Enepohikoneko êno xâne noíxoti Jesus koéxepukopea Lâsaru
ukópea xapa ivokóvoti, koyúhopane neko noíxone xapákuke xanéhiko.
18 Énomonemaka okótumonexino Jesus neko êno xâne vo'oku eyékoxea
koêku neko hána'iti iyupánevoti ítuke. 19 Ina kixokókohiko ne farîzeu:
—Yokómomapihinoe, ákomo víta vo'oku heu-heú koéne xâne xokóyoke
—kixókokonehiko.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kahâ'a noíxea Jesus ne ngerêkuhiko

20 Xapákuke neko xanéhiko ihayú'ikoponoti Itukó'oviti xapa ayuíti hó'eke,
ápemaka xâne ákoti itukapu jûdeu, enepone ngerêkuhiko. 21 Énomone
yuhó'ixopono Filípi íhae pitivóko iháxoneti Mbetâsaida ya Ngalíleya,
koyuhó'inoatihiko kahá'ayea noíxea Jesus. 22 Pihóne ne Filípi éto'okoponea
Ándere. Yane pihóne neko pi'âti éto'okoponeamaka Jesus. 23 Ina kixoáhiko Jesus:
—Simóvone kaxena indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undi íhae vanúke
ikútipasikoponovoti xâne. 24 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka:
Enepone ake nonéti, kuteâti ake tirîku, enepo hákoti irikópovo poké'eke,
hákotimaka ekoxópokono, kôyeanemo kóyeku. Itea enepo ekaxápakana,
enópomo há'i pôreu. 25 Koêkuti xâne ákoti omotóvo okovo koúhepekea
kóyeku yara kúveu mêum, evókotimo mani unako koépoku xoko
Itukó'oviti. Itea enepone xâne ákoti yuixápu ne mani unako kóyeku yara
kúveu mêum, énomonemo unatî koépoku xoko Itukó'oviti ákotinemo
hunókoku. 26 Enepo áva xâne kahá'ati itúkea índukexeake, konókoti
hókeonu. Yoko koêkutimo véngoku, énomonemakamo véko. Epó'oxo áva
xâne itúkoti índukexeake, kahaná'ikoatimo Nzá'a —kíxoanehiko Jesus.

Koyuhôa Jesus koêku ne ivókovope

27 Ina koe'íkomaka:
—Koati hána'iti tiveko inzóneu. Námeamo ángoeneye? “Keítapunu
yara ôra nzímokune” ínjamea ne Nzá'a? Itea ako omótova vo'oku koati
énomone nzimíno yara kúveu mêum. 28 Pai, kehána'ika ra îhe —koéne.
Énomone yanê'e, apé koéne emo'úti inu'íxoti vanúke. Hara kôe:
—Ngahána'ikoane, epó'oxo ngahaná'ikopatikomakamo kó'oyene —koéne.
29 Yoko enepohikoneko êno xâne ho'uxóvotiya, kamoánehiko neko
emo'úti, koyúhoahiko itúkeovo xururúkoti. Kene po'ínuhiko, hara kôe:
—Koati ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti yuhó'ixoa —koénehiko.
30 Ina kourápu'ikinoahiko Jesus koêku. Hara kôe:
—Haina vo'ónguke itea ve'ókukenoe ápeino ne emo'úti. 31 Simóvone
kaxena koúhapu'ikeokonoku ipíhoponeokonomo ne xâne yara kúveu mêum
vo'oku váhere kixoku itúkeovo, koane veyopókonotinemo ne Satánae
itúkeovo pahúkoti yara kúveu mêum. 32 Kene ûndi, enepo ngaexépukakanane
ungeâti poké'e, inzímotimo uhá koeti kó'iyeovoku xâne njokóyoke —koéne.
33 Kó'inokeneye ne yûho, exókoati kixókumo koêku ivakápu.
34 Ina kixôa xanéhiko:
—Enepone véxone ya yútoeke porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti
mekúke, ákomo ivákapu ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.
Ná'ikopo koeti keyúhoino kónokea koéxepukeokono ukeâti poké'eke ne íhae
vanúke ikútipasikoponovoviti, uti xâne? Kutíyaikopomea nê'e? —kíxoanehiko.
35 Ina yumopâhiko Jesus:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

—Ákonemo áxu'ikene yâye xepákukenoe ne kouhápu'ikoti xâne.
Víkaikopo uhapú'itike koêkuiko ápeyea xepákuke maka hákone simôpi
hahákuti. Vo'oku koêkuti yonôti xapa hahákuti, ako exa yónoku. 36 Koeku
ápeyeako xepákukenoe ne kouhápu'ikoti, yakútipoanoe motovâti
itíkopivo kouhápu'ikotimaka po'ínuhiko xâne —kíxovokoxoane Jesus.
Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ipúhikopeane xapákuke. Yane ákone
kûrivakaxapa.

Ako akútipo Jesus ne jûdeuhiko

37 Upánini enó'iyea iyupánevoti ítuke Jesus, hoénaxovope xunáko
xapákuke neko xâne, kóyeane ákoyeahiko akútipoa. 38 Kó'inokeneye,
koati tokopóvoti neko yútoe porofeta Izâiya mekúke, enepone koêti:

> “Unaém, ako kutipoâti ra yemó'u koyúhone ûti. Ako iyukínovati
> isóneu ne hána'iti xináko képuhiu xapákuke” koêti.

Izâiya 53.1

39 Ene ákoino omótova kutípeahiko, kuteâtimaka koeku kó'iyea po'íke
yútoe Izâiya, enepone koêti:

> 40 “Poréxoa Itukó'oviti ákoyea itópoinoake komómoyea ya ûke. Poréxoamaka
> kótiu'ikea omíxone ákoinoke itópoinoake noíxea ya ûke. Énomonemaka
> ákoino éxina isóneu koêku, koane énomonemaka ákoino aúkapapu
> xoko Itukó'oviti. Koati ákoinokemakamo kaítapa Itukó'oviti” kôe.

Izâiya 6.10

41 Kó'inokeneye yuho Izâiya, vo'oku noíxeane yanekôyoke itúkeovo
koati hána'iti ihayú'iuti ne Jesus, koane koyúhoyea koêku.
42 Kóyeane enó'iyea kutípoti Jesus xapákuke neko tutíhiko jûdeu,
itea he'ono'ú kixóvohiko hókea vo'oku píkea éxea farîzeuhiko. Koati
pikotíhiko kópuhikeokono íhikaxovokuke hó'e eneponi exâ farîzeuhiko.
43 Koáhati ainóvoti oposí'ixoti úhepeyea isóneunoa xanéhiko ya koêkuni
itúkeovo Itukó'oviti kahá'ahiko úhepeyea isóneunoa.

Koyuhôa Jesus kixókonokumo ne xâne ákoti akutípoa

44 Ina kohonóko emó'u ne Jesus. Hara kôe:
—Koêkuti xâne kutipónuti, haina póhutine ûndi kutípo, itea hane
kutípoxo enepone Pahukónuti nzímea yara kúveu mêum. 45 Koane
koêkuti noixónuti, koati noixoâtimaka neko Pahukónuti nzímea yâyeke.
46 Nzimínoti ngoúhapu'ikea xâne yara kúveu mêum, maka hákone ovóheixo
hahákutike ne póhutihiko kutipónuti. 47 Enepo áva kamoâti ra yûnzo
ákotimaka itukâ, haina ûndi pahukoâmo ipíhoponeokono, vo'oku haina
nzimínoti mbahúkopea xâne ipihóponovokutike, itea nzimínoti ngoíteova.
48 Enepone ákoti akahá'anu, ákotimaka akutipo yûnzo, anêko exókoati

yonópeamo ipihóponovokutike. Enepone ihíkauvoti yûnzo, énomonemo
exókoa yonópeamo ipihóponovokutike simapúne hunókoku ra mêum.
49—Haina ukeâti njokóyoke ra yûnzo, itea koati Nzá'a, enepone
Pahukónuti nzímea yara kúveu mêum, exókonu nóngone ngoyúhoyea koane
nóngone ngoúhapu'ikea xapa xâne. 50 Enepone páhoenonu ngoyúhoyea,
énjoa itúkeovo énomone porexô xâne inámati apéyeati ákotinemo
hunókoku. Yoko enepora yûnzo, koati kuteâti páhoenonu Nzá'a ngoyúhoyea.

Kipohévekexoa Jesus ne íhikauhiko

13 1 Yanekôyoke, koati tumúneke Páskoa, enepone áyui jûdeuhiko hó'eke.
Éxoane Jesus símeovone kaxena ipúhikopea yara kúveu mêum
koane káyukopeovo xoko Há'a. Yoko enepone ákoyea omótova okóvo Jesus
neko hokoâtihiko yara kúveu mêum, tukú kíxoa yaneko pihopóne. 2 Énomone
yanekôyo, nikotíhiko evo Jesus xapa Páskoa. Yoko tumúneke nê'e, ípihoane
Ndeâpu isóneuke Juda Iskarióti, xé'a Símaum, kuríkeamo Jesus xoko xanéhiko
puvâti. 3 Éxoamaka Jesus ápeyea xunáko, póneake Há'a, oúkeke uhá koeti koekúti,
koane éxoamaka itúkeovo úkeakune xoko Itukó'oviti yoko káyukopeovonemo
xokóyoke. 4 Ya koeku níkeakohiko, exépukone ne Jesus, ina kurikôa ne hamá
koeti ípovo oveâti oúkeke ne po'i ípovo. Yane ina véyo váhere ika'ákoa no'ékuke,
5 ínamaka véyo úne koane kóhokeane mbásiyake. Yane turíxovone kipóhevekexea
íhikau koane kíhuhevekexopea yane váhere iká'ae no'ékuke.
6 Ina kixôa Simaum Pêturu ahi'ókovane Jesus:
—Unaém, itínemo kipohévexonu?
7 Ina yumopâ Jesus:
—Avo yéxina iséneu ra índuke kó'oyene, itea yexoâtimo tumúneke.
8 Ina kixoá'ikomaka Pêturu:
—Ákomo kalíhuina kipéhevexinu.
Itea hara kixópa Jesus:
—Enepomo hákoti ngipohévexopi, ákonemo omótova hékinu.
9 Yane hara kixópanemaka Pêturu:
—Unaém, hákoikopo poehâne njêve itea kipé'ikamaka ra vô'um koane ndûti.
10 Yane hara kixópamaka Jesus:
—Enepone xâne ahíkovotine, sasá'ipone. Poéhane hêve kopití'ipo
koêkuiko ixómoyea yónokexo, kónokinoke kipóhevexeovo. Kene
hâxa, uhá koene sasá'ipea. Énomonemaka kénenoeye koeku itíkivo
ngasása'iupone. Itea ako heú yákoenoe itúkeovo sasa'ípotine —kíxoane.
11 Vo'oku éxoane Jesus itukóvotiye ne itûkoheovoti xapákuke ne
hokoâti, enepone kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti. Énomone kó'ino:
“Ako heú yákoenoe itúkeovo sasa'ípotine” kó'ino.
12 Uke'éxoane Jesus kipóhevekexea ne íhikau, yane itúkopane ne hamá
koeti ípovo ina aukópovo xe'oku mêsa. Hara kíxovokoxo íhikau:

(Xoãum 13.12)

—Yéxoanenoe koêku ne índukeinopi? 13 Íhexinunoe Ihíkaxoti koane
Yúnae. Yoko koati tokopóvoti ne yiûho vo'oku kaná'uteoxo indúkeova.
14 Koeku íngutipasikeovo ovoxéti ngipóhevexeopinoe, undi Yúnae yoko
Ihíkaxopiti, yusikónemaka kíxikokoneye. 15 Vo'oku koati indukínopitinoe
hékone motovâti itíkimaka kuteâti ra índukeinopinoe. 16 Koati emo'úti ra
yunzó'inopi, ivévakanoe: Haina ahinoêti payasô yane pátarauxa. Koane
hainámaka pahoéti payasô yane pahukoâti. 17 Koeku yéxinoe ra koekúti,
koati únatimo kêku enepo itikâ.
18 —Enepora yunzómeku, haina uhá ketínoe ngíxo, vo'oku é'exo
ngíxoixoane ne noívongoeponehiko. Kó'inokeneye, koati tokopóvoti kíxone
ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti mekúke xoko kó'iyeaku: "Enepone ixómoti
iníkonu, ainovó koe énomone vaheréxinonu ítuke" koêti. 19 Éndo'okinopikenoe
kó'oyene maka enepo avané'e ne koekúti, yakútipoanenoe indúkeova
ne ngixínopike. 20 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Koêkutimo
ivavákoati ne mbáhoe, undímakamo ivávako. Epó'oxo koêkutimo ivavákonuti,
koati ivavákoati ne Pahukónuti nzímea yara kúveu mêum —kíxovokoxoane.

Exókoa Jesus itukóvotiye ne kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti
Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23

21 Uke'éxoane Jesus koyúhoyea, yupihovó koéne kotíveyea isóneu ina
kixovókoxo íhikau:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Anéye póhuti xepákuke itûkoheovoti koeku hókeonu, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxovokoxoane.
22 Yane noinoneké kixókokone ne íhikauhiko, akó'oti hapiké'eka itukóvotimoye xapákukehiko. 23 Yoko ápe póhuti íhikau Jesus xêrerekuke, enepone ákoti omotóva okóvo Jesus. 24 Vô'u veínoa Simaum Pêturu éxokea nê'e kahá'ainoa épemo'ikea Jesus itukóvotiye ne kíxone. 25 Yane hara kixo Jesus neko íhikau isu'oo koyeâti xa'ákuke:
—Unaém, kutíyane ne kíxe?
26 Ina yumopâ Jesus:
—Énomonemo ne mbôreu itátane pâum ngaláka'iu utókuke —kíxoane.
Yane veyone itátane pâum ne Jesus, ina kalaká'ikoa utókuke, ina porêxo Njûda, xé'a Simaum Iskarióti. 27 Ehá'axo namúkoa Njûda neko itátane pâum, ûrukovane Satánae. Yane hara kíxoa Jesus:
—Yéhaka itíki ne ítikemo —kíxoane.
28 Yoko ako ápahuina xapákuke neko ovoti xe'o mêsa exínoati isóneu kó'inokeneye neko yuho Jesus. 29 Vo'oku itúkeovo Njûda koyonínoa tiûketinahiko, ápehiko ikutíxati pahukoâti Jesus ne Njûda vanéxoponea nókone vo'oku ayuíti, áko'o itúkeovomea pahukoâti pôrekexoponea tiûketi xoko xâne ákoti apeínoati.
30 Ehá'axo namúkoa Njûda neko itátane pâum, ipúhikopeane xapákuke. Yoko yótine yanekôyo.

Inámati koekúti páhoenovi Jesus vitúkea

31 Ipuhíkopeane Njûda xapákuke, ina kixovókoxoa Jesus ne íhikau:
—Oránane éxeokono indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Epó'oxo vo'ónguke, iyúseotinemakamo itúkeovo hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti. 32 Koeku ngoúhapu'ikea itúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti, koati Itukó'ovitimo kouhápu'iko indúkeovomaka hána'iti ihayú'iuti. Yoko kouhápu'ikoatimo kó'oyene. 33 Itínoe kutí ngíxone kálihunoe nje'éxaxapa, ákonemo ánju'ikene xepákukenoe. Yoposíkonutinoemo itea kuteâti yunzó'inoa ne jûdeuhiko yanekôyo vo'oku yonómboku, kúteanemaka ne yunzó'inopinoe kó'oyene: Enepora yonómboku, avo omótova yenópi kó'oyene. 34 Anéye inámati mbáhoenopinoe itíki: Hako motovókoko yokóvo. Kuteâti ngixópiku ákoyea omótovopinoe ongóvo, énomonemaka íxekakaneye. 35 Yane heú koetímo xâne éxea itíkivo ínzikau, enepo hákoti motovókoko yokóvo —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Pêturu
Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34

36 Ina kíxo Jesus ne Simaum Pêturu:
—Ná'ikopo yenópo Unaém?
Ina yumopâ Jesus:

—Avo omótova yéni xoko yonómboku yara koeku kó'oyene, itea
áxu'ikenevo ínamo omotóva hékinuya.
37 Ina kixopâmaka Pêturu:
—Unaém, na koeti ákoino omótova nzókeopi yara koeku kó'oyene?
Okonókovo, usó ngóye ngoépekeokono ve'ókuke.
38 Ina kixopâmaka Jesus:
—Usó kéyeoxo képekikono vo'óngu? Koati emo'úti ra yunzó'inopi,
ivévaka: Tumúnekemo éneyea ne tapî'i, mopo'âtinemo keyuho ákoyea
yéxanu —kíxoane.

Jesus itukóvo xêne yonópoti xoko Itukó'oviti

14 1 Ina kixopâmaka Jesus ne íhikauhiko:
—Hákonoe aina kixe iséneu. Koeku kívivo Itukó'oviti,
kivápunumaka. 2 Ako yumáxapu iháxakoku kúveu ne óvoku Nzá'a.
Eneponi hákoti koené'eye, ákoni ínjapineye. Koati ngounákopinopitinoemo
yóvokuya. 3 Mbihapáne, enepo ngausákapinapinenoe yóvoku, ínamo
ngayukápapu veyómboneopinoe, maka enepone ómboku, itúkapunemaka
yópoku. 4 Yoko yéxoanenoe ne xêne yonopâti.
5 Ina kixôa Túme:
—Unaém, ako véxa ne yenópoku. Ná'ikopo kixoâtiye véxea ne xêne
yonopâti?
6 Ina yumopâ Jesus:
—Undíne itukóvo xêne yonópoti xoko Itukó'oviti. Undínemaka itukóvo
poéheve ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke. Undínemaka itukóvo úkeaku ne
inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Ákomo simoâti ne Nzá'a enepomo
hákoti itukovo njokóyoke véko. 7 Eneponi yexánuxo, manímaka yexoâti ne
Nzá'a. Itea ukeátine kó'oyene, yexoâtinemo koane neíxoanenoe —koéne.
8 Ina kixôa Filípi:
—Unaém, yéxakavea ne Yá'a, yane úhepetinemo visóneu.
9 Ina kixopâmaka Jesus:
—Filipí, enóne óveam xepákukenoe, itea kóyeakone âvoyea yéxanu? Enepone
noixónuti, noíxoanemaka ne Nzá'a. Na koeti: “Yéxakavea ne Yá'a” ké'ino? 10 Ako
yakútipoa anéyeyea Nzá'a njokóyoke koánemaka undi xokóyoke? Enepora
yunzó'inopinoe, haina ukeâti njokóyoke itea xoko Nzá'a úkea, enepone anéyeti
njokóyoke. Énomone itukôa ne itukéti índuke. 11 Yakútipoa anéyeyea Nzá'a
njokóyoke, koánemaka undi xokóyoke. Enepo hákotinoe kitipôa ra yûnzo,
konokoâtiko kitípinu vo'ókuke ne iyupánevoti índuke, neíxonenoe. 12 Koati
emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone kutipónuti, itúkotimo itukéti
kuteâti ne índuke, epó'oxo anu'úkotimo hána'iko índuke ne ítuke vo'oku
aúngopeovonemo xoko Nzá'a. 13 Uhá koeti koêkuti yépemone ya inzáke,
indukínopeatinoemo, maka iháyu'ikakanane Nzá'a vo'oku índukeinopimo.
14 Enepo áva yépemone ya inzáke, indukínopeatimo —kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus pahúkeamo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

15 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Enepo hákotinoe motovónu yokóvo, itikoâtinoemo ne mbáhoenopi.
16 Embemínopitinoemo Nzá'a pahúkinopi po'i Koxunákopiti ingéneke ukeâti
ya xokóyoke, ákotinemo ahíkuxeovopiku. 17 Énomone ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti, enepone kauhápu'ikoatimo ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko
Itukó'oviti. Enepone xâne yara kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti, ako
omótova namúkea vo'oku ákoyea naíxa, koane ákoyeahikomaka éxa. Itea
yéxoanoe, vo'oku ápeyea xikóyoke koane ovo'ó koépitinoemo.
18 —Ákomo kurí ínjapinoe kuteâti koeku moyénoti. Kóyeanemo
ngáyukopinovopinoe. 19 Ákone ahíkapu ákoyeakunemo naíxanu ra
xanéhiko yara kúveu mêum, itea neixóponutikomo. Epó'oxo vo'oku
ámbepeakomo, keánenoemakamo. 20 Yaneko káxe, yexoâtinenoemo ápeyea
ne Nzá'a njokóyoke, koane yápeyinoe njokóyoke, ngoánemaka xikóyokenoe.
21 —Enepone xâne exoâti ne mbáhoenoa itúkea koane itukoâti, koati
énomone ako omotóvonu okóvo. Yoko enepone xâne ákoti omotóvonu
okóvo, ákomakamo omótova okóvo Nzá'a. Ngoánemaka, ákomakamo
omótova ongóvo, koane ngoutáta'ixinovatimo —kíxovokoxoane Jesus.
22 Ina kixôa Njûda, itea haîna neko Njuda Iskarióti:
—Namo kixoâtiye itúkeovo póhutine ûti keútata'ixinovo, ákotimaka
keutáta'ixinapa ne xanéhiko yara kúveu mêum?
23 Ina yumopâ Jesus:
—Enepone xâne ákoti omotóvonu okóvo, itukoâtimo ne mbáhoenoa
itúkea, yane ákomo omótova okóvo Nzá'a. Vitukoâtimo vóvoheixoku
xokóyoke. 24 Enepone xâne puvónuti, ako ituka yûnzo nê'e. Yoko enepora
emó'um kémone kó'oyene, haina ukeâti njokóyoke itea xoko Nzá'a úkea,
enepone Pahukónuti nzímea yara kúveu mêum.
25 —Ngoyúhoinopeanenoe ra koekúti kó'oyene koêkuiko
ámbeyea xepákukenoe, 26 itea enepone Koxunákopitinoe ingéneke,
enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, páhoemo Nzá'a itúkea índuke
xepákukenoe, énomonemo ihíkaxopinoe uhá koeti koekúti, yoko
huvo'óxopitinoemakamo puyákoponeova yokóvo ne uhá koeti yunzó'inopi.
27 —Mboréxopinoe hána'iti úhepeko asako yomíxone ákoti pepakéxapu iséneu,
kuteâti koeku úhepeko asako omínjone ákoti pepakéxapu inzóneu. Enepone
mbónepike, haina kuteâti pónepike ra kúveu mêum. Hákonoe aina kixe iséneu,
koane hákonoe píke. 28 Kémoanenoe ne yunzó'inopimeku mbihópeanemo, koane
ngáyukopeovoikomo ngahá'inepeopi. Enepo itikápuxonoe ákoti omotóvonu
okóvo, mani elokeâti yokóvo koeku aúngopeovomo xoko Nzá'a, vo'oku énomone
payasô ya undíke. 29 Éndo'okinopikenoe kó'oyene koeku âvoyea simápu kaxéna,
maka simapúne, yakútipoane. 30 Ákonemo áxu'ikene yúnzo'ixeopinoe vo'oku
oránane ko'ítukeyea ne Satánae, enepone pahúkoti yara kúveu mêum. Yoko

ako xunáko oúngeke nê'e, 31 itea kó'inokenemoye ne véngoku, motovâti éxea
xanéhiko yara kúveu mêum ákoyea omótova ongóvo ne Nzá'a yoko indúkea ne
páhoenonu. Hingá, pihápane ûti —kíxovokoxoane.

Éxetina Jesus ihókovoti koeku xuve úva

15 1 Ina kixovókoxoakomaka Jesus ne íhikau:
—Hara ngoéneye koati únati xuve úva, kene Nzá'a itukóvo
katarákoati. 2 Uhá koeti káva'oya ákoti parêxa há'i, tetúkoa Nzá'a. Kene
uhá koeti káva'o poréxoti há'i, kasása'ikoa motovâti xu'ínayeaxo há'i
pôreu. 3 Koati sesa'ípotine vo'oku emó'um ngoyúhoinopikenenoe. 4 Kuteâti
koeku káva'o xoko xúve, énomonemaka kónoko ké'iyineye njokóyoke.
Yane ngoánemakamoye ya xikóyoke. Kuteâti ákoyea parexa há'i ne káva'o
haxá koyeâti xúve, keánenoemaka enepo ihexákinu.
5 —Undíne itukóvo ne xuve úva, kene itínoe ne káva'ohiko. Enepone
xâne koetíneye njokóyoke kuteâti koeku kávo'o xoko xúve, epó'oxo
ngoánemakaye xokóyoke, enómo há'i pôreu. Vo'oku hákoti ûndi
xikóyoke, ákomo ítene itíki. 6 Enepone xâne haxá koyeônuti, hanemo
kixókononeye kuteâti kixókonoku káva'o ne tikóti tetoéti. Enepo movo'íne,
ítixokonohiko ina kurikókono yúkuke oro'ókokonoti. 7 Itea enepo
yakoéneye njokóyoke kuteâti koeku káva'o xoko xúve, epó'oxo enepo
avâheixa iséneuke ne emó'um, motovâtimo yépemi koêkuti yâha yépemi,
yane kousókinovopitinoemo. 8 Yoko hane kutí'inoke ihayú'ikokonotimo
ne Nzá'a enó'iyeamo únatinoe ítike, epó'oxo koati itínenoemo ínzikau.
9 Kuteâti koeku ákoyea omótovonu okóvo Nzá'a, énomonemaka koéneye
ákoyea omótovopinoe ongóvo. Hako yahikúxivoa ne ákoyea omótovopinoe
ongóvo. 10 Enepo itikânoe ne mbáhoenopi itíki, yovóheixotimo ya ákoyea
omótovopinoe ongóvo, kuteâtimaka ngíxoaku indúkea ne páhoenonu
Nzá'a koane óvonzeixea ya ákoyea omótovonu okóvo.
11 —Ngoyúhoinopeakenoe râ'a, ngaha'âti ápeyea xikóyokenoe kuteâti ne
eómbone, enepone úhepeko inzóneu, epó'oxo ngaha'âtimaka yupihovó kó'iyea
nê'e xikóyoke. 12 Hara mbáhoenopinoe itíki: Hákonoe motovókoko yokóvo

(Xoãum 15.1-5)

kuteâtimaka ngixópikunoe ákoyea omótovopi ongóvo. 13 Enepone ivokínovoti
ínikonehiko, ako po'i seanákoti anu'úkoati. 14 Itínoemo koati íningone
enepomo itikâ ne mbáhoenopi itíki. 15 Ákonemo ínzaxeapinoe ovoxéti, vo'oku
ako éxa ovoxéti ítukemo ne únae. Itea "íningone" ngixópinenoe vo'oku
énjokeopea ne uhá koeti ngámone xoko Nzá'a. 16 Hainánoe îti noivókoxonu,
itea undíne noivókoxopinoe koane mbahúkopinoe itíki índuke xapa xâne,
ngaha'aînopitinoe enó'iyea únati ítike ákotinemo hunókoku. Yane uhá
koeti koêkutimo yépemone xoko Nzá'a ya inzáke, porexópeatimo. 17 Hara
mbáhoenopinoe, ákoyea omótovokoko yokóvo —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóponovotimo kotíveti ne kutípoti Jesus

18 Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko íhikau:
—Enepo puvapínoe ne xâne yara kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti,
puyákapanapa yokóvo itúkeovo ûndi púvo inúxoti ya itíke. 19 Eneponi
yakutípaseahiko neko xâne, ákonihiko omótovopinoe okóvo. Itea vo'oku ákoyea
yakútipasea, koane vo'oku itíkivonoe noívongoepone xapákukehiko, énomone
puvínopinoe. 20 Puyákapanapa yokóvo neko emó'uinombinoe yanekôyoke
ngoyuhó'inopi ákoyea apáyaso ne ovoxéti yane únae. Koeku íngoitoponeokono
kotíveti, kúteanemakamo kixékonoku. Koêkumaka kutípeokono emó'um,
kutipókonotimakamo ne yemó'u. 21 Itukínopeatinoemo uhá koêti ra koekúti
vo'oku itíkivonoe ínzikau, epó'oxo vo'oku ákoyea éxahiko ne Pahukónuti
yara kúveu mêum. 22 Eneponi hákoti nzímo xapákuke, koane hákoti
ngoyuhó'inoa emó'um, mani apêti pó'onexeovoke yara koekúti, koane ákoni
pahúnevo. Itea kó'oyene, ákone pó'onevohiko. 23 Koêkuti xâne puvónuti, koati
puvotímaka Nzá'a. 24 Eneponi hákoti indûko koekútihiko xapákuke kuteâti ne
itukéti índuke, ákoni pahúnevo yara koekúti. Itea kó'oyene, haina pohúneti
noixoâti neko koekútihiko índuke, itea koati puvónuti koane puvómaka
Nzá'a. 25 Kó'inokeneye, koati kousókovoti neko kúxoti yutoéti yane Ponóvoti
Kixovókuti hó'e, enepone koêti: "Puvónuhiko ákoti évotikonuke" koêti.
26 —Itea simané'e ne mbáhoenopimo ukeâti xoko Nzá'a, enepone
Koxunákoati ne kutipónuti ingéneke, ngixínopikenoe, énomonemo koyuhónu.
Énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kouhápu'ikoati ne kaná'uti
kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. 27 Keánenoemaka, keyuhónutimakamo,
vo'oku ukeátinekene inâ ndurixóvo ínzikaxea, xéneheixonune.

16

1 Ina kixovókoxopamaka Jesus neko íhikau:
—Enepo kó'inokeneye yunzó'inopi maka hákone kopoé'ako iséneu
ne tiú'iti koekúti keno'ókotimo. 2 Vo'oku kepúhikikonotinoemo íhikaxovoku hó'e
xanéhiko, koane simóvotimo káxe pó'okeakumo itúkeovo koati itúkoti ítuke
Itukó'oviti ne uhá koeti xâne koepékopiti, itínoe hokónuti. 3 Itea kixínoakenemoye
vo'oku ákoyea exa Nzá'a, koane vo'oku ákoyeamaka éxanu. 4 Éndo'okopinenoe
kó'oyene koêkumo ne koekúti maka simapúne kaxéna, puyákapanapanenoe
yokóvo éndo'okeopine. Âvoinoke énda'akapi yanekôyoke inâ hekonúnoe, vo'oku

ámbeyeako xepákuke. 5 Itea kó'oyene, mbihópotinemo xokóyoke ne Pahukónuti
yara kúveu mêum. Yoko ako ápahuina xepákuke epemónuti yonómboku. 6 Itea
vo'ókuke ra yunzó'inopinoe, yupíhovo ikáxu'iyea yokóvo.

Itúkovoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

7 —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Unatínemo xikóyoke mbihópeane, vo'oku
enepo hákotimo mbihôpo, ákomo simápinoe ne Koxunákopitinoe ingéneke
íhae xoko Itukó'oviti. Itea enepo mbihâpa, mbahukínopeatinemo. 8 Enepo
simané'e, isukeâtimo isóneu ne xanéhiko yara kúveu mêum. Exókoatimo
itúkeovo pahukóvoti, koane kónokea sasá'ipea nonékuke Itukó'oviti, koane
ápeyeamakamo kaxena ipihóponopeti. 9 Exókoatihikomo itúkeovo pahukóvoti
vo'oku ákoyea akútiponuhiko. 10 Exókoatihikomo kónokea sasá'ipea vo'oku
mbihópeane xoko Nzá'a. Yane ákonemo neíxanunoe. 11 Exókoatihikomo
ápeyeamo kaxena ipihóponopeti vo'oku koúsokovone ipíhoponeokonokemo ne
Satánae, enepone pahúkoti xanéhiko yara kúveu mêum.
12 —Enó'iko ânja ngoyúhoinopeanoe, itea ákoni ítea kémi ongoyúhoinopeanoe
kó'oyene. 13 Enepo simané'e ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone
kouhápu'ikoati ra kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, énomonemo mihe'óko
iséneu yéxi koeku uhá koêti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Vo'oku
ákomo itúkapu isoneú kíxone koyúho, itea enepone uhá koeti kámone xoko
Itukó'oviti, énomonemo koyúho, epó'oxo koyuhó'inopeatinoemakamo koêku
ne koekútihiko keno'ókotikomo. 14 Kahaná'ikonutimo nê'e vo'oku veyoâtimo ne
apêti njokóyoke ínamo okoyúhopinopeanoe. 15 Uhá koeti ítuke Nzá'a, koatímaka
índuke. Énomone ngixínopinoemeku véyeamo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne
ihíkauvoti apêti njokóyoke, ínamo okoyúhopinopeanoe.

Ikaxúneti okovóti yoko elokékoti okovóti

16 —Yé'exovone ákoyeakunemo neíxanunoe, itea ákomo áxu'ikene
neixóponutikomakamo —kíxovokoxoane Jesus neko íhikau.
17 Yane ápe xapákuke neko íhikauhiko kixokókoti:
—Kutimea kixó'eko ne yuhó'inovimeku, enepone koêti: “Yé'exovone
ákoyeakunemo neíxanunoe, itea ákomo áxu'ikene neixóponutikomakamo”
koêti? yóko'o ne “Mbihópotinemo xoko Nzá'a” koêti. 18 Kutimea kíxo ne
yuhómeku “Yé'exovone” koêti? Ako véxina visóneu —kixókokonehiko.
19 Yoko éxoane Jesus kahá'ayeahiko épemo'ikea vo'ókuke ne yûho.
Hukinóvoti kíxea:
—Enepone yunzómeku: “Yé'exovone ákoyeakunemo neíxanunoe,
itea ákomo áxu'ikene, neixóponutikomakamo” ngoémeku, haina
yepemó'ikokotinoe vo'ókuke? 20 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka:
Iyeôtinoemo, koati kotívetimo iséneu itea elóketimo okóvo ne xâne yara
kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti. Ikaxú'itinoemo yokóvo, itea enepone
ikáxu'ine yokóvo, sa'irí'okopovotimo ya hána'iti elókeko yokóvo. 21 Noixó

íxea ne sêno ye'éxovotine ipúhikope xe'éxa. Ikáxu'i okóvo vo'oku símeovone
koítoponovope kotíveti. Itea ipuhíkone ne xe'éxa, ákone puyákapanapa
okóvo ne êno tiveko koêku. Poéhane êno hána'iti elókeko okóvo apê
vo'oku ipúhikeane xe'éxa yara kúveu mêum. 22 Énomonemakamo koéneye
ikáxu'iyea yokóvo kó'oyene, itea kóyeanemo noínjopeopikonoe. Yane
yupihovó koetínemo elókeko yokóvo. Yoko ákonemo itoâti veyópea.
23 —Simapúne neko káxe, ákonemo yépemonuke. Koati emo'úti
ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Áva yépemone xoko Nzá'a ya inzáke,
porexópeatimo. 24 Tukú koeti kó'oyene, avo yépemone ya inzáke.
Yépemanoe, vo'oku perexókonoatimo, maka yupihovó ákoene elókeko
yokóvo —kíxovokoxoane Jesus.

Yuho Jesus ikopóvo íhikauhiko

25 Ina kixovókoxopamaka Jesus ne íhikau:
—Enepora yunzó'inopinoemeku, ako ponó ínjinapea. Koati apêti
ínzokinopeake. Itea harakénemo káxe ákoyeakunemo ingá'itukexa
kuteâti ínzokinopeakemeku vo'oku ponó ngixoâtimo ngoyúhoinopeanoe
koêku ne Nzá'a. 26 Yaneko káxe, yepémotimo Nzá'a ya inzáke. Ákonemo
itúkapu undíne epemínopinoe. 27 Kó'inokenemoye vo'oku ákoyea
omótovopinoe okóvo ne Nzá'a koeku ákoyea omótovonu yokóvo, koane
vo'oku kitípi itúkeovo úngeakune xokóyoke. 28 Xoko Nzá'a úngea koeku
nzímea yara kúveu mêum. Kó'oyene imbuhíkopeatinemo ra kúveu mêum,
koane mbihópotinemo xoko Nzá'a —kíxovokoxoane.
29 Ina kixôa íhikauhiko:
—Kó'oyene, ínateoxo uhapú'inovi ne yiûho. Ákone itúkapu apêtike íhekoake.
30 Kó'oyene, iyúseone yéxi uhá koeti koekúti. Ákone apásika epemó'ikopiti koêku.
Énomone kutípinopi ûti itíkivo koati ukeâti xoko Itukó'oviti —kíxoanehiko íhikau.
31 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Kitípoaneoxo kó'oyene? 32 Harakéne ôra, yoko koati simóvotine
kó'oyene itéhineyimo, péhutinoe yenópotimo yóvokuke. Kurí kixénutinoemo
mbóhuxeovo. Itea haina mbohúxovoti vo'oku anéye Nzá'a njokóyoke.
33 Kó'inokeneye ra yunzó'inopi, ngaha'aînopitinoe úhepeyea iséneu ingéneke.
Kene yara kúveu mêum, vikotínoemo kotíveti koekúti, itea hákonoe píke
vo'oku undíne itôa uhá koeti koekúti yara kúveu mêum —kíxovokoxoane.

Itûko orásaum ne Jesus

17 1 Uke'éxoane Jesus koyúhoyea ra koekútihiko, ina komômo
vanúke. Hara kôe:
—Pai, simóvone ôra. Keúhapu'ika indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undi
Xi'íxa, motovâtimaka ihéyu'ikikonomo vo'ónguke. 2 Koáhati ûndi peréxo
éxea koeku uhá koeti xâne motovâti mboréxea apéyeati ákotinemo hunókoku
xoko uhá koeti xâne pénenu kutípeonu. 3 Yoko enepone apéyeati ákotinemo

hunókoku, énomone ne éxeopihiko itúkeovo póhutine îti itukóvo koati
kaná'uti Itukó'oviti, ákoti po'ínu, koane éxeonumaka, undi Jesus Kristu,
péhoe yara kúveu mêum. 4 Ngahána'ikopine koeku óveam yara kúveu mêum,
ngousókoati ne itukéti péhoenonu indúkea. 5 Kó'oyene Pai, kuteâti koeku
indúkeovo hána'iti ihayú'iuti yanekôyoke ovo'íngo xikóyoke, tumúneke
ápeyea ra mêum, peréxapanumaka ngó'iyeaneye koeku nzeópea xikóyoke.
6 —Éxopine ra hóyenohiko pénenu kutípeonu yara kúveu mêum, vo'oku
ngoyúhoyeopi xapákuke. Aínovone ítike. Itíne porexónoa yoko kutípoanehiko
ne yemó'u. 7 Kó'oyene, éxoanehiko kaná'uyeoxo itúkeovo ukeâti ya xikóyoke
ne uhá koeti peréxonuke kutípeonu, 8 vo'oku ngoyúhoinoahiko yemó'u,
námoem xikóyoke, yoko kutípoanehiko. Koati exoâtihiko itúkeovo xikóyoke
úngea, epó'oxo kutípoahiko itúkeovo îti pahukónu yâyeke.
9 —Koati énomonehiko émbeminopi. Kene haîna ne xâne ákoti exápi
yara kúveu mêum émbemino, itea koati embemínoati ra xanéhiko pénenu
kutípeonu vo'oku itúkeovo ítikenehiko. 10 Uhá koeti índuke, ítikenemaka. Yoko
uhá koeti ítike, índukenemaka, epó'oxo koati ngahaná'ikokonoti vo'ókukehiko
râ'a. 11 Kó'oyene imbuhíkopeatinemo ra kúveu mêum, itea enepohikorâ'a,
óvokuikonemo yâye yara kúveu mêum koeku mbihópeane xikóyoke. Iti sasá'iti
Nzá'a, itíne okoyóninonoahiko ya xinákoke ne hóyenohiko pénenu kutípeonu,
motovâti poéhapea vikéneke kuteâtimaka koeku poéhayeane ûti. 12 Koeku
ámbeyea xapákuke ne pénenu kutípeonu, undíne koyonôa ya xinákoke.
Ngóyonoa maka hákone ikorókovo váhereke. Énomone ákoino ápahuina
yonópoti ipihóponovokutike xapákuke, ákoti itukápa neko póhuti itûkoheovoti
koeku hókeonu, enepone motovâti pahúkopeokonoya. Kó'inokeneye, koati
kousókovoti neko kúxoti yutoéti ya yemó'uke. 13 Kó'oyene, mbihópotinemo
xikóyoke, itea kó'inokeneye ra yûnzo kó'oyene koêkuiko ámbeyea yara
kúveu mêum, motovâti yupíheovo hána'iko úhepeko isóneu ne ínzikauhiko,
kuteâtimaka koêku ne úhepeko inzóneu. 14 Ngoyúhoinoanehiko yemó'u,
yoko itúkovone púvonehiko xâne ákoti exápi yara kúveu mêum vo'oku
ákoyea akútipaseahiko, kuteâtimaka ákoyea angútipaseahiko neko xâne.
15 Pai, haina embemópiti viyópi yara kúveu mêum ne kutipónutihiko, itea
embemópiti kéyonoyihiko motovâti ákoyea íkarakapu váhereke, 16 vo'oku ako
akútipaseahiko ne xâne yara kúveu mêum ákoti exápi, kuteâtimaka ákoyea
angútipaseahiko. 17 Peréxahiko ne kutipónuti itúkeovo haxakínovoti ítike ya
koeku hókeahiko ne kaná'uti kixovókuti íhae xikóyoke. Yoko yemó'u itukóvo
ne kaná'uti kixovókuti. 18 Kuteâti pehúkinu yara kúveu mêum, mbahúkoamaka
ra ínzikauhiko yara kúveu mêum. 19 Koati vo'ókukehiko, nzaxákinovo indúkea
yahá'inonu motovâtimakamo itúkeovo haxakínovatihiko itúkea ne yahá'inoa.
20 —Haina póhutinehiko râ'a émbemino, itea émbeminoamaka ne
kutipónutikomo, ehóponomo yuhóhiko râ'a, 21 motovâti poéhapeanehiko
vikéneke. Kuteâti koeku itíkivo póhutine njokóyoke Pai, koánemaka ûndi
xikóyoke, émbeminoamaka ne kutipónutihiko poéhapeamo xoko ûti,

motovâtimo kutípea xanéhiko ákoti exápi yara kúveu mêum itúkeovo
îti pahukónu yâyeke. 22 Kuteâti peréxinu indúkeovo hána'iti ihayú'iuti,
mboréxoanemaka ne ínzikauhiko kó'iyeaneye, motovâti poéhapeanehiko
vikéneke kuteâti koeku poéhayeane ûti Pai, 23 koeku ámbeyea xokóyokehiko,
keánemaka njokóyoke. Yane ákomo iháxakexeakaka, itea uha-uhá koetímo
poéhapeanehiko vikéneke, kutí'inokemo exoâti xanéhiko ákoti exápi yara
kúveu mêum itúkeovo îti pahukónu yâyeke, koane exoâtimakamo ákoyea
omótovahiko yokóvo kuteâti ákoyea omótovonu yokóvo.
24 —Pai, ngahá'ainoahiko ne pénenu kutípeonu óveahikomo njokóyoke,
maka naíxanehiko peréxinu indúkeovo hána'iti ihayú'iuti. Koáhati ákoti
omotóvonu yokóvo ukeâtinekene tumúneke ápeyea ra kúveu mêum.
25 Pai, koati ponóvoti ne kixeku itíkivo. Ako éxapi ne xanéhiko yuixóvati
ra kixovókuti yara kúveu mêum. Undíne exópi, koáne éxoamaka ra
kutipónutihiko itúkeovo îti pahukónu yâyeke. 26 Énjokoanehiko itukóvotiye
ne îti, epó'oxo káxehiko keno'ókoti, kóyeakonemo énjokeahiko, maka aváne
xokóyokehiko ne hána'iti ákoyea omótovo yokovo xâne, kuteâti ákoyea
omótovonu yokóvo, epó'oxo maka ovo'ó ángoanehiko —koe orásauna Jesus.

Koeku Jesus namukókono ya Njetisémani

Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53

18 1 Uke'éxoane Jesus koyúhoyea neko koekútihiko, pihóne poixô'oke
ne kali nótuvaka koéhati Sêdorom. Íhikauhiko xáne. Yoko
ápe kali njârdim-ya. Énomone yóno ne Jesus yoko íhikauhiko. 2 Kene
Njûda, enepone itûkoheovoti koeku hókea Jesus, enepone kuríkotimo
Jesus xoko xanéhiko puvâti, éxoa óvoku neko njârdim, vo'oku kóyekune
yónea Jesus-ya koane íhikauhiko. 3 Úkeane pího ne Njûda yane njârdim
porexókonoane ne húndaruhiko xané'eyea, koánemaka ne koyónotihiko
hána'iti imokóvokuti. Yoko enepone xánenahiko, aínovo páhoe tutíhiko
sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yoko farîzeuhiko, enepone koati yuixóvoti
hókea yútoe Muîse. Ako tôpihiko kaúhapu'ikope oxéne ómonehiko, yoko
isukópeti. 4 Yoko koati exoâti Jesus uhá koêti ne kixókonokumo, yane
inuxó koene épemea itúkovokehiko. Hara kíxovokoxoa:
—Kuti yopósikonoe?
5 Ina yumopâhiko:
—Jesus vopósiko, enepone íhae Nazâre.
—Undíneye —koéne ne Jesus.
Yoko ápe Njûda xapákuke, enepone kuríkoti Jesus xoko xanéhiko puvâti.
6 Ehá'axo "undíneye" kó'iyea ne Jesus, aúkopovohiko ikéne neko xanéhiko,
xaneâtimaka íkorohikeovo poké'eke. 7 Ina kayukópaikomaka Jesus kíxovokoxea:
—Kutí'oxonoe yopósiko?
Ina yumopâhiko:
—Jesus íhae Nazâre.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

8 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Ngixópinepepomeku itúkeovo ûndi ne yopósiunoe. Ya koeku itúkeovo ûndi yopósikonoe, síkeaneikopo ra nza'ínehiko pihópea —kíxovokoxoane.
9 Kó'inokeneye emó'u, motovâti koúsokea neko yûho yanekôyoke, enepone koêti: “Pai, ako ápahuina évoem yane pénenu kutípeonu” koêti.
10 Énomone yanê'e, hé kíxoane Simaum Pêturu ne hána'iti pirítauna. Maturukenó kixone ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke. Koati éxopeke kêno neko ahinoêti koéhati Maúku etetúko.
11 Itea hara kíxoa Jesus ne Pêturu:
—Hako kixeáneye. Keúnakapa mótokike ne hána'iti piríteuna. Ikítixati ákotimo vengâ ne kotíveti koekúti évekonukumo Nzá'a? —kíxoane.

Jesus nonékuke Ána

12 Yane namúkone Jesus ne húndaruhiko, koánemaka neko koati pahúkoti xapa húndaruhiko, koáne ne jûdeuhiko koyónoti hána'iti imokóvokuti, ina ika'ákohiko Jesus. 13 Ponó kíxoanehiko xoko Ána inúxotike, enepone imóxuko Kaífa. Yoko Kaífa, énomone neko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yaneko xoénae. 14 Yoko énomone ne Kaífa kixovókoxoa ne pahúkotihiko xapa jûdeu yanekôyoke motókeyea ápeyea póhuti hóyeno ivokínovati ne xanéhiko.

Koyuhôa Pêturu ákoyea exa Jesus
Mt 26.57-58, 26.69-70; Mk 14.53-54, 14.66-72; Lk 22.54-57

15 Yane pihóne ikéneke Jesus ne Simaum Pêturu, koánemaka ne po'i íhikau Jesus. Vo'oku itúkeovo éxone ne koati payásoti sasedóti neko po'i íhikau Jesus, xánena Simaum Pêturu, énomone ûrukinova kíndanake óvoku neko koati payásoti sasedóti ikéneke Jesus. 16 Kene Pêturu, ôvane meúkeke xe'ókuke pahapéti. Ina ipuhíkopomaka neko po'i íhikau Jesus, éxone ne koati payásoti sasedóti, ina epêmo ârunoe koyonoâti ne pahapéti yusíkea ûrukeovomaka ne Pêturu. Yanê'e, ûrukovone Pêturu ikéneke. 17 Yane hara kixo Pêturu neko seno ahinoêti koyónoti pahapéti:
—Haina îti po'ímaka íhikau ne hóyeno?
—Haina ûndi —kíxoane Pêturu.
18 Yoko óxokuxonehiko yúku neko ahinoêti, koánehiko ne koyónoti hána'iti imokóvokuti, itúkotihiko onókovoku, vo'oku itúkeovo kásati yanekôyo. Yane onókoponovonemaka Pêturu xapákuke.

Koeku Jesus nonékuke ne koati payásoti sasedóti
Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71

19 Yane épemo'iko Jesus ne koati payásoti sasedóti koêku neko íhikauhiko yoko koêku ne ihíkauvoti íhikaxone. 20 Ina yumopâ Jesus:
—Uhá koeti inzíkaxo, xapákuke xâne óvom. Koati hána'itike imokóvokuti indúko ínzikaxoku, áko'o itukovo íhikaxovokuke hó'e

xanéhiko, ho'úxovoku heú koeti jûdeu. Ako ihíkauvoti njé'ono'oe. 21 Na
koeti yépemo'ikinonu? Hane yépema'ikahiko kamokénonuti, vo'oku é'exo
kíxoahiko neko yûnzo ínzikaxoake —kíxoane.
22 Koyuhoâne Jesus nê'e, ápe póhuti xapákuke neko koyónotihiko
hána'iti imokóvokuti ipusókoti Jesus. Hara kíxoa:
—Énomone kixókono yumópeokono ne koati payásoti sasedóti?
23 Ina kixôa Jesus:
—Áva mbahúnevo, yéxakanaikopo. Kene hakô'o, ná'ikopo koeti
isíkinonu? —kíxoane.
24 Ina pahukópamaka Ána xoko Kaífa, enepone koati payásoti sasedóti.
Yoko ina ikávo'uxovo ne Jesus píhea.

Koyuhópamaka Pêturu ákoyea exa Jesus
Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62

25 Yoko ixómoiko onokóvo ne Simaum Pêturu, apé kôe po'i kixopâti:
—Haina îti po'ímaka íhikau ne hóyeno?
—Haina ûndi —koéne.
26 Yane apé koénemaka ahínoe koati payásoti sasedóti, iyéno neko
mótorukeake kêno Pêturu. Hara kôe:
—Hainámeku îti noínjo njârdim-ke kehá'ineyi ne hóyeno?
27 —Haina ûndi —kixópanemaka Pêturu.
Ehá'axo koyúhoa Pêturu nê'e, éneone tapî'i.

Omokónone Jesus xoko Pilátu
Mt 27.1-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5

28 Yane ukopeâne óvokuke Kaífa, omópohiko Jesus xoko óvoku nâti,
enepone óvokumaka natíxea. Yoko yuponii koetíne. Ako ûrukapahiko
tuti jûdeu pikoti ákoyea paréxakanahiko níkea xapa áyui Páskoa eneponi
ikapíti'ikapu, anahíxapani neko xâne ákoti itukapu jûdeu. 29 Yane
ipúhikinoa Pilátu yúho'ixoponeahiko. Hara kíxovokoxoa:
—Kuti itukóvo váhere ítuke ra hóyeno yomínoakenoe yâye?
30 Ina yumopâ tutíhiko jûdeu:
—Ikítixatini vomâti yâyeke ra hóyeno eneponi hákoti vévotikoake?
31 Ina kixovókoxopamaka Pilátu:
—Yamápaikoponoe. Itínenoe exâ kíxoaku, koêkuti ínixene kuteâti
páhoenopi hé'e.
Ina yumopâ jûdeuhiko:
—Itea haina ûti motovâ koépekea xâne kuteâti mani nókone kíxea ûti,
páhoenovi ho'e ûti kuteâti nókone kíxeokono ra hóyeno —kíxoanehiko.
32 Yoko kó'inokeneye, motovâti koúsokeovo neko yuho Jesus koyûho
yanekôyo kixoku ivókeovomo.
33 Ina urúkopovomaka ovokútike ne Pilátu. Yane iháxikone Jesus, ina kixôa:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

—Ití'oxo natina jûdeuhiko?
34 Ina yumopâ Jesus:
—Koati ukeâti iséneuke kehá'ayi yéxi? áko'o kémone xapákuke xanéhiko koyuhoâti indúkeova, kutí'inoke yepemó'ikonuti —kíxoane.
35 Ina yumopâ Pilátu:
—Haina undi jûdeu. Ako kalíhuina yuínjeovo koekúti kuteâti. Koati iyínoxapa jûdeu yoko tutíhiko sasedóti kurikóponopi njokóyoke. Kutí'ikopo itíko pehúnevo?
36 Ina yumopâ Jesus:
—Enepone nandíxea, haina kuteâti koeku natíxea xâne yara kúveu mêum. Eneponi akoéneye, mani kotixónuti ne ovoti njêrerekuke huvo'óxonuti nandíxea, maka hákoneni kixonúneye jûdeuhiko kuteâti ra kixónuku. Itea enepone nandíxea, haina kuteâti natíxea xâne yâye yara kúveu mêum.
37 Ina kixôa Pilátu:
—Ití'ikopo nâti?
Ina yumopâ Jesus:
—Enepone yépemonuke, kaúhapu'ikoa indúkeova. Énomone imbúhikino yara kúveu mêum. Énomonemaka nzimíno yâyeke, motovâti ngoyúhoyea koêku ne kaná'uti kixovókuti. Yoko uhá koeti xâne kutipoâti ra kaná'uti kixovókuti, énomone kutipôa ra emó'um —kíxoane Jesus.
38 Ina kixôa Pilátu:
—Kutí'ikopo itukóvoye ne kaná'uti kixovókuti? —kíxoane.

Pahukókono kurúhuxeokono ne Jesus
Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25

Koyuhoâne Pilátu nê'e, ina aukópovomaka xoko jûdeuhiko meúkeke. Hara kíxovokoxoa:
—Ako ápahuina íninjone váhere ítuke ra hóyeno. 39 Itea heú koeti xoénae ya kaxena yáyuinoe, kóyekune yépeminu nguríkopea póhuti iká'aeti. Kehá'aikopo nguríkopea ra netínanoe, itínoe jûdeu? —kíxovokoxoane.
40 Itea heú koénehiko vaúkexopeamaka. Hara koe yûho vaúkexea:
—Ako vakáha'a kuríkopeokono nê'e. Hane kiríkapa, Mbarâba —koénehiko yûho.
Yoko enepone Mbarâba, koati apêti váhere ítuke iká'akinokonoke.

19 1 Yane pahúkoane Pilátu yehépoke'exeokono ne Jesus, 2 ínamaka uhekéxinoa húndaruhiko ka'áveti káva'o tikóti itukínoati kôroana ne Jesus, ina ipíhea tutíkuke. Itúkinoamaka harará'iti ípovo hamá koeti, kuteâti ípovo nâti, 3 koane ahí'okeovahiko koémoke'eyea. Hara koéhiko:
—Iháyu'ikakana ra natina jûdeu! —koéhiko, koánemaka ipúsononeyeahiko.
4 Yane ipúhikopinoamaka Pilátu neko jûdeuhiko meúkeke, ina kixovókoxoa:
—Ngopúhikinopeati ra hóyeno maka yéxanenoe ákoyea ápahuina íninjone váhere ítuke —kíxovokoxoane.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

5 Yane ipúhikopinoamaka Jesus. Yoko ápe ne uhékeuti káva'o ka'áveti
tikóti tutíkuke, kôroana, koáne ne harará'iti ípovo. Ina kixovókoxoa
Pilátu neko jûdeuhiko:
—Harâ'apo ra hóyeno —kíxovokoxoane.
6 Itea ehá'axo noixo Jesus ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yóko'o ne
koyónotihiko hána'iti imokóvokuti, vaúkexonehiko. Hara koe yûho vaúkexea:
—Kirúhuxa! Kirúhuxa! —kóyehiko.
Ina kixovókoxoa Pilátu:
—Itínenoe kuruhúxa vo'oku ako ápahuina íninjone váhere ítuke ra hóyeno.
7 Ina kixôa jûdeuhiko:
—Ápe Ponóvoti Kixovókuti hó'e ûti. Kuteâti íhikaxeovike hó'e ûti, konókoti
koépekeokono ra hóyeno, vo'oku koati itûkovoti Xe'exa Itukó'oviti —kíxoanehiko.
8 Kameáne Pilátu neko yuhóhiko, yupihovó koéneoxo píkea. 9 Ina
urúkopovomaka ovokútike, enepone óvokumaka natíxea, ina epemó'iko
Jesus úkeaku, itea ako yumápa Jesus. 10 Ina kixôa Pilátu:
—Ako yimápanu? Ako yéxa ápeyea njunáko mbahúkea kiríkopikono,
áko'o kirúhuxikono?
11 Ina yumopâ Jesus:
—Ákoni xináko kíxinuneye eneponi hákoti itukovo Itukó'oviti
porexópea. Énomone itúkinovo koati hána'iti pahúnevo ne xâne
kurikónuti xikóyoke —kíxoane.
12 Ukeâti neko ókoku ôra, opósikoa Pilátu kíxoaku kuríkopea ne Jesus,
itea koati vaukéxotine ne jûdeuhiko. Hara koe yûho vaúkexea:
—Enepo kirikápa ra hóyeno, hainá'ikopo iti ínikone koati payásoti
natina ûti, enepone Sêza, vo'oku uhá koeti xâne koyúhoti itúkeovo nâti,
koati okópoti Sêza nê'e —koénehiko vaúkexea.
13 Kameáne Pilátu neko yuhóhiko, ina ómo Jesus meúkeke, ínamaka
ivatáko yuhoíkovokutike xoko iháxoneti “Pavímentu”. Kene ya ebaraíku,
emó'u jûdeuhiko, Ngâbata koéha. 14 Yoko poéhaiko káxe âvoti tumúneke
Páskoa, enepone áyui jûdeu ya hó'eke. Ye'éxovotinemaka itumúkoti káxe
yanekôyoke. Ina kixôa Pilátu neko jûdeuhiko:
—Harâ'a ra netínanoe —koéne.
15 Itea hara koe yuhóhiko vaúkexea:
—Képeka! Képeka! Kirúhuxa! —kóyehiko.
Ina kixovókoxoa Pilátu:
—Keha'aînonutinoe mbahúkea kurúhuxeokono netínanoe?
Ina yumopâ tutíhiko sasedóti:
—Ako po'i natina ûti ákoti itukapu Sêza —koénehiko.
16 Yane kurí'okoane Pilátu neko xâne motovâti kurúhuxeahiko.

Kuruhúxokono ne Jesus
Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43

17 Úkeane omohíko Jesus, koinó kixoti kurúhuna yonoti xokóyoke ne
iháxoneti “Opepú'iti”. Kene ya yuho jûdeu, Ngoûgota koéha.
18 Énomone kurúhuxokono Jesus yoko po'i pi'âti hóyeno xêrerekuke.
Enepone kurúhuna Jesus, kukúkeke óvo. 19 Yoko ápe yútoe Pilátu
ixupáxovoti tutíkuke ne kurúhuna Jesus. Hara kôe ne yutoétiya: “Jesus
íhae Nazâre, natina jûdeuhiko” kôe. 20 Ênо jûdeu yuhoíkoati neko yutoéti,
vo'oku ákoyea ahika pitivóko neko kurúhuxokonoku Jesus. Yuhóke
jûdeuhiko yutóxeovo, koáne ya yuhóke rómanu, yoko ya yuhókemaka
ngerêku. 21 Ina kixohíko Pilátu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke:
—Hako “natina jûdeu” kixêa ne yítoe, itea hara ákoe, “Koyuhoâne râ'a
itúkeovo natina jûdeu” ákoe.

(Xoaum 19.17)

22 Ina yumopâ Pilátu:
—Enepone yúndoe, usóne. Ákonemo ípakapu —kíxovokoxoane.
23 Kuruhúxone Jesus neko húndaruhiko, haxákokoahiko ípovo ya koaturu koêti. Póhutihiko húndaru, poéha íparaya. Ina apémaka po'inu ípovo Jesus hamá koêti, ikó'itukeu opékuke po'i ípovo. Yoko ako úhe'o nê'e, herupí kôa. 24 Yane hara kixókoko ne húndaruhiko:
—Yusikóne ákoyea kávarerea ûti râ'a, itea kuríkavo ûti komomâti ûti itukoâtimo —kixókokone.
Kó'inokeneye, koati tokopóvoti neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> "Haxákokoa ne ímbovo, ina kurikóhiko, komomâti itukoâtimo ne po'i ímbovo" koêti.
>
> Sâramu 22.18

Yoko koati énomone kixínoaneye húndaruhiko.
25 Hevékuke ne kurûhu, ápe eno Jesus; yoko po'i êno; koánemaka Mâriya, enepone yeno Kolópa; yókomaka Mariya Mandâlena. 26 Noixoâne Jesus neko êno, yóko'omaka ne po'i íhikau ákoti omotóva okóvo xêrerekuke, hara kixo êno:
—Kutí íxepane xi'íxa râ'a —kíxoane.
27 Kúteanemaka yuhó'inoa Jesus neko íhikau:
—Kutí íxepane mémaina —kíxoane.
Ukeátine yaneko káxe, omópone Mâriya neko íhikau Jesus óvokuke katarákopati.

Koeku Jesus ivokóvone

Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49

28 Exoâne Jesus koúsokeovone uhá koêti ne nókone koúsokeovo xokóyoke, hara koéne:
—Epékonuti úne —koéne.
Yane koati tokopóvoti neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koyuhoâti kó'iyeanemoye.
29 Yoko ápe íhaku ekâtiya puhí koati viyum-hí koêti. Ina apê kalaká'ikoponoti esponja yane víyum, ika'ákoa kirípuhike mayane étakati iháxoneti isôpo, ina ipíhoa pahákuke Jesus, iyúkoati. 30 Enovâne Jesus neko víyum, hara kôe:
—Únzexone uhá koeti nóngone indúkea —koéne.
Yane nonoo koéne, îhunokoane ne omíxone, ivókovone.

Yuvorókea húndaru xêrere ne Jesus

31 Yoko puvâti jûdeuhiko óvoheixeamo kuruhúke ya sâputu ne kurúhuxonehiko vo'oku itúkeovo kóyuseovopene áyui, koáne vo'oku itúkeovo koati téyonehiko neko sâputu ye'ékotine ûrukeovo. Ene épeminohiko Pilátu pahúkea kehokeâti pukúna neko kuruhúxovotihiko, hopenóxoati ivókeovohiko motovâti veyópeovo kuruhúke tumúneke ne ayuíti. 32 Yane pihónehiko ne húndaru kéhokexoponea

pukúna ha'ínehiko Jesus kurúhuxeokono, enepone inúxoti koánemaka ne po'ínu.
33 Itea koeku símea xoko Jesus, noixoâne ivókeovone, ákone kíxoaku. 34 Itea ápe
póhuti húndaru yuvorókeati xêrere ya suîke. Yane ipúhikone íti yoko úne.
35 Enepone noixoâti ra koekúti, énomonemaka koyuhópa yarâ'a. Yoko
koati kaná'uti ne yûho. Éxoa yutoxínoati râ'a itúkeovo koati kaná'uti
yûho, kutí'inoke motovâtimaka kitípinoe. 36 Enepo kixínokonokeneye
Jesus, koati kousókovoti neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti,
enepone koêti: “Ákomo ápahuina ôpe ekehókoti” koêti. 37 Koane hara
koémaka po'íke: “Noixoâtimo ne yúvoroe” koémaka.

Ekoxókonone Jesus
Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56

38 Ikénepoke neko koekútihiko, pihóne xoko Pilátu ne Yûse, enepone íhae
pitivóko koéhati Arimáteya epemóponoati yusíkea veyópea muyo Jesus kuruhúke.
Yoko koati íhikaumaka Jesus neko Yûse, itea he'ono'ú koêti itúkeova vo'oku
píkea po'ínuhiko jûdeu. Poréxoa Pilátu itúkea kuteâti épemone. Yane pihóne
ne Yûse veyóponea muyo Jesus kuruhúke. 39 Yoko Nikôdemu xáne, enepone
yuhó'ixoponoti Jesus ya yóti yanekôyoke. Ápe êno xêru, alôe anahíxovoti mîra,
ómone ne Nikôdemu, óvo'okope Jesus. Yoko ináko neko xêru, anêko kuteâti
tirintai sinku koeti kîlu ovâti. 40 Yane veyóponehiko muyo Jesus kuruhúke, ina
aupíxoahiko ya ipovóti ovóheovoti xêru, kuteâti kíxoaku jûdeuhiko enepo apê
ivokóvoti xapákuke. 41 Yoko yaneko óvoku Jesus kurúhuxeokono, ápe njârdim.
Ápemaka uhôro kehoéti mopoíke, inámatiko ekóxokonoku ivokóvoti âvoti
ekoxóvati. 42 Énomone iyónopahiko neko muyo Jesus vo'oku ákoyea ahíka, koane
iyóvotinehiko okóvo vo'oku itúkeovo kóyuseovopene jûdeuhiko vo'oku áyui.

Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti
Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12

20 1 Yaneko yúponipe lûmingu hahá'iko, pihóne ne Mariya
Mandâlena xoko ekóxokonoku Jesus. Simonéya, noíxoane
ahíkuxeokonone neko mopôi exexoâti ne uhôro yane ekóxokonoku Jesus.
2 Yane ehákopovo xoko Simaum Pêturu, koánemaka xokóyoke neko po'i
íhikau Jesus, enepone ákoti omotóva okóvo Jesus. Hara kixóponoa:
—Veyópokonone muyo Vúnae yane ekóxokonoku. Ako véxa
iyónopokonoku —kíxoane Mâriya.
3 Úkeane pího ne Pêturu koánemaka neko po'i íhikau Jesus xoko
ekóxokonoku. 4 Xané kixókokohiko ehákeovo neko pi'âti, itea xuxapáneoxo ya
Pêturu neko po'i íhikau Jesus. Inuxó koéne nê'e símeaya. 5 Ina yupunínikovo
komomâ kúveuke. Tokononé koane ûke ne ipovóti líyum, itea ako ûrukapu
uhorókuke. 6 Oko'ikené kíxoane Simaum Pêturu símea, yane urukú koáne.
Noíxoane ne ipovótiya, 7 koánemaka neko léhu aúnone Jesus, itea haxá kóye
óvoku, ako ánahixapa neko po'ínuhiko ipovóti aúpi. 8 Yane ûrukovanemaka po'i

íhikau Jesus, enepone inuxó koeti símeaya. Noixoâne, kutípoane exépukopeane
Jesus. 9 Yoko tukú koêti neko ókoku ôra, avo éxinahiko isóneu neko yutoéti
ya emó'uke Itukó'oviti koyúhoti kónokea exépukopea ne Jesus ukópea xapa
ivokóvoti. 10 Yane káyuhikopovone neko pi'âti íhikau Jesus óvokuke.

Kautáta'ixopinovo Mariya Mandâlena ne Jesus
Mt 28.9-10; Mk 16.9-11

11 Koeku pihópea neko pi'âti, óvaikone ne Mâriya ixómoyea íyo xe'ókuke
ne uhôro ekóxokonoku Jesus. Koeku íyoyea koane yupúninikeovo
komómoyea kúveuke. 12 Yane tokononé koane ûke ne pi'âti ánju íhae
vanúke, ovoxe Itukó'oviti, ainóvoti hopú'iti ípovo. Vataká kóye xoko óvine
muyo Jesus, poéha tutíkuke, poéhamaka hevékuke. 13 Ina kixohíko Mâriya:
—Senó, na koeti íyeino?
Ina yumopâ Mâriya:
—Omopókonotine mûyo ne Únaem. Akó'oti enjâ iyónopokonoku —kíxoane.
14 Uke'éxoane Mâriya koyúhoyea nê'e, ina na'akénexovo. Yane noíxone
Jesus xe'ó koyêti itea ako éxapana. 15 Ina kixôa Jesus:
—Senó, na koeti íyeino? Kuti yopósiko?
Yoko ikútixati Mâriya koyonoâti ne njârdim. Hukinóvoti kíxea:
—Unaém, itukapu îti veyopêa mûyo, yokóyuhoinonoa iméponoaku
maka veyámbanane —kíxoane.
16 Yane ina iháxoa Jesus:
—Mariyá —kíxoane.
Ná'akene koéne ne Mâriya, ina kíxo Jesus ya emó'uke jûdeu:
—Raboní! —kíxoane. (Yoko “ihíkaxoti” koêti ne rabôni koêti.)
17 Ina kixôa Jesus:
—Hako nemu'ókonu, vo'oku âvoyea mbihápa xoko Nzá'a, itea pîhe
xoko ínzikauhiko, enepone kutí ngíxone mbo'ínuhiko. Yéta'akapanahiko
mbihópeanemo xoko Itukó'oviti Nzá'a yoko Yá'anoemaka, enepone
Únaem yoko Yúnaemaka —kíxoane.
18 Yane ponó koépone ne Mariya Mandâlena xoko íhikauhiko Jesus.
—Noínjopane ne Vúnae —kíxovokoxoane.
Ina koyuhópinoahikomaka neko yuho Jesus.

Kautáta'ixopinova Jesus ne íhikauhiko
Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49

19 Énomone yaneko lûmingu ya kíyo'i káxe, exexo'ikené koyépoti neko
íhikauhiko Jesus yane ovokúti óvoheixoku, vo'oku píkea tutíhiko jûdeu.
Yane apé koene Jesus xapákuke.
—Aúhepeponoe iséneu —kíxovokoxoane.
20 Yuhoíkoane, ina exókoa ne vô'u koáne ne xêrere. Yupihovó koépone elókepea
okóvo ne íhikauhiko noixópane ne Vúnae. 21 Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Aúhepeponoe iséneu. Kuteâti kixónuku Nzá'a pahúkeonu yara kúveu
mêum, énomonemaka ngixópineye —kíxovokoxoane.
22 Uke'éxoane koyúhoyea nê'e, ina api'ókexoahiko koane kíxovokoxopeamaka:
—Nemúkanoe ra Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 23 Enepone xâne yéxokoake
itúyopea pahúnevo koeku kutípeonu, koati ituyôpotinemo pahúnevo. Kene
ne xâne yéxokoake ákoyea itúyapa pahúnevo vo'oku ákoyea akútiponu, koati
ákotimo veyapápu pahúnevo nê'e —kíxovokoxoane.

Jesus yoko Túme

24 Yoko póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus, enepone Túme íhauti
Hapáparu, ákoʼo yaneko apé koepóne Jesus xapákukehiko. 25 Ina kíxo
Túme ne poʼínuhiko íhikau Jesus:
—Noíxopane ûti ne Vúnae!
Yane hara koe Túme:
—Enepomo hákoti noinjêa ne ike perêku vo'ókuke, koane hákotimo
mbirukôa, koane hákotimakamo imbiho vô'um xêrerekuke, ákomo
kalíhuina ngutípea —koéne.
26 Poéhapoane lûmingu ikénepoke, ho'uxoké koyépotihikomaka ne
íhikau Jesus, koánemaka ne Túme xapákuke, exexo'ikené koyêtihiko.
Yane apé koéponemaka Jesus xapákuke.
—Aúhepeponenoe iséneu —kíxovokoxoane.
27 Yane tumuné koéne kixo Túme:
—Piríka ra vô'um maka neíxane koêku, koane ípiheamaka ra veô'u
njêrereke. Hákone itikovo xâne ákoti akutípo, itea itíkapu kutípoti —kíxoane.
28 Ina kixôa Túme:
—Iti Únaem, îti ne koati kaná'uti Itukó'oviti —kíxoane.
29 Ina kixopâmaka Jesus:
—Koati kitipónuti vo'oku neíxinu, itea enepone xâne kutipónuti ákoti
naixánu, koati únatimo koêku nê'e —kíxoane.

Yutóxinovoke ra koyuhópeti

30 Koati kaná'uti enó'iyea poʼínuhiko iyupánevoti ítuke Jesus, noíxone
íhikauhiko ákoti yutaxápu yara koyuhópetike. 31 Itea kutí'inoke
yutoxóvoti râ'a, koati kaha'aînopiti kitípinoe Jesus itúkeovaxo ne Mésiya,
enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, enepone koati kaná'uti Xe'exa
Itukó'oviti. Epó'oxo vo'oku kitípi, ike'íparaxokonotimo inámapoti
apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.

Kautáta'ixopinova Jesus ne seti koeti íhikau

21 1 Ikénepoke neko koekúti, kaútata'ixopinovamaka Jesus neko
íhikauhiko xe'ókuke ne mar, enepone koéhati Tibêriyade. Hara
kôe kixoku koêku.

2 Kaha'iné kíxoixokoko ne Simaum Pêturu; Túme, enepone íhauti Hapáparu;
Natanâe ukeâti Kána, pitivóko ya Ngalíleya; koánemaka neko xé'ahiko
Nzebêdeu; yoko po'i pi'âti íhikau Jesus. 3 Ina kíxo ha'ínehiko ne Simaum Pêturu:
—Numínguxotiko.
Ina kixohíko Simaum Pêturu ne ha'ínehiko:
—Pihotímaka ûti ikínike —koénehiko.
Úkeane pihohíko. Ivu'í kixone kali hána'iti vatékena numíkuxoponoti,
itea ako ápahuina êho yaneko yóti. 4 Yuponíne, ápene Jesus xe'ókuke
neko úne, itea ako éxapana íhikauhiko. 5 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Ápenoe yêho?
—Áko'o —koénehiko.
6 Ina kixovókoxopamaka Jesus:
—Kiríka éxopeke vetékena ne nímikuxope. Apêtimo yehóya —kíxovokoxoane.
Yane itúkeanehiko ne yuhó'inoa. Yane ákone íta mikúkopea ne
númikuxope vo'oku yupíheovo êno hoéya. 7 Ina kíxo Simaum Pêturu ne
po'inu íhikau Jesus, enepone ákoti omotóva okóvo Jesus:
—Vúnae nê'e! —kíxoane.
Kamoáne Simaum Pêturu itúkeovo Vúnae, itúkopone ípovo. Koáhati
veyoâti koeku númikuxea, yane kurino'é koene úne araúkotine. 8 Itea
ivu'í kixopo vatékena ne po'ínuhiko íhikau koáne mikúkopea ne
númikuxope puhí koeti hôe, koáhati ákoti ahikâ ne poké'e xe'ókuke
neko úne, kuteâtimea póhuti séndu méturu kíxoaku. 9 Evesékopeanehiko
vatékena xe'ókuke neko úne, noíxonehiko uhahá'ixoti xorómonikeya
koane hôe oúkeke. Yoko ápemaka pâum. 10 Ina kôe ne Jesus:
—Yamínanane kalihú koêti ne hôe némoenoemeku —koéne.
11 Yane ûrukopova Simaum Pêturu ne vatéke ina mikukópa movó'itike
ne númikuxope puhi-puhí koati hána'itinoe hôe. Ápe póhuti séndu
sinkoentai terei koeti hôe ovâti ne númikuxope, itea kóyeane ákoyea
ekétakexa upánini ákoyea yumáxapu. 12 Ina kixovókoxoa Jesus:
—Yókone, niké'evonoe —kíxovokoxoane.
Yoko ako ápahuina xapákuke neko íhikauhiko mapikóvati épemo'ikea
itukóvotiye, vo'oku éxeanehiko itúkeovo Vúnae. 13 Yane veyóponoa
Jesus ne pâum ina porekéxoahiko. Kúteanemaka kíxoaku ne hôe.
14 Yoko mopó'apene kaútata'ixopinova Jesus ne íhikauhiko ike
exépukopine ukópea xapa ivokóvoti.

Jesus yoko Pêturu

15 Uke'éxonehiko níkea, ina kixôa Jesus ne Simaum Pêturu:
—Simaúm, xe'a Xuâum, itíne yupihóvo ákoyea omótovonu okóvo yara
po'ínuhiko?
Ina yumopâ Pêturu:
—Êm Unaém, yéxoa ákoyea omótovopi ongóvo.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ina kixopâmaka Jesus:
—Yokóyonoakopo ne ngátarae, enepone kutí ngíxone inámatiko su'ûso konókoti katarákoati —kíxoane.
16 Yane káyukoa Jesus yuhó'inoa, yoko pí'apene. Hara kíxoa:
—Simaúm, xe'a Xuâum, ako omótovonu yokóvo?
Ina yumopâ Pêturu:
—Êm Unaém, yéxoa ákoyea omótovopi ongóvo —kíxoane.
—Kétarakaikopo ne ngátarae, enepohikone hokónuti, enepone kutí ngíxone su'ûso konókoti inuxínoati —kíxoane Jesus.
17 Ina kixopâ'ikomaka Jesus:
—Simaúm, xe'a Xuâum, ako omótovonu yokóvo? —kixópanemaka, yoko mopó'apene épemo'ikoa.
Yane isone'ekovó koéne ne Pêturu vo'oku mopó'ayeane épemo'ikoa Jesus ákoyea omótova okóvo. Ina yumopâ Pêturu:
—Unaém, yéxoa uhá koeti koekúti. Yéxoa ákoyea omótovopi ongóvo.
Ina kixopâmaka Jesus:
—Yokóyonoakopo ne ngátarae, enepohikone hokónuti. 18 Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Itikóvoiko homoêhou, itíne exópo koêku. Keunákovo nóvo, itíkone heô'e, yane pihetíne ya koêkuti yâha yéni. Itea yikatíxane, yeherúkotimo veô'u, itea po'imo xâne itukínopi ikéno'e iyonópiti xokóyoke ne ákoti yakahá'a —kíxoane.
19 Yoko kó'inokeneye yûho ne Jesus, exókoti Pêturu kixókumo ivókeovo, kutí'inokemo kahaná'ikokonoti Itukó'oviti. Ikénepoke neko yûho, “Hekánu” kixóponemaka Pêturu ne Jesus.
20 Ina na'akénexovo ne Pêturu, yane noíxone po'i íhikau Jesus hokoâti, ákoti omotóva okóvo Jesus. Énomonemaka neko isú'okovoti xa'a Jesus nikohíko, yaneko epemó'ikoamaka itukóvotiye neko itûkoheovoti, enepone kuríkotimo Jesus xoko xanéhiko puvâti. 21 Noixoâne Pêturu nekôyo, hara kixo Jesus:
—Kene râ'a, namo kó'eye?
22 Ina yumopâ Jesus:
—Enepo angahá'a ákoyeamo ivákapu râ'a tukú koeti ngáyukopovope, undíne exôa koêku. Kene îti, hara yíxapu hékinu —kíxoane.
23 Hukinóvoti itáhineheyeane neko yuhôti xapákuke neko kutípotihiko Jesus ákoyeamo ivákapu neko íhikau. Itea ako okóyuhoa Jesus ákoyeamo ivákapu. Pohu “Angahá'a ákoyeamo ivákapu râ'a tukú koeti ngáyukopovope, undíne exôa koêku” pohu koêti.
24 Yoko koati undíne ra íhikau Jesus noixoâti, koyuhoâti, koane yutoxoâti uhá koêti ra koekútihiko. Epó'oxo véxoa itúkeovo kaná'uti emo'úti râ'a.
25 Enó'iko po'ínuhiko koekúti ítuke Jesus. Eneponi uha-uhá akôe yutóxeovo pohú pohu koêti, kutí'inonu ákoni omótova êno koyuhópeti ya uhá koêti ra kúveu mêum.
Hunókokune.

ÁTU

Yútoe Lúka koeku ítuke ne ápostuluhiko, enepone páhoe Jesus

Enepora koyuhópeti koéhati Átu, Lúka yutoxôa. Ápe ne inúxoti yútoe Lúka koyúhoti koeku Jesus koáne ne inámati ihíkauvoti omínovike enepo símo ne Jesus yara kúveu mêum. Kene yara Átu, yutóxoa Lúka koêku neko íhikauhiko Jesus ya Njeruzálem kúxoixeahiko evésekeamo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke, enepone porexoâtimo xunakóti koyúhoyea xapa xâne ne inámati ihíkauvoti omone Jesus. Yoko áko'one ne Jesus yara poké'e, pihópone vanúkeke. Anêko xoko kapitulu 2 koyuhó'iyeati koêku enepo inâ eveséko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó kó'iyea ne kutípotihiko Jesus.

Enepone inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, tumúne yóno ukóponea yanekôyoke vo'ókuke xunáko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke ne kutípotihiko Jesus. Inúxotike, ya Njeruzálem óvo koyúhoyeovo, ina ukopóno xapa íhae Samâriya. Yanê'e ukópono xapákuke uhá koeti po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu. Vo'oku haina pohúneti jûdeu simíno ne Jesus, itea simínotimaka uhá koeti xâne yara kúveu mêum.

Yoko "Atos dos Apóstolos" íhaxeokono ne yútoe Lúka ya purútuyeke vo'oku so'íxeovo uhé'ekotinoe kixoku itúkeovo ne íhikauhiko Jesus ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kuteâti koíteovo ka'aríneti. Éxokovimaka kixoku íteova xâne ne xunako Satánae motovâti yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke.

Tûri

1 1 Xoko inúxoti koyuhópeti yúndoenopi Teofilú, uhá ngíxoane
ngayúmakinopea koêku ne turi ítuke Jesus, koánemaka ne ihíkauvoti
íhikaxoke xanéhiko 2 tukú koêti yaneko káxe aukópovone ne Jesus ya vanúkeke.
Yoko tumúneke pihópea, koyúhoinoane ya xunákoke Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti ítukexeakemo ne hóyenohiko noívokoe, enepohikone ápostulu,
páhoe koyúhoyea emó'u. 3 Énomonehikomaka koútata'ixopinovo exepúkopone
ukópea xapa ivokóvoti ikénepoke koítoponeovo kotíveti ya kuruhúke. Ako tôpi
kíxoaku koútata'ixopinova, exókoati kaná'uko ne exépukopeane, ákoinoke

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ápahuina xâne motovâti koyúhoyea ákoyea akána'u. Vo'oku kúveu koarenta koeti káxe, koútata'ixopinova Jesus neko íhikauhiko, koane koyúhoinoa koêku ne kixoku natíxea Itukó'oviti xapa xâne. 4 Yaneko kaha'íneakohiko Jesus ne íhikau, ixíko'okoahiko ákoyea ipúhikeahiko Njeruzálem koane kúxoixea ne páhoenoamo Ha'a ûti íhae vanúke, kuteâti yuho Itukó'oviti, enepone koati emo'úti nóvo ápeyeamo. 5 Ina kixovókoxopamaka Jesus:

Énomonemaka kuteâti yunzó'inopinoe yanekôyoke. Vo'oku koati kaná'uti itúkeovo úne áhikea xâne ne Xuâum, itea harakene káxe epó'oxo yé'exovone, yahíkokonotinoemo haînati ya úne, itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

Pihôpo Jesus vanúkeke
Mk 16.19; Lk 24.50-51

6 Koeku ho'úxeovohiko neko íhikau, hara kixóhiko Jesus:

—Unaém, énomonemeamo yara koeku kó'oyene peréximo itúkeovo ûti, uti íhae Izarâe, pahukópo yara poké'exa ûti? —kíxoanehiko.

7 Ina yumopâ Jesus:

—Ako okónokoa yéxinoe ápeyeakumo ne koekúti kuteâti, koane kaxénaxeakemo Yá'a íhae vanúke, vo'oku poéhane exôa koéku ápepemo. 8 Itea nemukoâtimo xunakóti enepo evesékane xikóyokenoe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Yane keyuhoâtinoemo xapa xâne kaná'uko ra koekúti neíxonenoe njokóyoke. Keyuhoâtinoemo yâye ya Njeruzálem, koáne ya uhá koeti Njúdeya yoko Samâriya, koánemaka ya uhá koêti ra kúveu mêum —kíxovokoxoane.

9 Uke'éxoane Jesus koyúhoyea nê'e, yane pihópone vanúkeke koeku ixómoyea komóma íhikauhiko. Yane koomomo kíxoixoahiko tukú koeti onómekopeovo xapa kapási. Ehane ako ínixahiko. 10 Koeku pono-ponó kíxoixea ûke ne íhikauhiko vanúke koeku pihópea Jesus, apé koene pi'âti kutí koeti hóyeno, hóhopu koyêtihiko ípovo xêrerekuke neko íhikauhiko Jesus.

11 Hara kíxovokoxoa:

—Itínoe hóyeno íhae Ngalíleya, na koeti ixómoino kemomo vanúke? Enepone Jesus, neíke'euponoe kó'oyene pihópea vanúkeke, aukópovotimo kuteâti kíxeaku neíke'exopi —kíxovokoxoane.

Íhikauhiko Jesus ya Njeruzálem

12 Énomone yanê'e, aúhikopovone ya Njeruzálem ne íhikau Jesus ukopeâti xoko kali mopôi iháxoneti Olívera. Enepone mopôi, ako ahika Njeruzálem, kuteâti póhuti kílomituru kíxoaku. 13 Seopóne pitivókoke, ina alu'ókopo sôparatuke yane ovokúti óvoku. Harâ'a iháhiko neko ho'uxóvoti: Pêturu; Xuâum; Teâku; Ándere; Filípi; Túme; Mbatulúmeu; Máteu; Teâku, enepone xé'a Áfeu; Símaum iháxoneti Nzelóti; yoko Njûda, enepone xé'a Teâku. 14 Yoko póhutine yónoku isóneuhiko yuíxeovo itúkea orásaum ho'uxoké koêti, koánemaka ne senóhikoya. Yoko ápe Mâriya, eno Jesus xapákuke neko senóhiko, koane ápemaka ne ameno Jesus.

Noivókoxokono Mátiya

15 Yaneko káxehiko exépuko ne Pêturu koyúhoyea nonékuke ne
po'ínuhiko kutípoti Jesus. Yoko itópono kuteâti séntui vínti koeti xâne
neko ho'uxóvotihiko. Ina kixovókoxoa Pêturu:
16 —Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, koati konokoâti tokópeovo ne yutoéti
emó'uke Itukó'oviti koeku Njûda, enepone inuxínoti ika'ákotihiko Jesus.
Énomone neko yuho Ndávi mekúke, koúhapu'ikinoake Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti tumúneke símeovo kaxéna. 17 Vo'oku enepone Njûda, koati ha'ine
ûti ikéneke Jesus yanekôyoke. Itúkoamaka kuteâti ne vítuke —kíxovokoxoane.
18 (Yoko ápe poké'e vaneúti yane tiûketi námoe Njûda, ésa'i kuríkea
Jesus xoko xanéhiko puvâti. Énomone óvo koépekopeovo ne Njûda
kopuhókopovo. Pixeké koe hûra ikorókovo. Homuxó koe ásurupi
poké'eke. 19 Eyékoxoahiko uhá koeti ko'óvokuti ya Njeruzálem neko
koekúti. Énomone kutí'inoke iháxokonoti Asêudama neko poké'e ya
emó'ukehiko. Yoko "Poké'e óvokovoku íti" koêti neko emo'úti.)
20 Ina koe'íkomaka ne Pêturu:
—Koati kuteâti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti ya Sâramu, enepone koêti:
"Itúkapu ovokú'ikeneti neko óvoku, epó'oxo hákonemo ko'óvokutiya" kôe.

Sâramu 69.25

Ina koemáka:
"Enepone itukéti ítuke, paréxakana po'i xâne ahe'ókopati" koêti.

Sâramu 109.8

21 —Konókoti ápeyea po'i ha'ine ûti ahe'ókopati. Yusikóne noívokoxea
ûti xapákuke ra xanéheixoviti apé'iko Vúnae Jesus xapákuke ûti,
22 ukeátine yaneko kaxena áhikea Xuaum Mbátita, tukú koêti neko káxe
noíke'exopeaku ûti pihópea vanúkeke. Énomonemo kaha'ínevi koyúhoyea
ûti xapa xâne exépukopea ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.
23 Ina noivókoxokono pi'âti hóyeno. Enepone inúxoti, Yûse koéha.
Mbarasâpa íhaxeokonomaka. Yoko Njústu itukóvo po'i íhaxeokonokemaka.
Ina keno'óko koéhati Mátiya. 24 Yane itúkohiko orásaum uhá koêti neko
kutípoti Jesus. Hara koe épemone xoko Itukó'oviti:
—Unaém, iti éxoti isóneu uhá koeti xâne, yéxakavea ne neívokoe yara pi'âti
hóyeno, 25 motovâtimo áhe'okopea Njûda koane kahá'ineyeovi yara itukéti
pénevi vitúkea, uti péhoe koyúhoyea yemó'u. Vo'oku kuríkopane Njûda ra
itukéti. Kó'oyene pihópone xoko ímetokenaxoake yonópea —koe orásauna.
26 Ina kurikóhiko, noixoâti iríkovoku ne noívokoxope. Xoko Mátiya
iríkovo. Yane itúkopovone ha'ínehiko ne unze koeti ápostulu.

Evesékone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
Át 4.31

2 1 Simoné'e ne kaxena áyui jûdeuhiko ya hó'eke, enepone iháxoneti
Pentekósti, poéhane ho'úxovokuhiko uhá koêti neko hokoti Jesus.
2 Yane apé koéne kutí koeti emo'u xúnati ihunóvoti ukeâti vanúke. Uha-
uhá kíxoa kúveu neko ovokúti óvoheixoku. 3 Yane apé koénemaka kutí
koeti kálihunoe irúmene yúku kuteâti koeku nenêti, yoneâti tutíkuke
póhutihiko koxé'u neko xâne. Koati ovo'ó koatíne. 4 Yane koâti xúnati
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko póhutihiko neko xâne, koane
turíxeovone koyúhoyeahiko inámati yuhôti ákoti itukapu éxone, kuteâti
kíxoaku Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ikó'iparaxea póhutihiko koyúhoyea.
5 Yoko ápe ya Njeruzálem jûdeuhiko teyoti Itukó'oviti ukeâti uhá koeti
po'íkehiko poké'e yara kúveu mêum. 6 Ho'úxinova êno xâne neko emo'úti
kamoánehiko, itea akó'oti exínahiko isóneu, vo'oku kamotíhiko koyúhoti
ya emó'uke póhutihiko neko xâne. 7 Yupíhova ákoyea éxina isóneu
xanéhiko koane iyúpaxeova neko koekúti, ina kixokóko:
—Hainá'ikopo ainóvoti íhae Ngalíleya ra koyuhókexo? 8 Ná'ikopo
koeti kamínoa ûti koyúhoyea ya vemó'uke, enepone yuho póhutihiko
ûti xoko vúkeaku? 9 Koati anéyeti íhae Pátea, yoko Mêdea, koane
íhaemaka Élaum, yoko Mezopotámiya koane Njúdeya. Ina apémaka
ukeâti Kapadósea, Póntu, yoko Âzea, 10 Ápemaka íhae Firîjea, Páfilea,
Ejítu, Lîpea yoko poké'e oveâti xe'ókuke ne Sîreni, yoko íhaemaka
Róma. Aínovone ko'óvokuti yâye. 11 Vanéye, uti jûdeu, koane anéyemaka
po'ínuhiko xâne ikútipasikovoviti hokopâti ne hó'e ûti. Anéyemaka íhae
Keréta yoko íhae Ârabea. Ná'ikopo kixóvotiye kamínoake póhutihiko
ûti ya vemó'uke koyuhoâti koêku ne hána'itinoe ítuke Itukó'oviti?
—kixókokone.
12 Koati yupihóvati iyúpaxeovahiko. Akó'oti exína isóneu kó'inokeneye.
Hara kixókokohiko:
—Kutimea kixó'eko râ'a? —koéhiko.
13 Itea ápemaka po'ínuhiko xâne koemóke'eati, koyuhoâti itúkeovo
kohihíketi, kó'inokeneye neko yûho.

Koyûho ne Pêturu nonékuke xanéhiko

14 Ina exepúko ne Pêturu yóko'omaka ne unzé koeti ápostulu. Ina
kohonóko emó'u koyúhoyea ne Pêturu. Hara kôe:
—Itínoe iyénonjapa jûdeu, keánemaka uhá ketínoe íhae Njeruzálem,
konókoti yéxi koeku râ'a. Ivévaka ra yûnzo: 15 Haina kohihíketi ûti kuteâti
iséneunovinoe, vo'oku nóveiko ôra ya yupóniti rakéne. 16 Itea enepora
koekúti, énomone ne kíxone yuho porofeta Njôe koyûho emo'u Itukó'oviti
xapa xâne mekúke, enepone koêti:

17 “Yaneko káxehiko tumúnekemo uké'eyea ra mêum, mbahúkotimo
Sasá'iti Omínjone ovo'ó kó'iyea ne uhá koeti xâne” koe Itukó'oviti.
Ina koe'íkomaka:
“Koyuhoâtimo xi'íxaxapa, hóyeno yoko sêno, koekúti
ngoúhapu'ikinoake. Enepone inámatiko xâne xepákukenoe,
apêtimo noíxone ukeâti njokóyoke. Kene ne yékotenohiko,
yunzoíkoatimo ya hopúneke. 18 Koánemaka xapákuke ovónje,
hóyeno yoko sêno, mbahúkotimo Sasá'iti Omínjone ovo'ó
kó'iyea yaneko káxehiko, ínamo okoyúhohiko emó'um.
19 Apêtimakamo iyupánevoti índuke ya vanúke koánemaka yara
poké'e, hoénaxovope njunáko, íti, irúmene yúku yoko ênoti
kuríhoe. 20 Ipukóvotimo ne káxe. Kene ne kohê, kutí koetimo
harâra'iyea íti koati tumúneke símeovo neko hána'iti teyonéti
káxe yúhoikopeakumo Itukó'oviti ra xanéhiko yara kúveu mêum
vo'oku kixoku itúkeovo. 21 Itea itóvotimo ne uhá koeti xâne
ikoseânaxovoti Itukó'oviti” koe yútoe.

Njôe 2.28-32

22 —Itínoe hóyeno íhae Izarâe, yakámokenonu. Enepone Jesus íhae
Nazâre, koati hóyeno éxokopikenoe Itukó'oviti itúkeovo ukeâti ya
xokóyoke vo'ókuke ne iyupánevoti ítuke, koane vo'ókumaka ne koekúti
ákoti po'i itoâti itúkea xepákukenoe, hoénaxovope xunako Itukó'oviti
xokóyoke. Koati Itukó'oviti ko'itúke xokóyoke, itúkinoake Jesus neko
hána'iti iyupánevoti xepákuke. Yoko koati yexoâtinoe kaná'uyea ra
koekúti. 23 Itea kóyeane képekinoe nekôyo. Koati xâne ákoti panâpu ítuke
kuruhúxinopeanoe. Itea yaneko kiri'ókokonoanoe, koati kousókovoti
isóneunoa Itukó'oviti ukeátinekeneye, enepone heú kixoâti éxea ne
koekúti tumúneke ápeyea. 24 Enepone képeunoe, koéxepukopa Itukó'oviti
yaneko uke'éxinoa xunako pevóti. Koáhati akó'oti omotóva óvoheixea
pevótike ne Jesus, 25 kuteâtimaka koêku ya yútoeke Ndávi enepo
koyuhó'iyea koêku mekúke. Énomone ne koêti:
“Kóyekune ne Únaem njokóyoke. Anéye njêrerekuke koxunákonuti,
ákoinoke íngarakapu. 26 Énomone elókeino ongóvo. Énomonemaka
ipúhikino mbahákuke ne hána'iti elókeko ongóvo. Koane
énomonemaka ngúxoixino enjépukopeamo ungópea xapa
ivokóvoti. 27 Vo'oku ákomo kurí íxenu xapa ivokóvoti, iti Únaem,
koane ákomo síkea uké'eyea ra mûyom xoko engóxovoku, undi
Sasá'iti Yovóxe. 28 Hara yévekonu xêne yonópoti xoko apéyeati
ákotinemo hunókoku xikóyoke. Koati ákotinemo hunókoku ne
elókeko ongóvo enepo angahá'inepopine” kôe yútoeke Ndávi.

Sâramu 16.8-11

29 Ina kixoá'ikomaka Pêturu:
—Itínoe iyénonjapa, ngaúhapu'ikinapeavo koêku ne Ndávi, eneponeko teyonéti
voxú'ikene ivokóvoti koane ekoxóvoti mekúke. Yoko anéyeiko ne ekóxovoku tukú
koeti kó'oyene yara poké'exa ûti. 30 Koati porófeta ne Ndávi koyúhoti koekúti
noíxone xoko Itukó'oviti âvoti simâpu kaxéna. Epó'oxo éxoamaka yanekôyoke
ápeyeamo póhuti ámoripono natíxotimo xapa xanena ûti, kuteâti koeku
yuhó'inoa Itukó'oviti kó'iyeanemoye. Yoko itúkinoa Itukó'oviti koati yuhôti,
exókoati ákoyeamo aúkapa ikéne neko emó'uinoa. 31 Koati vo'oku ínixea Ndávi
koekúti yanekôyoke âvoti simâpu kaxéna, énomone koyúhoinoa ya yútoeke
exépukopeamo ne Mésiya ukópea xapa ivokóvoti enepo koyûho ákoyeamo
kurí íxa Itukó'oviti ne ovóxe ya xapa ivokóvoti, koane ákoyeamo aúke'e ne
mûyo. 32 Yoko enepora Jesus, énomone ne koéxepoepo Itukó'oviti. Noínjopa,
koane noíxopamaka uhá koeti nza'ínehiko. 33 Kó'oyene hanekóxopone éxopeke
Itukó'oviti xoko ivátakoku kapáyasokopone Itukó'oviti. Yoko koúsokinokonoane
Jesus neko yuho Há'a yanekôyoke, enepo itûko koati emo'úti pahúkinoveamo
ne Sasá'iti Omíxone. Énomone ra neíxonenoe, koane kémonenoe kó'oyene.
34 Énomone kíxo yútoe Ndávi. Vo'oku haina Ndávi okopóno vanúkeke
yanekôyoke, itea énomone yutoxínovea ra emo'úti koêti: “Hara kíxoa Itukó'oviti
ne Únaem: ‘Ivétakapa énjopeke 35 tukú koeti simapúne kaxena mboréxeopikumo
itíkivo koati payásoti nâti ya uhá koêti, ínamo ipuyúkexa nenékuke ne uhá koeti
koêkuti okopópiti’ ” kôe. 36 Ngahá'a ú'uhapu'i ngixínopeanoe, uhá ketínoe íhae
Izarâe, motovâti ákoyea oxéne ákoyea yakútipoa ne yunzó'inopi itúkeovo Jesus,
enepone képeu, poréxovike Itukó'oviti itúkeovo Vúnae koane Mésiya, enepone
páhoe koíteovovi —kíxovokoxoane Pêturu.

Ahíkovo mopo'âti mili xâne ya iháke Jesus

37 Koeku kámea yuho Pêturu neko xanéhiko, yupíhova ikótivexea
isóneuke. Ina kixohíko Pêturu yoko po'ínuhiko ápostulu:
—Itínoe viyénoxapa, na vákoeneye?
38 Ina yumopâ Pêturu:
—Konokoâti ikétivexinoe iséneuke ne pehúnevo koane kiríkopi.
Konókotimaka yáhikivo ya iháke Jesus Kristu, motovâti kotúyopinopea
ne pehúnevo, péhutinoe. Yane ínamo nemukâ ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti ovo'ó kó'iyeopinoe. 39 Koáhati itínoe kíxo ne Itukó'oviti
koyuhôa yanekôyo ápeyeamo koúsokinoake ne yûho. Koane koati
xi'íxaxapa kixómaka, koánemaka uhá koeti po'ínuhiko ákoti maliká'avi,
koêkuti iháxiupomo Vúnae Itukó'oviti xapákuke —kíxovokoxoane Pêturu.
40 Enómaka po'i yûho kuteâti, koyuhó'inoati emo'u Itukó'oviti, koane
enekoâtihiko. Ina kixovókoxopamaka:
—Hako kitipásea ne xanéhiko apêti koeku kó'oyene, enepohikone
váhere kixoku itúkeovo yonópotimo ipihóponovokutike —kíxovokoxoane.

41 Enepohikone xâne kutipeâti yûho, áhikovohiko ya iháke Jesus.
Yaneko káxe koati kuri'úxovoti ne xâne kutípoti Jesus. Kalíhanini
itóponea mopo'âti mili xâne neko inámati ahiúti yanekôyoke.

Kixoku itúkeovo ne inúxotihiko hokópoti Jesus

42 Enepohikone kutípoti Jesus, koati yuixóvati ne ihíkauvoti íhikaxoake
ápostuluhiko, koane aínovo póhutine yónoku isóneuhiko ikéneke Vúnae
ákoti ihaxákexeakaka. Kóyekunemaka ho'úxinovohiko níkea pâum,
puyákoponeovoke okovo ivókinovovi Jesus, koane itúkeamaka orásaum.
43 Koati hána'iti téyea Itukó'oviti póhutihiko neko xâne. Enómaka iyupánevoti
ítuke ápostuluhiko, koane po'ínuhiko ítone itúkea kuteâti, hoénaxovope xunako
Itukó'oviti xokóyoke. 44 Kaha'iné kixókokohiko neko kutípoti Jesus. Ákomaka
kamáxatikaka. Póhutihiko, kutí kíxoa ítukemaka po'ínuhiko neko apeínoati.
45 Kaváneahikomaka ne poké'exa yoko po'i apeínoati, ina porekéxoa ésa'i ne
apêti nókone xapákuke. 46 Uhá koeti káxe, kutikokó koe yónoku isóneu ikéneke
Vúnae koeku ho'úxeovo témpuluke, enepone hána'iti imokóvokuti. Kene ya
óvokukehiko, ho'úxinovo níkea pâum, puyákoponeovoke okovo ivókinovovi
Vúnae. Koane enepo nikohíko, koati elóketi okóvo, koane póhutine yu'óxoku
isóneuhiko ítukeke Vúnae 47 xaneâti iháyu'ikeamaka Itukó'oviti. Ínixoa uhá
koeti xâne unako koêku neko kutípoti Jesus. Yoko uhá koeti káxe, kurí'uxinoa
Vúnae po'ínuhiko xâne, enepohikone koítovone ya pahúnevo koeku kutípea.

Koitóvokono ne hóyeno mohéveu

3 1 Yane pihóne ne Pêturu yoko Xuâum hána'itike imokóvokuti ya mopo'âti
ôra ya kiyakáxe, orana itúkopehiko orásaum ne jûdeuhiko. 2 Yoko ápe
hóyeno omeátinekene itúkeovo mohéveu. Heú koeti káxe ómeokono neko
hóyeno xêrerekuke pahapéti iháxoneti “Uhé'ekoti”, enepone páhapetea kíndana
ne hána'iti imokóvokuti, motovâti épemea tiûketi xanéhiko urúkovotiya.
3 Noixoâne hóyeno ûrukeovomo ne Pêturu yoko Xuâum, épemoane tiûketi.
4 Yane pono-ponó kixínoane ûke Pêturu yoko Xuâum, ina kixôa Pêturu:
—Yokómomovi.
5 Ina komomâ hóyeno. Koati kuxoâti ápeyea póneake evo Pêturu. 6 Ina
kixôa Pêturu:
—Ako ndiûketina, itea enepone apêti njokóyoke, énomone mboréxopi:
Ya iháke Jesus Kristu íhae Nazâre, yexépukapa yenápa —kíxoane.
7 Ina namukêa vô'u éxopeke neko hóyeno huvo'óxoa exépukopea. Énomone
yaneko ókoku ôra, xunápone anu hêve, koane hêve. 8 Xépu koépone ne
hóyeno, yane turíxovone yonópea. Xané kixone evo Pêturu ûrukeova ne
hána'iti imokóvokuti. Koati talakíxovoti koane iháyu'ikea Itukó'oviti neko
hóyeno. 9 Noíxoa uhá koeti xanéhiko koeku yonópea koane iháyu'ikea
Itukó'oviti. 10 Exó kixóponoanehiko itúkeova neko épemokenati ivatáheixoti

xoko pahapéti iháxoneti “Uhé'ekoti” nonékuke ne hána'iti imokóvokuti. Koati hána'iti iyúpaxeovahiko, koane ako éxinahiko isóneu kó'inokeneye.

Koyûho emo'u Itukó'oviti ne Pêturu hána'itike imokóvokuti

11 Ako kurika Pêturu yoko Xuâum neko hóyeno. Noixoâne xanéhiko
neko koekúti, uhá kôe éhahikinovo evo Pêturu xoko óvoheixoku yane
varánda iháxoneti varándana Salúmaum. Koati ákoti exínahiko isóneu
neko koekúti. 12 Noixoâne Pêturu ne êno xâne keno'ókinoatihiko, ina kôe:
—Itínoe iyénonjapa íhae Izarâe, na koeti iyípaxinova ra koekúti? Na koeti
ínainonoe kemómovi kutí'iyea koati xunako ûti, áko'o sasá'iko ûti veínokono
yonópinoke ra hóyeno? 13 Koati Itukó'oviti, enepone Unae voxúnoekene Âbraum,
Izáki yoko Njáko, kahaná'iko Jesus, enepone sasá'iti ovóxe, kirí'oenoemaka
payásotihiko pahúkoti, yaneko keyuhôa nonékuke Pilátu ákoyea yakáha'a
itúkeovo netínanoe. Yoko mani úsotine isóneu Pilátu kuríkopea. 14 Itea itínenoe
ako akahá'a neko Sasá'iti koane Ponóvoti páhoenovi Itukó'oviti. Ya koêkuni
itúkeovo énomone yépemo kuríkopeokono, itukovó koe koépekenati yépemonoe.
15 Itínenoe koepékoa ne Porexó'oviti vápeyea. Itea koéxepukopa Itukó'oviti ukópea
xapa ivokóvoti. Yoko noíxopa ûti yaneko exepúkopone, epó'oxo koati koyuhoâti
ûti xapa xâne kaná'uko ne noíxone ûti. 16 Koati vo'oku iha Jesus, epó'oxo vo'oku
kúveova hóyeno, ene kutí'ino unatípoti râ'a, kuteâti koeku neíxi kó'oyene koane
yéxi. Ngoé'epepo, koati vo'oku kúveovo Jesus unátipinoke nenékuke, uhá ketínoe.
17—Itínoe mbo'ínuhiko, énjoa kíxineye Jesus vo'oku ákoyea koati yéxi koêku
ne ítike. Kúteanemaka koêku ne natina ûti. 18 Itea kó'inokeneye, koati kousókoati
Itukó'oviti ne yûho, enepone ipuhíkeati pahákuke uhá koeti porófetahiko
koyúhoti emo'u Itukó'oviti xapa xâne mekúke. Koyúhoa nekôyohiko kónokea
koítoponeovo kotíveti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.
19 Énomone ngixínopinoe kónokea ínixepivo itíkivo pahukóvoti koane ípeki
iséneu koane kixeku itíkivo motovâti sasá'ipea pehúnevo 20 ínamo parexápi
Vúnae Itukó'oviti úhepepea iséneu ikéneke, epó'oxo pahukínopeatinoemo ne
Mésiya, enepone Jesus, noívokoenopinoe Itukó'oviti itúkeovo koitóvoviti, uti
xâne. 21 Eneponê'e, koati konókoti pihópea vanúkeke imókonemo simâpu kaxena
ikó'inamakopeovo uhá koeti koekúti, kuteâtimaka koêku neko yuho Itukó'oviti ya
xokóyoke ne porófetahiko, enepone sasá'iti ovóxe koyuhó'iyeati emó'u xapa xâne
mekúke. 22 Yoko enepone Muîse, koati koyuhó'iyeati koêku mekúke ya yútoeke.
Énomone ne koêti: “Xapákuke viyénoxapa, apêtimo po'i hóyeno kuteâti ûndi,
noívokoemo Itukó'oviti itúkeovo porófeta koyuhó'iyeati emó'u xapa xâne. Uhá
koeti kémone xokóyoke, konokoâtimo itíki. 23 Kene uhá koêti xâne ákoti akutípoa,
koepékokonotimo. Yane áko'onemo xapákuke xanena ûti” koe yûho. 24 Haina
póhutine Muîse koyuhôa koêku ra káxehiko símokune ûti, itea koyúhoamaka uhá
koeti po'ínuhiko porófeta ukeâti kaxénake Samûe. 25 Itínoe iyénonjapa, yaínovone
namukópati kíxone neko yútoe porófetahiko. Enepone yuho Itukó'oviti xoko
voxúnoekene, itínoemaka kíxo. Énomone neko yuhó'ino Âbraum enepo kixôa

Itukó'oviti itúkeovomo vo'ókuke ne ámoriponomo ápeyeamo unako koêku ne uhá
koeti koêkuti kó'iyeovoku xâne yara kúveu mêum. 26 Yaneko koéxepukopeaku
Itukó'oviti neko Sasá'iti Ovóxe, pahúkinopeanoe inúxotike, kaha'aînopiti unátiyea
kêku ya koeku kiríkopinoe váhere kixeku itíkivo —kíxovokoxoane Pêturu.

Ika'ákovone Pêturu yoko Xuâum

4 1 Ixómoiko koyuhó'inoa evo Pêturu neko xanéhiko, simóne
inuxínotihiko jûdeu hó'eke, koáne ne tuti húndaruhiko koyonoâti
neko hána'iti imokóvokuti, yóko'omaka ne evo sadúseu, enepohikone
jûdeu ákoti akutípo exépuhikopea ivokóvoti. 2 Yoko koati yupihóvatihiko
ákoyea aúhepe isóneuno evo Pêturu vo'oku íhikaxea xanéhiko koêku ne
exepúkopeati ukópea xapa ivokóvoti koeku koyúhoinoahiko exépukopea
Jesus. 3 Yane iká'akonehiko evo Pêturu koane kuríkoanehikomaka
ika'ákovokutike tukú koêti yuponíne, vo'oku koati kiyotíne káxe yanekôyo.
4 Itea êno kutípoti yuho Pêturu xapákuke neko xâne kamokénoati.
Kalíhanini itóponea singu koeti mili hóyeno uhá koêti neko kutipoâti.

Pêturu yoko Xuâum nonékuke koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko

5 Yuponíne, ho'úxovone ya Njeruzálem ne payásotihiko jûdeu,
yóko'o ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, koáne ne éskiriba,
enepohikone ihíkaxoti yútoe Muîse. 6 Ápemaka Ána, enepone koati
payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koane Kaífa, yoko
Xuâum, Alíxandere, koane uhá koeti iyénoxapa neko koati payásoti
sasedóti. 7 Ina omokóno ne Pêturu yoko Xuâum nonékuke uhá koêti neko
payásotihiko, motovâti épemo'ikeokono. Hara kixókono:

—Na úkea xináko itíki ra ítike? áko'o kuti pahukópi itíki?

8 Yoko koati xúnati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko Pêturu. Hara
kíxovokoxoa:

—Itínoe payásoti xapákuke ûti, koane itínoe po'íhiko pahúkoti xapákuke
ûti, 9 koati vo'oku koíteovokono hóyeno ka'aríneti, kutí'inoke yomónutinoe
yâye yuhoíkovokutike, yepemó'ikonuti, ûndi yóko'o ra nza'íne, keha'âti yéxi
kixókonoku koíteovokono. 10 Ngahá'a yéxi koêku, uhá ketínoe yâye, koánemaka
uhá koêti ne íhae Izarâe, íteovone ra hóyeno nenékukenoe vo'oku xunako Jesus
Kristu íhae Nazâre, eneponeko képeunoe, enepone koéxepoepomaka Itukó'oviti
ukópea xapa ivokóvoti. 11 Enepora Jesus, koati pivoâtinoe, kuteâti koeku mopôi
noívokoxine itúkoti péti. Itea enepone pívonenoe, ainovó koe énomone itukóvoxo
koati turíxeovoku uhá koeti, kuteâti koeku koati inúxoti mopôi turíxeokonoke
péti. 12 Epó'oxo ako ápahuina motovâti koíteovovi ákoti itukapu Jesus. Vo'oku
ako po'i ihâe pónevike Itukó'oviti xapákuke iha xâne ya uhá koeti kúveu mêum,
porexó'oviti víteovo ya pahúnevo ûti, ákoti itukapu iha Jesus —kíxovokoxoane.

13 Noixoâne pahúkotihiko ákoyea píkone koyúhoyea ne Pêturu yoko
Xuâum, koane ákoyea itúkapu xâne payásoti koane hainá'iyeamaka

hóyeno ênoti íhikauvo, yupíhova iyúpaxeovahiko koane ivávakea itúkeovo
ha'íneheixone Jesus yanekôyo. 14 Noixoâne tutíhiko jûdeu neko hóyeno
itóvotine xêrerekuke evo Pêturu, ako vekínoaku emó'u okópea. 15 Ina
pahukópohiko evo Pêturu ipúhikopea yuhoíkovokuti, ina kixokókohiko:
16 —Na víxaye ra hóyenohiko? Vo'oku éxoane uhá koeti ko'óvokuti
yara Njeruzálem koêku ne hána'iti iyupánevoti ítuke. Ako oxéne
koyúhoyea ûti ákoyea akána'u. 17 Poéhaneikopo vípikea maka hákone
yupihóvo itáhineyea ra koekúti xapákuke xanéhiko, koane maka hákone
koyuhó'iyea koêku ne Jesus xapa xanéhiko —kixókokonehiko.
18 Ina ihaxíkopohiko Pêturu yoko Xuâum koane kíxea:
—Hákonenoe keyuhôa koane hákone ihíkexo koeku Jesus.
19 Ina yumopâ Pêturu yoko Xuâum:
—Itíkina iséneu póneovoku ra koekúti nonékuke Itukó'oviti itúkeovo
itínoe kónoko kutípea ûti, áko'o itúkeovo Itukó'oviti. 20 Na kíxoaye
ákoyea vokóyuhoa ne noíxone ûti koáne ne kámone ûti? Koati konokoâti
koyúhoyea ûti —koénehiko.
21 Ápemaka po'i yuhó'ino evo Pêturu ne pahúkotihiko kahá'ati ípikea.
Yane koyúhoinoamaka kíxoakuhikomo okoyúhopomaka koeku Jesus.
Yane kuríkopanehiko. Akó'oti inixâhiko oxéne ipíhoponea vo'ókuke ne
xanéhiko. Koáhati ainóvoti ihayú'ikoti Itukó'oviti vo'oku ítuke evo Pêturu
koitóva neko hóyeno. 22 Yoko anú'ukone koarenta koeti xoénaena ne
hóyeno iyupaxó kó'inoke xanéhiko vo'oku kixókonoku koíteovokono.

Itûko orásaum ne kutípoti Jesus

23 Kurikópokonone evo Pêturu yoko Xuâum, hane yonópo xapa
po'ínuhiko kutípoti Jesus. Éto'okopahiko uhá koeti yuhó'inoa tutíhiko
sasedóti inuxínoti xanéhiko hó'eke, yóko'omaka ne po'ínuhiko teyonéti
xapákuke jûdeu. 24 Kamoné'ehiko yuho evo Pêturu, kutikokó kôe isóneu
uhá koetíhiko yúho'ixea Itukó'oviti ya orásaum. Hara koe yûho:
—Iti Vúnae éxoti koeku uhá koeti koekúti, itíne pahukôa apé kó'iyea
ne vanúke, koáne ra poké'e, koane uhá koeti ovâti. Itínemaka pahukôa
ápeyea úne ya mar koane uhá koeti ovâti. 25 Itímaka itukôa yûho
ipuhíkeati pahákuke ne yovóxe mekúke, enepone voxú'ikene Ndávi,
yaneko ikoyúhoxoa Sasá'iti Yomíxone. Énomone ne koêti:

> "Na koeti ímaikexinovo ne xanéhiko ákoti êxa Itukó'oviti? Na koeti
> kenó'okino isóneuke kahá'ayea okópea ne ákoti itâ okópea?
> 26 Ho'úxovonehiko ne nâti yara kúveu mêum koánemaka ne
> po'ínuhiko pahúkoti, ho'uxínovotihiko okópea Vúnae Itukó'oviti yoko
> Noívokoe, enepone Páhoe koíteovo xâne yara kúveu mêum" kôe.
>
> Sâramu 2.1-2

27 —Yoko koati kaná'uti kó'iyeaneye, vo'oku yara pítivokona ûti,
ho'úxovonepepo xâne okópea Sasá'iti Yovóxe, Jesus, enepone Neívokoe koane

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Péhoe koíteovo xâne yara kúveu mêum. Énomone neko Êrodi yoko Ponsiu
Pilátu xaneâti ne xanena ûti, uti íhae Izarâe, yóko'omaka ne po'ínuhiko xâne
ákoti itukapu íhae Izarâe. 28 Ho'úxinova ípihea tumúne ne isóneu, itea enepone
uhá koeti ítuke, ainovó koeti koati kousókoati ne ovoti iséneuke ukeátinekene,
iti Itukó'oviti. Koati koekúti kousókovoti ya xinákoke. 29 Kó'oyene Unaém,
yokómoma kixoku ípikeovihiko. Peréxavi vitúkeovo koati ákoti píkone
koyúhoyea uti yemó'u, uti yovóxe. 30 Iké'itukexa xináko keítivoa ne ka'aríneti,
koáne ya iháke sasá'iti Yovóxe Jesus, itika iyupánevoti koane po'ínuhiko koekúti
ákoti itoâti itúkea, hoénaxovope ne hána'iti xináko —koénehiko ya orásaum.
31 Uke'éxone itúkea orásaum, iyúyo neko ho'úxovoku. Koáhati xúnati
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko póhutihiko koxé'u. Koane ákohiko
pîka koyúhoyea emo'u Itukó'oviti.

Kixoku itúkeovo neko kutípoti Jesus

32 Uhá koêti neko êno xâne kutípoti Jesus, poéhane yónoku isóneu,
koane kutikokó koe âha itóponea ikéneke Vúnae. Ako ápahuina kamá'ati
ítukevo xapákuke, koane kutí kíxeahiko ítukenemaka po'ínuhiko. 33 Koati
ênoti xunako Itukó'oviti xokóyoke ne ápostuluhiko koyúhoyea xapa xâne
koêku exépukopea ne Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti. Koane koati
hána'itimaka itipánevoti ukeâti xoko Itukó'oviti oúkeke póhutihiko koxé'u
neko xâne. 34 Ako ápahuina ikonóko'ikovoti xapákuke vo'oku enepohikone
apêti poké'exa, itukovo po'i óvokuhiko, kavane ítukevo. 35 Kene ne
tiûketi ésa'i vâne, kuríkoponoa xoko ápostuluhiko. Ina porekéxoahiko ne
ikonóko'ixovoti xapákuke. Yoko nókone póhutihiko koxé'u exôa námoe.

Pôreu Mbaranâbe

36 Xapákuke neko xâne, ápe hóyeno koéhati Yûse. Itúkinoa
ápostuluhiko yonópoku îha. Mbaranâbe íhaxopeahiko. Yoko "kotiú'ikoti
okovo po'ínuhiko" koêti neko yonópoku îha. Enepone hóyeno, hane
itukóvo levíta íhae Xípere. 37 Ápe poké'exa vâne, ina kurikóponoa ne
tiûketi, ésa'i ne vâne, xoko ápostuluhiko.

Anániya yoko Sáfira

5 1 Ápe hóyeno koéhati Anániya kavánetimaka poké'exa. Sáfira
koéha yêno, ha'íne yaneko kavaneâne ne poké'exa. 2 Itea véyoa
Anániya poixo'o ésa'i neko poké'exa, itúkoti koúnae. Kutikokó koéhiko
isóneu neko hóyeno koane yêno véyea poixô'o neko tiûketi. Kene hâxa,
kuríkoponoa xoko ápostuluhiko itûkoati heú kixoâti kuríkopea ésa'i neko
vâne. 3 Ina kixôa Pêturu:
—Ananiyá, na koeti sikovó ké'ino Satánae ípihea semekénovo'iti iséneuke?
Koati itîkoheinovoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koeku he'ono'ú kíxi víyi
poixo'o ésa'i ne peké'exa! 4 Avô'o yakavánea ne peké'exa, koati ítikene.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koane koeku keváneyi, ítikeikone ne tiûketi ésa'i. Ákoni okónoko îtikivo herú kixepoâti kiríkopi. Na koeti ápeino iséneuke kíxineye? Koati Itukó'oviti váherexino ítike koeku simíkikixi, kene haina xâne kixéneye —kíxoane.
5 Kamoáne Anániya neko emo'u Pêturu, íkorokovone poké'eke, yane ivókovone. Yupihovó koe píkeahiko uhá koeti kamoâti neko koekúti.
6 Yane kenó'okone homoêhouhiko ramápu'ikea ina ekoxóponoahiko.
7 Kalíhanini itóponea mopo'âti ôra ikénepo, simónemaka yêno ne Anániya. Yoko ako éxea koêku neko îma. 8 Ina kixôa Pêturu neko sêno:
—Koati yé'akeneoxoye ésa'i keváneyi ne peké'exa, îti yoko îme?
Ina yumopâ sêno:
—Énomone koati yé'akeneye.
9 Ina kixoá'ikomaka Pêturu:
—Na koeti kutipasí ké'inoa ne îme kehá'ayi yopósi'okivo Sasá'iti Omíxone Vúnae? Harakénepo ra homoêhouhiko ekoxóponoati ne îme. Kó'oyene ití'ikomo kixónehikoye —kíxoane.
10 Koati énomone yaneko ôra, íkorokovone poké'eke neko sêno nonékuke Pêturu, ivókovone. Ina urúkopovomaka neko homoêhouhiko, inú'ikopanemaka neko sêno ivokóvotine. Yane ekóxoponoanemaka xêrerekuke îma. 11 Yupihovó koe píkea heú koêti neko kutípoti Jesus koánehikomaka uhá koeti eyekóxoati neko koekúti.
12 Êno iyupánevoti ítuke ne ápostuluhiko xapákuke neko xanéhiko, ákoti po'i itukoâti kuteâti, éxokovope xunako Itukó'oviti xapákukehiko. Yoko ixómotihiko ho'uxóvo yane hána'iti imokóvokuti xoko varánda iháxoneti varándana Salúmaum. Yoko kutikokó koe isóneu ikéneke Jesus neko uhá koeti kutipoâti. 13 Kene po'ínuhiko xâne ákoti itukápa ne ha'ínehiko, píkoa ánavokoxeova neko kutípotihiko Jesus. Itea kóyeane téyeahiko koane ínixea itúkeovo itípakovotihiko. 14 Yoko inamá'axo kuri'úxovo neko êno xâne hokópoti Vúnae Jesus. Koati êno xâne, hóyeno koánemaka sêno, ho'uxínovati ne ítuke Vúnae. 15 Ápemaka xâne ka'aríneti omonétihiko ya none ovokúti, ixané kixókonomaka ipéna, ákoʼo itukovo poúke, kuxoâti itóponeameamo yúkurea Pêturu koeku vékea motovâti koíteovokonohiko ya aríne. 16 Enómaka xâne ukeâti po'ínuhiko pitivóko ákoti ahîka Njeruzálem, omotíhiko ka'aríneti yoko xâne ûroevo ndémoniu. Heú koéhiko koíteovokono.

Ika'ákokono ápostuluhiko

17 Yanê'e, eneponeko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koane uhá koeti ha'ínehiko, ímaikinovo ápostuluhiko vo'oku íyokeovahiko ne ítone itúkea. Yoko aínovohiko sadúseu neko imaíkinovati. 18 Yane namúkohiko evo ápostulu, ina kurikôa ika'ákovokutike. 19 Itea yaneko yóti, símoa ánjuna Vúnae, mihe'ókopoinoati páhapetea ika'ákovokuti, ina omopâ meúkeke koane kíxeahiko:
20 —Pihépanoe. Hane yenápa hána'itike imokóvokuti. Yokóyuhopoinoa xanéhiko uhá koeti koêku ra inámapoti apéyeati ukeâti xoko Jesus —kíxoane.

21 Kameánehiko neko emó'u, pihóponehiko. Ehá'axo yúponi,
ûrukopovanehiko neko hána'iti imokóvokuti. Yane ôvane íhikaxopeamaka.
Yoko simoné'e yuhoíkovokutike ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti
inuxínoti jûdeu hó'eke, koáne ne ha'ínehiko, yane ho'úxoane uhá koêti
neko tutíyehiko ovâti ne koati payásoti yúhoikovoku jûdeu, ina pahukóhiko
veyopónoati ne ápostulu ika'ákovokutike. 22 Itea simoné'e ika'ákovokutike
ne húndaruhiko, páhoehiko veyóponea ne evo Pêturu, áko'onehikoya ne
opósiu. Yane kayú koéponehiko xoko pahukoâtihiko. 23 Hara kíxovokoxopa:
—Símo ûti ya ika'ákovokuti, títiu kóye exéxeovo páhapetea. Koáne ne koyónoti,
ápehiko pahapétike, itea mihe'ókoane ûti, ákone apêtiya —kíxovokoxopane.
24 Enepone tuti húndaru koyónoti hána'iti imokóvoti, yóko'omaka ne
tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeuhiko hó'eke, kameánehiko yuhópo,
ákone éxina isóneu koêku ne ápostuluhiko áko'oinokenehikoya. 25 Yane
apé koéne eyékoxoponoati. Hara koe yûho:
—Enepohikone hóyeno iké'aenoe, harakóxoponehikomaka hána'itike
imokóvokuti ihíkaxopotinemaka xanéhikoya —koéne.
26 Yane pihónehiko ne húndaru koyonoâti ne hána'iti imokóvokuti,
koánemaka ne payásoti húndaru inuxínoati, ina veyopónoa ne
ápostuluhiko, itea itupa'ii kíxoahiko. Koáhati pikotíhiko hepókeokono,
eneponi vaheréxina ítuke, vo'oku itúkeovo kotíxone xanéhiko ne evo
ápostulu. 27 Ina omáhiko húndaru nonékuke uhá koêti neko pahúkotihiko
ovâti ne koati payásoti yúhoikovoku jûdeu. Ina kixohíko ápostulu ne
koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti xanéhiko hó'eke:
28 —Pahúkopinepepo ûti ákoyeane íhikexa koeku Jesus, itea inamá'axoneoxo
ketahíneanoe ra ihíkauvoti xapa ko'óvokuti yâye yara Njeruzálem. Haina
póhutine, itea ípe'okoveamaka itúkeovo ûti koepékoa ne hóyeno —kíxoanehiko.
29 Ina yumopâ Pêturu koáne ne po'ínuhiko ápostulu:
—Yusikóne vitúkea páhoenovi Itukó'oviti yaneko vitúkea páhoenovi xâne.
30 Enepone Itukó'oviti, kutípone voxúnoekene, koéxepukopo Jesus, enepone
képeunoe ya kuruhúke. 31 Kapáyasokopamaka Itukó'oviti ya xunákoke, itukópati
natina ûti yoko koitóvoviti, maka enepone viyéno íhae Izarâe, ikátivexane
isóneuke ne pahúnevo, koane kuríkanemaka, koane katúyapinanemaka Itukó'oviti
ne pahúnevo. 32 Koati koyuhoâti ûti xapa xâne kaná'uko ne koekúti noíxone ûti,
koane koati kouhápu'ikoatimaka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone poréxoake
Itukó'oviti ne xâne itukeâti emó'u —kíxovokoxoane evo Pêturu.
33 Kamoáne pahúkotihiko xapa jûdeu yûho ne ápostuluhiko, yupihovó
koéne ímaikinova koane kahá'ayeamaka koépekeahiko.

Yuho Ngamalíye

34 Itea ápe hóyeno koéhati Ngamalíye exepúkoti xapákuke neko
pahúkotihiko. Yoko farîzeu neko hóyeno, ihíkaxotimaka yútoe Muîse,

epó'oxo koati téyone uhá koeti xâne. Ina pahûko kopúhikoati ne
ápostuluhiko meúkeke koeku koyúhoyea. 35 Ina kôe:
—Itínoe iyénonjapa íhae Izarâe, neíxipa ne yâha itíkinoanoe ra hóyenohiko.
36 Vo'oku ya káxehiko pihotíne, ápe hóyeno koéhati Teûda, itûkovoti payásoti,
ho'úxoti koaturu séntu koeti xâne. Itea koépekokono neko hóyeno. Yane heú koéne
itáhineyea ne hokoâti. Ákone koyuhoâti, ukê'eyeane. 37 Ikénepoke, ápemaka po'i
hóyeno koéhati Njûda, íhae Ngalíleya, ya kaxénake kayúmakexovope xanéhiko.
Enómaka xâne hokoâti, itea koépekokonomaka, koane heú koémaka itáhineheyea
neko hokoâti. 38 Énomone ngixínopinoe kó'oyene: Kiríki veô'u ra hóyenohiko.
Síkeanehiko, vo'oku enepo itukapu isóneuke xâne úkea ne yûho koane ítuke,
uke'é koetímakamo. 39 Itea enepo itukapu ukeâti xoko Itukó'oviti, ákonoemo ítea
yuké'exi. Neíxapunoe, mará'inamo itúkapu Itukó'oviti yokópo —kíxovokoxoane.
Yane heú koe ínixea unátiyea neko yuho Ngamalíye. 40 Ina
ihaxíkopamaka ne ápostuluhiko. Yane yehépoke'exoahiko, ina ixikó'okoa
ákoyeane okóyuho koeku Jesus, yane kuríkopanehiko. 41 Ipuhíkopeane
ápostuluhiko ne yuhoíkovokuti, yupihovó koe elókeyea okóvo vo'oku ínixea
Itukó'oviti itúkeovo itoâtihiko koítoponeovo kotíveti vo'oku iha Jesus
kutí'inoke porexoâti vékeahiko. 42 Uhá koeti káxe yane hána'iti imokóvokuti,
koánemaka ya ovokúti ya ovokúti, ákone âka íhikaxeahiko koane
koyúhoyea koeku Jesus, enepone Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

Inâ turixóvo ápeyea ndeákinu

6 1 Énomone yaneko káxehiko, tumúne yóno kurí'uxeovo xâne hokópoti
Jesus. Itea enepohikone koyúhoti emo'u ngerêku kutípoti Jesus,
kapáhakovo koane poé'ainoa isóneu ne kutípotihiko Jesus koyúhoti emo'u jûdeu,
vo'oku uhá koeti káxe koeku pôrekexeokono nókone ne po'ínuhiko ivokóvoti îma
xapákuke neko kutípotihiko Jesus, ákone puyakóvati okóvo nókone ne senóhiko
koyúhoti emo'u ngerêku ivokóvoti îma. 2 Yane ho'úxoane ndusé koeti íhikau Jesus
uhá koêti ne po'ínuhiko kutípoti Jesus vo'ókuke ne koekúti, ina kixovókoxoa:
—Ako yusíka kurí kíxea koyúhoyea ûti ra emo'u Itukó'oviti xapa xâne
motovâti yuíxeova ûti koêku ne huvó'oxeokonoke xâne apêti nókone.
3 Neívakaxaikopo seti koeti hóyeno xepákukenoe, itínoe po'inu ûti xoko Vúnae.
Konókoti itúkeovo hóyeno teyonéti, koati xúnatimaka ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti xokóyoke, koane éxotimaka itúkea isóneu, motovâti poré'okea ûti
ra itukéti. 4 Kene ûti, uti ápostulu, hara yuíxovomo ûti vitúkea orásaum koane
koyúhoyea uti emo'u Itukó'oviti xapa xanéhiko —kíxovokoxoane.
5 Ínixoa uhá koeti kutípoti Jesus unáko neko isóneu ápostuluhiko. Ina
noivókoxo Etévaum, hóyeno koati kuvóvoti Itukó'oviti koane koati xúnatimaka
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. Noívokoxohikomaka Filípi; Porókoru;
Nikáno; Tímaum; Pármena; yoko Mikúlau, eneponeko íhae Antiokíya hokópoti
hó'e jûdeu yanekôyoke. 6 Ina omâhiko nonékuke ápostuluhiko itukínoa
orásaum koane ípihea vô'u tutíkuke haxakínoati ítuke Itukó'oviti yanekôyoke.

7 Tumúne yóno ukóponea ne emo'u Itukó'oviti. Kene ya Njeruzálem, koati
kuri'úxovoti yé'akeneye ne xâne hokópoti Jesus. Ákomaka yumáxapu sasedóti,
enepone inuxínoti jûdeu hó'eke, kutipoâti ne ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus.

Omokóno Etévaum nonékuke koati payásoti yúhoikovoku jûdeu

8 Eneponeko Etévaum, koati iyúseoti ne hána'iti seánako yoko xunako
Itukó'oviti xokóyoke koeku itúkea iyupánevoti xapákuke ne xanéhiko
koánemaka po'ínuhiko koekúti, hoénaxovope ne hána'iti xunako Itukó'oviti
xokóyoke. 9 Itea ápe íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko iháxoneti "Íhikaxovoku xâne
iteóvoti itúkeovo akaúti". Ako tôpi úkohikeaku neko xanéhiko yonóheixoati.
Ápe ukeâti Sîreni yoko Alíxandiriya, Silísea yoko Âzea. Koati okópoti
Etévaum nekôyohiko. 10 Itea enepone hána'iti exóneti, poréxoake Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti ne Etévaum, yupihovó kôe anú'ukea éxone ne xanéhiko
okopâti. 11 Yane noixoânehiko ákoyea íta, poréxonehiko tiûketi hóyenohiko
usó koyêti itúkoheyea koeku Etévaum. Hara koe yuhóhiko itúkoheyea koêku:
—Kámoa ûti ra hóyeno váherexino yuho Muîse koánemaka Itukó'oviti
—koénehiko.
12 Vo'ókuke neko yuhóhiko, ímaikexovo ne xanéhikoya, koánemaka ne
po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu yóko'o ne éskiriba, enepohikone
ihíkaxoti yútoe Muîse. Ina namukóponohiko Etévaum, iyonoâti xoko koati
payásoti yúhoikovoku jûdeu. 13 Simonéhikoya, ina pahukôa neko hóyenohiko
itúkoheyea koeku Etévaum nonekútike. Hara koe yuhóhiko itúkoheyea koêku:
—Eneporâ'a, ako âka váherexinoa emó'u ne hána'iti imokóvokuti, enepone
sasá'iti óvoku Itukó'oviti, koánemaka ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse.
14 Vo'oku kámoa ûti koyúhoyea kotóhinekexopeamo óvoku Itukó'oviti ne
hóyeno koéhati Jesus íhae Nazâre, koane ípokeamo kixoku vitúkeovo,
enepone páhoenovi Muîse vitúkea ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe —koénehiko.
15 Yoko uhá koêti neko ivatáhikoti kúveuke neko yuhoíkovokuti, pono-ponó
kixínonehiko ûke Etévaum noixeâtihiko ne nône kutí kó'iyeane none ánju.

Yuho Etévaum

7 1 Ina kíxo Etévaum ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti
jûdeu hó'eke:
—Kaná'utimea ne yuhóhiko koêku ne ítike?
2 Ina yumopâ Etévaum:
—Itínoe mbo'ínu, keáne itínoe teyonéti xapákuke ûti, yakámokenonu. Enepone
hána'iti ihayú'iuti Itukó'oviti, kaútata'ixinovo voxú'ikene Âbraum yaneko ovo'íko
Mezopotámiya tumúneke ípokopeovo ya Âram. 3 Hara kíxoa Itukó'oviti: "Ipíhiki
peké'exa koáne ya xapa iyínoxapa. Hara yenápa poké'e énjokopikemo" kíxoane.
4 Yane ipúhikopeane Âbraum ne poké'exa kaúdeu yonópoti Âram. Ivokóvone
há'a, ina iseópa Itukó'oviti yara poké'e vóvoku kó'oyene. 5 Itea avo poké'exa
Âbraum yara poké'e, muhíkova kalihú koeti itátane. Yane koyúhoinoa Itukó'oviti

poréxeamo uhá koêti neko poké'e, koane itúkeovomakamo ítuke amósenopono
ikénepoke, upánini âvoyea xe'éxa yanekôyo. 6 Ina koyuhó'inoakomaka Itukó'oviti
koêkumo ne amósenopono ovó kó'iyeamo poké'e ákoti itukapu ítuke, koane
itúkeovomo kaútiya, yoko komóhiyeokonomo kúveu koaturu séntu koeti xoénae.
7—Ina kixoá'ikomaka Itukó'oviti: “Imbihóponoatimo ne xanéhiko
itukoâtimo ákau ne yamósenopono. Ikénepoke, ínamo ipuhíkapea
neko poké'e. Yane itukoâtimo ne mbáhoenoa itúkea yâye yara poké'e”
kíxoane Itukó'oviti ne Âbraum. 8 Yane pahúkoane Itukó'oviti sirkunsidá
kó'iyea ne Âbraum, koánemaka xe'éxa, yoko uhá koeti hóyeno xapákuke
amósenoponomo, hoénaxovope itúkeovohiko xanena Itukó'oviti. Ehane
ápe Izáki, xé'a Âbraum. Oitú koené'e káxe ike ipúhikine, sirkunsidá
kíxoane Âbraum. Paya'íne Izáki, ápe xe'éxa koéhati Njáko. Kene
xe'éxaxapa Njáko, énomone neko ndusé koeti hóyeno, turi viyénoxapa.
9—Enepohikonekôyo, kavánehiko Yûse, enepone âti, xoko íhae Ejítu.
Kixínoakeneye, ahuxúkinovati okóvo neko âti vo'oku íyokeova kíxoaku há'a
kátarakea. Itea ako kurí íxa Itukó'oviti ne Yûse. 10 Koítova ya uhá koeti kotíveti
kixókonoku. Poréxoamaka hána'iti itipánevoti koane exóneti nonékuke Farâo,
natina Ejítu, eneponeko poréxoti Yûse itúkeovo pahúkoti ya poké'exa Ejítu.
Poréxoamaka éxea koêku ne uhá koeti apêti óvokuke. 11 Ehane ápe êno hímakati
ya uhá koeti poké'exa Ejítu. Enómaka kotíveti koekúti ya poké'exa Kanâm.
Ákone nîka neko voxúnoekeneya. 12 Eyekóxoane Njáko ápeyea êno nikokónoti ya
Ejítu, pahúkoane neko xe'éxaxapa, enepohikoneko voxúnoekene, píheaya. Yoko
inúxotikone pahúkoaya. 13 Ya pí'apeke pihóhiko, ina etó'okoa Yûse itúkeovo koati
po'ínu. Yane éxoane Farâo neko iyénoxapa Yûse. 14 Pahúkoa Yûse neko po'ínuhiko
veyóponea ne há'a, eneponeko Njáko, koane uhá koeti iyénoxapa. Yoko seténtai
sinku koe uhá koêti neko iyénoxapa. 15 Yane ípokopovone Njáko ya Ejítu.
Énomone ivókopovo, koánemaka neko voxúnoekene. 16 Itea omópokonohiko
mûyo ya Síkem ekóxoponeokono xoko uhôro kehoéti mopoíke, enepone váneu
Âbraum xoko xe'éxaxapa Ému mekúke —kíxovokoxoane Etévaum.
17 Ina koe'íkomaka:
—Ye'éxovone kaxena koúsokea Itukó'oviti neko koati emo'úti ákoti
aukápapu, yuhó'ino Âbraum nóvo, yupihovó koéne ukóponea neko
viyénoxapa ya poké'exa Ejítu. 18 Enoné'e xoénae ike ivókinevo Yûse, ehane
ûrukovo po'i pahúkoti. Yoko ako exa Yûse nekôyo. 19 Eneponeko nâti, koati
ahúkoti ya aupú'ikeati. Komohí kixo voxúnoekene, koane íkoitoponoahiko
kotíveti. Pahúkomaka voxúnoekene kûrihikea neko inámatiko xe'éxa,
kaha'aînoati ívohikeovo. 20 Énomone yaneko káxehiko, ipúhikone Muîse. Yoko
yupíhova itúkeovo koati exóketi kalivôno. Kúveu mopo'âti kohê, ítoa êno yoko
há'a hé'onea óvokuke. 21 Ikénepoke enepo iyonôa huveóke, ipokôa hé'onoaku,
ínixopa ihine Farâo. Yane omópane óvokuke koexókexopati. Kutí kixópane
koati xe'éxa. 22 Yoko aínovo exóneti ya Ejítu íhikaxokono neko Muîse. Koati
hána'iti teyonéti nê'e, ênoti xunáko ya koyúhoyeake koáne ya uhá koeti ítuke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

23—Koarénta koené'e xoénaena neko Muîse, kenó'okone isóneuke
kahá'ayea noíxoponea iyénoxapa, enepohikone izaraelíta. 24 Yaneko
noíxoponeaku, ápe hóyeno íhae Ejítu isúkoti izaraelíta ákoti évotikoake.
Noixoâne Muîse, ina kotixôa neko izaraelíta vaheréxinokonoti ítuke.
Itúkopinoa ésa'i, koépekoa neko íhae Ejítu. 25 Yoko ikútixati Muîse
exoâtimo iyénoxapa itúkeovo páhoe Itukó'oviti koíteovahiko. Manîrapo
ako éxahiko kó'iyeaneye. 26 Yaneko po'ípone káxe, noíxoanemaka Muîse
ne iyénoxapa isukókoti. Ina kaha'â haxákea. Hara kíxoahiko: "Itínoe
hóyeno, koati kepo'ínukokoti. Na koeti isíkinokoko?" kíxoanehiko.
27—Itea enepone hóyeno isúkoti po'ínu, okopo Muîse. Hara kíxoa:
"Inípono îti kehá'ati kepáyasokinovovi, kehá'atimaka itíkivo yúhoikovoku
ûti. 28 Hainá'ikopomea kehá'ati képekinu kuteâti kíxeaku ne íhae Ejítu
kiyakáxeke?" kíxoane. 29 Kameáne Muîse neko yûho, oméxovone. Kohó'ine ya
poké'e koéhati Midíyam. Koeku óveaya, ápene pi'âti xe'éxa, hóyeno kalivôno.
30—Ikénepoke óvea koarénta koeti xoénae yaneko poké'e, koútata'ixinova
ánju íhae vanúke xapákuke irúmene yúku, xoko kali xuve tikóti irumékoti.
Yoko hane óvo poké'e ákoti ovâti, xêrerekuke neko hána'iti mopôi koéhati
Sinâi. 31 Koati hána'iti iyúpaxeova Muîse noixoâne neko koekúti, ina
ahi'ókovaxo ivóko'okoponea. Yane apé koéne emo'u Vúnae kixoâti: 32 "Undi
Itukó'oviti, kutípone yoxúnoekene Âbraum, Izáki yoko Njáko" kíxoane. Yoko
hána'iti píkea Muîse, koane honónokea mûyo. Ako íta komómoyea. 33 Ina
kixoá'ikomaka Vúnae Itukó'oviti: "Víya ne piríkatana, vo'oku koati sasá'iti
ra poké'e yókonukoku. 34 Koati noinjoâti koítoponeovo kotíveti ne njanéna
ya poké'exa Ejítu, koane ngameâtihiko varú'inevo koeku koítoponeovohiko
kotíveti. Énomone evénzekino ngoítoponeovahiko. Kó'oyene, keúsakapu,
vo'oku mbahukópiti ya Ejítu" kíxoane Itukó'oviti.
35—Yoko énomone ne Muîse, púvone iyénoxapa itúkeovo yúhoikovoku.
Harapepo kixókono: "Inípono îti kehá'ati kepáyasokinovovi, kehá'atimaka
itíkivo yúhoikovoku ûti" kixókono. Énomonemaka ne Muîse, páhoe Itukó'oviti
itúkeovo tûti yoko koitóvati yaneko koutáta'ixinova ánju xoko xuve tikóti.
36 Koati Muîse inuxópino viyénoxapa ipuhíkopea Ejítu. Kúveu koarénta
koeti xoénae, êno iyupánevoti ítuke yoko po'ínuhiko koekúti, hoénaxovope
xunako Itukó'oviti xokóyoke. Aínovone ítone itúkea ya koeku óvea poké'exa
Ejítu, koáne yane mar iháxoneti Hararáno'evoti, koánemaka yaneko mêum
ákoti apêtiya. 37 Koati Muîse itukoa yûho râ'a, yuhó'ino xanena ûti, uti
íhae Izarâe. Hara kôe: "Xapákuke viyénoxapa, apêtimo po'i hóyeno kuteâti
ûndi, noívokoemo Itukó'oviti itúkeovo porófeta koyuhó'iyeati emó'u xapa
xâne" kôe. 38 Koatímaka Muîse opónoa neko mêum ákoti apêti xapákuke
neko êno xâne ho'uxóvoti, koane xokóyoke ne ánju yuhó'ixoati oúkeke neko
hána'iti mopôi, enepone Sinâi, koane xapa voxúnoekene. Koatímaka Muîse
namukôa neko yuhôti apêti xunáko ikó'inamakopeovi, enepone yuho
Itukó'oviti, koane énomonemaka koyuhópinovea.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

39 —Itea ako akáha'a itúkea yuho Muîse neko voxúnoekene. Koati
puvâtihiko, koáne ya isóneuke aúkopovohiko ya poké'exa Ejítu. 40 Hara
kixóhiko Âraum yanekôyo: “Itíkinavi okovo hokonéti, kuvóvonemo ûti,
motovâti inúxinovi. Vo'oku enepone inuxópinoviti vipuhíkopea poké'exa Ejítu,
ákone véxea koêku” kíxoanehiko. 41 Énomone yaneko káxehiko, itúkone okovo
xe'exa váka ne xanéhiko, ina isukínoahiko hó'openo itukínoati ikó'iparaxoake.
Ínamaka koyuíhiko, elóketihiko okóvo vo'ókuke neko kixovókuti ítuke
vô'u. 42 Vo'ókuke ne kixóvokuhiko, ahíkuxopeova Itukó'oviti. Sikó kíxoane
píhoheyea ikéneke po'i ho'éti, enepone heú koeti hékerehiko ya vanúke,
kuteâti koêku ne yútoe porófeta emó'uke Itukó'oviti. Énomone ne koêti:

> “Itínoe íhae Izarâe, koeku yóvoheixi neko mêum ákoti apêti kúveu koarenta
> koeti xoénae, undí'ikopomea képekino hó'openo itíkoti iké'iparaxonuke?
> Ako kalíhuina. 43 Kéxepukonoemaka kali péti, ipó ipo kixonéti, óvoku
> ihéyu'iki hékone koéhati Molóki, yoko okovo hékere koéhati Réfam,
> ainóvoti ítikenoe ya veô'u. Vo'oku kurí kixépinu, hekópoti koekúti kuteâti,
> mbahukópopitinoemo ya poké'e ákoti malîka yâtikeneye ya Mbabílonea”
> kôe ne yútoe porófeta —kíxovokoxoane Etévaum.

Amós 5.25-27

44 Ina koe'íkomaka:
—Koati apêti óvoku Itukó'oviti xapákuke voxúnoekene. Énomone neko
tabenákulu, ipó ipo kixonéti koeku yónoheyea xanéhiko yaneko mêum ákoti
apêti. Enepone tabenákulu, itúkoa Muîse kuteâti páhoenoa Itukó'oviti itúkea,
kuteâti neko éxokoake Itukó'oviti inúxotike, kaha'aînoti Muîse íkutipasikea
neko íkomumuxoake. 45 Enepone óvoku Itukó'oviti, ápenemaka ya kaxénake
Njozûe. Ípohikoane voxúnoekene, koinoâti enepo itukópane poké'exa neko
émeuxa xanéhiko kópuhiu Itukó'oviti. Yoko ápeikomaka neko péti xapákuke
viyénoxapaikene tukú koeti kaxena Ndávi. 46 Enepone Ndávi, koati hóyeno
kóseanane Itukó'oviti. Épemo Itukó'oviti, enepone kuvóvonemaka voxú'ikene
Njáko, yusíkea itúkinoa óvoku. 47 Itea Salúmaum, xé'a Ndávi, itukóvo
koexépukoati neko hána'iti imokóvokuti, óvoku Itukó'oviti.
48 —Itea ako ava ovokúti, koéxepoe xâne, ne Itukó'oviti, enepone koati payásoti
ya uhá koêti, kuteâtimaka koêku ne yútoe porófeta mekúke, enepora koêti:

> 49 “ ‘Vanúke indúko óvongu nandíxea. Kene ra poké'e, kutí ngíxoa
> ómomikoku njêve’ koe Vúnae Itukó'oviti. ‘Kutí'ikopomo itukóvo
> ovokúti mani ítikeinonunoe? Manímea apêti ómomingoku
> ítikeinonu? 50 Hainá'ikopo ûndi itukôa uhá koêti ra koekúti apêti?’
> ” kôe yútoe porófeta —kíxovokoxoane Etévaum.

Izâiya 66.1-2

51 Ina kixovókoxopaikomaka Etévaum neko tutíhiko jûdeu:
—Itínoe xâne koati tiú'iti omíxone koane ákoti akutípo. Iti xâne exexeâti
isóneu yoko kêno ne emo'u Itukó'oviti! Kéyekune kétiu'ikinoe yomíxone

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

yokopâti ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kuteâti kixoku itúkeovo neko
yoxúnoekene. 52 Ako ápahuina porófeta ákoti itukapu íkoitoponone
kotíveti yoxúnoekene. Enepohikonê'e, koépekexomaka ovoxe Itukó'oviti
koyuhoâti nóvo kenó'okeamo neko koati Ponóvoti Páhoe Itukó'oviti,
enepone váherexinokemaka ítike koane képekeunoemaka, 53 itínoe
namukoâti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, omínopike ánjuhiko,
enepone ovóxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, itea ako itíka —kíxovokoxoane.

Kixoku ivókeovo ne Etévaum

54 Kamoné'e yuho Etévaum neko tutíhiko jûdeu, yupihovó koéneoxo
ímaikinovahiko koane ngarútutukexea ôe. 55 Itea koati xúnati ne
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko Etévaum. Yane pono-ponó kixone ûke
vanúkeke neko Etévaum koane noíxea êno uhé'ekoti uhapú'iti ukeâti xoko
Itukó'oviti, koánemaka Jesus éxopeke Itukó'oviti, 56 ina kôe:
—Koati imihé'okinonuti ra vanúke. Noínjopane ne Íhae Vanúke
ikútipasikoponovoti xâne, xe'ó koyêti éxopeke Itukó'oviti xoko óvoku
kapáyasokone Itukó'oviti —koéne.
57 Yane vaúkexo neko okópoti Etévaum. Exexó kixónehiko kêno ya vô'u
koane uhá kó'iyea éhahikeovo namúkoponea Etévaum. 58 Yane káhakoane
meúkeke yane pitivóko, ina hepokoâhiko ya mopôi. Enepohikone
koyúhoti ákoyea aúnati ítuke Etévaum, veyópohiko kápana muyókuke,
ina kurikoâhiko xoko homoêhou koéhati Saûlu 59 koeku hepókea Etévaum.
Kene Etévaum, Jesus vaúko ya orásaum-ke. Ha koe yûho vaúkea:
—Unaém, nemúkapa ra omínjone —koéne.

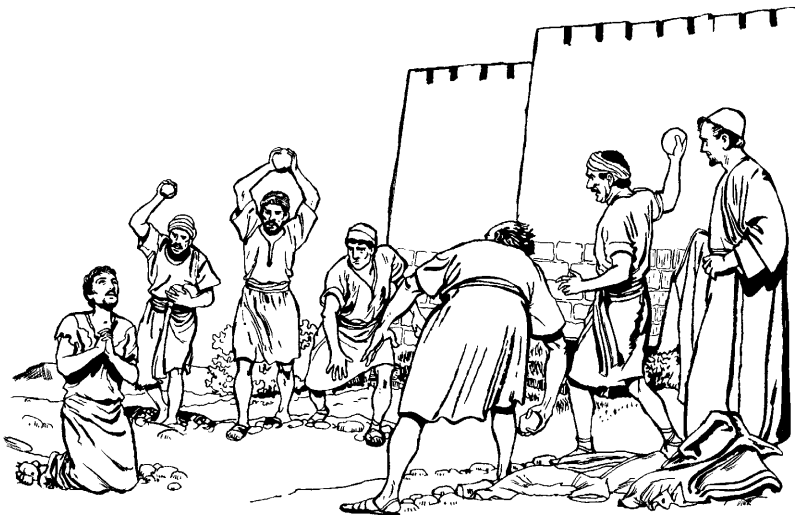

(Átu 7.58-60)

60 Yane ipuyuké koéne, koane kóhonokea emó'u kó'iyea:
—Unaém, hako ipihéponoahiko vo'ókuke ra váhere ítukeinonu —koéne.
Yane ivókovone.

8 1 Yoko ínixoamaka Saûlu unáko koépekeokono ne Etévaum.

Koeku inâ puvokóno ne kutípotihiko Jesus

Yaneko káxe, turíxovone ápeyea ikoítoponoati kotíveti ne kutípotihiko Jesus ya Njeruzálem. Yane itóhineone uhá koêti neko kutípoti Jesus ya po'íke ipuxóvokutihiko ya Njúdeya koánemaka ya Samâriya. Poéhane ápostuluhiko ako itahínehea. 2 Yoko ápe hóyenohiko teyoti Itukó'oviti ekoxóponoati neko Etévaum, ikotívexoatihiko isóneuke ne koekúti. Yupihovó kôe íyokexeahiko vo'ókuke.
3 Kene neko Saûlu, koati vaheréxinoati ítuke ne kutípotihiko Jesus, kaha'âti uké'exea. Koêkuti ovokúti ûrukovoku nê'e, koeku inú'ikea hokoti Jesus-ya, káhakoa meúkeke, hóyeno koánemaka sêno, omopâtihiko ika'ákovokutike.

Koyûho emo'u Itukó'oviti ne Filípi xapa íhae Samâriya

4 Kene neko kutípoti Jesus itohíneheoti, koyúhohiko emo'u Itukó'oviti koêkuti vékokuhiko. 5 Yoko Filípi, Samâriya yóno koane koyúhoyea koeku Kristu. 6 Koyuhóne Filípi xapa xâne, yupíhova ivávakeokono neko yûho. Koáhati noixeâti xanéhiko neko ítuke, hoénaxovope xunako Itukó'oviti xokóyoke. 7 Êno xâne ûroevo ndémoniu koítovone Filípi. Koati kohonókoti emó'u vaúkea ne ndémoniuhiko koeku ipúhikopea. Enómaka xâne isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo, koane mohéveu, koítovone Filípi.
8 Koati hána'iti elókeyea okóvo ne xanéhiko yane pitivóko vo'ókuke.

Koixómoneti koéhati Símaum

9 Yoko yaneko pitivóko, ápe hóyeno koixómoneti koéhati Símaum. Ítoa íkutipea xanéhiko ya Samâriya itúkeovo hána'iti ko'éxoneti, aupú'ikoati yane ítuke. 10 Heú koe xâne ivavákea yûho, kúteane xâne payásoti yoko ákoti apayáso. Hara koéhiko vo'ókuke:
—Enepora hóyeno, koati ovâti hána'iti xunako Itukó'oviti, íhaxinokonoke “Hána'iti Xunakóti” —koénehiko.
11 Ivávakinokonoke neko Símaum vo'oku mekú'iyeane itúkovo koixómoneti itúkoti iyupánevoti, aupú'ikoati ne xanéhiko yane ítuke. 12 Itea kutipoâne xanéhiko ne yuho Filípi koyuhó'inoane koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne koánemaka koeku Jesus Kristu, áhikovonehiko ya iháke Jesus, hóyeno koánemaka sêno. 13 Muhíkova neko Símaum, kutípoanemaka. Yane áhikokonone. Koêkuti yónoku Filípi, pihómaka ne Símaum ikéneke. Ako iríka. Koati hána'iti iyúpaxeovo ítuke Filípi, enepone êno hána'iti iyupánevoti ítuke, hoénaxovope ne xunako Itukó'oviti xokóyoke.
14 Eyékoxoanemaka ápostuluhiko ya Njeruzálem namúkeane emo'u Itukó'oviti ne íhae Samâriya. Yane pahúkinoahiko Pêturu yoko Xuâum.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

15 Simoné'e evo Pêturu xapákuke, itúkinoa orásaum maka namúkanehiko
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, 16 vo'oku âvoyea evésekapa xokóyokehiko.
Pohúneti ahíkovotinehiko ya iháke Vúnae Jesus. 17 Yane ípihone vô'u evo Pêturu
tutíkuke neko xâne, yane namúkoanehiko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.
18 Noixoâne Símaum namúkeanehiko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
koeku ípihea vô'u evo ápostulu tutíkuke neko xâne, yane kahá'ane
poréxea tiûketi evo Pêturu. 19 Hara kíxoa:
—Peréxanu xunakóti kuteâti xináko, motovâti namúkea Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti ne koêkuti ímbihone vô'um tutíkuke —kíxoane.
20 Ina kixôa Pêturu:
—Koati metokeâti yenópi ipihóponovokutike xané kixepoâti ne tîketina.
Inípono îti, ikítixati vanêti ne íparaxeovike Itukó'oviti, enepone Sasá'iti
Omíxone! 21 Ákomo kalíhuina itíkivo ha'ine ûti yara itukéti, vo'oku ako
panápu iséneu nonékuke Itukó'oviti. 22 Konókotiko ikétivexi iséneuke ne
pehúnevo koane kiríkopi. Yépema Vúnae kóseanayeopi. Ávaina avá'avo
oxéne itúyopea ne váhere iséneu. 23 Koati ininjoâti yupíheovo kotíveyea
iséneuke ne ákoyea ítea itíki kuteâti ra índuke. Ika'ó kixópi ne váhere
iséneu koeku yupíheovo íyekivoa itíki kuteâti ne índuke —kíxoane.
24 Ina kíxo Pêturu ne Símaum:
—Yépeminanuikopo Vúnae Itukó'oviti maka hákone yóno oúngeke
kuteâti ne yihó'inonumeku —kíxoane.
25 Uke'éxoane evo Pêturu koyúhoyea emo'u Vúnae xapákuke neko xâne,
aúkopovohiko Njeruzálem xoko vekópoku. Êno kálihunoe ípuxovoku samarítanu
koyúhoakumaka ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus koeku pihópeahiko.

Tokôpo hóyeno íhae Etiópea ne Filípi

26 Kene Filípi ápe ánjuna Vúnae kixoâti:
—Keúsakapu, pîhe ya íyeu úkeaku kásati. Hane víka xêne taru'úxoti
mêum ákoti apêti, enepone ukeâti Njeruzálem yonoti Ngâza —kíxoane.
Úkeane pího ne Filípi. 27 Yoko ápe hóyeno íhae po'i poké'e koéhati
Etiópea vekoâti neko xêne. Eunúku itukóvoye neko hóyeno, koane
koati payásoti ko'itúkeinoti sêno koéhati Kandáse, natina Etiópea.
Énomonemaka exôa koêku ne tiûketi ya natíxokuke Kandáse. Yoko
ukopeâti Njeruzálem neko hóyeno, yónoku iháyu'ikoponea Itukó'oviti.
28 Vataa koépo karósanake ixómoti yuhoíkopo emo'u Itukó'oviti yútoeke
porofeta Izâiya. 29 Ina kíxo Filípi ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti:
—Yahí'akapa rakene karósa, yaxénapoa —kíxoane.
30 Ina ehakínova Filípi. Koeku ahí'okeova, koane kámea ne hóyeno
yúhoikea emo'u Itukó'oviti yútoeke porofeta Izâiya, ina kixôa Filípi:
—Yéxoa kixó'ekone ne yího'iu?
31 Ina yumopâ neko hóyeno:
—Namo ngíxoaye énjea hákotimo kourápu'ikinonoati? —kíxoane.

Yane ítaikone Filípi evésenekuyea ne ivú'e ivátakea xêrerekuke. 32 Yoko
eneponeko yúho'iu emó'uke Itukó'oviti, énomone ne koêti:
"Kutí kixókono su'ûso omonéti xoko koépekokonoku. Kuteâti koeku ákoyea
yaíka ne kali xe'exa su'ûso enepo vate'íkokono, énomonemaka koéneye
ákoyea yûho râ'a. 33 Yaneko yupíheovoku kixókonoku, ako ápahuina
xâne ponoâti ne ítukeinoa. Ápeikopo itoâti kayúmakea váherevoko ne
xanéhiko kûrivokoevo? Vo'oku koépekeokono, áko'one yara poké'e" koêti.
Izâiya 53.7-8

34 Ina kíxo Filípi neko hóyeno:
—Émbemopi keûrapu'ikinonoa kíxone ra porófeta. Kixopóvotimea?
áko'o po'inu xâne kixómea —koéne.
35 Ina kouhápu'ikinoa Filípi kíxone. Koati koukeâti yútoeke porófeta
koyúhoinoa koeku Jesus.
36 Ehánehiko itópono óvoku úne koeku yónea. Ina kôe neko hóyeno:
—Anéye úne. Motóvanemea ánjikeovo ya iháke Jesus? áko'o ápemea itopónuti.
(37 Ina kixôa Filípi:
—Enepo heru'ó ixêa yomíxone kitípi ne Vúnae, motóva yáhikivo ya
iháke kó'oyene.
Ina kixôa neko hóyeno:
—Ngutípoa itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus Kristu —koéne.)
38 Ina pahukôa ixíkeovo ne ivú'e. Pihóne úneke neko pi'âti. Yane
áhikoane Filípi.
39 Ipuhíkopeanehiko úne, má kixópane Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Filípi.
Ákone naíke'exapa áhiu. Yane ukóponenemaka neko hóyeno. Yoko koati
hána'iti elókeyea okóvo koeku vekópea neko xêne. 40 Kene Filípi, apé koépone
ya pitivóko koéhati Azôtu. Koêkuti vekópoku yâtikeneye, koyúhopinoa emo'u
Itukó'oviti ne xanéhikoya. Koatine kóye; tukú kixópa seôpo ya Sezâreya.

Hokôpo Jesus ne Saûlu

Át 22.6-16, 26.12-18

9 1 Yoko koati ixómotiko oposí'ixoa Saûlu kíxoaku koépekexea ne
kutípotihiko Vúnae Jesus. Koati kaha'âti uké'exea. Énomone pihíno xoko
koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke 2 epemóponoati
koyuhópeti yonoti xoko inuxínotihiko itukéti íhikaxovokuke hó'e jûdeu ya
pitivóko iháxoneti Ndamásku. Enepone koyuhópeti veyóponone, poréxoa
iká'akea koêkuti kó'iyeovoku ínixoponone, hóyeno koánemaka sêno, hokoâti
ne ihíkauvoti íhauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, koane omópea
ika'ákovokutike ya Njeruzálem. 3 Úkeane pího ne Saûlu. Koeku yé'exeane
Ndamásku, apé koéne koati xúnati uhapú'iti ukeâti vanúke kouhápu'ikoati.
4 Yane íkorokovone Saûlu poké'eke. Ápemaka emo'úti kámone kixoâti:
—Saulú, imáko ké'iyivoku. Na koeti váherexino ítikeinonu?
5 Ina yumopâ Saûlu:

—Kuti îti Unaém?
—Undi Jesus, enepone váherexinoke ítike. 6 Yexépukapa, yûrukapa ne
pitivóko, ínamo yexákakana ne nékone itíki —kíxoane.
7 Kene xánena Saûlu, xe'okó koéne, yunukú koéne. Kámoahiko neko emo'úti
itea akó'oti inixâ neko koyúhoti. 8 Ina exepúkopea poké'e neko Saûlu. Kahâ'a
míhe'okopea ûke, ákone ínixa. Yane ápene namukeâti vô'u hirikoâti tukú koeti
Ndamásku. 9 Mopó'a káxe ako ínixa. Ákomaka nîka, koane ákomaka énapu úne.

Noixópono Saûlu ne Anániya

10 Yoko ápe hóyeno ya Ndamásku kutípoti Jesus, koéhati Anániya.
Yúho'ixoa Vúnae ya kutí koeti hopúne.
—Ananiyá —kíxoane.
Ina yumopâ Anániya:
—Usó ngóye koêkuti kevóxenuku Unaém.
Ina kixopâmaka Vúnae:
11 —Keúsakapuikopo, pîhe ya xoko rúva iháxoneti Ponóvoti, óvokuke hóyeno
koéhati Njûda. Yapásikamo hóyeno koéhati Saûlu íhae Társu. Yara koeku
kó'oyene, ixómoti itûko orásaum. 12 Mboréxoane ya kutí koeti hopúne ínixeopi
yurúkovoti óvokuke, ipíheti veô'u tutíkuke motovâti ínixopea —kíxoane Vúnae.
13 Ina yumopâ Anániya:
—Unaém, enóne xâne koyuhó'inonoati koêku ne hóyeno. Koati
vaheréxinoati ítuke ne xanéhiko kesása'iupone ya Njeruzálem. 14 Epó'oxo
koeku símea yâyeke, ápe koyuhópeti ómone, ukeâti xoko tutíhiko sasedóti
inuxínoti xanéhiko hó'eke, porexoâti ikâ'akea uhá koeti kutipópiti.
15 Ina kixôa Vúnae:
—Pîhe, vo'oku koati noívongoe itúkeovo ko'itúkeinonuti ne hóyeno.
Koyúhotimo emó'um ya xapa xâne ákoti itukapu jûdeu, koáne ya
nonékukehiko nâti, koánemaka xapa íhae Izarâe. 16 Epó'oxo enjókoatimo
kónokea yupíheovo koítoponeovo kotíveti índukeke —kíxoane.
17 Yane pihóne Anániya óvokuke Njûda. Urúkovone ovokútike, ípihone
vô'u tutíkuke Saûlu xaneâti kíxea:
—Saulú, iti mbo'ínu xoko Vúnae. Koati Vúnae pahúkonu yâyeke,
enepone Jesus kautáta'ixinovopiti xenékuke xoko víkoku kino'óko
yâkeneye. Pahúkinonuke yâye maka ínixepane, koane áxunaneoxomaka
ne Sasá'iti Omíxone xikóyoke —kíxoane.
18 Énomone yaneko ókoku ôra, apé koéne koekúti irihíkopovoti ukopeâti
ukékuke ne Saûlu kutí koeti xo'orópiti. Yane ínixopone, ina exepúkopo,
yane áhikovone ya iháke Jesus. 19 Ike nikópea, xunápone koxé'u.

Koyûho koeku Jesus ne Saûlu ya Ndamásku

Ápe kali ye'á koetí'iye káxe óveako ne Saûlu ya Ndamásku
kaha'íneatihiko ne kutípoti Jesus. 20 Énomone yanê'e, turíxovone ne Saûlu

koyúhoyea koeku Jesus ya Ndamásku ya íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko,
koyuhoâti itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus. 21 Yupíhova
iyúpaxeova uhá koeti kamoâti. Hara koéhiko vo'ókuke:
—Hainá'ikopo énomone ne koepékexoti kutípoti Jesus ya Njeruzálem?
Hainá'ikopomaka mani simínoke yâye ikâ'akoponea yoko omópea ikâ'ae xoko
tutíhiko sasedóti inuxínoti xâne hó'eke ûti ya Njeruzálem? —koénehiko.
22 Itea inamá'axo ukopóno itúkeovo éxoti koyúhoyea koeku Jesus
ne Saûlu. Enepohikoneko jûdeu ko'óvokuti ya Ndamásku, ákone éxina
isóneu kixoku yumópea Saûlu. Koáhati kouhápu'ikoati Saûlu itúkeovo
Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, ne Jesus.
23 Xu'ikénene, ina ho'uxóvo ne jûdeuhiko oposíkinoati isóneu ne Saûlu
kixokumo koépekea. 24 Itea eyékoxoa Saûlu neko isóneunokono. Yoko káxe,
yóti veyónehiko neko okopâti kóyonoyea páhapetea ne pitivóko kaha'âtihiko
koépekea. 25 Itea ya yóti, íkoho'ixo Saûlu neko íhikauhiko, kopúhikopatihiko
meúkeke yane pitivóko, evékopati oúkeke ne îpi ya hána'iti sésta.

Saûlu ya Njeruzálem

26 Yane hane yonópo ne Saûlu Njeruzálem. Seopóneya, kahá'a ánavokoxopeova
ne kutípotihiko Jesus, itea uhá kôe píkeahiko. Akó'oti akutípoahiko itúkeovo
hokópotine Jesus. 27 Itea óma Mbaranâbe ne Saûlu xapákuke neko íhikau Jesus.
Ina koyuhó'inoahiko koêku ne Saûlu xenékuke noíxea Vúnae, koane ápeyeamaka
yuhó'inoa Vúnae. Koyúhoinoahikomaka ákoyea píkone ne Saûlu enepo koyûho
koeku Jesus ya Ndamásku. 28 Yane kahá'inepoane Saûlu ne kutípotihiko Jesus
koêkuti yónokuhiko ya Njeruzálem, koane ako píka Saûlu koyúhoyea koêku
ne Vúnae. 29 Koyúhomaka koeku Jesus xapákuke ne jûdeuhiko koyúhoti emo'u
ngerêku. Koati yumopâtihiko Saûlu. Yane opósikonehiko kixókumo koépekea
Saûlu. 30 Eyekóxoane po'ínuhiko kutípoti Jesus ápeyea kaha'âti koépekea ne
Saûlu, ómanehiko ya Sezâreya. Ikénepoke ina iyonópamaka ya Társu.
31 Yoko ú'uhepe kóyehiko neko kutípoti Jesus ya uhá koeti Njúdeya,
yoko Ngalíleya koánemaka ya Samâriya. Ákone okopâti. Tumúne
yóno kóxuna'ixeovohiko ikéneke Vúnae koane ukóponea itúkeovohiko
teyoti Itukó'oviti, vo'oku huvó'oxea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, koane
kurí'uxeovomaka yé'akeye ne kutípoti Jesus xapákuke.

Koitóvo hóyeno koéhati Éneya ne Pêturu

32 Kene Pêturu, ako tôpi pitivóko vékoku. Po'íke káxe, vekóponoamaka
xapákuke ne kasása'iupo Jesus ya pitivóko koéhati Lîda. 33 Énomone tokópea
hóyeno koéhati Éneya. Enepone hóyeno, oitu koene xoénae óvoheixo ípeke,
vo'oku itúkeovo isayú'ixovoti mûyo ákoti ehevákapu. 34 Ina kixôa Pêturu:
—Eneyá, yexépukapa; koítovopine Jesus Kristu. Keúnakapa ne peúke
—kíxoane.

Énomone yaneko ókoku ôra, xépu koépone Éneya. 35 Noíxoa uhá koeti
ko'óvokuti ya Lîda yoko Sârona neko koítovone Pêturu, koane enó'iyea
hokópoti Vúnae Jesus vo'ókuke.

Koeku Ndórka exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti

36 Ya pítivokona Njópi, ápe sêno kutípoti Jesus. Tabíta koéha. Enepora ihâe,
enepo sa'irí'okopovo ya emó'uke ngerêku, Ndórka koêti. Enepone sêno, é'exo
kíxoixokono vo'oku únati kixoku itúkeovo, koane vo'oku ixómoyea huvó'oxo
xâne ákoti apeínoati. 37 Yaneko káxehiko, ká'arinene neko sêno. Ehane ivókovo.
Ahíkopokonone ne mûyo, ina omopókono ya kúveu ovokúti sôparatuke. 38 Yoko
enepone pi'âti pitivóko, Lîda yoko Njópi, ako ahíkaka. Eyekóxoane kutípotihiko
Jesus ápeyea ne Pêturu ya Lîda, pahúkohiko pi'âti hóyeno xokóyoke épemoponea
xanépea ya Njópi hú koêti. 39 Koáne, xanépoanehiko Pêturu. Simoné'e, ina
omâhiko sôparatuke xoko imópokonoku muyo Ndórka. Heú koéhiko neko
sêno ivokóvoti îma ayákukuyea Pêturu koane íyokexea, exókoatihiko ne hîxo
yoko po'i ípovo úhe'oenoahiko Ndórka koeku ápeyeako. 40 Ina pahukôa Pêturu
ipúhihikopea meúkeke heú koêti neko xanéhiko. Yane ipuyuké koéne épemea
Itukó'oviti xaneâti inonéxinova ne ivokóvoti koane kó'iyea:

—Tabitá, yexépukapa! —koéne.

Ina mihe'óko ûke neko sêno. Yane noíxone Pêturu, ina ivatákopo ípeke.
41 Yane namúkea vô'u Pêturu huvo'óxoati exépukopea, ina ihaxíhikoa
Pêturu ne senóhiko ivokóvoti îma koánemaka ne po'ínuhiko kasása'iupo
Jesus. “Harâ'apo” kíxovokoxoane.

42 Yoko eyékoxokono neko koekúti ya uhá koeti Njópi. Êno kutípoti
Vúnae vo'ókuke. 43 Êno káxe óvoheixea Pêturu ya Njópi óvokuke eyoti
vakamóto, hóyeno koéhati Símaum.

Koeku hóyeno koéhati Kôrneliu pahúkoti húndaruhiko

10 1 Ápe hóyeno ko'óvokuti ya Sezâreya koéhati Kôrneliu. Itáleanu
itukóvoye neko hóyeno. Yoko pahúkoti póhuti séndu húndaru
itúkovo, ainóvoti ítuke iháxakoku húndaru iháxoneti “Itáleanu”.
2 Koati teyoti Itukó'oviti neko hóyeno, koane yuixóvoti itúkea ponóvoti
nonékuke. Kúteanemaka koêku ne uhá koêti ya óvokuke. Enómaka
huvó'oxea ne ákoti apeínoati, koane kóyekunemaka itúkea orásaum.

3 Po'i káxe ya kuteâti mopo'âti ôra ya kiyakáxe, ápe éxokoake
Itukó'oviti ne Kôrneliu ya kutí koeti hopúne, itea ako imáka, iyukovó
koyêti. Noixo ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, ahi'ókovati.

4 —Korneliú —kíxoane ánju.

Pono-ponó kixínoane ûke Kôrneliu koane yupíheovo píkea.

—Kutíya unaém? —kíxoane.

Ina kixôa ánju:

—Ako inátapa okóvo Itukó'oviti ne kixeku itíki orásaum, koánemaka
ne kixeku ixómoyea huvó'oxo xâne ákoti apeínoati. 5 Kó'oyene, pehuka
yovóxe ya Njópi iháxikoponea hóyeno koéhati Símaum, yonópoti îha
Pêturu. 6 Hane óko óvokuke po'ímaka koéhati Símaum, hóyeno eyoti
vakamóto. Xe'ókuke mar óvo neko óvoku —kíxoane ánju.
7 Ehá'axo pihópo ne ánju, iháxikone pi'âti ahínoe ne Kôrneliu. Ina
apémaka po'i húndaru iháxiu. Eneponê'e, koati huvo'óxoati ya óvokuke
koane teyotímaka Itukó'oviti. 8 Ina koyuhó'inoahiko Kôrneliu uhá koêti
neko yuhó'inoa ánju. Yane pahúkoanehiko ya Njópi.

Noíxone Pêturu ya kutí koetíke hopúne

9 Yaneko po'ípone káxe ya koeku vékea xêne yonoti Njópi neko páhoehiko
Kôrneliu, koane yé'exea neko pitivóko, énomone yaneko ôra, pihóne ne Pêturu
omómikokutike oúke péti itukóponoti orásaum. Yoko itumúkotine káxe
yanekôyo. 10 Koati epékoatine hímakati ne Pêturu, itea koêkuiko ixómoyea
koúsokinokonoa ne nîka, apé koéne éxokoake Itukó'oviti ya kutí koeti
hopúne itea ako imáka, iyukovó koyêti. 11 Hara noíxo vanúke imihé'okinoati.
Yane ápene kutí koeti hána'iti ramápu'i ípe ika'oké kíxeokono koaturu koeti
kêno koévesekeokono ukeâti vanúke. 12 Kúveuke, ápe hó'openo, heú koeti
kó'iyeovoku apêti koaturu koeti hêve, koánemaka ne há koeti poké'eke yoneâti
hûra, yókomaka hó'openo ôti. 13 Ina apê emo'úti kámone Pêturu. Hara kôe:
—Yexépuka Peturú. Képeka koêkuti yarâ'a ínamo nikêa —koéne.
14 Itea hara kixópa Pêturu:
—Ako kalíhuina Unaém, vo'oku ako níngeaku kuteâtihiko râ'a ákoti
asasá'i nenékuke, ákotimaka parexâ hó'e ûti níkeokono —kíxoane.
15 Ina apépomaka emo'úti kixoti Pêturu:
—Enepora kasása'iupo Itukó'oviti, hako keyuhôa itúkeovo ákoti asasá'i
—kíxoane.
16 Mopó'a koéneye, ina omopókono vanúkeke neko kutí koeti ramápu'i ípe.

Símo xoko Pêturu ne páhoe Kôrneliu

17 Kene ne hóyenohiko páhoe Kôrneliu, épemonehiko óvoku Símaum.
Koeku ixómoyea itúkinoa isóneu Pêturu kixó'ekone neko koekúti éxokoake
Itukó'oviti, xe'okó kóyene neko pahoéti pahapétike. 18 Ina ihaxíkohiko
ko'óvokuti, epemoâtihiko ápeyea hóyeno koéhati Símaum, yonópoti îha Pêturu
okoâtiya. 19 Yoko ya koêkuiko ixómoyea itúkinoa isóneu Pêturu kixó'ekone
neko noíxone éxokoake Itukó'oviti, hara kíxoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti:
—Simóne pi'âti hóyeno oposíkopiti. 20 Yexépuka, yevésekina ínamo yaxenápoa.
Hako poe'aînoa iséneu vo'oku undíne pahukoâhiko yâkeneye —kíxoane.
21 Yane evésekinoanehiko Pêturu koane kíxeahiko:
—Undíne ne yopósiupono. Na koeti simínenoe?
22 Ina yumopâhiko:

—Uti páhoe hóyeno koéhati Kôrneliu, kali payásoti húndaru. Enepone hóyeno, koati ponóvoti ítuke koane teyotímaka Itukó'oviti. Ínixoa heú koeti jûdeu itúkeovo itípakovoti. Ápe ánju íhae vanúke, sasá'iti ovoxe Itukó'oviti pahukoâti iháxikeopi óvokuke motovâti kámokenoyea yemó'u —kíxoanehiko páhoe Kôrneliu.

Xanépoa Pêturu ne ihaxíkoponoati

23 Yane ítaikoane Pêturu neko hóyenohiko ûrukeovo ovokútike
koane imókeakone yaneko yóti. Yuponíne, koúnakovone ne Pêturu ina
xanepoâhiko. Ápemaka po'ínuhiko kutípoti Jesus íhae Njópi xaneâti.
24 Yaneko po'ípone káxe, simónehiko ya Sezâreya. Yoko ho'úxoanehiko
Kôrneliu ne iyénoxapa yoko po'i húpiu, enepohikone koati ínikone,
kuxotínehiko Pêturu. 25 Ehá'axo mani ûrukovo ne Pêturu, îtokopovane
Kôrneliu koane ipuyuké kó'iyeane nonékuke kutí kixoâti Itukó'oviti.
26 Itea pahúkoa Pêturu exépukopea. Hara kíxoa:

—Undímaka xâne kuteátine îti. Yexépukapa! —kíxoane.

27 Koeku yúho'ixea Pêturu, koánemaka ûrukeovo ovokútike. Tokononé
koene êno xanéya ho'uxoké koyêti kuxoíxoati. 28 Ina kixovókoxoa Pêturu:

—Yéxoanoe indúkeovo jûdeu koane ákoyea sikákana jûdeu
ánavokoxeovo xâne ákoti itukapu jûdeu. Muhíkova vahí'okeova, ako
paréxakana ûti. Itea éxokonoa Itukó'oviti ákoyea omótova ngíxeaneye
koêkuti xâne. Ako yusíka kutí ngíxea ákoti asasá'i koane ákoyea
aínavangaxapa. 29 Énomone ákoino mitatahí ángoe enepo pehûko
ihaxíkopononuti. Kó'oyene yéta'akanu ihéxikinonuke —kíxoane.

30 Ina kixôa Kôrneliu:

—Mopó'apoane káxe ikéne, yunzó'ixoti Itukó'oviti óvonguke koené'ekene
ya mopo'âti ôra ya kiyakáxe, orana vitúkope orásaum. Yane apé kó'inonune
kutí koeti hóyeno koati ú'uha koyêti ípovo. 31 Ina kixônu: “Korneliú, kámoa
Itukó'oviti ne yorásauna. Ako inátapa okóvo ne kíxeaku hivó'oxi ne xâne ákoti
apeínoati. 32 Kó'oyene pehuka yonoti Njópi iháxikoponea hóyeno koéhati
Símaum yonópoti îha Pêturu. Xoko po'ímaka hóyeno koéhati Símaum óko,
hóyeno eyoti vakamóto. Xe'o mar óvo neko óvoku” kixónune. 33 Yane ákone
ingá'akarixa mbahúkea ihaxíkoponopiti. Aínapo yákoe kino'óko. Kó'oyene
ho'uxoké kóye ûti ya nonékuke Itukó'oviti. Usokó kóye kámokenoyea ûti uhá
koêti ne páhoenopi Vúnae keyúhoinovea —kíxoane Kôrneliu.

Koeku yuhó'inoa Pêturu ne Kôrneliu

34 Ina kixovókoxoa Pêturu:

—Kó'oyene énjoaneoxo ákoyea naívakaxa xâne ne Itukó'oviti. Kutíkokone uhá
koeti xâne nonékuke. 35 Epó'oxo ya koêkuti poké'e óvohikoku xâne yara kúveu
mêum, úhepeti isóneunoa Itukó'oviti ne xâne teyoâti koane ponoâtimaka ne
kixoku itúkeovo. 36 Yéxoanoe koêku ne ihíkauvoti páhoe Itukó'oviti xapa íhae

Izarâe, enepone inámati ihíkauvoti omínoti xâne unako koêku ikéneke Itukó'oviti
ya xoko Jesus Kristu, Únae uhá koeti xâne. 37 Yéxoanoe herumó kó'iyeane
Njúdeya ra ihíkauvoti turixeôvoti ya Ngalíleya, ikénepoke kaxena Xuaum Mbátita
koyúhoyea xapa xâne koane áhikexea iháke Itukó'oviti. 38 Énomone ne ihíkauvoti
koyúhoti koeku Jesus íhae Nazâre, enepone poréxoake Itukó'oviti hána'iti xunáko
koáne yupíheovo xuná'iyea ne Sasá'iti Omíxone xokóyoke. Ako tôpi vékoku ne
Jesus itúkoti únati vo'oku ápeyea Itukó'oviti xokóyoke. Koítovomaka kixeóvovoti
xâne íkoitoponone kotíveti Ndeâpu. 39 Noínjoa ungékuke, koane noíxoamaka
nza'ínehiko uhá koêti neko ítuke Jesus ya Njeruzálem, koánemaka ya uhá koeti
poké'exa ûti, uti jûdeu. Énomonemaka koepékokono, ikokókonoti kuruhúke.
40 Itea koéxepukopa Itukó'oviti koukópeati xapa ivokóvoti ya mopó'apeke káxe
ike ivókinevo. Poréxoamaka Itukó'oviti noíxopeokono ikéneke exépukopine.
41 Haina uhá koeti xâne noixópati, vo'oku tumúneke ápepe ne koekúti, ápe xâne
noívokoe Itukó'oviti noíxopeamo. Énomone ûndi yoko nza'ínehiko, uti kaha'íneati
ne Jesus xe'o mêsa óvoku nikokónoti yoko ekâti ikénepoke exépukopine ukópea
xapa ivokóvoti. 42 Ina pahukó'ovimaka koyúhoyea uti emó'u xapa xâne, koane
véxokea xanéhiko itúkeovo énomone noívokoxo ne Itukó'oviti éxokopeamo
yonópoku uhá koeti xâne, kúteane xâne iyukóvotiko koánemaka ne ivokóvotine.
43 Énomonemaka koyúho ne heú koeti porófeta, enepohikone koyúhoti emo'u
Itukó'oviti mekúke, exókoviti itúkeovo ya iháke Jesus kotúyopeovomo pahúnevo
ne póhutihiko koxé'u xâne kutipoâti —kíxovokoxoane Pêturu.

Namukoâne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne ákoti itukapu jûdeu

44 Ixómoiko koyûho ne Pêturu, evésekone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
xokóyoke uhá koêti neko kamokénoti emo'u Pêturu. 45 Enepohikoneko
jûdeu kutípoti Jesus xánena Pêturu, yupíhova iyúpaxeovo vo'oku
ikó'iparaxeokonoanemaka xâne ákoti itukapu jûdeu ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti. 46 Kámea evo jûdeu ne yûho enepo koyûho po'ínuhiko yuhôti
ákoti itukapu éxone koane iháyu'ikea Itukó'oviti. Ina kôe ne Pêturu:
47 —Ápeikopo motovâti itópea áhikeovo râ'a ya iháke Jesus? Vo'oku
aínovonehiko namúkotine Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kuteâti koêku
yanekôyoke inâ namukôa ûti, uti jûdeu.
48 Yane pahúkoane Pêturu áhikeovohiko ya iháke Jesus Kristu. Ina
itaíko Pêturu neko xanéhiko âvoyea pihápa, kaha'aînoatihiko óveako
xapákuke kali ye'á koetí'iye káxe.

Koyuhópo koeku ítuke ne Pêturu

11 1 Ehane eyékoxoa ápostuluhiko yoko po'ínuhiko kutípoti Jesus
ya uhá koeti Njúdeya kutípeanemaka emo'u Itukó'oviti ne
po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu. 2 Itea seopóne Pêturu ya Njeruzálem,
poé'ainoa isóneu po'ínuhiko jûdeu hokoti Jesus, inixoâti ákoyea yusíka
aínavokoxeovo xâne ákoti sirkunsidá akôe. Hara kixóhiko Pêturu:

3 —Imáko kêku yûrukoponivo óvokuke xanéhiko ákoti sirkunsidá akôe,
keha'íneatimaka níki! —kíxoanehiko.
4 Yane heú kíxoa kayúmakopinoa Pêturu kixoku koêku. Hara kíxovokoxoa:
5 —Ixómoti indûko orásaum yanekôyoke ya pítivokona Njópi, apé kôe
éxokonuke Itukó'oviti ya kutí koeti njopúne, itea iyukovó ngoyêti. Noinjo
koekúti kutí koeti hána'iti ramápu'i ípe ika'oké kixeókonoti koaturu
koeti kêno evesékinonuti ukeâti vanúke. Ako ahíkapananu ókoku. 6 Ina
ngomomâ'axo kúveuke. Yane noínjone hó'openoya. Ápe apêti koaturu
koeti hêve, yoko ipúhokovoti, yoko há koeti poké'eke yoneâti hûra,
koánemaka hó'openo ôti. 7 Yane ngamone emo'úti kixónuti: "Yexépuka
Peturú. Képeka koêkuti yarâ'a, ínamo nikêa" kixónune. 8 Ina ngixôa: "Ako
kalíhuina Unaém, vo'oku ako níngeaku kuteâtihiko râ'a, koekúti ákoti
asasá'i nenékuke, ákotimaka parexâ hó'e ûti níkeokono" ngíxoane. 9 Ina
apépomaka ne emo'úti inu'íxoti vanúkeke kixónuti: "Enepora kasása'iupo
Itukó'oviti, hako keyuhôa itúkeovo ákoti asasá'i" kixónune.
Yoko pí'apene yanê'e. 10 Mopó'a koéneye ina omopókono uhá koêti vanúkeke.
11 —Énomone yaneko ókoku ôra, simóne mopo'âti hóyeno pahoéti ukeâti
Sezâreya oposíkopononuti yaneko ovokúti óngoku. 12 Ina exókonoa Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti ngónokea njanépeahiko ákoti opoé'ainoa inzóneu. Enepora
sei koeti po'inu ûti xoko Jesus apêti njokóyoke kó'oyene, aínovone njánenamaka.
Heú koe ûti vûrukeova óvokuke ne Kôrneliu. 13 Yane koyúhoinovine noíxea ánju,
ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, xe'ó koyêti nonékuke ya óvokuke. Hara kíxoa
ánju: "Itika péhoe ya Njópi ihaxíkoponoti hóyeno koéhati Símaum, yonópoti îha
Pêturu. 14 Énomonemo koyuhó'inopi kixeku ítivoamo ne pehúnevo, koánemaka
uhá koêti ne íhae yóvokuke" kíxoane. 15 Ndurixóvone ngoyúhoinoahiko, evésekone
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti oúkekehiko kuteâti koeku inúxotike xoko ûti,
uti jûdeu. 16 Yane puyákoponovane ongóvo neko yuho Vúnae yaneko kixo'óvi:
"Kaná'uti itúkeovo úne áhikea xanéhiko ne Xuâum, itea yahíkokonotinoemo,
haînati ya úne, itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti" kixó'ovi. 17 Koeku
kíxeaneye Itukó'oviti ne ákoti itukapu jûdeu, iko'íparaxoatimaka kuteâti
poréxovike koeku kutípea ûti ne Vúnae Jesus, yusíkoikopo poé'ainoa inzóneu?
Eneponi angoéneye, mani ongópoti Itukó'oviti —kíxovokoxoane.
18 Kamoánehiko neko yuho Pêturu, úhepeponehiko isóneu koane
iháyu'ikeahiko Itukó'oviti. Hara koéhiko:
—Poréxoamaka Itukó'oviti ne ákoti itukapu jûdeu ikótivexea isóneuke
ne pahúnevo koane kuríkopea, kutí'inoke apeínoatihiko ne inámapoti
apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti —koénehiko.

Inâ turixóvo íhaxeokono hokoti Kristu ne kutípotihiko Jesus

19 Ako tôpi itóhineheoku neko kutípotihiko Jesus vo'oku ápeyea
ikoítoponoati kotíveti ikénepoke koépekeokono ne Etévaum. Ápe yonoti
tukú koeti Fenísea, Xípere yoko Antiokíya. Koêkuti vékokuhiko, koane

koyúhoyea emo'u Itukó'oviti. Itea poéhane jûdeuhiko koyúhoinoa. 20 Kene
po'ínuhiko íhae Xípere yoko Sîreni, hane yóno Antiokíya, koyuhoâtimaka
xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu ne inámati ihíkauvoti omínovike
Vúnae Jesus. 21 Yoko êno xunako Vúnae xokóyokehiko kutí'inoke ênoti
xâne kutipoâti ne ihíkauvoti koane hokópoti Vúnae.
22 Enepohikone hokópoti Jesus ho'uxínovoti ítuke Vúnae ya Njeruzálem,
eyékoxoane neko koekúti. Yane pahúkohiko Mbaranâbe ya Antiokíya.
23 Simoné'e ne Mbaranâbeya, yupihovó koe elókeyea okóvo, noixoâti ne
seánako Itukó'oviti oúkekehiko neko xâne, koane enékeahikomaka uhá
koêti neko xâne kónokea kóxuna'ixeovo ikéneke Vúnae koane ákoyea
aúkapapu ikéne. 24 Yoko koati únati xâne ne Mbaranâbe, koane xúnati
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke, yoko hána'itimaka kúveovo
Itukó'oviti. Koati ênoti xâne hokópoti Vúnae yanekôyoke.
25 Yane pihóne Mbaranâbe ya pitivóko iháxoneti Társu oposíkoponoti Saûlu.
26 Inixóponoane, ina omâ ya Antiokíya. Kúveu póhuti xoénae, kóyekune
ho'úxeovohiko yane imokóvokuti, koane yupíhova êno xâne íhikau. Koati ya
Antiokíya turíxeovo íhaxeokono hokoti Kristu neko kutípotihiko Jesus.

Koyûho Âgabu ápeyeamo êno hímakati

27 Yaneko káxehiko, ápehiko porófeta íhae Njeruzálem yonoti Antiokíya. 28 Ápe
koéhati Âgabu xapákuke exepúkoti koyúhoyea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti ápeyeamo êno hímakati ya uhá koeti kúveu mêum. Yoko kaxénake
Kalaûtiu, enepone koati payásoti nâti, ápeyea nê'e. 29 Enepohikoneko kutípoti
Jesus ya Antiokíya, koúsokonehiko isóneu pahúkeamo kali huvó'oxeakehiko
neko kutípoti Jesus ya Njúdeya. Yé'akeye apeínoati exôa pôreu póhutihiko.
30 Yane pahúkoane ne huvó'oxopehiko xoko Mbaranâbe yoko Saûlu omínoahiko
xapákuke neko inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti ya po'íke imokóvokutihiko.

Koépeko Teâku ne Êrodi ina ika'ákomaka Pêturu

12 1 Yaneko káxehiko pahúkoa Êrodi, enepone nâti, iká'akeokono ne
po'ínuhiko kutípoti Jesus. Koati kaha'âti íkoitoponeahiko kotíveti.
2 Pahúkonemaka koépekeokono Teâku, po'inu Xuâum, ya hána'iti pirítau.
3 Noixoâne Êrodi ínixea jûdeuhiko unátiyea ne ítuke, pahúkonemaka ika'ákoti
Pêturu ya xapa kaxena áyui jûdeuhiko hó'eke, enepo nikohíko pâum ákoti
kohiyákoati. 4 Namukónehiko Pêturu, ina kurikôa ika'ákovokutike xoko
dizései koeti húndaru koyonoâti. Koaturú koaturu kôe koyonoâti, koane ahe'ó
ahe'o kixókoko. Yoko isóneu ne Êrodi ómeani Pêturu nonékuke xanéhiko
ikénepoke ne ayuíti, enepone iháxoneti Páskoa, motovâti koépekea.
5 Koeku óvoheixea ika'ákovokutike ne Pêturu, ákonehiko âka itúkinoa
orásaum po'ínuhiko kutípoti Jesus ixómoti ho'uxínovo ítuke Itukó'oviti.
6 Yaneko yóti, koâti tumúneke ne káxe mani iháxikeaku Êrodi ne Pêturu
nonékuke xanéhiko koépekeokono, ú'uhepe kóye imókea ne Pêturu

upánini ika'ó kóye ya pi'âti korénde kukúkeke pi'âti húndaru. Ina
apé'ikomaka po'i koyonoâti páhapeteake ne ika'ákovokuti. 7 Yane apé
koéne ánju íhae vanúke, ovoxe Vúnae, simoâti ne Pêturu. Uhapu'í kíxoane
neko ika'ákovokuti. Ina yurôko xêrere Pêturu koyúkoati. Hara kíxoa:
—Yéhakapu yexépuki —kíxoane.
Énomone yanê'e, ikúxeopone neko korénde ikávo'u. 8 Ina kixoá'ikomaka ánju:
—Keúnakapapu, itíkapa ne piríkatana —kíxoane.
Koáne, itúkopane Pêturu. Ina kixopâmaka ánju:
—Itíkapamaka keápana ínamo hekapánu —kíxoane.
9 Yane ipúhikopeane ika'ákovokuti ne Pêturu. Hokó kixópone ánju, itea
ako koati éxea itúkeovoxo kaná'uti neko koêku, áko'o áko'oyea. Kutí kó'inoa
hopúne. 10 Anu'úkopanehiko neko inúxoti ókoku koyónoti, koáne ne pí'ape,
ina itopónoa ne pahapéti havâva urúkopovoti kúveu pitivóko. Seopâne,
imíhe'okone ne pahapéti ákoti mihe'ókoati. Ipuhíkopeanehiko, vekópone ya
none ovokúti. Kali tumûneke, pohú koépone ne Pêturu, pihópone ne ánju.
11 Ina kôe isóneu ne Pêturu noixoâne itúkeovo kaná'uti neko koêku: "Énjoane
itúkeovo kaná'uti pahúkinonu Vúnae ánjuna koíteovonu ya mani kixónuku
Êrodi yoko ya mani uhá koeti kúxone jûdeuhiko kíxeonu" koéne isóneu.
12 Ina itûko isóneu ne Pêturu kixóvokumo, yane pihóne óvokuke
Mâriya, eno Xuâum. Énomone neko Xuâum yonópoti îha Márku.
Énomone ho'úxovo êno xâne itukínoati orásaum. 13 Simoné'e ne Pêturu
pahapétike nonékuke ovokúti, ina ihapápako vô'u. Yane ipúhiko ovoxéti
koéhati Rôdi noixóponoati itukóvotiye. 14 Exó kixóponoa ârunoe itúkeovo
emo'u Pêturu, itea ya koêkuni míhe'okinoa pahapéti motovâti ûrukeovo,
kayú koépone ehákopeovo éto'okoponea po'ínuhiko itúkeovo Pêturu.
Koati yupihóvotine elókeyea okóvo neko ârunoe. 15 Ina kixoáhiko éto'oe:
—Koati iti pepokéxovoti! —kíxoanehiko.
Itea inamá'axo koyuhôa ârunoe itúkeovo kaná'uti. Ina kixopâhikomaka:
—Ávaina koípihapatina Pêturu nê'e —kíxoanehiko.
16 Kene Pêturu, óvaikone meúkeke ixómoyea ihápapako vô'u.
Ehane míhe'okinoahiko. Noixoânehiko itúkeovo koati Pêturu,
hána'iti iyúpaxeovahiko. 17 Ina koexépuko vô'u ne Pêturu pahukoâti
kóyunuhikeovo. Yane kayúmakopinoanehiko kíxoaku Vúnae veyópea ya
ika'ákovokutike. Ina koemáka hunókokuke:
—Yokóyuhopinoamaka Teâku yoko po'ínuhiko ûti xoko Jesus —koéne.
Yane pihópone po'íke ovokúti.
18 Yuponíne, koyó'ikene neko húndaruhiko. Akó'oti exêa koêku ne
Pêturu. 19 Pahukoâne Êrodi oposíkoponoati, ákone ínixapanahiko.
Yane épemo'ikoane Êrodi ne húndaruhiko koyonoâti kixoku koêku, ina
pahukôa Êrodi koépekeokonohiko. Ikénepoke neko koekúti, pîho ne Êrodi
Sezâreyake ukeâti Njúdeya. Kali ye'á koe káxe óveaya.

Ivokóvo Êrodi

20 Yanekôyoke koati imaíkinovati Êrodi ne xanéhiko íhae Tîru yoko íhae
Sîdom. Enepohikone xâne íhae neko pitivókohiko, kutikokó koéne isóneu
noíxoponea Êrodi, iyuní'ikoponoati, kaha'aînoati unátipea isóneunoahiko,
vo'oku itúkeovo poké'exa Êrodi úkea nikáhiko ne íhae Tîru yoko Sîdom.
Inúxotike, yúho'ixoponohiko koati payásoti ko'itúkeinoti nâti koéhati
Mbalástu, enepone éxoti uhá koeti koekúti óvokuke Êrodi. Énomone
porexôa ûrukeovohiko xoko nâti yúho'ixoponeahiko. 21 Yane ápe káxe
ixíkoaku Êrodi símeahiko nonékuke. Yaneko káxe, itúkone koati uhé'ekoti
ípovo ne Êrodi, iyóyonevo koeku itúkeovo nâti. Yane ivátakone xoko
ivátakoku natíxea, ina koyûho. 22 Ina kohonóko emó'u neko xanéhiko
ihayú'ikoati. Hara kôe yûho iyúni'ikeakehiko:
—Koati kuteâti yuho íhae vanúke râ'a. Hainá'ikopo yuho xâne!
—koénehiko.
23 Énomone yaneko ókoku ôra, ápe ánjuna Vúnae ipihóponoti Êrodi
vo'oku ínixea unáko neko iháyu'ikeokonoke. Yoko poéhane Itukó'oviti
motokêa kíxeokononeye iháyu'ikeokono. Ápe kanêti nikeâti mûyo,
ivókovane Êrodi vo'ókuke.
24 Kene ne emo'u Itukó'oviti, inamá'axone ukopóno.
25 Enepone Mbaranâbe yoko Poûlu, uséxonehiko ítuke ya Njeruzálem,
káyukopovohiko ya Antiokíya. Xuâum xanépo, enepone iháxonetimaka Márku.

Perekáxopono ne Mbaranâbe yoko Poûlu ya po'íke poké'e

13 1 Ápehiko porófeta yoko ihíkaxoti ya xapákuke kutípoti Jesus
yane imokóvokuti ya Antiokíya. Ká'aye koéhahiko: Mbaranâbe,
Simeum Nîje, Lúsiu íhae Sîreni, Saûlu, yoko Manâem, enepone koéxokeu
ha'a Êrodi, ha'ínemaka Êrodi itukóvoikohiko kalivôno. 2 Po'íke káxe
koeku ho'úxinovohiko ítuke Vúnae, koane jejuá kó'iyeahiko oposíkoti
xunako Itukó'oviti, hara kíxoahiko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti:
—Hexákinana ne Mbaranâbe yoko Saûlu itúkeahiko ne itukéti
inzáxikinoake —kíxoane.
3 Koêkuiko jejuá kó'iyeahiko yoko itúkea orásaum, ípihonehiko vô'u tutíkuke
Mbaranâbe yoko Saûlu, koane pahúkeahiko itúkea ne páhoenoa Vúnae itúkea.

Koixómoneti koéhati Élima

4 Yaneko pahukoâne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Mbaranâbe yoko Saûlu,
pihónehiko ya pitivóko koéhati Seleúsiya. Énomone namúkea hána'iti vatéke
yonoti kali poké'e koéhati Xípere kukúke úne. 5 Simoné'e ya pitivóko koéhati
Salámina, koyúhonehiko emo'u Itukó'oviti ya sinâgoga, enepone íhikaxovoku
hó'e jûdeuhiko. Yoko Xuaum Márku huvo'óxoahiko. 6 Taru'úxoanehiko heú koêti
neko kali poké'e, yane simóne pitivóko koéhati Páfu. Énomone tokópeahiko

jûdeu koixómoneti, itoti itúkea iyupánevoti, itea hainâya xunákoke Itukó'oviti.
Mbarjézu koéha. 7 Hane óvo xoko hóyeno koéhati Sesiu Poûlu, ngovenâdo
yaneko kali poké'e. Yoko koati hóyeno ko'isóneuti neko ngovenâdo. Iháxiko
Mbaranâbe yoko Saûlu nê'e, vo'oku kahá'ayea kámokenoyea emo'u Itukó'oviti.
8 Itea okópa koixómoneti ne Mbaranâbe yoko Saûlu. Yoko Élima
koéhamaka neko koixómoneti sa'iří'okopovo îha ya emó'uke ngerêku.
Ako akáha'aino ngovenâdo kutípea emo'u Itukó'oviti. 9 Yane pono-ponó
kixínoane ûke Saûlu, enepone iháxonetimaka Poûlu. Yoko koati xúnati
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke koeku sayá'ikea. Hara kíxoa:
10 —Koati iti xe'exa Ndeâpu. Ainovó koe semekénovo'iti yoko váhere
koekúti ovô xikóyoke. Iti ka'anáneti uhá koeti únati koekúti. Namo
hunóko képoe'aki ne ponóvoti ihíkauvoti íhikaxovike Vúnae? 11 Kó'oyene
ipihóponopitinemo Vúnae, kemítitinemo. Ákonemo ínixea ra uhápu'ine
káxe yara ye'á koeti káxe —kíxoane Poûlu.
Énomone yaneko ókoku ôra, apé koéne kopúvahiyea ûke neko hóyeno. Ehane
ako ínixa. Yakukuhii kóyene oposíkoti hirikoâti. 12 Noixoâne ngovenâdo neko
koekúti, kutípoaneoxo. Yupihovó koe iháyu'ikea ne ihíkauvoti ítuke Vúnae.

Aukópovo Xuaum Márku ya Njeruzálem

13 Ukeâti Páfu, namúkone hána'iti vatéke ne Poûlu yoko xánenahiko.
Hane yonóhiko pitivóko koéhati Pêrji ya Páfilea. Kene Xuaum Márku,
káyukopovone ya Njeruzálem, kurí kixone evo Poûlu. 14 Ukeánehiko Pêrji,
pihónehiko ya Antiokíya, pitivóko ovoti Pîsiteake. Ya sâputu pihónehiko ya
íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko. Urúkovanehiko, ina ivatáhiko. 15 Usoné'e
yúhoikeokono ne emo'u Itukó'oviti yútoeke Muîse yoko yútoeke porófeta,
ina epemôa tutíyehikoya ápeyea emó'u ne evo Poûlu. Hara kíxoa ítaikea:
—Itínoe viyénoxapa íhae Izarâe, enepo áva yemó'u yenékike ra
xanéhiko, yokóyuhoa kó'oyene —kíxoanehiko.

Yuho Poûlu ya Antiokíya, pitivóko ya Pîsitea

16 Yane exépukone Poûlu, ina koexépukinoa vô'u pahukoâti yunukú
kó'iyea. Hara kíxovokoxoa:
—Itínoe iyénonjapa íhae Izarâe, koane itínoe ákoti itukapu jûdeu
teyotímaka Itukó'oviti, yakámokenonu. 17 Koati Itukó'oviti, Únae xanena ûti,
uti íhae Izarâe, noivókoxo voxúnoekene. Énomonemaka porexôa yupíheovo
ukóponeahiko yaneko óveaku poké'exake Ejítu, ina veyohíkopamaka ya
hána'iti xunáko. 18 Ako ímaxapahiko Itukó'oviti upánini ako aúnati ne kixoku
itúkeovo kúveu koarenta koeti xoénae koeku óvea yaneko poké'e ákoti apêti.
19 Yoko uké'exinoa Itukó'oviti seti koeti kó'iyeovoku xâne ya poké'exa Kanâm,
ina iko'íparaxea poké'exa ne voxúnoekene. 20 Yoko uhá koêti neko vékokuhiko
tukú koeti iko'íparaxoa neko poké'e, koaturu sentu sinkoenta koeti xoénae
ómo. Ikénepoke, ina itukínoa Itukó'oviti neko voxúnoekene inuxínoatihiko,

yúhoikovoku tukú koeti kaxénake porofeta Samûe, enepone koyúhoti emo'u
Itukó'oviti mekúke. 21 Yane épemonehiko Itukó'oviti itúkinoa natína. Koáne,
itúkinoa Itukó'oviti kuteâti âha. Poréxoa Sâu, xé'a Kî, ámoripono Mbejámi,
itúkeovo natína kúveu koarenta koeti xoénae. 22 Veyopâne Itukó'oviti ne Sâu
itúkeovo nâti, ípihone Ndávi. Yoko hara koe Itukó'oviti vo'ókuke: "Enepone
Ndávi, xé'a Njése, íninjoa itúkeovo hóyeno hokoâti ne ngixoku ngo'ísoneuyea,
itukoâtimo uhá koêti ne anjá'inoa" kôe. 23 Koati xapa amósenopono Ndávi
úkea ne Jesus, enepone koitóvoviti, páhoe Itukó'oviti Izarâeke, kuteâti koeku
yuho Itukó'oviti mekúke kó'iyeanemoye. 24 Itea inúxotike, tumúneke símea
ne Jesus, sîmo Xuaum Mbátita koyuhó'inoati emo'u Itukó'oviti ne heú koeti
xâne íhae Izarâe, koyúhoti kónokea ikótivexea isóneuke ne pahúnevo yoko
kuríkopea, koane áhikeovo. 25 Yoko yaneko koúsokeaku ítuke neko Xuâum,
ha kôe: "Haina ûndi ne íkitixanuke. Keno'ókotimo ingénepoke ne koati
teyonéti ya uhá koêti. Muhíkova anjí'okeova ngúxeinoa imo perékatana, ako
omóndokea" kôe. 26 Itínoe iyénonjapa, ámoripono voxú'ikene Âbraum, yoko
itínoe ákoti itukapu jûdeu teyotímaka Itukó'oviti, koati utíne koyúhoinokono
ra ihíkauvoti koyúhoti koeku víteova ne pahúnevo ûti. 27 Itea enepohikoneko
ko'óvokuti ya Njeruzálem yóko'o neko tutíhiko, ako éxa itukóvotiye ne
Jesus. Ákomaka éxa nekôyohiko kixó'ekone ne íhikaxovike porófetahiko
yuhoíkovoti heú koeti sâputu íhikaxovokuke hó'e. Yoko enepo koepékohiko
Jesus, koati kousókoatihiko ne kúxoti yutoéti emó'uke Itukó'oviti. 28 Upánini
ákoyea ápahuina pahúnevo ne Jesus mani évotikokonoke koépekeokono,
kóyeane épemeahiko Pilátu pahúkea koepékoati. 29 Usoné'e ítukeinoahiko,
yoko énomone neko uhá koeti yutoxóvotine emó'uke Itukó'oviti mekúke
kixókonokumo Jesus, ina veyopókono ne muyo Jesus kuruhúke, ina
ekoxókono. 30 Itea koéxepukopa Itukó'oviti koukópeati xapa ivokóvoti.
31 Ápemaka xáneheixone Jesus yaneko ukêa Ngalíleya yóno Njeruzálem,
ixómoti noixópa ike exépukopine kúveu ênoti káxe. Énomonemaka koyuhópo
koeku noíxone xokóyoke xapa xanéhiko yara koeku kó'oyene —kíxovokoxoane
Poûlu.

32 Ina koepómaka:

—Hara koyúhoinopinoe ûti inámati ihíkauvoti koeku Jesus, enepone
kixínoake Itukó'oviti neko voxúnoekene mekúke ápeyeamo. 33 Koúsokinoveane
Itukó'oviti ne emó'uinoa, uti ámoripono. Koéxepukopo Jesus koukópeati xapa
ivokóvoti, kuteâtimaka koêku ne yutoéti yane pí'ape Sâramu, enepone koêti:

"Iti koati nje'éxa. Kó'oyene indúkopovone yá'a" koêti.

Sâramu 2.7

34 —Koéxepukopinoake Itukó'oviti koukópeati xapa ivokóvoti, koati
porexoâti ákoyeanemo ivákapu, kuteâtimaka koeku po'i yuho Itukó'oviti
ya emó'uke, enepone koêti:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

"Ngousókinopeatinoemo ra yunzó'ino Ndávi, enepone sasá'iti
emó'um ákoti aukápapu ikéne" kôe.

Izâiya 55.3

35 Énomone kó'inomaka po'i yuhôti ya Sâramu koêti:
"Ákomo síkea uké'eyeane mûyo ne Sasá'iti Yovóxe xoko ekóxokonoku" kôe.

Sâramu 16.10

36 —Yoko enepo uséxoane Ndávi ne uhá koeti ahá'inoa Itukó'oviti itúkea ya kaxénake, ivókovopepo. Pihópone kuteâti koeku oxúnoekene, koane óvane mûyo yane ekóxopokonoku. Uké'epone yanekôyo. 37 Itea enepone koéxepoepo Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti, ako ávaheixa xoko ekóxokonoku, ako aúke'eyeane muyóya. 38 Itínoe iyénonjapa, ivéka'akanoe ra yuhó'inopi ûti itúkeovo xoko Jesus kotúyopeokono pahunévoti. 39 Koati vo'ókuke Jesus sasá'ipea nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti xâne kutipoâti, sasa'ípeati uhá koêti neko koekúti ákoti oxéne sasá'ipea koeku hókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. 40 Neíxapunoe mará'inamo itúkapu itínoe kíxo ne yútoe porófeta, enepone koêti:

41 "Itínoe émoketi, hána'itimo kénoko'iyi. Má koetímo yomíxone.
Vo'oku apêtimo índuke ya kexénake ákotimo yakutípoa
muhíkovamo keuhápu'ikinakana" kôe —kíxovokoxoane Poûlu.

Habacuque 1.5

42 Yane ipúhikopeane Poûlu yoko Mbaranâbe neko íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko. Koeku ipúhikopea, ítaikoamaka xanéhiko káyukopinoamaka neko yûho yaneko keno'ókoti sâputu. 43 Pihopóne ne Poûlu yoko Mbaranâbe, êno jûdeu hokopâti, koánemaka po'ínuhiko teyoti Itukó'oviti ákoti itukapu jûdeu hokopâtimaka ne hó'e jûdeu. Koyúhoinoahiko evo Poûlu, kotiú'ikeati isóneu, kaha'aînoatihiko ákoyea itávakea ne hána'iti seánakoa Itukó'oviti.

44 Poéha sâputu ikéne, kalíhanini uhá kó'iyea ne ko'óvokuti yane pitivóko kámokenoponea emo'u Itukó'oviti. 45 Itea noixoâne jûdeuhiko neko êno xâne, yupihovó koe ahúxukinovo okovo vo'oku íyokeovo ivávakeokono ne evo Poûlu. Ina turixóvo ne jûdeuhiko koémoke'eyea, koane koyúhoyea ákoyea akána'u neko yuho Poûlu. 46 Itea ako kalíhuina píkea ne Poûlu yoko Mbaranâbe. Hara kíxovokoxoa:

—Konókoti itúkeovo itínoe jûdeu inuxô íkameokonoa ra emo'u Itukó'oviti. Itea koeku ákoyea yakáha'a, inixépovotinoe ákoyea yomótokea ko'íparayea ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, koyuhópoinoatinemo ûti ne xâne ákoti itukapu jûdeu. 47 Vo'oku hara koe páhoenonu ne Vúnae, ûndi yoko nza'íne:

"Îti indúko kouhápu'ikoati ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu,
motovâti iyúseyea ya uhá koeti kúveu mêum ne kixoku íteova
xâne ya pahúnevo" kôe —kíxovokoxoane evo Poûlu.

Izâiya 49.6

48 Kamoné'e yuho Poûlu neko ákoti itukapu jûdeu, yupihovó koe elókeyea
okóvo koane iháyu'ikeahiko ne emo'u Vúnae. Yoko kutipo emo'u Itukó'oviti ne
heú koeti xâne hoenáxovotine yonópeamo xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku.
49 Pihóne itóhineyea ne emo'u Vúnae ya uhá koêti neko poké'e. 50 Itea
enepohikone jûdeu, ítoa koésayu'ixea isóneu senóhiko koati teyonéti,
teyotímaka Itukó'oviti, yoko isóneu pahúkotihiko yane pitivóko, kutí'inoke
okópotihiko Poûlu yoko Mbaranâbe. Koati okopâti, ina kopúhikopahikomaka
yaneko poké'exa. 51 Itea ikátatahevexopovo ne evo Poûlu, kurikópoti
ipú'ine poké'e oveâti hevékuke, exókoatihiko itúkeovo xâne ákoti omotókea
íkameokono emo'u Itukó'oviti. Yane ukóponononehiko pitivóko koéhati Íkoniu.
52 Kene neko hokópoti Jesus ya Antiokíya, koati hána'iti elókeyeahiko okóvo
ikéneke Itukó'oviti, koane êno xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke.

Yóno ya Íkoniu ne Poûlu yoko Mbaranâbe

14 1 Ya Íkoniu, koyúhopono íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko ne Poûlu
yoko Mbaranâbe. Vo'ókuke neko kixoku koyúhoyea, yupihovó
kôe êno xâne kutípoti Vúnae, jûdeuhiko koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti
itukápa. 2 Enepohikone jûdeu ákoti akutipo yuho Poûlu, kopúhiko tuti xâne
ákoti itukapu jûdeu, ihíkaxoati okópea Poûlu. 3 Itea kóyeane xu'íkeneyea
ne evo Poûlu yaneko pitivóko, koane ako kalíhuina píkea koyúhoyea emo'u
Vúnae. Poréxoa Itukó'oviti itúkea iyupánevoti koane koekúti ákoti po'i
itoâti itúkea, kouhápu'ikoati yane ítuke itúkeovo koati kaná'uti ne yuhôti
koêku ne hána'iti seánakoa. 4 Yanê'e, haxákeovokoko ne xanéhiko yane
pitivóko. Ápe kotíxoti jûdeuhiko puvoti Poûlu, ina apê kotíxoti evo Poûlu.
5 Yane ho'úxovone ne jûdeuhiko, yóko'o ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu
jûdeu, koánemaka ne tutíyehiko okópea evo Poûlu. Koati kahá'ati váherexea
ítukeino Poûlu yoko Mbaranâbe, koane koépekea, hepokoâti ya mopôi.
6 Eyekóxoane Poûlu yoko Mbaranâbe, kohó'ine xoko pitivókohiko iháxoneti
Lístara yoko Ndêrbe ya Líkauneake, koánemaka xoko po'ínuhiko pitivóko
ákoti ahikâ. 7 Énomone koyúhoyeamaka ne inámati ihíkauvoti koeku Jesus.

Ya Lístara koítovokono hóyeno ákoti yána isayú'ixovoti hêve

8 Ya Lístara, ápe hóyeno ákoti yána. Poéhane ivátaixea itúkovo, vo'oku
omeátinekene ákoyea ehévekapu ne hêve. Ako lévekexeaku. 9 Enepone
hóyeno, ixomo kamokéno Poûlu koyúhoyea. Yane pono-ponó kixínoane
ûke Poûlu koane noíxea itúkeovo kutípoti ápeyea xunako Itukó'oviti,
motó'inovake koíteovokono. 10 Ina kohonóko emó'u ne Poûlu kíxea:
—Yexépuka! Xe'ó yákoe! —kíxoane.
Énomone yanê'e, xépu koépone neko hóyeno koane yonópea. 11 Noixoâne
xanéhiko neko ítone Poûlu itúkea, hara koe emó'u vaúkexeahiko ya emó'uke:
—Simó'ovinehiko ra íhae vanúke ikútipasikovovitihiko, uti xâne yara
poké'e —koénehiko.

12 Ina itukínohiko evo Poûlu iha hó'ehiko. Njúpite íhaxea Mbaranâbe.
Kene Poûlu, vo'oku itúkeovo énomone ixomo koyuhô, Mérkuriu íhaxea.
13 Yoko nonékuke páhapetea ne pitivóko, ápe hána'iti péti imóko'ikokonoku
ne Njúpite. Enepone sasedóti inuxínoti xâne hó'eke, kaha'a iháyu'ikea evo
Poûlu. Hukinóvoti ómea vûi páhapeteake ne pitivóko koane iyoyónevoti
itunoêvoti ikó'iparaxoke evo Poûlu. Mani isukoâti ne vûi itúkoti
ikó'iparaxoke Poûlu yoko Mbaranâbe kuteâti kixoku Njúpite hó'e. Yoko
kutipasí koémaka isóneu xanéhiko ho'uxóvotiya. 14 Exoâne ápostuluhiko,
enepone Mbaranâbe yoko Poûlu, âha ne xanéhiko itúkinoa, kávarerekexo
ípovo muyókuke, éxokovope yupíheovo ikótivexea isóneuke neko koekúti,
ina ehakóvo xokóyoke neko xanéhiko. Hara kíxovokoxoa:
15 —Itínoe hóyeno, na koeti kixíneaneye? Utímaka xâne kiteátinenoe.
Enepone yeópone iséneuke, kúteanemaka veópone. Hara simíno ûti
koyúhoyea ûti ra inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, maka
kiríkapanenoe ra koekúti hékone ákoti itóponone, koane hekápanemaka
ra koati kaná'uti Itukó'oviti, enepone pahukoâti apé kó'iyea ne vanúke,
koáne ra poké'e, koánemaka ne úne ya mar yoko uhá koeti ovâtihiko.
16 Yaneko káxehiko pihôti, síkoa Itukó'oviti pihohí kó'iyea ne uhá
koeti xâne ikéneke koêkuti âha hókea. 17 Itea kóyeane ápeyea koekúti,
ítuke vo'u Itukó'oviti, kouhápu'ikinoati ne xanéhiko yara poké'e
itukóvotiye ne Itukó'oviti. Énomone ne uhá koeti únati ítuke kuteâti
koeku pahúkinopinoe úko ukeâti vanúke, koane itúkinopinoe kaxena
itóvope ha'i nonéti, koane poréxeopinoe nikokónoti motovâti imétaxivo,
koánemaka elókeko yokóvo —kíxovokoxoane Poûlu.
18 Upánini koéneye yuho Poûlu yoko Mbaranâbe, kalíhanini ákoyea íta
sayá'ikea neko ákoti yumaxápu xâne kaha'âtihiko oró'okinoa hó'openo
mani ikó'iparaxoake. 19 Yoko ápe jûdeuhiko íhae Antiokíya yoko íhaemaka
Íkoniu kopuhíkoponeati tûti neko xanéhiko, ihíkaxoati okópea Poûlu koane
hepókea ya mopôi. Yane hepókoanehiko, ina kahakôa meúkeke ya pitivóko
po'okoâti ivókeovone. 20 Itea yakukú kixo Poûlu ne kutípotihiko Jesus,
yane exépukopone ne Poûlu, ina urúkopovamaka ne pitivóko. Poéha káxe
ikénepoke, pihópone Poûlu ya pitivóko koéhati Ndêrbe. Mbaranâbe xanépo.

Kayukópovo evo Poûlu ya Antiokíya, pitivóko ya Sîrea

21 Koyuhoâne evo Poûlu ne inámati ihíkauvoti koeku Jesus ya Ndêrbe,
êno xâne hokópoti Jesus. Ina kayukópovamaka evo Poûlu neko pitivókohiko
okóponoku inúxotike, enepone Lístara, Íkoniu yoko Antiokíya. 22 Yâkonoye,
kótiu'ikeahiko isóneu ne hokoti Jesus, enekoâti kóxuna'ixeovohiko ikéneke
Vúnae koane ákoyea aúkapapu ikéne. Éxokoahikomaka enó'iyea kotíveti koekúti
nókone vékea ûti tumúneke seópea ûti natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke. 23 Ina
itukínomaka póhutihiko imokóvokuti inuxínoati ne itukéti. Ikénepoke, ina

itukínoahiko orásaum koane jejuá kó'iyea, epémoti xunako Itukó'oviti oúkeke,
ina kuri'ókoahikomaka Itukó'oviti, enepone kutíponehiko, epemoâti huvó'oxea.
24 Ina ukopóno ne evo Poûlu. Poké'e koéhati Pîsitea tarú'uxohiko yonoti
Páfileake. 25 Yane koyúhonehiko emo'u Itukó'oviti ya Pêrji. Ikénepoke, ina
yonôpo Átalea. 26 Ukopeâne Átalea, namúkopo hána'iti vatéke kayukópovoti
Antiokíya ya Sîrea, úkeakuhiko inâ pahukókono yâtikeneye enepo inâ
epemínokonomaka seánakoa Itukó'oviti yane itukéti úseune kó'oyene.
27 Seopónehiko, enepo ho'uxóvonemaka ne kutípotihiko Jesus
imokóvokutike, koyúhopinoa evo Poûlu uhá koeti kíxoaku Itukó'oviti
ikó'itukexea ya ítukeke, koane kíxoakumaka Itukó'oviti míhe'okinoa ne
ákoti itukapu jûdeu oxene kutípea. 28 Kali êno ókea evo Poûlu xapákuke
neko kutípotihiko Jesus.

Apê ho'uxóvoti ya Njeruzálem

15 1 Ápehiko xâne ukeâti Njúdeya ihíkaxoponoati neko ákoti
itukapu jûdeu kutípotihiko Jesus. Hara kíxoa íhikaxea:
—Enepo hákotinoemo sirkunsidá kê itikoâti kexé'uke ne hoénaxovope
itíkivo xanena Itukó'oviti, kuteâti íhikaxovike yútoe Muîse, ákomo oxéne
sesá'ipi ya pehúnevo —koe íhikaxea.
2 Êno poé'ainoa isóneu Poûlu yoko Mbaranâbe yûho neko ukeâti Njúdeya,
koane kali xúnati yumópeokoko vo'ókuke. Ina kousókohiko isóneu ne kutípoti
Jesus kónokea yónea ne evo Poûlu ya Njeruzálem koánemaka ne po'ínuhiko
noivókoeti xapákuke, motovâti épemo'ikoponeahiko ápostulu, enepohikoneko
xáneheixone Jesus, isóneunoa yóko'omaka isóneunoa po'ínuhiko inuxínoti
ítuke Itukó'ovitiya. 3 Enepohikoneko xâne ho'uxínovoti ítuke Vúnae pahúkoti
evo Poûlu yónea Njeruzálem, kali xanee kíxoahiko oxéneke. Yane pihóne ne
evo Poûlu. Hane vekóhiko poké'exa Fenísea yoko Samâriya. Koêkuti vékoku
xapákuke ne kutípoti Jesus, éyekoxoa ápeyea hokópoti Jesus xapákuke xâne
ákoti itukapu jûdeu. Uhá koêti neko kutípoti Jesus kamoâti, yupíhova elókeyea
okóvo. 4 Enepo simohíko ya Njeruzálem, enepohikone kutípoti Jesus-ya
koánemaka ne ápostuluhiko, yóko'omaka ne po'ínuhiko inuxínoti ítuke Vúnae,
elókea okóvo símea ne evo Poûlu. Ina koyuhó'inoa Poûlu yoko ha'ínehiko heú
koêti kíxoaku Itukó'oviti ikó'itukexea ya ítukeke. 5 Itea ápe farîzeu, enepone
yuixóvoti hókea yútoe Muîse, kutípotimaka Jesus anavókoxovati ne po'ínuhiko
ho'uxóvotiya. Ina koyuhoâhiko kónokea sirkunsidá kó'iyea ne po'ínuhiko xâne
ákoti itukapu jûdeu koane kónokea yuíxeovo hókea yútoe Muîse.
6 Yane ho'úxovone ne ápostuluhiko koánemaka ne po'ínuhiko inuxínoti
ítuke Itukó'oviti oposíkoti póneovoku isóneunoa ne koekúti. 7 Enoné'e
yúho'ixeokoko vo'óku, ina exepúko ne Pêturu. Hara kíxovokoxoa:
—Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yéxoanoe mekú'iyeane noívokoxonu Itukó'oviti
xapákuke ûti ngoyúhoyea ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus xapákuke
po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, motovâti kámea yoko kutípea. 8 Itukó'oviti

enepone éxoti isóneu uhá koeti xâne, énomone exókovi koêku yaneko pahukôa
ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyea ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu,
kuteâtimaka kixó'oviku yanekôyo, uti jûdeu. 9 Ako ápahuina ínixone Itukó'oviti
poé'ayea ûti, uti jûdeu, yane xâne ákoti itukapu jûdeu. Kasása'ikopamaka
Itukó'oviti nekôyohiko yane pahúnevo vo'oku kutípea, kuteâtimaka kixó'oviku.
10 Ná'ikopo koeti kehá'ainonoe yopósi'okivo Itukó'oviti koeku kehá'ainoa ne
xâne ákoti itukapu jûdeu hokópotine Jesus itúkea kixovókuti ákoti vitâ vitúkea,
ákotimaka itâ voxúnoekene? Yara kêku, kutí kôe ikeínoxoatihiko koati ínati
koekúti ákoti itoâti koínoyea. 11 Koati kutipoâti ûti itúkeovo vo'oku seánakovi
Vúnae Jesus vitínovoke ya pahúnevo ûti. Yoko énomone kutí'inoke itóvotimaka
ya pahúnevo ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu —kíxovokoxoane.

Koeku isóneunoa Teâku

12 Énomone yanê'e, kóyunukovone neko heú koeti xâne ho'uxóvoti.
Ina kamokénohiko Mbaranâbe yoko Poûlu koyuhó'iyeati koêku ne êno
iyupánevoti poréxoake Itukó'oviti itúkea xapákuke po'ínuhiko xâne
ákoti itukapu jûdeu, koane po'ínuhiko koekúti ákoti po'i itukoâti kuteâti.
13 Uke'éxonehiko koyúhoyea, hara kíxovokoxoa Teâku:
—Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ivévaka ra yûnzo. 14 Kámoanemeku ûti ne
Simaum Pêturu koyuhó'iyea koêku inâ ihaxíkoa Itukó'oviti ne ákoti itukapu
jûdeu hokópea, motovâti itúkea xanéna. 15 Yoko koati énomonemaka koéneye
yútoe porófetahiko, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, xoko kó'iyeaku:

16 "Ikénepoke ra koekúti, aungóvotimo ngoéxepukopeamo ne kúxoti
natíxoku Ndávi, enepone kutí koeti ovokúti itohíneotine. Enepone
kixovókuti uké'etine yara koeku kó'oyene, ingo'ínamakopatimo.
17 Yane oposíkonutimo uhá koeti po'ínuhiko xâne, enepone uhá
koetímo kó'iyeovoku xâne ákoti itukapu jûdeu ikoseânaxovonuti.
18 Énomone kôe ne Itukó'oviti, enepone kouhápu'ikoati ra koekúti
mekúke" koe yútoe porófeta.

Amós 9.11-12

19 Ina kixovókoxopamaka Teâku:
—Kuteâti koêku ra yuho porófeta, íninjoa unáko ákoyea aina víxa ne
po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu hokópotine Itukó'oviti. 20 Yusikóne pohu
yutóxinoa uti koyuhópeti koyuhó'inoati ûti ákoyea yusíka níkea nikokónoti
ikó'iparaxokonoke sánduhiko, koane ákoyea yusíka kapíneyea xâne ákoti
itukapu koati múxone, koane ákoyea yusíka níkea nau hó'openo kotitínoeti
yoko íti. 21 Vo'oku koati énomone koéneye ne ihíkauvoti yútoeke Muîse.
Yoko ukeátinekene, kóyekune ápeyea koyuhoâti ya uhá koeti pitivóko enepo
yuhoíkokono ne yutoéti ya sâputu, ho'úxovope viyéno jûdeu íhikaxovokuke hó'e.

Yutoéti yonoti xapa xanéhiko ákoti itukapu jûdeu kutípoti Jesus

22 Yanê'e, enepohikoneko ápostulu yóko'o ne po'ínuhiko inuxínoti ítuke
Itukó'oviti ya Njeruzálem, koánemaka uhá koêti ne po'ínuhiko kutípoti
Jesus ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti, ínixoa unáko noívokoxea hóyenohiko
xapákuke, páhoemo xanépea Poûlu yoko Mbaranâbe ya Antiokíya.
Enepone noívokoe, énomone ne Njûda, iháxonetimaka Mbarasâpa;
yókomaka Síla. Aínovo koati teyonéti xapákuke neko kutípoti Jesus.
23 Énomone ominôa ne yútoe. Yoko hara kôe ne koyuhópeti ómone:
"Itínoe po'inu ûti xoko Jesus, itínoe ákoti itukapu jûdeu ya Antiokíya,
Sîrea yoko Silísea, yúhoikopinoe ûti, uti ápostulu yoko inuxínoti ítuke
Itukó'oviti yâye, uti pe'ínu xoko Vúnae.
24 "Véxoa ápeyea xâne ukeâti xapákuke ûti, ákoti itukapu páhoe ûti,
kopoé'akoponoti iséneu ya kixoku íhikaxea emo'u Itukó'oviti. 25 Kutikokó
kó'inoa visóneu kónokea noívokoxea uti hóyeno, páhoe ûti xepákukenoe
xanépea ra pi'âti hóyeno ákoti omotóva vokóvo, enepone Mbaranâbe yoko
Poûlu, 26 hóyenohiko koitóponovoti kotíveti, mani koépeutimaka vo'oku
itúkea ítuke Vúnae Jesus Kristu. 27 Pahúkinopimaka uti Njûda yoko Síla.
Énomonemo koyuhó'inopeanoe ra koekúti simapíne. 28 Koati inixoâti
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koánemaka ûti ákoyea yusíka kurí'uxinopea
uti po'i nékone itíki ákoti itukápa ne koati nokonéti, enepora páhoenopi
ûti itíki. 29 Harâ'ahiko: ákoyea nike nikokónoti íparaxeokonoke sánduhiko,
koane ákoyea nike íti koane nau hó'openo kotitínoeti, koane ákoyeamaka
yakápinea xâne ákoti itukapu koati mîxone. Koati únatimo yokohíyanavoa ra
koekúti kixínopike ûti yarâ'a. Koékuikone yuhó'inopi ûti" kôe ne yútoehiko.

Yuhoíkoa íhae Antiokíya ne koyuhópeti

30 Úkeane pího neko pahoéti ya Antiokíya. Simoné'eya, ina ho'uxôa heú koêti
neko kutípoti Jesus, yane poréxoane neko koyuhópeti ómone. 31 Yuhoíkoanehiko,
koati yupihovó koeti elókeyeahiko okóvo vo'oku koati kouhépekopeati isóneu.
32 Enepone Njûda yoko Síla, koatímaka porófeta koyúhoti koúhapu'ikinoake
Itukó'oviti. Koúhepekomaka isóneu kutípotihiko Jesus neko pi'âti vo'oku kixoku
enékea, koane kóxunakoamaka ikéneke Vúnae. 33 Kali ôvane xapákuke. Yane
poréxoanehiko kutípoti Jesus aúkopeovo xapa pahukoâti kaha'aînoatimaka
unako koêku yaneko pihópeaku. (34 Itea ínixoa Síla unáko óveakoneya.)
35 Ôvaikone Poûlu yoko Mbaranâbe ya Antiokíya. Enómaka po'ínuhiko
ha'íne ihíkaxoati koane koyuhoâti ne emo'u Vúnaeya.

Haxakeôvokokone Poûlu yoko Mbaranâbe

36 Ikénepoke, hara kíxoa Poûlu ne Mbaranâbe:

—Vaúkapapu noíxoponea po'inu ûti xoko Jesus ya uhá koeti pitivóko
vékokune koyúhoyea ûti emo'u Vúnae yanekôyo, maka véxane
kóyekuhiko —kíxoane.
37 Yoko kahá'ainoa Mbaranâbe ne Xuâum iháxonetimaka Márku xané'iyea.
38 Itea ínixoa Poûlu ákoyea yusíka kó'iyeaneye vo'oku yanekôyoke ya Páfilea,
kurí kíxoa ne itukéti aukópovoti ikéne. Ákone axéna ya itukétike. 39 Koati
yupihóvati ákoyea akútikoko isóneunoa Poûlu yoko Mbaranâbe, kutí'inoke
haxakeôvokokoti vo'ókuke. Pihóne Mbaranâbe Xípereke ya hána'iti vatéke.
Márku xáne. 40 Kene Poûlu, Síla noívokoxo. Úkeane pihohíko neko pi'âti
itukínoane orásaum po'ínuhiko kutípoti Jesus, epemínoati seánako Itukó'oviti.
41 Hane vekóhiko poké'exa Sîrea yoko Silísea huvo'óxoati ne kutípotihiko Jesus
xoko póhutihiko imokóvokuti kóxuna'ixeovo ikéneke Vúnae.

Xanêa Timóti ne Poûlu yoko Síla

16 1 Ehane sîmo ne evo Poûlu ya pitivókohiko koéhati Ndêrbe yoko Lístara.
Ápe kutípoti Jesus-ya koéhati Timóti, xé'a seno jûdeu kutípotimaka
Jesus. Kene há'a, ngerêku. 2 Enepone Timóti, ínixoa kutípotihiko Jesus ya
Lístara yoko Íkoniu itúkeovo koati ponóvoti kixoku itúkeovo ikéneke Vúnae.
3 Yane kahá'ainoa Poûlu xané'iyea. Énomone sirkunsidá kixínoa inúxotike,
pikoti poé'ainoa isóneu jûdeuhiko, enepohikone ko'óvokuti yane pitivóko
koane xe'ókuke, enepo hákoti sirkunsidá kixôa, vo'oku heú koe xâne éxea
ákoyea itukapu jûdeu ne ha'a Timóti. 4 Úkeane pihohíko. Koêkuti pitivóko
vékoku, éxokoa evo Poûlu ne kutípotihiko Jesus yútoe neko ápostuluhiko
yoko po'ínuhiko inuxínoti ítuke Itukó'oviti ya Njeruzálem, maka hákanehiko
neko koekúti ínixone evo ápostulu kónokea hókeokono. 5 Énomone kutí'inoke
koukóponovoti ikéneke Itukó'oviti ne kutípotihiko Jesus xoko póhutihiko
imokóvokuti. Koane káxe, káxe kurí'uxeovo yé'akeye xâne kutípoti Jesus.

Noíxone Poûlu ya kutí koeti hopúne koeku óvea Torôadi

6 Heú kíxoa yónea evo Poûlu ya poké'e koéhati Firîjea-Ngalásea vo'oku
âvoyea síka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yóneahiko Âzea koyúhoponea emo'u
Itukó'ovitiya. 7 Ye'éxonehiko poké'exa Mîsea, mani yonotíhiko íyeu Mbítinea,
itea âvomaka síka Sasá'iti Omíxone Jesus yóneaya. 8 Yane tarú'uxonehiko Mîsea
koane símea ya pitivóko koéhati Torôadi. 9 Yaneko yóti koeku óvea yane pitivóko,
ápe éxokoake Itukó'oviti ne Poûlu ya kutí koeti hopúne. Hara noíxo, hóyeno íhae
Masêdonea xe'ó koyêti ihaxíkoati. Hara kíxoa: “Kiná'aka yâkeneye ya Masêdonea,
hivá'axapanavi” koéne. 10 Ehá'axo ápe neko éxokoake Itukó'oviti ne Poûlu,
koúsokovone ûti vóneaya, vexoâti itúkeovo Itukó'oviti ihaxíkovi koyúhoponea ûti
ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus xapákuke ne íhae Masêdonea.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Hokôpo Jesus ne sêno koéhati Lîtea ya Filípu

11 Vipuhíkeane Torôadi ya hána'iti vatéke, ponó koene uti Samotarásiya.
Po'ípone káxe ina vitopóno pitivóko koéhati Neápuli. 12 Ukeâti Neápuli, Filípu
vóno. Enepone pitivóko, koati hána'iti, epó'oxo koati exóneti yane po'ínuhiko
pitivóko ya Masêdonea. Kutí koe kixoku koêku ya Róma yane pitivóko vo'oku
itúkeovo ne ponóvoti kixovókuti ya Róma hokokónoya. Énomone vóko kali ye'á
koeti káxe. 13 Simovóne sâputu, vipúhikea ne pitivóko vonoti xe'o huvêo vo'oku
hara koeti visóneu: “Anêkomea ho'úxovoku xâne itúkea orásaum” koeti visóneu.
Simoné'e utíya, ina vivatáko koane yúhoikea ûti ne senóhiko ho'uxóvotine, koane
koyúhoinoa ûti ne emo'u Itukó'oviti. 14 Xapákuke neko senóhiko kamokénoviti,
ápe koéhati Lîtea, íhae pitivóko iháxoneti Tiyâtira. Ká'aye itúkovo neko sêno,
kaváneti koati únati ipovóti kalísoti híyeu. Koatímaka teyoti Itukó'oviti neko sêno.
Míhe'okea isóneu Itukó'oviti kutípea neko yuho Poûlu. 15 Ina ahíkovomaka iháke
Jesus, koane uhá koeti xâne íhae óvokuke. Ike áhikinevo hara kixó'ovi:

—Itukapu kitipoâteoxo indúkeovo hokópotine Jesus, yaxénaponuikopo
óvonguke. Koati yókokunemo njokóyoke —koéne yuhó'inovi.

Êno íta'ixeovi, ehane xanépoa ûti.

Koitóvokono ârunoe vekoti kovóti

16 Po'íke káxe koeku vónea ho'úxovokuke xâne itúkea orásaum, ítokopovovi
ârunoe éxoti vékea kovóti vo'oku itúkeovo ûroevo ndémoniu. Êno îrikuxea ne
hóyenohiko kovoxeâti neko ârunoe. 17 Koêkuti vékoku ne Poûlu koánemaka
ûti, hokó'ovi neko ârunoe koane vá'uixea. Hara koe yûho vá'uixea:

—Enepora hóyenohiko, aínovo ovóxehiko Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya
uhá koêti. Epó'oxo simínoke koyúhoinopinoe kixeku ítivoa ne pehúnevo —kóye.

18 Koati ênoti káxe kóyeyeaneye. Ehane ímaxova Poûlu. Na'akené
kó'inoane, ina kixôa neko ndémoniu:

—Ya iháke Jesus Kristu mbahúkopi ipíhikopi ra ârunoe —kíxoane.

Koati énomone yaneko ókoku ôra ipúhikopeane ndémoniu neko ârunoe.

Yehepóke'exokono ne Poûlu yoko Síla

19 Noixoâne hóyenohiko kovoxeâti neko ârunoe ákoyeanemo namúkope
tiûketi vo'ókuke, namúkonehiko Poûlu yoko Síla, ina kahakôa parásake
nonékuke ne pahúkotihiko yane pitivóko. 20 Isímoane nonékuke neko
exeâti koêku ne koekútihiko yane pitivóko, hara koéhiko:

—Enepohikora hóyeno jûdeu, koati kopoé'akoti isóneu xanéhiko
yara pítivokona ûti, 21 ihíkaxoti kixovókuti ákoti omotóva kutípea ûti,
ákotimaka omotóva hókea ûti vo'oku uti rómanu —koénehiko.

22 Yane kutikokó koe isóneu ímaikinovo evo Poûlu neko êno ho'uxóvoti xâne.
Ina véyo ípovo evo Poûlu neko pahúkotihiko koane pahúkea yehépoke'exeokono
ya itátane tikóti. 23 Enoné'e yehépoke'exeokono, ina kurikókono ika'ákovokutike.

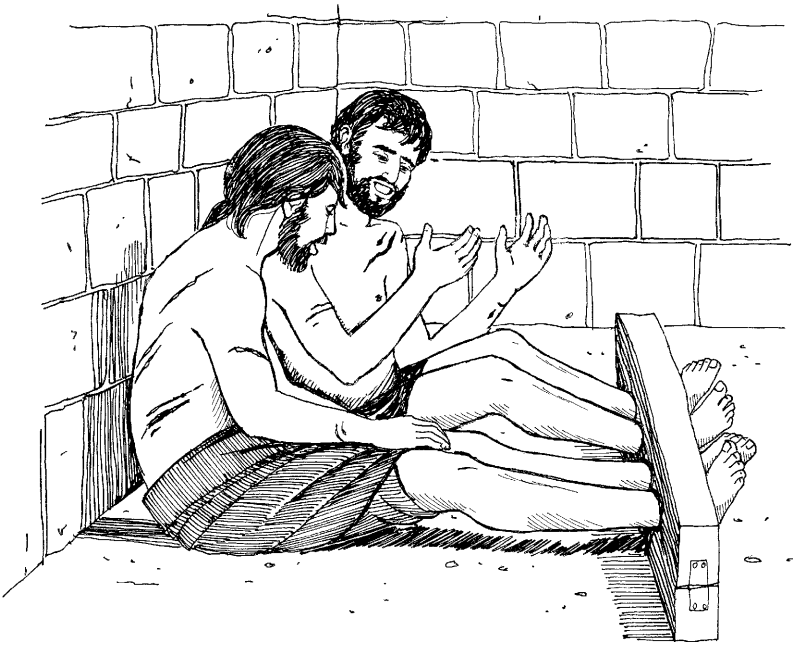

(Átu 16.23-24)

Koati ixikó'okokonoti ne éxoti koeku iká'aeti kókohiyana kíxoixea motovâti
ákoyea itápuhiko. 24 Kamoáne éxoti koeku iká'aeti neko emó'uinokono, ina
ómo evo Poûlu xoko koati tiú'iyeaku iká'akeokono xâne, ínamaka ikahévexoa.
Títiu kíxea hêve ya koati êno ínati tâpoa. 25 Xu'ikénene, kuteâti kuku yóti,
ixómonehiko itûko orásaum ne Poûlu yoko Síla xoko iká'akokonoku, koane
imóko'ixeovohiko ihayú'ikoti Itukó'oviti. Yoko kámokenoane po'ínuhiko iká'aeti.
26 Yane apé koéne xúnati iyuyôti poké'e koyuyoâti neko ika'ákovokuti ukeâti
poéheveke. Uhá koe imíhe'okea páhapetea neko ika'ákovokuti vo'ókuke, epó'oxo
heú koe ikúxeyea neko korénde, iká'o neko iká'aetihiko.

Hokôpo Jesus neko éxoti koeku iká'aetihiko

27 Yane iyukovó koéne neko éxoti koeku iká'aetihiko. Noixoâne mihe'oké
kó'iyeane neko pahapétihiko, hé kixone hána'iti pirítauna, mani koepékopovoti.
Ikutíxati kohó'itinehiko neko iká'aeti óyonone. 28 Itea vaúkoa Poûlu. Hara kíxoa:
—Hako kixevóneye! Vanéye, uhá koeti ûti, uti iká'aeti —kíxoane.
29 Ina pahûko íhuxeokono yúku neko éxoti koeku iká'aetihiko. Yane éhakovo
ûrukeovo xoko óvoheixoku Poûlu yoko Síla, ina ipuyúkexea nonékuke xaneâti
ínayea honónoko mûyo. 30 Yane ina kopúhikopo evo Poûlu meúkeke. Hara kíxoa:
—Unaém, kuti ngónoko motovâti índeova ne mbahúnevo?
31 Ina yumopâ evo Poûlu:

—Yakútipo Vúnae Jesus. Énomonemo koitóvopi ya pehúnevo,
koánemaka uhá koeti xâne íhae yóvokuke —kíxoane.
32 Yane koyúhoinoane evo Poûlu emo'u Itukó'oviti neko hóyeno,
koáne ne uhá koeti xâne íhae óvokuke. 33 Énomone yaneko ôra ya yóti,
kátarakopone evo Poûlu neko éxoti koeku ikâ'aetihiko, kipo'íkopinoati
óko'onevo ike yehépoke'exinekono. Ikénepoke, áhikovo neko hóyeno
ya iháke Jesus koánemaka uhá koeti xâne íhae óvokuke. 34 Ina ómo
evo Poûlu óvokuke porexoâti nîka. Êno elókeyea okóvo neko hóyeno
koánemaka uhá koeti íhae óvokuke vo'oku kutípeanehiko Itukó'oviti.

Koeku yuhó'inoa tutíyehiko ne evo Poûlu

35 Yuponíne, pahúkone pulísea ne tutíyehiko xokóyoke ne éxoti koeku
ikâ'aetihiko, pahukoâti kuríkopea evo Poûlu.
36 Ina kíxo evo Poûlu neko exoti koeku ikâ'aeti koyonoâti:
—Pahúkonu tutíyehiko nguríkopeopinoe. Motóvane pihépi, ákonemo
yuvópitinoe —kíxoane.
37 Ina yumopâ Poûlu:
—Ako yúhaikakana ûti motovâti éxeokono ápeyea pahúnevo ûti, itea
kóyeane pahúkeovihiko yehépoke'exeokono ûti parásake nonékuke uhá
koeti xâne, ina kurikó'ovi ika'ákovokutike. Ako omótova kíxeokononeye ûti,
uti ovóheixoti opékuke xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma. Inípono
kahá'ayeahiko pahúkea kuríkoponeokono ûti kó'oyene he'ono'ú koêti ákoti
exoâti. Ako yusíka kó'iyeaneye. Kena'ákanehiko kuríkopeovi —kíxoane Poûlu.
38 Ina aukópovo neko pulísea xokóyoke ne tutíyehiko koane éto'okopeahiko
yuho Poûlu. Kamoáne tutíyehiko neko yuhó'inoa pulísea, yupihovó koéne
píkea exoâne ápeyea xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxea evo
Poûlu. 39 Yane pihóne neko tutíyehiko xoko evo Poûlu. Hara kíxoahiko:
—Hako kixe'évi. Pahúkovo ûti —kíxoanehiko.
Ina kurikópohiko evo Poûlu koane épemo'ixeahiko ipúhikopea neko pitivóko.
40 Ipuhíkopeane ika'ákovokuti, pihóponehiko óvokuke Lîtea. Noixópo
po'ínuhiko kutípoti Jesus ne evo Poûlu, kóxunakopea isóneu, ínahiko pihôpo.

Poûlu yoko Síla ya Tesálonika

17 1 Vekoáne Poûlu yoko Síla ne pitivókohiko koéhati Ánfipoli yoko
Apólonea, yane simónehiko ya Tesálonika. Yaneko pitivóko ápe
sinâgoga, íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko. 2 Koati kixóvokune ne Poûlu koêkuti
yónoku opósikea ne jûdeuhiko. Hukinóvoti píhea sinâgogake. Mopó'a sâputu
yónoheixoa Poûlu, koyuhó'inoati koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti.
3 Koûrapu'ikinoa Poûlu koêku neko yutoéti, koyuhó'inoati kónokea koítoponeovo
kotíveti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, koane kónokeamaka
ivókeovo yoko exépukopea ukópea xapa ivokóvoti. Haramaka kíxovokoxoa:

—Enepone Jesus ngixínopikenoe, énomone itukóvo Mésiya, páhoe
Itukó'oviti koíteovovi —kíxovokoxoane.
4 Xapákuke neko jûdeuhiko, ápe itukínoati isóneu neko yuho Poûlu
koáne kutipoâti. Yane kahá'ineponehiko Poûlu yoko Síla. Xapákuke ne
xâne teyoti Itukó'oviti ákoti itukapu jûdeu, enómaka kutipeâti yûho,
koánemaka senóhiko teyonéti yane pitivóko.
5 Itea ahúxukinovo okovo evo Poûlu neko jûdeuhiko ákoti akutipo Jesus.
Koáhati iyókovatihiko kíxoaku xanéhiko ivávakea evo Poûlu. Hukinóvoti
ítaikoponea koyuvôrixovoti hóyenohiko xané'iyea. Ina koturíhikopono
xanéhiko yaneko pitivóko, kopuhíkeati tûti, ihíkaxoati okópea evo Poûlu.
Yane pihónehiko óvokuke Njázaum, kahá'atihiko veyóponea evo Poûlu
koane káhakea meúkeke nonékuke neko xanéhiko. 6 Itea ako inú'ika. Yane
namúkohiko Njázaum koane po'ínuhiko kutípoti Jesus, ina kahakoâhiko
nonékuke ne pahúkoti yane pitivóko. Yane hara kíxoahiko:
—Simó'ovinemaka ne hóyenohiko yómoti koésayu'ixea isóneu
xanéhiko ya uhá koeti kúveu mêum. 7 Poréxoa Njázaum ókea óvokuke.
Enepohikone hóyeno, aínovo okópoti yuho Sêza, natina ûti vo'oku
koyúhoyea ápeyea po'i nâti koéhati Jesus —kíxoanehiko.
8 Kameáne xanéhiko koánemaka ne pahúkotihiko yane pitivóko neko yûho,
ako aúhepe isóneu. 9 Itea kóyeane kuríkopeahiko Njázaum yoko ha'ínehiko.
Itea tumúneke yusíkea pihópea, kónoko poréxea tiûketi. Yoko enepo hákoti
po'i évotikokonoke ikénepoke, mani kayukópinokonoati neko tiûketi.

Pího Poûlu yoko Síla ya Mbêreya

10 Énomone yaneko yóti pahúkoa po'ínuhiko kutípoti Jesus ne Poûlu yoko Síla
ya Mbêreya. Simoné'eya, pihóne íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko. 11 Yoko unatíne
isóneu ne íhae Mbêreya yane íhae Tesálonika. Koati ivavákoateoxo neko yuho evo
Poûlu. Koane heú koeti káxe íhikaxova ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, noixoâti
kó'iyeaneoxoye, kuteâti neko kámone xoko Poûlu. 12 Énomone enó'ino xâne
xapákuke kutipoâti neko yuho evo Poûlu. Ápe senóhiko ngerêku teyonéti kutipeâti
yûho, koánemaka kali xu'ínati hóyeno ngerêkumaka. 13 Itea enepohikone jûdeu
íhae Tesálonika ákoti akutipo Jesus, ehá'axo éxoa símeane Poûlu ya Mbêreya
koyuhoâti ne emo'u Itukó'ovitiya, pihónehiko kopuhíkoponeati tûti ne xanéhiko
yane pitivóko, ihíkaxoatihiko okópea evo Poûlu. 14 Yane hú kíxoane kutípotihiko
Jesus pahúkea ne Poûlu po'íke pitivóko xe'ókuke mar. Itea óvaikone Síla yoko
Timóti ya Mbêreya. 15 Yoko ápe xánenahiko Poûlu koyonoâti, kurikóponoatihiko
tukú koeti pitivóko koéhati Átena. Ina aukópovohiko xoko úkeaku, omópotihiko
emo'u Poûlu páhoepino Síla yoko Timóti ákoyea iká'akarixapu píhea xokóyoke.

Koyûho ne Poûlu ya Átena

16 Ya Átena, koeku kúxoixea Poûlu símea ne Síla yoko Timóti, yupíhova
ikótivexea isóneuke vo'oku enó'iyea sándu, kuvóvone neko xanéhiko

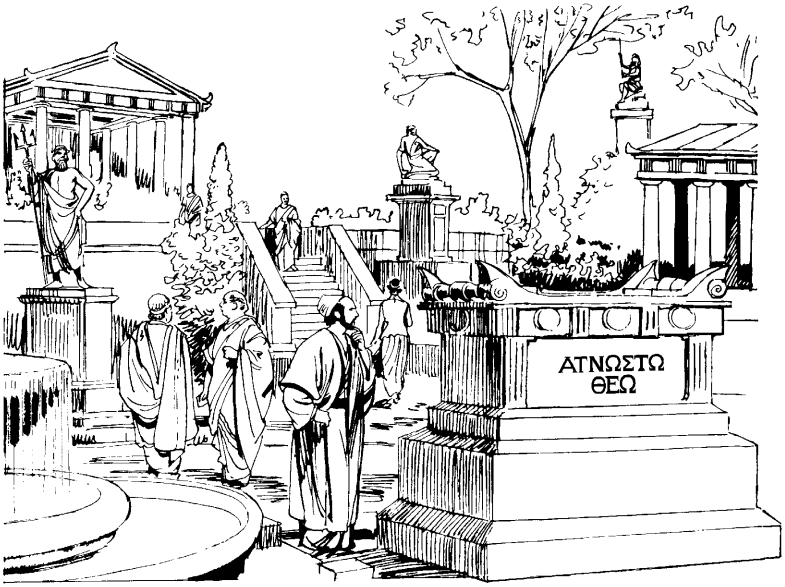

(Átu 17.16)

yane pitivóko. 17 Énomone pihíno xoko íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko
koyuhóponoati ne emo'u Itukó'oviti xapákuke ne jûdeuya koánemaka ne
ngerêkuhiko teyoti Itukó'oviti ho'uxóvotimakaya. Kúteanemaka kixoku
koyúhoino po'ínuhiko xâne ya parásake itukovo káxe, koêkuti tokópone.
18 Yoko ápe xâne áhati esá'ikeokoko isoneûti kuteâti ápeinoke xâne yara
kúveu mêum koane póneovoku hó'e xâne. Xapákukehiko nekôyo, ápe
xâne hokotíhiko isóneu hóyeno koéhati Épikuru. Ina apémaka po'ínuhiko
xâne hokoti po'i isoneûti iháxoneti éstoiku, po'i hó'e xâne. Xapákuke
nekôyohiko, ápe kahá'ati yumópea Poûlu. Hara kixókokohiko vo'ókuke:
—Kútea koyuhóheoti râ'a. Kutimea itukóvoye ne kíxone? —kixókoko.
Ina koehíko po'ínu:
—Po'ímea kó'iyeovoku hó'e xâne koyúho.
Yoko kó'inokeneye yûho vo'oku itúkeovo Jesus koane exépukopea
ukópea xapa ivokóvoti koyúho ne Poûlu. 19 Ina omohíko Poûlu
Areópaguke, ho'úxovoku pahúkotihiko yane pitivóko, kaha'âtihiko éxea
koêku ne inámati ihíkauvoti íhikau Poûlu. Yane hara kíxoa xanéhiko:
20 —Koati pó'iti ne ihíkauvoti yomínovike. Ako kámeaku ûti kuteâti.
Kahá'a ûti véxea koêku —kíxoanehiko.
21 Yoko koati kixóvokune ne xanéhiko íhae Átena koánemaka ne po'ínuhiko
xâne ko'óvokutimakaya íhae po'íhiko pitivóko, ako po'i yuíxovonehiko ákoti
itukapu koyúhoyea koane kámokenoyea inámati isoneûti.

22 Ina exepúko ne Poûlu nonékuke neko xanéhiko yane ho'úxovoku
pahúkotihiko. Hara kíxovokoxoa:
—Itínoe ko'óvokuti ya Átena, noínjoa ya uhá koeti koekúti itíkivonoe xâne koati
yuixóvoti hó'e. 23 Vo'oku koêkuti véngoku yara kúveu pitivóko, noínjoa ápeyea
sasá'iti kixovókuti kéxepoenohiko hé'e. Yoko xapákuke kéxepoehiko, ápe póhutiya
apêti yutoéti koêti: "Eneporâ'a, ítuke ra ho'éti ákoti vexâ" koêti. Enepora ákoti
yexâ, énomone ngoyúhoinopinoe kó'oyene. 24 Itukó'oviti, enepone itukoâti ra
mêum yoko uhá koeti ovâti, únae ra vanúke yoko poké'e, ako ava péti koéxepoe
xâne. 25 Ákomaka nókone mani ítukeinoake xâne. Koáhati énomone porexó'ovi
vápeyea koane vómixekuyeovo, koane koúsokinovimaka uhá koeti po'inu nókone
ûti. 26 Enepone inúxoti hóyeno ítuke, énomone úkea uhá koeti po'ínuhiko xâne
póneake Itukó'oviti óvea ra uhá koeti kúveu mêum. Yoko mekúke itúkinoahiko
Itukó'oviti kaxena ápepemo koane émeuxa óvohikoku, 27 motovâti opósikeahiko
Itukó'oviti koane itóponea éxea yane opósikea ahí'okeova, upánini ako ahíka
Itukó'oviti ne póhuti koxe'u xâne. 28 Koati xokóyoke úkea vómixekuyeovo koane
vehévokeovo. Énomonemaka úkea vápeyea, kuteâtimaka koeku kó'iyea yútoeke
po'ínuhiko hóyeno xepákukenoe, enepone éxoti yutóxea poêziya, vo'oku hara kôe:
"Utímaka xe'éxaxapa Íhae Vanúke" koe yútoe. 29 Koeku vitúkeovo xe'éxaxapa
Itukó'oviti, ako yusíka ápeyea visóneunoa ne Itukó'oviti itúkeovo kuteâti itukéti ya
ôro, péhu koánemaka mopôi, ítuke vo'u xâne, kuteâti isóneunoa itukoâti. 30 Ako
kíxoaku Itukó'oviti ne xâne koetíneye isóneunoa mekúke avô'o exâ koêku, itea
kó'oyene éxokoane Itukó'oviti ne heú koeti xâne, koêkuti óvohikoku yara kúveu
mêum, kónokea ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea. 31 Vo'oku
itúkinoane Itukó'oviti kaxena yúhoikopeakumo ne uhá koeti xâne vo'oku kixoku
itúkeovo. Yoko koati ponóvotimo ítuke yaneko káxe yuhaíkapavine neko noívokoe
Itukó'oviti yúhoikopeovimo, enepone éxokoke uhá koeti xâne itúkeovo noívokoe
yaneko koexépukopa ukópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane Poûlu.

Ako akútikoko isóneuno yuho Poûlu ne íhae Átena

32 Kamoáne xanéhiko neko yuho Poûlu koêku ne exepúkopeati ukópea
xapa ivokóvoti, ápe koemóke'ati. Itea hara koe po'ínuhiko:
—Kahá'a ûti keyúhopinoveamakamo ra koekúti po'íke káxe —kíxoanehiko.
33 Yane pihópeane Poûlu. 34 Itea ápehiko xâne kaha'ínepoati, kutipeâti
yûho. Xapákuke ne kutipoâti, ápe koéhati Ndiunísiu, hóyeno teyonéti
xapákuke po'ínuhiko payásoti ya Areópagu. Ina apémaka sêno koéhati
Ndámari, koánemaka po'ínuhiko xâne.

Poûlu ya Koríntu

18 1 Ikénepoke neko koekúti, ipúhikopeane Átena ne Poûlu. Hara
yonópo pitivóko koéhati Koríntu. 2 Énomone tokópea hóyeno jûdeu
koéhati Ákila, íhae Póntu. Enepone hóyeno, avo áxu'ikenepo seópine ukópea
Róma ya Ítalea, vo'oku ápeyea nâti koéhati Kalaûtiu ya Róma pahuhíkopoti

ipúhikopea uhá koeti jûdeu yaneko pitivóko. Xané kixópomaka yêno koéhati
Pirísila. Ina yuhó'ixoponoahiko Poûlu. 3 Yane ókeane Poûlu óvokuke vo'oku
itúkeovo kutikókotine itúkovoke. Koáhati itúkotihiko itukéti, kali péti ipó
ipo kixonéti. 4 Yoko uhá koeti sâputu koyúhotine koeku Jesus ne Poûlu
sinâgogake, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko, kaha'aînoati ne evo jûdeu
koáne ne ngerêkuhiko kutípea ne ihíkauvoti íhikaxone.

Koyûho koeku Jesus ne Poûlu

5 Simoné'e Síla yoko Timóti ukeâti Masêdonea, ixíkoako Poûlu ne po'i
ítuke motovâti itúkeovo póhutine koyúhoyea emo'u Itukó'oviti yuíxovo,
exókoati neko jûdeuhiko itúkeovo Jesus ne Mésiya, enepone páhoe
Itukó'oviti koíteovo xâne. 6 Itea okópohiko Poûlu neko jûdeuhiko koane
koémoke'eyea. Ina ikatátaheopo ípovo ne Poûlu muyókuke exókoati
ákoyeane omótokea íkameokonohiko emo'u Itukó'oviti. Hara kíxovokoxoa:
—Keyumákapunemo enepo itukapu ipihóponovokutike yenóponoe. Hainamo
oúngeke yóno ne ipíheponikonomo. Ukeátine kó'oyene, ngoyuhó'inoatinemo
emo'u Itukó'oviti ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu —kíxovokoxoane.
7 Ipuhíkopeane neko íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko, hane yonópo ne Poûlu
óvokuke hóyeno koéhati Tísiu Njústu, hóyeno koati teyoti Itukó'oviti. Yoko
xêrerekuke íhikaxovoku hó'e jûdeu óvo. 8 Enepone hóyeno koéhati Kiríspu
inuxínoati ne itukéti yane íhikaxovoku hó'e jûdeu, kutipo Vúnae koane
uhá koeti íhae óvokuke. Enómaka po'ínuhiko xâne íhae Koríntu kutipoâti
ne emo'u Itukó'oviti kamoáne, koane áhikovohiko ya iháke Vúnae.
9 Yaneko yóti, ápe éxokoake Vúnae ne Poûlu ya kutí koetíke hopúne.
Hara kíxoa:
—Hako píke, itea yákoyeneye keyúhoyinu. Hako keyunúkovo 10 vo'oku
anéyem xikóyoke. Ákomo itoti itúkinopi váhere, vo'oku koati ênoti xâne
kutipónutine yara pitivóko —kíxoane.
11 Yoko poéha xoénae sei koe kohê óva Poûlu xapákuke ihíkaxoati
emo'u Itukó'oviti yane pitivóko.

Omokóno Poûlu xoko Ngâliu

12 Itukóvone pahúkoti ne Ngâliu ya Ákaya, ho'úxovo neko jûdeuhiko okópoti
Poûlu. Ina omâ yuhoíkovokutike nonékuke Ngâliu. 13 Hara kôe yuhóhiko:
—Enepora hóyeno, koati ahúkoti itokúxoti okovo xanéhiko, yoko
kopoé'akeatimaka kixoku hókeahiko Itukó'oviti ya ákoti ihíkaxavea
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse —koénehiko.
14 Ehá'axo mani koyúho ne Poûlu, hara kíxovokoxoa Ngâliu ne jûdeuhiko:
—Itínoe jûdeu, eneponi itukapu ákoti aunáti ítuke ra hóyeno, ákoʼo
itukápuni koati váhere koekúti kuteâti koepékoti itúko, hainápo mani
usó ngoyêti ngámea yiuhónoe. 15 Itea koeku itúkeovo yuhôti, yoko ihâe

hokonéti, yoko koekúti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse hé'e, itínenoe
exêa koêku. Ako angáha'a énjea koêku ra koekúti kuteâti —kíxovokoxoane.
16 Ina kopúhikopahiko Ngâliu yane yuhoíkovokuti. 17 Yane enepone
xanéhiko ho'uxóvotiya, namúkone hóyeno koéhati Sósteni, tutíye ya
ho'úxinovokuke hó'e jûdeu, ina yehepóke'exoa nonékuke yuhoíkovokuti.
Itea ako itúkoake Ngâliu neko koekúti.

Kayukópovone Poûlu ya Antiokíya

18 Kene Poûlu enó'iko káxe óvea ya Koríntu. Ehane íkopova ne
kutípotihiko Jesus. Yane namúkopone hána'iti vatéke yonópoti Sîreake.
Hane xanépo Pirísila yoko Ákila. Yoko tumúneke ipúhikopea Sénkereya,
kaúlalapu'ikovo ne Poûlu, éxokovope koúsokeamo emó'u xoko Itukó'oviti.
19 Simohíko ya pitivóko koéhati Éfezu, ôvane Pirísila yoko Ákila. Ina
ukopóno ne Poûlu, yonoti íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko koyúhopoinoa
emo'u Itukó'oviti. 20 Yane kahá'ainohiko Poûlu óvea kali ye'á koeti káxe,
itea ako akáha'a Poûlu. 21 Ina kixovókoxoa Poûlu ikopóva:
—Itukapu ahá'inonu Itukó'oviti, aungópinovopitikomo yâye —kíxovokoxoane.
Yane namú kixópone ivú'e, ipúhikopeane Éfezu. 22 Simoné'e ya Sezâreya,
evésekeane neko ivú'e. Yane ukóponone ya Njeruzálem noixóponoati ne
kutípotihiko Jesus-ya. Yane pihópone ya Antiokíya. 23 Kali ôkoane Poûluya,
ina ukopónopomaka. Hane véko ya poké'exa Ngalásea inúxotike, ina ukopóno
poké'exa Firîjea koxunákoati ikéneke Vúnae ne uhá koeti kutípoti Jesus-ya.

Ápolu ya Éfezu

24 Énomone yaneko káxehiko, sîmo ya Éfezu hóyeno jûdeu íhae Alíxandiriya.
Ápolu koéha. Enepone hóyeno é'exo kíxoa ne emo'u Itukó'oviti koane koati ahúkoti
koyuhoâti. 25 Éxoamaka koêku ne ihíkauvoti íhauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko
Itukó'oviti, enepone ihíkauvoti koeku Vúnae. Yoko enepo koyûho neko Ápolu,
koati heru'ó kixoâti omíxone íhikaxea koane koati tokopóvoteoxo ne yûho koeku
Jesus. Itea poéhane ihíkauvoti koeku Jesus, íhikaxone Xuaum Mbátita yaneko
ahíkexo xâne, ene éxo. 26 Yane turíxovone koyúhoyea ákoti píkone ya íhikaxovoku
hó'e jûdeu. Yoko kámoa Ákila koane Pirísila. Uke'éxone koyúhoyea ne Ápolu, ina
itaíkoa evo Ákila xanépea óvokuke koane íhikaxeahiko po'ínuhiko koekúti nókone
éxea koêku ne kaná'uti xêne íhikaxovike Itukó'oviti. 27 Yane kahá'ane yónea
poké'exa Ákaya ne Ápolu, ina huvo'óxoa po'ínuhiko kutípoti Jesus yutoxínoati
koyuhópeti ómonemo yonoti xoko kutípotihiko Jesus ya Ákaya, epemoâtihiko
kátarakea koeku símea Ápolu xapákuke. Simoné'eya, enepohikone xâne kutípoti
Jesus vo'ókuke ne hána'iti seánako Vúnae oúkeke, êno huvó'oxeokono ikéneke
Vúnae vo'oku ítuke Ápolu xapákuke. 28 Yoko koati ú'uhapu'i-ú'uhapu'i kixoíxinoati
Ápolu ne jûdeuhiko, enepo koyûho íhikaxovokuke hó'e itúkeovo Mésiya ne Jesus,
enepone páhoe Itukó'oviti koíteova, exókoati ya emó'uke Itukó'oviti kó'iyeaneye.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Poûlu ya Éfezu

19 1 Koeku óvea ne Ápolu ya Koríntu, hane ayákukoponovo ne Poûlu
vanúke'exeaku neko poké'e, haînati xe'o mar, ina símo ya Éfezu.
Yoko ápe xanéhiko tokóponeya kutipoâti ne inámati ihíkauvoti koyúhoti
koeku Jesus. 2 Ina epemó'ikoa Poûlu namúkeanehiko ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti koeku kutípea. Yane hara kixópahiko:
—Muhíkinova ápeyea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ako kámeaku ûti
koyuhoâti —koénehiko.
3 Ina kixovókoxopamaka Poûlu:
—Ná'ikopo kixé'eyenoe yáhikikono?
Ina yumopâhiko:
—Kuteâti páhoenovi Xuaum Mbátita.
4 Ina kixovókoxopamaka Poûlu:
—Enepone áhikeovo ne xâne xoko Xuâum, énomone vo'oku ikótivexea
isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea koane kutípea neko keno'ókoti
ikénepoke, enepone Jesus —kíxovokoxoane.
5 Kamoánehiko neko yuho Poûlu, áhikovonehiko ya iháke Vúnae Jesus. 6 Ina
ipíhoa Poûlu vô'u tutíkuke neko xâne, yane namúkoanehiko ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti ina turixóvo koyúhoyeahiko inámati yuhôti ákoti itukapu éxone,
ikó'iparaxoake Itukó'oviti koyúhoyea, koane koyúhohikomaka koekúti éxokoake
Itukó'oviti. 7 Yoko enepohikoneko hóyeno koetíneye, anêko kuteâti ndusé koêti.

Poûlu ya íhikaxoku Tîranu

8 Kúveu mopo'âti kohê, kóyekune ne Poûlu yane íhikaxovokuke hó'e
jûdeu koyúhoyea koeku Jesus. Koati ákoti píkone koyúhoyea xapákuke neko
xâne, exókoati ponóvoku ne ihíkauvoti koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa
xâne, kaha'aînoati kutípeahiko. 9 Itea ápe xâne tiú'iti omíxone xapákuke,
ákoti akutípoa ne yuho Poûlu, koyuhoâti xapa xanéhiko ákoyea aúnati neko
ihíkauvoti íhauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti. Yane ipúhikopeane
Poûlu xapákuke. Xanépoamaka neko kutípotihiko Jesus. Yane turíxoponemaka
íhikaxea ne Poûlu uhá koeti káxe íhikaxokuke hóyeno koéhati Tîranu. 10 Pí'a
xoénae íhikaxoya, kutí'inoke kamotíhiko emo'u Vúnae ne uhá koeti ko'óvokuti
ya poké'exa Âzea, jûdeuhiko koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti itukápa.

Xé'ahiko hóyeno koéhati Séva

11 Yoko poréxoa Itukó'oviti ne Poûlu itúkea koati êno hána'iti
iyupánevoti. 12 Muhíkova kuteâti léhuna Poûlu, áko'o itukovo ramá'o,
omokóno xoko xâne ka'aríneti, yane koati itóvoti ne ka'aríneti koeku
sípoheyea, koane ipúhikopeamaka ne ndémoniuhiko xoko xâne ûroevo.
13 Ápemaka jûdeuhiko ákoti tôpi yónoku, kopúhikopoti ndémoniu xapa

xâne. Ina kahâ'a ikó'itukexea iha Vúnae Jesus kópuhikopea ndémoniu kuteâti kíxoaku Poûlu. Hara kixóhiko ndémoniu neko hóyenohiko:
—Ya iháke Jesus, enepone koyúhone Poûlu, mbahúkopi ipíhikopi ne xâne yûroevo —kíxoanehiko.
14 Yoko seti kôe ne hóyeno kixotíneye ítuke. Aínovo xe'éxaxapa jûdeu koéhati Séva, tuti uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke. 15 Itea hara kíxovokoxoa ndémoniu mani âha kópuhikopeahiko:
—Énjoa ne Jesus koánemaka itukóvotiye ne Poûlu, itea kuti itínoe? —kíxovokoxoane.
16 Yane enepone hóyeno ûroevo ndémoniu, kovése'uxovanehiko. Koati yupihóvati xunáko, ákoinoke ítahiko sa'íkeova. Êno kíxoakuhiko. Mahupí koépo ne hóyenohiko kohó'ipea neko ovokúti óvoheixoku, koane êno óko'onevohiko. 17 Enepone uhá koeti ko'óvokuti ya Éfezu, jûdeu koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukápa, yupíhovo píkea eyekóxoa neko koekúti. Êno ihayú'ikoati ne iha Vúnae Jesus vo'ókuke. 18 Enómaka xâne kutípotine Jesus exepúkoti nonékuke po'ínuhiko xâne, koyuhópoti váhere ítuke yanekôyoke. 19 Enómaka koixómoneti kuríkoti itúkovoke, itixoâtimaka ne koyúhopehiko íhikaxovope itúkea ítuke. Ina oro'ókoahiko nonékuke uhá koêti. Itukínoahiko yé'akeye tiûketi ovâti neko koyuhópetihiko, pó'okoahiko itóponea kuteâti sinkoenta koeti mili pe'u tiûketi. Koati yupihovó koe êno tiûketi ovâti. 20 Énomone koéneye yupíheovo itóhineyea koane ukóponea ne emo'u Vúnae yanekôyoke.

Koturíhikovo xâne ya Éfezu

21 Ikénepokehiko ra koekúti, koúsokone isóneu ne Poûlu yónea Njeruzálem, koane vekópea poké'exa Masêdonea yoko Ákaya. Haramaka koeti isóneu: "Ikénepoke yóneam Njeruzálem, ngónokomaka yóneam Róma" koêti isóneu.
22 Yane pahúkone Timóti yoko Erástu yóneahiko Masêdonea. Enepone pi'âti, koati huvo'óxoti Poûlu ya ítukeke Vúnae. Kene Poûlu, ôvaikone ya poké'exa Âzea kali ye'á koeti káxe.
23 Énomone yaneko káxehiko, êno koturíhikovoti ya Éfezu vo'ókuke ne ihíkauvoti íhauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti. 24 Ápe hóyeno koéhati Ndeméturu, ko'ítuketi péhu. Enepone itúkovoke, énomone itúkea kali iyoyónevoti, okovo péti, óvoku sándu iháxoneti Ndeána, kuvóvone xanéhiko. Koati ênoti tiûketi námoe enepo kavanêa ne ítuke. Kúteanemaka koêku ne po'ínuhiko ko'itúkeati. 25 Ina ho'uxôa Ndeméturu neko po'ínuhiko ko'itúkeati ne kuteâti ítuke. Hara kíxovokoxoa:
—Itínoe hóyeno, yéxoanoe itúkeovo ukínoviku apeínoviti ra ko'ítukeyea ûti râ'a. 26 Neíxoanenoe koane kémoane koeku ítuke ne hóyeno koéhati Poûlu, enó'iyeane xâne ítone kutípea yûho koane kátavokea ya hó'e ûti. Yoko haina póhutine yâye Éfezuke, itea kalíhanini ya heú koeti poké'exa Âzea kíxeaneye. Koyúhoa ákoyea akána'u ne hó'e ûti koeku itúkeovo ítuke vo'u xâne. 27 Haina póhutine itukéti vitúkovoke koimaî ákoyeane

itúkokonoke, itea koímaitimaka ákoyeane itúkokonoke ne hána'iti
imokóvokuti ítuke sándu kuvóvone ûti, enepone hána'iti teyonéti Ndeána.
Koímaiteoxo uké'eyea itúkeovo hána'iti teyonéti nê'e, hó'e ne heú koeti
íhae Âzea koáne ne heú koeti xâne yara kúveu mêum —koéne.
28 Kamoáne xanéhiko neko yuho Ndeméturu, yupihovó koéne
ímaikexeovo, ina turixóvo vaúkexea:
—Hána'iti teyonéti ne Ndeána, hó'e ûti, uti íhae Éfezu —koénehiko
yûho vaúkexea.
29 Ehane koyó'i uhá koêti neko ko'óvokuti yane pitivóko ákoti koâti éxea koêku.
Éhahikovo xoko ho'uxóvokuti iháxoneti teáturu, koane namúkeahiko pi'âti hóyeno
íhae Masêdonea koéhati Ngáyu yoko Aristáku, ha'ine Poûlu. Káhakoa tukú koeti
teáturuke. 30 Kahá'amaka ûrukeova Poûlu xapákuke neko êno xâne, itea ako síka
po'ínuhiko kutípoti Jesus. 31 Ápemaka pahúkotihiko yane poké'e, ínikone Poûlu,
pahukínoatimaka yûho ákoyea pîha xapákuke neko xanéhiko. 32 Yoko pó'iti
koeku yûho po'ínuhiko neko xâne, koánemaka po'ínuhiko. Koati ákoti tôpi koêku
yuhóhiko vaúkexea. Kalíhani uhá kó'iyea ákoyea éxina isóneu kó'inokeneye ne
koekúti. 33 Enepone jûdeuhikoya, veyo hóyeno koéhati Alíxandere xapákuke neko
êno xâne, ina pahukôa píhea nonekútike koyúhoinoahiko. Yane koéxepukinoane
vô'u Alíxandere, kaha'aînoati kóyunuhikeovo neko xâne motovâti koyúhoyea.
34 Itea exoâne po'ínuhiko xâne itúkeovo jûdeu ne Alíxandere, heú koéne turíxeovo
vaúkexea. Yoko kutikokó koe yûho vaúkexea kúveu pi'âti ôra. Hara kóyehiko:
—Koati hána'iti teyonéti ne Ndeána, hókone ûti, uti íhae Éfezu —kóyehiko.
35 Yoko ápe pahúkoti yane pitivóko, yutoxínoti nâti, itoti kóyunukea
neko xanéhiko. Hara kíxovokoxoa kóyunuhikinovoke:
—Itínoe hóyeno íhae Éfezu, enepora pítivokona ûti, hi'imé koe xâne exoâti
itúkeovo utíne katarákoa ne hána'iti imokóvokuti óvoku Ndeána, enepone
hána'iti teyonéti hó'e ûti, koane utímaka katarákoa ne mopôi, irikóvoti ukeâti
vanúkeke, enepone okovóxinoviti Ndeána. 36 Yoko ako motovâti koyúhoyea
ákoyea akána'u. Yusikóneikopo kéyunukivo. Hako hú kixêa ne ítike. Itíkinanoe
iséneu koêkumo inúxotike. 37 Vo'oku enepohikora hóyeno yómone yâye, ako
kaésayu'ixa hána'iti imokóvokuti óvoku hó'e ûti. Ákomaka ókoemoke'e Ndeána,
hó'e ûti. 38 Enepo áva xâne ínixone Ndeméturu yoko ha'ínehiko poé'ayea
ítuke, ápe koati kaxena yúhoikeokonoku xâne epó'oxo anêko pahúkotihikoya.
Yusikóneikopo itúkeovo énomone iyónoa. 39 Ava'ávo po'inu koekúti yahánoe
keyúhoyi vo'ókuke, ápe koati kaxena ho'úxinovaku xanéhiko ne koekúti kuteâti.
40 Koati koímaiti ápeyea koyúhoti vokópea pahúkotihiko vo'oku kóturihikeovo
xanéhiko kó'oyene. Enepomo vihaxíkakana yuhoíkovokutike, ákomo yuho ûti
sa'íkeovake ûti vo'ókuke ra êno koturíhikovoti —kíxovokoxoane
41 Uke'éxone koyúhoyea, ina pahukôa pihópea ne xanéhiko.

Pîho Poûlu ya Masêdonea koáne ya Ákaya

20 1 Koyunúhikovone neko koturíhikovoti, pahúkoane Poûlu
iháxikoponeovo ne kutípotihiko Jesus. Simohíkone xokóyoke,
koúhepekopea Poûlu isóneuhiko, ina ikopóvamaka. Yane pihóne poké'exake
Masêdonea. 2 Heú kíxoa vékea neko poké'e noíxoponea ne kutípotihiko
Vúnae koane káxunakea ikéneke Vúnae yane êno enékeake. Yane pihóne
Ákayake. 3 Mopó'a kohê ovo Ákaya. Usó koyépone yónea Sîrea ya hána'iti
vatéke, eyékoxone koeku jûdeuhiko kahá'ayea koépekea. Yane káyukopovo ya
Masêdonea. 4 Yoko hara îha ne xanépotihiko Poûlu (tukú koeti Âzea): Sópaturu
íhae Mbêreya, xé'a Pîru, koane Aristáku yoko Sékundu íhae Tesálonika; yoko
Ngáyu íhae Ndêrbe. Ina apémaka Timóti yoko pi'âti íhae Âzea, enepone Tíkiku
yoko Torófimu. 5 Enepohikorâ'a, inuxó koe tumúneke ûti kuxo'óviti ya Torôadi.
6 Ikénepoke áyui jûdeuhiko ya hó'eke níkeaku pâum ákoti kohiyákoati,
vivú'ixopone hána'iti vatéke vukopeâti Filípu. Singu koe káxe ikénepo,
tokópanehiko ûti neko kuxo'óviti ya Torôadi. Poéha kúveu lûmingu vókoaya.

Poûlu ya Torôadi

7 Yane inúxoti káxe ya sêmana, ho'úxinovo níkea uti pâum,
puyákoponovope vokóvo ivókinovovi Jesus. Koeku itúkeovo
pihópopenemo Poûlu yaneko po'i káxe, ixomo koyûho nê'e, enekoâti
ne po'ínuhiko ûti xoko Jesus. Tukú kíxoa kuku yóti koyúhoyea. 8 Koati
ênoti íhaku yúku ihuxoké koyêti yane kúveu péti vanúkeke ho'úxovoku
ûti. 9 Yoko ápe homoêhou koéhati Eútiku vatá koyêti njánelake. Ehane
ítoa ixépa neko homoêhou koeku kó'umokea koyúhoyea ne Poûlu. Koati
imókoti neko homoêhou. Yane íkorokovone ukeâti njánelake. Mopó'apeke
ovokúti ya vanúkeke úkea. Eherúkoponokono ne homoêhou, uké'ene
omíxone, ivókovone. 10 Ina evesékinoa Poûlu, yane yupúninikinovane, ina
xovokúxovo oúkeke ne homoêhou xaneâti kó'iyea:
—Hákonoe kenóko'i. Aúkopovone omíxone. Iyúkopovone —koéne.
11 Yane alú'okoponemaka ne evo Poûlu kúveuke ne péti, ina
hono'ékexoane ne pâum, puyákoponovope okóvo ivókinovovi Jesus, ina
nikôa. Enópoikomaka yuhó'inoahiko Poûlu. Tukú kíxoa uhapú'ine káxe,
yane pihópone. 12 Kene ne homoêhou, xanépoa kutípoti Jesus, yoko ákone
yuvâti. Yupihovó kôe úhepepea isóneuhiko vo'ókuke.

Ipuhíkopeane Torôadi ne Poûlu

13 Ina namukópono uti hána'iti vatéke vonoti Âso, tokópeakunemo uti
Poûlu kuteâti yuho ûti yanekôyoke, vo'oku itúkeovo hêve yónea ne Poûlu
tukú koeti Âso. 14 Tokopó'ovine Poûlu ya Âso, ina ivu'íxopomaka vivú'e
vonoti pitivóko koéhati Mitíleni. 15 Yaneko po'ípone káxe, vukopeâne
Mitíleni, ina hunonêo uti kali poké'e koéhati Kíyo kukúkeke úne. Poéha

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

káxe ikéne, vitópono Sâmu. Poéhapoakomaka káxe ikénepo, ina símo
utíya Milêtu. 16 Yoko tumúneke símea ûti, koúsokone isóneu ne Poûlu
ákoyeamo âka ya Éfezu. Akó'oti akaha'a xu'íkeneyea ya poké'exa Âzea.
Koáhati iyóvotine okóvo símea ya Njeruzálem, enepo omotóva, tumúne
ne áyui jûdeu ya hó'eke, enepone Pentekósti.

Poûlu ya Milêtu simôa inuxínoti ítuke Itukó'oviti ukeâti Éfezu

17 Koeku vókea ya Milêtu, pahúkoa Poûlu iháxikoponeovo ne inuxínotihiko
itukéti imokóvokutike ya Éfezu. 18 Simoánehiko, hara kíxovokoxoa Poûlu:
—É'exo kíxeanoe ne ngixoku indúkeovo xepákukenoe ukeâti inâ urúngovo
poké'exa Âzea tukú koeti kó'oyene. 19 Yéxoanoe ne ngixoku ngo'ítukeino Vúnae
ákoyea ngapáyasakapu, koane enó'iyea îrihikeovo nzo'oûke, koane enó'iyea
kotíveti koekúti ndokópone vo'ókuke ne isóneunonu jûdeu kahá'atihiko
koépekeonu. 20 Yéxoamaka ákoyea kurí inja ngoyúhoinopinoe uhá koeti nékone
kémi motovâti keúkoponivo ikéneke Vúnae, koane ínzikaxeopinoe imokóvokutike
koánemaka ya yóvokukenoe. 21 Ngoyúhoinoa emo'u Itukó'oviti ne jûdeuhiko
koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukápa, ngoyuhó'inoati kónokea ikótivexea
isóneuke ne pahúnevo nonékuke Itukó'oviti, koane kuríkopeamaka, yoko
kúveovomaka Vúnae Jesus (Kristu). 22 Kó'oyene koati eombâti ngónokea yóneam
Njeruzálem. Ako énja ngixókonokumoya. 23 Poéhane énjo ne koúhapu'ikinonuke
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ingá'akeokonomo yoko ápeyeamo kotíveti koekúti
kuxónuti ya uhá koeti pitivóko véngokuikomo. 24 Itea ya uhá koeti koekúti, usó
ngóye ngoítoponeovo kotíveti yoko ivóngeovo okonókovo. Poéhane ngahá'ayea
únzexea ne itukéti ítukexeonuke Vúnae Jesus, enepone ngoyúhoyea ne inámati
ihíkauvoti koyúhoti koêku ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti.
25 —Kó'oyene énjoa ákoyeanemo neíxanu, itínoe ngoyúhoinoke kixoku
koeku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne. 26 Énomone ngixínopinoe ákoyea
itúkapu oúngekemo yóno áva yonópoti ipihóponovokutike xepákukenoe.
27 Vo'oku heu-heú ngíxoa ngoyúhoinopeanoe ne isóneunovi Itukó'oviti.
28 Yokóhiyanavo, itínoe inuxínoti ítuke Itukó'oviti. Yokóhiyanamaka ne uhá
koeti yíxovone ítukeke Itukó'oviti, enepohikone kutí koeti su'ûso konókoti
katarákoati, pónepikemaka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti iníxinoa ikéneke
Vúnae. Koati kaha'aînopitinoe Vúnae hivó'oxi ne ho'uxínovoti ítuke pónea
kixoku hókea, vo'oku aínovone poréxopinoke ésa'i itúyopea pahúnevo
yaneko ovokóvo itína kuruhúke. 29 Enepo mbihapáne, énjoa símeopimo kutí
koeti ipúhokovotihiko yovîre, enepohikone xâne ákoti okoseâna ne ínzau
su'ûso, yóyonone. 30 Muhíkova xepákukenoe, exepúkotimo hóyenohiko poe'á
kixoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti, kahá'atihiko itúkeovo énomone hokópo
ne po'inu ûti kutípoti Jesus. 31 Énomone ngixínopinoe: Yokóhiyanavo, koane
yokóhiyanamaka ne po'inu ûti. Itíkapunoe xâne iyukóvoti isóneu. Hako
inotôva yokóvo ámbeyea xepákukenoe kúveu mopo'âti xoénae. Káxe, yóti
ixómoyea enéngopi, péhutinoe, koane ápe îrihikeovoku nzo'oûke ve'ókukenoe.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

32 —Kó'oyene hane nguvínovopinoe Itukó'oviti yoko emó'u, enepone
koyuhó'inoviti hána'iti seánakovi. Ápemaka xunáko neko emo'úti
kótiu'ikeopinoe ikéneke Vúnae, koane ímotokenaxeopinoe nemúkopi
koúnaenovi Vúnae yakahá'inepoane ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo.
33 Ako ápahuina xâne íyongeovoke tiûketina koane uhé'ekotinoe ípovo.
34 Yéxoapeponoe ngo'ítukeyea indúkoti ésa'i nóngone koánemaka nókone
nza'ínehiko. 35 Ya uhá koeti koekúti, énjokopinenoe kónokea ko'ítukeyea ûti
motovâti huvó'oxea uti xâne apêti nókone, puyakóponovati vokóvo ne emo'u
Vúnae Jesus enepo kôe: "Haina xâne iko'íparaxokonoti, itea xâne huvo'óxoti
po'ínu ya nókone yupihóvomo unako koêku" kôe —kíxovokoxoane Poûlu.
36 Uke'éxone koyúhoyea nê'e, ipuyuké koéne itúkea orásaum koánemaka
uhá koêti neko inuxínoti ítuke Itukó'oviti simoâti. 37 Koati êno hána'iti
ikáxu'iyea okóvo uhá koêti, koane íyoyea, koane opóno'ekeahiko Poûlu,
yoko siúnoneyea ikopóvati, exókoati hána'iko ne ákoyea omotóva okóvo.
38 Hane ikótivexo isóneukehiko yuho Poûlu ákoyeanemo naíxahiko. Ina
xanepoâhiko tukú koeti xoko hána'iti vatéke ivú'epo.

Yóno Njeruzálem ne Poûlu

21 1 Vuké'exone víkopeovahiko neko inuxínoti ítuke Itukó'oviti, yane
namúkopone uti hána'iti vatéke, pihópone ûti. Ponó koépone ûti ya
kali poké'e koéhati Kô ovoti kukúkeke úne. Poéhapoa káxe ikénepo, simóne
ûti ya Rôdi, ina vukopónomaka ya pitivóko koéhati Pátara, 2 vitóponoku po'i
hána'iti vatéke yonoti Fenísea. Énomone vivú'ixopo. Vúkeane pihôpo ûti.
3 Iyuseône Xípere yâtike lopékuke ûti, hunóneopane ûti vonoti íyeuke Sîrea.
Ina símo uti pitivóko koéhati Tîru, kuríkoku ínone ne vivú'e. 4 Yane pitivóko,
vopósiko po'ínuhiko kutípoti Jesus. Vinixóponoa, poéha sêmana vókoa
xapákukehiko. Vo'ókuke ne koúhapu'ikinoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koêku
ne kixókonokumo Poûlu, ixíko'okohiko Poûlu ákoyea pîha ya Njeruzálem. 5 Itea
simovóne káxe pihópope ûti, koúsokovone ûti ina vukopóno. Yoko heú kôe
neko po'inu ûti xoko Jesus píhea kuríkoponeovi, xané kixotíhiko yêno koane
xe'éxaxapa. Tukú kíxoa vipuhíkopeane ne pitivóko. Yâkonoye xe'ókuke ne úne,
vipúyukexo vitúkoti orásaum. 6 Vikopóvanehiko, vivú'ixopa ne hána'iti vatéke.
Yane káyuhikopovone óvokuke ne po'ínuhiko ûti kurikóponoviti.

Poûlu ya Sezâreya

7 Vukeáne Tîru, pîho ûti ya Tolêmaida. Yaneko pitivóko, ápe po'inu ûti xoko
Jesus noíxoponone ûti. Poéha káxe vókoa xapákuke. 8 Yaneko po'ípone káxe,
vipúhikopea xapákuke vonoti Sezâreya. Simoné'e utíya, pihóne ûti xoko Filípi,
enepone koyuhóponoati xapa xanéhiko ne inámati ihíkauvoti omínovike
Jesus. Yoko enepone Filípi, énomone póhuti xapákuke neko seti koeti ndeákinu
noivókoeti yanekôyoke. Vókoane ya xokóyoke. 9 Yoko ápe koaturu koeti ihíne,
ainóvoti âvoti oko'íma, koyúhotimaka koekúti koúhapu'ikinoake Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

10 Kali ye'á koeti káxe ike símine ûti xoko Filípi, ápe hóyeno koéhati Âgabu
simo'óviti ukeâti Njúdeya. Koati porófeta ne hóyeno koyúhotimaka koekúti
koúhapu'ikinoake Itukó'oviti. 11 Simoné'e xapákuke ûti, ina véyo ho'e Poûlu.
Yane ikáhevexopeova koane ikávo'uxopeova, koane kó'iyea:
—Hara koe koúhapu'ikinonuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti: Kuteâti
ngixópovoku, énomonemo kíxoaneye jûdeuhiko ya Njeruzálem únae
ra ho'êti, ínamakamo kurikâ xoko xâne ákoti itukapu jûdeu, enepone
payásoti ya utíke —koéne.
12 Kamoáne ûti ne yuho Âgabu, uti ha'ine Poûlu koánemaka neko
po'ínuhiko íhae Sezâreya, êno yuhó'inoa ûti ne Poûlu ákoyea pîha
Njeruzálem. 13 Itea hara kixó'ovi Poûlu:
—Na koeti íyeinonoe kehá'ati kemúya'iki inzóneu? Haina póhutine
ingá'akeovo, itea usó ngóyemaka ivóngeovo ya Njeruzálem okonókovo
vo'oku iha Vúnae Jesus —kixó'ovine.
14 Noixoâne ûti ákoyea víta vípokea isóneu, sikó kíxoane ûti kuteâti
isóneunoa, koane kíxea ûti:
—Kaúsakapuikopo ahá'inopi Itukó'oviti —kíxoane ûti.
15 Ikénepoke, koúsokopovone ûti ina vukopóno ya Njeruzálem. 16 Ápemaka
po'inu ûti xoko Jesus íhae Sezâreya xane'éviti iyonó'oviti xoko Menáso,
kúxoti kutípoti Jesus íhae Xípere, vo'oku itúkeovo vókokunemo óvokuke.

Poûlu ya Njeruzálem

17 Símo ûti ya Njeruzálem, elókea okóvo símea ûti ne po'inu ûti xoko Jesus.
18 Yaneko po'ípone káxe, xané'evi Poûlu xoko Teâku. Ina ho'uxóvomaka
uhá koêti neko inuxínoti ítuke Itukó'ovitiya. 19 Yúhoikoanehiko Poûlu, yane
uha-uhá kíxoa koyúhoinoa kíxoaku Itukó'oviti ikó'itukexea ya ítukeke
xapákuke xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. 20 Kamoánehiko neko yuho Poûlu,
iháyu'ikohiko Itukó'oviti ina kixohíko Poûlu:
—Iti po'inu ûti xoko Vúnae, yéxoapepo enó'iyeane mili xâne kutípoti
Jesus xapákuke viyénoxapa jûdeu, yoko ainóvoti koâti yuixóvati ne Ponóvoti
Kixovókuti yútoenovi Muîse. 21 Hara koe eyékoxeopikehiko íhikexi uhá koeti
jûdeu ovâti xapákuke ne xâne ákoti itukapu jûdeu kuríkea hókea yútoe Muîse.
Mahi keyuhó'inoatihikomaka kónokea kuríkea sirkunsidá kíxea xé'ahiko,
koane kuríkeamaka itúkea kuteâti hókone ne voxúnoekene, uti jûdeu, enepone
yutoxóvoti yútoeke Muîse. 22 Kó'oyene, namo víxaye maka éxane ákoyea
akána'u ne eyékouhiko? Vo'oku eyekóxoatihikomo símí. 23 Mani únati itikâ ra
visóneunopi. Anéye koaturu koeti hóyeno xapákuke ûti itúkoti purumésa xoko
Itukó'oviti. 24 Yaxénahiko. Yákoenemakaye kuteâti nókone itúkea kasása'ikeovo
nonékuke Itukó'oviti. Epó'oxo enepone nókone itúkea kaúlalapu'ikeovo koeku
itúkea purumésa, itíne parexêa ésa'i kíxeovoneyehiko koane kíxivonemakaye.
Yane exoâtimo uhá koeti xâne ákoyea akána'u ne eyékou ve'ókuke, itea
itúkeovo itikoâteoxo ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. 25 Kene

ne po'ínuhiko ûti kutípotimaka Jesus ákoti itukapu jûdeu, pahúkinoane uti visóneunoa ákoyea yusíka níkea nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko, koane ákoyea yusíka níkea nau hó'openo kotitínoeti. Pahúkinoamaka ûti ákoyea yusíka kapíneyea xâne ákoti itukapu koati múxone —kixónehiko Poûlu.
26 Yane xánea Poûlu neko koaturu koeti hóyeno yaneko po'ípone káxe. Xané kixókokohiko kasása'ikeovo nonékuke Itukó'oviti, ina urúhikova ne hána'iti imokóvokuti, etó'okoponoati ne tuti imokóvokuti itukóvotiye káxe evésekeamo nókone kúxeako motovâti ómeahiko ikó'iparaxope Itukó'oviti, kuteâti koeku nókone itúkea koeku ápeyea porómesana xoko Itukó'oviti.

Ika'ákokono ne Poûlu

27 Ye'ekóne uké'eyea neko seti koeti káxe, nókone kúxoixeahiko neko itúkotihiko porómesana, ápe po'ínuhiko jûdeu ukeâti Âzea noíxoti Poûlu ya témpuluke. Enepohikoneko jûdeu, ítoa ítokuxea okovo uhá koêti ne po'ínuhiko xanéya okópeahiko Poûlu koane namúkeahiko. 28 Hara koe yuhóhiko vaúkexea:
—Itínoe izaraelíta, hivá'axavi. Enepora hóyeno, koati énomone ihíkaxo xanéhiko ya uhá koeti ipuxóvokuti okópea xanena ûti, koane okópea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koane púvea ra hána'iti imokóvokuti, enepora témpulu. Haina póhutine, itea muhíkova ûrukoa témpuluke ne xâne ákoti itukapu jûdeu, ikopíti'ikoati ra sasá'iti péti —kíxoanehiko.
29 Kó'inokeneye yûho vo'oku noíxeane Torófimu, íhae Éfezu xané'iyea Poûlu yane kúveu pitivóko. Yoko ikútixati urúkoatine Poûlu témpuluke. 30 Ehane ímaikexovo uhá koeti ovâti ne pitivóko, koane omoxohí koéne xanéhikoya. Ina namukóhiko Poûlu, kahakôa meúke yane témpulu, yane exéxopokononehiko páhapetea ne hána'iti imokóvokuti. 31 Mani koepékotihiko Poûlu, itea enepone tuti húndaru pahúkoti uhá koeti húndaru íhae Róma ovâti ne pitivóko, eyékoxoa enó'iyea koêku ne uhá koeti ko'óvokuti ya Njeruzálem. 32 Yane ho'úxoa neko po'ínuhiko tuti húndaru koánemaka ne húndaruhiko páhoe, ina ehahíkovo xapákuke xanéhiko. Noixoâne xanéhiko kenó'okea êno húndaru yóko'omaka ne koati payásoti tuti húndaru, kurí kixónehiko isúkea Poûlu. 33 Ina pihinôa tuti húndaru koane namúkea Poûlu, ina pahukôa iká'akeokono ya pi'âti korénde. Ina kaha'â tuti húndaru éxea itukóvotiye ne iká'ae, koáne ne váhere ítuke.
34 Ako tôpi kixoku vaúkexea ne xanéhiko yumopâ. Pó'iti koeku yûho po'ínuhiko koánemaka po'ínuhiko. Koáhati yupihóvati koêku ne xanéhiko vaúkexea. Vo'oku ákoyea iyúsea yuvâti, ina pahukôa tuti húndaru omópeokono ne Poûlu xoko óvohikoku húndaru. 35 Seopânehiko xokóyoke ne hu'okókuti yonoâti, kónokoa húndaruhiko éherukea ne Poûlu vo'oku yupíheovo ímaikexinova xanéhiko. 36 Hara koéhiko yûho vaúkexea neko xanéhiko:
—Képeka! Képeka! —kóyehiko.
37 Ehá'axo mani ûrukoa húndaruhiko xoko óvohikoku, hara kixo tuti húndaru ne Poûlu:
—Motóva yúnzo'ixeopi?

Ina kixôa tuti húndaru:
—Yéxoikopomaka keyúhoyi emo'u ngerêku? 38 Hainá'ikopo îti neko
íhae Ejítu koturíkoti xanéhiko yanekôyoke, eneponeko omoti koaturu
koeti mili hóyeno, ainóvoti ísukenatihiko, ya mêum ákoti apêti?
39 Ina kixôa Poûlu:
—Undi jûdeu íhae Társu, hána'iti pitivóko ya Silísea. Embemópiti
peréxinu ngoyúhoinoa ra xanéhiko —kíxoane.
40 Porexókonone koyúhoyea ne Poûlu, xe'ó koéne yane hu'okókuti, ina
koexépukinoa vô'u neko xanéhiko kaha'aînoati kóyunuhikeovo. Koáne,
yunu-yunú koénehiko. Yane ina koyûho ne Poûlu ya emó'uke ebaraíku,
yuho jûdeuhiko. Hara kíxovokoxoa:

Koyuhôa Poûlu ákoyea váhere ítuke

22 1 —Itínoe mbo'ínu, keánemaka itínoe teyonéti xapákuke ûti,
uti jûdeu, yakámokenoanoe ra yûnzo, maka yéxanenoe ákoyea
váhere índuke —kíxovokoxoane Poûlu.
2 Kamoáne xanéhiko itúkeovo emó'uke ebaraíku koyúho ne Poûlu,
inamá'axoneoxo koyunúhikovo. Ina koepómaka ne Poûlu:
3 —Undi jûdeu. Hane imbúhikea inâ ambê yara kúveu mêum Társu, pitivóko
ya Silísea, itea mbayá'iyeakune yâye yara pitivóko. Undi íhikau Ngamalíye.
Uha-uhá kíxoa íhikaxeonoa ne ihíkauvoti yútoeke Muîse, hó'e voxúnoekene.
Koâti yuinjóvoti nzókea Itukó'oviti kuteâti kíxeakunoe héki kó'oyene. 4 Undi
áhati íkoitoponea kotíveti xâne hokoâti ra ihíkauvoti íhauti Kaná'uti Xêne
yonópoti xoko Itukó'oviti, ngaha'âti ungé'exea. Koêkuti xâne hokoâti, hóyeno
koánemaka sêno, ingá'akoa koane nguríkoamaka ika'ákovokutike. 5 Éxoa koâti
payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti xanena ûti hó'eke itúkeovo kaná'uti ra
yûnzo, koane éxoamaka uhá koeti po'ínuhiko pahúkoti xapákuke viyénoxapa,
vo'oku énomonehiko itukínonu koyuhópeti ómonem ya Ndamásku xapákuke
po'inu ûti, uti jûdeu, motovâti veyómbonea ne hokotíhiko Jesus-ya, koane
omómbea ya Njeruzálem ika'ó koêti ya korénde motovâti ipíhoponeokonohiko.

Koyûho kixoku koêku inâ hokôpo Jesus ne Poûlu
Át 9.1-19, 26.12-18

6 —Yanekôyoke koeku véngea ne xêne yonoti Ndamásku, ako'óne anjikâ ne
pitivóko, ye'ékonemaka itúmukea káxe, apé koéne koati xúnati uhapú'iti ukeâti
vanúke kouhápu'ikonuti. 7 Yane íngorokovone poké'eke koane ngámea emo'úti
kixónuti: “Saulú, imáko ké'iyivoku. Na koeti ixómoino váherexo ítikeinonu?”
8 —Ina ngixôa: “Kuti îti Unaém?”
—“Undi Jesus íhae Nazâre, enepone váherexinoke ítike” kixónune.
9 —Yoko noíxoa njánena ne uhapú'iti, itea akó'oti kamâ neko
yuhó'ixonuti. 10 Ina ngixopâmaka: “Unaém, kuti indúka?”

—“Yexépukapa, yûrukapa ne pitivóko yénoku, ínamo yexákakana uhá koêti ne nékone itíki” kixónune.

11 —Vo'oku ikómitixeonu neko êno xúnati uhapú'iti noínjone, namú kixópohiko vô'um ne njánena hiríkeonu, isímonuti ya Ndamásku. 12 Yoko ápe hóyenoya teyoti Itukó'oviti koéhati Anániya, itúkotimaka páhoenovi yútoe Muîse vitúkea. Enepone hóyeno, koati téyonemaka uhá koeti viyénoxapa jûdeu ovâti neko pitivóko. 13 Opósikopononu ne hóyeno. Simoné'e njokóyoke, koeku ahí'okeovonu, hara kixónu: “Saulú, iti mbo'ínu xoko Vúnae Jesus, ínixepane” kixónune.

—Énomone yaneko ókoku ôra, íninjopone. Ina ngomomâ ne Anániya, 14 yane hara kixóponumaka: “Itukó'oviti, enepone hókone voxúnoekene mekúne, énomone noivókoxopi yéxi ahá'inopi, koane néxi neko Sasá'iti Páhoenovi, koane kémi yûho koeku yúho'ixeopi. 15 Vo'oku itínemo koyuhôa xapákuke uhá koeti xâne ne neíxone koane kémone xokóyoke. 16 Kutí'ikopo kixó'iko kó'oyene? Yexépuka, yáhikapu iháke Vúnae motovâti sasá'ipea pehúnevo” kixónune —kíxovokoxoane.

Ítukexeake Itukó'oviti ne Poûlu

17 Ina koe'íkomaka:

—Yane aúngopovone ya Njeruzálem. Koeku indúkea orásaum ya hána'itike imokóvokuti, ápe koúhapu'ikinonuke Itukó'oviti ya kutí koeti njopúne, itea iyukovó ngoyêti. 18 Noínjoa ne Vúnae, enepone yuhó'ixonuti. Ká'aye kixónu: “Yéhakapu ipíhikopi ra pitivóko, vo'oku ákomo akútipoa xanéhiko yâye ne yiûho vo'ónguke” kixónune.

19 —Ina ngixôa: “Unaém, koati exoâtihiko ra ngixóvoku ixómoyea mbîho íhikaxovokuke hó'e ûti, uti jûdeu, ingá'akea yoko yenjépoke'exea ne kutipópitihiko. 20 Yaneko koépekeokonoku Etévaum, enepone koyúhoti yemó'u xapa xâne, ámbemakaya ininjoâti unáko koépekeokono. Muhíkova ngóyoninoa kápanahiko neko koepékoati” ngíxoane.

21 —Itea hara kixónune Vúnae: “Ipíhikapi ra pitivóko, vo'oku mbahukópitimo ákotike malîka xapákuke ne xâne ákoti itukapu jûdeu” kixónune —kíxovokoxoane Poûlu.

Iteôva Poûlu ne mani yehépoke'exeokono

22 Koati kamokénoti Poûlu neko xanéhiko tukú koeti koyûho “mbahukópitimo xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu” koêti. Yane turíxovonehiko vaúkexea. Ká'aye koéhiko yûho vaúkexea:

—Konókoti koépekeokono hóyeno kuteâti râ'a. Ákone omótova óvea ra kúveu mêum! —koénehiko.

23 Koeku vaúkexeahiko neko jûdeu koane kóhupikeamaka kápana vanúkeke koane kuríkea marîpa vanúkeke vo'oku yupíheovo ímaikinovo Poûlu. 24 Enepone payásoti húndaru pahúkoti po'ínuhiko húndaru, pahúkoa ûrukeahiko ne Poûlu xoko óvohikoku ne húndaru. Pahúkoamaka yehepóke'exoati maka enepo

epemá'ikakana, okóyuhone váhere ítuke évotikokonoke, kóturihikinovokemaka
ne jûdeuhiko. 25 Itea koêkuiko itúkinokono iká'o, hara kíxoa Poûlu neko pahúkoti
póhuti sendu húndaru xe'ó koyêtiya:
—Yusíkoikopo yehépoke'exeokono xâne koeku âvoyea iyúsea ápeyea
váhere ítuke? Koáhati undi xâne ovóheixoti opékuke xunáko ne ponóvoti
kixovókuti ya Róma, enepone kotíxoti xanéna —kíxoane.
26 Kamoáne húndaru neko yuho Poûlu, úkeane kixopónoa ne pahúkoti
uhá koeti húndaru. Hara kíxoa:
—Neíxipa ne ítike! Vo'oku koati apêti xunáko ne ponóvoti kixovókuti
ya Róma kotíxea ne hóyeno —kíxoane.
27 Yane hara kixópono Poûlu ne pahúkoti uhá koeti húndaru:
—Kaná'uti ápeyea xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxeopi?
—Êm, koati kaná'uti —kíxoane Poûlu.
28 Ina kixoá'ikomaka tuti uhá koeti húndaru:
—Koati êno tiûketi mbôreu, ésa'i koyuhópeti nóngone véyeam,
kutí'inoke apêti xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxeonu.
Ina kixôa Poûlu:
—Pó'iti ngoêku, vo'oku ukeátinekene inâ ambê, énomone ngoéneye
vo'oku énomonemaka koéneye nzá'a —kíxoane Poûlu.
29 Énomone yaneko ôra, ahíkuxopeovo Poûlu neko húndaruhiko mani
yehepóke'exoati vo'oku kahá'ainoa koyúhoyea itukóvotiye ne váhere
ítuke. Enepone pahúkoti uhá koeti húndaru, exoâne ápeyea xunáko ne
ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxea Poûlu, kali koyó'ikenemaka vo'oku
pahúkeameku Poûlu iká'akeokono. Yoko ako yusíka kíxeokononeye koeku
âvoyea iyúsea itúkeovo pahukóvoti.

Poûlu nonékuke ne koati payásoti yúhoikovoku jûdeu

30 Poéhapoane káxe ikéne, pahúkoa pahúkoti uhá koeti húndaru veyópeokono
ne korénde iká'akeokonoke Poûlu. Yane vo'oku kahá'ayea éxeaxo puínoake
jûdeuhiko, pahuko ho'úxeovo ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yoko
uhá koêti neko pahúkotihiko yane koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko. Ina
pahukómaka veyopónoati ne Poûlu koane ísimeamaka nonékukehiko.

23 1 Yane pono-ponó kixínoane ûke Poûlu ne pahúkotihiko
yuhoíkovokutike koane kíxovokoxea:
—Itínoe iyénonjapa izaraelíta, koati kaná'uti mbónea ngixoku indúkeovo
nonékuke Itukó'oviti ákoti indúkaheapu tukú koeti kó'oyene —koéne.
2 Kamoné'e yuho Poûlu ne Anániya, enepone koati payásoti ya uhá
koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, pahúkone hóyenohiko ovoti
xêrerekuke Poûlu ipúsopahoxea. 3 Ina kixôa Poûlu ne Anániya:
—Okopópitimo Itukó'oviti, iti kutí koeti xâne sásasa koyêti nonékuke
po'ínuhiko xâne, itea ainovó koe itîkoheovoti. Inípono, iti ivatákoti yara
yuhoíkovokuti yúhoikeonu, mani konókoti héki ne yutoéti Ponóvotike

Kixovókuti yútoe Muîse koeku yíhoikinu, pehúkoikomaka inzúkeokono,
koekúti ákoti sikâ ne Ponóvoti Kixovókuti itúkeokono —kíxoane.
4 Ina kixóhiko Poûlu neko xâne oveâti xêrerekuke:
—Imáko ákoino tiya váherexinoa yiûho ne noívokoe Itukó'oviti,
enepone payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti xâne ikéneke Itukó'oviti!
5 Ina yumopâ Poûlu:
—Hako kixênu, itínoe iyénonjapa. Akó'oti enjâ itúkeova ne koati
payásoti ya uhá koeti sasedóti, ínapo hako ngixoáneye, vo'oku ápe
yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koêti: “Hako vaheréxinoa yiûho ne
payásoti xapákuke xenéna” kôe —kíxoanehiko Poûlu.
6 Yoko koati exoâti Poûlu pí'ayea iháxakoku hó'e ne jûdeuhiko yane
yuhoíkovokuti, farîzeu yoko sadúseu. Énomone kóhonokino yûho
yanekôyoke kíxovokoxea:
—Itínoe iyénonjapa izaraelíta, undi farîzeu. Undímaka xé'a farîzeu.
Koati yunzoíkokonoti kó'oyene vo'oku ngutípea exépukopeamo ne
ivokóvoti —kíxovokoxoane.
7 Ehá'axo koyuho itúkeovo farîzeu ne Poûlu, turíxovone yumópeokokohiko
ne farîzeu yoko sadúseu, yane haxákeovokokonehiko. 8 Vo'oku ako akútipoa
sadúseuhiko ápeyea exepúkopeati ukopeâti xapa ivokóvoti. Muhíkova ánju
íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti, ako akútipoahiko ápeyea. Ya isóneukehiko,
koati uké'etine ne xâne ivokóvone, ako yonópoku. Kene ne farîzeuhiko, uhá kôe
kutípea ápeyea ánju, koane yonópoku xâne ivokóvone. 9 Ina turixóvo yupíheovo
yumópeokokohiko neko xâne. Yane apé koéne éskiribahiko, enepohikone
ihíkaxoti yútoe Muîse, exepúhikoti koyúhoyea. Yoko farîzeumaka neko
ihíkaxotihiko yútoe Muîse. Koati kotíxotihiko Poûlu. Hara kíxovokoxo xanéhiko:
—Ako ápahuina váhere ítuke ra hóyeno vínixone. Ávaina ánju
yuhó'ixoa, ákoʼo anêkomea po'i kó'iyeovoku yuhó'ixoati ákoti inixákana,
koúhapu'ikinoake Itukó'oviti —kíxovokoxoane.
10 Yane vo'oku yupíheovo okópeokokohiko neko jûdeu, píkoa pahúkoti
uhá koeti húndaru mítakexeokonomo ne Poûlu híyeuke. Hukinóvoti
pahúkea ihaxíkoponoati neko po'ínuhiko húndaru kenó'okea veyóponea
Poûlu koane omópea xoko óvohikoku húndaru.
11 Yaneko yóti, apé kôe ne Vúnae xêrerekuke Poûlu yuhó'ixoati. Ká'aye kíxoa:
—Hako píke. Kuteâti koeku keyúhoyi ngoêku yâye yara Njeruzálem,
énomonemakamo kíxeaneye keyúhoinonu pítivokonake Róma —kíxoane.

Mani koepékokono Poûlu

12 Yuponíne ho'úxovone ne jûdeuhiko, ina itûko koati yuhôti ya iháke
Itukó'oviti epemóvoti pahúkopeokonomo ipihóponovokutike enepo níka
koane enâpu koêkuti kó'iyeovoku ekâti ya koeku âvoyea kaepeka Poûlu.

13 Yoko anú'uko koarenta koeti hóyeno ne kixotíneye yûho. 14 Yane
pihónehiko koyúhoponea isóneu xoko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeuhiko
hó'eke yoko po'ínuhiko pahúkoti xapákuke jûdeu. Hara kixóponoa:
—Vitúkone koati yuhôti ya iháke Itukó'oviti vepemóvoti pahúkopeokonomo
ûti ipihóponokutike enepo níka ûti koeku âvoyea kaepeka ûti Poûlu.
15 Kó'oyene, itínoe, koánemaka uhá koêti ne pahúkotihiko yane koati payásoti
yúhoikovoku ûti, pehúkanoe yemó'u xokóyoke ne pahúkoti uhá koeti húndaru,
yepemoâti pahúkinopinoe Poûlu vo'oku kehá'ayinoe yépemo'ikiko, itîkovoti
kehá'ati yéxi po'ínuhiko koekúti vo'ókuke. Itea koêkumo kenó'okea ne Poûlu,
usó koyêtimo koépekea ûti xenékuke tumúneke símea yâye —kíxovokoxoane.
16 Itea eyékoxoa xé'a mokexa Poûlu neko isóneunokono eúko. Úkeane
pího xoko Poûlu ya xoko óvohikoku húndaru. Urúkovone, ina ató'oko
Poûlu uhá koeti kámone. 17 Yane iháxikoane Poûlu ne pahúkoti póhuti
sendu húndaru koane kíxea:
—Yáma ra homoêhou xoko pahúkoti uhá koeti húndaru. Anéye âha
koyúhoinoa —kíxoane.
18 Koáne, evékoane xokóyoke. Yane hara kixo pahúkoti uhá koeti húndaru:
—Enepone iká'aeti Poûlu, iháxikonu epemónuti evéngea ra homoêhou
xikóyoke vo'oku ápeyea âha koyúhoinopea —kíxoane.
19 Yane namúkone vo'u homoêhou ne pahúkoti uhá koeti húndaru. Kali
ahíkuxoa motovâti ákoyea po'i kamoâti, ina epemó'ikoa âha koyúhoinoa.
20 Yane hara kíxoane homoêhou:
—Koúsokone isóneu ne jûdeuhiko épemeopi pehúki Poûlu
yuhoíkovokutike ihârotike nonékuke ne jûdeu pahúkotiya. Itûkovotihikomo
kahá'ati éxea po'inu koekúti xokóyoke. 21 Itea hako kitipôa, vo'oku
xapákuke neko hóyenohiko, anêko itúkoti koati yuhôti ya iháke Itukó'oviti
epemóvoti pahúkeokonomo ipihóponovokutike enepo níka koane enâpu
koêkuti kó'iyeovoku ekâti koeku âvoyea kaepeka Poûlu. Anú'uko koarenta
koeti hóyeno kixotíneye yûho. Usokó kóyenehiko koépekea. Poéhane
yemó'u pehúki Poûlu yónea yuhoíkovokuti kuxónehiko.
22 Yane ina kixôa pahúkoti uhá koeti húndaru:
—Hako keyuhó'inoa koêkuti xâne yéto'okinu —kíxoane.
Yane pahúkoane pihópea.

Pahukókono ne Poûlu xoko ngovenâdo koéhati Fêli

23 Yane enepone pahúkoti uhá koeti húndaru, iháxiko po'i pi'âti
húndaru ainóvoti pahúkoti póhutihiko séndu húndaru. Hara kíxoa:
—Usó ixe pi'âti séndu húndaru, yoko po'i setenta koetíhiko ivu'íxoti kámo,
koánemaka po'i pi'âti sendu húndaru omoti suîke yonotíhiko Sezâreya. Usó
íxeixa uhá koeti motovâti ipíhiki ukeâti nove ôra óno ya yóti. 24 Keúsakane
kámohiko ivú'emo evo Poûlu. Kétiu'ika kéyonoyi yomâti xokóyoke ne
ngovenâdo, enepone Fêli —kíxoane pahúkoti uhá koeti húndaru.

25 Ina yutoxómaka koyuhópeti yonoti xoko Fêli. Hara koe yútoe:
26 “Mbahúkinopi yúndoe, iti Fêli, iti hána'iti teyonéti ngovenâdo.
Yúnzoikopi, undi Kalautiu Lízea.
27 “Enepora hóyeno mbáhoenopi, iká'akoa jûdeuhiko. Mani koepékoatine
indopónoa, ûndi yoko uhá koeti húndaru mbáhoe. Itea enjoâne ápeyea xunáko
ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxea ne hóyeno, ngoítovane. 28 Yane vo'oku
ngahá'ayea énjea évotikoake jûdeuhiko, mbahúkoane ómeokono ne hóyeno
yuhoíkovokutike nonékuke ne pahúkotihiko xapa jûdeu yane koati payásoti
yúhoikovoku. 29 Hukinóvoti énjea itúkeovo koekúti ya Ponóvotike Kixovókuti
hó'e puínokono, itea haina koekúti mani kutí'inoke koepékokonoti. Muhíkova
iká'akeokono, ako omótova. 30 Eyengóxoane ápeyeamo he'onó koyêti xenékuke
usó koyêtihiko koépekea Poûlu, ombósikoane hú ngíxea mbahúkea xikóyoke.
Mbahúkoamaka neko puvâti píheamaka koyúhoponea puínoake xikóyoke.
Koékune yúndoe” koéne yútoenoa.
31 Yane itúkoa húndaruhiko ne páhoenokono. Ya yóti omóhiko
Poûlu yaneko pitivóko koéhati Antipátiride. 32 Yaneko po'ípone
káxe, aúkopovohiko po'ínuhiko húndaru xoko úkeaku. Poéhane ne
húndaruhiko ivu'íxoti kámo ukopóno ómea Poûlu. 33 Simoné'ehiko ya
Sezâreya, poréxoanehiko neko koyuhópeti xokóyoke ne ngovenâdo koane
kuríkeamaka Poûlu xokóyoke. 34 Yuhoíkoane ngovenâdo neko koyuhópeti,
ina epêmo Poûlu itukóvotiye poké'e úkeaku xapákuke neko poké'ehiko
ítuke Róma. Exoâne itúkeovo íhae Silísea, hara kixo Poûlu:
35 —Enepo simahíka ne puvópiti, ínamo angamókeno yiûho —kíxoane.
Ina pahukôa ómeokono ne Poûlu ika'ákovokutike ya óvokuke nâti,
enepone Êrodi, óvokumaka natíxea.

Koyûho ne tutíhiko jûdeu évotikoke Poûlu nonékuke Fêli

24 1 Singu koe káxe ikénepo, sîmo Sezâreya ne Anániya, enepone
koâti payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke.
Ápemaka po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, yoko hóyeno koéhati
Tétulu, ahúkoti ya koyuhó'iyeatike. Aínovone koyúhoti évotikoke Poûlu
nonékuke Fêli, enepone ngovenâdo. 2 Ihaxíkokono nonekútike ne Poûlu,
koyúhone ne Tétulu évotikoake jûdeuhiko. Hara kixo Fêli:
—Iti koati hána'iti teyonéti xapákuke ûti. Aínapo yákoe yexôa kíxeku netíxi
xapákuke ûti ákoinoke isukókoti koane ákoinoke aúke'e úhepeko kóyeku ûti yara
poké'exa ûti. Enómaka ítene itíki poké'exake ûti. Koane vo'ókuke ne inámati
isoneûti ípihene, énomone kutí'inoke yusikópotine koeku ûti, uti jûdeu. 3 Koati
iyúseoti kó'iyeaneye ya uhá koeti kixé'eviku koáne ya uhá koeti ípuxovoku
iyénonjapa jûdeu, epó'oxo ákomo hunókoku ne víkoro'ixinovopi vo'ókuke.
4 Itea ákomo ngá'umaka ra yûnzo mará'inamo ngámamikapi. Embemópiti
kémokenoyinu koeku kalihú ngíxea emó'um vo'oku iti hóyeno seánati. 5 Véxoa
itúkeovo áhati kópoe'akea isóneu xanéhiko ra hóyeno yuhoíkovoti nenékuke.

Koêkuti óvoku itóhineyea ne jûdeuhiko ya uhá koêti ra kúveu mêum, koati
koturíhikoati. Énomonemaka inuxínoa ne xanéhiko poe'âti hókone, enepone
iháxoneti nazârenu. 6 Ákomaka téya ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti.
Mani apêti ûroeya ákoti parexâ Ponóvoti Kixovókuti hó'e ûti ûrukeova.
Yane namúkoane ûti. Mani yuhoíkovoti ne hóyeno nonékuke ne Ponóvoti
Kixovókuti hó'e ûti. 7 Itea énomone yaneko mani vika'ákoa, kenó'okinovi Lízea,
tuti uhá koeti húndaru, mikukóponoati xoko ûti. Koati xúnati hú'uxopeovea.
8 Pahúkoamaka Lízea símeahiko yâye xikóyoke ne koyúhoti ápeyea váhere ítuke
ra hóyeno. Enepo yepemá'ika râ'a, kemoâtimo xokóyoke uhá koêti ne koekúti
yuhó'inopi ûti kó'oyene, vévotikoake —kíxoane Tétulu.
9 Kúteanemaka koeku yûho po'ínuhiko jûdeu. Aínovomaka koyuhoâti
itúkeovo koati kaná'uti kó'iyeaneye.

Sa'ikóva Poûlu yûho ne puvâti

10 Ina koexépuko vô'u neko ngovenâdo porexoâti ne Poûlu koyúhoyea.
Yane hara kixo Fêli ne Poûlu:
—Énjoa enó'iyeane xoénae itíkivo yúhoikovoku ûti, uti jûdeu. Énomone
kutí'inoke úhepeti inzóneu nzímea nenékuke nza'íkeova ne yunzó'inokono.
11 Motóva éxeokono itúkeovo kaná'uti ra yûnzo ákoyea anú'uka nduse koeti káxe
ike nzeópine ya Njeruzálem, yónongu inzáyu'ikoponea Itukó'oviti. Motóvamaka
éxeokono kaná'uko ra yûnzo 12 ákoyeamaka angapa yuho xanéhiko ya hána'iti
imokóvokuti, inu'íkonu ne jûdeuhiko. Ákomaka íngatuxa isoneu xanéhiko
okópea koêkuti xâne, yusíkoti itúkeovo íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko, áko'o ya
kúveu pitivóko. 13 Akó'otimaka oxene koúhapu'ikeokono kaná'uko ne yuhómeku
ápeyea váhere índuke. 14 Itea koati ngoyuhó'inopiti nzókea ra ihíkauvoti
íhauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, enepone koyúhonemekuhiko
itúkeovo poe'âti hokonéti. Énomone koéneye nzókea Itukó'oviti, enepone
hó'emaka voxúnoekene, uti jûdeu. Ngutípoa uhá koêti ne yutoéti yara Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse, yoko uhá koeti yútoe porófetahiko, enepone koyúhoti
emo'u Itukó'oviti mekúke. 15 Ápemaka ngúxoixone xoko Itukó'oviti, énjone
koúsokeovomo, kuteâtimaka kúxonehiko râ'a. Énomone exépukopeamo ne
ivokóvoti, enepohikone únati kixoku itúkeovo koánemaka ne pahukóvotihiko.
16 Énomone ngóxuna'ixinovo, ngaha'âti mbónea ngixoku indúkeovo nonékuke
Itukó'oviti koane nonékuke uhá koeti xâne ákoti indúkaheapu.
17 —Kali enóne ike imbúhikine Njeruzálem ina aungópovoya, omombínoti
iyénonjapa jûdeu kali huvó'oxeokonoke ya nókoneke, koane indúkotimaka
ingó'iparaxoke Itukó'oviti. 18 Énomone indúko ya hána'itike imokóvokuti noixónu
ne jûdeuhiko íhae Âzea. Yoko ngoúsokoane ne nóngone indúkea ngasása'ikopeovo
nonékuke Itukó'oviti inúxotike. Epó'oxo ako ho'uxóvoti xâne ya njokóyoke, koane
ákomaka okopókokoti. 19 Enepohikone jûdeu íhae Âzea, mani konokoâti símea
nenékuke koyúhoponea évotikonuke eneponi áva índuke ínixonehiko ákoyea
aúnati, 20 áko'o itukovo ra jûdeu yâyeke, énomonehiko okoyúhoa áva váhere

índuke, ínixone pahúkotihiko xapa jûdeu yaneko yunzoíkokono nonékukehiko
yane koati payásoti yúhoikovoku. 21 Poéhanemea itukapu vo'ókuke neko hónoti
yûnzo yuhoíkovokutike nonékukehiko évondikokono. Vo'oku hara koeti yûnzo
yanekôyo: “Anéyem kó'oyene yúnzoikeokono nenékukenoe vo'oku ngutípea
exépukopeamo ne ivokóvoti” ngôe —kíxoane Poûlu ne Fêli.
22 Yane vo'oku éxea Fêli koêku ne ihíkauvoti íhauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko
Itukó'oviti, ixíkopa po'i káxe épemo'ikeokono ne Poûlu. Ina kixôa Fêli ne Poûlu:
—Enepo síma Lízea, enepone pahúkoti uhá koeti húndaru, ínamo
ongoyúho kixékonokumo —kíxoane.
23 Yane pahúkoa Fêli ne exoti koeku póhuti séndu húndaru itúkinoa
koyonoâti ne Poûlu. Pahúkoamaka iyuhii kíxeokono ne Poûlu koane
ákoyea itápa simínoa ínikonehiko kousókinoponoati nókone.

Poûlu nonékuke Fêli yoko Ndurúsila

24 Avo áxu'ikene ikénepoke, aúkopovo ne Fêli xaneti yêno, seno jûdeu koéhati
Ndurúsila. Yane pahúkoa Fêli iháxikoponoati ne Poûlu. Yane kámokenoyea
yûho koyuhó'inoa Poûlu koêku ne kutípea Kristu Jesus. 25 Koati koyuhó'inoati
Poûlu kónokea pónea kixoku itúkeovo ne xâne, koane éxea sayá'ikopeovo,
koane kónokeamaka seópea nonékuke Itukó'oviti yúhoikopeokonomo vo'oku
kixoku itúkeovo. Yane yupíhova píkea Fêli. Hara kixo Poûlu:
—Motóva pihépi kó'oyene. Koêkutimo káxe motó'iyeovaku, ínamakamo
inzaxíkapapi —kíxoane.
26 Yoko koati kuxoâtimaka Fêli ápeyeamo tiûketi póneake Poûlu, ésa'i
kuríkopea. Énomonemaka kali enó'ino iháxi'ixea Poûlu yúho'ixea.
27 Pí'a xoénae ikéne, ápe ahe'ókopati ne Fêli, hóyeno koéhati Posiu
Féstu. Vo'oku kahá'ayea Fêli iyúni'ikea jûdeuhiko, ene ákoino kuríkapa
Poûlu. Síkoane óvoheixea ika'ákovokutike.

Epemóvo ne Poûlu yúhoikeokonomo xoko koati payásoti nâti

25 1 Mopó'a káxe ike itúkopinevo pahúkoti ne Féstu yane poké'e,
pihóne Njeruzálem ukeâti Sezâreya. 2 Simoné'eya, ina pihinôa
tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yoko po'ínuhiko payásoti jûdeu
koyúhopoinoa évotikoke Poûlu, 3 koane épemo'ixeahiko itúkinoa âha
pahúkopea Poûlu Njeruzálem-ke. Yoko ápe isóneu nekôyohiko koúsokeamo
koepékoti Poûlu xenékuke épeminoakehiko. 4 Ina kixovókoxoa Féstu:
—Sezâreya iká'akokono ne hóyeno. Ákomo ánju'ikene yâye,
yonómbokunemakamoya. 5 Koêkuti kahá'ati píhea ya xepákukenoe, axénaponu,
maka enepo áva váhere ítuke ne hóyeno, yokóyuhoponoane —kíxovokoxoane.
6 Itopónone kuteâti oitu, áko'o yehí koeti káxe óvea ne Féstu xapákuke,
ina aukópovo ya Sezâreya. Yaneko po'ípone káxe, ivátakone ne Féstu
xoko óvoku pahúkoti yuhoíkovokutike, yane ina pahûko veyóponeokono
Poûlu. 7 Simoné'e Poûlu, yakukú kíxoane jûdeuhiko, enepohikone ukeâti

Njeruzálem, koyuhoâti enó'iyea koati váhere ítuke, itea ako veínoake
koúhapu'ikea itúkeovo koati kaná'uti ne yûho. 8 Ina kôe ne Poûlu sa'ikóva:
—Haina ongopâti ne Ponóvoti Kixovókuti hó'e jûdeuhiko. Ákomaka
váherexina índuke ne hána'iti imokóvokuti, koane ako angapa Sêza,
enepone koati payásoti natina ûti —koéne.
9 Ina kíxo Poûlu ne Féstu kaha'âti iyúni'ikea ne jûdeuhiko:
—Kehá'aikopo píhi ya Njeruzálem yíhoikikono njokóyoke vo'ókuke ra
koekútihiko?
10 Ina kixôa Poûlu:
—Xoko Sêza, natina ûti ya Róma, émbemovo yúnzoikeokono. Énomone
motókeyea yúnzoikeokono. Ako váhere índukeinoke jûdeuhiko. Yéxoapepo
kó'iyeaneye. 11 Eneponi áva ákoti aunáti índuke, itukapu apêti koati hána'iti
mbahúnevo évondikokonoke ngoépekeokono, mani usó ngoyêti ngoépekeokono.
Itea koeku ákoyea akána'u ne yuhóhiko vo'óngu, ako yusíka iyúni'ikeokonohiko
ne jûdeu ngurí'okeokonoahiko. Émbemovo yúnzoikeokono xoko Sêza —kíxoane.
12 Yuhó'ixoane Féstu neko hóyenohiko huvo'óxoati yoko enekoâti ya
natíxoku, ina kíxo Poûlu
—Keha'âpo itúkeovo xoko Sêza yíhoikokono, énomonemo yéno —kíxoane.

Símo Agirípa yoko Mbereníse xoko Féstu

13 Kali ye'á koeti káxe ikéne, ina símo ya Sezâreya ne nâti iháxoneti
Agirípa. Yoko Mbereníse xáne. Koati yuhoíkoponotihiko Féstu koeku
itúkeovo inámati ngovenâdo. 14 Koeku ókeaya kali ye'á koeti káxe,
koyúhoinoa Féstu koêku ne Poûlu. Hara kíxoa:
—Anéye hóyeno iká'ae Fêli. Ôvaikone ika'ákovokutike ipuhíkopeane Fêli
itúkeovo ngovenâdo. 15 Yaneko mbíheaku ya Njeruzálem, enepone tutíhiko
sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'omaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke
tuti jûdeuya, koyúhoinonoa ne évotikoke Poûlu. Épemonuhikomaka mbahúkea
koépekeokono. 16 Ina ngixoáhiko ákoyea víxaneye, uti íhae Róma. Ako pahuka
uti koépekeokono ne koêkuti kó'iyeovoku xâne koeku âvoyea sîma xanéhiko
yuhoíkovokutike koyúhoyea évotikoake, koane kónokeamaka ápeyea ne
yuhoíkovoti xapákuke maka omótovane sa'íkeova ne yuhó'inokono. 17 Koati
énomone yaneko símeakuhiko yâye njokóyoke, ako ingá'akarixa. Itea yaneko
po'ípone káxe, ivándakone xoko óvoku pahúkoti yane yuhoíkovokutike, koane
mbahúkoane ómeokono ne hóyeno. 18 Ina koyuhóhiko évotikoake, itea ako
ápahuina váhere ítuke ne hóyeno kuteâti mbó'okone koyúhoyeahikomo. 19 Koati
koekúti vo'oku hó'e okópinoahiko, ínapoxo vo'oku hóyeno ivokóvotine koéhati
Jesus, koyúhone Poûlu itúkeovo ukopeâti xapa ivokóvoti. 20 Akó'oti enjína inzóneu
mani ngixoku ngóyuseopea ra koekúti. Yane émbemoa ne hóyeno kahá'ayea yónea
ya Njeruzálem yúhoikoponeokonoya vo'ókuke ra koekútihiko évotikokonoke.
21 Itea kahá'a óvoheixeaneye motovâti itúkeovo xoko Sêza yúhoikoponeokono.
Yane mbahúkoa iká'akeovoiko tukú koeti mbahukâ xoko Sêza —kíxoane.

22 Ina kíxo Féstu ne Agirípa:
—Mani ngaha'âtimaka ngámea yûho ne hóyeno —kíxoane.
—Kemoâtimo ihârotike —kíxoane Féstu.

Yuhó'inoa Féstu ne Agirípa yoko xánena

23 Yaneko po'ípone káxe, ûrukovone yuhoíkovokutike ne Agirípa
yoko Mbereníse. Koati iyoyókovotihiko, koane êno teyonéti xánena,
enepohikone payásoti húndaru pahúkoti po'ínuhiko húndaru
yoko payásotihiko hóyeno yane pitivóko. Yane pahúkoane Féstu
veyóponeokono ne Poûlu. 24 Ina kixôa Féstu neko xanéhiko ho'uxóvotiya:
—Iti nâti Agirípa, yoko uhá ketínoe apêti yâyeke, enepora hóyeno neíxone,
koati énomone simínonu uhá koeti jûdeuhiko íhae yâye, koánemaka ukeâti
Njeruzálem, koyúhoti kónokea koépekeokono. 25 Itea akó'oti íninjone
évotikokonoke mani koépekinokonoke. Yoko vo'oku épemeovo yúhoikeokono
xoko Sêza, natina ûti, ngoúsokone inzóneu mbahúkeaya. 26 Itea akó'oti ênja
mani koeku yúndoe, mbáhoe xoko nâti, "Éha kôe pahúnevo râ'a" koêti.
Énomone omínoam yâye nenékukenoe, ínapoxo nenékuke, iti nâti Agirípa,
maka enepo epemá'ikakanane, aváne koekúti motovâti yundóxea vo'ókuke.
27 Vo'oku íninjoa ákoyea aúnati mbahúkea iká'aeti enepo hákotimaka yúndoe
koyuhoâti évotikokonoke ne hóyeno —kíxovokoxoane Féstu.

Yuho Poûlu nonékuke Agirípa

26 1 Ina kíxo Poûlu ne Agirípa:
—Motóvane se'íkivoa yûho ne puvópitihiko —kíxoane.
Yane koéxepukone vô'u ne Poûlu koane turíxeovone sa'íkeova yûho ne
puvâti. Hara kôe:
2 —Koati úhepeti inzóneu kó'oyene koeku mboréxeokono nzímea
nenékuke, iti nâti Agirípa, motovâti nza'íkeova uhá koêti ne yuho jûdeuhiko
puvónuti. 3 Ínapoxo koeku yéxi uhá koeti kixoku itúkeovo ne jûdeuhiko,
koánemaka ne koekútihiko ákoti akutíkoko isóneunoa yumópinokokoke.
Énomone émbeminopi kévesekimo kémokenoyi ra yûnzo.
4 —Enepora ngóyeku ya xapákuke iyénonjapa xoko úngeaku
koánemaka ya Njeruzálem ukeátine indukóvoiko kalivôno tukú
koeti kó'oyene, heú koe jûdeu éxeahiko ngoêku. 5 Koati kaná'uti
éxeonuhiko ukeátinekene ngalivónoxoiko. Yoko eneponi akahá'ahiko,
mani motovâti koyúhoyea ngoêku vo'oku indúkeovo farîzeu, enepone
koati hokoâti ra hó'e ûti, uti jûdeu. 6 Kó'oyene koati vo'oku ngúxone
xoko Itukó'oviti, énjone koúsokeovomo, yúnzoikinokono. Énomone
neko koati emo'úti yuhó'inoa Itukó'oviti ne voxúnoekene ápeyeamo.
7 Énomonemaka kúxoixo ne nduse koeti iháxakoku viyénoxapa, uti jûdeu.
Káxe, yóti kóxuna'ixovoxo ikéneke Itukó'oviti, kaha'âti itóponeamaka.
Koati vo'ókuke ra ngúxone xoko Itukó'oviti, énjone koúsokeovo, ene

koyúhoino ne jûdeuhiko indúkeovo váhere. 8 Námea koeti ínixinoa xâne
xepákukenoe itúkeovo koati tiú'iti koéxepukopea Itukó'oviti ne ivokóvoti?
9 —Yanekôyoke, íninjoamaka ngónokea xuná'iyeaxo ongópea ne hokotíhiko
Jesus íhae Nazâre. 10 Énomone indúko ya Njeruzálem. Namungóne koyuhópeti,
yútoe tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koyúhoti indúkeovo páhoe,
êno kasása'iupo Jesus ingá'ae. Enepo koyuhókono kixókonokumo, ámbemaka
xapákuke neko xâne koyuhoâti kónokea koépekeokonohiko. 11 Enómaka
váhere índukeinoa ya uhá koeti íhikaxovoku hó'e jûdeu. Muhíkova mbahúkoa
váherexinoa yûho ne Kristu. Koane vo'oku yupíheovo mbúveahiko, ako malíka
yónongu ya pitivókohiko ya po'i poké'e nzopenókexoati.
12 —Énomonemaka ngahá'a indúkea yanekôyo, mbihínoke ya Ndamásku
omondi koyuhópeti ítukeinonu tutíhiko sasedóti inuxínoviti hó'eke ûti, uti jûdeu.
Enepone koyuhópeti, koati koyúhoti indúkeovo páhoehiko indúkea ne itukéti.
13 Koeku véngea neko xêne, yoko itumúkotine káxe yanekôyo, apé koéne noínjone,
êno xúnati uhapú'iti ukeâti vanúkeke anu'úkoti uhápu'ine káxe. Úhapu'i koéne
njêrerekuke koane xêrerekuke njánena. 14 Heú koe ûti víkorohikeovo poké'eke.
Ina ngámo emo'úti kixónuti ya yuhóke ûti, uti jûdeu: “Saulú, imáko ké'iyivoku.
Na koeti váherexino ítikeinonu? Koati itíne oró'okopovo kuteâti kixópovoku
vûi óko'okopeovo enepo ixômo akasûrako heú'iti kiri havâva veínokonoke
hokúxeokono” kixónune. 15 Ina ngixôa: “Kuti îti Unaém?” Ina yumopónu
Vúnae: “Undi Jesus, enepone váherexinoke ítike. 16 Yexépukapa, xe'ó yákoepo!
Ngoútata'ixinovopine kó'oyene vo'oku indukópitinemo ovónje. Keyuhó'inonoatimo
xâne ne neíxone njokóyoke kó'oyene, koáne ne íngomumuxeopikeikomo.
17 Ngoitóvopitimo ya âha kíxeopi ne jûdeuhiko, koánemaka yane âha kíxeopi
ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu ya xoko mbahúkopikumo keyúhoyi emó'um.
18 Yanê'e, imihé'okotimo isóneuhiko koane ipuhíkopeatihikomo hahákutike
yonópoti uhapú'itike. Iteôvatimo ne xunako Satánae hokópotimo Itukó'oviti.
Ituyôpotinemo pahúnevo, koane itukópovotimo xanena Itukó'oviti, xaneâtimaka
ne po'ínuhiko xâne sasa'ípotine vo'oku kutípeonuhiko” kixónune Jesus.
19 —Yoko enepone páhoenonu Jesus indúkea yaneko koútata'ixinovonuku
xenékuke, énomone indúko, iti nâti Agirípa. 20 Inúxotike, ngoyúhoinoa ne íhae
Ndamásku, koánemaka ne íhae Njeruzálem, yóko'omaka ne íhae uhá koeti
poké'exa Njúdeya. Yane ngoyúhoinoamaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu
jûdeu, enjókoatihiko kónokea ikótivexea isóneuke ne pahúnevo yoko kuríkopea,
koane hokópea Itukó'oviti, yoko itúkea únatinoe koekúti kuteâti motókeyea itúkea
ne xâne inámapoti kixoku itúkeovo ikéneke Itukó'oviti. 21 Vo'oku kó'iyeaneye
ne yûnzo xapákuke xâne, énomone namúkinonu ne jûdeuhiko koeku óveam
ya hána'iti imokóvokuti ina kaha'áhiko koépekeonu. 22 Itea vo'oku huvó'oxeonu
Itukó'oviti, anéyeingo tukú koeti kó'oyene, ngoyuhó'iyeati emó'u xapa uhá koeti
xâne, kúteanemaka xapákuke ne ákoti apayáso koánemaka xapa payásotihiko.
Ako po'i yûnzo ákoti itukápa neko koyúhone porófetahiko koánemaka
Muîse ápeyeamo. 23 Énomone ne kónokea koítoponeovo kotíveti ne Kristu,

koane itúkeovo énomone inuxô exépukopo ukópea xapa ivokóvoti, motovâti koúhapu'ikea viyénoxapa jûdeu, koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu.

Tetú kixôa Féstu koyúhoyea ne Poûlu

24 Koêkuiko koyúhoyea ne Poûlu ixómoti sa'ikóva ne yuho puvâti,
kóhonokone emó'u ne Féstu tetú kixeâti yûho. Hara kíxoa:
—Pipókexovone vo'oku enó'iyea íhikexivo Poulú.
25 Ina yumopâ Poûlu:
—Iti koati hána'iti teyonéti Festú, itea ako ángoeneye kuteâti
iséneunonu. Haina undi pepokéxovoti. Ako kalíhuina! Itea enepora yûnzo,
aínovo koati kaná'uti emo'úti. Haina yuho xâne pepokéxovoti ra yûnzo.
26 Éxoapepo nâti Agirípa uhá koêti ra koekúti. Ako ongónokoa ámbiku'ixea
ongóvo yúnzo'ixea, enjoâti ákoyea ápahuina koekúti yara yûnzo ákoti
exâ. Vo'oku ako he'onó ákoe itúkeokono ra koekúti. 27 Iti nâti Agirípa,
ako ongónokoa émbemeopi kitípi itúkeovo kaná'uti ne yuho porófetahiko
koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Énjoa kitípi —kíxoane Poûlu.
28 Ina kixôa Agirípa:
—Ikítixati iténutimo nzokópea Kristu yara kalihú koeti emo'úti kuteâti
yemó'uinonu?
29 Ina yumopâ Poûlu:
—Yusíkoti itúkeovo yara kalihú koeti ngoyúhoyea, ákoʼo ya umó'iyea,
itea ehá'ani kutipasí ké'iyinu ya uhá koeti koekúti, ákoti itukápu ya
ingá'akeovo. Haina póhutine îti, itea ehá'animaka kó'iyeaneye ra uhá
koeti po'ínuhiko kamokénonuti kó'oyene —kíxoane Poûlu.

Mani kurikópovotine ne Poûlu

30 Yane exépukone nâti, koánemaka ne Fêli, enepone ngovenâdo,
yoko Mbereníse, koánemaka uhá koeti neko ha'íne ivatáhikotiya.
31 Ahikúxopeovonehiko Poûlu, ina exókoko isóneu. Hara koéhiko:
—Ako ítuke ra hóyeno mani koépekinokonoke. Muhíkova
ikáʼakeokono, ákomaka évotikinokonoke —koénehiko.
32 Ina kixôa Agirípa ne Féstu:
—Mani kurikópovotine ne hóyeno eneponi hákoti epemóvo
yúhoikeokono xoko Sêza —kíxoane.

Pahukókono ne Poûlu ya Róma

27 1 Usoné'e visóneunokono vóneamo Ítalea ya hána'iti vatéke,
kuríkokonone ne Poûlu koánemaka ne po'ínuhiko ikáʼaeti xoko hóyeno
koéhati Njúliu, kali payásoti húndaru pahúkoti póhuti séndu húndaru. Enepone
hóyeno, hane úkea xoko iháxakoku teyonéti húndaru iháxoneti “Húndaruna
Sêza”. 2 Yane namúkone uti hána'iti vatéke íhae pitivóko koéhati Andaramítiu.
Yoko koati usó koyêtine yónea ne ivú'eti íyeuke pitivókohiko ya poké'exa Âzea

ya xe'o mar. Yane pihóne ûti. Hane xáne ûti Aristáku, íhae Tesálonika, pitivóko
ya Masêdonea. 3 Po'ípone káxe, simóne ûti ya pitivóko koéhati Sîdom. Kóseana
Poûlu ne Njúliu. Síkoa noíxoponea ínikonehiko motovâti koúsokinohiko Poûlu
nókone. 4 Vukeáne Sîdom, hane véko ûti íyeu norte ya kali poké'e iháxoneti
Xípere kukúkeke úne. Akó'oti sikâ ihunóvoti vékea vivú'e xoko mani vékoku
ûti. 5 Hunoneâne ûti ne Silísea yoko Páfilea, ina símo ûti ya Mîra, pitivóko ya
Lísea. 6 Yaneko pitivóko, ínixopono po'i vivú'e ne pahukoâti ne húndaruhiko
omo'óviti. Enepone vivú'epo, hane úkea Alíxandiriya. Kene Ítalea yóno. Yane
pahúkovine ne pahúkoti húndaruhiko vivú'ixea.
7 Kali êno káxe he'oo kóyeyea vivú'e koane tiú'iti píhea tumúne,
ina hunonêo uti pitivóko koéhati Kinídu. Koati okotumoné kixoti uti
ihunóvoti ákoinoke omótova ponó kó'iyea ûti xoko mani vékoku ûti. Yanê'e
vayákukoponovo poixô'oke kali poké'e koéhati Keréta xoko ákoyeaku áxuna
ihunóvoti. Hane véko ûti hunókokuke émeuxa Keréta, enepone iháxoneti
Sáumona. 8 He'oo kóye húse'okea uti Keréta tukú koeti pitivóko koéhati
Únati Ókokuhiko Ivú'eti. Yoko ako ahika po'i pitivóko koéhati Láseya nê'e.

Koímaiti koane tiú'iti yoneáti

9 Vo'oku ko'ókoriyea ne vónea koane enó'iyeane káxe vévoe, simóvone
kaxena tiú'ipe yoneáti ya hána'iti vatéke. Koáhati pihotíne ne áyui
jûdeuhiko hó'eke, enepone irikóvoti xapa kásati. Yane enékoa Poûlu ne
po'ínuhiko ûti. 10 Hara kíxovokoxoa:
—Itínoe hóyeno, íninjoa tiú'iyeamo vónea koane koímaitimo.
Enómakamo evónevoti, haina póhutine ya xoko vivú'e koane ínone, itea
enómo koeku ûti, póhutihiko ûti —kíxovokoxoane.
11 Itea enepone pahúkoti húndaruhiko, hane kuvóvoxo isóneunoa únae
ivú'eti, koánemaka ne iyonoâti ne hána'iti vatéke. Ako koati itúkoke
yuho Poûlu. 12 Yoko enepone ókoku vivú'e, haina koati únati okokúti ya
xapa kaxena kásati yoko ihunóvoti. Énomone xu'ínaino ha'ine ûti inixoâti
kónokea vukóponea, kahá'atihiko itóponea pitivóko koéhati Feníse
motovâti vókeaya xapa kásati. Enepone Feníse, po'i ókoku ivú'eti yane
kali poké'e koéhati Keréta. Yoko pi'á kôe ínonexinovoku úkeaku ihâroti.
Ápe xoko úkeaku kótuti koánemaka xoko úkeaku kásati.
13 Yane turíxovone ápeyea ihunóvoti he'oo koyêti ihúneovo íhae úkeaku kásati.
Yoko ikutíxatihiko itopónoatimo neko âha yónea, énomone veyópoinoahiko
neko ínati havâva ixikoâti ne vivú'e. Úkeane pího ûti. Huse'oo kíxoa vivú'e ne
poké'exa Keréta ákoti koati ahíkea. 14 Avo áxu'ikene vónea, kenó'okone êno
xúnati ihunóvoti iháxoneti “Nordeste” ukeâti íyeu Keréta. 15 Yane koati xúnati
amátitikea vivú'e. Ákone víta vévekea xoko mani vâha vékea ûti vo'oku xunáko
ne ihunóvoti. Énomone sikó kixínoa ûti ya koêkuti iyónoaku ihunóvoti. 16 Yane
hane véko ûti xoko ákoyeaku áxuna ihunóvoti poixô'oke ya kali poké'e koéhati
Kalaûda kukúke úne. Énomone veyópea ûti ne kali vatéke hîre ne vivú'e.

Êno vikó'okorixea ina vitopâ vûrukea vivú'eke. 17 Vurúkoane, ina ika'ákexoa
ahinoêtihiko ya mâreso kotiú'ikoati, puvâti itóhineyea. Vo'oku píkeahikomaka
ómeovimo ihunóvoti ya koéhati Siríte, óvoku êno harîri, ene poké'exinoanehiko
ne kayápaehiko ihunóvoti iyonoâti ne vivú'e. Yane sikó kíxoanehiko ne vivú'e
ya koêkuti iyónoaku ihunóvoti. 18 Yupíhovo kixó'oviku ne êno xúnati ihunóvoti.
Yaneko po'ípone káxe, kûrihikoanehiko ínone ne vivú'e oévoke úne motovâti
yapáhiyea. 19 Yane mopó'apeke káxe, vánahixovane ne ahinoêtihiko huvo'óxoati
ûti kûrihikea oévoke úne ne po'inu ípovo vivú'e.

20 Kali ápe káxe ákoyeane naixa uti káxe koane hékerehiko. Ina apémaka
neko êno xúnati ihunóvoti xánena úko ito'óviti. Yane ákone kúxa ûti víteovomo.

21 Yoko enotíne káxe ákoyeane nîka ne uhá koeti ivu'íxoati ne ivú'eti.
Yane exépukone Poûlu xapákuke uhá koêti, ina kixovókoxoa:

—Itínoe hóyeno, mani konokoâti kitípinunoe yaneko ngoyuhó'inopinoe ákoyea
yusíka vipúhikea Keréta. Yane ákoʼoni ra koímaiti koeku ûti kóʼoyene koáne ra
êno vévonevo. 22 Itea kóʼoyene injíkoʼokopinoe ákoyeanoe pîke, voʼoku ákomo
ápahuina ivokóvoti xapákuke ûti. Poéhanemo ra vivúʼe evókovo. 23 Kóʼinokeneye
ra yunzóʼinopinoe, voʼoku yara yóti simónu ánju, ovoxe Itukóʼoviti ukeâti vanúke.
Yoko énomone nzóko ne Itukóʼoviti. Koati undi ovóxe. 24 Hara kixónu ánju
páhoenonu: “Poulú, hako píke. Koati konokoâti símiʼ xoko Sêza, enepone koati
payásoti nâti. Epóʼoxo ya hánaʼiti seánakopi Itukóʼoviti, ákomo ápahuina ivokóvoti
xapákuke ne xénena yara iví'e” kixónune. 25 Hákonoekopo píke itínoe hóyeno,
vo'oku koati ngutípoti Itukó'oviti koúsokeamo kuteâti ne yuhó'inonu. 26 Itea
vamatítikokonotikomo xoko kali poké'e kukúke úne —kíxovokoxoane Poûlu.

27 Itopónone pi'âti kúveu lûmingu ákoyea íyuhixavi ne xúnati ihunóvoti
koane ákoyea tôpi iyónoviku yane mar koéhati Andiriyátiku, pó'okoa
ahinoêtihiko yane vivú'e ákoyeane vahika poké'e. Yoko kukúnemea yóti
yanekôyo. 28 Ina kurinó'ekohiko mâreso apêti ko'inákoati kirípuhike, ihíxoati
upénoko neko úne. Yane éxoanehiko itúkeovo tirintai sei koeti méturu
upénoko. Ya kali tumûneke, íhixopahikomaka. Yane itóponoiko vinti seti koeti
méturu. 29 Vo'oku píkeahiko ínumeamo mopôi ne vivú'e, kuríno'ekinohiko
koaturu koeti ínati havâva ya terékuke ne vivú'e motovâti ókea koáne
ákoyeane pîha tumúne. Yane épemone hó'e póhutihiko neko xâne ákoyeanemo
ikáʼakarixapu yúponiyea. 30 Enepohikone ahinoêtihiko yane vivúʼe, kahá'ane
ínixea oxéne kohóʼiyea. Hukinóvoti koévesekeahiko úneke ne kali vatéke,
enepone ípihone kúveuke vivúʼe yanekôyo. Koati itûkovotihiko kahá'ati
itúkinoa poʼínuhiko havâva ixikoâtimaka ne vivúʼe ya nonekútike. 31 Yane hara
kíxovokoxoa Poûlu ne pahúkoti húndaruhiko koáne ne húndaruhiko páhoe:

—Enepomo hákoti óvo kúveuke vivúʼe ne ahinoêtihiko, ákomo
itépunoe —kíxovokoxoane.

32 Yane tetúkoane húndaruhiko ne mâreso itopâti neko kali vatéke. Sikó
kíxoane iríkeovo úneke.

(Átu 27.43-44)

33 Kaha'áne yúponiyea, pahúkoa Poûlu uhá koêti neko xâne níkea. Hara
kíxovokoxoa:
—Katoze koene káxe ixómoyea kíxoixinoe ákoti nikenôe tukú
koeti kó'oyene. 34 Koati mbahukópiti níki vo'oku koxunákopitinoemo.
Yoko péhutinoe, muhíkova póhuti kali híyeu tiûti ákomo évakapu
—kíxovokoxoane Poûlu.
35 Uke'éxoa Poûlu koyúhoyea nê'e, veyone pâum, ina ikoró'ixinovo Itukó'oviti
nonékuke uhá koêti, ina hono'ékexoa koane níkea. 36 Yane úhepepone isóneu
uhá koêti neko xâne, ínamaka nikohíko. 37 Yoko duzentu setentai sei koe ûti
kúveuke neko hána'iti vatéke. 38 Uke'éxonehiko níkea, kûrihikoane úneke ne
tirîku, ínone vivú'e motovâtimaka yapáhiyea ne hána'iti vatéke.
39 Yuponíne, ako éxapana poké'e símoku ûti neko ahinoêtihiko. Itea
noixoânehiko ápeyea tâki neko úne koane enó'iyea harîri xe'ókuke, ina
yuhó'ixokoko oposíkoti kíxoaku iyónea vivú'eya. 40 Ina tetukoâhiko ne mâresona
ínati havâva ixikoâti ne vivú'e. Yane kurîkoane oévoke úne. Kúxeopamaka ne
avekópeti, enepone iyonoâti ne vivú'e koêkuti âha iyónea. Ínamaka koexépukopa
ne kayápaeti oveâti nonékuke ne vivú'e motovâti iyóneovi ihunóvoti íyeuke

xê'o ne úne. 41 Itea vitopónoane ne ho'úxopovoku êno harîri oévoke úne,
yúhurukovone none vivú'e xapa harîri, itópokonone. Yoko turíxovone itátakexea
ne ivú'eti terékuke vo'oku yupíheovo xunáko ovóxokeovo ne úne.
42 Yane ínixoa húndaruhiko kónokea koépekexea ne ikâ'aeti, puvâtihiko
âraukea koane kohó'iyea. 43 Itea vo'oku kahá'ayea koíteovo Poûlu ne
koati payásoti húndaru, ako síka koépekeokonohiko. Yane pahúkoa ne
xanéhiko éxoti âraukea inuxó kó'iyeahiko kuríno'ekovo úneke motovâti
itóponea movó'iyeaku poké'e. 44 Kene ne po'ínuhiko xâne, pahúkokono
namúkea tâpoa, áko'o itátakexine vivú'e motovâti íteovohiko. Énomone
koéneye uhá kó'iyea itóponea movó'iyeaku.

Kali poké'e koéhati Maúta kukúke úne

28 1 Vitopóvane neko poké'e, ina vexôa itúkeovo Maúta koéha. 2 Koati
únati kátarakeovi ne ko'óvokutiya. Óxokuxinovi yúku vo'ókuke ne
úko yoko kásati. 3 Ápemaka kali noku xelêke, ítixone Poûlu, kûremaka yúkuke.
Yane apé koene koéxoe koho'îyeati otuko yúku. Ikokó koéne vo'ókuke Poûlu.
4 Noixoâne ko'óvokutihiko íkokeovo vo'ókuke Poûlu, hara kixókokohiko:
—Koatímea koepékoti ra hóyeno. Íteova ne mani yúpuririkeovo, itea
kó'oyene ipihóponokonotine kuteâti motókeyea kíxeokono —kixókokonehiko.
5 Itea ikátatavo'uxovo ne Poûlu, kurikoâti ne koéxoe yúkuke. Yane ako
yuvâti. 6 Yoko kúxoane ko'óvokutihiko momó'oxeamo ne vô'u, áko'o hú
kó'iyeamo ivókeovo. Xu'ikénene, noixoânehiko ákoyea yuvâti, ípokone
isóneunoa. Yane koyuhoâtihiko itúkeovo íhae vanúke ne Poûlu.
7 Yoko xêrerekuke neko vóvoheixoku, ápe émeuxa hóyeno koéhati Pûbiliu,
enepone pahúkoti yane kali poké'e. Poréxovi ne hóyeno vókea óvokuke kúveu
mopo'âti káxe. Koati únati kátarakeovi. 8 Yoko ka'aríneti há'a ne Pûbiliu. Ípeke
óvo, yuvâti xúnati ihoréketi yoko êno otuko mûyo. Ina noixóponoa Poûlu,
yane itúkinoane orásaum koane ípihone vô'u tutíkuke koitóvati. 9 Ikénepoke,
heú koe símohikea ne po'i ka'aríneti yane kali poké'e koane koíteovahiko
Poûlu. 10 Koati ênoti íparaxeovike nekôyohiko. Simovóne kaxena pihópea ûti,
ípihoahiko xoko vivú'e ne uhá koeti nókone ûti koêkumo vónea.

Ukopóno ne evo Poûlu yonoti Róma

11 Ya hunókokuke ne mopo'âti kohê vókea yane kali poké'e, namúkopone uti
po'i ivú'eti íhae pitivóko koéhati Alíxandiriya. Yoko ókokunemaka yaneko poké'e
xapa kaxena kásati. "Hapáparu" íhaxeokono neko hána'iti vatéke, hokópoti iha
pi'âti ipunéti, mahi hapáparu, hókone po'íhiko xâne. 12 Simoné'e ûti pitivóko
koéhati Sirákusa, mopó'a káxe vókoaya, 13 ina vukopónomaka. Yane simóne uti
pitivóko koéhati Rêxiu. Poéhapoako káxe ikéne, turíxovone ihúneovo ihunóvoti
ukeâti úkeaku kásati. Pí'a káxe vómone ina símo ûti pitivóko koéhati Potêyoli.
14 Yane pitivóko, tokópone uti po'ínuhiko kutípoti Jesus. Épemovihiko vókea
xokóyoke kúveu póhuti sêmana. Koáne, vókoaneya. Koatine kóye imókone

vitopóno pítivokona Róma. 15 Yoko eyékoxoane po'ínuhiko ûti kutípoti Jesus ya
Róma kenó'okeamo ûti. Énomone pihíno okótumonexeovi ya ipuxóvokutihiko
koéhati Parásana Âpiu yoko Mopo'âti Kavanékuti. Noixoânehiko Poûlu,
íkoro'ixinovo Itukó'oviti koane úhepeponeoxo isóneu vo'ókukehiko.

Poûlu ya Róma

16 Simoné'e ûti ya Róma, poréxokono ne Poûlu ápeyea koati óvoku
koane éxopea koêku. Itea kóyeane ápeyeamaka húndaruya koyonoâti.
17 Mopó'a káxe ike símine ûti, ítaikoa Poûlu ne payásoti jûdeu íhae
Róma simínoa. Hara kíxovokoxoa simonéhikoya:
—Itínoe iyénonjapa jûdeu, ako váhere índukeinoa ne viyénoxapa jûdeu.
Ákomaka angápa ne kixoku itúkeovo ne voxúnoekene kûreinovike. Itea
kóyeane ingá'akeokono ya Njeruzálem, koane nguri'okeokono íhae Róma.
18 Uke'éxone épemo'ikeonuhiko íhae Róma koêku ra índuke, kahá'ahiko
kuríkopeonu, inixoâtihiko ákoyea váhere índuke mani ngoépekinokonoke.
19 Itea ako kaha'á íxa viyéno jûdeuhiko nguríkopeokono. Énomone kutí'ino
ngonokoâti émbemeovo yúnzoikeovo xoko koati payásoti natina ûti, enepone
Sêza. Kene haina nzimínoti yâye vo'oku ápeyea váhere ítukehiko ne iyénonjapa
jûdeu ânja ngoyúhoyea nonékuke nâti. 20 Inzáxikinopikenoe yâye, ngaha'âti
noínjeopi yoko yúnzo'ixeopinoe. Koati vo'ókuke ne kúxoixone ûti, uti íhae
Izarâe, véxone koúsokeovomo, ingá'akinovo yara korénde —kíxovokoxoane.
21 Ina kixoáhiko jûdeu iháxiu:
—Ako ápahuina koyuhópeti simo'óviti ukeâti Njúdeya koyuhó'inoviti
kêku. Ákomaka viyéno simo'óviti koyuhópoinoviti ápeyea váhere ítike.
22 Itea kóyeane kahá'ayea kámokenoyea uti iséneu, vo'oku véxoane itúkeovo
koati puvonéti ya uhá koeti poké'e ra ho'éti hékone —kíxoanehiko.

Koyûho emo'u Itukó'oviti ne Poûlu ya Róma

23 Yoko hoénaxohiko káxe ho'úxovopemo. Simovóne neko káxe,
êno simôti xoko Poûlu óvokuke. Ukeâti yuponí koêti, tukú kíxoa yóti
koyúhoinoahiko Poûlu koeku natíxea Itukó'oviti xapa xâne, kaha'aînoati
kutípea Jesus. Hane veínoa ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse,
koánemaka ne yútoe porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.
24 Ápe ítonehiko Poûlu kutípea vo'oku yuhó'inoa. Kene po'ínuhiko, ako
akútipoa.
25 Koeku yumópeokoko ne jûdeuhiko yaneko pihópeaku, hara
kíxovokoxoa Poûlu tumúneke pihópeahiko:
—Koati tokopóvoti yûho ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti mekúke vo'oku
yoxúnoekene. Énomone ne yûho xoko porofeta Izâiya, 26 enepone koêti:

> "Yokóyuhopoinoa ra xanéhiko. Hara íxeahiko: 'Kemoâtinoemo, itea
> ákomo kalíhuina yéxinoa iséneu ne kémone. Neixoâtimo, itea
> ákomo kalíhuina iyúseinopi koêku ne neíxone.' 27 Vo'oku títiu

kóyeyea omíxone ra xanéhiko, exexó kixóhiko kêno koane ûke. Yane ako ínixone koane kámone. Ákomaka éxina isóneu koêku. Yane ákomaka aúkapapu njokóyoke, koane ákomaka ngaítapahiko” kôe.

Izâiya 6.9-10

28 Ina kixovókoxopamaka Poûlu:
—Ivévaka itúkeovo xapa xâne ákoti itukapu jûdeu omókonomo ra ihíkauvoti koyúhoti kixoku koíteovovi Itukó'oviti ya pahúnevo ûti, uti xâne. Yoko ivavákoatihikomo nê'e —kíxovokoxoane.
(29 Uke'éxone koyúhoyea ne Poûlu, pihóponehiko ne jûdeu. Yoko kali xúnati yumópeokokohiko koeku pihópea vo'oku kámone.)

Pí'a xoénae iká'akovo ne Poûlu

30 Pí'a xoénae óva Poûlu neko ovokúti alúkaxone, koane ú'uso kóye ivávakea uhá koeti xâne noixóponoati. 31 Ako píkone ne Poûlu, koane ákomaka itopâti koyúhoyea koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Ákomaka itopâti íhikaxea ne ihíkauvoti koyúhoti koeku Vúnae Jesus Kristu.
Hunókokune.

RÓMANU

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Róma

Yaneko yutoxôa Poûlu ra koyuhópeti, pítivokona Koríntu óvo. Ápe isóneu noíxoponea ne hokotíhiko Jesus ya pítivokona Róma, maka káxunakanehiko ikéneke Itukó'oviti. Itea tumúneke píheaya, kuríkoponoiko tiûketi ya Njeruzálem, huvó'oxeokonoke ne kutípotihiko Jesus yane pitivóko, páhoenoa íhae Masêdonea. Yutóxinoake Poûlu ra koyuhópeti, kouhápu'ikinoati ne hána'iti isóneunovi Itukó'oviti, uti xâne yara poké'e, yaneko pahukínovi Xe'éxa ivókinovovi. Éxokoamaka Poûlu ne íhae Róma ápeyea isóneu xo'ópeinoahiko.

Xapákuke ne jûdeu hokoti Jesus nóvo, ápe koyúhoti kónokea sirkunsidá kó'iyea ne xâne inúxotike, ina yusîka hokópea Jesus. Éxokoa Poûlu ya yútoeke ákoyea ákoeneye. Éxokoamaka itúkeovo vo'oku kúveovo uti Kristu ponópinovoke ûti nonékuke Itukó'oviti, kutí'inokemakamo vonopâti natíxokuke vanúkeke, kene haina vo'oku vitúkea páhoenovi yútoe Muîse. Yokómomapihi ne yutoéti inuxínoati ne Ngâlata, yútoemaka Poûlu, vo'oku koúhapu'ikinovimaka koêku ne sirkunsidá koêti.

Anéye iháxakexoku kápituluhiko ya koyúhope Rómanu:

1.1 yonoti 1.15: turi yútoe Poûlu yuhoíkoti íhae Róma
1.16 yonoti 3.20: pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti xâne, jûdeu koánemaka ákoti itukápa
3.21 yonoti 4.25: koítovovi Itukó'oviti yane pahúnevo ûti vo'oku kúveovo uti Kristu yoko ítukeinovi ya kuruhúke, kene haîna vo'oku sirkunsidá kó'iyea ûti, itukovo vo'oku hókea uti yútoe Muîse.
5.1 yonoti 8.39: vinamápone xoko Kristu
9.1 yonoti 11.36: kotíxoponoa Poûlu ákoyea axú'ina hokoti Kristu xapákuke jûdeu, itea éxoa símeovoikomo káxe hokópeahikomo.
12.1 yonoti 15.13: ahá'inoa Itukó'oviti itúkea ne hokoti Jesus
15.14 yonoti 16.27: íkopovope Poûlu

Turi yútoe

1 1 Yundóxinopinoe, undi Poûlu, undi ovoxe Jesus Kristu. Koati undi iháxiu Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xâne. Haxákonumaka Itukó'oviti indúkeovo koyuhoâti ra inámati ihíkauvoti ítuke. 2 Yoko

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

enepora inámati ihíkauvoti ukeâti xokóyoke, koyúhoane Itukó'oviti
mekúke ápeyeamo. Anêko sasá'itike emó'u xoko yútoe porófeta,
enepohikone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke 3 koyuhoâti koêku ne
Xe'exa Itukó'oviti. Yoko enepo ikútipasikoponovovi ne Xe'exa Itukó'oviti
yaneko símeaku yara kúveu mêum, xapa ámoripono Ndávi, teyonéti
nâti mekúke, úkea. 4 Koati hána'iti koúhapu'ikeokono itúkeovoxo Xe'exa
Itukó'oviti ne Vúnae Jesus Kristu, yaneko exépukopeaku ukópea xapa
ivokóvoti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 5 Koati vo'oku ítuke
Jesus kóseanayeonu Itukó'oviti, porexónuti indúkeovo ápostulu ya
iháke. Koane poréxonumaka ngoyúhoyea emó'u xapa xâne, enepone uhá
koeti ákoti itukapu jûdeu, motovâti kúveovo Xe'exa Itukó'oviti koane
hokópeamaka. 6 Yoko yanêkomaka xapákuke neko po'ínuhiko kuvovâti,
itínoe iháxiupo Itukó'oviti hokópea Jesus Kristu. 7 Enepora koyuhópeti,
mbahúkinoane ne uhá koeti xâne ya pítivokona Róma ákoti omotóva
okóvo Itukó'oviti, itínoe iháxiupomaka Itukó'oviti itúkeovo kasása'iupo.
Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus
Kristu yóvoheixonoe, koánemaka úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Íkoro'ixovo xoko Vúnae ne Poûlu vo'ókuke ne kutípoti Jesus ya Róma

8 Inúxotike, ya iháke Jesus Kristu, íngoro'ixovo xoko Itukó'oviti, nguvóvone,
ve'ókuke, uhá ketínoe. Vo'oku ya uhá koeti kúveu mêum, anêko koyuhoâti
kixeku kitípinenoe Kristu. 9 Yoko Itukó'oviti, enepone ngurí'okovoke, enepone
heru'ó ngíxonemaka omínjone indúkea ítukexeonuke, ngoyuhoâti ra inámati
ihíkauvoti omínovike Xe'éxa, éxoa itúkeovo koati kaná'uti ákoyea ânga
indúkinopinoe orásaum. 10 Kóyekune émbemea Itukó'oviti míhe'okinonumo
onjéne noínjoponeopi yara koeku kó'oyene, itukapu ahá'inonu. 11 Koati
yupihóvotine ngahá'ayea noínjoponeopinoe, motovâti omínombi unako kêku
ikéneke Itukó'oviti, kutí'inokemo kexunákovoti ikéneke Vúnae koeku nzímea
xepákuke. 12 Hara ngíxo, mani ngahá'ayea kutikokó kó'iyea kóxunakeovo ûti
ikéneke, koeku ámbeyea xepákukenoe, ngoxunákovoti ikéneke Kristu vo'oku
kixeku kívivo Vúnae, koêkumaka kéxunakivo vo'oku ngixoku ngúveova.
13 Ngahá'amaka yéxi, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, enó'iyea ngahá'ayea mbíhea
xepákuke, itea tukú koeti kó'oyene, ako tôpi itopónuti. Mani ngaha'âti
ápeyeamaka eho ngo'ítukeino Vúnae xepákukenoe, kuteâti koeku ápeyea
xapákuke po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu po'íke ongóponoku. 14 Vo'oku
koati apêti ítukexeonuke Itukó'oviti, nóngone indúkea. Énomone ne ngoyúhoyea
emó'u xapákuke uhá koeti xâne. Haina pohúneti xapa xâne hána'iti ihíkaxovoti
kuteâti ne ngerêkuhiko, itea koánemaka xapa xâne ákoti akutêa. Hainámaka
pohúneti xapa xâne ko'éxoneti, itea koánemaka xapa xâne ákoti éxone.
15 Énomone ú'uso ngóyeino ngoyúhoyeamaka ne inámati ihíkauvoti ukeâti xoko
Itukó'oviti xepákuke, itínoe íhae Róma. 16 Ako ndeína ngoyúhoyea ra inámati
ihíkauvoti omínovike Jesus, vo'oku koati xunako Itukó'oviti nê'e koíteovo xâne

ya pahúnevo, koêkuti kutipoâti. Énomone koéneye xapákuke jûdeu inúxotike,
koánemaka xapákuke po'ínuhiko xâne ákoti itukápa. 17 Vo'oku yane inámati
ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti, koúhapu'ikovo ponópeovi Itukó'oviti nonékuke
koeku kúveova ûti. Yoko ukeâti tûri tukú koeti hunókokuke, konókoti kúveova
ûti, kuteâtimaka koeku yutóxeovo emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:
"Enepone xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, enepone kuvovâti,
itopónoatimo ne inámati apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti" kôe.

Koati váhere kixoku itúkeovo ne uhá koeti xâne

18 Itea xoko Itukó'oviti vanúkeke úkea ipíhoponeokonokemo ne uhá koeti
xâne yara kúveu mêum ákoti teyâ ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti,
koánehikomaka ne xâne vaheréxoti kixoku itúkeovo, enepohikone itopâtimaka
ne po'ínuhiko xâne éxea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti vo'oku
váhere kixoku itúkeovo. 19 Kó'inokeneye, vo'oku enepone kixóvoku Itukó'oviti
motovâti éxeokono xapa xâne, ú'uhapu'i kóye vo'oku koúhapu'ikinoanehiko
Itukó'oviti ne xanéhiko yara kúveu mêum. 20 Enepone kixóvoku Itukó'oviti
ákoti inixoâti, kuteâti ákoyea uké'eyeaku xunáko, koane itúkeova ne hána'iti
teyonéti Itukó'oviti, koati iyúseoti ukeátine inâ apê ra mêum, vo'ókuke ne uhá
koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti. Énomone ákoino pó'onexeovoke xanéhiko
nonékuke Itukó'oviti. 21 Éxoahiko ápeyea Itukó'oviti, itea ako téyahiko, kuteâti
mani nókone kíxeokono koeku itúkeova ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Ákomaka
íkara'ixinapahiko, itea hahakú koénehiko isóneu vo'oku aínovo koekúti ákoti
itóponone ovêa isóneuke. 22 Vo'oku íkutixapeovohiko ko'éxoneti, énomone
itúkinovo xâne ákoti isóneu. 23 Ya koêkuni kahána'ikea ne êno hána'iti ihayú'iuti
Itukó'oviti ákoti hunókoku, ainovó koene ipunéti, okovo xâne vekotimo pevótike
iháyu'iko, yoko ipunéti okovo hó'openo ôti, koane okovo po'ínuhiko hó'openo
koaturu koeti hêve, yoko hó'openo há koêti poké'eke yoneâti hûra. 24 Vo'oku
kixóvokuhiko, síkoane Itukó'oviti koésayu'ixopeovohiko yane itúkea váhere
âha itúkea, koane ikópiti'ikopeokoko, koane kóteyokeokoko mûyo yane váhere
kixókokokuhiko. 25 Koati kurikoâtihiko hókea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko
Itukó'oviti, hokópoti kixovókuti ákoti akaná'u. Ainovó koe koéxokeu Itukó'oviti
hokópohiko, koane énomone iháyu'iko ya koêkuni itúkeovo Itukó'oviti iháyu'iko,
poéhane itukóvo pahúkoti apé kó'iyea uhá koeti koekúti, poéhanemaka motokêa
iháyu'ikeokono ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoyeneye.
26 Vo'oku kó'iyeaneye kixoku itúkeovo ne xanéhiko yara kúveu mêum, sikó
kíxoane Itukó'oviti itúkea váhere úhepune mûyo, koeku koésayu'ixeahiko
kixoku itúkeovo ikoyénoxopovokokoti. Vo'oku muhíkinova ne senóhiko
xapákuke, ya koêkuni itúkeovo hóyeno ko'íma, kuteâti kixoku itúkeovo uhá
koeti ko'ímati, kópoe'akoa ne kixoku itúkeovohiko, iko'ímaxopovotine po'i
sêno. 27 Kúteanemaka kixoku itúkeovo ne hóyenohiko. Enepone kóyenoyea
sêno kuteâti kixoku itúkeovo uhá koeti koyénoti, kurí kíxoanehiko. Ainovó
koéne po'i hóyeno oyókopone, koane kóyenopeokokohiko. Koati yupihóvotine

ikópiti'ikopeokoko koeku ikóyenoxopeovokoko. Yoko koati motokeâti nekôyohiko
namúkopea koxé'ukene ne ehopo ítuke, ésa'i ne váhere kixoku itúkeovo.
28 Enepone xanéhiko yara kúveu mêum, vo'oku ínixea ákoyea itúkovoke
ne éxea Itukó'oviti, sikó kíxoane Itukó'oviti hókea ne váhere isóneu,
koane itúkea koekúti mani ákoti omotóva itúkeokono. 29 Aínovo xâne
itúkotihiko uhá koeti kó'iyeovoku váhere kixovókuti, vaheréxinoatimaka
ítuke ne po'ínuhiko xâne. Koatíhikomaka ipupákinoti isóneu kahá'ayea
tiûketi, koane áhatimaka váherexea ítuke yoko poé'aino isóneu
po'ínuhiko xâne vo'oku iyókeova ítukevo. Koatíhikomaka koépekenati,
koane áhatimaka okópea po'ínuhiko xâne, koane semékekexea. Koati
úhepetinoahikomaka itúkea váhere, koane itúkea xêti po'ínuhiko xâne
itukóheyeati koêku, 30 koane ikópiti'ikeamaka îha. Koatíhikomaka puvoti
Itukó'oviti, koane kapayásokinovokokoti. Koati ikútixapovotihikomaka
únati ya po'ínuhiko xâne, koane áhati iháyu'ikopeovo. Ákomaka tôpi
kixoku isóneu kahá'ayea itúkea váhere. Ákohikomaka akútipo há'a
yoko êno. 31 Aínovohikomaka xâne ákoti isóneu. Ákomaka kaúsaka
emó'u enepo apê yûho. Ako ápahuina xâne ítupa'ikonehiko, muhíkinova
koati êno yoko há'a. Koati ákoti xâne kóseanane. 32 Upánini exo yuho
Itukó'oviti motókeyea yonópea ipihóponovokutike ne xâne koetíneye
ítuke, itea kóyeane váherexeahiko ítuke. Haina póhutine, itea
ínixeahikomaka unáko ne po'ínuhiko xâne koetíneye kixoku itúkeovo.

Aínovo pahukóvoti, jûdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne

2 1 Énomone ngó'ino: Iti húketi isóneuno po'ínuhiko xâne, inixeâti ákoyea
aúnati, neíxapu. Yusíkoti itíkivo ákoti apayáso, áko'o koati teyonéti, kóyeane
ákoyeamo pé'onexivoke nonékuke Itukó'oviti. Vo'oku koeku kó'iyeaneye iséneuno
po'ínuhiko xâne, koati kixepóvoti, koati keyuhópovotimaka ákoyea yaúnati vo'oku
ápemaka ítike kuteâti ne ínixene ákoyea aúnati xoko po'ínuhiko xâne. 2 Véxoa
itúkeovo koati ponóvoti ne Itukó'oviti enepomo ipihápana xâne vaheréxoti kixoku
itúkeovo. 3 Koeku ínixi ákoyea aúnati ne xâne koetíneye pahúnevo, ápeikopo oxéne
ítivoamo ne ipíhoponope Itukó'oviti koeku itíkimaka koekútihiko kuteâti? 4 Áko'o,
kó'inokenemeaye iséneuno po'ínuhiko xâne vo'oku ákoyea itíkoake ne êno hána'iti
seánakovi Itukó'oviti ákoti imaíkinapu xâne koane ákoti imáxapuvi. Ákoikopo
yéxa itúkeovo koseánapiti Itukó'oviti vo'oku kahá'ainopi ikétivexi iséneuke koane
kiríkopi váhere kixeku itíkivo? 5 Itea koeku itíkivo xâne koati tiú'iti omíxone
koane ákoyeamaka ikétivexa iséneuke ne váhere ítike, inamá'axone kuri'úxovo ne
metókeinoke ipíheponikonomo yaneko káxe simapúne ipíhoponope Itukó'oviti,
enepo kauhápu'ikakanane ne koati ponóvoti kíxoaku ipíhoponea ne xâne
pahukóvoti. 6 Vo'oku hane exôa kíxoakumo Itukó'oviti yuhaíkapane ne póhutihiko
xâne, enepone kixoku itúkeovo yâye yara poké'e. 7 Porexoâtimo Itukó'oviti ne
inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko xâne ixómotihiko koxuná'ixovo itúkea
únati, enepohikone kaha'âtimaka itóponea ne êno yupihóvoti unako koépokumo

ya xoko Itukó'oviti yoko kahána'ikeokonomo ya xokóyoke ákotinemo uké'eyeaku.
8 Itea enepohikone xâne póhutine unako koêku yuíxovo, ákoti akutípoa ne kaná'uti
kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane áhatimaka váherexea kixoku itúkeovo,
kotívetimo kíxoaku Itukó'oviti ipihápananehiko. 9 Koati kotívetimo koêku epó'oxo
koati hána'itimo tiveko kixókonoku ne uhá koeti xâne itúkoti váhere. Énomonemo
koéneye inúxotike xapa jûdeu, koánemaka xapa uhá koeti po'i kó'iyeovoku
xâne. 10 Itea enepohikone xâne itúkoti únati, yupihóvotimo unako koépoku
xoko Itukó'oviti, koane kahaná'ikokonotimo ya xokóyoke, yoko hána'itimakamo
úhepeko isóneu ukeâti xoko Vúnae. Koati énomonemo koéneye inúxotike xapa
jûdeu, koánemaka xapa uhá koeti po'i kó'iyeovoku xâne, 11 vo'oku nonékuke
Itukó'oviti kutíkokone uhá koeti xâne.
12 Yanê'e, uhá koeti xâne itúkoti váhere ákoti exâ koêku ne yutoéti yane
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, ákomakamo veínakana neko yutoéti
yúhoikopeokono, pahukápakanane ipihóponovokutike. Kene uhá koeti xâne
itúkoti váhere exoâti ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti, koati énomonemo
veínokono yuhaíkapakanane. 13 Vo'oku haina xâne pohúneti kamokenó
kixoâti ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse ponopóvo nonékuke
Itukó'oviti, itea koati xâne itukoâti ne ponopóvo nonékuke. 14 Enepone
po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, ákoti exâ ne Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse, enepo eopâhiko ya xokóyoke kónokea pónea kixoku itúkeovo,
kuteâtimaka koêku ne páhoenokono xâne itúkea yane Ponóvoti Kixovókuti,
yusíkoti ákoyea éxa neko yútoe Muîse, itea kóyeane kutí kó'iyea apêti
xokóyoke, vo'oku eópea ya xokóyoke kónokea pónea kixoku itúkeovo. 15 Yane
enepone isóneu ápeyea ponóvoti koekúti nókone itúkea, kutí kó'inoa ne
yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. Iyúseo kó'iyeaneye vo'ókuke
neko isóneu kónokea pónea kixoku itúkeovo. Epó'oxo éxoa ya xokóyokene
enepo pahukóvo koánemaka tokopóvo ítuke. 16 Yoko énomonemakamo
koéneye yaneko káxe enepo parexâne Itukó'oviti ne Kristu Jesus éxokopea
yonópoku ne xanéhiko vo'oku kixoku itúkeovohiko, koánemaka vo'oku
kixoku ko'ísoneuyea ákoti po'i exoâti, kuteâtimaka koêku yane inámati
ihíkauvoti ukeâti xoko Itukó'oviti ngoyúhone xapa xâne.

Ako pó'onexeovoke ne jûdeuhiko nonékuke Itukó'oviti

17 Itínoe jûdeu, koati kixoâtinoe itúkeovo vo'oku hé'e, enepone
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, ápeinoke sesá'iko nonékuke Itukó'oviti.
Koatímaka yéyexovope ne héki Itukó'oviti, 18 koane yéxi ahá'inopi
Itukó'oviti, koánemaka ne koati únatinoe kixovókuti íhikaxopike ne
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. 19 Koatímaka inixépovoti itíkivonoe
hirikoâti ponóvotike xêne ne xâne kutí koeti komítiti, koane keuhápu'ikoti
xâne ovoti hahákutike. 20 Itínoemaka ihíkaxoati emo'u Itukó'oviti ne xâne
ákoti éxoneya, koáne ne inámatiko xâne, vo'oku ápeyea xepákuke ne
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, poéheve ne exóneti koáne ne kaná'uti

kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. 21 Iti ihíkaxoti po'ínuhiko xâne, mani
kenokoâti íhikexopivoa inúxotike ne ihíkauvoti íhikexone. Iti ihíkaxoti
po'ínuhiko xâne ákoyea améxa, hainá'ikopomea itíkoti kuteâti nê'e?
22 Keyúhoinomaka po'ínuhiko xâne ákoyea yusíka kapíneyea xâne ákoti
itukapu koati múxone. Kene îti, hainá'ikopomea itíkoti kuteâti nê'e?
Koati ketirínateoxo ne hokonéti, ítuke vo'u xâne ákoti itukápa ne koati
kaná'uti Itukó'oviti. Itea peréxomea Itukó'oviti nékone peréxi? áko'o
kutí koe yoméxoti mani kîrepino Itukó'oviti. 23 Iti itukoâti éyexovope
yéxi ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, hainá'ikopomea itíne
kutí'inoke koyuhókonoti ákoyea aúnati ne ítuke Itukó'oviti vo'oku ápeyea
váhere ítike ákoti hakâ ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti vitúkea?
24 Énomonemaka kuteâti koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, koêti:
"Vo'oku váhere ítikenoe, koémoke'ekono ne iha Itukó'oviti xapákuke ne
po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu" koêti.
25 Enepone hénaxovope itíkivo xanena Itukó'oviti yane sirkunsidá ké'iyi, itínoe
jûdeu, koati apêti itópoinopike enepo itikâ ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti
vitúkea yane yútoe Muîse. Itea enepo hákoti itikôa, ákone itópoinopike
sirkunsidá ké'iyi, epó'oxo kutí ketímo xâne ákoti sirkunsidá akôe, enepohikone
ákoti ne hoénaxovope itúkeovo xanena Itukó'oviti koxé'uke. 26 Kene ne xâne
ákoti itukapu jûdeu, enepohikone ákoti sirkunsidá akôe, enepo itukâ kuteâti
ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, hainá'ikopo kutipasí koâti
ne xâne apêti hoénaxovope koxé'uke itúkeovo xanena Itukó'oviti, enepone
sirkunsidá koêti? Hainâra koéneye. 27 Epó'oxo enepohikone xâne ákoti itukapu
jûdeu, ákotihiko sirkunsidá akôe, itukovo énomonehiko itukôa kuteâti ne yutoéti
yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, yane koati kouhápu'ikotihiko itíkivo
pahukóvoti, itínoe jûdeu. Vo'oku upánini ápeyea hé'e, enepone yútoe Muîse,
koane upánini itíkivo xâne sirkunsidá koêti, itea kóyeane itíkivo pahukóvoti
vo'oku ákoyea itíka neko páhoenopi itíki yútoeke Muîse. 28 Vo'oku enepone
koati kaná'uti itúkeovo jûdeu ne xâne, haîna koxé'uke óva. Koáne ne koati
kaná'uti sirkunsidá kó'iyea ne xâne, hainámaka mótokike óva. 29 Itea enepone
itúkeovo koati kaná'uti jûdeu ne xâne, hane exôa oveâti isóneuke. Kúteanemaka
koêku ne koati kaná'uti sirkunsidá kó'iyea ne xâne, koati isóneukemaka óva,
koekúti itúkinoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kene haina koxé'uke óvo ne
hoénaxovope itúkeovo xanena Itukó'oviti kuteâti koêku yane yútoe Muîse. Yoko
enepone xâne koetíneye ne sirkunsidá kó'iyea, Itukó'oviti koyuhó'iyeamo unako
koêku kene haina xoko xâne yara kúveu mêum úkea ne iháyu'ikeokono.

3 1 Koeku kó'iyeaneye, unatíneikopomea koeku jûdeu ya po'ínuhiko xâne?
áko'o ápeikopomea itópoinoake sirkunsidá kó'iyeahiko? koetímeamo
isóneu po'i xâne. 2 Êm, koati hána'iti itópoinoake, koane ákomaka tôpi koeku
kó'inokeneye. Vo'oku énomonehiko itukóvo inúxoti íkamoake Itukó'oviti
emó'u. 3 Kene ne jûdeuhiko ákoti akutípoa? Hainámea vo'oku ákoyea
akútipoahiko, ákoinoke oxéne koúsokeovo neko yuhó'inoahiko Itukó'oviti?

koetímeamo isóneunoa po'i xâne. 4 Ako kalíhuina. Yusíkoti itúkeovo
semékenovo'iti ne uhá koeti xâne, itea ako ákoeneye ne Itukó'oviti. Koati
kaná'uti ne yûho, kuteâtimaka kó'iyea emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> "Maka iyúseane itíkivo koati ponóvoti ya uhá koeti yiûho, koane
> aûrapu'inemaka itúkeovo koati sasá'iti ne ítike enepo áva inixoâti
> poé'ayea ne itíkivo" koêti.

Sâramu 51.4

5 Itea itukovo vo'oku pahúnevo ûti inamá'axoinoke urapú'i itúkeovo
koati ponóvoti kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti, namo koéneikopoye?
Ákonimea itúkapu koati pahukóvoti ne Itukó'oviti enepo ipihápanavi?
(Yoko enepora yûnzo, koati kuteâti ko'ísoneuyea ûti, uti xâne ákoti
ponóvoku isóneu.) 6 Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Eneponi akoéneye, ákoni
oxéne yúhoikopeovimo ne Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo.
7 Itukovo inamá'axoti iyusêo itípanevo Itukó'oviti koane itúkeovo koati êno
hána'iti ihayú'iuti vo'oku nzemékekexea, yusíkoikopo ipíhoponeonu vo'ókuke?
koetímeamo isóneunoa po'i xâne. 8 Eneponi akoéneye, mani motovâti kó'iyea
ûti: "Vitúkaikopo váhere maka iyúseaneoxo sasá'iko ne Itukó'oviti" mani koêti
ûti. Yoko koati énomone koéneye yûho ne itukóheotihiko ngoêku, koyúhoti
kó'iyeaneye ne yûnzo xapa xâne. Enepohikone xâne koetíneye yûho, koati
motokeâtimo ne kixókonoku ipihápananehiko Itukó'oviti.

Pahukóvoti ne uhá koeti xâne nonékuke Itukó'oviti

9 Ná'ikopomo kó'eye visóneunoa râ'a? Utí'ikopo unatî koêku, uti
jûdeu, ya po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu? Ako kalíhuina, vo'oku
énjokopeanenoe yara yúndoe itúkeovo pahukóvoti ne uhá koeti xâne,
jûdeuhiko koánemaka xâne ákoti itukápa, 10 kuteâtimaka kó'iyea ne
yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> "Ako xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti. Ako ápahuina xâne koetíneye
> nonékuke. 11 Ákomaka xâne iyukínovati isóneu ne kaná'uti kixovókuti.
> Ákomaka oposíkoati ahí'okeova ne Itukó'oviti. 12 Itávohikone uhá
> koêti. Uhá koénehikomaka koésayu'ixopeovo. Ako xâne únati ítuke
> nonékuke Itukó'oviti. Ako ápahuina xâne koetíneye ítuke nonékuke."

Sâramu 14.1-3

13 "Enepone emó'u ipuhíkeati pahákukehiko, aínovo ákoti aunáti,
kuteâti koeku hehé'iyea ihópune imuyúkoti ukeâti ekóxovokuke
enepo imihé'oko. Koatíhiko semékenovo'iti yoko aúpu'ikenati.
Enepone yuhóhiko, kutí koe vénenuna koati ipúhokovoti koéxoe."

Sâramu 5.9; 140.3

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

14 “Koatíhikomaka íhakenati, epó'oxo aínovo koati kotíveti emo'úti
koyúho.”

Sâramu 10.7

15 “Kene hêve, ú'uso kóyemaka píhea xoko motovâti óko'okea koane
koépekea. 16 Koêkuti vékoku, poéhane koésayu'ixea koeku po'ínuhiko
xâne koane omínoa kotíveti koekúti. 17 Ákohiko exa óvoheixea
kásatike isoneûti. Poéhane ipúhonevo yoko púvea po'i xâne éxo.”

Izâiya 59.7-8

18 “Ákohikomaka teya Itukó'oviti” kôe.

Sâramu 36.1

19 Yoko uhá koêti ne yutoéti ovâti ne Ponóvoti Kixovókuti emó'uke
Itukó'oviti, véxoa itúkeovo xâne hokoâti neko yutoéti kíxo. Ákoikopo
ápahuina xâne apêti pó'onexeovoke nonékuke neko yutoéti. Aínovo
koati motokeâti ipíhoponeokono. 20 Iyúseoneikopo ákoyea ápahuina xâne
ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítone itúkea, koeku hókea neko
yutoéti Ponóvotike Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti, vo'oku énomone
exóko xâne itúkeovo pahukóvotihiko.

Vo'oku kúveovo uti Kristu, koítovovi Itukó'oviti yane pahúnevo ûti

21 Itea koúhapu'ikoane Itukó'oviti kíxoaku ponópea ne xanéhiko, ákoti
itukapu vo'oku hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. Yoko
koyúhoamaka Muîse koane po'ínuhiko porófeta mekúke koêku ra koekúti ya
yútoekehiko. 22 Énomone ne kíxoaku Itukó'oviti ponópea ne xâne nonékuke
vo'oku kúveovohiko Jesus Kristu. Yoko énomone koéneye xoko uhá koeti
koêkuti xâne kuvovâti, vo'oku ako poé'aku xâne nonékuke Itukó'oviti,
kutíkokone uhá koêti. 23 Koati pahukóvoti ne uhá koeti xâne koane kónokea
ne êno hána'iti ihayú'iuti itípanevo Itukó'oviti xokóyoke. 24 Itea poréxoa
Itukó'oviti ponópeovo ne xâne nonékuke ya hána'iti seánakoa, ákotimaka
ésa'ixoake, vo'oku kixó'oviku Kristu Jesus koíteovovi ya pahúnevo ûti.
25 Koati Kristu itukóvo noívokoe Itukó'oviti óvokeovo itína kuruhúke, koane
poréxopea ésa'i itúyopea pahúnevo ûti. Yoko poéhane kutípea ûti konokóvo.
Kixínoakeneye Itukó'oviti, koati kouhápu'ikoati póneovo ne kixoku itúkeovo
yaneko koseána xanéhiko pahukóvoti yanekôyoke enepo akô'o ipihápana.
26 Kene kó'oyene vo'ókumaka ítukeinovi Kristu, koúhapu'ikoamaka póneovo
ne kixoku itúkeovo. Énomone kutí'inoke iyúseoti itúkeovo koati ponóvoti,
koane itúkeovo énomonemaka ponopâ ne xanéhiko kuvóvoti Jesus.
27 Ápeikopo oxene xâne iháyu'ikopeovo nonékuke Itukó'oviti? Ako kalíhuina.
Koatímea vo'ókuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse kó'inokeneye? Áko'o,
haîna vo'ókuke nê'e, itea koati vo'ókuke po'i Ponóvoti Kixovókuti, enepone
kixó'oviku Itukó'oviti ponopó'oviti vo'oku kúveovo uti Kristu. 28 Noíxoaneikopo

ûti itúkeovo vo'oku kúveovo Kristu ne xâne ponópinovo nonékuke Itukó'oviti,
kene haina vo'oku itúkea páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. 29 Enepone
Itukó'oviti, poéhanemea jûdeuhiko itukoa kuvóvone? Hainá'ikopomaka
kuvóvone po'ínumaka xâne ákoti itukapu jûdeu? Hainâra, koatímaka kuvóvone
xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. 30 Vo'oku ako apí'a ne Itukó'oviti. Poéhaxo, yoko
énomone ponopâ ne jûdeuhiko, enepohikone sirkunsidá koêti vo'oku kúveova.
Énomonemaka ponopâ ne po'ínumaka xâne ákoti itukapu jûdeu, enepohikone
ákoti sirkunsidá akôe, koêkumaka itúkeovo kuvovâti. 31 Ávaina hako inixôa
po'ínuhiko xâne kutí kó'iyea ákotine itúkovoke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe
Muîse, vo'oku koyúhoyea ûti kónokea itúkeovo Kristu kuvóvo ûti. Ako kalíhuina!
Itea vo'oku kúveovo uti Kristu, koati énomone kutí'inoke vikaná'uxoati vitúkea
páhoenovi vitúkea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse.

Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ponínovo ne Âbraum

4 1 Enepone voxú'ikene Âbraum, uti jûdeu, ná'ikopo kó'eye yuho ûti
vo'oku itóponone ikéneke Itukó'oviti? 2 Eneponi itukapu vo'oku
kixoku itúkeovo ponínovo ne Âbraum, mani apêti oxéne iháyu'ikopeovo,
itea ako ákoeneye nonékuke Itukó'oviti. 3 Vo'oku hara kôe ya emó'uke
Itukó'oviti vo'ókuke: “Koati kuvóvoti Itukó'oviti ne Âbraum ínixinoake
Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke” kôe. 4 Enepone xâne ko'ítuketi,
koati apêti námoepo. Haina ípara ne námoepo, itea koati konokoâti
namúkea ne ésa'i ko'ítukeyea. 5 Kene enepone xâne ákoti oko'ítuke itea
kuvóvoti Itukó'oviti, poéhane motovâ ponópea xâne pahukóvoti, énomone
ínixo Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke vo'oku kúveova. 6 Yoko
énomonemaka koéneye yuho Ndávi mekúke enepo koyuhôa itúkeovo
koati únati koêku ne xâne ínixone Itukó'oviti ponópeovo nonékuke ákoti
itukapu vo'oku ítone itúkea. 7 Yoko énomone ne emo'úti koêti:

> “Koati únati koêku ne xâne ituyôpotine váhere ítuke, enepohikomakane
> sasa'ípotine pahúnevo. 8 Koati únati koêku ne xâne ínixone Itukó'oviti
> ákoyeane okónoko ipíhoponeokono vo'oku pahúnevo” koêti.

Sâramu 32.1-2

9 Enepone xâne únati koeku nonékuke Itukó'oviti, kutíyaneikopo?
Poéhanemea jûdeu, enepohikone sirkunsidá koêti apêti hoénaxovope koxé'uke
itúkeovo xanena Itukó'oviti? ákoʼo, po'ímaka xâne ákoti itukapu jûdeu,
ákotimaka sirkunsidá akôe. Vo'oku ínati ngoyuhoâmeku koêku ra yutoéti
emó'uke Itukó'oviti koêti: “Vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Âbraum, ínixinoake
Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke” koêti. 10 Ná'ikopo kixóvoye ne
Âbraum inixôa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke? Sirkunsidá koéne
yanekôyoke? ákoʼo âvo. Koati énomone yaneko káxehiko avôʼo ne sirkunsidá
kó'iyea xâne. Koati âvoti sirkunsidá akôe ne Âbraum yanekôyoke. 11 Enepo
sirkunsidá kó'inoke ne Âbraum ikénepoke, koati hoénaxovope itúkeovone

ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova. Enepone kúveovo Itukó'oviti inuxô ina sirkunsidá kôe. Énomone koéneye motovâti itúkeovo Âbraum itukóvo turi uhá koeti po'ínuhiko kuvóvoti Itukó'oviti, upánini ákoyeahiko sirkunsidá ákoe, motovâtimaka ínixeokonohiko itúkeovo ponóvoti nonékuke Itukó'oviti. 12 Koáne énomonemaka itukóvo úkeaku ne xâne sirkunsidá koêti. Itea enepohikone sirkunsidá koêti ngíxone, haîna ne xâne pohúneti apêti koxé'uke hoénaxovope itúkeovo xanena Itukó'oviti, itea enepone koati kaná'uti sirkunsidá koêti, énomone ne xâne kuvóvoti Itukó'oviti kuteâti kíxoaku Âbraum kúveova yaneko avô'o sirkunsidá akôe. Yoko koati kaná'uti itúkeovo ha'a ûti ne Âbraum koeku kúveovomaka uti Itukó'oviti.

Vo'oku kúveova Âbraum, énomone koúsokinoa Itukó'oviti yuhó'inoa

13 Haina vo'oku hókeahiko Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse ne Âbraum yoko amósenopono, itúkinoa Itukó'oviti ne yûho, enepone koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne ko'íparayeamo uhá koeti koekúti yara kúveu mêum. Itea koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti koane ínixeokono ponóvoko nonékuke kó'inokeneye. 14 Enepone xâne kíxone Itukó'oviti enepo koyuhôa ápeyeamo ípara, eneponi itukapu xâne ihuínovoti ponópeovo nonékuke vo'oku hókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, yane ákoni itúkapu vo'oku kúveovo Itukó'oviti koúsokinokono yuhó'inoa, koane ákoni itúkapu xunako yuho Itukó'oviti kousókinoa. Énomone neko yûho ákoti aukápapu ikéne. 15 Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, exoko xâne pahúnevo koane koúhapu'ikinoa kónokea ipíhoponeokono vo'ókuke. Vo'oku koeku ákoyea páhoenokono xâne itúkea kuteâti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, ákomaka oxéne pahúkeovo ne xâne.

16 Énomone kónokino itúkeovo ukeâti kúveovo uti Itukó'oviti koúsokeovo xoko ûti neko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Âbraum mekúke, motovâti itúkeovomaka ya seánakovike Itukó'oviti koúsokeovo, koane motovâtimaka ákoyea oxéne ákoyeamo kaúsakapu neko yûho xapákuke uhá koeti amósenoponomo Âbraum. Haina póhutine neko amósenoponomo jûdeuhiko, enepone hokoâti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, itea koánemaka neko kuvóvoti Itukó'oviti kuteâti Âbraum mekúke, vo'oku koati énomone ne ha'a uhá koeti ûti, uti kuvóvoti Itukó'oviti.
17 Yoko énomonemaka kuteâti koêku emó'uke Itukó'oviti vo'oku Âbraum, enepone koêti: "Mborexópitimo itíkivo úkeaku ákoti yumaxápu kó'iyeovoku xâne" koêti. Yoko hane koyuhó'inoa, Itukó'oviti, kuvóvone Âbraum, enepone koexépukopoti ivokóvotihiko, enepone pahúkotimaka apé kó'iyea koekútihiko akó'oti yanekôyo.
18 Upánini kutí koe ákoti oxéne koúsokeovo neko yuhó'inokono, itea koâti kutipoâti Âbraum koúsokeovomo ne kúxoixone. Énomone itúkinovo úkeaku ákoti yumaxápu kó'iyeovoku xâne ne Âbraum, kuteâti yuhó'inoa Itukó'oviti, enepone koêti: "Énomonemo koéneye ákoyea yumáxapu ne yamósenoponomo" koêti.
19 Yoko komomópovo ne Âbraum, noíxoane ákoyeane xunako koxé'u, koane yé'ekeane póhuti séndu xoénaena, koane hóvenoxeane ne Sâra, enepone yêno, itea

kóyeane ákoyea kamúya'ika isóneu kúveovo Itukó'oviti. 20 “Kaná'utiperameamo?”
ako ákoe isóneunoa neko yuhó'inoa Itukó'oviti. Haina ákoti akutípoa, itea vo'oku
kúveovo Itukó'oviti, inamá'axo koxuná'ixovo ikéneke koane iháyu'ikeamaka
Itukó'oviti. 21 Koati exoâti Âbraum ápeyea xunako Itukó'oviti koúsokea neko
yuhó'inoa. 22 Yoko vo'oku kúveova Âbraum, ínixoa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti
nonékuke. 23 Enepone “ínixoa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti” koêti, haina póhutine
Âbraum kíxo, 24 itea koati utímaka kíxo, uti kuvóvoti Itukó'oviti, enepone
koexépukopoti Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti. 25 Koati ivokínovoviti ne
Jesus kuruhúke vo'oku váherevoko ûti, koane exépukopo ukópea xapa ivokóvoti
motovâti ponópeovo ûti nonékuke Itukó'oviti.

Ponópovone ûti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova ûti

5 1 Koeku ponópeovone ûti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova ûti,
úhepepone isóneunovi Itukó'oviti vo'oku kixó'oviku Vúnae Jesus Kristu
ya kuruhúke. 2 Koati Kristu isíminovea ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti koeku
kúveova uti. Yoko títiu kóye ûti ikéneke, koane hána'itimaka elókeyea vokóvo
vo'oku kúxoixone ûti véxone koúsokeovomo, enepone kahá'inepeamo uti
Itukó'oviti ya itúkeovo hána'iti ihayú'iuti. 3 Haina póhutine nê'e, itea muhíkova
ne kotíveti koekúti vékoku ûti, elókeamaka vokóvo, vexoâti itúkeovo énomone
porexó'ovi ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koane ákoyea vaúkapapu vikéne ya
hókea uti Vúnae. 4 Kene enepone ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koane ákoyea
vaúkapapu vikéne, énomonemakamo kutí'inoke vitukóvoti xâne exoâteoxo vékea
ne uhá koeti vékoku. Kene enepone vitúkeovo exoâti vékea ne uhá koeti vékoku,
énomonemo kutí'inoke apêti kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti véxone koúsokeovomo.
5 Kene enepone ápeyea kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti kuteâti nê'e, ákomo kuxohí
víxa vo'oku ovo'ó kó'iyeovi ne páhoenovi Itukó'oviti, enepone Sasá'iti Omíxone
uha-uhá kixoâti visóneuke ne êno hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti.
6 Vo'oku yaneko vitukóvoiko xâne muyá'iti isóneu ákoti xunáko itúkea únati,
enepo simovóne koati kaxénaxeake Itukó'oviti, ivókinovovi Kristu, uti váhere
xâne. 7 Muhíkinova ne xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, ôriti ápeyea xâne
ivokínovati. Énimea ápeyea xâne koxunákovoti ivókinovo xâne koati itípakovoti.
8 Itea éxokovea Itukó'oviti kaná'uyea ne ákoyea omótovovi okóvo vo'oku
ivókinovovi Kristu yaneko vitukóvoiko xâne pahukóvoti. 9 Kó'oyene, koeku
ponópeovone ûti nonékuke vo'oku óvokinovovi itína ne Kristu ya kuruhúke,
koatímaka vo'oku Kristu víteovamakamo ne ipíhoponopemo Itukó'oviti
ipihápana xanéhiko. 10 Vo'oku uti xâne haxá koyeâti Itukó'oviti yanekôyoke
vo'oku váhere vítuke. Itea koeku kó'iyeaneyeiko ûti, unátipinovi isóneu
Itukó'oviti vo'oku ivókinovovi Xe'éxa kuruhúke. Kó'oyene koeku unátipinovine
isóneu Itukó'oviti, inamá'axonemo iyusêo vonópeamo xokóyoke vo'oku
exépukopeane ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. 11 Yoko haina póhutine nê'e, itea
hanemaka vitúko hána'iti elókeko vokóvo, Itukó'oviti yoko kixó'oviku ya xoko
Vúnae Jesus Kristu, enepone kutí'inoke unatípotine isóneunovi Itukó'oviti.

Ako akútea omínovike Âdaum ne omínovike Kristu

12 Kuteâti itúkeovo vo'oku pahúnevo neko inúxoti hóyeno turíxinovo pahunévoti
yara kúveu mêum, epó'oxo kuteâti turíxeovomaka pevóti yara kúveu mêum
vo'oku pahunévoti, énomonemaka itópoinoa pevóti ne uhá koeti xâne, vo'oku uhá
kó'iyea itúkeovo pahukóvoti. 13 Yoko tumúneke ápeyea ne Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse, ápene ne pahunévoti yara kúveu mêum. Itea yanekôyoke, ako
ipihóponoati ne xâne pahukóvoti vo'oku âvoyea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe
Muîse saya'íkoti xâne itúkea váhere. 14 Itea kóyeane ápeyea pôreu ne pahunévoti.
Énomone ne pevóti. Vo'oku ukeátine kaxena Âdaum tukú koeti kaxena Muîse, uhá
koene xâne ivókeovo, muhíkova ne xâne ákoti akutêa pahúnevo Âdaum.

Yoko enepone Âdaum, koati exókoviti koeku po'i xâne, enepone koyúhone
emo'u Itukó'oviti símeamo yara kúveu mêum, enepone Jesus Kristu. 15 Itea
koati pó'iti koeku pôreu ne pahúnevo Âdaum koáne ne hána'iti seánakovi
Itukó'oviti ákotimaka ésa'ixinoveake. Kaná'uti itóponea uhá koeti xâne ne
pevóti vo'oku pahúnevo neko inúxoti hóyeno, itea koati yupihóvoti xunáko
ne hána'iti seánako Itukó'oviti itóponea koati ênoti xâne yane hána'iti
íparaxeovike ukeâti kóseanayeovi po'i hóyeno, enepone Jesus Kristu. 16 Koane
enepone hána'iti íparaxeovike Itukó'oviti, yupihovó koénemaka xunáko yane
pahúnevo neko inúxoti hóyeno. Vo'oku kaná'uti motókeyea ipíhoponeokono
ne xâne vo'ókuke neko póhuti pahunévoti, itea kó'oyene koeku yupíheovo
xu'ínayea pahúnevo xâne, simó'ovi ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti
ponopó'oviti nonékuke. 17 Koeku itúkeovo vo'ókuke neko póhuti hóyeno koane
pahúnevo itópoinoake pevóti ne uhá koeti xâne, inamá'axonemo itukóvo
vo'oku kixó'oviku po'i hóyeno, enepone Jesus Kristu, kahá'inepinoakemo ûti
natíxea natíxokuke ákotinemo hunókoku, uti xâne iyónoaku Itukó'oviti ne ênо
hána'iti seánako, uti ikó'iparaxoakemaka ponópea nonékuke.

18 Vo'oku kuteâti koeku itóponea uhá koeti xâne ne póhuti pahunévoti,
enepone pahúnevo neko inúxoti hóyeno, motókeinoke ipíhoponeokonohiko,
kúteanemaka koeku itóponea uhá koeti xâne ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti
vo'oku póhuti ponóvoti itukéti, enepone kixó'oviku Jesus ivokínovovi,
porexó'oviti ponópeovo ûti nonékuke yoko vonópea xokóyoke ákotinemo
hunókoku. 19 Yoko kuteâtimaka koeku itúkeovo vo'ókuke neko póhuti hóyeno
koane pahúnevo itúkinovo pahukóvoti ne ákoti yumaxápu xâne, kúteanemaka
koeku itúkeovo vo'oku koévesekea ahá'inoa Itukó'oviti ne po'i hóyeno, enepone
Jesus, ákoinokemakamo yumáxapu xâne ponopóvoti nonékuke Itukó'oviti.

20 Ápeinoke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koati kouhápu'ikoati ne ênо
pahunévoti ixómoti kuri'úxovo. Itea upánini kó'iyeaneye ne pahunévoti, koati
inamá'axoti ukopónomaka ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti. 21 Yane kuteâti koeku
itúkeovo itopónoti uhá koeti xâne ne pahunévoti ominó'oviti pevóti, kúteanemaka
koeku itóponeovi ne seánakovi Itukó'oviti koane ponópeovi nonékuke, motovâti
ákoyea hunókoku vópea xoko Itukó'oviti vo'oku kixó'oviku Vúnae Jesus Kristu.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koítovovi Itukó'oviti ya pahúnevo ûti vo'oku ákoyea omótovovi okóvo

6 1 Yane namo koéneye? Yusíkoikopo vóvoheixea pahunévotike
motovâti inamá'axoyea kuri'úxinovi hána'iti seánakovi ne Itukó'oviti?
2 Ako kalíhuina! Nonékuke ne pahunévoti, kutí koene uti ivokóvoti koeku
ákoyeane xunáko xoko ûti. Ákoikopo yusíka vóvoheixea pahunévotike.
3 Koati yexoâti koêku ne váhikeovo, uhá koeti ûti ahíkovoti ya iháke Kristu
Jesus, itúkeovo kixo'êkoti xaneâtine ûti ne Kristu ya ivókeovo. 4 Koeku
kó'iyeaneye, koatímaka xané kixoâti ûti ekóxeovo yaneko ivokóvo koeku
váhikeovo ya iháke, motovâtimaka vinámapea ikéneke ya uhá koeti kixoku
vitúkeovo, kuteâti koeku inámapea ne Kristu yaneko exepúkopo ukópea
xapa ivokóvoti vo'ókuke ne êno hána'iti ihayú'iuti xunako Há'a xokóyoke.
5 Vo'oku koeku kutí kó'iyea xané kixoâti ûti ne Kristu ya ivókeovo,
poéhapoanemaka ûti xoko Kristu koeku exépukopea ukópea xapa ivokóvoti.
6 Véxoanemaka uké'exeokono ne kúxoti kixoku vitúkeovo ákoti aunáti. Kutí
koéne kuruhúxovotinemaka nê'e yaneko ivokóvo ne Kristu kuruhúke, motovâti
uké'epea itúkeovo ikó'itukeu váhere kixovókuti ne muyo ûti, koane motovâtimaka
uké'exeokono itúkeovo xunako pahunévoti exô koeku ûti. 7 Vo'oku enepone
xâne ivokóvotine, koati iteóvatine ne xunako pahunévoti. 8 Koeku kutí kó'iyea
vivokóvotine yaneko ivokóvo ne Kristu, kutípoamaka ûti vinámapeane xokóyoke.
9 Yoko véxoa ákoyeanemo ivákapu ne Kristu koeku ukópea xapa ivokóvoti,
vo'oku ákoyeane xunako pevóti xokóyoke. 10 Enepone ivókeovo ne Kristu, koati
uke'éxopoti xunako pahunévoti. Yoko koati úsotine neko ítuke yanekôyoke,
ákonemo okónokoa káyukea. Kene ne ápeyea kó'oyene ike exépukopine ukópea
xapa ivokóvoti, koati kuri'ókopovotine Itukó'oviti. 11 Énomonemaka yákoeneye.
Kutí íxea ivokóvotine neko kúxoti kixévoku ákoti aunáti. Kene ne yápeyi kó'oyene,
kuri'ó yákoe Itukó'oviti koeku héki Kristu Jesus.
12 Ákoneikopo yusíka itúkeovo váhere kixovókuti pahukô xikóyoke,
kutí'inoke mani itíkotinoe váhere úhepune miûyo. 13 Hákonoemaka
ike'ítukexoa ne iháxakexoku miûyo itíki váhere koekúti, itea kirí'akapapu
Itukó'oviti koeku itíkivo inámapoti xokóyoke, vo'oku iti kutí koeti xâne
exepúkopeatine ukópea xapa ivokóvoti. Kene ne miûyo, póhutihiko
iháxakexoku, heú íxepinamaka Itukó'oviti motovâti itúkeovo ikó'itukeu
ya únatike. 14 Hainá'ikomo pahunévoti exô kêku. Vo'oku koati seánakovi
Itukó'oviti exô kêku, kene hainá'ikomo Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse.

Konokoâti kurí'okopeova ûti ne Itukó'oviti

15 Ná'ikopomo koéneye? Koeku hainá'iyeane Ponóvoti Kixovókuti yútoe
Muîse exô koeku ûti itea itúkeovo seánakovi Itukó'oviti, “Ákoikopo yuvâti
pahúkeovo ûti!” koetímeamo isóneunoa po'i xâne. Itea ako kalíhuina!
16 Ákoikopo yéxa itúkeovo kirí'okovoke exô kêku? Itukovo kiri'ókovoti itíki
váhere kixovókuti, koatíne váhere kixovókuti exô kêku yoko iyenópokonotimo

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ipihóponovokutike vo'ókuke. Kene itukovo kiri'ókovoti Itukó'oviti itíki
ahá'inopi, hanemo itukóvo pôreu xikóyoke, ponóvoti kixeku itíkivo. 17 Itea
aínapo ákoe Itukó'oviti vo'oku upánini itúkeovo váhere kixovókuti exô kêku
yanekôyoke, kó'oyene herú kixene iséneu kitípi ne ihíkauvoti íhikexokonoke.
18 Kó'oyene koeku ítivoa ne váhere kixovókuti, itíponenoe ovoxe Itukó'oviti koati
ponóvoti kixoku itúkeovo. 19 Anéye ínzokoake ra koekúti, vo'oku mani ôriti yéxi
koêku ya hákoti ngixoáneye. Kuteâti itíkivo kutí koeti akaúti yanekôyoke koeku
yíxivo itíki váhere úhepune miûyo, koane ípihi tumúne ne váhere ítike vo'oku
itúkeovo váhere kixovókuti exô kêku, kó'oyene kirí'akapu Itukó'oviti motovâti
péni kixeku itíkivo koane itíkivo xâne koati sasá'iti nonékuke.
20 Vo'oku yanekôyoke, enepo itukóvoiko váhere kixovókuti exô kêku,
koati ákoti panâpu kixeku itíkivo. 21 Kene ne pôreu koeku ké'iyineye,
poéhane koekúti ominópitinoe tíyapana kó'oyene. Vo'oku ya hunókokuke,
koati iyonópotimo xâne ipihóponovokutike. 22 Itea kó'oyene koeku ítivoa
ne pehúnevo, itíponenoe ovoxe Itukó'oviti yoko pó'itipone pôreu xikóyoke.
Énomone ne sesá'ipi nonékuke Itukó'oviti, yoko hunókokuke itepónoatinoemo
ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti. 23 Vo'oku hara
pôreupo ne pahunévoti, iyónopea xâne ipihóponovokutike. Itea enepone koati
hána'iti íparaxeovike Itukó'oviti vo'oku ítukeinovi Vúnae Jesus Kristu ákoti
ésa'ixinoveake, énomone ne vópeamo xokóyoke ákotinemo hunókoku.

Íhokoa Poûlu koeku sêno ko'ímati ne ihíkauvoti íhikaxone

7 1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, koati é'exo kixeâti ne ponóvoti kixovókuti
nokonéti hókeokono yara kúveu mêum. Koati iyúseoti ápeyea xunáko
nê'e xoko xâne koeku ápeyeako ne xâne yara kúveu mêum. 2 Noixó íxea ne sêno
ko'ímati. Nonékuke ne yutoéti ponóvotike kixovókuti, enepone sêno ko'ímati,
koati koetínemoye itúkeova tukú koeti ivakápune ne îma. Itea ivakápune îma,
koati hunókokunemo xunáko neko yutoéti xokóyoke, enepone koyuhoâti
itúkeovo ko'ímati. 3 Yane enepo oko'ímapo po'i hóyeno koeku âvoyea ivákapu ne
îma, inixókonotimo itúkeovo aupú'ikoti îma. Itea enepo ivakápune ne îma, koati
iteóvatimo ne yutoéti koyuhoâti itúkeovo ko'ímati, epó'oxo enepo oko'ímapo,
ákonemo yuvâti. 4 Keánenoemaka, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Nonékuke ne
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, kutí koe ivekóvotine yaneko ivokínovovi ne
Kristu ya kuruhúke, motovâti ápeyea inámapoti yúnae. Énomone neko Xe'exa
Itukó'oviti, enepone exepúkopoti ukópea xapa ivokóvoti, motovâtimaka enó'iyea
únati kixoku vitúkeovo nonékuke Itukó'oviti. 5 Vo'oku enepo hokoá'iko ûti ne
vâha kíxeova ûti, kutí koéneoxo inamá'axoti koyúkokono ne váhere vâha vitúkea,
vo'ókuke ne vípikokonoke vitúkea yane Ponóvoti Kixovókuti, ina vitûko váhere.
Kene pôreupo, énomone kúxea ûti vonópea ipihóponovokutike. 6 Itea kó'oyene,
víteovane xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti iyónopeovi ipihóponovokutike, vo'oku
yaneko ivokínovovi Kristu, kutí koe vivokóvotinemaka, ákoinokene xunáko xoko
ûti neko éxoti koeku ûti nóvo. Kó'oyene, motópovane hókea ûti ne Itukó'oviti ya

inámatike koépoku ûti ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kene haîna ya kúxoti kixovókuti kuteâti koêku yaneko yutoéti Ponóvotike Kixovókuti.

Koêku ne pahunévoti nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse

7 Ná'ikopomo koéneye? Hainá'ikopomea koati váhere ne Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse? Ako kalíhuina! Itea koati kaná'uti ákoyeani énja ápeyea
mbahúnevo eneponi hákoti exókonoa neko Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse.
Vo'oku ákoni énja itúkeovo pahunévoti ne víyokeovo ítukevo po'i xâne kaha'âti
ûti vitúkopea, eneponi hákoti ne yutoéti ya Ponóvotike Kixovókuti, enepone
koêti: "Hako iyékovo ítukevo po'i xâne" koêti. 8 Koeku ápeyea ne Ponóvoti
Kixovókuti ipíkonuti indúkea váhere, kutí koéneoxo inamá'axoti koyúkokono
ne váhere ânja indúkea, kutí'inoke kuri'úxovoti ákoti tôpi kó'iyeovoku
po'ínuhiko váhere ânja indúkea. Vo'oku eneponi hákoti ne Ponóvoti Kixovókuti
ipíkoviti vitúkea váhere, ákonimaka pahúnevo ûti. 9 Yanekôyoke, avô'o enjâ ne
Ponóvoti Kixovókuti, ú'uhepe ngóye. Itea enjoâne ne ípikovike Itukó'oviti, yane
ú'uso kóyene ne váhere ânja indúkea. Yane uké'ene ne úhepeko ngóyeku koane
iyúseone mondókeyea yonómbea ipihóponovokutike. 10 Enepone páhoenokono
ûti vitúkea yane Ponóvoti Kixovókuti, mani kutí'inoke kouhé'ekokonoti
vápeyea yara kúveu mêum, itea ya hunókokuke, ainovó koe énomone iyonópo
xâne ipihóponovokutike. 11 Koati hána'iti pahúkeovo inzóneu. Ngó'inokeneye
vo'oku enepone Ponóvoti Kixovókuti ipíkoviti vitúkea váhere, kutí koéneoxo
koati énomone kuri'úxoa ne ânja indúkea ne koekútihiko ímbikovoke. Yane
kutí koe énomonemaka koepékonu koeku koúhapu'ikeamaka mondókeyea
yonómbea ipihóponovokutike vo'oku mbahúnevo.
12 Iyúseo itúkeovo koati sasá'iti ne Ponóvoti Kixovókuti. Koati
sasá'iti koane ponóvoti yoko únati ne páhoenovi Itukó'oviti ovâti.
13 Yusíkoikopo ípokeovo neko únati kixovókuti ya koekúti iyonóponuti
ipihóponovokutike? Ako kalíhuina. Koatine mbahúnevo iyonóponu
ipihóponovokutike. Itea koati únati koekúti, enepone Ponóvoti
Kixovókuti, ene veínokono koúhapu'ikeovo ne mbahúnevo. Yanê'e koati
kouhápu'ikokonoti koêku ne pahunévoti itúkeovo koekúti yupihóvoti
váherexea vo'ókuke neko yutoéti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea.

Pí'a isoneûti okopókokoti ya isóneuke xâne

14 Véxoaxo itúkeovo sasá'iti kixovókuti ukeâti xoko Itukó'oviti ne Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse. Kene ûndi, ako nzasá'iko. Koeku ákoyeamaka njunáko
indúkea únati, kutí koe ngavanévoti indúkeovo ovoxe váhere kixovókuti.
15 Ákomaka énja ngó'inokeneye, vo'oku enepone koâti ânja indúkea, ákone indúka.
Ainovó koe koekúti íninjone yupíheovo ákoyea aúnati, ákotimaka angahá'a
indúkea ne indúko. 16 Koeku indúkea ne koekútihiko ákoti angahá'a indúkea, koati
ininjoâti itúkeovo únati ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti. 17 Koeku kó'iyeaneye,
hainá'ikopo ûndi kaha'â váherexea ítuke, itea koati vo'oku ákoyea kuríkanu ne

váhere kixovókuti ú'uso koyêti njokóyoke, ene kó'inokeneye ne ngixoku indúkeovo.
18 Énjoa ákoyea ápahuina únati koekúti ya njokóyoke, hane ngíxo, enepone kúxoti
ngixóvoku avô'o ainámambo. Vo'oku anéye njokóyoke ngahá'ayea indúkea únati,
itea akó'oti njunáko indúkea. 19 Enepone únati koekúti ânja indúkea, ako indúka
nê'e. Ainovó koe koekúti ákoti aunáti, mbúvone indúkea, ne indúko. 20 Koeku
indúkea ne ákoti angahá'a indúkea, hainá'iko ûndi itukôa, itea enepone váhere
kixovókuti ovóheixoti njokóyoke, ene kixonúneye indúkinoake ne váhere koekúti.
21 Yanê'e, koeku ngahá'ayea indúkea únati, ako njunáko, vo'oku ako
kuríkanu xunáko ne váhere kixovókuti ú'uso koyêti njokóyoke. 22 Ya
inzóneuke, uhé'ekinonuti indúkea páhoenovi Itukó'oviti. 23 Itea enepone
úsotine ngixoku indúkeovo, anêko po'i exeâti koêku okopâti neko mani
ânja indúkea. Énomone ne váhere kixovókuti éxoti ngoêku, enepone
kutí kixónutimaka akaúti indópinokonoke indúkea únati. 24 Undi koati
yupihóvoti tiú'iko kóyeku nóvo. Kutí'ikopo motovâ koíteovonu yane
indúkeovo xâne pahukóvoti, koati motokeâti yonópea ipihóponovokutike?
25 Aínapo ákoe Itukó'oviti vo'oku Vúnae Jesus Kristu koitóvonuti.
Iyúseoneikopo ngoêku. Ya inzóneuke, undi kuri'ókovoti Itukó'oviti ngaha'âti
indúkea ne sasá'iti kixovókuti páhoenovi vitúkea, itea enepone kúxoti
ngixóvoku koane ânja indúkea, koati xunako váhere kixovókuti pahukóya.

Kixoku itúkeovo ne xâne kuri'ókovoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

8 1 Kó'oyene, ákonemo ipíhapana Itukó'oviti ne xâne kuvóvoti Kristu
Jesus. 2 Vo'oku ápe po'i xunakóti, énomone ne xunako Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti poréxoti xâne inámapea koeku kúveovo Kristu Jesus.
Koati énomone porexónu índeova xunáko ne váhere kixovókuti mani
kutí'inoke yonómboti ipihóponovokutike. 3 Vo'oku enepone ákoti omotóva
itúkinovea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse vo'oku vitúkeovo xâne
muyá'iti koane ákotimaka xunáko sayá'ikeova ne váhere kixovókuti,
itúkinovea Itukó'oviti yaneko pahukínovi Xe'éxa íkutipasikoponeovovi,
uti xâne pahukóvoti, motovâti kotúyopinovi pahúnevo ûti. Énomone
yanekôyoke, poréxopa Itukó'oviti ésa'i ne kotúyopea pahúnevo ûti iyonópa
muyókuke Xe'éxa. 4 Kixínoakeneye Itukó'oviti motovâti koúsokeovo xoko
ûti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koeku ákoyeane
itúkapu váhere vâha kíxeova ûti hóko ûti, itea itúkeovo ahá'inovike ne
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti hóko ûti. 5 Vo'oku enepone xâne hokotí'iko
váhere âha kíxeova, koati yónoheixokumaka isóneu ne koekúti kuteâti.
Itea enepone xâne vekoti ahá'inoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, koati
sasá'iti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti yónoheixo isóneu. 6 Yoko enepone
hókea uti koêkuti váhere vâha kíxeova ûti, hane itukóvo pôreupo,
iyónopeovi ipihóponovokutike. Itea enepone vékea uti ahá'inovike Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti, poréxovi inámati koépoku ûti ákoti hunókoku, koane
hána'iti úhepeko visóneu ikéneke Itukó'oviti. 7 Énomone ngó'ino: Enepone

hókea ûti ne váhere vâha kíxeova ûti, vokópea Itukó'oviti itukóvo pôreupo.
Vo'oku koené'eye ûti, haina páhoenovi Itukó'oviti emó'uke exô koeku ûti,
koane ákomaka oxéne itúkeovo énomone kutípo ûti. 8 Ákoikopo oxéne
ikó'elokexea okovo Itukó'oviti ne xâne hokoti váhere âha kíxeova.
9 Hainá'ikonoe iti xâne hokoti váhere âha kíxeova, itea koati ahá'inopike
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti vikónoe, itukapu koati kaná'uti ovo'ó kó'iyeopi
nê'e. Yoko koêkuti xâne ákoti Sasá'iti Omíxone Kristu xokóyoke, haina
xanena Kristu nê'e. 10 Itea koeku kaná'uyea ovo'ó kó'iyeopinoe ne Kristu,
upánini vékeakomo pevótike ne kexé'u vo'oku itúkeovo ésa'i pahunévoti,
uti xâne pahukóvoti, itea kóyeaneikomo ápeyea yápeyinoe ákotinemo
hunókoku ya xoko Itukó'oviti, vo'oku itínoe ponopóvotine nonékuke.
11 Vo'oku enepone Koexépukopoti Jesus ukópea xapa ivokóvoti, itukapu
ovo'ó koépitinoe Sasá'iti Omíxone nê'e, enepone Koexépukopoti Vúnae,
koexépukopotimakamo kexé'u vekotí'ikomo pevótike. Yoko xunáko ne
Sasá'iti Omíxone ovo'ó koépitinoe veínoamo kíxeopineye.
12 Koeku kó'iyeaneye, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, hainá'iko vâha kíxeova
ûti kónoko hókea ûti. Hainá'iko énomone exô koeku ûti. 13 Vo'oku itukapu
hekoâti ne váhere yâha kíxivoanoe, koati vikoâtiko ne xêne yonópoti
ipihóponovokutike. Itea itukapu yuke'éxopoti váhere kixeku itíkivo ya
xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákomo hunókoku ne yápeyi xoko
Itukó'oviti. 14 Vo'oku uhá koeti xâne ihuínovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
éxokea vékoku, koati xe'éxapone Itukó'oviti nê'e. 15 Yoko enepone Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koépitinoe, ako kutí íxapi akaúti vo'oku ako
évekapinoe xoko píki ipíheponikonomo, kuteâti kêku yanekôyoke, itea koati
itukópopitinoe xe'éxapone Itukó'oviti kutí'inoke “Pai, iti Nzá'a” kixoâti ûti ne
Itukó'oviti. 16 Koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yuhó'ixo visóneu exókoviti
kaná'uyeaxo vitúkeovo xe'éxapone Itukó'oviti. 17 Yoko koeku vitúkeovo
xe'éxaxapa Itukó'oviti, apêtimo ênо únatinoe koekúti íkuinovike Itukó'oviti
seapâne ûti xokóyoke. Xané kixopâtimo ûti ne Kristu vitúkeovo únae uhá koeti
ítukevo Itukó'oviti. Enepo vekâ ûti ne tiú'iti koekúti yâye kuteâtimaka vékea
Kristu, kaha'iné kixopâtimakamo ûti ne Kristu ya itúkeovo hána'iti ihayú'iuti.

Koati hána'itimo ne unako koeku ûti xoko Kristu káxehiko keno'ókoti

18 Yoko ya undíke, koati enjoâti koêku ne koítoponeovo uti kotíveti yara koeku
kó'oyene kutí kó'iyeamo koati kalîhuti koekúti ákoti tivéko ya nonékuke neko êno
unákomo koépoku ûti xoko Itukó'oviti enepo vitukápapune êno hána'iti ihayú'iuti
xokóyoke. 19 Yoko uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti vanúkeke koane
poké'eke, kutí koe kohixóvatinehikomaka símeovo neko káxe exákakanane neko
inámati koépokumo ne xe'éxaxapa Itukó'oviti ya xokóyoke. 20 Vo'oku enepone
uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, isáyu'ixovone, koane poé'apoane yane
inúxoti koêku inâ itukôa Itukó'oviti. Itea haina énomonehiko koesáyu'ixopovo,
itea koati Itukó'oviti kixoáneye urúkovone ne pahunévoti yara kúveu mêum.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

21 Itea ixané kíxoamaka Itukó'oviti kúxeokono ápeyea hunókoku kó'iyeaneye,
motovâti koíteovokono nekôyohiko ya óvoheixea isáyunevoke, kuteâtimakamo
koépoku ne xe'éxaxapa Itukó'oviti itapánane neko êno yupihóvoti unákomo
koépoku xoko Itukó'oviti. 22 Vo'oku tukú koeti kó'oyene, enepone uhá koeti
koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, véxoa kutí kó'iyea varu'íkovotihiko, kahá'ati
íteova ne isáyunevo koane inámapea, eopâti kuteâti eópone ne sêno simovóne
kaxena ipúhikope xe'éxa. 23 Yoko haina póhutine nekôyohiko koené'eye eópone,
itea koánemaka ûti, uti ovo'ó koéku Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone
inúxoti námoe ûti xoko Itukó'oviti kixo'êkinoviti koúsexinoveamo Itukó'oviti
ne po'ínuhiko yuhó'inovi. Kutí kôe koati ínatimaka vómexekuyeovo koeku
yupíheovo íyeovone vokóvo ípokeovo koeku ûti, iseápavine Itukó'oviti xokóyoke,
uti xe'éxapone, ika'ínamakapanemaka koxe'u ûti. 24 Yoko koítovovine Itukó'oviti
ya pahúnevo ûti motovâti ápeyea kúxoixone ûti xokóyoke, véxonemaka
koúsokeovomo. Kene enepone koekúti noixóneti koeku kó'oyene, hainá'iko
kuxonétiko. Vo'oku eneponi vinixâ kó'oyene, ákoni kúxaixa ûti. 25 Itea enepo
kuxâ ûti ne koekúti ákoti vinixâ, koati vimoâti ákotike vimáxapa ne kúxoixea ûti.

Huvó'oxovi Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti enepo vitûko orásaum

26 Huvó'oxovimaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koeku ákoyea xunako ûti.
Vo'oku ako véxa ne mani ponóvoti kíxoaku yúho'ixea ûti ne Itukó'oviti enepo
vitûko orásaum, itea koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti epemínovi. Epó'oxo
enepone kíxoaku heru'ó kíxea omíxone épeminovi nê'e, ako emo'úti yuhóke ûti,
uti xâne, motovâti kayúmakopinovi koêku. 27 Yoko enepone Itukó'oviti, enepone
heú kixoti éxea isóneu xâne, éxoamaka koeku isóneu ne Sasá'iti Omíxone, vo'oku
koatíke ahá'inovi Itukó'oviti véko épemino kasása'iupo Itukó'oviti. 28 Véxoa
ikó'itukexea Itukó'oviti ya únatike ne uhá koeti koekúti tokópone ûti, uti ákoti
omotóvo okovo Itukó'oviti, utímaka iháxiu hókea kuteâti koêku ne isóneunovi.
29 Vo'oku enepohikone xâne, éxone Itukó'oviti mekúke itúkeovomo xe'éxaxapa,
énomonemaka hoénaxo ukeátinekene kutipasí kó'iyea kixóvoku Kristu, enepone
Xe'éxa, maka itúkapune Kristu xuve'ê xapákuke ákoti yumaxápu po'ínuhiko
xe'éxapone Itukó'oviti. 30 Yoko enepohikone noívokoe Itukó'oviti ukeátinekene
kó'iyeaneye ikéneke, koati énomonemaka iháxiko hókea. Yoko enepone iháxiupo
hókea, énomonemaka ponópo nonékuke. Yoko enepone ponópone nonékuke,
énomonemaka poréxo itúkeovo hána'iti ihayú'iuti kaha'ínepoatimo vanúkeke.

Éxokovi Itukó'oviti itúkeovo kaná'uti ne ákoyea omótovovi okóvo

31 Koeku kó'iyeaneye ra koekútihiko, ná'ikopomo koéneye? Koeku itúkeovo
Itukó'oviti kotixó'ovi, ápeikopo oxene koésayu'ixeovi ne xâne okopó'oviti?
32 Koeku ákoyea akáma'ayeovea Itukó'oviti ne Xe'éxa, koane pahúkea
ivókinovovi, uhá koeti ûti, ákoikopomo kaúsakinavi uhá koeti po'ínuhiko
koekúti ya hána'iti seánakovike? 33 Ápeikopomaka motovâti koyúhoyea
itúkeovo pahukóvoti ne noívokoe Itukó'oviti? Koáhati Itukó'oviti ponopâhiko.

34 Koane ápeikopo motovâti iyónopeahiko ipihóponovokutike? Koáhati Kristu
Jesus ivokínova, exepúkopinoatimaka ukópea xapa ivokóvoti. Énomonemaka
ivatákopo éxopeke Itukó'oviti xoko ivátakoku kapáyasokone Itukó'oviti
epemínoviti. 35 Iyúseaneikopo ákoyea motovâti haxákopeovea ne hána'iti
ákoyea omótovovi okóvo Kristu, muhíkinova koati tiú'iti koekúti, koane hána'iti
tiveko visóneu, yoko víkoitoponeokono kotíveti, koane hímakati yoko ákoyeane
vípovo, koane símeovi koati koímaiti koekúti, muhíkovamaka kaepékakana ûti.
36 Yoko énomone kuteâtimaka koeku emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> "Vo'oku hókeopi ûti, Unaém, koati vinonéxinovoti pevóti heú koeti
> káxe. Kutí koe uti su'ûso iyonókonoti xoko isúkokonoku" kôe.

Sâramu 44.22

37 Itea yara uhá koeti koekúti kuteâti, vítoa uhá koeti vo'oku Kristu, enepone
ákoti omotóvovi okóvo. 38 Yoko koati enjoâti ákoyea ápahuina koekúti motovâti
haxákopeovea ne hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti. Muhíkinova
pevóti, koánemaka koekúti tokópone ûti koeku vápeyea yara kúveu mêum,
koánemaka ánjuhiko yoko po'ínuhiko payásoti ákoti inixákana vanúkeke,
áko'o híyeu vanúke koêkuti pahúkoku. Kúteanemaka koêku ne kixovókuti
apêti yara koeku kó'oyene, koánemakamo ya káxehiko keno'ókoti, ako
omótova haxákopeovi Kristu. Kúteanemaka ne po'ínuhiko xunakóti apêti
híyeu ra vanúke kuteâti ne xunakóti itoâti koyúyoyea ra poké'e. 39 Koánemaka
xoko hána'iko yonoti vanúke ukeâti poké'e, yoko xoko ákoyea malíka
hunókoku opéku ra poké'e, ákomaka kixovókutiya itoâti haxákopeovi Kristu.
Koane ákomaka ápahuina po'i koekúti apêti, motovâti haxákopeovea ne
hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti ya xoko Vúnae Kristu Jesus.

Koeku isóneunoa Poûlu ne jûdeuhiko ákoti akutipo Jesus

9 1 Enepora yûnzo, undi hokoti Kristu, koati kaná'uti, ako nzemékekexa.
Énjoa ákoyea índukaheapu. Koáhati anéyetimaka ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti njokóyoke yuhó'ixoti inzóneu, kouhápu'ikoatimaka itúkeovo
koati kaná'uti ra yûnzo 2 enepo ngoyûho enó'iyea ikáxu'iyea ongóvo, koane
yupíheovo tiveko inzóneu ákoti áka. 3 Vo'oku mani usó ngoyêti itúkeovo
ûndi pahukópokono ipihóponovokutike, haxá ngoyeâti ne Kristu, eneponi
omotóva ngoíteova ne mbo'ínuhiko vo'ókuke, enepone iyénonjapa íhae Izarâe.
4 Koatíhiko izaraelíta, xanena Itukó'oviti nekôyohiko. Énomonemaka itúkopo
Itukó'oviti xe'éxaxapa. Ipúhiko mekúke ne êno úhe'ene itípanevo Itukó'oviti
xapákukehiko. Énomonehikomaka itúkinoa Itukó'oviti ne yûho ápeyeamo
únati kíxoakumo enepo itukâhiko ne páhoenoa itúkea. Poréxoamaka
Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti hó'ehiko, enepone yutóxovoku ne yehí koeti
páhoenovi Itukó'oviti vitúkea. Íhikaxoamaka Itukó'oviti koeku nókone ne
imokóvokuti imóko'ikoaku, koane nókone kó'iyeahiko koeku itúkeovo xanéna
hokoâti. Yoko itúkinoamaka Itukó'oviti ne koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

exókoati unako kíxoakumo. 5 Ainóvotimaka koati iyénoxapa neko inúxotihiko
noívokoe Itukó'oviti, turi jûdeu, inâ turixóvo ápeyea xanena Itukó'oviti. Koane
koatíhikomaka oxúnoekene Kristu, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne
yaneko ikútipasikoponovo xâne yara kúveu mêum. Énomonemaka exôa
koêku ne uhá koeti xâne, koane koatímaka kaná'uti Itukó'oviti nê'e, poéhane
motokêa iháyu'ikeokono ákoti hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.
6 Hákoikopo vikutíxa ákotine kausákapu ne emo'u Itukó'oviti. Vo'oku haina uhá
koeti xâne íhae Izarâe itukóvoxo koati kaná'uti izaraelíta, enepone koati kaná'uti
xanena Itukó'oviti. 7 Hainámaka póhutine vo'oku ápeyea itina Âbraum xokóyoke
itúkinovo koati kaná'uti amósenopono Âbraum. Vo'oku hara kíxoa Itukó'oviti ne
Âbraum mekúke: "Poéhane xoko Izáki vekómo ne kaná'uti yamósenoponomo"
kíxoa. 8 Enepone yutoéti, koati kixo'êkoti hainá'iyeakopo uhá koêti neko
amósenopono Âbraum itukóvaxo ne koati kaná'uti xe'éxapone Itukó'oviti. Poéhane
itukóvaxo ne xâne ukeâti xoko xe'exa Âbraum, enepone kixínoake Itukó'oviti
ápeyeamo ênoti xoénae tumúneke ápepe. 9 Vo'oku yaneko itukínoa Itukó'oviti ne
Âbraum koati yuhôti ápeyeamo xe'éxa xoko yêno, hara kíxoa: "Xoénae keno'ókoti
akoéponekeneye, enjókopitimo njunáko. Koxe'éxatinemo ne yîno Sâra" kíxoane.
10 Hainámaka póhutine xoko Sâra kó'iyeaneye, itea koánemaka
xoko Rebéka enepo ihaíko yanekôyoke. Yoko xoko póhuti hóyeno,
eneponeko voxú'ikene Izáki, úkea neko pi'âti kalivôno. 11 Vo'oku avô'o
ipuhíka neko xe'éxa, hapáparu, koane avô'omaka itukáhiko únati
koane váhere, ápe yuhó'inoa Itukó'oviti ne Rebéka vo'ókuke neko pi'âti
xe'éxa. Yoko kó'inokeneye, motovâti ápeyea neko noívokoe Itukó'oviti
kuteâti mekú'iyeane isóneunoa Itukó'oviti kó'iyeanemoye. Kene haina
noivókoxinokonoti vo'oku ítone itúkea, itea koati vo'oku âha kó'iyea ne
ihaxíkoati noívokoxinokonoke. 12 Vo'oku kó'iyeaneye, hara kixókono
ne Rebéka tumúneke ápeyea neko xe'éxa, hapáparu: "Enepone xuvé'eti
xi'íxa, koatimo ovóxe ne atípo" kixókonone. 13 Yoko koati tokopóvoti neko
yuho Itukó'oviti ya emó'uke, enepone koêti: "Ako omótovaxo ongóvo ne
Njáko. Kene Ezâu, yupíhova ákoyea íninja unáko" kôe.
14 Ná'ikopomo koéneye? Haina kutí koeti ákoti oponóvo ítuke ne
Itukó'oviti? Ako kalíhuina! 15 Vo'oku hara kíxoamaka Itukó'oviti ne Muîse
yanekôyoke: "Ngoseánatimo ne ânja ngóseanayea, koane indúpa'ikoatimo
ne ânja ngíxeaneye" kôe. 16 Iyúseoneikopo ákoyea itúkapu aha xâne exôa,
koane hainámaka vo'oku kóxuna'ixeovo itóponea, itea koati aha Itukó'oviti
kóseanayea kixínokononeye ne xâne. 17 Koati énomone koéneye, vo'oku
hara kixo Farâo ne Itukó'oviti ya emó'uke: "Mboréxinopike itíkivo nâti
motovâti énjokea njunáko ya ngixoku índukeinopi, epó'oxo motovâtimaka
ákoyeamo malíka yónoku iháyu'ikeokono înza xapákuke uhá koeti xâne
yara kúveu mêum vo'oku ngixópiku" kôe. 18 Iyúseoneikopo kóseanayea
Itukó'oviti ne koati âha kóseanayea. Kene síkoane tiú'iyea omíxone ne
ínixone kónokea kó'iyeaneye.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Pí'a kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti: ipihóponoti yoko koseánati

19 Ínani ixênu: “Yusíkoikopo koyúhoyea Itukó'oviti itúkeovo pahukóvoti ne
xâne vo'oku kixoku itúkeovo? Koêkuti isóneunoa Itukó'oviti, énomone kónoko
itúkea ne xanéhiko, haîna?” kixénutimeamo. 20 Inípono iséneu, iti koetíneye
yûho, keha'âti ípe'oki Itukó'oviti! Énomone kuteâti koeku itukeôvoti, koêkuti
ítuke vo'u xâne eneponi epemâ ne itukoâti kixínoakeneye itúkea. 21 Koatíne
ipôti exôa kíxoaku ne ípune, haîna? Yane enepo akaha'a ípoyea yane póhuti
itátane móte koati kalísoti koane uhé'ekoti ipunéti, koáne ya hâxa ne móte
koemó kíxea po'i ípune ákoti kauhé'eka, ákoikopomaka omótova kíxeaneye?
22 Ná'ikopomo koéneye visóneuno Itukó'oviti koeku kahá'ayea éxokeovi
kaxena ípihoponope koane hána'iti xunáko? Yusíkoikopo poé'ayea
visóneu vo'oku kíxoaku Itukó'oviti neko xanéhiko motokeâti yonópea
ipihóponovokutike? upánini ko'ókoriyeaxo kíxeaneye Itukó'oviti koane
yupíheovo ákoyea malíka yónoku ne ákoyea ímaxapahiko. Yoko enepohikonê'e,
koati kutí koeti ipunéti ákoti aunáti kotóhineopone ipoâti. 23 Enepone
ko'ókoriyea ipíhoponeokono neko xâne, kó'inokeneye motovâti éxokea
Itukó'oviti ne êno hána'iti ihayú'iuti itípanevo xapa xanéhiko kutí koeti únatinoe
ípune, enepohikone iyónoakumaka Itukó'oviti ne hána'iti seánako. Énomone
neko koúsokinoakemaka Itukó'oviti ne êno unako koépoku ya xokóyoke
kuteâti isóneunoa mekúke. 24 Yoko énomone ûti, uti iháxiupo Itukó'oviti hókea.
Haina póhutine jûdeuhiko itea koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti itukápa,
25 kuteâtimaka koêku ne emo'u Itukó'oviti xoko yútoe Ôzeya, enepone koêti:

> “Indukópatinehikomo njanéna neko xanéhiko ákoti itukapu njanéna
> nóvo, koane ákonemo omótopova ongóvo ne xanéhiko ákoti
> ongoseâna nóvo” kôe.
>
> Ôzeya 2.23

26 “Yoko énomone yaneko óvoku xanéhiko kixínoake Itukó'oviti nóvo
ákoyea itúkapu xanéna, iháxopokonotinemo xe'éxapone ne koati
kaná'uti Itukó'oviti” kôe.

Ôzeya 1.10

27 Itea vo'ókuke ne íhaehiko Izarâe, hara kôe Izâiya emó'uke Itukó'oviti:

> “Upánini ákoyea yumáxapu ne izaraelíta kuteâti koeku ákoyea
> yumáxapu íyeu harîri ya xe'o mar, kóyeane itúkeovomo ákoti axu'ína
> haxa xanéya koítovonemo ne Itukó'oviti. 28 Vo'oku kousókoatinemo
> Vúnae Itukó'oviti ne yûho, enepone koyúhone yanekôyoke itúkeamo
> yara uhá koeti kúveu mêum. Ákonemo iká'akarixapu koúsokea,
> koane heu-heú kixoâtimo koúsokea neko yûho” kôe.
>
> Izâiya 10.22-23

29 Énomonemaka kuteâti koêku ya yútoeke Izâiya, enepone koêti:

"Enepone Itukó'oviti apêti xunáko pahúkea uhá koêti, eneponi parexâ heú kíxeokono ûti uké'exeokono ákoti itóvoti enepo vipihóponokono yanekôyoke, mani kutipasí koeti uti kixókonoku íhae Sódoma, koane íhae Ngómora" kôe.

Izâiya 1.9

Púva íhae Izarâe ne inámati ihíkauvoti omínovike Jesus

30 Ná'ikopomo koéneye? Énjakapivonoe koêku: Enepohikone ákoti itukapu
jûdeu, upánini ákoyeahiko yána isóneu yanekôyoke kónokea ponópeovo
nonékuke Itukó'oviti, itea ainovó koe énomonehiko ponopóvone vo'oku
kúveovohiko Kristu. 31 Kene ne jûdeuhiko, enepone ixómoti koxuná'ixovo
itúkea ne páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti itúkea, oposí'ixoti kixoku ponópeovo
nonékuke Itukó'oviti, enomónehiko ako itapána ne âha. 32 Namea koetí'iye?
Vo'oku ákoyea itúkapu kúveovo Itukó'oviti íhuinovo, itea koati itúkea
únatinoe itukéti íhuinovo. Yane itopó kixókono vo'ókuke ne mopôi kixonéti
itopó kixoti xâne, 33 kuteâtimaka koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

"Xapákuke njanéna ya Síyaum, injíkoa ne ínzokone mopôi. Enepora mopôi, ápe itopó kíxone, koane ápemaka íkoroe. Itea enepone kuvovâti, ákomo kuvovohí íxa" kôe.

Izâiya 28.16

Púva jûdeuhiko ne mani kixoku ponópeovo nonékuke Itukó'oviti

10 1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, enepone koâti anjá'inoa ne iyénonjapa
jûdeu, kutí'inokemaka embemínoati Itukó'oviti ya orásaum,
énomone koíteovahikomo Itukó'oviti yoko iyónopeamo xokóyoke. 2 Koati
endó'okopitinoe heru'ó kíxeahiko omíxone hókea Itukó'oviti, itea ako
éxahiko ne mani ponóvoti kíxoaku hókea. 3 Vo'oku ákoyeahiko éxa kónokea
itúkeovo Itukó'oviti ponopô xâne, koati koxunákovotihiko itúkeovo énomone
ponopóvohiko nonékuke Itukó'oviti. Yane ákohiko itúkoake ne mani kíxoaku
Itukó'oviti ponópeahiko. 4 Vo'oku enepone yúmo'ixovone xanéhiko hokoâti
ra Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, enepone mani itóponone koeku hókea,
koati Kristu kousókinoa, ponopâti ne uhá koeti xâne kutipoâti.

Kahá'a Itukó'oviti koíteovo uhá koeti xâne ya pahúnevo

5 Hara koe Muîse yútoeke vo'ókuke ne xanéhiko kahá'ati ínixeokono itúkeovo
ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku hókeahiko ne páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti
itúkea: "Mani konókoti heu-heú kíxea itúkea páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti
itúkea, ínani itapána ne inámati apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti" kôe.
6 Itea enepone ponópeovo xâne nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveovo Xe'éxa,
hara koe Muîse yútoeke vo'ókuke: "Hako 'Kutí'ikoponi akapána vanúke?' hako
koe iséneu" kôe Muîse (kutí'iyea mani konókoti ápeyea xâne veyopónoti Kristu
vanúkeke). 7 Ínamaka kôe: "Hako 'Kutí'ikoponi akapána ya xapa ivokóvoti?'

hákomaka kê” koémaka, (kutí'iyea mani konókoti ápeyea xâne veyopónoti Kristu
koukópeati xapa ivokóvoti). 8 Itea hara kôe emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke: “Enepone
ihíkauvoti, koati ákoti ahikápi. Pehákuke óvo, koane iséneuke óvo” kôe. Yoko
énomone ra ihíkauvoti koyúhoti kónokea kutípea uti Kristu, enepone koyúhone
ûti xapa xâne. 9 Enepo yokoyúhoa nonékuke xâne itúkeovo Yúnae ne Jesus,
koane heru'ó ixêa iséneu kitípi koéxepukopea Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti,
itívoatimo ne pehúnevo. 10 Koati vo'oku heru'ó kíxea isóneu xâne kutípea, ene
ponópinovo nonékuke Itukó'oviti. Koáne enepone koyúhoyea xâne itúkeovo Únae
ne Jesus, énomonemaka kutí'inoke iteôvati ne pahúnevo. 11 Yoko haramaka kôe
ne emo'u Itukó'oviti vo'ókuke: “Uhá koeti kutipoâti, ákomo kuvovohí íxa” kôe.
12 Vo'oku nonékuke Itukó'oviti, ako poé'aku ne jûdeu ya ákoti itukápa, kutíkokone
ne uhá koeti xâne nonékuke. Koáhati énomone itukóvo Únae ne uhá koeti
xâne, koane yupíhova hána'iko ne seánako oúkeke uhá koeti ikoseânaxovati.
13 Énomonemaka kuteâti koeku kó'iyea ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:
“Uhá koeti ikoseânaxovoti Vúnae Itukó'oviti, iteôvatimo ne pahúnevo” kôe.

14 Itea namo kíxoaye ápeyea ikoseânaxovati enepo hákoti xâne kuvovâti?
Koane namo kíxoaye ápeyea kuvovâti enepo hákoti kameâti koêku?
Námakamo kíxoaye ápeyea kamoâti, enepo hákoti xâne koyuhópoinoati?
15 Koane namo kíxoaye ápeyea koyuhópoinoati, enepomo hákoti pahoéti
koyúhopoinoahiko? Koati kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti,
enepone koêti: “Imáko úhe'ekino koêku ne pihôti xapákuke xanéhiko
koyuhópoinoati ne únatinoe koekúti íhae xoko Itukó'oviti!” kôe.

16 Itea haina uhá koeti xâne kutípeamo ne inámati ihíkauvoti íhae xoko
Itukó'oviti, kuteâtimaka koeku yútoe Izâiya emó'uke Itukó'oviti, enepone
koêti: “Unaém, ako kutipoâti ne yûnzo ngoyûho yemó'u xapákuke xâne”
koêti. 17 Iyúseoneikopo kónokea víkameokonoa koêku ne Kristu motovâti
kúveova ûti. Kene motovâti víkameokono koeku Kristu, konokoâti ápeyea
koyuhó'inoveati ne emó'u.

18 Itea anéye émbemopikenoe: Âvoikopomea káma jûdeuhiko? Ako
kalíhuina kó'iyeaneye! Kámoanepepo, kuteâtimaka koêku ne yutoéti
emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke, enepone koêti:

> “Herumó kixone kúveu mêum ne koyuhó'iyeati koêku. Itóhineheone
> neko yûho ya uhá koeti poké'e yara kúveu mêum” koêti.
>
> Sâramu 19.4

19 Aúngopovomaka ngíxeopinoe: Ákoikopomea itápana íhae Izarâe ra
ihíkauvoti? Ako kalíhuina kó'iyeaneye, vo'oku hara koe yútoeke Muîse,
yuhó'inoa Itukó'oviti ne íhae Izarâe:

> “Iyékovatinoemo koêku ne po'ínuhiko xâne vo'oku ngíxoakumo,
> enepohikone ákoti itukapu noívongoe kuteâti itínoe, xâne
> ínixenemaka ákoyeahiko isóneu. Imaíngopitinoemo vo'oku únati
> ngíxoakumo” koe yútoe Muîse.
>
> Deuteronômio 32.21

20 Ápemaka po'i yútoe Izâiya koati kouhápu'ikoati, enepone yuho
Itukó'oviti koêti:
"Enepohikone xâne ákoti apasíka éxeonu nóvo, ainovó koe
énomonehiko itukóvo exónuti kó'oyene. Epó'oxo ne ákoti
ikaseânaxapunu nóvo, énomone ngoútata'ixinovo kó'oyene" kôe.

Izâiya 65.1

21 Kene ne íhae Izarâe, hara koe yuho Itukó'oviti yútoeke Izâiya vo'ókuke:
"Heú koeti káxe índa'ixeahiko ahí'okeovonu, itea ako sikápuhiko.
Aínovo xâne ákoti akahá'a itúkea mbáhoenoa, ákotimaka kêno" kôe.

Izâiya 65.2

Seánakoamo Itukó'oviti ne íhae Izarâe

11 1 Koeku kó'iyeaneye, hara koe émbemopikenoe: Kutí kó'inopinoe
puvâtine Itukó'oviti ne xanéna, enepohikone izaraelíta? Ako kalíhuina!
Vo'oku undímaka izaraelíta. Undímaka ámoripono Âbraum xoko Mbejámi,
po'i iháxakoku izaraelíta. 2 Ako púva Itukó'oviti ne xanéna, enepohikone
mékutine noívokoxoa. Vo'oku koati yexoâtinoe koêku ne yutoéti emó'uke
Itukó'oviti koyúhoti koeku Îliya mekúke, yaneko kapahákinovo Itukó'oviti
vo'oku váhere kixoku itúkeovo neko íhae Izarâe. Énomone ra koêti: 3 "Unaém,
koépekexonehiko porófeta, péhoe koyúhoyea yemó'u. Kotóhinekexoanemaka
ne átahiko, enepohikone imókonoku íperaxokonoke. Poéhaikone ûndi kutipópi.
Yoko oposíkotinemaka koépekeonuhiko" kôe. 4 Yanê'e, na kíxoaye yumópea
Itukó'oviti? Hara kíxoa: "Ako péhuxapu. Ápeiko seti koeti mili xâne hokónuti
ákoti ipúyukexeaku nonékuke sándu, enepone Mbâa, hó'e ne xanéhiko" kixópa
Itukó'oviti. 5 Kúteanemaka koeku kó'oyene. Ápeiko xapákuke ne jûdeu kali
hâxa ne kutipoâtihiko kuteâtimaka nekôyohiko, noívokoe Itukó'oviti vo'oku
seánakoa. 6 Koeku itúkeovo vo'oku seánakoa Itukó'oviti, hainá'ikopo vo'oku
únatinoe itukéti ítone itúkeahiko noívokoxinoake Itukó'oviti. Eneponi akoéneye,
ákoni itúkapu vo'oku seánakoa Itukó'oviti.
7 Ná'ikopo koéneye? Énjakapivonoe koêku: Enepone opósi'ixonehiko
íhae Izarâe, âha itóponea ikéneke Itukó'oviti, ako itápana. Hane itopónoa
haxa xanéhiko, enepohikone noivókoeti. Kene uhá koeti po'ínuhiko xâne,
síkoane Itukó'oviti tiú'iyea omíxone, 8 kuteâtimaka ne yutoéti emó'uke
Itukó'oviti, enepone koêti: "Sikó kíxoane Itukó'oviti ya ákoyeahiko iyúkapu
isóneu. Koane sikó kíxoanemaka kutí kó'iyea komítiti yoko mókere tukú
koeti kó'oyene" kôe. 9 Hara koémaka neko Ndávi yútoeke vo'ókukehiko:
"Enepone kóyuiyeahiko hó'eke, ya koêkuni itúkeovo únati koekúti kuteâti
isóneunoa, itúkapu énomone kouhápu'ikea pahúnevo, kutí'inokemo
pahukókonoti ipihóponovokutike. 10 Epó'oxo itúkapunehikomaka kutí

koeti komítiti, koane kutí koeti xâne keyo-keyó koetíne opékuke êno ínati ínone, ákotinemo íteovaku ne inakóti” kôe.

Sâramu 69.22-23

11 Koeku kó'iyeaneye, hara koe émbemopikenoe: Koêku itávokea ne jûdeuhiko, ákonemea omótova káyukopeovo kaná'utike kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti? Ako kalíhuina kó'iyeaneye! Vo'oku koeku itávokeahiko, imíhe'okinoane oxéne ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, itúkeovomaka koítovone Itukó'oviti ya pahúnevo. Kó'inokeneye, motovâti íyokeovahiko jûdeu koêku ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, vo'oku kíxoaku Itukó'oviti. 12 Yoko koeku itúkeovo pahúnevo jûdeuhiko, kutí'inoke apêti oxéne ponópeovo nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum, koane koeku itúkeovo vo'oku itávokeahiko ne jûdeu, kutí'inoke itopónoati hána'iti seánako Itukó'oviti ne uhá koeti xâne ákoti itukapu jûdeu, yupihóvotineoxomo unako koêku neko xanéhiko ákoti itukapu jûdeu, kayukápapunehiko ne jûdeu xoko Itukó'oviti.

Kotúyopa Itukó'oviti pahúnevo ne ákoti itukapu jûdeu

13 Kó'oyene ití'ikonoe yúnzo'ixo, itínoe ákoti itukapu jûdeu. Vo'oku undi ápostulu, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xepákukenoe, yoko koati éyenjovope ra hána'iti itukéti ítukexeonuke. 14 Koeku kó'iyeaneye índuke, ávaina âva ênjo xapákuke iyénonjapa jûdeu, enepomea iyákapahiko unako koêku ne po'ínuhiko xâne íngamoake ra ihíkauvoti ínzikaxone, iteápahikomaka ne pahúnevo vo'ókuke. 15 Yoko koeku ahí'okeovone Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum ákoti itukapu jûdeu, vo'oku sikó kíxoane Itukó'oviti ne jûdeuhiko ahíkuxeova, ná'ikopomo kó'eye yaneko káxe kayukápapunehiko ne jûdeu xoko Itukó'oviti? Koati yupihóvotineoxomo unako koêku ne uhá koeti xâne, kuteâti koeku apê exepúkopeati ukópea xapa ivokóvoti. 16 Vo'oku koeku itúkeovo sasá'iti neko jûdeuhiko, noívokoe Itukó'oviti mekúke, koati sasá'itimakamo ne amósenopono ya hunókokuke. Koêkumaka itúkeovo sasá'iti nonékuke Itukó'oviti tûri ne jûdeuhiko nóvoke, enepone koati poéheve, kúteanemakamo ne uhá koeti káva'ohiko. 17 Hane koénehikoye xuve azeitona koati katâraeti. Itea tétukexeokonone po'ínuhiko káva'o. Kene itínoe ákoti itukapu jûdeu, kutí kénoe xuve azeitona ihonohí koeti hoíkuke ákoti katarákoati, ina ipíhopokono ne káva'ohiko xuvékuke ne koati katâraeti xuve azeitona. Yanê'e, koatíke poéheve koane xuvéku ne koati katâraeti xúve úkea xináko. 18 Hákonoekopo kepayásokopinova neko káva'ohiko tetukéxokonoti. Kena'áka iséneuke kepáyasokinova, hara puyákapanapu yokóvo: Haina xikóyokenoe úkea xunáko ne poéheve, itea koati xoko poéheve úkea xinákonoe.

19 Ínanimeamo yakoénoe: “Itea tétukexinokonoke ne po'ínuhiko káva'o, motovâti itúkeovo utíne ipíhopokono xuvékuke xokóyoke ne tetúkinevo káva'o” ketínoemeamo. 20 Kaná'uti, itea koati vo'oku ákoyeahiko akútipo tetúkinokonoke. Kene itínoe, koati vo'oku kitípi Vúnae títiu kéyeinoke ikéneke. Hákonoekopo

kepayásokovo, itea yokóhiyanavonoe. 21 Ako'ópo okoseâna Itukó'oviti ne koati
katâraeti xúve, enepone tetúkopeakene kávo'ohiko, ínapomo hako kixópikunoe
Itukó'oviti enepomo hákoti kitipôa. 22 Itíkinaikopo iséneu koêku itúkeovo koati
seánati ne Itukó'oviti koánemaka ákoti omotóva ikómohixeokono. Vo'oku kíxoaku
Itukó'oviti ne ikorókovoti pahunévotike, iyúseo ákoyea omótova ikómohixeokono.
Kene itínoe, koati hána'iti ne seánakopi Itukó'oviti. Yoko kóyekuikonemakamo
ne seánakopi koeku ákoyea yahíkuxapipa. Itea enepomo yahikúxipa, tetú
kixópitinoemakamo, kuteâtimaka kíxoaku ne káva'ohiko tétoene yanekôyoke.
23 Kene ne jûdeuhiko, enepohikone tetoéti káva'o, enepo kurikápahiko ákoyea
akútipo, imopâtimo Itukó'oviti xoko xúve tetúkeaku, vo'oku ápe xunáko
kíxeaneye. 24 Koeku kutí ké'iyinoe tetoéti káva'o xuve azeitona íhae hôi ipíhoneti
xuvékuke azeitona koati katâraeti, koekúti tiú'iti itúkeokono, ínapoxomo hako
oríko ípihopeokono xoko koati xúve úkeaku ne tetoéti káva'ohiko.

Kóseana Itukó'oviti ne uhá koeti xâne

25 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ngahá'a yéxinoe koêku ne kaná'uti kixovókuti íhae
xoko Itukó'oviti kouhápu'ikovotine kó'oyene, enepone ákoti exákana mekúke,
mará'inamo íkitixa póhutine iséneunoa ne koekúti ponovô. Enepone títiu kóyeyea
omíxone ne xanéhiko íhae Izarâe, haina uhá koeti íhae Izarâe koetíneye, epó'oxo
apêtimo hunókoku neko kixóvoku enepo kausákapumo yé'akemoye xâne ákoti
itukapu jûdeu itukópovotimo xanena Itukó'oviti. 26 Yane iteóvotimo pahúnevo ne
uhá koeti xâne íhae Izarâe kuteâti koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> "Síyaum úkeamo ne Koitóvoti xâne. Énomonemo kotuyôpinoa váhere kixoku
> itúkeovo ne uhá koeti amósenopono Njáko. 27 Yanê'e, kousókovotinemo
> yunzó'inoa ne njanéna enepomo unge'éxapinanehiko pahúnevo" kôe.

Izâiya 59.20,21; 27.9

28 Enepone púvea jûdeuhiko ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku
Kristu, koati ve'ókuke kó'inokeneye, itínoe ákoti itukapu jûdeu, motovâti
yahí'okivoxo Itukó'oviti. Itea vo'oku oxúnoekene nekôyohiko, enepohikone
koati íteovoku ne jûdeu, koane noívokoe Itukó'oviti itúkeovo xanéna
mekúke, ene ákoino omótovahiko okóvo Itukó'oviti. 29 Vo'oku ako ípakapu
isóneu ne Itukó'oviti enepo apê íparaxoke xâne, koane apê noívokoe. 30 Yoko
kuteâti koeku itíkivonoe xâne ákoti akutipo Itukó'oviti nóvo, itea kó'oyene
itóponopinenoe ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti vo'oku itávokopea ahá'inoa
Itukó'oviti ne jûdeuhiko, 31 énomonemaka koéneye ne ákoyea akútipohiko
ne jûdeu kó'oyene. Yoko kó'inokeneye motovâtimakamo itóponea ne hána'iti
seánakoa Itukó'oviti káxehiko keno'ókoti, kuteâti kixópikunoe Itukó'oviti
koeku kó'oyene. 32 Vo'oku sikó kíxoa Itukó'oviti itúkeovo pahukóvoti ne uhá
koeti xâne motovâti itóponea uhá koeti xâne ne hána'iti seánakoa.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koati motokeâti iháyu'ikeokono ne Itukó'oviti

33 Imáko ákoino hunókoku unako ko'ísoneuyea yoko kó'exoneyea ne
Itukó'oviti! Ako xâne itopónoati isóneu éxea kixoku itúkea isóneu ne
Itukó'oviti. Ákomaka itopónoati isóneu éxea kixoku ko'ítukeyea. 34 Yoko
énomone kuteâtimaka ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:
"Ako xâne itopónoati éxea koeku oveâti isóneuke ne Vúnae.
Koane ákomaka motovâti enékea. 35 Ákomaka xâne inuxó kixoti
ikó'iparaxea Itukó'oviti kutí'inoke mani konokoâti Itukó'oviti
poréxopea íparaxoake" kôe.

Izâiya 40.13; Jó 41.11

36 Vo'oku uhá koeti koekúti apêti, koati Itukó'oviti pahukôa ápeyea.
Aínovo koati ítuke pe'u vô'u. Aínovomaka itukínokonoti itúkeovo
ikó'itukeu Itukó'oviti. Viháyu'ikaikopo Itukó'oviti ákotinemo hunókoku.
Énomoneoxo ákoeneye.

Inámapoti koépoku ûti ikéneke Kristu

12 1 Koêkuikopo kó'iyeaneye, itínoe mbo'ínu xoko Kristu, injíko'okopinoe
kuri'ó ké'iyi Itukó'oviti vo'ókuke ne hána'iti seánakovi. Hane yákoeneye
kuteâti koêku ne ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti mekúke ya átake, motovâti
heú kó'iyea miûyo itúkeovo koati sasá'iti ikó'itukeu. Yane koatímo únatinoa ne
iké'iparaxoake. Yoko énomonemaka motókea ké'iyineye koeku héki. 2 Hako
kitipásea kixoku itúkeovo ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti, enepohikone kîrivokoevo
yara káxehiko símokune ûti, itea konókoti inámapea kixeku itíkivo koeku
itúkeovo Itukó'oviti iko'ínamakopo iséneu. Yane yexoâtimo víki ne koati únati
ahá'inopi Itukó'oviti, enepone ínixone unátiyea, ákotimaka apáhuina óvaku ákoti
aunáti. 3 Vo'ókuke ne hána'iti seánakonu Itukó'oviti, hara koe yunzó'inopinoe:
Hako kepayásokovo iséneuke, itea péna ne iséneupinovo, neixoâti ikéna'uxi
iké'itukexi ne ikó'iparaxopike Itukó'oviti, kuteâti isóneunopi Itukó'oviti koeku
kívivoa. 4 Vo'oku kuteâti koeku enó'iyea iháxakexoku ne muyo ûti koane ákoyea
akútikoko itúkovoke ne póhutihiko iháxakexoku, 5 énomonemaka koéneye
poéhapeane ûti ikéneke Kristu. Kutí koe uti póhuti koxe'úti upánini ako
yumáxapu ûti, koane póhutihiko ûti, kutí koémaka uti iháxakoku muyo Kristu.
6 Itea ako akútikoko ne vípara póhutihiko ûti, enepone pónevike Itukó'oviti
véxea vitúkea ítukeke ya hána'iti seánakovi. Itukapu koyúhoyea koúhapu'iunovi
Itukó'oviti ne ko'ípara ûti, vokóyuhoakopo, kuteâti ínixone Itukó'oviti unáko
ikó'iparaxeovi koeku kúveova ûti. 7 Itukapu huvó'oxea po'inu xâne ya nókoneke
ko'ípara uti, yuíxapaikopo ûti vitúkea nê'e. Itukapu apêti ko'ipârati íhikaxea
emo'u Itukó'oviti, hákoikopo koemó kixôa. 8 Kene koêkuti ko'ipârati kóxunakea
po'i xâne ikéneke Vúnae, káxunakapuikopo itúkea ákoti kurí ixâ. Kene áva
ko'ipârati poréxea tiûketina ítukeke Itukó'oviti, konókoti ákoyea okótixoponoa

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ne apeínoati, koane ákoyea íhixa itóvoku ne pôreu. Kene áva ko'ipârati inúxino ítuke Itukó'oviti, konókoti ivávakea itúkea ne itukéti. Kene áva ko'ipârati kóseanayea po'ínuhiko xâne, itúka ya elókekoke okóvo.

9 Ikéna'uxanoe ne ákoyea omótovokoko yokóvo. Yupihovó íxea pívinoe ne váhere kixovókuti. Hane itíka únatinoe koekúti. 10 Hako kalihú kixêa ne ákoyea omótovokoko yokóvo, itea kutí íxekaka koati kopo'ínukokoti ákoti omotóvokoko okóvo. Ya koêkuni inuxó kó'iyea itúkeovo unako kêku yíxovonoe, itúkapu unako koeku po'i xâne yóno iséneu. 11 Konókoti ú'uso kéyeyi itukétike ákoti yahuléke. Konókotimaka heru'ó kíxinoe yomíxone ke'ítukeino Vúnae. 12 Aélokenoe yokóvo vo'oku kíxoixone xoko Itukó'oviti, yéxone koúsokeovomo. Hako kemuyá'iko iséneu vo'ókuke ne tiú'iti koekúti tekóponenoe. Hákonoemaka kurí kíxe itíki orásaum. 13 Koane hivá'axanoe ne kasása'iupo Itukó'oviti ya nókoneke. Usó yákoyemaka kétarakinoe koêkuti xâne simôti yóvokuke.

14 Yépeminamaka Itukó'oviti unako koêku ne ákoti aunáti ítukeinopi. Yépemina únati, kene hako yupakínoa váherexea koêku. 15 Aélokenoe yokóvo xapákuke xâne elóketi okóvo. Kene áva iyôti, íyeamaka xokóyoke. 16 Ópoehane iséneunoe ikéneke Vúnae ákoti yakapákaka. Hákonoemaka kepayásokovo. Usó yákoyemaka ke'ínikoneyinoe xâne ákoti apayáso. Hákonoe itukovó koe îti inixópovo itúkeovo ko'éxoneti.

17 Hákonoemaka keyukópinoa váhere ne xâne vaheréxoti ítukeinopi. Kéxuna'ixapunoe itíki únati koekúti, enepone ínixone uhá koeti xâne itúkeovo únati. 18 Hákonoe sikovó kê, itea koêkuti nékone itíki, énomone itíkanoe motovâti itúkeovo kásatike isoneûti yóvoheixo xapákuke uhá koeti xâne, ákotimaka yakapákaka. 19 Hako itikópinoa ésa'i ne váhere kixékonoku, itínoe ákoti omotóva ongóvo. Síkeane itúkeovo Itukó'oviti itukópinoa ésa'i, vo'oku hara kôe emó'uke:

"Undínemo porexópinopea. Undínemo itukópinopi yésa'i" koe Vúnae Itukó'oviti. 20 Ya koêkuni itíkopinoa yésa'i, enepo epéka hímakati ne puvópiti, peréxa nîka. Koane epéka úne, peréxamaka. Vo'oku enepo ixeáneye, yupihovó koetimo téyapana, kuteâti koêku mani yupíheovo eópone eneponi kiripú'ika uhahá'ixoti xorómonike. 21 Hako sikêa itúkeovo váhere itopî, itea itíne itâ ne váhere itikópinoati únati ne vaheréxinopiti ítuke.

Konokoâti téyea ûti ne pahúkotihiko

13 1 Konokoâti uhá koeti xâne téyea ne pahúkotihiko ya poké'exake, koane itúkea ne páhoenokono itúkea. Vo'oku ako ápahuina pahúkoti ákoti itukapu Itukó'oviti porexôa pahúkea. Koêkuti pahúkoti apêti, aínovo ípihone Itukó'oviti. 2 Yanê'e, koêkuti xâne okopâti ne pahúkotihiko, enepohikone ípihone Itukó'oviti, koati okópoti mani isóneunovi Itukó'oviti, epó'oxo koati epemópinovoti ipíhoponeokonomo vo'ókuke. 3 Vo'oku hainámaka itúkeovo píkone xâne ponóvoti kixoku itúkeovo ápeinoke ne pahúkotihiko, itea poéhane

xâne itúkoti váhere, énomonehiko motovâ píkea nê'e. Yakahá'a ákoyea píkea ne
pahúkotihiko, konókoti ákoyea itika váhere. Yane ihayú'ikopitihikomo. 4 Vo'oku
enepohikonê'e, koati itúkoti ítukexeake Itukó'oviti, motováti unátiyea kêku.
Motóvaikopo píki enepo itîka váhere, vo'oku êno xunáko nekôyohiko ipíhoponea
xâne pahukóvoti. Yoko koati itúkotihiko ahá'inoa Itukó'oviti koeku ipíhoponea
xâne itúkoti váhere, itukópinoatihiko ésa'i ne váhere ítuke. 5 Konókotikopo
tíyinoe ne pahúkotihiko, koane itíki ne páhoenopi. Hainámaka póhutine vo'oku
ápeyea xunáko ipíhoponeopi, kónokinoke tíyinoe, itea koánemaka vo'oku yéxi
iséneuke itúkeovo nékone itíki koane vo'oku motókeyeamaka kutípeokonohiko.
6 Énomonemaka kónokino peréxinoe ímpostu, kóperau pahúkotihiko. Vo'oku
koeku yuíxeovohiko itúkea ítuke, koati itúkotihiko ítukexeake Itukó'oviti.
7 Peréxaikoponoe ne uhá koeti nékone peréxi. Enepo áva kóperau nâti nékone
peréxi, peréxa. Enepo áva po'ínuhikomaka nékone peréxi, peréxamaka. Koane
enepo áva nékone tíyinoe, tíya. Koánemaka áva motokeâti ihéyu'iki, ihéyu'ika.
8 Koêkuti kó'iyeovoku yoréveu, nékone peréxopinoe, yuké'exa peréxopi.
Poéhane ne ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne itukóvo koekúti
nékonenoe peréxopi ákotinemo hunókoku kónokea peréxopi. Vo'oku enepone
xâne ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko xâne, koati uhá kixoâti itúkea ne
páhoenovi Itukó'oviti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. 9 Vo'oku hara kôe
ne yutoétiya: “Hako yaupú'iko po'i xâne kepiné'iyiti múxone. Hako kepéko.
Hako yomêxo. Hako poe'aînoa iséneu po'ínuhiko xâne iyékivoati ítukevo” kôe.
Uhá koeti râ'a, koánemaka po'ínuhiko páhoenokono xâne itúkea kuteâti, koati
kousókovoti yara emo'úti koêti: “Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne.
Kuteâti ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne”
kôe. 10 Enepone xâne ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko, ako váherexa ítukeinoa.
Yane koati iyúseoti itúkeovo ne ákoyea omótovokoko vokóvo kousókoaxo uhá
koêti ne páhoenovi Itukó'oviti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse.
11 Énomone yákoenenoeye, vo'oku yéxoa itukóvotiye ra káxehiko símokune
ûti itúkeovo oránane iyúkeovo iséneu. Vo'oku enepone kaxena pihópea ûti
xoko natíxoku Itukó'oviti vanúkeke, ako'óneoxo ahiká'avi yara koeku kó'oyene
yaneko inâ kutipoa ûti ne Vúnae. 12 Kuteâti koeku yóti píheane uké'eyea, koane
kenó'okeane uhápu'iyea káxe, énomonemaka koéneye ye'ékeovine. Kuríkapaikopo
ûti vitúkea kuteâti kixoku itúkeovo ne xâne ovóheixoti hahákutike. Usó
víxaixaneikopomaka uhá koêti ne sa'íkeovake ûti ne xunako vaherévokoti kuteâti
kixoku itúkeovo ne xâne ovóheixoti uhapú'itike. 13 Konókoti pónea uti kixoku
vitúkeovo, kuteâti ítuke xâne ovóheixoti uhapú'itike. Hako vitukovo xâne áhati
yetorehí kó'iyea xapa ayuíti, koane kohíhikenati, koane kapínekenati xâne ákoti
itukapu koati múxone. Hákomaka vitukóvo xâne sikovó koeti itúkea ne váhere
úhepune mûyo. Hákomaka vorixókoko, koane hákomaka vimaí'ixinovo po'ínuhiko
xâne vo'oku víyokeovo ítukevo. 14 Itea konókoti itúkeovo Vúnae Jesus Kristu iyusêo
xikóyokenoe ya uhá koeti kixeku itíkivo. Hákone yoposíko oxene itíki kúxoti yâha
itíki, enepone váhere úhepune miûyo yâha itíki yanekôyo avô'o yêxa Itukó'oviti.

Nókone kó'iyea visóneuno xâne aínati ínixo itúkeovo pahunévoti

14 1 Hako pivôa símea imékovokuke ne po'inu ûti xoko Jesus aínati
ínixo itúkeovo pahunévoti, koane hako ixomo yimopókoko
vo'ókuke koekútihiko ínixone itúkeovo pahukóvoti. 2 Vo'oku ápe xâne
inixoâti yusíkea níkeokono koêkuti kó'iyeovoku nikokónoti. Ina apê xâne
aínati kóhiyanavo, inixoâti unáko níkea póhutine kuteâti nikokónoti íhae
kavâne ákoti itukapu nau hó'openo. 3 Enepone nikoti heú koeti kó'iyeovoku
nikokónoti, ako yusíka púvea ne xâne ákoti akoéneye isóneunoa.
Kúteanemaka ne aínati kóhiyanavo, ákomaka yusíka koyúhoyea ákoyea
aúnati ítuke ne po'i xâne nikoti heú koeti koekúti. Vo'oku enepone xâne
nikoâti ne ákoti nikâ po'ínuhiko xâne, ako ópoe'ainoa isóneu Itukó'oviti.
4 Iti koyúhoti ákoyea aúnati ne po'i xâne, kutí'ikopo íkitixapovo? Haina
yovóxe nê'e; pó'iti itukoâti ovóxe. Poéhane koati únae exôa tokópeovoxo
ítuke áko'o ákoyea takápapu. Itea ponóvotimo ítuke, vo'oku xunako
Itukó'oviti Únae oúkeke huvo'óxoati, kutí'inokemo tokopóvoti.
5 Ápe xâne inixoâti ápeyea káxe koati sasá'iti ya po'ínuhiko káxe. Kene
po'ínuhiko xâne, ínixoa kutíkokoyeane ne uhá koeti káxe. Koati konokoâti
póhutihiko xâne hókea isóneunoake, ákoti hokohí íxa isóneunoa po'inu xâne.
6 Enepone xâne inixoâti ápeyea káxe koati sasá'iti ya po'ínuhiko káxe teyínoake,
koati kahá'ati pónea kixoku itúkeovo nonékuke Itukó'oviti. Kúteanemaka koêku
ne inixoâti yusíkea níkea koêkuti kó'iyeovoku nikokónoti, kó'inokenemakaye
isóneu, koati kahá'ati pónea kixoku itúkeovo nonékuke Itukó'oviti, vo'oku
íkoro'ixinovo Itukó'oviti enepo nikôa. Koánemaka ne xâne inixoâti ápeyea ákoti
yusîka níkea, kó'inokeneye isóneu vo'oku kahá'atimaka pónea kixoku itúkeovo
nonékuke Itukó'oviti, koane kóyeanemaka itúkeovo xâne ikoró'ixovoti xoko
Itukó'oviti. 7 Vo'oku ako ápahuina xâne xapákuke ûti motovâti éxopea koêku yara
kúveu mêum pohúxinovati, kutí'iyea ákoti Vúnae exeâti koêku. Kúteanemaka
koêku vivakápu. 8 Itukovo vapêtiko yara kúveu mêum, hane vápeino vitúkeovo
ovoxe Vúnae Itukó'oviti. Kúteanemaka ne vivókeovo, kóyeane vitúkeovo ovoxe
Vúnae seapáne ûti xokóyoke. Yusíkoti vápeyeako yara poké'e, áko'o vivókeovone,
kóyeane vitúkeovo ovóxe. 9 Yoko koati énomone kutí'inoke ivokóvoti ne Kristu,
koane énomonemaka kutí'inoke exepúkopoti, motovâti itúkeovo Únae uhá koeti
xâne, enepohikone ivokóvotine, koánemaka ne âvoti ivakápu. 10 Ná'ikopo koeti
ínixinea itúkeovo pahukóvoti ne po'inu ûti xoko Jesus? Námaka koeti íkitixapinovo
yupihóvoti yéxone yane pe'ínu? Vo'oku konókotimo yumópea Itukó'oviti ne uhá
koeti xâne yaneko káxe yuhaíkapavine Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo. 11 Yoko
énomone kuteâti koêku ne yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

> "Hara koe Vúnae: 'Kuteâti kaná'uko ne ámbeyea, koati kaná'utimaka
> ipúyukexeamo nonénguke ne uhá koeti kó'iyeovoku xâne. Koane
> ihayú'ikonutimo ne uhá koeti xâne, undi Itukó'oviti' " kôe.
>
> Izâiya 45.23

12 Yane iyúseo kónokeamo yumópea Itukó'oviti ne póhutihiko ûti
yaneko káxe yuhaíkapavine.

Vokóhiyanavo mará'inamo víkaraka po'ínu ûti hokoti Jesus

13 Hákoneikopo vinixôa itúkeovo pahukóvoti ne po'inu ûti aínati
kóhiyanavo. Ya koêkuni kó'iyeaneye, keúsaka iséneu ákoyeamo
ápahuina ítike ikorókoti po'inu ûti ikéneke Vúnae, itukovo iyonoâti
ya pahunévotike. 14 Ya undíke, énjoa ákoyea ápahuina nikokónoti
motovâti ikópiti'ikeovi ikéneke Itukó'oviti. Koati eombâti inzóneuke,
koeku nzókea Vúnae Jesus, tokópeovoxo inzóneunoa. Itea enepone
xâne inixoâti ikópiti'ikeokonomo enepo nikâ, yane koati kopití'itinoa.
15 Enepo inixâ pe'ínu xoko Kristu ákoyea aúnati níki nikokónoti, ínixone
ákoyea yusíka níkeokono, na kíxeaye ákoyea omótova yokóvo, enepo
ipíhea tumúne níki? Hako ikeróko po'inu ûti vo'oku nikokónoti. Koáhati
ivókinovokemaka Kristu nê'e. 16 Enepone ínixene itúkeovo únati,
hákoikopo itukovo énomone poé'aino isóneunopi po'ínuhiko xâne,
inixoâti ákoyea aúnati ne ítike. 17 Vo'oku enepone vitúkeovo xanena
Itukó'oviti yonópoti natíxokuke, haina yuíxeovo ûti sasá'iyea, áko'o
ákoyea asása'i ne nikokónoti koane ekâti, itea hara konokóvo pónea
uti kixoku vitúkeovo, koane úhepeyea visóneu ikéneke Vúnae ákoti
vakapákaka, koane elókeyeamaka vokóvo ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti. 18 Yoko enepone xâne koetíneye hókea Kristu, úhepetinoa
isóneu Itukó'oviti, koane inixeâtimakamo po'ínuhiko xâne unáko koêku.
19 Vapásikaikopo vitúkea koekútihiko porexó'oviti ákoyea vakápakaka
yoko ákoyea puvákaka ûti, enepone koekútihiko porexó'ovitimaka
koúkoponeokoko ûti ikéneke Itukó'oviti. 20 Hako kesáyu'ixo ítuke Itukó'oviti
vo'oku nikokónoti. Kaná'uti ákoyea nikokónoti motovâti ikópiti'ikeovi
ikéneke Vúnae enepo nikôa ûti; itea kóyeane ákoyea aúnati níkeokono,
itukapu énomone kutí'inoke ikorókovoti po'inu xâne pahunévotike.
21 Unatíne ákoyea nike koêkuti kó'iyeovoku nau hó'openo, koane ákoyea
yénapu víyum, koane ákoyea itika po'i koekúti, enepo itukapu ikerókoti
po'inu ûti pahunévotike vo'ókuke, (áko'o itukapu kemuyá'ikiti isóneu, áko'o
itukapu kurikópoti hókea Itukó'oviti vo'ókuke). 22 Koêkuti ínixene ikéneke
Vúnae, kuteâti koekúti ínixene motó'iyeova níki, áko'o ákoyea omótova
níki, konókoti xuná'iyea iséneunoa nonékuke Itukó'oviti. Yoko koati únati
koêku ne xâne itukoâti ne ínixone unátiyea ikéneke Vúnae, ákoti api'áxa
isóneunoa, xaneâtimaka xuná'iyea isóneu ákoyea itúkapu pahukóvoti.
23 Kene enepone xâne ákoti koati éxinoa isóneu, pikoâti itúkeovomea koati
ákoti omotóva níkeokono, yane enepo nikôa, koati pahukóvoti, vo'oku
haina kutipoâti itúkeovo ahá'inoa Itukó'oviti nikínoake. Yoko uhá koeti
kixoku vitúkeovo ákoti itukapu ukeâti kutípea ûti itúkeovo ahá'inovi
Itukó'oviti vitúkea, koati pahukóvoti nê'e.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Nókone kó'iyea ûti xoko po'inu ûti aínati kóhiyanavo

15 1 Uti xúnati isóneu ikéneke Vúnae, ako yusíka inuxó kíxea
uti vitúkea vínixone unátiyea, itea konókoti huvó'oxea ûti ne
xâne âvoti koati xunáko isóneu, aínati kóhiyanavo, koane ako yusíka
vímaxeova ne kixóvoku. 2 Konokoâti póhutihiko ûti vitúkea koekúti
ominoâti unako koêku ne po'inu ûti, enepone ínixone unátiyea ne
po'ínuhiko ûti, motovâti kóxunakeahiko ûti ikéneke Kristu. 3 Vo'oku
énomone koéneye ne Kristu ákoyea ituka âha kíxeova, itea hara itúko,
kuteâti koêku emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeaku: "Enepone ihákeopike
puvópitihiko, oúngeke yonópo" kôe. 4 Vo'oku uhá koeti yutoxóvoti
emó'uke Itukó'oviti mekúke, koati yutoxínovoti íhikaxeovi, motovâtimaka
ápeyea hána'iti kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti, véxone koúsokeovomo.
Yoko koati emo'u Itukó'oviti úkea nê'e, koeku poréxeovi ákoyea
kamúya'ika uti visóneu, koêkumaka koúhepekopea visóneu ikéneke
Itukó'oviti. 5 Yoko Itukó'oviti, enepone poréxoti xâne ítea uhá koeti
koekúti xaneâti ákoyea kamúya'ika isóneu, enepone kouhépekopotimaka
visóneu ikéneke, itúkapu énomone parexápi poéhapeane iséneu ikéneke,
ákoti yakapákaka, kuteâtimaka ahá'inopi Kristu Jesus, 6 motovâti uhá
ké'iyi ihéyu'iki Itukó'oviti, enepone Ha'a Vúnae Jesus Kristu, kutí'iyea
itínoe póhutipone koxe'úti koane kutí'iyeamaka póhutine ne yemó'u.
7 Hákoikopo pivokóko, itea kuteâti kixó'oviku Kristu, énomonemaka
ákoeneye kixékokoku, motovâti iháyu'ikeokono Itukó'oviti ve'ókuke. 8 Vo'oku
koati ngixópitinoe itúkeovo ovoxe Itukó'oviti ne Kristu xapákuke ne jûdeu,
enepohikone sirkunsidá koêti, motovâti éxokoponea Kristu kaná'uko neko
yuho Itukó'oviti nóvoke, koane koúsokoponea neko kúxoti yuho Itukó'oviti
xoko oxúnoekene nekôyohiko. 9 Haina póhutine nê'e, itea motovâtimaka
iháyu'ikea Itukó'oviti ne ákoti itukapu jûdeu, vo'ókuke ne hána'iti seánakoa
Itukó'oviti. Énomone kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koêti:

> "Énomone kutí'inoke inzayú'ikopitimo xapákuke ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. Ngahaná'ikopitimakamo imangá'ika hána'iko ne îhe" kôe.
>
> Sâramu 18.49

10 Ina koe'íkomaka po'íke:

> "Aélokenenoe yokóvo, itínoe xâne ákoti itukapu jûdeu, xané kixeâti elókeyeamaka okóvo ne xanena Itukó'oviti" koémaka.
>
> Deuteronômio 32.43

11 Ina koepó'ikomaka po'íke:

> "Ihéyu'ika Vúnae, itínoe ákoti itukapu jûdeu, uhá ketínoe. Konókoti kapáya'ikeamaka iha Itukó'oviti ne uhá koeti kó'iyeovoku xâne" kôe.
>
> Sâramu 117.1

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

12 Ina koemáka Izâiya yútoeke:
“Apêtimo ámoripono Njése keno'ókoti natíxoponea xapa xâne ákoti itukapu jûdeu. Énomonemo itukóvo hána'iti kúxonehiko neko xâne koíteovamo” kôe.

Izâiya 11.10

13 Yoko Itukó'oviti, enepone porexó'oviti ápeyea hána'iti kúxoixone ûti xokóyoke, véxone koúsokeovomo, énomonemo kuri'úxinapinoexo hána'iti elókeko yokóvo ikéneke, koane hána'iti úhepeko iséneu koeku kívivoa, maka heru'ó íxeane yomíxone kíxoixi koúsokeovo ne kíxone xokóyoke, ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone ovo'ó koépitinoe.
14 Ya undíke, énjoa itíkivonoe xâne koati itípakovoti, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Énjoamaka heú kíxi yéxi kaná'uko ra ihíkauvoti hó'e ûti, koane itíkivomaka ahúkoti enekókoti ikéneke Itukó'oviti. 15 Itea kóyeane ákoyea ámbiku'ixa ongóvo ngíxeaneye ra yúndoenopi upánini yéxoanoe ra koekútihiko, vo'oku koati ngaha'aînopitinoe ákoyea inátapa yokóvo ne ihíkauvoti yéxone. Énomone ngixínoaneye ya yúndoenopinoe, vo'ókuke ra hána'iti seánakonu Itukó'oviti, 16 kutí'inokemaka indukópovoti ovoxe Kristu Jesus xapa xâne ákoti itukapu jûdeu, indukoâti ne sasá'iti itukéti pónenu Itukó'oviti indúkea, enepone ngoyúhoyea ne inámati ihíkauvoti íhae xokóyoke. Yoko énomone indúko, maka ínixane Itukó'oviti unáko ne ingó'iparaxoake. Énomone ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu íngamoake ne emo'u Itukó'oviti koeku itúkeovohiko kasása'iupone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 17 Enepora itukéti pónenu Itukó'oviti indúkea, énomone indúko hána'iti elókeko ongóvo ikéneke Kristu Jesus. 18 Yoko ákomo itukéti ákoti ambikú'ixina ongóvo ngoyúhoyea koêku, ákoti itukápu ne koúseune Kristu ya njokóyoke, enepone ísimea xokóyoke ne ákoti itukapu jûdeu vo'oku yûnzo yoko índuke xapákuke, 19 koánemaka vo'ókuke ne hoénaxovope xunako Itukó'oviti njokóyoke yóko'o ne iyupánevoti índuke, koánemaka vo'ókuke ne hána'iti xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Koati énomone koéneye tukú ngíxea Ílireake ngotóhineyea ne inámati ihíkauvoti omínovike Kristu, ungeâti Njeruzálem koáne ne pitivókohiko xêrerekuke. 20 Koati ngixóvokune ngóxuna'ixeovo ngoyúhoyea ne inámati ihíkauvoti omínovike Kristu xoko âvoyeaku koyuhoâti, mbuvâti kutí ngó'iyea xâne koexépukoti péti oúkeke tûriune po'inu xâne. 21 Vo'oku hara koéneye índuke kuteâti koêku ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeaku:
“Enepohikone ákoti eyékoxeaku koêku nê'e, iyusé'inoatimo. Koáne enepohikone ákoti kámeaku koêku nóvo, exeâtimo koêku” kôe.

Izâiya 52.15

Kahá'a Poûlu yónea Róma

22 Koati vo'ókukeiko ra índuke, ene âvoino omótova noínjoponeopinoe, itea ênо yúmo'injeova. 23 Kó'oyene, koeku únzexeane índuke yara poké'ehiko ngixínopikenoe yâye, epó'oxo koeku mekú'iyeane ngaha'a noínjoponeopinoe,

24 anéye inzóneu véngea xepákuke enepo mbíha Espanha. Ngúxoa
indóponeopinoemo koeku yóneam. Yanê'e, ngúxoamaka motó'iyeova
hivó'oxinunoe motovâti ungóponea ya Espanha ike kali óvinem xepákukenoe
koeku úhepepeamo inzóneu. 25 Itea kó'oyene, yonondí'ikomo Njeruzálem
motovâti nzuvó'oxoponea ne kasása'iupohiko Itukó'ovitiya. 26 Vo'oku enepohikone
po'inu ûti xoko Jesus ákoti itukapu jûdeu, enepohikone ovoti Masêdonea yoko
Ákaya, ínixoahiko unátiyea ítixea huvó'oxeake ne ákoti apeínoati xapákuke neko
kasása'iupo Itukó'oviti ya Njeruzálem. 27 Koati úkeakune isóneuke kahá'ayea
huvó'oxea. Yoko motókeahiko kíxeaneye vo'oku itúkeovo xapa jûdeu úkea ne
kaná'uti ihíkauvoti kámonehiko, kutí'inoke apêti unako koêku ikéneke Itukó'oviti.
Yanê'e, koati motokeâtihikomaka huvó'oxea ne jûdeuhiko ya nókoneke. 28 Enepo
unzéxane ra itukéti nguríkopoinoa ovotíhiko Njúdeya ne páhoenoa po'ínuhiko
ûti, enepone huvó'oxeake ngixínopikenoe, vekó ngoetímo xepákuke koêkumo
mbíhea ya Espanha. 29 Enepo nzimané'e xepákuke, énjoa enó'iyeamo únatinoe
koekúti ukeâti xoko Kristu íparaxeovikemo ya hána'iti seánakovike. 30 Vo'ókuke
ra Vúnae Jesus Kristu, koánemaka ne ákoyea omótovokoko vokóvo ukeâti
xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, émbemopinoe, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae,
kéxuna'ixivoxo yépemo'ixinonu Itukó'oviti ya orásaum, 31 maka índeapane ne
xâne puvoti Vúnae ya Njúdeya, koane ínixanemaka kasása'iupohiko Itukó'oviti ya
Njeruzálem unáko ne nzimínoke xapákuke. 32 Koáne enepo parexánu Itukó'oviti
nzímeopinoe, itúkapu ya elokékotike okovóti nzímeamo xepákuke, motovâti
kali ómomingea, koane úhepeyea inzóneu xepákukenoe. 33 Itúkapu Itukó'oviti,
enepone úkeaku úhepeti isoneûti ovô xepákukenoe. Énomoneoxo ákoeneye.

Íkopovope Poûlu

16 1 Anéye anjá'inopinoe enepo simâpi Fêbi, mokexa ûti ya xoko Jesus
ko'ítuketi ítukeke Vúnae imokóvokutike ya Sénkereya. 2 Enepo simané'e
xepákukenoe, kutí íxea pe'ínu ikéneke Vúnae, kuteâti motókeyea kíxeokononeye
ne kasása'iupo Itukó'oviti. Epó'oxo hivá'axanoemo ya koêkuti nókone itúkea
vo'oku koati ênoti xâne huvó'oe nê'e. Koane enómaka huvó'oxeonu.
3 Mbahúkinoa yûnzo inángurukeova ne Pirísila yoko Ákila, enepone
ko'itúkeinotimaka Vúnae Jesus Kristu kuteâti ûndi. 4 Enepone pi'âti,
ínonexinovo koâti koímaiti koekúti yanekôyoke oposíko koíteovonu ya
koati koímaiti mani ngixókonoku. Hána'iti íngoroixinovahiko. Yoko haina
póhutine ûndi, itea íkoro'ixinovahikomaka uhá koêti ne kutípoti Kristu ya
imokóvokutihiko xapákuke ne ákoti itukapu jûdeu. 5 Yíhaikinana ne po'inu ûti
ho'uxínovoti ítuke Vúnae óvokuke Pirísila yoko Ákila, koánemaka íningone
Epênetu, enepone inúxoti kutípoti Kristu ya Âzea, 6 koánemaka Mâriya,
enepone yuixóvoteoxo unako kêkunoe, koxuná'ixovoti ko'ítukeyea ítuke Vúnae
xepákuke. 7 Mbahúkomaka yûnzo inángurukeovo Ândoroniku yoko Njúnea,
iyénom jûdeu, nza'ínemaka ika'ákovokutike yanekôyo. Koati teyonéti xapákuke
ápostuluhiko ne pi'âti, epó'oxo inuxónemaka hokopo Jesus ya undíke.

8 Yíhaikinanu Ampilíyatu, enepone koati íningone ákoti omótova ongóvo
ya xoko Vúnae. 9 Yíhaikinanumaka Ûrubanu, enepone ko'itúkeinoti Kristu
kuteâtimaka ûti, koánemaka Estáki, po'i íningone ákoti omotóva ongóvo.
10 Yíhaikinanumaka Ápeli, enepone exókovoti itúkeovo koati kaná'uti
hókoti Kristu, koánemaka uhá koeti óvokuke Aristóbulu, 11 koánemaka
Erôdiaum, iyénom jûdeu, yoko uhá koeti kutípoti Vúnae óvokuke Násizu.
12 Yíhaikinanamaka ne pi'âti sêno Tirîfena yoko Tirîfosa,
ko'ítuketimaka ítuke Vúnae, koánemaka Perésiti, mokexa ûti ákoti
omotóva ongóvo, yupihóvotimaka ko'ítukeino Vúnae, 13 koánemaka
Rúfu, teyonéti ovoxe Vúnae, yoko êno, enepone kutí ngíxonemaka ênom.
14 Yíhaikinanumaka Azíkiritu, Felegónte, Êremi, Pátoropa, Êrema yoko
uhá koeti po'inu ûti ha'ínehiko nekôyo ho'uxínovo ítuke Itukó'oviti.
15 Yíhaikinanumaka Fílologu yoko Njúlea, koánemaka Nêreu yoko
mokéxa, koánemaka Olímpa yoko uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo
Itukó'oviti ha'ínehiko ho'uxínovo ítuke Vúnae.
16 Yíhaikakanoe, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku ûti yúhoikeokoko
ûti, imeâtinoe sasá'ikoke iséneu vo'oku itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu.
Yúhoikopinoemaka ne uhá koeti po'inu ûti xoko Kristu ho'uxínovotihiko
ítuke Vúnae yâye xoko póhutihiko ho'úxovoku.
17 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, injíko'okopimaka kéhiyanayivoa ne xâne
yómoti háxakexea po'inu ûti yoko kátavokeamaka ya hókea Itukó'oviti,
vo'oku kixoku itúkeovo ákoti aunáti, enepohikone ihíkaxotimaka koekúti
ákoti itukápa ne ihíkauvoti íhikexokonoke. Yahíkuxipa ne xâne kuteâti,
18 vo'oku haina Vúnae Kristu hóko, itea koati âha kíxeova ne hóko.
Koatímaka ahúkoti nê'e ya koúhe'ekea yûho koane itúkoheyea iháyu'ikea
xanéhiko kutí'inoke itoâti aúpu'ikea ne kixeóvovoti xâne ákoti koati éxea
koêku. 19 Énomone yákoyenoeye kéhiyanayivoa, vo'oku hi'imé koe xâne
éxea itíkivonoe hokoâti ne kaná'uti kixovókuti ítuke Vúnae. Énomone
kutí'ino ike'élokexotinoe ongóvo. Ngahá'ainopinoe itíkivo xâne éxoti itúkea
únatinoe koekúti. Itea ya itíki váhere, kutí yákoe xâne ákoti éxone. 20 Yoko
Itukó'oviti, enepone úkeaku hána'iti úhepeko isoneûti, uke'éxotimo xunako
Satánae ya ákotinemo axu'íkene káxe. Yane kutí koetímo kepasípu'ikopoti
Satánae. Itúkapu seánakopike Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe.
21 Yúhoikopinoe ne Timóti, nza'íne ítukeke Vúnae, koane Lúsiu,
Njázaum yoko Sosípaturu, iyénonjapa jûdeu.
22 Yúnzoikopinoemaka ya iháke Vúnae, undi Tésiu, undi yutoxoâti ra
yuho Poûlu, páhoenopinoe.
23 Yúhoikopinoemaka Ngáyu, óngeake óvokuke, koane uhá
koeti po'ínuhiko ûti xoko Jesus ho'uxínovoti ítuke Vúnae yâye.
Yúhoikopinoemaka Erástu, enepone éxoti koeku tiûketi kopêrauti yara
pitivóko, koánemaka Koátu, po'inu ûti xoko Jesus. (24 Itúkapu seánakopike
Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo, uhá ketínoe. Énomoneoxo ákoeneye.)

Hunókoku yuho Poûlu yonoti xapa íhae Róma

25 Viháyu'ika Itukó'oviti, enepone apêti xunáko kóxunakeopinoe ya ikéneke,
kuteâtimaka kó'iyea yane inámati ihíkauvoti poréxonuke ngoyúhoyea.
Énomone ne ihíkauvoti koeku Jesus Kristu ngoyúhone xapa xâne, enepone
koúhapu'iune Itukó'oviti kó'oyene, ákoti exákana mekúke vo'oku itúkeovo
uná koyêti xokóyoke ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum.
26 Itea koúhapu'ikokonone yane yútoeke porófetahiko yutoxóvoti
nóvoke. Yoko koati Itukó'oviti, enepone ákoti tûri koane ákoti hunókoku,
pahukôa koúhapu'ikeovo, motovâti uhá kó'iyea xâne kutípea koane
hókea, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum.
27 Enepone Vúnae, poéhane itukóva ne koati kaná'uti Itukó'oviti yupihóvoti
hána'iko kó'exoneyea, itúkapu énomone ihayú'ikokono ákotinemo hunókoku,
vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu. Énomoneoxo ákoeneye.
Hunókokune.

1 KORÍNTIU

Inúxoti yutóxinoa Poûlu ne kutípoti Jesus íhae Koríntu

Poûlu turixôa ne imokóvokuti ya Koríntu yaneko koyuhópoinoa emo'u Itukó'oviti neko xanéhiko ovâti neko pitivóko. Yoko poéha xoénae meyá kôe óponea xapákuke yanekôyoke, kuteâti koeku noíxea ûti ya Átu 18.1-18.

Yutóxinoake Poûlu ra koyuhópeti vo'oku pahúnevo po'ínuhiko xâne kutípoti Jesus yaneko imokóvokuti ya Koríntu, koane vo'oku háxakexeovokokomaka. Éxokoa Poûlu nókone kó'iyea, motovâti ho'úxopeovohiko, kuteâti koeku nókone kó'iyea ne koati kaná'uti xanena Itukó'oviti.

Yoko tumúneke pahúkinoa Poûlu ne yútoe, ápe koyuhópeti yútoe íhae Koríntu, páhoe xoko Poûlu. Yane koyuhópeti, épemohiko Poûlu kó'inoaku isóneu ne koekútihiko, âha éxeahiko. Enepone épemoake, yumópa Poûlu ya kapitulu 7. Kene ya kapitulu 12 yonoti 14, koyúhoinoamaka Poûlu ápeyea íparaxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne póhutihiko kutípoti Jesus, éxone itúkea ítukeke Itukó'oviti. Ya kapitulu 13, anêko yûho koêku ne koati kaná'uti seanákoti. Kene ya kapitulu 15, éxokoa Poûlu itúkeovo kaná'uteoxo exépukopea ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, koane vexépukopeamakamo, uti kutipoâti, vo'oku inuxó kó'inovi Jesus exépukopea.

---

1 [1] Yundóxinopinoe, undi Poûlu. Undi iháxiupo Jesus, páhoe koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteâtimaka ahá'inonu Itukó'oviti. Anéyemaka njokóyoke ne Sósteni, po'inu ûti xoko Jesus. [2] Pahúkinopeanoe ûti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya pítivokonake Koríntu, itínoe kasása'iupo Kristu Jesus, koane iháxiupomaka Itukó'oviti itúkeovo sasá'iti nonékuke, xané kixeâti ne uhá koeti po'ínuhiko ûti, koêkuti óvohikoku ikóseanaxeovo Vúnae Jesus Kristu, Únaehiko koane Vúnae.

[3] Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo, koánemaka úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Seánakoa Itukó'oviti ne íhae Koríntu

4 Kóyekune íngoro'ixinovopinoe xoko Itukó'oviti, vo'oku hána'iti seánakopi
xoko Kristu Jesus. 5 Vo'oku koeku héki Jesus, yupihovó koe iké'iparaxikono
ikéneke ya uhá koeti koekúti, kuteâti itíkivo koati exoâti koyúhoyea emó'u, koane
heú kíxi yéxi kaná'uko ra ihíkauvoti hékone. 6 Koati kitipoâtinoe ne ihíkauvoti
koeku Jesus, koane títiu kéye ikéne. 7 Énomone ákoino ápahuina iparáti
konokóvotiko xepákuke yane póneake Itukó'oviti ne xanéna éxea itúkea ítukeke.
Énomone kénenoeye ya koêkuiko kíxoixopinoe aúkopovope Vúnae Jesus Kristu.
8 Yoko énomonemo koxunákopinoe tukú koeti hunókokuke, motovâti itíkivo
xâne ákoti koyuhoâti ápeyea óvaku pahúnevo yaneko káxe aukápapu Vúnae
Jesus Kristu. 9 Koati motovâti kúveovokono kíxeopineye ne Itukó'oviti, enepone
ihaxíkopitinoe poéhayeane iséneu xoko Xe'éxa, enepone Vúnae Jesus Kristu.

Ixíko'okokono ne hokotíhiko Jesus vo'oku ixómoyea haxákeovokoko

10 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, injíko'okopinoe ya iháke Vúnae Jesus
Kristu ákoyea ópoe'ainokoko yiûho, koane ákoyeamaka héxakexipukoko.
Konókoti kutikokó ké'iyinoe ikéneke Vúnae, koane poéhayeanemaka
yónoku iséneu yoko yâha itíki ítukeke. 11 Kó'inokeneye yunzó'inopi,
vo'oku éto'okonu xâne ukeâti óvokuke Kolôe ápeyea puvokókoti
xepákukenoe. 12 Hara ngíxo, vo'oku ápeyea xepákuke ixómoti koyê:
"Undi hokoti Poûlu" koyêti. Kene po'ínuhiko: "Undi hokoti Ápolu" koyêti.
Kene po'ínuhiko: "Pêturu nzóko" kóye. Ina apémaka koyúhoti itúkeovo
hokoti Kristu. 13 Yusíkoikopomea háxakexeovo ne Kristu? Undí'ikopo
kuruhúxinovopinoe? Inzákeikopomea yáhikikono? Ako kalíhuina!
14 Íngoro'ixinovo Itukó'oviti vo'oku ákoyea ánjiu xepákukenoe. Poéhane
Kiríspu yoko Ngáyu ánjiko. 15 Koeku kó'iyeaneye, ako xâne motovâti
koyúhoyea áhikeovo ya inzáke. 16 Ápepini Étefana koane uhá koeti
ovâti óvokuke, ánjiumaka nê'e. Ava po'ínu, ákone énjapana. Kutí'inonu
koékune nekôyohiko. 17 Vo'oku haina ánjikea xâne pahúkinonu Kristu,
itea ngoyúhoyea ne inámati ihíkauvoti omínovike, ene pahúkinonu.
Hainámaka ingo'ítukexoti exóneti ikó'itukeu xâne hána'iti ko'éxoneti
yara kúveu mêum, mará'inamo akútea énomone kutí'inoke itóvoti ne
xanéhiko. Eneponi akoéneye yûnzo, mani kutí ngixoâti ákoti itúkovoke
ne ivókinovovi Kristu ya kuruhúke koíteovo xâne.

Kristu itukóvo xunako Itukó'oviti koíteovo xâne

18 Enepone yuho ûti vo'oku ivókinovovi Kristu ya kuruhúke, ya xapa
xâne yonópotihikomo ipihóponovokutike, kutí kó'inoahiko hókone
xâne ákoti aunáti isóneu. Itea xoko ûti, uti koítovone Itukó'oviti, koati
hána'iti xunako Itukó'oviti nê'e. 19 Yoko énomonemaka koéneye ne yuho
Itukó'oviti ya emó'uke, enepone koêti:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

"Unge'éxeatimo éxone ne hána'itihiko ko'éxoneti. Kúteanemakamo
ngíxoaku ko'ísoneuyea ne hána'itinoe ko'isóneuti" kôe.

Izâiya 29.14

20 Koeku kó'iyeaneye, ná'ikopohiko ne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu
mêum? Ná'ikopohikomaka ne hána'iti ihíkaxoti koánemaka ne ahúkoti ya
koyúhoyea? Áko'onehiko nê'e, vo'oku enepone kó'exoneyea ne xâne yara
kúveu mêum, sá'iri'okopane Itukó'oviti ya koekúti ákoti itóponone.
21 Ya hána'iti ko'ísoneuyea Itukó'oviti, haina vo'ókuke ne éxone
xanéhiko yara kúveu mêum, kutí'inoke itopónotihiko éxea Itukó'oviti.
Itea ínixoa Itukó'oviti unáko itúkeovo ya koyúhoyeovo emó'u, itínovoke
ya pahúnevo ne xanéhiko kutipoâti, upánini ínixea po'ínuhiko xâne
itúkeovo kixovókuti hókone xanéhiko ákoti isóneu.
22 Vo'oku poéhane noíxea iyupánevoti kahá'a ne jûdeuhiko. Kene ne
ngerêkuhiko, poéhane itóponea hána'iti exóneti, ene kahá'a. 23 Itea hane
koyúho ûti xapa xâne Kristu yoko ivókinovovi kuruhúke. Enepora ihíkauvoti
íkoroko jûdeuhiko, koane ínixoa ngerêkuhiko itúkeovo hókone xâne ákoti
aunáti isóneu. 24 Itea xapákuke ne xâne iháxiupo Itukó'oviti hókea, enepone
jûdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, koati Kristu
koyúho ûti, enepone hána'iti xunako Itukó'oviti koíteovovi, évekoakumaka
Itukó'oviti koúhapu'ikea ne hána'iti kó'exoneyea. 25 Vo'oku enepone
ítukeinovi Itukó'oviti xoko Kristu, ínixone po'ínuhiko xâne itúkeovo hókone
xâne ákoti isóneu, koati hána'iti anú'ukea kó'exoneyea ne xâne yara kúveu
mêum. Koáne enepone koekúti ínixonehikomaka itúkeovo muyá'iko
Itukó'oviti, énomone yupihóvo anú'ukea xunako xâne.
26 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yokómomapihi kêkunoe inâ ihaxíkopi Itukó'oviti
héki. Vo'oku ako axú'ina xâne hána'iti ihíkaxovoti, koane payásotihiko
xepákukenoe, koane xe'exa iríku kalísoti kixoku koéxokexeokono. 27 Itea hane
noívokoxo ne Itukó'oviti xâne ínixone po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum
itúkeovo ákoti isóneu, motovâti kóteyokeokono ne xâne hána'iti ko'isóneuti.
Koáne, motovâti kóteyokeamaka payásotihiko yara kúveu mêum, noívokoxoa
Itukó'oviti ne xâne ínixone po'ínuhiko yara kúveu mêum ákoyea xunáko. 28 Kene
ne inixóneti ákoyea itúkokonoke, koane puvonéti, yóko'o ne koâti yupihóvoti
kalîhuyea, enepohikone kutí koeti akó'oti, énomonemaka noívokoxo Itukó'oviti
íkorohikea ne yupihóvoti xunáko, uke'éxopeati xunáko yoko itúkeovo teyonéti.
29 Kixínoakeneye Itukó'oviti maka hákone oxéne iháyu'ikopeovo ne xâne
nonékuke. 30 Kene itínoe, yaínovone kasása'iupo Itukó'oviti vo'oku ítukeinovi
Kristu Jesus. Énomonemaka poréxo ne Itukó'oviti itúkeovo úkeaku kó'exoneyea
ûti koane kutí'inoke ponopóvoti ûti yoko sasa'ípoti ûti nonékuke. Énomonemaka
kutí'inoke viteóvati ne pahúnevo ûti, 31 maka akúteane koêku ne yutoéti emó'uke
Itukó'oviti xoko kó'iyeaku: "Enepone kahá'ati ápeyea iháyu'iu ya xokóyoke,
itúkapu ítukeinoa Vúnae iháyu'iko" kôe.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koeku yuho Poûlu koyûho ítuke Itukó'oviti xapa xâne

2 1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yaneko ngoyuhópoinopeanoe ra ihíkauvoti
ukeâti xoko Itukó'oviti, haina kalísotinoe emo'úti ôriti éxeokono
veínoam, koane hainámaka kuteâti koyúhoyea hána'iti ko'éxoneti yara kúveu
mêum veínombinoe ngoyúhoyea. 2 Vo'oku ngoúsokone inzóneu yanekôyoke
ákoyeamo po'i énjokopike, ákoti itukapu koeku Jesus Kristu yoko ivókinovovi
ya kuruhúke. 3 Yaneko ámbeyeaku xepákukenoe, yupíhovo eómbea kutí
ngó'iyea xâne ákoti xunáko. Vo'oku ina njonóno'oko, koane hána'iti mbíkea,
ininjoâti ákoyea índa indúkea ne itukéti. 4 Enepone ngixoku ngoyúhoyea,
koánemaka ne ihíkauvoti ngoyúhoinopikenoe, ako akútea yuho hána'iti
ko'éxoneti ahúkoti koyúhoyea, itea koati iyúseoti ápeyea njokóyoke ne
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koánemaka xunáko. 5 Kó'inokeneye ngoyúhoyea,
motovâti ákoyea itúkapu vo'oku hána'iti exóneti ítuke xâne yara kúveu
mêum kitípino Jesus, itea itúkapune vo'oku xunako Itukó'oviti.

Koêku ne kaná'uti exóneti ukeâti xoko Itukó'oviti

6 Itea kóyeane koyúhoyea ûti koati hána'iti exóneti xapákuke xâne
koukóponovoti ikéneke Itukó'oviti, enepohikone xâne úsotine ikéneke. Yoko ako
akútea exóneti kuteâti itóponone xâne éxea yara kúveu mêum. Hainámaka kuteâti
éxone ne koati payásotihiko xâne yara kúveu mêum, xâne ákotimo oríko uké'eyea
xunáko. 7 Itea hara koyúho ûti hána'iti exóneti ukeâti xoko Itukó'oviti ákoti
exoâti mekúke, itea kouhápu'ikovotine kó'oyene. Énomone ne úsotine isóneuke
Itukó'oviti ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum, kaha'aînoviti vitúkeovo
hána'iti ihayú'iuti nonékuke. 8 Yoko enepone hána'iti exóneti ngixínopikenoe, ako
ápahuina xâne xapákuke ne payásotihiko yara kúveu mêum iyukínovati isóneu
éxea koêku. Eneponi exâhiko, ákoni kurúhuxa ne koati êno hána'iti ihayú'iuti
Vúnae. 9 Yoko koati kuteâti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> "Ako xâne noixoâti, ako kamoâti, ákomaka xâne itopónoati isóneu
> éxea koêku ne koekútihiko koúsokinoake Itukó'oviti ne xâne ákoti
> omotóvo okovo Itukó'oviti" kôe.

Izâiya 64.4

10 Itea koúhapu'ikinovea Itukó'oviti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone ovo'ó
koe'éviti. Vo'oku ako ápahuina koekúti ákoti exâ ne Sasá'iti Omíxone.
Simóya ne hána'iti isoneûtihiko ya xoko Itukó'oviti ákoti po'i exoâti, éxoa
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 11 Kene xapákuke ûti, uti xâne yara kúveu
mêum, ako ápahuina éxoti isóneu po'i xâne. Poéhane únae ne isoneûti
exôa. Kúteanemaka koêku ákoyea éxoti isóneu Itukó'oviti ákoti itukapu
Sasá'iti Omíxone. 12 Yoko haina exóneti íhae ra kúveu mêum ko'ípara ûti,
itea koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ko'ípara ûti, motovâti véxea koeku
uhá koêti ne ikó'iparaxovike Itukó'oviti ya hána'iti seánakovi.

13 Énomonemaka koyúho ûti xapa xâne. Yoko enepone yuho ûti, haina
íhikaxovike xâne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêum, itea íhikaxovike
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Koati xapákuke xâne ovo'ó koékumaka
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koúhapu'ikea ûti ne kaná'uti kixovókuti
koúhapu'ikinovike nê'e. 14 Enepone xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti,
ako namúka ne ihíkauvoti ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Kutí
kó'inoa hó'e xâne ákoti isóneu. Koati ákoti exína isóneu, vo'oku ákoʼoyea ne
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya xokóyoke kourápu'ikinoati. 15 Kene ne xâne
kuri'ókovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ínixoa ponóvoku ne uhá koeti
koekúti. Itea xapákuke xâne ákoti akoéneye, ako ápahuina motovâti pónea
isóneunoa ne xâne kuri'ókovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 16 Yoko
énomone kuteâtimaka koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

"Ako itopónoti éxea isóneu Itukó'oviti. Ákomaka motovâti enékea" kôe.

Izâiya 40.13

Itea anéye ne isóneu Kristu xoko ûti, uti kutipoâti.

Ovóxehiko Itukó'oviti

3 1 Kene itínoe mbo'ínu xoko Jesus, koati metokeâti kutí ngíxeopinoe
yunzó'ixoti xâne ákoti kuri'ákapa ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.
Ngónoko kutí ngíxeopikonoe yuhó'ixoti xâne hokotí'iko koêkuti âha kíxeova,
koane kuteâti kalivôno âvoti koati éxone ikéneke Kristu. 2 Enepone ngixoku
ínzikaxeopinoe yanekôyoke, hane ínzokoa kuteâti koeku leite níkaxeokonoke
ne inámatiko kalivôno âvoti íta níkea xúnati nikokónoti. Vo'oku eneponi akutêa
koati nikokónoti, nika úsotine xâne, ákoni íteanoe. Yoko anéyeiko âvoyea
ítea, vo'oku itínoe xâne hokotí'iko koêkuti âha kíxeova. 3 Koeku ápeyea xâne
xepákukenoe ixómoti iyókovo ítukevo po'ínuhiko xâne koane poé'ainoa isóneu
vo'ókuke, koane koeku ápeyeamaka xâne ixómoti orixókoko, hainá'ikopo itínoe
xâne hokoti koêkuti âha kíxeova? Enepone kixeku itíkivonoe, ákoikopomaka
kutí ákoe kixóvoku xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti?

4 Koeku ápeyea xepákukenoe ixómoti koyê: "Undi hokoti Poûlu" koyêti.
Kene po'ínuhiko: "Undi hokoti Ápolu" koyêti, ákoikopomea iyúsea
itíkivonoe kutí koeti xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti?

5 Kutí'ikopo íkitixavi, ûndi yoko Ápolu? Pohúneteoxo uti ovoxe Itukó'oviti
koyuhó'iyeati emó'u, enepone kitíponenenoe. Yoko póhutihiko ovóxe,
anêko ítukexeake Itukó'oviti. 6 Kutí koe undi noâti ne emo'u Itukó'oviti
koeku ngoyúhoyea xepákukenoe. Ina keno'óko Ápolu ingénepoke
ixómoti ovo'íkoa. Itea poéhane Itukó'oviti porexôa ukóponea ne itukéti.
7 Iyúseoneikopo ákoyea itúkapu vo'oku noâti, koane vo'oku ovo'íkoati
kutí'inoke apêti êho, itea poéhane Itukó'oviti porexôa ukóponea ne itukéti.
8 Enepone noâti koáne ne ovo'íkoati, kutíkokone nonékuke Itukó'oviti. Yoko
póhutihiko ko'ítuketi, apêtimo námoepo. Hanemo exôa koêku ne námoepo,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

kixoku ko'ítukeyea. 9 Vo'oku uti kaha'íneati ne Itukó'oviti ya ítukeke. Kene
kutí koe itínoe isane Itukó'oviti. Kutí kénoemaka péti koéxepoe Itukó'oviti.
10 Ya hána'iti seánakonu Itukó'oviti, poréxonu inúnjinoa yoko indúkinoa
poéheve ne itukéti, kuteâti koeku koexépukoti péti mbiú kixoâti itúkea ítuke.
Ina keno'óko koukóponoati ne itukéti ndûriu. Yoko póhutihiko ko'ítuketi,
konókoti kóhiyanayea kíxoku ko'ítukeyea. 11 Vo'oku ako yusíka ípiheokono
po'i poéheve ákoti itukapu koúkopono ne turiútine. Yoko enepone poéheve ne
itukéti ngíxone, énomone ne Jesus Kristu. 12 Xapákuke koukóponoati ne itukéti,
anêko mbiú kixoâti ko'ítukeyea kuteâti koeku xâne iko'ítukexoti únatinoe
koekúti kuteâti ôro, péhu yoko uhé'ekotinoe uhá'iti mopôi yane koéxepoe.
Ina apémaka kuteâti xâne veinoâti koekúti ákoti koati unátiyea, kuteâti tikóti,
hí'e yoko tuti exáte. 13 Yoko póhutihiko ko'itúkeinoti Itukó'oviti, urapú'itinemo
kixoku ko'ítukeyea yaneko káxe aukápapu ne Vúnae Jesus Kristu. Yúkumo
veínokono koúhapu'ikeokono kixoku ko'ítukeyea ne póhutihiko xâne.
Énomonemo kouhápu'ikoa itúkeovo kuteâti xâne veinoâti hí'e ne ko'ítukeyea,
áko'o itúkeovo kuteâti xâne veinoâti ôro. 14 Enepone kixoku ko'ítukeyea ne
póhutihiko xâne koukóponoti ítuke Itukó'oviti oúkeke ne poéheve, enepo
akutêa kixovókuti ákoti itâ yúku oró'okea, apêtimo námoepo xoko Vúnae. 15 Itea
enepo akutêa kixovókuti oro'ókovoti, hána'itimo évonevo, itea kóyeanemo
koíteova Itukó'oviti neko xâne, upánini kutí koetimo huvokó kixópoti yúku
íteovomo. 16 Ákoikopo yéxanoe itíkivo sasá'iti óvoku Itukó'oviti koane itúkeovo
ovo'ó koépitinoe ne Sasá'iti Omíxone? 17 Enepo áva xâne kotohíneati ne sasá'iti
óvoku Itukó'oviti, itukópinoatimo Itukó'oviti ésa'i ne ítuke, vo'oku koati sasá'iti
ne óvoku Itukó'oviti. Yoko koati itínoe ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti ngíxone.

Haina exóneti íhae xapa xâne yara kúveu mêum koitóvovi

18 Hákoikopo yaupú'ikopovo. Koêkuti xâne xepákuke inixópovoti
itúkeovo koati ko'éxoneti xapa xanéhiko yara kúveu mêum, haina énomone
ne koati kaná'uti exóneti nonékuke Itukó'oviti. Motovâti itóponea xâne ne
kaná'uti exóneti, konókoti usó kóyeyea ínixeokono itúkeovo ákoti isóneu ya
nonékuke xanéhiko yara kúveu mêum. 19 Vo'oku enepone exóneti, opósiu
xanéhiko yara kúveu mêum, ako itúkoake Itukó'oviti, kuteâtimaka kó'iyea
ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Enepone hána'iti ko'éxoneti xapa
xâne yara kúveu mêum, koati éxone veyópinoa Itukó'oviti íkorokopea”
kôe. 20 Epó'oxo hara koémaka po'íke: “Éxoa Itukó'oviti oveâti isóneuke
ne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêum, itúkeovo ainóvoti isoneûti
ákoti itúkovoke” kôe. 21 Hákoikopo iheyú'iko koêkuti xâne keyuhoâti
itúkeovo énomone hekónoe. Vo'oku uhá koeti koekúti, aínovo pónepike
Itukó'oviti 22 yusíkoti itúkeovo ûndi, undi Poûlu, áko'o Ápolu, áko'o Pêturu.
Kúteanemaka koeku uhá koeti ovâti ra kúveu mêum, koáne ne yápeyiko
yara kúveu mêum, koáne ne pihépi xoko Itukó'oviti. Kúteanemaka koêku
ne koekútihiko apêti kó'oyene, koánemaka koekúti keno'ókotikomo

ikénepoke. Aínovone pónepike Vúnae. 23 Yoko Kristu itíko Yúnae. Kene
Itukó'oviti, enepone payásoti ya uhá koêti, énomone itúko Únae ne Kristu.

Koêku ne páhoehiko Kristu koyuhó'iyeati emó'u

4 1 Konokoâti éxea xanéhiko vitúkeovo pohúneti ovoxe Kristu, ûndi yoko
po'ínuhiko ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti. Kovóxevi Itukó'oviti koyúhoyea
ûti xapa xâne ne ihíkauvoti íhae xokóyoke, ákoti exákana mekúke. 2 Yoko
póhutihiko ovoxéti, konókoti itúkeovo kuvovóneti úsexeamo ne páhoenokono
itúkea. 3 Yusíkoti ínixinoe kó'iyeaneye ne ngo'ítukeino Itukó'oviti, áko'o ákoyea
ákoeneye, yusíkotimaka itúkeovo po'ínuhiko xâne koené'eye isóneunonu, ako
mbepákexina inzóneu nê'e. Muhíkova inzóneupinovo, ákomaka nguvápa nê'e.
4 Kaná'uti ákoyea ápahuina váhere koekúti njé'onone inzóneuke, itea kóyeane
ákoyea ongóyuho tokópeovoxo uhá koeti índuke, vo'oku poéhane Itukó'oviti
motovâ koyúhoyea tokópeovoxo, áko'o ákoyea. 5 Hákoikopo itikóvo xâne húketi
isóneuno po'ínuhiko xâne, inixeâti ákoyea aúnati ítuke koeku ákoyea koati
yéxi koêku, vo'oku haina kaxénane yúhoikopeokono xâne. Itea aukápapune ne
Vúnae, ínamo kauhápu'ika ne koekútihiko itukókonoti hahákutike, ákoti po'i
exoâti yara koeku kó'oyene, koane énomonemakamo kouhápu'ikoa itukóvotiye
ne isoneûtihiko oveâti isóneuke ne póhutihiko xâne. Yane ihayú'ikoatimo
Itukó'oviti ne póhutihiko xâne kuteâti motókeyea iháyu'ikeokono.

Saya'íkoa Poûlu ne íhae Koríntu

6 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, enepora koati ânja énjokeopinoe yara
yúndoe, ínzokoa ngixoku indúkeovo koánemaka kixoku itúkeovo
Ápolu, motovâti itúkeovo koeku ûti kouhápu'ikinopea kixó'ekone ne
yutoéti koêti: “Konókoti itúkeovo yutoéti emó'uke Itukó'oviti hokokóno,
enepone ixikó'okoviti ákoyea kapáyasaka ûti ne po'i xâne koeku ákoyea
vitúkoake ne po'ínuhiko” koêti. 7 Hainá'ikopo kehá'ati íkitixapivo únati
ya po'ínuhiko xâne? áko'o ápeikopomea yéxone itíki ákoti itukapu
pónepike Itukó'oviti. Ako kalíhuina. Yoko itukovo ke'ipârati, ná'ikopo
koeti kepáyasokinovo kutí'iyea itepónoati ya xinákoke?
8 Inípono iséneupinovo kutí ké'iyi ákotine nókone ikéneke Itukó'oviti,
inixépovoti itéponine uhá koeti ahá'inopi Itukó'oviti, koane itéponinemaka
itíkivo nâti ya xoko Kristu! Yoko ako'ópo vinixápapu, ûndi yoko po'ínuhiko
ápostulu! Ehá'ani netíxixo kuteâti iséneupinovo, motovâtimaka kahá'ineyeopi
ûti xoko Kristu, ûndi yoko nza'íne ítukeke Itukó'oviti. 9 Itea ya undíke,
énjoa itúkeovo Itukó'oviti porexó'ovi vitúkeovo okoti koati ikenétike ya uhá
koeti xâne, uti ápostulu, uti páhoe koyúhoyea emó'u. Kutí koe uti iká'aeti
iyonókonoti xoko koépekokonoku, koeku komómoponea uhá koeti xâne ovâti
ra kúveu mêum, koánemaka ánju íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti.
10 Vo'oku hókea uti Kristu, uti ápostulu, koati uti xâne inixóneti ákoyea isóneu.
Kene inípono itínoe, koati inixépovoti itíkivo ko'éxoneti ikéneke Kristu!

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Utímaka xâne inixóneti ákoyea itóponone koane ákoyea xunáko, uti ápostulu.
Itea inípenonoe, koati inixépovoti itíkivo hána'iti itóponone ikéneke Kristu
koane ênо xináko, ikítixapovotimaka koati teyonéti! Kene ûti, uti puvonéti.
11 Enepora ûti, uti ápostulu, tukú koeti kó'oyene, uti épeu hímakati koane úne.
Ye'ékonemaka ipúpa'ixea vípovo. Utímaka yehepóke'exokuti. Ákomaka koati
vóvoku. 12 Vivókoponovomaka ko'ítukeyea ûti, vitúkoti ésa'i nókone ûti. Enepo
vihakókono, ako vitúkapina ésa'i ne ihakó'oviti, itea vépeminoa unako koêku
xoko Itukó'oviti. Enepo vikoítoponokono kotíveti, vítoa tarú'uxea uhá koêti.
13 Enepo apê itukóheoti koeku ûti, itupa'ii kíxoa yumópea ûti, voposíkoti
unátipinokoko visóneu. Tukú koeti kó'oyene, ya isóneunovi xanéhiko ákoti
êxa Itukó'oviti, uti kuteâti sipurákineti, uti ápostulu. Uti kutí koeti koekúti
kuréti yupihóvoti kótirinayeokono.

Enékoa Poûlu ne íhae Koríntu

14 Haina ngahá'ati ngóteyokeopinoe ngixínopikeneye yara yúndoe,
itea enengópiti vo'oku kutí ngixópinoe koati nje'éxaxapa ákoti omotóva
ongóvo. 15 Yusíkoti yupíheovo enó'iyea ihíkaxopiti ikéneke Kristu, itea
poéhaxo ne itukópitinoe xe'éxaxapa. Yoko énomone ra yuhó'ixopiti,
vo'oku undíne koyuhó'inopi koeku Kristu Jesus enepo inâ kitipôa.
16 Injíko'okopinoekopo héki ngixoku nzókea Itukó'oviti. 17 Énomonemaka
kutí'ino mbahukínopitinoe Timóti, enepone po'inu ûti xoko Jesus,
enepone kutí ngíxonemaka nje'éxa ákoti omotóva ongóvo. Koati
kuvovóneti nê'e, yuixóvoti ko'ítukeino Vúnae, koane huvo'óxopitinoemo
puyákoponeova yokóvo ne ngixoku nzókea Kristu Jesus, kuteâtimaka
ínzikaxea ya uhá koeti yónongu ya póhutihiko imokóvokuti nzímoku.
18 Anêko xâne kapayásokopovoti xepákukenoe po'okoâtihiko ákoyeamo
naínjapanapinoe. 19 Itea ákomo áxu'ikene, noinjóponopitinoemo enepo
itukapu ahá'inonu Itukó'oviti. Yane enjoâtimo ápeyea xunáko neko
kapayásokopovoti itúkeaxo kuteâti neko yûho, áko'o itúkeovo pohúneti
koyuhóheoti ákoti xunáko itúkea. 20 Vo'oku enepone vitúkeovo xanena
Itukó'oviti yonópoti natíxokuke, haina pohúneti koyúhoyea ûti, itea
konókoti ipúhikea xunako Itukó'oviti ya kixoku vitúkeovo. 21 Kutí'ikopo
kehá'anoe? nzímea xepákuke orínjeopimo? áko'o itupa'ii ngíxeopimo
kuteâti koeku xâne ákoti omotóvopinoe okóvo.

Koeku xâne kutípoti Jesus koesáyu'ixoti kixoku itúkeovo

5 1 Koati apêti koyuhópitinoe ápeyea xâne xepákukenoe ákoti saya'íkapeapa
ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno. Yoko enepora ákoyea
káyusea kixoku itúkeovo, koati yupihóvoti koêku, ákotimaka kámeaku ûti
kuteâti, muhíkova xapa xâne ákoti êxa Itukó'oviti. Hane ngíxo vo'oku ápeyea
ixómoti kapîne énoxaka. 2 Yoko inípenonoe, uhepee kóye iséneu! Ako kalíhuina
ikétivexinoe iséneuke ne váhere koekúti xepákuke. Mani kenokoâtinoe ikétivexi,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

motovâti kópuhikeokono xepákuke ne yupihóvoti váherexea ítuke. 3 Kaná'uti
ángo'oyea yâko xepákuke, itea ya isoneûtike, kóyeane kutí kó'iyea ambêti
xepákuke. Epó'oxo ngoyuhó'inopitine inzóneunoa kutí'iyea ambêti ya: Koati
pahukóvoti ne kixotíneye ítuke. 4 Hara ngixópinoe ya iháke Vúnae Jesus: Enepo
he'uxínapa ra koekúti, kutí koetímakamo ambêti xepákuke, koane apêtimakamo
xunako Vúnae Jesus yoúkeke. 5 Yane képuhika xepákuke ne ákoti ikatívexa
isóneuke ne váhere ítuke. Kirí'akamaka Satánae komóhiyea mûyo, motovâtimo
eópea itúkeovoxo koati pahukóvoti koane kóyuseopeovomo, motovâtimaka
ápepeamo xapákuke ne kasása'iupo Itukó'oviti yaneko káxe aukápapu Vúnae.
6 Ako aúnati ne iséneupinovonoe, ikítixapovoti xâne koati únati kóyeku
ikéneke Vúnae ákoti konokínovopitinoe. Ákoikopo yéxa koêku ne pahunévoti
itúkeovo kuteâti kalihú koeti kohiyákopeti pâum heú kíxea kohíyakea ánahi?
7 Kiríkapaikopo ne uhá koeti kúxoti kixeku itíkivo, enepone kutí koeti kohiyákopeti
xepákuke, motovâti itíkivo inámati masa ákoti kohiyákoati. Yoko énomone
kénenoeye koeku itúyopea ne pehúnevo. Vo'oku enepone Páskoa, usóne
kixó'ekone xoko ûti koeku ivókinovovi Kristu, enepone kutí kixonéti kali xe'exa
su'ûso koépeuti ya Páskoa, ésa'i itúyopea pahunévoti. 8 Vokóyuineikopo kuteâti
koêku ya kaxena Páskoa. Itea enepone kixoku kóyuiyea ûti, ako yusíka itúkeovo ya
kúxoti kixoku vitúkeovo, enepone kutí koeti kohiyákopeti. Énomone ne váherexea
vítukeino po'inu ûti yoko po'ímaka váhere vítuke. Itea hara vitúka kixoku
kóyuiyea ûti, vitúkeovo xâne ákoti semekékexa, koane pónea uti kixoku vitúkeovo.
Énomone akútea ne osó'iuti pâum ákoti kohiyákoati, koyuípeti ya áyui Páskoa.
9 Ya po'íke yúndoenopi yanekôyo, mbahúkopinoe ákoyea yánahixapa ne
xâne ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, kapíneti ákoti itukapu koati múxone.
10 Itea haîna xâne yara kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti ne ngíxo,
enepohikone kapíneti ákoti itukapu koati múxone, koáne ne xâne ixómoti
ipupákino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiûketina, yóko'o ne ómevoti,
koánemaka ne xâne kuvóvoti sánduhiko. Vo'oku eneponi itukápahiko ne
xâne yara kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti ne ngíxo, mani konokoâti
ipíhikopi ra kúveu mêum motovâti ákoyeani yánavakaxapa. 11 Itea hane
itukóvo ne xâne ngixínopikenoe ákoyea yánavakaxapa, enepone koyúhoti
itúkeovo po'inu ûti ya xoko Jesus, itea kóyeane váherexea kixoku
itúkeovo. Énomone ne kapíneti ákoti itukapu koati múxone, koáne ne
ixómoti ipupákino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiûketina. Énomonemaka ne
xâne kuvóvoti sánduhiko, koáne ne váherexokenati yuhó'ino po'inu xâne,
koánemaka ne kohíhikenati, yóko'omaka ne ómevoti. Xâne koetíneye
kixoku itúkeovo koyúhoti hókea Jesus, muhíkova íniki hako kalihú'ina.
12 Hainá'ikopo xâne ákoti itukapu po'inu ûti xoko Jesus ngónoko énjokea
itúkeovo pahukóvoti koane nzayá'ikea. Itea enepone po'inu ûti xoko Jesus,
hainápo koati konokoâti yéxoki itúkeovo pahukóvoti koane seyá'iki.
13 Kene enepone xâne ákoti itukapu po'inu ûti xoko Vúnae, Itukó'ovitimo
exôa kíxoaku nê'e. Képuhikapaikoponoe ya xepákuke ne vaheréxoti ítuke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Nókone kó'iyea apê évotikokoke ne kutípotihiko Jesus

6 1 Enepo apê yévotikokoke, ákonoemea tíyapana yómikoko
yuhoíkovokutike nonékuke xâne ákoti asasá'i ítuke nonékuke
Itukó'oviti? Na koeti ákoino yámanoe nonékuke po'inu ûti, kasása'iupo
Itukó'oviti, motovâti enékeokono? 2 Ákoikopo yéxanoe itúkeovomo
ûti, uti kasása'iupo Itukó'oviti yuhoíkopamo ne xanéhiko yara
kúveu mêum vo'oku kixoku itúkeovo? Koeku itúkeovomo énomone
yíhoikopo, na kíxeaye ákoyea yéxanoe kíxeaku ne kalîhuti koekúti
xepákuke? 3 Ákoikopomaka yéxa itúkeovo utímaka yuhoíkopamo ne
ánjuhiko íhae vanúke, enepohikone ovóxe Itukó'oviti, vo'oku kixoku
itúkeovohiko? Ínapomo hako yexoânoe kíxeaku kíxekuxi ne kálihunoe
koekútihiko kuteâti tokópone ûti itukovo káxe. 4 Itea enepo apê koekúti
kuteâti, hane iyénoanoe xoko xâne ákoti itukapu xanena Itukó'oviti,
enepohikone ákoti yána êgerejake. 5 Ákoikopo ápahuina xâne ko'isóneuti
xepákukenoe motovâti enékeopinoe, itínoe kutípoti Jesus? Metókeanoe
enepo kateyákapi ra yûnzo! 6 Ya koêkuni yómi ne koekúti xapa xanena
Itukó'oviti ya êgerejake, ponó kixékokonoe yuhoíkovokutike enepo apê
kixékokoku, yomokókoti nonékuke xâne ákoti akutipo Itukó'oviti.
7 Póhutine ápeyea kixékokokunoe, iyúseo ápeyeako hána'iti nékone
ikéneke Jesus. Mani unatíne sikovó ké'iyi apê vaheréxinopiti ítuke.
Manímaka unatíne yévokivo vo'ókuke. 8 Itea ya koêkuni ké'iyineye,
ainovó koe itínoe vaheréxinoa ítuke ne po'i xâne. Ainovó koe itínoemaka
koesáyu'ixo koeku po'ínu xâne. Yoko inípono itúkeovo koati pe'ínuhiko
xoko Jesus ne kíxeneye. 9 Ákoikopomea yéxa ákoyeamo yanapa natíxokuke
Itukó'oviti vanúkeke ne xâne vaheréxoti ítuke? Hákonoe yaupú'ikopovo
yarâ'a, vo'oku ákomo pihápaya ne xâne koesáyu'ixoti kixoku itúkeovo,
kapíneti ákoti itukapu koati múxone, koánemaka ne xâne kuvóvoti
sánduhiko. Áko'omakamoya ne xâne aupú'ikoti múxone, kapíneti múxone
po'i xâne. Kúteanemaka koêku ne hóyeno senoxóvoti, koánemaka ne hóyeno
ikoyénoxovoti po'inu hóyeno. 10 Áko'omakamoya ne ómevotihiko yoko
xâne ipupákinoti isóneu kahá'ayea enó'iyea tiûketina, koane kohíhikenati.
Kúteanemaka koeku xâne yómoti váherexino emó'u po'ínuhiko xâne, yoko
xâne yómoti hú'uxea ítukevo po'i xâne. Ákomo yanápahiko natíxokuke
Itukó'oviti vanúkeke kuteâti nê'e. 11 Yoko ápe nóvo koetíneye kixoku itúkeovo
xepákuke. Itea kó'oyene, itínoe kasasá'iuti, itínoemaka haxakínovoti
Itukó'oviti itúkeovo xanéna, koane penópovone nonékuke Itukó'oviti vo'oku
ítukeinovi Vúnae Jesus Kristu koánemaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

Iháyu'ikeokonoke Itukó'oviti ra koxe'u ûti

12 Koêkuti íninjone unátiyea indúkea, motóva indúkea. Kaná'uti nê'e, itea
haina uhá koeti koekúti porexó'ovi unako koeku ûti. Kaná'uti motó'iyeova

indúkea koêkuti íninjone unáko indúkea, itea kóyeane ngóhiyanayeovo,
mará'inamo áyanzikapa indúkea, hákonemo indôa nguríkea. 13 Enepone
nikokónoti, ápeino vo'oku íhaku nika ûti. Kene enepone íhaku nika ûti,
ápeinomaka vo'oku nikokónoti. Itea apêtimo hunókoku nê'e, vo'oku
koêkutimo káxe, uke'éxoatimo Itukó'oviti ne koekútihiko kuteâti. Itea pó'iti
koêku ne muyo ûti. Haina apeínoti kapinehí kíxea ûti ákoti itukapu koati
múxone ûti, itea hane ápeino itúkeovo iháyu'ikovope Vúnae, yoko ovo'ó
kó'iyeovimaka Vúnae. 14 Itukó'oviti, enepone koexépukopati ne Vúnae Jesus
ukópea xapa ivokóvoti, koexépukopatimakamo ra koxe'u ûti ya xunákoke.
15 Ákoikopo yéxa itúkeovo ítuke Kristu ne miûyo? Maní'ikopomea motovâti
iyóneam ne ítuke Kristu xoko senohí koêti, mborexoâti ikó'itukexea senohí
koêti? Ako kalíhuina! 16 Ákoikopomaka yéxa itúkeovo póhutipone mûyo
ne hóyeno xoko mohîti sêno enepo yuhó'ixoa? Koati kaná'uti kó'iyeaneye,
vo'oku hara kôe emo'u Itukó'oviti: "Póhutipone mûyo ne pi'âti" kôe. 17 Kene
koêkuti kuri'ókovoti Vúnae Jesus, koati póhutiponemaka xokóyoke.
18 Yahíkuxipa ne pahunévoti kuteâti nê'e, enepone ákoyea sayá'ikapeapa xâne
ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno. Vo'oku uhá koeti koêkuti po'i
kó'iyeovoku pahúnevo xâne, haina muyókuke itúkeokono ne pahúnevo. Itea
enepone xâne ákoti saya'íkapeapa itúkea kuteâti, koati muyóne itúkino váhere.
19 Ákoikopomaka yéxa koeku miûyo itúkeovo óvoku ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti, enepone ovo'ó koépitinoe, páhoenopimaka Itukó'oviti? Hainá'iko
itínoe exópo koêku, itea énomone exo kêku. 20 Vo'oku kohépiti ne yésa'i pôreupo
Jesus. Yusikóneikopo itúkeovo iháyu'ikovope Itukó'oviti ne miûyo.

Yuhó'inoa Poûlu ne íhae Koríntu vo'oku kazaméntu

7 1 Kuteâti neko yépemonukenoe yítoeke, hara koe inzóneunoa:
Enepone ákoyea okóyeno ne hóyeno, únati nê'e, haina váhere. 2 Itea
vo'oku ú'uso kóyeyea ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne úhepune mûyo vo'oku
ixómoyea kaha'a sêno, unatíne ápeyea koati yêno ne póhutihiko hóyeno
koánemaka îma ne póhutihiko sêno. 3 Enepone koyénoti, ako yusíka
ákoyea itúkina úhepune mûyo ne yêno, vo'oku koati ko'ímainokene ne
sêno. Koánemaka ne sêno, ákomaka yusíka ákoyea itúkina úhepune mûyo
ne îma. 4 Vo'oku enepone ko'ímati, ako yusíka poéhayeane akahá'a, ina
itukína âha ne îma, itea kahá'ayea îma exoâmaka. Kúteanemaka koêku xoko
hóyeno apêti yêno, haina poéhayeane akahá'a exôa, itea kahá'ayea yêno
exoâmaka. 5 Hako kema'âyikokoa nê'e, poéhane itukapu kutikokó koinoâti
iséneu ákoyea itíka ya kúveu ye'á koeti káxe, vo'oku kehá'ayi yíxivoxo itíki
orásaum, itínoe pi'âti. Itea hákomaka yupihovó kixeánoe kéxu'ikenexi,
mará'inamo hixápapi Satánae, enepo hako'óne itêa ne ákoyeanoe itíka.
6 Enepora yûnzo, pohúneti enjókopitinoe inzóneunoa, kene haina
páhoenopi Itukó'oviti ké'iyineye. 7 Ya inzóneunoake, mani únateoxo
akutêa ngoêku ákoyea yênom ne uhá koeti hóyeno. Itea anêko kíxoaku

Itukó'oviti ne póhutihiko xâne. Yoko ako akútikoko koeku uhá koeti xâne.
Pó'iti koeku po'ínuhiko koánemaka po'ínuhiko.
8 Kene ya xoko âvoti múxone yoko xoko ivokóvoti múxone, íninjo
unátiyea kóyeyeane kuteâti ngoêku. 9 Itea enepo hakô'o itoâhiko, unatíne
opósikea múxone yaneko ixómoyea kóxuna'ixovo îtukeovo itoâti.
10 Kene xoko apêtine múxone, anéye páhoenoa Vúnae itúkea, kene
haina pohúneti inzóneunoa. Énomone ne ákoyea yusíka kuríkea îma
ne ko'ímatine. 11 Itea itukovo kurikoâtine, konókoti póhuxeovo ákoti
oko'ímapo, ákoʼo aúkopeovo xoko îma. Kúteanemaka koêku ne hóyeno
koyénoti, ako yusíka kuríkea yêno.
12 Kene ya xoko po'ínuhiko, ako yuho Vúnae Jesus vo'ókuke, itea
hara kôe inzóneunoa: Enepone po'inu ûti xoko Jesus apêti yêno ákoti
akutipo Jesus, ako yusíka kuríkea itukapu úhepeti isóneu yêno óvoheixea
xokóyoke. 13 Kene ne sêno apêti îma ákoti akutipo Jesus, ákomaka yusíka
kuríkea, koeku úhepeyea isóneu îma óvoheixea xokóyoke. 14 Vo'oku xoko
sêno kutípotine Jesus apêti îma âvoti háka Jesus, haina koekúti ákoti
asasá'i xoko Itukó'oviti ne itúkeovo komuxónekokoti, ínapo okonóko
kotóhineopea itúkeovo komuxónekokoti. Koati sasá'iti, vo'ókuke ne
yêno kutípoti Jesus. Kúteanemaka koêku xoko hóyeno kutípotine Jesus
apêti yêno âvoti háka Jesus, kóyeane itúkeovo sasá'iti xoko Itukó'oviti
ne itúkeovo komuxónekokoti, vo'ókuke ne hóyeno kutípoti Jesus. Enepo
hákoti koené'eye, ákoni asasá'i ne xi'íxaxapa, itínoe apêti múxone âvoti
háka Vúnae. Itea koati kaná'uti itúkeovo ainóvoti sasá'iti ne xi'íxaxapa.
15 Kene xâne ákoti akutipo Jesus, enepo hákoti kahâ'a óvoheixea xoko
múxone kutípoti Jesus, unatíne pihópea. Koené'eye, ákone okónokoa
po'inu ûti xoko Jesus, ákoʼo mokexa ûti ísu'okeovoiko múxone, vo'oku
iháxikinopikenenoe Itukó'oviti héki, kaha'aînopiti yóvoheixi kásatike
isoneûti. 16 Vo'oku ako yéxa, itínoe sêno, ítimo ne îme hokópea Jesus
enepo yakamá'a óvoheixea xikóyoke. Kúteanemaka koêku itínoe hóyeno,
ako yéxa ítimo ne yîno hokópea enepo yakamá'a óvoheixea xikóyoke.
17 Enepone póneake Itukó'oviti kó'iyea ne póhutihiko xâne inâ ihaxíkoa
hokópea, énomoikone ákoeneye péhutinoe. Koati énomone koéneye mbáhoeno
xanéhiko ya uhá koeti koêkuti imokóvokuti yónongu. 18 Enepo áva xâne xepákuke
sirkunsidá koetíne tumúneke iháxikea Itukó'oviti, hako yonôa isóneu ípokeovo,
únatine kuteâti kóyeku. Kúteanemaka koêku enepo áva xâne ákoti sirkunsidá
akôe tumúneke iháxikea Itukó'oviti, únatine kuteâti kóyeku. Hako yonôa isóneu.
19 Vo'oku enepone sirkunsidá kó'iyea xâne, koáne ne ákoyea sirkunsidá ákoe, ako
itópoinovike nê'e. Itea hane konokóvoxo xoko ûti vitúkea páhoenovi Itukó'oviti.
20 Póhutihiko xâne, ákoyeneye kuteâti koêku inâ ihaxíkoa Itukó'oviti hokópea.
21 Itukovo iti akaúti inâ ihaxíkopi Itukó'oviti, hako yonôa iséneu vo'ókuke. Itea
imihé'aka yoxéne ítivoa ne itíkivo akaúti, únatimakaya. 22 Vo'oku enepone akaúti
iháxiu Vúnae hokópea, koati itóvotine xoko Vúnae, koeku ákoyeane itúkapu

ákau váhere kixovókuti. Kene enepone xâne ákoti itukapu akaúti inâ ihaxíkoa
Vúnae hokópea, ovóxepone Kristu kó'oyene. 23 Koati porexópovotine ésa'i ne
keítivokononoe. Ákoikopo yusíka itúkeovo xâne yara kúveu mêum exêa kêku,
kutí'iyea itínoe ákau. 24 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kuteâti kêku inâ ihaxíkopi
Itukó'oviti hekópi péhutinoe, énomoikone yákoene ikéneke Itukó'oviti.

Enékeokonoke ne âvoti múxone vo'oku kaxena kotíveti koekúti

25 Kene ne ârunoehiko âvoti îma, ako yuho Vúnae Jesus koêku râ'a
ya páhoenovike vitúkea. Itea ngoyuhó'inopeatinoe inzóneunoa, undi
xâne motokeâti kúveovokono isóneunoa vo'oku seánakonu Itukó'oviti.
26 Íninjoa unátiyea kóyeyeakone kóyeku ne xâne, ákoti apasíka múxone,
vo'oku tiú'itine ra káxehiko símokune ûti. 27 Itea itukapu apêtine yîno,
hako kirikôa. Kene itukapu âvoti yîno, hako yoposíko kéyenoyi. 28 Itea
enepo yokoyéno, ákomo pehúkapu. Koánemaka ne ârunoe, enepo oko'íma,
ákomo pahúkapu. Itea kóyeanemo enó'iyea tiú'iti koekúti vékokuhiko ne
komuxónekokoti. Yoko mani anjá'inopinoe ákoyea vika tiú'itike koekúti.
29 Koati ngixópitinoe, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ákoyeanemo axú'ina
kaxena ûti motó'iyeovaku ko'ítukeino uti Vúnae. Konókotikopo kutí
kó'iyea ákoti múxone ne apêti yêno, motovâti yuíxeovo ítukexeake
Vúnae. 30 Hainámaka póhutinehiko nê'e ngíxo, itea kúteanemaka ne
ikaxú'itihiko okóvo. Hako itukovo énomone yónoheixo isóneu, itea kutí
ákoe ákoti aikáxu'i okóvo. Koánemaka ne xâne elóketi okóvo, hako
itukovo énomone yónoheixo isóneu, itea kutí ákoemaka ákotihiko aelóke
okóvo. Kúteanemaka ne vanéxotihiko, hako itukovo váneu yónoheixo
okóvo, itea kutí ákoe ákotihiko váneu. 31 Epó'oxo koêkuti kixovókuti
yara kúveu mêum vikó'itukeu, hako itukóvo énomone yuíxovoxo ûti,
itea kutí ákoe ákotimaka itukapu vikó'itukeu. Vo'oku enepora uhá koeti
noíxone ûti yara kúveu mêum, ákomo oríko uké'eyea.
32 Yoko enepora koâti anjá'inopinoe, énomone ákoyea ixomo
ipúpakina iséneu ne kixovókuti yara kúveu mêum. Vo'oku enepone ákoti
múxone, koati apêti oxéne yuíxeovoxo ítukexeake Vúnae, oposí'ixoti
kixoku ikó'elokexea okovo Vúnae. 33 Itea enepone apêtine yêno, koati
kixovókuti yara kúveu mêum yónoheixo isóneu, koeku opósi'ixea kixoku
ikó'elokexea okovo yêno. 34 Énomone pi'á kó'ino yónoheixoku isóneu.
Kene ne sêno ivokóvoti îma, koánemaka ne âvoti îma, koati motovâti
yuíxeovo ítukexeake Vúnae, koane kurí'okeovo Vúnae, herú kixoti isóneu
koane mûyo itúkeovo sasá'iti ikó'itukeu Vúnae. Itea enepone ko'ímati,
koati kixovókuti yara kúveu mêum yónoheixo isóneu, vo'oku opósi'ixea
ikó'elokexea okovo îma.
35 Ngixínopikeneye, ngahá'ati nzuvó'oxeopinoe, kene haina ngahá'ati
indópeopi. Koati ngaha'aînopiti péni kixeku itíkivo. Ngahá'amaka
nzuvó'oxeopinoe itíkivo haxakínovoti ítuke Vúnae, ákoti po'i yónoku iséneu.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

36 Kene ne homoêhou kahá'ati itúkea kuteâti ne yunzómeku, itea
puvâti itúkeovo tiú'itino noívana enepo hákoti okoyénoa, vo'oku
pihínone anú'ukea kuteâti yé'akeye xoénaena mani ko'ímayea,
epó'oxo inixâ homoêhou kónokea koévesekea neko inúxoti yuhó'inoa,
koane akahá'aiko kóyenoyea, ako koêku. Motóva kóyenoyea, ákomo
pahúkapu. 37 Itea enepo áva isóneuke homoêhou ákoyeanemo
okóyenoa, epó'oxo inixâ ákoyea okónokoa ómea tumúne ne
kóyenoyea, koane inixâmaka íteamo ne kixóvoku póhuxeovo, ako
yuvâti koeku usó'iyeane isóneu ákoyeanemo okóyenoa ne noívana.
Únatimo akoéneye. 38 Yane, enepone koyenoâti ne noívana, únati
koêku. Kene ne ákotine okoyénoa, unatíneoxo koêku.[a]
39 Enepone sêno ko'ímati, koeku âvoyea ivákapu îma, ako yusíka kuríkea
îma. Itea enepo ivakápu îma, motóva ko'ímapea po'i hóyeno, koêkuti âha.
Itea konókoti itúkeovo hóyeno kutípoti Vúnae. 40 Yoko kóyeane inzóneunoa
unátiyeamo koêku enepo hákoti ko'imápo. Koati ininjoâtimaka itúkeovo
xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti úkea inzóneunoa ra koekúti.

Koeku nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko

8 1 Kó'oyene, ngoyuhoâtiko koêku ne nikokónoti ikó'iparaxokonoke
sánduhiko. Uhá koeti ûti, vínixoa póneovo visóneunoa ne koekúti.
Itea enepone vínixea póneovo visóneunoa, kapáyasokeovo xâne poréxo.
Itea enepone kixoku vitúkeovo poréxoti po'ínuhiko xâne koúkoponeovo
ikéneke Itukó'oviti, énomone ne ákoyea omótovokoko vokóvo. 2 Enepone
xâne inixoâti póneovo isóneunoa ne kixovókuti, kóyeane ákoyea itápana
heú kíxea éxea ne mani nókone éxea. 3 Kene ne xâne ákoti omotóvo okovo
Itukó'oviti, koati éxone Itukó'oviti nê'e.
4 Kó'oyene, kuteâti ne nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko, véxoa
ákoyea itúkapu kaná'uti kixovókuti ne sándu. Vo'oku poéhaxo ne koati
kaná'uti Itukó'oviti, ako po'ínu. 5 Kaná'uti ápeyea kixovókuti ya vanúkeke
koánemaka ya poké'eke, hókone xanéhiko, ákoti itukápa ne kaná'uti
Itukó'oviti, vo'oku êno hokonéti kuteâti. Yoko enepohikone xâne hokoâti,
"Itukó'oviti" kíxoa íhaxea, koane "Únae" kíxoamaka. 6 Itea xoko ûti,
poéhaxo ne koati kaná'uti Itukó'oviti, Há'a ûti, enepone pahukoâti apé

---

[a] **7.36-38** Ako iyúsea koêku ya emó'uke ngerêku itúkeovo so'íxoti noívuna ne ârunoe, ákoʼo há'a ne ârunoe. Aínovo motovâti. Énomone ákoino akútikoko koêku ya uhá koeti Bîbilea. Ya po'íke Bîbilea hara kôe: "36 Itea itukovo apêti inixoâti ákoyeamo aúnati xoko ihíne anú'ukea yé'akeye xoénaena mani ko'ímape, yoko inixâ há'a ra ârunoe kahá'ayea ko'ímayea, motóva ikó'imaxea akahá'a. Haina pahukóvoti oko'íma. 37 Itea itukovo itoâti ihíne ákoyea okó'ima, epó'oxo enepo hákoti úsotine yuhôti ikó'imaxeokonomo, koane atiú'ixo isóneu há'a unátiyea kíxeaneye ákoyea iká'imaxa ihíne, koati únatimo koêku akoéneye ítuke. 38 Yanê'e, enepone iko'ímaxoti ihíne, únati ítuke. Kene enepone ákoti ika'ímaxa, unatíneoxo ítuke."

kó'iyea ne uhá koeti koekúti. Kene vitúkeovo ovóxe, énomone vápeino.
Poéhaxomaka ne Vúnae, enepone Jesus Kristu. Énomone évekoa
Itukó'oviti itúkea uhá koeti koekúti. Énomonemaka úkea vápeyea.
7 Itea ako uhá ákoe xâne exoâti ra kixovókuti véxone. Vo'oku ápe
xâne ênoti xoénae kúveovo sánduhiko. Yoko enepone nikokónoti
ikó'iparaxokonoke sándu, tukú koeti kó'oyene enepo nikôa, kutí kó'inoa
pahukóvoti, vo'oku itúkeovo ikó'iparaxokonoke sándu inúxotike.
Yane vo'oku ákoyea itápana pónea isóneunoa, koati eópoti itúkeovo
pahukóvoti enepo nikôa, koane ikópiti'ikopovo vo'ókuke. 8 Itea haina
nikokónoti exoâmo sasá'iyea ûti nonékuke Itukó'oviti. Koêkuti koêku,
enepo nikâ ûti, áko'o ákoyea níka ûti, ako vévakapu, koane ákomaka
itópoinovike nonékuke Itukó'oviti.
9 Itea enepone ínixinoe motó'iyeova níkeokono uhá koeti koekúti,
koane enepone níki koekúti kuteâti, neíxapu mará'inamo késayu'ixa
po'inu xâne ákoti akoéneye isóneunoa, enepone aínati kóhiyanavo.
10 Vo'oku itukovo apêti xâne noixópiti imókovokuke xâne kuvóvoti
sánduhiko, keha'íneatihiko níki, iti ko'éxoneti ya ítukeke Itukó'oviti,
ákoikopomo ínixa po'ínuhiko xâne aínati kóhiyanavo yusíkeamaka níkea
nikokónoti kuteâti, upánini ínixea ya isóneuke ákoyea aúnati? 11 Yane
enepone itíkivo ko'éxoneti ítukeke Itukó'oviti, koati énomonemo ikoróko
pe'ínu ikéneke Jesus, enepone aínati kóhiyanavo. Yoko koatímaka xâne
ivókinovoke Kristu nê'e. 12 Koeku kó'iyeaneye pehúnevo yokó'okiti
isóneu ne po'inu ûti aínati kóhiyanavo, koatine Kristu váherexino
ítike. 13 Énomone ngó'ino: Itukápuikopo vo'oku níngea nau hó'openo
íngorokino mbo'ínu, ákonemo níngeaku nê'e, maka hákone ingorókoa.

Púva itúkeovo avaha xâne íkamone emo'u Itukó'oviti ne Poûlu

9 1 Koati kaná'uti motó'iyeova indúkea koekúti íninjone unátiyea, haîna?
Hainâra koéneye. Kúteanemaka koêku kaná'uyeaxo indúkeovo ápostulu,
páhoe Vúnae koyúhoyea emó'u xapa xâne. Koane kaná'utimaka noínjea
Vúnae Jesus ya ungékuke. Yoko kaná'utimaka itíkivonoe eho ngo'ítukeino
Vúnae. 2 Yusíkoti ínixea po'ínuhiko xâne ákoyea indúkapu ápostulu, itea koati
kaná'uti indúkeova xepákukenoe. Enepone kitípi yûnzo koeku Jesus, koati
énomone koyuhónu kaná'uyea indúkeovo ápostulu. 3 Énomonemaka indúko
yumómbeake ne xâne koemóke'enuti, koyúhoti ákoyea indúkapu ápostulu.
4 Koati motokeâti ko'íparayea ûti nikokónoti yoko vêka, ûndi yoko
nza'ínehiko, koeku vomínopinoe emo'u Itukó'oviti, haîna? Hainâra
koéneye. 5 Koatímaka motokeâti ápeyea sêno kutípoti Jesus, yeno ûti,
motovâtimaka xané'iyeovi koêkuti vónoku, kuteâti koeku Pêturu koáne ne
po'íhiko ápostulu yoko ámeno Jesus. 6 Áko'o, xapákuke ne koyúhotihiko
emo'u Itukó'oviti, kutí'inopinoe poéhanemea ûndi yoko Mbaranâbe
konokô ko'ítukeyea vitúkea ésa'i nika ûti? Ako kalíhuina kó'iyeaneye.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

7 Noixó íxea húndaruhiko. Ako ápahuina húndaru pahoéti xapa isukókoti
konókoti poréxopea ésa'i nókone. Kúteanemaka koêku ne xâne nôti. Ako
ápahuina xâne noti xuve úva, ákoti nikâ ne ha'i nóne. Ákomaka ápahuina
xâne apêti óyonone, kuteâti vakána, ákoti arekêa leítena ne óyonone.
8 Enepora ínzokoake, pohúnetimea isoneú ngíxone kuteâti kixoku itúkea
isóneu ne xanéhiko yara kúveu mêum? áko'o anêkomea yútoe Muîse kuteâti
yane Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti. 9 Hainâramaka kôe yútoeke
Muîse. Énomone ne koêti: "Hako ike'áki pâho ne vûi enepo huva'áxapi
ókonuheinopea ne itóvotine ha'i tirîku" kôe. Poéhaneikopomea vûi yóno isóneu
Itukó'oviti kó'inokeneye yûho? 10 áko'o utímaka kíxo kó'inokeneye ne yutoéti.
Koati iyúseoti itúkeovo utímaka kíxo ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti. Noixó
íxeamaka xâne varereôti poké'exa. Itúkinoake ne itukéti, koati kuxoíxoati
ápeyeamo êho. Kúteanemaka koêku ne veyoti íhae isáne. Konókoti itúkeovo
kuxoâti ápeyeamo êho kutí'inoke itukoâti ne itukéti. 11 Koeku itúkeovo emo'u
Itukó'oviti nô ûti xepákukenoe, ákonikopomea omótova kúxea ûti keúsokinovi
nókone ûti? 12 Koeku keúsokinoa nókone ne po'ínuhiko koyúhoti emo'u
Itukó'oviti simópitinoe, ínapoxo hako motokêa kíxeokononeye ûti.
Itea ako vakáha'a vitúkeovo yávahanoe. Vítoa uhá koêti ne tiú'iti koekúti
vékoku ûti, kaha'âti ûti ákoyea vitápapinoe kitípi ne inámati ihíkauvoti
vomínopike koyúhoti koeku Kristu. 13 Yoko yéxoanenoe koêku ne ko'ítuketi
sasá'iti ituke Itukó'oviti ya témpuluke, itúkeovo énomonemaka ukínoa námoe.
Koáne ne inuxínotihiko itukéti omâti átake ne ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti,
koati xoko iparáti átake ukínoamaka nîka. 14 Kúteanemaka koêku yuho Vúnae
vo'ókuke ne koyuhoâti ne inámati ihíkauvoti ukeâti xokóyoke. Pahúkoamaka
Vúnae itúkeovo vo'oku koyúhoyea emó'u ápeinoa námoe, koúsokovope nókone.
15 Itea tukú koeti kó'oyene, upánini motókea ápeyea námoem, undíne
ako akahá'a. Yoko haina vo'oku ngahá'ayeane, yundóxinopinoe kó'oyene.
Ehá'ani ivóngeovo yaneko kó'iyeaneye, vo'oku koati éyenjovope ne ákoyea
indúkapu yávahanoe ítukeke Itukó'oviti. 16 Enepone ngoyúhoyea ne inámati
ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, ako omóndokea inzáyu'ikeokono vo'ókuke.
Koáhati undi pahoéti itúkea ne itukéti. Yane koati ngonokoâti indúkea.
Mani mondokeâtimaka imbíhoponeokono eneponi hákoti ngoyuhôa. 17 Kene
eneponi itukapu ukeâti inzóneuke usó ngóyeyea indúkea ne itukéti kutí'inoke
indukoâti, ákoti indukápu pahoéti, hainápo mani motovâti ngúxea ápeyea
námoem vo'ókuke. Itea koeku indúkeovo pahoéti, koati apêti nzó'exeokonoke,
mbáhoenokono indúkea. 18 Koeku kó'iyeaneye, kutimea indúka námoembomo?
Harâ'a, hána'iti úhepeko inzóneu vo'oku ákoyea énza'ixeake ngoyúhoyea
ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, koane ákoyeamaka indúkapu
yávahanoe, koeku ákoyea itúkapu itínoe kousókinonoa ne nóngone, upánini
mondókeyea ngoúsokinokonoa koeku ngoyúhoinopinoe emo'u Itukó'oviti.
19 Koeku ákoyea porexónuti námoem, yane índeovo itúkeovo po'ínuhiko
xâne exô ngoêku. Itea kóyeane indúkeovo ovoxe uhá koeti xâne, motovâti

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

xu'ínayeaxo xâne índone hokópea Jesus. 20 Xapa jûdeuhiko, íngutipasikeova
ne kixoku itúkeovo, ngaha'âti índea hokópea Jesus. Kúteanemaka ngoêku
xapa xâne yuixóvatihiko hókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse,
íngutipasikovamaka, motovâti hokópea Jesus vo'ókuke, upánini ákoyea
itúkapu xunako Ponóvoti Kixovókuti exô ngoêku. 21 Kene xapákuke xâne
ákoti hakâ ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, íngutipasikovamaka.
Itea haina ngoêti ákoyea ponóvoti kixovókuti nóngone indúkea nonékuke
Itukó'oviti. Kóyeane ápeyea vo'ókuke ne páhoenovi Kristu vitúkea, enepone
nzókone. Íngutipasikinovake ne xanéhiko, koati ngaha'aînoati hokópea
Jesus. 22 Xapákuke kutípoti Jesus aínati kóhiyanavo, po'okoâti itúkeovo
pahunévoti ne koekúti kóhiyanavoke, ákomaka indúka ne íkutixane
pahunévoti, motovâti índea hokópea Kristu. Íngutipasikinovake ne uhá
koeti xâne, motovâti ápeyea koítovone Kristu xapákuke, ênjo ya uha-uhá
ngíxea íngutipasikeovo kixóvokuhiko xâne.
23 Ngixínovokeneye vo'ókuke ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Kristu,
maka ngaúkapanane xapa xanéhiko ne únatinoe koekúti omínovike. 24 Hane
ínzokinopeanoe ra koekúti, kuríkotihiko kaxunákovoti ya xoko ehákovoku enepo
ehahíkovone. Yoko yéxoanoe itúkeovo ehahíkovoti ne uhá koêti, itea poéhaxo
ne itôti xapákuke. Poéhaxomaka omopâti ne iparáti. Kuteâti kóxunakeovo
nekôyohiko, kéxunakapuikopomaka ikéneke Kristu, motovâti itéponi ípera xoko
Itukó'oviti. 25 Heú koeti kuteâti nekôyohiko ahúkoti éhahikeovo, kóxunakovo
itúkea uhá koeti nókone itúkea motovâti itóponea ne iparáti. Yoko koati koekúti
ákoti oríko uké'eyea kahá'a itóponeahiko. Itea enepone kóxuna'ixinovoke
ûti, koati vo'oku iparáti ákotinemo uké'eyeaku. 26 Koeku kó'iyeaneye,
ngóxuna'ixovomaka, kuteâti koêku ne ehahíkovoti. Yoko pono-ponó ngoéne
xoko nóngone indóponea. Kutí koémaka xapa isukókoti ôvom koeku ixómoyea
ngóxuna'ixovo. Yoko haina koxunakovohí ngoêti. Ako angútea xâne ka'apéneti
yúkurea isúkeokoko. 27 Koati ákoti iyunzíxapapu nzayá'ikopeovo. Kutí ngixópovo
imbihóponovoti yane yupíheovo ngóxuna'ixeovo indúkea ne itukéti, maka enepo
ongoyúhoinoane emo'u Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne, hákone ainovó koe ûndi
inixókono ákoyea omótokea itúkeovo ovoxe Itukó'oviti.

Vípikeokonoke kixoku itúkeovo ne izaraelíta yaneko inuxópinoa Muîse

10 1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, itíkinanoe iséneu kixoku itúkeovohiko
ne oxúnoekene iyénonjapa jûdeu yaneko inuxópinoahiko Muîse.
Uhá koe inúxopinoahiko kapási, koane uhá koéhikomaka tarú'uxea neko
mar iháxoneti Hararáno'evoti. 2 Kuteâti koeku ahiúti kó'oyene ya iháke
Vúnae, énomonemaka koéneye heú koêti neko voxúnoekene ikéneke Muîse,
vo'ókuke ne kapási inuxínoatihiko, koane vo'oku tarú'uxeamaka neko mar.
3 Uhá koéhikomaka níkea neko nikokónoti ukeâti vanúke xoko Itukó'oviti.
4 Uhá koéhikomaka énoyeova neko úne poréxoakehiko Itukó'oviti ukeâti
mopoíke. Yoko enepone koati kaná'uti úkeaku êka, enepone mopôi

kixonéti apêti xapákuke koeku yónea, énomone ne Kristu. 5 Itea upánini
kó'iyeaneye, kóyeane ákoyea axú'ina ínixone Itukó'oviti unátiyea koêku ya
xapákuke neko xâne. Énomone ívohikinovo yaneko mêum ákoti apêti.
6 Enepone koekútihiko, aínovo koati ipíkoviti, kaha'aînoviti ákoyea
víyakapa ne váhere kixovókuti kuteâti íyokeovahiko. 7 Hákomaka
ikítipasikova ne kixoku itúkeovo yaneko kuvôvo sánduhiko, kuteâti
koeku koyúhoinovea ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeaku: “Ivátahiko,
ina turixóvo níkeahiko koane énoyeovo, ina exepúkohikomaka, koane
híyokexea” kôe. 8 Hákomaka vitukóvo xâne itúkoti váhere úhepune mûyo,
kapíneti ákoti itukapu múxone, kuteâti kixóvoku nekôyohiko ivohíkovo
vinti trei koeti mili xâne ya póhuti káxe. 9 Hákomaka ixomo vitûko
váhere, voposí'okovoti Itukó'oviti kuteâti kixoku itúkeovo neko xanéhiko
mekúke, kutí'inoke koepékokonoti po'ínuhiko yaneko ohonókexoa
koéxoe. 10 Hákomaka ixomo kepahákovo kuteâti kixóvokuhiko,
kutí'inokemaka koepékexoponoati ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke.
11 Kó'inokeneye ne uhá koeti kixóvokuhiko, motovâti vípikeokono
vo'ókuke. Yutóxinovokemaka emó'uke Itukó'oviti motovâti ákoyea vituka
váhere, uti xâne apêti yara káxehiko yé'exeovokune hunókoku ra mêum.
12 Énomone ngó'ino: Enepone xâne inixópovoti itúkeovo koati xúnati
isóneu ikéneke Vúnae, naíxapu mará'inamo íkarakapu. 13 Enepone tiú'iti
koekúti víkokunoe, koati vékokunemaka ne uhá koeti po'ínuhiko xâne.
Itea koati kuvovóneti ne Itukó'oviti, vo'oku ákomo paréxa anú'ukea
xináko ne tiú'iti koekúti simópitinoe, itea exókopitinoemo kixeku ítivoa,
motovâti terú'uxi.
14 Énomone ngixínopinoe, itínoe ákoti omotóva ongóvo, hako itukóvo
sánduhiko kivóvo. 15 Itínoe yónoku ra yúndoe, koati itínoe xâne éxoti
ikó'itukexea isóneu. Itíkinaikopo iséneu ra yunzó'inopinoe, motovâti yéxi
nékone itíki vo'ókuke. 16 Hane ngíxo: Enepora enovópeti, óvoku ekâti,
víkoro'ixinovoke Vúnae, puyakóponovati vokóvo ne ivókinovovi, koati
venóyeovati vo'oku poéhapeane visóneu xoko Kristu ákoti vihaxákea,
vo'oku óvokinovovi itína kuruhúke, haîna? Hainâra. Kúteanemaka koêku
ne pâum, honó'ekeu ûti, nikínoake ûti vo'oku poéhapeane ne visóneu
xoko Kristu vo'oku ivókinovovi kuruhúke, haîna? Hainâra. 17 Vo'oku
poéhayeane ne pâum, uti póhutipone ikéneke Vúnae, kuteâti koeku
póhuti koxe'úti, upánini ákoyea yumáxapu ûti. Koáhati póhutike koxe'u
pâum úkea nika uhá koeti ûti.
18 Itíkinaikopo iséneu koêku ne xanena Izarâe: Enepone itúkoti ítuke
Itukó'oviti, nikoâtimaka ne nau hó'openo ikó'iparaxoke Itukó'oviti ya
átake, koati exókovoti itúkeovo póhutine isóneu xoko Itukó'oviti, únae ne
áta. Énomone koéneye koeku níkea, haîna? Hainâra koéneye. 19 Koeku
ngíxeopineye, pé'okoamea ngahá'ayea ngíxeopinoe itúkeovo sasá'iti kixovókuti
ne sánduhiko, áko'o itúkeovo sasá'iti ne ikó'iparaxokonoke sándu. Itea ako

kalíhuina kó'iyeaneye ânja! 20 Koati ngixópitinoe itúkeovo ndémoniuhiko
yúho'ixo ne xanéhiko enepo omîno sánduhiko ikó'iparaxoake. Kene haina
Itukó'oviti omínoahiko. Yoko ako angáha'ainopinoe yího'ixi ndémoniuhiko.
21 Na kíxoaye motó'iyeova yénoyivoa ne ekâti, puyákoponeovoke yokóvo ne
ivókinovovi Vúnae, koêkumaka yího'ixinoe kixovókuti ítuke ndémoniuhiko?
Námaka kíxeaye motó'iyeova níki ne pâum, puyákoponeovake yokóvo ne
ítukeinovi Vúnae, koêkumaka yího'ixi kixovókuti ítuke ndémoniuhiko? 22 ákoʼo,
kixínoakeneye ûti kaha'âtimea ûti vopósi'okeovo Vúnae, po'okoâtimea ûti
vitúkeovo xúnati ya Vúnae, po'okoâtimaka ûti víteovamo ne mani ipíhoponeovi.

Konókoti kóhiyanayeokoko ûti

23 Koêkuti íninjone unátiyea indúkea, motóva indúkea. Kaná'uti nê'e,
itea haina uhá koeti koekúti porexó'oviti unako koeku ûti. Koêkuti íninjone
unátiyea, kaná'uti motó'iyeova indúkea, itea haina uhá koeti koekúti
poréxeovimaka koúkoponeovo ûti ikéneke Kristu. 24 Hako poehâne unako
kêku yíxovo, itea konókoti kehá'ainoamaka unako koêku ne po'ínuhiko xâne.
25 Koêkuti nikokónoti yâha víyi ya xapa kavánetihiko, motóva níkinoe.
Ako apásika yépemo'iki úkeaku, pivoâti itúkeovo koekúti kéhiyanavoke
ákoyea omótova níkeokono. 26 Vo'oku enepora kúveu mêum yoko uhá
koeti ovâti, koati ítuke Vúnae.
27 Enepo áva xâne ákoti itukapu po'inu ûti xoko Jesus itaíkopitinoe
óvokuke niképoni, pîhe yakaha'a píhi, koane níkea koêkuti yâha níki
yane nikokónoti apêti mesákuke. Ako apásika yépemi úkeaku, pivoâti
itúkeovo kéhiyanavoke ákoyea omótova níkeokono. 28 Itea enepo áva
kixópiti: “Íparaxokonoke sándu râ'a” kixópiti, hako nikêa, kehiyánati
ne xâne etó'okopiti, koánemaka vo'ókuke ne isoneûti ákoyea yusíka
níkeokono. 29 Yoko enepone isoneûti ngíxone ákoyea omótova níkeokono,
haina iséneunoanoe, itea koati vo'oku kó'iyeaneye isóneunoa po'i xâne.
Ínameamo akôe iséneu: “Itea namea koeti kónokino itúkeovo isóneunoa
po'inu xâne exôa yusíkea níngea, ákoʼo ákoyea nínga? 30 Vo'oku itukovo
ingoró'ixinovatine Itukó'oviti ne nikokónoti, yusíkoikopo váherexinonu
isóneu po'inu xâne koeku íngoro'ixinovane Itukó'oviti?” ketímeamo.
31 Itea hara ngixópinoe: Uhá koeti ítikevo, itukovo nikêti, ákoʼo yorékoti, ákoʼo
itukovo itíkoti koêkuti po'inu koekúti, itika uhá koêti motovâti iháyu'ikeokono
Itukó'oviti. 32 Hako itukovo îti íkorokinovo ne po'inu xâne pahunévotike, yusíkoti
itúkeovo jûdeuhiko, ákoʼo xâne ákoti itukapu jûdeu, ákoʼo po'inu ûti xoko Kristu
ho'uxínovoti ítuke Vúnae. 33 Yoko ya uhá koeti koekúti, énomone ngixóvoneye
ngóxuna'ixeovo xapa uhá koeti xâne, ombosíkoti ákoyea itúkapu unako ngoêku
yuínjovo, itea itúkeovo unako koeku po'ínuhiko xâne ombósiko, motovâti
enó'iyea xâne yonópotimo xoko Itukó'oviti vo'ókuke.

11 1 Hara hekánoe ngixoku indúkeovo kuteâtimaka nzókea kixoku
itúkeovo ne Kristu.

Kixó'ekone itúkea ramánone ne senóhiko imokóvokutike ya Koríntu

2 Inzáyu'ikopinoe vo'oku kóyekuneyea puyákeovonu yokóvo, koane
koati hekoâtinoe ne ihíkauvoti ínzikaxeopike, enepone hókonemaka ne
kutípotihiko Kristu inúxoti ya utíke. 3 Itea anéyeiko po'i anjá'inopi yéxi,
harâ'a: Kristu itukovo tuti uhá koeti hóyeno. Kene ne hóyeno, sêno itukoa
tûti. Kene Kristu, Itukó'oviti kotúti.
4 Yanê'e, enepo apê hóyeno ramanoné koêti itúkea orásaum, áko'o
koyúhoyea emo'u Itukó'oviti ya imokóvokutike, koati koteyókopovone
vo'ókuke ne ramánone. 5 Kene enepo apê sêno ákoti ramánone koeku itúkea
orásaum, itukovo koeku koyúhoyea emo'u Itukó'oviti imokóvokutike, koati
koteyókopovone vo'oku ákoyea ramánone. Vo'oku sêno ákoti ramánone,
mani kúteane koêku eneponi kaulálapu'ikapu. 6 Yanê'e, yusikóneikopo
ulalapu'í kó'iyea, enepo hákoti kahâ'a itúkea ramánone. Itea enepo teinâ
ne vaté'ikeovo áko'o koúlalapu'ikopeovo, yusikóne itúkea ramánone.
7 Kene ne hóyenohiko, ako omótova ápeyea ramánone, vo'oku kuteâti
koeku Itukó'oviti itúkeovo hána'iti ihayú'iuti apêti xunáko oúkeke uhá
koêti, énomonemaka koéneye pónekonoke ne hóyenohiko kó'iyea yara
kúveu mêum. Kene ne sêno, pó'iti pónekonoke kó'iyea ya hóyeno, yoko
koati iháyu'ikinokonoke koeku kó'iyeaneye. 8 Hainámaka xoko sêno úkea
neko inúxoti hóyeno, itea enepone inúxoti sêno, koati úkeakune xoko
hóyeno. 9 Epó'oxo hainámaka sêno itúkinokono ne hóyeno, itea koati vo'oku
hóyeno itúkinokono ne sêno. 10 Epó'oxo vo'oku ánjuhiko ivokó'oixoviti,
ene kónokinomaka ikó'itukexea ramánone ne sêno, éxokovope itúkeovo
hóyeno itúko tûti. 11 Itea ya ikéneke Vúnae, kutíkokone kónokeokoko ne
hóyeno yoko sêno. 12 Iyúseo kó'iyeaneye, vo'oku kuteâti koeku itúkeovo
xoko hóyeno úkea neko inúxoti sêno, aínopovone ipuhíkeati xoko sêno ne
hóyeno. Kene turi uhá koêti, énomone Itukó'oviti.
13 Yapásika yéxi póneovoku ra koekúti. Ya iséneunoake, ako yuvâti enepo
itûka orásaum ne senóhiko imokóvokutike ákoti ramánone? 14 Noixó íxea râ'a:
Koati inixoâti uhá koeti xâne poé'ayea koêku ne hóyeno úhiti tûti. 15 Itea koati
iháyu'ikeokonoke sêno ne hána'iyea tûti. Poréxinokonoake sêno kó'iyeaneye
ne híyeu tûti, koati kutí koeti ramápu'i uso'íyeatinekene. 16 Enepo áva okopâti
ra yûnzo, koati ngixópitinoe ákoyea itúkapu kixóvoku ne senóhiko xapákuke
ûti ákoyea ituka ramánone. Kúteanemaka koêku xapákuke po'inu ûti
ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya uhá koeti po'ínuhiko êgereja.

Koêku ne puyákoponeovake vokóvo ne ivókinovovi Jesus

17 Kuteâti koêku ra ânja yundóxinopinoe kó'oyene, ako inzáyu'ikapinoe
vo'oku enepo he'uxínovo ítuke Itukó'oviti, mani únati pôreu, itea ainovó
koe énomone kutí'inoke kuri'úxovoti pahunévoti xepákukenoe. 18 Inúxotike,
eyéngoxopinoe ápeyea haxakeôvokokoti xepákuke enepo he'uxínovo ítuke

Itukó'oviti. Koane ngahá'atine ngutípea. 19 Yoko kutí koe ákoti po'i oxéne
yéxinoe itukóvotiye xâne xepákuke motovâti inúxinopi ákoti itukapu ya
héxakexivokoko. 20 Enepo he'uxínovanoe ne pâum yoko ekâti, haina ivókinovovi
Vúnae he'úxinovo puyákoponeovo yokóvo. 21 Vo'oku inuxó koe níki péhutinoe,
ákoti kixakáka. Yanê'e, ápe xâne xepákuke ákoti koati níkea, kene po'ínuhiko
kohíhine. 22 Inípono, kutí kénoe ákoti yóvoku motovâti énomoyeane yóvo níki
koane yénoyivo! Áko'o, inuxó ké'inoke níki ákoti kixakákanoe, pivoâtimea ne
pe'ínuhiko hokotímaka ítuke Itukó'oviti, áko'o keha'âtimea kéteyoki ne ákoti
apeínoati. Yara kuteâti kixeku itíkivo, metókeanoe inzáyu'ikeopi? Ako kalíhuina!
23 Enepone ihíkauvoti námoem xoko Vúnae, énomonemaka
ínzikaxopinoe yanekôyo. Harâ'a: Yaneko yóti tumúneke kurí'okeokonone
xanéhiko puvâti veyo pâum ne Vúnae Jesus, 24 ina ikoró'ixovo xoko
Itukó'oviti, yane ina hono'ékexoa koane kó'iyea:
—Enepora pâum, mûyom kixó'eko, ésa'imo ngoíteovopinoe.
Yákoyenenoeye níki puyakóponovati yokóvo ne índukeinopinoe —koéne.
25 Uke'éxone njántaxeahiko, ina namukôa Jesus ne enovópeti
kuteâtimaka kíxoaku ne pâum, koánemaka kó'iyea:
—Enepora ekâti yara enovópetike, hane kixó'eko inámati
kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti vo'oku óvokinovopinoe indína.
Yákoyenenoeye yénoyivoa puyákoponeovake yokóvo ne índukeinopinoe
uhá koetímo yénoyivoaku —koéne.
26 Vo'oku uhá koetímo níkikunoe ra pâum koane yénoyivoakumo ra
ekâti, yexókoati kaná'uko ivókinovovi Vúnae tukú koetímo aukápapu.
27 Énomone motókeino ipíhoponeokono ne xâne nikó kixoâti ne pâum,
koane enovó kixoâti ne ekâti ákoti teyâ kixó'ekone ne muyo Jesus, koánemaka
ne itína yaneko ivokínovovi. 28 Konókotikopo komómopeovo ne póhutihiko
xâne tumúneke níkea ne pâum koane énoyeova ne ekâti. 29 Vo'oku koêkuti
xâne nikó kixoâti ne pâum, koane enovó kixoâti ne ekâti ákoti teyâ ne
kixó'ekone, koati epemópinovoti ipíhoponeokonomo. 30 Énomone enó'ino
xâne ákoti okomoîke koane ka'aríneti xepákukenoe. Kene po'ínuhiko,
ívohikovone vo'ókuke. 31 Vo'oku eneponi vokomómopovo inúxotike, noíxoti
uti ápeyea pahúnevo ûti motovâti kóyuseopeovo ûti, ákoni apásika sayá'ikeovi
ne Itukó'oviti. 32 Itea éxokovi pahúnevo ûti ne Itukó'oviti koane évekovi
kotívetike koekúti maka hákone pahukópokono ûti ipihóponovokutike, kuteâti
kixókonokumo ne po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum.
33 Koeku kó'iyeaneye, itínoe mbo'ínu xoko Kristu, kixákakanoekopo,
hako inuxó kê níki enepo he'uxápu puyákoponeova yokóvo ne
ivókinovovi Vúnae. 34 Enepo áva xâne épeu hímakati xepákukenoe,
yusikóne koímataxeovo óvokuke inúxotike tumúneke píhea êgereja,
maka hákone motókeinoke sayá'ikeokonomo enepo he'uxínapanoe ne
pâum yoko ekâti. Kene ne po'ínuhiko koekúti ânja ngoûrapu'ikinopinoe,
ngoyuhó'inopeatimo nzimané'e xepákukenoe.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Véxone vitúkea ítukeke Vúnae, pónevike Itukó'oviti

12 1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kó'oyene ngoyuhoâtiko koêku ne
vípara xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone véxone vitúkea
ítukeke Vúnae, ngaha'âti yéxi koêku. 2 Yéxoponoanoe kêku nóvo avô'o
yêxa Itukó'oviti pihohí ké'iyi ikéneke sánduhiko ákoti yumapápi, kuvovohí
kixeâtinoe. 3 Énomone ngahá'aino yéxinoe ákoyeamo ápahuina xâne
ihákoti Jesus, koeku itúkeovo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
koyúhoyea. Koane ákomaka xâne motovâti íhaxea Jesus únae enepo
hákoti itukóvo vo'okuke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya xokóyoke.
4 Ako tôpi kó'iyeovoku exóneti íparaxeovike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti,
véxone vitúkea ítukeke Itukó'oviti, itea poéhaxo ne porexó'oveati. Énomone ne
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 5 Kúteanemaka koeku ákoyea tôpi ítukexeovike ne
Itukó'oviti, itea poéhaxo ne Vúnae. 6 Ákomaka tôpi kíxoaku ûti vikó'itukexea ne
vípara, itea poéhaxo ne Itukó'oviti, enepone ko'ítuketi xoko uhá koeti ûti, enepone
kousókoatimaka uhá koêti ne itukéti. 7 Enepone véxone vitúkea póhutihiko
ûti ítukeke Vúnae, pónevike Sasá'iti Omíxone, ikó'iparaxinoveake motovâti
koúkoponeokoko ûti ikéneke Itukó'oviti. 8 Vo'oku ápe xâne éxoti koyúhoyea xapa
xâne ne exóneti íhae xoko Itukó'oviti, ikó'iparaxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.
Kene po'ínuhiko, ikó'iparaxoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti éxea koúhapu'ikino
po'ínuhiko xâne isoneûti íhae xoko Itukó'oviti. 9 Kene po'ínuhiko xâne,
ikó'iparaxoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itúkeovo hána'iti kuvóvoti Itukó'oviti.
Koatímaka énomopone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti iko'íparaxo po'ínuhiko
xâne xunakóti koíteovo ka'arínetihiko. 10 Kene po'ínuhiko, itúkea iyupánevoti
ko'íparahiko. Ina apémaka ne ko'ipârati koyúhoyea xapa xâne koekútihiko
éxokoake Itukó'oviti. Kene po'ínuhiko, ko'ípara éxea úkeaku ne yuhôti,
itúkeovo ukeâti xoko Itukó'oviti, áko'o itúkeovo pó'iti úkeaku. Ina apémaka ne
xâne ko'ipârati éxea koyúhoyea inámati yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Kene
po'ínuhiko, ko'ípara éxea koûrapu'ikopea kixó'ekone ne yuhôti kuteâti. 11 Itea
poéhaxo ne ko'itúkeati uhá koêti ra koekúti, enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.
Pohú pohu kíxoa pôrekexea póhutihiko kuteâti ínixone unátiyea ikó'iparaxea.

Kutí koe póhutipone koxe'úti ne kutípotihiko Kristu

12 Yoko kuteâti koxe'u ûti poéhayea, itea kóyeane enó'iyea iháxakexoku,
yoko kuteâtimaka itúkeovo póhuti koxe'úti itukôa uhá koêti ne iháxakexoku,
énomonemaka koéneye ûti ikéneke Kristu. 13 Vo'oku poéhaxo ne Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti, enepone kasasá'ikopoti uhá koeti ûti, porexó'ovitimaka
vitúkeovo kuteâti póhutipone muyôti ikéneke Vúnae, yusíkoti vitúkeovo jûdeu,
áko'o ákoyea vitúkapa, yusíkotimaka vitúkeovo akaúti, áko'o ákoyea vitúkapa.
Poéhaxomaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koe'éviti, enepone kutí
koeti koati únati úne vítoponovope, enepone yupihóvoti koúhepekeovi.

14 Yoko hainámaka póhutine kó'iyeovoku yoko póhutine itúkovoke ne muyo ûti,
itea êno iháxakexoku, koane ako akútikoko itúkovoke ne póhutihiko. 15 Nánimea
ákoeye enepo akahá'a haxákeovo muyo ûti ne heve ûti vo'oku ákoyea itúkapu
vo'ûti? Yusíkotini kahá'ayea, itea kóyeaneni itúkeovo poixo'o muyo ûti. 16 Nánimea
ákoeye akahá'amaka haxákeovo muyo ûti ne keno ûti vo'oku ákoyea itúkapu
ukêti? Yusíkotini kahá'ayea, itea kóyeaneni itúkeovo poixo'o muyo ûti. 17 Itukápuni
ainovó koeti ukêti ne muyo ûti, ákoni omótova kámea ûti. Koáneni ainovó akôe
kenôti, ákoni omótova voméhoyea. 18 Itea pahúkoa Itukó'oviti ápeyea koxé'uke ûti
ne póhutihiko iháxakexoku kuteâti ínixone unátiyea. 19 Eneponi akutíkoko ne uhá
koeti iháxakexoku muyo ûti, ákoni itúkapu muyôti yanê'e. 20 Kaná'uti ákoyea tôpi
iháxakexoku muyo ûti, itea kóyeane poéhayeane ne muyo ûti.
21 Nánimaka ákoeye eneponi "Ako ongónokopi" ixâ vûke ne vo'u ûti?
Koáneni "Ako ongónokopi" ixâ tuti ûti ne heve ûti? 22 Itea ya koêkuni
kó'iyeaneye, enepohikone iháxakexoku muyo ûti vínixone ákoyea itápana
unako koêku po'ínuhiko, kóyeane kónokea ûti. 23 Koáne ne iháxakexoku
muyo ûti ákoti úhene, koati katarákoati ûti. Koáne ne teínoke ûti noíxeokono,
vitúkinoa rama'úxoati. Yane, inamá'axone kouhé'ekoa ûti. 24 Itea enepone
iháxakexoku muyo ûti ákoti teinâ ûti noíxeokono, ako apásika kíxeaneye ûti.
Yoko enepone kíxoaku Itukó'oviti itúkea ne muyo ûti, kixínoakeneye porexoâti
yupíheovo kátarakeovo ne iháxakexoku muyo ûti ákoti itapána unako koêku
ne po'ínuhiko iháxakexoku. 25 Kixínoakeneye Itukó'oviti, maka hákone
pihi'íkoko ya kónokeovohiko, kaha'aînoatihiko koúkoponeokoko yane kixoku
itúkeovo ne póhutihiko, ya koeku kutikokó kó'iyeahiko kátarakeokoko. 26 Yane,
atiú'i koêku ne póhuti xapákuke, eópamaka uhá koeti po'ínuhiko kuteâti
eópone nê'e. Koane kauhé'ekakana póhutiya, kutí koémaka kíxeokononeye uhá
koeti po'ínuhiko.
27 Itínoe póhutipone kutí'iyea itínoe muyo Kristu koeku itúkeovo énomone kotúti
ûti. Yoko péhutinoe, hane kéneye kuteâti iháxakexoku mûyo. 28 Kúteanemaka
koêku ya xapákuke uhá koeti kutípoti Jesus, enepone ho'uxínovati ne ítuke:
Inúxotike, koúsokoa Itukó'oviti neko inúxotihiko noívokoe Kristu, páhoe
koyúhoyea emó'u, enepone ápostuluhiko. Ikénepoke nekôyo, koúsokoamaka
Itukó'oviti ne porófetahiko, enepohikone koyúhoti éxokoake Itukó'oviti koyúhoyea
xapa xâne. Kene ikénepoke nekôyohiko, koúsokoamaka Itukó'oviti ne ihíkaxeati
emó'u. Ina keno'ókomaka ne itúkotihiko iyupánevoti, koáne ne koitóvotihiko
ka'aríneti, yóko'omaka ne éxoti huvó'oxea po'ínuhiko, koánemaka ne éxoti
inúxino itukéti, yóko'o ne ko'ipârati koyúhoyea po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti
exoâti kixó'ekone. 29 Ako ainovó ákoe ápostulu. Ákomaka ainovó ákoe porófeta,
itukovo ihíkaxoti emo'u Itukó'oviti, itukovo itúkoti iyupánevoti. 30 Ákomaka uhá
ákoe itúkeovo ko'ipârati éxea koíteovo ka'aríneti, itukovo ko'ipârati koyúhoyea
po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, itukovo ko'ipârati koûrapu'ikino
po'ínuhiko xâne kixó'ekone ne yuhôti kuteâti. 31 Kéxuna'ixapuikopo yopósiki xoko
Itukó'oviti ne koati únatinoe iparáti íparaxeovike.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Yoko enepone koati únateoxo ya uhá koêti, énomone ne ngoyúhoinopikenoemo kó'oyene.

Seanákoti

13 1 Mani motovâti énjea ngoyúhoyea uhá koêti ne yuhôti koyúhone
xâne yara uhá koeti kúveu mêum, koánemaka ne yuho ovoxe
Itukó'oviti íhae vanúke, enepone ánjuhiko, itea eneponi hákoti indukovo
seánati, mani kutí ngoeti koati hónoti emo'u tóhe ixukovohí koêti, itukovo
koati hónoti emo'u pé'utinoe havâva ixukohí kixonéti. 2 Yusíkotinimaka
ngo'íparayea ngoyúhoyea xapa xâne koekútihiko éxokonuke Itukó'oviti, itea
eneponi hákoti indukovo seánati, ákoni itóponone nê'e. Koane eneponi enjâ
uhá koeti kixovókuti yupihóvoti hé'oneovo, ákoti po'i xâne exoâti, koane uhá
koeti exóneti apêti, itea eneponi hákoti indukovo seánati, ákoni itópoinonuke.
Kúteanemaka koeku eneponi indukapu hána'iti kuvóvoti Itukó'oviti kutí'inoke
mani itúkoti emó'um ne koati hána'iti mopôi, eneponi mbahukâ ahíkuxeova
ne ókoku, ákoni itóponone nê'e eneponi hákotimaka indukovo seánati.
3 Yusíkotinimaka heú ngíxea mbôrekexea índukevo ne ákoti apeínoati, koane
usó ngóyeyea oró'onginovo po'i xâne yúkuke, anje'ókopati motovâti íteovo,
itea eneponi hákoti itukovo vo'oku indúkeovo seánati, ákoni itópoinonuke.
4 Enepone kaná'uti seanákoti, enepone koati kaná'uti ákoyea omótova
vokóvo ne po'ínuhiko xâne, harâ'a: Koati ákoti vímauvo, váhatimaka
vitúkino únati po'ínuhiko xâne. Ákomaka ópoe'ainoa visóneu ne koêkuti
xâne vo'oku víyokeova ne unako koêku. Ákomaka viháyu'ikapapu.
Ákomaka kapáyasakinapa ûti ne po'ínuhiko xâne. 5 Utímaka xâne
koyúseoti kixoku itúkeovo. Ákomaka ópoehane unako koeku ûti
vopósi'ixo, itea vopósi'ixinoamaka unako koêku ne po'ínuhiko ûti.
Ákomaka í'imaikovo vákoe, koane ákomaka vunáka visóneuke ne koêkuti
kotivé'eviti. 6 Ákomaka aélokea vokóvo pahúnevo ne po'ínuhiko xâne,
itea elókea vokóvo ne ponóvoti kixovókuti. 7 Ako vímaxapa ne uhá koeti
tiú'iti koekúti tokópone ûti. Poéhanemaka únati koekúti vupákinoa
ne po'ínuhiko xâne. Ákomaka vímaxapa kúxoixea ûti koúsokeovo ne
kúxoixone ûti, koane vítoa tarú'uxea ûti uhá koeti koekúti.
8 Ákomo uké'eyeaku ne ákoyea omótovokoko vokóvo. Itea enepone
koyúhoyea ûti xapa xâne ne ihíkauvoti éxokovike Itukó'oviti, apêtimo
hunókoku nê'e. Koánemaka ne koyúhoyea uti po'i kó'iyeovoku yuhôti
ákoti exoâti kixó'ekone, apêtimakamo hunókoku nê'e. Kúteanemaka
koêku ne kó'exoneyea ûti koekúti yara kúveu mêum, simotímo káxe
áko'oyeakunemo nê'e. 9 Enepone véxone kó'oyene, ako apáya'ina, vo'oku
êno po'ínuhiko koekúti ákoti vexâ. Kúteanemaka ne koyúhoyea uti
xapa xâne ne éxokovike Itukó'oviti, enómaka po'ínuhiko koekúti kuteâti
ákoti vexâ. 10 Itea simapúne ne káxe iyúseopeakumo uhá koêti, yanê'e
hunókokunemo ápeyea poixô'o ákoti vexâ.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

11 Noixó íxea râ'a: Enepo indukóvoiko kalivôno, enepone ngoyúhoyea
koane eómbone yoko ngixoku ngo'ísoneuyea, aínovo kuteâti itúkeovo
kalivôno. Itea mbaya'íne, ákone angútea itúkeovo kalivôno. 12 Vo'oku
yara koeku kó'oyene, kutí koe komomâti ûti noixeôvoketike ákoti
koati unátiyea. Itea simapúne neko káxe, kutí koetímo enepo noinoné
kixoíxokoko ûti ákoti itopâti. Yara koeku kó'oyene, ápe ákoti enjâ,
itea yaneko káxe, heú ngixoâtimo énjea, kuteâti koeku heú kíxea éxea
ngixoku indúkeovo ne Itukó'oviti.
13 Anéyeiko ra kúveovo ûti, yóko'o ra kúxoixea ûti ne véxone
koúsokeovomo, koánemaka ra ákoyea omótovokoko vokóvo. Itea enepone
koâti únati ya uhá koêti, énomone ne ákoyea omótovokoko vokóvo.

Unatí'oxo véxea koyúhoyea uti emo'u Itukó'oviti xapa xâne

14 1 Itíkapuikoponoe ákoti omotóvokoko okóvo, koane yépemamaka
Itukó'oviti ikó'iparaxeopinoe yéxone itíki ítukeke, ínapoxo ne
keyúhoyi xapa xâne ihíkauvoti koúhapu'ikinopike Itukó'oviti. 2 Vo'oku
enepone koyúhoti po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, haina
xâne yúho'ixo, itea koati Itukó'oviti yúho'ixo, vo'oku ako xâne exeâti yûho.
Koáhati koyúhoti kaná'uti kixovókuti poréxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
koyúhoyea ákoti exoâti kixó'ekone. 3 Itea enepone xâne koyúhoti ihíkauvoti
koúhapu'ikinoake Itukó'oviti, koati xâne yúho'ixo. Yoko eneponê'e,
koúkoponea xâne ikéneke Itukó'oviti itúko, koane enékeahiko yoko
koúhepekea isóneu ikéneke Itukó'oviti. 4 Kene xâne koyúhoti po'i kó'iyeovoku
yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ihuípinovane ne koyuhoâti. Itea enepone
koyúhoti xapa xâne ihíkauvoti koúhapu'ikinoake Itukó'oviti, porexo uhá
koeti po'ínuhiko xâne ya imokóvokutike koúkoponeovo ikéneke Itukó'oviti.
5 Ehá'ani uhá ké'iyi peréxikono keyúhoyi po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti
exoâti kixó'ekone. Itea enepone koâti anjá'inopinoe, énomone keyúhoyi
xapa xâne ihíkauvoti koúhapu'ikinopike Itukó'oviti. Vo'oku enepone
koyúhoti ihíkauvoti koúhapu'ikinoake Itukó'oviti, yupihóvone unátiyea
ípara yane ko'íparayea koyúhoyea po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti
kixó'ekone. Itea enepo áva exoâti koyúhopinoa po'ínuhiko xâne ya
imokóvokuti kixó'ekone ne yuhôti kuteâti, hainápo únatimo, maka uhá
ákoene xâne imokóvokutike ukóponea ikéneke Itukó'oviti vo'ókuke. 6 Itínoe
mbo'ínu xoko Kristu, itukovo nzimôti xepákuke ngoyuhópoinopiti po'i
kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ákoni itópoinopike. Má'aina
itukapu ihíkauvoti koúhapu'ikinonuke Itukó'oviti ngoyúhopoinopinoe,
hainápo mani apêti itópoinopike. Kúteanemaka koêku áva po'i exóneti
ukeâti xokóyoke omínombikenoe, ákoʼo itukovo po'i koúhapu'ikinonuke
Itukó'oviti, ákoʼo itukovo kaná'uti kixovókuti nókone uti véxea hó'eke ûti.
7 Noixó íxea ne huxôe kuteâti étakati, ákoʼo árpa ákoti okoyúho, itea
oxôvo, ápe emó'u. Kene eneponi opoéha koêku ne híyeu emó'u, ákoni

iyúsea óxokena, haîna? Hainâra koéneye. 8 Kúteanemaka koêku ne huxo
húndaru, enepone kornéta kixonéti. Enepo hákotimo koyúseokono óxeovo,
enepo ihaxíka húndaru xapa isukókoti, ákomo éxa húndaru itúkeovo
ihaxíkokonoti. 9 Énomonemakamo kénenoeye. Enepo hákoti keyûho emo'úti
éxone po'ínuhiko ûti, yanê'e namo kíxoaye éxeahiko yiûho? Kutí ketímo xâne
koyuhóheoti. 10 Ako yumáxapu kó'iyeovoku yuhôti yara kúveu mêum yoko
aínovo koati iyúseoti kíxone. 11 Itea enepo hákoti enjôa yûho ne yuhó'ixonuti,
kutí ngoinoâti íhae po'i poké'e, pó'iti emo'úti yûho, epó'oxo kutí koetímakamo
íhae po'i poké'e ne yuhó'ixonuti, pó'itimaka emo'úti koyúho. 12 Kúteanemaka
koêku yane kehá'ayi ápeyea ikó'iparaxeopike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti,
yéxone itíki ítukeke Itukó'oviti. Yusikóne yopósiki inúxotike ya uhá koêti ne
iparáti koukóponoatimo ikéneke Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne êgerejake.
13 Yanê'e, enepone koyúhoti po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone,
yusikóne épemea Itukó'oviti poréxeamaka éxea kixó'ekone, motovâti
koûrapu'ikinoa ne po'ínuhiko xâne. 14 Vo'oku itukovo indúkoti orásaum
ya po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, koati Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti yuhó'ixo Itukó'oviti ya njokóyoke, itea ako íta inzóneu éxea koêku.
15 Ná'ikopomo ángoeye? Indúkotimo orásaum koeku itúkeovo Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti yuhó'ixo Itukó'oviti ya njokóyoke ákoti indâ énjea kixó'ekone
ya inzóneuke, koane yunzó'ixotimakamo Itukó'oviti ya exoâtike inzóneu.
Kúteanemaka koêku imongóvo. Imongóvotimo koeku itúkeovo Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti imokóvo ya njokóyoke ákoti indâ énjea kixó'ekone ya inzóneuke,
koane imongóvotimakamo ya exoâtike inzóneu. 16 Itukovo iheyú'ikoti Itukó'oviti
koeku itúkeovo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koyuhô ya xikóyoke, keyúhoti
emo'úti ákoti exoâti kixó'ekone, namo kíxoaye "Amém, énomone ákoeneye"
kó'iyea ne xâne xepákuke ákoti ípara kuteâti, enepo yuke'éxa íkero'ixivo xoko
Itukó'oviti? Koáhati ákotimo exâ ne yiûho. 17 Kaná'uti mbiú kíxi íkero'ixivo
xoko Itukó'oviti, itea akó'oti huva'áxa po'ínuhiko xâne, vo'oku ákoyea éxa ne
yemó'u. 18 Koati ingoró'ixovoti xoko Itukó'oviti vo'oku ngo'íparayea ngoyúhoyea
po'i kó'iyeovoku yuhôti kuteâti, epó'oxo xunané'e njokóyoke yane uhá ketínoe.
19 Itea ya imokóvokutike, yusikóne ngoyúhoyea kali singu koeti emo'úti ya
exoâtike inzóneu motovâti ínzikaxea po'ínuhiko xâne, yane ákoyea yumáxapu
yûnzo ya po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone.
20 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, hako kutí kenôe kalivôno ya kixeku itíki iséneu.
Itea ya váhereke kixovókuti, hainápo kutipasí yákoe koati inámatiko kalivôno
âvoti éxoneya. Kene ya kixeku itíki iséneu, kutí yákoe úsotine xâne éxotine kixoku
pónea isóneu. 21 Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, ha kôe yuho Itukó'oviti:

> "Hanemo veínoam yúnzo'ixea ra xanéhiko íhae yâye enepomo
> ingaítapanahiko kotíveti, xanéhiko íhae po'i poké'e koyúhoti po'i
> kó'iyeovoku yuhôti ákoti itukapu éxone xanéhiko íhae yâye, itea
> kóyeane ákoyeamo akútiponuhiko" kôe Vúnae.

Izâiya 28.11-12

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

22 Yane iyusé kóyeikopo itúkeovo hoénaxovope xunako Itukó'oviti ne
koyuhó'iyeati po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Itea haina
hoenáxovopeti xoko xâne kutípoti Itukó'oviti. Koati hoénaxovope xunako
ipíhoponope Itukó'oviti xoko xanéhiko ákoti akutípea emó'u. Kene ne yuho xâne
koyúhoti ihíkauvoti koúhapu'ikinoake Itukó'oviti, koati koukóponoti xanéhiko
kutípoti emo'u Itukó'oviti, kene haina vo'oku xâne ákoti akutípo Itukó'oviti
ápeino nê'e. 23 Itukapu he'uxínovotinoe ítuke Itukó'oviti ina tirixápunoe keyúhoyi
po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ina urúkapu xâne ákoti itukapu
íhae xepákukenoe, itukovo xâne ákoti êxa emo'u Itukó'oviti, koyuhópitinoemo
itíkivo pepokéxovoti. 24 Itea enepo yokoyúhonoe ihíhauvoti koúhapu'ikinopike
Itukó'oviti, ina urúkapu xâne ákoti itukapu íhae xepákukenoe, itukovo ákoti êxa
emo'u Itukó'oviti, yu'oxeâtimo isóneu emo'u Itukó'oviti, koane inixópovotimo
itúkeovo pahukóvoti vo'oku yiûhonoe. 25 Kouhápu'ikinokonoatimo ne isoneûti
oveâti isóneuke ákoti po'i exoâti. Yane ipuyúkexotimo iháyu'ikea Itukó'oviti,
koane koyuhoâtimo itúkeovo koati kaná'uti ápeyea Itukó'oviti xepákukenoe.

Konókoti kóyuseyeovo itúkeovo ne uhá koeti xâne ya imokóvokutike

26 Ná'ikopomo koéneye, itínoe mbo'ínu xoko Jesus? Enepo he'uxínovonoe ítuke
Itukó'oviti, ápe po'inu ûti imokóvoti. Kene po'i xâne, anêko ihíkauvoti hó'eke
ûti âha íhikaxea. Ina apémaka xâne koyúhoti ihíkauvoti koúhapu'ikinoake
Itukó'oviti. Ina keno'óko po'ínu koyúhoti po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti
kixó'ekone. Ina apémaka kouhápu'ikoati kixó'ekone neko yuhôti. Uhá koeti
nê'e, itúkapuikopo koúkoponea po'ínuhiko ûti ikéneke Itukó'oviti itúkinokono.
27 Kene enepo áva xâne xepákuke koyúhoti po'i kó'iyeovoku yuhôti ákoti exoâti
kixó'ekone, ako yusíka anú'ukea pi'âti, áko'o mopo'âti koyuhoâti kuteâti nê'e.
Epó'oxo konókoti ahe'ó ahe'o kíxeokoko ne koyuhoâti. Ako yusíka xane-xané
kíxeokoko koyúhoyea ne uhá koêti ya póhuti pîho. Koane konókotimaka ápeyea
koyuhópati kixó'ekone neko yuhôti. 28 Kene enepo hákoti xâne ko'ipârati éxea
koyúhopea ne kixó'ekone, yusikóne yunú kóyeyea kúveuke imokóvokuti ne
xâne mani koyúhoti po'i kó'iyeovoku yuhôti kuteâti. Yusikóne itúkea orásaum
ya isóneuke yuhó'ixoti Itukó'oviti ákoti kahanáka emó'u. 29 Kene ne koyúhoti
ihíkauvoti koúhapu'ikinoake Itukó'oviti, ópoehane pi'âti, áko'o mopo'âti koyúhoti,
koékune. Kene ne po'ínuhiko xâne êgerejake, apásikahiko éxea úkeaku ne
yuhôti itúkeovoxo ukeâti xoko Itukó'oviti áko'o ákoyea. 30 Enepo áva po'inu ûti
vatá koyêtiya simó koati koûrapu'ikinoake Itukó'oviti, nókone koyúhoyea xapa
xâne, konókoti kóyunukeovo ne inúxoti koyúhoti motovâti koyúhoyea ne pô'i.
31 Vo'oku motóva heú ké'iyi keyúhoyinoe koúhapu'ikinopike Itukó'oviti, ahe'ó
ahe'o kixekókoti, motovâti heú ké'iyi ápeyea inámati yéxone xoko Itukó'oviti,
koane motovâtimaka kéxuna'ixikoko ikéneke Itukó'oviti. 32 Yoko koati motovâti
sayá'ikopeovo ne xâne koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Ápe xunáko koyúhoyea koane
kóyunukeovo. 33 Vo'oku haina ahá'inovi Itukó'oviti ákoyea úxepaka koeku ûti ya
imokóvokutike, itea kahá'a kóyuseyeovo vitúkeovoya.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kúteanemaka koêku ya uhá koeti imokóvokuti xapa kasása'iupo Itukó'oviti,
34 konókoti yunukú kóyeyea ne senóhiko imokóvokutike. Ako yusíka koyúhoyea.
Konókoti itúkeovo kutípoti kuteâti koeku íhikaxeovi ne Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse. 35 Itukovo kaha'âti éxea koêku ne ihíkauvoti, épema'ika îma seâpa
óvokuke, vo'oku mani hána'iti téyapana enepo okoyúhohiko imokóvokutike.
36 Poé'ainoamea iséneu ra yûnzo pe'okoâti yéxi ponóvoku ra koekúti ya
undíke? áko'o ikitíxatimea koati úkeaku ne kaná'uti kixovókuti emó'uke
Itukó'oviti xepákukenoe, koane poéhayeane itínoe ápeino ne emo'u
Itukó'oviti. 37 Enepone xâne inixópovoti itúkeovo koyúhoti ihíkauvoti
koúhapu'ikinoake Itukó'oviti koyúhoyea xapa xâne, koáne ne xâne
inixópovoti itúkeovo kuri'ókovoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, exoâtimo
itúkeovo koati páhoenopi Vúnae ra yúndoenopinoe. 38 Itea enepone xâne
ákoti itúkoake ra yúndoe, enomónemo ako itúkokonoke nê'e.
39 Énomone ngixínopi, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yusíkea itúkeovo
keyúhoyi ihíkauvoti koúhapu'ikinopike Itukó'oviti keyúhoyi xapa
xanéhiko, kehá'axo ke'íparayi. Kene ne xâne koyúhoti po'i kó'iyeovoku
yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, hako seya'íkoa. 40 Itea uhá koeti itukéti ya
imokóvokuti, konókoti kóyuseyeovo koane póneovo koêku.

Kixó'ekone exépukopea Jesus ukópea xapa ivokóvoti

15 1 Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, ngahá'ainopinoe puyákoponeova yokóvo
ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus ngoyúhoinopike, enepone
kitíponenoe yoko hékone tukú koeti kó'oyene. 2 Énomonemaka porexópi yenópimo
xoko Itukó'oviti, enepo hákotimo kirikôa héki ne ínzikaxopike kuteâti koeku héki
inâ nemukoânoe. Kene hákoti koené'eye, koati itukohí kixeâti héki inúxotike.
3 Enepone ihíkauvoti éxokonuke Itukó'oviti, enepone koati nokonéti
kutípeokono ya hó'eke ûti, enepone ínzikaxopikenoemaka yanekôyo, énomone
ne koêti: Ivókinovovi Kristu porexópoti ésa'i pahúnevo ûti, kuteâtimaka kó'iyea
yane yutoéti emó'uke Itukó'oviti, 4 koane ekóxokonomaka, itea exépukopo
ukópea xapa ivokóvoti ya mopó'apeke káxe, kuteâtimaka kó'iyea emó'uke
Itukó'oviti. 5 Éxokopovomaka Pêturu, koáne ikénepoke éxokopovomaka
po'ínuhiko íhikau, eneponeko nduse koêti. 6 Ikénepoke, ápemaka po'ínuhiko
ûti xoko Vúnae noixópatimaka ya póhutike pîho. Yoko anú'uko singu koeti
séndu nekôyohiko. Xapákuke neko noixópati, enoné'e apêtiko, itea ívohikovone
po'ínuhiko. 7 Yane noíxopamaka Teâku. Ina noixópamaka uhá koeti ápostulu,
enepohikone páhoe Vúnae koyúhoyea emó'u xapa xâne.
8 Yane koati ikenétike, ínamaka exókopovonu, undi ákoti kuxoâti kó'iyeaneye
kuteâti koeku kalivôno veó koêti ipúhikea. 9 Vo'oku undi koati yupihóvoti
ákoyea itóponone xapákuke ne po'ínuhiko ápostulu. Ako omóndokea
ínzaxeokono ápostulu vo'oku êno íngoitoponeahiko kotíveti ne ho'uxínovoti
ítuke Jesus nóvo, ngaha'âti ungé'exea. 10 Itea enepora ngoépoku kó'oyene, koati
vo'ókuke ne hána'iti seánakonu Itukó'oviti njokóyoke. Yoko ako porehí íxana

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ra hána'iti seánakonu. Ápe pôreupo, vo'oku undíne yupihóvo ko'ítukeyea ya
uhá koeti po'ínuhiko ápostulu, páhoe Vúnae koyúhoyea emó'u. Itea haina
ûndi kixopóvoneye. Koatíne hána'iti seánako Itukó'oviti ko'itúke ya njokóyoke.
11 Ákomaka yuvâti itúkeovo ûndi perekáxo, áko'o itúkeovo po'ínuhiko ápostulu,
koati énomone koyúho uhá koeti ûti, yoko énomonemaka kitíponoe.

Kaná'uti exépukopeamo ne xanéhiko ukópea xapa ivokóvoti

12 Koeku koyúhoyea ûti xapa xâne kaná'uyea exépukopea ne Jesus ukópea
xapa ivokóvoti, ná'ikopo koeti ápeino xâne xepákukenoe koyuhoâti ákoyeamo
exépukapa ne ivokóvoti? 13 Eneponi akoéneikopoye ákoyeamo exépukapa ne
ivokóvoti, ákonikopomaka akána'u exépukopea ne Kristu. 14 Kene eneponi
hákoti kanâ'u exépukopea ne Kristu, ákonikopo itóponone ne koyúhoyea
ûti koeku Jesus, epó'oxo ákonimaka itópoinopike kitípi. 15 Koane enepone
koyúhoino uti Itukó'oviti, mani ainóvotikopomaka yuhôti semekékexoti, koeku
koyúhoyea ûti itúkeovo koéxepoepo Itukó'oviti ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti.
Yoko ákoni íxaneye Itukó'oviti eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti.
16 Koáne, eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti, ákoni akána'u exépukopea
ne Kristu. 17 Eneponi akaná'umaka ákoyea exépukapa ne Kristu, ákonikopo
itópoinopike kitípinoe, koane mani pahunévotike yóvoheixoiko ákotine
yasasá'ipi ne pehúnevo. 18 Haina póhutine nê'e, itea enepone ivohíkovotine
kutípoti Kristu, mani evókovotine yonópotihiko ipihóponovokutike. 19 Eneponi
itukápuikopo póhutine yara kúveu mêum ápeyea kúxone ûti xoko Kristu, mani
uti koâti kixeóvovoti ya uhá koeti xâne yara kúveu mêum.
20 Itea koati kaná'uteoxo exépukopea ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. Koati
énomone itukóvo inúxoti exepúkopoti ya uhá koeti ivokóvoti exepúhikopotimo.
21 Vo'oku kuteâti koeku turíxeovo ápeyea ivokóvoti yara kúveu mêum vo'oku
póhuti hóyeno, énomonemaka koéneye ápeyea exepúkopotimo ukopeâti xapa
ivokóvoti vo'oku po'i hóyeno. 22 Kuteâti itúkeovo vo'oku Âdaum ivókinovo ne uhá
koeti xâne, énomonemaka koéneye itúkeovo xoko Kristu exépukopeamakamo
ne uhá koeti xâne. 23 Ápe ne koati inúxoti, ina keno'óko ne po'ínuhiko ikénepoke.
Kristu inuxô exépukopo ukópea xapa ivokóvoti. Ikénepoke, ina keno'ókomaka
ne kutipoâti. Exepúhikopotimakamo nê'e aukápapu Kristu. 24 Yane
kousókovotinemo uhá koêti, koane uke'éxeatinemo Kristu xunáko ne tutíyehiko
koêkuti pahúkoku, enepone uhá koeti pahúkoti ákoti inixákana híyeu vanúke,
koánemaka ne inixóneti yara poké'e, yóko'omaka ne koêkuti po'íhiko xunákoti
apêti. Ínamo kuri'ákapa Itukó'oviti, Há'a, ne natíxoku. 25 Vo'oku konókoti
itúkeovo Kristu natixô imókonemo apayáso ya uhá koêti, uke'éxapeanemaka
xunáko ne uhá koeti anáne. 26 Yoko enepone vanáne uke'éxokonotimo koati
ikenétike, énomone ne pevóti. 27 Vo'oku hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Poréxoa
Itukó'oviti ne Kristu payásoyea ya uhá koêti”. Enepo koyûho itúkeovo Kristu
payasô ya uhá koêti, iyúseo ákoyea itúkapu kixoti payásoyeamo ya Itukó'oviti,
enepone porexoâti kó'iyeaneye. 28 Yoko enepo apayásone Kristu ya uhá koêti,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

kuri'ókopovatinemo ne Há'a, enepone porexoâti kó'iyeaneye oúkeke uhá koêti,
maka itúkapune Itukó'oviti payasô oúkeke uhá koeti koekúti.

Koati kaná'uti koéxepukopeokonomo muyo ûti

29 Kó'oyene hara ngixópinoe: Eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti,
nánikopo kó'eye ne xâne ahíkovoti hó'eke ûti ya iháke xâne ivokóvotine?
Eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti, nánikopo koeti áhikinovohiko
ya iháke? 30 Kene ûti, nánikopomaka koeti ixómoino kóxuna'ixovo ûti
vínonexinovo tiú'iti koekúti ákoti kayunúkavi? 31 Káxe, káxe ínonenjinovo
pevóti. Koati kaná'uti nê'e, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kuteâtimaka
kaná'uyea itíkivonoe éyenjovope ikéneke Kristu Jesus, enepone Vúnae.
32 Enepone yupíheovo ngóxuna'ixeovo índea ne êno kotíveti koekúti
ya pítivokonake Éfezu, kutí koe ongópoti êno ipúhokovoti hó'openo.
Itea eneponi hákoti ngúxone xoko Itukó'oviti énjone koúsokeovomo,
kutínikopo itópoinonu ixómoyea ngóxuna'ixovo? Eneponi hákoti kanâ'u
exépukopea ne ivokóvoti, yusikónenikopo yuíxeovo níkea ûti yoko
vénoyeovo vo'oku poéhaneni pevóti kúxoixo ûti.
33 Hákonoe yaupú'ikopovo yarâ'a: Koêkuti yómoti kahá'ineyea xâne
ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, koesáyu'ixokonotimakamo kixoku itúkeovo
yane kahá'ineyea. 34 Konókoti iyúkopeovo iséneu kuteâti motókeyea ké'iyi.
Hákonenoe ixomo pehukóvo, vo'oku ápeyea xâne xepákuke âvoti êxa
Itukó'oviti. Yoko metókeanoe enepo kateyákapi ra yúnzo.

Inámatimo koépoku muyo ûti vexepúkapa vukapêa xapa ivokóvoti

35 Ínani áva koêti: “Namo kixó'oye exépukopea ne ivokóvotine? Namo
koépoye ne mûyo exepúkapane?” koetímeamo. 36 Koati ákoti iséneu itínoe
xâne koetíneye yûho! Hane ínzokoa koeku ake nonéti neóne. Konókoti
ekóxeokono inúxotike ina ihonópo. 37 Epó'oxo enepo neonôe, koati áke né'iyi
kuteâti ake tirîku, áko'o itukovo koêkuti po'i ake nonéti. Kene ako ná'iyeakana
xúve úsotine. 38 Koati Itukó'oviti itukínoa kó'iyeovoku ne xuve nonéti, koêkuti
ahá'inoa kó'iyea. Póhutihiko ake nonéti, itúkinoa Itukó'oviti kó'iyeovoku ne
xúve. Koêkuti kíxoaku Itukó'oviti, énomone koéneye kuteâti ínixone unátiyea.
39 Ako akútikoko kó'iyeovoku ne uhá koeti apêti omíxone yara kúveu
mêum. Pó'iti koêku ne koxé'u xâne yane hó'openohiko. Pó'itimaka koeku
koxé'u ne hó'openo ôti yane hôe.
40 Pó'itimaka koeku koxé'u ne íhaehiko vanúke yane ovâti ra kúveu mêum.
Enepone úhe'ene ne íhaehiko vanúke, koati pó'iti ya úhe'enehiko ovâti ra
kúveu mêum. 41 Koati pó'iti úhe'ene ne uhápu'ine káxe yane uhápu'ine kohê.
Koane pó'itimaka úhe'ene ne uhápu'ine hékerehiko. Muhíkova xapákuke ne
hékerehiko, ako akútikoko úhe'ene uhápu'ine koane xunáko.
42 Kúteanemakamo koêku exepúhikapane ne ivokóvoti. Kuteâti koeku ake
nonéti inâ nokóno ákoyea akútea koêku ihonópone, énomonemaka koéneye

koxe'u xâne. Pó'iti koêku ekaxápakanane, yane exepúkapane. Ekoxókonone
mûyo ne ivokóvoti, pihínoti imúyukea, itea exepúkapane, itopónoatinemo
ne apéyeati ákotinemo hunókoku. Ekoxókonone, ákone aúhe'eka itea
exepúkapane, yupihovó koetímo úhe'ene. 43 Ekoxókonone, ákone xunáko itea
exepúkapane, yupihovó koetímo xunáko. 44 Ekoxókonone, koati muyo xâne
yara kúveu mêum itea exepúkapane, kutipasí koepoâtinemo ne íhaehiko
vanúke. Koeku ápeyea muyo xâne yara kúveu mêum, koati kaná'utimaka
ápeyea mûyo ne íhaehiko vanúke. 45 Vo'oku hara kôe ne yutoéti emó'uke
Itukó'oviti: "Eneponeko Âdaum, inúxoti hóyeno, poréxokono ómixekuyeovo"
kôe. Kene ne simôti hunókokuke, po'i Âdaum kixonéti, enepone Xe'exa
Itukó'oviti, énomone porexókono itúkeovo úkeaku ne inámati apéyeati ákoti
hunókoku. 46 Yoko haina kuteâti koeku apêti ya vanúkeke ne inuxô, itea hane
inuxô kuteâti koêku yâye yara poké'e. Ikénepoke, ina keno'óko kuteâti koêku
ya vanúkeke. 47 Eneponeko inúxoti Âdaum itukéti ya móte, koati íhaene yâye
yara poké'e. Kene ne pí'ape Âdaum kixonéti, koati úkeakune ya vanúke.
48 Kuteâti koeku itúkeovo íhae yâye yara kúveu mêum neko inúxoti hóyeno,
énomonemaka koéneye ne uhá koeti po'ínuhiko xâne apêti yara kúveu
mêum. Koane kuteâti koêku ne hóyeno íhae vanúke, énomonemakamo
koéponeye ne po'ínuhiko xâne yonopâtimakamo ne vanúke. 49 Kuteâtimaka
víkutipasikeova ne inúxoti xâne apêti yara poké'e, konokoâtimakamo
víkutipasikopeova ne hóyeno íhae vanúke, enepone Kristu.

Poe'ápoatimo mûyo ne âvoti ivakápu enepo aukápapu Jesus

50 Koati ngixópitinoe, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ákoyeamo kalíhuina
yonópea natíxokuke Itukó'oviti ne muyo xâne yara poké'e, enepone
ainóvoti naûti yoko íti. Enepora muyo ûti kó'oyene vekotí'ikomo pevótike,
ákomo kalíhuina yonópea xoko Itukó'oviti xoko ákoyeakunemo aúke'e.
51 Énjakapivonoe koûrapu'ikinonuke Itukó'oviti, koekúti âvoti exákana
yanekôyoke. Ákomo uhá vákoe vivókeovo, itea uhá koépotimo ûti
ápepeamo inámapoti muyo ûti. 52 Koati hú koetímo poé'apea ne muyo ûti
kuteâti hú kó'iyea ne iromíkeati. Énomonemo koéneye enepo axapápune
torombétana Itukó'oviti, enepone oxóvotimo auké'ene ra kúveu mêum.
Axapúne, exepúhikopotinemo ne ivokóvoti, yoko apêtihikomo inámapotine
mûyo ákotinemo uké'eyeaku. Yane uhá koetínemo ûti poé'apeamaka
muyo ûti. 53 Vo'oku enepora kixeóvovoti muyo ûti vekotí'ikomo pevótike,
konókotikomo ápeyea inámati koépoku ákotinemo itâ pevóti. Koane
enepora muyo ûti kó'oyene apêtimo hunókoku, konókoti poé'apea koêku
maka hákone uké'eyeaku. 54 Yaneko káxe ipakápapune koêku ra muyo
ûti ákoyeakunemo veka pevótike, koane ákoyeakunemo aúke'e, yane
tokopóvotinemo ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeaku:

"Vítoane ra pevóti. Koati hunókokune ne ivokeôvoti!" koêti.

Izâiya 25.8

55 “Koati ákotine xunáko ne pevóti. Ákone xunáko íkoitoponeokono
kotíveti ne xâne vo'ókuke. Koati uké'etine nê'e” kôe.
Ôzeya 13.14

56 Enepone ápeinoke xunako pevóti iyónopea xâne ipihóponovokutike,
koati vo'oku itúkeovo pahukóvotihiko. Epó'oxo koati vo'ókuke ne Ponóvoti
Kixovókuti, yutóxovoku ne páhoenokono xâne itúkea, iyúseinoke itúkeovo
pahukóvoti. 57 Itea aínapo ákoe Itukó'oviti, enepone porexó'oviti vítea xunáko
ne pahunévoti koane xunáko ne pevóti vo'oku ítukeinovi Vúnae Jesus Kristu.
58 Énomone ngixínopinoe, itínoe mbo'ínu xoko Kristu ákoti omotóva
ongóvo: Kéxuna'ixapu ikéneke Vúnae. Itíkapunoe ákoti motovâti
kátavokea yara hó'e ûti. Hákomaka momí yakôe ya ítukeke Vúnae,
yexoâti ákoyea évakapu ne ke'ítukeino Vúnae.

Huvó'oxeake íhae Koríntu ne íhae Njúdeya

16 1 Kene ne tiûketi hivó'oxikemo ne po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti,
hane íxeanoe kuteâti yunzó'inoa ne po'inu ûti ya imokóvokutihiko
ya Ngalásea. 2 Péhutinoe, hexáka ne yêho tiûketi heú koeti lûmingu. Némoe
exoâmo yé'akeye ne héxae itukovo lûmingu. Uná una íxeanoe, maka hákone
konôko ítixopeovoikomaka nzimané'e xepákuke. 3 Enepo nzimapínenoe,
mbahukoâtimo ne po'inu ûti, koêkuti neívokoemo, motovâti ómea ne tiûketi
hivó'oxike ne po'ínuhiko ûti ya Njeruzálem, epó'oxo usó ngixinoâtimo
ne koyuhópeti ómonehiko, kouhápu'ikovoti itúkoponovoke ya xapákuke.
4 Koáne enepo okonókovo, njaneâtihikomakamoya.

Âha itúkea ne Poûlu

5 Ungapeâne Masêdonea, vengopópitinoemo vo'oku koati apêti inzóneu
ndarú'uxea Masêdonea. 6 Ako tôpi koêku kali xu'íkeneyeamo óveam
xepákuke. Koímaiti herú ngíxea kaxena kásati xepákuke motovâti
hivó'oxinunoe indóponea ne po'inu yónongumo, nóngonemaka indóponea.
7 Vo'oku yara koeku kó'oyene, ako angáha'a pohu vekó ngó'iyeopinoe, itea
ngúxoa kali nju'íkeneyeamo xepákuke enepo itukapu ahá'inonu Vúnae.
8 Kene óvonguikonemo yâye ya Éfezu tukú koeti kaxena ayuíti,
enepone Pentekósti. 9 Vo'oku anéye êno hána'iti itukéti imihé'okinonuti
ngoyúhoyea emo'u Itukó'oviti, xaneâtimaka enó'iyea okopónuti.

Koêku ne Timóti yoko Ápolu

10 Enepo simapínenoe ne Timóti, yéxaka elókeyea yokóvo símea,
maka aúhepene isóneu xepákuke, vo'oku koati ko'itúkeinotimaka Vúnae
nê'e nguteâtine. 11 Konókotimaka tíyi nê'e, koane hivá'axa motovâti
káyukopeovone yâye njokóyoke ákoti yuvâti. Vo'oku nguxopâtimo
aúkopeovo, koánemaka ne po'ínuhiko ûti xanépone.

12 Kene ne Ápolu, po'inu ûti xoko Kristu, enóne ngoyúhoinoa yusíkea
xané'eyea ne po'ínuhiko ûti noixóponopitinoe, itea âvoxo akáha'a píhea yara
koeku kó'oyene. Simapúne unátiyeaku yónea, kóyeanemo itóponeopinoe.
13 Yokóhiyanavo, itíkapunoe iyukóvoti isóneu. Áxunamaka iséneu ikéneke
Vúnae ákoti itevákinoe héki. Hákomaka píke, koane kéxuna'ixapunoe
ikéneke Vúnae. 14 Heú koeti ítikevo, itíka ya ákoyea omótovokoko yokóvo.

Koêku ne Étefana, Futunátu yoko Ákaeku

15 Kó'oyene anéye anjá'inopinoe, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Yéxoanoe
itúkeovo inúxotihiko hokópoti Jesus ya Ákaya ne Étefana yoko uhá koeti
xâne óvokuke, koane itúkeovomaka kuri'ókovotihiko Vúnae huvó'oxea
kasása'iupohiko Kristu. 16 Ngahá'ainopinoe tíyi nekôyohiko koane
ákoyea kepáyasakinapa. Énomonemaka yákoyeneye xapákuke uhá koeti
po'ínuhiko ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti kuteâti nê'e, enepone ha'ínehiko ûti
ítukeke Itukó'oviti.
17 Koati elóketi ongóvo koeku símeonu evo Étefana, koane Futunátu yoko
Ákaeku, vo'oku êno huvó'oxeonu koeku itúkinonu kuteâti mani ítikeinonu
eneponi yáva yâyeke. 18 Koati kouhépekopotihiko inzóneu koánemaka
iséneu. Motókea itúkeovo koati teyonéti xapákuke ûti ne xâne kuteâti.

Íkopovope Poûlu

19 Yúhoikopinoe ne po'inu ûti ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti íhae ra
poké'exa Âzea. Koati ênoti inákurukeovopi ya ikéneke Vúnae ne Ákila
yoko Pirísila, koánemaka ne ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti óvokuke.
20 Yúhoikopinoemaka heú koeti po'ínuhiko ûti xoko Jesus yâyeke.
Yíhaikakanoe, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku ûti yúhoikeokoko
ûti, imeâti sasá'ikoke iséneu vo'oku itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu.
21 Enepora yúndoenopinoe kó'oyene inángurukeovopike, koati yútoe
vô'um, undi Poûlu.
22 Koati konokoâti ákoyea omótova vokóvo ne Vúnae Jesus. Koêkuti
xâne ákoti akoéneye isóneunoa, motókea yonópeamo ipihóponovokutike.
"Ehá'ani ákoyeane ahíkapu aúkopovope ne Vúnae Jesus" ngôe.
23 Itúkapu hána'itike seánakovi Vúnae Jesus yóvoheixonoe.
24 Uhá ngixópinoe mbahúkinopi ákoyea omótovopi ongóvo, uti
kopo'ínukokoti ikéneke Kristu Jesus.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

2 KORÍNTIU

Pí'ape yutóxinoa Poûlu ne kutípoti Jesus íhae Koríntu

Ikénepoke yutóxinea Poûlu ne 1 Koríntiu, ápemaka po'i yútoeno kutípoti Jesus yaneko pitivóko, itea ako iríkapu ya Bîbilea. Xapákuke ne íhae Koríntu yanekôyo, ápe xâne ikaxú'iti okóvo namukôa neko koyuhópeti, ikotívexoati ne pahunévoti. Itea ápemaka po'ínuhiko xanéya okópoti Poûlu koyuhoâti ákoyea itúkapu koati kaná'uti páhoe Jesus Kristu nê'e, koane ákoyeamaka yusíka sayá'ikea xâne pahukóvoti ya imokóvokutike. Yaneko yutóxinoa Poûlu, éxokovo itúkeovo koati kaná'uti páhoe Jesus Kristu, hainá'iyea kuteâti ne po'ínuhiko xâne ákoti itukápu páhoe Kristu itûkovotihiko ápostulu. Koyúhoamaka Poûlu koêku ne koati kaná'uti hokoti Jesus, koane koeku vinámapea vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu.

---

1 1 Yundóxinopinoe, undi Poûlu, undi ápostulu páhoe Kristu Jesus
koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteâtimaka ahá'inonu Itukó'oviti
indúkea. Anéyenemaka njokóyoke ne Timóti, po'inu ûti xoko Jesus.
Pahúkinopeanoe ûti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti
ya pítivokonake Koríntu, koane paúkinoamaka ûti ne uhá koeti po'inu
kasása'iupo Itukó'oviti ya uhá koeti Ákaya.
2 Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus
Kristu yóvoheixonoe, koane úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Íkoro'ixovo xoko Itukó'oviti ne Poûlu

3 Iháyu'ikakana ne Itukó'oviti, Ha'a Vúnae Jesus Kristu, úkeaku uhá koeti
seanákoti, úkeakumaka uhá koeti isoneûti kouhépekopoti isóneu xâne. 4 Koati
énomone kouhépekopo visóneu ya uhá koeti tiú'iti koekúti vékoku ûti, motovâti
koúhepekopeamaka uti isóneu ne po'ínuhiko xâne ya koêkuti kó'iyeovoku
kotíveti koekúti tokópone. Enepone veínovike Itukó'oviti koúhepekopea visóneu,
énomonemaka veínoa ûti koúhepekopea isóneu ne po'ínuhiko xâne. 5 Vo'oku
koati ákoti yumaxápu tiú'iti koekúti tokópone ûti, kuteâtimaka vékoku ne Kristu
yanekôyoke. Yoko kuteâti itóvoku hána'iko ne tiveko koeku ûti, énomonemaka

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

koéneye hána'iko ne koúhepekopeokono visóneu ukeâti xoko Kristu. 6 Itukovo
koitóponovoti uti kotíveti ya itukétike, ûndi yoko nza'ínehiko, kó'inokeneye
motovâtimaka hivó'oxikononoe ikéneke Vúnae koane itíkivo koítovone. Itukovo
kouhépekopati Itukó'oviti ne inzóneu, koane isóneu ne nza'ínehiko, kó'inokeneye
motovâti kó'iyeanemakaye iséneu ikéneke Vúnae, kutí'inokemo iteâti víki ne
tiú'iti koekúti ákoti amuyá'i iséneu, kuteâtimaka vítea vékea ûti. 7 Enepone
kúxone ûti ké'iyinemoye, haina kuxonetihí koêti, véxoa koúsokeovomo. Kene
koeku víkinoe kotívetike koekúti kuteâti ûti, kouhépekopotimakamo iséneu ne
Itukó'oviti kuteâtimaka koúhepekopea visóneu ikéneke.
8 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ngahá'a yéxinoe koêku ne kotíveti koekúti
vékoku ûti, ûndi yoko njánena ya poké'exa Âzea. Koati yupihóvoti tivéko
ne koekúti yonoti voúkeke. Ákone xunako ûti víteovamo. Vikútixa
mani vivokóvotinemo. 9 Ya xokóyoke ûti, mani ákotine vitóvoku, mani
vivohíkovotine. Kó'inokeneye, maka hákone kuvovópovo ûti, itea
itúkapune Itukó'oviti, enepone koexépukopoti ivokóvoti kuvóvo ûti.
10 Énomone koitóvovi yane êno koímaiti koekúti kahá'ati uké'exeovi.
Énomonemaka kúxoixo ûti koíteovovikomo ya káxehiko keno'ókoti,
11 koêkumaka hivó'oxivinoe ya orásaum, yepemínoviti xoko Itukó'oviti
motovâti enó'iyeamo xâne xepákukenoe ikoró'ixovoti xoko Itukó'oviti
vo'ókuke ne hána'iti kixó'ovikumo Itukó'oviti ya seánakovike, enepo
yumapâ orásauna ne ákoti yumaxápu po'inu ûti epemínoviti.

Ípoko isóneu ne Poûlu vo'oku mani yónea

12 Enepone éyenjovope ikéneke Itukó'oviti, énomone énjea sasá'iyea
inzóneu ákoti indukáhea ra yûnzo koeku ngó'iyea itúkeovo sasá'iti ne
ngixoku indúkeovo ya xapa uhá koeti xâne, ínapoxo xepákukenoe, ákoti
indukáheapu. Koati énomone koéneye ngixoku indúkeovo nonékuke
Itukó'oviti, hainá'iyea ya exóneti ítuke ra kúveu mêum, itea koati vo'ókuke
ne seánakonu Itukó'oviti. 13 Ako po'i kixó'ekone ra yúndoenopinoe ákoti
itukapu motovâti yéxinoa iséneu yihaíkane. Yoko ngúxoa heú kíxinoemo
yéxi koêku, 14 kuteâti tiríxivo yéxi koeku ûti kó'oyene vitúkeovo
yéyexovopemo yaneko káxe aukápapu ne Vúnae Jesus Kristu, kuteâtimaka
itíkivonoemo véyexovope, ûndi yoko nza'ínehiko yaneko káxe.
15 Vo'oku énjeaxo kó'iyeaneye iséneunoa ra koekútihiko, ngoúsokone inzóneu
tumurí ngó'iyeamo xepákukenoe yanekôyoke, motovâti vengópeopimaka.
Yane mani kuri'úxovoti ne unako kêku ikéneke Vúnae omínombikenoe.
16 Kó'inokeneye ne ânja, mani hivo'óxonutinoe ungóponea ya Masêdonea, epó'oxo
koeku itúkeovomaka ânja vengópeopi ungopeâti Masêdonea, mani ngaha'âti
hivó'oxopinumaka yóneam Njúdeya. 17 Koeku usó'iyeane inzóneu indúkea nê'e
itea ako mbîha, kutí kó'inopinoemea ngoyuhóheoti. Enepo apê inzóneu indúkea
koekúti, kutí kó'inopinoemea pohu isoneú ngíxone, ákoti ambasíka isóneunonu
Itukó'oviti, kuteâti koeku xâne "Êm" koêti, upánini ako kaúsaka emó'u. 18 Itea ako

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ákoeneye. Kuteâti kaná'uyea itúkeovo kuvovóneti ne Itukó'oviti, motóvamaka
kitípi vemó'uinopinoe ákoyea itúkapu “Êm” ngixópitinoe, koeku ápeyea inzóneu
ákoyea ngaévesaka emó'um. 19 Vo'oku enepone Xe'exa Itukó'oviti, Kristu Jesus,
enepone koyúhone ûti xepákukenoe, ûndi koánemaka Síla yoko Timóti, haina
kuteâti koeku xâne “Êm” koeti itea ako kaéveseka emó'u. Koâti kuvovóneti ne
Jesus. Koati kuteâti “Êm” koêti, koeku koúsokea uhá koeti páhoenoa Itukó'oviti
itúkea. 20 Vo'oku uhá koeti yuho Itukó'oviti mekúke koêkumo ne ítuke xapa xâne,
enepone koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, aínovo kousókovoti xoko Jesus.
Aínovo “Êm” koêti xokóyoke. Koati vo'ókumaka ítukeinovi Jesus “Kaná'uteoxo”
kó'ino ûti, kutí'inokemaka ihayú'ikokonoti Itukó'oviti. 21 Yoko enepone
koxunákoviti ikéneke Kristu, ûndi yoko nza'ínehiko, énomone Itukó'oviti,
enepone koxunákopitinoemaka ikéneke. Énomonemaka noivókoxovi vitúkeovo
ovóxe, 22 itukínovitimaka hoénaxovope vitúkeovo xanéna yaneko porexó'ovea
ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyeovi, enepone inúxoti pónevike Itukó'oviti
kixo'êkinoviti koúsokinoveamo ne uhá koeti po'ínuhiko yuhó'inovi.

23 Ya iháke Itukó'oviti, ngoyúhoinopinoe itúkeovo koati kaná'uti
ra yûnzo âvoyea aúngapapu ya Koríntu noínjoponeopinoe, vo'oku
ákoyea angáha'a ngoíkaxu'ikeanoe yokóvo, eneponimea ongonókoa
nzayá'ikeopinoe. 24 Yoko haina kaha'âti ûti kapáyasokinovopinoe ûti ya
ikéneke Vúnae, ûndi yoko nza'ínehiko, kó'inokeneye ne yûnzo, itea koati
vo'oku vitúkeovo huvo'óxopitinoe, kaha'aînopiti uti kurí'uxeovo elókeko
yokóvo ikéneke Vúnae. Kene yane kívivo Vúnae, koati títiu keyêtinoe.

2 1 Koeku kó'iyeaneye, ngoúsokone inzóneu âvoyeamo aúngapapu
hú koeti xepákuke, koeku ngónokeamea nzayá'ikeopinoe, mbuvâti
ngoíkaxu'ikea yokóvo. 2 Indukápuikopo koikáxu'ikoti yokóvo, kutí'ikoponi
ne iko'élokexopoti ongóvo? Ákoni po'ínu ákoti itukapu itínoe, enepone
ngoíkaxu'ikeake okóvo. 3 Énomone kutí'inoke yundoxínopitinoe yanekôyoke,
maka enepo nzimapíne, hákone ikaxú'i ongóvo ve'ókuke, itínoe mani
kutí'inoke elóketi ongóvo. Koati ngutipoâti kutí'iyeamo iséneu ne inzóneu
elókeyeamakamo yokóvo, uhá ketínoe, enepo nzimapínoe ya elókekoke
ongóvo. 4 Vo'oku yaneko yundoxínopinoe, koati hána'iti ikáxu'iyea ongóvo
koane kotíveyea inzóneu. Koati ênoti íyoyeam. Yoko haina ombosíkoti
ngoíkaxu'ikeanoe yokóvo, kó'inokeneye ne yúndoenopi yanekôyo, itea koati
ngaha'aînopitinoe yéxi yupíheovo ákoyea omótovopinoe ongóvo.

Yuho Poûlu vo'ókuke ne pahukóvoti yanekôyoke koyúseopovotine

5 Enepone xâne ominópitinoe ikáxu'ine yokóvo vo'oku pahúnevo, haina
ûndi váherexino ítuke. Koati itínoe kixóneye. Itea motovâti ákoyea yupíhapu
tiú'iko ra yûnzo vo'ókuke ne kixotíneye ítuke, haina ngoyuhoâti yupíheovo
kixópikunoe, itea kóyeane itóponea uhá ketínoe ne ikaxúneti okovóti vo'ókuke.
6 Yoko motóvaikone ne sayá'ikeokonoke nê'e, koeku enó'iyea xâne xepákuke
saya'íkoati. 7 Kó'oyene, ya koêkuni ípihiko tumúne ne seyá'iki, oránane

ákoyeane ávaheixa iséneuke ne váhere ítuke, kutí kixeâti ákoyea pahúkapu
nê'e. Keúhepekapinamaka isóneu, mará'inamo yupíhapu ikáxu'iyea okóvo
vo'ókuke neko ítuke ákoti aunáti. 8 Énomone ngixínopinoe yusíkea yéxoki
ákoyea omótova yokóvo. 9 Énomonemaka yundóxinopinoe yanekôyo, ngahá'ati
noínjea itíkivoxo koati itukoâti uhá koêti ne injíko'okopike. 10 Yoko enepo
hákotine yunakôa iséneuke ne váhere ítuke po'i xâne, ngúteanemaka. Vo'oku
enepone xâne kutí ngíxone ákotine pahúnevo enepo apê pahukóvoti ngíxoneye,
koati ve'ókukenoe ngixínoakeneye ya nonékuke Kristu, 11 maka hákone ito'óvi
Satánae ya éxeako, vo'oku haina ákoti vexâ ápeyea váhere ahá'inoviya.

Ako koati úhepeyea isóneu Poûlu koeku ákoyea takapa Títu

12 Yaneko nzimoné'e ya Torôadi ngoyúhoponea ne inámati ihíkauvoti
koyúhoti koeku Kristu, míhe'okinonu onjéne ne Vúnae Itukó'oviti
indúkea ne itukéti. 13 Itea ako aúhepe inzóneu koeku ákoyea ndakapa
Títu, enepone mbo'ínu xoko Jesus. Énomone ungópoino poké'exake
Masêdonea, ike íngopinevohiko po'inu ûti xoko Jesus yane pitivóko.

Vito uhá koeti koekúti ya xunákoke Kristu

14 Itea íngoro'ixinovo Itukó'oviti, enepone porexó'oviti kóyekuneyea
vítea uhá koeti koekúti ya koeku kúveovo uti Kristu. Koati ûti veínoa
Itukó'oviti kotóhineyea éxeokono koêku ne Kristu ya uhá koeti vékoku
ûti, kuteâti koeku koati únati xêru ákoyea malíka yónoku ihópune.
15 Vo'oku ya xoko Itukó'oviti, utíne ne kutí koeti koati úheti ihopúneti
kotohíneoti koeku Kristu xapa xâne. Énomone koéneye ûti xapákuke
xâne kasása'iupone Jesus ya pahúnevo, koánemaka xapákuke xanéhiko
evókovoti, yonópotihikomo ipihóponovokutike. 16 Itea xapákuke ne xâne
yonópotimo ipihóponovokutike, uti kutí koeti ihopúneti kixo'êkinoati
pevóti. Kene xapa xâne kutípoti Kristu, kutí koe uti úheti ihópune
kixo'êkinoati inámati apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti. Ápeikopo
motokeâti itúkea itukéti kuteâti? 17 Haina uti kuteâti po'ínuhiko xâne,
enepohikone pohu itukó kixoti namúkope tiûketi ne koyúhoyea emo'u
Itukó'oviti. Nonékuke Itukó'oviti, uti koati ovoxe Kristu ákoti itukáheapu
koyúhoyea emó'u. Yoko koati Itukó'oviti pahukó'ovi vitúkea ne itukéti.

Koati únati ne inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti

3 1 Kutí kó'inopinoemea kapayásokopovoti ûti koeku kó'iyeaneye yútoenopi
ûti? Konókotikopomea vómea koyuhópeti kuteâti ómone po'ínuhiko
xâne? Hane ngíxo véxokopovope koeku símeopinoe ûti, itukovo vómone
vukopeâti xepákuke vukopóno xapa po'ínuhiko xâne. 2 Ako kalíhuina! Enepone
koyuhópeti vómone koyuhó'oviti, énomone itínoe. Kutí koe vomíxoneke
yutóxovo. Yoko koati éxone yoko yúho'iu uhá koeti xâne. 3 Koati iyúseoti
itúkeovo yutoéti koúsexone Kristu koeku ko'ítukeyea uti ítuke Itukó'oviti

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

xepákukenoe. Hainámaka tinta yutóxeovo, itea koati Sasá'iti Omíxone ne
kaná'uti Itukó'oviti yutoxôa. Hainámaka mopoíke yutóxovo kuteâti koêku ne
Ponóvoti Kixovókuti mekúke, itea koati isóneuke póhutihiko xâne yutóxovo.
4 Ya nonékuke Itukó'oviti, véxoaxo kó'iyeaneye ne kixovókuti vo'oku
ítukeinovi Jesus Kristu. 5 Kene haina apêti xunako ûti, kutí'inoke vitoâti
vitúkea ne itukéti, itea Itukó'oviti koxunákovi vitúkea. 6 Énomonemaka
kouséxinovi uhá koeti nókone ûti ya ikéneke, motovâti koyúhoyea ûti
koêku ne inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti. Yoko enepora inámati
ítukeinovi, haîna yutoéti kuteâti mekúke yane Ponóvotike Kixovókuti
yútoe Muîse, itea ainóvoti xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovâ.
Vo'oku enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koúhapu'iko pahúnevo
xâne, exókoati motókeyea yonópeahiko ipihóponovokutike. Itea enepone
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ikó'inamakopovi koane poréxovi inámapoti
apéyeati ákotinemo hunókoku.
7 Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse yutoxóvoti pe'úkuke mopôi,
enepone kouhápu'ikoti pahúnevo xâne, exókoatihikomaka motókeyea
yonópea ipihóponovokutike, koati êno hána'iti úhe'ene Itukó'oviti xokóyoke
inâ porexôa Itukó'oviti kutí'inoke ú'uhapu'i koyêti none Muîse. Koati vo'oku
xunako uhápu'iyea, upánini pihínone uké'epea yanekôyoke, ákoinoke íta
izaraelítahiko komómoyea ne none Muîse. 8 Koeku kó'iyeaneye ne úhe'ene
Itukó'oviti yanekôyoke, inamá'axo ipuhíko kó'oyene xokóyoke ne inámati
kixovókuti ítukeinovi, koeku ovo'ó kó'iyeovi ne Sasá'iti Omíxone. 9 Enepone
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koati kixovókuti kouhápu'ikoti pahúnevo
xâne, exókoatimaka yonópeamo ipihóponovokutike, itea koeku enó'iyea
ipúhikea úhe'ene Itukó'oviti yanekôyoke inâ porexókonoa, inamá'axo
itukóvo êno ihayú'iuti koekúti ne inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti
kó'oyene, enepone poréxoti xâne ponópeovo nonékuke Vúnae. 10 Énomone
ngó'ino: Enepone kixovókuti yaneko mekúke ênoti úhe'ene Itukó'oviti
xokóyoke, kutí koéneoxo koati ákoti úhe'ene nonékuke ne êno hána'iti
úhe'ene Itukó'oviti ovâti ne inámati kixovókuti ítukeinovi kó'oyene.
11 Vo'oku itukovo apêti êno úhe'ene Itukó'oviti mekúke xokóyoke neko
kúxoti kixovókuti uke'épotine kó'oyene, inamá'axo ovâ úhe'ene Itukó'oviti
ne inámati kixovókuti ítukeinovi kó'oyene, enepone ákotinemo uké'eyeaku.
12 Koeku kó'iyeaneye ne hána'iti kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti, véxone
koúsokeovomo, ákoneoxo píka koyúhoyea ûti ne emo'u Itukó'oviti. 13 Ako
vakútea Muîse mekúke itûko ramánone, maka hákone noixôa xanéhiko koeku
kahá'ayeane uké'epea ne úhe'ene Itukó'oviti xokóyoke. 14 Itea kóyeane ákoyea
iyúkapuhiko isóneu ne evo izaraelíta. Tukú koeti kó'oyene, enepo yuhoíkoahiko
ne kúxoti yutoéti emó'uke Itukó'oviti, kutí koe apêtiko ramanónetiya itopâti
éxeahiko koêku neko yutoéti. Poéhane kutipóhiko Kristu, ina veyopóvo ne kutí
koeti ramánone itopâti éxea koêku. 15 Itea tukú koeti kó'oyene, enepo yuhoíkovo
yútoe Muîse, kóyeane kutí kó'iyea apêtiko ramanónetiya, hahakú kixeâtihiko

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

isóneu. 16 Itea koeku ápeyea hokópoti Vúnae xapákuke, veyópovone ne kutí
koeti ramanóneti itopâti éxea koêku. 17 Yoko enepone “Vúnae” koêti yâyeke,
énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Epó'oxo koêkuti xâne ovo'ó koéku ne
Sasá'iti Omíxone Vúnae, veyópovone uhá koêti ne itopâti éxea koêku. 18 Yoko
uhá koeti ûti, uti kutípoti Jesus, koati kutí koeti uti xâne ákoti ramánone. Yoko
kuteâti koeku noixeôvoketi enepo itopónoa uhapú'iti koeku ákoyea malíka
yónoku uhápu'iyea, énomonemaka koéneye iyúseyea xoko ûti ne úhe'ene
Vúnae, kutí'inoke noixeâtimaka po'ínuhiko xâne ne úhe'ene. Epó'oxo koeku
komómoyeaxo uti ne úhe'ene Vúnae, tumúne vóno vípokeovo kutipasí kó'iyea uti
kixóvoku Vúnae, koane inamá'axo uhapú'i xokóyoke ûti ne êno úhe'ene itípanevo.
Yoko enepone Vúnae kixo'óvitineye, énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

Ako kamúya'ika isóneu ne Poûlu ítukeke Itukó'oviti

4 1 Koeku poréxeovea Itukó'oviti ra itukéti ya hána'iti seánakovike, ako
kamúya'ika uti visóneu. 2 Púva ûti uhá koeti koekúti he'ono'ú koeti
itúkeokono, enepone koekúti pikokónoti éxeokono omínoti xâne hána'iti
téyapana. Ako vitúkapu xâne aúpu'ikenati, koane ákomaka kaésayu'ixa
ûti ne emo'u Itukó'oviti, itea yane ponó kíxea koyúhoyea ûti ne kaná'uti
kixovókuti xapa xâne, véxokovo uhá koeti xâne vitúkeovo ponóvoti nonékuke
Itukó'oviti. 3 Itea enepo hákoti iyusêo koêku ne inámati ihíkauvoti koyúhoti
koeku Jesus, koyúhone ûti xapa xâne, enepo kutí akôe rama'ú koetí'iko, koati
xâne yonópotimo ipihóponovokutike kó'inokeneye. 4 Yoko Satánae, enepone
pahúkoti koeku kó'oyene yara kúveu mêum xapa xâne ákoti akutípo Itukó'oviti,
énomone ikomítixoa ne xanéhiko maka hákone uhapú'i isóneukehiko ne inámati
ihíkauvoti koyúhoti koeku Kristu, enepone êno hána'iti ihayú'iuti koati kuteátine
Itukó'oviti. 5 Vo'oku enepo koyûho ûti xepákuke, haina koyuhópovoti ûti, itea
Kristu Jesus koyúho ûti, vexókopitinoe itúkeovo yúnae, koane vitúkeovomaka
yovóxe vo'ókuke Jesus. 6 Vo'oku enepone Itukó'oviti pahúkoti ápeyea uhapú'iti
xapa hahákuti mekúke, énomone kouhápu'ikomaka visóneu kutí'inoke vinixoâti
ne êno hána'iti ihayú'iuti itípanevo Itukó'oviti kouhápu'ikovoti ya xoko Kristu.

Xoko Itukó'oviti úkea xunako Poûlu

7 Enepora koekúti yupihóvoti unáko ítukeinovi Itukó'oviti, koati xoko ûti
óvo. Kutí koe unákeovo ne êno únatinoe koekúti ya póte ipunéti ya móte koeku
itúkeovo xoko ûti óvo. Kó'inokeneye, motovâti í'iyuse kóyeyea itúkeovo ukeâti
xoko Itukó'oviti ne êno hána'iti xunakóti ákoti itoâti kayúmakea unako koêku,
kene haina ukeâti xoko ûti. 8 Ya uhá koeti vekoku ûti, ako káyunukavi kotíveti
koekúti, itea ako pepákexapu visóneu vo'ókuke. Ápemaka ákoyeaku véxina
visóneu vekínoake ûti neko koekúti, itea ako kamúya'ika uti visóneu vo'ókuke.
9 Ápemaka víkoitoponeokonoku kotíveti, itea ako kurí íxavi Itukó'oviti. Koati
ênoti kixókonoku ûti, itea kóyeane ákoyea vuké'exakana. 10 Kuteâti yupíheovo
tiveko kixókonoku Jesus, énomonemaka kixókononeye ûti koêkuti vékoku ûti,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

motovâtimaka iyúseyea ápeyea xoko ûti ne inámati apéyeati ukeâti xoko Jesus.
11 Koeku vápeyeako yara kúveu mêum, kóyekune vínonexinovo pevóti vo'oku
vitúkeovo ovoxe Jesus. Kó'inokeneye, motovâti iyúseyeamaka ápeyea xoko ûti,
uti xâne vekotí'ikomo pevótike, ne inámati apéyeati ukeâti xoko Jesus. 12 Koeku
kó'iyeaneye, káxe, káxe vínonexinovo pevóti. Itea kó'inokeneye motovâti ápeyea
inámati képokunoe ikéneke Vúnae koeku víkameopi emo'u Itukó'oviti.
13 Enepone yutoéti emó'uke Itukó'oviti: "Ngutípoa, ene kutí'inoke ngoyuhoâti"
koêti, kúteanemaka koeku visóneu, kutípoamaka ûti kuteâti nekôyohiko mekúke.
Koane vo'oku kutípea ûti, koati koyuhoâti ûti, 14 vexoâti koéxepukopeovimo
Itukó'oviti, enepone koexépukopotimaka Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti,
koane íseopeovimo nonékuke xané kixopópitinoemo ûti, ya koeku poéhapeane
ûti xoko Jesus. 15 Enepora uhá koeti koekúti vékoku ûti, kó'inokeneye motovâti
hivó'oxikono ikéneke Vúnae, epó'oxo motovâti inamá'axoyea itopóno ênoti xâne
ra hána'iti seánakovi Itukó'oviti, koane motovâtimaka inamá'axoyea xu'ína xâne
ikoró'ixovoti xoko Itukó'oviti kutí'inoke ihayú'ikokonotimo nê'e.

Pôreupo ne vékea ûti tiú'itike koekúti, uti kuvóvoti Vúnae

16 Énomone ákoino kamúya'ika uti visóneu. Yusíkoti yékotixea koxe'u
ûti, itea kóyeane inámapea visóneu itukovo káxe. 17 Yoko enepora kalihú
koêti koane hú koeti koítoponeovo uti kotíveti yara koeku kó'oyene,
énomonemo kutí'inoke apêti êno hána'iti ihayú'iuti koépokumo ûti xoko
Itukó'oviti, yupihóvotimo unáko ákotinemo uké'eyeaku. Yoko enepone
unako koépokumo ûti, yupihóvotimo anú'ukea tiú'iko ne kotíveti koekúti
vékoku ûti yara koeku kó'oyene. 18 Énomone ákoino yuíxapu uti koekúti
motovâti vínixea yara koeku kó'oyene, itea hara yuíxovo ûti koekúti ákoti
inixákana. Vo'oku enepora koekúti vínixone yara koeku kó'oyene, ákomo
oríko uké'eyea. Itea enepone ákoti omotóva vínixea, ákomo hunókoku.

5 1 Enepora koxe'u ûti, enepora kutí koeti peno ûti koeku vóvea yara
poké'e, enepo itahíneapane, véxoa ápeyeamo áheopo nê'e, ítukeinovi
Itukó'oviti ákoti itukapu ítuke vo'u xâne, ákotinemakamo uké'eyeaku ya
vanúkeke. 2 Énomone varú'ikinovo ûti koêkuiko vóvea ra kúveu mêum,
kaha'âtine ûti vitóponea ne inámati koépokumo ûti ya vanúkeke, enepone
kutí koeti inámati vípovo. 3 Yoko vitukápane, ákomo vakútea xâne mahupí
koêti. 4 Vo'oku koeku vápeyeako yâyeke, koati kaná'uti kutí kó'iyea uti xâne
varu'íkovoti. Koati tiú'itimaka kóyeku ûti. Haina kaha'âti uti ákoyeane ne
muyo ûti, itea koati iyóvotine vokóvo vitóponea ne inámati koépokumo ûti
xoko Itukó'oviti. Yane uke'éxokonotimo ne kúxoti koeku muyo ûti apêti
hunókoku vo'ókuke ne inámati koépoku ûti xoko Itukó'oviti, enepone
inámati vápeyea ákotinemo hunókoku. 5 Koati Itukó'oviti kousókinovea
nókone ra inámati koépokumo ûti xokóyoke, porexó'oveatine ne Sasá'iti
Omíxone ovo'ó kó'iyeovi. Yoko énomone ne inúxoti pónevike Itukó'oviti
kixo'êkinoviti koúsokinoveamakamo ne uhá koeti po'ínuhiko yuhó'inovi.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

6 Énomone ákoino kamúya'ika uti visóneu, vo'oku ya koeku vápeyeako
yara poké'e, véxoa âvoyea simápu kaxena vópeamo xoko Vúnae. 7 Yoko
enepora kóyeku ûti itukovo káxe, énomone kúveovo ûti Vúnae, kene haina
vihuínovoti koekúti motovâti ínixeokono yara koeku kó'oyene. 8 Vo'oku
véxea kó'iyeaneye, énomone kutí'inoke mani unatí'inoviti kuríkopea ûti ra
koxe'u ûti, enepora kutí koeti peno ûti yara kúveu mêum, koane pihópea
ûti xoko Vúnae. 9 Énomonemaka kutí'inoke koxuná'ixovoti ûti, motovâti
vikó'elokexea okovo Vúnae, yusíkoti itúkeovo yâye yara poké'e, áko'o
seapáne ûti vanúkeke xokóyoke. 10 Vo'oku konókotimo seópea uhá koeti
ûti nonékuke Kristu yuhaíkapavine vo'oku kixoku vitúkeovo, motovâti
namúkopea ûti ésa'i ne kixoku vitúkeovo koeku vóvea yara kúveu mêum,
yusíkoti itúkeovo únati, áko'o ákoyea aúnati ne vítuke.

Koati heru'ó kixoti omíxone hókea Itukó'oviti ne Poûlu

11 Vo'oku véxea ákoyea ikámahixakana ne Vúnae, vopósi'ixo vítokuxea okovo
xanéhiko kutípea ne kaná'uti kixovókuti. É'exo kíxoixovi Itukó'oviti, ûndi yoko
nza'ínehiko. Ngúxoamaka uhápu'iyea iséneuke vitúkeovoxo koati kaná'uti
ovoxe Itukó'oviti. 12 Kó'inokeneye ne yúndoenopi, haina voposíkopotimaka
véxokeovopinoe vitúkeovo kaná'uti ovoxe Vúnae, itea koati kaha'âti ûti ápeyea
éyexinovovike yokóvo, maka yéxane kixeku yimópi xanéhiko yupihóvoti
ivávakea koekúti iyuseînoti po'ínuhiko xâne ya koêkuni itúkeovo itípanevo
isóneu ivávako. 13 Itukovo koyuhókonoti ûti vitúkeovo pepokéxovoti vo'oku
yupíheovo kóxuna'ixeovo ûti ya ítukeke Itukó'oviti, ako yuvâti. Koati vo'oku
Itukó'oviti kó'inokeneye ûti. Kene itukovo koyuhókonoti uti vitúkeovo ponóvoti
kixoku isóneu, koati ve'ókukenoe kó'inokeneye ûti, motovâti unátiyea kêkunoe
ikéneke Itukó'oviti. 14 Yoko koati xúnati xoko ûti ne hána'iti ákoyea omótovovi
okóvo Kristu kó'inokeneye vítuke, vexoâteoxo ápeyea póhuti hóyeno ivokínovoti
uhá koeti xâne. Epó'oxo vo'ókuke, kutí koéne ivokóvoti ne uhá koeti xâne.
15 Ivókinovo uhá koeti xâne ne Jesus, maka hákone yuixovo âha kíxeova ne
xâne inámapoti ya xokóyoke, itea itúkapune Únae kurí'okopovo, enepone
ivokínovati koane exepúkopinoati ukópea xapa ivokóvoti.
16 Yane ukeátine kó'oyene yara tumúneke, ákone ápahuina xâne vínixone
unátiyea áko'o ákoyea aúnati pohu vo'oku visóneunoa, uti xâne yara kúveu
mêum ákoti oponóvo isóneu. Epó'oxo upánini kó'iyeaneye visóneuno
Kristu yanekôyoke, ákone ákoeneye visóneunoa kó'oyene. 17 Énomone
ngó'ino: Koêkuti xâne hokópotine Kristu, koati inamápotine. Uké'epone
neko kúxoti kixoku itúkeovo, inámapone uhá koeti xokóyoke. 18 Yoko
enepora uhá koeti koekúti inamápotine, aínovo ukeâti xoko Itukó'oviti,
enepone kounátikopoviti xokóyoke vo'oku ítukeinovi Kristu. Énomonemaka
porexó'ovi koyúhoyea ûti emó'u xapa xâne, motovâti koúnatikopeovomaka
po'ínuhiko xâne xokóyoke. 19 Yoko enepora yuho ûti xapákuke xâne,
harâ'a: Koúnatikopa Itukó'oviti ne xâne xokóyoke, koane kotúyopinoahiko

pahúnevo vo'oku ivókinovovi Kristu. Énomone ne yuhôti pónevike
Itukó'oviti koyúhoyea uti, koyúhoti kixoku koúnatikopea xâne xokóyoke.
20 Iyúseoneikopo vitúkeovo páhoe Kristu koyúhoinoa emó'u xapa
xâne. Koeku koyúhoyea ûti, kutí koe Itukó'oviti ponó kôe xapa xâne
ítaikea hókea. “Ya iháke Kristu konókoti keúnatikopivo xoko Itukó'oviti”
koe yuho ûti xapákuke. 21 Enepone Vúnae Jesus ákoti pahúkeovoku,
itúkovone yonópoku pahúnevo ûti, motovâti ponópeovo ûti nonékuke
Itukó'oviti vo'oku hána'iti ítukeinovi.

6 1 Koeku vitúkeovo huvo'óxoti Itukó'oviti ítukeke, vixíko'okopinoe
ákoyea itúkapu namuhí kixeâti ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti.
2 Vo'oku hara kôe Itukó'oviti emó'uke:

> “Ngámoa ne yépemonuke ya káxehiko koati injíkopene
> ingóseanaxeovokono. Nzuvó'oxopi ya káxehiko koati injíkopene
> ngoíteovohiko xâne” kôe.
>
> Izâiya 49.8

Yoko koati kaxénane ikóseanaxeovokono kó'oyene. Koati kaxénanemaka
ixíkope Itukó'oviti koíteovohiko xâne.

Usó kóye ne Poûlu koítoponeovo kotíveti vo'oku ko'ítukeino Kristu

3 Ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, kóhiyanavo ûti motovâti ákoyea ápahuina
koekúti vítuke, kutí'inoke mani koemóke'ekonoti ne ítuke Itukó'oviti. 4 Koati
vexókovoti ya uhá koeti koekúti, vitúkeovo kaná'uti ovoxe Itukó'oviti. Véxokovo
vitúkeova yane ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koáne yane êno kotíveti
kixókonoku ûti. Kúteanemaka koêku yane vékea ûti tiú'itike koekúti vo'oku
ápeyea konokínovoviti, koánemaka ya hána'itike tiveko visóneu. 5 Véxokovomaka
vitúkeova yane yehépoke'exeokono ûti yoko yane viká'akeokono, koánemaka
yane vosósokeovi xâne imaíkinovoviti, okópoti vítuke. Véxokovomaka vitúkeovo
kaná'uti ovoxe Itukó'oviti yane kixoku vivókoponeovo itukétike, koánemaka
yane ákoyeaku vimáka, yuixóvoti uti ítuke Itukó'oviti, koane yane épekeovi
hímakati. 6 Iyúseomaka vitúkeova yane sasá'iti kixoku vitúkeovo, koane yane
véxeamaka ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane yane ákoyea
vímauvo, koánemaka yane vítupa'ikea po'ínuhiko xâne, yóko'omaka vo'oku
ápeyea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko ûti. Iyúseomaka vitúkeovo koati kaná'uti
páhoe Itukó'oviti yane vikána'uxea ne ákoyea omótova vokóvo ne po'ínuhiko
xâne, 7 koane yane kaná'uti ihíkauvoti ukeâti xoko Itukó'oviti koyúhone ûti xapa
xâne, koánemaka vo'oku xunako Itukó'oviti xoko ûti. Iyúseomaka vitúkeovo
páhoe Itukó'oviti yane pónea uti kixoku vitúkeovo. Énomone ne kutí kíxone uti
vokópope vanáne koane sa'íkeovake ûti, kuteâtimaka koeku húndaru yóno xapa
isukókoti ómo'ixea isúkope koane sa'íkovope. 8 Kúteanemaka koêku iyúseyea
vitúkeovo ovoxe Itukó'oviti enepo vinixókono vitúkeovo teyonéti koáne enepo
akô'o vitúkokonoke, koánemaka vitukókono xêti áko'o itukovo vihayú'ikokono.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Haina póhutine, itea koánemaka enepo koyuhókono ûti vitúkeovo semekékexoti
upánini itúkovo koati kaná'uti yuho ûti. 9 Êno xâne exó'oviti, itea kóyeane
kutí kíxeokono uti xâne ákoti itóponone, ákotimaka itúkokonoke. Kóyekune
vínonexinovo pevóti itea vanéyeiko. Ápe koítoponeovoku uti kotíveti, itea
kóyeane âvoyea kaépekakana ûti. 10 Koíkaxu'ikokono vokóvo, itea kóyeane
elókeyea vokóvo. Ako tiûketina ûti, itea kóyeane enó'iyea xâne iríkuxoti ikéneke
Itukó'oviti vo'oku vítuke. Ako apeínoviti, itea koati vítukene ne uhá koeti koekúti.
11 Itínoe po'inu ûti ya pítivokonake Koríntu, enepone heú koeti veópone
visóneuke, ako hé'ana'uxeapeanoe ûti. Koyúhoinopea ûti uhá koêti ne
ovoti visóneuke yoko vomíxoneke. 12 Haina ûti poe'aînopinoe isóneu,
itea koati itínenoe koetíneye isóneunovi. 13 Kuteâti koeku míhe'okinopi
uti visóneu, íxepavinemakaye. Yoko itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa
kó'inokeneye yunzó'inopi.

Enékoa Poûlu ne kutípoti Jesus kóhiyanayeova ne ákoti akutípo Jesus

14 Neíxapuikoponoe, mará'inamo yakútea vûi pihi'íkokoti kángake,
enepo itikâ yapéne ne xâne ákoti akutípo Jesus. Na kíxoaye ka'ápeneyea
ponóvoti kixoku itúkeovo ne ákoti panâpu ítuke? Námaka kíxoaye
kutí'iyeokoko isóneu ne xâne ovoti uhapú'itike, koáne ne ovoti hahákutike?
15 Námaka kíxoaye poéhayeane yónoku isóneu ne Kristu yoko Ndeâpu?
Ápeikopo oxéne kutí'iyeokoko isóneu xâne hokoti Kristu koáne ne ákoti
hakâ? 16 Ápeikopomaka oxéne poéhapea koêku ne óvoku iháyu'ikeokono
Itukó'oviti koáne ne ivávakokonoku sánduhiko? Vo'oku utíne itukóvo
óvoku ne koati kaná'uti Itukó'oviti, kuteâti yuho Itukó'oviti emó'uke xoko
kó'iyeaku: “Ambêtimo xapákuke. Koati óvonzeixokunemo xapákukehiko.
Undínemo kuvóvohiko, undi Itukó'oviti, koane indukoâtihikomo njanéna”
kôe. 17 Énomonemaka kó'ino emo'u Itukó'oviti: “Ipíhikapinoe xapákuke.
Yahíkuxipa” koe Vúnae. “Hako yihó'ixoa ne váhere kixovókuti. Yanê'e,
itíponemo nje'éxaxapa. 18 Undínemo itukóvo yá'a, koane indukópitinoemo
nje'éxaxapa” kôe ne Vúnae, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti.

7 1 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, vo'oku kó'iyeaneye neko yuhó'inovi
Itukó'oviti ítukeinovimo, kuríkapaikopo ûti uhá koeti koekúti
ikopíti'ikoviti, enepone váhere kixoku vitúkeovo koáne ne váhere
ko'ísoneuyea ûti, koane yuíxapune kóxuna'ixeovo uti vitúkeovo xâne
sasá'iti nonékuke Itukó'oviti, koane xâne teyoâti.

Elókeinoke okóvo Poûlu

2 Míhi'akinavi iséneu, vo'oku ako ápahuina xâne váherexinoke uti vítuke.
Ákomaka ápahuina xâne koésayu'iu ûti, koane ákomaka ápahuina xâne vukóvoke
vo'oku kahá'ayea ûti unátiyea koeku ûti. 3 Haina orinjópitinoe kó'inokeneye
ra yúndoenopi, vo'oku ngoyúhoinopinoepepomeku yupíheovo ákoyea
omótovopinoe vokóvo, ûndi yoko nza'ínehiko. Énomone ákoinoke iríkapinoe

visóneu. Koati ákoti vihaxákeakaka yara koeku kó'oyene koeku vóvea yara kúveu
mêum, koánemakamo ikénepoke enepo vipuhíkapeane ra poké'e. 4 Koati hána'iti
ómomikea inzóneu enjoâti títiu kéyeyi ikéneke Itukó'oviti. Itínoemaka hána'iti
éyenjovope. Énomone yupíhinovo úhepepea inzóneu, koane énomonemaka
kutí'inoke koati hána'iti elókeyea ongóvo ya uhá koeti tiú'iti koekúti vékoku ûti.

Itopóno Poûlu ne Títu

5 Koeku símea ûti ya poké'exa Masêdonea, ako hé'akapapu ne kotíveti
koekúti tokópone ûti, itea inamá'axo kuri'úxovo ne tiú'iti koekúti xokóyoke
ûti. Êno okopó'oviti, ina keno'ókomaka ne yupíheovo yónea visóneu vo'oku
po'inu ûti xoko Jesus. 6 Itea Itukó'oviti, enepone kouhépekopoti isóneu xâne
ikaxú'iti okóvo, koúhepekopinovimaka visóneu vo'oku káyukopeovo Títu
xoko ûti. 7 Hainámaka póhutine vo'ókuke nê'e, itea koatímaka ve'ókukenoe
úhepepino visóneu, vo'oku koyúhopinovea Títu inékurukivovine, koane
ketíxoponivo keíkaxu'iki ongóvo yanekôyo, yoko ú'uso-ú'uso kéyeyinoe
itíki anjá'inopi. Yane koati kuri'úxovoti elókeko ongóvo vo'ókuke.
8 Upánini ngoíkaxu'ikonoe yokóvo vo'oku yúndoenopi yanekôyo, itea kóyeane
ákoyea ongótixoponovo yundóxinopi. Kaná'uteoxo ingótivexea inúxotike, vo'oku
íninjea koíkaxu'ikeanoe yokóvo ne yúndoenopi yanekôyoke. Itea hú kôe ne
ikáxu'iyea yokóvo, ako á'umo. 9 Kó'oyene, elókepone ongóvo. Yoko haina vo'oku
ikáxu'iyeanoe yokóvo yanekôyo, itea koati vo'oku omínopi ikétivexi pehúkivo
neko ikáxu'iyea yokóvo. Enepone ikétivexi pehúkivo, koati kuteâti ahá'inopi
Itukó'oviti, ákoinoke kaésayu'ixapinoe ne yúndoe. 10 Vo'oku enepone ikáxu'iyea
okovo xâne, nókone kó'iyea nonékuke Itukó'oviti, poréxovi vikótivexea ne váhere
vítuke koane kuríkopea ûti, motovâti koíteovovi Itukó'oviti ya pahúnevo ûti.
Yoko enepone ikaxúneti okovóti kuteâti, ako paréxavi tívo'ikeovo ûti. Kene ne
ikáxu'iyea okovo xâne ákoti êxa Itukó'oviti, ipihóponovokutike iyónopa. 11 Enepone
ikáxu'iyea yokóvo koeku ikétivexi pehúnevo, kuteâti ahá'inopi Itukó'oviti ké'iyi,
yokómomapihi pôreu xepákuke: Poréxopinoe kemómopivo koane ínixinoe
ne nékoneiko ikéneke Itukó'oviti. Poréxopinoemaka kehá'ayi yéxokivo itíkivo
ponopóvotine kixoku itúkeovo. Koane vo'ókuke, koati iketívexoatimaka iséneuke
ápeyea vaheréxoti ítuke xepákuke. Koati pikeâtimaka itíki váhere, koane koati
hána'itimaka inékurukivonu, yexókovoti ya itíki ínzikaxeopike. Poréxopimaka
heru'ó kíxi yomíxone penópi ne koekúti ákoti takapápu xepákukenoe. Koane
vo'ókuke, koati yoposíkoatimaka seyá'iki ne itúkoti váhere xepákuke. Yane uhá
koeti kixeku itíkivo, iyúseo penópi iséneu yara koekúti.
12 Kaná'uti yundóxinopea neko koyuhópeti, itea haina vo'ókuke ne
itúkoti váhere, koane hainámaka vo'ókuke ne vaheréxinokonoti ítuke. Itea
yundóxinoake neko koyuhópeti, maka iyúseane kixévokunoe nonékuke
Itukó'oviti usó kéyeyi itíkinoe anjá'inopi. 13 Énomone úhepepino inzóneu,
ûndi yoko nza'ínehiko. Haina póhutine nê'e, itea kurí'uxovo elókeko vokóvo
vo'oku Títu. Koati kouhépekopovoti isóneu vo'oku únati kíxeaku kétaraki

koeku óvea xepákuke. 14 Yoko enepone yunzó'ino Títu inzayú'ikopitinoe
yanekôyoke, ákonoe kéteyakanu vo'ókuke. Kuteâti itúkeovo kaná'uti ne uhá
koeti yunzó'inopinoe yanekôyoke, énomonemaka koéneye tokópeovo ne
uhá koeti kámone Títu njokóyoke enepo inzayú'ikopinoe. 15 Yoko inamá'axo
kuri'úxovo ákoyea omótovopinoe okóvo ne Títu vo'oku puyákoponeova
okóvo usó kéyeyinoe itíki ne yûho, koane vo'oku kíxeakunoe tíyi inâ
simôpi, koane vo'oku ákoyeamaka kepáyasakinapanoe. 16 Elóke ongóvo
vo'oku koati motovâti ngúveovopinoe ya uhá koeti koekúti.

Koeku huvó'oxeake íhae Koríntu ne ákoti apeínoati

8 1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kahá'ainopeanoe ûti yéxi koêku ne
hána'iti seánako Itukó'oviti oúkeke ne kuvóvotihiko Jesus ya poké'exa
Masêdonea xapa imokóvokutihiko. 2 Vo'oku upánini enó'iyea tiú'iti koekúti
tokóponehiko, itea kóyeane yupíheovo elókeyea okóvo, kutí'inoke itixoâti ne
púyaenovo okóvo po'ínuhiko xâne. Koati ákotihiko mitatahí akoéhiko poréxea.
Êno ítixone upánini itúkovo koati ákoti apeínoati. 3 Koati ngoyuhó'inopeatinoe
ú'uso kóyeyeahiko poréxea ne ítone poréxea. Yoko haina póhutine kuteâti
ítone poréxea ne ítixohiko, itea enepone pôreu, ánu'ukoakomaka nê'e.
Ákomaka xâne pahukoâti, itea koati unákoke isóneukehiko úkea poréxea.
4 Ako âka épemo'ixeovihiko yanekôyo yusíkea pahúkinoa huvó'oxeake ne
kasása'iupo Itukó'oviti ya Njúdeya, inixoâtihiko itúkeovo koati seánakoa
Itukó'oviti huvó'oxea. 5 Yoko enepone poréxeahiko, haina póhutine kuteâti
kúxone ûti poréxeamo, itea inúxotike kurí'okopovohiko Vúnae Jesus, ínamaka
heru'ó kixopóvo huvó'oxeovi ya itukétike, itúkoti ahá'inoa Itukó'oviti.
6 Énomone kutí'ino vepemoâti ne Títu koúsokea ne itukéti sínakoanoe ne
po'inu ûti, enepone tûriu Títu xepákukenoe yanekôyo. 7 Koati itínoe xâne
yupihóvoti kóxuna'ixeovo ya uhá koeti koekúti, kuteâti ya kívivo Itukó'oviti,
koáne ya keyúhoyi emó'u, koánemaka ya yéxi ne kaná'uti kixovókuti íhae
xokóyoke. Kúteanemaka koeku kéxuna'ixivo ú'uso kéyeyi ya uhá koeti itukéti,
koánemaka ya ákoyea omótovovi yokóvo. Koeku ké'iyineye ya po'ínuhiko
koekúti, énomonemaka yákoeneye kéxuna'ixivo ítixi hivó'oxike ne po'inu ûti.
8 Haina mbahukópitinoe kónokea peréxi. Itea ngoyuhó'inopitinoe koeku
po'ínu ûti itúkeovo ú'uso koyêti poréxeahiko huvó'oxeake, vo'oku ngaha'âti
kemómopivo, neíxoti kaná'uyea ne ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko
ûti, áko'o ákoyea. 9 Yoko yéxoanenoe koêku ne hána'iti seánakopi Vúnae
Jesus Kristu. Koati êno hána'iti unako koêku ya vanúkeke, itea ve'ókukenoe,
kurí kixo uhá koeti nê'e, motovâti itíkivo iríku nonékuke Itukó'oviti vo'oku
ítukeinopi. 10 Anéye inzóneunopinoe yara koekúti, vo'oku ukeâti pihôti
xoénae tiríxoanenoe ne itukéti. Koati itínoe inuxô ítixi hivó'oxike ne po'inu
ûti. Haina pohúneti, itea itínenoemaka inuxô ápeyea isóneunoa huvó'oxea.
11 Yusikóneikopo keúsokinoe ne itukéti tîriunoe. Kuteâti koeku ú'uso kéyeyi
kehá'ayi itíki ne itukéti inâ tirixôa, énomonemaka yákoyeneye keúsoki

kó'oyene, koêkuti itéponone peréxinoe. 12 Vo'oku itukovo apêti xâne kaha'âti
huvó'oxea, ako kuxákana poréxeokono koekúti ákoti itapána poréxea mani
anu'úkoti apeínoati, itea hara paréxa, itóponone poréxea.
13 Haina ombosíkoati ngayápahikinoa po'ínuhiko ûti koeku itúkeovo ínati
xikóyokenoe, yonoâti yoúkeke ne kónokea keúsokinoa nókone ne po'ínuhiko
ûti, itea koati voposíkoti kutikokó kó'iyea koeku ûti, itínoe íhae Koríntu
koánemaka po'ínuhiko ûti hivó'oe. 14 Yara koeku kó'oyene, koeku ákoyea
konokínovopitinoe, motóva keúsokinoa nókone ne po'ínuhiko ûti. Kene
po'íkemo káxe áva nékone, enepone hivó'oenoe kó'oyene, motovâti itúkeovo
énomone huvo'óxopinoe koeku ákoyea nókone. Yanê'e, kutikokó koetímo
koeku uhá koeti ûti. 15 Yoko énomonemaka kuteâti koêku ne yutoéti ya
emó'uke Itukó'oviti koêti: "Enepone xu'ínati ítixone, motovó koâ ne nókone.
Kene ne ákoti axu'ína ítixone, ákomaka okónokovo, motovó koâ" kôe.

Ítuke Títu yoko ha'ínehiko

16 Aínapo ákoe Itukó'oviti ipíhoa isóneuke Títu kahá'ayea
kóxunakeopinoe ikéneke Vúnae, eopâtimaka kuteâti eómbone
ve'ókukenoe. 17 Vo'oku ú'uso kóye enepo vitaíkoa huvó'oxeovi yara
itukéti. Haina póhutine, itea vo'oku ú'uso-ú'uso kóyeyea, kaha'âne
noíxoponeopinoe. Koati ukeâti unákoke isóneu. 18 Ápemaka po'inu ûti xoko
Jesus, páhoe ûti xané'eyea. Enepora po'inu ûti, koati ákoti malîka yónoku
iháyu'ikeokono îha xapa kutípotihiko Jesus ya uhá koeti imokóvokutihiko,
vo'oku kíxoaku ípihea tumúne ne ítuke Itukó'oviti. 19 Haina póhutine,
itea koatímaka noívokoe kutípotihiko Jesus ya imokóvokutihiko yâye
xané'iyeovimo kurikápana ûti ne ítixinokonoke po'ínuhiko ûti xoko
Jesus. Yoko énomonemo kutí'inoke ihayú'ikokonoti ne Vúnae Jesus,
kutí'inokemakamo iyúseoti kahá'ainoa ûti unako koêku ne po'inu ûti.
20 Yanê'e, koeku kali xu'ínayea ovâti ne ítixinokonoke po'inu ûti
vomínoakemo, ákomo oxéne váherexea yuhó'inokono ûti vo'ókuke. 21 Koati
yonoâti vokóvo, kaha'âti ûti iyúseyeamo nonékuke Itukó'oviti, koánemaka
nonékuke po'ínuhiko xâne pónea ûti kixoku vitúkeovo yara koekúti.
22 Anéyemaka po'i páhoe ûti yonoti xepákukenoe. Enepora po'inu ûti
xoko Vúnae ngixínopike, enóne noíxea ûti itúkeovoxo ú'uso koyêti ya
ítukeke Itukó'oviti, koane ako topi koeku koúhapu'ikeokono. Ínapoxo
kó'oyene, koati ú'uso koyêti huvó'oxoponeopinoe ikéneke Itukó'oviti,
vo'oku inixoâti itíkivonoe koati kuvovóneti. 23 Kene Títu, koati nza'íne
yara itukéti nê'e, huvo'óxonuti ya uhá koeti ítuke Vúnae xepákuke.
Kene ne po'ínuhiko ûti ikéneke Jesus xánena Títu, koati páhoe
kutípotihiko Jesus ya imokóvokutihiko yâye, koane aínovo kutí'inoke
kahaná'ikokonoti iha Kristu. 24 Yéxakaikopo ne hóyenohiko páhoenopinoe
ûti, ákoyea omótova yokóvo simapíne, maka iyúseinane ne kutípotihiko
Jesus ya imokóvokutihiko yâye itíkivo motokeâti viháyu'ikeopi.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Pahukínokono ne kutípotihiko Jesus íhae Njúdeya huvó'oxeokonoke

9 1 Ako ongónokoa yundóxinopeanoe koêku ne hivó'oxope po'ínuhiko
ûti kutípotimaka Jesus ya Njúdeya. 2 Vo'oku énjoa usó kéyeyi hivó'oxi
yanekôyoke. Yoko inzáyu'ikopinoe nonékuke po'inu ûti íhae Masêdonea
vo'ókuke. “Ukeátine pihôti xoénae usó kóyeyeahiko ne íhae Ákaya”
ngíxoahiko enepo ngoyuhó'inoa kêkunoe. Epó'oxo vo'oku ú'uso kéyeyinoe
peréxi hivó'oxope, enómaka po'ínuhiko xâne kahá'atimaka huvó'oxea.
3 Itea kóyeane mbahúkea ra po'ínuhiko ûti xoko Jesus inuxó kó'iyea
xepákukenoe, maka keúsakane ne hivó'oxike yonoti xoko po'ínuhiko ûti,
kuteâti koêku yûnzo yanekôyo usokó kéyeyinenoe, maka hákone kutí
kôe semekékexoti ne inzáyu'ikeopinoe yanekôyo. 4 Vo'oku enepo axenánu
íhaehiko Masêdonea, eneponi naixâ âvoyea aúso hivó'oxike ne po'inu ûti,
mani teyó koeti ûti, ínapoxoni itínoe vo'oku yunzó'inoahiko yanekôyo
ngúveovopi ápeyeamo ítixene. 5 Énomone kutí'ino ininjoâti unátiyea
émbemea po'inu ûti xoko Jesus inuxó kó'inonu xepákukenoe, motovâti
huvó'oxeopinoe keúsoki ne hivó'oxope, enepone keyúhone peréximo
yanekôyo. Yanê'e, usó koyêtinemo nzimané'e, epó'oxo iyúseotimo ú'uso
kéyeyi peréxi ákoti ihíxea itóvoku, ákotimaka pahukópiti. 6 Itíkina iséneu
ínzokoake ra koekúti: Enepone xâne ákoti kaxu'ínaka nóne, ákomakamo
axú'ina ehópo. Itea enepone kaxu'ínakoati, xu'ínatimakamo ehópo.
7 Péhutinoe, hane peréxa kuteâti ínixene iséneuke unátiyea peréxi. Hako
mitatahí kixêa. Hákomaka itukovo vo'oku ápeyea pahukópiti peréxi,
itea aélokea yokóvo peréxi, vo'oku ako omótova okóvo Itukó'oviti ne
xâne ú'uso koyêti poréxea. 8 Yoko koati apêti xunáko ne Itukó'oviti
kurí'uxinopinoe uhá koeti únatinoe koekúti. Haina póhutine motovâti
koúsokeovo uhá koeti nékone, itea motovâtimaka yupíheovo anú'ukea
nê'e, kutí'inokemo ênoti koekúti motovâti iké'itukexi ya uhá koeti únati
itukéti. 9 Yoko énomonemaka kôe emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> “Huvó'oxo xâne ákoti apeínoati. Ako mitatahí ákoe pôrekexea. Ákomo
> uké'eyeaku ne itípanevo nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke” kôe.

Sâramu 112.9

10 Yoko Itukó'oviti, enepone porexoâti ake nonéti ne xâne nôti,
porexínoatimaka nikokónoti ne xâne, énomonemakamo kousókinopi uhá koeti
koekúti, enepone nékone iké'itukexi únatike itukéti, koane porexoâtimakamo
enó'iyea yêho ukeâti ne únati kixeku itíkivo, kuteâti enó'iyeamaka ehópo
ne xâne noti únatinoe ake nonéti. 11 Enómo kurí'uxinopea Itukó'oviti ne uhá
koeti únatinoe koekúti, maka hákone ihíxea itóvoku peréxoake ne po'ínuhiko
xâne. Yane enómo xâne ikoró'ixinovoti Itukó'oviti vo'oku huvó'oxeake ûti.
12 Yanê'e, haina pohúneti keusókinoati nókone ne kasása'iupo Itukó'oviti, itea
énomonemaka kutí'ino hána'itimo íkoro'ixeovohiko xoko Itukó'oviti. 13 Koane

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ihayú'ikotihikomakamo Itukó'oviti vo'oku itíki páhoenopi Kristu, kuteâtimaka koêku yane inámati ihíkauvoti omínovike. Ihayú'ikotihikomakamo Itukó'oviti vo'oku péhoenoahiko, ákoti ihíxea itóvoku, koane vo'oku péhoenoamaka ne uhá koeti po'ínuhiko xâne hivó'oenoe. 14 Yanê'e, itukínopitinoehikomo orásaum, koane ákomo omótovopihiko okóvo, yoko ikoró'ixinovopitihikomakamo xoko Itukó'oviti vo'ókuke ne êno hána'iti itípanevo Itukó'oviti yoúkeke, exókovoti ya ítikeinoahiko. 15 Viháyu'ika Itukó'oviti vo'oku hána'iti íparaxeovike pahukínovi Xe'éxa, enepone íparaxeovike ákoti itoâti kayúmakea unako koêku.

Éxokovope Poûlu itúkeovo koati kaná'uti páhoe Jesus Kristu

10 1 Kuteâti koeku itúkeovo itúpa'ikoti koane seánati ne Kristu, énomonemaka koéneye ngixoku injíko'okeopinoe vo'oku ânja ké'eyi, undi Poûlu, undi koyuhókonoti itúkeovo itupa'ii kixópitinoe enepo ambê xepákukenoe itea enepo akô'o malingápi, mahi ánjati ngapáyasokinovopinoe. Itea ako kalíhuina kó'iyeaneye. 2 Koati enjókopeatinoe ne anjá'inopi ké'eyi, maka hákone ingo'ítukexoa ne njunáko nzayá'ikeopinoe nzimané'e xepákuke, kuteâti usó ngóyeyea indúkea xapa xâne po'okoâti ákoyea itúkapu xunako Vúnae ingó'itukexo, itea itúkeovo isoneú ngíxone nzóko. 3 Upánini vitúkovo íhae yara kúveu mêum kuteâti po'ínuhiko xâne, itea haina koekúti yara kúveu mêum víhuinovo vitúkea ne itukéti. 4 Enepohikone veínoake ûti kóxuna'ixeovo ûti yoko sa'íkeovo ûti, haina íhae yâye yara kúveu mêum, itea koati ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone êno hána'iti xunáko, kutí'inoke vitoâti kotóhineyea ûti ne koati tiú'iti vokópeokonoke ákoti po'i itoâti uké'exopea, koánemaka ne uhá koeti isoneûti okópoti Itukó'oviti. 5 Énomone kutí'ino vitoti kotóhineyeamaka uti uhá koeti exóneti, enepone kapáyasokopinovoke xâne, ákoinokemaka akáha'a éxea Itukó'oviti. Énomonemaka kutí'ino vitoâti sá'iri'okea ûti uhá koeti koêkuti kó'iyeovoku isoneûti, maka hákone kapayásokinovoti Kristu, itea itúkapune Kristu payasô oúkeke uhá koêti. 6 Yoko usó ngóye nzayá'ikeamaka uhá koeti po'inu pahukóvoti, enepo penapánenoe uhá koeti kixeku itíkivo.

7 Enepora koekúti ngixínopikenoe, koati í'iyuse koyêti koêku, ivévakaikopo. Enepone xâne inixópovoti itúkeovo hokoti Kristu, itúkapinamaka isóneu ra koekútihiko maka éxane indúkeovomaka ovoxe Kristu kuteátine. 8 Yoko ákomo ndêya okonókovo inzáyu'ikopeovoiko kalihú koêti, koeku ngoyúhoinopeanoe koêku ne xunakóti pónenu Vúnae, motovâti nzuvó'oxeopinoe keúkoponivo ikéneke, kene haina mborexókonoati ngoésayu'ixinopi. 9 Ngó'inokeneye, mbuvâti kutí kó'iyeamo ngahá'ati ímbikeopi yara yúndoe. 10 Vo'oku hara koeti yuho po'i xâne vo'ónguke: “Yane yútoe, kutí koe xâne konokoâti téyeokono. Kutí koémaka apêti xunáko sayá'ikea xâne, itea enepo síma nê'e xapa xâne, ako xunáko sayá'ikea, koane ako itúkokonoke yûho” koéhiko. 11 Enepone xâne koetíneye isóneunonu, hara ngíxoa: Kuteâti koêku ngixóvoku yara yúndoenopinoe akô'o malingápi, énomonemakamo koéneye ne ngixoku indúkeovo nzimané'e xepákuke.

12 Enepohikone xâne ihayú'ikopovoti, imákoikopo ne êno hána'iti itóponone
ya undíke! Ákoni kalíhuina mambíkeova ngoyúhoyea indóponea kuteâti mahi
itóponononehiko, áko'o indóponea ngutí'iyeahiko. Imákoikopomaka itúkeovohiko
teyonéti ya undíke! Enepohikonekôyo, koeku komómopeokoko, kahá'ati
anú'ukeokoko koane ketókeokoko, koati exókovoti itúkeovo xâne ákotihiko isóneu.
13 Kene ûti, ûndi yoko nza'ínehiko, ákomo vanú'uka mani viháyu'ikinokonoke
ítukeke Itukó'oviti, itea hane exôa viháyu'ikeokonomo, pónevike Itukó'oviti
vitúkea, enepone ahá'inovi vitóponea kutí'inokemaka vitopónopitinoe ya xoko
yóvoku. 14 Haina vanu'úkoti isóneunovi Itukó'oviti koeku vónea xepákukenoe,
kuteâti mani koêku eneponi hákoti itukóvo ahá'inovi Itukó'oviti vitóponeopi
yaneko símeaku ûti xepákuke, vominópeatinoe ne inámati ihíkauvoti koyúhoti
koeku Kristu. 15 Hainá'ikopo vitukoâti viháyu'ikovope ne itukéti koúseu po'ínuhiko
xâne ya xoko ákoyeaku imá'avea Itukó'oviti. Hara kúxoixo ûti, keúkoponivomo
ya kívivo Itukó'oviti, motovâti inamá'axoyea kuri'úxovo vítone vitúkea ya
xepákuke, kuteâti ahá'inovi Itukó'oviti, ákotimaka vanu'úka isóneunovi. 16 Yanê'e,
motovâtimo vitóponea poké'e yâtikeneye ya yóvoku, koane koyúhopoinoa ûti
ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Kristu. Koêkumo kó'iyeaneye, ákomo
vokónokoa vitúkea véyexovope ne itukéti úseu po'ínuhiko xâne ko'ítuketi ítuke
Itukó'oviti. 17 Yoko enepone kahá'ati ápeyea iháyu'iu ya xokóyoke, itúkapu
ítukeinoa Vúnae iháyu'iko. 18 Vo'oku haina xâne ihayú'ikopovoti motokêa
iháyu'ikeokono itea hane motokêa, kapáyasokone Itukó'oviti.

Éxokovope Poûlu itúkeovo koati kaná'uti ovoxe Kristu

11 1 Mani ngaha'aînopitinoe ítiko ne kémokenoyinu, ákoti imaxovó
ixeânoe ne inzáyu'ikopeovo, upánini kutí ngôe xâne ákoti isóneu koeku
kó'iyeaneye ra yûnzo. Kali yakámokenonuvonoe. 2 Kuteâti koeku yupíheovo
kahá'ainopinoe Itukó'oviti itúkeovo póhutine Kristu héko, énomonemaka koéneye
inzóneunopinoe. Kuteâti koeku inámatiko ârunoe âvoti hóyeno yuhó'ixoati, itea
hoenáxokonotine ko'ímayeamo, énomonemaka ngíxoaneye nzoénaxeopi itúkeovo
póhutine Kristu kirí'okopovo. 3 Itea ngóhiyanapinoe, mbuvâti ápeyea aupú'ikopiti,
kuteâti koeku aupú'iko Éva neko koéxoe mekúke ya éxeako. Ngóhiyanamaka
kópoe'akexeokono iséneu itévokopimo ne koati ponóvoti yoko sasá'iti kixeku
héki Kristu. 4 Vo'oku koeku símeopinoe xâne kopoé'akotihiko íhikaxeopi,
koyuhó'inopiti koeku Jesus, ákoti itukápa kuteâti ne víhikaxopikenoe, inípono
ákoyea kali ópoe'ainoa iséneu. Koati ú'uhepe ko'inoâti iséneu. Kúteanemaka
ihíkaxoahiko koêku ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itea ákoti itukapu kuteâti ne
némoe yanekôyo, koane ihíkaxoahikomaka koêku ne inámati ihíkauvoti mahi
íhae xoko Itukó'oviti itea ákoti akutêa ne kitíponenoe yanekôyoke.
5 Ya undíke, enepohikone xâne itukóheoti íhikaxea, enepohikone
mahi páhoe Itukó'oviti xepákuke, ako kalíhuina ketókeonuhiko. 6 Vo'oku
upánini ákoyea indúkapu koati ahúkoti ya koyuhó'iyeati, itea koati undi

ahúkoti ya énjea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Ya uhá
koeti koekúti, ngoúhapu'ikinopinoe kaná'uyea indúkeova.
7 Yanekôyo ngoyuhó'inopea ra inámati ihíkauvoti ukeâti xoko Itukó'oviti,
ako námoem, koane ako ingálisakapu. Ngixínovokeneye motovâti itúkeovo
itínoe unatî koêku ikéneke Vúnae. Ínixeakopomea indúkea váhere koekúti
koeku ngíxeovoneye? 8 Koeku ngo'ítukeyea ítuke Itukó'oviti xepákuke,
hane porexónu námoem kutípotihiko Jesus íhae po'i imokóvokutihiko.
Kutí koe unge'éxopinoati apeínoatihiko koeku ápeyea námoem xokóyoke,
motovâti nzuvó'oxeopinoe keúkoponivo ikéneke Itukó'oviti. 9 Yaneko
óveangu xepákuke, enepo apê nóngone, ako émbemapinoe keúsokinonoa,
mbuvâti indúkeovo yávahanoe. Itea yaneko simohíko ne po'inu ûti xoko
Jesus íhae Masêdonea, énomonehiko kousókinonu nóngone. Ya uhá
koeti ngoêku tukú koeti kó'oyene, ngóxunakovoneoxo, motovâti ákoyea
indúkapu yávahanoe. Yoko ngíxoixovokunemo káxehiko keno'ókoti maka
hákone ingoyó'ixopinoe. 10 Epó'oxo kuteâti kaná'uko ápeyea njokóyoke ne
kaná'uti kixovókuti ukeâti xoko Kristu, énomonemaka koéneye kaná'uko
ra yunzó'inopi kó'oyene, ákoyeamo ápahuina xâne ya uhá koeti Ákaya
itoâti ípokea ne ngixóvoku. Koati hána'iti éyenjovope nê'e ákoyea indúkapu
yávahanoe. 11 Namea koeti ngó'inoneye? Vo'ókumea mbúveopinoe? Ako
kalíhuina! Éxoa Itukó'oviti ákoyea omótovopinoe ongóvo.
12 Ngixínovokeneye kó'oyene, koánemakamo ya káxehiko keno'ókoti,
maka enepo ihayú'ikapuhiko ne itukóheoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti,
hákone oxéne ápeyea iháyu'ikinokonoke kuteâti viháyu'ikinokonoke,
undi yoko nza'ínehiko. 13 Vo'oku aínovonehiko xâne ákoti itukapu koati
kaná'uti ápostulu. Haináhiko páhoe Jesus koyúhoyea emó'u. Aínovo
aupú'ikotihiko, kahá'ati íkutipea xâne itúkeovohiko ko'itúkeinoti
Itukó'oviti. Koati itoâtimaka kutí kó'iyea ovoxe Kristu ukékuke xanéhiko.
14 Yoko ako okónokoa viyúpaxeova nê'e, vo'oku koati ahúkotimaka ne
Satánae kutí kixópeovo ánju ovóheixoti uhapú'itike. 15 Yanê'e, koati
koêkunemaka ahúkeko ne ovóxehiko Satánae kutí kixópeovomaka xâne
koati ponóvoti kixoku itúkeovo. Itea ya hunókokuke, enepone ehópomo,
koati kuteâtimo motókeyea kixópeokono.

Koítoponovo kotíveti ne Poûlu vo'oku koyúhoyea emo'u Itukó'oviti

16 Ngáyukovo ngó'iyea: Hako ikitíxanu xâne ákoti isóneu, itea akoéneye
iséneunonu, ngayumákapunemo. Kalihú ngixotí'ikopo inzáyu'ikopeovo.
17 Yoko haina páhoenonu Vúnae Jesus ngíxeaneye, epó'oxo koati kutí
koeti ákoti inzóneu koeku kó'iyeanemoye ra yûnzo. 18 Itea koeku enó'iyea
xâne ihayú'ikopovoti vo'oku ítone itúkea xunákoke, ngoánemaka,
inzayú'ikopovotimakamo. 19 Koeku ínixepivonoe itíkivo hána'iti ko'éxoneti
éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti, iteâtikopomo ákoyea
imaxovó íxea kémokenoyi xâne ákoti isóneu. 20 Vo'oku muhíkova ne xâne

kahaná'ikopovoti, enepohikone kutí kixópitinoe ákau, sikovó keánoe.
Kúteanemaka kêku apê xâne ukovópitinoe, koane kouhépekopovoti,
koêkumaka uké'exea apeínopiti, koane apê aupú'ikopiti, kutí kixópitinoe
hó'openo námoe noko'ótike. Inípono iséneu, sikovo-sikovó keánoe.
Kúteanemaka koêku apê kapayásokinovopiti, koane vaheréxoti kixópiku,
koane apê kutí koeti ipusónoneopiti. 21 Imákoikopo vitúkeovo xâne îreti, ûndi
yoko nza'ínehiko ákoinoke víta kíxeopineye ûti kuteâti kixópiku nekôyohiko!

Itea koeku ápeyea ákoti teîna iháyu'ikopeovo, imbíhoatimakamo
inzáyu'ikopeovo upánini kutí koe yuho xâne ákoti isóneu ra yûnzo koeku
ngó'iyeaneye. 22 Enepohikoneko simópitinoe kopoé'akoti íhikaxea emo'u
Itukó'oviti, koati iháyu'ikovopehiko itúkeovo êbereu, enepone koati xanena
Itukó'oviti, itea undímaka êbereu nguteâtihiko. Koati éyexovopehikomaka
itúkeovo íhae Izarâe, itea undímaka íhae Izarâe. Koati ihayú'ikopovotihiko vo'oku
itúkeovo ámoripono Âbraum. Yoko ngúteanemaka. 23 Inixópovotihikomaka
itúkeovo ko'itúkeinoti Kristu, itea yupíhova ngetókeahiko ya indúkeova. Mbúva
ngónokea ngíxeaneye ra yûnzo, vo'oku kutí kôe ákoti inzóneu koeku ngó'iyeaneye,
itea koati undíne yupihóvo ko'ítukeyea, koane undínemaka yupihóvo iká'akeovo
ítukeke Kristu yane po'ínuhiko. Koáne ako índa ngayúmakexea yé'akeye

(2 Koríntiu 11.23-24)

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

yenjépoke'exeokono, evondíkokonoti ngo'ítukeino Kristu. Enónemaka véngea
koati koímaiti koekúti. Mani mékutine ngoépekokono. 24 Síngu koe isúkonu ne
jûdeuhiko. Yoko póhutihiko yehépoke'exonu, trintai novi koe ípihoa njupúnuke.
25 Mopó'amaka inzúkokono ya itátane tikóti. Poéhamaka mani ngoépekokono
yaneko njepokókono ya mopôi. Mopó'a yúpuririkovo ne hána'iti vatéke ivú'em.
Poéha yóti, poéha káxe óvonzeixo úneke vo'ókuke. 26 Enómaka yóneam,
epó'oxo enómaka koímaiyea ngoêku vo'oku koiníkoti huveóhiko xoko véngoku,
koánemaka vo'oku ómevotihiko. Haina póhutine, itea koímaitimaka ngoêku
xapa iyénonjapa jûdeu, koánemaka ya xapa po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu.
Koímaitimaka ngoêku ya koeku véngea pitivókohiko, koánemaka ya mêum ákoti
apêti. Kúteanemaka koêku ya úne mar-ke, koánemaka ya xapa xâne ákoti akaná'u
itúkeovo po'inu ûti xoko Kristu. 27 Enónemaka ngo'ítukeyea, koane ivóngoponeovo
ya itukétike. Enómaka ákoyea imánga vo'ókuke ne itukéti. Enómaka épekeonu
hímakati koane úne. Koane enómaka ákoyea nînga. Ápemaka kónokeovoku
vonjí'u koane ímbovo. 28 Haina póhutine uhá koeti nê'e, itea anéyemaka kutí
koeti ínati koekúti yonoti oúngeke. Énomone ne yónoheixea ongóvo itukovo káxe
vo'ókuke ne po'ínuhiko ûti xoko Jesus ya uhá koeti imokóvokutihiko. 29 Enepo apê
xâne xapákuke muyá'iti isóneu ikéneke Vúnae, koatímaka eombâti ya njokóyoke.
Enepo apê xâne ikorókovoti váhereke, koatímaka yupihóvoti kotíveyea inzóneuke.
30 Itea enepo okonókovo ápeyea inzáyu'iu njokóyoke, koati koekúti exókovoti
ákoyea njunáko, enemo indúko inzáyu'iu njokóyoke. 31 Yoko Itukó'oviti,
poéhane motokêa iháyu'ikeokono ákotinemo hunókoku, enepone Há'amaka
Vúnae Jesus Kristu, éxoa ákoyea nzemékekexa. 32 Enepo ovo'íngo pítivokona
Ndamásku, eneponeko ngovenâdo yaneko pitivóko ípihone Aréta, enepone
nâti, pahuko ápeyea koyonoâti páhapetea ne pitivóko motovâti ikáʼakeonu.
33 Itea hána'iti sésta veínongono ngoévesekopeokono xoko njánela meúkeke
yane hána'iti yoko kopópoti îpi xê'o ne pitivóko, kutí'inoke indeôvati yanekôyo.

Koúhapu'ikinoake Vúnae ne Poûlu ya kutí koeti hopúne

12 1 Ngónokoako inzáyu'ikopeovo motovâti kitípinu indúkeovo koati ovoxe
Kristu, upánini ákoyea omótokea ngíxeaneye. Ngoyuhó'inopeatinoe
kó'oyene ne noínjone ukeâti xoko Vúnae, koekúti ákoti exoâti yara poké'e,
koúhapu'ikinonuke Vúnae ya kutí koeti njopúne. 2 Ápe hóyeno énjone kutípoti
Kristu. Eneponê'e, hú kixókono ómeokono vanúkeke xoko Itukó'oviti. Yoko katoze
koéne xoénae ikénepo. Ako énjaxo koêku, itúkeovo herú kixeókonoti mûyo
vanúkeke, áko'o itúkeovo omó kixeókonoti okóvo. Poéhane Itukó'oviti exôa.
3 Itea énjoa píhea ne hóyeno. Yoko kuteâti yunzómeku, ako énja itúkeovo herú
kixeókonoti mûyo vanúkeke, áko'o itúkeovo omó kixeókonoti okóvo. Poéhane
Itukó'oviti exôa koêku nekôyo. 4 Itea hú kixókono ómeokono vanúkeke xoko
êno úhepeko koekúti. Koane ápe emo'úti kámoneya ákoti emo'úti ya yuhóke
xâne yara poké'e mani veínoake koyúhopea koêku. Ákomaka parexákana
koyúhopeokono. Yoko ûndi ne hóyeno kixokónotineye. 5 Koekúti kuteâti,

énomonemo indúko inzáyu'iu njokóyoke. Kene ákomo inzáyu'ikapapu vo'oku
koekúti índone indúkea. Poéhane koekúti exókoti ákoyea njunáko, énomonemo
indúko éyenjovope. 6 Itea yusíkoti inzáyu'ikopeovo, kóyeaneni ákoyea indúkapu
koyuhóheoti kuteâti xâne ákoti isóneu, vo'oku mani koati kaná'uti ra yûnzo.
Itea ákomo inzáyu'ikapapu vo'oku índone indúkea, mbuvâti ápeyea ikútixanuti
hána'iti teyonéti vo'ókuke, ya koêkuni itúkeovo vo'oku noíxone njokóyoke ya xoko
ngixoku indúkeovo, yoko kámone xoko yûnzo, kutí'inoke koetíneye isóneunonu.
7 Epó'oxo vo'ókuke ne êno hána'iti koane uhé'ekoti koekúti éxokonuke
Itukó'oviti vanúkeke, mará'inamo yupihovó ángoe ngapáyasokopeovo
vo'ókuke, anéye tiú'iti koekúti eómbone, kutí koeti koati kotíveti ohone
tôpe muyónguke kurí'okonuke Satánae, íkoitoponeonuke kotíveti. Itea koati
motovâti ákoyea inzáyu'ikapapu, kó'inokeneye. 8 Mopó'a émbemo Itukó'oviti
veyópinonoa. 9 Itea hara kixónu: "Poéhane nzeánakopi youkeke konokóvo.
Vo'oku yane yeópi miyá'iko, énomone iyúseyeaneoxomo njunáko xikóyoke"
kixónu. Hukinóvoti ú'uso ngóyeyea indúkea éyenjovope ne ákoyea njunáko,
motovâti itúkeovo xunako Kristu iyusêo ya njokóyoke. 10 Énomone elókeinoke
ongóvo koeku eómbea ákoyea njunáko, koánemaka apê vaheréxinonuti
ítuke. Kúteanemaka koêku apê nóngone, koane apê ikoítopononuti kotíveti,
koánemaka kotîve inzóneu vo'oku indúkeovo ovoxe Kristu. Vo'oku koeku
ákoyea njunáko, inamá'axoneoxo apê xunako Kristu njokóyoke.

Koati yonoâti okóvo Poûlu ne kutípoti Jesus ya Koríntu

11 Kutí koe ákoti inzóneu ya koeku inzáyu'ikopeovo yara yúndoe, itea
itínenoe kutí'inoke ngoetíneye. Vo'oku mani itínenoe ihayú'ikonu ya koêkuni
inzáyu'ikopeovo. Vo'oku hainá'ikopo ahúkoti ya undíke ne mahi ápostuluhiko
xepákuke. Koati kaná'uti kó'iyeaneye upánini ako indóponone. 12 Enepone
índuke, nzoénaxinokonoke indúkeovo koati kaná'uti ápostulu páhoe Kristu,
koati inganá'uxoati xepákukenoe, ngoxuná'ixovoti indúkea, ákotimaka
ngamuyá'ika inzóneu. Koati indúkoti koekúti hoénaxovope ápeyea xunako
Itukó'oviti njokóyoke, koánemaka iyupánevoti, yoko po'i koekúti ya xunákoke
Itukó'oviti ákoti po'i itoâti itúkea. 13 Ápeikopo koekúti índuke xapa kutípotihiko
Kristu ya po'ínuhiko imokóvokuti nzuvó'oe ákoti indukâ xepákukenoe? Ako
poé'aku ngixoku ngo'ítukeyea koeku ámbeyea xepákuke. Poéhanemea itukapu
vo'oku ákoyea indúkapu yávaha ya nóngoneke. Imákoikopo ngoêku indúkeovo
koati váhere xâne koeku ákoyea mbaréxapinoe itukéti!
14 Kó'oyene usó ngóyenemaka ngáyukopeovo xepákukenoe. Yoko
mopó'apenemo yarâ'a. Kóyeanemakamo ákoyea ingáya'ixapinoe ya
nóngone, vo'oku haina mbihínoti úngeova ne apeínopiti, itea koati unako
kêkunoe ikéneke Itukó'oviti ngahá'a, itínoe kutí ngixone nje'éxaxapa.
Noixó íxea kalivôno, vo'oku haina énomone kousókinoa nókone ne há'a
yoko êno, itea énomonehiko kousókinoa nókone ne xe'éxaxapa. 15 Koati usó
ngoyêti ivóngoponeovo ya itukétike, koane inamá'axonemo ngixovóneye

motovâti keúkoponivo ikéneke Itukó'oviti. Itea koeku kurí'uxeovo ákoyea
omótovopinoe ongóvo, kútea inamá'axoneoxo ako itíkonuke.
16 Únatikopo, inixeâtinoemeamo kaná'uyea ákoyea indúkapu yávaha
ya koêkuti nóngone, itea kóyeanemeamo ápeyea koyúhoti indúkeovo
éxeati, koane índeamaka aúmbu'ikeopinoe. 17 Ínixeakopomea indúkeopi
namúnge'exoku vo'ókuke ne xâne mbáhoe xepákuke huvo'óxoponopiti?
18 Émbemo Títu píhea xepakúke, koane ápemaka po'inu ûti xoko Jesus
mbáhoe xané'iyea. Ínixeakopo itúkeovo namukeôpiti tiûketi ne Títu?
Ako kalíhuina! Koáhati póhutine visóneu, ûndi yoko Títu. Koáhati
póhutinemaka kixoku vitúkeovo.
19 Kutí'inopinoemea xu'ikénetine ixómoyea ombósiko índokuxea
yokóvo kitípi ákoyea váhere vítuke, ûndi yoko nza'ínehiko, kutí'inoke
yundoxínopiti. Itea ako kalíhuina kó'iyeaneye! Enepora yûnzo, koati
yuho ovoxe Kristu, yoko koati nonékuke Itukó'oviti ngoyúhoyea. Uhá
koêti ra índuke, koati ngaha'âti unátiyea kêku ikéneke Itukó'oviti
indúkinoake, itínoe ákoti omotóva ongóvo. 20 Ngóhiyanapinoe ákoyeamo
inú'ingapi kuteâti ne anjá'inopi ké'eyi ikéneke Vúnae, enepo nzimané'e
xepákuke. Epó'oxo koímaiti kó'iyeanemakaye iséneunonu, ákoyeamo
angútea kuteâti koêku kíxonenoe njokóyoke, keha'aînonuti índupa'ikea
xâne. Ngóhiyanamaka ápeyea puvokókoti xepákukenoe, koane poe'aînoti
isóneu po'ínuhiko xâne vo'oku íyokeovo ítukevo. Ngóhiyanamaka
ápeyea imaíkinovokokoti, yoko oposíkoti ketókeokoko, koane ápeyea
vaheréxinokokoti yûho, yoko itúkoti xêti po'ínu, ikopíti'ikeati îha.
Haina póhutine, itea koánemaka kapayásokinovokokotihiko, yoko ínati
yumópokoko. 21 Yónoa ongóvo enepo aungápapu xepákuke, parexánu
Itukó'oviti ndéyea, enepomo iyâm vo'oku inú'ingopeakomaka êno xâne
xepákuke ákoti ikatívexa isóneuke ne pahúnevo. Énomone kuteâti ne
ákoyea sayá'ikapeapa ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno,
koáne ne ikópiti'ikopeovohikomaka, itúkoti po'i koekúti kuteâti ákoyea
asása'i, koáne ne ákoyeahiko sayá'ikapa isóneu koeku itúkeovo énomone
ixomo yónoheixo isóneu.

Hunókoku yútoe Poûlu yoko enékeake ne íhae Koríntu

13 1 Yara koeku mbíheamo xepákuke kó'oyene, mopó'apenemo yarâ'a.
Yoko haramo hóko ûti kuteâti koeku emó'uke Itukó'oviti: "Enepo áva
koyúhoti ápeyea xâne váhere ítuke, konókoti pí'ayea, áko'o mopó'ayea xâne
koyuhoâti noíxea, ina omotóva kutípeokono" kôe. 2 Kuteâti ne yunzó'inopinoe
yaneko pí'apeke nzimópi, ngayukoâtine ngoyúhopeamaka kó'oyene. Koeku
ákoyea malíngapi kó'oyene, endó'okoati ne xâne pahukóvotihiko yanekôyo,
ákoyeamo íyunzixa nzayá'ikea enepo aungápapu xepákuke. Haina póhutine,
itea koánemaka ne uhá koeti po'ínuhiko xâne koetíneye ítuke. 3 Énomonemo
yéxinoa itúkeovo Kristu koyuhô njokóyoke koeku kehá'ayi neíxinoe índuke

kouhápu'ikinopiti indúkeovo koati kaná'uti ovoxe Kristu! Yoko haina ákoti
xunáko ne Kristu ponópeopinoe, koati êno xunáko kíxeopineye. 4 Kaná'uteoxo
kutí kó'iyea ákoti xunáko ne Kristu yaneko kuruhúxokono, itea kó'oyene, koati
ainóvoti xunako Itukó'oviti ovâ koeku itúkeovo exepúkopotine. Yoko kuteâti
koeku ákoyea xunáko ne Kristu kuruhúxokono, kúteanemaka koeku ûti. Itea
kuteâtimaka iyúseyea xunáko ne Kristu enepo exepúkopo, énomonemaka
koéneye ûti vo'oku xunako Itukó'oviti voúkeke, koeku vitúkeovo póhutipone
xoko Kristu. Yane motovâtimo huvó'oxeopinoe ûti ikéneke Itukó'oviti.
5 Yokómomopovonoe, neixoti itíkivoxo koati kaná'uti kutípoti Kristu, áko'o
áko'oyea. Yapásika kíxeaku keûrapu'iki kaná'uyeaxo ne kívivoa. Vo'oku
haina ákoti yexâ kónokea ovo'ó kó'iyeopi ne Jesus Kristu enepo akaná'uxo
kitípi. Kene hakô'o, hainá'ikopo iti xanéna. 6 Yoko ngúxoa yéxinoe ákoyea
vákoeneye kuteâti nê'e, undi yoko nza'ínehiko. 7 Koati vepemínopitinoe
Itukó'oviti ya orásaum-ke ákoyeamo ápahuina váhere ítike. Yoko haina
motovâti koúhapu'ikeovo vitúkeovo koati únati ko'itúkeinoti Itukó'oviti,
ûndi yoko nza'ínehiko, itea koati kaha'aînopitinoe uti itíki únatinoe koekúti,
upánini kutí kó'iyea uti pahukóvoti, ûndi yoko nza'ínehiko ya ukékuke
po'ínuhiko xâne. 8 Haina motovâti vokópea ne kaná'uti kixovókuti ápeinoke
xunako ûti sayá'ikea uti xâne, vo'oku poéhane vípihea tumúne motóvo
vitúkea. 9 Koati elóketi vokóvo, ûndi yoko nza'ínehiko, enepo vakutêa
xâne ákoti apayáso koeku ákoyea vokónokoa vikó'itukexea xunako ûti
sayá'ikeopi, koeku xuná'iyea iséneu ikéneke Vúnae. Yoko énomone vépemo
xoko Itukó'oviti ya orásaum-ke, itíkivonoemo koati úsotine koane ákoti
konokínovati ikéneke Itukó'oviti. 10 Kó'inokeneye ra yúndoe koêku ángo'oyea
xepákuke, maka enepo nzimané'e híyeuke îti, hákone ngonôko ingó'itukexea
ne xunakóti poréxonuke Vúnae Jesus nzayá'ikea ne xâne pahukóvoti. Yoko
enepone xunakóti pónenuke, koati motovâti nzuvó'oxeopinoe keúkoponivo
ikéneke Itukó'oviti, kene haina ngaha'âti ngoésayu'ixeopinoe vo'ókuke.
11 Kó'oyene ingopóvopitine, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Yapási'ixa
keúnatikopivo ya uhá koeti kixeku itíkivo. Hákone kutí kê ákoti kemâ
ne injíko'okopike. Ópoehane yónoku iséneu ikéneke Vúnae. Itúkapu
úhepetike isoneûti yóvoheixo ákoti yakapákaka. Yanê'e, Itukó'oviti
ovomô xoko péhutinoe. Énomone úkeaku ákoyea omótovokoko okovo
xâne, koane úkeakunemaka uhá koeti úhepeti isoneûti. 12 Yíhaikakanoe,
siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku ûti yúhoikeokoko ûti,
imeâtinoe sasá'ikoke iséneu vo'oku itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu.
Yúhoikopinoemaka ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti.
13 Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu, yoko hána'itike
ákoyea omótovovi okóvo yóvoheixo, uhá ketínoe, xaneâtimaka ne ákoyea
haxákeapukoko iséneu ikéneke Itukó'oviti, enepone ítukeinopike Sasá'iti
Omíxone.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

NGÂLATA

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Ngalásea

Yanekôyoke ike pihópine ne Vúnae vanúkeke, enepohikoneko kutípoti Jesus, aínovo jûdeu. Aínovomaka xâne sirkunsidá koêti kuteâti páhoenoa Itukó'oviti ne Âbraum yanekôyoke, enepone koati tûri ne jûdeuhiko. (Yíhaikamaka ne yutoéti hunókokuke ra Novo Testamento kouhápu'ikoati koêku ne **Sirkunsidá koêti** kixonéti.) Koeku xu'íkeneyea ike pihópine Jesus ya vanúkeke, pihóne itóhineyea ne inámati ihíkauvoti xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu, ákotimaka sirkunsidá akôe.

Enepora yútoe Poûlu yâye, hane yóno xapa xâne hokoti Jesus ákoti itukapu jûdeu ya poké'e iháxoneti Ngalásea. Yoko Poûlu itukóvo ne inúxoti koyuhó'inoatihiko ne inámati ihíkauvoti omínovike Jesus.

Ipuhíkopeane Ngalásea ne Poûlu ukopónoti po'íke pitivókohiko, ápe jûdeuhiko ákoti akutípo yuho Poûlu pihôti Ngaláseake, koyuhópoinoati neko kutípotihiko Jesus ákoyea takápapu ne íhikaxea Poûlu. Koyúhoinoamaka kónokea hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koane kónokeamaka sirkunsidá kó'iyeahiko motovâti sasá'ipea nonékuke Itukó'oviti.

Yupíhovo ínixea Poûlu ákoyea aúnati ne kixoku íhikaxea nekôyohiko, vo'oku koeku símea Jesus Kristu yara kúveu mêum ivókinovo xâne koane koíteova ya pahúnevo, ákone apásika sirkunsidá kó'iyea ne xâne. Poéhane itina Jesus ovokóvoti kuruhúke motovâ kasása'ikopea. Énomone yutóxinoa Poûlu ra koyuhópeti, motovâti éxeahiko ne hokópotine Jesus ya Ngalásea ákoyea po'i nókone, ákoti itukapu kúveovo Jesus. Éxokoahikomaka ákoyea itúkapu vo'oku hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse ovo'ó kó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, itea koati vo'oku kutípea Jesus.

Ina itukínoa Poûlu íhokoake ne koekúti. Hane íhokoa koêku ne pi'âti xe'exa Âbraum mekúke, enepone Izimâe yoko Izáki. Enepone pi'âti xe'éxa, kixo'êkoti pi'âti kixovókuti ákoti akutíkoko. Enepone Izimâe, xé'a Âbraum xoko ákau yêno, kixo'êkinoviti ítone xâne itúkea xunákoke. Énomone kuteâti ne jûdeuhiko ihíkaxoti itúkeovo vo'oku sirkunsidá kó'iyea ne xâne ponópinovo nonékuke Itukó'oviti. Kene Izáki, po'i xé'a Âbraum, enepone koyúhoinoake Itukó'oviti ápeyeamo xoko koati yeno Âbraum, upánini ákoyea omótova koxé'exayea nê'e, kixo'êkoti kúveovo uti Itukó'oviti. Énomone kuteâti ne xâne kuvóvoti Jesus koane ítukeinovi kuruhúke motovâti ponópeovo nonékuke Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kaná'uti sirkunsidá kó'iyea ne Âbraum kuteâti páhoenoa Itukó'oviti itúkea yanekôyoke, itea usóne kúveovo Itukó'oviti inúxotike. Koati kúveovo Itukó'oviti inuxô. Énomone itukóvo koati nokonéti, kene haîna ne sirkunsidá kó'iyea xâne kuteâti íhikaxea po'ínuhiko jûdeu.

Tûri ne yútoe Poûlu yuhoíkoti íhae Ngalásea

1 1 Yundóxinopinoe, undi Poûlu. Undi ápostulu, pahoéti xapa xâne koyúhoyea emo'u Itukó'oviti. Haina xâne pahukónu. Hainámaka xoko xâne ukínonu xunakóti indúkeovo pahoéti, itea undi páhoe Jesus Kristu yoko Itukó'oviti, Há'a ûti, enepone koexépukopoti Jesus ukópea xapa ivokóvoti. 2 Uhá koeti mbo'ínu xoko Jesus, nza'íneheixone yâye, yúhoikopimaka, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya Ngalásea. 3 Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koánemaka úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

4 Koati kuri'ókopovoti Itukó'oviti ne Jesus yaneko ivokínovovi, enepo porexópo ésa'i pahúnevo ûti, motovâti koíteovovi ya xunákoke váhere kixovókuti yara kúveu mêum, kuteâti ahá'inoa Itukó'oviti, Ha'a ûti. 5 Iháyu'ikakanaikopo Itukó'oviti uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Poéhaxo ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, ako po'ínu

6 Yupíhova iyúmbaxeovo kêku itínoe íhae Ngalásea. Ako yoríkonoe itévoki héki Itukó'oviti, enepone noivókoxopiti ya seánakovike Kristu, hekópoti ihíkauvoti itúkohiu xâne, enepone mahi po'i inámati ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti. 7 Yoko haina inámati ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti nê'e. Kó'inokeneye ne yûnzo, koáhati apêti xâne ákoti kayunúkapinoe íhikaxeopi, kahá'atimaka kópoe'akea ne inámati ihíkauvoti omínovike Kristu. 8 Itea yusíkotini itúkeovo ûndi yoko nza'ínehiko, áko'o itúkeovo koati ánju, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, koyuhó'inopinoe mahi inámati ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti, itea hákoti itukóva kuteâti neko víhikaxopike yanekôyo, itúkapu ipíhoponone Itukó'oviti ipihóponovokutike nê'e ákoti hunókoku. 9 Kuteâti yunzómeku, ngáyukopinopeanenoemaka: Koêkuti koyuhó'inopiti ihíkauvoti mahi omínovike Kristu, ákoti itukápa neko víhikaxopikenoe yanekôyo, itúkapu ipíhoponone Itukó'oviti ipihóponovokutike nê'e ákoti hunókoku. 10 Kutí'inopinoe koati ínixone xanéhiko unátiyea ombósi'ixo indúkea? áko'o ínixone Itukó'oviti unátiyea ne indúko. Ikítixanutinoe indúkoti isóneunonu xâne motovâti úhepeyea isóneunonu? Ako kalíhuina! Eneponi angoéneye, ákoni indúkapu kaná'uti ovoxe Kristu.

Koeku Poûlu inâ noivókoxokono koyúhoyea koeku Jesus

11 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, koati enjókopeatinoe ákoyea úkea isóneuke xâne ra inámati ihíkauvoti omínovike Jesus, enepone ngoyúhone xapa xâne. 12 Vo'oku haina xâne kauhápu'ikinonoa. Hainámaka xâne ihíkaxonoa, itea Jesus Kristu kauhápu'ikinonoa.

13 Yoko yeyékoxoanenoe ngixoku indúkeovo yanekôyo nzokoá'iko ne
hó'e iyénonjapa jûdeu. Koati ingoítoponoati kotíveti ne kutípotihiko Jesus
ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti, ngaha'âti ungé'exeahiko. 14 Xapákuke
iyénonjapa jûdeu, koati ûndi yupihóvo koúkoponeovo ya hó'eke ûti.
Xapákuke kuteâti yé'akeneye njoénaena hokoâtimaka, ûndi yupihóvoxo
yuíxeovo hókea kixoku itúkeovo ne voxúnoekene, uti jûdeu.
15 Yoko tumúneke ámbeyea yara kúveu mêum, noívokoxonune Itukó'oviti
nzókea ya seánakonuke, koane iháxikonu indúkea ítukexeonuke.
16 Simovóne kaxénaxeake Itukó'oviti koútata'ixinonu Xe'éxa, ihaxíkonuti
ngoyúhoyea koêku ne Xe'éxa xapa xâne ákoti itukapu jûdeu, ako ápahuina
xâne émbemone nóngone indúkea. 17 Muhíkova neko ápostuluhiko inúxoti
ya undíke, páhoehiko Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne yanekôyoke,
ákomaka naínjapanahiko ya Njeruzálem. Itea hara yónom Ârabea yoko
poké'e xe'ókuke, ina aungópovomaka ya Ndamásku. 18 Mopó'a xoénae
ikénepo, ina mbího ya Njeruzálem noinjóponoti Pêturu. Pí'a kúveu lûmingu
óngoa xokóyoke. 19 Ako po'i ndokópone xapákuke neko inúxotihiko páhoe
Jesus koyúhoyea emó'u ákoti itukapu Teâku, enepone koati ati Vúnae Jesus.
20 Enepora yúndoenopinoe, iháke Itukó'oviti ngoyúhoyea itúkeovo
koati kaná'uti ákoyea nzemékekexinapinoe.
21 Ikénepoke, ina mbího ya Sîrea yoko Silísea koane poké'ehiko
xêrerekuke. 22 Yoko avo éxanuhiko neko kutípoti Kristu ho'uxínovoti
ítuke Itukó'oviti ya Njúdeya. Koati âvoti naixánuhiko yanekôyo. 23 Itea
hara koe eyékouhiko vo'ónguke: “Enepone ikoítoponoviti kotíveti
yanekôyo, kó'oyene itúkopovone koyuhoâti ra kaná'uti kixovókuti
kutípone ûti, mani âha uké'exea yanekôyo” koe eyékouhiko vo'óngu.
24 Epó'oxo iháyu'ikohiko Itukó'oviti vo'oku ngoépokune.

Éxokoa Poûlu ítuke ne po'ínuhiko inúxoti ko'ituketi ítuke Jesus

2 1 Katoze koe xoénae ikéne, ina aungópovomaka ya Njeruzálem.
Mbaranâbe njáne yoko Títu. 2 Mbihínoke vo'oku koúhapu'ikinonu
Itukó'oviti yusíkea mbíhea. Nzimoné'eya, énjokoa ne po'ínuhiko ûti hokoti
Jesus koêku ra yûnzo xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu. Énomone ne
inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus. Yâkoxonoye vainóvone, ûndi yóko'o
ne inixóneti itúkeovo payásotihiko ya ítukeke Itukó'oviti, énjokoa koêku ne
índuke, mbuvâti kutí kó'iyea ituketihí koêti ne índukeiko kó'oyene koánemaka
ne únzeu yanekôyo, eneponi opoé'ainoahiko isóneu ne índuke. 3 Kene ne Títu,
njánena, po'inu ûti xoko Jesus, haina xâne sirkunsidá koêti. Koáhati ngerêku
nê'e. Yoko enepohikone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Njeruzálem xoko
yónongu, aínovo sirkunsidá koêti, itea ako ápahuina xâne xapákuke inixoâti
kónokea sirkunsidá kó'iyeamaka ne Títu. 4 Epó'oxo ákoni koyuhoâti kónokea
sirkunsidá kó'iyea, eneponi hákotihiko neko jûdeu urukuhí koêti xapákuke
ûti, itûkoheovoti po'inu ûti xoko Jesus. Poéhane kahá'ayea ivóko'okoponea

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

unako koeku ûti koeku kutípea ûti Jesus, koêkumaka víteova tiú'iko ne
kixovókuti ya kúxoti hó'e ûti. Yane mani kahá'atihiko káyukopeovi yane
tiú'iti kóyeku ûti xoko inúxoti hó'e ûti. 5 Itea ako kalíhuina vitúkea ahá'inovi
nekôyohiko, mará'inamo hako'óne iyusé'inopinoe ne koati kaná'uti kixovókuti
nókone kitípi yane inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus.
6 Kene xapákuke neko inixóneti itúkeovo payásotihiko ítukeke Itukó'oviti ya
Njeruzálem, ako ápahuina inixoâti ápeyea óvaku ne ngixoku ngoyúhoyea emo'u
Itukó'oviti xapa xâne. Yoko "inixóneti itúkeovo payásotihiko" ngó'inomeku,
vo'oku yusíkoti itúkeovoxo teyonéti nekôyohiko, itea ya njokóyoke ako xâne
payásoti nonékuke Itukó'oviti, vo'oku ako naívakaxa xâne nê'e, kutíkokone uhá
koeti nonékuke. 7 Enepohikonekôyo, ya koêkuni ínixea ápeyea óvaku ne ngíxoku
ngoyúhoyea emo'u Itukó'oviti, exó kíxoanehiko indúkeovo koati páhoe Itukó'oviti
xapákuke ne xâne ákoti itukapu jûdeu ngoyúhoyea ne inámati ihíkauvoti
koyúhoti koeku Jesus, kuteâtimaka koeku itúkeovo páhoe Itukó'oviti ne Pêturu
xapákuke jûdeuhiko koyúhoyea emó'u. 8 Kuteâti itúkeovo páhoe Itukó'oviti ne
Pêturu koyúhoyea emó'u xapa jûdeu, ngoánemaka xapa xâne ákoti itukapu
jûdeu. 9 Yane exó kíxoanehiko indúkeovo koâti noívokoe Itukó'oviti ko'ítukeyea
ítuke. Enepone Teâku, Pêturu yoko Xuâum, enepone ipíhoneti itúkeovo koati
payásotihiko inuxínoti ítuke Itukó'oviti xapákuke, namúkohiko vô'um, koane
vo'u Mbaranâbe, exókovitihiko vitúkeovo ha'íne ya ítukeke Itukó'oviti, koane
ínixeahikomaka póneovo itúkeovomo ûndi yoko Mbaranâbe ko'itúke xapákuke
ne ákoti itukapu jûdeu, koeku itúkeovo énomonehiko ko'itúke xapákuke ne jûdeu.
10 Poéhane ixíko'okeovihiko ákoyea inátapa vokóvo huvó'oxea ûti ne xâne ákoti
apeínoati. Yoko kóyekune indúkea njunáko ngíxeaneye.

Sayá'ikoa Poûlu ne Pêturu ya Antiokíya

11 Po'íke káxe pîho ne Pêturu ya Antiokíya. Simoné'eya, nzayá'ikoa vo'oku
koati motokeâti kíxeokononeye. 12 Tumúneke símea jûdeuhiko páhoe Teâku,
ínikoahiko Pêturu ne po'ínuhiko ûti xoko Jesus ákoti itukapu jûdeu. Itea
simonéhiko neko páhoe Teâku, kurí kíxoane Pêturu ínikeahiko, koane
ahíkuxopeova, pikoti poé'ainoa isóneu jûdeuhiko simôti, vo'oku ínikeahiko
xâne ákoti itukapu jûdeu. 13 Kúteanemaka ne po'ínuhiko jûdeu hokoti
Jesus, ha'ine Pêturu, kutipasí koe Pêturu kuríkea ínikeahiko. Muhíkova
Mbaranâbe, muyá'i isóneu koane hókea kixoku itúkeovo ne po'ínuhiko.
14 Itea íninjoa ákoyea itúka kuteâti ne páhoenovi kaná'uti kixovókuti yane
inámati íhikaxovike Jesus. Énomone ngixínoa ne Pêturu ya nonékuke uhá
koêti: "Iti jûdeu, itea hainá'iko ne kúxoti kixovókuti hó'e voxúnoekene héko.
Enepone itíkivo, koeku ákoyeane itíka ne kúxoti hókone voxúnoekene, koati
kuteátinemaka kixoku itúkeovo ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. Ná'ikopo
koeti itíkinoiko kúxoti kixóvoku ûti, uti jûdeu? Énomone ne kurí kíxi íniki
ákoti itukapu jûdeu. Koeku kó'iyeaneye ne itíkivo, koati ihíkexoati ne ákoti
itukapu jûdeu kónokeako itúkea kuteâti ne itíkovoke ngíxoane."

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Aínovo pahukóvoti, jûdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne

15 Kaná'uti vitúkeovo jûdeu hokoti Itukó'oviti ukeátinekene, kene haina uti
kuteâti ne xâne ákoti itukapu jûdeu pahukóvotihiko, pó'itihiko hó'e. 16 Itea
kóyeane véxea ákoyea itúkapu vo'oku hókea xâne ne Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse ponópinovo nonékuke Itukó'oviti, itea koati vo'oku kutípea
Kristu Jesus. Koánemaka ûti, kutípoa ûti ne Kristu Jesus motovâti ponópeovo
uti nonékuke Itukó'oviti koeku kúveovo uti Kristu, kene haina vo'oku vitúkea
páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. Vo'oku ako ápahuina xâne
ponopóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku itúkea páhoenoa yútoe Muîse.
17 Itea koeku kutípea uti Kristu, uti jûdeu, voposíkoti ponóvoko ûti nonékuke
Itukó'oviti vo'ókuke, yane iyúseo vitúkeovomaka xâne pahukóvoti. Koeku
kó'iyeaneye, ínani áva koêti: “Hainá'ikopomea vo'oku Kristu vitúkinovo
pahukóvoti kuteâti koêku ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu?” ínani
akôe. Ako kalíhuina. 18 Itea eneponi aungápa ínzikaxopeamaka ne kúxoti
kixovókuti ngûrene, hainápo, mani énomone kutí'inoke mbahukóvoti. 19 Hane
ngoéneye nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, kuteâti koeku
ivokóvoti ákotine kúxone. Énomone ngoéneye nonékuke vo'oku ákoyeane
ngúxa ponópeonu. Ngó'inokeneye nonékuke, motovâti itúkeovo inámati
íhikaxeovike Itukó'oviti ámbepino. Yaneko kuruhúxokono ne Kristu, kutí
koémaka xané ngixoâti kurúhuxeokono. 20 Kó'oyene ákoneikopo itúkapu
ûndi exópo koêku itea Kristu, enepone ovo'ó koepónuti, exópone ngoêku.
Epó'oxo enepora ngóyeku itukovo káxe, koati nguvóvoti Xe'exa Itukó'oviti,
enepone ákoti omotóvonu okóvo, enepone kuri'ókovotimaka Itukó'oviti
yaneko ivokínovonu. 21 Yoko eneponi omotóva ponópeovo ne xâne nonékuke
Itukó'oviti vo'oku itúkea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, yane ákoni
itóponone ivókeovo ne Kristu. Itea haina énomone koéneye inzóneunoa, ínapo
indukápu xâne ákoti itúkoake ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti xoko Xe'éxa.

Kotívea isóneuke Poûlu kixóvoku ne íhae Ngalásea

3 1 Itínoe íhae Ngalásea, kutí kénoe xâne ákoti isóneu. Kutí kôe
hekexókonotinoe, kutí'inoke itevóhikitinoe ne koati kaná'uti hó'e
ûti. Vo'oku yanekôyoke, koati keurápu'ikinokonoati koêku ne Jesus Kristu
yaneko ivokóvo ya kuruhúke. Kutí koe koati neixoâti ya yukékuke. 2 Enepo
inâ nemukoânoe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, poréxinopeake Itukó'oviti
vo'oku kéxuna'ixivo itíki páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse
vitúkea? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati iyúseoti itúkeovo vo'oku kívivo
Jesus enepo koyuhóvone xepákuke. 3 Imáko itíkinovonoe ákoti isóneu!
Inâ kitîpo Vúnae, koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti íhinovonoe motovâti
penópivo nonékuke Itukó'oviti, haîna? Kene kó'oyene, ainovó koe xináko
íhipinovone, pe'okoâti itúkeovo vo'oku héki ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe
Muîse penópinovomo nonékuke Itukó'oviti! 4 Yusíkoikopo itúkeovo vekohí

keâti ne uhá koeti víkokunoe ikéneke Vúnae? Ako yusíka! 5 Enepone
Itukó'oviti pahukínopeati ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyeopi, enepone
itúkotimaka iyupánevoti xepákukenoe, kixínoakeneye vo'oku kéxuna'ixivo
itíki páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse? Ako kalíhuina! Koati
iyúseoti itúkeovo vo'oku kívivo Jesus enepo koyuhóvone xepákukenoe.
6 Noixó ixe koeku Âbraum mekúke. Koati kuvóvoti Itukó'oviti nê'e. Énomone
ínixinoa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke. 7 Konokoâtikopo yéxinoe
itúkeovo xâne kuvóvoti Itukó'oviti itukóvoxo koati kaná'uti amósenopono
Âbraum. 8 Yoko yutóxovo ya emó'uke Itukó'oviti ênoti xoénae tumúneke ápepe,
itúkeovomo ya kúveovo Kristu ponópeovomo xâne ákoti itukapu jûdeu. Yane
tumúneke ápepe ra koekúti, éxokokonoa Âbraum koêku ra inámati ihíkauvoti
koyúhoti kónokea kúveova xâne ne Jesus. Yoko énomone yaneko kixôa
Itukó'oviti ne Âbraum: "Ve'ókuke, únatimo koêku ne uhá koeti xâne yara kúveu
mêum" kíxoane. 9 Énomone kutí'ino apêti unako koeku xâne ikéneke Kristu
koeku kúveova, kuteâtimaka koeku kúveovo Itukó'oviti neko Âbraum mekúke.
10 Itea uhá koeti xâne po'okoâti ponópeovomo nonékuke Itukó'oviti vo'oku
itúkea páhoenovi yútoe Muîse vitúkea, poéhane ipíhoponeokonomo motóvo
kúxea. Vo'oku enepo hákoti itukôa uhá koêti neko yutoéti, haramo kôe kuteâti
koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeaku: "Uhá koeti xâne ákoti
heú ixâ itúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, yonópotimo
ipihóponovokutike" kôe. 11 Iyúseoneikopo ákoyea ápahuina xâne ponopóvoti
nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítea heú kíxea itúkea ne páhoenovi Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse, vo'oku hara koémaka emo'u Itukó'oviti: "Enepone
xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, enepone kuvovâti, itopónoatimo ne
inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti" koémaka. 12 Enepone
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, haina kúveovo uti Itukó'oviti épemo, itea
vitúkea páhoenovi konokóvoya, kuteâtimaka kó'iyea emó'uke Itukó'oviti xoko
kó'iyeaku: "Enepone itukoâti uhá koêti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti
vitúkea, apeínoatimo ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku" kôe.
13 Koati Kristu koitóvovi yane mani vipíhoponeokono vo'oku ákoyea víta
vitúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. Koítovovi Kristu
yaneko ahe'ókopovi, enepo itukópovo ipihópononeti ya kuruhúke, kuteâti
koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: "Ipihópononeti ne uhá
koeti xâne ixupáxoneti kuruhúke" kôe. 14 Kó'inokeneye, motovâti itúkeovo
vo'oku Jesus Kristu itóponea unako koêku ne xâne ákoti itukapu jûdeu, kuteâti
neko unako koeku Âbraum enepo ponopâ Itukó'oviti mekúke. Énomonemaka
kutí'inoke motovâti namúkea ûti ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, uti kuvóvoti
Kristu, kuteâtimaka koyúhoyea Itukó'oviti yanekôyoke pahúkeamo.

Yútoe Muîse yoko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Âbraum

15 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, anéye ínzixoake ra koekúti. Énomone ne
kóyeku ûti, uti xâne yara kúveu mêum, enepo vitûko koati emo'úti. Enepo

yutoxóvone koyuhópetike ne koati emo'úti, koane vipíhone viháya, yane
ákone oxéne vaúkopea ne yuho ûti. Ákone yusíka vípokea, ako'o vípihea
po'i yuho utíya. 16 Kúteane koeku yuho Itukó'oviti mekúke, enepone koati
úsotine yûho ákoti kayukápapu. Énomone neko yuhó'ino Âbraum koane
ámoriponomo. Yoko amósenopono Âbraum ako ákoe, ínapo itukapu kixoti
opoíkovoti xâne. Itea ámoriponomo Âbraum kó'inoke, vo'oku koati póhuti
xâne ya xapákuke amósenopono kíxo. Yoko énomone ne Kristu. 17 Hara
ngahá'a ngaúhapu'ikinopinoe: Koeku ápeyea yuhó'inoa Itukó'oviti neko
Âbraum, koati úsotine yuhôti mekúke, ako yusíka itúkeovo Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse ipokôa, vo'oku inuxóne neko yuhó'inoa Itukó'oviti ne
Âbraum. Kene ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koaturu sentu tirinta koe
xoénae ikénepo, ina apê. Iyúseaneikopo ákoyea oxéne nekôyo uké'exopea
xunáko neko inúxoti yuho Itukó'oviti xoko Âbraum. 18 Enepone únati
koépokumo ûti, kixínovike Itukó'oviti ikó'iparaxeovimo, eneponi itukapu
vo'oku vitúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse namúkinoa
ûti, yane ákoni itúkapu vo'oku kaná'uko yuho Itukó'oviti koúsokeovomo.
Itea enepo inâ koyuhó'ino Âbraum ne Itukó'oviti poréxeamo, ákotimaka
ésa'ixeake, koati iyúseoti koúsokeovomo vo'oku kaná'uko ne yuho Itukó'oviti.
19 Ínani áva koêti: "Ná'ikopo koeti poréxinovea Itukó'oviti ne Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse?" Poréxinoveake Itukó'oviti motovâti ákoyea vituka
váhere, koeku kúxeokono símea neko ámoripono Âbraum. Énomone neko
kixínoake Itukó'oviti enepo itukínoa neko koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne.
Yoko inâ porexôa Itukó'oviti neko Ponóvoti Kixovókuti, hane évekinoa
xoko ovóxehiko íhae vanúke, enepone ánjuhiko. Ina apémaka xâne,
enepone Muîse koyuhópinoati ne xanéhiko.
20 Yane iyúseo ákoyea ponó ákoe xoko Muîse neko Ponóvoti Kixovókuti
yuho Itukó'oviti, koeku ápeyea évekoaku Itukó'oviti mekúke. Kene
neko yuhó'ino Âbraum, ponó kôe xokóyoke, vo'oku koati pohúxinovati
Itukó'oviti inâ koyuhó'ino Âbraum.

Ápeinoke ne yútoe Muîse

21 "Enepone yuho Itukó'oviti koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne,
koyúhoti kíxoakumo Itukó'oviti ne xâne kuvovâti, hainá'ikopo okopâti
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse?" koémea iséneu. Ako kalíhuina. Vo'oku
eneponi áva ponóvoti kixovókoti apêti xunáko poréxeovi inámapoti
apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti, yane mani ponopóvoti ûti
nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke. 22 Itea koyúhoa emo'u Itukó'oviti itúkeovo
pahukóvoti ne uhá koeti ûti, uti xâne. Yane motóvaikopo itúkeovo ya
kúveovo uti Jesus koúsokeovo neko koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne,
yuho Itukó'oviti mekúke kíxoakumo ne xâne kuvovâti.
23 Yaneko avô'o síma Jesus Kristu, koánemaka kaxena kúveova xanéhiko,
koati Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse exô koeku ûti, uti xâne yara poké'e.

Kuteâti koeku xâne kókohiyana kixoíxoneti motovâti ákoyea píhahea,
énomonemaka koéneye ûti opékuke xunako Ponóvoti Kixovókuti yútoe
Muîse, kuxoâti ûti ne símope Jesus koane kaxena kúveova ûti, enepone
konókoti koútata'ixeovomo. 24 Enepone koeku ûti nonékuke ne Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse, kutí koe koeku kalivôno namú kixoíxeokonoti
vô'u apê hirikoâti. Énomonemaka kixó'ovineye ne Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse tukú koeti símope Kristu. Kutí koe iyonó'oviti xoko Kristu
nê'e, motovâti ponópeovo ûti nonékuke Vúnae vo'oku kúveova ûti. 25 Itea
kó'oyene koeku ûrukeovo kaxena kúveovo uti Jesus, ákone itúkapu ne
omo'óvitimeku víhuinovoiko, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse.
26 Kene itíponenoe koati xe'éxapo Itukó'oviti, uhá ketínoe koeku kívivo
Kristu Jesus. 27 Vo'oku uhá koeti kasása'iupo Kristu xepákuke, enepohikone
ahiúti ya iháke, í'iyuse kóye ne kixóvoku Kristu xokóyoke yane inámapoti
kixoku itúkeovo. 28 Énomone ákoino poé'aku jûdeu nonékuke Itukó'oviti ya
po'ínuhiko xâne ákoti itukápa. Kúteanemaka koeku akaúti yoko ákoti itukápa,
koánemaka hóyeno yoko sêno nonékuke Itukó'oviti, vo'oku péhapoanenoe
ya xoko Kristu Jesus. 29 Koeku itíkivonoe xanena Kristu, itínoemaka
amósenopono Âbraum, koane itínoemaka kíxo ne Itukó'oviti yaneko
koyuhó'ino Âbraum mekúke ápeyeamo unako koêku ne amósenoponomo.

4 1 Enepora yunzó'inopinoe, hane koéneye xâne apêti íkuinoakemo
há'a. Koêkuiko itúkeovo kalivôno ne xâne, yusíkoti hoénaxeokonone
namúkopeamo neko íkuinoakemo há'a, itea koêkuiko âvoyea namúkapa,
ako poé'aku ya ahinoêti 2 vo'oku ápeyea exeâti koêku koane ápemaka
koyonínoati ne námoepomo tukú koeti simâpu kaxénaxeake há'a
namúkopeakumo. 3 Énomonemaka koéneye ûti yanekôyoke, uti xâne yara
kúveu mêum, vovóheixoiko opékuke xunako kúxoti kixovókuti hó'e ûti.
4 Itea simovóne kaxénaxeake Itukó'oviti, yane pahúkoa neko Xe'éxa yara
kúveu mêum ipúhikea xoko sêno kuteâti uhá koeti xâne. Yaneko ipuhíkone
yara kúveu mêum, hane exeâ'iko koêku ne xanéhiko Ponóvoti Kixovókuti
yútoe Muîse. 5 Simínoke ne Xe'exa Itukó'oviti yara kúveu mêum motovâti
koíteova ne xanéhiko hokoâti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koane
poréxea itúkeovohiko koati kaná'uti xe'éxapo Itukó'oviti.
6 Kene kó'oyene koeku itíkivonoe xe'éxapone Itukó'oviti, pahúkoa
Itukó'oviti ne Sasá'iti Omíxone Xe'exa ovo'ó kó'iyeopinoe. Énomone
kutí'ino "Pai, iti Nzá'a" kixeâti ne Itukó'oviti. 7 Hainá'ikonoe iti kuteâti
ahinoêti kó'oyene, itea itíponenoe koati xe'éxapone Itukó'oviti. Epó'oxo
koeku itíkivo koati xe'éxapo, ítikenemaka ne uhá koeti únatinoe koekúti
aha Itukó'oviti poréxea ne xe'éxapone.

Yónoa isóneu Poûlu ne íhae Ngalásea

8 Yaneko avô'o yexâ ne Itukó'oviti, koati itínoe kuvóvoti ho'éti ákoti itukapu
koati kaná'uti Itukó'oviti, kutí kixeâti Itukó'oviti. 9 Itea kó'oyene, koeku yéxinenoe

Itukó'oviti, ákoʼo koeku poréxeopinenoe Itukó'oviti yéxi mani koeti yûnzo,
ná'ikopo koeti kehá'aino yaúkopivo xoko kúxotihiko kixovókuti ákoti xunáko,
enepone hóʼe xâne nóvo ákotimaka itópoinovike? Ná'ikopo koeti kehá'aino
yaúkopivo yóvi opékuke xunako kixovókuti kuteâti? 10 Yupíhovo yíxivo
koekútihiko kuteâti káxehiko mahi sasá'iti, koane kohê, xoénae yoko poʼínuhiko
káxe haxaéti. 11 Koati ngohiyánapitinoe. Koímaiti kutí kóʼiyea ákotine itópoinopike
ne uhá koeti índuke xepákuke. 12 Itínoe mboʼínu xoko Vúnae, íkitipasikapunu
yane ákoyeane ínzuinapa ne kúxoti kixovókuti nzóʼe, voʼoku indúkopovone
kuteâti itínoe ákoti itukapu jûdeu. Ako váhere ítikeinonu yanekôyoke tukú koeti
kóʼoyene. 13 Yéxoanoe itúkeovo voʼoku ngá'arineyea yanekôyo ongínoke xepákuke
inâ ngoyuhóʼinopea ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Kristu. 14 Upánini
itúkovo tiúʼitinopinoe neko arínem, itea ako yókoemokeʼenu, epóʼoxo ákomaka
pivánu voʼókuke. Itea ivévakonu kutíʼiyea undi ánju, enepone ovoxe Itukó'oviti
ukeâti vanúke, ákoʼo kutíʼiyea undi koati Vúnae Kristu Jesus. 15 Ná'ikopo ne
hána'iti elókeko yokóvo, enepone yeópone yanekôyo? Koâti inzayúʼikoti unako
iséneunonu yanekôyoke ngaʼaríne. Mani usokó kéyeyi meréki ne yûke peréxinoa
eneponi omotóva. 16 Kene kóʼoyene, koímaiti mbúveokono voʼoku ngoyúhoinopi
kaná'uti koekúti, kuteâti ovópiku ikéneke Vúnae.

17 Enepohikoneko xâne ihíkaxoponopiti ingénepoke, kutí koe kaha'aînopiti
unako kêku iyúniʼikinopikenoe, itea pohúneti kahá'ati tetúkea keʼínikoneyinu,
motovâti itúkeovo énomone hekóponoe. 18 Haina ngoêti itúkeovo váhere
viyúniʼikeokono. Únati nêʼe, itea konókoti itúkeovo ponóvotike isoneûti, koane
hainámaka pohúneti ambê xepákuke. 19 Itínoe íhae Ngalásea kutí ngíxone
njeʼéxaxapa, kuteâti koeku sêno koítoponeovo kotíveti enepo ipuhíko xeʼéxa,
énomopoikonemaka koéponeye eómbone veʼókukenoe, ngaha'âti íʼiyuse
kóyeyea ne kixóvoku Kristu ya xikóyokenoe. 20 Ehá'ani ámbeyea xepákuke
kóʼoyene motovâti enzáʼikea ngixoku enéngeopinoe, voʼoku yara koeku
kóʼoyene, ako énja ne mani yunzóʼinopinoe.

Kixóʼekone éxetina piʼâti sêno, Ága yoko Sâra

21 Yakámokenonu, itínoe kahá'ati óvoheixea opékuke xunako Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse. Ákoikopo yéxa koêku ne yutoxóvotiya? 22 Énomone ne
yutoéti koyúhoti píʼayea xeʼéxa neko Âbraum, xeʼéxa xoko Ága, enepone ákau
yêno, koane xoko Sâra, koati yêno. 23 Enepone ápeyea xeʼéxa xoko ákau yêno,
koati kuteâti koeku ápeyea uhá koeti poʼínuhiko kalivôno yara kúveu mêum.
Itea enepone xeʼexa Âbraum xoko koati yêno, ápeinoke voʼoku êno xoénae
tumúneke ápeyea, koyúhoane Itukó'oviti ápeyeamo. 24 Ápe koati kixóʼekinovike
ra kixovókuti. Enepone piʼâti sêno, hane kixóʼeko piʼâti kixovókuti ítukeino
xâne ne Itukó'oviti. Enepone póhuti sêno yane piʼáti, mópoina Sinâi kixóʼeko,
yutóxovoku ne Ponóvoti Kixovókuti, enepone kutí kixoti xâne akaúti koeku
óvoheixea opékuke xunáko. Énomone kixóʼeko ne Ága. 25 Koati kixoʼêkoti
mópoina Sinâi ya Ârabea neko sêno. Hanemaka kixóʼeko pítivokona Njeruzálem

kó'oyene, koánemaka ne xanéhiko ovâti. Koatíhiko kutí koeti kaúti koeku
óvoheixea opékuke xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. 26 Itea enepone
iháxonetimaka Njeruzálem, pítivokona Itukó'oviti ovoti vanúkeke, ako akútea
koeku kaúti. Énomone ne kutí kíxone uti vêno, uti iteóvati xunáko ne Ponóvoti
Kixovókuti yútoe Muîse. 27 Yoko énomone kuteâtimaka koêku ne yutoéti ya
emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke, enepone koêti:

> "Aéloke yokóvo, iti ákoti xe'éxa, iti ákotimaka koxé'exayeaku. Kéhanaka
> yemó'u elókeyea yokóvo, iti ákoti eópeaku ohone kalivôno. Vo'oku itínemo
> xu'inâ xe'éxaxapa, iti sêno sikohí kixonéti, yane sêno ko'ímati" kôe.
>
> Izâiya 54.1

28 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, koati itínoe xe'éxaxapa Itukó'oviti vo'ókuke
neko koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, yuho Itukó'oviti itúkeamo, kuteâti
koeku xoko Izáki mekúke. 29 Yoko kuteâti koeku itúkeovo xé'a ákau yeno
Âbraum ikoítoponoa kotíveti ne po'i xé'a Âbraum nóvo, enepone ápeinoke
vo'ókuke xunáko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, koá'ikonemaka kó'oyene ne
xâne ikó'inamaepo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itúkeovo íkoitoponone kotíveti
ne xâne kutí koeti akaúti opékuke xunáko ne kúxoti kixovókuti hó'e. 30 Ná'ikopo
kó'eye yuhó'inovi ne emo'u Itukó'oviti vo'ókuke? Hara kôe: "Konókoti
kópuhikopeokono ne akaúti koánemaka xe'éxa, vo'oku ako námoepo ne xe'exa
akaúti xoko há'a. Haina kuteâti kixóvoku ne po'i xe'exa ákoti itukapu akaúti,
enepone apêti námoepo xoko há'a" kôe. 31 Neíxoaneikopo itínoe mbo'ínu xoko
Vúnae, haina uti kutí koeti xe'exa akaúti, itea uti xe'exa ákoti itukapu akaúti,
koeku víteova xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse.

Poé'aku ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse yane ítukeinovi Kristu

5 1 Koítinovovike Kristu motovâti víteova vóvoheixea opékuke xunáko ne
kúxoti kixovókuti hó'e xâne mekúke. Kéxuna'ixapuikopo ikéneke Kristu.
Hako yaukópovo yóvoheixi opékuke xunako kixovókuti kutí kixópitinoe akaúti.
2 Ivévaka ra yûnzo, undi Poûlu: Enepo itikâ ne ahá'inopi xâne koyúhoti
kónokea sirkunsidá ké'iyi motovâti koíteovopi Itukó'oviti, yane ákonemo
itópoinopike ne ítukeinovi Kristu kuruhúke. 3 Aúngopamaka ngó'iyea: Uhá
koeti xâne xepákuke itúkoti yuhó'inoa po'ínuhiko xâne koyúhoti kónokea
sirkunsidá kó'iyea, konokoâtimaka itúkea ne uhá koeti po'ínuhiko yutoéti ya
Ponóvoti Kixovókuti yútoeke Muîse. 4 Itínoe oposíkoti ponópeovo nonékuke
Itukó'oviti koeku itíki ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koati
yahikúxopivoati ne Kristu koánemaka ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti ya xoko
Kristu. 5 Kene ûti, hara itukóvo hána'iti kúxoixone ûti véxone koúsokeovomo,
énomone ne ponópeovo ûti nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti xoko ûti, koeku kúveovo uti Jesus. 6 Yusíkoti sirkunsidá kó'iyea
xâne, ákoʼo ákoyea sirkunsidá ákoe, ako yuvâti. Ako itópoinovike nê'e ya
ikéneke Kristu Jesus. Itea hara konokóvoxo, kúveovo uti Vúnae. Yoko enepone
kaná'uti kúveova ûti, iyúseo ya ákoyea omótovokoko vokóvo.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

7 Nóvo, koati únati héki Jesus, kutí'ikopo itopópi ákoinoke opónovo
héki ne kaná'uti kixovókuti hó'e ûti? 8 Enepone ípokeovo iséneunoe, haina
ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone ihaxíkopiti héki Kristu. 9 Puyákapanapa
yokóvo ra kixonéti koêti: “Enepone kalihú koeti kohiyákopeti, heú kíxoa
kohíyakea ne xánena” kôe. 10 Itea ya ikéneke Vúnae, koati nguvovópitinoe
kutí'iyeamo inzóneu ne iséneu yara koekútihiko. Itea enepone
kopoé'akexoti iséneu, ákomo íteapa ne ipíhoponeokonomo, yusíkoti
itúkeovo payásoti áko'o ákoyea apáyaso.
11 Kene ûndi, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, eneponi akaná'u ngoyúhoyea
xapa xâne kónokea sirkunsidá kó'iyeahiko, maní'ikopo apêti xâne
ikoítopononuti kotíveti vo'ókuke? Eneponi akoéneye yûnzo mberekáxo
Jesus yoko ivókinovovi ya kuruhúke, ákoni poe'aînonuti isóneu.
12 Enepohikone koesáyu'ixopitinoe, koyúhoti kónokea sirkunsidá kó'iyea
xâne motovâti ponópeovo nonékuke Itukó'oviti, ehá'ani itúkeovo
énomoponehiko koesáyu'ixopovo.
13 Kene itínoe mbo'ínu, iháxikinopike Itukó'oviti héki, kaha'aînopiti ítivoa
ne yóvoheixi opékuke xunako kúxoti kixovókuti hé'e. Itea enepone ítivoa,
hako pe'okôa itúkeovo énomone kutí'inoke motovâti itíki koêkuti váhere
úhepune miûyo yâha itíki, vo'oku ápeyea oxene sasá'ipea ûti ya hána'iti
seánakovi Itukó'oviti. Ya koêkuni ké'iyineye, konókoti yíxivo hivó'oxikoko
vo'oku ákoyea omótovokoko yokóvo. 14 Vo'oku enepone póhuti páhoenokono
ûti vitúkea kousókoati uhá koêti neko po'ínuhiko páhoenovi yútoe Muîse,
harâ'a: “Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixépovoku
ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne” kôe.
15 Itea enepo yakuteânoe kixóvoku hó'openohiko ixómoti aruxúkoko, koane
ixómoti okopókoko, neíxapu mará'inamo yuké'exapakaka.

Kúxoti kixoku itúkeovo xâne koane inámapoti koépoku xoko Kristu

16 Hara ngixópinoe: Konókoti itúkeovo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
exô kêku. Yane ákonemo itúkapu kúxoti kixévoku, enepone váhere yâha
kíxivoa, pahukô xikóyokenoe. 17 Vo'oku koati pó'iti ne ahá'inovi Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti yane kúxoti vâha kíxeova ûti enepo avô'o vainámapo.
Koati okopókokoti ne pi'âti. Énomone tiú'ino itíki ne únatinoe koekúti mani
yâha itíki. 18 Itea itukovo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti exô kêku, yane ákone
itúkapu opékuke xunako Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse yóvoheixonoe.
19 Yoko koati iyúseoti koêku ne kúxoti kixóvoku xâne, enepone váhere
âha kíxeova. Énomone ne ákoyea sayá'ikapeapa ne úhepune mûyo vo'oku
ixómoyea kaha'a sêno, koánemaka ikópiti'ikeovo itúkoti po'i váhere koekúti
kuteâti ákoyea asása'i, yoko ákoyea sayá'ikapa isóneu koeku ixómoyea
itúkovo énomone yónoheixo isóneu. 20 Ina apémaka ne kúveovo sánduhiko,
koane hokéxeokoko, púveokoko, koane okópeokoko. Ina keno'ókomaka
ne ákoyea aúhepe isóneu xâne vo'oku ákoyea itápanea unako koêku ne

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

po'ínuhiko xâne, koane itúkeovo ipúhokovoti, yoko kahá'ayea kapáyasokeovo itúkeovo poéhayeane unatî koêku, koánemaka yumópeokoko, yoko haxákeovokoko. 21 Ina apémaka ne ixómoyea poé'ainoa isóneu ne po'ínuhiko xâne vo'oku íyokeovo ítukevo, yóko'omaka ne kohíhiyea, koane yetorehí kó'iyea xapa ayuíti, yoko po'ínuhiko koekúti kuteâti. Vo'ókuke ra koekúti, hara ngixópinoe kó'oyene, kuteâtimaka yunzó'inopi yanekôyo: Enepone xâne koetíneye kixoku itúkeovo, ákomo yanapa natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke.

22 Itea hara koe pôreu ne ovo'ó kó'iyeovi Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti: ákoyea omótovokoko vokóvo, yoko elókeyea vokóvo koane kasá'iyea vomíxone ákoti vakapákaka, yoko vitúkeovo xâne ákoti ímauvo. Ina apémaka ne vitúkeovo seánati yoko itípakovoti koane koxuná'ixovoti ákoti aukápapu ikéne. 23 Ina keno'ókomaka vitúkeovo xâne itúpa'ikoti yoko véxeamaka sayá'ikopeovo ûti. Koeku kó'iyeaneye kixoku vitúkeovo, ako apásika ápeyea yutoéti kuteâti yútoe Muîse, enepone Ponóvoti Kixovókuti, ipíkoviti vitúkea koekúti kuteâti. 24 Enepone xâne kutípoti Kristu Jesus, kuríkopane ne kúxoti kixoku itúkeovo, enepone ixómoyea kaha'a itúkea váhere úhepune mûyo vo'oku kahá'ayea sêno, yoko po'ínuhiko koekúti kuteâti. Kutí koe ixupáxoati kuruhúke motovâti uké'epea xokóyoke, kuteâti koeku enepo ivokóvo ne xâne kuruhúxokonoti. 25 Koeku vitúkeovo xâne óvoku Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, konókoti itúkeovo énomonemaka exô koeku ûti ya uhá koeti vitúkovoke. 26 Hako vitukovo xâne ihayú'ikopovoti. Hákomaka vimaíko po'ínuhiko xâne. Koane hákomaka poe'aîno visóneu koêkuti xâne vo'oku víyokeova ítukevo.

Konókoti huvó'oxeokoko ûti koúkoponeovo ûti ikéneke Vúnae

6 1 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, enepo áva po'inu ûti íkoroe váhere kixovókuti, yéxaka kónokea ponópeovo koane aúkopeovo únatike, itínoe koxuná'ixovoti ikéneke Kristu. Itea itupa'ii íxea ákoti kepayásakinapa, koane yokóhiyanavo vo'oku mani motovâti itúkeovo îti ikorókovomaka váhereke enepomo hixepákana. 2 Hivá'axakaka yane tiú'iti koekúti simópitinoe. Yane keusókoatinemo ne Ponóvoti Kixovókuti páhoenovi Kristu vitúkea. 3 Vo'oku enepone xâne xepákukenoe ikútixapovoti koati teyonéti itea ako akána'u itúkeova, koati aupú'ikopovoti. 4 Póhutihiko ûti, konókoti komómopea uti vítuke, noíxoti uti unátiyea, áko'o ákoyea aúnati. Itukápuxo únati, motóva elókeyea vokóvo vo'ókuke, ákoti vokonókoa komómoyea uti anú'ukea unako koeku ítuke po'íhiko xâne. 5 Vo'oku póhutihiko ûti, anéye hó'exeovike Itukó'oviti, enepone kutí koeti íkoinoxeovike, nókone ûti vitúkea.

6 Enepone xâne ihíkaxokonoti emo'u Itukó'oviti, konókoti huvó'oxea ihíkaxoati ya nókoneke, haxakínoati ne únatinoe koekúti ítukevo. 7 Hako yaupú'ikopovo yarâ'a: Ako itoâti aúpu'ikea ne Itukó'oviti. Itukovo itúkoti váhere ne xâne, váheremakamo ne námoepo xoko Itukó'oviti. Itukovo únati ne ítuke, únatimakamo ne námoepo, kuteâtimaka koeku xoko xâne nôti. Enepone ake nonéti nóne, énomone exôa kó'iyeovoku ehópo. 8 Enepone

(Ngálata 6.11)

xâne yuixóvoti itúkea ahápinovo, yoko váhere âha kíxeova, hanemo itukóvo námoepo hunókokuke, évokopeovomo. Itea koeku yuíxeova xâne itúkea ahá'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, porexoâtimo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.
9 Hako vimáxovo vitúkea únati, vo'oku simapúne kaxéna, enepo hákoti imaxovó kixôa ûti, apêtimo únati námoepo ûti. 10 Ya koêkuiko ápeyea kaxéna motó'iyeovaku vitúkea únati, yusikóneikopo vitúkinoa únati ne uhá koeti xâne, ínapoxo ne po'inu ûti kutípoti Jesus kuteâti ûti.

Ikopóvati Poûlu ne íhae Ngalásea

11 Yokómomanoe pu'íko ra létara yara yúndoe, vo'oku itúkeovo koati yutoe vô'um râ'a. 12 Koati xâne kahá'atihiko úhepeyea isóneunoa po'ínuhiko, énomone koyuhó'inopinoe kénoki sirkunsidá ké'iyi. Koáhati puvoti íkoitoponeokonomo kotíveti kuteâti mani kúxone eneponi okoyúhoahiko xapa xâne itúkeovo pohúneti ítukeinovi Jesus ya kuruhúke koitóvo xâne ya pahúnevo.
13 Vo'oku muhíkova neko xâne sirkunsidá koêti, ako itúka ne po'ínuhiko páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse itúkea. Poéhane kahá'ainopinoe sirkunsidá ké'iyi motovâti kahána'ikeokono koeku éxokea po'ínuhiko xâne itíkivo íhikau itikoâti ne ahá'inopi. 14 Kene ûndi, ákomo ápahuina koekúti

ngahána'ikinokonoke ákoti itukapu vo'oku ivókinovovi Vúnae Jesus Kristu ya
kuruhúke. Koati vo'oku ivókinovovi, ákoino íyoevom yara kúveu mêum. Kutí koe
uké'etine ne úhe'ene mêum njokóyoke epó'oxo kutí koémaka angó'oti nonékuke.
15 Yoko haina sirkunsidá kó'iyea ne xâne, áko'o ákoyea sirkunsidá ákoe itukóvo
ne hána'iti koekúti, itea hara konokóvoxo, vinámapea xoko Itukó'oviti. 16 Uhá
koeti xâne hokoâti râ'a, itúkapu úhepetike isoneûti íhae xoko Itukó'oviti, koane
hána'itike seánakoa Vúnae óvoheixo. Itúkapu énomonemaka óvoheixo ne uhá
koeti xanena Itukó'oviti, enepone koati kaná'uti amósenopono Âbraum.

17 Ukeâti kó'oyene, koati iyúseoti koêku ra kixovókuti. Ákoneikopo
okónokovo po'i yûnzo, vo'oku anéye muyónguke hoénaxovope indúkeovo
ovoxe Jesus, enepone ike ókinenu íngoitoponeokono kotíveti vo'oku
ngoyúhoyea emó'u.

18 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae
Jesus Kristu yóvoheixo. Énomone ákoeneye.

Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ÉFEZIU

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Éfezu

Enepora yútoe Poûlu, hara yóno xapa kutípoti Kristu ya pitivóko iháxoneti Éfezu. Anú'uko pi'âti xoénae óvoheixea Poûlu yaneko pitivóko íhikaxea emo'u Itukó'oviti. Hara óvo koyuhoâti xoko Átu 19.10. Yane avo áxu'ikene xoénae ikénepo, yutóxoa Poûlu ra koyuhópeti. Yoko ika'ákovokutike óvo ne Poûlu ya po'íke pitivóko yaneko yutoxôa. Enepohikone xâne íhae Éfezu, haina jûdeu. Ákomaka éxahiko ne koati kaná'uti Itukó'oviti yanekôyoke. Yane yútoenoa Poûlu, éxokoa ne hána'iti isóneu Itukó'oviti ho'úxopeamo ne uhá koeti ovóxe ovoti vanúkeke, koánemaka ya poké'eke yaneko káxe hoénaxone ho'úxopeakumo.

Yane inúxoti mopo'âti kápitulu, koûrapu'ikoa Poûlu koêku ne hokópoti Jesus itúkeovo póhutipone xoko Vúnae, jûdeuhiko koánemaka po'ínuhiko ákoti itukapu jûdeu. Koáhati póhutipone nonékuke Itukó'oviti ákotine haxakeâpukoko, vo'oku ítuke Jesus kuruhúke, koánemaka vo'oku ovo'ó kó'iyea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

Ya kapitulu 4 yonoti kapitulu 6, koyúhoa Poûlu koêku ne inámati koépoku xâne kutípoti Jesus koeku itúkeovo Jesus kotútihiko. Enepone kalivónohiko, koyúhoinoa Poûlu kónokea kutípea há'a yoko êno. Kene hóyeno yoko yêno, éxokoa kónokea ákoyea omótovokoko okóvo. Kene ahinoêtihiko hokoti Jesus, pahúkoa kutípeahiko pátarauxa, koane pónea kixoku ko'ítukeyea. Yoko aínovonemaka nókone ûti véxea yara ihíkauvoti, koane nokone uti vitúkea koeku hókea uti Jesus.

---

1 [1] Yundóxinopinoe, undi Poûlu. Undi ápostulu, páhoe Jesus Kristu koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteâtimaka ahá'inonu Itukó'oviti indúkea. Yúnzoikopi, itínoe kasása'iupo Itukó'oviti ya pítivokona Éfezu, itínoe koati kuvóvoti Kristu Jesus. [2] Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koane úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Unako koeku ûti ikéneke Itukó'oviti vo'oku ítukeinovi Kristu

[3] Viháyu'ikaikopo Itukó'oviti, Há'a koane Únaemaka Vúnae Jesus Kristu, enepone porexó'oviti uhá koeti kó'iyeovoku únatinoe koekúti ukeâti vanúkeke xoko Kristu, enepone uhá koeti nókone ûti vukóponea ikéneke. [4] Tumúneke

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ápeyea ra mêum, noívokoxovine Itukó'oviti vitúkeovomo sasá'iti nonékuke
koeku kutípea uti Kristu, koane vitúkeovomakamo ákoti ovó'oviku kopití'iti.
Koane vo'oku ákoyea omótovovi okóvo, 5 noívokoxovine yanekôyoke yane
koati únati ahá'inovi, kaha'aînoviti vitúkeovomo koati xe'éxapone vo'oku
kixó'ovikumo Jesus Kristu. 6 Énomone koéneye, maka iyúseane itúkeovo koati
motokeâti iháyu'ikeokono ne hána'iti seánakovi, enepone kixó'oviku ya xoko
Xe'éxa ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti, enepone hána'itimaka íparaxeovike
ákoti ésa'i. 7 Koatímaka ya xoko Xe'éxa víteova ne pahúnevo ûti yaneko
ovokínovovi itína kuruhúke, kotuyôpinoviti pahúnevo ûti. Yoko eneponeko
hána'iko ítukeinovi Kristu, hane koéneye hána'iti seánakovi Itukó'oviti, enepone
êno yupihóvoti unáko 8 ákoti iyuhíxinavea Itukó'oviti ya hána'iti kó'exoneyea
yoko ponóvoko isóneu. 9 Kó'oyene, koúhapu'ikinoveane Itukó'oviti neko hána'iti
isóneu ákoti exákana mekúke, kuteâti âha itúkea ya unátikoke isóneunovi,
enepone kixó'oviku ya xoko Kristu. 10 Enepone hána'iti isóneu ákoti exákana
nóvo, énomone koeku Kristu itúkeovo tuti uhá koeti apêti ya vanúke koane yara
poké'e. Yoko kousókovotimo simapúne ne kaxénaxeake Itukó'oviti.
11 Koatímaka ya xoko Kristu vitúkopinovo xâne yónoku ne êno únatinoe
koekúti ukeâti xoko Itukó'oviti. Yoko ukeátinekene tumúneke ápeyea ra
mêum, koúsokoane Itukó'oviti ne isóneu kó'iyeanemoye, kuteâti koeku
ahá'inoa kó'iyea, vo'oku koati énomone kousóko uhá koeti koekúti kuteâti
koeku isóneunoa koane âha kó'iyea. 12 Kixínoakeneye Itukó'oviti motovâti
itúkeovo vo'oku ûti, uti inúxoti ápe kúxone xoko Kristu, iyúseyea
itúkeovo koati êno hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti, koati motokeâti
kahána'ikeokono îha.
13 Yoko koati vo'ókumaka Kristu poréxinopinoe Itukó'oviti Sasá'iti
Omíxone, hoénaxovope itíkivo koítovone, kuteâtimaka koeku yuho
Itukó'oviti nóvo poréxeoveamo. Énomone koéneye pónepi Itukó'oviti
yaneko kémiku ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke koyuhóvone
xepákuke, enepone inámati ihíkauvoti omínovike Jesus, kutí'inoke itívoati
ne pehúnevo yaneko kitipoânenoe. 14 Enepone ápeyea Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti xoko ûti, koati turíne ápeyea xoko ûti ne po'ínuhiko únatinoe
koekúti koúnaenovi Itukó'oviti. Yoko énomonemaka véxinoa koúsokeamo
Itukó'oviti ne po'ínuhiko yûho itúkinoveamo yaneko káxe, iseápavine
xokóyoke, uti xanéna, kutí'inokemakamo iyúseoti itúkeovo koati êno
hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti, koati motokeâti kahána'ikeokono îha.

Epemínoa Poûlu ne íhae Éfezu ya orásaum

15 Koeku kó'iyeaneye, enepo eyengóxo kixoku koeku kívivonoe Vúnae Jesus,
koane ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti,
16 ako ânga íngoroixeovo xoko Itukó'oviti ve'ókukenoe. Kóyekune émbeminopi
xoko Itukó'oviti ya orásaum. 17 Enepone Itukó'oviti, Únae ne Vúnae Jesus
Kristu, enepone Ha'a ûti yupihóvoti itúkeovo hána'iti ihayú'iuti, émbemoa

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

poréxeopinoe isoneûti ukeâti ya xokóyoke. Émbemoamaka poréxeopinoemo
ínixi inámati koekúti, nékone yéxi koeku héki, kutí'inoke keukóponovoti
yéxi Itukó'oviti. 18 Koane émbemoamaka míhe'okea iséneu, motovâti yéxi
koêku ne hána'iti kúxoixone ûti xokóyoke, enepone véxone koúsokeovomo,
kutí'inokemaka ihaxíkopiti héki. Émbemoamaka éxokeopinoe itúkeovo koati
yupihóvoti unáko neko koúnaeno kasása'iupohiko, 19 koane émbemoamaka
éxokeopinoe koêku ne xunáko, itúkeovo koati êno hána'iti xunakóti veínovike
huvó'oxeovi, uti kutipoâti. 20 Enepone êno hána'iti xunáko, énomonemaka
veínoa Itukó'oviti yanekôyo yaneko koexépukopo Kristu ukópea xapa ivokóvoti,
enepo kavátakopamaka ya éxopeke vanúkeke xoko ivátakoku koati hána'iti
kapáyasokone. 21 Hanekóxono payásoyea oúkeke uhá koeti koati payásoti
pahúkoti vanúkeke yoko po'ínuhiko tutíye ákoti inixákana, koêkuti pahúkoku
vanúkeke áko'o híyeu vanúke, koánemaka oúkeke uhá koeti xâne apêti xunáko
pahúkea, koêkuti kó'iyeovoku, yoko oúkekemaka uhá koeti nâtihiko, koane
oúkeke uhá koeti po'i ihâe, iha xâne koati hána'iti teyonéti yara koeku kó'oyene
koeku ápeyeako ra kúveu mêum, koánemakamo ikénepoke. 22 Poréxopamaka
Itukó'oviti itúkeovo énomone exêa koêku ne uhá koeti koekúti. Énomonemaka
poréxo itúkeovo tuti uhá koeti kutipoâti, enepohikone ho'uxínovati ne ítuke,
koeku poéhayeane itukóvo únae ne uhá koeti koekúti. 23 Yoko enepohikone
kutipoâti, ho'uxínovati ne ítuke, koati póhutipone ikéneke kutí koeti muyôti
koeku itúkeovo Kristu kotúti. Yoko uhá kíxoa koúsokinoa Kristu ne nókonehiko,
vo'oku koati énomone kousókinoa nókone ne uhá koeti koêkuti apêti.

Inámapoti kixoku vitúkeovo, uti koítovone Kristu

2 1 Poréxopinoe inámapoti apéyeati ne Itukó'oviti yaneko itikóvoiko kutí
koeti xâne ivokóvoti nonékuke vo'oku váhere ítike yoko pehúnevo
yanekôyoke. 2 Koati pahunévotike yóvoheixonoe nóvo, kuteâti po'ínuhiko xâne
yara kúveu mêum ákoti háka Itukó'oviti, itíkotinoemaka nóvo ahá'inopi ne natina
ndémoniuhiko ya híyeu vanúke, enepone éxotimaka koeku xanéhiko kó'oyene
ákoti háka Itukó'oviti. 3 Yoko koati vóvoheixokunemaka yanekôyoke, uhá koeti
ûti, vitúkoti koêkuti vâha vitúkea, uti xâne pahukóvoti, vitúkotimaka koêkuti
pahukóvoti visóneu, vâha vitúkea. Vo'ókuke ne kixóvoku ûti, mani motokeâti
pahúkopeokono ûti ipihóponovokutike, kuteâti koeku uhá koeti po'ínuhiko
xâne. 4 Itea koati hána'iti ne seánakovi Itukó'oviti vo'oku yupíheovo ákoyea
omótovovi okóvo. 5 Ya koêkuiko vitúkeovo kutí koeti ivokóvoti nonékuke, vo'oku
váhere kixoku vitúkeovo, poréxopovi inámapoti apéyeati, kuteâtimaka kíxoaku
koéxepukopea ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. Koati vo'ókuke ne hána'iti
seánakovi Itukó'oviti kutí'inoke itívoati ne pehúnevo. 6 Kuteâtimaka kíxoaku
Itukó'oviti koéxepukopea ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti, énomonemaka
kixó'ovineye, koane kávatakopovimaka natíxokuke vanúkeke koeku poéhapeane
ûti xoko Kristu Jesus. 7 Kixínovikeneye Itukó'oviti, maka iyúseane ya natíxokuke
vanúkeke káxehiko keno'ókoti, itúkeovo koati êno hána'iti ihayú'iuti ne

seánakovi, ákoti kuteâti, vo'ókuke neko únati kixó'oviku ya xoko Kristu Jesus.
8 Koati vo'ókuke ne hána'iti seánako Itukó'oviti kutí'inoke itívoati ne pehúnevo
koeku kívivo Kristu. Yoko haina xikóyokenoe úkea ne ítivoa, itea koati pónepike
Itukó'oviti. 9 Hainámaka vo'oku ítone itúkea ne xâne, ínapo áva ihayú'ikopovoti
vo'oku itóponea ya xunákoke. 10 Koáhati uti ikó'inamaepo Itukó'oviti vo'oku
kixó'oviku Kristu Jesus, motovâti ápeyea únati kixoku vitúkeovo, kuteâti
isóneunovi Itukó'oviti tumúneke vápeyea, enepone ahá'inovi vitúkea kó'oyene.

Poéhapoane ya xoko Kristu ne jûdeu koánemaka po'ínuhiko xâne

11 Énomone ngixínopinoe: Puyákapanapa yokóvo ne kêkunoe nóvo, itínoe
xâne ákoti itukapu jûdeu, itínoe iháxoneti ákoti asasá'i vo'oku ákoyea sirkunsidá
yákoenoe. Koati íhaxeopike jûdeuhiko nê'e, enepohikone áhati íhaxopeovohiko
sirkunsidá koêti. Itea enepone sirkunsidá kó'iyeahiko, pohu muyókuke óvo,
kixovókuti ítukevo xâne yara poké'e. 12 Koati itínoe xâne ákoti êxa Kristu nóvo.
Pé'itinoe yane xanena Itukó'oviti, enepohikone íhae Izarâe. Haina itínoe kíxo
Itukó'oviti mekúke yaneko koyuhó'ino íhae Izarâe itúkeamo xanéna koane
koúsokinoamo neko únati koekúti yuhó'inoa itúkeamo. Hainámaka apêti
kíxoixonenoe xoko Itukó'oviti nóvo. Koáhati âvoti yexânoe Itukó'oviti yanekôyoke.
13 Itea kó'oyene vo'oku ítukeinovi Kristu Jesus, yahí'okopovone Itukó'oviti
vo'oku itina Kristu ovokóvoti ya kuruhúke, itínoe ákoti mali'ákapu Itukó'oviti
nóvo. 14 Koati vo'oku Kristu kutí'inoke unatípinokokoti visóneu, itínoe ákoti
itukapu jûdeu koánemaka uti jûdeu. Énomone kutí'ino póhutipone jûdeu yoko
po'ínuhiko xâne ákoti itukápa vo'oku uké'exopeane Kristu ne púveokoko,
enepone kutí koeti îpi haxakoâti ne jûdeuhiko koane po'ínuhiko xâne ákoti
itukapu jûdeu. 15 Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koáne ne ênoti
páhoenovi vitúkea, ákone xunáko voúkeke vo'oku uké'exopinovea Jesus yaneko
namukópo koxé'uke ésa'i pahúnevo ûti ya kuruhúke. Yane ituko inámati koekúti
koeku poéhapeane xokóyoke ne xanéhiko haxá koyeôkokoti nóvo, enepone
jûdeuhiko yoko xâne ákoti itukápa, kutí'inoke uhepépotine isóneunokoko.
16 Ahí'okopanehikomaka Itukó'oviti ya póhutipoke koxe'úti ne pi'âti kó'iyeovoku
xâne, enepone jûdeuhiko koane po'ínuhiko xâne ákoti itukápa. Koati vo'ókuke
ítuke Jesus ya kuruhúke kutí'inoke uke'éxopinoati púveokoko. 17 Simoné'e ne
Kristu yara kúveu mêum, omino uhá koeti xâne inámati ihíkauvoti porexoâti
úhepeko isóneu ikéneke Itukó'oviti. Omínopea, itínoe ákoti itukapu jûdeu ákoti
malîka Itukó'oviti nóvo, koane omínoamaka ne jûdeuhiko ákoti ahîka Itukó'oviti.
18 Koati vo'oku ítukeinovi Kristu motó'iyeova símea nonékuke Itukó'oviti, Ha'a ûti,
ne jûdeu, koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukápa, koeku poéhayea ne ovo'ó
koe'éviti, enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 19 Koeku kó'iyeaneye, hainá'ikonoe
iti pó'iti ya xanena Itukó'oviti. Hainámaka kutí keti xâne yonóheoti ákoti poké'exa
yonópoku. Itíponenoe yonópoti vanúkeke kuteâtimaka ne po'ínuhiko kasása'iupo
Itukó'oviti. Itíponenoe xanena Itukó'oviti kopo'ínukokoti. 20 Itínoemaka kutí
koeti péti koéxepoe Itukó'oviti. Kene poéheve ne koexépoeti, énomone neko

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

nduse koeti íhikau Kristu, koánemaka ne po'ínuhiko porófeta, páhoe Itukó'oviti
koyúhoyea emó'u. Kene koati turíxeovoku uhá koêti, kuteâti koeku koati inúxoti
mopôi turíxeokonoke péti, énomone ne Kristu Jesus. 21 Énomonemaka porexó'ovi
koúkoponeovo ûti ikéneke, kuteâti koeku ukóponea péti koexépoeti. Yoko
póhutihiko ûti, uti kutí koeti tíxuluya, ainóvoti koati tokopóvoti ókoku, kutí'inoke
vukopónoti vitúkeovo koati sasá'iti óvoku Itukó'oviti, koati haxakínovotimaka
Itukó'oviti. 22 Yoko ya koeku héki Kristu, yanêkomakaya, xané kixeti uhá koeti
po'ínuhiko kutipoâti yane itukéti koéxepoe, motovâti itíkivonoe óvoku Itukó'oviti
koeku ovo'ó kó'iyeovi ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

Ítuke Poûlu ya xapa xâne ákoti itukapu jûdeu

3 1 Koeku kó'iyeaneye, émbeminopinoe Itukó'oviti, undi Poûlu,
undímaka iká'aeti vo'oku ngoyúhoyea emo'u Kristu Jesus
xepákuke, itínoe ákoti itukapu jûdeu. 2 Yoko énjoa yéxinoe poréxeonoa
Itukó'oviti ngoyúhoyea xepákuke ne hána'iti seánakovi. 3 Koati vo'oku
koúhapu'ikinonoa Itukó'oviti énjinoake koêku ne ihíkauvoti âvoti exákana
mekúke, enepone ngoyúhoinopikemaka yane pihotíne yúndoe. 4 Yoko enepo
yihaíkanenoe, yexoâtimo poréxeonoa Itukó'oviti énjea ne koekúti âvoti
exákana nóvo, enepone kouhápu'ikovotine kó'oyene xoko Kristu. 5 Mekúke
tumúneke ra káxehiko símokune ûti, ako paréxakana xanéhiko yara
kúveu mêum éxea koêku, itea kó'oyene koúhapu'ikinoane Itukó'oviti neko
sasá'iti ápostulu, enepohikoneko inúxoti iháxiu Kristu hókea, páhoemaka
koyúhoyea emó'u xapa xâne. Koúhapu'ikinoamaka Itukó'oviti ne po'ínuhiko
ovóxe koyuhó'iyeati emó'u, evékinoatihiko xoko Sasá'iti Omíxone. 6 Enepone
ákoti exákana nóvo, koúhapu'ikinoakenehiko Itukó'oviti neko ovóxe,
énomone itúkeovo itínoe ákoti itukapu jûdeu namukópomakamo unako
kíxoaku Itukó'oviti ne jûdeuhiko, kuteâti kixínoake Itukó'oviti itúkeamo
mekúke. Koane koúhapu'ikinoamaka itúkeovo he'uxópovoti ya póhutike
koxe'úti, itínoe ákoti itukapu jûdeu xané kixeâti ne jûdeuhiko, koeku
itúkeovo Kristu ketútinoe, koane itúkeovo xepákukenoe yonómaka neko
koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne. Énomone neko yuhó'inoa Itukó'oviti ne
xanéna mekúke koêku ne únati kíxoakumo, enepone koúsexinovike vo'oku
ítukeinovi Kristu Jesus, kémonenoe yane inámati ihíkauvoti omínovike.
7 Yoko koati énomone ngoyúho xapa xâne ne inámati ihíkauvoti, kuteâti
isóneunonu Itukó'oviti indúkea. Koati ímbara xokóyoke ya hána'iti seánakonu,
índone indúkea vo'ókuke ne hána'iti xunako Itukó'oviti ko'ítuketi njokóyoke.
8 Ûndi kixóneye Itukó'oviti, undi yupihóvoti ákoyea omótokea kíxeokononeye
ya uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo. Ikó'iparaxonoa Itukó'oviti ngoyúhoyea
xapa xâne ákoti itukapu jûdeu ne inámati ihíkauvoti koyuhoâti koêku ne
Kristu, koáne ne êno hána'iti itípanevo yoko seánavoki ákoti itoâti kayúmakea
koêku. 9 Poréxonumaka Itukó'oviti ngoúhapu'ikea xapa xâne, koêku ne hána'iti
ihíkauvoti íhae xokóyoke ákoti exákana mekúke, enepone uná koyêti ya

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

isóneuke Itukó'oviti ukeátinekene. Yoko koati énomone pahukôa ápeyea ne uhá
koeti koekúti. 10 Poréxonu ngoúhapu'ikea ra kixovókuti kó'oyene, maka iyúseane
hána'iko ne kó'exoneyea Itukó'oviti ya uhá koeti kixoku ko'ítukeyea xapákuke
ne kutípotihiko Kristu, enepone uhá koeti ho'uxínovoti ítuke. Koati kaha'âti
Itukó'oviti iyúseyea xapa uhá koeti payásotihiko pahúkoti vanúkeke, koánemaka
xapa po'ínuhiko tutíye ákoti inixákana, koêkuti pahúkoku vanúkeke, ákoʼo
híyeu vanúke. 11 Yoko énomonemaka itukóvo isóneunoa Itukó'oviti ukeátinekene
tumúneke ápeyea ra mêum. Enepone isóneu, koúsokoane Itukó'oviti xoko
Vúnae Kristu Jesus, 12 poéhane itukóvo motó'inovake yúho'ixea ûti Itukó'oviti
ákoti píkone ûti, vexoâti yumópeovimo. Yoko kó'inokeneye vo'oku kúveova ûti.
13 Énomone ngixínopinoe ákoyea kemúya'ika iséneu yane ngoítoponeovo kotíveti
koeku omínombinoe emo'u Vúnae. Koati énomone kutí'inoke motovâti elókeyea
yokóvo, vo'oku yéxinenoe ne emo'u Itukó'oviti, enepone omínombike.

Po'i orásauna Poûlu epemínoti íhae Éfezu

14 Énomone imbúyukexino nonékuke Ha'a ûti íhae vanúke. 15 Yoko
anêko îha xoko uhá koeti xe'éxapone, koêkuti óvohikoku, itukapu
vanúkeke, ákoʼo poké'eke. 16 Émbemo Itukó'oviti vo'oku itúkeovo êno
hána'iti ihayú'iuti ákoti hunókoku itípanevo, évekinopinoe xunakóti ya
xoko Sasá'iti Omíxone, motovâti itúkeovo koati xúnati ne iséneu ikéneke.
17 Yane motovâtimaka ovo'ó kó'iyeopinoe Kristu koeku kívivoa, kutí'inoke
kexuhévekokonotimo koane títiu keyêtinoemo ya hána'itike ákoyea
omótovovi okóvo Kristu. 18 Yane yexoâtimo, kuteâti koeku uhá koeti
po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti, itúkeovo koati yupihóvoti hána'iko
ne ákoyea omótovovi okóvo Kristu, koane ákoyea hunókoku nê'e, kuteâti
koekúti ákoti itoâti íhixea vakúko, eyékea, hána'iko yoko upénoko.
19 Koane yeopâtimo hána'iko ne ákoyea omótovovi okóvo Kristu, itúkeovo
yupihóvoti anú'ukea ítone isóneu xâne éxea koêku, kutí'inokemo uha-uhá
koetímo ipúhikea ya xikóyokenoe ne hána'iti itípanevo Itukó'oviti.
20 Koati motovâti itúkea Itukó'oviti koekútihiko yupihóvoti anú'ukea
uhá koeti mani vépemoake, koane uhá koeti koêkuti vâha, muhíkova
ne isoneú kíxoneiko ûti. Yoko kó'inokeneye vo'ókuke ne hána'iti xunáko
ko'ítuketi xoko ûti. 21 Itúkapuikopo énomone ihayú'ikakana vo'ókuke
uhá koêti ne kutípotihiko Jesus ho'uxínovati ne ítuke, koánemaka vo'oku
Jesus Kristu. Ákoeneye ya uhá koeti káxehiko ápeyeakumo xanéhiko yara
kúveu mêum, koane ikénepoke, ákoti hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Póhutipone ne uhá koeti kuvóvoti Kristu

4 1 Vo'oku kó'iyeaneye, hara injíko'okopinoe, undi iká'aeti vo'oku ngoyúhoyea
emo'u Vúnae: Konókoti yéxi yómivo nonékuke Itukó'oviti kuteâti
motókeyea kó'iyea ne kasása'iupo Itukó'oviti, kuteâtimaka ahá'inopi Itukó'oviti
ihaxíkopi héki. 2 Itíkapunoe xâne ákoti kapayásakinapukoko, koane itúpa'ikoti,

yoko ákoti ímauvo. Konókotimaka yéxi íti uhá koeti kixóvoku po'ínuhiko ûti
ákoti imeíkinapa, koêkumaka ákoyea omótovokoko yokóvo. 3 Kéxuna'ixapumaka
yíxivo ákoyea héxakexipukoko, koane itíkivo póhutipone ikéneke Kristu, kuteâti
poréxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kó'iyea ne xâne ikéneke Vúnae. Énomone
yákoeneye, koêkumaka itúkeovo úhepetike isoneûti yóvoheixonoe, ákoinoke
ópoe'ainokoko iséneu. 4 Vo'oku uti póhutipone kuteâti koeku koxe'úti, koeku
itúkeovo Kristu kotúti ûti. Poéhaxomaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó
koe'éviti. Poéhaxomaka ne kúxoixone ûti ikéneke Vúnae, véxone koúsokeovomo,
kuteâtimaka ahá'inopi Itukó'oviti, kutí'inoke ihaxíkopiti héki. 5 Poéhaxomaka
ne Vúnae koáne ne koati kaná'uti kúveova ûti. Poéhaxomaka ne koati kaná'uti
sasá'ipeane ûti, kutí'inoke vahíkovoti ya iháke. 6 Poéhaxomaka ne Itukó'oviti, Ha'a
uhá koeti ûti, enepone éxoti koeku uhá koeti ûti, enepone ko'ítuketimaka xoko
uhá koeti ûti, koane ovo'ó koâti ne uhá koeti hokoâti.

7 Yoko póhutihiko ûti, anéye seánakovi Vúnae, véxone vitúkea ítukeke,
kuteâti isóneunovi Kristu ikó'iparaxeovi, póhutihiko ûti. 8 Yoko énomone
kó'ino ya emó'uke Itukó'oviti:

> "Yaneko pihopóne Kristu vanúkeke, koítovo xanéhiko ikâ'ae Satánae
> nóvo, koane ikó'iparakexoamaka" kôe.
>
> Sâramu 68.18

9 Kutí'ikopomea kixó'eko ne "pihopóne vanúkeke" koêti? Ako po'i kíxone
ákoti itukapu evésekea inúxotike ukeâti vanúke tukú koeti poké'eke. 10 Enepone
evesékoti, énomoponemaka pihopô yâkonoye vanúkeke itúkeovo payásoti oúkeke
uhá koêti, motovâtimaka itúkeovo énomone kousóko ahá'inoa Itukó'oviti ne
uhá koeti koekúti. 11 Koati énomonemaka porexôa éxone itúkea ne póhutihiko
xâne ítukeke. Hane porexo po'ínuhiko itúkeovo ápostulu, enepohikone inúxoti
páhoe xapa xâne koyúhoyea kaná'uko ne noíxone xokóyoke. Ina apémaka xâne
ikó'iparaxoake koyúhoyea xapa xâne ihíkauvoti koúhapu'ikinoake Itukó'oviti.
Ina apémaka po'ínuhiko xâne ko'ipârati koyúhoyea xapa xâne kixoku íteovo ya
pahúnevo. Ina apémaka po'i xâne ko'ipârati itúkeovo inuxínoti ítuke Itukó'oviti.
Kene po'ínuhiko, íhikaxea emo'u Itukó'oviti ko'ípara. 12 Kixínoakeneye Itukó'oviti
maka kaúsakinane nókone ne kasása'iupo, porexoâti ukóponea ikéneke koane
itúkeamaka ítukexeake motovâti kóxuna'ixeovo ikéneke. Yoko aínovone
póhutipone kuteâti koeku koxe'úti, koeku itúkeovo Kristu kotútihiko. 13 Ehanemo
vitapána vitúkeovoxo póhutipone vo'oku kúveovo uti Vúnae, koane vo'oku
véxeaxo ne Xe'exa Itukó'oviti, koane vitopónotimakamo vitúkeovo úsotine ikéneke
Kristu ákotine ovó'oviku, ákotinemaka konokínovoviti, kuteâtimaka koeku
usokó kó'iyea itípanevo Kristu, koane ákoyea ápahuina koekúti konokínovati.
14 Yane ákonemo vakútea kalivôno ákoti axûna isóneu. Ákonemakamo vakútea
koekúti ákoti ináko, ómone ihunóvoti, kuteâti koeku xâne hokohí kixoti koêkuti
kó'iyeovoku ihíkauvoti vekeâti xapákuke. Énomone ne ihíkauvoti ukeâti éxeako
xâne ahúkoti ya aúpu'ikea po'ínuhiko, yoko ahúkotimaka ya iyónea pahunévotike

ne xanéhiko koésayu'iu, ákotihiko iyuseîna koésayu'ixeokono. 15 Itea koeku hókea
ûti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane ákoyea omótovokoko
vokóvo, kaúkapanapumaka ûti ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, motovâti
kutí'iyea uti kixóvoku Kristu, enepone tuti ûti. 16 Koati énomone porexó'ovi
koúkoponeovo ûti ikéneke, uhá koeti uti kutipoâti, uti kutí koeti muyo Kristu
koeku itúkeovo énomone kotúti ûti. Yoko enepone koxe'u ûti, ápe itúkovoke ne
póhutihiko iháxakexoku koane ekéyokoku yoko kûso, vékoku xunáko, kutí'inoke
ehevókovoti koane únati ko'ítukeyea, kutí'inokemaka payá'iti koane ukopónoti.
Yoko énomonemaka koéneye ûti ikéneke Kristu koúkoponeokoko ûti yane véxone
vitúkea ítukeke, koêkumaka ákoyea omótovokoko vokóvo.

Inámati kixoku vitúkeovo koeku koíteovovi ne Kristu

17 Koeku kó'iyeaneye, injikó'okopitinoe ya iháke Vúnae ákoyeane yusíka
kití'iyi xâne ákoti êxa Itukó'oviti, vo'oku ainóvoti isoneûti ákoti itóponone
nonékuke Itukó'oviti ne ko'ísoneu. 18 Koati hahakú koeti isóneuhiko. Áko'o
xokóyoke ne inámapoti apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti, vo'oku ákoyea éxa ne
kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke. Yoko kó'inokeneye vo'oku itúkeovo koati
tiú'iti ne omíxone. 19 Ákonehiko téyapana. Koati sikovó koêti itúkea ne váhere
úhepune mûyo. Koati ú'uso-ú'uso koyêti itúkea uhá koeti kó'iyeovoku koekúti
yupihóvoti ákoyea aúnati. 20 Itea ako ákoeneye neko íhikexokonoke koeku
Kristu, 21 itukovo koati kaná'uti kéminenoe yûho koane íhikexikonone koêku
ne kaná'uti kixovókuti ukeâti xokóyoke. 22 Énomone ne ihíkaxopiti kónokea
kiríkopi kúxoti kixeku itíkivo, enepone heu-heú koeti isáyu'ixeovo vo'ókuke ne
váhere yâha itíkinoe ixómoti aupú'ikopi. 23 Konokoâtimaka inámapea iséneu ya
uhá koeti kixeku ke'ísoneuyi. 24 Kuteâti kixóvoku xâne itúkopea sasá'iti ípovo,
énomonemaka yákoeneye koeku ápeyea inámati kixépovoku kuteâtimaka
kixóvoku Itukó'oviti, enepone porexópeatinoe. Énomone ne koati ponóvoti
koane sasá'iti kixeku itíkivo ukeâti hekópi ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke.
25 Konókotikopo kiríkopi simíkikixi. Póhutinoe îti, konokoâti itúkeovo
kaná'uti emo'úti ne keyúhoino po'ínuhiko ûti, vo'oku uti póhutipone kuteâti
koeku koxe'úti ya ikéneke Jesus tuti ûti. 26 Enepo áva ímeikivoku, hako
pehukóvo vo'ókuke. Hako herú kixe káxe íme'ixivo, itea aká'ikaneye keúnakapa
iséneu. 27 Hákomaka perexôa ne Ndeâpu ápeyea vekínopiku. 28 Enepone xâne
yómotinovo oméxea, hákone omêxo. Konokoâti ko'ítukeyea, iko'ítukexoati ne
vô'u ya únatike itukéti, motovâti ápeyea huvó'oxope po'ínuhiko xâne apêti
nókone. 29 Hako keyûho váhere emo'úti. Ópoehane únatinoe emo'úti yokóyuho,
maka ukápanane po'ínuhiko xâne ikéneke Vúnae vo'ókuke, itepónitimo nókone
kámea. Yane yominoâtimo únati koêku ne kamópitihiko. 30 Hako keikáxu'iki
okóvo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone hoénaxeopike Itukó'oviti itíkivo
xanéna yaneko káxe koíteovovikumo ya uhá koeti vaherévokoti yara kúveu
mêum. 31 Hako yunakôa iséneuke ne koêkuti kotivépiti. Kiríkapa nê'e, xaneâti
ne húketi ímeinevo yoko kotú'iyea itíne. Kúteanemaka koêku ne yoríxikoko

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

yoko ihékikoko, koane uhá koeti váhere ítikeino po'ínuhiko xâne. 32 Itíkapunoe
itípakinovokokoti koane koseánakokoti. Hákomaka iméheixoa iséneuke ne
ítukeinopi po'i xâne kotivépiti, itea kutí íxea ákoti ítuke kotivépiti, kuteâtimaka
kixópiku Itukó'oviti enepo kotuyôpo pehúnevo vo'oku ivókinovovi Kristu.

Kixoku itúkeovo ne xâne hokoti Jesus

5 1 Hékaikopo kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti vo'oku itínoe xe'éxapone
ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti. 2 Enepone kixeku itíkivo, konokoâti
ími ya ákoyea omótovokoko yokóvo, kuteâtimaka ákoyea omótovopinoe
okóvo Kristu yaneko ivokínovovi, enepo itukópovo ikó'iparaxokonoke
Itukó'oviti, ésa'i itúyopea pahunévoti. Yoko ínixea Itukó'oviti unako
koêku neko ítuke.

3 Kene ne ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea
kaha'a sêno, koáne ne ikópiti'ikeovo itúkoti po'i váhere koekúti kuteâti ákoyea
asása'i, koáne ne ixómoyea íyokovo ítukevo po'ínuhiko xâne, ako yusíka ápeyea
kixeku itíkivo kuteâti nê'e, vo'oku itínoe kasása'iupo Itukó'oviti yoko motókea
sasá'iyea kixeku itíkivo vo'ókuke. 4 Hako keyûho emo'úti ákoti aunáti. Hákomaka
keyûho kuteâti yuho xâne ákoti isóneu. Koáne ya ikémohixi po'ínuhiko xâne,
hákomaka kitêa ne xâne ákoti téyapana enepo koyûho, vo'oku ako itópoinovike
koekútihiko kuteâti. Itea hara konokóvo víkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti. 5 Koati
konokoâti yéxi râ'a: Ákomo ápahuina xâne urúkopovoti natíxokuke Kristu xoko
Itukó'oviti vanúkeke koeku itúkeovo xâne ákoti saya'íkapeapa ne úhepune mûyo
vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, itukovo xâne koesáyu'ixopovoti, itúkoti po'ínuhiko
koekúti kuteâti ákoyea asása'i. Kúteanemaka koêku ne xâne poe'aînoti isóneu
po'ínuhiko xâne vo'oku íyokeovo ítukevo. Vo'oku enepone xâne koetíneye, hane
hóko po'ínuhiko koekúti íyoevo, kene haina hokoti Itukó'oviti.

6 Hákonoe sikêa ápeyea aupú'ikopiti enepo áva xâne koyuhoâti ákoyea
ákoeneye. Koati vo'oku koekúti kuteâti ipíhopoinoakemo Itukó'oviti ne xâne
koetíneye kixoku itúkeovo, enepohikone ákoti itukâ ne páhoenovi Itukó'oviti.
7 Hákoikopo kitipásea ne xâne kuteâti nê'e. 8 Yoko mekúke, koati itínoe
xâne ovóheixoti hahákutike. Itea kó'oyene koeku hekópi Vúnae, uhapú'itike
yóponenoe. Yusikóneikopo iyúseyea itíkivo xâne ovóheixoti uhapú'itike vo'oku
kixeku itíkivo. 9 Vo'oku enepone óvoheixea uhapú'itike, hara pôreupo itúkeovo
itípakovoti ne xâne koane ponóvoti kixoku itúkeovo, koane ákoti semekékexa.
10 Yapásika yéxi itíki koekúti ínixone Vúnae unátiyea. 11 Hákonoe kitipáseahiko
ne xâne ovóheixoti hahákutike, vo'oku ako únati pôreupo ne kixoku
itúkeovohiko. Itea itíne kauhápu'ikina itúkeovo pahukóvotihiko. 12 Vo'oku
enepone kixoku itúkeovo xanéhiko ovoti hahákutike, yupíhovo váherexea.
Póhutine koyúhoyea ûti koêku, teínoa ûti. 13 Itea uhá koeti koekúti enepo
kouhápu'ikokono, iyúseo itukóvotiye vo'oku uhá koeti kouhápu'iuti, í'iyuse
kóye. 14 Énomone kó'ino ne kixonéti koêti: “Iyíkapu itínoe kutí koeti imókoti.
Yexépukapi xapákuke ne xâne kutí koeti ivokóvoti, enepohikone evókovoti ya

váherevoko, itínoe xâne kutipasí koâti, yane kouhápu'ikopopitinoemo Kristu”
kôe. 15 Yokóhiyanaikopo kixeku itíkivo. Hako ikítipasikovo xâne ákoti isóneu,
itea itíkapu ko'isóneuti. 16 Konókotimaka yéxi kixeku iké'itukexi kexéna, vo'oku
enepora káxehiko símokune ûti, koati ápepe váherehiko koekúti. 17 Hákoikopo
itikovo xâne ákoti isóneu, itea yapásika yéxi ahá'inopi Itukó'oviti.
18 Hako sikovó kêa itúkeovo xúnati ekâti exô kêku, vo'oku poéhane váhere
koekúti omíno xâne nê'e. Itea kirí'akapu Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, motovâti
itúkeovo énomone exô kêku. 19 Kéxunakaka ya keyúhoinokoko sâramuhiko.
Iméka'ikamaka Vúnae ya akenéti kahaná'ikeati îha, koane imékapumaka
po'ínuhiko akenéti koyúhoti kixóvoku Vúnae. 20 Itíkapu xâne ixómoti
ikoró'ixinovo Itukó'oviti, Ha'a ûti, ya iháke Vúnae Jesus Kristu. Énomone
yákoeneye ya uhá koeti koekúti. 21 Hako kepayásokinovokoko, itea usó
yákoyenoe itíki ínixone po'inu ûti unátiyea, vo'oku itíkivo xâne teyoti Kristu.

Ahá'inoa Kristu kó'iyea ne xâne komuxónekokoti

22 Ako yusíka kapáyasokinovo îma ne senóhiko. Konokoâti téyea. Yane
akoéneye, koati exókovotihiko téyeamaka Kristu. 23 Vo'oku koati tuti sêno ne
îma, kuteâtimaka koeku itúkeovo tuti uhá koeti ûti ne Kristu, uti kutipoâti,
uti póhutipone ikéneke kuteâti koêku koxe'úti. Énomone koéneye ûti koeku
kotútiyea uti Kristu, enepone koitóvoviti ya pahúnevo ûti. 24 Kuteâti koeku
itúkeovo Kristu exô koeku ûti, uti kutipoâti, uti ho'uxínovati ne ítuke,
énomonemaka kónoko kó'iyeaneye ne sêno xoko îma ya uhá koeti koekúti.
25 Kene itínoe koyénoti, hákonoe motovâ yokóvo ne yîno. Hane ákoeneye,
kuteâti kíxoaku Kristu ákoyea omótova okóvo ne kutipoâti, enepohikone uhá
koeti ho'uxínovati ne ítuke, koeku ivókinova. 26 Kixínovikeneye, uti kutipoâti,
motovâti vitúkeovo haxakínovati ne ítuke, uti kasása'iupone koane ahiúti ya
iháke vo'oku sasá'iti emó'u. 27 Kixínovikenemakaye, motovâti vitúkeovo êno
hána'iti ihayú'iuti ákoti visáyunevo nonékuke, ákotimaka koêkuti ovó'oviku,
itukovo po'inu koekúti kuteâti, motovâti vitúkeovo koati sasá'iti, koane ákotimaka
ovó'oviku kopití'iti nonékuke. 28 Kene ne koyénoti, kúteanemaka koêku kónokea
ákoyea omótovo okovo yêno. Kuteâti kixópovoku ákoyea kamáxatikapapu nê'e,
énomonemaka kónoko kíxeaneye ne yêno. Vo'oku enepone hóyeno kixotíneye
yêno, koati ákotimaka kamaxátikapapu. 29 Ako ápahuina xâne puvopóvoti.
Ako kalíhuina, itea kátarakopovo, kuteâtimaka kíxoaku Kristu ne kutipoâti,
enepohikone uhá koeti ho'uxínovati ne ítuke. 30 Vo'oku uti kutí koeti muyo Kristu
koeku itúkeovo énomone kotúti ûti. 31 Yoko hara kutí'inoke kuríkoti há'a yoko êno
ne koyénoti, komúxoneyea yêno. Yanê'e, koati póhutipone ne pi'âti. 32 Enepora
poéhapeane ne pi'âti, koati hána'iti isoneûti ovâti ákoti itopónoati éxea koêku.
Yoko hara ngíxo itúkeovo póhutipone xoko Kristu ne kutipoâti, enepone heú koeti
ho'uxínovati ne ítuke. 33 Yoko itínoemaka kíxo. Hákoikopo motovâ yokóvo ne
yîno, póhutinoe îti. Kuteâti kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka
íxeaneye ne yîno. Kene ne ko'ímati, konókotimaka téyea îma.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Nókone kó'iyea ne kalivôno koane há'a yoko êno

6 1 Yakútiponoe yá'a yoko mémaina, itínoe kalivôno, koeku itíkivo
kutípoti Vúnae Jesus, vo'oku koati ponóvoti ké'iyineye. 2 "Tíya
ne yá'a yoko mémaina." Vo'oku xapákuke neko yehí koeti páhoenovi
Itukó'oviti vitúkea emó'uke, koati énomone ne inúxoti páhoenovi, koyúhoti
vikó'iparaxeokonomo vitukâ. 3 Énomone ra koêti: "Maka aúnatine kêku,
epó'oxo maka á'umone yóvi yara kúveu mêum" koêti. 4 Kene itínoe
koxe'éxati, hákomaka imeíkoa ne xi'íxaxapa enepo seya'íka. Itea yenéka,
seya'íkoati, koane yexókoati nókone kó'iyea kuteâti íhikaxovike Vúnae.

Nókone kó'iyea ne ahinoêti koáne ne pahukoâti

5 Kene itínoe ahinoêti, itika uhá koeti páhoenopi itíki ne pétarauxa,
koane tíya, pikeâti ákoyea opónovo ne ítike. Hako itukohí kixe ke'ítukeyi,
itea kéyusea. Enepo akoéneye, koati yexókovoti itúkeovo Kristu
ke'ítukeino. 6 Hákomaka poehâne kéyuseyi ke'ítukeyi koeku komomó
kíxoixeopi pétarauxa, keha'âti iháyu'ikeopi, itea heru'ó íxea yomíxone
itíki ne ítike kuteâti ahá'inopi Itukó'oviti vo'oku itíkivo ovoxe Kristu.
7 Hako mitatahí kê ke'ítukeyi, itea itíka ya unákoke iséneu, yexókovoti
itúkeovo Vúnae peníno ke'ítukeyi, kene haina pohúneti ke'itúkeinoti
xâne. 8 Ákoeneye ítike, yexoâtimaka ápeyeamo námoepo póhutihiko xâne
itúkoti únati, káyukopinoakemo Itukó'oviti, yusíkoti ápeyea pahukoâti
ko'ítukeyea, áko'o áko'oyea. 9 Keánenoe, itínoe apêti ahínoe, konókoti
péni kíxeaku ne yahínoe. Hako vaheréxinoa yiûho keha'aînoati píkeopi,
vo'oku yéxi ápeyeamaka Yúnae vanúkeke, Únaemaka ne yahínoe. Yoko
kitíkokonenoe nonékuke.

Sa'íkeovake ûti ne Ndeâpu

10 Tumúneke únzexea ra yúndoe, anéyeiko po'i injíko'okopikenoe. Itúkapu
Vúnae yoko hána'iti xunáko koxunákopinoe. 11 Iké'itukexa ne uhá koeti
xunakóti, enepone kutí koeti ikó'itukeu húndaru yóno xapa isukókoti, pónepi
Itukó'oviti se'íkivoa ne Ndeâpu, motovâti títiu kéyeyi ákoti ikarákapi nê'e
ya koêkuti mani veínopike ya éxeako. 12 Vo'oku enepora kóxuna'ixeovo ûti
sa'íkeova ûti ne okopó'oviti, haina xâne apêti mûyo kuteâti ûti vokópo, itea koati
vokópoti xunakóti ákoti vinixâ, enepone xunako koati payásotihiko ndémoniu,
ovóxehiko Ndeâpu, yoko uhá koeti po'ínuhiko ovóxe koêkuti pahúkoku,
enepohikone pahukoâti ne xanéhiko yara kúveu mêum ovóheixoti hahákutike.
Énomonemaka ne xunako ákoti yumaxápu ndémoniuhiko ovóheixoti ya híyeu
vanúke itúkoti uhá koeti kó'iyeovoku váhere koekúti. 13 Iké'itukexaikopo ne
uhá koeti pónepike Itukó'oviti, enepone kutí koeti ípovo húndaru, sa'íkovope
yóno xapa isukókoti, maka usó ákoe ne se'íkovope enepo simâpu káxehiko
kurí'uxeovokuxomo váhere kixovókuti. Enepomo iteáne se'íkivoa uhá koêti

(Éfeziu 6.11)

ne xunako Ndeâpu okópeopike,
títiu keyêtimo, koane ákomo itoti
íkorokeopi.
14 Kéxunakapuikopo yane
kaná'uti kixovókuti kitípone,
enepone kotiú'ikopiti kuteâti
koeku hó'e húndaru kótiu'ikea
uhá koeti po'i ípovo. Yíxapumaka
péni kixeku itíkivo, vo'oku
énomone kutí kôe sa'íkovope
húndaru ípihone xa'ákuke.
15 Kene kuteâti koeku hapátuna
húndaru kóxuhevekea,
kéxuhevekapumaka yane itíkivo
usó koyêti koyúhopoinoa xâne
ne inámati ihíkauvoti koyúhoti
koeku Kristu, enepone ominoâti
unako koêku ikéneke Itukó'oviti.
16 Enepone kívivo Itukó'oviti,
itíkamaka se'íkovope, enepone
kutí koeti pé'uti havâva, ómo'ixone
húndaru, topíkope xuméxeake
anáne, maka se'íkapane ne uhá
koeti koímaiti veínopike Ndeâpu,
enepone kutí koeti koâti koímaiti
xuméxeopike nê'e. 17 Kene ne
koíteovopi Kristu ya pehúnevo,
kutí íxea xovo'i húndaru,
kéhiyanape tiûti, motovâti ákoyea
vekínopiku Ndeâpu koésayu'ixea iséneu. Kene ne emo'u Itukó'oviti, enepone
ikó'itukeu Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti isóneuke xâne, itíkamaka ke'ítukepe,
enepone kutí koeti hána'iti pirítauna húndaru. 18 Énomone yákoeneye,
koêkumaka yómi xoko Itukó'oviti ya orásaum ne uhá koeti koekúti, yepemoâti
huvó'oxeopi. Ya uhá koeti kéyeku, itika orásaum ya xunákoke Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti. Hako kutí kê xâne imokoo koyêti, itea itíkapu iyukóvoti isóneu,
ákotimaka imaxovó ixêa itíkinoa orásaum ne uhá koeti kasása'iupo Itukó'oviti.
19 Yépeminanumaka Itukó'oviti, maka enepo ongoyúhoyea emó'u xapa
xâne, ongóyuhoane ákoti mbíkone, koane omótovanemaka ngoúhapu'ikinoa
xanéhiko ne ihíkauvoti âvoti iyusêa mekúke, kouhápu'ikovotine kó'oyene
yane inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus. 20 Yoko énomone pahúkinonu
Itukó'oviti ngoyúhoyea xapa xâne ne Jesus, upánini itúkovo ika'ákovokutike

óvom kó'oyene. Itíkinanunoe orásaum maka ongóyuhoane ne emo'u Itukó'oviti
ákoti mbíkone kuteâti nóngone indúkea.

Ítuke Tíkiku yoko íkopovope Poûlu yútoeke

21 Haramo koyuhó'inopinoe uhá koeti ngóyeku koane índuke, Tíkiku,
enepone po'inu ûti xoko Jesus ákoti omotóva ongóvo. Yoko koati
kuvovóneti nê'e yuixóvoti ko'ítukeino Vúnae. 22 Mbahúkoa xepákukenoe
itúkopoinopi yeyékou maka yéxane kóyeku ûti yâye, epó'oxo maka
aúhepene iséneu koeku yéxi kóyeku ûti.
23 Itúkapu úhepetike isoneûti ukeâti xoko Itukó'oviti yóvoheixonoe,
itínoe po'inu ûti xoko Vúnae. Koane itúkapu ákoyeake omótovokoko
yokóvo ukeâti xoko Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu
yóvoheixomaka, koêkumaka kívivo Vúnae. 24 Itúkapumaka hána'itike
seánakovi Itukó'oviti óvoheixo ne uhá koeti xâne ikaná'uxoati ne ákoyea
omótovo okóvo Vúnae Jesus Kristu.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

FILÍPENSI

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Filípu

Enepora koyuhópeti, hara yóno xapa xanena Itukó'oviti ya pitivóko iháxoneti Filípu. Turíxoa Poûlu neko êgereja yaneko pí'apeke yónoa koyúhoponea emo'u Itukó'oviti. Yokómomapihi ne Átu 16.12-14. Koati ika'ákovokutike óvo ne Poûlu yutoxôa ra koyuhópeti. Éxokoa Poûlu neko íhae Filípu enó'iyea tiú'iti koekúti vékoku xâne hokoti Jesus. Yónoa okóvo Poûlu neko inámati kutípotihiko Jesus vo'oku ápeyea xâne xapákuke ihíkaxoti ihíkauvoti ákoti itukapu ukeâti xoko Itukó'oviti. Éxokoa Poûlu nókone kó'iyeahiko vo'ókuke ne tiú'iti koekúti vékokuhiko. Haina póhutine, itea koati ikoró'ixinovotimaka íhae Filípu vo'oku páhoenoahiko, huvó'oxeake ya nókone.

Éxokoamaka Poûlu ne íhae Filípu ákoyea omótova okóvo. Koyúhoinoamaka iyúseyea kaná'uko ne hókeahiko Jesus vo'oku kixoku kúveovo Vúnae, koáne vo'oku elókeyea okóvo, koáne vo'oku ákoyea haxákeapukoko, koáne vo'oku itúkeovo tiú'iti ikéneke Jesus. Enékoahikomaka kónokea íkutipasikeovo kixóvoku Kristu ya ákoyea kapáyasakapu, koáne ya itúkea ahá'inoa Itukó'oviti, kuteâtimaka kixoku itúkeovo ne Kristu yaneko ivokóvo kuruhúke, kutí'inokemaka kapayásokopati Itukó'oviti, porexoâti itúkeovo hána'iti ihayú'iuti ya uhá koêti.

---

1 [1] Yutóxinopinoe ûti, undi Poûlu yoko Timóti, uti ovoxe Kristu Jesus.
Pahúkinopeanoe ûti ra koyuhópeti, itínoe íhae Filípu kasása'iupone
Kristu Jesus, keánemaka itínoe inuxínoti itukéti ihíkaxoti emo'u
Itukó'oviti, yoko itínoe noivókoeti itúkeovo ndeákinu ya imokóvokutike.
[2] Itúkapu ya hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus
Kristu yóvoheixonoe, koánemaka ya úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Orásauna Poûlu

[3] Íngoro'ixovo xoko Itukó'oviti, nguvóvone, vo'oku uhá koeti púyaevo ongóvo
ve'ókukenoe. [4] Uhá koeti indûko orásaum, kóyekune émbeminopinoe Itukó'oviti
ya elókekoke ongóvo. [5] Íngoroixovo xokóyoke vo'oku kixékunoe hivó'oxinu
ngoúkoponea ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, ukeâti inâ kitipoânoe
tukú koeti kó'oyene. [6] Enepone únati itukéti tûriu Itukó'oviti xepákuke, koati

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

enjoâti koúsokeamo tukú koetímo neko káxe aukápapune Kristu Jesus. 7Koati
motokeâti kó'inopineye inzóneu, vo'oku ákoyea nguríkapinoe inzóneuke,
yusíkoti itúkeovo ika'ákovokutike óvonzeixo, ákoʼo koeku énjokea kaná'uko
ra inámati ihíkauvoti xoko âvoti akutípoa, ákoʼo koeku nzuvó'oxea po'inu
ûti kóxuna'ixeovo hókea, koáhati kutikókotine ûti vitúkeovo ko'itúkeinoti
Itukó'oviti ya hána'itike seánakovi. 8Éxoa Itukó'oviti kaná'uyea yupíheovo
inángurukeovopinoe, koane yupíheovo ákoyea omótovopinoe ongóvo. Yoko
enepora kó'iyeaneye ra inzóneunopinoe, koati ukeâti xoko Kristu Jesus.
9Émbeminopinoemaka Itukó'oviti inamá'axoyeane ukopóno ne ákoyea
omótovokoko yokóvo, xaneâtimaka itíkivo koati exoâti ne kaná'uti
kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Émbemoamaka yéxi péni iséneuno uhá
koeti koekúti, 10maka itúkapune kixovókuti yupihóvoti unáko ya uhá
koêti ne neívokoxo, epó'oxo itíkapunemaka ponóvoti ákoti óvaku yaneko
káxe aukápapu Kristu Jesus, 11koáne itúkapunemaka ainóvoti únatinoe
koekúti itíko vo'oku xunako Jesus Kristu ya xikóyoke, kutí'inokemo
ihayú'ikokonoti koane kahaná'ikokonotimo ne Itukó'oviti.

Koati ovoxe Kristu ne Poûlu

12Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ngahá'amaka yéxi itúkeovo vo'ókuke
ne uhá koeti tiú'iti ngixókonoku, kutí'inoke ukopónoti ra inámati
ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus. 13Yoko koati exoâti húndaru koyonónuti
ika'ákavokutike itúkeovo vo'oku ngoyúhoyea koeku Kristu kutí'inoke
inga'ákokonoti. Koane éxoamaka ha'ínehiko, enepone uhá koeti húndaru
koyónoti ya óvokuke nâti, kó'iyeaneye. Éxoamaka uhá koeti po'ínuhiko
xâne yâye. 14Epó'oxo vo'ókuke ne ingá'akeovo, inamá'axoneoxo ako pika
koyúhoyea emo'u Itukó'oviti ne po'ínuhiko ûti xoko Kristu, kalíhanini
uhá kó'iyea. 15Kaná'uti ápeyea po'ínuhiko koyúhoti koeku Kristu vo'oku
kahá'ayea itúkeovo ihayú'iuti ya undíke, oposíkoti enó'iyea hokoâti ya
undíke. Itea ápemaka po'ínuhiko koati ponóvoti isóneu koyúhoti koeku
Kristu. 16Enepohikone ponóvoti isóneu, koati itukoâti ne itukéti vo'oku
ákoyea omótovo okovo po'ínuhiko xâne, exoâti noívokoxeonu Itukó'oviti
énjokea kaná'uko ra inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus xoko
âvotihiko akutípoa. 17Itea enepohikoneko po'i koyúhoti emo'u Itukó'oviti,
koyúhoinoke koeku Kristu, koati kahá'ati kapáyasokeovo, kene haina
vo'oku póneovohiko isóneu, po'okoâtihiko kurí'uxeovomo tiveko ngoêku
vo'ókuke, koeku óveam ika'ákovokutike.
18Yusíkoti kó'iyeaneye, itea ako yuvâti, vo'oku koêkuti koeku koyúhoyeovo
ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, kóyeane elókeyea ongóvo. Yusíkoti
itúkeovo vo'oku kahá'ayeahiko ikótivexea ngoêku, ákoʼo vo'oku itúkeovo ya
ponóvoti isóneu koyúhoyeahiko, kóyeane elókeyea ongóvo. Epó'oxo ákomo
hunókoku ra elókeko ongóvo. 19Yoko énjoa itúkeovomo ya koeku itíkinonu
orásaum, koáne vo'oku huvó'oxeonumaka Sasá'iti Omíxone Jesus Kristu,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

kutí'inokemo mihe'ókinonoati Itukó'oviti ne onjéne imbúhikopea ra ika'ákovokuti.
20 Enepone koâti hána'iti yúmo'injovone koane ânja indóponea harâ'a, ákoyeamo
ápahuina índuke koteyókonutimo nonékuke Itukó'oviti, koane ixómoyeamo
ombósiko ngahána'ikea Kristu ya uhá koeti ngixoku indúkeovo, ákoti apáhuina
xâne mbíkone. Yoko kuteâti ixómoyea koéneye inzóneu tukú koeti kó'oyene,
énomonemaka koéneye ombósi'ixone kó'oyene, koêkuiko ámbeyea yara kúveu
mêum, koánemakamo ya pevótike. 21 Vo'oku hara indúko ámbeinoke, ngo'ítukeino
Kristu. Kene ivangápu, yupihóvotineoxomo unako ngoêku ya xokóyoke. 22 Itea
ava'ávo ênjo vo'oku indúkea ítuke Itukó'oviti koeku ámbeyeako yara poké'e, yane
ákone enja noívongoe. 23 Koati apêti ne pi'âti koekúti ânja indúkea, ákoinoke enja
noívongoe yane pi'âti. Ngahá'anemaka mbihópea xoko Kristu. Koáhati énomone
itukóvoxo koekúti yupihóvoti unáko ya uhá koêti. 24 Itea ve'ókukenoe, énomone
kónokino ámbeyeako yara kúveu mêum. 25 Epó'oxo koeku énjea kénokinunoeko,
koati enjoâti itúkeovomo yâye ovó'ingo. Énjoa kóyeyeanemo ámbeyeako
xepákukenoe, motovâti yukóponi ikéneke Kristu, koane motovâtimakamo
elókeyea yokóvo ya kívivo Kristu. 26 Yanê'e inamá'axonemo áva kutí'inoke itikónuti
yéyexovope koeku ngáyukopeovoikomo xepákuke.
27 Kene enepone koati nokonéti xepákukenoe, énomone kénoki péni kixeku
itíkivo, kuteâti nókone kó'iyea ûti yane inámati ihíkauvoti íhikaxovike Kristu.
Yane yusíkoti noínjoponeopinoe, ákoʼo yusíkoti ángoʼoyea xepákukenoe,
kóyeanemo énjea títiu kéyeyi ikéneke Kristu, koane poéhayeanemo yónoku
iséneu ikéneke. Koane enjoâtimakamo kutikokó ké'iyinoe kéxuna'ixivo ípihi
tumúne ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus kutípone ûti. 28 Hákonoe
kalihú'ina píki koêkuti okopópiti, vo'oku énomonemo éxeahiko yonópeamo
ipihóponovokutike. Énomonemakamo yéxi yenópimo xoko Itukó'oviti. Yoko koati
ukeâti xoko Itukó'oviti ne ákoyea pîke. 29 Enepone seánakopi Itukó'oviti, haina
póhutine kitípi Kristu, itea koatímaka keítoponivo kotíveti vo'ókuke. 30 Yoko koati
kexuná'ixovotinoe ya tiú'itike koekúti ikéneke Kristu, kuteâtimaka neíxonenoe
njokóyoke yanekôyoke. Yoko énomonemaka yeyékoxonoe kóyeyeakone ngoêku.

Ixíko'okoa Poûlu ne íhae Filípu kónokea kóseanayeokoko

2 1 Enepone koati kaná'uti kixóvoku ûti ikéneke Kristu, koati yuixóvoti
uti venékeokoko koane kotiú'ikokoti uti visóneu, vo'oku ákoyea
omótovokoko vokóvo, haîna? Hainá'ikopomaka poéhapeane visóneu xokóyoke
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ákoti ihaxákeakaka visóneu? Hainá'ikopomaka
vítupa'ikeokoko yoko kóseanayeokoko ûti? Hainâra, koati énomone koéneye
ne kaná'uti kixóvoku ûti ikéneke. 2 Émbemopinoe iké'elokexi ongóvo koeku
itíkivo xâne póhutine yónoku isóneu ikéneke Vúnae, koane kutikokó ké'iyinoe
ya kixeku ákoyea omótovokoko yokóvo, koánemaka ya itíkivo xâne póhutine
eópone omíxoneke yoko isóneuke, póhutinemaka yúmo'ixovone itúkea ikéneke
Vúnae. 3 Koêkuti itukéti ítike, hako itukovo vo'oku poéhayeane unako kêku
yíxovo, ákoʼo vo'oku yopósiki ihéyu'ikikono, itea itíka ya ákotike kepayásakapu.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Yoko péhutinoe, konókoti yónea yokóvo unako koêku ne po'ínuhiko xâne. Kene
hako itukóvo unako kêku yóno ne iséneu inúxotike. 4 Hákomaka poehâne yâha
itíki yíxovo, itea usó yákoyemaka ya aha po'ínuhiko xâne itúkea.

Kixoku koeku isóneu Jesus enepo inâ ikútipasikovovi

5 Enepone kixoku koêku isóneupinovo ne Kristu Jesus, énomonemaka ákoeneye
iséneupinovo. 6 Vo'oku koati póhutinehiko ne Jesus yoko Itukó'oviti, itea usó kóye
ne Jesus kuríkea itúkeovo koati kuteâti ne Há'a. 7 Epó'oxo uha-uhá kíxoa kuríkea
neko kixóvoku itúkeovo koati kuteátine Há'a yaneko itukóponovo ovoxéti, enepo
ikútipasikoponovo xâne yara kúveu mêum. Koati ikútipasikoponovoviti yaneko
símeaku. 8 Yaneko íhokoponeovoku kixóvoku xâne, yupíhova ikálihuxopeovo,
epó'oxo kuri'ó koe Itukó'oviti itúkea ahá'inoa, muhíkova ya ivókeovo kuruhúke.
9 Koeku kó'iyeaneye, koati kapayásokopati Itukó'oviti ya uhá koeti po'ínuhiko
teyonéti. Poréxopamaka Itukó'oviti itúkeovo teyonéti ne iha Jesus ya uhá
koeti po'ínuhiko ihâe 10 maka uhá ákoene xâne ya vanúke koáne yara poké'e
koánemaka ya xapa ivokóvotihiko, ipúyukexino Jesus, 11 koane heú ákoenemaka
xâne koyúhoyea nonékuke po'ínuhiko xâne itúkeovo unae uhá koêti ne Jesus
Kristu, kutí'inokemo ihayú'ikokonoti Itukó'oviti, Ha'a ûti.

Kauhápu'ikoti xâne kûrivokoevo ne kutípoti Kristu

12 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, kuteâti koeku kóyekuneyea kitípinu, yoko
haina póhutine yaneko ambê xepákukenoe, itea ínapoxo kó'oyene koeku
ángo'oyea, ípihea tumúne ne itíki ahá'inopi Itukó'oviti, itínoe koítovone. Énomone
itíko, yexókovotimaka itíkivo teyoti Itukó'oviti, pivoâtimaka keíkaxu'iki okóvo.
13 Vo'oku koati Itukó'oviti ko'itúke xikóyoke. Énomone porexópi iséneu kehá'ayi
itíki ítuke, koane énomonemaka koxunákopi keúsoki kuteâti ne únati ahá'inovi.
14 Koêkuti ítike, itíka ya ákotike kepahákapu, koáne ya ákotike yarixákaka,
15 maka itíkapune xâne ákoti koyuhoâti ápeyea váhere ítuke. Yanê'e,
itímakamo koati sasá'iti xe'éxapone Itukó'oviti ákoti óvaku, ákotimaka
ikapíti'ikapu xapa xâne kûrivokoevo, enepohikone ainóvoti ákoti panâpu,
ákotimaka kayúsea kixoku itúkeovo. Yane keuhápu'ikoatihikomo kuteâti
kíxoaku hékerehiko ya vanúke kaúhapu'ikea ovâti ra poké'e. 16 Koeku yéxoki
po'ínuhiko xâne ne inámati ihíkauvoti poréxoti inámapoti apéyeati ákotinemo
hunókoku, itínoemo éyenjovope yaneko káxe aukápapu Kristu, vo'oku itínoe
ákoinoke ko'itukehí ángoe ítukeke Itukó'oviti, koane itínoemaka kutí'inoke
apêti itóponone ne ngóxuna'ixeovo ya ítukeke Itukó'oviti.
17 Yusíkoti óvokeovo indína enepo ngaepékakana, itea enepomo
injakánaneye, kutí koetímo ingó'iparaxoke Itukó'oviti nê'e yoneâti
oúkeke ne inúxoti ímbaraxoake, enepone ngóxunanevo ítukeke kutí'inoke
kivóvotinoe Itukó'oviti. Epó'oxo enepo injakánaneye, elóketimo
ongóvo, koane motóvamaka elókeyea yokóvo. 18 Aélokenoekopo yokóvo.
Ngoánemakamo, kutikokó koetímo ne elókeko vokóvo.

Ha'ínehiko Poûlu

19 Ngúxoa ya xoko Vúnae Jesus ákoyeamo ingáxu'ikenexa
mbahúkinopinoe Timóti, motovâti koúhepekopeamaka inzóneu enjáne
kéyekunoe. 20 Vo'oku ako po'ínu kuteâti isóneu Timóti, ikaná'uxoateoxo
yónea okóvo ne unako kêkunoe. 21 Uhá koeti po'ínuhiko xâne, aínovo
yonóheixoati okóvo ne ítukevo. Ako yána okóvo ne ítuke Kristu Jesus.
22 Koati yexoâtinenoe motó'iyeova kúveovokono ne Timóti, vo'oku
kaha'iné kíxeonu ngoyúhoyea ne inámati ihíkauvoti ítuke Kristu kuteâti
koeku xe'exáti huvó'oxea há'a. 23 Ehá'axomo enja ngixókonokumo, ngúxoa
mbahúkeamo nê'e xepákuke. 24 Ngúxoamaka ya xoko Vúnae ákoyeamo
ánju'ikene mbíhea xepákuke.
25 Itea kóyeane íninjea ngónokea mbahúkopinopinoe Epaforodítu,
mbo'ínu xoko Jesus, nza'ínemaka ya itukétike. Eneponê'e, koati
ivokóponovoti ko'ítukeyea ya ítuke Vúnae. Koatímaka péhoenonu
omínonu hivó'oxinuke ya nóngoneke. 26 Mbahukópatimo vo'oku
inákurukeovopinenoe, koane êno tiveko isóneu vo'oku yeyékoxi
ká'arineyea. 27 Koati kaná'uti enó'iyea kíxoaku aríne. Kalíhanini
ivókeovo vo'ókuke, itea kóseana Itukó'oviti. Haina póhutine nê'e,
itea kóseananumaka, puinónuti yupíheovo ikáxu'iyea ongóvo
eneponi ivakápu. 28 Vo'oku ká'arineyea yanekôyo, íyovoneoxo ongóvo
mbahúkopinopea kó'oyene, maka aélokeneoxo yokóvo neixápa, epó'oxo
maka hákone po'i yónoku inzóneu. 29 Aélokenoe yokóvo simâpi vo'oku
itúkeovo po'inu ûti xoko Vúnae. Xâne kuteâti, koati konokoâti tíyinoe.
30 Kalíhanini ivókeovo vo'oku yupíheovo kóxuna'ixeovo ya ítukeke Kristu.
Yoko usó kóye ivókeovo, motovâti huvó'oxeonu ya nóngoneke, koeku
ákoyea omótova hivó'oxinu, vo'oku ákoyeanoe melíkanu.

Yuho Poûlu koêku ne poe'á kixoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti

3 1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, tumúneke únzexea ra yúndoe, anéyeiko
po'i ânja ngoyúhoinopea: Aélokenoe yokóvo ikéneke Vúnae. Ako
ímanjapu ngáyukopinopi yûnzo kuteâti koeku yunzó'inopi yanekôyoke, vo'oku
kotiú'ikopitinoemo. 2 Neíxipa ne xâne ínzau tamúku, enepohikone ákoti itukapu
kaná'uti ko'itúkeinoti Itukó'oviti. Enepohikonê'e, koati ihíkaxoti xanéhiko
kónokea ápeyea muyókuke hoénaxovope itúkeovo xanena Itukó'oviti, enepone
sirkunsidá kó'iyea, motovâti koíteova Itukó'oviti. 3 Koati utíneoxo apê muyókuke
ne kaná'uti hoénaxovope vitúkeovo xanena Itukó'oviti, uti ihayú'ikoti Itukó'oviti
ya xunákoke Sasá'iti Omíxone. Utímaka koati elokeâti okóvo ne ítukeinovi Kristu
Jesus, vitukoâti víhuinovoke nê'e, ya koêkuni itúkeovo koekúti kuteâti sirkunsidá
kó'iyea ne xâne víhuinovo. 4 Eneponi omotóva itúkeovo koekúti kuteâti sirkunsidá
kó'iyea víhuinovo, mani êno ínzuinovoke. Koêkuti inixoâti yusíkea íhuinovo
koekúti kuteâti, ínapoxo ûndi eneponi akoéneye. 5 Vo'oku oitu koé'iko ngaxéna ike

imbúhikine yara kúveu mêum, sirkunsidá ngoéne, kuteâti nókone ngó'iyea, undi
izaraelíta, undi ámoripono xanéhiko noívokoe Itukó'oviti. Undímaka ámoripono
Mbejámi, po'i iháxakoku njanéna íhae Izarâe. Undímaka koati kaná'uti êbereu
ákoti ánahi. Yane yuínjeovoxo nzókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse,
undi farîzeu. 6 Yane yupíheovo ngahá'ayea ngotíxea nzó'e, koâti vaheréxinoati
índuke ne kutípotihiko Jesus nóvoke, ininjoâti itúkeovo pahukóvotihiko. Yane
mbónea ngixoku indúkeovo, kuteâti páhoenovi ne Ponóvoti Kixovókuti vitúkea ya
yútoeke Muîse, undi koati sasá'iti ákoti motovâti koyúhoyea ápeyea mbahúnevo.
7 Itea enepora uhá koeti íninjone itúkeovo hána'iti itópoinonuke nóvoke, kutí
ngíxoa ákoti itúkovoke kó'oyene koeku énjeane Kristu. 8 Koati yupihóvoti íninjea
ákoyea itúkovoke ne uhá koeti po'ínuhiko koekúti, nonékuke unáko ne énjea
Únaem Kristu Jesus, enepone yupihóvoti anú'ukea unáko ne po'ínuhiko koekúti.
Énomone nguríkopinoa ne uhá koeti ínzuinovoke nóvo, koane kutí ngíxoa
ihomúyoti yupihóvoti kótirinayeokono, motovâti ápeyea Kristu ya njokóyoke,
9 motovâtimaka nzasá'ipea xokóyoke, ákoti itukapu nzasá'iko ínzuinovo ukeâti
indúkea páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti vitúkea, itea itúkeovo nzasá'iko ukeâti
ngúveovo Kristu ne ínzuinovo. Énomone ne sasá'iko ûti ítukeinovike Itukó'oviti
koeku kúveovo uti Kristu. 10 Ngaha'a ungóponea énjea Kristu, koáne ne hána'iti
xunáko exókovoti yaneko exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti. Ngahá'amaka
ngahá'ineyea Kristu koeku véngea kotívetike koekúti, kuteâtimaka vékea Kristu
yanekôyoke, koane íngutipasikeovamaka yaneko ivokóvo kurúhuke. 11 Yane
ya uhá koeti ngixoku ngóxuna'ixeovo, ngúxoa indóponeamo ne yúmo'injovone
ámbepea ya xapákuke kutípoti Jesus, exepúkapea ukópea xapa ivokóvoti.

Kóxuna'ixovo Poûlu ikéneke Kristu

12 Haina ngoêti indóponeane indúkeovo úsotine ikéneke Vúnae ákotine
ovónuku, áko'o indúkeovo ponóvoti ákotine mbahukápu, itea anéyeingo
ngóxuna'ixeovo motovâti indóponea ne ahá'inonu Kristu Jesus, enepone
iháxikinonukemaka nzókea. 13 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, íninjoa âvoyea
indápana nê'e, itea hara ngôe: Nguríkoane ingéneke ne koekútihiko
pihotíne, koêkumaka ixómoyea ngóxuna'ixovo indóponea ne koekútihiko
ovotí'iko ndumúneke. 14 Mbihotíne xoko ânja indóponea, enepone koâti
únati íparaxeonukemo Itukó'oviti, enepone iháxikinonukemaka nzókea
Kristu Jesus. 15 Hukinóvoti ngíxeopinoe: Uhá koeti xapákuke ûti úsotine
ikéneke Kristu, ákotinemaka óvaku, ákoenemakaye isóneu. Itukovo pó'iti
koêku ne iséneu, kóyeanemo koúhapu'ikinopeanoe Itukó'oviti ne nékone
ké'iyi. 16 Yoko kuteâti koeku íhikaxeovike ne ihíkauvoti hókone ûti, vítone
vitúkea tukú koeti kó'oyene, énomoneikopo háka ûti.

Itûkoheovoti ya hókea Kristu

17 Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, hara hekánoe ngixoku indúkeovo. Yapá'akamaka
ne xâne hókeaxo, kuteâti ne neíxone xoko kixoku vitúkeovo, ûndi yoko

Timóti. 18 Vo'oku êno xâne okopâti ne ihíkauvoti koyúhoti ivókinovovi ne
Kristu kuruhúke, enepone víhikaxone. Yoko kali êno ngáyu'ixea yanekôyoke
ngoyúhoinopeanoe koêku, koane ngáyukopinopeakomaka kó'oyene. Koati
kotívetinonu koeku nekôyohiko. Îrihikovo nzo'oûke vo'ókuke. 19 Yoko ya
hunókokuke, koati ipihóponovokutike yonópomo. Poéhane âha kíxeova
hokóhiko, ya koêkuni itúkeovo Itukó'oviti hóko. Enepone koekúti mani teínoke
itúkea, koati énomone itúkohiko éyexovope. Poéhane kixovókuti yara kúveu
mêum yónoheixo isóneu. 20 Kene ûti, hara yónoheixo visóneu xoko koati kaná'uti
poké'exa ûti vanúkeke, úkeakumaka Koitóvoviti, enepone Vúnae Jesus Kristu,
kúxoixoponemaka ûti káyukopeovomo. 21 Énomonemo sa'irí'okopa ne kixeóvovoti
muyo ûti, uti xâne yara kúveu mêum, ya inámati koxe'u ûti, yupihóvotinemo
unáko kuteátine muyo Kristu. Yoko koati apêti xunáko kíxeovinemoye, vo'oku
ápe xunáko natíxea oúkeke uhá koeti koekúti ákoti motovâti okópea.

Ako tôpi enékeake Poûlu ne íhae Filípu

4 1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus ákoti omotóva ongóvo, yupihóvotinemaka
inángurukeova, yákoyenenoeye kuteâti kéyeku kéxuna'ixivo ikéneke
Vúnae. Koati itínoemaka elókeinoke ongóvo, koane itínoemaka ápeinokemo
ímbara xoko Itukó'oviti, enepone kutí koeti koati uhé'ekoti kôroa.
2 Émbemoa ra Évodea yoko Síntike ákoyeane ópoe'ainokoko isóneu koane
kutikokó kó'iyea isóneu ikéneke Vúnae. 3 Émbemopimaka, iti koati kaná'uti
nza'íne ya ítukeke Itukó'oviti, hivó'oxi ra pi'âti mokexa ûti, vo'oku aínovo
koxuná'ixovoti huvó'oxeonu ya itukétike yanekôyoke, koeku ngoyúhoyea ne
inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus. Kuteâti huvó'oxeonu ne Keleménti
yoko po'ínuhiko nza'íne, énomonemaka kíxeaneye huvó'oxeonu ne pi'âti sêno.
Yoko aínopovone apêti îha koyúhopeke Itukó'oviti, enepone yutóxovoku iha
xâne apeínoatine inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.
4 Itíkapunoe xâne ixómoti elôke okóvo ikéneke Vúnae. Aúngopomaka
ngó'iyea: “Aélokenoe yokóvo.”
5 Konókoti iyúseyea kixévoku ya nonékuke uhá koeti xâne itíkivo
kásati omíxone, ákotimaka itikápu húketi ímainevo, vo'oku yé'exopovone
aúkopovope Vúnae. 6 Hako pipokéxinoa iséneu ne koêkuti koekúti, itea
yáma nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti yâha ya orásaum, yepemoâti
koúsexinopi nékone, koêkumaka íkero'ixivo xokóyoke. 7 Yane enepone
hána'iti úhepeko isoneûti ukeâti xoko Itukó'oviti, ákoti itoâti éxea koêku,
énomonemo porexópi ákoyea pepákexapu iséneu ikéneke Kristu Jesus.
8 Tumúneke únzexea ra yúndoe, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hara motokeâti
ímeheixi iséneuke: uhá koeti koati kaná'uti koekúti motovâti koyúhoyeokono
itúkeovo únati, koane uhá koeti ponóvoti yoko sasá'iti koekúti, yoko uhá koeti
uhé'ekoti koekúti inixóneti itúkeovo koati ihayú'iuti. Enepo itukapu koati
únateoxo koane motokeâti iháyu'ikeokono, itúkapu énomone ovóheixo iséneuke.
9 Enepone ihíkauvoti ínzikaxeopikenoe, enepone némoe, koane kémone, yoko

neíxone njokóyoke, énomone héka. Yanê'e, Itukó'oviti ovomô xikóyokenoe, enepone úkeaku uhá koeti úhepeti isoneûti koane asako omixóneti.

Íkoro'ixinova Poûlu ne íhae Filípu

10 Yupíhova elókeyea ongóvo ikéneke Vúnae kó'oyene, vo'oku
tiríxopovonemaka pehúkinonu hivó'oxinuke ya nóngoneke, yéxokovope
kétarakopinu ike xu'íkeneyeane ákoyea péhoenonu. Yoko kóyekune ápeyea
péhoenonu yanekôyoke, itea kali okínoke, akó'oti yoxénenoe hivó'oxinu. 11 Yoko
haina vo'ókuke ápeyea nóngone, kó'inokeneye yunzó'inopi, vo'oku énjo'okovane
ra ngóyeku. Koêkuti ngoêku, ako pepákexapu inzóneu. 12 Énjo'okovane véngea
ne uhá koeti koekúti, yusíkoti itúkeovo ákotike apeínonuti, yusíkoti itúkeovo
unátiyeakuke ngoêku. Uhá koeti koêkuti vékoku ne xâne, véngoane, kuteâti
imandáxovotike koane épekeonuke hímakati. Kúteanemaka ákotike nóngone
koane énotike, aínovone véngoku. 13 Índoa véngea uhá koeti koekúti ya
xunákoke Vúnae, enepone ixómoti koxunákonu. 14 Itea kóyeane íninjea itúkeovo
únati, koeku hivó'oxinu ya tiú'itike koekúti véngoku. 15 Itínoe íhae Filípu,
yéxoanemaka koêku enepo inâ turixóvo koyúhoyeovo ne inámati ihíkauvoti
koyúhoti koeku Jesus xepákukenoe, yaneko imbúhikopeaku Masêdonea.
Yéxoanoe ákoyea po'i êgereja huvo'óxonuti ya nóngoneke, ákoti itukapu itínoe.
16 Muhíkova ovo'íngo ya Tesálonika, ápenoe péhoenonu. Yoko haina póhuti pîho
ne kali púyaenovonuke yokóvo ya nóngoneke, itea kéyukoanoe ne péhoenonu.
17 Yoko haina ngónokea ngo'íparayea yonó'oxo inzóneu, itea hara ngahá'a
noínjea kurí'uxeovomo yehópo xoko Itukó'oviti vo'ókuke ra hivó'oxinuke.
18 Namúngoane ne uhá koeti péhoenonu. Kalíhani ákoyea iyónoangu ne
po'ínu. Usó kixínenoa ne nóngone yane péhoenonu xoko Epaforodítu. Yoko
enepora púyaenovonunoe yokóvo, kutí kôe úheti ihopúneti itopónoti Itukó'oviti,
kuteâtimaka koeku hó'openo oró'oeti íparaxokonoke Itukó'oviti. Yoko ínixea
Itukó'oviti unáko nê'e, koane úhepetinoamaka isóneu. 19 Uhá koeti koêkuti
nékone, kousókinopeatinoemo Únaem Itukó'oviti. Vo'oku koati ákoti hunókoku
ne únatinoe koekúti, yupihóvoti itúkeovo ihayú'iuti, évekinopeakunoe ya xoko
Kristu Jesus. 20 Itukapu Itukó'oviti, Ha'a ûti, ihayú'ikakana ya uhá koeti káxe
ákoti hunókoku. Ákoyeneye.

Hunókoku yútoe Poûlu

21 Yúnzoiko póhutihiko kasása'iupo Kristu Jesus yâko. Enepora po'inu
ûti xoko Jesus njokóyoke, yúhoikopinoemaka. 22 Kúteanemaka koêku ne
uhá koeti kasása'iupo Jesus yâyeke, yúhoikopinoemaka, ínapoxo ne po'inu
ûti xoko Vúnae ko'ítuketi ya óvokuke koati payásoti nâti, enepone Sêza.
23 Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

KOLÓSENSI

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Kolósu

Enepone kutípotihiko Jesus yane imokóvokuti ya pítivokona Kolósu, yónoku ra yútoe Poûlu, ápe inixoâti itúkeovo Épafara itukóvo ne inúxoti ominoâti ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus. Koeku óvea ika'ákovokutike ne Poûlu, eyékoxo koêku ne hokoti Jesus íhae Kolósu ápeyea xâne xapákuke ihíkaxoti ihíkauvoti ákoti itukapu ukeâti xoko Itukó'oviti. Énomone kutí'inoke yutoxínoati Poûlu neko íhae Kolósu. Koati topikeâti tumúne neko xâne ákoti akaná'u ihíkauvoti íhikaxone. Ixíko'okoahikomaka Poûlu ne íhae Kolósu títiu kóyeyea kúveovo Jesus, kuteâtimaka íhikaxoake Épafara inúxotike, vo'oku poéhane Jesus motovâ koíteovo xâne, yoko poéhanemaka motovâ kotúyopea pahunévoti. Éxokoamaka inámapeaxo kixoku itúkeovo ne xâne hokópotine Kristu, koane iyúseyea itúkeovohiko xanena Itukó'oviti koeku ákoyea omótovokoko okóvo.

Turi yútoe

1 1 Yundóxinopinoe, undi Poûlu, undi ápostulu, páhoe Kristu Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteâtimaka ahá'inonu Itukó'oviti indúkea. Anéyemaka njokóyoke ne Timóti, po'inu ûti xoko Jesus.
2 Pahúkinopeanoe ûti ra koyuhópeti, itínoe ovoti pítivokonake Kolósu, itínoe po'inu ûti xoko Kristu yainóvoti kasása'iupo, koane koati kivovâti.
Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yóvoheixonoe, koane úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Itúkinoa orásaum Poûlu ne íhae Kolósu

3 Uhá koeti vitukínopinoe orásaum, kóyekune víkoro'ixinovopi xoko Itukó'oviti, Ha'a Vúnae Jesus Kristu, 4 ukeátine inâ veyekóxopinoe kívivo Kristu Jesus, koánemaka vo'oku ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti. 5 Ké'inokeneye, vo'ókuke ne hána'iti kíxoixone yéxone koúsokeovomo, enepone koúnaenopi Itukó'oviti vanúkeke. Yoko kémoanenoe koêku nê'e yanekôyoke inâ koyuhóvo xepákukenoe ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, enepone inámati ihíkauvoti omínovike Jesus. 6 Enepone

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ihíkauvoti itopónopitinenoe, ukóponenemaka xapa uhá koeti po'ínuhiko
xâne yara kúveu mêum, koane êno êho xapákukehiko, kuteâtimaka ápeyea
xepákukenoe ukeâti inâ kemôa, enepo inâ yexôa kaná'uko ne hána'iti seánakovi
Itukó'oviti. 7 Yoko énomone ne íhikaxeopike Épafara, ha'ine ûti ya ítukeke
Itukó'oviti ákoti omotóva vokóvo, enepone koati kuvovóneti koane yuixóvoti
ko'ítukeino Kristu xepákukenoe. 8 Énomonemaka koyuhó'inovi ákoyea
omótovovi yokóvo vo'ókuke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koépitinoe.
9 Koeku kó'iyeaneye, énomone kutí'ino vitukínopitinoe orásaum. Ukeátine
inâ veyekóxopinoe, ako vâka vépeminopi Itukó'oviti poréxeopinoe hána'iti
isoneûti ukeâti ya xokóyoke. Vépemoamaka poréxeopinoemo yéxi kixeku péni
iséneu ya uhá koeti koekúti, motovâti uha-uhá kíxi yéxi ahá'inopi. 10 Yanê'e,
enepone kixeku itíkivo, hokoâtimo nókone kó'iyea ne xâne kutipoâti ne
Vúnae, koane inixoâtimo Vúnae unáko ne kíxeaku héki ya uhá koeti koekúti.
Keukóponovotinoemakamo ya itíki uhá koeti kó'iyeovoku únati koekúti, koane
yukopónotinoemakamo yéxi Itukó'oviti. 11 Vépeminopimaka kéxuna'ixivomo
ya uhá koeti xunakóti, enepone êno ihayú'iuti xunakóti íhae xoko Itukó'oviti,
maka hákone kemuyá'iko iséneu ikéneke, koane íteanemaka ne uhá koeti
koekúti, ákoti iméxapa, xaneâtimaka elókeyea yokóvo, 12 koêkumaka
íkero'ixivo xoko Ha'a ûti íhae vanúke, enepone imótokenaxopitinoe nemúkopi
koúnaenopi vanúkeke. Énomone ne ikó'iparaxokemo kasása'iupohiko
yonópotimo natíxokuke uhapú'itike. 13 Koítovovi Itukó'oviti ya xunako
pahunévoti yane kúxoti vóvoheixoku hahákutike, koane íseopovi natíxokuke
Xe'éxa, enepone ákoti omotóva okóvo. 14 Yoko koati énomone koitóvovi ne
Xe'exa Itukó'oviti, kotuyôpinoveati ne pahúnevo ûti.

Kixóvoku Kristu yoko ítuke

15 Enepone Itukó'oviti, ako inixoâti itea heru-herú kíxea Kristu ne kixóvoku,
epó'oxo tumúneke ápepe ne uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, ápene ne
Kristu. 16 Koati énomone évekoa Itukó'oviti koúsokea uhá koeti koekúti apêti
inâ itukôa Itukó'oviti, enepone koekútihiko ya vanúke koánemaka poké'eke,
yusíkoti ínixeokono áko'o ákoyea inixoâti, yusíkotimaka itúkeovo koati
payásotihiko ánju pahúkoti vanúkeke, áko'o po'ínuhiko teyonéti xapákuke ya
koêkuti pahúkoku, áko'o uhá koeti koêkuti po'ínu payásoti yoko tutíye apêti ya
xapákuke, aínovomaka ítuke vo'u Xe'exa Itukó'oviti, epó'oxo itúkinokonokehiko
uhá koêti nekôyo motovâti itúkeovo ikó'itukeu Xe'exa Itukó'oviti. 17 Tumúneke
ápeyea uhá koeti po'ínuhiko koekúti, ápene ne Xe'exa Itukó'oviti. Epó'oxo koati
énomonemaka ákoino itáhinea uhá koeti koekúti apêti. 18 Énomonemaka itukóvo
tuti uhá koeti kutipoâti, enepohikone póhutipone ikéneke kuteâti koeku koxe'úti,
koeku itúkeovo Kristu kotútihiko. Koati Kristu itukóvomaka úkeaku uhá koeti
koekúti. Koati turíxeovokumaka exépukopea ukópea xapa ivokóvoti nê'e,
motovâti itúkeovo énomone payasô ya uhá koêti. 19 Xoko Kristu ápeyeamaka
ne uhá koeti itípanevo koane úhe'ene Itukó'oviti. Yoko ínixoa Itukó'oviti unáko

kó'iyeaneye. 20 Yaneko ovokóvo itina Xe'éxa ya kuruhúke, uké'exopinovea
Itukó'oviti ne ákoyea malí'akapa ûti vo'oku pahúnevo ûti. Koane vo'ókukemaka
ítukeinovi Xe'éxa, míhe'okinoane Itukó'oviti oxéne aúkopeovo xokóyoke ne uhá
koeti koekúti, koêkuti óvohikoku ya poké'e koánemaka ya vanúkeke.
21 Itínoemaka haxakeôvoti Itukó'oviti yanekôyoke, koane yokopâti ya
iséneuke vo'oku váhere kixeku itíkivo. 22 Itea kó'oyene uké'exopinopeanenoe
Itukó'oviti ne hexákivoa. Uké'exopinopeanenoe ya muyókuke Xe'éxa yaneko
ikútipasikoponovovi, uti xâne, enepo ivokóvo kuruhúke motovâti itíkopivo
xâne koati sasá'iti nonékuke, ákoti óvaku kopíti'iyea, ákotimaka évekinokonoku
emó'uinokono ápeyea ítuke ákoti aunáti. 23 Yoko koati énomone kénenoeye
itukapu koati kaná'uti ípihi tumúne ne kívivo Vúnae ákoti yaukápapu ikíni,
ákotimaka kurí ixêa ne hána'iti kíxoixone, yéxone koúsokeovomo, enepone
koyuhóvoti yane inámati ihíkauvoti omínovike Jesus, kémone yanekôyoke,
koane koyuhóvotinemaka xapákuke uhá koeti xâne yara kúveu mêum. Yoko
énomonemaka pahúkonu Itukó'oviti ngoyúhoyea xapa xâne, undi Poûlu.

Koêku ne ítuke Poûlu páhoenoa Itukó'oviti itúkea

24 Kó'oyene hane indúko elókeko ongóvo ngoítoponeovo kotíveti koeku
ngoyúhoinopinenoe emo'u Itukó'oviti. Enepone tiú'iti koekúti yonoti oúkeke
Kristu yanekôyo, kutí'inoke ukopónoti ikéneke Vúnae ne kutipoâtihiko,
enepohikone kutí koeti muyo Kristu koeku itúkeovo énomone kotútihiko,
koati tumúne yóno ngoúsokea ya ngoxé'uke koekúti kuteâti. Énomone ne
koekútihiko ndumúneiko, nókone koúsokeovo ve'ókukenoe. 25 Koati vo'ókuke ne
kutípotihiko Kristu pahúkinonu Itukó'oviti indúkeovo ovóxe xapákuke, motovâti
nzuvó'oxeahiko ukóponea ikéneke, koane heú ngíxea ngoúhapu'ikinoahiko
emo'u Itukó'oviti. 26 Enepone ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti ákoti
kauhápu'ikinakana ne xanéhiko mekúke, koúhapu'ikinoane Itukó'oviti ne
kasása'iupo koeku kó'oyene. 27 Énomonehiko kahá'a koúhapu'ikinoa Itukó'oviti
hána'iko ne ihíkauvoti ákoti exákana mekúke, kaha'aînoati éxeahiko itúkeovo
koati êno hána'iti koekúti motokeâti iháyu'ikeokono ne koúhapu'iune kó'oyene
xapákuke uhá koeti kó'iyeovoku xâne. Yoko enepone koúhapu'iune, énomone
ne ovo'ó kó'iyeopi Kristu, kutí'inoke apêti koati hána'iti kíxoixonenoe xoko
Itukó'oviti, yéxone koúsokeovomo. Énomone ne itíkivomo êno hána'iti ihayú'iuti
ya xoko Kristu. 28 Koati énomone koyúho ûti xapa xâne ne Kristu. Í'ixiko'o
kíxoixo uti uhá koeti xâne, koane heú kíxoa ûti víhikaxea xanéhiko uhá koeti
koêku ra exóneti íhae xoko Itukó'oviti, motovâti vísimea uhá koêti nonékuke
Itukó'oviti koane motovâtimaka usó'iyeahiko ikéneke Kristu, ákotinemaka
óvakuhiko. 29 Énomonemaka ivóngopoinovo ngo'ítukeino Kristu. Koati
ngoxuná'ixovoteoxo, ingo'ítukexoati ne uhá koeti xunakóti pónenu Kristu,
enepone hána'iti xunáko ko'ítuketi njokóyoke.

2 1 Ngahá'ainopinoe yéxi yupíheovo ngóxuna'ixeovo ítukeke Itukó'oviti
ve'ókukenoe, koane vo'ókuke ne íhae Laudíseya, koánemaka vo'oku

uhá koeti po'ínuhiko ûti xoko Vúnae âvoti noíxeonuku. 2 Ngixínoakeneye,
ngoxuná'ixovoti itukétike maka áxunane iséneu ikéneke Vúnae, koáne
maka yópoehapoanenoe ikéneke koeku ákoyea omótovokoko yokóvo,
koane yupíhapunemaka unako kêku ikéneke Vúnae vo'oku heu-heú kíxi
yéxi koêku ne kaná'uti kixovókuti hékone. Yane yexoâtinoemo heú koeti
koêku ne hána'iti ihíkauvoti ákoti exákana mekúke koúhapu'iunovine
Itukó'oviti. Yoko énomone ne koyúhoti koeku Kristu. 3 Enepone uhá koeti
exóneti koáne ne isoneûti kouhápu'ikoati koêku ne kaná'uti kixovókuti
íhae xoko Itukó'oviti, enepone kutí koeti êno únatinoe koekúti he'onóneti
opékuke poké'e, poéhane xoko Kristu motó'iyeova éxeokono.
4 Kó'inokeneye ne yunzó'inopinoe maka hákone íto kátavokeopinoe
ne xâne ahúkoti koyúhoyea ihíkauvoti ákoti akaná'u. 5 Vo'oku upánini
ángo'o xepákukenoe, itea hanekóxo inzóneu xepákuke. Kutí koe ambêti
ya xepákuke, koane elóke ongóvo noínjea kutikokó ké'iyi ikéneke Vúnae,
koane títiu kéyeyi ya kívivo Kristu.

Kahá'ainoa Poûlu ne íhae Kolósu unako koêku ikéneke Kristu

6 Kuteâti kixeku kívivo Kristu Jesus Vúnae inâ hekopâ, énomonemaka
ákoeneye kívivoa ya uhá koeti kixeku itíkivo. 7 Koati Kristu yokópoeheve.
Itúkapumaka énomone kutí'inoke yukopónoti koeku kívivoa. Átiu'i héki kuteâti
íhikexikono, koane itíkapumaka xâne ixómoti ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti.
8 Yokóhiyanavo maka hákone itekóno ya isoneûtihiko aúpu'ikenati, enepone
hokoti kixoku ko'ísoneuyea xanéhiko yara kúveu mêum, koáne ne po'i
kixoku itúkeovo xanéhiko ukeâti xoko oxúnoekene, enepone koati kúxotihiko
kixovókuti hokonéti ukeátinekene ákoti itukapu ukeâti xoko Kristu. 9 Yoko
enepone uhá koeti itípanevo koane úhe'ene Itukó'oviti, ápemaka xoko Kristu
yaneko ikútipasikoponovovi, uti xâne yara kúveu mêum. 10 Epó'oxo ápenemaka
xikóyokenoe uhá koêti nê'e, kuteâti koeku ápeyea xoko Kristu. Koati Kristu payasô
ya uhá koeti koati payásotihiko pahúkoti vanúkeke, koáne ya koêkuti po'ínuhiko
tutíye ákoti inixákana, koêkuti pahúkoku vanúkeke, áko'o híyeu vanúke.
11 Koeku kitípi Kristu, itínenoemaka koati kaná'uti sirkunsidá koêti. Kene
ne sirkunsidá ké'iyinoe, haina kixovókuti ítuke vo'u xâne yara poké'e, itea
koati vo'ókuke uké'exopinopea Kristu ne kúxoti kixeku itíkivo, yaneko
ivokínovovi, itukínopeati ne koati kaná'uti sirkunsidá ké'iyi, enepone
kaná'uti hoénaxovope itíkivo xanéna. 12 Koáhati itínoe kutí koeti xané kixoti
Kristu ekóxeokono yaneko yahíkovo iháke, koane kutí koetímaka xané
kixepoâti exépukopea ukópea xapa ivokóvoti ya koeku kívivoxo Itukó'oviti,
ihínovatimaka ne hána'iti xunáko, enepone koexépukopoti Jesus ukópea
xapa ivokóvoti. 13 Koati itínoe kutí koeti ivokóvoti nonékuke Itukó'oviti
yaneko avô'o katuyâpa ne pahúnevo, itea ikó'inamakopopinenoe Itukó'oviti
kuteâtimaka kíxoaku koéxepukopea ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. Yane
kotúyopinovi uhá koeti pahúnevo ûti. 14 Veyópovimaka Itukó'oviti ya opékuke

xunáko ne yutoéti kouhápu'ikoti vitúkeovo xâne pahukóvoti, enepone
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, yutóxovoku ákoti yumaxápu páhoenokono
ûti vitúkea, koyúhotimaka motókeyea ipíhoponeokono ne xâne ákoti heú ixâ
itúkea. Heu-heú kíxoa Itukó'oviti uké'exopinovea xunáko nê'e. Kutí kíxoa
ixupáxoati kuruhúke. 15 Énomone yanekôyo ya kuruhúke, ítoa Kristu ne koati
payásotihiko pahúkoti ákoti inixákana híyeu vanúke, enepone ovóxehiko
Satánae yoko po'ínuhiko tutíye xapákuke, koêkuti pahúkokuhiko. Énomone
yanekôyoke, uké'exopea Kristu xunáko nekôyohiko, koane nonékuke uhá
koeti, koúhapu'ikoa Kristu itúkeovohiko kóteyokone ákotine xunáko voúkeke.

Kixovókuti ákoti itópoinoke xâne, po'i kó'iyeovoku ho'étihiko

16 Hákoikopo sikêa ápeyea xâne kopoé'akoti iséneu koyúhoti itíkivo
pahukóvoti vo'oku koekúti kuteâti nikokónoti mahi ákoti parexákana
níkeokono, ákoʼo itukovo vo'oku koêkuti kó'iyeovoku ekâti. Kúteanemaka
koêku itukovo vo'oku káxehiko mahi teyonéti, koane vo'oku po'ínuhiko
kaxena ayuíti, kuteâti áyui inámati kohê, koánemaka vo'oku sâputu, káxe
ínixonehikomaka kónokea téyeokono sasá'iko. 17 Vo'oku uhá koeti hó'e xâne
mekúke kuteâti, aínovo kixo'êkinoveati ne koati kaná'uti kixovókuti simóvotine
kaxéna yara koeku kó'oyene, enepone koekúti kousókovotine ya xoko Kristu.
18 Hákomaka sikêa ápeyea xâne koyúhoti itíkivo pahukóvoti, ikútixapovoti
sasá'iti ya itíke, ikútixapovotihikomaka koati ikalîhuxopovoti nonékuke
Itukó'oviti kuteati mani nókone kó'iyea ya koeku ákoyea mapíkapu ponó kó'iyea
xoko Itukó'oviti, itea itúkeovo xoko ánjuhiko vekínoa. Mahi apêti éxokoake
Itukó'oviti kó'inokeneye kixoku hókea, itea koati kapayásokopovoti nekôyohiko
yoko aínovo isoneú kíxone ne itúkohiko. Kene haina isoneûti ukeâti xoko
Itukó'oviti. 19 Kó'inokeneye isóneuhiko, koati haxá koyeâtihiko Kristu mani
tûti. Yoko koati xoko tuti ûti úkea ne xunakóti yonoâti ne uhá koeti muyo ûti
vekotíya xoko kuso ûti yoko ekéyokoku ne póhutihiko iháxakexoku, kutí'inoke
koukóponovoti muyo ûti. Yoko énomonemaka kuteâti koeku ûti xoko Kristu,
uti kutipoâti, uti kutí koeti mûyo koeku itúkeovo énomone kotúti ûti, kutí'inoke
koukóponovoti ûti ikéne, kuteâti isóneunovi Itukó'oviti.

Uti xâne inámapoti ikéneke Kristu, inámapotimaka kixoku itúkeovo

20 Itukovo koati kaná'uti kutí kó'iyea ivekóvoti yaneko ivokínovovi Kristu,
ákoneikopo xunáko xikóyoke ne kúxotihiko kixovókuti hó'e xâne mekúke.
Ná'ikopo koeti kitípasino xanéhiko yara kúveu mêum hekoâtimaka ne
kixovókuti hókonehiko? 21 Énomone ne ákoti tôpi ípikone xâne kuteâti koekúti
pikonéti yúho'ixeokono koane níkeokono simóya sipókeokono. 22 Enepone
pikonéti kuteâti, aínovo koekúti uke'é koêti enepo iko'ítukexokono. Koati
ainóvoti ihíkauvoti isoneú kíxone xâne koyuhókonoti xapa xâne kónokea
itúkeokono. 23 Enepora koekútihiko, kaná'uti kutí kó'iyea hókone xâne koati
ko'éxoneti koane koati yuixóvotimaka hókea hó'e. Kutí koémaka hókone xâne

éxoti ikálihuxopeovo nonékuke Itukó'oviti, ákotihikomaka iyuhíxapapu yane koekúti ípikokonoke itúkea, itea ako itópoinoake ne koekútihiko, vo'oku ako xunáko huvó'oxea sayá'ikopeovo itúkea váhere úhepune mûyo.

3 1 Koeku kutí kó'iyea xané kixépotine Kristu exépukopea ukópea xapa ivokóvoti, itúkapuikopo koekútihiko ovoti vanúkeke ke'ísoneupone, kixovókutihiko íhae xoko Kristu yane óvoku ivátakea éxopeke Itukó'oviti, ivátakoku koati kapáyasokone Itukó'oviti. 2 Itúkapu énomone yónoheixo iséneu ne kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti vanúkeke, kene hako itukóvo kixovókutihiko íhae yâye yara poké'e yónoheixo iséneu. 3 Vo'oku nonékuke ne kúxoti kixeku itíkivo, kutí koe ivekóvoti, koeku ákoyeane xunáko xikóyoke. Enepone koati kaná'uti inémapi, hane óvo xoko Kristu xoko ákoyeaku ínixa xâne yara poké'e, koánemaka xoko Itukó'oviti. 4 Koeku itúkeovo xoko Kristu vóvoheixo koeku vinámapea ikéneke, enepo exákapapane Kristu ne xanéhiko yara poké'e, kaha'iné kixepoâtinoemakamo ya itúkeovo hána'iti ihayú'iuti.

Nókone kó'iyea ûti koeku ápeyea inámati vápeyea ikéneke Itukó'oviti

5 Kiríkapaneikopo ne kúxoti kixeku itíkivo, enepone ákoyea seyá'ikapipa ne úhepune miûyo vo'oku ixómoyea keha'a sêno, koáne ne iképiti'ikivo itíkoti po'i váhere koekúti kuteâti ákoyea asása'i. Kúteanemaka ne sikovó ké'iyi ya isoneûti kuteâti, perexoâti itúkeovo énomone exô kêku, yóko'o ne ákoyea ítea seyá'ikopivo koeku itúkeovo énomone ixomo yónoheixo ne iséneu. Kúteanemaka koêku ne kehá'ayi itíki váhere yâha itíki, koáne ne ixómoyea íyekovo ítukevo po'ínuhiko xâne. Vo'oku enepone xâne ixómoti iyókovo ítukevo po'ínuhiko xâne, koati koekútihiko yuíxovo ya koêkuni itúkeovo Itukó'oviti hóko. 6 Yoko koati vo'oku koekútihiko kuteâti ipíhopoinoakemo Itukó'oviti ne xâne koetíneye ítuke, enepohikone ákoti itukâ ne páhoenovi vitúkea. 7 Yoko koati énomonemaka kénenoeye yanekôyoke.

8 Itea kó'oyene, kiríkapa ne uhá koeti koekúti kuteâti ne ipíhonevo, koane kotú'iyea itíne. Kúteanemaka koêku ne váherexea ítikeino po'ínu xâne, yoko ihéki, koánemaka keyúhoyi koekúti ákoti aunáti, kuteâti koyúhoyea xâne ákoti téyapana enepo koyûho. 9 Hákonemaka simikíkixinokoko. Koáhati kirikópotine kúxoti kixévoku, xaneâti ne váhere kixeku itíkivo kuteâti koeku xâne kuríkoti kopití'iti ípovo. 10 Koane itikópatine ne inámati ípevo. Énomone ne inámati kixeku itíkivo ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone ixómoti iko'ínamakopo iséneu ikéneke, motovâti yukóponi itíkivo kuteátine kixoku itúkeovo. Yane yukopónoteoxomo yéxi Itukó'oviti. 11 Koeku kó'iyeaneye ûti ikéneke, ákone poé'aku jûdeu yane ákoti itukapu jûdeu. Kúteanemaka koeku xâne sirkunsidá koêti yane ákoti sirkunsidá akôe, yoko xâne ákoti íhikauvo yane kuteâti xâne íhaehiko hôi, koane akaúti yane ákoti itukápa. Vo'oku poéhane Kristu itukóvo koati hána'iti nokonéti, yoko énomonemaka ovo'ó kôa ne uhá koeti kutipoâti.

12 Itínoe noívokoe Itukó'oviti koane kasása'iuponemaka, ákotimaka omotóva okóvo Itukó'oviti, kutí íxeakopo itíkoti inámati ípevo ne

késeanayi po'ínuhiko xâne, koane itíkivonoe itípakovoti yoko ákoti
kapayásakinapukoko. Énomonemaka yákoeneye itíkivo xâne itúpa'ikoti
koane ákotimaka ímauvo. 13 Konókoti íti uhá koeti kixóvoku po'ínuhiko ûti
ákoti imeíkinapukoko. Hákomaka iméheixoa iséneuke áva yévotikoke po'inu
ûti. Kuteâti kixópiku Itukó'oviti enepo kotuyôpo pehúnevo, énomonemaka
íxekakanoe késeanayikoko. 14 Yoko enepone koati nékone ké'iyi ya uhá
koêti, énomone ne ákoyea omótovokoko yokóvo, vo'oku énomone porexó'ovi
poéhapeaneoxo ûti ikéneke Kristu ákoti vihaxákexeakaka. 15 Itúkapu kásati
isoneûti ákoti pepakéxapu ukeâti xoko Kristu exô kêku ya uhá koeti koekúti.
Yoko koati énomone iháxikinopi Itukó'oviti motovâti itíkivonoe póhutipone
ikéneke, kuteâti koeku póhuti koxe'úti, koeku itúkeovo Kristu kotúti ûti.
Koane itíkapunoemaka xâne ixómoti ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti. 16 Uha-uhá
ákoe iséneuke ne íhikaxopike Kristu. Íhikexikaka koane yenékikakamaka
vinoâtinoe ne uhá koeti exóneti íhae xoko Itukó'oviti. Ihéyu'ikamaka
Itukó'oviti, imekó'ikoati ya sâramu, koáne ya akenéti kahaná'ikeati îha,
koánemaka ya po'ínuhiko akenéti koyúhoti kixóvoku Vúnae. Koane
itíkapunoemaka xâne ixómoti ikoró'ixinova. 17 Yoko uhá koeti ítike, yusíkoti
itúkeovo ya keyúhoyi, áko'o ya kixeku itíkivo, itíka ya iháke Vúnae Jesus.
Koáne ya ihákemaka íkera'ixinapu Itukó'oviti, Ha'a ûti.

Nókone kó'iyea ne hóyeno yoko yêno hokoti Jesus

18 Itínoe ko'ímati, hako kepayásokinovo îme itea tíya, vo'oku koati
énomone ne nékone ké'iyi ikéneke Vúnae.
19 Kene itínoe koyénoti, hako motovâ yokóvo ne yîno. Hákomaka aina
kíxea.
20 Kene itínoe kalivôno, yakútipo yá'a yoko yêno ya uhá koeti koekúti,
vo'oku ínixoa Itukó'oviti unátiyea nê'e.
21 Kene itínoe koxe'éxati, hako imeíkoa ne xi'íxaxapa mará'inamo
képae'aki isóneu.
22 Itínoe ahinoêti, itíka uhá koêti ne páhoenopi pétarauxa itíki. Hako
poehâne koeku komomó kíxoixeopi kéyuseyi ke'ítukeyi, keha'âti ápeyea
xâne ihayú'ikopiti, itea itíka ya ponóvotike iséneu, vo'oku itíkivo teyoti
Vúnae Jesus. 23 Uhá koeti koêkuti ítike, heru'ó íxea yomíxone itíki,
yexókovoti itúkeovo Vúnae peníno ke'ítukeyi, kene haina pohúneti
xâne ke'ítukeino, 24 yexoâtimaka ápeyeamo némoepo xoko Vúnae,
kaúnaepinopinoe, vo'oku koati Vúnae Kristu ke'ítukeino. 25 Enepone
xâne itúkoti váhere, koati váheremakamo ne námoepo, ésa'ipo ne váhere
ítuke. Yoko ákomo ápahuina xâne pó'iti kixókonoku, vo'oku ako payásoti
nonékuke Itukó'oviti, kutíkokone ne uhá koeti xâne nonékuke.

4 1 Itínoe pataraûxati, konókoti póneovo kíxeaku ne yahínoe ákoti
yaupú'ika, yexoâti ápeyeamaka Yúnae vanúkeke, éxoti uhá koeti
koekúti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Po'i enékeake Poûlu ne íhae Kolósu

2 Hako kurí kixe itíki orásaum. Hákomaka kutí kê imokoo koyêti,
itea konókoti iyúkeovo ne iséneu, koane íkera'ixapu xoko Itukó'oviti.
3 Yépeminavimaka Itukó'oviti, maka míhe'akinavine voxéne koyúhoyea
ûti xapa xâne ne ihíkauvoti koyúhoti koeku Kristu, enepone ákoti exákana
mekúke kouhápu'ikovotine kó'oyene. Yoko vo'oku ngoyúhoyea nê'e,
énomone ingá'akinovo. 4 Yépeminavimaka ya orásaum, maka énjanemo
ngíxoaku ngoúhapu'ikea ra ihíkauvoti, kuteâti nóngone indúkea.
5 Itíkapu xâne éxoti pónea kixoku itúkeovo nonékuke xâne ákoti
itukapu po'ínu ûti xoko Kristu. Itíkapumaka xâne éxoti ikó'itukexea
kaxéna ákoti eváka. 6 Ya uhá koeti keyúhoyiku, hane ákoeneye itípanevo
yiûho, kuteâti nikokónoti koati mbiú koeti yukína. Koeku kó'iyeaneye,
yéxotimo kixeku yimópi uhá koeti epemó'ikopiti.

Koeku Tíkiku yoko Ónezimu

7 Enepora ngóyeku yâyeke, uhá kixinópeatimo koyúhopea ne Tíkiku,
po'inu ûti xoko Jesus. Enepora hóyeno, koati ákoti omotóva ongóvo,
nza'ínemaka ya ítukeke Itukó'oviti, epó'oxo koati kuvovóneti, yuixóvoti
ko'ítukeino Vúnae. 8 Mbahukínopeatinemo, maka okóyuhoinopeanenoe
ra uhá koeti kóyeku ûti yâye, motovâtimo úhepepea iséneu.
9 Mbahukoâtimakamo ne Ónezimu xané'iyea. Eneponê'e, koati mbo'ínu
xoko Jesus íhae xepákukenoe. Ako omótova ongóvo, koane koati
kuvovóneti ítukeke Vúnae. Énomonehikomo koyuhó'inopeanoe ra uhá
koeti kóyeku ûti.

Hunókoku yuho Poûlu

10 Yúhoikopinoe ra Aristáku, nza'íne ingá'akeovo. Yúhoikopimaka ne
Márku, enepone prímuna Mbaranâbe. Yoko nemúkoanenoe ne yuhó'inopi
ûti vo'ókuke, vepemópi kétaraki enepo simapínoe. 11 Yúhoikopinoemaka
ne Njozûe iháxonetimaka Njústu. Enepohikora mopo'âti, poéhane itukóvo
iyénonjapa jûdeu huvo'óxonuti ngoúkoponea ne natíxea Itukó'oviti xapa
xâne. Yoko yupíhovahiko huvó'oxeonu.
12 Pahúkinopinoemaka yûho inákurukeovopi ne Épafara, enepone íhae
xepákuke, ovóxemaka Kristu Jesus. Enepone hóyeno, koati yupihóvoti
kóxuna'ixeovo épemo'ixinopinoe Itukó'oviti. Ako âka itúkinopinoe
orásaum, kaha'aînopiti itíkivomo xâne úsotine, ákotinemaka óvaku ikéneke
Vúnae, koane itíkivonoemo xâne kousókoti uhá koeti ahá'inoa Itukó'oviti.
13 Eneponê'e, koati ngoyuhó'inopeatinenoe yupíheovo kóxuna'ixeovo ya
itukétike, kaha'aînopitinoe unako kêku ikéneke Vúnae. Kúteanemaka
ahá'ino íhaehiko Laudíseya yoko íhaemaka Yerápoli. 14 Yúhoikopinoemaka
ne Lúka, enepone ndútu ákoti omotóva vokóvo, koánemaka Ndéma.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

15 Yúnzoikoamaka ne po'ínuhiko ûti xoko Vúnae íhae Laudíseya,
koánemaka ne Nífa, yóko'omaka ne po'ínuhiko ûti ikéneke Vúnae
ho'uxínovoti ítuke Vúnae ya óvokuke. 16 Enepo yihaíkapane ra koyuhópeti
mbáhoenopinoe, pehúkamakamo yúhoikeovo ya imókovokuke íhaehiko
Laudíseya. Koánemaka ne yúndoe mbáhoeno íhaehiko Laudíseya,
mbahúkoamaka yúhoikeovo xepákukenoe. 17 "Yíxapa itíki ne itukéti
némoe xoko Vúnae, maka keúsakane" íxinenamo ne Ákipu.

Íkopovope yútoe Poûlu

18 Enepora yúndoe, íngopeovopikenoe, koati yútoe vô'um, undi Poûlu.
Puyákapununoe yokóvo koeku itúkeovo ika'ákovokutike óvom. Itúkapu
hána'itike seánakopi Vúnae yóvoheixonoe.

Hunókokune.

1 TESALONÍSENSI

Inúxoti yutóxinoa Poûlu ne kutípoti Jesus íhae Tesálonika

Enepohikone kutípoti Jesus ya Tesálonika, aínovo eho evo Poûlu yaneko koyuhópoinoahiko emo'u Itukó'oviti. Êno xâne íhae Tesálonika kutipeâti emó'u, itea ápemaka jûdeuhiko ákoti akutípo Jesus okópoti Poûlu, kaha'âtihikomaka koépekea. Yane kohó'ine ne Poûlu yoko Síla ya Mbêreya, itea kóyeane píhea jûdeuhiko íhae Tesálonika íkoitoponeahiko kotíveti xoko yonópoku evo Poûlu kohó'iyea. Yokómomapihi ne Átu 17.1-13. Ikénepoke, koeku óvea ne Poûlu ya Koríntu, omínoa Timóti eyekoûti, kóyekuhiko neko hokoti Jesus ya Tesálonika.

Yane yutóxinoahiko Poûlu, etó'okoatihiko yupíheovo elókeyea okóvo vo'oku eyékoxea ixómoyea kóxuna'ixovohiko ikéneke Itukó'oviti. Enékoahikomaka ákoyea kamúya'ika isóneu ikéneke Itukó'oviti. Koúhepekeamaka Poûlu isóneuhiko neko ikaxú'iti okóvo, vo'oku iyéno ivokóvotine, kutípotihiko Jesus. Koyúhoinoa Poûlu itúkeovo hána'iti kúxone ûti ne aúkopovope Jesus Kristu. Ixíko'okoamaka ákoyea kurí ixa kúveovo Itukó'oviti, vo'oku iháxikeovi Itukó'oviti ya hána'iti seánakovike vópeamo xokóyoke koeku kutípea ûti Jesus Kristu. Kene haina ihaxíkinoviti vonópea ipihóponovokutike.

---

1 [1] Yutóxinopinoe ûti, undi Poûlu, koane Síla yoko Timóti. Pahúkinopeanoe
ûti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya Tesálonika, itínoe
koati xanena Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu. Itúkapu hána'itike
seánakopi Itukó'oviti yóvoheixo, koánemaka úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.
[2] Kóyekune víkoro'ixinovopinoe xoko Itukó'oviti, uhá ketínoe. Ákomaka
vâka vépeminopi Itukó'oviti ya orásaum. [3] Hara puyákoponovo vokóvo
nonékuke Itukó'oviti, Ha'a ûti, ítenenoe itíki vo'oku hána'iti kívivoa ne
Vúnae, koánemaka ne ivékoponivonoe ítukeke Itukó'oviti vo'oku ákoyea
omótovo yokovo po'ínuhiko xâne, yóko'omaka ne ákoyea ímexapa kíxeixi
ne yéxone koúsokeovomo xoko Vúnae Jesus Kristu. [4] Itínoe po'inu ûti xoko
Jesus, ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti, véxoa itíkivonoe koati noívokoe
Itukó'oviti, [5] vo'oku enepo inâ koyuhôa ûti xepákuke ne inámati ihíkauvoti

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

omínovike Jesus, haina pohu koyuhó kixoâti ûti, itea xané kíxoamaka
xunako Itukó'oviti ya xoko Sasá'iti Omíxone. Koati iyúseotimaka itúkeovo
kaná'uti ne emo'úti vomínopikenoe. Yéxoanoemaka itúkeovo koati
ponóvoti ne kixoku vitúkeovo xepákuke, koane kahá'ainopi ûti unako kêku.
6 Koati hekoâtinoe ne kixoku vitúkeovo koánemaka ne kixoku itúkeovo Vúnae
Jesus. Epó'oxo yaneko kitipoânenoe ne vemó'u, koyuhó'inopi uti koeku Jesus, êno
víkinoe tiú'itike koekúti, itea kóyeane yupíheovo elókeyea yokóvo ukeâti xokóyoke
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 7 Énomone itíkinovonoe motokeâti hókeokono
kixoku itúkeovo xapákuke ne uhá koeti po'ínuhiko kutípoti Jesus ya Masêdonea
koánemaka ya Ákaya. 8 Vo'oku koati xepákuke úkea ukóponea ra emo'u Vúnae ya
Masêdonea yoko Ákaya. Haina póhutineya, itea ya xapákuke uhá koeti po'ínuhiko
xâne koêkuti óvohikoku, eyékoxopinenoe itíkivo koati kuvóvoti Itukó'oviti.
Hukinóvoti ákoyeane okónoko po'i yuho ûti vo'ókuke. 9 Koati énomonehiko
koyuhô koêku inâ simôpi ûti, itúkeovo kirikópotinenoe kívivo sánduhiko hekópine
ra koati kaná'uti Itukó'oviti, úkeaku uhá koeti apéyeati. 10 Koyúhoahikomaka
ixómoyea kíxoixopo aúkopovope Xe'exa Itukó'oviti ukópeamo ya vanúke, enepone
Jesus, koéxepoepo Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti, enepone koitóvovitimakamo
ya ipíhoponope Itukó'oviti keno'ókoti káxe.

Koeku ítuke evo Poûlu ya Tesálonika

2 1 Itínoe po'inu ûti xoko Jesus, koati neixoâtinoe ápeyea êho ne
vóvoheixea xepákuke. 2 Yéxoanoemaka koêku ne váhere kixókonoku
ûti, koane váherexea vemó'uinokono koeku vóvea ya Filípu, itea vo'oku
kúveovo uti Itukó'oviti, ako kali píka koyúhoyea ûti xepákuke ne inámati
ihíkauvoti ukeâti xoko Itukó'oviti, upánini ápe êno okopó'oviti. 3 Enepone
emo'úti vomínopikenoe, haina kopoéheveti koekúti ákoti akaná'u.
Hainámaka koyuhoâti ûti vo'oku ápeyea váhere visóneu kahá'ayea uti
vúkeovopinoe. Hainámaka vo'oku kahá'ayea uti vaúpu'ikeopinoe, 4 itea
koati vo'oku ínixea Itukó'oviti yusíkea kovóxeyeovi koyúhoyea ûti ne
inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, énomone kutí'inoke koyuhoâti
ûti. Yoko haina ínixone xanéhiko unátiyea, vopósiko vitúkea, itea koati
voposíkoti vitúkea ínixone Itukó'oviti unátiyea, vo'oku énomone exôa
koeku visóneu, itúkeovo ponóvoti ákoʼo ákoʼoyea. 5 Yéxoanoe koêku enepo
koyûho ûti xepákuke, ákoyea itúkapu ihayu'ikohí kixópitinoe ûti, pohu
kaha'âti ûti vítokuxea yokóvo, epó'oxo hainámaka vitúkoti namúkope uti
tiûketi koyúhoinoake ûti ne emo'u Itukó'oviti xepákukenoe. Éxoamaka
Itukó'oviti kaná'uyea ra yûnzo. 6 Hainámaka voposíkoti viháyu'ikeokono.
Ako kalíhuina kó'iyeaneye koeku vóvea xepákuke, muhíkova koeku
vóveamaka xapákuke po'ínuhiko xâne. 7 Koeku vitúkeovo páhoe Kristu
koyúhoyea emó'u xepákuke, mani motovâti kúxea ûti keúsokinovi nókone
ûti, itea ya koêkuni kó'iyeaneye, itupa'ii kixópinoe ûti kuteâti kíxoaku
sêno ítupa'ikea ne kálihunoe xe'éxa. 8 Koane vo'oku yupíheovo ákoyea

omótovopinoe vokóvo, ako ópoehane koyúhoinopeanoe ûti ne inámati
ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti, itea usó kóyemaka ûti vivókoponeovo ya
ítukeke Itukó'oviti ve'ókukenoe. Koáhati ákoti omotóvopinoe vokóvo.
9 Itínoe po'inu ûti xoko Jesus, yéxoponoa yupíheovo ko'ítukeyea ûti
koane vivókoponeovo, vitúkoti ítuke Itukó'oviti. Káxe, yóti ko'ítukeyea
ûti, vitúkoti véyope nókone ûti, motovâti ákoyea itúkapu ínati koekúti
xikóyokenoe koeku vóvea xepákuke, koyuhó'inopeati ûti ra inámati
ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti. 10 Éxoa Itukó'oviti, koane yéxoanoemaka
koeku ûti xepákuke, vitúkeovo teyoti Itukó'oviti, koane itúkeovomaka
ponóvoti vítuke, ákoti motovâti koyúhoyea ápeyea váhere vítuke koeku
vóvea xepákuke, itínoe kutípoti Vúnae. 11 Yéxoanoemaka koeku venékeopi,
póhutinoe kexé'u, itúkeovo kuteâti kíxoaku ha'a kalivôno enékea ne
xe'éxaxapa. 12 Koati énomone kixópineye ûti kóxunakeopinoe ûti ikéneke
Vúnae, koánemaka vixíko'okeopi, maka yéxane kixeku yómivo nonékuke
Itukó'oviti, kuteâti metókeyi ké'iyineye nonékuke ne ihaxíkopiti kehá'inepi
ya natíxokuke, koane itíkivomaka hána'iti ihayú'iuti ya xokóyoke.

Kixoku koêku ne íhae Tesálonika enepo simôa tiú'iti koekúti

13 Harâ'amaka po'i koekúti ákoinoke vâka víkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti:
Enepo inâ kemoânoe ra emo'u Itukó'oviti vomínopike, ako kutí íxea pohu emo'u
xanéhiko yara poké'e, itea koati kitipoâtinoe itúkeovo emo'u Itukó'oviti. Yoko
koati kaná'uti itúkeova. Epó'oxo ênо xunáko xikóyoke, itínoe kutipoâti. 14 Itínoe
po'inu ûti xoko Kristu ákoti itukapu jûdeu, enepone víkokunoe, kúteanemaka
vékoku ne jûdeuhiko kutípoti Kristu ya Njúdeya, enepohikone ho'uxínovoti
ítuke Itukó'oviti. Vo'oku enepone iyínoxapa ákoti akutípo Jesus, íkoitoponopinoe
kotíveti kuteâtimaka kíxoaku iyénoxapa nekôyohiko. 15 Enepohikone ákoti
akutípo Jesus ya Njúdeya, haina póhutine Vúnae Jesus koépeko yanekôyo,
koánemaka ne porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti, itea váherexinovimaka
ítuke, ûndi yoko po'ínuhiko kutípoti Jesus. Ákomaka iká'elakexa okovo
Itukó'oviti, epó'oxo koati okópoti uhá koeti xâne. 16 Muhíkova vomínoa xâne
ákoti itukapu jûdeu ne emo'u Itukó'oviti motovâti íteovahiko ne pahúnevo,
opósikomaka topíkeovi. Koatine kóye kohíyakeahiko váhere ítuke, kutí'inoke
kousókovotine uhá koeti kó'iyeovoku vaherévokoti motovâti itúkeahiko. Yoko
kó'oyene, ákone ipíxa, vo'oku yónoane ímainevo Itukó'oviti oúkeke.

Yónoa isóneu Poûlu ne íhae Tesálonika

17 Itínoe po'inu ûti xoko Kristu, avo áxu'ikene ike vipúhikine xepákuke,
itea yupíhovane vinákurukeovopi. Kaná'uti vákо'oyea ya xepákuke, itea
harakóxono visóneu xikóyokenoe. Koati ênо yúmo'ixeovo káyukopeovo ûti
noíxopeopinoe ûti. 18 Koati kaha'âti ûti vitúkea nê'e, ákо'oneoxo ûndi, undi
Poûlu. Ápe ngahá'ayeaku mbíhea xepákuke, itea itóponu Satánae. 19 Koáhati
itínoe kutí'inoke apêtimo vípara, kúxoixone ûti vitóponeamo xoko Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Itínoemaka elókeinoke vokóvo. Ve'ókukenoe, apêtimo námoepo ûti, kutí koeti
koati uhé'ekoti kôroana ûti ominó'oviti elókeko vokóvo koane úhepeko visóneu
nonékuke Vúnae Jesus yaneko káxe aukápapu. 20 Koati kaná'uteoxo itúkeovo
itínoe kutí'inoke vihayú'ikokonoti, koane itínoemaka ápeinoke elókeko vokóvo.

Pahûko Timóti ne Poûlu ya xapa íhae Tesálonika

3 1 Ako'óne indâ ákoyea énja kéyekunoe, íninjoa unátiyea
mbóhuxeovoiko ya Átena 2 koeku mbahúkinopea ra Timóti,
po'inu ûti xoko Vúnae. Koatímaka ko'itúkeinoti Itukó'oviti nê'e,
koane koukóponoati ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Kristu.
Mbahúkinoake huvó'oxoponeopinoe keúkoponivo ya kívivo Itukó'oviti,
koane enékoponeopimaka ikéneke Vúnae, 3 motovâti ákoyea ápahuina
xâne xepákuke komuyá'ikoti isóneu vo'ókuke ne tiú'iti koekúti simópiti.
Vo'oku yéxoanenoe itúkeovo koati vékokune ûti nê'e, uti hokoti Kristu.
4 Yaneko óveangu xepákuke, ngoyúhoinopeanoepepo koítoponeovomo
uti kotíveti. Yoko énomoneoxo koéneye, epó'oxo yéxoa kó'iyeaneye.
5 Vo'oku tiú'iko ne víkoku, ako'óne índa ákoyeane enja koêku, mbahuko
noixóponopiti, ngaha'âti énjea kéyekunoe ikéneke Itukó'oviti, ngohiyánati
íteopinoe Satánae, enepone áhati kátavokea isóneu xâne, mbuvâtimaka
itúkeovo ko'itukehí koeti ûti xepákuke.
6 Itea kó'oyene koeku aúkopeovo Timóti ukópea xepákuke, omópinonu
únati eyekoûti ixómoyea kivovo Itukó'oviti, yoko ákoyea omótovokokonoe
yokóvo. Koyúhopinonumaka kóyekuneyea puyákeovonu yokóvo
koane úhepeyea iséneunonu. Kúteanemaka iséneunoa ne nza'ínehiko.
Koyúhopinovimaka kehá'ayinoe neíxopivi, kuteâtimaka yupíheovone
kahá'ayea noíxopeopinoe ûti. 7 Itínoe po'inu ûti xoko Jesus, upánini enó'iyea
koekúti tiú'itinovi koane enó'iyeamaka koítoponeovo uti kotíveti yâyeke,
úhepepone visóneu vo'oku kívivoxo Itukó'oviti. 8 Koati énomone koéneye
visóneu kó'oyene koeku véxea ixómoyea kéxuna'ixovonoe ikéneke Vúnae.
9 Vo'ókuke ra êno hána'iti elókeko vokóvo nonékuke Itukó'oviti ve'ókukenoe,
ako véxa kíxoaku ûti víkoro'ixinovopi xoko Itukó'oviti. 10 Káxe, yóti véyo
ûti vépemo'ixea Itukó'oviti. Koati kaha'âti ûti noíxoponeopi ûti, motovâti
huvó'oxeopinoe ûti enepo ava'ávo kali konokóvotiko ya kixeku héki Vúnae.

Épeminoa Poûlu ne íhae Tesálonika xoko Itukó'oviti

11 Itúkapu Itukó'oviti, Ha'a ûti, koáne Vúnae Jesus mihe'ókinovimo voxéne
káyukopeovoikomo ûti xepákuke. 12 Itúkapumaka Vúnae kuri'úxinopinoe
ákoyea omótovokoko yokóvo, itínoe hokoti Kristu, koane énomonemaka
porexópi ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti po'ínuhiko xâne, kuteâti
ákoyeamaka omótovopinoe vokóvo. 13 Yane kexuná'ixovotimo ikéneke Vúnae
ya itíkivo koati sasá'iti koane ákotimaka pahúnevo nonékuke Ha'a ûti, enepo
aukápapu ne Vúnae Jesus, axenápanemaka ne uhá koeti kasása'iupo.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kixoku vitúkeovo koati iko'élokexoti okovo Itukó'oviti

4 1 Ya tumúneke únzexea ra yúndoe, anéyeiko koâti anjá'inopi, itínoe
mbo'ínu xoko Jesus: Injíko'okopinoe ya iháke Vúnae Jesus héki kuteâti
koêku ne ínzikaxopike yanekôyoke, motovâti iké'elokexi okovo Itukó'oviti.
Koati énomoneoxo kéneye ikéneke Vúnae kó'oyene, itea ngaha'aînopitinoe
inamá'axoyea kené'eye ikéneke. 2 Yoko yéxoane ne páhoenonu Vúnae Jesus
ngoyúhoinopinoe, nékone itíki. 3 Hara ahá'ainopinoe Itukó'oviti, itíkivo
xâne koati sasá'iti, éxotimaka sayá'ikopeova ne úhepune mûyo vo'oku
ixómoyea kaha'a sêno. 4 Enepone úhepune miûyo, konókoti yéxi ími sasá'itike.
Konókotimaka tíyi ne ahá'inovi Itukó'oviti yara koekúti. 5 Ako yusíka ákoyea
seyá'ikapipa, mará'inamo yakútea xâne ákoti êxa Itukó'oviti. 6 Yara koekúti,
mbahuko ákoyea vaheréxoti ítukeino po'ínu. Ako yusíka ápeyea aupú'ikoati ne
po'inu ûti, kapiné'iyeati yêno, vo'oku koati púvone Vúnae ne koekúti kuteâti.
Yoko kuteâti yunzó'inopinoe yanekôyoke enepo ngouhápu'ikinopea ne koekúti,
koati ngixópitinoe ipíhoponeamo Itukó'oviti ne xâne kixoâtineye. 7 Vo'oku
haina ihaxíkinoviti Itukó'oviti vitúkeovo xâne ákoti saya'íkapeapa ne váhere
úhepune mûyo, itea ihaxíkinoviti vitúkeovo xâne kuri'ókopovati, koane koati
sasá'itimaka nonékuke. 8 Énomone ngó'ino, enepone xâne ákoti akaha'a itúkea
ne ihíkauvoti ínzikaxeopikenoe, haina inzóneu, undi xâne yara poké'e púvo,
itea koati puvoti isóneu Itukó'oviti, enepone porexópitinoe Sasá'iti Omíxone.
9 Ako apásika ngoyúhoinopeanoe kónokea ákoyea omótovokoko vokóvo,
vo'oku koati Itukó'oviti ihíkaxopi kónokea kíxikokoneye. 10 Yoko koati
kaná'uti ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti po'inu ûti xoko Kristu ya uhá
koeti poké'exa Masêdonea. Itea kóyeane enéngeopinoe kénoki keúkoponivo
ké'iyineye, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae. 11 Yapási'ixa yóvoheixi úhepetike
iséneunokoko ákoti ixomo yarixákaka. Hane yíxapu nékone itíki, koane
yokó'ituke, itíkoti ésa'i nékone kuteâti koeku mbáhoenopi yanekôyo.
12 Yanê'e, itínoemo teyonéti xapákuke xâne ákoti hakâ ra hó'e ûti, koane
ákomo yokónokoa íhinovo po'i xâne koúsokinopinoe nékone.

Kixókumo koêku ne ivokóvoti kutípoti Kristu aukápapune Vúnae

13 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ngahá'ainopeanoe yéxi koêku ne po'inu ûti
omómikopotine xoko Itukó'oviti, maka hákone ikaxú'i yokóvo koane hákonemaka
kitea xâne ákoti kúxoixopone xoko Itukó'oviti. 14 Vo'oku koeku kutípea ûti ivókeovo
ne Jesus yoko exépukopea ukópea xapa ivokóvoti, kúteanemakamo ne kúxone
ûti xoko ivokóvotihiko, vo'oku koéxepukopeamo Itukó'oviti ne omómikopotine
xokóyoke. Enepo aukápapu ne Jesus, ixanéxopatihikomo Itukó'oviti nê'e.
15 Yoko hara pahúkonumaka Vúnae ngoúhapu'ikinopinoe: Uti âvotimo
ivakápu yaneko káxe aukápapu Vúnae, ákomo inuxó vákoepea neko
inuxópotinehiko ya utíke. 16 Vo'oku apêtimo emo'u Vúnae pahúkoti
ovóxe koane emó'umaka ne koati payásoti ánjuna inuxínoati ne

po'ínuhiko ánju, yóko'omaka ne emo'u huxôe páhoe Itukó'oviti óxeovo.
Yane keno'ókopotinemo Vúnae ukópea vanúke, yoko inuxó koépotimo
exépuhikopea ne ivokóvotihiko kutípoti Kristu. 17 Yane hú koépotimakamo
vomópeokono xapa kapási ikénekehiko, uti âvoti ivakápu motovâti tokópeamo
uti Vúnae kukúke vanúke. Yane ákonemo hunókoku vópea xokóyoke.
18 Énomone ngixínopinoe, kéxunakikakanoe iséneu yara yunzó'inopinoe.

Konókoti usó kóyepinoa xâne ne aúkopovope Vúnae Jesus

5 1 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ako okónoko yundóxinopeanoe
itukóvotimoye káxe, koane ápeyeakumo ra koekútihiko. 2 Vo'oku
enepone kaxena aúkopovope Vúnae, é'exo kíxeanenoe kutí kó'iyeamo koêku
enepo símo oméxoti ya yóti ákoti kuxoâti. 3 Enepomo akoéne ra xanéhiko:
"Ako yuvo'óviti. Koati únati koeku ûti" akoéne, yane apé koetínemo hána'iti
tiveko koekúti kuteâti koeku apé kó'iyea ohone xe'éxa ne sêno koxe'éxati,
enepo simovóne kaxena ipúhikope xe'éxa. Yoko ákomo iteóvati neko káxe.
4 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ákone yávaheixanoe hahákutike, ínapomo
iyupaxó ixâpi neko káxe kuteâti koeku enepo símo ómevoti. 5 Koáhati
yovóheixotinoe uhapú'itike kuteâti koeku xâne yoneâti káxe. Kene haina
vovóheixoti hahákutike kuteâti koeku xâne yoneâti yóti. 6 Hákoikopo kutí kôe
uti xâne imókoti, kuteâti koeku po'ínuhiko xâne ákoti êxa Itukó'oviti. Itea hara
vákoeneye xâne noimee koyêti ixómotimaka iyukóvo isóneu vo'oku ápeyea
kúxoixone. 7 Enepone xâne imókoti, yóti imókea, koáne hahákutikemaka
óvoheixo ne kohíhiti. 8 Kene ûti, koeku itúkeovo uhapú'itike vóvoheixo,
vitúkapuikopo xâne iyukóvoti isóneu. Enepone kúveovo uti Itukó'oviti koane
ákoyea omótovokoko vokóvo, énomone vitúka sa'íkovope ûti kuteâti koeku
ípihone húndaru xa'ákuke enepo yóno xapa isukókoti. Kene ne hána'iti
kúxoixone ûti vópeamo xoko Itukó'oviti, véxone koúsokeovomo, énomone
vitúkamaka kóhiyanavope visóneu, kuteâti koeku itúkeovo kóhiyanavope
tuti húndaru ne xovó'i, ikó'itukeu enepo yóno xapa isukókoti. 9 Vo'oku haina
ihaxíkinoviti vonópea ipihóponovokutike ne Itukó'oviti, itea iháxikinovike
vópea xokóyoke vo'oku ítukeinovi Vúnae Jesus Kristu, 10 enepone ivokínovoviti,
motovâti vóvoheixea xokóyoke, yusíkoti itúkeovo koeku vápeyeako yara poké'e,
ákoʼo ike vivókinevo. 11 Kéxunakikakanoekopo iséneu, epó'oxo hivá'axakaka
keúkoponivo ikéneke Vúnae, kuteâti koêku itíkivo kó'oyene.

Ako tôpi enékeake Poûlu ne íhae Tesálonika

12 Kó'oyene itínoe mbo'ínu xoko Jesus, konokoâti tíyinoe ne ko'ítuketi
ítuke Itukó'oviti xepákuke, enepone inuxínopitinoe ikéneke Vúnae
koane enekópiti. 13 Konókoti ákoyea omótovahiko yokóvo, koane tíyanoe
vo'ókuke ne ítuke xepákuke, koeku ko'ítukeyea ítuke Itukó'oviti. Hákomaka
yokopókokonoe, itea itúkapu úhepekoke iséneunokoko yóvoheixo. 14 Itínoe
mbo'ínu xoko Kristu, enepone xâne yómoti kapáyasokinovo po'ínuhiko ûti,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

injíko'okopinoemaka yenéki ákoyeane ákoeneye. Kéxunakapi isóneu ne
xâne kahá'atine komúya'ikea isóneu. Hivá'axamaka ne xâne ákotine xunáko
ikéneke Itukó'oviti, koane yokóseana uhá koeti xâne ákoti imaxovó ixêa
kixóvoku. 15 Yokóhiyanavo, maka hákone xâne xepákukenoe itukópinoati ésa'i
ne váhere kixókonoku. Konókotimaka kóyekuneyea itíkinokoko únati, itínoe
kopo'ínukokoti xoko Vúnae. Koane itíkinamaka únati ne uhá koeti xâne.
16 Konókoti ixómoyea elóke yokóvo. 17 Hákomaka kurí kixe itíki
orásaum. 18 Íkera'ixinapa ne Itukó'oviti ya uhá koeti koekúti, vo'oku
énomone itukóvo ahá'inopinoe Itukó'oviti ya koeku héki Kristu Jesus.
19 Hako tepikôa ko'ítukeyea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 20 Hákomaka
kutí kixêa ákoti itúkovoke ne ihíkauvoti koúhapu'ikinoake Itukó'oviti ne
po'ínu ûti. 21 Yapásika yéxi itúkeovo koati únati ne uhá koeti ihíkauvoti
kuteâti, koane itúkeovo ukeâti xoko Itukó'oviti, áko'o áko'oyea. Itukapu únati,
hako kirikôa. 22 Yahíkuxipa ne uhá koeti kó'iyeovoku váhere kixovókuti.

Orásauna Poûlu vo'ókuke ne íhae Tesálonika

23 Enepone Itukó'oviti, úkeaku hána'iti úhepeko isoneûti koane asako
omixóneti, itúkapu énomone porexópi kirí'okopivoa ya uhá koeti koekúti,
motovâti uha-uhá kó'iyea iséneu, yomíxone, koane kixeku itíkivo
ponovô nonékuke, ákoti motovâti koyúhoyea ápeyea óvaku véherevoko
yaneko káxe aukápapune Vúnae Jesus Kristu. 24 Yoko koati motovâti
kúveovokono kíxeopineye ne Itukó'oviti, enepone ihaxíkopiti héki.

Hunókoku yútoe Poûlu

25 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, émbemopi itíkinovi orásaum.
26 Yíhaikanoe uhá koeti po'inu ûti xoko Vúnae, siunoné kixeâti kuteâti
kixókokoku yúhoikeokoko ûti, imeâtinoe sasá'ikoke iséneu vo'oku itínoe
kopo'ínukokoti xoko Kristu.
27 Ya iháke Vúnae injíko'okopinoe yíhoikinoa uhá koeti po'inu ûti xoko
Jesus ra koyuhópeti mbáhoenopinoe.
28 Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

2 TESALONÍSENSI

Pí'ape yutóxinoa Poûlu ne kutípoti Jesus íhae Tesálonika

Ikénepoke pahúkea Poûlu neko inúxoti koyuhópeti xoko hokotíhiko Jesus ya Tesálonika, pahúkopinoamaka ra pí'ape koyúhope. Koati yonoâtihiko okovo Poûlu neko kutípotihiko Jesus, vo'oku ákoyea tôpi ihíkauvoti itohíneoti xapákuke koyuhoâti koêku ne aúkopovope Jesus. Xapákuke neko íhae Tesálonika, ápe koyuhoâti aúkopeovone Jesus. Kene po'ínuhiko xâne, koyúhoa itúkeovo ákotine ahikápu aúkopovope. Yane ápe xâne ákotine akahá'a ko'ítukeyea vo'ókuke. Pohu ovohí koetíne kuxópotine Jesus. Koyúhoinoa Poûlu ákoyea yusíka kó'iyeaneye.

Ina exókoahikomaka ukóponeaxomo ne váhere kixovókuti tumúneke aúkopeovomo Jesus. Koyúhoinoamaka kurí'uxeovoxomo xunako Satánae, koane enó'iyeamo isukókoti yara uhá koeti kúveu mêum tumúneke káyukopovope Jesus. Kúteanemaka ne xâne okópotihiko Itukó'oviti, kuri'úxovoteoxomo. Itea ya hunókokuke, Itukó'ovitimo itôa ne Satánae, uke'éxeati xunáko. Ixíko'okoahikomaka Poûlu neko kutípoti Jesus títiu kóyeyea kúveovohiko Itukó'oviti, koane ákoyea háka ne ihíkauvoti ákoti akaná'u.

---

1 1 Yutóxinopinoe ûti, undi Poûlu koane Síla yoko Timóti. Pahúkinopea ûti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya Tesálonika, itínoe xanena Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu.

2 Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koane úhepekoke isoneûti ukeâti xokóyoke.

Íkoro'ixinovoke ne Poûlu xoko Itukó'oviti

3 Itínoe po'inu ûti xoko Jesus, koati motokeâti ákoyea âka víkoro'ixinovopinoe xoko Itukó'oviti, vo'oku yupíheovo ukóponea ne kívivo Itukó'oviti, koane tumúne yóno kurí'uxeovoxo ákoyea omótovokoko yokóvo. 4 Énomone kutí'inoke vihayú'ikopitinoe, vitukópiti véyexovope xapákuke po'ínuhiko kutípoti Jesus ya po'íkehiko imokóvokuti, vo'oku kéxuna'ixivo ikéneke Vúnae ákoti kemuyá'ika iséneu, koane vo'oku kívivoxo Itukó'oviti upánini enó'iyea kotíveti yoko

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

tiú'iti koekúti víkokunoe, iteâti uhá koêti ákoti imaxovó ixêa. 5 Enepone víki
kotívetike, iteâti uhá koêti, koati énomonemo kutí'inoke iyúseoti ponóvoku
ne kíxoakumo Itukó'oviti ne xanéhiko yuhaíkapamo vo'oku kixoku itúkeovo.
Vo'oku urapú'itimo yaneko káxe itíkivo xanena Itukó'oviti motokeâteoxo
yonópea natíxokuke. Yoko énomone kutí'inoke keitóponovoti kotíveti
kó'oyene vo'oku itíkivo xanéna keukóponoati ne natíxea xapa xâne. 6 Koati
ponóvotimo kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti, vo'oku ikoítoponoatimo kotíveti ne
ikoítoponopitihiko kotíveti, itukópinopiti yésa'i, 7 koane kouhépekopinopitimo
kêku, itínoe ixómoti koitóponovo kotíveti kó'oyene. Kúteanemakamo
kixó'oviku, ûndi yoko nza'ínehiko, enepo kayukápune Vúnae Jesus ukópea
vanúke, axenápoanemaka ne koati xúnati ánjunahiko, 8 koánemaka irumékoti
yúku, ipíhoponeake ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti, yóko'omaka ne xanéhiko
ákoti akutípoa ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Vúnae Jesus. 9 Ya xoko
pahúkopokonokuhiko, ákomo hunókoku íkoitoponeokono kotíveti. Ákonemo
omótova noíxea Vúnae koáne ne êno hána'iti ihayú'iuti xunáko 10 yaneko
káxe aukápapu Jesus, enepo ihayú'ikakanamaka koane kahaná'ikakanamaka
vo'ókuke ne kasása'iupo, enepohikone uhá koeti kutipoâti. Yoko
yarakóxonomakamo xapákukehiko vo'oku kitípi ne ihíkauvoti vomínopikenoe.
11 Énomonemaka ákoino vâka vitúkinopinoe orásaum, maka huvá'axapine
Itukó'oviti yómivo nonékuke kuteâti motókeyea kó'iyeaneye ne xâne iháxiu
Itukó'oviti hókea. Vépeminoamaka itúkeovo ya xunákoke keúsokinoe uhá
koeti únati koekúti, yâha itíki, koane uhá koeti itukéti yúseumo vo'oku
kívivo Itukó'oviti. 12 Yane ihayú'ikokonotimo ne iha Vúnae Jesus ve'ókuke,
epó'oxo iheyú'ikokonotimakamo vo'oku Vúnae ya xikóyoke, vo'ókuke ne
hána'iti seánako Itukó'oviti yoko Vúnae Jesus Kristu yoúkeke.

Koêkumo ne Váhere Hóyeno heru'ó koeti kurí'okeovo Satánae

2 1 Itínoe po'inu ûti xoko Jesus, anéye vixíko'okopikenoe vo'ókuke ne
káyukopovope Vúnae Jesus Kristu ha'uxápavine xokóyoke: 2 Hako sikovó kê,
kutí'inoke mani itokúxokonoti yokóvo ya po'i isoneûti, koane hákomaka pipokéxo
iséneu pe'okoâti símeovone kaxena aúkopovope Vúnae, áva xâne koyúhoti
ápeyea koúhapu'ikinokonoke ukeâti vanúke kó'iyeaneye. Kúteanemaka koêku
áva perekáxoati nê'e, ákoʼo yutoxínopeati kutí'iyea itúkeovo ukeâti xokóyoke ûti
ne ihíkauvoti. 3 Hákonoe sikêvo yaúpu'ikikono ya koêkuti veínopikehiko, vo'oku
ákomo simápu kaxena aúkopovope ne Vúnae koeku âvoyea ukápanaxo kuríkea
hókea Itukó'oviti ne xanéhiko yara kúveu mêum. Konókotimaka koútata'ixeovo
neko póhuti hóyeno heru'ó koeti kurí'okeovo Satánae itúkeovo ovóxe, enepone
í'iyuse koyêtimaka yonópeamo ipihóponovokutike ipíhoponeokono ákotinemo
hunókoku. 4 Enepone hóyeno, okópotimo uhá koeti kó'iyeovoku hó'e xanéhiko,
koánemaka uhá koeti kixovókuti sasá'itino xâne. Kapayásokovotimo oúkeke
uhá koêti, yoko urúkovatimakamo ne hána'iti imokóvokuti, enepone témpulu ya
Njeruzálem, ivatákoponotimoya, itûkovatimo ne koati kaná'uti Itukó'oviti.

5 Ákonoekopo puyákapanapa yokóvo yanekôyo ovo'íngo xepákukenoe
ngoyuhó'inopea ra koekútihiko? 6 Epó'oxo yéxoanoe itopâtiko neko hóyeno
âvoinoke kaútata'ixapu, vo'oku konókoti kúxeokono ne káxe ixíkoaku
Itukó'oviti ápepemo. 7 Koati anéyetine koeku kó'oyene ukóponea ne váhere
kixovókuti, itea mayane he'onó koyêtiko. Poéhane kúxo veyópeovo neko
itopâtiko yara koeku kó'oyene, 8 ínamo kautáta'ixapu neko hóyeno heru'ó
koeti kurí'okeovo Satánae itúkeovo ovoxe, enepone koépeumo Vúnae Jesus ya
póhuti kali apihí koeti omíxone. Uke'éxopatimo Vúnae kautáta'ixapapu ukapêa
vanúke. 9 Enepone váhere hóyeno, koatimo ya xunákoke Satánae símea. Koati
ainóvoti xunako Satánae ovâmo xokóyoke itúkinokemo hána'iti iyupánevoti
koane koekúti ákoti po'i itukoâti, itea aínovomo aúpu'ikope xanéhiko.
10 Ákomo tôpi kó'iyeovoku váhere koekúti veínoakemo aúpu'ikea ne xanéhiko
yonópotimo ipihóponovokutike, vo'oku púveahiko ne koati kaná'uti kixovókuti
íhae xoko Itukó'oviti, enepone mani kutí'inoke iteóvati ne pahúnevo eneponi
akutípoa. 11 Énomonemaka kutí'ino sikoâtihikomo Itukó'oviti íteokono yane
semekénovo'iti. Koati kutipoâteoxohikomo kutí'iyea koati kaná'uti. 12 Yanê'e
pahukópokonotihikomo ipihóponovokutike ne uhá koeti xâne ákoti akutípoa
ne kaná'uti kixovókuti, enepohikone kouhépekoti itúkea váhere.

Kíxoaku Poûlu enékea ne íhae Tesálonika kutípoti Jesus

13 Itínoe po'inu ûti xoko Jesus, ákoti omotóva okóvo Vúnae, koati motokeâti
kóyekuneyea víkoroixinovopinoe xoko Itukó'oviti, vo'oku ukeâtinekene
tumúneke ápeyea uhá koeti koekúti, noívokoxopine Itukó'oviti yenópinoe
xokóyoke. Kó'inokeneye vo'oku kasása'ikeopi Sasá'iti Omíxone yaneko kitipôa
ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke. 14 Yoko iháxikinopikenoe Itukó'oviti
yane inámati ihíkauvoti vomínopike, ûndi yoko nza'ínehiko, enepone koyúhoti
koeku Jesus, koati kaha'aînopeatinoe kehá'ineyi Vúnae Jesus Kristu yane
itúkeovo êno hána'iti ihayú'iuti. 15 Koeku kó'iyeaneye, itínoe po'inu ûti xoko
Jesus, vixíko'okopinoe kéxuna'ixivo ikéneke Vúnae, ákoti kemuyá'ika iséneu.
Yíxapumaka ne víhikaxeopikenoe yanekôyo, yusíkoti itúkeovo koekúti
koyúhoinopikenoe ûti koeku vóveako xepákuke, áko'o po'i koekúti yutóenopi
ûti. 16 Enepone Vúnae Jesus Kristu yoko Itukó'oviti, Ha'a ûti, enepone ákoti
omotóvovi okóvo, porexó'ovitimaka úhepepea visóneu ákotinemo uké'eyeaku
yoko uhé'ekoti kúxone ûti yupihóvoti unáko, vo'oku hána'iti seánako voúkeke,
17 itúkapu énomone porexópinoe kéxuna'ixivo ikéneke. Itúkapu énomonemaka
koxunákopi, motovâti itúkeovo ainóvoti únatinoe koekúti itíko koane keyúho.

Epemôa Poûlu ne íhae Tesálonika itúkinoa orásaum

3 1 Itínoe po'inu ûti xoko Jesus, tumúneke únzexea ra yúndoe,
émbemopinoe itíkinovi orásaum, maka ukápananeoxo ra emo'u Vúnae,
epó'oxo iháyu'ikakananemaka xapa po'ínuhiko xâne kuteâti koêku ya

xepákukenoe. 2 Koane yépeminavi, maka víteapane ne váherehiko xâne yoko
xâne koyuvôrixovoti, vo'oku ako uhá ákoe xâne kutípoti emo'u Itukó'oviti.
3 Motóva kúveovokono ne Vúnae. Koati koxunákopitinoemo nê'e. Ákomo
síka ne Ndeâpu íkorokeopinoe. 4 Koati motovâti ómomikea visóneu ikéneke
Vúnae ve'ókukenoe, vexoâti yíxivo itíki ne páhoenopi uti itíki. Yoko haina
póhutine yara koeku kó'oyene, itea koánemakamo ya káxehiko keno'ókoti.
5 Paréxapinoe Vúnae Itukó'oviti yóvoheixi yane hána'iti ákoyea
omótovovi okóvo. Énomonemaka huva'áxapinoe kéxuna'ixivo ya héki,
ákoti yaukápapu ikínike, kuteâtimaka kixoku kóxuna'ixeovo ne Kristu,
ákotimaka aukápapu ikéneke.

Ixíko'okoa Poûlu kónokea ko'ítukeyea ne uhá koeti xâne

6 Itínoe po'inu ûti xoko Vúnae Jesus, vixíko'okopinoe ya iháke Vúnae
yahíkuxivoa ne uhá koeti xâne omó'ixoti hulékeko, ákoti âha itúkea itukovo
káxe, ákotimaka akahá'a hókea ne ihíkauvoti víhikaxopikenoe. 7 Yoko
yéxoanoepepo kixoku vitúkeovo xepákuke. Yéxoamaka itúkeovo nékone
héki, vo'oku yaneko vóveaku xepákuke, ako váhuleke. 8 Ákomaka kúxeaku
ûti poréxeokono nika ûti ákoti ésa'i. Itea koati vivokóponovoti ko'ítukeyea
ûti. Káxe, yóti yupíhovo momí'iyea ûti, puvâti ûti vitúkeovo yávahanoe.
9 Maní'oxo motovâti kúxea uti keúsokinovinoe nókone ûti, itea koati kahá'ati
uti vitúkinopinoe hékone ya kixoku ko'ítukeyea ûti. 10 Vo'oku yaneko
vóveakuiko xepákukenoe, hara koe páhoenopi ûti itíki: “Enepone xâne ákoti
akahá'a ko'ítukeyea, hákomaka porexókono nîka” koe yuhó'inopi ûti.
11 Kó'inokeneye ra vemó'uinopinoe vo'oku ápe xâne etó'okoviti ápeyea
huléketi xâne xepákuke, ákoti oko'ítuke, yómoti í'inuxo kó'iyea xoko itúkovoke
po'ínu xâne, yuixóvoti koekúti ákoti itukapu mani yuíxovone. 12 Ya iháke
Vúnae Jesus Kristu, sayá'ikoa ûti ne xâne koetíneye, koane vixíko'okoa
yuíxeovo ko'ítukeyea, ákoti í'inuxo akôe xoko itúkovoke po'ínuhiko xâne,
maka aváne vanéxope nîka. 13 Itínoe po'inu ûti xoko Vúnae, hako imaxovó kixe
itíki únati. 14 Enepo áva xâne ákoti akahá'a itúkea ne vixíko'okopikenoe yara
yútoenopi ûti, hénaxa, epó'oxo yahíkuxipa, maka káteyakakanane. 15 Itea hako
kutí kixêa yanáne. Yenéka, kuteâti koeku venékea po'inu ûti xoko Vúnae.

Hunókoku yútoe Poûlu koane íkopovope

16 Enepone Vúnae, úkeaku uhá koeti úhepeti isoneûti, itúkapu énomone
ixomo porexópinoe úhepeko iséneu ikéneke, ya uhá koeti kéyeku.
Itúkapu énomonemaka ovóheixo ya póhutinoe kexé'u.
17 Enepora yúndoe íngopeovopikenoe, koati yútoe vô'um, undi Poûlu.
Koati koêkune ya uhá koeti hunókoku yúndoe mbáhoe, hoénaxovope
itúkeovo undíne yutoxôa. Énomone ngíxoaneye nzunókea ra yúndoe.
18 Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo, póhutinoe kexé'u.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

1 TIMÓTI

Inúxoti yutóxinoa Poûlu ne Timóti

Enepora yútoe Poûlu, xoko homoêhou koéhati Timóti yóno. Kutípoa Timóti ne kaná'uti ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus yaneko kamôa xoko Poûlu. Énomone “nje'éxa” kixínoa Poûlu. Êno xáneheixea Timóti ne Poûlu koeku koyúhoponea emo'u Itukó'oviti xapa xâne. Po'íke káxe, ôvane Timóti ya Éfezu inúxino ítuke Itukó'oviti koeku ukóponea ne Poûlu po'íke pitivóko. Énomone óvoheixoiko ne Timóti pahukínoane Poûlu ra koyuhópeti, inúxoti yútoenoa.

Éxokoa Poûlu ne Timóti nókone kó'iyea ne inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti ya imokóvokuti, koane nókone itúkea ne xanena Itukó'oviti. Koyúhoinoamaka Poûlu koêku ne inuxínotihiko xanena Itukó'oviti kónokea okópea ne ihíkauvoti ákoti akaná'u, enepone koyúhoti koeku kixovókuti kuteâti ákoyea yusíka níkeokono po'ínuhiko kó'iyeovoku nikokónoti, koáne ákoyea yusíka kóyenoyea koane ko'ímayea ne xâne. Ixíko'okoa Poûlu ne inuxínotihiko imokóvokuti yuíxeovo itúkea ne itukéti pónekono itúkea. Ina enekómaka Timóti itúkeovo xâne motovâti hókeokono kixoku itúkeovo ya uhá koeti ítuke. Enékovimaka pónea uti kixoku vitúkeovo, uti kutípoti Jesus, koane vitúkeovo xâne kuri'ókovoti Itukó'oviti. Enékovimaka vitúkeovo koati kaná'uti kuvóvoti Itukó'oviti, koane ákoyea omótovokoko vokóvo yoko kóxuna'ixeovo ûti ikéneke Jesus, ákotimaka kapayásakapu ûti.

Tûri

1 1 Yundóxinopi, ûndi Poûlu, undi ovoxe Kristu Jesus, ngoyuhó'iyeati emó'u
xapa xâne, kuteâti páhoenonu indúkea ne Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti,
yoko Kristu Jesus, enepone porexó'oviti hána'iti kúxoixone ûti ikéneke
Itukó'oviti, véxone koúsokeovomo. 2 Mbahúkinopea ra koyuhópeti Timotí, iti
koati kaná'uti nje'éxa vo'oku kívivo Jesus yaneko ngoyuhó'inopea koêku.

Iká'iparaxapi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Kristu Jesus Vúnae, uhá koêti ne únatinoe koekúti ukeâti xokóyoke. Koane itúkapumaka hána'itike seánakopi yóvoheixo, koane úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ítukexeake Poûlu ne Timóti ya Éfezu

3 Kuteâti yunzó'inopi yanekôyo koeku yóneam íyeu Masêdonea,
ngáyukopoikomaka émbemopeopi yóvoheixikone ya Éfezu. Ngahá'ainopi
seyá'iki ne xâne kopoé'akoti íhikaxea, maka hákone ihíkaxo ihíkauvoti
ákoti akaná'u, 4 yoko hákonemaka yuixóvo kutí koeti xetihí koêti, yoko
yutoéti ákoti hunókoku kayumákoti iháhiko voxúnoekene ukeátine inâ
turixóvo viyénoxapa. Enepora koekútihiko yuíxovoke, koati yumópeokoko
xâne poréxo, ya koêkuni huvó'oxea itúkea ítuke Itukó'oviti. Yoko kúveovo
Itukó'oviti konokóvo motovâti itúkeokono ítuke. 5 Itea hara kutí'inoke
mbahukínopiti yûnzo, ngaha'aînopiti ákoyea omótovo yokovo po'ínuhiko
xâne. Yoko enepone ákoyea omótova yokóvo, konókoti itúkeovo ukeâti xoko
sasa'ípotine iséneu, yexoâtimaka ákoyea ítikaheapu ikéneke Vúnae, koane
ikéna'uxixo kívivoa. 6 Itea ápe xâne ákotine akoéneye. Pihohí koéne isóneu
xoko po'ínuhiko koekúti ákoti itópoinoake, koekútihiko poréxotimaka xâne
ixómoyea yumópokoko. 7 Enepohikone xâne, koati kaha'âti itúkeovo éxoti
íhikaxea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, itea ako éxa kixó'ekone ne
ihíkauvoti íhikaxone, koane ákomaka koati éxea koêku ne yûho vo'ókuke,
upánini ya kixoku koyúhoyea kutí koéhiko koati exoâti.

Itúkovoke ne Ponóvoti Kixovókuti

8 Véxoa itúkeovo koati únati koekúti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe
Muîse, enepo akutípokono. 9 Yoko ápeinoke ra Ponóvoti Kixovókuti, haina
vo'ókuke xâne únati kixoku itúkeovo, itea vo'ókuke xâne pahukóvoti,
koáne ne puvâti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, yóko'o ne ákoti téyone,
koánemaka ne vaheréxoti kixoku itúkeovo. Ápeinokemaka nê'e vo'oku
xâne ákoti asasá'i nonékuke Itukó'oviti, yoko xâne ákoti teyâ ne sasá'iti
kixovókuti, koáne ne koepékoti há'a yoko êno, yóko'omaka ne koepékoti
po'i xâne, 10 koánemaka vo'oku xâne ákoti saya'íkapeapa ne úhepune
mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, yoko hóyeno koyenópoti po'i hóyeno,
koane xâne oméxoti po'i xâne itukoâti ákau. Ápeinokemaka ne Ponóvoti
Kixovókuti vo'oku xâne semékenovo'iti, koáne ne itukóheoti koeku
po'ínuhiko, koánemaka vo'oku uhá koeti po'ínuhiko okopâti ne koati
ponóvoti ihíkauvoti, 11 enepone koyúhoinovike ne inámati ihíkauvoti
omínovike Jesus. Yoko koati êno hána'iti ihayú'iuti ihíkauvoti nê'e ukeâti
xoko Itukó'oviti, enepone motokeâti kahána'ikeokono îha. Énomonemaka
ne ihíkauvoti mbáhoenokono ngoyúhoyea xapa xâne.

Hána'iti elókeko okovo Poûlu vo'oku seánakoa Itukó'oviti

12 Aínapo ákoe Vúnae Kristu Jesus koxunákonu, enepone inixónutimaka
indúkeovo motovâti kúveovokono, kutí'inoke porexónuti ngo'ítukeinoa,
13 upánini indúkovo yómoti koémoke'eyea Jesus mekúke, ingoítoponoatimaka

kotíveti ne xanéna, koane yupihóvati váherexinoahiko índuke. Itea kóyeane
kóseanayeonu Itukó'oviti, vo'oku akó'oti enjâ indúkeovo pahukóvoti yanekôyoke
avô'o nguvâpu Jesus. 14 Koati yupihóvati kóseanayeonu Vúnae, porexónuti
ngúveova, koane ákoyeamaka omótovo ongóvo po'ínuhiko xâne, kuteâti
pónevi Kristu Jesus kó'iyea ûti ikéneke. 15 Enepora emo'úti yutoxóvoti yâye,
koati kaná'uti, koane koati motovâti kúveovokono: Énomone símeane ne Kristu
Jesus yara kúveu mêum koíteovo xâne pahukóvoti. Yoko undíne yupihóvoxo
pahúkeovo ya uhá koêti. 16 Kóseanainonuke Vúnae, undi yupihóvoti pahúnevo
ya uhá koeti po'ínuhiko xâne, koati kaha'âti koúhapu'ikea koêku ne Jesus
Kristu ya njokóyoke, itúkeovo ôriti ímaxeovo kúxoixea xâne kutípea. Koati
kaha'âtimaka itúkeonu éxokoke po'ínuhiko xâne ne hána'iti seánakovi, koêkuti
yé'akeye kutipoâtimo, kutí'inoke itopónotihikomo apéyeati ákotinemo hunókoku
xokóyoke. 17 Kahána'ikaikopo ûti ne Itukó'oviti, natina ûti, enepone kóyekutine
ápeyea, ákoti tûri koane ákoti uké'eyeaku, ákotimaka inixoâti, poéhanemaka
itukóvo koati kaná'uti Itukó'oviti. Itúkapu énomone itukóvo hána'iti teyonéti
koane hána'iti ihayú'iuti ya uhá koeti káxe ákotinemo hunókoku. Ákoyeneoxoye.
18 Hara kôe injíko'okopike Timotí, iti kutí ngíxone nje'éxa xoko Jesus:
Kéxuna'ixapu itíki ne únati itukéti ítukexeopike Vúnae, kuteâti koeku
kóxuna'ixeovo húndaru, puyakóponovati yokóvo ixíko'okopike neko
yuhó'inopi po'inu ûti, enepone éxokoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
itúkeovomo îti itukôa ra itukéti. 19 Yákoyeneye kéxuna'ixivo koeku kívivo
Itukó'oviti, yexoâtimaka ákoyea itíkaheapu itea itúkeovo ponóvoti ne ítike.
Yoko ápe xâne ákotine akoéneye isóneu. Kene kó'oyene, koati hána'itine
koésayu'ixeokono koêku vo'ókuke. 20 Xapákukehiko, anêko Imîneu koane
Alíxandere. Yoko mboré'okoane Satánae íkoitoponeokonohiko kotíveti,
maka hákone koemóke'ekono ítuke Itukó'oviti vo'oku váhere ítuke.

Konókoti itúkea orásaum ne kutípoti Jesus

2 1 Inúxoti ya uhá koêti, hara injíko'okopi: Konókoti itíkinoa orásaum ne uhá
koeti xâne, yepemínoati seánakoa Itukó'oviti, yepemínoatimaka nókone
xaneâti íkero'ixivo xoko Itukó'oviti. 2 Itíkina orásaum ne nâtihiko koane uhá koeti
po'ínuhiko pahúkoti, maka aúnatine koeku ûti, koane maka hákone isukókoti
yoko okopókokoti, motovâti vitúkeovo teyoti Itukó'oviti koane vitúkeovomaka
itípakovoti. 3 Vo'oku Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti, ínixoa unáko nê'e, koane
koati ponóvotinoa kó'iyeaneye. 4 Yoko kahá'ainoa Itukó'oviti ne uhá koeti xâne
íteova ne pahúnevo koane kutípea ne kaná'uti kixovókuti ukeâti xokóyoke.
5 Vo'oku poéhaxo ne Itukó'oviti, ako po'ínu. Poéhamaka ne Epemínoviti nonékuke
Itukó'oviti. Énomone ne Kristu Jesus, enepone ikútipasikoponovoviti, uti xâne.
6 Kurí'okopovo Itukó'oviti nê'e enepo ivokóvo kuruhúke, yaneko porexópo
ésa'i pahúnevo uhá koeti xâne. Yoko koúhapu'ikovone neko koekúti simovóne
kaxénaxeake Itukó'oviti urápu'iyea. 7 Énomone noívokoxinonu Vúnae, motovâti
ngoyúhoyea koeku nê'e. Énomonemaka pahúkinonu xapa xâne. Yoko koati

kaná'uti ra yûnzo, haina nzemekékexoti. Noívokoxinonuke motovâti ínzikaxea ne
ákoti itukapu jûdeu koêku ne kaná'uti kixovókuti, kutípone ûti.
8 Ngahá'ainoahiko ne hóyeno, koêkuti óvoheixoku, itúkea orásaum,
koane ákoyea váhere ítuke vô'u koéxepoeno Itukó'oviti ya orásaum,
ákotimaka xâne ímaikinovoke koane ákotimaka púvone.
9 Kúteanemaka ne senóhiko, ngahá'ainoamaka kóyuseyea kixoku
ko'ípovoyea, ákoti akutêa senóhiko ákoti téyapana. Konókotimaka
itúkeovohiko éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Enepone
kouhé'ekoati, ako apásika itúkeovo koekúti kuteâti uhé'ekoti ikáhi,
koane ôro iyóyonevo, yoko po'ínuhiko kohépiti iyoyókovopeti, koane
ko'ípovoyeamaka koati únati ipovóti. 10 Itea hane itúka kouhé'ekoati,
ponóvoti kixoku itúkeovo, kuteâti motókeyea itúkea ne senóhiko koyúhoti
itúkeovo teyoti Itukó'oviti. 11 Enepo ihíkaxakana senóhiko ne emo'u
Itukó'oviti, konókoti yunú kóyeyea, koane téyea ne ihíkaxoati ákotimaka
kapayásakinapa. 12 Ákomaka nzíka ne senóhiko íhikaxea koane pahúkea
îma. Konókoti éxea yunú kóyeyeahiko. 13 Vo'oku Âdaum inuxô itúkeokono,
ina itukókono Éva ikénepoke. 14 Koane hainámaka Âdaum ne aupú'ikokono,
itea koatíne sêno aupú'ikokono, ikorókovoti pahunévotike. 15 Itea kóyeanemo
íteovo ohone xe'éxa ne senóhiko enepo okoxé'exa, koane ákomakamo yuvâti
enepo yuixápu kúveovo Vúnae, koane itukápumaka ákoti omotóvo okovo
po'ínuhiko xâne, koane itukápumaka sasá'iti nonékuke Itukó'oviti, koane
éxotimaka kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti.

Nókone kó'iyea ne inuxínoti ítuke Itukó'oviti ihíkaxoti imokóvokutike

3 1 Enepora emo'úti yutoxóvoti yâye, koati kaná'uti koane koati motovâti
kúveovokono. Harâ'a: Enepone xâne kahá'ati itúkeovo inuxínoti ítuke
Itukó'oviti ihíkaxoti ya imokóvokuti, koati únati itukéti kahá'a. 2 Itea enepone
kaha'âti itúkeova, konókoti itúkeovo ákoti évekinokonoku emó'uinokono ápeyea
váhere ítuke. Konókotimaka ákoyea apí'a yêno, koane éxea sayá'ikopeovo,
yoko éxea kixoku pónea isóneu ya uhá koeti koekúti. Konókotimaka itúkeovo
únati kixoku itúkeovo, koane konókoti ú'uso kóyeyea kátarakea koêkuti simoâti
óvokuke. Konókotimaka itúkeovo éxoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti. 3 Ako yusíka
itúkeovo yómoti kumá'am. Ákomaka yusíka itúkeovo ísukenati po'i xâne, itea
konókoti itúkeovo koati únati koane itúpa'ikoti. Konókotimaka púvea ápeyea
orixókokoti. Ákomaka yusíka ixómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyea
tiûketina. 4 Konókotimaka éxea kíxoaku ne íhae óvoku, koane éxea kíxoaku
koéxokexea ne xe'éxaxapa, saya'íkoati koane ihíkaxoati itúkeovo teyoti po'i
xâne. 5 Vo'oku enepone hóyeno ákoti exâ kíxoaku ne íhae óvoku, ákomo
kalíhuina éxea inúxino xâne imokóvokutike. 6 Ákomaka yusíka itúkeovo
inámati kutípoti Jesus, mará'inamo kapáyasakeapa, akúteamo kixókonoku
Ndeâpu kapayásokopovo yanekôyoke, kutí'inoke kopúhikopeati Itukó'oviti
nonékuke, kuxokónoti káxe ipíhoponokonopemo. 7 Konókotimaka itúkeovo

teyonéti xapákuke xâne ákoti itukapu kutípoti Jesus, maka hákone vekínoaku
Ndeâpu íkorokea váhereke, kutí'inoke mani hána'iti téyapana.

Ndeákinu

8 Kúteanemaka koêku ne noivókoetihiko itúkeovo ko'ítuketi
imokóvokutike, enepone ndeákinu. Konókotimaka itúkeovo teyonéti ákoti
itukáheapu. Ákomaka yusíka itúkeovo yómoti kumá'am. Ákomaka yusíka
ixómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiûketina. 9 Konókotimaka
yuíxeovahiko hókea ne kaná'uti kixovókuti kutípone ûti, enepone
ákoti exákana mekúke, koúhapu'ikinovike Itukó'oviti kó'oyene, koane
ákoyea ítukaheapu hókea. 10 Konókotimaka hixópeokono ya ítukeke
Itukó'oviti. Enepo itukápu xâne ákoti évekinokonoku emó'uinokono
ápeyea váhere ítuke, motóvane itúkeovo ndeákinu. 11 Kúteanemaka
koeku yêno ne ndeákinu. Konókoti itúkeovo teyonéti, ákoti itukapu
ítukenati xêti po'ínuhiko xâne. Konókotimaka éxea kixoku itúkea isóneu
ya uhá koeti koekúti, koane itúkeovo xâne motovâti kúveovokono ya
uhá koeti koekúti. 12 Enepohikone ndeákinu, ako yusíka pí'ayea yêno.
Konókotimaka éxea kíxoaku ne xe'éxaxapa koane íhae óvoku. 13 Yoko
enepohikone ndeákinu koati únati kixoku itúkea ítuke Itukó'oviti,
itopónotimo itúkeovo koati teyonéti, koane iyúseotimo itúkeovo é'exo
kixoíxoati ne kaná'uti kixovókuti hó'e ûti, motókeinoke koyúhoyea koêku.
14 Ngúxoa ákoyeamo ánju'ikene noínjopeopi Timotí, itea yundóxinoake
ra koekúti, 15 maka enepo anju'íkene, yéxane nókone kó'iyea ûti
imokóvokutike, enepone óvoku ne koati kaná'uti Itukó'oviti, enepone
kotíxovoku koane koúkoponovokumaka ne kaná'uti kixovókuti íhae
xoko Itukó'oviti. 16 Koati hána'iti ne ihíkauvoti ákoti exákana mekúke,
kouhápu'ikovotine kó'oyene, enepone kutípone ûti. Énomone râ'a:

Enepone simoâti ra kúveu mêum, íkutipasikovovi, uti xâne.
Koúhapu'ikea sasá'iko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.
Noíxoamaka ánjuhiko, enepone ovoxe Itukó'oviti íhae vanúke.
Perékaxokono koêku xoko póhutihiko poké'e óvohikoku xanéhiko
yara kúveu mêum. Kutípokono yâye yara poké'e, ina pihôpo
vanúkeke xoko êno hána'iti ihayú'iuti ópoku.

Koêku ne kopoé'akoatimo íhikaxea ne emo'u Itukó'oviti

4 1 Ú'urapu'i kíxoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koêkumo yaneko káxehiko
ye'éxapune hunókoku ra mêum, ápeyeamo xâne kurí kixoti kúveovo
Itukó'oviti, hokópoti aúpu'ikenati, páhoe Satánae, koane ihíkauvoti ítuke
ndémoniuhiko, 2 íhikaxone xâne ákoti oponóvo ítuke, koyúhoti itúkeovo sasá'iti,
ihíkaxotimaka koekúti ákoti akaná'u, itea ákone eápapu itúkeovo pahukóvoti,
vo'oku itúkeovo váhere koekúti ixomo itúkohiko. 3 Enepohikonê'e, ako síka
kóyenoyeahiko koane ko'ímayea ne xâne. Anêkomaka nikokónoti ákoti sikâ

níkeokono, koyúhoti itúkeovo pahukóvoti nikokóno. Itea uhá koeti nikokónoti,
aínovo poréxovike Itukó'oviti, motovâti níkea ûti koeku víkoro'ixinova, uti
kutípoti Jesus, uti exoâtimaka ra kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke. 4 Vo'oku
uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, aínovo únati, epó'oxo itukovo
vikoró'ixinovatine xoko Itukó'oviti, ako yusíka kutí kíxeokono ákoti aunáti.
5 Koati sasá'iti vo'oku yuho Itukó'oviti emó'uke, koane vo'oku vitúkinoa orásaum.

Nókone kó'iyea ne únati ko'itúkeinoti Vúnae

6 Enepomo ihíkexa po'ínuhiko ûti xoko Jesus ra koekútihiko, itimo koati
únati ko'itúkeinoti Kristu Jesus. Epó'oxo enepora emo'u Itukó'oviti kitípone,
enepora únati ihíkauvoti hékone, koxunákopitimo ikéneke Vúnae koeku
yíxivoa. 7 Itea hako kemokénoa ne xetihí koeti ákoti itóponone, íhikaxone
xâne ákoti hakâ ne kaná'uti ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti. Hara yíxapuxo,
kéxuna'ixivo ikéneke Itukó'oviti. 8 Vo'oku enepone ixómoyea yuíxovo
kóxunakea mûyo ne xâne, ako ahíkapu yónoku ne itópoinoake. Itea enepone
yuíxeovo kóxuna'ixeovo ikéneke Itukó'oviti, ákomo hunókoku ne itópoinoake,
vo'oku apêtimo yara koeku kó'oyene koánemakamo seâpa vanúkeke.
9 Enepora emo'úti yutoxóvoti yâye, koati kaná'uti, koane koati motovâti
kúveovokono. 10 Énomone yupíhinovo kóxuna'ixeovo ûti, vivokóponovoti
ko'ítukeyea ûti, vo'oku hane kuvóvo ûti ne koati kaná'uti Itukó'oviti, enepone
usó koyêti koíteovo uhá koeti xâne, ákoneoxo ne kutipoâti.
11 Ixíke'aka, koane íhikexa xanéhiko ra koekútihiko. 12 Ako yusíka ápeyea
xâne ákoti itúkopike pohu vo'oku itíkivo inámatiko, itea ya xapákuke ne
kutípoti Jesus, itíkapu koati motovâti hókeokono kixoku itúkeovo, ya kixeku
keyúhoyi, ya kixeku itíkivo, koáne ya ákoyea omótovo yokovo po'ínuhiko
xâne, koánemaka ya kívivo Itukó'oviti yóko'omaka ya sasá'iyea iséneu.
13 Tukú koeti aungápapu xikóyoke, yíxapu yíhoiki emo'u Itukó'oviti xapákuke
xâne. Yéxakamaka nókone kó'iyea, koane íhikexamaka emo'u Itukó'oviti.
14 Iké'itukexa ne íparaxeopike Itukó'oviti, yéxone itíki ítukeke, enepone
koúhapu'ikinoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne inuxínoti itukéti êgerejake
yanekôyoke, enepo koyuhó'inopi ítukexeopike Itukó'oviti, enepo ipíhoamaka
vô'u titíkuke haxakínopiti ítukeke Itukó'oviti. 15 Yíxapa ra koekútihiko, koane
kéxuna'ixapu itíki, maka naíxane uhá koeti xâne ne kixeku keúkoponivo ya
ítukeke Itukó'oviti. 16 Yokóhiyanavo, koane yokóhiyanamaka ra ihíkauvoti.
Ípihea tumúne ra itukéti vo'oku ixeáneye, hainamo póhutine îti koítovo
Itukó'oviti, itea itóvotimakamo ya pahúnevo ne xanéhiko kamokénopiti.

Éxokoa Poûlu ne Timóti nókone kó'iyea enêko xânehiko

5 1 Hako kepayásokinovo hóyeno xuvé'eti ya itíke. Seyá'ika enepo áva
pahúnevo, itea kutí íxea yá'a enepo yenekâ. Kene ne homoêhouhiko,
kutí íxea pe'ínuhiko. 2 Kutí íxeamaka mémaina ne úsotine senóhiko. Kene ne
ârunoehiko, konókoti sasá'iyea iséneunoa tiyoâti, kutí kixeâtimaka mekéxa.

3 Hivá'axa ne ivokóvotinehiko îma koati pohúxovoti, ákoti po'i huvo'óxoati.
4 Itea enepo áva xe'éxaxapa itukovo amósenoxapa, konókoti itúkeovo
énomone katarákopa, vo'oku konókoti itúkeovo íhae óvokuke yuíxovo ne xâne
inúxotike. Konókotimaka éxea xâne poréxopea ne ítukeinoa há'a yoko êno,
itukóvo ôxu yoko ôse. Vo'oku koati ponóvoti xoko Itukó'oviti nê'e. 5 Enepone
ivokóvoti îma koati pohúxovoti, ákoti po'i huvo'óxoati, Itukó'oviti kuvóvo,
koane kóyekutine itúkea orásaum. Káxe, yóti véyo épemo'ixea Itukó'oviti
huvó'oxea. 6 Kene ne ivokóvoti îma yuixóvoti itúkea váhere úhepune mûyo,
kutí koe ivokóvotine upánini ápeyeako yara kúveu mêum. 7 Pehúkaikopo
po'inu ûti itúkea ra koekúti yara yúndoenopi, maka hákone évekinokonoku
emó'uinokono ápeyea váhere ítuke. 8 Enepone xâne kutípoti Jesus, itea ákoti
kataráka iyéno, ínapoxo ne oveâti kúveu óvoku, koati xâne ákotine itúkoake
ne hó'e ûti, epó'oxo hana'íne pahúnevo yane xâne ákoti hóko Itukó'oviti.
9 Hako yutoxóvo îha ne ivokóvoti îma xapákukehiko ne huvó'oe êgereja enepo
hákoxovoti itopóno sesenta koeti xoénaena, koane konókoti itúkeovomaka
póhutine ko'íma neko imá'ikene. 10 Konókotimaka itúkeovo sêno únati kixoku
itúkeovo, koane únatimaka kixoku koéxokexea xe'éxaxapa, ú'uso koyêtimaka
kátarakea koêkuti simoâti óvokuke, koane ú'uso koyêti kutí kixópeovo ovoxéti
huvó'oxea ne po'ínuhiko kasása'iupo Jesus. Konókotimaka itúkeovo huvo'óxoti
apêti nókone, koane yuixóvoti itúkea uhá koeti únati koekúti.
11 Kene ne inámatiko sêno ivokóvoti îma, hako yitoxî îha xapa iha po'ínuhiko
huvó'oeti, vo'oku enepo yupihápu xuná'iyea kahá'ayea ko'ímapea, ko'imápotimo.
Yane ákonemo itúka ne inúxoti yûho itúkeovo haxakínovoti ítuke Kristu.
12 Koati iyúseotimo itúkeovo pahukóvoti nê'e, vo'oku ákoyea itúka neko inúxoti
yûho ákoyeanemo okó'imapo, koane itúkeovomo póhutine ítuke Itukó'oviti
yuíxovo. 13 Haina póhutine itea koeku kó'iyeaneye, turíxovomaka óyohikeovo
ovohí kó'iyea koane ákoyeane okó'ituke, koane yónoheyea ya xapa ko'óvokuti.
Yoko haina pohúneti ovohí kó'iyea ákoyea ítuke, itea koati itúkotimaka xêti
po'ínuhiko xâne, koane oposí'ixoti éxea koeku ítuke po'i xâne mani ákoti
itukapu yuíxovone, koukóponotimaka xêti mani ákoti yusîka koyúhoyeokono.
14 Ngahá'ainoakopo ne inámatihiko sêno, ivokóvoti îma, ko'ímapea koane
koéxokexea xe'éxaxapa, yoko itúkeovo únati katarákoti óvoku, maka hákone
évekinoaku yuho puvoti hó'e ûti koyúhoyea ákoyea aúnati ne ítuke. 15 Vo'oku
koati apêti senóhiko, ivokóvoti îma, itavókeatine ra hó'e ûti, hokópotine Satánae.
16 Enepone sêno ivokóvoti îma apêti iyéno, konókoti itúkeovo iyéno huvo'óxoa,
maka hákone yupihóvo kátarae ne êgereja. Yanê'e, koati motovâti itúkeovo
senóhiko ivokóvoti îma ákoti po'i katarákoati huvó'oxo ne êgereja.

Nókone itúkea kutípotihiko Jesus ya xoko inuxínoti imokóvokuti

17 Enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike koati mbiú kixoti ko'ítukeyea,
motókea kurí'uxinokono námoe, koane ínixeokono itúkeovo teyonéti,
áko'oneoxo ne ivokóponovoti koyúhoyea emo'u Itukó'oviti koane íhikaxea.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

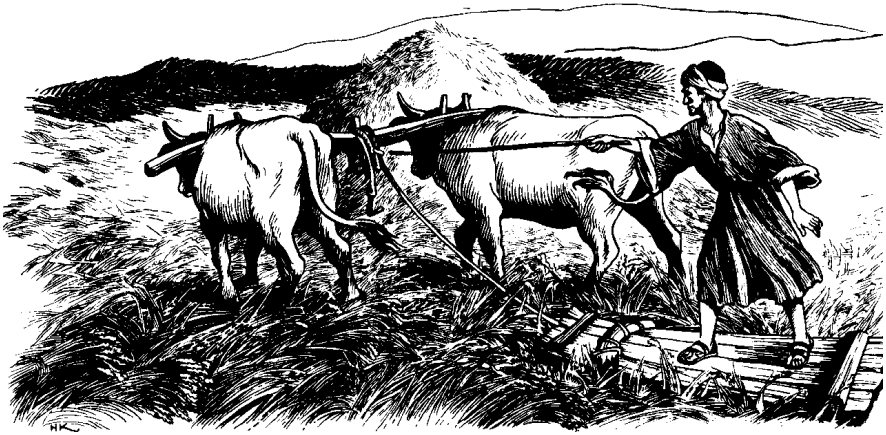

(1Timóti 5.18)

18 Yoko énomonemaka kuteâti ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone
koêti: “Hako ike'áki pâho ne vûi enepo huva'áxapi ókonuheinopea ne
itóvotine ha'i tirîku” kôe, koyúhoti koêku ne ko'ítuketi kónokea ápeyea
nîka. Ina koe'íkomaka: “Koati motokeâti ápeyea námoe ne ko'ítuketi”
koémaka. 19 Itukovo apêti koyúhoti ápeyea váhere ítuke ne inuxínoti
itukéti imokóvokutike, ako yusíka poéhayea xâne koyuhoâti. Konókoti
pí'ayea, áko'o mopó'ayea xâne noixoâti, koane koyuhoâtimaka itúkeovo
koati kaná'uti kó'iyeaneye, ina yusîka kutípeokonoxo. 20 Kene ne po'inu
ûti xoko Jesus ovóheixoti pahunévotike, seyá'ika nonékuke uhá koêti ya
imokóvokutike, maka pikáne kíxeaneye ítuke ne po'ínuhiko kutípoti Jesus.
21 Nonékuke Itukó'oviti yoko Kristu Jesus koánemaka ne sasá'itihiko ánju
íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti, injíko'okopi itíki ra koekúti ngixínopike yarâ'a.
Ako yusíka seyá'iki po'ínuhiko xâne koeku ketíxi ínikene, itea konókoti
kutikokó kíxi seyá'iki uhá koeti xâne pahukóvoti. 22 Hako iyovó kôa yokóvo
ípihi veô'u tutíkuke ne xâne keha'âti hexákinoa ítuke Itukó'oviti. Hako
kitipásea ne xâne itúkoti váhere. Yokóhiyanavo maka itíkapune xâne koati
sasá'iti. 23 Hako poehâne úne yénovoheixo, itea kalihú íxea yénoyivomaka
víyum vo'oku yeópone yokóvoike, vo'oku kayú kayu kóyeyea ne yaríne.
24 Ápe pahúnevo xâne í'iyuse koyêti iyonoâti yuhoíkovokutike. Kene pahúnevo
po'ínuhiko xâne, poéhane xu'ikénene ina iyusêo. 25 Kúteanemaka koêku ne únati
kixoku itúkeovo ne xâne. Ápe okó'ikeakuneye iyúseo ne únati kixoku itúkeovo.
Kene po'ínuhiko, ako aká'ikaneye iyúsea, itea kóyeanemo urápu'iyea.

Nókone kó'iyea ne ahinoêti yoko pataraûxati

6 1 Uhá koeti kutípoti Jesus apêti pátarauxa, konókoti téyea ne pátarauxa
ya uhá koeti koekúti, maka hákone koemóke'ekono iha Itukó'oviti

koánemaka ne ihíkauvoti hókone ûti. 2 Kene ne ahinoêti apêti pátarauxa
kutípotimaka Jesus, enepone itúkeovo kopo'ínukokoti xoko Jesus ne pi'âti,
haina kixo'êkoti ákoyea okónokoa téyea pátarauxa vo'ókuke. Konókoti
inamá'axoyea koxuná'ixovo ko'ítukeinoa, vo'oku enepone pátarauxa
namukópati ne únati ítukeinoa, koati po'ínu xoko Jesus, koane koati xâne ákoti
omotóva okóvo. Íhikexa ra koekútihiko koane ixíke'aka kónokea itúkeokono.

Koêku ne koati kaná'uti vîrikuxea

3 Enepo áva ihíkaxoti ihíkauvoti ákoti itukápa ne ponóvoti íhikaxeovike
Vúnae Jesus Kristu, itea itúkeovo pó'iti yane ihíkauvoti koyuhó'inoviti kónokea
vitúkeovo teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, enepone hó'e ûti, 4 koati
kapayásokovoti nê'e, epó'oxo ako éxone. Poéhane kahá'a turíxea yumopókokoti
koane okopókokoti vo'oku kixó'ekone ne emo'útihiko. Yoko énomone ápeino xâne
kahá'ati anú'ukeokoko, koane opósi'okeovokoko yoko ihákeokoko. Énomonemaka
ápeino vaheréxinokokoti isóneu, 5 koane orixókokoti. Koati ákoti hunókoku
kó'iyeaneye xapa xâne pahukóvoti isóneu, ákotine ne kaná'uti kixovókuti
xokóyoke, inixoâtihikomaka itúkeovo únati namúkope tiûketi ne itúkea ítuke
Itukó'oviti. 6 Kene kaná'uti îrikuxea ne xâne vo'oku itúkea ítuke Itukó'oviti, itea
haîna ya tiûketi. Koati vo'oku ákoyea aina íyakapu, koane vo'oku úhepeyea isóneu
ikéneke Itukó'oviti. 7 Koáhati ákoti apeínoviti inâ vipuhíko yara kúveu mêum,
koane ákomakamo ápahuina vomópone vipuhíkapea ra kúveu mêum. 8 Koeku
ápeyea nika ûti yoko vípovo, yusikóne úhepeyea visóneu koane ákoyea aina
víyakapu. 9 Itea enepohikone xâne kahá'ati îrikuxea, ako oríko aúpu'ikeokono
koane íkorokeovo váhereke kixovókuti vo'ókuke. Ákomaka oríko íyokeovo
koekúti ákoti itópoinoake, ominoâtimaka hána'iti tiveko koêku. Koati énomone
íkorokinovo ne xâne váhereke koane énomone iyónopinokono ipihóponovokutike.
10 Vo'oku koati turi ákoti tôpi kó'iyeovoku pahunévoti ne yupíheovo íyokeovokono
ne tiûketi. Yoko koati apêti xâne itavókopeatine ne kúveovo Jesus vo'oku íyokeovo
tiûketi, koane koati ihaxíkopinovotimaka êno kotíveti koekúti vo'ókuke.

Enékeake Poûlu ne Timóti

11 Kene îti Timotí, iti koati kaná'uti hokoti Itukó'oviti, yahíkuxipa ne koekúti
kuteâti. Yíxapu péni ítike koane itíkivo teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku
itíkivo. Yíxapumaka kívivo Itukó'oviti koane ákoyea omótova yokóvo ne
po'ínuhiko xâne. Itíkapumaka ákoti kurí ixa ítuke, koane itíkapumaka itúpa'ikoti.
12 Kéxuna'ixapu kuteâti koeku kóxuna'ixeovo húndaru, koeku itíki ne únati itukéti
hó'exeopike Vúnae. Yane itepónoatimo ne apéyeati ákotinemo hunókoku xoko
Itukó'oviti, enepone kutí'inokemaka ihaxíkopiti Itukó'oviti héki. Énomonemaka
kutí'ino keyuhoâti nonékuke êno xâne yanekôyoke itíkivo kutípoti Vúnae.
13 Nonékuke Itukó'oviti, enepone poréxoti ápeyea ne uhá koeti koekúti, koane
nonékuke Kristu Jesus, enepone ákoti píka koyúhoyea ne kaná'uti kixovókuti
nonékuke Pilátu, 14 mbahúkopi heu-heú kíxi itíki páhoenopi Itukó'oviti, motovâti

ákoyea xâne koyúhoti koemó kíxea itíki. Énomone íxea ukeâti kó'oyene tukú
koetímo káyukopovope Vúnae Jesus Kristu. 15 Koati aukópovotimo nê'e simapúne
kaxéna. Yane koutáta'ixoatimo Itukó'oviti, poéhane motokêa iháyu'ikeokono,
poéhanemaka itukóvo éxoti koeku uhá koeti koekúti, enepone koati payásoti
ya uhá koeti po'ínuhiko nâti, únaemaka uhá koeti po'ínuhiko pahúkoti,
16 poéhanemaka itukóvo úkeaku ne apéyeati ákoti hunókoku. Koáhati êno xúnati
uhápu'ine xokóyoke ákoti itoâti ahí'okeova. Ako xâne noixoâti, ákomaka íta xâne
komómoyea. Itúkapuneikopo énomone ihayú'ikokono, koane énomone itukóvo
koati payásoti pahúkoti ya uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Ákoyeneyeoxo.

Koêku ne xâne iríku

17 Enepone xâne ênoti apeínoati yara koeku kó'oyene, yenéka
ákoyea kapáyasakapu vo'oku enó'iyea apeínoati, koane ákoyea kuvápa
ne apeínoati, vo'oku ákomo oríko uké'eyea. Itea konókoti itúkeovo
Itukó'oviti kuvóvo, enepone ákoti kamaxátikavi, porexó'ovitimaka uhá
koeti koekúti vo'oku kahá'ayea ikó'elokexea vokóvo. 18 Yenékahikomaka
itúkea únati, koane itúkeovo iríku nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke ne
únatinoe ítuke. Yenékamaka ákoyea kamáxatika po'ínuhiko xâne, koane
usó kóyeyea huvó'oxea ya nókone, 19 motovâti ítixopea apeínoati ákoti
uké'eyeaku, kuvóvonemo ya káxehiko keno'ókoti ya xoko Itukó'oviti.
Akoéneye, itopónoatimo ne koati kaná'uti apéyeati íhae xoko Itukó'oviti.

Hunókoku yútoe Poûlu yonoti xoko Timóti

20 Kene îti Timotí, yokóhiyana ne itukéti pónepike Itukó'oviti itíki.
Yokóhiyanapamaka ne yuhotihí koêti, ákoti itópoinovike, ákotimaka parexá'avi
koúkoponeovo ûti ikéneke Itukó'oviti. Hoko kemokénoa yûho ne okópoti hó'e ûti,
enepone iháxoneti koati kaná'uti exóneti, itea koati yupihóvoti ákoyea malíke'eka.
21 Vo'oku anêko xâne hokoâti nê'e kutí'inoke itavókopeati ne kutípone ûti.
Itúkapu seánakopike Itukó'oviti yóvoheixonoe.
Hunókokune.

2 TIMÓTI

Pí'ape yutóxinoa Poûlu ne Timóti

Enepora koyuhópeti, pí'apene páhoe Poûlu yonoti xoko Timóti. Enepo yutoxôa Poûlu ra koyuhópeti, ika'ákovokutike óvoheixo ya Róma, yoko éxoane ákoyeane ahíkapu kaxena ivókovope. Énomone kutí'ino ixikó'okoati ne Timóti kóxuna'ixeovo kúveovo Itukó'oviti yoko itúkeovo koati únati húndaruna Jesus Kristu. Ixíko'okoamaka kónokea itúkeovo koati únati inuxínoti ítuke Itukó'oviti.

Tûri

1 1 Yundóxinopi, undi Poûlu, undi páhoe Kristu Jesus koyúhoyea emó'u
xapa xâne, kuteâti ahá'inonumaka Itukó'oviti indúkea motovâti
ngoyúhoyea koêku ne apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti, enepone
koyúhoinovike Itukó'oviti poréxeovea ya xoko Kristu Jesus. 2 Mbahúkinopea ra
koyuhópeti Timotí, iti kutí ngíxone nje'éxa ákoti omotóva ongóvo ikéneke Jesus.
Iká'iparaxapi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Kristu Jesus, Vúnae, uhá koêti
neko únatinoe koekúti ukeâti xokóyoke, koane itúkapumaka hána'iti
seánakopike yóvoheixo, koane úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Íkoro'ixinovo Itukó'oviti ne Poûlu vo'oku Timóti

3 Íngoro'ixovo xoko Itukó'oviti, enepone hókone voxúnoekene, koane
nzókonemaka, enjoâti ákoyea indukáheapu koane sasá'iyea inzóneu koeku
nzókea. Ako ânga indúkinopi orásaum, Timotí. Káxe, yóti púyaixeovopi
ongóvo nonékuke Itukó'oviti. 4 Puyákoponova ongóvo irihíkovo he'oûke
yanekôyo, koane yupíhovane ngahá'ayea noínjopeopi, maka kurí'uxapuneoxo
elókeko ongóvo. 5 Puyákoponovamaka ongóvo ne kixeku kívivo Itukó'oviti,
ákoti itikáheapa kuteâtimaka kíxoaku yôse Loîdi kúveova inúxoti ya itíke,
koánemaka mémaina Euníse, koane énjoamaka kó'iyeaneye ne kívivoa.

Enékoa Poûlu ne Timóti ákoyea kurí ixa itúkea ítuke Itukó'oviti

6 Enepora injíko'okopike, énomone vo'ókuke ne íparaxeopike Itukó'oviti,
yéxone itíki ítukeke, enepone némoe yaneko ímbiheaku vô'um titíkuke

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

nguri'ókopi ítuke Vúnae. Iké'itukexa nê'e, hako rera'íkoa. 7 Vo'oku ako
paréxavi Itukó'oviti vitúkeovo xâne muyá'iti isóneu, itea poréxovi xunakóti,
koane ákoyea omótovokoko vokóvo, koane véxea ponea uti visóneu ya uhá
koêti koekúti. 8 Hákoikopo tinôa keyúhoyi koêku ne Vúnae. Hákomaka
tinónu, undi iká'aeti vo'oku ítuke Vúnae. Ya xunákoke Itukó'oviti, usó
yákoye keítoponivo kotíveti kuteâti ûndi, vo'ókuke ra inámati ihíkauvoti
koyúhoti koeku Jesus. 9 Koáhati Itukó'oviti koitóvovi ya pahúnevo ûti.
Énomonemaka ihaxíkovi ko'ítukeyea uti sasá'iti ítuke. Yoko haina vo'ókuke
ápeyea únati vitúkeovo iháxikinovike, itea koati vo'oku itúkeovo aháne
iháxikeovi ya hána'iti seánakovi, enepone évekinovike xoko Kristu Jesus,
koekúti koúsexinovike ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum, 10 itea ínati
iyuseô'oxo, koeku símea ne Kristu Jesus, enepone Koitóvoviti, yara kúveu
mêum. Eneponê'e, haina póhutine xunako pevóti uké'exopinovine, itea
omínovimaka inámati vápeyea ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti, enepone
koúhapu'ikinovikene yane inámati ihíkauvoti omínovike. 11 Énomone
noívokoxinonu Itukó'oviti, motovâti ngoyúhoyea emó'u koeku indúkeovo
páhoe xapa xâne, koane motovâti ínzikaxea emó'u. 12 Koati ngoitóponovoti
kotíveti vo'oku ngoyúhoyea emó'u itea ako ndeína, vo'oku énjoa itúkeovo
motokeâti kúveovokono ne ngutípone. Yoko énjoa ápeyea xunáko
kóyoninonoa ne ngurí'okoake tukú koêti yaneko káxe aukápapu. 13 Timotí,
itika íhixope póneovo héki Vúnae ne ponóvoti ihíkauvoti kémone njokóyoke,
koane yíxapumaka kívivo Itukó'oviti, koánemaka ákoyea omótovo yokovo
po'ínuhiko xâne, kuteâtimaka poréxoake Kristu Jesus kó'iyea ne xâne hokoâti.
14 Yokóhiyana ne koati únati kurí'okopike Itukó'oviti, enepone hó'exeopike,
itikoâti ya xunákoke ne Sasá'iti Omíxone, enepone ovo'ó koe'éviti.

15 Timotí, énjoa yéxi kuríkeonu ne uhá koeti po'inu ûti ovâti ra
poké'exa Âzea. Xapákuke ne xâne ngíxone, ápe Fîxelu yoko Eromójeni.
16 Kene ne Onezífuru yoko uhá koeti óvokuke, poéhane seánakoa
Itukó'oviti oúkeke nguvínova, vo'oku êno koúhepekopea inzóneu.
Ákomaka teínanu koeku óveam ika'ákovokutike. 17 Yaneko símeaku yâye
yara Róma, ako kurika opósi'ixeonu imókone inixóponono nu. 18 Poéhane
hána'iti seánakoa Vúnae oúkeke nguvínova yaneko káxe yuhaíkapane
Itukó'oviti ne uhá koeti xâne vo'oku kixoku itúkeovo. Yoko é'exo kíxea ya
undíke, Timotí, koêku ne êno únati ítukeinonu enepo óvom ya Éfezu.

Enékoa Poûlu ne Timóti kóxuna'ixeovo ya ítukeke Itukó'oviti

2 1 Kene îti Timotí, iti kutí ngíxone nje'éxa xoko Vúnae, kéxuna'ixapu
ya hána'iti seánakovike Kristu Jesus. 2 Enepone kémone njokóyoke
ngoyûho yanekôyo nonékuke êno xâne, énomonemaka íhikexa po'ínuhiko
hóyeno kuvovóneti, motovâtimaka íhikaxopea po'ínuhiko xâne.

3 Usó yákoye keítoponivo kotíveti, kuteâti koeku únati húndaruna
Kristu Jesus, kuteâtimaka ngoítoponeovo kotíveti. 4 Vo'oku koeku itúkea

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

páhoenokono itúkea ne húndaru, ako yuíxapu po'ínuhiko kixovókuti
yara kúveu mêum. Poéhane páhoenokono itúkea yuíxovo, motovâti
ikó'elokexea okóvo ne pahukoâti. 5 Kúteanemaka koêku ne ehakóvoti
kahá'ati ítea iparáti. Ákomo namúka ne iparáti enepomo hákoti
hokôa ne nókone vékea. 6 Koánemaka ne ko'ítuketi kavâne, enepone
ivokóponovoti ko'ítukeyea isáneke, koati motokeâti itúkeovo énomone
inuxô níkoa ne ha'i nóne. 7 Itíkina iséneu kixó'ekone ra yunzó'inopi yoko
mihe'ókinopeatimo Vúnae ne iséneu motovâti uhá kíxi yéxi koêku.
8 Puyákapanapu yokovo Jesus Kristu, enepone exepúkopoti ukópea
xapa ivokóvoti, enepone ámoripono Ndávi, natina viyénoxapa mekúke,
kuteâtimaka koeku kó'iyea yane inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku
Jesus, ngoyúhone xapa xâne. 9 Yoko inga'ákinovoti vo'oku ngoyúhoyea
nê'e, kutí ngixokónoti koati váhere xâne. Itea upánini ndopíkokono
ngoyúhoyea, ako itoâti topíkea ne emo'u Itukó'oviti. 10 Hara kutí'inoke
indoâti uhá koêti, vo'oku noívokoe Itukó'oviti, ngaha'aînoatihiko
itúkeovo koítovone Kristu Jesus, koane ákoyea hunókoku unako koépoku
ya xokóyoke. 11 Enepora emo'úti yutoxóvoti yâye, koati kaná'uti:

"Itukovo kaná'uti kutí kó'iyea xané kixoti uti Kristu ivokóvo kuruhúke,
yane koati kaná'utimaka kutí kó'iyea uti xané kixoâti exepúkopo.
12 Enepomo vitâ uhá koêti ákoti kamuyá'ika uti visóneu, yane kaha'iné
kixopâtimakamo ûti ne Kristu natíxea natíxokuke. Itukapu koyúhoti
ûti ákoyea vexa Kristu, kutí kixóvoti uti ákoti hakâ, simóvotimo káxe
koyúhoyeakumakamo Kristu ákoyea éxavi. 13 Enepo hákoti vitukóvo
kuvovóneti, kóyeane itúkeova Kristu, vo'oku ako oxéne ítukoheyeovo."

Ixíko'okoa Poûlu ne Timóti ákoyea akámokeno ihíkauvoti ákoti akaná'u

14 Yokóyuhopino po'inu ûti koêku ra koekúti yunzó'inopi. Hako iyihíxoa
ixíke'oki uhá koetíhiko ya iháke Itukó'oviti ákoyea aríxakakahiko vo'oku
kixó'ekone ne emo'útihiko. Vo'oku ako itópoinoake koekúti kuteâti.
Poéhane koésayu'ixea kamoâti itúko. 15 Yapásika itíkivo xâne ínixone
Itukó'oviti itúkeovo únati ko'itúkeinoati, ákotimaka tínoke, yexoâtimaka
péni íhikexi ne kaná'uti emo'u Itukó'oviti. 16 Hako kemokénoa ne xâne
koyuhóheoti vo'oku ako itópoinovike. Ákomaka paréxavi koúkoponeovo
ûti ikéneke Itukó'oviti. Yoko xâne kixotíneye yûho, áhatimaka
kámokenoyea koekúti kuteâti, tumúnemo yóno váherexea ítuke.
17 Enepone yuhóhiko, koésayu'ixo xâne. Kutí koe váhere arinéti ákoti oríko
ukóponea muyókuke xâne, kutí'inoke ivokóvoti. Yoko xapákuke ne xâne
kuteâti, anêko Imîneu yoko Filétu. 18 Enepohikone pi'âti, itávokeane ra
kaná'uti kixovókuti koyuhoâti itúkeovo pihotíne ne kaxena exepúkopopeti
ukópea xapa ivokóvoti ne xâne. Yoko ápe xâne ítone koésayu'ixea kúveovo
Vúnae vo'ókuke. 19 Itea enepone ítuke Itukó'oviti, kóyeane títiu kóyeyea
ne poéheve. Anêkomaka yútoe Itukó'ovitiya, hoénaxeake ne koati

kaná'uti hokoâti. Hara kôe: “Éxoa Vúnae ne xanéna” kôe, koane “Konókoti
ahíkuxopeovo váhere ne uhá koeti koyúhoti kúveovo Vúnae” koémaka.
20 Ya koati hána'iti ovokúti, haina póhutine ihakúti itukéti ya ôro yoko
péhu apê, itea ápemaka itukéti ya tikóti yoko móte. Anêkomaka xapákuke
koati kalísoti koane únatinoe ihakúti. Kene po'ínuhiko, ako úhe'ene.
21 Énomonemaka koéneye ûti ikéneke Vúnae. Enepone xâne kohiyánavoati
ra váhere koekúti ngixínopike, koati kuteátine ne únatinoe ihakúti sasá'itino
únae, koane hána'itimaka itópoinoake, usó koyêtimaka ya uhá koeti únati
itukéti. 22 Yokóhiyanavo pahunévoti, enepone ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne
váhere úhepune mûyo, áhati íkorokea inámati xâne. Yíxapu péni kixeku itíkivo,
koánemaka kívivo Itukó'oviti, yoko ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko
xâne. Yíxapumaka itúkeovo úhepetike isoneûti yóvoheixo ákoti yakapákaka,
kuteâtimaka kixoku itúkeovo ne xâne sasá'iti isóneu ikoseânaxovoti Itukó'oviti.
23 Hako kemokénoa ne koyuhóheoti, enepone yuhôti ákoti itóponone, vo'oku
yéxoa pôreu. Poéhane okópeokoko xâne poréxo. 24 Kene ne ovoxe Itukó'oviti,
ako omótova itúkeovo okópokenati po'i xâne. Konókoti itupa'ii kíxea uhá koeti
xâne, koane éxea kíxoaku íhikaxea, ákoti imaxovó ixêa. 25 Konókotimaka
éxea kíxoaku enékea ne okopâti, koane ítupa'ikea yuhó'inoa, kuxoâtimaka
ne seánakoa Itukó'oviti oúkeke ne okopâti, motovâti ikótivexea isóneuke ne
pahukóvoti ítuke, koane éxea ne kaná'uti kixovókuti. 26 Haina póhutine, itea
yanê'e, ponopóvotimo isóneu, koane iteôvatimo ne veínoake Ndeâpu iká'akea,
vo'oku koatínovo ákau nê'e itukeâti ahá'inoa.

Koêkumo ukóponea vaherévokoti ye'éxapune hunókoku ra mêum

3 1 Ngahá'amaka yéxi koêkumo ye'éxapune hunókoku ra mêum yupihovó
kó'iyeamo tiú'iko. 2 Vo'oku haramo koéneye kixóvoku ne xanéhiko:
Poéhanemo unako koeku yuíxopovo. Ixómotihikomo ipupákino isóneu
kahá'ayea enó'iyea tiûketina. Áhatihikomakamo iháyu'ikopeovo koane
kapáyasokinovo po'ínuhiko xâne. Ákonemo téyonehiko. Émoketinehikomo
koane íhakenatihikonemo. Ákonemo akútipo há'a yoko êno. Ákonemo
íkoro'ixinovoke, koane ákonehikomakamo teya Itukó'oviti yoko sasá'itihiko
kixovókuti. 3 Títiu koyêtinemo omíxone. Ákonehikomo seána, muhikóva iyéno
íhae óvoku. Ákonehikomo itoâti ponópea isóneu imaíkapu. Itukóheotimo
koeku po'ínuhiko xâne. Ákonemo sayá'ikapeapahiko ne vaherévokoti. Vo'oku
ipúhonevo, ákonemo íyuhixa po'ínuhiko xâne. Puvotínehikomo uhá koeti únati
koekúti. 4 Vaheréxinoatihikomo ítukeino po'i xâne akéneke ákoti évotikoake.
Húketinemo ípiheahiko tumúne koêkuti âha itúkea ákotimaka itukína isóneu
koêkumo tumúneke. Yupihovó koetínemo kapáyasokeovo. Ákonemo omótova
okóvo ne kixovókuti yara kúveu mêum ominoâti elókeko okóvo, ya koêkuni
itúkeovo Itukó'oviti ako omótovohiko okóvo. 5 Áhatinehikomo éxokeovo yónea
êgereja, itea ya kixoku itúkeovo, iyúseotimo ákoyea aínamapo xoko Itukó'oviti
koane ákoyea xunako Itukó'oviti ya xokóyoke.

Yahíkuxipa ne xâne kuteâti. 6 Vo'oku xapákukehiko, ápe hóyeno
kopoé'akoti íhikaxea, koyúhoti itúkeovo ovoxe Itukó'oviti, yonotímaka xapa
ko'óvokutihiko. Itea ako eápa ko'óvokuti ákoyea itúkapu páhoe Itukó'oviti.
Yane ápe senóhiko ákoti oríko íteokono ya ihíkauvoti kuteâti. Yoko aínovo
sêno ákotimaka yumaxápu pahúnevo, koane kutí koe ákau ne ákoti tôpi
kó'iyeovoku váhere âha kíxeova. 7 Enepone senóhiko, kóyekune ápeyea
ihíkauvoti kámokenone, itea ako itápana isóneu éxea koêku ne koati kaná'uti
kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. 8 Yoko kuteâti kíxoaku Njáni yoko Njámbre
okôpo Muîse mekúke, énomonemaka kíxoaneye nekôyohiko okópea ne koati
kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Aínovo hóyeno koati pahukóvoti
isóneu, ákotinemaka hakâ ne kaná'uti hó'e ûti. 9 Itea ákomo ítonehiko itúkea,
vo'oku iyuseînotimo uhá koeti xâne itúkeovohiko ákoti isóneu, kuteâtimaka
koeku iyúseyea mekúke ákoyea aúnati ítuke neko Njáni yoko Njámbre.

Iháyu'iko Timóti ne Poûlu koane enékoamaka

10 Kene îti Timotí, koati hekoâti ne ínzikaxeopike, yoko ngixoku indúkeovo,
koánemaka ne ânja indóponea ikéneke Itukó'oviti. Koati hekoâtimaka ne
ngixoku ngúveovo Itukó'oviti, yoko ngixoku ngóxuna'ixeovo ikéneke Vúnae
ákoti amuyá'i inzóneu. Haina póhutine, itea koánemaka ngixoku ákoyea
omótovo ongovo po'ínuhiko xâne, koáne ngixoku indúkea ra itukéti, indoâti uhá
koêti ákoti aungápapu ingéne. 11 Yéxoamaka koêku ne okopónuti, yoko ngixoku
ngoítoponeovo kotíveti, kuteâti ngixókonoku yaneko óveangu ya Antiokíya,
Íkoniu yoko Lístara. Koati ákoti tôpi kó'iyeovoku kotíveti koekúti véngoku, itea
koítovonu Vúnae ya uhá koêti. 12 Yoko uhá koeti xâne kahá'ati pónea kixoku
itúkeovo ikéneke Kristu Jesus, koitóponovotimo kotíveti. 13 Itea enepone xâne
vaheréxoti kixoku itúkeovo, koáne ne itûkoheovotihiko, tumúnemo yóno
váherexea ítuke koane aúpu'ikea, koane itúkeovomaka aúpu'iu po'ínuhiko xâne.
14 Kene îti Timotí, ípihea tumúne héki ne ihíkauvoti íhikexokonoke, enepone
é'exo kíxene itúkeovo kaná'uti, yexoâtimaka itukóvotiye ne ihíkaxopeati.
15 Vo'oku ukeátine itikóvoiko kalivôno, yéxoane ne sasá'iti emo'u Itukó'oviti,
enepone porexópiti yéxi kixeku ítivo ya pehúnevo koeku kívivo Kristu Jesus.
16 Yoko uhá koeti yutoxóvoti emó'uke Itukó'oviti, aínovo koati ukeâti isóneuke
Itukó'oviti, epó'oxo koati ênoti itópoinovike, vo'oku íhikaxovi, koane ípikovi
vitúkea váhere. Éxokovimaka pahúnevo ûti yoko íhikaxovi kixoku pónea uti
vítuke, 17 motovâti ákoyea pó'onexeovoke ne ovoxe Itukó'oviti, itea itúkeovo
ímotokenaxeake Itukó'oviti ya uhá koeti únati ítuke.

Ixikó'okono Timóti ákoyea âka koyúhoyea emo'u Itukó'oviti

4 1 Ya iháke Itukó'oviti, koáne ya iháke Kristu Jesus, enepone exókopatimo
yonópoku uhá koeti xâne, kúteane ne âvoti ivakápu, koánemaka ne
ivokóvotine, yaneko aukápapune, natixánemaka, 2 énomone ya ihákehiko
injíko'okopi keyúhoyi emo'u Itukó'oviti. Yusíkoti unátiyea kaxena

koyúhoyeovo, ákoʼo ákoyea koati unátiyea, konókoti usó kéyeyi keyúhoyi.
Pehúka ponópea ítuke ne xâne pahukóvoti. Konókotimaka seyáʼiki koane
yenéki. Yokóyuhoinoamaka nókone kóʼiyea, ákoti imaxovó ixêa, xaneâtimaka
keúhapuʼikinoa koêku ne ihíkauvoti hókone ûti. 3 Voʼoku simóvotimo káxe
ákoyeakunemo akáhaʼa xanéhiko kámea ra koati ponóvoti ihíkauvoti. Haramo
hokóne, koêkuti úhepune itúkea, koane ihaxíkotimo xokóyoke ihíkaxotihiko
koekúti kuteati âha kámea. 4 Voʼoku ákonehikomo akáhaʼa kámea ra kanáʼuti
kixovókuti íhae xoko Itukóʼoviti, itea koyuhóheovoti, énomonemo ivávako.
5 Kene îti Timotí, itíkapu éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá
koeti koekúti. Itíkapumaka itoti uhá koeti tiúʼiti koekúti simópiti.
Yokóyuhoponoamaka xapa xâne ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku
Jesus. Heú íxeamaka itíki ne itukéti pónepike Itukóʼoviti itíki.

Koyuhôa Poûlu ákoyeane ahíkapu ivókovope

6 Kene ûndi, énjoa yéʼexeovone kaxena mbihópope xoko Itukóʼoviti. Enepo
ngaepékakana, avakápu indína voʼoku indúkea ítuke Itukóʼoviti, enepone
ivóngeovo, kutí koetímo ominókono ikóʼiparaxokonoke ne Itukóʼoviti. 7 Enepone
únati itukéti ítukexeonuke Vúnae, ngóxunaʼixovone indúkea kuteâti koeku
kóxunaʼixeovo húndaru. Ngoúsexoane ne aháʼinonu Itukóʼoviti indúkea, ákoti
kurí injâ ne ngúveovo Itukóʼoviti. 8 Hukinóvoti ápeyea íparaxeonuke Itukóʼoviti
kuxopónuti voʼoku póneovo ngixoku indúkeovo. Porexónoatimo Itukóʼoviti
yaneko káxe okomómopane ne kixoku vitúkeovo, uti xâne, noíxoti unátiyea,
ákoʼo ákoyea aúnati ne vítuke. Yoko koati ponóvotimo kíxoaku Itukóʼoviti ne
uhá koeti xâne. Hainamo póhutine ûndi koʼipâramo, itea koánemakamo ne uhá
koeti poʼínuhiko xâne kohuxóvatine símeovo kaxena aúkopovope Vúnae.

Ako kuríka Itukóʼoviti ne Poûlu yaneko kurikôa haʼínehiko.

9 Yapásika ákoyea yokóʼokori kinóʼoki njokóyoke. 10 Voʼoku kurí
kixónune ne Ndéma, pihópone ya Tesálonika. Koáhati yupihóvoti ákoyea
omótova okóvo ne kixovókuti yara kúveu mêum. Kene Kerésenti pihóne
Ngalásea. Kene Títu, Ndaumásea yóno. 11 Poéhane Lúka ra njokóyoke.
Enepo kinaʼáka yâkeneye, yaxénamo ne Márku, voʼoku koati ininjoâti
itúkeovo únati huvoʼóxonuti yara itukétike. 12 Kene Tíkiku, mbahúkoane
ya Éfezu. 13 Enepo kinaʼáka, yamínanamo ne ngápana, ngúre ya Torôadi
óvokuke Kárpu, koánemaka ne koyuhópetihiko, ínapoxo ne yutoéti yane
koati kalísoti koyuhópeti.
14 Yupíhova váherexea ítukeinonu ne Alíxandere, enepone koʼítuketi
havâva, itea itukópinoatimo Itukóʼoviti ésaʼi ne váhere ítukeinonuke.
15 Neíxipa nêʼe, voʼoku yupíhova kótiuʼikea omíxone okópea uhá koeti
yûnzo yanekôyo.
16 Yaneko inúxoti yûnzo yuhoíkovokutike, enepo ngoyuhôa ákoyea akánaʼu
emóʼu ne puvónutihiko, ako ápahuina kotixónuti. Kurí kixónuhiko uhá

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

koêti. Ngúxoa ákoyeamo itúkapina Itukó'oviti ésa'i ne kurí keonuhiko. 17 Itea
kóyeane huvó'oxeonu Vúnae, koxunákonuti motovâti heú ngíxea ngoyúhoyea
emó'u xapa xâne, kutí'inoke kamoâti uhá koeti ákoti itukapu jûdeu.
Énomonemaka koitóvonu ya koati koímaiti kixovókuti, kutí koe indeóvoti
paho líyaum. 18 Koane koitóvonutikomakamo ya uhá koeti váhere koekúti,
epó'oxo omopónutimo xoko natíxoku vanúkeke ákoyeakunemo yuvónuti.
Iháyu'ikakana Itukó'oviti ya uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Ákoyeneyeoxo.

Pahuko inákurukeovo po'ínuhiko kutípoti Jesus ne Poûlu

19 "Inákurukovopine Poûlu" íxinenumo Pirísila yoko Ákila, koánemaka
uhá koeti óvokuke Onezífuru. 20 Ôvane ya Koríntu ne Erástu. Kene
Torófimu, ka'aríneti yaneko imbuhíkea Milêtu. 21 Yéhaka kinó'oki njokóyoke
tumúneke kaxena kásati. Yúhoikopi Eûbulo koánemaka Purudénti, yoko
Línu, koane Kalaûtea yoko uhá koeti po'ínuhiko ûti xoko Jesus yâye.
22 Timotí, itúkapu Vúnae ovóheixo xikóyoke.
Itúkapumaka hána'itike seánakopi Itukó'oviti yóvoheixonoe.
Hunókokune.

TÍTU

Yútoe Poûlu páhoe xoko Títu

Enepora koyuhópeti, xoko homoêhou koéhati Títu, pahúkoa Poûlu. Koati ínikone Poûlu ne Títu, koane ha'ínemaka ya ítukeke Itukó'oviti. Yokómomapihi ne Ngâlata 2.1-3. Tumúneke hokópea Jesus ne Títu, ako exa emo'u Itukó'oviti. Yoko haina jûdeu ne Títu. Hane itúko iyénoxapa xâne iháxoneti ngerêku.

Ápe kali ílea koéhati Keréta, óvoku xanéhiko hokópoti Jesus. Énomone ímoa Poûlu ne Títu ko'ítukeyea ítuke Itukó'oviti. Pahúkoa Poûlu kókoyuse kíxoixea ne itukétiya, yoko itúkinoa inuxínoati ne xanéhiko yane imokóvokuti yane Keréta. Éxokoamaka Títu neko inuxínoati ne itukéti nókone kó'iyea. Ixíko'okoa kónokea enékea xanena Itukó'oviti, maka aúnatine kixoku itúkeovo ikéneke Itukó'oviti. Éxokovimaka Poûlu yane yútoeno Títu ákoyea itúkapu ya xunákoke ûti víteova ne pahúnevo ûti, itea itúkeovo vo'oku hána'iti seánakovi Itukó'oviti xoko Kristu.

---

1 [1] Yundóxinopea ra koyuhópeti, undi Poûlu, undi ovoxe Itukó'oviti. Undímaka ápostulu, páhoe Jesus Kristu koyúhoyea emó'u xapa xâne, maka ukápanane ne koati kaná'uti kuveóvoti Itukó'oviti, kuteâti kúveova kasása'iupo, enepohikone noívokoe, koáne, maka ukápanane exoâti ne kaná'uti kixovókuti, enepone hókone xâne teyoti Itukó'oviti, [2] enepone porexó'oviti ápeyea kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti vópeamo xokóyoke ákotine hunókoku, véxone koúsokeovomo, kuteâtimaka koyúhoyea Itukó'oviti kó'iyeanemoye tumúneke ápeyea ra mêum. Yoko ako semékekexa ne Itukó'oviti, koati kaná'uti ne yûho. [3] Simovóne koati kaxéna, koúhapu'ikokono neko emó'u, enepone ngoyúhone xapa xâne, páhoenonu ngoyúhoyea ne Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti.

[4] Yundóxinopea ra koyuhópeti Titú, iti kutí ngíxone nje'éxa ya xoko Jesus koeku poéhayeane ne kuvóvone ûti.

Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Jesus Kristu, Koitóvoviti, yovóheixo, koane úhepetike isoneûti ukeâtimaka xokóyoke.

Ítuke Títu ya Keréta

[5] Nguríkinopike ya Keréta Titú, ngaha'aînopiti kéyuseyi ne uhá koeti konokóvotikoya, yoko itíkinoamaka inuxínoati ne itukéti imokóvokutike

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ya póhutihiko pitivóko, kuteâti yunzó'inopi yanekôyo. 6 Enepohikone
inuxínoati ne itukéti, konókoti itúkeovo xâne ákoti évekinokonoku
emó'uinokono ápeyea váhere ítuke, koane ákoyea apí'a yêno. Kene
xe'éxaxapa, konókoti itúkeovo hokotímaka Jesus, ákotimaka itukoâti xêti
itúkeovo váherehiko, itea itúkeovo kutípotihiko koane teyoti há'a yoko êno.
7 Vo'oku enepone inuxínotihiko itukéti ítukeke Itukó'oviti, konókoti itúkeovo
ákoti évekinokonoku emó'uinokono ápeyea váhere ítuke. Ákomaka yusíka
itúkeovo kapayásokopovoti koane í'imaikovo koyêti. Koáhati ko'ítuketi ítuke
Itukó'oviti. Ákomaka yusíka énoyeovo kumá'am, ákoʼo itúkeovo ísukenati.
Ákomaka yusíka ixómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiûketina. 8 Itea
konókoti ú'uso kóyeyea kátarakea koêkuti xâne simoâti óvokuke. Konókotimaka
yuíxeovo itúkea únati, koane éxea kixoku pónea isóneu ya uhá koeti koekúti.
Konókotimaka itúkeovo ponóvoti ya uhá koeti ítuke, koane itúkeovomaka
teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti koekúti, koane éxeamaka sayá'ikopeovo.
9 Konókotimaka hókea ne ihíkauvoti íhikaxeovike hó'e ûti, enepone motóvoke
kúveovokono, koane ákoyea itávakea nê'e, maka omótovane enékea po'ínuhiko
xâne kónokea hókea ne koati ponóvoti ihíkauvoti. Konókotimaka éxokea
pahúnevo ne xâne koyuhoâti ákoyea opónovo ne ihíkauvoti hókone ûti.

Enekókono ne Títu vo'oku xâne ihíkaxoti koekúti ákoti akaná'u

10 Kó'inokeneye nékone itíki, vo'oku êno xâne kapayásokopovoti,
itavókeati ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, ákoʼoneoxo
xapákuke ne jûdeuhiko. Koati puvoti ápeyea pahukoâti, ina ihíkaxomaka
koekúti ákoti itóponone. Koati ainóvoti aúpu'ikenatihiko. 11 Konókoti
pahúkeokono kóyunuhikeovo, vo'oku ápeyea ovokúti yónoheixokuhiko
íhikaxea, yoko ítoa koésayu'ixea isóneu ne heú koeti ko'óvokutiya koeku
íhikaxea koekúti mani ákoti yusîka íhikaxea, itukoâti namúkope tiûketi
vo'ókuke. 12 Xapákuke ne íhaehiko Keréta, ápe koati teyonéti hóyeno
póhutine yutóxea kálihunoe xêti itúkovo. Yoko hara kôe yútoe: “Enepone
xanéhiko íhae Keréta, koati kixóvokune itúkeovo semékenovo'iti. Kutí
koéhiko ipúhokovoti hó'openo. Aínovomaka huléketi koane nípatihiko”
kôe. 13 Koati kaná'uteoxo yútoe nekôyo. Hákoikopo iyihíxoa seyá'iki neko
xâne, maka opónovone hókea hó'e ûti, 14 koane hákonemaka yuixóva
ne ihíkauvoti ákoti akaná'u, íhikaxone jûdeuhiko, koánemaka neko
páhoenokono itúkea íhikaxoake xanéhiko itavókeati ne kaná'uti ihíkauvoti
íhae xoko Itukó'oviti. 15 Xoko xâne sasá'iti isóneu, uhá koe sasá'iyea
xokóyoke. Kene xokóyoke ne ákoti asasá'i isóneu koáne ne ákoti kutípone,
uhá koémaka ákoyea asásaʼi xokóyoke, vo'oku koati isayú'ixovoti ne
isóneu, koane ákone oxéne eópea itúkeovo pahukóvoti. 16 Koyuho éxea
Itukó'oviti, itea ya kixoku itúkeovo éxokovo ákoyea éxa. Koati yupihóvoti
váherexea kixoku itúkeovo. Koatímaka xâne ákotihiko itukâ ne páhoenovi
Itukó'oviti. Ako ápahuina únati itukéti kuxokónoti yane kixoku itúkeovo.

Koêku ne ponóvoti ihíkauvoti

2 1 Kene îti, Titú, hara íhikexa kixovókuti íhikaxovike hó'e ûti,
enepone koati kaná'uti yoko ponóvoti ihíkauvoti. 2 Íhikexa ne
úsotine hóyenohiko kónokea éxea sayá'ikopeovo, koane kónokea itúkeovo
teyonéti. Konókotimaka éxea kixoku pónea isóneu ya uhá koeti koekúti,
yoko ákoyeamaka rará'ika ne kúveovo Itukó'oviti koane xuná'iyeamaka
ne ákoyea omótovo okovo po'ínuhiko xâne, yóko'o ne yuíxeovo hókea
Itukó'oviti, ákoti kurí ixâ. 3 Kúteanemaka ne úsotine sêno, íhikexamaka
kónokea itúkeovo koyúseovoti ya uhá koeti kixoku itúkeovo, ákotimaka
itukapu ítukenati xêti po'ínu. Ákomaka yusíka itúkeovo yómoti
xúnati ekâti, itea konokoâti itúkeovo ihíkaxoti únati koekúti. 4 Yanê'e,
motovâtimo éxokea inámatiko sêno ínati ko'îma kónokea ákoyea omótovo
okovo îma yoko xe'éxaxapa. 5 Íhikexamaka kónokea itúkeovo éxoti kixoku
pónea isóneu ya uhá koeti koekúti, koane kónokea itúkeovo sasá'iti isóneu,
yoko éxeamaka kixoku itúkea nókone itúkea kúveu óvoku. Konókotimaka
itúkeovo itípakovoti koane teyoti îma, ákoti kapayásakinapa, maka hákone
oxéne koémoke'eyeokono emo'u Itukó'oviti vo'oku kixoku itúkeovo.
6 Kúteanemaka ne homoêhouhiko, yenéka, motovâtimaka itúkeovo éxoti
kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. 7 Itíkapu motovâti hókeokono
kixoku itúkeovo ya uhá koeti koekúti. Enepo ihíkexa, yéxakapu ákoyea
itíkaheapu, yuixóvotimaka ítukexeokonoke ákoti okomóhi. 8 Enepo yokoyúho,
itúkapu emo'úti motovâti huvó'oxea po'ínuhiko xâne keyúho, maka hákone
évekinopiku váherexea yuhó'inopi ne koêkuti xâne, epó'oxo maka teyáne ne
okopó'oviti vo'oku ákoyea évekinoviku yûho koémoke'eyeovi.
9 Kene ya xoko apêti pátarauxa, yéxaka ákoyea omótova kapáyasokinovo
pátarauxa. Konókoti itúkeovo kutípoti ya uhá koeti koekúti, motovâti
úhepeyea isóneunoa pátarauxa. Ákomaka yusíka itúkeovo yumópokenati.
10 Hákomaka omêxo, itea éxakapu itúkeovo kuvovóneti ya uhá koeti kixoku
itúkeovo, maka ínixane po'ínuhiko xâne, ya uhá koeti koekúti, motókeyea
iháyu'ikeokono ne ihíkauvoti íhikaxeovike Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti.

Hána'iti seánakovi Kristu

11 Vo'oku urápu'ine ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti, ene kutí'inoke
motovâti íteova uhá koeti xâne ne pahúnevo. 12 Enepora hána'iti seánakovi
Itukó'oviti, ixíko'okovi kónokea kuríkopea ûti ne váhere kixoku vitúkeovo,
koánemaka ne ixómoyea yónoheixoa visóneu ne koekútihiko yara kúveu
mêum, maka vitúkapune éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti,
koane opónovonemaka kixoku vitúkeovo, koane teyánemaka uti Itukó'oviti
koeku vápeyea yara kúveu mêum. 13 Énomone kónoko kó'iyeaneye ûti koeku
kúxoixea ûti koúsokeovo ne kúxone ûti, enepone kutí'inoke apêtimo koati
únati koeku ûti. Énomone ne koútata'ixovope itúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ne êno teyonéti Itukó'oviti koane Kristu Jesus, enepone Koitóvoviti. 14 Énomone
ivokínovovi yanekôyo motovâti koíteovovi ya uhá koeti vaherévokoti, koane
kasása'ikopeovi, itukópoviti xanéna koati ú'uso koyêti itúkea únatinoe koekúti.
15 Yokóyuhoa ra koekútihiko. Ixíke'aka koane seyá'ika, yexókovoti
ápeyea xunakóti pónepike Itukó'oviti kíxineye. Hako sikêa ápeyea ákoti
itúkoake ne yiûho.

Nókone kó'iyea ne kutípoti Jesus

3 1 Ixíke'aka ne xanéhiko kónokea téyea ne tutíyehiko yóko'omaka
ne payásotihiko xâne éxoti koeku ûti, koane kónokea itúkeovohiko
kutipoâti. Usó ákoyemaka itúkea uhá koeti únati itukéti. 2 Ako
yusíka itúkea xêti po'ínuhiko xâne, koane ákomaka yusíka itúkeovo
yumópokenati, itea konókoti itúkeovo itúpa'ikoti, exókovotimaka
itúkeovo itípakovoti xoko uhá koeti xâne.
3 Vo'oku utímaka ákoti isóneu yanekôyoke, ákotimaka kutípone, koane
pihohí koêti. Kutí koémaka uti ákau vaherévokoti yanekôyoke, ákoti víteovaku
ne váhere visóneu koáne ne ákoti tôpi kó'iyeovoku koati váhere vâha vitúkea.
Enepone kóyeku ûti itukovo káxe, poéhane vitúkea váhere yoko poé'aino visóneu
po'ínuhiko xâne viyókeovati ítukevo, koane púveokono ûti yoko púveamaka
ûti po'ínuhiko xâne. 4 Itea enepo simovóne kaxena éxokeovi hána'iti seánakovi
ne Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti, koane éxokeovi hána'iti ákoyea omótovovi
okóvo, uti xâne yara kúveu mêum, 5 koítovovine. Haina vo'oku ápeyea ponóvoti
vítuke, itea vo'oku itúkeovo koati hána'iti ne seánakovi. Énomone koítinovovi ya
xunákoke Sasá'iti Omíxone, enepone kasasá'ikopoviti koane iko'ínamakopoviti.
6 Koati porexó'oveati Itukó'oviti ne Sasá'iti Omíxone, ákoti akamá'ayeovea,
vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu, enepone Koitóvoviti. 7 Kixínovikeneye, motovâti
vitúkeovo ikó'iparaxone Itukó'oviti ya koeku ponópeovi nonékuke ya hána'iti
seánakovike, ko'ipârati ûti ne apéyeati ákotinemo hunókoku xokóyoke, enepone
hána'iti kúxoixone ûti kó'oyene, véxone koúsokeovomo.
8 Koati motovâti kúveovokono ra ihíkauvoti. Ngahá'a kókoyuho kíxeixi ra
koekútihiko, maka yuíxapuneoxo itúkea únati ne kutípotihiko Itukó'oviti.
Enepora koekúti yúndoenopi, koati yupihóvoti unáko, koane koati hána'iti
itópoinoke uhá koeti xâne itukoâti. 9 Yahíkuxapipa ne xâne ixómoti
yumopó'ixokoko vo'oku ihíkauvoti ákoti itóponone, kuteâti ne yutoéti
kayumákoti iháhiko oxúnoekene jûdeuhiko ukeátine inâ turixóvo iyénoxapa.
Kúteanemaka koêku ne yumopeôkokoti koane okopeôkokoti vo'ókuke
koekútihiko yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, vo'oku ako huvá'axavi,
koane koati ákoti itópoinovike. 10 Seyá'ika ne xâne kopoé'akoti isóneu
po'ínuhiko xâne kutí'inoke haxakeôvokokotihiko. Yoko enepo hákoti kutipópi
api'âne seyá'ikoa, yahíkuxapipamaka. 11 Vo'oku xâne kuteâti nê'e, yéxoane
itúkeovo koati pahukóvoti isóneu, koane itúkeovo ovóheixoti pahunévotike,
epó'oxo koati iyúseoti motókeyea ipíhoponeokono vo'oku kixoku itúkeovo.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Hunókoku yútoe Poûlu yoko ixíko'okoke Títu

12 Enepo mbahukâne ne Átema xikóyoke áko'o itukapu Tíkiku, yéhakapumo
kinó'oki ya Nikópoli yokótumonexinu, vo'oku ngoúsokoane ne inzóneu
óveangonemoya xapa kaxena kásati. 13 Hivá'axa ne Nzéna, enepone adevôgadu,
koánemaka ne Ápolu, maka hákone konokóvoti xokóyoke. 14 Kene ra po'inu ûti
xoko Jesus yâko, konókoti éxeahiko yuíxeovoxo itúkea únati, motovâti huvó'oxea
po'ínuhiko xâne apêti nókone, koane enó'iyea únatinoe koekúti ítone itúkea.
15 Yúhoikopi ne uhá koeti nza'íne yâye. Yíhaikinanu uhá koeti kutípoti
Kristu yâko xikóyoke ákoti omotóvovi okóvo, ûndi yoko nza'ínehiko.
Itúkapu hána'itike seánakovi Itukó'oviti yóvoheixo, uhá ketínoe.
Hunókokune.

FILÉMOM

Yútoe Poûlu páhoe xoko Filémom

Enepora Filémom namukoâti ra koyuhópeti, hóyeno hókoti Jesus ya pitivóko koéhati Kolósu. Enepone hóyeno, koati koxunákoti po'ínuhiko kutípoti Jesus. Ápe ovóxe neko Filémom koéhati Ónezimu omexeôvati. Ako malîka yónoku kohó'iyea. Po'íke káxe, kámoa Ónezimu ne emo'u Itukó'oviti koeku perékaxea Poûlu, yane itúkopovone hokoti Jesus. Yoko ika'ákovokutike óvo ne Poûlu yaneko kamôa Ónezimu ne emo'u Itukó'oviti xokóyoke.

Ínixoa Poûlu kónokea aúkopeovo ne Ónezimu xoko únae. Énomone pahúkinoa Filémom ra koyuhópeti, epemoâti ákoyea ímaikinapu Ónezimu, koane namúkopea koeku káyukopeovo xokóyoke.

Xapákuke xâne ihíkaxoti emo'u Itukó'oviti, ápe po'okoâti itúkeovo póhutine yutóxovope ne koyuhópeti yonoti xoko íhae Kolósu koánemaka ra koyuhópeti yonoti xoko Filémom, vo'oku aínovo kuríkoponone Ónezimu.

---

1 Yundóxinopi, undi Poûlu, undi iká'aeti vo'oku ngoyúhoyea koeku
Kristu Jesus. Anéyemaka njokóyoke ne Timóti, po'inu ûti xoko Vúnae.
Pahúkinopea ûti ra koyuhópeti Filemóm, iti ákoti omotóva vokóvo, iti
po'i huvo'óxovitimaka yara itukéti ítukexeovike Vúnae. 2 Pahúkinoamaka
uti vemó'u ne Áfea, mokexa ûti ya xoko Vúnae yóko'omaka ne Ákipu,
po'inu ûti, koxuná'ixovoti ítukeke Itukó'oviti kuteâtimaka ûti, koánemaka
ne uhá koeti ho'uxínovotihiko ítuke Itukó'oviti yóvokuke.
3 Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Vúnae Jesus
Kristu yóvoheixonoe, koánemaka ya úhepetike isoneûti ukeâti xokóyoke.

Elóke okovo Poûlu vo'oku kixoku kúveovo Itukó'oviti ne Filémom

4 Íngoroixovo xoko Itukó'oviti ve'ókuke Filemóm. Kóyekune puyákeovopi
ongóvo indûko orásaum. 5 Vo'oku kóyekune eyéngoxeopi ákoyea omótova
yokóvo ne uhá koeti kasása'iupo Itukó'oviti, koane itíkivomaka koati
kuvóvoti Vúnae Jesus. 6 Enepone ákoyea iháxakea iséneu ya visóneu ikéneke
Vúnae vo'oku kitípi Jesus kuteâtimaka ûti, émbemo Itukó'oviti itúkeovo
énomone kutí'inoke inamá'axoti kuri'úxovo yéxi koêku ne uhá koeti
únatinoe koekúti ukeâti xoko Itukó'oviti koeku hókea uti Kristu. 7 Mbo'inú,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

koati ike'élokexoti ongóvo, koane keuhépekopoti inzóneu vo'oku kixeku
ákoyea omótovo yokovo po'inu ûti xoko Vúnae. Koáhati keuhépekopoti
isóneu po'ínuhiko ûti, kasása'iupo Itukó'oviti, vo'oku kíxeaku hivó'oxi.

Épemoa Poûlu ne Filémom kóseanayea Ónezimu

8 Koeku kó'iyeaneye ûti ikéneke Kristu, ákoni ndéya ponó ngíxea
mbahúkeopi itíki koati nokonéti itúkeokono. 9 Itea vo'oku ákoyea omótovopi
ongóvo, émbemopi itúkeovo ya unákoke iséneu itíki ra anjá'inopi, undi
Poûlu, undi yékoteno, undi iká'aetimaka kó'oyene vo'oku ngoyúhoyea
koeku Kristu Jesus. 10 Yoko enepone anjá'inopi itíki, koati vo'oku Ónezimu,
enepone kutí ngíxone nje'éxa ikéneke Kristu, enepone índone hokópea Vúnae
koeku óvonzeixea ika'ákovokutike. 11 Eneponê'e, énjoa ákoyea itópoinopike
yanekôyoke, itea kó'oyene koati apêti itópoinonuke koánemaka itópoinopike.
12 Kó'oyene mbahukópatimo xikóyoke Filemóm. Yoko kutí koe imarékoti
omínjone koeku mbahúkopinopea, vo'oku yupíheovo ákoyea omótova
ongóvo. 13 Mani ngaha'âti óveakoneye njokóyoke, mani huvo'óxonuti koeku
óveango ra ika'ákovokutike, undi evótikokonoti koyúhoyea ra inámati
ihíkauvoti íhae xoko Itukó'oviti. Kene mani énomonemaka ahe'ókopi
koeku ákoyea melíkanu. 14 Itea mbúva indúkea koêkuti koekúti koeku
âvoyea énja iséneunoa. Unatí'inonune itúkeovo ya unátikoke iséneu ápeyea
sínakonu, ya koêkuni itúkeovo mitatahí koetíke itíki, yeopâti kónokeamea
kó'iyeaneye kuteâti koeku anjá'inoa, itea ákoti koati kehá'ayi kó'iyeaneye.
15 Yoko mani motovâti itúkeovo ipuhíkopeati ra Ónezimu xikóyoke
yara kali ye'á koeti káxe, motovâti aúkopeovo xikóyoke ákoyeakunemo
ipúhikapea ko'ítukeinopi. 16 Yoko hainá'ikomo pohúneti motovâti
ko'ítukeinopi, itea kó'oyene yupihovó koetímo itópoinopike koeku
itúkopeovo koati pe'ínu ya xoko Kristu ákoti omotóva yokóvo. Koati
énomone koéneye inzóneunoa. Ínapoxomo motokêa kó'iyeaneye iséneunoa
vo'oku ko'ítukeinopi, koánemaka vo'oku itúkeovo pe'ínupone xoko Kristu.
17 Itukovo inixeâti indúkeovoxo he'íne, ngo'ítuketi ítuke Itukó'oviti
kuteâtimaka îti, nemúkapaikopo ra Ónezimu. Kutí íxepa ûndi ne simô,
aukápapune xikóyoke. 18 Enepo áva ítukeinopi yanekôyo ákoti aunáti, itukovo
apêti orévexopike, sikénane, undínemo porexópopea. 19 Koati yútoe vô'um
râ'a, undi Poûlu. Undínemo porexópopea, koêkuti orévexopike. Yoko ako
ongónokoa éndo'okeopi ápeyea hána'iti yoréveunu. Koati vo'ónguke, vo'oku
emo'u Itukó'oviti kémone njokóyoke, ápeinopi inámati apéyeati ukeâti xoko
Itukó'oviti. 20 Iti mbo'ínu xoko Vúnae, ngúxoa itíkimo kuteâti anjá'inopi koeku
hókea uti Vúnae Jesus. Yane keuhépekopotimo inzóneu ikéneke Kristu.
21 Yundóxinopea ra koyuhópeti, enjoâti itíkimo kuteâti yunzó'inopi.
Haina póhutinemo nê'e, itea énjoa anú'ukeamo émbemopike ne ítikemo.
22 Yokóseananu, keúnakinonumaka imóngoku yóvokuke, vo'oku ngúxoa
aúngopeovomo xepákuke koeku yépemo'ixinonu xoko Itukó'oviti.

Hunókoku yútoe Poûlu yonoti xoko Filémom

23 Yúhoikopi ne Épafara, po'inu ûti xoko Kristu, nza'ínemaka
yâye ika'ákovokutike, evótikokonotimaka ko'ítukeino Kristu Jesus.
24 Yúhoikopimaka Márku, Aristáku, Ndéma yoko Lúka, po'íhiko nza'íne ítukeke
Itukó'oviti. 25 Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yovóheixo.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ÊBEREU

Yutoéti yonoti xapa jûdeuhiko hokópotine Jesus

Enepora koyuhópeti, hara pahúkokono xapákuke ne jûdeu hokópotine Jesus nóvo. Yoko êbereu itukóvomaka po'i íhaxeokonoke ne jûdeuhiko. Ako oxéne véxea yutoxoâti ra koyúhope Êbereu, itea ápe inixoâti itúkeovo yútoe Poûlu.

Êno koítoponeovo kotíveti ne jûdeuhiko hokópotine Jesus nóvo vo'oku ínixea po'ínuhiko jûdeu kuríkeane hókea páhoenoa Itukó'oviti itúkea ya Velho Testamento. Enepone yutoxoâti ne Êbereu, kóhiyana ne hokópotine Jesus, puvâti aúkopeovomo xokóyoke ne kúxoti hó'e, koane itúkeovo énomone íhuipinovo ponópeovohiko nonékuke Itukó'oviti koeku opósikea itúkea.

Enepone yutoxoâti ra koyuhópeti, koúhapu'ikoa itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, koane itúkeovo payásoti ya uhá koêti. Payasóneoxo ya ánjuhiko, koánemaka yane uhá koeti ovoxe Itukó'oviti mekúke, kuteâti Muîse yoko Njozûe, koane payasónemaka yane koati payásotihiko sasedóti xapa jûdeu. Koúhapu'ikoamaka koêku ne inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti yaneko ivokínovovi Kristu, itúkeovo koati únati yane kúxoti kixovókuti ítukeinoa Itukó'oviti ne xanéhiko mekúke xoko Muîse, enepo inâ porexôa Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti. Kúteanemaka koêku ne íparaxoake Kristu ne Itukó'oviti, unatíne yane hó'openohiko koépeuti mekúke, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Ya Êbereu kapitulu 11, koyúhovo koêku ne xâne mekúke koati kuvóvoti Itukó'oviti upánini koítoponovo kotíveti. Yanê'e, enékokonomaka neko êbereuhiko hokópotine Jesus kóxuna'ixeovohiko ikéneke, koane ákoyea kamúya'ika isóneu.

Payasóne ne Xe'exa Itukó'oviti ya ánjuhiko íhae vanúke ovoxe Itukó'oviti

1 1 Yaneko mekúke, êno yuhó'inoa Itukó'oviti ne voxúnoekene, uti jûdeu.
Ákomaka tôpi kíxoaku Itukó'oviti yúho'ixeahiko, evékinoati yûho
xoko porófetahiko. 2 Itea yara káxehiko símokune ûti tumúneke uké'eyea ra
mêum, xoko Xe'éxa vekínovi Itukó'oviti yúho'ixeovi. Koati énomone poréxo
Itukó'oviti itúkeovo unae uhá koeti koekúti, enepone évekokumaka xunáko
inâ itukôa ra vanúke yoko poké'e koane uhá koeti apêti. 3 Enepone êno
hána'iti úhe'ene yoko itípanevo Itukó'oviti, iyúseomaka xoko Kristu. Koati
heru-herú kixoti Itukó'oviti nê'e. Enepone yûho ne Kristu, koati êno hána'iti

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

xunakóti ovâti, kotiú'ikoti uhá koeti koekúti ovâti ra vanúke koáne ra poké'e
ákoinoke itáhinehea. Yoko kousókone ésa'i kotúyopea pahunévoti nê'e,
ivátakopo vanúkeke éxopeke Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya uhá koêti.

Ovoxe Itukó'oviti ne ánjuhiko kene Jesus, koati Xe'exa Itukó'oviti

4 Yaneko kousókone hána'iti ítukeinovi ne Xe'exa Itukó'oviti, yupihovó
koene itúkeovo koati hána'iti teyonéti yane ánjuhiko. Kúteanemaka
koêku ne îha, yupíhovamaka itúkeovo koati teyonéti ya iha ánjuhiko.
5 Vo'oku enepone Itukó'oviti, ako ápahuina ánjunahiko kíxone:
"Iti koati nje'éxa. Kó'oyene indúkovone yá'a" ako kíxone.

Sâramu 2.7

Koáne ya po'íke:
"Undímo itúko há'a, kene énomonemo itukóvo nje'éxa" ako ákoe
yûho vo'oku ánju.

2 Samuel 7.14

6 Koáne yaneko pahukôa Itukó'oviti neko Xe'éxa yara kúveu mêum,
enepone apêti tumúneke ápeyea uhá koeti po'ínuhiko koekúti, hara kôe
Itukó'oviti vo'ókuke:
"Téyahiko ánju râ'a, kuteâti koeku téyeonuhiko" kôe.

Sâramu 97.7

7 Kene vo'ókuke ne ánjuhiko, haramaka koe emó'uke Itukó'oviti:
"Enepone ánjuhiko, ovóxe, kutipasí kíxoahiko Itukó'oviti ihunóvoti
yoko irumékoti yúku" kôe.

Sâramu 104.4

8 Itea vo'ókuke ne Xe'éxa, hara koêti ne yûho:
"Iti Itukó'oviti, ákomo hunókoku netíxi. Koati ponóvoti ne kixeku
netíxi. 9 Ako omótova yokóvo ne ponóvoti kixovókuti, kene ne
váhere kixovókuti, pívoa. Énomone kutí'ino noivókoxopiti Yúnae
Itukó'oviti, porexópiti koati êno hána'iti elókeko yokóvo ákoti
po'ínu eopâti kuteâti" kôe.

Sâramu 45.6-7

10 Ina koe'íkomaka:
"Unaém, itíne pahukôa apé kó'iyea ra poké'e. Pe'u veô'u itukoâmaka
ne vanúke. 11 Apêtimo uké'eyeakuhiko nê'e. Kene îti, ákomo
yuké'eyiku. Ipupá'ixotimo ra poké'e yoko vanúke, kuteâti koeku
ákoyea oríko ipúpa'ixea ipovóti. 12 Kuteâti kixókonoku ipovóti
itipú'ixokono, énomonemakamo kíxeaneye ne vanúke yoko
poké'e. Koane kuteâti koeku xâne esa'íko ípovo, kúteanemakamo
koeku ípokeovomo nekôyo. Itea ákomo ípekapu, epó'oxo ákomo
hunókoku ne yápeyi" kôe.

Sâramu 102.25-27

13 Ákomaka ópoeha ánjuna kíxone ne Itukó'oviti:
"Ivétakapa énjopeke tukú koeti simapúne kaxena mboréxeopikumo itíkivo koati payásoti nâti ya uhá koêti, ínamo ipuyúkexa hivíkuke ne uhá koeti koêkuti okopópiti" ako kíxone xapákuke ánju.
Sâramu 110.1

14 Kutí'ikopoya ne ánjuhiko? Aínovohiko ovoxe Itukó'oviti. Aínovomaka páhoe Itukó'oviti koyonínoati xanénahiko, enepohikone koítovone yonópotimo vanúkeke káxehiko keno'ókoti.

Koati hána'iti kixoku koíteovovi ne Itukó'oviti

2 1 Énomoneikopo kónokino kutípeaxo ûti, koane títiu kóyeyea ûti yane kaná'uti koekúti, kámone ûti, maka hákone vitavókea. 2 Koeku kaná'uyea ákoyea ipokoâti neko ihíkauvoti, kûrepo ne ánjuhiko mekúke, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, koane koeku ipíhoponeokono neko ákoti hakâ, koáne ne ákoti akutípoa, kuteâti motókeyea kíxeokononeye, 3 ákoxomo oxéne ákoyea vipíhapanakana, enepomo hákoti vitúkoake ne koati hána'iti kixó'oviku Itukó'oviti, porexó'oviti víteova ne pahúnevo ûti. Énomone neko koyúhoinovike Vúnae Jesus, enepone inúxoti koyuhoâti. Yanê'e, enepohikoneko kamoâti xokóyoke, éxokoveamaka kaná'uko neko emo'úti. 4 Koánemaka Itukó'oviti, éxokoveamaka itúkeovo koati kaná'uti yûho nekôyohiko, vo'oku poréxea xunáko itúkea koekúti, hoénaxovope itúkeovohiko ovóxe, koane koekútihiko ákoti po'i itukoâti, enepone ákoti tôpi kó'iyeovoku iyupánevoti, koane exóneti ikó'iparaxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kutí'inoke apêti éxone itúkea ítukeke Itukó'oviti, kuteâtimaka isóneunoa koane ahá'inoa Itukó'oviti itúkea.

Jesus Kristu Koitóvoviti

5 Enepone natíxoku Itukó'oviti vonópokumo káxehiko keno'ókoti, enepone kixínopike ûti kó'oyene, haina ánjuhiko poréxo ne Itukó'oviti itúkeovomo pahúkotiya, 6 itea koatimo xâne pahukóya kuteâti koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:
"Kutí'ikopo ínixe xokóyoke ne xâne, iti Itukó'oviti, puyákinovake yokóvo? Kutí'ikopo ínixe xapákuke, kétarakinoake? 7 Inâ itikôa ne xanéhiko yara kúveu mêum, kalîha ikélihuxi ya ánjuhiko, perexoâtimaka itúkeovo ihayú'iuti yoko teyonéti. (Koane peréxoamaka éxea koêku ne uhá koeti po'ínuhiko kéxokeu yara poké'e.) 8 Uhá koeti koekúti ítike yara kúveu mêum, peréxoa itúkeovo xâne exêa koêku" kôe.
Sâramu 8.4-6

Koeku itúkeovo xâne poréxo Itukó'oviti éxea koêku ne uhá koeti koekúti yara kúveu mêum, ako ápahuina koekúti ákoti exêa koêku. Itea yara koeku kó'oyene, avo naíxa ûti kó'iyeaneye ne xâne éxeahiko koêku ne uhá koeti koekúti. 9 Itea

noíxoane ûti ne Jesus ikálihuxopeovo ya ánjuhiko, ya ákoti axu'ína káxe, motovâti
ivókinovo uhá koeti xâne ya seánakoake Itukó'oviti, motovâtimaka itúkeovo
êno hána'iti teyonéti vo'oku tiveko kixókonoku ivokínovovi. 10 Yoko Itukó'oviti,
enepone pahúkoti ápeyea uhá koeti koekúti, motovâti itúkeovo ikó'itukeune, koati
énomone motokêa ímotokenaxea Jesus, evékoati kotívetike, motovâti itúkeovo itoti
tarú'uxea uhá koeti koekúti, koeku itúkeovo énomone kousókinovi oxene víteova
ne pahúnevo ûti. Yoko kixínoakeneye Itukó'oviti, koati iseópoti ákoti yumaxápu
po'ínuhiko xe'éxapo xokóyoke, xoko êno unako kóyeku vanúkeke.
11 Vo'oku enepone Jesus, enepone kasasá'ikopoti xâne ya pahúnevo,
koánemaka ne uhá koeti xâne kasása'iupo, póhutinehiko Há'a. Énomone
ákoino teína Jesus íhaxea koati po'ínu neko kasása'iupohiko. 12 Yoko hara
koe emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke:

> "Ngoyuhó'inoatimo ítike ne mbo'ínuhiko. Imongó'ikopitimo xapa
> ho'uxínovoti ítike" kôe, koyúhoti koeku yuho Jesus xoko Há'a.

Sâramu 22.22

13 Ina koemáka po'íke, kixotímaka koeku Itukó'oviti:

> "Énomonemo nguvóvo" kôe.

Izâiya 8.17

Ina koe'íkomaka:

> "Anéyem kó'oyene, yóko'ohiko ne kalivôno poréxonuke Itukó'oviti" kôe.

Izâiya 8.18

14 Enepone kalivôno, kíxone, koeku itúkeovo xâne apêti mûyo yoko itína,
kúteanemaka koeku Jesus enepo ikútipasikoponovo xâne. Ápe mûyo kuteâti
mûyo nekôyohiko, motovâti uké'exopea xunako Ndeâpu, enepone omâti ne
pevóti yara kúveu mêum yanekôyoke. Yoko uké'exopane yaneko ivokóvo
kuruhúke. 15 Yanê'e, koítova Jesus ne xanéhiko, enepone uhá koeti kutipasí
koeti ákau Satánae koeku ixómoyea pikóhiko ivókeovo. 16 Koati iyúseoti
ákoyea itúkapu ánjuhiko huvó'oxopono ne Xe'exa Itukó'oviti, itea itúkeovo
amósenopono Âbraum ne huvó'oxoponone. 17 Énomoneikopo kónokino
eópea Jesus kuteâti veópone, uti po'ínuhiko, ya uhá koeti koekúti, koeku
vékea kuteâti vékoku ûti. Kó'inokeneye motovâti itúkeovo koati Payásoti
Sasedótina ûti, koati seánati, motovâtimaka kúveovokono yaneko itúkeaku
ítukexeake Itukó'oviti, koane motovâti poréxopea ésa'i pahúnevo xanéhiko.
18 Yoko vo'oku vékeane êno kotíveti koekúti yanekôyoke, koane vo'oku
tarú'uxeane neko kotíveti hixópeokonoke, koati motovâti huvó'oxeamaka ne
xâne hixopókonotiko kó'oyene, enepohikone vekotí'iko kotívetike koekúti.

Jesus payasô yane Muîse

3 1 Itínoe mbo'ínu kasása'iupone Itukó'oviti, koane iháxiu yonópeamakamo
vanúkeke, itíkinapihi iséneu koêku ne Jesus, enepone Ápostulu, páhoe

Itukó'oviti koyúhoyea emó'u, koáne ne koati Payásoti Sasedóti ya hó'eke ûti.
2 Enepone Jesus, koati kuvovóneti, kousókoati ne páhoenoa Itukó'oviti itúkea,
enepone noivókoxoati itúkea ne itukéti, kuteâtimaka koeku itúkeovo kuvovóneti
ne Muîse ya koúsokea ne ítukexeake Itukó'oviti ya xapákuke xanena Itukó'oviti.
3 Itea enepone Jesus, koati motokeâti yupíheovo iháyu'ikeokono ya Muîse,
kuteâti koeku itúkeovo koexépukoti péti motokêa yupíheovo iháyu'ikeokono
yane péti koéxepoe. 4 Yoko uhá koeti péti, anêko itukoâti. Itea poéhane
Itukó'oviti itukôa ne uhá koeti koekúti. 5 Eneponeko Muîse, koati kuvovóneti
ya koúsokea ne ítukexeake Itukó'oviti xapákuke xanena Itukó'oviti. Koati únati
ovoxe Itukó'oviti nê'e, epó'oxo koeku kó'iyeaneye, koati okovóxinoveati koêku
ne koekútihiko koyuhóvotikomo ya káxehiko keno'ókoti. 6 Kene Kristu, haina
pohúneti ovoxéti kuteâti koeku Muîse kousókoti hó'exeokonoke itúkea óvokuke
Itukó'oviti, itea koati heu-heú kixoâti Kristu éxea koêku neko óvoku, vo'oku
itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti. Yoko utíne neko óvoku Itukó'oviti, éxeake
koêku ne Kristu, enepo vatiú'i ikéneke, hákotimaka kamuyá'iko uti visóneu
kúxoixea ûti, tukú koeti hunókokuke, ne véxone koúsokeovomo ya xokóyoke.

Kíxoaku ûti vitóponea ne koati kaná'uti omómikeati pónevike Itukó'oviti

7 Énomone kuteâti koeku yûho ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone koêti:
"Enepo kemânoe ne emó'uinopi Itukó'oviti kó'oyene, 8 hákonoe ketiú'iki
yomíxone, mará'inamo yakútea neko yoxúnoekene oposí'okovoti
Itukó'oviti ya mêum ákoti apêti yaneko kaxénake hixópeokonoku" kôe.
9 Ina koemáka ne Itukó'oviti:
"Énomone óvoheixo yanekôyo oposí'okovonuhiko ne yoxúnoekene,
enepo hixopónuhikomaka, noixoti ngíxoaku ngátarakea kúveu
koarenta koeti xoénae. 10 Vo'oku ákoyea akútiponu neko xanéhiko,
ene kutí'ino imaínginovati. Hara ngôe vo'ókuke: 'Kóyekunehiko
pahúkeovo ne isóneu. Ako akáha'a vékea ne mani évengoaku.'
11 Énomone indúkino yûnzo, koati yuhôti ákotinemo aukápapu ikéne,
yaneko ímainginovaku. Hara ngôe vo'ókuke: 'Ákomo kalíhuina seópea
yane mani mboréxoake ómomikopea' ngoéne" kôe ne Itukó'oviti.
Sâramu 95.7-11

12 Yokóhiyanavo itínoe mbo'ínu xoko Kristu, maka hákone koené'eye iséneu,
kuteâti váhere isóneu neko yoxúnoekene ákoti akahá'a kutípea Itukó'oviti.
Neíxapunoe mará'inamo itévaki ne koati kaná'uti Itukó'oviti akutêa iséneu ne
isóneuhiko. 13 Itea ya koêkuni ké'iyineye, kéxunakakanoe ikéneke Kristu, uhá koeti
káxe, koeku itúkeovoiko iháxoneti "kó'oyene", kaxénaiko Itukó'oviti iháxikea xâne
hókea. Yákoenenoeye, mará'inamo ava xâne tiú'iti omíxone xepákukenoe, aúpu'iu
ne váhere kixovókuti. 14 Vo'oku enepo vikaná'uxaxo ne kúveova ûti tukú koeti
hunókokuke, kuteâti kíxoaku kúveova ûti inâ kutipôa ûti, kaha'ínepoatimo ûti ne
Kristu natíxokuke. 15 Yoko énomonemaka kôe emo'u Itukó'oviti, enepone koêti:

"Enepo kemânoe ne emó'uinopi Itukó'oviti kó'oyene, hákonoe
ketiú'iki yomíxone, mará'inamo yakútea neko yoxúnoekene
oposí'okovo Itukó'oviti mekúke" koêti.
16 Kutí'ikopo neko oposí'okovo Itukó'oviti kameáne emó'u? Hainá'ikopo uhá
koêti neko xâne veyópone Muîse ukopêa Ejítu? 17 Kutí'ikopomaka ímaikinovo ne
Itukó'oviti kúveu koarenta koeti xoénae? Hainá'ikopo neko xâne pahúkenavoti,
enepohikoneko ivohíkovotimaka yaneko mêum ákoti apêti? 18 Yoko
kutí'ikopomaka neko koyúhoino Itukó'oviti ákoyeanemo seápa yane mani
poréxoake ómomikopea, yaneko apê yûho, koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne?
Ako po'inu kíxone ákoti itukápa neko xanéhiko ákoti akahá'a itúkea ne emo'u
Itukó'oviti yanekôyoke. 19 Noíxoaneikopo ûti yuvâti ákoinoke seápahiko yane
mani poréxokonoke ómomikopea. Koati vo'oku itúkeovohiko xâne ákoti akutípo.

4 1 Yoko véxoa ápeyea koati yuhôti, yuho Itukó'oviti ákoti aukápapu
ikéne, poréxeamo ne xanéna seópea koane ómomikopea xokóyoke,
itea neíxapunoe, mará'inamo âva xepákukenoe ákoti seapáya. 2 Vo'oku
ápe koyuhó'inoveati ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus,
kuteâtimaka koeku koyúhoinokono emo'u Itukó'oviti neko izaraelíta
mekúke. Itea koeku íkameokonoahiko, ako itópoinoake vo'oku ákoyea
akútipoa. 3 Kene ûti, uti kutipoâti, vitóponoane ne vómomikopea. Yoko
énomonemaka kuteâti yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:
"Yaneko imaínginovahiko, induko koati emo'úti ákoti aukápapu
ikéne. Hara ngôe: 'Ákomo kalíhuina seópea yane mani
mboréxoake ómomikopea' ngôe" koéne ne Itukó'oviti.

Sâramu 95.11

Énomone kôe upánini koúsokeovo ukeátine inâ itukôa ra mêum neko
mani ómomikopokuhiko kixínoake Itukó'oviti poréxeamo. 4 Koati usotíne
vo'oku ápe yutoéti emó'uke Itukó'oviti koêku ne sétixope káxe. Hara kôe: "Ya
sétixopeke káxe, ómomiko ne Itukó'oviti yane itúkea uhá koeti itukéti úseu"
kôe. 5 Ina koepómakaya: "Ákomo kalíhuina seópeahiko yane mani mboréxoake
ómomikopea" kíxoa Itukó'oviti neko izaraelíta. 6 Ako seápa neko inúxotihiko
kamoâti ne únati ihíkauvoti emó'uinoa Itukó'oviti yaneko mekúke vo'oku ákoyea
akútipoa, itea kóyeane ápeyea po'ínuhiko xâne seopâtimo. 7 Koati kaná'uti
kó'iyeaneye, vo'oku ixíkopa Itukó'oviti ya yútoeke Ndávi po'i káxe iháxoneti
"kó'oyene". Yoko enepone yútoe Ndávi, koati ênoti xoénae ikénepoke neko inúxoti
yuho Itukó'oviti yaneko mekúke, enepo "kó'oyene" kôe. Énomone ne yutoéti koêti:
"Enepo kemânoe ne emó'uinopi Itukó'oviti kó'oyene, hákonoe
ketiú'iki yomíxone ákoyea yakútipoa" koêti.
8 Yoko eneponi itukapu Njozûe porexôa ne koati kaná'uti ómomikopea
xanéhiko, ákoni okóyuhopa Itukó'oviti, ikénepoke kaxéna, ápeyeamo
ne po'inu káxe koati vómomikopeakumo. 9 Iyúseoneikopo poréxeakomo
Itukó'oviti ne xanéna ómomikopea. 10 Yoko enepone xâne itopónoati ne

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

poréxoake Itukó'oviti ómomikopea, koati omómikopeatine ne uhá koeti ítuke, kuteâtimaka koeku ómomikopea Itukó'oviti uséxoane neko uhá koeti ítuke mekúke. 11 Káxunakapuikopo ûti, motovâti vitóponea ne pónevike Itukó'oviti vómomikopea, maka hákone itavókoti kuteâti koeku neko xanéhiko mekúke, vo'oku ákoyea itúka neko páhoenoa Itukó'oviti.
12 Vo'oku enepora emo'u Itukó'oviti, koati xúnati koáne ítoa ikó'inamakopea xâne. Heu'íneoxo ya hána'iti pirítau pi'âti tetúkope. Muhíkova isoneûti visóneuke ákoti po'i exoâti yoko veópone vomíxoneke, yu'óxoa. Kuteâti koeku koati heú'iti pirítau ítea tetúkea irókokoku koane itóponea kúveuke opêti, énomonemaka koéneye xunáko ne emo'u Itukó'oviti koúhapu'ikea heú koeti koêku ne visóneu yoko vâha. 13 Ako he'oneôvati ne Itukó'oviti. Uhá koeti koekúti, iyusé kóye xokóyoke. Uhapu'í kóyemaka ne uhá koeti koekúti nonékuke. Yoko uhá koeti ûti, konokoâtimo yumópea uti Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo yaneko káxe yuhaíkapavine.

Kóseanavi Jesus, enepone koati payásoti sasedótina ûti

14 Koeku ápeyea koati payásoti sasedóti oúkeke uhá koeti po'ínuhiko sasedóti, enepone Jesus, Xe'exa Itukó'oviti pihópoti vanúkeke, káxunakapuikopo ûti kúveova ûti. 15 Vo'oku enepone Jesus, hána'iti sasedótina ûti payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko sasedóti mekúke, koati éxoti kóseanayeovi ya muyá'iko ûti, koáne ya uhá koeti vínixone tiú'iyea, vo'oku veko uhá koeti vékoku ûti nê'e. Hixópokonomaka ya uhá koeti koekúti, itea ako pahúnevo. 16 Hákoikopo teinóvo símea ûti nonékuke, xoko ivátakoku natíxea, koeku itúkeovo hána'iti koseánaviti motovâti kóseanayeovi koane huvó'oxeovi ya koêkuti kónokeaku ûti.

Jesus itukóvo sasedótina ûti koati payásoti yane sasedóti mekúke

5 1 Uhá koeti koati payásoti sasedóti, koati úkeakune xapákuke po'ínuhiko xâne motovâti inúxinoahiko ikéneke Itukó'oviti. Omínoahiko ikó'iparaxoke Itukó'oviti, koane hó'openo koépeu, ésa'i kotúyopinoa Itukó'oviti ne pahúnevohiko. 2 Enepone muyá'iko xâne ákoti êxa mani nókone kó'iyea ikéneke Itukó'oviti, koáne ne pihohí koêti itavókeati Itukó'oviti, eópamaka sasedóti kuteâti muyá'iko nekôyohiko, vo'oku koatímaka xâne apêti muyá'iko nonékuke Itukó'oviti ne sasedóti. 3 Énomone kónokino koépekea hó'openo, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, ne sasedótihiko, motovâti itúyopea pahúnevo, koánemaka pahúnevo po'ínuhiko xâne. 4 Ako xâne noivókoxopovoti itúkeovo sasedóti, itea Itukó'oviti noivókoxoa, kuteâti koeku noivókoxo Âraum mekúke.
5 Kúteanemaka koeku Kristu, haina énomone kapayásokopovo itúkeovo sasedóti, koati payásoti ya uhá koêti, itea Itukó'oviti kixoáneye, enepone kixoâti:

"Iti koati nje'éxa. Kó'oyene indúkopovone yá'a" kixoâti.

Sâramu 2.7

6 Yoko po'íke yutoéti emó'uke Itukó'oviti hara koémaka:
"Itínemo itukóvo sasedóti ákotinemo hunókoku, kuteâti koêku ne
Meukizedéki" kôe.
Sâramu 110.4

7 Koeku óponea yara kúveu mêum ne Jesus, koati kohonókoti emó'u vo'oku
tiveko isóneu enepo itûko orásaum, koane îrihikovomaka ho'oûke épemea
Itukó'oviti, poéhane motovâ koíteova ya pevóti. Epó'oxo kámoa Itukó'oviti vo'oku
itúkeovo koati kuri'ókovati Jesus. 8 Yoko upánini itúkovo koati sasá'iti Xe'exa
Itukó'oviti nê'e, kóyeane itúkeovo vo'ókuke ne kotíveti koekúti vékoku itúkinovo
kutípoti, koane éxotimaka itúkea ahá'inoa Itukó'oviti ya uhá koeti koekúti.
9 Epó'oxo vekoâne Jesus ne uhá koeti kó'iyeovoku koekúti, nókone vékea, yane
koúsokinovi oxene víteova ne pahúnevo ûti, motovâti ákoyea hunókoku ovópea
xoko Itukó'oviti ne uhá koeti xâne kutipoâti, enepohikone itúkoti páhoenovi
vitúkea. 10 Vo'oku noívokoxoa Itukó'oviti yanekôyo itúkeovo koati payásoti ya uhá
koeti sasedóti, kuteâtimaka kixoku koeku Meukizedéki mekúke.

Enepone kutípoti Jesus xapákuke jûdeuhiko, ôriti ukóponea ikéneke

11 Enó'iko mani yunzó'inopinoe vo'ókuke ra kixovókuti, itea tiú'iti
ngoúhapu'ikinopea vo'oku ôritinoe kitípi. 12 Mani motovâtine itúkeovo itínenoe
ihíkaxo po'ínuhiko xâne, vo'oku kali enó'iyeane ike hekópine Kristu, itea
kénokoikonoe koyuhópinopeati neko inúxotihiko íhikauvi emo'u Itukó'oviti. Kutí
ké'ikonoe kalivôno ohíkotiko, ya koêkuni itíkivo xâne nikoti koati nikokónoti, nika
úsotine xâne. 13 Itea uhá koeti xâne ákoti ukapána ikéneke Jesus, enepone kutí
koeti kalivôno ohíkotiko, iyúseo ákoyea koati ukóponea yane kaná'uti kixovókuti
íhikaxeovike emo'u Itukó'oviti, koane iyúseo kutí kó'iyeako kalivôno. 14 Enepone
koâti nikokónoti, poéhane úsotine xâne motovâ níkea, koáhati exó'okovatine
níkea. Kúteanemaka koêku ne xâne ukopónoti ikéneke Itukó'oviti, koati
exoâtinehiko koêku ne únatinoe koekútihiko, koáne ne koekútihiko ákoti aunáti.

6 1 Hákoneikopo itukovo pohúneti neko inúxotihiko véxone yane
ihíkauvoti, íhikaxeovike Kristu, vóvoheixo. Itea vukápanane ikéneke
Kristu, motovâti vitóponea kuteâti itóponone xâne úsotine ikéneke. Ákone
okónoko keyúhopinokonoa neko koâti inúxotihiko ihíkauvoti, véxone xoko
Kristu, kuteâti koeku kónokea vikótivexea visóneuke ne váherevoko ûti koane
kuríkopea ûti, koane kónokea kuríkopeamaka ûti kúxoti vitúkeovo mani
iyonópoviti ipihóponovokutike, yoko kónokeamaka kúveovo uti Itukó'oviti.
2 Ákomaka apásika keyúhopinokonoamaka ne ihíkauvoti koyúhoti kixoku
koeku áhikeovo xâne ikéneke Itukó'oviti, yóko'o ne ípiheokono vo'ûti tutíkuke
ovoxe Itukó'oviti haxakínokono ítuke Itukó'oviti, koánemaka ne ihíkauvoti
koyúhoti koeku exépuhikopea ne ivokóvoti, yóko'omaka ne ipíhoponopemo
Itukó'oviti ákotinemo hunókoku. 3 Itea kaúkapanapu ûti ikéneke Vúnae. Yoko
énomonemo vitúko ya seánakovike Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

4 Kene ne xâne kouhápu'ikokonoti isóneu yanekôyo vo'oku ítuke
Itukó'oviti, namo kó'eye koêku? Énomone ne xâne namukoâtimaka ne
íparaxeovike Itukó'oviti ukeâti vanúkeke, ovo'ó koékumaka ne Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti. 5 Énomone ne xâne eopâtimaka ya xokóyoke unako
koêku ne emo'u Itukó'oviti, koáne ne xunako Itukó'oviti veínoakemo
nê'e natíxea natíxokuke káxehiko keno'ókoti. 6 Enepo puvapâhiko ne
hó'e ûti koane aukápapu ikéne koeku hokópea kúxoti hó'e, ákone oxéne
ikó'inamakopeokono, vo'oku koati kutí koeti kuruhúxopotinemaka
Xe'exa Itukó'oviti ya xokóyoke, yoko koati porexoâti ne Xe'exa Itukó'oviti
itúkeovo koémoke'eu uhá koeti xâne noixoâti.
7 Noixó íxea ne itátane poké'e. Enepone poké'e siukoâti ne úko
ixómoti irikóva, koane porexópati únati nonéti, ehópo ne ko'itúkeati,
koati únati koêku opékuke pe'u vo'u Itukó'oviti. 8 Itea enepone poké'e
póhutine tôpe poréxo yoko po'i úhiti ka'áveti ákoti aunáti, koati ákoti
kuxokónoti ukeâti, epó'oxo ákone ahíkapu váhere kixókonoku. Koáne ya
hunókokuke, oro'ókokonotimo.

Konókoti kóxuna'ixeovo ikéneke Kristu ne kutipoâtihiko

9 Kene itínoe ákoti omotóva ongóvo, upánini kó'iyeaneye
yunzó'inopimeku, koati ngutipoâti ákoyeamo yákoenenoeye koane
ngutípoamaka unátiyeamo kixeku héki Kristu kuteâti kixoku itúkeovo
ne xâne koati koítovone Kristu. 10 Koati ponóvoti ne Itukó'oviti. Ákomo
kalíhuina inótoyeova okóvo ne kixeku ke'ítukeinoa, koánemaka ne ákoyea
omótova yokóvo, iyúseoti ya kixeku hivó'oxi po'ínuhiko kasása'iupo
Itukó'oviti. Yoko anéyeiko hivó'oxinoe. 11 Koati ngaha'aînopitinoe
kéyeyikoneye kéxuna'ixivo ikéneke Itukó'oviti, péhutinoe, tukú koeti
hunókokuke, motovâti itéponixo kíxoixone xoko Itukó'oviti, enepone
yéxone koúsokeovomo. 12 Ngaha'aînopitinoemaka ákoyea yáhuleke.
Hékamaka kixoku itúkeovo ne xâne koati kuvóvoti Itukó'oviti,
enepohikone ákoti kamuyá'ika isóneu ikéneke Vúnae, kutí'inoke
itopónoati ne yuhó'inovi, enepone koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne.

Koati kaná'uti itúkeamo Itukó'oviti ne yûho

13 Yaneko mekúke enepo itukínoa Itukó'oviti koati yuhôti ne Âbraum, koati
iháne veínoa Itukó'oviti ikána'uxeaxo neko yûho, vo'oku ákoyea po'i ihâe
payásoti yane îha. 14 Hara kíxoa: “Indukínopitimo únati epó'oxo mborexoâtimo
yupíheovo ukóponea ne yamósenoponomo” kíxoane. 15 Yane xu'ikénene, enoné'e
kúxoixea Âbraum neko kixínoake Itukó'oviti ákoti imaxovó ixâ, koúsokinoa
Itukó'oviti neko yuhó'inoa. 16 Xapákuke xâne yara kúveu mêum, iha koâti
payásoti veínoa enepo kahâ'a éxokea kaná'uyeaxo ne yûho. Yane koati konokoâti
itúkea neko yûho, epó'oxo ákone ixomo yumapákaka koeku kó'iyeaneye.
17 Koánemaka ne Itukó'oviti, koati ihákene veínoa éxokea kaná'uyeaxo ne yûho,

kaha'âti kóxunakea xapa namukópatihikomo kíxone neko yûho, itúkeovo
koati kaná'uti kixovókuti ákoti omotóva ípokeovo. 18 Yoko anêko pi'âti koekúti
ákoti ipakápu, enepone yuho Itukó'oviti, koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne,
koánemaka ne îha, veínoake Itukó'oviti ikána'uxeaxo. Aínovo éxokovike
Itukó'oviti ákoyea semékekexa. Koati énomone porexó'ovi kutípeaxo ûti
koúsokeovomo ne kixínovike Itukó'oviti, kutí'inoke vitopónoatimo ne kúxone
ûti xokóyoke, uti kohó'iti xokóyoke. 19 Yoko enepone kúxoixone ûti, véxone
koúsokeovomo, koati kótiu'ikovope ûti ikéneke Itukó'oviti. Ákomo ípakapu. Títiu-
títiu kóye, vo'oku hanekóxopo sasá'itike óvoku Itukó'oviti vanúkeke, enepone
kixó'ekinovike ne Kúveu Koati Yupihóvoti Sasá'iko akéneke ne kopópoti váhere
ya hána'iti imokóvokuti. 20 Yoko koati énomone yonópo ne Jesus, inuxópinovitine
xoko Itukó'oviti, kousókopinovitinemaka vóvokuya, vo'oku itúkeovo sasedótina
ûti, koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko sasedóti. Yoko ákomo hunókoku
itúkeova, kuteâtimaka koêku neko Meukizedéki mekúke.

Koati kixo'êkinoviti Kristu neko Meukizedéki

7 1 Eneponeko hóyeno mekúke koéhati Meukizedéki, natina pitivóko koéhati
Sálem. Koatímaka sasedóti nê'e, epemínoti xanéhiko xoko Itukó'oviti,
enepone Vúnae koati payásoti ya uhá koêti. Enepo ukopêa xapa isukókoti ne
Âbraum yaneko koepékexopono nâtihiko, okótumonexopa Meukizedéki. Ina
epemíno Âbraum unako koêku xoko Itukó'oviti. 2 Énomonemaka poréxoa
Âbraum ndîzimuna, póhuti yane uhá koeti yehí koeti êho xapa isukókoti. Yoko
ápe kixó'ekone îha ne Meukizedéki. Inúxotike "nâti koati ponóvoti kixoku
itúkeovo" kixó'eko. Kene ne po'i îha, natina Sálem koêti, "nâti omínoti xanéna
unako koêku" kixó'ekomaka. 3 Ako exeâti há'a koane êno yoko oxúnoekene neko
Meukizedéki. Ákomaka exeâti koeku tûri koane hunókoku. Yane koati kuteátine
Xe'exa Itukó'oviti, vo'oku ako hunókoku itúkeovo sasedóti.

4 Imáko itúkinovo koati hána'iti teyonéti neko Meukizedéki! Vo'oku enepone
Âbraum, upánini itúkovo turi uhá koeti voxúnoekene, kóyeane poréxea
ndîzimuna xoko Meukizedéki ukeâti uhá koeti neko koati únatinoe koekúti êho
xapa isukókoti. 5 Yoko enepohikone hóyeno, noivókoeti itúkeovo sasedóti ya
xapa amósenoxapa Lévi, pahúkoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse namúkea
ndîzimuna po'ínuhiko xâne, upánini itúkovo ainóvoti iyéno, póhutine úkeaku
xoko Âbraum. 6 Kene eneponeko Meukizedéki, haina ukeâti xoko Lévi kuteâti
po'ínuhiko sasedóti, itea kóyeane namúkea ndîzimuna Âbraum yanekôyoke.
Ínamaka epemíno Âbraum unako koeku xoko Itukó'oviti, upánini itúkovo hána'iti
teyonéti ne Âbraum, koane énomonemaka itúkinoa Itukó'oviti koati yuhôti ákoti
aukápapu ikéne. 7 Yoko koati iyúseoti koêku ne xâne epemínoti po'ínu unako
koeku xoko Itukó'oviti, itúkeovo payasóne yane xâne épeminoke. 8 Enepohikone
sasedóti yara koeku kó'oyene namukoâti ne ndîzimu, aínovo xâne konókoti vékea
pevótike. Kene Meukizedéki, enepo koyuhó'iyea emo'u Itukó'oviti koêku, haina
ivókeovo koyúho, itea koati koyúhoti kixoku ápeyea ne Meukizedéki. 9 Mani

motovâti koyúhoyeovo itúkeovo Lévi, enepone namúkoti ndîzimuna iyénoxapa,
itukóvomaka poréxoti ndîzimuna yaneko porexôa Âbraum ne ndîzimuna xoko
Meukizedéki, vo'oku kutí kôe Lévi porexoâmaka ya xoko Âbraum, ôxu. 10 Yoko
âvo neko Lévi yaneko okotúmonexo Âbraum ne Meukizedéki, itea kóyeane kutí
kó'iyea apêtine yanekôyo vo'oku xoko Âbraum úkeaku neko Lévi.

Pó'iti koêku itúkeovo sasedóti ne Kristu yane po'ínuhiko sasedóti

11 Yaneko mekúke porexôa Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse,
pahuko turíxeovo ápeyea sasedóti kousókoati neko koekúti yutoxóvoti yane
Ponóvoti Kixovókuti. Koyúhoamaka Itukó'oviti kónokea itúkeovo xapa
amósenopono Lévi úkea ne sasedótihiko, turixeôvoti xoko Âraum, úkeaku ne
uhá koeti sasedóti. Itea enepone sasedótihiko, amósenopono Lévi, eneponi
omotóva ponópea xâne nonékuke Itukó'oviti, ákoni apásika ápeyea inámati
sasedóti kuteâti Meukizedéki, ákoti itukapu amósenopono Âraum. 12 Yoko
koeku esá'ikeovone kixoku ápeyea sasedóti, kónokomaka esá'ikeovo ne
ponóvoti kixovókuti koyuhó'iyeati koêku. 13 Vo'oku enepone Vúnae Jesus,
kixínokonoke ra koekútihiko, haina ukeâti xoko iháxakoku Lévi. Pó'iti itukoâti
ámoripono. Yoko yane iháxakoku úkeaku, ako ápahuina sasedóti yuhó'ixoati
ne áta, oró'okovoku hó'openo ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. 14 Vo'oku koati
iyúseoti itúkeovo xoko iháxakoku Njúda úkea ne Vúnae Jesus. Kene ako
okóyuhoa Muîse yútoeke ápeyeamo sasedóti ukeâti xoko iháxakoku Njúda.
15 Kó'oyene, inamá'axone iyusêo koêku, vo'oku ápeyeane inámati sasedóti
kuteâti koêku Meukizedéki. 16 Yoko enepone itúkeovo sasedóti, haina
yutoéti kuteâti koeku yútoe Muîse imótokenaxoa itúkeovo sasedóti, itea
enepone itúkeovo ákoti hunókoku ápeyea, énomone imótokenaxoa itúkeova.
17 Énomonemaka kuteâti kó'iyea ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeaku:

> "Itínemo itukóvo sasedóti ákotinemo hunókoku, kuteâti koêku ne
> Meukizedéki" kôe.
>
> Sâramu 110.4

18 Uké'exopa Itukó'oviti neko kúxoti kixovókuti ákotine xunáko, ákotinemaka koati
itópoinoke xâne. 19 (Vo'oku enepone kúxoti kixovókuti yútoe Muîse, ako ápahuina
koekúti ítone ponópea.) Itea anéye kixovókuti unatíne kó'oyene, enepora hána'iti
kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti, véxone koúsokeovomo, porexó'oviti vahí'okeova.

Poéhane Kristu itukóvo sasedóti, poéhanemaka itukóvo únati

20 Yoko enepone itúkeovo sasedóti ne Jesus, ihákene ímoa Itukó'oviti
éxokea kaná'uyeaxo ne yûho kó'iyeanemoye. Kene ne po'ínuhiko sasedóti,
ako íxinaneye Itukó'oviti ne yûho inâ itukóvonehiko sasedóti. 21 Itea
pó'iti koêku ne Jesus, vo'oku koati ihákene ímoa Itukó'oviti koyúhoyea
itúkeovo sasedóti ne Jesus. Hara koe yútoe ne koyuhó'iyeati koêku:

“Ihákene ímoa Vúnae éxokea kaná'uyeaxo ne yûho. Ákomo ípaka isóneu. Hara kôe: ‘Itine sasedóti ákotinemo hunókoku’ ” kôe.

Sâramu 110.4

22 Vo'oku kixínokononeye ne Jesus, iyúseo itúkeovo vo'oku Jesus
koúsokinokono ûti inámati kixovókuti ítukeinovike Itukó'oviti ya xokóyoke.
Yoko unatíneoxo nê'e yane kúxoti kixovókuti ítukeinokono xâne mekúke.
23 Enepo kutí'inoke koati opoíkovoti ne sasedótihiko mekúke, koati
vo'oku ápeyea hunókoku itúkeovo sasedóti enepo ivokóvo. 24 Kene
Jesus, vo'oku ákoyea uké'eyeaku, ákomo hunókoku itúkeovo sasedóti.
25 Énomonemaka kutí'ino motovâti koíteovo póhutihiko xâne ahi'ókovoti
Itukó'oviti, koane íseopea vanúkeke ákotihiko pahúnevo, ainóvotimaka
koati sasá'iti. Yoko vo'oku ákoyeanemo hunókoku ápeyea ne Jesus, ákomo
hunókoku ne épeminohiko koítovone xoko Itukó'oviti.
26 Koati motokeâti itúkeovo sasedótina ûti payásoti ya uhá koêti ne Jesus,
vo'oku itúkeovo koati sasá'iti, ákotimaka óvaku váhere isóneu, koane ákotimaka
pahúkeovoku. Ya sasá'ikoke, ákomaka malíke'eka kíxoku itúkeovo xâne
pahukóvoti. Koane énomonemaka kapáyasoko Itukó'oviti oúkeke uhá koeti
vanúkeke. 27 Ákomaka okónokoa Jesus ómea hó'openo ikó'iparaxoke Itukó'oviti
uhá koeti káxe, kuteâti kíxoaku po'ínuhiko koati payásoti sasedóti. Enepone
po'ínuhiko sasedóti, koati porexópotihiko ésa'i pahúnevo inúxotike, ina
porexópomaka ésa'i pahúnevo xanéhiko. Kene Jesus, yaneko ivokóvo kuruhúke,
itukópovone ikó'iparaxoke Itukó'oviti vo'oku pahunévoti, poéha itúkoa ne itukéti,
ákone káyuixa. 28 Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, enepone xâne noivókoeti
itúkeovo koati payásoti sasedóti, aínovone kuteâti po'ínuhiko xâne apêtimaka
muyá'iko nonékuke Itukó'oviti. Itea ikéneke yutóxea Muîse ne Ponóvoti Kixovókuti,
koyúhoa Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti sasedóti ne Xe'éxa. Yoko ihákene
koyúhoa Itukó'oviti, exókoati kaná'uko ne yûho koyuhôa kó'iyeaneye neko Xe'éxa,
enepone ákotinemo hunókoku ápeyea sasá'iko ákoti pahúkeovoku.

Jesus itukóvo epemó'ixinoviti Itukó'oviti

8 1 Enepone koati ânja ngoúhapu'ikea yara uhá koeti yúndoenopinoe,
énomone ne ápeyea sasedótina ûti koati payásoti ya uhá koeti
po'ínuhiko sasedóti. Yoko eneponê'e, koati ivatákopotine éxopeke
ivátakoku Itukó'oviti natíxea, xoko ivátakoku koati payásoti ihayú'iuti.
2 Harakóxopone vanúkeke epemó'ixinoviti Itukó'oviti kúveuke koati
kaná'uti tabenákulu, ítuke Itukó'oviti, haînati ítuke vo'u xâne.
3 Yoko uhá koeti koati payásotihiko sasedóti, ixíko'okokono omino Itukó'oviti
ikó'iparaxoake xanéhiko yoko hó'openo koépeu, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, ésa'i
itúyopea pahunévoti. Énomonemaka kónokino ápeyea íparaxoke Itukó'oviti
ne koati payásoti sasedótina ûti, enepone Xe'exa Itukó'oviti. 4 Itukápuni yâye
yara poké'e óvo nê'e, ákoni itúkapu sasedóti, vo'oku anêkohiko sasedóti

exeâti koêku ne ómone xâne, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, kuteâti páhoenoa
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. 5 Enepone itukéti, ítuke ne sasedótihiko
nonékuke Itukó'oviti, kutí koe yúkurea neko koati kaná'uti kixovókuti ovoti
vanúkeke, okovóxinoveatimaka neko koati kaná'uti kixovókutiya. Énomone
kixínoa Itukó'oviti ne Muîse pahukôa itúkea neko péti: "Neíxa ne ítike.
Itíka uhá koêti kuteátine neko énjokopike oúkeke ne hána'iti mopôi" kíxoa.
6 Itea enepone itukéti, póneake Itukó'oviti ne Jesus itúkea, yupihóvoneoxo
unátiyea yane ítukexeokonoke ne po'ínuhiko sasedóti. Kúteanemaka koêku ra
inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti ya xoko Jesus, yupihóvoneoxomaka
unátiyea yane kúxoti kixovókuti ítukeinokono xâne mekúke, vo'oku enepone
koati yuhôti, yuhó'inovi Itukó'oviti vo'oku ítuke Jesus, yupihóvoneoxomaka
unátiyea yane koati yuhôti, yuhó'inoa Itukó'oviti neko xâne mekúke.
7 Yoko eneponi hákoti konokínovoti yane inúxoti kixovókuti
ítukeinokono xâne mekúke, ákoni apásika inámati koekúti kó'oyene
ahe'ókopati. 8 Itea ínixoa Itukó'oviti ápeyea óvakuya vo'óku hara koe
yûho emó'uke saya'íkoahiko neko xâne:

"Simóvotimo káxehiko ápeyeakumo inámati kixovókuti índukeinoa
ne íhaehiko Izarâe yoko íhaehiko Njúda. 9 Ákomo akútea ngíxoaku
ne oxúnoekene yaneko kutí ngixoáhiko kalivôno namukeôkonoti
vô'u, enepo veyombâ ya poké'exa Ejítu, vo'oku ikénepoke, ákone
yuíxapu hókea neko yunzó'inoa. Énomonemaka ákoino ivávanga
neko xâne" kôe ne Itukó'oviti. 10 Ina koe'íkomaka Itukó'oviti: "Harâ'a
ra inámati kixovókuti índukeinoamo ne íhae Izarâe yaneko káxehiko:
Imbíheatimo isóneukehiko ne ponóvoti kixovókuti mbáhoenoa itúkea,
koane kutí ngixoâtimo yundoxeâti omíxoneke. Undínemo itukóvo
Itukó'oviti Únae. Indukoâtihikomakamo koati njanéna. 11 Ákonemo
ápahuina xapákuke kixoti múxone xêrerekuke óvoku koane koati
po'ínu: 'Konókoti yéxi Vúnae' kixoâti. Ákonemo okónokoa íhikaxea
koeku emó'um, vo'oku heú koetíhikomo éxeonu ukeátine ákoti
apayáso, tukú koêti ne koati payásoti. 12 Ngoseánapoatinehikomo,
ákonemakamo imbíhapana vo'oku váherehiko ítuke, koane ákonemo
puyákapanapa ongóvo neko pahúnevohiko" kôe ne Itukó'oviti.

Njerémiya 31.31-34

13 Koeku koyúhoyea Itukó'oviti ápeyea inámati kixovókuti ítukeino
xanéhiko, iyúseo yékotixeane neko inúxoti kixovókuti ítuke. Yoko koeku
yékotixeane koane ipúpa'ixeane, koati kahá'atine uké'epea.

Ako xunáko ne yútoe Muîse kasása'ikopea xâne hokoâti

9 1 Eneponeko inúxoti kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti mekúke, ápe
sasá'iti yutoéti, nókonehiko hókea, koane ápemaka koati sasá'iti ovokúti
yâye yara poké'e ho'úxinovaku xâne ne ítuke Itukó'oviti. 2 Enepone péti iháxoneti

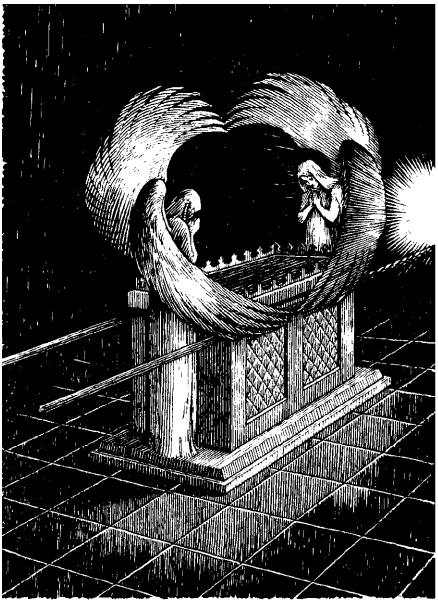

(Ébereu 9.4-5)

tabenákulu, pí'a iháxakoku kúveu.
Enepone inúxoti iháxakoku, “Sasá'iti
Kúveu” íhaxeokono. Ápe íhaku yúkuya,
koane mêsa, koane ápemaka paúm-
ya, íparaxokonoke Itukó'oviti. 3 Ina
apê koati kopópoti váhere ipixoâti ne
po'i kúveu, ákoti itukápa ipixoâti ne
inúxoti kúveu xoko páhapetea. Akéneke
neko koati kopópoti váhere, ápe ne
iháxoneti “Kúveu Koâti Yupihóvoti
Sasá'iko”. 4 Enepoyane kúveu, ápe
iháxoneti áta, ainóvoti ôro parápu'i,
oró'okovoku ísensu, enepone êno úheti
ihópune íparaxokonoke Itukó'oviti.
Ina apémaka káxau, ainóvotimaka
ôro parápu'i, kixo'êkoti ápeyea yuho
Itukó'oviti itúkinoamo únati ne xanéna
itukêa neko páhoenoa. Ya kúveuke ne
káxau, ápe póte ôro, unákovoku mána.
Ina apémaka neko puló'ina Âraum,
eneponeko kohiúpoti yanekôyo, yóko'o
neko pi'âti pe'u mopôi, yutóxovoku ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. 5 Oúkeke
êxe ne káxau, ápe okovo kerûbim, enepohikone kutí koeti ánju kixo'êkinoveati ne
êno úhe'ene Itukó'oviti apêtiya. Kene kêvi ne kerûbim, rama'ú kíxea êxe ne káxau,
óvoku épemokonoku Itukó'oviti kotúyopea pahúnevo xâne. Itea haina oránane
kó'oyene uha-uhá ngíxea ngoyúhoyea koêku ra koekútihiko.

6 Yoko ike koúsokinevo uhá koêti ra koekúti mekúke, ápe sasedótihiko urúkovati
ne inúxoti kúveu uhá koeti káxe, kousókoponoti nókone itúkea ya hó'eke. 7 Kene
ne pí'ape kúveu, enepone iháxoneti “Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko”, poéhane
ne koâti payásoti ya uhá koeti sasedóti urúkova. Yoko poéha ûrukova ya xoénae.
Kónokomaka ómea itina hó'openo koépeu, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, ésa'i itúyopea
pahúnevo yoko pahúnevo ne po'ínuhiko xâne. 8 Kahá'ainovea Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti véxea yara koekúti âvoyea imíhe'akina xâne ne kutí koeti Kúveu
Koâti Yupihóvoti Sasá'iko vanúkeke ya koeku ápeyeako yara poké'e ne inúxoti
péti, óvoku Itukó'oviti, enepone tabenákulu. 9 Enepohikone koekúti mekúke,
ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, koáne ne hó'openo oró'okinokonoke, ésa'i itúyopea
pahúnevo xâne, ápe éxokovike yara káxehiko símokune ûti kó'oyene. Énomone
ákoyea xunáko nekôyohiko kasása'ikopea isóneu xâne iko'íparaxoti Itukó'oviti
koekúti kuteâti. 10 Vo'oku aínovo kixovókuti íhae yâye yara kúveu mêum, koyúhoti
koeku nikokónoti, yoko ekâti yoko kixoku koeku kipó'ikeovo koekúti ya hó'eke
xâne enepo kasasá'ikovo. Koekútihiko kuteâti nê'e, aínovo nokonéti hókeokono
tukú koeti kaxena ikó'inamakopeokono ra kixovókuti.

Poéhane ítuke Kristu ya kuruhúke motovâ kotúyopea pahúnevo xâne

11 Itea simóne ne Kristu, enepone koâti payásoti ya uhá koeti sasedóti,
enepone exoâti koêku ne únatinoe vípara xoko Itukó'oviti yara koeku
kó'oyene. Kene ne tabenákulu kixonéti, enepone ópoku Kristu éxea koeku
ítuke Itukó'oviti kó'oyene, koati yupihóvotine unáko koane sasá'iko yane
po'i péti, vo'oku haina ítuke vo'u xâne. Koane hainámaka kixovókuti
íhae ra kúveu mêum. 12 Yaneko seopóne ne Jesus nonékuke Itukó'oviti,
koati uséxotine ítuke. Yoko seopâneya, hane koéneye kuteati koêku
urúkova sasedóti nóvo neko Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko. Ako ixomo
kayuíxapu itúkea kuteâti koêku ne po'ínuhiko sasedóti. Hainámaka itina
váxikita yoko itina xe'exa váka ikó'iparaxo Itukó'oviti, itea koati itínane
ikó'iparaxoa yaneko koitóvovi ya pahúnevo ûti, porexó'oviti apéyeati
ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti. 13 Itukovo motovâti sasá'ipea nóvo
ne xâne nonékuke hó'e vo'oku itúkeovo óvo'ikone itina váxikita yoko
itina tûru ikó'iparaxo Itukó'oviti, koane vo'ókukemaka épouxa ne oró'oeti
inámatiko váka kásapu'ikeake, 14 ínapoxo ne itina Kristu. Koati xunákoke
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone ákoti uké'eyeaku, kurí'okopeovo
Itukó'oviti ne Jesus, enepo porexópo ésa'i pahúnevo ûti. Yoko ako
ápahuina óvaku isáyunevo nê'e. Koati yupihóvoti xunáko ne itina Jesus
kasása'ikopea visóneu koane koíteovovi ya kúxoti kixoku vitúkeovo,
enepone mani iyonópoviti ipihóponovokutike, koane anêkomaka xunáko
poréxeovi hokópea ûti ne koati kaná'uti Itukó'oviti.
15 Koati énomone itúkinovo xoko Kristu usó'iyea ne inámati kixovókuti
ítukeino xâne ne Itukó'oviti, motovâti itóponea iháxiupohiko Itukó'oviti
neko kixínoake Vúnae, enepone koati yuhôti ápeyeamo unako koépoku
xâne ákotinemo uké'eyeaku. Koati motovâti kó'iyeaneye vo'oku ivókeovo
Jesus kotuyôpinoati pahúnevohiko. Yoko enepone pahunévotihiko,
énomone kutí'inoke mani ipihópokonoti ne xâne koeku óvea opékuke
xunáko neko inúxoti kixovókuti ítukeinoa Itukó'oviti ne xâne nóvo.
16 Noixó íxea yarâ'a. Enepo apê yutoéti koyúhoti iha xâne namukópatimo
ítukevo ne xâne ivokóvoti, konókoti ivókeovo únae inúxotike motovâti
ápeyea namukópeati ítukevo. 17 Poéhane ivokóvone ne únae, ina motovâ
koúsokeovo neko yutoéti koyúhoti iha xâne namukópeatimo ne ítukevo. Itea
ya koeku âvoyea ivákapu únae, koati ákoti oxéne koúsokeovo neko yutoéti.
18 Énomonemaka kónokino ápeyea ivokóvoti koane ovokóvoti itína yane inúxoti
kixovókuti ítukeinoa Itukó'oviti ne xanéna, motovâti ikána'uxeokono. 19 Yoko
ikénepoke, koyúhoinoa Muîse ne uhá koeti xanéhiko mekúke, páhoenoa
Itukó'oviti hókea, enepone heú koeti yutoxóvoti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe.
Yane ina véyo itina xe'exa váka yoko itina váxikita, koépeu, anahíxovoti úne,
ina kasahêa oúkeke ne koyuhópeti yutóxovoku ne Ponóvoti Kixovókuti. Hane
veínoa kásaheyea evo'i su'ûso homoxóvoti ya harará'iti. Yoko ika'ákovotimaka

nê'e ya kirípuhike kali káva'o nonéti iháxoneti isôpo. Haina póhutine ne
koyuhópeti kásaheo, itea kásaheamaka xapákuke uhá koêti neko xanéhiko.
20 Ina kôe ne Muîse: “Enepora íti, koati ikaná'uxoati ra kixovókuti ítukeinopi
Itukó'oviti, enepone páhoenopinoe héki” koéne. 21 Kúteanemaka kíxoaku Muîse
kásaheyea íti kúveuke ne péti, enepone tabenákulu, óvoku Itukó'oviti, koane
oúkeke uhá koeti sasá'iti ko'itúkepeti kúveuke ne péti. 22 Kalíhanini heú kó'iyea
koekúti sasá'ipea ya íti kuteâti koeku kó'iyea ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe
Muîse. Poéhane ya óvokeovo íti motó'iyeova itúyopea pahunévoti.

Kristu kotuyôpo pahúnevo ûti yaneko ivokínovovi

23 Enepohikone koekúti kixo'êkinoveati ne koati kaná'uti kixovókuti ovotíya
vanúke, konókoti itúkeovo ya itina hó'openo, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti,
kasása'ikopeovo, itea enepone koati kaná'uti kixovókuti ovoti vanúkeke, opósiko
koekúti koati únati yane itina hó'openo. 24 Vo'oku haina péti kuteâti ítuke vo'u
xâne ûrukopovo ne Kristu, péti kuteâti ne tabenákulu kixo'êkinoveati ne kaná'uti
óvoku Itukó'oviti vanúkeke, itea koatíke vanúke ûrukopovo ne Kristu epemínoviti
Itukó'oviti. 25 Ákomaka káyuixapu ne Kristu poréxopea ésa'i pahunévoti. Haina
kuteâti itúkovoke ne koati payásoti sasedóti témpuluke, enepone urúkovati neko
óvoku Itukó'oviti heú koeti xoénae xoko Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko, omoti
itina hó'openo, ikó'iparaxoke Itukó'oviti. 26 Eneponi akoéneye ne Kristu káyuixea
ítuke, mani konokoâti enó'iyea koítoponeovo kotíveti ukeátine inâ apê ra kúveu
mêum. Itea kó'oyene, simóne ne Kristu yara káxehiko tumúneke símeovo
hunókoku ra mêum, yoko poéha pîho ne ítuke. Ákomo káyuixa, vo'oku koati
uke'éxopinoveati xunáko ne pahunévoti yane ivókinovovi, enepo porexópinovi
ésa'i pahúnevo ûti. 27 Kene ûti, uti xâne, poéha vivókovo, ínamo yuhaíkapakana
ûti vo'oku kixoku vitúkeovo. 28 Énomonemaka koéneye ne Kristu. Poéha
ivókovo motovâti kotúyopinoa pahúnevo ne ákoti yumaxápu xâne yara kúveu
mêum. Ákomo káyuka ítuke. Yane kayukópovotimo ne Kristu, itea hainá'ikomo
kayukópinovoti kotúyoponea pahunévoti, itea koati veyopónoatinemo ne
xanéhiko noiméxopati koane omopâtinehikomo xoko Itukó'oviti.

Yupihóvoneoxo unáko ne kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti xoko Kristu

10 1 Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse, haina ominó'oveati
neko koati únatinoemo koekúti koúsexinovikene Itukó'oviti,
vitóponenemo káxehiko keno'ókoti, itea pohu okovóxinoveati neko koati
kaná'uti koekúti. Yane ákoxo xunáko nekôyo kasása'ikopea xanéhiko omínoti
Itukó'oviti ikó'iparaxoake, kuteâti páhoenoa yútoe Muîse itúkea. Koáhati
xoénae, xoénae kónokea káyuixeahiko ómea neko koekúti ikó'iparaxoke
Itukó'oviti vo'oku pahúnevo. 2 Eneponi hákoti konokôa káyuixeahiko, mani
okotíne ómea, vo'oku mani sasa'ípotine ya pahúnevo ya póhuti pîho, ákoti
okonókoa káyuixea, koane ákoni ixomo inixápapu itúkeovo pahukóvoti.
3 Itea vo'ókuke neko ikó'iparaxoke Itukó'oviti ómonehiko, ene kutí'ino

puyakóponovatihiko okóvo ne pahúnevo uhá koeti xoénae. 4 Vo'oku koati
ákoti xunáko ne itina tûru yoko itina váxikita kotúyopea pahunévoti.
5 Énomone ápeino yuho Kristu yaneko simôa ra kúveu mêum, enepone
koêti:

> "Iti Itukó'oviti, haina isoéti hó'openo, ésa'i itúyopea pahunévoti
> kehá'a, koane po'ínuhiko omonéti iké'iparaxokonoke, itea
> peréxonu ápeyea mûyom. 6 Ákomaka iká'elakexa yokóvo
> ne oró'oeti hó'openo oúke áta, koane po'ínuhiko omonéti
> iké'iparaxokonoke, ésa'i itúyopea pahunévoti. 7 Yane ina ngôe: Iti
> Itukó'oviti, usó ngóye yokovóxenu. Koati nzimínoti indúkoponea
> yahá'inonu kuteâti koêku ne yutoéti koyúhoti ngoêku yemó'uke
> yane Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muîse" koe yûho.

Sâramu 40.6-8

8 Anêko ne inúxotinovo yûho, enepone koêti: "Haina isoéti hó'openo, ésa'i
itúyopea pahunévoti kehá'a, koane po'ínuhiko omonéti iké'iparaxokonoke
kuteâti. Ákomaka yakáha'a yoró'okinokono hó'openo oúke áta koane
po'ínuhiko omonéti iké'iparaxokonoke. Haina énomone iko'élokexo yokóvo"
koêti. (Yoko énomone kôe, upánini itúkovo ainóvoti koekúti yutoxóvoti ya
Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse nê'e, enepone nókone xanéhiko ikó'iparaxea
Itukó'oviti mekúke.) 9 Ina apé'ikomaka po'i yûho ikénepoke, enepone
koêti: "Iti Itukó'oviti, usó ngóye yokovóxenu. Koati nzimínoti indúkoponea
yahá'inonu" koémaka. Yara yûho, iyusé kóye uké'exopeane Itukó'oviti
ne inúxoti kixovókuti ítukeinoke xâne, kixoku kotúyopea pahúnevohiko,
motovâti ápeyea inámati kixoku koêku. 10 Yane itúkoa Kristu ne ahá'inoa
Itukó'oviti enepo namukópo ésa'i pahúnevo ûti ya koxé'uke kasása'ikopeovine
ya pahúnevo ûti. Yoko koati úsotine ne ítuke, ako apásika káyuixea.
11 Uhá koeti sasedóti xapa xâne, káxe, káxe itúkea ne sasá'iti itukéti nókone
itúkea. Êno káyuixea ómea hó'openo koépeu, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, upánini
ákoyea xunáko nê'e kasása'ikopea pahunévoti. 12 Kene Jesus, poéha ikó'iparaxo
Itukó'oviti yaneko poréxeaku ésa'i kasása'ikopea pahúnevo ûti. Yoko koati
úsotine ne ítuke yanekôyo, ákone káyuixapu. Ina ivatákopo éxopeke Itukó'oviti
xoko ivátakoku kapáyasokone Itukó'oviti, 13 kuxoâti símeovomo kaxena
itúkeovokumo koati payásoti nâti oúkeke ya uhá koeti, ipúyukexeakumakamo
ne uhá koeti okopâti nonékuke. 14 Vo'oku yane póhuti ikó'iparaxoke Itukó'oviti,
enepo porexópa Jesus ne ésa'i itúyopea pahúnevo ûti, ponópa nonékuke
Itukó'oviti ne uhá koeti xâne kasása'iupo, ákoti okonókoa káyuixea neko ítuke.
15 Yoko éxokoveamaka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kó'iyeaneye ne
koekútihiko vo'oku hara kôe:

> 16 "Harâ'a ra inámati kixovókuti índukeinoamo ne xanéhiko yaneko
> káxehiko, kôe ne Vúnae Itukó'oviti. Imbíheatimo omíxoneke
> ne Ponóvoti Kixovókuti mbáhoenoahiko itúkea, koane kutí
> ngixoâtimo yundoxeâti isóneuke" kôe.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

17 Ina koe'íkomaka ikénepoke:
“Koáne ne pahúnevohiko yoko váhere ítuke, ákonemo puyákoponeovaku ongóvo. Yoko ákomo hunókoku kó'iyeaneye inzóneunoa” kôe ne Itukó'oviti.

Njerémiya 31.33-34

18 Yoko koeku kotúyopeokono ne pahúnevo xâne, ákone apásika po'i íparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'i kotúyopea pahunévoti.

Ko'ípara seópea xoko Itukó'oviti ne kutípoti Kristu

19 Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, enepone koati sasá'iti óvoku Itukó'oviti vanúkeke, enepone kixó'ekinoveake ne Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko mekúke, ákone pîka ûti ponó kó'iyea utíya vo'oku óvokinovovi itina Jesus ya kuruhúke, 20 koane vo'ókumaka míhe'okinoveane Kristu ne inámati xêne porexó'oviti vitóponea ne apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti. Kixínovikeneye Jesus yaneko kavarêreokono mûyo kuruhúke, kuteâti koeku îvarereyea ne kopópoti ipovóti ipixoâti neko Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko yane témpulu. 21 Koati apêtine hána'iti sasedótina ûti exeâti koêku ne óvoku Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko sasedóti. 22 Vahí'akapuikopo Itukó'oviti ya sasá'ikoke visóneu, vexoâti kó'iyeaneye vo'oku kúveova ûti, vexoâti itúkeovomaka sasa'ípotine visóneu ya uhá koeti váherevoko ûti, ákoinoke vímaheixa visóneuke vitúkeovo pahukóvoti, vexoâtimaka sasá'ipeane uhá koeti kixoku vitúkeovo vo'oku kasása'ikopeovi ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 23 Hako kurí kixôa ûti ne kúxoixone ûti xoko Itukó'oviti, véxone koúsokeovomo, enepone apêti xoko ûti vo'oku kutípea uti Kristu, enepone koyúhonemaka ûti xapa xâne. Hákomaka keno'óko visóneuke kahá'ayea ûti ákoyea vakútipoa vo'oku enepo apê yuhó'inovi Itukó'oviti, koati motovâti kúveovokono koúsokeamo neko yuhó'inovi. 24 Vokóhiyanakoko, epó'oxo kaúkapanakaka ûti motovâti ákoyea omotóvokoko vokóvo koane vitúkea únatinoe koekúti. 25 Hákonoe kurí kixêa he'úxinovo ítuke Itukó'oviti. Ngixínopikeneye vo'oku koati kixóvoku po'ínuhiko xâne ákoyeane ha'úxinapa. Koane kéxuna'ixakaka ikéneke Itukó'oviti, ínapoxo kó'oyene koêku neíxi ákoyeane ahíkapu kaxena aúkopovope Vúnae.

26 Vo'oku itukovo vexoâteoxo ne koati kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, itea kóyeane vípihea tumúne ne váhere vítuke, yane ákone po'i ipixa sasá'ipeane pahúnevo ûti. 27 Poéhane kúxea uti símeovo neko koati koímaiti káxe ipíhoponope Itukó'oviti, koáne ne êno kótuti yúku uke'éxotimo xanéhiko okópoti Itukó'oviti. 28 Yoko koêkuti xâne ákoti itukâ ne páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse itúkea yanekôyoke, ako okóseanakono. Koépekokono apê váhere ítuke koeku ápeyea pi'âti, áko'o mopo'âti xâne koyuhoâti noíxea itúkea váhere. 29 Ákoikopo ínixea kónokea yupíheovomo xunáko íkoitoponeokono kotíveti

ipihápanakana ne xâne kurikópati hókea ne Xe'exa Itukó'oviti? Énomone ne xâne
kutí kixoâti ne Xe'exa Itukó'oviti koekúti ákoti aunáti. Énomonemaka ne xâne
kutí kixoâti koekúti ákoti itóponone ne itina Jesus ovokóvoti kuruhúke, enepone
sasá'iti veínoake Itukó'oviti ikána'uxea ne inámati kixovókuti ítukeinovi. Xâne
kuteâti, koati koemóke'eati ne ítukeinovi Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone
ominó'oviti hána'iti seánakovi Itukó'oviti. 30 Yoko koati vexoâti itukoâti ne yuhôti
koêti: "Undíne ipihóponoa ne xâne vaheréxoti ítuke. Undínemo itukópinoa ésa'i
ne váhere ítuke" kôe. Ina koemáka: "Yuhoíkopatimo Vúnae Itukó'oviti ne xanéna
vo'oku kixoku itúkeovo koeku óvea yara kúveu mêum" kôe. 31 Koati koímaiti,
koímaiti koekúti ipíhoponeakemo xâne ne koati kaná'uti Itukó'oviti.
32 Puyákapanapanoe yokóvo ne káxehiko pihôti inâ kouhápu'iko iséneu
ne Kristu. Koati tiú'iti ne víkoku koane hána'iti keítoponivo kotíveti,
itea ako kemúya'ika iséneu. 33 Ápe xu'ínayeaku váherexea kixékonoku
nonékuke xanéhiko koane íkeitoponikono kotíveti. Ina apémaka yeópiku
iséneuke kuteâti eóponehiko ne po'ínuhiko xâne kixokónotinemakaye
váherexinokono kixókonoku. 34 Késeananoemaka ne iká'aetihiko ya
kixoku koítoponeovo kotíveti. Haina póhutine nê'e, itea itínoemaka xâne
hu'uxókono ítukevo, epó'oxo koeku kíxikononeye, kirí'okopa Itukó'oviti
koane elókea yokóvo ikéneke Vúnae, yexoâti ápeyea keúnaepinokono
vanúkeke yupihóvoti unátiyea ákotinemakamo uké'eyeaku. 35 Hákoikoponoe
kurí kixêa kívivoa ne Vúnae, yanê'e, hána'itimo némoepo káxehiko
keno'ókoti vo'ókuke. 36 Koati konókoti ákoyea kemúya'ika iséneu. Yanê'e,
enepo keusákanenoe ne uhá koeti ahá'inopi Itukó'oviti, nemukópatinoemo
ne kixínovike itúkinoveamo, enepone koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne.
37 Vo'oku koati kuteâti koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> "Ákonemo áxu'ikene, seópotinemo ne kuxopóneti. 38 Enepone
> xâne ponóvoti nonénguke, enepone kuvovónuti, itopónoatimo
> ne inámati apéyeati ákotine hunókoku njokóyoke. Itea enepo
> aukápapu ikéne, ákomo íninjea unáko." kôe.
>
> Habacuque 2.3-4

39 Haina uti kuteâti ne xâne aukópovoti ikéne, enepohikone yonópoti
ipihóponovokutike, itea uti koati kuvóvoti Itukó'oviti koane vonópoti vanúkeke.

Koêku ne kaná'uti kúveovokono Itukó'oviti

11 1 Enepone koati kaná'uti kúveovo uti Itukó'oviti harâ'a: Véxeaxo
koúsokinokonoamo ûti ne kúxoixone ûti xokóyoke, koane kutí kó'iyea
vinixoâtine ne âvoti naixâ ûti. 2 Enepohikone xâne kuvóvoti Itukó'oviti mekúke,
koati énomone ínixea Itukó'oviti unako koêku vo'oku kixoku kúveova.
3 Koati vo'oku kúveovo uti Itukó'oviti, ene véxinoa itúkeovo pohúneti
ya koyuhó kixoâti Itukó'oviti, apé kó'inoke ra poké'e yoko vanúke.
Enepora uhá koeti noíxone ûti, aínovo ukeâti ya koekúti ákoti vinixâ.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Xanéhiko mekúke koati kuvóvoti Itukó'oviti

4 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Âmbeu, kutí'inoke unatíneoxo
ikó'iparaxoke Itukó'oviti yane ikó'iparaxoke Itukó'oviti ne Kâim.
Epó'oxo énomone iyúseino itúkeovo koati ponóvoti ne Âmbeu, vo'oku
ínixoa Itukó'oviti unáko neko ikó'iparaxoake. Yoko anéyeiko kutí'iyea
yuhoíkoviti ne Âmbeu vo'ókuke nê'e, upánini mekú'iyeane ivókovo.
5 Koatímaka vo'oku kúveovo Itukó'oviti neko Enóki mekúke, herú
kixópinoake Itukó'oviti ne mûyo omópea ya vanúkeke ya ákotike
ivakápu. Ukeátine yanekôyo, ákone noixópati vo'oku itúkeovo Itukó'oviti
omopâ. Yoko tumúneke omópea Itukó'oviti vanúkeke, heú koe exoâti
itúkeovo iko'élokexoti okovo Itukó'oviti ne kixoku itúkeovo Enóki.
6 Yoko enepo hákoti kuvovâ'axo ûti ne Itukó'oviti, ako oxéne vikó'elokexea
okóvo. Vo'oku koêkuti xâne ahi'ókovoti Itukó'oviti, konokoâti kutípea
ápeyeaxo nê'e, koane yumópeamo Itukó'oviti ne uhá koeti xâne oposíkoati.
7 Koatímaka vo'oku kúveovo Itukó'oviti itúkinoake Nôe neko hána'iti
vatéke mekúke, kutí'inoke itóvoti ne uhá koeti óvokuke. Koati itukoâti
neko yuhó'inoa Itukó'oviti yaneko etó'okoane Vúnae koêkumo ne koekúti
keno'ókoti, âvoti noixoâti. Epó'oxo vo'ókumaka kúveovo Itukó'oviti,
énomone koúhapu'ikinoa Nôe ne po'ínuhiko xâne ovâti ra kúveu mêum
yanekôyo, motókeyea ipíhoponeokono, koane énomonemaka kutí'inoke
inixoâti Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti ne Nôe nonékuke, kuteâti koeku
ínixeokono ne xâne koati kuvóvoti Itukó'oviti.

Teyonéti xâne mekúke, turi jûdeuhiko kuvóvoti Itukó'oviti

8 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Âbraum, ene koúsokinoa Itukó'oviti neko
yuhó'inoa yaneko ihaxíkoa, pahukoâti yónea xoko poké'e kixínoake poréxeamo.
Yane pihóne ne Âbraum upánini ako éxa iyónoakumo Itukó'oviti. 9 Koati vo'oku
kúveovo Itukó'oviti ne Âbraum, ene ítinoa ne kixóvoku ixómoyea yónokexo
yaneko poké'e kixínoake Itukó'oviti poréxeamo. Kali péti itukéti ya kopópoti
ipovóti itúko pêno, enepone tenda kixonéti, koeku ixómoyea ípoixovo yaneko
poké'e. Yoko kutí kôe poké'exa po'ínuhiko xâne óvo ákoti itukapu koati poké'exa.
Kúteanemaka koêku neko Izáki yoko Njáko mekúke, po'ínumaka ko'ipârati
neko poké'e, kixínoake Itukó'oviti poréxeahikomo. 10 Kó'inokeneye, vo'oku koati
kutipoâtihiko itóponeamo ne pitivóko, tiú'iti poéheve ákotinemo uké'eyeaku,
koéxepoe Itukó'oviti, enepone itukoâtimaka isóneu kixókumo koêku neko pitivóko.
11 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Sâra mekúke, ene poréxinoa
Itukó'oviti koxé'exayea, upánini yupíheovone hóvenoxea. Koáhati kutipoâti
Sâra motó'iyeova kúveovokono ne Itukó'oviti, enepone koyuhó'inoati
koxé'exayeamo. 12 Énomonemaka itúkinovo xoko póhuti hóyeno, xâne
kutí koeti ivokóvotine vo'oku yékotivoko, úkea ne ákoti yumaxápu xâne,
amósenopono. Yoko enepohikone ákoti yumaxápu amósenopono, hane

koéneye kuteâti koeku ákoti yumáxapu êno hékere vanúkeke, kuteâtimaka
ne êno kálihunoe íyeu harîri ákoti itoâti kayúmakexea ya xe'o mar.
13 Uhá koetíhiko neko xâne, aínovo kuvóvoti Itukó'oviti tukú koeti
ivokóvonehiko, âvoti naixâ koúsokeovo uhá koêti neko yuhó'inoa Itukó'oviti
itúkinoamo. Itea kutí koe koati noixoâtinehiko ákotike malîka, koane
elókeyea okóvo vo'oku éxea koúsokeovomo, koane koyúhoyea itúkeovohiko
kutí koeti xâne yonóheoti ákoti óvoku yara kúveu mêum. 14 Yoko uhá
koeti xâne koetíneye yûho, koati exókovoti opósikea yonópoku ya vanúke.
15 Eneponi puyakápanapu okóvo úkeakuhiko, eneponi akahá'a káyukopeova,
mani motovâti káyukopeova. 16 Itea ya koêkuni kó'iyeaneye, inamá'axo
koxunákovohiko itóponea ne koati unátiyeaku poké'exa, enepone ovoti
vanúkeke. Énomone úhepeinoa isóneu Itukó'oviti íhaxeokono Únae. Koáhati
énomonemaka kousókopinoahiko pitivóko, yonópokumo vanúkeke.
17 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti neko Âbraum yaneko hixópeaku Itukó'oviti,
usó kóyeinoke Âbraum koépekea Izáki, enepone xe'éxa ákoti po'ínu, itúkoti
ikó'iparaxoke Itukó'oviti mekúke. Yoko enepone xe'exa Âbraum, énomone ne
kixínoake Itukó'oviti itúkeovomo úkeaku ákoti yumaxápu amósenopono Âbraum.
18 Koati énomone kíxo ne Itukó'oviti yanekôyoke, enepo kôe: "Izáki itukóvomo

(Êbereu 11.17-19) (Génesis 22.1-19)

úkeaku yamósenopono” kôe. 19 Koati kutipoâti Âbraum ápeyea xunako Itukó'oviti
káyukopinoa omíxone ne xe'éxa ukópea xapa ivokóvoti. Yoko kutí koéneoxo koati
kayukópinovati Itukó'oviti omíxone neko xe'éxa yanekôyo hixopókono ne Âbraum.
20 Koánemaka Izáki, koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti, énomone
épemino unako koêkumo Njáko yoko Ezâu xoko Itukó'oviti, epémoti
koekútihiko koúsokeovoikomo káxehiko keno'ókoti.
21 Koatímaka vo'oku kúveovo Itukó'oviti ápeinoke épemone Njáko xoko
Itukó'oviti yaneko ye'éxovone ivókovope. Épeminoa unako koêku neko
pi'âti ámori xoko Yûse, enepone xé'a, koane iháyu'ikea Itukó'oviti koeku
namú'okeova ne puló'ina.
22 Eneponeko Yûse, yaneko ye'éxovone ivókovope, koati vo'ókumaka
kúveovo Itukó'oviti koyúhoyea ipúhikopeahikomo Ejítu neko iyénoxapa,
enepohikone izaraelíta. Koane ápe ixíko'okoake neko iyénoxapa vo'oku
ôpe ivakápune, pahukoâtihiko omópinoa ipuhíkapeanehiko Ejítu.

Koeku Muîse

23 Eneponeko Muîse, inâ ipuhíko, koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne
há'a yoko êno hé'oninoakehiko neko xe'éxa ya kúveu mopo'âti kohê, vo'oku
noíxea itúkeovo exóketi ne xe'éxa, koane ako pika yuho nâti koyúhoti
kónokea koépekexeokono uhá koeti hóyeno kalivôno yanekôyoke.
24 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti neko Muîse ákoinoke akáha'a
íhaxeokono xé'a ihine Farâo, nâti mekúke, yaneko paya'íne Muîse.
25 Unatí'inoane íkoitoponeokono kotíveti xapákuke xanena Itukó'oviti,
yane ikó'elokexopea okóvo ya kixovókuti ákoti oríko uké'eyea yara kúveu
mêum, kixovókuti ákotimaka aunáti nonékuke Itukó'oviti. 26 Koati inixoâti
Muîse itúkeovo unatíneoxo púveokono vo'oku Kristu, yaneko ápeinoa uhá
koeti únatinoe koekúti apêti ya Ejítu. Koáhati pono-ponó kixinoâti ûke ne
námoepomo xoko Itukó'oviti. Énomone ixomo yónoheixo isóneu.
27 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Muîse ipúhikopinoke Ejítu. Énomonemaka
ákoino pîka yaneko imaíkinova nâti. Ákomaka kamúya'ika isóneu. Kutí kôe koati
iníxoti Itukó'oviti upánini ako inixoâti. 28 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne
Muîse ikóyuixinoake neko inúxoti Páskoa. Énomonemaka pahúkinoa homóxeovo
ya íti ne páhapetea óvoku ne xanéhiko, maka hákone kixókonoku ne xuvé'eti
xe'exa izaraelíta vekôa ánju, páhoe Itukó'oviti koépekexea xuvé'eti xe'exáti.
29 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti neko evo izaraelíta tarú'uxinoahiko
ne mar, enepone iháxoneti Hararáno'evoti. Kutí kíxoahiko vekoti
movó'itike poké'e. Itea yaneko mani taru'úxoanehikomaka íhae Ejítu
hopenó'ixoahiko ne izaraelíta, heú koéhiko yúpuririkeovo.

Koeku izaraelítahiko ya poké'exa Kanâm

30 Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne izaraelítahiko itínoake íkorohikea neko
êno tiú'iti ipixoâti xê'o neko pítivokona Njeríko, ikénepoke ayákukuyeahiko ya

kúveu seti koeti káxe. 31 Enepone Râbe, mohîti sêno inúxotike, itea vo'oku kúveovo
Itukó'oviti yanekôyoke, ene ákoino aká'anepoa ne po'ínuhiko xâne ipupá'ixoti
íhae neko pitivóko, enepohikone ákoti itukâ ne ahá'inoa Itukó'oviti. Kó'inokeneye,
vo'oku hé'oneahiko Râbe óvokuke neko pi'âti hóyeno komomóponoti pítivokona.
32 Ná'ikopo ngíxoaye ngoyúhoyeako koeku po'ínuhiko xâne kuteâti? Mani ákoti
omotóva ngaxéna ongoyúhoavo koêku neko evo Jidíaum, Mbaráki, Sánsaum,
Njéfite, Ndávi, Samûe yoko porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti xapa xâne
mekúke. 33 Vo'oku kúveovohiko Itukó'oviti, ápe itoti anáne, natina xâne íhae po'i
poké'e, koane uhá koeti húndaruna. Kene po'ínuhiko, vo'oku kúveovo Itukó'oviti,
koati hána'iti pónea kixoku itúkeovo. Kene po'ínuhiko, noíxoa koúsokeovo neko
kixínoake Itukó'oviti, enepone koati yuhôti, yuhó'inoa itúkeamo. Kene po'ínuhiko,
vo'oku kúveovo Itukó'oviti, ako kíxoaku líyaum. Koati exexó kixeâti pâho ne
Itukó'oviti. 34 Kene po'ínuhiko, kutí kíxoa ákoti xunáko otúko ne koati kótuti, kótuti
yúku. Kene po'ínuhiko, íteova ne mani koépekeokono ya hána'iti pirítau. Kene
po'ínuhiko, upánini ako xunáko itea itúkopovone koati xúnati. Kene po'ínuhiko,
koati koxuná'ixovoti xapa isukókoti itínoakemaka íkoho'ixea ne húndaruhiko íhae
po'i poké'e. 35 Ápemaka senóhiko koexépukopinokonoti iyéno ivokóvotine.
Kene po'ínuhiko kuvóvoti Itukó'oviti, koati yupihóvoti kixókonoku
íkoitoponeokono kotíveti. Mani motovâti íteova ne tiveko kixókonoku eneponi
aukápapu ikéne, kurikópoti hókea Itukó'oviti, itea ako kaha'á íxa vo'oku
unatí'inoane itóponea ne apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti, yane íteova
ne íkoitoponeokono kotíveti yara kúveu mêum koeku kónokea évokopea
ovópoku xoko Itukó'oviti vo'ókuke. 36 Kene po'ínuhiko, enómaka kixókonoku
komóhiyeokono koane yehépoke'exeokono. Ápemaka po'ínuhiko kurikókonoti
ika'ákovokutike ika'ákokonoti ya korénde. 37 Kene po'ínuhiko, koépekokono
hepokókonoti ya mopôi. Koane po'ínuhiko, honó'ekokono ya ehehékopeti
koépekeokono. Ápemaka koépeuti ya hána'iti pirítau. Ina apémaka
kohó'itihiko, ko'ipóvoti mótoki su'ûso yoko mótoki váxikita. Koati xâne ákotine
apeínoati, íkoitoponokonomaka kotíveti, koane váherexinokono ítuke. 38 Ápe
pihohí koetíne ya mêum ákoti apêti, itúkoti óvoku xapa mopôi, áko'o xapa
úhoroxeaku mopôi, áko'o itukovo ya uhoróku poké'eke. Ainóvotihiko xâne
yupihóvoti itípanevo, ákoti omotókea óvoheixea xapákuke po'ínuhiko xâne
kûrivokoevo yara kúveu mêum, enepone vaheréxoti kixoku itúkeovo.
39 Uhá koetíhiko nekôyo, aínovo koati ihayú'iuti vo'oku kúveovo
Itukó'oviti, itea kóyeane ákoyea naíxahiko ukékuke koúsokeovo
neko koati yuhôti yuho Itukó'oviti mekúke. 40 Vo'oku ápe isóneunovi
Itukó'oviti koati únatiya. Énomone ne kaha'iné kixópeokoko ûti
vitóponeamo unako koépoku ûti xokóyoke.

Exókovi Jesus kixoku tará'uxea ûti tiú'iti koekúti

12 1 Koeku enó'iyea inúxotihiko kuvóvoti Itukó'oviti ya utíke, enepone
kutí koeti yakuku-yakukú kixo'óviti, exókoviti kónokea kutípea

uti Itukó'oviti, yusikóneikopo kuríkopea ûti ne uhá koeti itopó'oviti, koáne
ne pahunévoti ú'uso koyêti xoko ûti, koeku kóxuna'ixeovo ûti ikéneke
Itukó'oviti, ákotimaka kamuyá'ika uti visóneu kuteâti kixoku itúkeovo ne
ehakóvoti póhutine tumúne yuíxovo, kahá'ati símea xoko koati âha itóponea.
2 Vákoeneye, koeku ákoyea kuríkea vûke ne Jesus, enepone mihe'ókinoviti
oxéne kúveova ûti, enepone kousókopinoveatimakamo ne kuvínovake ûti.
Koati énomone koxuná'ixovo vékea ne êno kotíveti kixókonoku kuruhúke
yanekôyoke, vo'oku éxea enó'iyeamo elókeko okóvo ikénepoke, ákoinokemaka
itúkoake neko êno hána'iti kóteyokeokono ya kuruhúke. Yoko kó'oyene, vatá
kóyepone éxopeke ivátakoku Itukó'oviti natíxea, óvoku koati hána'iti ihayú'iuti.

Vo'oku sayá'ikeovi Vúnae iyúseyea vitúkeovo koati xe'éxapone

3 Itíkinapihi iséneu koêku ne Jesus, koáne ne kixoku ítea ne êno
hána'iti kotíveti kíxoaku váherehiko xâne puvâti, maka hákone
kemuyá'iko iséneu, epó'oxo hákonemaka keyukópovo ikíni. 4 Vo'oku
ya koeku kéxuna'ixivoxo yokópi ne váhere kixovókuti, kóyeane âvoyea
yupíhapu kixékonoku kuteâti kixókonoku Jesus ovokóvo itína kuruhúke.
5 Inótovanemea yokóvo ne yuhó'inopinoe Itukó'oviti, ixíko'okopikenoe
enepo iháxopinoe xe'éxa. Énomone ne koêti:

> "Nje'exá, ivévaka enepo saya'íkapi Yúnae Itukó'oviti. Hako kemuyá'iko
> iséneu enepo exákapi pehúnevo, kaha'aînopiti ponópeovo kixeku
> itíkivo. 6 Vo'oku sayá'ikoa Itukó'oviti ne xâne ákoti omotóva
> okóvo, epó'oxo ísimo tiú'iti koekúti xoko póhutihiko koati kaná'uti
> xe'éxapone apê váhere ítuke, kaha'aînoati ponópea ítuke" kôe.

Provérbios 3.11-12

7 Ixapíneye Itukó'oviti, hako imaikovó kê. Sikovó yákoe enepo exákapi nékone
ké'iyi, kuteâti koeku kíxoaku há'a ne kalívonona pahukóvo. Vo'oku koeku
kíxeopineye ne Itukó'oviti, koati exókopiti itíkivo koati kaná'uti xe'éxaxapa.
Ápeikopomea kalivôno ákoti kíxoaku há'a enepo pahukóvo? 8 Enepo hákoti
kixopíneye ne Itukó'oviti áva pehúkivoku, kuteâti kíxoaku ne uhá koeti po'ínuhiko
xe'éxaxapa, hainá'ikopo iti koati xe'éxa. Iti kutí koeti apehí koêti ákoti exeâti
há'a. 9 Po'i koêku, enepo saya'íkovi ne ha'a ûti yâye yara poké'e enepo pahukóvo
ûti, téyoa ûti. Ínapoxo ne Ha'a ûti íhae vanúke, yupihóvoneoxo motókeyea téyea
ûti enepo saya'íkavi. Yanê'e, ínamo vitapána ne apéyeati ákotinemo hunókoku
xokóyoke. 10 Enepohikora ha'a ûti yâye yara poké'e, ako á'eno xoénae ixómoyea
ápe veínovike sayá'ikeovi enepo apê pahúnevo ûti, exókoviti nókone kó'iyea
ûti. Yoko enepone kixoku sayá'ikeovi, koati kuteâti ínixone unátiyea. Itea enepo
apê tiú'iti koekúti évekoviku ne Itukó'oviti, koati exókoviti nókone kó'iyea ûti.
Kixínovikeneye, koati kaha'aînoviti unátiyea koeku ûti motovâti vitúkeovo sasá'iti
kuteâtimaka koeku itúkeovo sasá'iti ne Itukó'oviti. 11 Enepone uhá koeti tiú'iti
koekúti évekoviku, ako aúhepeinovi enepo vekôa ûti. Omínovi ikáxu'iyea vokóvo.

Itea ikénepoke, koati únati pôreu xoko xâne taru'úxoati ne évekokonoku. Hane pôreu, úhepeko isóneu koane ponópeovo kixoku itúkeovo.
12 Kéxuna'ixapuikopo, hákonoe kutí kê xâne ákoti xunáko, kuteâti
xâne muyaké koeti vô'u yoko pûyu. 13 Yapásikapa péni kixeku itíkivo,
motovâti keúnakino po'ínuhiko xâne koati sasá'iti xêne vékoku, ákoti
maturúpu'itiya, maka hákone itavókea kaná'uti xêne ne xâne kutí koeti
otoyókoti xepákukenoe, itea áxunaponehiko ikéneke Vúnae.

Konókoti kóhiyanayea kixoku vitúkeovo

14 Yapási'ixa úhepeinokoko iséneu xapa uhá koeti xâne, motovâti ákoyea
yakápakaka. Itíkapumaka sasá'iti. Vo'oku xâne ákoti akoéneye, ákomo
yanapa xoko Itukó'oviti. 15 Yokóhiyanavonoe, maka hákone ahikúxeovati
ne seánakoa Itukó'oviti. Hako yunakôa iséneuke ne íme'ixivo mará'inamo
kaésayu'ixapi, kaésayu'ixamakamo ákoti yumaxápu po'ínuhiko xâne, kuteâti
koeku poéheve koati váhere úhiti opékuke poké'e ihonópoti koane yupihóvoti
ukóponea. 16 Hákomaka itikóvo xâne ákoti saya'íkapeapa ne úhepune mûyo
vo'oku ixómoyea kaha'a sêno. Koane hákomaka itikóvo xâne ákoti teyâ ne
sasá'iti kixovókuti ítuke Itukó'oviti, kuteâti koeku Ezâu. Vo'oku enepone
mani sasá'iti íparaxeokonoke ukeâti itúkeovo xuvé'eti xe'exa há'a, esa'í kíxoa
nikokónoti. 17 Yoko yéxoa koeku ikénepoke. Opósikopaikoni ikó'iparaxea, itea
ákone itúkinakana ne épemone. Koati ákotine oxéne ípokea neko ítuke. Yoko
upánini enó'iyea îrihikeovo ho'oûke, kóyeane ákoyea íta neko âha.

Pó'iti koêku ne kixovókuti ítukeinoake Itukó'oviti ne xâne mekúke koane kó'oyene

18 Enepora símekunenoe kó'oyene, ako akútea símoku xanena Itukó'oviti
mekúke simohíko ya Sinâi, xokóyoke neko hána'iti mopôi. Yoko enepone
Sinâi, koati íhaene yâye yara kúveu mêum, koekúti motovâti sipókeokono,
óvokumaka koati kótuti yúku, koane êno hahákuti, koane kuteâti koati ínati
hahá'i kuríhoe yoko xúnati ihunóvoti. 19 Koati inú'ixokumaka torombéta
yoko emo'útihiko omínoti xanéhiko kamoâti hána'iti píkea, kutí'inoke
epémotihiko ókea neko koyúhoti. 20 Koáhati ákotihiko itâ neko kámonehiko,
enepone ixikó'okoati, koêti: “Muhíkovamo itukapu hó'openo pihô xokóyoke
ne hána'iti mopôi, konókotimo hepókeokono ya mopôi imókonemo ivakápu”
koêti. 21 Eneponeko noíxone xanéhiko, koati koímaiti. Muhíkova neko
Muîse, píkoa koane kó'iyea: “Njonóno'okone, koati yupihóvati mbíkea” kôe.
22 Itea koati pó'iti símekunoe kó'oyene. Énomone ne hána'iti mopôi iháxoneti
Síyaum, enepone pítivokona ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Énomonemaka
neko pitivóko iháxoneti Njeruzálem ovoti vanúkeke, óvoku ákoti yumaxápu
ánjuhiko ákoti itoâti kayúmakexea. 23 Enepone símekune kó'oyene,
koati xoko ho'úxopovoku ne elóketihiko okóvo xe'éxaxapa Itukó'oviti,
ko'ipâratihiko koúnaepinoa Há'a, enepohikone apêtimaka îha yutoxóvotine

vanúkeke. Enepone símekune kó'oyene, koatímaka xoko Itukó'oviti, enepone
yúhoikopovokumo uhá koeti xâne, yoko xoko xanéhiko ponóvoti kixoku
itúkeovo pihópotine vanúkeke, enepohikone ákotine pahúnevo nonékuke
Itukó'oviti. 24 Enepone símekunenoe kó'oyene, koatímaka xoko Jesus, enepone
kousókinoveati ne inámati kixovókuti ítukeinovike Itukó'oviti, kousókinoveati
yaneko óvokeovoku itína, enepo kutí kixokóno itina koépeuti hó'openo kásahiu
sasedóti mekúke. Yoko enepone óvokeovo itina Jesus, koati koyúhoti koekúti
yupihóvoti unátiyea yane itina Âmbeu ovokóvo mekúke.
25 Neíxapunoe, hako mokerexó keinôa ra koyúhoti kó'oyene. Vo'oku
enepohikoneko xâne mekúke, ako íteapa ne ipíhoponeokonoke yaneko
imókerexovahiko ne ovoxe Itukó'oviti íhae yâye yara kúveu mêum koyuhó'inoati
emo'u Itukó'oviti. Ná'ikopomo kíxoaye ákoyea vipíhapanakana enepomo
vimákerexeapa ne emó'u kó'oyene, koeku itúkeovo íhae vanúke koyuhó'inovea?
26 Enepone koyúhoti yanekôyoke, koyúyo poké'e enepo koyuhóne. Itea kó'oyene,
hara koêti ne koati yuhôti, yuhó'inovi ákotimo aukápapu ikéne: "Poéhaikomo
ngoyúyoa ne poké'e. Koane hainamo póhutine ne poké'e ngoyúyo, itea
ngoyuyoâtimakamo ne vanúke" kôe. 27 Enepone yûho "poéhaikomo ngoyúyoa"
koêti, kixo'êkoti uké'exeokonomo ne koekúti motovâti koyúyoyeokono, enepone
uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti yara kúveu mêum, maka itúkapune
koekúti ákoti omotóva koyúyoyeokono apé'iko ákotinemo hunókoku.
28 Koeku ákoyeamo aúke'e ne natíxoku Itukó'oviti vonópoku, víkara'ixapuikopo,
koane viháyu'ika Itukó'oviti kuteâti motókeyea iháyu'ikeokono, koane téya ûti,
vexoâti itúkeovo ákoti omotóvo komóhiyeokono. 29 Vo'oku enepone Itukó'oviti,
kuvóvone ûti, kutí koe koati kótuti, kótuti yúku uke'éxoti oró'oe.

Nókone kó'iyea ûti xapákuke po'inu ûti

13 1 Enepone ákoyea omótovokoko yokóvo vo'oku itíkivonoe
kopo'ínukokoti ikéneke Kristu, konókoti ákoyea hunókoku.
2 Konókotimaka usó kéyeyi kétaraki koêkuti xâne simópiti, vo'oku ápehiko
katarákoti simoâti yanekôyo ákoti exâ itúkeovo ánju íhae vanúke, enepone
ovoxe Itukó'oviti, ne simôa. 3 Puyákapamaka yokóvo ne ovoti ika'ákovokutike,
yeopâti kuteâti eóponehiko, kutí'iyea itínoemaka kaha'ínea ika'ákovokutike.
Kúteanemaka ne vaheréxoti ítukeinokono, ikétivexamaka iséneuke ne
kixókonoku, yeopâti kuteâti eópone, kutí'iyea koati itínoemaka kixokónoneye.
4 Konokoâti heú kó'iyea xâne éxea itúkeovo koati sasá'iti koekúti,
motokeâtimaka téyeokono ne kóyenoyeokoko xâne. Ako yusíka aúpu'ikeokoko
ne komuxónekokoti, enepone hóyeno yoko yéno, vo'oku ipihóponoatimo
Itukó'oviti ne aupú'ikoti múxone kapíneti po'i xâne. Kúteanemaka kixókonoku
ne ákoti múxone ákoti saya'íkapeapa ne úhepune mûyo.
5 Hákonoe ixomo ipupákinoa iséneu kehá'ayi enó'iyea ne tîketina.
Koêkuti kali apeínopiti, aúhepene iséneunoa, vo'oku hara kôe ne
Itukó'oviti:

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

“Ákomo kalíhuina ánjikuxeovopi. Ákomo kurí ngíxeopiku” kôe.

Deuteronômio 31.6

6 Yoko vo'oku véxea kaná'uyeoxo ne yûho, énomone kutí'ino motovâti
kó'iyea ûti:
“Koati Itukó'oviti huvo'óxonu. Ákoikopomo mbíkone.
Ákoikopo oxéne koésayu'ixeonu xâne” koeti ûti.

Sâramu 118.6

Nókone kó'iyea ûti nonékuke Itukó'oviti

7 Puyákapanapanoe yokóvo ne inuxínopitinoe, enepohikone
koyuhó'inopeati ne emo'u Itukó'oviti. Itíkina iséneu ítonehiko itúkea
koeku óvea yara kúveu mêum, epó'oxo héka ne kixoku kúveovohiko
Itukó'oviti. 8 Enepone Jesus Kristu, ako ípakapu. Kuteâti kixóvoku
yanekôyoke, kúteakone kó'oyene koánemakamo káxehiko keno'ókoti.
9 Hákonoe itevóko héki Kristu vo'ókuke ne ákoti tôpi kó'iyeovoku ihíkauvoti
ákoti itukápa ne koati kaná'uti hó'e ûti. Itea hara unatî, kóxuna'ixea uti
visóneu ya seánakovike Itukó'oviti, kene hainâya ihíkauvoti koyúhoti
koeku nikokónoti, enepone motovâti níkeokono, koáne ne ákoti omotóva
níkeokono. Vo'oku eneponê'e, koati ákoti itópoinoke xâne yuixóvati.
10 Kuteâti ápeyea áta mekúke, imókonoku ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti,
motovâti itúyopea pahunévoti, ápemaka kuteâti ne áta hó'eke ûti kó'oyene.
Énomone neko óvokeovo itina Jesus. Yoko enepohikone yuhó'ixoatiko ne áta
ya témpulu, koeku itúkeovo énomone yuíxovoiko, ako yusíka itúkeovo ovâti
ne áta hó'eke ûti úkea unako koêku ikéneke Itukó'oviti. 11 Epó'oxo enepohikone
itina koépeuti hó'openo ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti motovâti itúyopea
pahunévoti nóvo, óma koati payásoti ya uhá koeti sasedóti kúveuke ne Kúveu
Koâti Yupihóvoti Sasá'iko. Itea koxé'u neko hó'openo, oró'okokono meúkeke
yane ípuxovoku xanéhiko. 12 Énomonemaka itúkinovo meúkeke yane pitivóko
koítoponovo kotíveti ne Jesus ya kuruhúke, motovâti kasása'ikopea xanéhiko
ya pahúnevo ya koeku óvokeovo itína. 13 Yusikóneikopo vahí'okoponeovo
Jesus kutí'iyea vipuhíkeati ne pitivóko ípuxovoku viyéno, koane usó
vákoyemaka koémoke'eyeokono ûti kuteâti Vúnae Jesus. 14 Vo'oku enepoyara
kúveu mêum, ako pitivóko ákotimo hunókoku vóveaya. Itea koati pitivóko
vitópononeikomo káxehiko keno'ókoti kúxo ûti. 15 Yusikóneikopo itúkeovo
vo'oku ítukeinovi Jesus ákoyea vâka viháyu'ikea Itukó'oviti. Itúkapu énomone
itukóvo vikó'iparaxoke Itukó'oviti, enepone viháyu'ikea. Énomone ne eho
paho ûti, uti koyúhoti nonékuke po'ínuhiko xâne itúkea Kristu Únae. 16 Hako
inotôva yokóvo ne itíki únati yoko hivó'oxikoko, vo'oku énomone itukóvo
vikó'iparaxoke Itukó'oviti koati iko'élokexeati okóvo.
17 Itika yuhó'inopi ne inuxínopitinoe ikéneke Vúnae. Hákonoe
kepayásokinova, vo'oku koati kaha'aînopitinoe unako kêku ikéneke Vúnae.

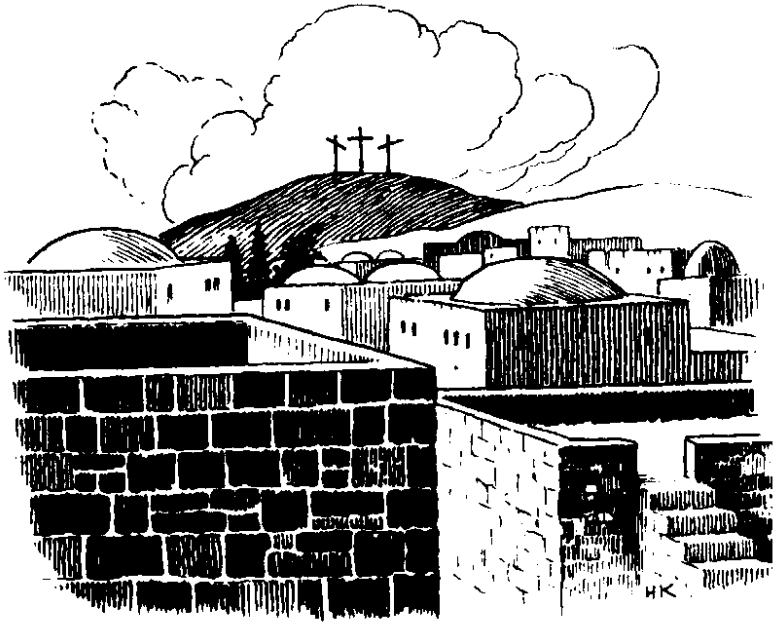

(Êbereu 13.12-13)

Yoko éxoahikomaka kónokea yumópeamo Itukó'oviti vo'oku kixoku itúkea ítuke Itukó'oviti. Enepo yakutípoa ákoti kepayásakinapa, motovâtimo itúkeahiko ítuke Itukó'oviti xepákuke ya elókekoke okóvo hainá'iyeamo ya ikáxu'iyeake okóvo. Vo'oku itukâhiko ya ikáxuneke okóvo, ákomo itópoinopikenoe.

18 Itíkinavi orásaum. Koati vexoâti sásasa kóyeyea visóneu ákoti vitukáheapu, ûndi yoko nza'ínehiko, kaha'âti ûti pónea kixoku vitúkeovo ya uhá koeti koekúti. 19 Koati ngaha'aînopitinoe hivó'oxinu ya orásaum, motovâti okó'ikoneyea aúngopovo xepákuke.

Epémoti Itukó'oviti ya orásaum

20 Kó'oyene, émbeminopinoe Itukó'oviti, enepone úkeaku hána'iti úhepeko isoneûti, enepone koexépukopotimaka Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti. Yoko koati Payásoti Koyonó'oviti ikéneke Itukó'oviti ne Jesus, katarákoviti kuteâti kíxoaku koyónoti su'ûso ne óyonone. Énomone itúko, koeku óvokeovo itína kuruhúke, ésa'i ne inámati kixovókuti ákotinemo hunókoku, ítukeinovi Itukó'oviti. 21 Koati embémoti Itukó'oviti koúsokinopinoe koêkuti konokóvoti motovâti itíki uhá koeti kó'iyeovoku únati itukéti ahá'inopi. Émbemoamaka koúsokeamo ya xikóyokenoe ne ínixone unátiyea ya xoko Jesus Kristu, enepone motokeâti ákoyea hunókoku iháyu'ikeokono. Ákoeneyeoxo.

22 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, koati embemópitinoe ákoyea ímexapa yíhoiki
ra yúndoenopi yara koyuhópeti, vo'oku haina koati úmoteoxo. 23 Éndo'okopinoe
ipúhikopeane ika'ákovokutike ne Timóti, po'inu ûti xoko Vúnae. Enepo
aka'íkaneye seápa, njaneâtimo enepo mbíha noínjoponeopinoe. 24 Yíhaikinana
ne inuxínopiti ikéneke Vúnae, koánemaka ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo
Itukó'oviti. Yúhoikopinoemaka ne íhae Ítalea, enepohikone po'inu ûti xoko
Jesus. 25 Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti yóvoheixo, uhá ketínoe.

Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

YÚTOE TEÂKU

Enepone Teâku yutoxoâti ra koyuhópeti, koati po'ínu Vúnae Jesus xoko êno kuteâti koeku noíxone ûti xoko Márku 6.3. Kene ya Átu 21.18 noíxoa ûti itúkeovo Teâku inuxínoa ne itukéti imokóvokutike ya Njeruzálem. Hane pahúkino yútoe xapákuke xanena Itukó'oviti ákotine tôpi óvohikoku ya po'íhiko poké'e itóhineheoku vo'oku íkoitoponeokonohiko kotíveti.

Éxokoa Teâku neko xanena Itukó'oviti ákoyea itópoinoke xâne koyúhoyea kúveovohiko Itukó'oviti enepomo hákoti iyusêo itúkeovo koati kuvovâti yane kixoku itúkeovo, vo'oku mani kuteâti koeku muyôti uké'etine omíxone ákotine ehevákapu. Enepone xâne ikaná'uxoati ne kúveovo Jesus, iyúseo xoko kixoku itúkeovo, vo'oku ako iríkaka ne pi'âti, enepone kúveovo Itukó'oviti ne xâne, koáne ne ápeyea únati ítuke vo'oku kúveova.

---

1 1 Yundóxinopinoe, undi Teâku, undi ovoxe Itukó'oviti yoko Vúnae Jesus Kristu. Mbahúkinopeanoe ra koyuhópeti, itínoe iyénonjapa jûdeu itohíneheotine ya po'íkehiko poké'e.

Únati omínovike ne kotíveti koekúti vitoâne tarú'uxea ûti

2 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, aélokenoe yokóvo enepo vikanôe ákoti tôpi kó'iyeovoku kotíveti koekúti, 3 yexoâti ne pôreupo hixepókono kívivoxo Vúnae, vo'oku iteáne terú'uxi uhá koêti, itínemo itukóvo xâne ákoti kamuyá'ika isóneu, koane ákotimaka aukápapu ikéne ya hókea Vúnae. 4 Enepone ákoyea kemúya'ika iséneu, koane ákoyea yaúkapapu ikíni, síkeanemaka ápeyea pôreupo xikóyokenoe. Yane koati yúsotinemo ikéneke Vúnae. Itínoemakamo koati ponóvoti, ákoti konokínovopiti ikéneke Vúnae.

Kíxoaku ûti vépemea ne Itukó'oviti isoneûti ukeâti ya xokóyoke

5 Enepo áva xâne xepákukenoe konókoti isoneûti, yusikóne épemea xoko Itukó'oviti, yoko porexoâtimo vo'oku usó kóye Itukó'oviti poréxea koêkuti epemoâti ákoti akamá'ayea, ákotimaka kateyákavi. 6 Itea enepone epemoâti, konokoâti kutípeaxo yumópeamo Itukó'oviti. Ako yusíka "Yumopónutiperameamo?" kó'iyea isóneu. Vo'oku enepone xâne koetíneye isóneu, kutí kôe úne ya mar ixómoti ovoxókovo ya koêkuti iyónoaku ihunóvoti. 7 Enepone xâne koetíneye isóneu, hako ikutíxa yumopâtimo Vúnae enepo apê épemone xokóyoke. 8 Koáhati ákoti tiú'iko isóneu. Pi'á kôe yónoku ne isóneu, epó'oxo ako exa nókone kó'iyea ya uhá koeti vékoku.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

(Teâku 1.6)

Hú kôe ne vóvea yara kúveu mêum

9 Enepone po'inu ûti ikéneke Kristu ákoti apeínoati, hane itúka elókeinoke
okóvo itúkeovo kapáyasokone Itukó'oviti. 10 Kene ne xâne ênoti apeínoati,
aélokene okóvo koeku koúhapu'ikinoa Itukó'oviti ákoyea payásoko nonékuke
vo'oku apeínoati. Vo'oku kuteâti koeku hiu hí'e hú kó'iyea uké'eyea, kúteanemaka
koêku ne xâne ênoti apeínoati. 11 Vo'oku paya'íne káxe, kotuné'eoxo, isónuheo ne
hí'e. Yanê'e irikóvotine hîu, uké'etine úhe'ene. Kúteanemo koêku ne xâne ênoti
apeínoati, koêkutimo káxe koeku yuíxeovo âha itúkea, uké'etinemo.

Úkeaku vaherévokoti

12 Koati únatimo koêku ne xâne ákoti kamuyá'ika isóneu, itoâti tarú'uxea
ne tiú'iti koekúti veínokonoke hixópeokono. Vo'oku itáne tarú'uxea uhá koêti,
ko'ipâratimo kutí koeti koati uhé'ekoti kôroana, enepone inámapoti apéyeati
ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti. Yoko enepone xâne ákoti omotóvo okovo
Itukó'oviti, énomonemo ikó'iparaxoa Itukó'oviti, kuteati yûho kíxeaneye.
13 Koêkuti xâne apêti váhere isóneu kahá'ati itúkea ákoti aunáti, hako
koyuhôa itúkeovo Itukó'oviti ipíhea isóneuke kahá'ati noíxea itúkeamo
váhere áko'o ákoyea. Vo'oku ako ikorókoti Itukó'oviti váhereke, epó'oxo ako
kalíhuina opósikea Itukó'oviti íkorokea xâne. 14 Haina Itukó'oviti kixoáneye,
itea koati aháne ne póhutihiko xâne. Enepone xúnati kahá'ayeaxo, énomone
mikukô xâne koane énomonemaka ikorókoa. 15 Íhono isóneuke xâne inúxotike
kahá'ayea itúkea váhere, ehane kurí'uxovoxo kahá'ayea itúkea, ehane itúkoa.
Yoko pôreupo hunókokuke, énomone iyónopea ipihóponovokutike.

Úkeaku únati

16 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae ákoti omotóva ongóvo, hako yaupú'ikopovo.
17 Uhá koeti koati únati koekúti yupihóvoti unáko, aínovo ukeâti xoko Ha'a ûti
íhae vanúke, enepone pahukoâti ápeyea uhá koeti uhapú'iti, enepone ákotimaka
ipakápu, muhíkinova kalihú koeti kuteâti ko'ókoriyea noíxeokono ípokeovo
yukureâti. 18 Koati Itukó'oviti kaha'â itúkopeovi xe'éxapone, iko'ínamakopoviti
ya emó'uke, enepone ainóvoti kaná'uti kixovókuti ovâti. Kixínovikeneye
Itukó'oviti, kaha'aînoviti vitúkeovo kuteâti koêku ne koati inúxoti ha'i nonéti
ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti mekúke. Énomone koéneye ûti koeku vitúkeovo
koati háxaepinoa Itukó'oviti ya xapa uhá koeti po'ínuhiko koéxokeu.

Konokoâti vitúkea ne kámone ûti ya emó'uke Itukó'oviti

19 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae ákoti omotóva ongóvo, hako inotôva
yokóvo râ'a: Péhutinoe, itíkapu xâne ú'uso koyêti kámokenoyea. Hako
itikóvo húketi koyúhoyea, ákoʼo húketi ímainevo. 20 Vo'oku enepone
imaínevoti, ako ponóvoti koekúti pôreu. Ako malíke'eka mani ahá'inovi
Itukó'oviti. 21 Hákoikopo itîko váhere úhepune miûyo. Kiríkapaikopomaka
uhá koeti po'ínuhiko kó'iyeovoku vaherévokoti. Síkeane itúkeovo emo'u
Itukó'oviti exô kêku, enepone ihónotine iséneuke, vo'oku ápe xunáko nê'e
kasása'ikopeopi koane iyónopeopi xoko Itukó'oviti.
22 Itíkapuikopo xâne yuixóvoti itúkea ahá'inopi Itukó'oviti emó'uke.
Hákonoe pohu kamokenó kixêa mará'inamo yaúpu'ikapapu pe'okoâti itíkivo
hokoti Vúnae. 23 Vo'oku enepohikone xâne pohu kamokenó kixoâti ne emo'u
Itukó'oviti ákoti itukâ, hane koéneye xâne komomópovoti ya noixeôvoketike.
24 Pohu komomó kixópovo, ahikú koépeane, yanê'e inótopovane okóvo
koêku neko noíxoneya. 25 Itea ako ákoeneye ne xâne yuixóvati ne páhoenovi
Itukó'oviti, enepone ponóvoti kixovókuti yupihóvoti unáko porexó'oviti víteova
ne váhere kixovókuti. Enepone xâne ixómoti koxuná'ixovo itúkea, haina
pohúneti kamokenó kixoâti, itea koati ikaná'uxoati itúkea. Yoko xâne kuteâti,
koati únatimo koeku nonékuke Itukó'oviti ya uhá koeti kixoku itúkeovo.
26 Koêkuti xâne po'okoâti itúkeovo hokoti Itukó'oviti, enepo hákoti exôa
sayá'ikopea yûho, koati aupú'ikopovoti koane itukohí kíxoa hókea ne hó'e.
27 Enepone ínixone Itukó'oviti, Ha'a ûti, itúkeovo koati kaná'uti koane sasá'iti
kíxoaku hókea ûti harâ'a: Koyóviyea uti kalivôno moyénoti yoko kixeóvovoti
sêno ivokóvoti îma vekoti tiú'itike koekúti, koane huvó'oxea ûti ya nókoneke,
koánemaka kóhiyanayeova ûti ne váhere kixovókuti maka hákone ikorókovi.

Ako yusika noívokoxea uti xâne

2 1 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ako yusíka neívokoxi xâne koeku itíkivo
hokoti Jesus Kristu, enepone hána'iti ihayú'iuti Vúnae. 2 Itukovo apêti
hóyeno simôti ya imékovokuke apêti horóxona ôro yoko uhé'ekoti ípovo,

ina keno'óko po'i hóyeno ákoti apeínoati, ínati ívarerekexo ípovo, 3 enepo
ivevákaxo ne únati ko'ípovoyea koane ixêa: “Unaém, ivétakapana yâye
nonekútike koatíke únati ivatákokuti” ixêa, kene ixêa ne ákoti apeínoati: “Xe'ó
yákoe yâko” itukapu “Vatahí yákoe yâko” ixêa, 4 hainá'ikopo neivókoxoti xâne?
Hainá'ikopomaka pahukóvoti kixeku ínixi po'ínuhiko xâne vaheréxinoatimaka
iséneu? 5 Yakámokenonu, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae ákoti omotóva ongóvo,
hainá'ikopo koati xâne ákoti apeínoati yara kúveu mêum noívokoxo Itukó'oviti
itúkeovo yupihóvoti apeínoati xokóyoke vo'oku kúveova? Hainá'ikopomaka
énomone yonopóhikomo natíxokuke? Koati énomonemo koéneye kuteâtimaka
koêku yuhóke Itukó'oviti, enepone koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne koyúhoti
yonópokumo ne xâne ákoti omotóvo okovo Itukó'oviti. 6 Inípono iséneu, itínoe
ákoti itúkoake ne xâne ákoti apeínoati. Hainá'ikopomaka ne iríku ikotívexo
kêku? Koati énomonehiko iyonópinoe nonékuke yuhoíkovokuti vaheréxinopiti
ítuke! 7 Koane énomonemaka vaheréxinoa emó'u ne sasá'iti iha Kristu kitípone!
8 Itea koati únatimo ne ítike enepo itikâ ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea,
uti xâne natíxoku, kuteâti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:
“Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti ákoyea kemáxatikapapu,
íxeanemakaye ne po'ínuhiko xâne” koêti. 9 Itea enepo neivákaxa xâne, koati
pehukóvotimo. Hanemo kouhápu'iko pehúnevo neko páhoenovi Itukó'oviti
emó'uke. 10 Enepo áva xâne koyuhoâti itúkea uhá koêti ne páhoenovi Itukó'oviti
vitúkea emó'uke, itea áva kali póhuti koekúti ákoti itukâ, kóyeane ákoyea itúka
uhá koêti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea. 11 Vo'oku enepone yutoéti koêti:
“Hako yaupú'iko míxone kepíneti múxone po'i xâne” koêti, énomoponemaka ne
kixo'óviti: “Hako kepéko” kixó'ovi. Enepo hákoti kepîne múxone po'inu xâne,
itea itukapu kepékoti, kóyeane ákoyea itíka ne sasá'iti páhoenovi Itukó'oviti
vitúkea. 12 Yane yiûho koane kixeku itíkivo, itíkapunoe seánati, vo'oku koati
ihíkauvoti kasasá'ikopoti pahúnevo ûti, koitóvoviti ya mani vipíhoponeokono,
veínoamo Itukó'oviti yúhoikopeovi vo'oku kixoku vitúkeovo. 13 Vo'oku enepone
xâne ákoti okoseâna po'ínu, ákomakamo okóseanakono yuhaíkapakana. Itea
yuhaíkapakana ne seánati, ákomo pîka. Koáhati únati ítuke.

Konókoti unátiyeamaka ne vítuke koeku kúveovo uti Vúnae

14 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, kuti itópoino xâne koyúhoyea kúveovo
Itukó'oviti enepo hákotimaka únati ítuke? Xâne koetíneye kúveova,
yonópotiperameamo xoko Itukó'oviti? 15 Enepo áva po'inu ûti xoko Vúnae
konokínovati ípovo áko'o nîka itukovo káxe, 16 ina áva ya xepákuke kixoâti:
“Aúhepepo iséneu. Huvá'axapi Itukó'oviti ya nîke yoko ípevo” kixoâti, itea ákoti
apáhuina póneake ya nókone, kutí'ikopo itópono kíxeaneye? 17 Kúteanemaka
koêku ne koyúhoti kúveovo Itukó'oviti ákotimaka únati kixoku itúkeovo.
Kuveóvoti kuteâti, hane koéneye muyôti uké'etine omíxone ákotine ehevákapu.
18 Ínani áva koêti: “Hane apê xikóyoke kívivo Itukó'oviti, kene únati ngixoku
indúkeovo apê njokóyoke” koêti. Itea hara ngôe: Namo kíxoaye éxokeonu

kaná'uyeaxo kúveovo Itukó'oviti ne xâne ákoti únatinoe ítuke? Kene ûndi,
énjokovo ngúveovoxo Itukó'oviti vo'oku únati índuke. 19 Kitípoakopo ápeyea
póhuti koati kaná'uti Itukó'oviti? Mbiú kôe kitípi, itea neíxipa, vo'oku muhíkova
ne ovóxehiko Satánae, kutípoamaka nê'e koane yupíheovo honóno'okea vo'oku
koati pikoti Itukó'oviti. 20 Iti ákoti isóneu, enjókopeatine ákoyea itóponone
kúveovo uti Itukó'oviti ákotimaka únati kixoku vitúkeovo. 21 Noixó íxea ne
Âbraum. Hainá'ikopo vo'oku ítuke ínixinoake Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti
nonékuke? Énomone yaneko itúkeaku yuhó'inoa Itukó'oviti enepo usó
koyê koépekea Izáki, enepone xe'éxa, itukoâti ikó'iparaxoke Itukó'oviti ya
átake. 22 Yokómomapihi koêku neko Âbraum ákoyea iríkaka neko kúveovo
Itukó'oviti koánemaka ne itúkea páhoenoa Itukó'oviti itúkea. Koati vo'ókuke
neko kixoku itúkeovo éxokopeova Âbraum kúveovoxo Itukó'oviti. 23 Yanê'e,
koúsokovone ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Koati kuvóvoti
Itukó'oviti ne Âbraum. Yane ínixoa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke”
koêti. Ina koemáka: “Íhaxeokono ínikone Itukó'oviti ne Âbraum” koémaka.
24 Neíxoaneikopo, koati vo'oku kixoku itúkeovo ponópinovo ne xâne nonékuke
Itukó'oviti, kene haina pohúneti vo'oku pohu koyuhó kíxea kúveovo Itukó'oviti.
25 Kúteanemaka koeku Râbe mekúke, enepone mohîti sêno inúxotike.
Hainá'ikopomaka vo'oku kátarakea neko hóyenohiko kutí'inoke ponopóvoti
nonékuke Itukó'oviti? Énomone neko hóyenohiko pahoéti komómoponea koêku
ne poké'e mekúke, pahukoâmaka Râbe vekópea ya po'íke xêne koitóvati ya
anáne. 26 Vo'oku enepone kúveovo Itukó'oviti ne xâne ákotimaka únati kixoku
itúkeovo xánena, hane koéneye muyôti uké'etine omíxone, ákotine ehevákapu.

Konókoti véxea sayá'ikopea yuho ûti

3 1 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, unatíne ákoyea axú'ina xâne xepákukenoe
oposíkoti payásoti itukéti imokóvokutike íhikaxea po'ínuhiko, vo'oku
enepomo yuhaíkapavine Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo, uti ihíkaxeati
emó'u, véxoa ákoyeamo íyuhixavi Itukó'oviti enepomo hákoti vitukôa kuteâti
ne víhikaxone. 2 Vo'oku kaná'uti enó'iyea pahúnevo ûti, heú koeti ûti, itea
enepo áva xâne ákoti pahukápu ya yuhóke, koati itopónoati ne nókone kó'iyea
epó'oxo koati éxoti herú kíxea sayá'ikopeovo. 3 Vípihinoake imoîne ne kámo
maka akútipovine. Yanê'e, véxoane koêku ne uhá koeti mûyo, viyonoâti
ya koêkutike vâha viyónea. 4 Yokómomapihimaka koêku ne koati hána'iti
vatéke. Koati xúnati ihunóvoti iyonôa, itea kalîhuti ne avékovope veínoake
iyonoâti sá'iri'okea ya koêkuti âha iyónea. 5 Kúteanemaka koêku ne nene ûti
ya muyókuke ûti. Kalîhaxo, itea ako malíka yónoku kópuhiu. Yokómomapihi
kíxoaku kalîhuti irúmene yúku oró'okea êno hána'iti hôi. 6 Kúteane koeku
yúku ne nene ûti. Ako hunókoku ne váhere koekúti kópuhiu. Ya xapákuke
po'ínuhiko iháxakoku muyo ûti, koatíne vo'oku kópuhiu nene ûti kopíti'inoke ûti.
Kuteâti koeku yúku oró'okea, énomonemaka kíxoaneye nene ûti koésayu'ixea
heú koeti kóyeku ûti ya koeku vóvea yara kúveu mêum. Yoko kutí koe yúku

ukeâti ipihóponovokutike. 7 Enepone uhá koeti kó'iyeovoku ipúhokovotihiko
hó'openo, motóva koéxokeokono, kuteâti hó'openo ôti, hó'openo yoneâti hûra
kuteâti koéxoe, yoko hó'openo íhae úne. Koati ítone xâne yara poké'e heú
kíxea koéxokea kuteâti. 8 Itea ako ápahuina xâne itoâti sayá'ikopea emó'u. Ako
káyunukapu kahá'ayea koyúhoyea váhere, epó'oxo ra váhere vemó'u, kutí
koe vénenu koépekoti. 9 Énomone veínoa ûti viháyu'ikea ne Vúnae, enepone
Ha'a ûti vanúkeke. Énomonemaka veínoa ûti vihákea ne xâne, enepone ítuke
Itukó'oviti ákoti pahuíxa Únae. 10 Poéhaxo ne paho ûti, itea pí'a vitúkoake,
viháyu'ikea koane vihákea. Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ako yusíka kó'iyeaneye.
11 Yusíkoikopo ipúhikea itíveti úne yoko suvá'iti úne xoko póhuti úkeaku?
12 Yusíkoikopomaka poréxea ha'i azeitona ne xuve fîgu? itukovo ha'i fîgu ne xuve
úva? Simóya taú'iti uke úne, ako kalíhuina poréxea itíveti úne. Énomonemaka
koéneye kónokea poéhayeane kaná'uti koekúti ipuhíkea ne paho ûti.

Koêku ne isoneûti ukeâti xoko Itukó'oviti

13 Itukovo apêti xâne ya xepákukenoe ko'éxoneti yoko ko'isóneuti, konókoti
iyúseyea itúkeovaxo ya únati kixoku itúkeovo ákoti kapayásakapu, kuteâti
kixoku itúkeovo ne koati ko'isóneuti. 14 Itea itikápunoe xâne ixómoti kahâ'a
anú'ukea po'ínuhiko xâne, epó'oxo áva kotivépiti koane ixómotimaka
hexakîvokoko, hako uhêpe iséneupinovo. Hákomaka yaupú'ikopovo pe'okoâti
itíkivo ko'isóneuti. 15 Haina ukeâti xoko Itukó'oviti vanúkeke ne isoneûti
kuteâti itea úkeakuneye yara kúveu mêum. Koati kixóvokunemaka xâne
ákoti êxa Itukó'oviti nê'e, koane ukeâtimaka xapa ndémoniuhiko. 16 Ya koeku
ápeyea xâne ixómoti kahâ'a anú'ukea po'ínuhiko xâne koane haxákeovokoko,
anêkomaka koésayu'ixeokoko koêku, koane heú koeti po'íhiko kó'iyeovoku
koekúti ákoti aunáti. 17 Itea enepone isoneûti ukeâti xoko Itukó'oviti
vanúkeke, inúxoti kixóvoku, koati sasá'iti. Ina porexó'ovimaka vitúkeovo
xâne kásati omíxone, koane itúpa'ikoti, yoko ú'uso koyêtimaka kámokenoyea
isóneu po'ínuhiko. Énomonemaka kutí'inoke uti seánati, koane únati kixoku
itúkeovo, ákoti naivákaxa xâne, koane ákotimaka itúkaheapu. 18 Kuteâti eho
xâne noti ênoti únatinoe ake nonéti, énomonemaka koéneye êho ne xâne
kásati omíxone ikasáxotimaka omíxone po'ínuhiko xâne. Enepone pôreupo,
aínovo koati únatinoe koane ponóvotinoe itukéti.

Ápeinoke púveokoko ne xâne

4 1 Ná'ikopo úkea ne pívikoko yoko ímeikinovokoko? Ako po'i úkeaku ákoti
itukapu xoko váhere iséneu ákoti kayunúkapinoe. 2 Poé'ainonoe iséneu
po'ínuhiko xâne vo'oku íyekivoa ne ítukevo. Koane vo'oku ákoyea ítea, usó
kéyenoe képeki motovâti itéponi. Pivókoko yoko isíkokomaka vo'ókuke, itea ako
ítea ne yâha vo'oku akó'oti yepêma Itukó'oviti. 3 Epó'oxo enepo yepemôa, ako
paréxapea vo'oku koati pahukóvoti iséneu. Pohúneti keha'âti keúhepekivoa yane
váhere yâha itíki. 4 Itínoe xâne ú'uso koyêti itávokea hókea Itukó'oviti, ákoikopo

yéxa itíkivo puvoti Itukó'oviti koeku aínayea íyekovo yara kúveu mêum? Enepone
xâne iyókovati ne kixovókuti yara kúveu mêum, koati puvoti Itukó'oviti. 5 Hako
ikitíxa yutoxovohí koêti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:
"Enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, pónevi Itukó'oviti óvoheixea xoko ûti,
yupíhova kahá'ainovi vitúkeovo kuri'ókopovoti Itukó'oviti, puvâtimaka aínayea
víyokovo." 6 Itea inamá'axo xúna xoko ûti ne seánakovi Itukó'oviti, kuteâtimaka
koeku po'i yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: "Okópa Itukó'oviti
ne kapayásokopovoti itea huvó'oxoa ne xâne ákoti kapayásakapu, enepone
ikoseânaxovati" kôe. 7 Síkeaneikopo itúkeovo Itukó'oviti exô kêku. Kéxuna'ixapu
yokópi ne Ndeâpu, yanê'e ahikúxeovopitimo. 8 Yahí'akapaxo ne Itukó'oviti, yanê'e
ahi'ókovopitimakamo. Kiríkapa ne váhere kixeku itíkivo, itínoe itúkoti váhere.
Kene itínoe pi'asó kixoti ko'ísoneuyea, kehá'ati héki Itukó'oviti koánemaka ne
kixovókuti yara kúveu mêum, ópoehane Itukó'oviti héko. 9 Ikétivexa iséneuke ne
véherevoko. Aíkaxu'ea yokóvo, epó'oxo íyea. Hákonenoe yekôvo itea tíve'ikapu.
Hákonoe elôke yokóvo itea aíkaxu'ine yokóvo. 10 Hako kepayásokovo, koane
ikéseanaxapapu Vúnae, yane kahaná'ikopitimo.

Ako yusíka húkeyea visóneuno po'ínu ûti koyúhoyea ûti itúkeovo váhere

11 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hákonoe itikóvo húketi isóneunokoko
yixóvoti keyúhoyikoko ákoyea yaúnati. Vo'oku enepone xâne húketi isóneu
ínixea ákoyea aúnati ne po'ínuhiko xâne, koyuhoâti itúkeovo pahukóvoti
hákoti exôa koêku, koati inixoâtimaka ákoyea itúkovoke ne sasá'iti páhoenovi
Itukó'oviti vitúkea ya emó'uke, koane koyuhoâti ákoyea aúnati nê'e.
Akoéneye ítike, hainá'ikopo iti itukoâti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, itea
koati inixeâti ákoyea itúkovoke. 12 Poéhane Itukó'oviti motovâ éxokea xâne
ne ponóvoti kixovókuti nókone itúkea, koane poéhanemaka yumópomo xâne
nê'e. Poéhanemaka nê'e motovâ koíteovo xâne, koane poéhanemaka motovâ
pahúkopea ipihóponovokutike nê'e. Kutí'ikopo íkitixopovo inixépovoti
yusíkea húkeyea iséneuno po'ínuhiko xâne keyúhoyi ákoyea aúnati?

Koêku ne pahukóvoti isoneûti

13 Kó'oyene yakámokenonu, itínoe áhati kó'iyea: "Éhamo itukovo káxe
vónope, koane éhamo itukovo pitivóko vónoku. Poéhamo xoénae vóvea
ya, koane vipíhoati tumúne ra vítuke. Yane enómo apeínoviti" kó'iyea.
14 Itea ako kalíhuina yéxi kêkunoemo ihâroti. Énjakapivonoe ínzixoake
ne yápeyi yara kúveu mêum. Koati kuteâti apé kó'iyea kali yôu, yane ako
oríko uké'epea. 15 Ya koêkuni "Éhamo itukovo káxe vónope" ké'iyi, hara
mani kêti: "Itukapu ahá'inovi Vúnae, haramo vitúko, koane haramo kíxoa
ûti ne vítuke" mani koeti yiûho. 16 Itea kuteâti ra kêku, yupihovó koene
kepáyasokivo yane keyúhoyi ítenemo itíki. Yoko uhá koeti yuhôti kuteâti,
ako aúnati. 17 Neíxoaneikopo, enepone exoâti kónokea itúkea únati itea
ákoti itukâ, koati pahukóvoti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kixoku váherexea itúkeovo ne iríku

5 1 Kó'oyene yakámokenonu, itínoe iríku. Íyeanoe, epó'oxo ikétivexa
iséneuke ne kêkumo vo'ókuke ne váhere koekúti simópitinoemo.
2 Enepone êno apeínopitinoe, pihínotine ákoyeane aúnati. Enepone êno
ípevo yúnaheixone, níkoheane kálihunoe hó'openo. 3 Enepone tîketina,
ôro yoko péhu yúnaheixonemaka, koati ko'ihómuyotine. Yoko énomonemo
koyuhópinoe nonékuke Itukó'oviti ákoyea panápu ne itíkivo. Epó'oxo ya
hunókokuke, kutí ketímo oró'oeti vekoti xapa yúku vo'ókuke. Énomonemo
itukóvo yehópo yaneko káxe vo'ókuke ne êno apeínopiti yúnaheixone
kó'oyene. 4 Enepone mani námoepo ko'itúkeinopitinoe iséne, yúnaepinovo
ákoti perexânoe, énomonemakamo koyuhópi nonékuke Itukó'oviti. Epó'oxo
enepone tívo'ikeovo ko'itúkeinopitinoe, itópono Itukó'oviti, enepone Vúnae
éxoti koeku uhá koeti koekúti. 5 Koati ikelísokopovotinoe. Ako nékone
yara poké'e. Poéhane yíxivo keúhepeki kéyeku yara kúveu mêum itíkovo.
Yara kéyeku, kutí kénoe hó'openo kokínaeti tumúneke koépekeokono.
6 Pehúkoamaka iká'akeovo yoko koépekeokono ne kixeóvovoti xâne
yahínoe ponóvoti kixoku itúkeovo, ákotihiko oxéne opósikea kotixoâti.

Konókoti véxea vítea vékea ûti kotíveti koekúti ákoti vaukápapu vikéne

7 Kene itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hákonoe kemuyá'iko iséneu vo'oku tiú'iti
kéyeku, tukú koeti aúkopovope Vúnae. Kutí yákoe ko'ítuketi kavâne yane
ákoyea ímaxapa kúxoixea ne ha'i nóne isáneke, kuxoíxoati ne inúxopoti úko inâ
nôa, koánemaka ne hunókoku úko motovâti íteovo ne nóne. 8 Énomonemaka
yákoenenoeye ákoyea kemúya'ika iséneu koane títiu kéyeyi ikéneke Itukó'oviti,
vo'oku yé'exopovone aúkopovope Vúnae. 9 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, hákonoe
kepahákinovokoko mará'inamo ínixa Itukó'oviti ápeyea pehúnevo yuhaíkapavine.
Yoko ákone ahíkapu ne kaxena yúhoikopeovikumo vo'oku kixoku vitúkeovo.
10 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hane motokêa hókeokono kixóvoku ne porófetahiko
koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koeku ítea heú koêti neko tiú'iti koekúti
vékoku ákoti imaxovó ixâ. 11 Vínixoa unátiyea koêku nekôyohiko, vo'oku títiu
kóyeyea ikéneke Vúnae ákoti aukápapu ikéne. Yoko kémoanenoe koêku neko Njô
mekúke. Yéxoanoe unátiyea kixópaku Itukó'oviti hunókokuke vekoáne Njô neko
tiú'itihiko koekúti, vo'oku itúkeovo koati seánati yoko itípakovoti ne Vúnae.

Ako tôpi ixíko'okovike Teâku nókone kó'iyea ûti

12 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, harâ'a koati nékone ké'iyi: Enepo itîka koati
yuhôti, hako keyuhôa ya iháke ne Íhae Vanúke, ákoʼo itukovo ya iháke ne
poké'e, ákoʼo itukovo ya iháke koêkuti po'ínuhiko koekúti. Itea itukovo
“Êm” kêti, énomone yákoe, koane itíka ákoti ike'ítukexa po'i ihâe yéxoki
kaná'uyeaxo ne yiûho. Itukovo “Ákoʼo” kêti, énomone yákoe, koane itíka ákoti
po'i ihâe vínoake ikéna'uxi. Énomone yákoeneye maka hákone ipihéponokono.

13 Enepo áva xâne koitóponovoti kotíveti xepákukenoe, yusikóne itúkea
orásaum. Enepo áva elóketi okóvo, imáka'ika Itukó'oviti. 14 Enepo áva xâne
ka'aríneti ya xepákukenoe, ihéxihika ne inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti motovâti
itúkinoahiko orásaum koane áhipu'ikea óliu ya iháke Vúnae. 15 Yoko itóvotimo
ne ka'aríneti vo'ókuke ne orásauna xâne kuvóvoti Itukó'oviti. Koexépukopatimo
Itukó'oviti koane enepo áva pahúnevo ne ka'aríneti, kasasá'ikopinoatimo
Itukó'oviti. 16 Hako hi'onó'uxikoko pehúnevo. Yokóyuhopinokokoa, koane
itíkinakaka orásaum motovâti ítivoa ne váhere kixovókuti. Vo'oku koati êno
ítone itúkea ya orásaum ne xâne ponóvoti kixoku itúkeovo. 17 Eneponeko Îliya
koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koati xâne kuteátine ûti. Enepone eópone
koane kixoku ko'ísoneuyea, kuteátinemaka ûti. Yanekôyoke koati koxuná'ixovoti
itúkea orásaum, epémoti Itukó'oviti ákoyeamo kêva úko yara poké'e. Yoko
yumópa Itukó'oviti. Mopó'a xoénae sei koe kohê ako keva úko yara poké'e.
18 Ikénepoke, ina epemópomaka Itukó'oviti kevópeamo. Koá'axomaka, kevópone.
Yane heú koépomaka íhonopea nonéti yara poké'e koane poréxopeamaka há'i.
19 Itínoe mbo'ínu xoko Itukó'oviti, enepo áva xepákukenoe itavókeati ra
kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, epó'oxo áva xâne huvo'óxopati
aúkopeovo xokóyoke ne kaná'uti kixovókuti, 20 puyákapanapa yokóvo
râ'a: Enepone huvo'óxopati aúkopeovo únatike, koati koitóvati ne
pahukóvoti ya mani yonópea ipihóponovokutike, epó'oxo sasa'ípotinemo
ne êno pahúnevo vo'oku ítukeinokono ne pahukóvoti.
Hunókokune.

1 PÊTURU

Inúxoti koyuhópeti páhoe Pêturu

Enepora koyuhópeti, hane pahúkokono mekúke xapa xâne ya po'íhiko poké'e koitóponovoti kotíveti vo'oku kutípea Jesus.

Êno ihíkaxovati ra emo'u Itukó'oviti po'okoâti itúkeovo pítivokona Róma óvo ne Pêturu yutoxôa ra koyuhópeti, itea ako ponó íxa xoko koati îha ne pitivóko. Íhaxoa Mbabílonea, kuteâti koeku yútoe xoko 5.13, vo'oku itúkeovo ihâe kixo'êkoti pitivóko óvoku xâne ikoítoponoati kotíveti ne xanena Itukó'oviti mekúke. Anêkomaka xoko Apokalípisi 18 kuteâti.

Vo'oku itúkeovo kotívetihiko vékoku neko xâne, opósikoa Pêturu koúhepekopea isóneu, koane huvó'oxea píheane tumúne kóxuna'ixeovo hókea Jesus. Koyúhoinoamaka itúkeovo hixopókonoti motovâti iyúseyea kaná'uyeaxo ne kúveovo Jesus. Ina exókoamaka itúkeovo Kristu inuxô koítoponeovo kotíveti ya utíke, koane itúkeovo koati vékokunemaka uhá koeti ûti, uti hokoti Vúnae. Ixíko'okoamaka kónokea itúkeahiko únati, motovâti iháyu'ikeokono ne iha Itukó'oviti vo'ókuke. Enepora yutoéti, huvó'oxoa neko xanéhiko puyákoponeova okóvo ne nókone kó'iyea ya koeku itúkeovohiko koítovone Itukó'oviti.

Turi yútoe

1 1 Yundóxinopinoe, undi Pêturu, páhoe Jesus Kristu koyúhoyea emó'u. Mbahúkinopeanoe ra koyuhópeti, itínoe noívokoe Itukó'oviti tahinehí koêti ya po'íkehiko poké'e. Énomone ya Póntu, Ngalásea, Kapadósea, Âzea yoko Mbítinea. 2 Itínoe koati noívokoepone Itukó'oviti, Ha'a ûti, kuteâtimaka koeku ahá'inopinoe ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum. Koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itukópinoe háxaepone xoko Itukó'oviti, kutí'inoke kitípoti Jesus Kristu koane sesa'ípotine yane itína ovokóvoti ya kuruhúke.

Kaúkapainapeanoe Itukó'oviti ne hána'iti seánakovi koane úhepeti isoneûti ukeâti xokóyoke.

Motókea iháyu'ikeokono Itukó'oviti vo'oku seánakovi xoko Xe'éxa

3 Koati motokeâti iháyu'ikeokono ne Itukó'oviti, Ha'a Vúnae Jesus Kristu. Yane hána'iti seánakovi, ikó'inamakopovi koane poréxovimaka kúxoixone ûti xokóyoke ákoti itukapu kuxohí kixonéti, vo'oku exépukopeane ne Jesus

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kristu ukópea xapa ivokóvoti. 4 Énomone ápeino koúnaepinovi Itukó'oviti,
poréxopovikemo seapáne ûti xokóyoke. Yoko haina kixovókuti motovâti
ipúpa'ixea nê'e. Ákomaka motovâti ikópiti'ikea. Ákomakamo itáhinea. Ú'una
kíxoixinopeanoe Itukó'oviti xokóyoke, 5 itínoe kókoyono kixonéti xunákoke
Itukó'oviti koeku kívivoa, motovâti yenópi xokóyoke. Enepone vonópea
xokóyoke, koúsexoane Itukó'oviti nókone kó'iyea, itea poéhane ya hunókokuke
uhá koeti koekúti ínamo simâpu kaxéna. 6 Énomone aélokeino yokóvo upánini
ikáxu'iyeamea yokóvo kó'oyene, vo'ókuke ra ákoti tôpi kó'iyeovoku tiú'iti koekúti
simópiti. Itea enepone víki tiú'itike koekúti, ákomo áxu'ikene, hú koetímo.
7 Koati hixepókonoti kívivoxo Itukó'oviti kutí'inoke simópiti ra tiú'itinoe
koekúti. Muhíkova ôro, koekúti apêti hunókoku unáko, kónoko vékea yúkuke
motovâti uké'epea ánahi. Ínapoxo hako motokêa kíxikononeye koeku kívivo
Itukó'oviti. Konókotimaka hixépikono, maka iyúseane itíkivonoe koati
kuvóvoti Itukó'oviti. Yoko teru'úxa uhá koêti, ákoti yaukápapu ikíni, koati
únatimo kêku. Yupihóvotimo anú'ukea unako koati únati ôro ákoti ánahi
ne unáko kêkumo. Vo'oku aukápapu Kristu, iheyú'ikokonotimo. Itímakamo
teyonéti koane kahaná'iuti, vo'oku itíkivo koati kuvovâti.
8 Ako neíxiku Jesus, itea kóyeane ákoyea omótova yokóvo. Ako ínixea
koêku kó'oyene, itea kóyeane kitípi. Énomone kutí'ino apêti hána'iti elókeko
yokóvo, ákoti itoâti kayúmakea koêku, vo'oku yupíheovo hána'iko úhepeyea
neko elókeko yokóvo. 9 Yoko enepone yehópo, itéponenemo koeku kívivo
Itukó'oviti, énomone ne apéyeati ákotinemo hunókoku ya xokóyoke.
10 Enepora kasása'ikopeovi Itukó'oviti kutí'inoke vopâtimo xokóyoke, êno
yúmo'ixeova éxea koêku ne porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Êno
itúkinoahiko isóneu, kaha'âti éxea koêku. Vo'oku êno káxe tumúneke ápepe neko
koekúti, poréxoane Itukó'oviti ne porófetahiko koyúhoyea koêkumo. Énomone
neko hána'iti seánakovi Itukó'oviti simo'óvitine kó'oyene. 11 Êno opósi'ixeahiko
porófeta éxea ápeyeakumo, koane koêkumo neko koekúti éxokoake Sasá'iti
Omíxone Kristu ovâti xokóyoke, enepo koyuhó'inoahiko koeku koítoponeovomo
kotíveti ne Kristu tumúneke kaxena ápepe, koánemaka ne kixókonoku
iháyu'ikeokonomo ikénepoke. 12 Enepora ihíkauvoti námoe porófetahiko,
éxokoa Itukó'oviti ákoyea itúkapu vo'ókukehiko, itea itúkeovo ve'ókukenoe,
itínoe apêti kó'oyene, koyúhoinoahiko ne koekúti. Yoko énomone ra némoenoe
kó'oyene xokóyoke ne koyuhó'inopeati ne inámati ihíkauvoti omínovike Jesus,
enepohikone koyuhó'inopeati ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, páhoe
Itukó'oviti ukeâti vanúke. Muhíkova ánjuhiko ya vanúke, yúmo'ixova éxea koêku.

Kahá'ainovea Itukó'oviti vitúkeovo sasá'iti

13 Hukinóvoti ngó'iyea, itúkapu iyukóvoti ne iséneu. Itíkapumaka éxoti
kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hara itíka kíxoixone ákoti kurikâ
iséneu kíxoixi, enepone hána'iti seánakopi Itukó'oviti koúsexinopikemo
yaneko káxe aukápapu Jesus Kristu. 14 Koeku itíkopivonoe kutípoti Itukó'oviti,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

hákonenoe itîko váhere koekúti kuteâti koêku yâha itíki yanekôyoke avô'o
yexânoe ne emo'u Itukó'oviti. 15 Itea itíkapunoe sasá'iti ya uhá koeti kixeku
itíkivo, kuteâtimaka koeku Itukó'oviti, enepone ihaxíkopitinoe héki. 16 Vo'oku
hara koe yûho emó'uke: "Itíkapunoe sasá'iti, vo'oku undi sasá'iti" kôe.
17 Enepo itikónoe orásaum, koati "Pai" kixeâti ne Itukó'oviti, enepone
exókopatimo yonópoku ne póhutihiko xâne vo'oku kixoku itúkeovo. Yoko ákomo
iteôvati ne Itukó'oviti, vo'oku ako xâne payásoti nonékuke. Yusikóneikopo
tíyinoe Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku itíkivo yâye yara poké'e, itínoe pohu
vekó keâti ra kúveu mêum, ákoti itukapu koati yóvokunenoeye, 18 yexoâtimaka
ákoyea itúkapu koekúti kuteâti ôro, ákoʼo péhu ákoti ahikápu yónoku itóponone,
veínoa Itukó'oviti itúkea ésa'i koíteovopi, veyopópinoe yane kúxoti kixeku
itíkivo ákoti apáhuina únati koekúti omínopike, enepone itukeôvoti yéxone
xoko yoxúnoekene. 19 Itea hane veínoa Itukó'oviti koíteovopinoe, itina Kristu
yupihóvoti unáko, enepone kuteâti koêku itina koati únati xe'exa su'ûso, ákoti
óvaku kopíti'iyea, enepo itukókono ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'i itúyopea
pahúnevo xâne yara poké'e. 20 Yoko tumúneke ápeyea ra kúveu mêum, koúsokone
isóneu ne Itukó'oviti kó'iyeanemoye ne Kristu, itea ínati pahukínovea yara koeku
kó'oyene koeku yé'exeovone hunókoku uhá koeti koekúti. 21 Koati vo'oku Jesus
kivínovonoe Itukó'oviti, enepone koexépukopati ukópea xapa ivokóvoti, enepone
porexoâtimaka itúkeovo hána'iti ihayú'iuti. Yane koati Itukó'oviti kivóvonoe,
enepone úkeakumaka ne hána'iti kíxoixone, yéxone koúsokeovomo.
22 Koeku sesá'ipinenoe yane kitípi ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko
Itukó'oviti, koane koeku itúkeovo kaná'uti ne ákoyeamaka omótovokoko
yokóvo, ákoti itíkaheapunoe, heru'ó íxeakopo xináko ákoyea
omótovokoko yokóvo. 23 Vo'oku enepone inémapi ikéneke Itukó'oviti,
haina ítukeinopi xâne yara kúveu mêum, ínapo áva hunókoku. Itea koati
itínoe eho emo'u Itukó'oviti, enepone apêti xunáko ikó'inamakopea xâne.
Yoko koati kóyekutinemo ne emó'u ákotinemo uké'eyeaku, 24 kuteâtimaka
kó'iyea ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

> "Uhá koeti xâne, hane koéneye hí'e ya mêum. Kúteanemaka koeku
> uhá koeti itóponone xâne itúkea, enepone iháyu'ikinokonoke, kutí
> koe hiu hí'e. Enepone hí'e, ako oríko movóhiyea yane ikorókovotine
> hîu, 25 itea ákomo uké'eyeaku ne emo'u Itukó'oviti" kôe.

Izâiya 40.6-8

Yoko énomone ne emo'úti simópitinoe, enepone inámati ihíkauvoti
koyúhoti koeku Vúnae.

Íhokokono mopôi, poéheve péti ne Jesus

2 1 Kiríkapaikopo uhá koeti váhere ítikeino po'ínuhiko xâne, yoko simíkikixi,
koane îtikoheyivo, yoko poé'aino iséneu po'ínuhiko xâne vo'oku íyekivoa
ítukevo, koánemaka ne ihéki po'ínuhiko xâne. 2 Kuteâti koeku inámatiko kalivôno

opósi'ixea óhika, íxeanemakaye ne emo'u Itukó'oviti, enepone kutí koeti koati
kínati leite ákoti ánahi, koxunákopitinoe ikéneke Vúnae, kutí'inoke itepónotimo
uhá koeti ahá'inopi Itukó'oviti, enepone kutí'inoke koitóvopitinoe. 3 Énomone
yákoeneye, itukovo koati kaná'uti ikéna'uxi xikóyoke ne hána'iti seánakovi Vúnae.
4 Yahí'akapanoe ne Jesus, enepone kutí koeti inúxoti mopôi imonéti
poéheveke péti, ya koeku itúkeovo poéheve kutípone ûti. Eneponê'e,
ínixoa xanéhiko yara kúveu mêum ákoyea itúkovoke. Itea koati noívokoe
Itukó'oviti nê'e, koane ínixoamaka Itukó'oviti yupíheovo unáko. 5 Kene
itínoemaka kutí koeti mopôi ipóvoti ya xoko kutí koeti sasá'iti péti,
koéxepoe Itukó'oviti, yóvoku itíki sasá'iti ítuke Itukó'oviti, motovâti
ápeyea sasá'iti iké'iparaxoke Itukó'oviti ákoti akutêa ne hó'openohiko
oró'oeti mekúke. Yoko koati vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu ínixeamo
Itukó'oviti unako koêku ne íperaxike. 6 Énomonemaka kuteâti koeku
yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

> "Xapákuke njanéna ya Síyaum injíkoa ne ínzixone mopôi, koati turíxeovoku uhá koeti, kuteâti koeku koati inúxoti mopôi turíxeokonoke péti. Eneponê'e, koati noívongoe, yupihóvotimaka unáko. Epó'oxo koêkuti kutipoâti, ákomo kuvovohí íxa" kôe.
>
> Izâiya 28.16

7 Koati yupihóvoti unáko xikóyoke nê'e, itínoe kutipoâti, itea ya
xokóyoke ne ákoti akutípoa, hara kó'inoa, kuteâti koêku ne yutoéti ya
emó'uke Itukó'oviti koêti:

> "Enepone mopôi noívokoxine xanéhiko itúkoti péti, ainovó kôe énomone itukóvoxo turíxeovoku uhá koêti, kuteâti koeku koati inúxoti mopôi turíxeokonoke péti" kôe.
>
> Sâramu 118.22

8 Ina koemáka po'íke:

> "Enepora mopôi, ápe itopó kíxone, koane ápemaka íkoroe" koémaka.
>
> Izâiya 8.14-15

Itopó kixínokonoke xâne vo'oku ákoyea akútipo emo'u Itukó'oviti. Yoko
íkorokeokono itukóvo íkuinoake Itukó'oviti ne koetíneye isóneu.
9 Itea ako yákoenenoeye. Koáhati itínenoe háxaepo Itukó'oviti itúkeovo
xanéna. Itínoemaka ko'ítuketi sasá'iti ítuke Itukó'oviti kuteâti koêku ne
sasedótihiko inuxínoti ítuke Itukó'oviti mekúke. Itínoemaka sasá'iti xâne
natíxoku Itukó'oviti. Koati itínenoe poréxopino Itukó'oviti ésa'i itúkeovo
xanéna, maka yokóyuhoane xapákuke xâne koêku ne koati êno hána'iti
ihayú'iuti kixóvoku Vúnae, enepone veyopópiti ya hahákutike, iyonópopiti
xoko êno uhé'ekoti uhapú'iti ovâti xokóyoke. 10 Yoko haina itínoe xanena
Itukó'oviti yanekôyoke, itea itíponenoe kó'oyene. Yanekôyoke haina itínoe
kóseanane, itea kó'oyene itóponopinoe hána'iti seánakopi ne Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Konókoti póneovo kixoku itúkeovo ne xâne hokoti Jesus

11 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, koeku itíkivonoe xâne pohu vekó koâti
ra kúveu mêum, ákoti itukapu peké'exa, injíko'okopinoe ákoyea itika
váhere úhepune miûyo. Vo'oku eneponê'e, koati okópoti inámapoti képoku
ikéneke Itukó'oviti. 12 Konókoti péninoe kixeku itíkivo xapákuke xâne
kîrivokoevo ákoti êxa Itukó'oviti. Yanê'e, koêkuti okopópiti koyúhoti itíkivo
váhere xâne, noixoâtimo ponóvoko ne kixeku itíkivo, koane konokoâtimo
iháyu'ikea Itukó'oviti yaneko káxe exákapeane pahúnevohiko.
13 Koati ahá'inopinoe Vúnae Jesus Kristu ákoyea kepáyasakinapu koêkuti
payásoti apêti xunáko pahúkea xapa xâne yara kúveu mêum, yusíkoti
itúkeovo koati payásoti nâti, ákoʼo 14 yusíkoti itúkeovo páhoehiko nâti éxea
koeku ûti, yoko ipíhoponea vaheréxoti ítuke, koane iháyu'ikea ponóvoti
kixoku itúkeovo. 15 Vo'oku koati ahá'inopinoe Itukó'oviti itíki únati, motovâti
ákoyea évekinopiku emó'u ne xâne ákoti isóneu, enepone áhatimaka
koyúhoyea isóneunoa ne koekútihiko ákoti koati éxea koêku. 16 Kaná'uti
keítivokono ya pehúnevo, itea enepone koíteovopi Itukó'oviti, haina
ípe'onexivoke itíki váhere. Ako kalíhuina, itea konókoti péni kixeku itíkivo
vo'oku itínoe ovoxe Itukó'oviti. 17 Tiya uhá koeti xâne. Hako motovâ yokóvo
ne po'inu ûti xoko Kristu. Tiyámaka Itukó'oviti koánemaka natina ûti.

Konókoti hókea uti kixóvoku Kristu ya vékea tiú'iti koekúti

18 Itínoe ahinoêti, tiya pétarauxa. Hako kepayásokinova, haina póhutine
itukapu itípakovoti yoko itúpa'ikoti, itea koánemaka itukapu váhere xâne
nê'e. 19 Enepo itêa ne váhere kixékonoku ákoti yévotikokonoke, yexoâti
itúkeovo ahá'inopi Itukó'oviti, inixoâtimo Itukó'oviti unako kêku. 20 Itea
enepo itukapu ésa'i váhere ítike ne keítoponivo kotíveti, yusíkoti sikovó ké'iyi
iteâti uhá koêti, itea kóyeane ákoyeamo ihayú'ikopiti vo'ókuke. Kene itukovo
keitóponovoti kotíveti vo'oku itíki únati, iteâtimaka uhá koêti ákoti imaxovó
ixêa, hainápo koati inixoâtimo Itukó'oviti unako kêku. 21 Yoko koati énomone
ne ahá'inopinoe Itukó'oviti iháxikinopike héki. Vo'oku koítoponovomaka
kotíveti ne Kristu yaneko ahe'ókopinoe ya mani ipíheponikono, itukínopitinoe
hékone, kaha'aînopitinoemaka kó'iyeaneye kixeku itíkivo. 22 Eneponê'e,
ako váhere ítuke, koane ako ápahuina semekénovo'iti ipuhíkeati pahákuke.
23 Enepo apê vaheréxinoati yûho, ako aúkapina váhere emo'úti. Koane
enepo apê ikoítoponoati kotíveti, ako ixomo íkama emó'u itúkopinoamo
ésa'i, itea kurí'okopovo Itukó'oviti, enepone kotíxoti xâne ponóvoti kixoku
itúkeovo, koane ipihóponoati ne vaheréxoti ítuke. 24 Koati namukópati Jesus
ne pahúnevo ûti, porexópeati ésa'i koxé'uke koeku kurúhuxeokono, motovâti
uké'exopea xunako pahunévoti xoko ûti, motovâtimaka itúkeovo ainóvoti
ponóvoti koekúti vitúko nonékuke Itukó'oviti. Koati vo'oku óko'okeovo Jesus
ya kuruhúke kutí'inoke itévoti. 25 Vo'oku itínoe kutí koeti su'ûso yómoti

píhoheyea yanekôyoke. Itea kó'oyene kiríkopone píheheyi, koane hekópotine Jesus, enepone éxoti kátarakeopi, inuxínopitinoe kuteâti koeku únati koyónoti su'ûso, enepone kókoyono kixoíxopitinoemaka ikéneke.

Enékeake Pêturu ne ko'ímati yoko koyénoti

3 1 Itínoe sêno ko'ímati, kuteâti yunzó'inoameku ne po'ínuhiko xâne, énomonemaka koéneye ra yunzó'inopinoe. Hako kepayásokinova ne îme, itea tíya, maka enepo áva xepákukenoe apêti îma ákoti akutípo emo'u Itukó'oviti, itúkapu vo'oku kixeku itíkivo kutí'inoke kutípotimo Itukó'oviti, ákoti yokonókoa ápeyea yihó'inoa, 2 vo'oku noixoâtimo ne ponóvoti kixeku itíkivo, yoko itíkivo koati teyoti îma. 3 Koane enepone iyéyonevo, itínoe sêno, ako apásika itúkeovo koekúti kuteâti koati uhé'ekoti ikéhi yoko iké'itukexi iyoyónevoti ôro, koánemaka uhé'ekoti ípevo. 4 Itea hane itíka kouhé'ekopiti itípenevo. Vo'oku enepone úhe'ene sêno kuteâti asako omíxone koane itípanevo, ákomo uké'eyeaku nê'e. Yoko énomonemaka ínixo Itukó'oviti yupíheovo unáko. 5 Énomonemaka itúko exókeko ne senóhiko teyoti Itukó'oviti mekúke, enepohikone apêtimaka kúxoixone xoko Itukó'oviti. Aínovo ákoti kapayásakinapu îma koane teyoâti. 6 Énomone koéneye Sâra, yeno Âbraum mekúke. Koati kutípoti îma nê'e. "Unaém" kíxoa. Epó'oxo kuteâti kixoku itúkeovo ne Sâra, énomonemaka kénenoeye koeku péni kixeku itíkivo, koane ákoyea píkene ya uhá koeti tiú'iti koekúti simópiti.

7 Kene itínoe hóyeno koyénoti, konókoti yéxi ítipa'iki yîno ya koeku kemúxoneyikoko, puyakóvatimaka yokóvo ákoyea akútea xunako hóyeno ne sêno, koánemaka vo'oku kutikokó ké'iyinoe itíkivo ko'ipârati ne apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti ya hána'iti seánakopike. Énomone yákoeneye, maka hákone itopâti ne yorásauna.

Konókoti ákoyea kapáyasakinapukoko ne hokoti Jesus

8 Tumúneke únzexea ra yúndoe, hara injíko'okopinoe: Ópoehane yónoku iséneu ikéneke Kristu ákoti ihaxákeakaka iséneu, koane yokóseanakoko. Hákomaka motovókoko yokóvo. Itupa'ii íxekaka, koane hákomaka kepayásokinovokoko. 9 Hako itikópinoa ésa'i áva vaheréxinopiti ítuke itukovo yûho, itea itíkapina únati, vo'oku énomone kahá'ainopinoe Itukó'oviti, iháxikinopikenoemaka héki. Énomonemakamo kutí'inoke nemukópoti únatinoe koekúti ukeâti ya xokóyoke, 10 kuteâtimaka koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeaku:

"Enepone xâne kahá'ati unátiyea kóyeku yara kúveu mêum koane elókeyea okóvo itukovo káxe, konókoti éxea sayá'ikopea yûho, maka hákone vaheréxo emó'u xapa xâne, koane hákonemaka ipuhíkea semekénovo'iti pahákuke. 11 Konókotimaka ahíkuxeova ne váhere kixovókuti koane itúkea únati. Konókotimaka opósikea óvoheixea kásatike isoneûti, koane kóxuna'ixeovo itóponea. 12 Vo'oku anêko

uke Itukó'oviti koyonoâti ne ponóvoti kixoku itúkeovo, koane usó
kóyemaka kámokenoyea koêkuti épemonehiko xokóyoke. Itea ako
aúnati isóneunoa Itukó'oviti ne itúkoti váhere” kôe.

Sâramu 34.12-16

13 Itukovo yixóvoteoxo itíki únati, ápeikopo motovâti koésayu'ixeopinoe?
14 Muhíkova áva ikoítoponopiti kotíveti vo'oku itíki únati, kóyeanemo unátiyea
kêku ikéneke Itukó'oviti. Hákonoekopo pikêa. Hákomaka pipokéxo iséneu
vo'ókuke, 15 itea kirí'akapunoe Kristu, perexoâti itúkeovo énomone exô kêku.
Usó yákoyemaka yéxoki uhá koeti xâne epemó'ikopeati ápeinoke ne kuxonéti
kíxoixone xoko Vúnae, yéxone koúsokeovomo. 16 Itea konókoti ítipa'iki
yane yimópike, koane yéxokivo itíkivo teyoti po'ínuhiko. Konókotimaka
sasá'iyea iséneu, yexoâti ákoyea ítikaheapu nonékuke Itukó'oviti. Yanê'e,
enepo áva itukóheoti kêku koyúhoti itíkivonoe váhere xâne, hána'itimo
téyapana vo'ókuke ne únati kixeku itíkivo koeku héki Kristu. 17 Vo'oku
unatíne íkeitoponikono kotíveti vo'oku únati ítike, itukápuxo énomone ne
ahá'inopi Itukó'oviti, yane itúkeovo keitóponovoti kotíveti vo'oku ápeyea
váhere ítike. 18 Yoko énomonemaka koéneye Kristu yaneko ivókeovoku. Yoko
poéha ivókovo. Koati úsotine itukéti ne ítuke. Ákone káyuixa poréxopea
ésa'i pahúnevo ûti. Koati ponóvoti kixoku itúkeovo nê'e, ivokínovati ne ákoti
oponóvo ítuke, mihe'ókinovitimaka voxéne vahí'okeovo Itukó'oviti. Kaná'uti
ivókeovo yanekôyo koeku itúkeovo xâne yara kúveu mêum apêti mûyo
kuteâtimaka ûti, itea exépukopo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.
19 Koatímaka xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti véko yaneko píheakumaka
xapa ivokínevotihiko. Énomone yaneko ikámoponoamaka Jesus ne âha
koyúhopoinoahiko yane óvoheixokuhiko xoko ákoyeaku omótova ipúhikopea.
20 Yoko enepohikonekôyo, aínovone ákoti akutípo yuho Itukó'oviti nóvo, akô'o
imáxapa Itukó'oviti kúxoixea kuríkopeahiko váhere ítuke ya kaxénake Nôe,
enepo itukôa ne hána'iti vatéke, kayápae úne mekúke. Ako axú'ina xâne itóvoti
yanekôyo yane vatéke. Pohu oitu koe iteôvati ne vaherévokoti koeku iyápakea
yane êno úne. 21 Yoko enepone kixoku koíteovokonohiko, koati kixo'êkinoviti
áhikeovo xâne ikéneke Kristu, kuteâti koeku enepone kesása'ikikono kó'oyene.
Itea enepone kasása'ikeokono uti kó'oyene, haîna ne ihómuyo koxé'u ûti,
itea koati kixo'êkoti vépemeane Itukó'oviti kasása'ikopea visóneu vo'oku
ítuke Jesus Kristu exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti. 22 Yoko pihopóne Jesus
vanúkeke, éxopeke Itukó'oviti ovópo, koeku itúkeovo hána'iti kapáyasokone
Itukó'oviti, koane éxea koeku ánjuhiko koane uhá koeti po'ínuhiko payásoti
yoko tutíyehiko apêti xunáko pahúkea, koêkuti pahúkoku.

Inámati kixoku itúkeovo ne hokoti Jesus

4 1 Vo'oku koítoponeovo kotíveti ne Kristu koxé'uke, énomonemaka
ákoeneye iséneu usó kéyeyi keítoponivo kotíveti, kuteâti koeku

Vúnae. Vo'oku koêkuti koitóponovoti kotíveti koxé'uke, ákone sikovó ákoe
pahunévotike. 2 Énomone yákoeneye, koêkuikomo yóvi yara kúveu mêum,
maka hákone itikôa ne váhere úhepune miûyo, itea itúkapune ahá'inopi
Itukó'oviti itíko. 3 Vo'oku enóne itíki váhere yanekôyoke, kuteâti itúkovoke
ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti. Énomone ne sikovó ké'iyi itíki váhere úhepune
miûyo, yoko kepíneyi xâne ákoti itukapu koati míxone, koáne ne kehíhiyi
yoko pepokehí kíxi itíkivo. Kúteanemaka ne yetorehí ké'iyi xapa ayuíti vo'oku
yemoko kumá'am, koáne ne po'i itíkovoke yupihóvoti ákoyea aúnati koeku héki
hokonéti ákoti itukápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti. 4 Koati vo'oku ákoyeane
yakáha'ine po'ínuhiko xâne koetíneye ítuke, enepone yuixóvoti itúkea uhá
koeti kó'iyeovoku koekúti ákoti aunáti, ene poé'ainopinoe isóneuhiko, koane
ihákeopinoe vo'ókuke. 5 Itea konokoâtihikomo yumópea Itukó'oviti, enepone
exókopoti yonópoku uhá koeti xâne, kúteane ne âvoti ivakápu koánemaka ne
ivokóvotinehiko. 6 Énomonemaka kutí'inoke koyuhóvoti ne inámati ihíkauvoti
koyúhoti koeku Jesus xapákuke xâne ivohíkovotine, enepone inuxópinoviti,
motovâti itúkeovo xoko Itukó'oviti ópo ákotinemo hunókoku, upánini kónokea
vékea pevóti inúxotike, kuteâti koeku uhá koeti xâne yara kúveu mêum.
7 Ye'ékone hunókoku uhá koeti koekúti. Itíkapuikopo éxoti kixoku
itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hákomaka kutí kê imokoo koyêti, itea
itúkapu iyukóvoti iséneu, motovâti itíki orásaum. 8 Yoko enepone koati
nékone ké'iyi ya uhá koêti, énomone ákoyea omótovokoko yokóvo ákoti
itîkaheapu. Vo'oku enepone ákoyea omótovokoko vokóvo, ramápu'iko
ákoti yumaxápu kálihunoe koekúti mani kutí'inoke poe'aînokokoti
visóneu. 9 Usó yákoyenoe kétaraki koêkuti simópiti yóvokuke, ákoti
kepahákapa. 10 Enepone íparaxeovike Itukó'oviti yéxone itíki ítukeke,
iké'itukexa motovâti hivó'oxikoko ikéneke Kristu. Yane itimo koati únati
ovoxe Itukó'oviti, éxoti ikó'itukexea íparaxeopike, enepone ákoti tôpi
kó'iyeovoku exóneti íparaxovike Itukó'oviti ya hána'iti seánakovike.
11 Enepone ko'ipârati éxea koyúhoyea emo'u Itukó'oviti, konókoti itúkeovo
kuteâti koúhapu'ikinovike Itukó'oviti ne koyúho. Enepone ko'ipârati
huvó'oxea po'ínuhiko xâne, konókoti itúkeovo ya xunákoke Itukó'oviti
itúkea. Yane ihayú'ikokonotimo Itukó'oviti ya xoko Jesus Kristu ya uhá
koeti koekúti. Yoko énomoneoxo motokêa itúkeovo hána'iti ihayú'iuti,
payásoti ya uhá koêti, ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Hána'iti itópoinovike ikéneke Kristu ne vékea ûti tiú'itike koekúti

12 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, hákonoe poe'aînoa iséneu enepo víka
tiú'itike koekúti, kuteâti koeku ohone koati kótuti yúku oro'ókopitinoe.
Koati simínoti hixópeovi. Hako iyipáxova kutí'iyea ákoti itukapu
vékoku ne uhá koeti ûti. 13 Ya koêkuni poé'ainoa iséneu, yusikóne
elókeyea yokóvo vo'oku kehá'ineyi Kristu, kuteâti nóvo véko kotívetike
koekúti. Yane yupihóvotimakamo elókeyea yokóvo yaneko káxe

koûrapu'ikeokonokumo itúkeovo hána'iti ihayú'iuti ne Kristu. 14 Itukapu
apêti koemóke'epitinoe vo'oku héki Kristu, ako yuvâti. Koati únati kêku
vo'ókuke ne êno ihayú'iuti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koépitinoe.
15 Itea ako omótova itúkeovo vo'oku képeki po'inu xâne vikínoke tiú'itike,
áko'o itukovo vo'oku yoméxi, áko'o vo'oku ápeyea váhere ítike, áko'o
vo'oku yopósiki yéxi koekúti xoko po'ínuhiko xâne mani ákoti omotóva
yíxivoa. 16 Itea itukovo vikoti tiú'itike koekúti vo'oku héki Kristu, hako
tíyo, itea ihéyu'ika Itukó'oviti koeku itúkeovo Kristu héko.
17 Vo'oku simóvone kaxena hixópeokono ûti ya tiú'iti koekúti, uti
xanena Itukó'oviti. Yoko itukovo turixóvoti xoko ûti, uti kutípoti
Itukó'oviti, námeamo ákoeneye hunókoku ne xâne ákoti akutípoa
ne inámati ihíkauvoti ítuke Itukó'oviti? 18 Epó'oxo itukovo konokoâti
vékea uti tiú'itike koekúti, uti koítovone Itukó'oviti, uti ponóvoti kixoku
itúkeovo ikéneke, námeamo ákoeneye hunókoku ne xâne ákoti akutípo
Itukó'oviti koánemaka ne xâne vaheréxoti ítuke?
19 Énomone ngó'ino, enepohikone xâne vekoti tiú'itike koekúti ya
ahá'inoake Itukó'oviti, yusikóne kurí'okopeovo Itukó'oviti, enepone
pahúkoti ápeyea uhá koeti koekúti, enepone motokeâtimaka
kúveovokono, koêkumaka yuíxeovo itúkea únatinoe koekúti.

Nókone itúkea ne inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti

5 1 Kó'oyene anéye injíko'okoake ne inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti
xepákukenoe, vo'oku undímaka inuxínoti ítuke Itukó'oviti,
koane koati noinjoâti yaneko koitóponovo kotíveti ne Kristu, epó'oxo
ngaha'ínepoatimakamo yaneko káxe koûrapu'ikeokonokumo itúkeovo êno
hána'iti ihayú'iuti. 2 Itínoe inuxínoti ítuke Vúnae, enepone xanena Itukó'oviti
yâko iníxinoke, enepone kutí koeti su'ûso oposíkoti koyonoâti, hivá'axa
koúkoponeovo ikéneke Vúnae. Haina vo'oku pohu itúkeovo itíkovoke,
hainámaka mitatahí keyêtike, itea itíka ya usó kéyeyi, kuteâtimaka
ahá'inopi Itukó'oviti itíki. Hákomaka itukóvo vo'oku itúkeovo nemúkope
tiûketi, itea itíka vo'oku usó kéyeyi itíki ítuke Itukó'oviti. 3 Hákomaka
kepayásokovo, kehá'ati itíkivo pahukoâti ne pónepike Vúnae iníxinoa
ítukeke, itea itíkapu xâne motovâti hókeokono kixoku itúkeovo ya xapákuke
po'ínuhiko kutípoti Jesus, enepohikone hivó'oe ikéneke Vúnae koeku
iníxinoa. 4 Yoko enepo aukápapu ne Inuxínoviti koati payásoti ya uhá koeti
po'ínuhiko inuxínoti xâne ítukeke Itukó'oviti, apêtimo kutí koeti koati
uhé'ekoti kôroa, némoepo, ákotinemo ipúpa'ixeaku, yupihóvotimaka unáko.

Po'ínuhiko ixíko'okoake Pêturu ne hokoti Jesus

5 Kó'oyene anéyemaka injíko'okopike, itínoe inámatiko xâne. Hako
kepayásokinova ne xuvé'eti ya itíke, itea tíyahiko. Énomonemaka ákoeneye
ákoyea kepáyasakinapukoko, vo'oku okópa Itukó'oviti ne kapayásokovoti, itea

kóseana ne ákoti kapayásakapu. 6 Hákoikopo kepayásokovo itea ikélihuxapu
opékuke xunako pe'u vo'u Itukó'oviti, ínamo kapayásakapi simapúne koati
kaxéna. 7 Kirí'aka Itukó'oviti ne uhá koeti yónoheixoku iséneu, vo'oku itínoe
kátarae. 8 Itíkapumaka éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hako
kutí kê imokoo koyêti, itea itúkapu iyukóvoti ne iséneu vo'oku enepone Ndeâpu,
yanáne, anéko xîririkuke ayákukuixeopinoe, kuteâti koeku líyaum ixomo
ené'ixovo oposíkoti nîka, kahá'ati íkorokeopi. 9 Konókoti yokópi ya títiu kéyeyi
kívivo Itukó'oviti, yexoâti ákoyea péhuxapu víki tiú'itike koekúti, itea itúkeovo
vékokunemaka po'ínuhiko ûti xoko Kristu kurivókoxovotine xâne po'íkehiko
poké'e. 10 Yoko Itukó'oviti, enepone úkeaku uhá koeti seanákoti, enepone
ihaxíkopitimaka ya xoko Kristu kehá'ineyi ya natíxokuke itúkeovo hána'iti
ihayú'iuti ákotinemo hunókoku, ikénepoke víki tiú'itike koekúti ákoti koati
umó'iyea, porexópitinoemo itíkivo úsotine yoko títiu koyêti ikeneke, koane
koxunákopitimo yoko koxuhévekopitinoemakamo ikéneke. 11 Itúkapu énomone
payasô oúkeke uhá koeti koekúti ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Hunókoku yútoe Pêturu

12 Enepora kalihú koeti yúndoenopinoe, évengoa xoko Síla, enepone
po'inu ûti xoko Kristu, íninjone itúkeovo koati motovâti kúveovokono
ikéneke Vúnae. Yundóxinoake râ'a, ngaha'âti ngoúhepekopea ne iséneu
ikéneke Kristu, koane ngoyúhoinopinoe itúkeovo kaná'uti seánakovi
Itukó'oviti ra yúndoenopi. Énomone yávaheixa ákoti yaukápapu ikíni.
13 Enepohikone xâne noívokoemaka Itukó'oviti kuteâti itínoe,
enepohikone íhae pitivóko ínzaunopinoe Mbabílonea, yúhoikopinoe. Koane
yúhoikopinoemaka Márku, enepone kutí ngíxone nje'éxa ikéneke Itukó'oviti.
14 Yíhaikaka, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku yúhoikeokoko ûti
tokopókoko ûti, imeâtinoe sasá'ikoke iséneu, itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu.
Itúkapu úhepetike isoneûti yóvoheixo, uhá ketínoe kutípoti Kristu.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

2 PÊTURU

Pí'ape koyuhópeti páhoe Pêturu

Enepora koyuhópeti, yutóxinoake Pêturu, koati okópoti ihíkauvoti ákoti akaná'u itohíneoti xapákuke hokotíhiko Jesus.

Ápe xâne kaxénake Pêturu ihíkaxoti imokóvokutike ákoyeamo aúkapapu ne Jesus. Itea éxokoa Pêturu ne kutípotihiko Jesus itúkeovo vo'oku yupíheovo ákoyea ímaxapa Itukó'oviti kúxoixea ne xâne kutípea Xe'éxa koane kuríkopea ne pahúnevo ko'ókorinoke aúkopeovo Jesus.

Enepohikoneko xâne kopoé'akoti íhikaxea, aínovomaka koesáyu'ixoti kixoku itúkeovo, yuixóvoti itúkea váhere úhepune mûyo, koane koésayu'ixea isóneu po'ínuhiko xâne vo'ókuke. Koyúhoa Pêturu ipíhoponeamo Itukó'oviti ne xâne kuteâti. Ixíko'okoamaka Pêturu neko kutípotihiko Jesus kóxuna'ixeovo ikéneke Vúnae, koane itúkeovo kuri'ókovatihiko tukú koeti aukápapu ne Jesus, motovâti itúkeovo sasá'itihiko nonékuke Itukó'oviti yaneko káxe aukápapune Jesus.

---

1 1 Yundóxinopinoe, undi Simaum Pêturu, undi ovoxe Jesus Kristu
koane páhoemaka koyúhoyea emó'u xapa xâne. Mbahúkinopeanoe
ra koyuhópeti, itínoe kuvóvoti Vúnae kuteâtimaka ûti, inixeâtinoe itúkeovo
koati hána'iti itópoinopike ne kívivoa, kuteâtimaka koeku vínixone
yane kúveova ûti. Koati vo'oku ponóvoku ne ítukeinovi Itukó'oviti,
enepone kuvóvone ûti, yoko Jesus Kristu, Koitóvoviti, kó'inokeneye.
2 Kaúkapainapinoe Itukó'oviti hána'iti seánakopi yoko úhepeti isoneûti ukeâti
xokóyoke, ya koeku yukóponi yéxi Itukó'oviti koánemaka Vúnae Jesus.

Ahá'inoa Itukó'oviti ne xâne koeku itúkopeovo xe'éxapone

3 Koúsokinovea Itukó'oviti ya hána'iti xunáko ne uhá koeti nókone ûti
ikéneke, motovâti ápeyea inámapoti koépoku ûti ikéneke, koane motovâtimaka
vitúkeovo xâne teyoâti ya uhá koeti vekoku ûti. Kó'inokeneye, koati vo'oku véxea
Itukó'oviti, enepone ihaxíkoviti hókea ûti, kaha'aînovitimaka vitúkeovo êno
hána'iti ihayú'iuti kuteâti itúkeova. Koati kousókinovitimaka uhá koeti nókone ûti
ikéneke, motovâti ápeyea vitípanevo kuteâtimaka itípanevo. 4 Koeku kó'iyeaneye,
anéye yuhó'inovi Itukó'oviti, koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne yupihóvoti unáko,
yupihóvotimaka vínixea hána'iyea ne itópoinovike. Koati vo'ókuke neko yûho

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ákoti aukápapu ikéne, kutí'ino apêti xoko ûti itípanevo kixóvoku ne Itukó'oviti,
kutí'inokemaka viteóvati ne vaherévokoti yara kúveu mêum koesáyu'ixoti xâne,
enepone uhá koeti kó'iyeovoku váhere aha xâne itúkea.
5 Kéxuna'ixapuikopo ikéneke Itukó'oviti, maka xané íxane itípenevo ne kívivo
Itukó'oviti. Kene ne itípenevo, xané íxanemaka ne kaná'uti exóneti íhae xoko
Itukó'oviti. 6 Kene ne kaná'uti exóneti íhae xoko Itukó'oviti, xané íxanemaka
ne yéxi seyá'ikopivo. Kene ne yéxi seyá'ikopivo, xané íxanemaka ne ákoyea
kemúya'ika iséneu héki Vúnae. Kene ne héki Vúnae ákoti kemuyá'ika iséneu,
xané íxanemaka ne tíyi Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku itíkivo. 7 Kene ne tíyi
Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku itíkivo, xané íxanemaka ne kutí kixi koati pe'ínu
ne po'ínuhiko ûti xoko Jesus. Kene ne kutí kíxi koati pe'ínu ne po'ínuhiko
kutípoti Jesus, xané íxanemaka ne ákoyea omótovo yokovo uhá koeti xâne.
8 Vo'oku enepo akoéneye kixeku itíkivo, epó'oxo enepo keukápana ké'iyineye
ikéneke Vúnae, ákomo itíkapu xâne ákoti ítone ítukea koane ákotimaka êho
ikéneke. 9 Itea enepone xâne ákoti akoéneye, kutí koe komítiti. Poéhane ákoti
ahikápu ínixo, epó'oxo inótovane okóvo sasá'ipeane ne pahúnevo yanekôyoke.
10 Yapásikaikopo inamá'axoyea yixóva ra koekútihiko, itínoe mbo'ínu
xoko Vúnae, motovâti í'iyuse kóyeyea itíkivo koati iháxiu Itukó'oviti
hókea, koane noívokoemaka yonópea xokóyoke. Enepo yakoéneye, ákomo
itévokiku hó'eke ûti. 11 Epó'oxo énomonemakamo kutí'ino yupihóvoti
unátiyeamo kêku sîpa natíxokuke Vúnae Jesus Kristu Koitóvoviti,
enepone ákotinemo hunókoku natíxea.

Yutóxinoake Pêturu ra koyuhópeti

12 Énomone kutí'ino usó ngoyêti ixómoyea ngoyúhoinopeanoe ra
koekútihiko, motovâti ákoyea inátapa yokóvo, upánini yéxoa kaná'uko
ne ihíkauvoti némoenenoe, koane títiu kéye ákoyea kiríka héki.
13 Koêkuiko ámbeyea yâye yara kúveu mêum, koati ininjoâti itúkeovo
ponóvoti ngóyukea iséneu, nzuvo'óxopitinoe puyákoponeova yokóvo
ra koekútihiko. 14 Vo'oku énjoa yé'exeovone imbúhikopeaku yara
kúveu mêum, vo'oku koúhapu'ikinonoane Vúnae Jesus Kristu. 15 Koati
ngoxuná'ixovoti nzuvó'oxeopinoe, maka ákoyenemoye puyákoponeova
yokóvo uhá koêti ra koekúti ike mbihópine xoko Itukó'oviti.

Koati kaná'uti ra emo'u Itukó'oviti

16 Yoko enepo koyuhó'inopeanoe ûti, ûndi yoko nza'ínehiko, koêku
ra hána'iti xunako Vúnae Jesus Kristu yoko aúkopovopemo, haina
koyúhoti uti ihíkauvoti itúkohiu xâne ya éxeako itea, koati noíxone vûke
nê'e itúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti. 17 Vo'oku koati Itukó'oviti, Há'a,
kapayásokoa exókoviti itúkeovo êno hána'iti ihayú'iuti yaneko inú'ixeaku
emó'u xoko óvoku vanúkeke ákoti kuteâti úhe'ene. Énomone ne yûho koêti:
“Eneporâ'a, énomone Nje'éxa ákoti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

elókeko ongóvo” kôe. 18 Kámoa ûti neko emo'úti inu'íxoti vanúkeke yaneko
kaha'ínea ûti ne Vúnae yane sasá'iti vóvoheixoku oúkeke ne hána'iti mopôi.
19 Énomone kutí'ino iyúseoti motó'iyeova kutípea ûti ne yuho
porófetahiko mekúke koyuhôati koêku ne koekútihiko simóvotine
kó'oyene. Yoko koati únatimo kêkunoe iveváki yûho, enepone kutí
koeti yúku kouhápu'ikoti xapa hahákuti tukú koeti simapúne neko káxe
aukápapu ne Kauhápu'ikopitinoemo, enepone kutí koeti koêku ne pú'iti
hékere xánena ihâroti. 20 Itea inúxoti ya uhá koêti, konókoti yéxinoe
ákoyea ápahuina emo'u porófeta yutoxóvoti emó'uke Itukó'oviti itukóvo
isoneú kíxone porófeta. 21 Vo'oku enepone yutoéti emó'uke Itukó'oviti
koyúhoti koêku ne âvoti simâpu kaxéna, ako ápahuina ukeâti ya isóneuke
xâne. Itea ápe (sasá'iti) hóyenohiko éxokoake Itukó'oviti ahá'inoa
koyúhoyea, enepohikone koúhapu'ikinoakemaka Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti âha koyúhoyea.

Koêkumo ne ákoti itukapu kaná'uti páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u Njûda 3-16

2 1 Kuteâti koeku ápeyea xâne mekúke koyúhoti ápeyea
koúhapu'ikinoake Itukó'oviti koyúhoyea xapákuke xanéhiko itea
ákoti akaná'u, énomonemakamo koéneye xepákukenoe ápeyeamo
xâne kuteâti. Itea ôriti iyúseyea koêku ne ihíkauvoti íhikaxone
itúkeovo iyonópati ipihóponovokutike ne xâne hokoâti. Muhikóvatimo
íhikaxeahiko ákoyea akána'u ne Vúnae, enepone porexópinoati ésa'i
itúyopea pahúnevo. Yoko énomonemo kutí'inoke simó koatímo ne
ipíhoponeokonohiko. 2 Enómo xâne hokoâti yane váhere kixoku itúkeovo,
enepone sikovó kó'iyea itúkea váhere úhepune mûyo. Yoko vo'ókukehiko,
enómo xâne koemóke'eati ne kaná'uti kixovókuti hó'e ûti. 3 Koane vo'oku
ixómoyea ipúpakinohiko isóneu kahá'ayea enó'iyea apeínoati, apêtimo
íhikaxeopikenoe, itukohí kíxone, kahá'atihiko íteopinoe yoko itúkeopi
íhikau. Kutí ketínoemo váneu nê'e, ítonehiko yane ákoti akaná'u yûho.
Itea mekúne koúsokinokonohiko ipíhoponeokono ipihóponovokutike.
Yoko ákomo íteovaku neko kixópokonokumo.
4 Hanemo koéneye kuteâti kíxoaku Itukó'oviti ne ánjuhiko pahukóvoti nóvo
ákoyea okóseana. Kuríkoahiko xoko koítoponeovoku kotíveti ika'ó koyêti xoko
êno upénoti uhôro ínati haháku, kuxoâti ne káxe éxokopeakumo Itukó'oviti
yonópokumo ne uhá koeti xâne. 5 Ákomaka okóseana Itukó'oviti ne váherehiko
xâne mekúke. Poéhane Nôe koítovo, enepone koyúhoti xapa xanéhiko kónokea
pónea kixoku itúkeovo. Yoko koítovamaka Itukó'oviti ne po'i seti koeti xâne
yaneko pahukôa koínikea ne kúveu mêum, koupá'ixoti xanéhiko váhere kixoku
itúkeovo. 6 Koane heu-heú kíxoa Itukó'oviti uké'exopea neko váherehiko xâne
ovâti neko pitivókohiko mekúke iháxoneti Sódoma yoko Ngómora. Poéhane
épouxa irikóvo, exókoati Itukó'oviti kíxeanemoye ipíhoponea ne uhá koeti

xâne itúkoti váhere. 7 Itea koítovo Lô, hóyeno ponóvoti kixoku itúkeovo,
ikotívexoatimaka isóneuke kixoku itúkeovo neko váhere xanéhiko ákoti teya
Itukó'oviti, enepohikone sikovó koyêtihiko itúkea váhere úhepune mûyo. 8 Vo'oku
koati hóyeno ponóvoti kixoku itúkeovo ne Lô, kotiveâti isóneuke ne kámone yoko
noíxone itukovo káxe vo'oku váhere kixoku itúkeovo neko xanéhiko kûrivokoevo
xoko ípuxovoku. 9 Iyúseoneikopo éxea Vúnae koíteovo xâne teyoâti yane kotíveti
koekúti vékoku, koane haxá kíxeamaka ne váherehiko xâne, kuxoâti símeovo
kaxena éxokopeakumo Vúnae yonópoku ne uhá koeti xâne. 10 Áko'oneoxomo
ne xâne yuixóvoti itúkea váhere úhepune mûyo, koane koekútihiko yupihóvoti
ákoyea aúnati, enepohikone ákotimaka teyâ ne payásotihiko ya utíke mani nókone
téyea ûti. Ainóvotimaka xâne ákoti kamâ, xúnatimaka isóneu ípihea tumúne
koêkuti âha itúkea, koane áhatimaka kapáyasokinovo po'ínuhiko xâne. Ákomaka
píka ihákea ne koati hána'iti teyonétihiko, nókone téyea ûti. 11 Muhíkinova ne
ánjuhiko, enepone yupihóvoti itúkeovo xúnati koane payásoti ya utíke, ako
íxaneye yûho nonékuke Itukó'oviti koyuhoâti motókeyea ipíhoponeokonohiko ne
xâne ihákone nekôyohiko. 12 Itea enepohikone xâne ngixínopike vaheréxoti kixoku
itúkeovo, koati kuteâti hó'openohiko íhae hôi ákoti isóneu, hokotíhiko koêkuti
iyónoaku âha. Yoko kuteati ápeinoke hó'openo íhokeokono yoko koépekeokono,
koánemaka nekôyohiko. Koati ainóvothiko koemóke'eti koekúti ákoti exína
isóneu koêku, epó'oxo kuteâti hunókoku ne hó'openohiko namukókono,
énomonemakamo koéneye hunókoku nekôyohiko kurikákana ipihóponovokutike.
13 Enepone námoepo vo'oku váhere ítuke, harâ'amo, váherexinokonomaka ítuke
hunókokuke. Koati úhepetinoahiko itúkea váhere úhepune mûyo, muhíkova ya
káxe. Enepo ainóvokoxovopinoe he'uxínovonoe níki, puyakóponovomaka yokóvo
ivókinovovi Vúnae, kutí koéhiko ihomúyoti koane isayúnevoti híyeuke koati
sasá'iti koekúti enepo kaha'ínepinoe, koeku itúkeovo xâne ákoti saya'íkeapu itúkea
váhere âha kíxeova. 14 Enepohikonê'e, ako ita noíxea sêno ákoti akahá'a itúkea
váhere âha xokóyoke. Ako momí'iyeaku itúkea váhere. Koati ahúkotihiko ya ítea
po'ínuhiko xâne ákoti koati tiú'iko ikéneke Vúnae. Aínovomaka xâne ipupákinoti
isóneu kahá'ayea enó'iyea apeínoati. Koati motokeâti yonópea ipihóponovokutike.
15 Aínovomaka itavókeati ne kaná'uti xêne, hokópoti kixoku itúkeovo Mbalâum,
xé'a Mbêo mekúke, enepone usó koyêti itúkea váhere motovâti namúkea tiûketi.
16 Itea sayá'ikokono nê'e yanekôyoke vo'oku váhere ítuke. Poréxoa Itukó'oviti
ne péyo njuméntu koyúhoyea kuteâti koeku ûti, uti xâne. Énomone saya'íkoa,
puinoâti itúkea âha, enepone kutí koeti kixoku itúkeovo xâne ákoti isóneu.

17 Enepohikone xâne ngíxone xepákuke, kutí koe uke úne itikóvotine.
Kutí koémaka kapási kayápae xúnati ihunóvoti. Koati kousókinoatine
Itukó'oviti yonópokuhikomo xapa êno hahákuti ipihóponovokutike.
18 Kutí koéhiko koati ahúkoti ya koyúhoyeake, itea ako itópoinoke xâne
neko yûho. Itóhiko po'ínuhiko xâne hokópea kixoku itúkeovo vo'oku
poréxeahiko sikovó kó'iyea itúkea váhere úhepune mûyo yoko koêkuti
váhere ahápinovo. Yoko énepohikone xâne ítone, ainóvoti mani ínati

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

ipuhíhikopea xapákuke xâne ovóheixoti pahunévotike. 19 Itínokonoke
nekôyohiko, vo'oku koyúhoinokono ákoyea itopó'oviti, uti xâne, vitúkea
koêkuti vâha vitúkea. Yoko inípono neko kixotíneye yûho, aínovo xâne
kutí koeti akaúti opékuke xunáko ne váhere kixovókuti. Vo'oku koêkuti
koekúti ito'óviti, uti xâne, uti kutí koeti akaúti opékuke xunáko nê'e.
20 Énomone ngó'ino: Enepone xâne éxoti Jesus Kristu, enepone Vúnae
yoko Koitóvoviti, koane iteóvati ne xunako váhere kixovókuti yara
kúveu mêum vo'ókuke, enepo kayukápapu yane váhere kixovókuti, koati
yupihóvotinemo koêku hunókokuke ya inúxotike. 21 Vo'oku unatíne
ákoyeani éxa koêku ne kaná'uti xêne ihíkaxoviti ponea uti vítuke, yaneko
turíxea hókea ina kayukópovo ikéneke, itavókopeati ne sasá'iti ihíkauvoti
páhoenovi Itukó'oviti, íhikaxokonoke. 22 Enepone xâne koetíneye
kixoku itúkeovo, koati kousókoati xokóyoke ne kaná'uti kixonéti koêti:
“Káyukopinovamaka tamúku nikópea ne oévo” koáne “káyukopovomaka
ne ahiúti kûre komótekexopeovo xapa yomômo” koêti.

Koêkumo yuho xanéhiko tumúneke káyukopovope Vúnae Jesus

3 1 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, pí'apene yúndoenopinoe râ'a. Ya uhá
koêti ra pi'âti yúndoenopi, ombósiko ngixoku ixómoyea ngóyukoa ne
sasá'iti iséneu koeku nzuvó'oxeopinoe puyákoponeova yokóvo ra koekútihiko,
2 motovâti ákoyea inátapa yokóvo yûho neko koati sasá'itihiko porófeta
koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koánemaka ne páhoenovi vitúkea ne
Vúnae yoko Koitóvoviti. Énomone ne ihíkauvoti íhikaxone ápostuluhiko,
enepohikone páhoe Jesus xepákuke. 3 Inúxotike, tumúneke símeovomo
hunókoku ra mêum, konókoti yéxi ápeyeamo xâne émoketihiko, yuixóvoti
itúkea váhere úhepune mûyo. 4 Haramo koe yûho koémoke'eyea aúkopovope
Jesus: “Koyúhopepo káyukopeovomo. Ná'ikopo? Vo'oku ukeátine inâ ivohíkovo
neko voxúnoekene, kóyeakone kóyeku ne uhá koeti koekúti kuteâti koêku inâ
apê” koetíhikomo. 5 Kó'inokeneye ne yuhómo, akó'oti akahá'a puyákoponeova
okóvo râ'a: Koati mékutine ápe ne vanúke koánemaka ra poké'e. Itea inúxotike,
ipúhikea úneke ra poké'e koane yane ítixopeovoku ne úne, ápene ne movó'iti
poké'e inâ pahukôa Itukó'oviti ápeyea. 6 Ákomaka puyákapanapa okóvo
nekôyohiko uké'exeokono ra kúveu mêum yaneko mekúke koiníko êno úne.
7 Kene enepora vanúke koáne ra poké'e apêti kó'oyene, koati hoenáxokonoti
oró'okeokonomo ya yúku kuteâtimaka páhoe Itukó'oviti kó'iyeanemoye. Koati
kuxokónoti símeovo kaxena éxokeakumo Itukó'oviti yonópokumo ne xanéhiko
váhere kixoku itúkeovo, pahukákanahiko yonópea ipihóponovokutike. 8 Itínoe
mbo'ínu ákoti omotóva ongóvo, ako yusíka inótoyeova yokóvo râ'a: Ya xoko
Vúnae Itukó'oviti, kutí koe póhuti mili xoénae ne póhuti káxe. Kene póhuti mili
xoénae kutí kôe póhuti káxe xoko Vúnae.

9 Haina koukóponoati Vúnae ne kaxena káyukopovope, enepone koati
yuhôti yuhó'inovi yanekôyoke. Haina ko'okôriti itúkea neko yûho,

kuteâti isóneunoa po'ínuhiko xâne, itea koati yupihóvoti ákoyea ímaxapa
kúxoixeopinoe, puvâti ápeyea xâne pihópotimo ipihóponovokutike,
kaha'aînotimaka uhá koeti xâne ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koane
sasá'ipea nonékuke. 10 Enepone kaxena aúkopovope Vúnae, kutí koetímo
símo ne ómevoti. Yaneko káxe, uke'épotinemo ne vanúke xaneâti koati
êno hónoti emo'u ipuhókoti. Yoko oro'ókovotimo uhá koeti ovâti ne
vanúke. Kúteanemakamo kixoku uké'exeokono ra poké'e yoko uhá koeti
ovâti. 11 Koeku kó'iyeanemoye uké'exeokono uhá koêti ra koekútihiko,
yusikóneikopo sasá'iyea kixeku itíkivo koane itíkivo teyoti Itukó'oviti
ya uhá koeti koekúti, 12 koêkuikomaka kíxoixopi símeovo ne kaxena
Itukó'oviti, yehákoatimaka símeovo koeku yíxivo itíki ahá'inopi. Yoko
simapúne neko káxe, uke'éxopatimo yúku heú koeti ovâti ne híyeu
vanúke yoko poké'e, koane iturékexotimo uhá koeti vo'oku otúkomo
ne yúku. 13 Kene ûti, uti kutípoti Vúnae, hara kúxo ûti ápepeamo
inámati vanúke yoko poké'e ovópokuhiko ne ponóvoti kixoku itúkeovo,
kuteâtimaka koeku yuho Vúnae, enepone koati yuhôti ákoti aukápapu
ikéne.

Nókone kó'iyea ûti koeku kúxoixopea ûti ne káyukopovope Vúnae

14 Énomone ngixínopi, itínoe ákoti omotóva ongóvo, kéxuna'ixapu
koeku kíxoixi ápeyeakumo ne koekútihiko, maka enepo aukápapu Vúnae,
inú'ikapapinenoe ya ákoyea pepákexapu iséneu ikéneke, ákotimaka
ovópiku pehúnevo, koane ákotimaka xâne motovâti koyúhoyea ápeyea
váhere ítike. 15 Yoko konókoti yéxi ákoinoke ímaxapa Vúnae kúxoixea
xâne kutípea, itúkeovo poréxoti xanéhiko oxéne íteova ne pahúnevo,
kuteâtimaka koêku ne yútoenopi Poûlu, po'inu ûti xoko Vúnae ákoti
omotóva vokóvo. Yoko ainóvoti exóneti póneake Itukó'oviti veínoa
kíxeaneye yútoe. 16 Énomone koyúho ya uhá koeti koyuhópeti, yútoe,
kuteâti ra yunzó'inopinoe kó'oyene. Ápe koekúti kali tiú'iti éxeokono
kixó'ekone ya xapákuke neko yútoe. Enepohikone koekútihiko,
kópoe'akoa xâne ákoti exêa koêku, ákotimaka tiú'iko ikéneke Vúnae,
kuteâtimaka kíxoaku kópoe'akea ne po'ínuhiko ihíkauvoti emó'uke
Itukó'oviti. Yoko yonópotihikomo ipihóponovokutike vo'ókuke.
17 Kene itínoe ákoti omotóva ongóvo, koeku yéxinoe ra koekútihiko,
konókoti kéhiyanayivo, maka hákone ketávokokono vo'ókuke ne
pahukóvoti isoneûti hókone ne xanéhiko ákoti panâpu kixoku itúkeovo.
Hákonemaka ukê'e ne títiu kéyeyi ikéneke Vúnae ákoti kirikâ héki.
18 Itea yapási'ixanoe keúkoponivo yane hána'iti seánakovi Vúnae yoko
Koitóvoviti, enepone Jesus Kristu, koane yapási'ixamaka keúkoponivo yéxi
nê'e. Itúkapu énomone itukóvo hána'iti ihayú'iuti yara koeku kó'oyene,
koánemakamo ya uhá koeti káxehiko keno'ókoti ákotinemo hunókoku.
Koékuikone.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

1 XUÂUM

Inúxoti karta yútoe Xuâum, páhoe xapa kutípoti Jesus

Enepora koyuhópeti, koánemaka ne pi'âti oko'íkenexoati, víhaxoa “karta yútoe Xuâum”. Ako ipúhika iha Xuâum koatíke yútoe, itea ukeâtinekene “karta yútoe Xuâum” éxeokono. Ápe póhuti Evangelho, enepone inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus, yútoemaka Xuâum, koánemaka ne Apokalípisi.

Hara koati âha ne Xuâum koyúhoinovi yara kártana, kónokea ákoyea omótovokoko vokóvo vo'oku ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti, koane kónokea vóvoheixea ya uhapú'itike ákotine váhere kixoku vitúkeovo.

Yaneko káxehiko yutoxôa Xuâum ra koyuhópeti, ápe xâne ihíkaxoti itúkeovo ainóvoti kixovókuti ákoti asasá'i nonékuke Itukó'oviti, ne uhá koeti koêkuti apêti yara kúveu mêum, koêkuti noíxone xâne koane sípoe. Ya isóneunoakehiko, koeku itúkeovo sasá'iti ne Jesus, ako oxéne ápeyea mûyo kuteâti muyo ûti, uti xâne yara poké'e, ínapo hako sasá'iko ne Jesus. Énomone íhikaxinohiko neko xâne ápeyea xunáko ne Jesus pohu kutí kó'iyea muyo ûti ne mûyo, ákoti itukapu koati muyôti kuteâti muyo ûti, uti xâne pahukóvoti. Kóhiyana Xuâum neko hokoti Jesus, puinoâtihiko kutípea neko ihíkauvoti, vo'oku ákoyea itúkapu ukeâti xoko Itukó'oviti, itea itúkeovo ukeâti xoko Okópoti Kristu.

Ápemaka xâne ihíkaxoti ákoyea oxéne sasá'iyea kixoku itúkeovo ne xâne nonékuke Itukó'oviti koeku ápeyeako yara kúveu mêum, vo'oku yusíkoti sasá'ipeane omíxone, itea kóyeane itúkeovo koêkune xâne hókea váhere úhepune mûyo koeku ápeyeako yara kúveu mêum. Yane kuteâti isóneunoahiko, ako apásika kóyuseyea kixoku itúkeovo ne xâne. Enepohikone xâne koetíneye isóneu, sikovó koéne ya pahunévotike, po'okoâti itúkeovo pohúneti omíxone xâne itovómo. Kene koxé'u, pó'okoa ákoyea oxéne sasá'iyea kixoku itúkeovo. “Koati kixovókuti íhaene yâye yara kúveu mêum ákoti asasá'i. Ako oxéne ípokeovo” koeti isóneunoa. Itea éxokovi Xuâum itúkeovo koati pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti ne xâne ákoti asasá'i kixoku itúkeovo. Ako oxéne sasá'iyea isóneu yoko omíxone ne xâne koeku váherexea kixoku itúkeovo. Ú'uhapu'i kixínovea yútoe Xuâum kónokea sasá'iyea kixoku vitúkeovo koeku hókea uti Jesus.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koeku Jesus, enepone Kouhápu'ikinoviti koeku Itukó'oviti, Há'a

1 1 Hara yundóxinopinoe koêku ne kóyekutine ápeyea ukeátinekene
tumúneke ápeyea ra mêum, enepone ominó'oviti inámapoti apéyeati
ákotinemo hunókoku, enepone Évekoaku Itukó'oviti koúhapu'ikinovovi.
Eneponê'e, koati kámone ûti koyúhoyea, ûndi yoko nza'ínehiko, koane
noíxone ûti ya vukékuke. Koatímaka komómone ûti yoko sipó'oe vo'u ûti
nê'e. 2 Koútata'ixovone nê'e, eneponeko ominó'ovitimaka inámapoti apéyeati
ákotinemo hunókoku. Noínjoane, koane noíxoanemaka nza'ínehiko, epó'oxo
koyúhoane ûti koêku ne noíxone ûti xokóyoke, koane vetó'okopitinoe koêku neko
ominó'oviti inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, enepone ovóheixoti novo
xoko Itukó'oviti, Há'a, enepone koutáta'ixinovovitimaka. 3 Enepone noíxonene ûti
yoko kámonene ûti, énomone koyúhoinopinoe ûti, motovâti poéhayeane visóneu
ikéneke Itukó'oviti ákoti vihaxákeakaka. Yoko enepone kó'iyeaneye visóneu, hane
úkea xoko poéhayeane visóneu xoko Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko xoko Jesus Kristu,
Xe'éxa. 4 Yutóxinoake ûti ra koekúti kaha'âti ûti yupihovó kó'iyea elókeko vokóvo.

Enepone sasá'iko Itukó'oviti, koati kuteâti koeku uhapú'iti

5 Enepone ihíkauvoti kámone ûti xoko Kristu, enepone koyúhoinopikemaka
ûti, énomone ne itúkeovo ainóvoti sasá'iti ne Itukó'oviti kuteâti koeku
uhapú'iti. Ako hahákuti xokóyoke. 6 Enepo vokoyúho poéhapeane visóneu
xoko Itukó'oviti ákoti vihaxákea, itea vovóheixoti hahákutike, koati
semekékexoti ûti, epó'oxo ako vitúka ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko
Itukó'oviti. 7 Itea itukapu vovóheixoti uhapú'itike kuteâti koeku Itukó'oviti,
koati póhutipone visóneu ikéneke Itukó'oviti ákotine vihaxákeakaka, epó'oxo
kasása'ikopane itina Jesus, Xe'exa Itukó'oviti, ne uhá koeti pahúnevo ûti.
8 Enepo vokoyúho ákoyea pahúnevo ûti, koati vaupú'ikopovoti.
Ako'omaka xoko ûti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. 9 Itea
enepo vokoyúhopinoa Itukó'oviti ne pahúnevo ûti, koati motovâti
kúveovokono nê'e pónea ítuke, koane koúsokeamo yûho kotúyopinoveamo,
koane kasása'ikopinoveamo ya uhá koeti koekúti ákoti aunáti xoko ûti.
10 Enepo vokoyúhoa ákoyea pahúnevo ûti, koati koyuhoâti ûti itúkeovo
semékenovo'iti ne Itukó'oviti, epó'oxo áko'o xoko ûti ne vitúkea emó'u.

2 1 Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa ikéneke Kristu, yundóxinopeakenoe
ra koekútihiko maka hákone pehukóvo. Itea enepo áva xâne
pahukóvoti, anéko epemínoviti xoko Ha'a ûti íhae vanúke. Énomone ne
Jesus Kristu, enepone ponóvoti kixoku itúkeovo. 2 Énomone kasasá'ikopovi
ya pahúnevo ûti. Yoko haina póhutine pahúnevo ûti, itea anêkomaka
xunáko kasása'ikopea pahúnevo uhá koeti xâne yara kúveu mêum.
3 Hane véxea vitúkeovoxo xâne éxoti Itukó'oviti, enepo vitukâ ne
páhoenovi. 4 Enepone xâne koyúhoti éxea Itukó'oviti itea ákoti itukâ
ne páhoenovi, koati semékenovo'iti nê'e, epó'oxo áko'o ya xokóyoke ne

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

kaná'uti kixovókuti ukeâti xoko Itukó'oviti. 5 Itea enepone xâne itukoâti
ne páhoenovi Itukó'oviti, koati heu-heú koeti koúsokeovo ya xokóyoke ne
ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti. Hara véxea vitúkeovoxo xe'éxapone
Itukó'oviti: 6 Enepone xâne koyúhoti óvoheixea inámapotike apéyeati
ukeâti xoko Kristu, konókoti pónea kixoku itúkeovo kuteâti koeku Kristu.

Pahúkovi Itukó'oviti ákoyea omótovo vokovo po'ínuhiko xâne

7 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, haina inámati koekúti ra páhoenovi
Itukó'oviti vitúkea yara yúndoenopinoe. Énomone ne kúxoti páhoenovi
Itukó'oviti, kémone ukeâti inâ kitipónoe Kristu. Enepone kúxoti páhoenoa
Itukó'oviti ne xâne itúkea, énomonemaka ne kémone yanekôyoke. 8 Itea
kóyeane itúkeovo inámati yara yúndoenopi, kuteâti koeku iyúseyea xoko
ítukeinovi Kristu, koánemaka ya itíkovoke, vo'oku tumúne yóno uké'eyea
ne hahákuti koeku uhápu'iyea ne koati kaná'uti uhapú'iti.
9 Enepone xâne koyúhoti vékea uhapú'itike, itea puvoti po'i xâne,
koati hahákutike ovó'iko tukú koeti kó'oyene. 10 Itea enepone xâne ákoti
omotóvo okovo po'ínuhiko, koati uhapú'itike óvoheixo, epó'oxo ako
ápahuina koekúti ya xokóyoke ikorókoti po'i xâne. 11 Kene ne puvoti
po'ínu, hahákutike óvoheixo. Koati énomone ixomo véko. Ákomaka exa
yónoku vo'oku kutí kôe komítiti koeku vékea hahákutike.
12 Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, yundóxinopinoe vo'oku sasá'ipeane
pehúnevo vo'oku ítuke Kristu. 13 Itínoe úsotine hóyeno, yundóxinopi vo'oku
yéxi neko kóyekutine ápeyea ukeátine tumúneke ápeyea ra mêum. Itínoe
inámatiko xâne, yundóxinopi vo'oku koati iteâti seyá'ikopivoa ne Ndeâpu.
14 Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, yundóxinopinoe vo'oku yéxi Ha'a ûti íhae
vanúke. Keánenoe, itínoe úsotine hóyeno, yundóxinopinoemaka vo'oku yéxi ne
kóyekutine ápeyea ukeáti tumúneke ápeyea ra mêum. Kene itínoe inámatiko xâne,
yundóxinopinoe vo'oku xúnati ne iséneu ikéneke Kristu, koane koati óvoheixokune
iséneuke ne emo'u Itukó'oviti, epó'oxo íteanoe seyá'ikopivoa ne Ndeâpu.
15 Hako itikovo xâne ákoti omotóva okóvo ra kúveu mêum, koánemaka
ne kixovókutiya. Vo'oku enepone xâne ákoti omotóva okóvo ra kúveu
mêum, áko'o xokóyoke ne ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti, Ha'a ûti.
16 Vo'oku uhá koeti koekúti yara kúveu mêum, kuteâti koeku váhere
úhepune muyo xâne, koane íyoevo ûke, koane kahá'ayea koekúti kutí'inoke
kapayásokovoti, haina ukeâti xoko Ha'a ûti íhae vanúke, itea koati íhaene
yâye yara kúveu mêum. 17 Yoko enepora kúveu mêum, koánemaka ne uhá
koeti kuteâti váhere íyoevo xanéhikoya, uké'etimo. Itea enepone xâne
itúkoti ahá'inoa Itukó'oviti, ákomo hunókoku ovópea xoko Itukó'oviti.

Okópoti Kristu

18 Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, ye'ékone hunókoku ne uhá koeti koekúti.
Kémoanenoe símeamo ne iháxoneti Okópoti Kristu. Yoko anéyene kurí'uxeovo

ne xâne okópoti Kristu. Énomone véxinoa yé'exeovone hunókoku ne uhá koeti
koekúti. 19 Yoko enepohikone xâne okópoti Kristu, aínovo ipuhíkopeati xapákuke
ûti, uti hokoti Kristu, itea haináhiko koati kaná'uti po'inu ûti xoko Kristu nê'e.
Eneponi itukápaxo, mani anéyetiko xapákuke ûti. Itea ipúhikopinokehiko,
motovâti iyúseyea ákoyea ápahuina po'inu ûti xoko Kristu xapákukehiko.
20 Kene itínoe, koati ike'íparaxokonoatine ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti. Énomone uhá ké'ino yéxi ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko
Itukó'oviti. 21 Haina yundoxínopitinoe vo'oku ákoyea yéxa ne kaná'uti
kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, itea vo'oku yéxi, koane vo'oku yéxi
ákoyea ápahuina semekénovo'iti ukeâti ne kaná'utike kixovókuti.
22 Énjakapea itukóvotiye ne semékenovo'iti? Énomone ne koyuhoâti ákoyea
itúkapu Jesus ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Énomonemaka
ne okópoti Kristu, enepone koyuhoâti ákoyea itúkapu kaná'uti ne Itukó'oviti
koánemaka Xe'éxa. 23 Uhá koeti koyuhoâti ákoyea itúkapu Xe'exa Itukó'oviti ne
Jesus, ákoʼomaka ne Itukó'oviti ya xokóyoke. Itea enepone koyuhoâti itúkeovo
Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, anêkomaka Itukó'oviti, Ha'a ûti, xokóyoke.
24 Konókoti óvoheixea iséneuke ne ihíkauvoti kémone, ukeâti inâ
kitipôa. Enepo avâheixa iséneuke nê'e, yovóheixotimo inámapotike
apéyeati ukeâti xoko Xe'exa Itukó'oviti yoko xoko Ha'a ûti íhae vanúke.
25 Yoko enepone koati yuhôti koyúhoinovike Kristu ákoti aukápapu ikéne,
harâ'a, vópeamo xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku.
26 Enepora yúndoenopinoe, koati koyuhoâti koêku ne xâne kahá'ati
kátavokeopinoe. 27 Itea anéye keúhapu'ikikono ukeâti ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti, páhoenopinoe Kristu, ákoinoke okónokovo po'i ihíkaxopiti.
Enepone keúhapu'ikikono vo'oku íhikexikonoke koeku uhá koêti ra
koekútihiko, koati kaná'uti koane haina semekénovo'iti. Énomoneikopo
yakútipo, kuteâtimaka koêku íhikexikonoke.
28 Kó'oyene itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, konókoti itúkeovo
inámapotike apéyeati ukeâti xoko Kristu yóvoheixonoe, maka hákonemo
píkone ûti yaneko káxe aukápapu, koane hákonemakamo teyínoke
ûti, enepone mani kutí'inoke he'oneôvati ûti. 29 Koeku yéxi itúkeovo
koati ponóvoti kixoku itúkeovo ne Kristu, konokoâtimo yéxi itúkeovo
ikó'inamaepomaka Kristu ne uhá koeti xâne ponóvoti kixoku itúkeovo

Koêku ne Itukó'oviti koane ikó'inamaepo

3 1 Itíkina iséneu koeku hána'iko ne ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti,
Ha'a ûti, víhaxinokonoke xe'éxapone. Yoko koati kaná'uti vitúkeova. Hane
ákoino éxa xanéhiko yara kúveu mêum vitúkopeovo xe'éxapone Itukó'oviti,
vo'oku ákoyea éxahiko Itukó'oviti. 2 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, koati kaná'uti
vitúkopeovo xe'éxapone Itukó'oviti. Yoko avo iyúsea ne koépokumo ûti seâpa
ûti ya xokóyoke, itea enepo aukápapune Kristu, véxoa kutipasí koépeamo
ûti, vo'oku koati noixópatimo ûti kuteâtimo koeku kixóvoku nê'e. 3 Uhá koeti

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

xâne apêti kúxone xokóyoke noíxopeamo Kristu, koati yuixóvoti pónea kixoku
itúkeovo, maka itúkapune sasá'iti kuteâti koeku itúkeovo sasá'iti ne Kristu.
4 Itea uhá koeti xâne pahukóvoti, koati vo'oku ákoyea ituka páhoenovi
Itukó'oviti pahúkinovo. Yoko enepone pahúkeovo ûti, uti xâne yara poké'e,
énomone ne ákoyea vitúka ne páhoenovi Itukó'oviti. 5 Yéxoamaka itúkeovo
kotuyôpoti pahúnevo ûti simínoke ne Kristu yara kúveu mêum. Yoko ako
pahúnevo nê'e. 6 Uhá koeti xâne ovóheixoti inámapotike apéyeati ukeâti
xoko Kristu, ako ávaheixa pahunévotike. Kene uhá koeti ovóheixoti
pahunévotike, ako aûrapu'inoa koeku Kristu, koane ákomaka éxa.
7 Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, hako sikêvo yaúpu'ikikono. Vo'oku
enepone xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, koati ponóvoti kuteâtimaka
koeku Kristu. 8 Itea enepone ovóheixoti pahunévotike, koati ovoxe
Ndeâpu nê'e. Vo'oku ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum, koati
pahúkenavoti nê'e. Yoko énomone simíno Xe'exa Itukó'oviti yara kúveu
mêum uké'exoponea ítuke ne Ndeâpu.
9 Uhá koeti xâne ikó'inamaepone Itukó'oviti, ákone ávaheixa pahunévotike,
vo'oku anêko xokóyoke ne inámati itúkeovo poréxoake Itukó'oviti. Ákone
omótova óvoheixea pahunévotike, vo'oku koati xe'éxapone Itukó'oviti
nê'e. 10 Hane éxeokono ne xe'éxapone Itukó'oviti koánemaka ne ovóxehiko
Ndeâpu: Uhá koeti xâne ákoti oponóvo ítuke, haina xe'éxapone Itukó'oviti.
Kúteanemaka koêku xâne puvoti po'ínu, hainámaka xe'éxapone Itukó'oviti.

Konókoti ákoyea omótovokoko vokóvo

11 Enepone ihíkauvoti kémone ukeátine inâ kitipónoe Kristu, énomone
kónokea ákoyea omótovokoko vokóvo. 12 Ako yusíka kutí kó'iyea uti
Kâim, enepone itúkoti ahá'inoa Ndeâpu yaneko koepékopo âti mekúke.
Ná'ikopo koeti koépekinoa? Vo'oku koati ákoti aunáti kixoku itúkeovo ne
Kâim. Kene kixoku itúkeovo neko âti, koati ponóvoti.
13 Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, hako iyipáxova enepo puvâpi xanéhiko
yara kúveu mêum ákoti êxa Itukó'oviti. 14 Véxoa ákoyeanemo vanapa
ipihóponovokutike, koane itúkeovo xoko Itukó'oviti vonópomo, vo'oku ákoyea
omótovo vokovo po'inu ûti. Itea enepone puvoti po'ínuhiko xâne, koati vekotí'iko
xêne yonópoti ipihóponovokutike. 15 Uhá koeti xâne puvoti po'ínuhiko xâne,
koati kuteátine xâne koepékoti. Yoko yéxoanoe ákoʼoyea ne inámapoti apéyeati
ákotinemo hunókoku xoko xâne koepékoti. 16 Hane véxea ne kanáʼuti seanákoti,
vo'oku ivókinovovi Kristu yaneko kuriʼó kóʼiyeaku Itukóʼoviti kuruhúke vo'oku ûti.
Yusikóneikopomaka kuriʼó kóʼiyea uti Itukóʼoviti, vo'oku po'inu ûti xoko Vúnae,
motovâtimaka huvóʼoxea ûti. 17 Enepone apêti apeínoati, itea ákoti okoseâna
po'ínuhiko xâne enepo noixôa ápeyea nókone, ná'ikopo kíxoaye ápeyea xokóyoke
ne kanáʼuti ákoyea omótovokoko vokóvo ukeâti xoko Itukóʼoviti? 18 Itínoe kutí
ngíxone nje'éxaxapa, enepone ákoyea omótovokoko vokóvo, konókoti vikánaʼuxea
ya xoko kixoku vitúkeovo, kene haina pohú koyuhó kixoâti ûti ya vemóʼuke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

19 Énomonemo iyúseyea vitúkeovoxo hokoâti ra kaná'uti kixovókuti
íhae xoko Itukó'oviti. Énomonemaka iyúseyea úhepeyeamakamo visóneu
nonékuke Itukó'oviti, vexoâti ákoyea vítukaheapu. 20 Itukovo vexópovoti
vítukoheyeovo, ínapoxo hako exôa Itukó'oviti vo'oku éxea uhá koeti koekúti
nê'e. 21 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, enepo vexápapu ákoyea vítukaheapu,
ako píkone ûti nonékuke Itukó'oviti. 22 Koáne enepo apê vépemoake,
yumópovi, vo'oku vitúkea páhoenovi yoko koekútihiko ínixone unátiyea.
23 Yoko hara itukóvo páhoenovi, kutípea uti Jesus Kristu, Xe'éxa, yoko ákoyea
omótovokoko vokóvo, kuteâtimaka koeku páhoenovi vitúkea. 24 Enepone
xâne itukoâti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, koati inámapotike apéyeati
ukeâti xoko Itukó'oviti óvoheixo, koane anêkomaka Itukó'oviti ya xokóyoke.
Hane véxea ápeyea ne Itukó'oviti xoko ûti, vo'oku Sasá'iti Omíxone pónevike.

Véxeake ne kaná'uti koyúhoti emo'u Itukó'oviti koáne ne ákoti akaná'u

4 1 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, hako kitîpo uhá koeti xâne koyuhoâti
ápeyea koúhapu'ikinoake Itukó'oviti, itea yapásika yéxi itúkeovo
koati ukeâti xoko Itukó'oviti ne yûho, áko'o áko'oyea. Vo'oku êno xâne
koyuhóvoti itúkeovo páhoe Itukó'oviti yâtikeneye koyúhoponea xapa xâne
koúhapu'ikinoake Itukó'oviti, itea ako akána'u. 2 Hanemo yéxi itúkeovoxo
ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne yûho: Uhá koeti ihíkauvoti koyúhoti
íkutipasikoponeovo xâne yara kúveu mêum ne Jesus Kristu, koati ukeâti
xoko Itukó'oviti. 3 Kene uhá koeti ihíkauvoti ákoti akoéneye, haina ukeâti
xoko Itukó'oviti, itea koati ihíkauvoti okópoti Kristu nê'e. Yoko kémoanenoe
ápeyeamo kuteâti nê'e, epó'oxo anéyene kó'oyene yara kúveu mêum.
4 Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, koati itíponenoe kasása'iupo Itukó'oviti,
koane íteanenoe seyá'ikopivoa ne ihíkauvoti ómone xâne koyúhoti ápeyea
koúhapu'ikinoake Itukó'oviti, itea ako akána'u. Vo'oku enepone ovo'ó
koépitinoe, xunané'e ya Satánae, enepone pahúkoti xâne yara kúveu mêum
ákoti êxa Itukó'oviti. 5 Enepohikone xâne ákoti akaná'u, koyúhoti itúkeovo
páhoe Itukó'oviti, hane úkea íhae xapákuke ne xâne yara kúveu mêum
ákoti êxa Itukó'oviti. Énomonemaka koyúhoino kixovókuti yara kúveu
mêum. Yoko ivávakea yûho ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti. 6 Kene koati uti
ikó'inamaepone Itukó'oviti. Yoko enepone éxoti Itukó'oviti, ivávako yuho
ûti. Itea enepone ákoti itukapu ikó'inamaepo Itukó'oviti, ako ivávaka yuho
ûti. Énomone véxea itukóvotiye ne hokoâti ne kaná'uti ihíkauvoti ukeâti
xoko Itukó'oviti, koánemaka ne xâne hokoâti ne ihíkauvoti ákoti akaná'u.

Ako omótovo okovo uhá koeti xâne ne Itukó'oviti

7 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, konókoti ákoyea omótovokoko vokóvo vo'oku
koati ukeâti xoko Itukó'oviti ne ákoyea omótovokoko vokóvo. Uhá koeti xâne
ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko, koati ikó'inamaepone Itukó'oviti, epó'oxo
koati kaná'uti éxea Itukó'oviti. 8 Enepone puvoti po'ínu, ako exa Itukó'oviti,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

vo'oku enepone Itukó'oviti, ako omótovo okovo uhá koeti xâne. 9 Éxokovi
Itukó'oviti ákoyea omótovovi okóvo yaneko pahúkeaku Xe'éxa, ákoti po'ínu,
yara kúveu mêum, motovâti ápeinovi inámapoti apéyeati ukeâti ya xokóyoke
vo'oku ítukeinovi Xe'éxa. 10 Enepone koâti kaná'uti seanákoti, haîna ne itúkeovo
utíne ako omotóvo okovo Itukó'oviti, itea koati Itukó'oviti ako omotóvovi okóvo,
koane pahúkinovi Xe'éxa poréxopea ésa'i kotúyopea pahúnevo ûti.
11 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, koeku kó'iyeaneye yupíheovo ákoyea
omótovovi okóvo Itukó'oviti, yusikóneikopo ákoyeamaka omótovokoko vokóvo.
12 Ako noixoâti ne Itukó'oviti, itea enepo hákoti motovókoko vokóvo, koati
kaná'uti ápeyea Itukó'oviti xoko ûti, epó'oxo koati heu-heú koêti koúsokeovo
xoko ûti ne kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo ukeâti xoko Itukó'oviti.
13 Vo'oku poréxeovea Itukó'oviti ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyeovi, énomone
véxinoa vóvoheixeane inámapotike apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti, koane
véxinoakemaka ápeyea Itukó'oviti xoko ûti. 14 Noínjoane ne Xe'exa Itukó'oviti,
koánemaka ne nza'ínehiko, noíxoanemaka, epó'oxo koyúhoa ûti xapa xâne
itúkeovo páhoe Há'a ûti yara kúveu mêum koíteovo xanéhiko ya pahúnevo.
15 Enepone koyúhoti kutípea itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, koati apêti
Itukó'oviti xokóyoke, epó'oxo koati inámapotike apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti
óvoheixo. 16 Véxoa, epó'oxo kutípoa ûti ákoyea omótovovi okóvo ne Itukó'oviti.
Koati kixóvokune ne Itukó'oviti itúkeovo seánati ákoti omotóvo
okovo xâne. Enepone xâne ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko xâne,
koati inámapotike apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti óvoheixo, koane
anêkomaka Itukó'oviti xokóyoke. 17 Yanê'e, uha-uhá koetimo koúsokeovo
xoko ûti ne kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo, ákoinokemo píkone
ûti nonékuke Itukó'oviti yaneko káxe yuhaíkapavine vo'oku kixoku
vitúkeovo. Vo'oku kuteâti kixoku itúkeovo ne Kristu, énomonemaka
koéneye kixoku vitúkeovo yara kúveu mêum. 18 Ako píkone ûti koeku
ákoyea omótovokoko vokóvo, vo'oku uké'exopo píkea ûti ne koâti
kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo. Enepone píkea ûti, hane poréxovi
pepókexeovo visóneu. Yoko enepone xâne pikôti, áko'o xokóyoke ne koati
kaná'uti ákoyea omótovo okovo po'ínuhiko xâne.
19 Hara ákoino omótovokoko vokóvo, vo'oku itúkeovo Itukó'oviti inuxô
ákoyea omótovovi okóvo. 20 Enepone xâne koyúhoti ákoyea omótovo okovo
Itukó'oviti itea puvoti po'ínu, koati semékenovo'iti nê'e. Koeku púvea
po'ínu motovâti noíxea, na kíxoaye ákoyea omótovo okovo Itukó'oviti
mapini ákoti inixâ? 21 Yoko koati Itukó'oviti exókovi kónokea ákoyea
omótova vokóvo ne po'inu ûti, koeku ákoyea omótovo vokovo Itukó'oviti.

Kúveovo uti Itukó'oviti porexó'ovea víteova ne váhere kixovókuti

5 1 Uhá koeti kutipoâti itúkeovoxo Mésiya ne Jesus, enepone páhoe
Itukó'oviti koíteovo xâne, koati ikó'inamaepone Itukó'oviti nê'e. Yoko
uhá koeti xâne ákoti omotóva okóvo ne Ha'a ûti íhae vanúke, enepone

iko'ínamakopoviti, ákonemaka omótovo okovo po'ínuhiko xe'éxapone
Itukó'oviti. 2 Yoko hara véxea ákoyea omótova vokóvo ne po'ínuhiko
xe'éxapone Itukó'oviti, ákoyea omótova vokóvo ne Itukó'oviti koane vitúkea
ne páhoenovi. 3 Enepone kaná'uti ákoyea omótova vokóvo ne Itukó'oviti
harâ'a, vitúkea ne páhoenovi. Yoko haina koati tiú'iti koekúti xoko ûti vitúkea
nê'e. 4 Vo'oku uhá koeti ikó'inamaepone Itukó'oviti, ítoa sayá'ikopeova ne
váhere kixovókuti yara kúveu mêum. Yoko hane porexó'ovi víteova, enepone
kúveova ûti. 5 Kutí'ikopo itôa sayá'ikopeova ne váhere kixovókuti yara kúveu
mêum? Énomone ne xâne kutipoâti itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus.

Mopó'axo exókoviti itukóvotiye ne Jesus

6 Enepone Jesus Kristu, énomone exókopovo itúkeovo kaná'uti páhoe
Itukó'oviti yaneko ahíkokono úneke ya iháke Itukó'oviti, koánemaka yaneko
ovokóvo itína kuruhúke. Haina pohúneti ya áhikeovo úneke éxeokono,
itea koánemaka ya óvokeovo itína kuruhúke. Enepone Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti, énomone exókovi kaná'uko nê'e, vo'oku koati kaná'uti ne Sasá'iti
Omíxone Itukó'oviti. 7 Enepone koyuhó'inoveati koeku kaná'uko ne kixovókuti
vo'oku Jesus, mopó'axo (ya vanúke: Itukó'oviti, Ha'a ûti, koánemaka ne
Kouhápu'ikinoviti koeku Itukó'oviti, Há'a, koánemaka ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti. Yoko póhutinehiko ra mopo'âti. 8 Koane mopó'amaka yâye yara
poké'e exókoveati kaná'uko ne kixovókuti): Énomone ne Sasá'iti Omíxone
Itukó'oviti, yoko áhikeokono Jesus úneke yanekôyoke, koánemaka óvokeovo
itína ivokínovovi. Yoko enepone mopo'âti, koati póhutinemaka kixó'ekone
yane éxokovike. 9 Koeku kutípea uti yuho xâne koyuhó'inoviti koeku noíxone,
ínapoxo koati motokeâti kutípeokono yuho Itukó'oviti. Yoko enepora yuhó'inovi
Itukó'oviti, énomone ra éxokovike koêku ne Xe'éxa. 10 Enepone kutipoâti ne
Xe'exa Itukó'oviti, éxoa ya xokóyoke kaná'uko ne kixovókuti. Enepone ákoti
akutípo yuho Itukó'oviti vo'oku Xe'éxa, kutí kíxoa semékenovo'iti ne Itukó'oviti,
ínapo akutípea yûho koêku ne Xe'éxa. 11 Yoko enepone éxokovike Itukó'oviti,
harâ'a, poréxeovine inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, yoko itúkeovo
xoko Xe'éxa úkea. 12 Enepone kutípoti Xe'exa Itukó'oviti, anékone xokóyoke
ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Itea enepone ákoti akutípoa ne
Xe'exa Itukó'oviti, áko'o xokóyoke ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.

Koêku ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku

13 Yundóxinoake ra koekúti, maka yéxane ápeinopinoe ne inámapoti apéyeati
ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti, itínoe kutípoti Xe'exa Itukó'oviti.
14 Hara kutí'inoke úhepeti visóneu yumópeovimo Itukó'oviti: Itukovo vimoâti
ahá'inovike ne vépemoake, ákomo ímakerexeapuvi. 15 Yoko koeku véxea ákoyea
ímakerexeapuvi, koati vexoâti itúkinoveamo ne vépemoake.
16 Enepo áva xâne xepákukenoe noíxoti po'i xâne pahúkeovo, ákoti
itukapu pahunévoti ákoti omotóva kotúyopeokono, enepone iyonópoti xâne

ipihóponovokutike, yusikóne itúkinoa orásaum, ínamo kasasá'ikapa Itukó'oviti
enepo hákoti itukovo pahunévoti ákoti omotóva kotúyopeokono. Vo'oku ápe
pahunévoti koetíneye ákoti omotóva kotúyopeokono. Yoko enepo akoéneye
pahúnevo ne xâne, ákomo mbahúkapinoe itíkinoa orásaum. 17 Uhá koeti kixoku
vitúkeovo ákoti panâpu, koati pahunévoti nê'e. Itea haina uhá koeti pahunévoti
ákoti omotóva kotúyopeokono, enepone iyonópotimaka xâne ipihóponokutike.
18 Uhá koeti xâne ikó'inamaepone Itukó'oviti, véxoa ákoyeane ávaheixa
pahunévotike. Koáhati koyonoâtihiko Xe'exa Itukó'oviti. Ako íta Ndeâpu
koésayu'ixea.
19 Véxoa vitúkeovo xe'éxapone Itukó'oviti, kene uhá koeti po'ínuhiko
xâne, koati xunákoke Ndeâpu óvoheixoiko.
20 Véxoanemaka símeane ne Xe'exa Itukó'oviti yara kúveu mêum. Énomone
mihe'ókinovi visóneu véxea ne kaná'uti Itukó'oviti. Koati apêti inámati kixoku
vitúkeovo ukeâti ya xokóyoke ne kaná'uti Itukó'oviti, koane ukeâtimaka xoko
Jesus Kristu, Xe'éxa. Enepora ngixínopike, énomone ne kaná'uti Itukó'oviti,
koane énomonemaka ra inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.
21 Itínoe kuti ngíxone nje'éxaxapa, hako sikêvo kétavokikono hekópi
po'ínuhiko koekúti ákoti itukápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

2 XUÂUM

Pí'ape karta yútoe Xuâum

Koyúhoa Xuâum yara yútoeke itúkeovo xoko “sêno noívokoepone Itukó'oviti yoko xe'éxaxapa” yóno ra koyuhópeti. Êno xâne ihíkaxovati ra emo'u Itukó'oviti inixoâti itúkeovo imokóvokuti yoko ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti imokóvokutike kixó'eko ne “sêno noívokoepone Itukó'oviti yoko xe'éxaxapa” koêti. Pohúmea kíxoakune Xuâum íhaxea ya yútoeke ne imokóvokuti yoko ho'uxóvotiya. Itea ápemaka po'ínuhiko ihíkaxovati ne Bîbilea inixoâti itúkeovo koati sêno éxone, yoko xe'éxaxapa ne sêno kíxo.

Enékoa Xuâum ne xanéhiko, yónoku ra koyúhope, kónokea ákoyea omótovokoko okóvo yoko ákoyea akámokenoa ne ihíkauvoti ákoti akaná'u, itahíneheotine yara uhá koeti kúveu mêum.

---

1 Yundóxinopi, undi Xuâum, undi inuxínoti ítuke Itukó'oviti ya imokóvokutike. Mbahúkinopea ra koyuhópeti, iti sêno noívokoepone Itukó'oviti, keánemaka itínoe xe'éxaxapa ákoti omotóva ongóvo vo'ókuke ne kaná'uti kixovókuti véxone íhae xoko Itukó'oviti. Yoko haina póhutine ûndi ako omotóvopinoe okóvo, itea koánemaka uhá koeti po'inu ûti exoâtine ra kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. 2 Kó'inokeneye, vo'ókuke ne kaná'uti kixovókuti ákotinemo hunókoku xoko ûti.

3 Koati vóvoheixokunemo yane uhá koeti únati ítukeinovi Itukó'oviti, Ha'a ûti, yoko Jesus Kristu, Xe'éxa, koánemaka yane hána'iti seánakovi yoko úhepetike isoneûti ukeâti ya xokóyoke, kutí'inoke vovóheixoatimo yane kaná'uti kixovókuti hókone ûti koêkumaka ákoyea omótovokoko vokóvo.

Koati ahá'inovi Itukó'oviti ne ákoyea omótovokoko vokóvo

4 Êno hána'iti elókeyea ongóvo vo'oku ápeyea xi'íxaxapa ndokópone koati yuixóvati hókea ra kaná'uti kixovókuti hó'e ûti, kuteâti páhoenovi vitúkea ne Itukó'oviti, Ha'a ûti. 5 Kó'oyene, ngoyuhó'inopiti kónokea ákoyea omótovokoko vokóvo. Yoko haina inámati páhoenovi Itukó'oviti vitúkea ra mbáhoenopi, vo'oku énomone neko inúxoti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea ukeátinekene inâ kutipôa ûti. 6 Yoko enepone kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo, énomone ne vitúkea páhoenovi Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Yoko enepone páhoenovi vitúkea, enepone kémone ukeátinekene inâ hekôpo Kristu, énomone ne pahukó'oviti ákoyea omótovokoko vokóvo.

Koêku ne kopoé'akoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti

7 Kó'inokeneye yúndoenopi, vo'oku yupíheovone itóhineheyea xapa
xâne kopoé'akexeati isóneu, koyuhó'inoatihiko ákoyea mûyo ne Jesus
Kristu kuteâti muyo ûti. Énomone koéneye kixoku koyúhoyea ne
kopoé'akexoti isóneu po'ínuhiko xâne, enepone okópotimaka Kristu.
8 Neíxapunoe, mará'inamo évakapu neko vítone vitúkea xepákukenoe,
yane êno kóxuna'ixeovo ûti ítukeke Itukó'oviti. Yokóhiyanavonoe,
motovâtimaka usó koépea uhá koeti némoeponoemo xoko Itukó'oviti.
9 Uhá koeti xâne ákoti avâheixa yane ihíkauvoti íhikaxeovike Kristu,
enepohikone anu'úkoati vo'oku kutípea po'ínuhiko koekúti ákoti
itukapu íhikaxovike Kristu, ako Itukó'oviti xokóyoke. Itea enepone xâne
ovóheixoti ya íhikaxovike Kristu, koati apêti Itukó'oviti yoko Xe'éxa
Itukó'oviti xokóyoke. 10 Enepo áva xâne simópitinoe ominópiti ihíkauvoti
ákoti itukápa ne íhikaxovike Kristu, hako iteíkoa ókea yóvokuke.
Muhíkova “Aínapo yákoe simênu” hako kixêa. 11 Vo'oku koêkuti xâne
itaíkoati ókea óvokuke, koati huvo'óxoati yane ítuke ákoti aunáti.

Hunókoku yútoe Xuâum

12 Mani enó'iko yúndoenopinoe, itea ákone angáha'a pohu yutoxó
ngixínopeanoe, vo'oku ngúxea indóponeopimo. Yane naixákaka ûti,
ínamo yuhá'ixakaka ûti maka yupíhapuneoxo elókeko vokóvo.
13 Yúhoikopinoe ra íhae yâye, enepohikone noívokoemaka Itukó'oviti,
pe'ínuhiko xokóyoke.
Hunókokune.

3 XUÂUM

Mopó'ape karta yútoe Xuâum

Enepone xâne yónoku ra koyuhópeti, Ngáyu koéha, hóyeno teyonéti ya imokóvokuti. Iháyu'ikoa Xuâum nê'e, koánemaka po'i hóyeno iháxoneti Ndeméturu. Itea po'i hóyeno koéhati Ndióterefe, sayá'ikoa Xuâum vo'oku ákoyea aúnati kixoku itúkeovo.

---

1 Yundóxinopi, undi Xuâum, undi inuxínoti ítuke Itukó'oviti imokóvokutike.
Mbahúkinopea ra koyuhópeti Ngayú, iti ákoti omotóva ongóvo vo'ókuke ne
kaná'uti kixovókuti véxone íhae xoko Itukó'oviti. 2 Enepone koâti émbeminopike
xoko Itukó'oviti, iti ákoti omotóva ongóvo, énomone unátiyeamo píhea ne uhá
koeti ítike, koane enó'iyeamo xunako miûyo, kuteâti koêku unátiyeaxo kêku
ikéneke Itukó'oviti. 3 Koati hána'iti elókeyea ongóvo simohíko ne po'inu ûti xoko
Jesus, koyúhoti itíkivo koâti ikaná'uxoati héki ne hó'e ûti, koane koati hekoâti
ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. 4 Ako po'i elókeko ongóvo hána'iti
ya eyéngoxea koêku ne kutí ngíxone nje'éxaxapa ikéneke Itukó'oviti, itúkeovo
koati hokoâti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

Iháyu'ikokono ne Ngáyu

5 Iti ákoti omotóva ongóvo, koati únati koekúti ítike. Hane ngíxo vo'oku
hivó'oxi po'ínuhiko ûti ko'itúkeinoti Jesus. Muhíkova akô'o itukápu
yéxone ne po'inu ûti simópiti ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti, kóyeane hivó'oxi.
6 Enepohikonê'e, koyúhopa yâyeke imokóvokutike nonékuke uhá koeti
xâne, koêku ne ákoyea omótova yokóvo. Koati únatimo ne kixeku ítike
hiva'áxamakamo kuteâti motókeyea kíxeokononeye ne itúkoti ítuke Itukó'oviti.
Énomone ákoeneye ítikeinoa, koeku ukóponea koyúhoponea emo'u Itukó'oviti
xapa po'ínuhiko xâne po'íkehiko ipuxóvokuti. 7 Koati vo'oku ítuke Jesus
pihínohiko yâtikeneye. Yoko ako épemahiko xâne ákoti êxa Itukó'oviti
huvó'oxea ya nókone, 8 kónokinoke huvó'oxea ûti, motovâti vitúkeovo
ha'ínehiko yane koúkoponeahiko ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koêku ne pi'âti hóyeno koéhati Ndióterefe yoko Ndeméturu

9 Ápe kali yúndoe, mbáhoeno po'inu ûti imokóvokutike yâko, itea enepone
Ndióterefe áhati kapáyasokeovo, ako itúkoake neko yûnzo. 10 Enepo
nzimané'e yâko, yunzó'ixoatimo vo'oku ítuke, vo'oku koyúhoyea koekúti
ákoti aunáti vo'ónguke, ákotimaka akaná'u. Haina póhutine nê'e, itea enepo
simohíko ne po'inu ûti xoko Jesus, ako paréxa ókokuya, koane sayá'ikomaka
po'ínuhiko xâne imokóvokutike enepo apê kaha'âti poréxea ókoku, ina
kopúhikopamaka Ndióterefe ya imokóvokuti. 11 Iti ákoti omotóva ongóvo,
hako kitipásea ne xâne ákoti aunáti ítuke, itea enepone xâne itúkoti únati,
ene héka. Enepone xâne itúkoti únati, koati ikó'inamaepone Itukó'oviti,
kene ne ákoti aunáti ítuke, ako exa Itukó'oviti nê'e.
12 Enepone Ndeméturu, ínixoa uhá koeti xâne itúkeovo koati únati
ítuke. Hanemaka kouhápu'ikoa kaná'uyea kó'iyeaneye, enepone
kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti ipuhíkoti ya kixoku itúkeovo.
Kúteanemaka noíxone ûti xokóyoke koane yuho ûti vo'ókuke, ûndi yoko
nza'ínehiko yâyeke. Yoko yéxoa itúkeovo koati kaná'uti ne yuho ûti.

Hunókoku yútoe Xuâum

13 Mani enó'iko yúndoenopi, itea ákone angáha'a pohu yutoxó
ngixínopea. 14 Ngúxoa ákoyeanemo áxu'ikene, noinjópopitinemo.
Naixákaka ûti, ínamo yuhá'ixakaka ûti. 15 Itúkapu úhepetike isoneûti
ukeâti xoko Itukó'oviti yovóheixo. Yúhoikopi ne uhá koeti vínikone yâye.
Koáne uhá koeti vínikone yâko, pohú pohu íxea yíhoikinonoa.
Hunókokune.

YÚTOE NJÛDA

Xapákuke ihíkaxovati ra Bîbilea, ape inixoâti itúkeovo ati Jesus xoko êno ne Njûda, enepone yutoxoâti ra koyuhópeti, kuteâti koêku xoko yútoe Márku 6.3, koyuhoâti ápeyea âti ne Jesus koéhati Njûda. Enepora koyuhópeti, hane pahúkoa Njûda xapa uhá koêti neko inúxotihiko kutípoti Jesus nóvo, motovâti usokó kíxoixeahiko yumópeake ne xâne ihíkaxoti ihíkauvoti ákoti akaná'u. Enepora koúhapu'iu Njûda yane yútoeke, kalíhanini kutí'iyea yútoe Pêturu yane pí'ape koyúhope.

Koati oposíkoati Njûda kóxunakopea ne hokotíhiko Jesus, kaha'aînoati ikó'itukexea uhá koêti ne póneake Itukó'oviti kóxuna'ixeovo ikéneke. Ixíko'okoamaka Njûda neko hokotíhiko Jesus ákoyea akámokenoa ne xâne kopoé'akoti kixoku íhikaxea emo'u Itukó'oviti, vo'oku koati motokeâti ipíhoponeokono ne xâne koetíneye íhikaxea.

---

1 Yundóxinopinoe, undi Njûda, ovoxe Jesus Kristu, undi po'ínumaka
Teâku. Mbahúkinopeanoe ra koyuhópeti, itínoe iháxiupo Itukó'oviti
itúkeovo xe'éxapone, itínoe ovóheixotimaka ya ákoyea omótovovi
okóvo Itukó'oviti, Ha'a ûti, itínoemaka kótiu'ikone Jesus Kristu ikéneke.
2 Kaúkapainapinoe Itukó'oviti hána'iti seánakovi, yoko úhepeti isoneûti
ukeâti xokóyoke, koane ákoyea omótovokokonoe yokóvo.

Yutóxinoake Njûda ra koyuhópeti

3 Itínoe íningone ákoti omotóva ongóvo, ápe inzóneu yundóxinopeanoe
kixoku víteovo ya pahúnevo ûti koeku vitúkeovo ainóvoti kuvóvoti Kristu.
Itea koati ininjoâti ngónokea injíko'okeopinoe kéxuna'ixivo ketíxi ra
kaná'uti hó'e ûti, enepone úsotine ihíkauvoti ákotinemo ipakápu, kûreinovi
Itukó'oviti, uti kasása'iupo. 4 Kó'inokeneye inzóneu, vo'oku ápeyea xâne
anavókoxovotine po'inu ûti hokoti Kristu, ákoti iyusêa ákoyea itúkapu koati
po'inu ûti xoko Kristu. Enepohikone xâne ngíxone, mekúne hoénaxokono
itúkeovo ipihóponovokutike yonópomo. Koati xâne ákoti aunáti kixoku
itúkeovo nê'e, kopoé'akoatimaka ne ihíkauvoti koyuhoâti koêku ne hána'iti
seánakovi Vúnae Itukó'oviti ya xoko Kristu. Enepone sasá'ipea pahúnevo
xâne ya seánakovi Itukó'oviti, kópoe'akoa nekôyohiko, koyuhó'inoti xâne
ákoyea yuvâti pahúkeovo vo'oku kasása'ikopeamo Itukó'oviti ne pahúnevo.
Yane énomone kutí'inoke sikovó koeti itúkea koêkuti váhere úhepune
mûyo. Ákohikomaka kaha'á íxa koyúhoyea itúkeovo Únae ne Jesus Kristu,
poéhane itukóvo kaná'uti Vúnae, éxotimaka koeku uhá koeti koekúti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Kaha'aînoviti ákoyea vakútea xâne ákoti kayúseapu mekúke

5 Hainánoe ákoti yexâ uhá koêti ra koekúti yunzó'inopinoemo yarâ'a,
itea kóyeane ngahá'ainopi puyákoponeova yokóvo koêku ne xanéhiko
mekúke. Koítovahiko Vúnae yaneko veyopâ ya poké'exa Ejítu, itea
ikénepoke, kóyeane koépekexea neko ákoti akutípoa xapákukehiko.
6 Kúteanemaka koêku neko ovoxe Itukó'oviti vanúkeke, enepohikone
ánju, ákoti auhépe isóneunoa ne inúxoti kixóvoku itúkinoake Itukó'oviti,
enepohikone kurí kixoâti ne inúxoti ímoaku Itukó'oviti óvea. Pahúkoa
Itukó'oviti nekôyohiko ikâ'akeokono ákotinemo ipúhikopeaku xapa êno
koímaiti hahákuti, kuxoâti símeovomo neko êno hána'iti teyonéti káxe,
exákapanemo Itukó'oviti yonópeamo ipihóponovokutike. 7 Kúteanemaka
koêku neko íhae Sódoma yoko íhae Ngómora, enepone kúxoti pitivóko
mekúke, koánemaka neko íhae kálihunoe pitivóko oveâti xêrerekuke.
Váherexomaka kixoku itúkeovo kuteâti neko ánjuhiko. Enepohikone
xâne, aínovo ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, itúkoti úhepune mûyo xoko
xâne ákoti itukapu koati múxone, koane ikóyenoxopeovo hóyeno ne po'i
hóyeno. Enepone kíxoaku Itukó'oviti ipíhoponea ya yúku, kixínoakeneye
itukínoviti íhokoake ne yúku ipihóponovokutike ákotinemo uké'eyeaku,
motovâtimaka píkea uti vitúkea váhere koekúti kó'oyene.
8 Kúteanemaka koêku ne xâne ngixínopike kó'oyene kopoé'akoati ne
ihíkauvoti kutípone ûti. Koati aupú'ikopovoti yane ihíkauvoti íhikaxone,
enepone pó'okone itúkeovo koúhapu'ikinoake Itukó'oviti. Vo'oku haina
pohúneti sikovó koêti yane itúkea váhere úhepune mûyo, itea ákomaka téya
ne pahúkotihiko xapákuke, koane váherexinoa yûho ne payásotihikoya,
enepohikone mani nókone téyea. 9 Itea muhíkova neko koati payásoti ánju
inuxínoti po'ínuhiko ovoxe Itukó'oviti vanúkeke, enepone koéhati Mîke,
ako kapáyasakapu yaneko okôpo Ndeâpu enepo yumopókokohiko vo'oku
muyo Muîse inâ ivokóvo. Ákomaka váherexina yûho itea: “Itukó'oviti
saya'íkapimo” pohu kíxoa. 10 Kene enepohikone xâne kopoé'akoati ne
ihíkauvoti kutípone ûti, koémoke'e uhá koeti koekúti ákoti itapána isóneu
éxea koêku. Kene ne po'ínuhiko koekúti éxone, enepone kixoku itúkeovo
uhá koeti xâne ákoti ihíkaxoati, yane koekútihiko koati kutí kixóvoti
itúkeovo hó'openohiko ákoti isóneu, koane koésayu'ixopeovo vo'ókuke.
11 Kotívetimo koêku nekôyohiko, vo'oku koati pahukóvoti isóneu kuteâti
Kâim mekúke. Epó'oxo vo'oku íyokeovohiko tiûketi, koati ikorókovotimaka
pahunévotike, enepone kuteâti pahúnevo Mbalâum mekúke. Koane kuteâti
evo Kôre kapáyasokinovo ovoxe Itukó'oviti, koane okópeahiko mekúke,
yoko ipíhoponeokono vo'ókuke, kúteanemaka koêku ra hóyenohiko
kó'oyene okópea ne kaná'uti ihíkauvoti, koane ipíhoponeokonomo vo'ókuke.
12 Enepohikone hóyeno, aínovokoxovopinoe he'uxínovo níki, puyakóponovo
yokóvo ivókinovovi Vúnae. Ya xepákuke, hane koéneyehiko kuteâti

koeku mopôi ákoti iyusêa huveóke, kohinókoti ivú'eti enepo hupu'íkoa.
Ako kalíhuina píkeahiko sayá'ikeokono kaha'ínepinoe níki. Poéhane
unako koêku yuíxovo. Hanemaka koéneyehiko kapási kayápae ihunóvoti,
kuxokónotinini ómea úko. Kutí koéhikomaka xuve tikóti ákoti há'i ya
kaxénake mani itóvope há'i, ipo'êrekotinemaka, enepone koati ákotinemo
kuxakána há'i pôreu. 13 Kutí koéhikomaka êno xúnati ovóxokeovo úne
ya mar ákoti kayunúkapu. Kene ne váhere kixoku itúkeovo, kutí koe êno
puváhine pípiti koyêti xánena ovóxonevo úne. Koeku kópoe'akeahiko
íhikaxea hanemaka koéneye, hékere pihohii koêti, ákotine áka xoko koati
mani ókoku. Énomone koúsokinoa Itukó'oviti ne iyónopokonoku xapa êno
koímaiti hahákuti ipihóponovokutike. Yoko ákonemo ipúhikopeakuya.
14 Eneponeko Enóki, enepone sínguxope ámoripono Âdaum, koati
ênoti xoénae tumúneke ápepe ra koekútihiko, koyúhoane kixókonokumo
neko xanéhiko ngíxone. Hara koe yûho vo'ókukehiko: “Keno'ókotimo
Vúnae Itukó'oviti xané kixoti êno opoíkovoti ánjuna, enepohikone sasá'iti
ovóxe íhae vanúke. 15 Simínoti yúhoikoponea uhá koeti xâne koane
éxokopea yonópokumo. Exókopatimo motókeyea ipíhoponeokono ne
xâne vaheréxoti kixoku itúkeovo vo'oku uhá koeti váhere ítuke, yoko uhá
koeti váhere yûho veínoake kapáyasokinovo Itukó'oviti” kôe neko Enóki
mekúke. 16 Koati ainóvoti kapáhakenavotihiko, koane ákomaka aúhepe
isóneu. Aínovo sikovó koêti ya itúkea váhere úhepune mûyo. Ako âka
koyúhoyea koeku ítone itúkea, kapayásokopovoti. Koati éxotimaka kixoku
yûho iyúni'ikea po'ínuhiko xâne vo'oku kahá'ayea ítea ne âha xokóyoke.

Enékeake Njûda ne kutípotihiko Jesus

17 Kene itínoe ákoti omotóva ongóvo, puyákapanapa yokóvo yûho neko
inúxotihiko noívokoe Vúnae Jesus Kristu, enepone íhikauhiko, páhoe
koyúhoyea emó'u xapa xâne yanekôyoke. 18 Hara koe yûho: “Yaneko káxehiko
ye'éxapune hunókoku ra mêum, apêtimo koemóke'eati ne sasá'iti kixovókuti,
itúkotimaka uhá koeti váhere âha itúkea” kôe. 19 Énomone ne xâne haxakéxoti
po'ínuhiko ûti ya ikéneke Vúnae. Poéhane isoneú kíxone hóko, vo'oku ákoʼo
ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. 20 Kene itínoe ákoti omotóva
ongóvo, keúkapanapu yara hó'e ûti, enepone yupihóvoti sasá'iko. Itíkamaka
orásaum ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 21 Koane yíxapumaka
itúkeovo ákoyeake omótovovi okóvo Itukó'oviti ne yóvoheixonoe, koêkumaka
kíxoixi koúsokeovomo ne hána'iti seánakovi Vúnae Jesus Kristu, enepone
porexó'ovitimo vitóponea apéyeati ákotinemo hunókoku xokóyoke.
22 Yokóseana ne xâne ákoti koati xunako isóneu ikéneke Vúnae.
23 Hivá'axa íteova ne váhere koekúti. Kutí íxea viyopâti xoko oró'okovoku
yúkuke. Kene ne po'ínuhiko xâne, yokóseanamaka, itea yokóhiyanavoa
ne váhere kixoku itúkeovo, kutí kixeâti kopití'iti ipovóti kétirinayi sipéki
nê'e, pivoâti pehúkivomaka.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

24 Koati apêti xunako Itukó'oviti poréxeopinoe ákoyea íkerakapu pahunévotike,
koane íseopeopinoemo ya hána'iti elókeko yokóvo, sásasa-sásasa keyêti nonékuke
ne hána'iti ihayú'iuti úhe'ene yoko itípanevo Vúnae, 25 poéhanemaka itukóvo
koati kaná'uti Itukó'oviti ákoti po'ínu, poéhanemaka itukóvo Koitóvoviti vo'oku
ítukeinovi Jesus Kristu Vúnae. Itúkapu énomone ihayú'ikakana vo'oku itúkeovo
hána'iti ihayú'iuti, koane hána'iti natina ûti, ákoti po'ínu kuteâti xunáko yoko
úhe'ene. Itúkapu énomonemaka pahukô oúkeke uhá koêti, koane énomone xunâ
ya uhá koêti, ukeâtinekene tumúneke ápeyea ra kúveu mêum, koane kó'oyene,
koánemaka ya uhá koeti káxe ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.
Hunókokune.

APOKALÍPISI

Yútoe Xuâum koyuhoâti koêku ne koekútihiko

ya káxehiko keno'ókoti

Enepora koyuhópeti, ápostulu Xuâum yutoxôa. Yaneko yutóxeaku, ika'ákovoti ya Pátimu, kalíke poké'e kukúkeke úne, evótikovoti koyúhoyea inámati ihíkauvoti omínovike Jesus. Yoko koati yékotenone ne Xuâum yaneko ika'ákokono.

Enepora koyuhópeti yútoe, hara pahúkoa xoko seti koeti imokóvokuti ya Âzea. Enekoâti Xuâum neko kutípoti Jesus yane imokóvokutihiko kónokea koúkoponeovohiko ikéneke Jesus, koane ákoyea kamúya'ika isóneu koeku enó'iyea ikoítoponoati kotíveti. Koati apêti nâti ya Róma kutí kixopóvoti Itukó'oviti, pahúkoti xanéhiko ipúyukexinoa. Kohiyánati Xuâum neko kutípotihiko Kristu, puvâti komúya'ikeamo isóneu vo'oku íkoitoponea kotíveti nâti. Énomone yutóxinoa ra koyuhópeti koxunákeatihiko isóneu.

Koyúhoa Xuâum yara yútoe ne koúhapu'ikinoake Itukó'oviti ya kutí koetíke hopúne. Éxokoa Itukó'oviti uké'exeokonomo ne xunako Satánae, koane itúkeovo Jesus itô hunókokuke. Koyúhoamaka ko'íparayeamo inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku vanúkeke ne uhá koeti koukóponovotihiko kúveovo Jesus Kristu.

Enepora yútoe Xuâum, vo'oku kixó'ekea koekútihiko ya káxehiko keno'ókoti, koekúti mayane he'onóvotiko koeku kó'oyene, ôriti éxea yuhoíkoati ra koyuhópeti kixó'ekone. Itea kóyeane iyúseyea yara koyuhópeti kahá'ainovi Xuâum ákoyea píka ûti ne tiú'iti koekúti keno'ókotimo vo'oku itúkeovo koâti hána'iti teyonéti ne Jesus Kristu, pahúkoti uhá koeti po'ínuhiko payásoti.

---

1 1 Enepoyara koyuhópeti, yutóxovoku ne koekútihiko koúhapu'ikone Jesus
Kristu, poréxoake Itukó'oviti éxokea ovóxehiko. Énomone ne koekútihiko
ákotinemo axu'íkene símeovo kaxena koúsokovope. Yoko ápe ánjuna Jesus,
páhoe éxokea ra koekútihiko xoko ovóxe, enepone Xuâum. 2 Enepone heú koeti
koekúti éxokokonoke, énomone koyúhopo yarâ'a, koêku ra emo'u Itukó'oviti
koáne ra kaná'uti kixovókuti koúhapu'ikinoake Jesus Kristu. 3 Koati únatimo
koêku ne xâne yuhoíkoati ra koyuhópeti, koane kamokénoati, yoko itukoâti

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

páhoenoa ra yutoéti yara koyuhópeti koyuhoâti koêkumo ne káxehiko keno'ókoti.
Vo'oku ákone ahíkapu, simóvotinemo kaxéna koúsokeovoku ra koekútihiko.

Yónoku ra yútoe Xuâum

4 Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae ovâti ra seti koeti imokóvokuti ya poké'exa
Âzea, yúnzoikopinoe, undi Xuâum.
Itukó'oviti, enepone kóyekutine ápeyea ukeátinekeneye, enepone
apêtikomaka yara koeku kó'oyene, koane ákotinemo hunókoku, itúkapu
énomone porexópinoe hána'iti seánakopi yoko hána'iti úhepeko isoneûti ukeâti
xokóyoke, ukeâtimaka xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone, enepone seti koeti kixoku
koútata'ixeovo ovóheixoti nonékuke ivátakoku Itukó'oviti natíxea, 5 yoko
ukeâtimaka xoko Jesus Kristu, enepone heú kixoâti koyúhoinovea ne kaná'uti
kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, enepone inúxotimaka exépukopo ukópea xapa
ivokóvoti, payásotimaka ya uhá koeti po'ínuhiko nâti yara kúveu mêum.
Koati énomonemaka ako omotóvovi okóvo, koane énomonemaka
koitóvovi ya pahúnevo ûti yaneko ovokóvo itína kuruhúke.
6 Poréxovimaka vitúkopeovo óvoku natíxea Itukó'oviti, xâne haxakínovoti
sasá'iti ítuke Itukó'oviti, Há'a. Itúkapu Jesus Kristu ihayú'ikokono koane
énomone payasô ákotinemo hunókoku. Énomone ákoeneye.
7 Keno'ókopotimo xapa kapási nê'e. Noixópatimo uhá koeti xâne,
muhíkova neko yuvorókoati. Yane ínamo iyaína uhá koeti kó'iyeovoku
xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum. Koati kaná'uti
kó'iyeanemoye. Koati énomoneoxomo kôe.
8 "Undíne itukóvo tûri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti" kôe ne
Vúnae Itukó'oviti. "Ûndi ne kóyekutine ápeyea ukeátinekeneye. Undi
apêtikomaka yara koeku kó'oyene, koane ákotinemo hunókoku ámbeyea.
Undímaka ne apêti xunáko pahúkea oúke uhá koeti apêti" kôe.

Koeku Jesus noixôa Xuâum

9 Undi Xuâum, pe'ínunoe xoko Jesus. Kutipasí ngoépinoe ya keítoponivo
kotíveti, koáne ya itíkivo xanena Itukó'oviti, koánemaka ya íti víki koêkuti
kixékonoku ikéneke Jesus ákoti kemuyá'ika iséneu. Undi iká'aeti ya
Pátimu, enepone kali poké'e kukúkeke úne, evóndikokonoti ngoyúhoyea
emo'u Itukó'oviti yoko ngoúhapu'ikea ne kaná'uti kixovókuti koyúhoti
koeku Jesus. 10 Ya lûmingu, ápe éxokonuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti,
vo'oku koati xúnati njokóyoke nê'e. Apé koéne êno hónoti emo'úti kutí
koeti emo'u torombéta oxóvoti, inu'íxoti angéneke. 11 Hara kixónu:
—Yitáxamo koyuhópetike ne neíxonemo, ínamo pehukína ne seti koeti
imokóvokuti ya pítivokona Éfezu, koáne ya Êzmirna, Pêrgamu, Tiyâtira,
Sârade, Filadéufea yoko Laudíseya —kixónune.
12 Ina na'angénexovo ngomomâ ne yuhoíkonuti. Tokononé koane ûnge
ne seti koeti íhaku yúku ainóvoti ôro. 13 Yoko koati kukúkeke ne íhaku

yúku, ápe ne ikútipasikoponovoviti, uti xâne. Enepone hóyeno noínjone,
hamá koe ípovo hevékuke. Ápemaka hô'e ainóvoti ôro xa'ákuke. 14 Hóhopu-
hóhopu kóye ne híyeu tûti. Kutí koe hopú'iko ne koâti sasá'iti evo'i su'ûso.
Kutí koémaka hopú'iyea imatákoti. Kene ûke, kutí koe irúmene yúku.
15 Kene hêve, kutí koe hiyá'iti havâva uhá'iti, enepone koati únati havâva
ú'uha koyêti veyeâtine yúku ánahi. Enepone emó'u, kutí koe emo'u êno
hónoti mboo koeti úne. 16 Yoko ya pe'úke vô'u éxopeke, ápe seti koeti
hékere. Ápemaka ipuhíkeati pahákuke kutí koeti êno heú'iti hána'iti pirítau
pi'âti tetúkope. Kene ne nône, ú'uhapu'i-ú'uhapu'i kóye kuteâti koeku
uhápu'ine káxe ya itumúkoti. 17 Noinjoâne, íngorokovone nonékuke. Kutí
koene ivongóvotine. Ina ipíhoa ne vô'u éxope njokóyoke, koane kíxeonu:
—Hako píke. Undíne itukóvo tûri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti.
18 Undi úkeaku ne apéyeati ákotinemo hunókoku. Ivóngovo yanekôyoke, itea
enjépukopo ungópea xapa ivokóvoti. Ákonemo hunókoku ámbeyea. Enepone
ivókeovo xâne koane pahúkeokono ipihóponovokutike, undíne exêa koêku.
19 Yitáxa uhá koêti ra neíxonemeku, koáne ra koekúti neíxone yara koeku
kó'oyene, koánemaka ra neíxoneikomo. 20 Enepora he'ono'ú koetí'iko
kixó'ekone, enepone seti koeti hékere neíxone pe'úkuke vô'um énjopeke,
koáne ra íhaku yúku ôro, harâ'a: Enepora seti koeti hékere, hane kixó'eko
seti koeti inuxínoti itukéti xapákuke ne seti koeti imokóvokuti. Kene ne seti
koeti íhakuhiko yúku ôro, seti koeti imokóvokutihiko kixó'eko —kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xâne imokóvokutike ya pitivóko koéhati Éfezu

2 1 Ina kixopónumaka:
—Hara ákoe yitóxinoake ne inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Éfezu:
"Hara koe emó'uinombinoe, undi namukoâti ya pe'úkuke vô'u éxopeke ne
seti koeti hékere, undímaka ixómoti yóno xapákuke ne seti koeti íhaku yúku
ainóvoti ôro: 2 Énjoa ne kixeku itíkivonoe, enepone kixeku ke'ítukeyi ya índukeke
ákoyea kemúya'ika iséneu. Énjoa ákoyea sikó íxea ne váherehiko xâne xepákuke
itúkea âha itúkea. Énjoamaka hixépinoe ne xâne koyúhoti itúkeovo mbáhoe itea
ákoti akaná'u. Koati yexoâti itúkeovo semékenovo'itihiko. 3 Koatímaka ipíheti
tumúne hékinu ákoti kirikâ, koane êno keítoponivo kotíveti vo'ónguke, ákoti
ivakápu iséneu. 4 Itea anéye íninjone ovópikunoe: Énomone ne ákoyeane akútea
kêkunoe inúxotike, yaneko itikóvoikonoe xâne yupihóvoti ákoyea omótovonu
okóvo. 5 Puyákapanapanoe yokóvo neko inúxoti kêku, motovâti ínixi ákoyeane
melíke'eka kó'oyene. Konókoti ikétivexi iséneuke koane ípeki ne kixeku itíkivo.
Yaúkapapunoe itíkopi kuteâti kixeku itíkivo inúxotike inâ hekônu. Kene enepo
hákoti keyúseopovo, neíxapu vo'oku unge'éxoatimo ne itíkivo kouhápu'ikoti xâne
enepo hákoti ipekôa ne kixeku itíkivo. 6 Itea anéye koekúti íninjone unátiyea,
énomone ra pívi kixoku itúkeovohiko ne nikolaíta, kuteâtimaka mbúvea.
7 "Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne
xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

“Enepone itoâti tarú'uxea uhá koêti ra tiú'itihiko koekúti, mborexoâtimo níkea há'i ne tikóti yane óvoku nonéti natíxokuke Itukó'oviti, enepone kixo'êkinoviti únatinoe koekúti vitapána ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti” ákoe ne yítoenoa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xâne imokóvokutike ya pitivóko koéhati Êzmirna

8 Ina kixopónumaka nê'e:
—Hara ákoe yitóxinoake ne inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Êzmirna:
“Hara koe emó'uinombinoe, undi tûri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti, ûndi ne koépeuti yanekôyo, itea enjépukopone ungópea xapa ivokóvoti: 9 Énjoa yupíheovonoe keítoponivo kotíveti, koane ákoyea apeínopiti. Itea po'i koêku, itínoe koati ênoti apeínoati ya nonékuke Itukó'oviti. Énjoamaka itúkoheyea kêkunoe ne koyúhotihiko itúkeovo jûdeu, ikútixapovotihiko koati kaná'uti xanena Itukó'oviti, itea haîna. Koatíhiko xanena Satánae. 10 Hákonoe pikêa ne tiú'iti koekúti víkokuikomo. Xepákukenoe, apêtimo kure Ndeâpu ika'ákovokutike, kahá'ati hixópeopinoe. Keitóponovotimo kotíveti kúveu yehí koeti káxe. Itea hákomo kemuyá'iko iséneu, muhíkova okonókovo víki pevótike vo'óngu. Yane ingo'íparaxopopitinoemo kutí koeti koati uhé'ekoti kôroa, enepone inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku njokóyoke.
11 “Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti.
“Enepone itoâti tarú'uxea uhá koêti ra tiú'itihiko koekúti, ákomo véka ne iháxoneti pí'ape ivokeôvoti, enepone ipíhoponeokono ne xâne ákotinemo hunókoku” ákoe ne yítoenoa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xâne imokóvokutike ya pitivóko koéhati Pêrgamu

12 Ina kixopónumaka:
—Hara ákoe yitóxinoake ne inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Pêrgamu:
“Hara koe emó'uinombinoe, undi apêti hána'iti pirítauna pi'âti tetúkope, koati heú'iteoxo: 13 Énjoa ne yóvoku itúkeovo koati óvoku ivátakoku Satánae natíxea, itea kóyeane títiu kéyeyi ingéneke. Ako kurí ixe kívivonu. Ako yaúkapapu ikíni muhíkova koepékokono Ántipa, enepone ovónje koati yuixóvoti koyúhoyea emó'um yanekôyoke ákoti kurí ixâ enepo koepékokono yane pitivóko yóvokunoe, enepone koati óvoku Satánae. 14 Itea anéye íninjone ovópikunoe. Énomone ne ápeyea xâne hokoti ihíkauvoti kuteâti ítuke Mbalâum mekúke enepo exóko Mbaláki kixoku íkorokea íhae Izarâe ya níkeahiko nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko, koane itúkea úhepune mûyo xoko xâne ákoti itukapu koati múxone. 15 Anêkomaka xepákukenoe kuteâti, hokoâtihiko ne ihíkauvoti ítuke evo nikolaíta. 16 Ikétivexaikopo iséneuke ne pehúnevo, koane kiríka, vo'oku enepo hákotimo kirikópa, ákomo ingá'akarixapu nzímea xepákuke nzayá'ikoponea ne vaheréxoti ítuke, koane ongópeamaka ya emó'um, enepone kutí koeti hána'iti pirítau.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

17 “Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne
xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti.
“Enepohikone itoâti tarú'uxea uhá koêti ne tiú'iti koekúti, mborexoâtimo
ne koati kaná'uti nikokónoti íhae vanúke, unaétiko koeku kó'oyene, koane
mborexoâtimakamo kali hopú'iti mopôi apêti inámati îha yutoxóvotiya, ákoti exâ
po'i xâne. Poéhanemo ne namukópati exoâmo” ákoe ne yítoenoa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xâne imokóvokutike ya pitivóko koéhati Tiyâtira

18 Ina kixopónumaka:
—Hara ákoe yitóxinoake ne inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Tiyâtira:
“Undi Xe'exa Itukó'oviti, undi apêti ûke kutí koeti irúmene yúku. Kene
njêve, kutí kôe hiyá'iti havâva koati uhá'iti. Hara koe emó'uinombinoe: 19 Énjoa
ne kixeku itíkivo. Énjoa ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne, koane
kívivonuxo. Énjoamaka ípihi tumúne hékinu ákoti kirikâ, koane énjoamaka
koêku ne ítikeinonu enó'iyeane yara koeku kó'oyene yaneko inâ kitipónu. 20 Itea
anéye íninjone ovópikunoe. Énomone ne ákoyea seyá'ika ne hokoti kixoku
itúkeovo Njezâbe, enepone sêno koyúhoti itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea
koúhapu'ikinoake Itukó'oviti xapa xâne, itea ákoti akaná'u. Yoko yane kixoku
íhikaxea, kátavokoa ne ovónjehiko xoko ákoti itukapu anjá'inoa, koyuhoâti
ákoyea yuvâti itúkea úhepune mûyo ne xâne xoko ákoti itukapu koati múxone.
Enepone sêno, koyúhomaka yusíkea níkea nikokónoti ikó'iparaxokonoke
sánduhiko. 21 Enóne ngúxea ne sêno ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koane
kuríkopea, itea ako akáha'a kuríkopea ixómoyea kapine hóyenohiko ákoti
itukapu îma. 22 Kó'oyene inga'ârinexoatimo, ngurikoâtinemakamo ípeke.
Mborexoâtimo yupíheovo tiveko koêku, xané ngixoâtihiko ne ímaxeovoke,
enepohikone koesáyu'ixoti kixoku itúkeovo xokóyoke. Énomonemo ngíxoaneye
neko xâne enepo hákoti ikotívexoa isóneuke koane hákotimaka kurikópa
ne pahúnevo, íhikaxoake sêno. 23 Ngoepékexeatimakamo xe'éxaxapa. Yane
exoâtimo xanéhiko ya uhá koeti imokóvokuti indúkeovo exoti isóneu xâne
koane âha itúkea. Yoko póhutihiko kexé'unoe, mborexópopeatinoemo ésa'i ne
kixeku itíkivo, yusíkoti únati itúkeovo áko'o ákoyea aúnati ne ítike.
24 “Itea ákonemo po'inu mbáhoenopinoe itíki, itínoe íhae Tiyâtira ákoti
hakâ ne váhere ihíkauvoti. Hane ngíxo, uhá ketínoe ákoti exâ koêku
neko koekúti yupihóvoti váherexea, enepone iháxoneti ihíkauvoti éxone
xanéhiko yupihóvoti hókea Satánae. 25 Poéhane émbemopinoe kétiu'ikivo
ingéneke tukú koetímo aúngopovope.
26 “Koêkuti itoâti vékea uhá koêti ne tiú'itihiko koekúti koane itoâtimaka
itúkea ne mbáhoenoa itúkea tukú koeti hunókokuke, mborexoâtimo éxea
koêku ne xanéhiko yara kúveu mêum ákoti akutíponu. 27 Yoko ákomo
íyuhixa natixánehiko. Hanemo koéneye xunako natíxea, kuteâti koeku
xâne katatákexoti póte ya pulô'i havâva, kalike-kaliké kixoâti. 28 Kuteâti
kíxoaku Nzá'a poréxeonu xunakóti mbahúkea xapa xâne, énomonemakamo

ngíxoaneye ne kutipónuti, enepohikone itoti uhá koeti koekúti. Ínamakamo mbarexâhiko kutí kó'iyea uhápu'ine ne pú'iti hékere xánena ihâroti.
29 "Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti" ákoe ne yítoenoa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xâne imokóvokutike ya pitivóko koéhati Sârade

3 1 Ina kixopónuikomaka ne Xe'exa Itukó'oviti:
—Enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Sârade, hara ákoe yitóxinoake:
"Undi apêti xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone seti koeti kixoku koútata'ixeovo. Anéyemaka ne seti koeti hékere vo'ónguke. Hara koe emó'uinombinoe: Enjo ítike. 'Enepohikonê'e, ovoxe Itukó'oviti koati koxuná'ixovotihiko ítukeke Vúnae' kixópinoe po'ínuhiko xâne, itea nonénguke, kutí kénenoe ivokóvotine ákotine oko'ítuke. 2 Iyíkapunoe, kéxunakapa ne koekúti motovâtiko kóxunakopeovo xepákukenoe, upánini kutí kó'iyea muyá'itine kahá'atine uké'eyea. Vo'oku íninjoa enó'iyea óvaku ne ítike nonékuke Únaem Itukó'oviti. 3 Puyákapanapanoe yokóvo neko inúxoti ihíkauvoti némoe inâ kamôa. Yaúkapapunoe itíki ne inúxoti kémone. Ikétivexa iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa. Enepo hákotinoemo iyikóvo, kutí ngoetimo ómevoti nzímeopinoe, vo'oku ákonoemo kalíhuina yéxi itukóvotiye ôra nzímeamo íngoitoponeopinoe kotíveti vo'oku kixeku itíkivo. 4 Itea kóyeane ápeyea xâne xepákukenoe yara Sârade ákoti ikapíti'ikapu upánini ákoyea axú'inahiko. Ngaha'ínepoatihikomo nê'e. Koati hóhopu koyêtimo ne ípovo vo'oku koati motokeâtihiko ko'ípovoyea kuteâti.
5 "Enepohikone itoâtimo vékea uhá koêti ne tiú'iti koekúti, hóhopu-hóhopu koyêtimo ípovo. Ákomo kalíhuina ngotúyopea îha yane koyuhópeti yutóxovoku iha xâne yonópotimo xoko Itukó'oviti. Koane ngoyuhoâtimo nonékuke Nzá'a, koane nonékuke ánjuhiko, enepone ovoxe Nzá'a íhae vanúke, itúkeovo koati kaná'uti hokónuti neko xanéhiko.
6 "Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti" ákoe yítoenoa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xâne imokóvokutike ya pitivóko koéhati Filadéufea

7 Ina kixopónumaka:
—Enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Filadéufea, hara ákoe yitóxinoake:
"Undi sasá'iti yoko kaná'uti. Undi exoâtimaka itukóvotiye ne motokeâti yonópea natíxokuke Itukó'oviti iháxoneti inámati pítivokona Ndávi. Enepone mínje'oe, ako itoâti exéxopea. Kúteane koêku ne enjéxone, ákomaka itoâti míhe'okopea. Hara koe emó'uinombinoe: 8 Heú ngíxoa énjea koêku ne ítikenoe. Hanêko kutí koeti pahapéti mihe'ó koyêti, ímbihone timúnekenoe, ákoti itoâti exéxopea. Énjoamaka

kalîhuyea ne xináko, itea kóyeane itíki ne emó'um, mbáhoenopi itíki. Ákonoemaka
îtikaheapu ákoyea yéxanu. 9 Anêko koyúhotihiko itúkeovo jûdeu, ikútixapovoti
koati kaná'uti xanena Itukó'oviti, itea hane ínzaxeahiko xanena Satánae. Ainóvoti
koati semékenovo'itihiko. Enepohikonê'e, indukínoatimo ipúyukexoponeahiko
nenékukenoe, maka éxane ákoyea omótovopinoe ongóvo. 10 Vo'oku yíxivoa
itíki ne emó'uinombi mbahukópinoe keúkoponivo ingéneke ákoti kemuyá'ika
iséneu, nzuvo'óxopitimo víki ne kotíveti koekúti keno'ókotikomo yara heú koeti
kúveu mêum hixópotimo xanéhikoya. 11 Ákonemo ánju'ikene, aungópovotinemo.
Yokóhiyanavo, koane yokóhiyanamaka ne itéponone ingéneke mará'inamo yévaka
ne kutí koeti koati uhé'ekoti kôroa íparaxeopikemo Itukó'oviti sîpa ya xokóyoke.
12 "Enepone itoâti vékea uhá koêti ne tiú'iti koekúti, mborexoâtimo
kutí kó'iyea koati xúnati tikóti kotiú'ikoati ne hána'iti imókovoku Únaem
Itukó'oviti. Ákomo áhikuxeokonokumo xoko ókoku, koane ákonemo hunókoku
óveaya. Yundoxoâtimakamo xokóyoke ne iha Únaem Itukó'oviti, koane iha
pítivokona Itukó'oviti, enepone inámati Njeruzálem evesékeati vanúke ukeâti
xoko Itukó'oviti. Koane yundóxotimakamo inámati înza xokóyoke.
13 "Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne
xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti" ákoe yítoenoa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xâne imokóvokutike ya pitivóko koéhati Laudíseya

14 Ina kixopónuikomaka ne Xe'exa Itukó'oviti:
—Kene enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Laudíseya, hara
ákoe yitóxinoake:
"Undíne ne 'Énomone koéneye' kixonéti, vo'oku ûndi kousóko uhá koeti
yuho Itukó'oviti. Undímaka ne motovâti kúveovokono vo'oku heú ngíxoa
ngoyúhoyea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Undi úkeakumaka ne
uhá koeti ítuke Itukó'oviti inâ apê. Hara koe emó'uinombinoe: 15 Énjoa koêku
ne ítikenoe ákoyea itíkapu koâti koxuná'ixovoti ingéneke koane hainá'iyeamaka
haxá keyînuti. Ehá'ani heru'ó ké'iyinoe kirí'okopivonu, ákoʼo heru'ó ké'iyinoe
hexákivonu. 16 Itea vo'oku itukohí kíxi hékinu, kutí ngixópitinoemo koekúti
mbahákuke mbúvone, ámburoepomo. 17 Yoko hara kénoe: 'Enóne apeínonuti,
koane enóne ngoúkoponeovo ítukeke Itukó'oviti. Ákone nóngone ikéneke'
kénoe. Itea ákonoe yéxa itíkivo yupihóvoti ákoyea aúnati koêku, koane
yupihóvoti nókone. Nonékuke Itukó'oviti kutí kénoe xâne ákoti apeínoati,
komítiti koane urapí koêti. 18 Hukinóvoti injíko'okeopinoe víyi njokóyoke ne
koekúti hána'iti itópoinopike ingéneke, enepohikone kutí koeti koati únati ôro
veyeâtine yúku ánahi, motovâti itíkopivo ênoti apeínoati nonékuke Itukó'oviti.
Víyamaka njokóyoke ne kutí koeti hóhopu koyêti ípevo maka hákone keno'óko
ne tíyapana vo'oku yurápiyi. Víyamaka njokóyoke ne kutí koeti ipixáti ipíxexope
yûke, motovâti ínixepi nékone ínixi ingéneke. 19 Nzayá'ikoa ne uhá koeti xâne
ákoti omotóva ongóvo, koane énjokoa nókone kó'iyea. Heru'ó íxea yomíxone
hékinu. Ikétivexamaka iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa. 20 Hane ngoéneye

xâne xe'ó koyêti pahapétike ixómoti ihapápako vô'u kahá'ati ûrukeovo. Koêkuti kamónuti, enepomo mihe'ákinana, urúngovatimoya. Yane kutí koetímo koeku xâne koati ko'iníkonekokoti inikó kixokókoti níkea.

21 "Enepone itoâti vékea ne uhá koeti tiú'iti koekúti, mborexoâtimo ivátakopea njêrerekuke xoko ivándakoku nandíxea, kuteâtimaka ngoêku índea uhá koeti yanekôyoke koane ivándakopea xêrerekuke Nzá'a xoko ivátakoku natíxea.

22 "Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti" ákoe yítoenoa —kixónune.

Koeku noíxone Xuâum xoko ivátakoku natíxea Itukó'oviti ya vanúkeke

4 1 Ikénepoke nê'e, ápe po'i noínjone, pahapéti mihe'ó koyêti vanúkeke. Ápepomaka emó'u ne yuhoíkonuti, enepone ngámone inúxotike. Yoko kutí kôe emo'u torombéta oxóvoti. Hara kixónu:

—Kiná'aka yâkeneye motovâti énjokeopea koêkumo ra koekútihiko káxehiko keno'ókoti.

2 Yane koati xúnati njokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Poréxonu noínjea ivatákokuti vanúkeke, ivátakoku nâti. Ápemaka nâti vatá koyêtiya. 3 Enepone nâti, koati xúnati uhápu'ine ukeâti. Hane koéneye kuteâti koeku uhápu'ine uhé'ekoti uhá'iti mopôi, enepone njáspi koáne ne sarâdoniu kixonéti. Ina keno'óko ne hepipii koêti kuteâti úpikovoe, ínati uháhi, vekeâti xêrerekuke ne ivátakoku nâti. Koati kuteâti uhápu'ine ne uhé'ekoti uhá'iti mopôi iháxoneti esmêrauda nê'e. 4 Eneponeko ivátakoku nâti, ápemaka po'i vinti koaturu koeti ivátakoku payásoti yakukú kixoâti. Ápemaka vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke Itukó'oviti ivatákoati. Yoko ainóvoti hóhopuke koyêti ípovo. Póhutihiko, ápe kôroana ainóvoti ôro tutíkuke. 5 Ápemaka ipixéneneoti inu'íxoati neko ivátakokuke nâti, yoko hónoti emo'úti, yoko xururúkoti. Nonékuke ne ivátakoku, ápemaka seti koeti yúku irumékoti. Eneponê'e, hane kixó'eko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone seti koeti kixoku koútata'ixeovo. 6 Yoko nonékuke neko ivátakoku nâti, ápe kutí koeti úne ya mar, itea ainóvoti vîduru, kutí koeti sásasa koyêti uhé'ekoti uhá'iti mopôi iháxoneti kirístau.

Xoko póhutihiko poixô'o ne ivátakoku nâti, kukúkeke póhutihiko poixô'o, ápemaka koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne, yakukú kixoâti neko ivátakoku nâti. Enepohikonê'e, êno ûke nonékuke koane akéneke. 7 Enepone inúxoti noínjone, kutí koe líyaum. Kene ne pí'ape, kutí koe kali tûru. Kene ne mopó'ape, hane koéneye konóneyea, hóyeno. Kene ne koáturuxope, kutí koe pú'iti hó'openo ôti koeku ó'iyea, enepone iháxoneti âgea. 8 Yoko póhutihiko neko koaturu koeti noínjone, aínovo apêti seí koeti kêvi. Êno ûke kevíkuke, opékuke koane oúkeke ne kêvi. Káxe, yóti veyóhiko ixómoyea koyúho ákoti áka. Hara kóyehiko:

—Koati sásasa-sásasa-sásasa koyêti ne Vúnae Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti, enepone kóyekutine ápeyea ukeátinekeneye, enepone apêtiko yara koeku kó'oyene, koane ákotinemo hunókoku.

9 Koeku kó'iyeaneye yûho nekôyohiko ihayú'ikoati yoko kahaná'ikeati
îha, koane ikoró'ixinovati neko Kóyekutine Ápeyea ákotinemo hunókoku,
enepone vatá koyêti xoko ivátakoku natíxea, 10 yane enepone vinti koaturu
koeti xâne teyonéti inuxínoti itukéti, ipúyukexohiko xaneâti ísu'okea nône
poké'eke nonékuke neko Kóyekutine Ápeyea. Énomone neko vatá koyêti
xoko ivátakoku natíxea. Koeku iháyu'ikea, koánemaka véyeahiko ne
kôroana, koane ípiheahiko nonékuke Itukó'oviti xaneâti kíxeahiko:
11 —Iti Vúnae Itukó'oviti, koati metokeâti ihéyu'ikikono koane
kapáyasokeokono ne îhe, yoko iháyu'ikeokono ne êno xináko, vo'oku itúkeovo
îti pahukôa ápeyea uhá koêti ra apêti. Koati keha'âti ápeyea uhá koêti ra
koekúti, énomone kutí'ino apêti. Aínovo ítuke pê'u veô'u —koénehiko.

Koyuhópeti apêti hoénaxovopehiko exéxovope, motovâti ákoyea mihe'ókoati

5 1 Noínjomaka koyuhópeti éxopeke vô'u ne nâti vatá koyêti ivátakokuke
natíxea. Enepone koyuhópeti, ápe yutoéti kúveuke yoko meúkeke,
yoko ápe seti koeti hoénaxovope exéxovope puvâti míhe'okeokono.
2 Noínjoamaka ne êno xúnati ánju kohonókoti emó'u kó'iyea:
—Ápeikopo motokeâti veyópea exéxovope ne koyuhópeti koane
míhe'okea? —kôe.
3 Yoko ako ápahuina xâne ya vanúke, koáne yara kúveu mêum, koánemaka
xapákuke ne ivokóvotinehiko motovâti míhe'okea yoko komómoyea ovâti
ne koyuhópeti. 4 Yane koati iyôndi vo'oku ákoyea ápahuina xâne motokeâti
míhe'okea yoko komómoyea ovâti neko koyuhópeti. 5 Yane ápe póhuti yane
vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti itukéti kixónuti:
—Hako iyêo. Enepone iháxoneti Líyaum ukeâti xapa amósenopono
Njúda, enepone ámoriponomaka nâti Ndávi, ítoane uhá koêti, kutí'inoke
motovâti veyópea ne seti koeti hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti
yoko míhe'okea —kixónune.
6 Yane noínjoane ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke
Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Yoko ápe ókinekono
koepékokono. Seti koe sévereina. Seti koémaka ûke. Aínovo kixo'êkoti
Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone seti koeti kixoku koútata'ixeovo, páhoe
Itukó'oviti yara uhá koeti kúveu mêum. Xe'ó kóye nonékuke ne ivátakoku
nâti kukúkeke neko koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti
xâne, yóko'omaka ne vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti itukéti. 7 Ina
veyopónoa Xe'exa Su'ûso kixonéti ne koyuhópeti éxopeke vô'u neko nâti vatá
koyêti ivátakokuke natíxea. 8 Namukoâne ne koyuhópeti, enepohikone koaturu
koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne yóko'o ne vinti koaturu koeti
xâne teyonéti inuxínoti itukéti, ipúyukexohiko xaneâti ísu'okea nône poké'eke
nonékuke ne Xe'exa Su'ûso kixonéti. Póhutihiko, ápe ómo'ixonehiko huxôe
iháxoneti árpa, yoko enovópeti, itukéti ya ôro, puhí koati xêru. Yoko enepone

xêru ovâti ne enovópeti, hane kixó'eko orásaunahiko kasása'iupo Itukó'oviti.
9 Yane ina imokóvohiko inámati akenéti. Hara koéhiko:
—Koati metokeâti nemúki ne koyuhópeti yoko viyópi ne exéxovope, vo'oku itíne neko ivokínovoti xâne. Koati ovokóvoti ne itíne yanekôyoke, ésa'i itúyopea pahúnevo xâne, motovâti itúkopeovo xanena Itukó'oviti ne uhá koeti kó'iyeovoku xâne, koêkuti iháxakoku úkeaku, koêkutimaka kó'iyeovoku yuhôti yûho, koêkutimaka kó'iyeovoku neko xâne, koane koêkutimaka poké'e óvohikoku yara kúveu mêum. 10 Énomone itíkohiko xanena Itukó'oviti, haxakínovoti itúkea sasá'iti ítuke. Yoko énomonehikomo natixô yara poké'e —koe akéne.
11 Ina ngomomâ, ngamone emo'u ákoti yumaxápu ánju yakukú kixoâti ne ivátakoku nâti, yakukú kixoâtimaka neko koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne, koánemaka ne vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti itukéti. Koati ákoti yumaxápu neko ánju, ákoti itoâti kayúmakexea yé'akeye. 12 Koatímaka hónoti ne emó'u kó'iyeahiko:
—Enepone Xe'exa Su'ûso kixonéti, isoéti yanekôyoke, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti, koati motokeâti itúkeovo nâti éxoti koeku uhá koeti koekúti. Motókeamaka ikó'iparaxeokono uhá koeti únatinoe koekúti, koane itúkeovo hána'iti ko'éxoneti. Motókeamaka ápeinoa uhá koeti xunakóti koane itúkeovo hána'iti teyonéti yoko hána'iti ihayú'iuti ákoti kuteâti. Koati motokeâtimaka kahána'ikeokono îha —koénehiko emo'u ánju.
13 Yane ngámoanemaka uhá koêti ne koéxokeu Itukó'oviti ya vanúke, koánemaka yara poké'e, koane xapákuke ivokóvotinehiko, yoko úneke ya mar, koane uhá koeti koêkuti óvohikoku. Hara koéhiko:
—Enepone nâti payásoti ya uhá koêti, enepone vatá koyêti xoko ivátakoku natíxea, énomone kapayásakakana îha, koánemaka îha ne Xe'exa Su'ûso kixonéti. Itúkapu énomonemaka teyokóno koane énomone ihayú'ikakana, koane énomone pahukô uhá koêti, ákotinemo hunókoku —koe yûho ne uhá koeti koéxokeu Itukó'oviti.
14 Yane enepohikone koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne, hara koéhiko yumópeake:
—Énomoneoxomo ákoeneye —kóyehiko.
Koáne ne vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke Itukó'oviti, ipúyukexohiko xaneâti ísu'okea nône poké'eke nonékuke ihayú'ikoati.

Veyovóne neko hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti

6 1 Yane noínjoane ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Véyoane ne inúxoti yane seti koeti hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti. Yane ínamaka ngamôa póhuti yane koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne. Kutí koe êno hónoti emo'u xururúkoti enepo koyûho.
—Yókone —koéne.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

2 Ina ngomomâ, yane apé koene hopú'oti kámo apêti ivu'íxoati.
Enepone ivu'íxoati, ápe xuména, koane itúkinokono kôroana tutíkuke.
Koati pihínoti ítea xapa isukókoti yoko koati itôti.
3 Enepone Xe'exa Su'ûso kixonéti, veyoáne ne pí'ape hoénaxovope
exéxovope ne koyuhópeti, yane ngámeane emó'u ne pí'ape ehevókovoti,
ko'isóneutimaka kuteâti xâne.
—Yókone —koéne.
4 Yane apé koene po'i kámo harará'oti. Enepone ivu'íxoati, poréxokono
uké'exea úhepeko kóyeku ne xanéhiko yara kúveu mêum, kutí'inoke
isukókotihiko koane koepékexokokoti. Poréxokonomaka koati êno
hána'iti pirítau neko ivu'íxoti kámo.
5 Enepo veyoáne Xe'exa Su'ûso kixonéti ne mopó'ape hoenáxovopeti, yane
ngámeanemaka emó'u ne mopó'ape ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne.
—Yókone —koénemaka.
Ina ngomomâ, yane apé koene hahá'oti kámo. Enepone ivu'íxoati, hane
ómo'ixo ihíxopeti vo'ókuke. 6 Yane ngamone emo'úti kutí'iyea inu'íxoati xapákuke
ne koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne. Hara koe yûho:
—Enepone ésa'i kali póhuti líturuna tirîku, kohépitimo. Enepone hepíko,
kúteanemo yé'akeye námoe xâne ko'itúke ya póhuti káxe. Kúteanemaka ésa'i kali
mopo'âti líturuna sévada. Kene azeite yoko víyum, hákomo ikehépixoa —koéne.
7 Veyoáne Xe'exa Su'ûso kixonéti ne koáturuxope hoenáxovopeti, yane
ngámeane emó'u ne koáturuxope ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne.
—Yókone —koénemaka.
8 Ina ngomomâ, yane apé koéne hiyá'oti kámo. Enepone ivu'íxoati, "Pevóti"
koéha. Ápemaka oko'íkenexoati. "Óvoku Ivokóvoti" koéha nê'e. Enepone
pi'âti, poréxokono koépekexea kali ênoti xâne yara uhá koeti kúveu mêum ya
isukókoti, hímakati, arinéti yoko ipúhokovotihiko hó'openo. Enepone xâne
koépeu, kúteane yé'akeye eneponi ihaxáka uhá koeti xâne yara kúveu mêum
ya mopo'âti iháxakoku, yane mani póhuti iháxakoku koépekexeokono.
9 Yane véyoanemaka ne sínguxope hoénaxovope exéxovope ne
koyuhópeti. Hane noínjo ivokínevotihiko opékuke ne áta, imókonoku
ne ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Enepohikone xâne noínjone, aínovo
koépeuti vo'oku kutípea emo'u Itukó'oviti, koane vo'oku ákoyea kurí ixa
hókea Jesus. 10 Enepohikonê'e, kóhonoko emó'u vaúkea. Hara koéhiko:
—Iti Vúnae éxoti koeku uhá koeti koekúti, iti koati sasá'iti koane
kaná'uti, námoye itíkinopinovi vésa'i, ipihéponoati ne xanéhiko yara
kúveu mêum ovókoti vitína? —koénehiko.
11 Póhutihiko koxé'u nekôyo, pôrekexokonone hopú'iti ípovo, ina
pahukókonomaka kali ómomikeako tukú koeti kausákapune yé'akeye
po'ínuhiko ovoxe Itukó'oviti koépeutikomo kuteâti kixókonokuhiko.
12 Yane noínjoa ne Xe'exa Su'ûso kixonéti véyea ne seíxope hoenáxovopeti.
Yane apé koéne êno xúnati iyuyôti poké'e. Ípukovomaka ne káxe. Háhaha

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

kóyene kuteâti koeku ipovóti kaháha'ikovope xâne ikotívexoti isóneu ike
ivokóvoti. Kene ne kohê, kutí koéne íti harâra'iyea. 13 Îrihikovonemaka ne
hékere poké'eke, kuteâti koeku tonóketi ha'i fîgu îrihiu xúnati ihunóvoti.
14 Kene ne vanúke, heú koe veyópeovo, kuteâti koeku koyuhópeti
atupîri'okokonoti inúxotike káyukopeovo exéxopeovo enepo kú'uri
kixokóno. Enepohikone hána'itinoe mopôi, koáne ne kálihunoe poké'e
kukúkeke úne, heú koe ahíkuxeovohiko óvoku. 15 Ina he'onóvo uhá koeti
xâne, enepohikone payásoti koáne ne nâtihiko yara poké'e, koáne ne
pahúkotihiko inuxínoti húndaru, koane iríkuhiko yoko po'ínuhiko apêti
xunáko pahúkea, koánemaka uhá koeti akaúti, yoko uhá koeti po'ínuhiko
xâne ákoti akutêa koeku akaúti. Hé'onovohiko ya xoko hána'itinoe
uhôro yoko xoko uhoróxotihiko xapa hána'iti mopôi. 16 Ina vaukóhiko
kaha'aînoati íkoro'uxeovahiko ne hána'itinoe koane pú'itinoe mopôi, maka
hé'anane, puvâti ínixeahiko nâti, enepone vatá koyêti ivátakokuke natíxea
vanúkeke, puvâtihikomaka itóponea ímainevo ne Xe'exa Su'ûso kixonéti.
17 Vo'oku símeovone ne hána'iti teyonéti káxe, kaxena ímainevo Itukó'oviti,
ímainevomaka Xe'exa Su'ûso kixonéti. Yoko ákonemo xâne iteóvati.

Xanéhiko íhae Izarâe apêti hoénaxovope Itukó'oviti inúkuke

7 1 Ikénepoke neko koekútihiko, noínjonemaka koaturu koeti ánju
xe'okó koyêti xokóyoke ne koaturu koeti úkeaku ihunóvoti yara
kúveu mêum. Ako síkahiko ihúneovo ne ihunóvoti ukeâti xoko póhutihiko
úkeaku. Énomone ákoino ihúnapu ihunóvoti yara poké'e, koáne ya xoko
úne ya mar, koánemaka xapa koêkuti xuve tikóti. 2 Ina noinjómaka po'i
ánju ukeâti xoko úkeaku ihâroti, apêti hoénaxope ne koati kaná'uti
Itukó'oviti ya xokóyoke. Eneponê'e, vaúkinoa neko po'ínuhiko koaturu
koeti ánju porexókonoti koésayu'ixea ra poké'e yoko úne. 3 Hara kíxoa:
—Hákoxovonoe vaheréxinoa ítike ra poké'e, koáne ra úne, yóko'o ne
xuve tikótihiko. Kixá'avo vitúkinoa hoenáxovopeti inúkuke ne ovóxehiko
Vúnae Itukó'oviti exókovoti itúkeovohiko koati xanéna —koéne.
4 Yane ina ngámo koyúhoti yé'akeye ne kixokónotineye inúkuke. Sentu
koarentai koaturu koe míli neko xanéhiko, ukeâti uhá koeti iháxakexoku
xanéhiko íhae Izarâe. 5 Enepone iháxakoku Izarâe, amósenopono Njúda,
ndusé koe míli ne hoenáxokonotiya. Kúteanemaka yé'akeye ya po'i
iháxakoku, enepone amósenopono Rûbi, koánemaka xapa amósenopono
Ngâdi. 6 Kúteanemaka yé'akeye xapa amósenopono Âzer koáne ya po'i
iháxakoku, enepone amósenopono Nafitáli, koánemaka xapa amósenopono
Manáse. 7 Yoko xapa amósenopono Simêum, Lévi, yoko Isâka, kúteanemaka
yé'akeye. 8 Koánemaka xapa amósenopono Nzebûlom, yoko amósenopono
Yûse, koane amósenopono Mbejámi, kúteanemaka yé'akeye. Nduse koe
míli hoenáxokonoti ukeâti póhutihiko iháxakoku neko íhae Izarâe.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Noîxo êno xâne ne Xuâum

9 Ikénepoke neko koekúti, noínjonemaka koati êno opoíkovoti xâne ákoti
itoâti kayúmakexea, ukeâti xapa uhá koeti kó'iyeovoku xâne, koêkuti poké'e
óvohikoku yara kúveu mêum, koêkuti iháxakoku úkeaku, koêkutimaka
kó'iyeovoku neko xâne, koane koêkuti kó'iyeovoku ne yuhôti yûho. Xe'okó
kóyehiko nonékuke ivátakoku Itukó'oviti natíxea, koane nonékuke ne Xe'exa
Su'ûso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo
ésa'i kotúyopea pahunévoti. Enepohikonekôyo, hóhopukee kóye ípovo.
Ainóvotimaka omó'ixoti tuti exáte. 10 Hara koe kóhonokeaxo emó'u:
—Enepora víteovo ya pahunévoti, koati ukeâti xoko Itukó'oviti,
enepone vatá koyêti xoko ivátakoku natíxea, koánemaka xokóyoke ne
Xe'exa Su'ûso kixonéti —koénehiko.
11 Yoko xe'okó kóyehiko ne uhá koeti ánju yakukú kixoâtihiko ne
ivátakoku Itukó'oviti natíxea, yakukú kixoâtihikomaka neko vinti
koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti itukéti, yóko'omaka neko koaturu
koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne. Ina ipuyúkexohiko
xaneâti ísu'okea nône poké'eke nonékuke ivátakoku natíxea ne Itukó'oviti
ihayú'ikoti Itukó'oviti. 12 Hara koéhiko:
—Kaná'uteoxo motókeyea itúkeovo Itukó'oviti ihayú'ikokono.
Énomonemaka motokêa itúkeovo êno hána'iti ihayú'iuti, únae uhá koeti
exóneti. Énomonemaka motokêa íkoro'ixinovokono, koane itúkeovo
hána'iti teyonéti, payásoti ya uhá koêti. Énomonemaka motokêa ápeyea
uhá koeti xunakóti xokóyoke, ákotinemo hunókoku kó'iyeaneye.
Ákoeneyeoxo —koéhiko.
13 Yoko xapákuke neko vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke
Itukó'oviti, ápe póhuti kixónuti:
—Yéxoa itukóvotiyehiko ra hóhopuke koyêti ípovo? Yéxoamaka úkeakuhiko?
14 Ina yumombâ:
—Ako énja unaém. Poéhane îti exôa.
Ina kixônu:
—Enepohikorâ'a, aínovo vekotíya kaxénake koati hána'iti tiveko koekúti.
Hóhopu kóyepinoke ípovo, vo'oku itúkeovohiko kasása'iupo itina Xe'exa Su'ûso
kixonéti. 15 Énomone xe'okó kóyeinohiko nonékuke ivátakoku Itukó'oviti
natíxea. Káxe, yóti veyóhiko ixómoyea ikó'elokexea okóvo yane sasá'iti óvoku
Itukó'oviti. Yoko Itukó'oviti, enepone vatá koyêti ivátakokuke natíxea, anêko
xapákuke ixómoti koyonoâhiko. 16 Ákonemo épekahiko hímakati koane úne.
Ákonemo ará'akahiko káxe, koane koêkuti po'i kó'iyeovoku kótuti, 17 vo'oku
koyonoâtihikomo Xe'exa Su'ûso kixonéti, enepone ovâti xokóyoke ivátakoku
Itukó'oviti natíxea. Énomonemo kouséxinoahiko nókone, porexoâtimaka
úhepeko kóyeku ákoti hunókoku, enepone kutí koeti vo'eroo koyêti uke úne
ákoti ítikeovoku. Koane kihu'íkopinoatinemo Itukó'oviti ne uhá koeti ho'oûke.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Veyovóne ne sétixope hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti

8 1 Veyoâne Xe'exa Su'ûso kixonéti ne sétixope hoénaxovope exéxovope
ne koyuhópeti, huvemoo koéne ya vanúkeke ovâti meyá koeti
ôra. 2 Yane noínjone seti koeti ánju xe'okó koyêti nonékuke Itukó'oviti.
Póhutihiko nekôyo, poréxokono hûxo, enepone torombéta kixonéti.
3 Yane ina keno'óko po'i ánju omoti íhaku xêru, itukéti ya ôro. Xe'ó koéne
nonékuke ne áta, imókonoku íparaxokonoke Itukó'oviti. Ina porexókono êno
xêru neko ánju motovâti oró'okea nonékuke Itukó'oviti ya xoko áta, enepone
ainóvoti ôro. Hane óvo nonékuke ne ivátakoku natíxea Itukó'oviti. Xané
kixo orásauna uhá koeti kasása'iupo Itukó'oviti neko xêru koeku oró'okeovo.
4 Xoko íhaku xêru pe'úkuke vô'u ánju úkea íkurihea ne oró'oeti xêru simôti
xoko Itukó'oviti, xané kixoâti ne orásaunahiko kasása'iupo Itukó'oviti. 5 Yane
ina namukôa ánju ne íhaku xêru, kopúhikoane ihúveti yúku ukeâti xoko áta,
ina kurikoâmaka xapa xâne yara poké'eke. Énomone yanê'e, apé koéne êno
xururúkoti yoko emo'útihiko, koane êno ipixéneneoti yoko iyuyôti poké'e.

Oxôvo torombétahiko

6 Yane enepohikone seti koeti ánju apêti torombétana, koúsokovonehiko
óxea ne hûxo.
7 Ina óxo torombétana neko inúxoti ánju. Yane apé koéne êno yúku xánena
evêke, anahí koeti êno íti, irikóvoti xapa xâne yara poké'e. Êno oro'ókovoti yara
kúveu mêum vo'ókuke. Hane koéneye yé'akeye oro'ókovoti, kuteâti eneponi
ihaxáka ra kúveu mêum ya mopo'âti iháxakoku, mani póhuti yane mopo'âti
iháxakoku oró'okeovo. Kúteanemaka kixókonoku ne tikótihiko koáne ne ngaráma.
8 Ina oxomáka torombétana ne pí'ape ánju. Yane apé koéne koekúti
kuteâti koati hána'iti mopôi ixómoti oro'ókovo. Ina kurinó'ekokono úne
ya mar. Isáyu'ixovo poixô'o ne úne yane mar vo'ókuke. Kutí koépone íti.
Hane koéneye itóvoku ne koésayu'iu, kuteâti eneponi ihaxáka ne uhá
koeti úne ya mar ya mopo'âti iháxakoku, mani póhuti yane mopo'âti
iháxakoku isáyu'ixeovo vo'ókuke. 9 Kúteanemaka koêku yé'akeye
ivokóvoti xapa uhá koeti hó'openo ovâti ne úne ya mar. Koánemaka ne
hána'iti vatéke uke'éxokonoti vo'ókuke, kúteanemaka yé'akeye.
10 Yane oxone torombétana neko mopó'ape ánju. Ehá'axo óxoa, apé koene
pú'iti hékere ínati irúmeko, ukeâti vanúke irikóvoti xoko óvokuhiko úne,
koesáyu'ixoati. Hane koéneye itóvoku koésayu'iu, kuteâti koeku itóvoku ne
úne ya mar koesáyu'ixokonoti inúxotike. Énomonemaka koéneye itóvoku
koésayu'ixeokono ne huveóhiko, koáne ne ukéhiko úne xoko iríno'ekovoku
neko hékere. 11 Súsuva koyêti koéha ne hékere, yoko súsuva kíxoixo úne xoko
iríno'ekovoku. Êno xâne ivohíkovoti vo'oku suvá'iko neko úne kosúva'iu.
12 Yane oxónemaka torombétana neko koáturuxope ánju. Oxoáne, isáyu'ixovo
ne káxe, kohê yoko hékerehiko. Kuteâti koeku xoko po'ínuhiko koekúti, itúkeovo

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

póhuti yane mopo'âti isáyu'ixeovo, énomonemaka koéneye isáyu'ixeovo uhápu'iyea ne káxe, koánemaka ne hékerehiko yóko'o ne kohê ya yóti.
13 Ina ngomomâ, yane apé koene hána'iti hó'openo ôti, enepone iháxoneti âgea, ákoti malîka vékoku ó'iyea ya kuku vanúke. Ngámoa koeku vaúkea. Hara koe yûho vaúko'i:
—Imáko hána'iti tivékomo koêku ne uhá koeti ko'óvokuti yara kúveu mêum kamáne emó'u ne torombéta, óxoneikomo ne mopo'âtihiko ánju âvoti axâ ne hûxo.

Oxôvo ne sínguxope torombéta

9 1 Yane oxónemaka torombétana neko sínguxope ánju. Yane noínjone hékere irikóvoti ukeâti vanúke, yonoti xapa xâne yara poké'e. Ina porexókonoa ánju míhe'okea ne êno upénoti uhôro ínati haháku. 2 Mihe'ókoane ánju, ipúhikone kuríhoe kutí koeti íkurihea koati hána'iti oso'íxokuti. Yane ákone aúhapu'i ne káxe. Hahakú koéne kúveu ra mêum vo'ókuke ne kuríhoe ipuhíkeati neko êno upénoti uhôro. 3 Ápemaka hána'itinoe vohóho yonoâti ra poké'e, ipuhíkeati xapákuke ne kuríhoe. Poréxokonohiko yutókea xâne. Hane koéneye xunáko yutókea, kuteâti yutókea pitánae yara poké'e. 4 Ixíko'okokonohikomaka ákoyea kíxoaku ne ngaráma yara poké'e, koánemaka koêkuti kó'iyeovoku nonéti yoko xuvéhiko tikóti. Poéhane xâne ákoti hoénaxovope Itukó'oviti inúkuke pahúkinokonohiko óko'okea. 5 Ako sikákanahiko koépekexea neko xanéhiko, itea poréxokono íkoitoponea kotíveti kúveu singu koeti kohê. Enepone ohóne ne ike yutókine, hane koéneye ohone yutókine pitánae. 6 Yaneko káxehiko, yupihóvotimo kahá'ayea ivókeovo ne xanéhiko, itea ákonemo paréxakana. "Ehá'ani ivóngeovo" koetíhikomo, itea ákonemo ivákapuhiko.
7 Enepohikone vohóho, hane koéneye kámo usó koyêtine píhea xapa isukókoti. Ya tutíkukehiko, ápe kutí koeti kôroa ainóvoti ôro. Kene nône, kutí koéhiko none hóyeno. 8 Enepone tûti, kútea híyeu tuti sêno. Kene ne ôe, kutí koe oe koati ipúhokovoti hó'openo, enepone líyaum kixonéti. 9 Ápemaka oveâti xa'ákuke, lapá'iti havâva, kuteâti ikó'itukeu húndaru yóno xapa isukókoti. Kene emó'u ne kêvi, kutí koe emo'u karósahiko míkoe ákoti yumaxápu kámo ehahíkovoti xapa isukókoti. 10 Enepone îhi yoko yutókope, kúteane yutókope pitánae. Koati apêti xunáko ne îhi óko'okea, koane íkoitoponea kotíveti ne xanéhiko yútoe ovâti singu koeti kohê. 11 Ápemaka ánju, natínahiko neko hána'itinoe vohóho exeâti koêku ne êno upénoti uhôro ínati haháku. Ambâtu koéha ya emo'u ebaraíku. Kene Apolîyaum koéha ya emo'u ngerêku. Yoko póhutine kixó'ekone neko pi'âti ihâe. Aínovo kixo'êkoti "koépekoti".
12 Yane pihóne ne inúxoti tiveko koekúti. Itea ikénepoke, apêtikomo po'i pi'âti kotíveti koekúti kuteâti.

Oxôvo ne seíxope torombéta

13 Yane oxónemaka torombétana ne seíxope ánju. Ina ngámo emo'úti inu'íxoati xokóyoke ne koaturu koeti isúlune áta ovoti nonékuke Itukó'oviti.

Yoko énomone ne áta ainóvoti ôro, oró'okokonoku ísensu. 14 Eneponeko emo'úti
ngámone, hane yúho'ixo seíxope ánju omó'ixoti torombétana. Hara kíxoa:
—Kiríkapa ne koaturu koeti ánju ika'oké koyêti xe'ókuke ne hána'iti
huvêo koéhati Eúfarate —kíxoane.
15 Yane kuríkokonone ne koaturu koeti ánju. Yoko mekúne koúsokovohiko,
kuxoâti neko ôra, káxe, kohê yoko xoénae motovâti koépekexea xâne yara
poké'e. Enepone yé'akeye koépeu, hane koéneye: Eneponi ihaxáka uhá koeti
xâne apêti yara kúveu mêum ya mopo'âti iháxakoku, mani póhuti yane mopo'âti
iháxakoku koépekexeokono. 16 Yane ngamone emo'úti koyuhoâti yé'akeye ne êno
ehahíkovoti kámo apêti ivu'íxoati yonoti xapa isukókoti. Koati ákoti yumaxápu
êno míli neko kámo. Pí'a séndu míleaum nekôyo. 17 Yaneko noínjoneke kutí koeti
njopúne, ápe kámo koane ivu'íxoatihiko. Yoko ápe oveâti xa'ákukehiko lapá'iti
havâva, kuteâti ikó'itukeu húndaru yóno xapa isukókoti. Enepone ikó'itukeu
xa'ákuke, ápe háharara koyêtiya, kuteâti koeku yúku, koane hóhonono koyêti,
kuteâti koeku honóno'iko uhé'ekoti uhá'iti mopôi, enepone iháxoneti sáfira.
Ápemaka híhiya koyêti, kuteâti koeku hiyá'iko énxofere. Hanemaka koéneye tûti
neko kámohiko, kuteâti koeku tuti líyaum. Yoko ápe yúku ipuhíkeati pahákuke,
koane kuríhoe yoko énxofere, enepone ikotúxoateoxo ne yúku. 18 Vo'ókuke neko
mopo'âti kotíveti koekúti, yúku, kuríhoe yoko énxofere ipuhíkeati pahákuke neko
kámo, énomone koépekexino êno xâne. Enepone yé'akeye koépeu, hane koéneye:
Eneponi ihaxáka uhá koeti xâne apêti yara kúveu mêum ya mopo'âti iháxakoku,
mani póhuti yane mopo'âti iháxakoku koépekexeokono. 19 Enepohikone kámo,
pahákuke óvo xunáko yoko ihíkuke. Kene îhi, kutí koe koéxoe. Ápe tuti koéxoeya,
yoko énomone veínoa óko'okexea xanéhiko. 20 Kene haxa xanéhiko, enepone
ákoti ivahíkapu vo'ókuke ne kotíveti koekúti, ako ikátivexa isóneuke ne váhere
ítuke, koane ako kuríka. Enepone itúkovoke, énomone ne hókea ndémoniuhiko,
koane kúveovo sánduhiko ítuke vo'u xâne, itukéti ya ôro, péhu, kôpere, mopôi
yoko tikóti, kixovókuti ákoti inîxa, ákotimaka káma, koane ákotimaka yána.
21 Enepohikoneko váhere xâne hokoâti, koati ákoti ikatívexa isóneuke ne itúkeovo
koépekenati, koane hokéxokenati, koane ákoti uhéva'uxa kapíneti xâne ákoti
itukapu koati múxone, koánemaka ómevoti.

Ánju omó'ixoti kali koyuhópeti

10 1 Yanê'e, noínjonemaka po'i ánju koati xúnati evesékoti ukeâti
vanúke. Yoko kutí koe ko'ipóvoti kapási. Ápemaka kuteâti
úpikovoe, ínati uháhi, oúkeke tûti. Kutí koeti káxe ne nône. Kene hêve, kutí
koémaka ponóvoti irúmene yúku. 2 Ápemaka kali koyuhópeti pe'úkuke
vô'u vahe'ú koyêti. Xoko úne ya mar ókonuko ne éxope hêve, kene lôpe,
xoko movó'iyeaku poké'e óvo. 3 Ina kohonóko emó'u vaúkea. Koati hónoti
ne yûho vaúkea. Kutí koe emo'u líyaum. Ike vaúkine, ápe seti koeti emo'úti
koati xúnati kuteâti koeku xururúkoti. 4 Énomone yanê'e, mani yundoxoâti
ne kixó'ekone, itea apé koéne emo'úti ngámone inu'íxoti vanúkeke kixónuti:

—He'ono'ú íxea kíxone ne seti koeti emo'úti koati xúnati kuteâti koeku
xururúkoti, kémonemeku. Hako yitoxôa —kixónune.
5 Yane enepone ánju noínjone, xe'ó koyêti xoko úne ya mar koane poké'eke,
koéxepuko vô'u éxope, ponó kixoâti vanúkeke. 6 Ina koyûho koati emo'úti
ákoti aukápapu ikéne. Koyúhoa ya iháke Itukó'oviti, enepone kóyekutine
ápeyea ákoti hunókoku, enepone pahukoâtimaka ápeyea ne vanúke, koáne ra
poké'e, koáne ne úne ya mar, yoko uhá koeti koêkuti apêtiya. Hara koe yûho:
—Ákonemo áxu'ikene. 7 Vo'oku yaneko káxe okoyúhone ne sétixope
ánju, enepo kausákapune óxea torombétana, yane kousókovotinemo
ne koekúti ákoti exâ xanéhiko mekúke, enepone kouhápu'ikovotine
kó'oyene, kuteâtimaka yuhó'inoa Itukó'oviti neko porófetahiko, enepone
ovóxe mekúke koyuhó'iyeati emó'u —koéne.
8 Ina apépomaka neko emo'úti ngámone, inu'íxoti vanúkeke,
yuhoíkoponutimaka. Hara kixónu:
—Nemúkapana ne kali koyuhópeti imihé'okoti, ómo'ixone ne ánju xe'ó
koyêti xoko úne ya mar koánemaka yara poké'e —kixónune.
9 Embemóponoa ne kali koyuhópeti, hara kixónu:
—Nemúka, ínamo nikêa. Koati súsuva koyêtimo yokóvoike, itea
itívetimo pehákuke kuteâti koeku ho'o mópo —kixónune.
10 Ina namungôa ne kali koyuhópeti, ómo'ixone ne ánju. Yane
níngoane. Kutí koe itíveyea ho'o mópo mbahákuke, itea nzuiríkoane,
koati súsuva koyêti ongóvoike. 11 Ina ngixokónomaka:
—Konokoâtiko keyúhoyi koúhapu'ikinopike Itukó'oviti, koêku ne ákoti
yumaxápu kó'iyeovoku xâne, ákoti tôpi poké'e óvohikoku yara kúveu
mêum, ákotimaka tôpi yûho, koánemaka ne nâtihiko —ngixókonone.

Pi'âti ovoxe Itukó'oviti koyuhó'inoati emó'u

11 1 Ikénepoke ra koekútihiko, ina mborexókono ponóvoti itátane
tikóti, ihíxopeti. Ina ngixokóno:
—Pihéne, íhixepanane itóvoku ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti,
koánemaka itóvoku ne áta ovâti, enepone imókonoku íparaxokonoke
Itukó'oviti. Keyúmakexamakamo yé'akeye ne xanéhiko ihayú'ikoti Itukó'oviti
apêti yane hána'iti imokóvokuti. 2 Kene kíndana nê'e, ávane. Hako ihíxi
itóvoku vo'oku poréxokonoane ne xanéhiko ákoti háka Itukó'oviti payásoyea
yane Sasá'iti Pitivóko ovâti koarentai doi koeti kohê. 3 Mbahúkotimo pi'âti
ovónje, yoko koyuhoâtimo ne ngoúhapu'ikinoake kúveu mili duzentu sesenta
koeti káxe. Hanemo itúko ípovo ko'ixéhiti xáku neko pi'âti ovónje koeku
koyúhoyeahiko ngoúhapu'ikinoake —koe Itukó'oviti.
4 Enepone pi'âti koyúhoti, énomone ne iháxoneti pi'âti xuve olívera, yoko
pi'âti íhaku yúku ovoti nonékuke Itukó'oviti, Únae ra kúveu mêum. 5 Ápe
irumékoti yúku ipuhíkeati pahákukehiko, koépekexope koêkuti kaha'âti
váherexea ítukeinoa. Énomone kixókononeye koépekeokono ne vaheréxoti

ítukeinoa. 6 Ápehikomaka xunáko neko pi'âti pahúkea ákoyea kêva úko ya
uhá koêti neko káxehiko koeku koyúhoyea páhoenoa Itukó'oviti koyúhoyea.
Ápemaka xunáko pahúkea sá'iri'okopeovo íti ne úne, koane koésayu'ixea ra
poké'e ya ákoti tôpi kó'iyeovoku kotíveti koekúti, koêkuti kahá'ayeaku.
7 Yane enepo kausákane koyúhoyea ahá'inoa Itukó'oviti koyúhoyea, apêtimo
hóyeno kutí koeti koati koyuvôrixovoti hó'openo ukeâti ne êno upénoti uhôro.
Énomonemo isukóponoati neko pi'âti ovoxe Itukó'oviti, koane itoâtimo,
koepékoatihikomo. 8 Hanemo óvoheixo muyóhiko rúvanake ne hána'iti pitivóko,
kurúhuxokonokumaka Únae. Yoko koati apêti kixó'ekinovike neko pitivóko
íhaxinokonoke Sódoma koane Ejítu. 9 Enómo xâne yara uhá koeti kúveu
mêum, póhutihiko iháxakoku úkeaku, póhutihikomaka kó'iyeovoku ne yûho,
koane póhutihikomaka poké'e óvohikoku, komomó'iyeati mûyo neko pi'âti
ovoxe Itukó'oviti ya kúveu mopo'âti káxe, meyá koêti. Ákomo síka xanéhiko
ekóxeokono. 10 Yupihovó koetimo elókeko okóvo ne xanéhiko yara kúveu
mêum vo'oku koépekeokono neko pi'âti ovoxe Itukó'oviti. Kóyuitihikomo,
koane iko'íparaxokokotihikomo, vo'oku ya koeku ápeyeako neko pi'âti, koati
ikoítoponoati kotíveti ne ko'óvokutihiko yara kúveu mêum. 11 Itea ikénepoke
neko mopo'âti káxe meyá koêti, porexópatimakamo Itukó'oviti ómixekopeovo.
Yane exepúkopotinehikomo. Yoko yupihovó koetímo píkea ne noixoâtimo.
12 Yane apé koetímo êno hónoti emo'úti inu'íxotimo vanúkeke, ihaxíkoati neko
pi'âti páhoe Itukó'oviti koyuhó'iyeati emó'u. Haramo kixókonohiko:
—Kiná'aka yâkeneye —kixokónotimo.
Yane pihópotinemo vanúkeke neko pi'âti ovoxe Itukó'oviti, xané
kixópotinemo kapási. Yoko koati komomo-komomó kixoíxoatimo puvâtihiko.
13 Énomonemo yaneko ôra, apé koetimo êno xúnati iyuyôti poké'e, yoko
enómo koésayu'iu yane pitivóko. Hanemo koéneye itóvoku ne koésayu'iu,
kuteâti koêku eneponi ihaxáka ne pitivóko ya yehí koeti iháxakoku, yane
mani póhuti iháxakoku uké'exeokono. Seti koe mili xâne ivohíkovotimo
vo'ókuke neko iyuyôti poké'e. Kene hâxa ne xanéhiko, yupihovó koetímo
píkea koane iháyu'ikeahikomo xunako Itukó'oviti íhae vanúke.
14 Pihóne ne pí'ape koati kotíveti koekúti. Ákomo áxu'ikene,
keno'ókotinemo ne mopó'ape kotíveti koekúti.

Oxôvo ne sétixope torombéta

15 Yane enepone sétixope ánju, óxoanemaka ne torombétana. Yane apé
koéne êno hónotihiko emo'úti vanúkeke koêti:
—Kó'oyene, Vúnae Itukó'oviti yoko Kristu, enepone páhoe koíteovo
xâne, itukôa xunáko pahúkea yara kúveu mêum. Yoko énomonemo natixô
ákotinemo hunókoku —kôe.
16 Yane enepohikone vinti koaturu koeti xâne teyonéti vataká koyêti
xoko ivátakoku natíxea nonékuke Itukó'oviti, ipúyukexohiko nonékuke
Itukó'oviti xaneâti ísu'okea nône poké'eke ihayú'ikoati. 17 Hara koéhiko:

—Iti Vúnae Itukó'oviti apêti xunáko pahúkea uhá koêti, itímaka itukóvo
ne kóyekutine ápeyea ukeátinekene, koánemaka yara koeku kó'oyene,
víkoro'ixinovopi vo'oku iké'itukexi ne hána'iti xináko, koane itíkovone
nâti kó'oyene. 18 Koati yupihovó koetínehiko ímaikinovopi ne xanéhiko ya
póhutihiko poké'e, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêum. Itea simóvone kaxena
ipíheponope, kaxena namúkopeamaka ésa'i kixoku itúkeovo ne ivokóvotinehiko,
koane kaxena ápeyeamaka námoepo ne yovóxe, enepohikone porófeta koyúhoti
yemó'u xapa xâne, yoko uhá koêti ne kesása'iupo, koánemaka ne uhá koeti
teyópiti, enepone payásotihiko, koane ákoti apayáso. Koati kaxénanemaka
itíkopinoa ésa'i ne xanéhiko koesáyu'ixoti ovâti ra poké'e —koénehiko.
19 Yane imíhe'okone ne sasá'iti kúveu ya vanúke koane iyúseyea neko
sasá'iti káxau, enepone árkana alíansa. Yane apé koéne êno ipixéneneoti
yoko xururúkoti, koane iyuyôti poké'e, yoko êno evêke.

Koeku sêno yoko ndarâgaum

12 1 Yane apé koene hána'iti iyupánevoti vanúkeke, sêno kutí koeti
ko'ipóvoti káxe, koane ápemaka kohê opékuke hêve. Ápemaka
kôroana tutíkuke apêti nduse koeti hékereya. 2 Ihaíkoti neko sêno. Koati
ya'íxoti vo'oku ohóne ne xe'éxa ye'éxovotine ipúhikea.
3 Ina apépomaka po'i iyupánevoti vanúkeke, êno hána'iti harará'oti ndarâgaum.
Enepone koímaiti hó'openo, seti koe tûti yoko yehí koe sévereina. Aínovohiko
apêti kôroana neko tûti. 4 Ito káhakea ênoti hékere vanúkeke ya îhi, ina kurihíkoa
poké'eke. Enepone yé'akeye hékere káhae, hane koéneye: Eneponi ihaxáka ne
uhá koeti hékere apêti ya mopo'âti iháxakoku, mani póhuti iháxakoku yane
mopo'âti íto káhakea. Yane xe'ó kóyene ne ndarâgaum nonékuke ne sêno
ye'ékotine ipúhikea xe'éxa, kuxeâti ipúhikea ne xe'éxa motovâti níkea.
5 Yane ipúhikone xe'éxa neko sêno, hóyeno kalivôno. Yoko énomonemo
pahukô uhá koeti xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum.
Ákomo itoâti okópea. Ina hú kixokóno omópeokono ne kalivôno xoko
Itukó'oviti ya xoko ivátakoku natíxea vanúkeke. 6 Kene ne sêno, kohó'ipo
ya mêum ákoti apêti xoko koúsokinoake Itukó'oviti óvea, ímoakumaka
kátarakea kúveu mili duzentu sesenta koeti káxe.
7 Yoko ápe isukókoti vanúkeke, Mîke yoko po'ínuhiko ánju ha'íne
okopâti ne ndarâgaum yoko ánjuhiko ovóxe. 8 Évokovo ne ndarâgaum
yoko ánjunahiko. Ákone omótovahiko óvea vanúkeke. 9 Yane
kópuhikokono ne hána'iti ndarâgaum. Énomone neko kúxoti koéxoe
iháxoneti Ndeâpu, enepone Satánae, enepone yómoti aúpu'ikea uhá koeti
xâne yara kúveu mêum. Kuríkokono poké'eke ixané kixókono ánjunahiko.
10 Yane ngamone êno hónoti emo'úti inu'íxoti vanúkeke koêti:
—Kó'oyene, simóvone kaxéna koíteovaku Itukó'oviti ra xanéna, yoko éxokea
hána'iti xunáko itúkeovo énomonemo natixô. Kaxénanemaka éxokeovo ápeyea
xunáko pahúkea ne Kristu, enepone noívokoe, vo'oku kópuhikeokonone

vanúkeke ne Satánae, enepone áhati koyúhoyea itúkeovo pahukóvoti ne po'inu
uti xoko Jesus, koyúhoti motókeyea ipíhoponeokonohiko vo'ókuke. Káxe, yóti
kíxoixeaneye yûho nonékuke Itukó'oviti. 11 Itea ítoanehiko po'inu ûti vo'oku
itína ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko
porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Ítoanehikomaka vo'oku ikána'uxeahiko
emo'u Itukó'oviti ya xokóyoke. Muhíkova inonéxinovohiko pevóti vo'oku
ítuke Itukó'oviti, usokó kóyehiko koépekeokono. 12 Kó'oyene, oránane ápeyea
hána'iti elokékoti okovóti vanúkeke. Aélokeneoxo yokóvo uhá ketínoe ovâti ne
vanúke. Itea hána'itimo tiveko koekúti yara kúveu mêum, koáne ya xoko mar
vo'oku evésekone ne Ndeâpu xepákukenoe, yoko yupihovó koéne ímaikeovo.
Koáhati exoâtine ákoyeane axú'ina kaxena ko'ítukepe.

Koêku ne sêno hokó'ixoane ndarâgaum

13 Noixoâne ndarâgaum kuríkeokono poké'eke, yane turíxovone hóko'ixea ne
sêno koxe'éxati hóyeno kalivôno. 14 Itea hane poréxokono sêno pi'âti kevi hána'iti
hó'openo ôti, enepone iháxoneti âgea, motovâti ó'iyea yonópoti ya mêum ákoti
apêti. Énomonemo óvoheixo kátarakeokono ya kúveu mopo'âti xoénae meyá
koêti xoko ákoyeaku itápana ndarâgaum. 15 Yane ápe koati ênoti úne ikéneke
ne sêno, kópuhiu ndarâgaum pahákuke. Kutí koe huvêo ne úne kûre. Mani
kaha'aînoati ne sêno má kíxeokono yane úne. 16 Itea huvó'oxokono neko sêno,
vo'oku taú kó'iyea ne poké'e, motovâti yonópeaya heú koêti neko úne kutí koeti
huvêo, ipuhíkeati pahákuke ne ndarâgaum. 17 Yupihovó koéne ímaikinova
ndarâgaum neko sêno. Énomone pihíno isúkoponea haxa amósenopono neko
sêno, enepohikone itúkoti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, uti xâne, enepohikone
ikaná'uxoatimaka xokóyoke ne kaná'uti kixovókuti omínovike Jesus. 18 Yane xe'ó
koéne neko ndarâgaum xapa harîri xe'ókuke ne mar.

Koêku ne pi'âti hóyeno kutí koeti koati koyuvôrixovoti hó'openo

13 1 Ikénepokemaka ra koekútihiko, noínjonemaka xâne kutí koeti koati êno
koyuvôrixovoti hó'openo ukeâti úneke ya mar. Yehí koe sévereina, yoko
seti koe tûti. Póhutihiko ne sévereina, aínovo apêti kôroana. Koane póhutihiko tûti,
ápe iháya íhaxopeovoke kapáyasokopeovo, kutí kixopóvoti Itukó'oviti. 2 Enepone
xâne noínjone kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, hane koéneye koxé'u
muyo sîni. Kene hêve, kúteane heve úrsu. Kene pâho, kutí koe paho líyaum. Hane
porexôa xunakóti ndarâgaum. Poréxoamaka ndarâgaum itúkeovo koati payásoti
nâti ênoti xunáko pahúkea. 3 Yoko ápe póhuti tûti okó'okovoti xapa po'ínuhiko
tûti. Yupihovó koe koêku neko óko'onevo. Mani énomone kutí'inoke ivokóvoti,
itea íteova neko óko'onevo, unátipeane. Yupíhova iyúpaxeova uhá koeti xâne yara
kúveu mêum, koane itúkea hókone vo'ókuke. 4 Enepone ndarágaum kutí kixo
Itukó'oviti ne xanéhiko, vo'oku itúkeovo xokóyoke ne ndarâgaum úkea xunáko
payásoyea neko kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo noínjone. Haina póhutine

neko ndarâgaum kutí kixokóno Itukó'oviti, itea koánemaka neko hóyeno kutí koeti
êno koyuvôrixovoti hó'openo. Hara kôe ne xanéhiko yara kúveu mêum vo'ókuke:
—Ápeikopo po'ínu koati xúnati kuteâti xunáko râ'a? Kutí'ikopomo itôa
okópea? —koéhiko.
5 Enepone kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, poréxokono yupíheovo
kahána'ikopeovo yane koyúhoyea, koane yupíheovomaka kapáyasokeovo
kutí kixopóvoti Itukó'oviti. Poréxokonoanemaka xunakóti pahúkea ya kúveu
koarentai doi koeti kohê. 6 Enepo koyuhóne, yupíhova kapáyasokopeovo,
koane koémoke'ekea Itukó'oviti yoko îha, koánemaka óvoku Itukó'oviti yoko
uhá koeti ovâti ne vanúke xoko Itukó'oviti. 7 Poréxokonoamaka isúkoponea ne
kasása'iupohiko Itukó'oviti yoko ítea. Poréxokonomaka pahúkea oúkeke uhá
koeti kó'iyeovoku xâne, koêkuti iháxakoku úkeaku, koêkutimaka kó'iyeovoku,
koane koêkuti koêku ne yuhôti yûho, koane koêkutimaka poké'e óvohikoku
yara kúveu mêum. 8 Énomonemo hóko uhá koeti xâne ovâti ra kúveu mêum.
Kutí kixoâtihikomo Itukó'oviti. Énomone neko xâne ákoti yutaxápu îha xoko
yutóxovoku iha xâne ákotinemo hunókoku ópea xoko Itukó'oviti. Énomone
neko koyuhópeti uso'íyeatinekene ne iha xanéya ukeâtine tumúneke ápeyea
ra kúveu mêum, koyúhope ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, enepone itukópovoti
ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti.
9 Koêkuti xâne kamoâti, ivávaka râ'a: 10 Apêtimo xâne itokónoti
ikâ'akeokono, yoko koati konokoâtihikomo vékea neko koekúti. Apêtimakamo
xâne koépeuti ya hána'iti pirítau. Yoko koati konokoâtihikomakamo vékea
neko koekúti. Énomone kónokino ákoyea kurí ixa kúveovo Itukó'oviti ne
kasása'iupo, koane ákoyea kamúya'ika isóneu ikéneke Itukó'oviti.
11 Ina apémaka noínjone, po'ímaka kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo
ukeâti ra poké'e. Pí'a sévereina nê'e. Yoko hane koéneye koxé'u, muyo su'ûso.
Itea enepone emó'u, kutipasí koe emo'u ndarâgaum. 12 Kúteane xunáko neko
inúxoti xâne noínjone kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, epó'oxo koati
ovóxe nekôyo, itukoâti ne páhoenoa itúkea. Yoko enepone pí'ape xâne noínjone,
enepone kuteâti koeku komúyoyea su'ûso, koati itokúxeati okóvo ne uhá koeti
xâne yara kúveu mêum kutí kíxea Itukó'oviti neko inúxoti noínjone, enepone
hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, enepone unatípeatimaka
óko'onevo mani koépekeokono. 13 Enepone pí'ape koati koyuvôrixovoti xâne
noínjone, enepone kuteâti koeku komúyoyea su'ûso, ito itúkea koekútihiko ákoti
noíxeokonoku, iyupaxó kixoti xanéhiko. Muhíkova iháxikea irúmene yúku
ukeâti vanúke evesékoati ra poké'e nonékuke xanéhiko, itúkoa nê'e. 14 Énomone
aúpu'ikino xanéhiko ovâti ra kúveu mêum, vo'ókuke neko iyupánevoti ítuke
nonékuke neko inúxoti koati koyuvôrixovoti xâne noínjone, úkeakumaka
xunáko itúkea iyupánevoti. Enepone pí'ape xâne noínjone, enepone kuteâti
komúyoyea su'ûso, pahúkoamaka ne xanéhiko yara kúveu mêum ípoyea
okóvo neko inúxoti koati koyuvôrixovoti xâne, eneponeko iteôvati ne mani
koépekeokono vo'oku óko'onevo ya hána'iti pirítau. 15 Yane poréxokonomaka

xunáko itúkea ómixekuyeovo neko ipunéti, okóvo neko inúxoti koyuvôrixovoti
xâne noínjone, kutí'inoke koyúhoti neko ipunéti. Yane koépekexo uhá koeti
xâne ákoti hakâ, enepohikone ákotimaka kutí ixâ Itukó'oviti. 16 Eneponê'e,
pahúkomaka uhá koeti xâne, payásoti koane ákoti apayáso, iríku koane ákoti
apeínoati, akaúti yoko po'ínuhiko xâne ákoti akutêa koeku akaúti, itúkinokono
hoenáxovopeti éxopeke vô'u, ákoʼo itukovo inúkuke, 17 motovâti ákoyeane
vanéxa koane ákoyeanemaka akávane enepo hákoti itukínokono hoénaxovope
îha ne inúxoti koati koyuvôrixovoti xâne, ákoʼo itukovo númiruna îha.
18 Enepone koekúti, konókoti êno exóneti motovâti éxeokono kixó'ekone.
Koêkuti xâne koati ko'isóneuti, ivávaka númiruna ne koyuvôrixovoti xâne
kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, vo'oku enepone númiruna, koati
iha hóyeno kixó'eko. Énomone ne númiru, seisentu sesentai sei.

Akene koítovonehiko Itukó'oviti

14 1 Ikénepokemaka nê'e, ina noeménjo, noínjoamaka ne Xe'exa Su'ûso
kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i
kotúyopea pahunévoti. Yoko xe'ó koyêti oúkeke ne hána'iti mopôi koéhati Síyaum.
Hane kahá'inehiko, sentu koarentai koaturu koeti mili xâne. Póhutihiko, anêko îha
ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, yoko iha Há'a, enepone Itukó'oviti, yutoxóvoti inúkuke.
2 Yane ngamone emo'úti inu'íxoti vanúkeke. Kutí koe emo'u êno hunôti úne, koane
emo'u koati hónoti xururúkoti. Hanemaka koéneye, emo'u óxokena ne oxotíhiko
árpa. 3 Enepohikoneko sentu koarentai koaturu koeti mili xâne, aínovohiko
imokóvoti inámati akenéti koeku xe'okó kóyeyea nonékuke ivátakoku Itukó'oviti
natíxea, koane nonékuke ne koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti
xâne, yóko'omaka nonékuke ne vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke
Itukó'oviti. Yoko ako po'i itoâti éxea akéne neko sentu koarentai koaturu koeti
mili koítovone Itukó'oviti xapákuke xâne yara kúveu mêum, ákoti itukápahiko.
4 Enepohikonê'e, aínovo koati sasá'iti, ákoti ikapíti'ikapu ya kapíneyea sêno ákoti
itukapu koati yêno. Koêkuti yónoku ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, anéko ikéne
hokó'ixoatihiko. Aínovohiko koítovone Itukó'oviti ya xapákuke xanéhiko yara
kúveu mêum, motovâti itúkeovo haxakínovotihiko Itukó'oviti, koane haxakínovati
ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, kuteâti koeku haxákinovo Itukó'oviti ne ha'i nonéti,
inúxoti itóvo, itukókono ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. 5 Enepohikonekôyo,
aínovomaka ákoti semékekexeaku, ákotimaka óvaku kopíti'ikea.

Emo'u ánju inu'íxoti vanúkeke

6 Yane ínamaka noînjo po'i ánju. Ako malíka ya kuku vanúke véko
koyúhoyea ne inámati ihíkauvoti ákoti uké'eyeaku íhae xoko Itukó'oviti.
Xapa xanéhiko yara kúveu mêum koyúhoa, koêkuti poké'e óvohikoku
yara kúveu mêum, koêkutimaka iháxakoku úkeaku, koêkutimaka
kó'iyeovoku yuhôti yûho, koane koêkutimaka kó'iyeovoku neko xâne.
7 Koati kohonókoti emó'u kó'iyea:

—Tiya Itukó'oviti, kepáyasakinoemaka îha, vo'oku simóvone kaxena yúhoikopeaku Itukó'oviti ne xanéhiko yara kúveu mêum vo'oku kixoku itúkeovo. Ihéyu'ikamaka Itukó'oviti, enepone pahukoâti ápeyea ne vanúke, koáne ne poké'e, koánemaka ne úne xoko mar, yoko uhá koeti úkeaku úne —koéne.

8 Yane apé koénemaka po'i ánju. Hara kôe:

—Uké'exokonone ne Mbabílonea. Koati uke'éxokonotine neko hána'iti pitivóko. Enepone yupíheovo váherexea kixoku itúkeovo koane ákoyea asása'i, hane koéneye koati êno xúnati víyum póneake énoyeova ne uhá koeti xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum —koéne.

9 Yane ápemaka po'i ánju, mopó'apene. Koati kohonókoti emó'u kó'iyea:

—Koêkuti xâne kutí kixoâti Itukó'oviti ne hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, koáne ne ipunéti okóvo, énomone neko xâne apêtimaka hoénaxovope nekôyo inúkuke itukovo vo'ókuke, 10 koati xúnatimo ne ímainevo Itukó'oviti ipihápanahiko. Kutí koetímo koati êno xúnati ekâti íyukoakehikomo Itukó'oviti. Yupihóvotimo koítoponeovo kotíveti nonékuke ne sasá'iti ánjuhiko koane nonékuke ne Xe'exa Su'ûso kixonéti. Ipihóponokonotimo ya yúku xané kixoti énxofere, enepone ikotúxoateoxo ne yúku. 11 Ákomakamo uké'eyeaku íkurihea ne yúku ikoítoponoatihiko kotíveti. Káxe, yóti kó'iyeanemoye koítoponeovohiko kotíveti ákotinemo amámika. Énomonemo kixókono ne uhá koeti xâne hokoâti ne hóyeno kutí koeti koyuvôrixovoti hó'openo yóko'o ne ipunéti okóvo, kutí kixoâtimaka Itukó'oviti. Énomone ne xâne apêtimaka hoénaxovope îha neko hóyeno xokóyoke.

12 Énomone kónokino kóxuna'ixeovo ne kasása'iupo Itukó'oviti ákoti kamuyá'ika isóneu. Énomone ne itúkotihiko páhoenoa Itukó'oviti itúkea koane kuvóvotihiko Jesus —kôe.

13 Yane ínamaka ngámo emo'úti inu'íxoti vanúkeke, kixónuti:

—Hara yitáxa: Ukeâti kó'oyene, koati yupihóvotimo unako koêku ne ivohíkovoti kuvóvoti Vúnae —kixónu.

—Koati kaná'uteoxo —kôe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti —vo'oku motovâti ómomikopeahiko ítuke komomíkoati nóvo, koane xané kixopâtimaka ne únatinoe ítuke —kôe.

Koêkumo ne xanéhiko yara poké'e simapúne hunókoku ra mêum

14 Yane ina noeménjo. Hane noínjo kapási hóhopu koyêti yoko vatá koyêtiya ikútipasikoponovoviti, uti xâne. Ápe kôroana tutíkuke ainóvoti ôro. Kene vo'ókuke, ápe ómo'ixone, xopilókoti héheu koyêti. 15 Ápemaka po'i ánju ipuhíkeati xokóyoke ne sasá'iti kúveu vanúkeke. Ina vaukôa neko vatá koyêti xoko kapási. Koati hónoti vaúkea. Hara kíxoa:

—Yámane ne xepílokotina motovâti véyeovo ne ha'i nonéti, vo'oku simóvone kaxena veyóvope. Koati itóvotine, konókotine véyeovo —kíxoane.

16 Yane ípihone xopílokotina yara poké'e ne vatá koyêti xoko kapási, veyoâtine ne ha'i nonéti ovâti ra poké'e.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

17 Ínamaka ipuhíkea po'i ánju xokóyoke ne sasá'iti kúveu vanúkeke.
Ápemaka xopílokotina koati héheu koyêti.
18 Ina apé'ikomaka po'i ánju ipuhíkeati xokóyoke ne áta, enepone imókonoku
ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Yoko énomone exêa koêku ne yúku. Koati hónoti
emó'u vaúkea neko po'i ánju omó'ixoati ne heú'iti xopilókoti. Hara kíxoa:
—Yáma ne heú'iti xepílokotina. Pihéne ítixea ne kutí koeti putí'uhiko
ha'i úva xúveke, vo'oku usó kóyene ítixeovo —kíxoane ánju, koyúhoti
koêku ne xanéhiko ovâti ra kúveu mêum.
19 Yane ípihoane ánju ne xopílokotina yara poké'e. Ina veyôa ne kutí koeti ha'i
úva xúveke, enepohikone xâne ovâti ra kúveu mêum. Yane kutí kíxoa kurikoâti
hána'itike tángi kótikovoku ho'o úva, kixo'êkoti koati xúnati ímainevo Itukó'oviti.
20 Enepone kótikovoku úva kixonéti, enepone ipíhoponokonoku xanéhiko,
meúkeke ya pitivóko óvo. Koati ênoti íti ipuhíkeati. Hane itóvoku upénoko ne íti,
poéha méturu meyá kôe, yoko mopó'a séndu kílomituru yónoku húnea neko íti.

Koêku ne ipíhoponopemo Itukó'oviti hunókokuke ra mêum

15 1 Apé koéne noínjone vanúkeke, koati hána'iti iyupánevoti. Ápe
seti koeti ánju exeâti koêku neko seti koeti koati hunókoku
ipíhoponope Itukó'oviti, enepone koúsokovope ímainevo.
2 Yane ina noînjo koekúti kutí koeti mar, itea haina úne, ainóvoti
vîduru anahíxovoti yúku. Ápe xâne xe'okó koyêtiya iteóvati neko xâne
kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo yóko'o ne ipunéti okóvo, koáne
ne númiru kixo'êkoti îha. Enepohikoneko xâne, ápehikomaka hûxo árpa,
poréxoake Itukó'oviti. 3 Yoko hane imókovohiko akene Muîse, ovoxe
Itukó'oviti nóvo, yoko akéne ne Xe'exa Su'ûso kixonéti. Hara koéhiko:
—Imáko itúkinovo koati hána'iti, koane koati motovâti iháyu'ikeokono
ne ítike, iti Vúnae Itukó'oviti, iti apêti xunáko pahúkea uhá koêti. Koati
kaná'uti, koane koati ponóvoti ne kixeku itíkivo, iti natina uhá koeti xâne,
koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum. 4 Kutí'ikopomo ako teyapî?
Kutí'ikopomakamo ako kapayásaka îhe, iti Vúnae? Vo'oku poéhane îti
itukóvo koati sasá'iti. Énomone simínopimo ipúyukexoponea nenékuke
ne uhá koeti xâne, ukeâti uhá koeti koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu
mêum. Vo'oku koati iyúseoti ne ponóvotinoe ítike —koe akéne.
5 Ikénepoke ne koekútihiko, ina ngomomâ, noínjoane imíhe'okeane ne sasá'iti
kúveu, óvoku ne tabenákulu ya vanúkeke. 6 Enepohikone seti koeti ánju exeâti
koêku ne seti koeti ipíhoponope Itukó'oviti, hane ipúhihikea xokóyoke neko
sasá'iti kúveu. Aínovo ko'ipóvoti líyum, koati hóhopu koyêti ipovóti. Ina uhápu'i
neko ípovo. Ápemaka ho'êti, ainóvoti ôro, vekeâti xa'ákukehiko. 7 Ina apê póhuti
yane koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneuti kuteâti xâne, poréxoti enovópeti
xoko póhutihiko neko seti koeti ánju. Enepone enovópeti, aínovo ôro, yoko puhí
koati ímainevo Itukó'oviti, enepone kóyekutine ápeyea ákoti hunókoku. 8 Yane
kopúhikoa êno úhe'ene Itukó'oviti yoko xunáko neko sasá'iti kúveu. Kutí koe

êno kuríhoe ipuhíkone. Yane ákone itoâti ûrukeova imókonemo kausákapu ne seti koeti ipíhoponope Itukó'oviti, ómonehiko ne seti koeti ánju.

Seti koeti kixoku koeku ímainevo Itukó'oviti

16 1 Ina ngámo koati hónoti emo'úti inu'íxoati ne sasá'iti kúveu, yuhó'ixoati ne seti koeti ánju. Hara koe yuhó'inoa:
—Pihénenoe yara kúveu mêum. Yávaka ovâti ne seti koeti enovópeti, enepone ímainevo Itukó'oviti —koéne yuhó'inokono.
2 Yane pihóne ne inúxoti ánju óvokea ómone ovâti ne enovópeti. Óvokoane yara poké'e. Yane ipúhihikoane êno koímaitinoe kotíveti uka'áti muyókuke neko xanéhiko apêti hoénaxovope itúkeovo xanéna ne hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, enepohikoneko ipuyúkexinoatimaka ne ipunéti okóvo.
3 Yane óvokoane pí'ape ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Xoko úne ya mar óvokoa. Yane sá'iri'okopovone íti ne úneya. Kutí koe itina ivokóvoti neko úne. Heú koe ívohikeovo ovâti neko úne.
4 Ina ovokoâmaka mopó'ape ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Hane óvokoa ya xoko uhá koeti huvêo yoko xoko óvokuhiko uke úne. Yane sá'iri'okopovonemaka íti ne uhá koêti neko úne. 5 Ina ngamôa emó'u ne ánju exeâti koêku ne úne. Hara kôe:
—Iti koati ponóvoti yane kixeku ipíheponi xanéhiko, iti kóyekutine ápeyea ukeátinekene koánemaka kó'oyene, iti koati sasá'itimaka. 6 Koáhati énomonehiko ovokêa itína ne kesása'iupo, koane itína ne porófetahiko koyúhoti yemó'u xapa xâne. Vo'oku kixoku itúkeovo, énomone itíkinoahiko énoyeovo íti, vo'oku koati motokeâti kíxeokononeye —koéne yûho neko ánju.
7 Ina apê po'i emo'úti ngámone inu'íxoati xokóyoke ne áta, enepone imókonoku ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Hara kôe:
—Iti Vúnae Itukó'oviti apêti xunáko pahúkea uhá koêti, koati kaná'uti yoko ponóvoti ne kixeku ipíheponi xanéhiko —kôe.
8 Yane óvokoanemaka koáturuxope ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Xoko káxe óvokoa. Yane ápe xunako káxe oró'okea xanéhiko ya otúko. Yoko kutí koéne otuko yúku. 9 Yupihovó koe oró'okea xanéhiko neko êno otúko. Yane koati ihákotihiko Itukó'oviti apêti xunáko pahúkea ne kotíveti ipíhoponope. Ákohiko ikátivexa isóneuke ne váhere ítuke, koane ákohikomaka iháyu'ika Itukó'oviti.
10 Ina ovokôa sínguxope ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Hane óvokoa xoko ivátakoku natíxea ne hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo. Yane hahakú koéne uhá koeti natíxoku, koane arúxukoponea nêne neko xanéhiko vo'oku êno hána'iti tiveko koêku. 11 Yane koati ihákotihiko Itukó'oviti íhae vanúke vo'ókuke ne êno tiveko koêkuhiko, koane vo'oku êno úka'a. Ákohikomaka ikátivexa isóneuke, koane ákohiko kuríkapa ne váhere ítuke.
12 Ínamaka ovokôa seíxope ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Xoko hána'iti huvêo koéhati Eúfarate óvokoa. Yane ítikovo neko huvêo, kousókinoatine

vékoku ne nâtihiko ukeâti úkeaku ihâroti. 13 Yane noínjonemaka mopo'âti
váhere xunakóti ukeâti xoko Satánae. Hane koéneye hána'itihiko verékeke.
Pahákuke neko ndarâgaum ipúhikea po'ínu. Kene po'ínu, pahákuke neko
hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo. Kene po'ínu, hane ipúhikea
pahákuke neko hóyeno koyúhoti koekúti âvoti simâpu kaxéna, itea hainâya
xunákoke Itukó'oviti itea ya váhereke xunakóti. 14 Aínovohiko ndémoniu, ovóxe
Satánae nekôyo. Aínovo ítukenati iyupánevoti. Hane yonóhiko xokóyoke ne
nâtihiko ya uhá koêti ra kúveu mêum, maka ha'úxanehiko, kaha'aînoatihiko
usokó kóyeyea ya kaxena okópeaku Itukó'oviti, yaneko êno hána'iti teyonéti
káxe hoénaxone Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti.
15 "Yakámokeno: Nzimotímo kuteâti kixóvoku oméxoti xoko ákoyeaku
kuxoâti símea" koe Vúnae. "Koati únatimo koêku ne xâne ixómoti
noiméxoponu, enepohikone kutí koeti apêti ípovo muyókuke kuxópoti únae,
maka hákone kutí kôe urápiti koane hákonemaka téyapana vo'ókuke" koéne.
16 Yane ho'úxone uhá koeti nâtihiko neko mopo'âti ndémoniu. Ho'úxoane
xoko óvoku isukókoti iháxoneti Aramajêdom ya emó'uke ebaraíku.
17 Ina ovokôa sétixope ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Kuku vanúke
óvokoa. Yane apé koéne êno hónoti emo'úti inu'íxoati yane ivátakoku
Itukó'oviti natíxea xoko sasá'iti kúveu vanúkeke.
—Koúsokovone —koéne.
18 Yane apé koénemaka êno ipixéneneoti koane emo'útihiko yoko
xururúkoti. Ápemaka êno xúnati iyuyôti poké'e, ákoti kuteâti ukeâti inâ apê
xâne yara poké'e. Koati yupihóvati xunáko, koane ako malíka yónoku ne
iyúyoyea poké'e. 19 Mopó'a iháxakoku neko koati hána'iti pitivóko itáhineyea.
Koánemaka pítivokona po'ínuhiko xâne xoko póhutihiko poké'e óvohikoku
yara kúveu mêum, heú koénemaka itáhineyea. Énomone kíxoa Itukó'oviti
ipíhoponea ne hána'iti pitivóko iháxoneti Mbabílonea. Enepone ipíhoponeake,
kutí kôe êno váhere ekâti súsuva koyêti, nókone heú kíxea énoyeovahiko.
Énomone koéneye neko koati xúnati ipíhoponope Itukó'oviti. 20 Má koépone
neko uhá koeti kálihunoe poké'e kukúkeke úne koánemaka ne koati
hána'itinoe mopôi. 21 Ápemaka êno pú'itinoe evêke ukeâti vanúke irihíkovoti
oúkeke neko xanéhiko. Itópono koarenta koeti kîlu póhutihiko íyeu neko
evêke. Koati ihákotihiko Itukó'oviti ne xanéhiko vo'ókuke neko êno pú'itinoe
evêke ipíhoponeake Itukó'oviti. Koati yupihóvati koímaiko neko ipíhoponope.

Íhokokono sêno ákoti téyapana ne xanéhiko ovâti ne hána'iti pitivóko

17 1 Ina keno'ókinonu yúhoikoponeonu póhuti yane seti koeti ánju
apêti enovópeti ómo'ixone. Hara kixónu:
—Yókone, enjókopeatine kixókonokumo ipíhoponeokono ne ihókoneti
senohí koeti ákoti téyapana, enepone ivatákoti xoko ênoti úne. 2 Hána'iti
ikópiti'ikopeovo ne pahúkotihiko ya uhá koêti ra kúveu mêum koeku
hokópeahiko ne váhere kixoku itúkeovo nekôyo. Enepone ákoyea malíka yónoku

váherevoko ne ihókoneti sêno ákoti téyapana, hane koéneye koati xúnati ekâti
póneke uhá koeti xâne yara kúveu mêum. Epó'oxo kutí koénehiko ikohíhiuti uhá
koêti ne xâne yara kúveu mêum koeku hokópea váhere kixoku itúkeovo.
3 Yane omó kixo ongóvo ne ánju ya mêum ákoyeaku apêti. Énomone
noínjea neko sêno. Hane ivú'ixo êno koyuvôrixovoti harará'oti hó'openo
apêti ya uhá koeti mûyo yutoéti kapáyasokopovope, itûkovoti Itukó'oviti.
Ápemaka seti koeti tûti yoko yehí koeti sévereina.
4 Eneponeko sêno noínjone, koati kalísoti híyeu ne ípovo hararáhiti yoko
homomóhiti, koane yupíhova êno iyóyonevo, itukéti ya ôro, koane uhé'ekotinoe
uhá'iti mopôi, yóko'omaka ne iháxoneti pêrula. Yoko ápe enovópeti ainóvoti ôro
vo'ókuke, puhi-puhí koeti koekúti yupihóvoti ákoyea aúnati, yoko koekútihiko
koati váhere nonékuke Itukó'oviti, enepohikone uhá koeti kixovókuti katávokoti
xâne ya hókea Itukó'oviti, enepone kutí koeti koeku sêno katávokoti ima po'i
xâne itaíkoati itúkea váhere xokóyoke. 5 Yoko ápe îha yutoxóvati inúkuke neko
sêno apêti he'ono'ú koeti kixó'ekone. Hara koêti neko îha: "Koati hána'iti ne
Mbabílonea, úkeaku uhá koeti itukeôvoti kuteâti kixoku itúkeovo ne sêno ákoti
téyapana, koane úkeakumaka uhá koeti po'ínuhiko kixovókuti yara kúveu
mêum yupihóvoti váherexea nonékuke Itukó'oviti" kôe ne îha. 6 Ina noinjôa neko
sêno kutí kó'iyea kohíhiti, itea haina vo'oku xúnati ekâti. Koati vo'oku enó'iyea
óvokea itína neko kasása'iupohiko Itukó'oviti, koáne ne koyúhoti koeku Jesus.
Noinjoâne neko koekúti, koati êno hána'iti iyúmbaxeova. 7 Ina kixônu neko ánju:
—Na koeti yupíhinova iyípaxivoa ne koekúti? Ngoyuhó'inopeatine
ne he'ono'ú koetí'iko kixó'ekone ne sêno yoko kixó'ekone ne ivú'e,
enepone êno koyuvôrixovoti hó'openo apêti seti koeti tûti yoko yehí koeti
sévereina. 8 Eneponê'e, ápene yanekôyoke, itea yara koeku kó'oyene ákone
iyúsea. Yoko ye'éxopovotinemaka ipúhikopea xoko êno koímaiti yoko
upénoti uhôro ínati haháku iká'akokonoku. Yane uke'éxokonotinemo.
Iyupáxovatimo xanéhiko ovâti ra kúveu mêum, enepohikone ákoti
yutaxápu îha ya koyúhopeke Itukó'oviti, yutóxovoku iha xâne yonopâti
xokóyoke. Yoko enepone ihâe yutoxóvotiya, ukeátine inâ apê ra mêum
usó'iyeaneya. Yupihóvatimo iyúpaxeova xanéhiko naixâ neko êno
koyuvôrixovoti hó'openo, enepone apêti yaneko káxehiko pihotíne itea
akó'otine iyusêa yara koeku kó'oyene, itea apépotikomakamo.
9 —Enepora ngoyúhoinopikemo kó'oyene, konókoti ênoti exóneti. Harâ'a:
Enepone seti koeti tûti ne êno koyuvôrixovoti hó'openo, hane kixó'eko
seti koeti hána'itinoe mopôi iváta'uxoku ne sêno. Kene ne seti koeti mopôi
iváta'uxoku, seti koeti nâti kixó'eko. 10 Ya xapákuke ra seti koeti nâti, pihóne
singu koêti. Anéye póhuti pahúkoti kó'oyene. Kene po'ínu, avo simápu kaxena
pahúkope. Itea enepo simapúne, ákomo axú'ina káxe yónoku pahúkea. 11 Kene
ne êno koyuvôrixovoti hó'openo neíxone, enepone apêti yaneko káxehiko
pihotíne, itea akó'otine iyusêa yara koeku kó'oyene, koati énomone ne
oítuxope nâti ahe'ókopati neko sétixope, itea uke'éxokonotinemo nê'e.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

12 —Enepone yehí koeti sévereina neíxone, hane kixó'eko yehí koeti nâti
âvoti xunáko pahúkea. Itea porexókonotimo xunáko pahúkea xané kixoâtimo
ne kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo neíxone, itea ákomo ahíkapu
yónoku pahúkeahiko, kutí koetímo kali póhuti ôra ápeyeamo xunáko pahúkea.
13 Uhá koetíhiko ra yehí koêti, kutikokó koetímo isóneu. Porexópatimo ne
payásokohiko yoko xunákohiko pahúkea xokóyoke ne hóyeno kutí koeti
êno koyuvôrixovoti hó'openo. 14 Enepohikonê'e, okopâtimo xapa isukókoti
ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko
porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Itea enepohikonekôyo, itoâtimo Xe'exa
Su'ûso kixonéti, vo'oku énomone itukóvo Únae uhá koeti payásotihiko
pahúkoti. Koane koati énomonemaka itukóvo ne koati payásoti nâti ya uhá
koeti po'ínuhiko nâti. Koáne yaneko íteaku, kaha'ínepoatimo iháxiupohiko
Itukó'oviti, enepohikone hokoâti ákoti kamuyá'ikapu ikéneke.
15 Ina kixonúmaka ne ánju:
—Enepone êno úne neíxone, ivátakoku ne ihókoneti senohí koêti ákoti
téyapana, hane kixó'eko êno kó'iyeovoku xâne, enepohikone ákoti yumaxápu
xâne ya uhá koeti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum, koêkuti kó'iyeovoku
yuhôti, yuhóhiko. 16 Enepone ihókoneti yehí koeti sévereina koáne ne
ihókoneti êno koyuvôrixovoti hó'openo, yupihovó koetímo ahúxukinova
okóvo nekôyo, enepone senohí koêti ákoti téyapana. Heu-heú kixeâtihikomo
véyea apeínoati nê'e. Kutí kixoâtimo kamahúpikoati. Koane kuteâti kíxoaku
ipúhokovoti hó'openo ne ísoe enepo nikêa nâum, énomonemakamo
kíxoaneye. Ínamo uke'éxa ya yúku. 17 Koáhati Itukó'oviti itukínoamo
isóneu kutí'inoke kixoâtinemoye. Yoko enepohikoneko pahúkoti, kutikokó
koetímo isóneu poréxopea xunáko pahúkea xokóyoke ne ihókoneti êno
koyuvôrixovoti hó'openo imókonemo kausákapu uhá koeti yuho Itukó'oviti.
18 —Yoko koati hána'iti pitivóko éxoti koeku uhá koeti pahúkotihiko yara
kúveu mêum, ene kixó'eko neko sêno neíxone —kíxoane ánju ne Xuâum.

Kixókonokumo uke'éxakana ne hána'iti pitivóko

18 1 Ikénepoke ra koekútihiko, noínjone po'i ánju apêti xunáko
pahúkea, evesékoti ukeâti vanúke. Uhapu'i-uhapu'í kixo poké'e ne
êno úhe'ene uhápu'ine ne ánju. 2 Ina kohonóko emó'u vaúkea. Hara kôe:
—Koati uke'éxokonotine ne hána'iti pitivóko iháxoneti Mbabílonea.
Itúkopovone óvoku uhá koeti kó'iyeovoku ndémoniuhiko, enepohikone ovoxe
Satánae itúkoti uhá koeti kó'iyeovoku váhere koekúti. Ópokunemaka uhá
koeti koêkuti kó'iyeovoku hó'openo ôti koati váherehiko koane kotirínaneti.
3 Kixínokonokeneye ne pitivóko vo'oku ákoyea malíka yónoku ne váherevoko
xanéhiko ovâti. Koati hána'iti kátavokea po'ínuhiko xâne ya hókea Itukó'oviti
kuteâti koeku sêno kátavokea ima po'i xâne itaíkoati itúkea váhere xokóyoke.
Enepone váherevoko, kutí kôe koati xúnati ekâti íyukoke uhá koeti po'ínuhiko
xâne yara kúveu mêum, koêkuti poké'e óvohikoku. Kene ne pahúkotihiko

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

yara poké'e, kutipasí kó'iyeamaka ne kixoku itúkeovo koeku hókea kixóvoku.
Koánemaka ne kavánetihiko, koati irîkuxotihiko vo'ókuke ne xâne íhae neko
pitivóko, vo'oku yupíheovo ikálisokeovo ya kohépitinoe koekúti —koéne.
4 Yane ina ngámo po'i emo'úti inu'íxoti vanúkeke. Hara kôe:
—Itínoe njanéna, ipíhiki ra pitivóko maka hákone kitipásea ya váherevokohiko,
epó'oxo maka hákone ke'anépoahiko ya ipíhoponeokonoke, 5 vo'oku yupíhovone
koêku ne váhere kixoku itúkeovo. Kutí koe yupihóvotine pu'íxeovo ne váherevoko
itopónotine vanúke, itúkopinoakemo Itukó'oviti ésa'i ne ênо váhere ítuke. 6 Yoko
koati konókoti itúkopoinokono ésa'i ne váhere ítuke. Kuteâti kíxoaku váherexea
ítuke, pi'á ákoe anú'ukea tivéko ne kixókonokumo. Enepone kutí koeti ênо xúnati
ekâti íyukoke po'ínuhiko xâne, koésayu'ixinokonokehiko, pi'á ákoe kurí'uxeovo
xunáko ne íyukokonoke motovâti koésayu'ixeokonomakamo. 7 Kuteâti koeku
yupíheovo kapáyasokeovo koane ikálisokeovo ya kohépitinoe koekúti, énomone
ákoeneye yupíheovomakamo ipíhoponeokono kó'oyene koane ikáxu'iyea okóvo.
Vo'oku hara koé'epepo isóneupinovo: "Undi kutí koeti seno nâti vatá koyêti xoko
ivátakoku natíxea. Ako kalíhuina indúkeovo kuteâti kixeóvovoti sêno ivokóvoti
îma. Ákomo kalíhuina véngea tiú'itike koekúti" koé'epepo isóneupinovo. 8 Itea
koati énomonemo kutí'ino simoâti ênо hána'iti tiveko koêku ya kúveu póhuti
káxe, pevóti, koane hána'iti ikáxu'iyea okóvo, yoko hímakati. Ínamo arapúkuxa
yúku, vo'oku koati xúnati ne Vúnae Itukó'oviti, enepone ipihóponoatimo —koéne
neko emo'úti ngámone.
9 Yoko enepone pahúkotihiko yara kúveu mêum kutipáseatihiko ya
uhá koeti váhere ítuke koáne ya yupíheovo ikálisokeovohiko, hána'itimo
ikótivexea koêku, koane iyókexinoatimo naixâne ne ênо íkurihea ne yúku
oropúkuxoati. 10 Ákonemo malíka okínoakuhiko komómoyea, pikoâti ne
ipíhoponeokonoke, koane kó'iyeahiko:
—Kotíveti, kotíveti koêku ne Mbabílonea, enepone koati hána'iti pitivóko
koane yupihóvoti ukóponea. Ako oríko símea ipíhoponeokonoke —koénehiko.
11 Iyókexinoatimo uhá koeti kavánetihiko yara poké'e koánemo ikótivexea
koêku vo'oku ákoyeanemo vanexeâtihiko ne vâne. 12 Énomone ne koekúti
kuteâti ôro, péhu, yoko uhé'ekotinoe uhá'iti mopôi, koáne ne po'i kó'iyeovoku,
enepone iháxoneti pêrula. Ina apémaka ne kalísotinoe ipovóti líyum,
koánemaka ne koati únati ipovóti homomóhiti, koáne ne po'i kó'iyeovoku,
enepone sêta uháhiti, yóko'omaka ne koati únati harará'iti ipovóti. Anêkomaka
uhá koeti kó'iyeovoku koati únatinoe tâpoa, koane uhá koeti kó'iyeovoku
itukéti ya mârfim, enepone kutí koeti opêti, koane itukéti ya koati únati tikóti
yupihóvoti hepíko, yoko ya havâva, koáne ya po'i kó'iyeovoku, enepone hiyá'iti
havâva, koáne ya uhé'ekoti mopôi iháxoneti mármure. 13 Ina apémaka ne
kánela yoko po'ínuhiko kuteâti, enepohikone kouhékoti nikokónoti, koáne ne
úhetihiko ihopúneti yoko kohépitinoe xêru, enepone iháxoneti ísensu, koane
ungoéntu yóko'o ne iháxoneti báusamu. Ina keno'ókomaka kuteâti víyum,
yoko azeite, koane koati kalísoti tirîku, yoko po'i kó'iyeovoku únatinoe tirîku.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Ápe po'ímaka vanêti kuteâti váka, su'ûso, yoko kámo, koánemaka kôretahiko.
Muhíkova ápeyea akaútihiko yoko po'i xâne vaneútimaka. Enepone uhá koeti
vanêti kuteâti, uké'ene. 14 Hara koe yûho ne kavánetihiko vo'ókuke:
—Itínoemeku ovâti neko pitivóko, áko'one neko êno únatinoe koekúti
yopósi'ixone, koekúti ákoti omotóva yokóvo. Yévokoane uhá koêti neko
kalísotinoe koekúti, kixovókuti yupihóvoti úhe'ekea. Áko'one, uké'ene,
koati ákotinemo xepákuke —koénehiko.
15 Enepone kavaneâtihiko neko koekúti, irîkuxeati neko vâne, ákomo
malíka okínoaku komómoyea, pikoâti tiveko kixókonoku ne íhae pitivóko,
koeku ixómoyea íyoinoa yoko ikótivexea koêku, koánemaka kó'iyea:
16 —Kotíveti, kotíveti koêku ra koati hána'iti pitivóko, enepone kuteâti
koeku úhe'ene sêno ko'ipóvoti koati kalísoti híyeu ipovóti líyum, koane
po'ínuhiko koati únatinoe ipovóti homomóhiti yoko hararáhiti, kuteâtimaka
úhe'ene sêno ênoti iyóyonevo, itukéti ya ôro, yoko uhé'ekotinoe uhá'iti
mopôi, koáne ne po'i kó'iyeovoku, enepone iháxoneti pêrula. 17 Ako oríko
uké'exeokono heú koêti neko êno apeínoati —koénehiko.
Yoko ako malíkahiko okínoaku únaehiko hána'iti vatéke komómoyea.
Kúteanemaka koêku ákoyea malíka okínoaku komómoyea neko avekoâtihiko,
koane ivu'íxoatihiko yoko po'ínuhiko ko'ítuketi ya mar. 18 Koeku noíxeahiko
êno íkurihea ne yúku oro'ókoati ne pitivóko, koane kó'iyea yûho vaúkexea:
—Ápeikopo po'i pitivóko kuteâti hána'iko râ'a? —koéhiko.
19 Ina purapú'ikopovohiko marîpa, koane íyoinoa, yoko ikótivexea
koêku, xaneâtihiko kóhonokea emó'u kó'iyea:
—Kotíveti, kotíveti koêku ra hána'iti pitivóko. Koati vo'ókuke ne ko'óvokutiya
îrikuxinoke uhá koeti únaehiko ne hána'iti vatéke, vo'oku kixoku ikálisokopeovo
neko xâne ya êno kohépitinoe koekúti vanéxone xokóyokehiko —koénehiko.
20 Itea itínoe ovâti ne vanúke, aélokene yokóvo vo'oku kixókonoku.
Koánemaka itínoe kasása'iupo Itukó'oviti, aélokenemaka yokóvo,
keánemaka itínoe ápostulu, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa
xâne, keánemaka itínoe porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, vo'oku
itúkopinopeane Itukó'oviti ésa'i neko váhere kixópikunoe.
21 Ina apê koati xúnati ánju eherúkoti mopôi kuteâti itóvoku êno pú'iti
mopôi ya au'ókopeti, ina kurikôa úneke xoko mar koane kó'iyea:
—Énomonemo kixókononeye ákoyea íyuhixakana uké'exeokono ne hána'iti
pitivóko iháxoneti Mbabílonea. Ákonemo noíxeokonoku. 22 Ákonemakamo emo'u
árpa oxóvotiya, koane emo'u po'ínuhiko huxôe kuteâti falaúta yoko torombéta.
Ákonemakamo ko'ítuketiya koêkuti kó'iyeovoku itukéti. Ákonemakamo emo'u
au'ókopeti. 23 Kúteanemaka uhápu'ine yúku kouhápu'ikopeti, áko'onemakamoya,
koane emo'u noívu yoko noíva. Enepohikone kaváneti ovâti neko pitivóko
yanekôyoke, koati hána'iti iríku ya uhá koeti po'ínuhiko kaváneti yara kúveu
mêum. Enepone xâne ovâti neko pitivóko, koésayu'ixo heú koeti po'ínuhiko xâne
yara kúveu mêum. Koati vo'oku ikálisokeovo yoko îrikuxea kutí'inoke itokónoti

uhá koeti xâne yara kúveu mêum, koêkuti poké'e óvohikoku. Ehane íyokeovahiko
ne kixóvoku yoko ikútipasikeovahiko kixoku itúkeovo.
24 Yoko énomone ne pitivóko koati óvokovoku itina porófetahiko koyúhoti
emo'u Itukó'oviti, koane itina po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti, yóko'omaka
ne itina uhá koeti po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum koépeuti kuteâtihiko.

Elokékoti okovóti ya vanúke

19 1 Ikénepoke ra koekútihiko, ngamone koati êno hónoti emo'úti
inu'íxoti vanúkeke kuteâti emo'u ênoti opoíkovoti xâne. Hara kôe:
—Iháyu'ikakana Vúnae Itukó'oviti. Koati énomone koitóvo xâne.
Énomonemaka itukóvo hána'iti ihayú'iuti, koane énomone apê uhá koeti
xunakóti xokóyoke. 2 Koati kaná'uti, koane koati ponóvoti ne ipíhoponope.
Vo'oku ipíhoponoane Itukó'oviti ne xâne ovâti neko hána'iti pitivóko,
enepone katávokoti xâne ya hókea Itukó'oviti kuteâti koêku sêno katávokoti
îma po'i sêno, itaíkoati itúkea váhere xokóyoke. Koáhati énomone ikopíti'iko
uhá koeti xâne yara kúveu mêum ya váhere kixoku itúkeovo. Ipíhoponoane
Itukó'oviti, itukópoinoati ésa'i ne ovóxehiko koépekeu —koe emó'u.
3 Ina koepómaka neko emo'úti ngámone:
—Iháyu'ikakana Itukó'oviti. Koáhati ákotinemo hunókoku ipú'ikea
íkurihea ne yúku oropúkuxoati ne hána'iti pitivóko —koéne.
4 Eneponeko vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke Itukó'oviti,
yóko'o ne koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteâti xâne,
ipúyukexohiko xaneâti ísu'okea nône poké'eke nonékuke Itukó'oviti, enepone
vatá koyêti xoko ivátakoku natíxea, koane iháyu'ikeamaka yoko kó'iyeahiko:
—Énomoneoxo kôe. Iháyu'ikakana Itukó'oviti —koéhiko.
5 Ina apê hónoti emo'úti inu'íxoati xokóyoke ne ivátakoku Itukó'oviti
natíxea. Hara kôe:
—Iháyu'ika Vúnae Itukó'oviti ne uhá koeti ovóxe teyoâti, kúteane
payásotihiko koáne ne ákoti apayáso —koéne.
6 Yane ina ngámo kutí koeti emo'u ênoti xâne. Kutí koémaka emo'u êno
hunôti úne yoko êno hónoti emo'u xururúkoti. Hara kôe:
—Iháyu'ikakana ra Vúnae Itukó'oviti, vo'oku énomone natixô, koane
énomone apê xunáko pahúkea uhá koêti. 7 Aélokeneikopo vokóvo,
vimáka'ika, koane kahána'ikamaka ûti ne iha Itukó'oviti, vo'oku simóvone
kaxena áyui Xe'exa Su'ûso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti
yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Yoko kutí kôe áyui
kasâtuxoti. Koane koúsokovonehiko ne kasása'iupo, enepone ihókoneti
noívana. 8 Enepohikonê'e, poréxokonone itúkea koati kalísoti híyeu ipovóti,
líyum, ínati uháhi, koati sásasa koyêti —koéne ne emo'úti ngámone.
Yoko enepone koati kalísoti híyeu ipovóti líyum, ípovo neko
kasása'iupo Itukó'oviti, énomone ne ponóvoti kixoku itúkeovo.
9 Ina kixônu ne ánju:

—Yitáxamo râ'a: Koati únati koêku ne iháxiu Itukó'oviti yónea
xokóyoke ne áyui Xe'exa Su'ûso kixonéti, ihókoneti koeku áyui kasâtuxoti.
Ina koe'íkomaka:
—Enepohikora emo'úti, aínovo koati kaná'uti emo'u Itukó'oviti —koéne.
10 Ina imbuyúkexo, xaneâti ínzu'okea nônem poké'eke nonékuke ne
ánju, inzayú'ikoati. Itea hara kixónu:
—Hako kixevóneye, vo'oku undímaka ovoxe Itukó'oviti kiteâti,
kuteâtimaka ne pe'ínuhiko ákoti kurí ixâ hókea ne kaná'uti kixovókuti
íhikaxovike Jesus. Ópoehane Itukó'oviti kixéneye.
Vo'oku enepone kaná'uti kixovókuti íhikaxovike Jesus, énomonemaka
kuteâti ne uhá koeti éxokoake Itukó'oviti ne porófetahiko koyúhopea
xapa xâne nóvo —kíxoane ánju.

Uke'éxoa Kristu ne Satánae koane uhá koeti ovóxe

11 Yane noínjoane kutí kó'iyea mihe'ó koêti ne vanúke. Apé koéne hopú'oti
kámo koane ivu'íxoati. Enepone ivu'íxoati, pí'a îha. "Koati Kuvovóneti" yoko
"Koati Kaná'uti" koéha. Eneponê'e, koati ponóvoti yúhoikopea xâne vo'oku
kixoku itúkeovo, koane ponóvotimaka okópea ne nókone okópea. 12 Enepone
ûke, kutí koe uhápu'ine irúmene yúku, koane êno kôroana tutíkuke. Ápemaka
ihâe yutoxóvatiya, po'i îha, ákoti exoâti, poéhane exôa. 13 Enepone ípovo, hamá
kôe poké'eke, koane kutí kôe yurumúkovoti xapa íti. Yoko "Évekoaku Itukó'oviti
Koúhapu'ikinovovi râ'a" koéhamaka. 14 Enómaka koati opoíkovoti ovóxe
íhae vanúke ikéneke, ivu'íxotihiko hopú'oti kámo. Kene ípovohiko, aínovo
koati kalísoti híyeu hopú'iti ipovóti líyum, sásasa koyêti. 15 Enepone inúxoti
ivu'íxoti kámo noínjone, ápe kutí koeti êno heú'iti hána'iti pirítau ipuhíkeati
pahákuke. Énomone veínoa isúkoponea ne xanéhiko yara uhá koeti poké'e
yara kúveu mêum, koêkuti óvohikoku ne váherehiko xâne ákoti akutípoa. Yoko
ákomo oxéne íteovahiko. Enepone xunáko natíxea ouke xâne, kutí koetímo
katatákexoti póte ya pulô'i havâva. Kutí kixoâtimakamo okonúkoti úva xoko
kótikokonoku, enepo ipihápanane ne xanéhiko yaneko káxe, kaxénake xúnati
ímainevo Itukó'oviti, poéhane apê xunáko pahúkea uhá koêti. 16 Enepone
noínjone, ivu'íxoati neko hopú'oti kámo, ápemaka îha yutoxóvoti yane hamá
koeti ípovo, koánemaka xurókunoke. Hara kôe: "Teyonéti ya uhá koeti nâtihiko
râ'a, yoko payásoti ya uhá koeti payásotihiko" kôe ne yutoéti.
17 Yane noínjone ánju xe'ó koyêti xoko káxe, kohonókoti emó'u vaúkea,
ihaxíkoti uhá koeti hó'openo ôti ya kuku vanúke. Hara kôe yuhó'inoa:
—Kiná'aka, he'úxinapanoe ra kutí koeti hána'iti nikaxóvoti ítuke
Itukó'oviti! 18 Niképaninoe nâum ne hána'iti pahúkotihiko, yoko nâum ne
inuxínoti húndaruhiko, koane nâum ne koati payásoti xâne pahúkotihiko,
yoko naum kámohiko, koane naum ivu'íxoatihiko, koánemaka naum uhá
koeti kó'iyeovoku xâne, akaúti koane po'ínuhiko xâne ákoti akutêa koeku
akaúti, payásotihiko koane ákotihiko apayáso —koéne.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

19 Yane noínjoane neko hóyeno kutí koeti koati êno koyuvôrixovoti hó'openo,
yóko'o ne uhá koeti nâtihiko yara kúveu mêum, koane uhá koeti húndarunahiko
ho'uxoké koyêtine, kousókovotinehiko okópea neko ivu'íxoati ne kámo yoko
húndaruna. 20 Yane iká'akovone ne hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti
hó'openo. Xané kíxoa ne ovóxe, enepone koyúhoti koekúti âvoti simâpu kaxéna,
koane itúkotimaka êno hána'itinoe iyupánevoti nonékuke neko hóyeno kutí
koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, enepone porexoâti xunakóti kíxeaneye. Yoko
énomone kutí'ino itoâti aúpu'ikea ne xanéhiko apêti hoénaxovope ne hóyeno
kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo xokóyoke. Énomonemaka neko xanéhiko
ipuyúkexinoati ne ipunéti okóvo. Yane kuríkokonone neko pi'âti anane Itukó'oviti
ukeku yúku ixómoti oro'óko, xánenamaka kuri'úxeateoxo otúko, enepone
énxofere kixonéti. 21 Yoko enepohikone xánena, heú kixókono koépekexeokono
yane kutí koeti hána'iti pirítau ipuhíkeati pahákuke ne ivu'íxoati ne hopú'oti
kámo. Yane imátaxeova uhá koeti hó'openo ôti ne nâum ivohíkovoti.

Koeku Satánae ika'ákokono ya kúveu póhuti mili xoénae

20 1 Yane noínjonemaka ánju evesékoti ukeâti vanúke. Hane ómo
xávena neko êno upénoti uhôro yupihóvati koímaiko, ínati haháku.
Yoko ápemaka hána'iti korénde ómone. 2 Ina namukôa ánju neko ndarâgaum,
eneponeko kúxoti koéxoe iháxonetimaka Ndeâpu yoko Satánae. Yane
iká'akoane ya kúveu póhuti mili xoénae. 3 Kuríkoane kúveuke ne êno upénoti
uhôro ínati haháku ina exexôa, koane ípihinoa kotiú'ikoati ne exéxovope,
motovâti ákoyeane aúpu'iu xapákuke xanéhiko yara kúveu mêum, koêkuti
poké'e óvohikoku, tukú koeti evesékane neko póhuti mili xoénae. Ikénepoke
nê'e, konókotikomo kali kuríkopeokono itea ákonemo áxu'ikene kuríkopinevo.
4 Yane noínjonemaka êno ivátakoku nâti. Enepohikone ivatákoati,
poréxokono yúhoikopea xanéhiko vo'oku kixoku itúkeovo. Noínjomaka
ivokínevoti, eneponeko ovóxehiko Itukó'oviti tetúnoeti vo'oku hókea ne
kaná'uti kixovókuti ítuke Jesus koáne ne emo'u Itukó'oviti. Énomone
yé'akeye ákoti ipuyúkexina ne hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti
hó'openo koáne ne ipunéti okóvo. Énomonemaka ne ákoti sikâ yutóxeovo
hoénaxovope yûto nekôyo inúkuke áko'o itukovo vo'ókuke. Enepohikonê'e,
exépuhikopo ukópea xapa ivokóvoti koane kahá'inepohiko Kristu natíxea
yaneko kúveu póhuti mili xoénae. 5 Enepohikone hâxa ne ivokóvoti,
ako exépuhikapa tukú koeti evesékone neko póhuti mili xoénae. Yoko
énomone iháxoneti inúxoti exepúkopopeti ukópea xapa ivokóvoti nê'e.
6 Koati únatimo koêku ne exepúkopoti xapákuke ne inúxoti exepúkopopeti
kixonéti, koane koati sasá'itimo nekôyohiko nonékuke Itukó'oviti, vo'oku
iteóvatihikomo ne pí'ape ivokeôvoti kixonéti, enepone ipíhoponeokono ne
xâne ákotinemo hunókoku. Yoko énomonehikomo itukóvo ko'itúkeinoti
Itukó'oviti yoko Kristu ya sasá'iti ítuke, koane kaha'íneatihikomo Kristu
koeku natíxea yara poké'e kúveu póhuti mili xoénae.

Iyónokonoku Satánae ipíhoponeokono

7 Evesékane neko póhuti mili xoénae, kali kurikópokonotikomo ne Satánae,
ipuhíkopeatikomo ne iká'aheixovoku. 8 Yane pihotínemo aúpu'ikexopeamaka
xanéhiko ya póhutihiko poké'e óvohikoku yara uhá koeti kúveu mêum. Yoko
enepohikone xâne okópoti Itukó'oviti, enepohikone iháxoneti Ngôge yoko Mâgoge,
ho'uxoâtihikomo Satánae, kousókoati iyónea xapa isukókoti. Koati ákotimo
yumaxápuhiko, kuteâti koeku yupíheovo ne íyeu harîri ya xe'o úne xoko mar.
9 Yane noínjoane itáhineheyeane ya uhá koêti yara kúveu mêum. Yakukú
kíxoanehiko ne óvohikoku kasása'iupo Itukó'oviti, enepone pitivóko ákoti
omotóva okóvo Itukó'oviti. Itea yanê'e, noínjoa iríkeovone yúku ukeâti
vanúke. Heú kíxoa uké'exea neko anane Itukó'oviti. 10 Yoko enepone Ndeâpu,
enepone aupú'ikoti xanéhiko, kuríkokonone oévoke koekúti kutí koeti
hána'iti lâvona, itea ainóvoti irúmene êno kótuti yúku xánena énxofere
ikotúxoateoxo neko yúku. Kahá'inea ne hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti
hó'openo yóko'o ne ovóxe, enepone koyúhoti koekúti âvoti simâpu kaxéna
itea hainâya xunákoke Itukó'oviti itea ya váhereke xunakóti. Énomonemo
óvoheixo íkoitoponeokono kotíveti, káxe, yóti ákotinemo hunókoku.

Ipíhoponope Itukó'oviti

11 Noínjonemaka koati hána'iti hopú'iti ivátakoku nâti koáne ne nâti ivatákoati.
Yane má koépo ne poké'e koáne ne vanúke. Ákonehiko kúxotihiko koekúti.
12 Yane noínjoanemaka ne uhá koeti ivokóvotine, payásotihiko koánemaka
ne ákoti apayáso, xe'okó koyêti nonékuke neko ivátakoku Itukó'oviti natíxea.
Yane ápene koyuhópetihiko mihé'oeti. Ina mihe'ókokonomaka po'i koyuhópeti,
yutóxovoku iha xâne yonópoti xoko Itukó'oviti. Enepone ivokóvotihiko ákoti îha
yane koyuhópeti, hane exôa kixópokonokumo yutoéti ya po'i koyuhópetihiko
koyuhoâti kixoku itúkeovo ne xâne koeku óvea yara poké'e. 13 Enepohikone
xâne koépeu úne ya xoko mar, exépuhikopo, koánemaka uhá koeti po'ínuhiko
ivohíkovoti, exépuhikopomaka. Pohú pohu kixókonohiko yúhoikopeokono. Yoko
kixoku itúkeovo exôa kixókonoku yuhoíkopokonone. 14 Yane enepone pevóti koáne
ne ivokóvotihiko ákoti háka Itukó'oviti, kuríkokonone kúveuke kutí koeti hána'iti
lâvona, ainóvoti irúmene kótuti yúku. Yoko énomone iháxokono pí'ape ivokeôvoti,
enepone ipíhoponeokono ne xâne ákotinemo hunókoku yane kutí koeti hána'iti
lâvona ainóvoti irúmene koati kótuti yúku. 15 Koêkuti ákoti yutaxápu îha yane
koyuhópeti, óvoku îha ne xâne yonópoti xoko Itukó'oviti, kuríno'ekokono yane
kutí koeti hána'iti lâvona ainóvoti irúmene koati kótuti yúku.

Inámapoti vanúke yoko poké'e

21 1 Yane noínjonemaka inámapoti vanúke koane poké'e, vo'oku
uké'epone neko inúxoti vanúke koane poké'e. Yoko ákoʼonemaka
ne mar. 2 Noínjoamaka ne Sasá'iti Pitivóko, enepone inámapoti Njeruzálem,

evesékoti ukeâti vanúke xoko Itukó'oviti, úsotine iyóyokeovo kuteâti koeku
iyóyokeovo ârunoe kasâtuxoti okotúmonexotine noívuna. 3 Yane ngamone êno
hónoti emo'úti inu'íxoati xokóyoke ne ivátakoku Itukó'oviti natíxea. Hara kôe:
—Kó'oyene itúkopane Itukó'oviti óvoku xapákuke ra xâne. Koati
ko'ovókoatinehikomo Itukó'oviti. Aínopovonemo xanena Itukó'oviti
epó'oxo koatínemo Itukó'oviti ovâ xokóyokehiko. 4 Kihu'íkopinoatinemo
Itukó'oviti uhá koeti ho'oûke ne xanéhiko. Yane ákonemo iyôtiya.
Ákonemakamo ivokóvotiya, koane ikaxúneti okovóti, koane kohóneti,
vo'oku uké'ene neko kúxotihiko koekúti kuteâti.
5 Ina apê yûho ne Itukó'oviti, enepone vatá koyêti xoko ivátakoku
natíxea. Hara kôe:
—Ingó'inamakopane ne uhá koeti koekúti —koéne.
Ina kixonú'ikomaka:
—Yitáxa ra koekútihiko vo'oku koati kaná'uti, koane koati motovâti
kúveovokono ra emo'útihiko.
6 Ina koe'íkomaka:
—Koúsokovone uhá koêti. Undíne itukóvo tûri koane hunókoku ne uhá koeti
koekúti. Ûndi turixôa, koane undímaka kousókoa. Kuteâti koêku enôvo úne ne
xâne épeu úne, énomonemakamo koéneye koúhepekeokono kóyeku ne xâne
oposíkonuti vo'oku ingo'íparaxoatimo inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku,
enepone kutí koeti uke úne vo'eroo koyêti ákoti uké'eyeaku. 7 Enepone xâne
itoâti vékea uhá koêti ne koekúti, ingo'íparaxoatimo kuteâti yunzó'inoa. Epó'oxo
undínemo itúko únae, koane énomonemo indúko nje'éxa. 8 Itea pó'iti yonópokumo
ne xâne pikotíhiko koítoponeovo kotíveti vo'ónguke, koáne ne ákotihiko
akutíponu, yóko'o ne yupihóvoti váherexea kixoku itúkeovo. Kúteanemakamo
koêku ne xâne koepékoti, koáne ne ákoti téyapana, kapíneti xâne ákoti itukapu
koati múxone, koánemaka ne hokéxokenati, yoko xâne hokotímaka po'i hokonéti
ákoti itukápa ne kaná'uti Itukó'oviti, koane uhá koeti semékenovo'iti. Hanemo
yonópo nekôyohiko xokóyoke ne kutí koeti hána'iti lâvona ainóvoti êno kótuti
yúku koane énxofere ikotúxoateoxo, enepone iháxonetimaka ne pí'ape ivokeôvoti,
óvoku ipíhoponeokono xâne ákotinemo hunókoku.

Inámati Njeruzálem

9 Yane ina keno'ókinonu póhuti yane seti koeti ánju omó'ixoati ne enovópeti
puhi-puhí koâti ne kotíveti hunókoku ipíhoponope Itukó'oviti. Hara kixónu:
—Yókone, enjókopeati ne ihókoneti noívana ne Xe'exa Su'ûso kixonéti,
enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea
pahunévoti —kixónune.
10 Yane omó kixo ongóvo ne ánju oúke koati hána'iti vanúke'exeaku mopôi,
koane éxokeonoa ne koati Sasá'iti Pitivóko, enepone iháxoneti Njeruzálem,
evesékoti ukeâti vanúke xoko Itukó'oviti. 11 Uhapu'í kôa ne uhápu'ine
Itukó'oviti xokóyoke. Enepone pípixenene kóyeyea uhápu'ine, kúteane

uhápu'ine koâti uhé'ekoti uhá'iti mopôi, kuteâtimaka sasá'iko ne uhá'iti
mopôi iháxoneti njáspi. 12 Yoko ápe îpi ne pitivóko, koati hána'iti eyékea
koánemaka itóvoku yonoti vanúkeke. Nduse koe páhapetea. Póhutihiko ne
pahapéti, ápe ánjuya koyonoâti, koane ápemaka ihâe yutoxóvotiya. Énomone
îha ne póhutihiko iháxakoku xanena Izarâe yutoxóva. 13 Ya íyeu úkeaku
ihâroti, ápe mopo'âti páhapetea. Koane mopó'amaka ya íyeu úkeaku kótuti,
koáne ya íyeu úkeaku kásati, yóko'omaka ya íyeu kíyo'i káxe. 14 Enepone îpi
ne pitivóko, nduse kôe mopôi poéheve. Yoko xoko póhutihiko neko mopôi,
yutóxovone iháhiko ne nduse koeti ápostulu. Énomone neko páhoe Xe'exa
Su'ûso kixonéti, enepohikone páhoe yanekôyoke koyúhoyea emó'u.

15 Eneponeko ánju yuhó'ixonuti, ápe ómo'ixone, kali eyevó koeti ihíxopeti,
ainóvoti ôro íhixeake ne pitivóko, koánemaka páhapeteahiko, yoko îpi.
16 Kutíkokone itóvoku xêrere ne pitivóko. Ihíxoane ánju ne pitivóko ya íhixope,
pí'a mili nduzentu koe kílomituru itóvoku. Enepone eyékea, pe'úko yoko itóvoku
vanúkeke, kutíkokone. 17 Íhixoamaka ne îpi. Yoko sesentai koaturu koe méturu
pôreu íhixope ne ánju. Yoko enepone íhixope, kúteanemaka koêku pôreu ihíxopeti
ikó'itukeumaka xâne yara poké'e. 18 Enepone îpi ne pitivóko, aínovo koati uhé'ekoti
ú'uha koyêti mopôi iháxoneti njáspi. Kene ne pitivóko, koati ainóvoti ôro ákoti
ánahi, pípixenene koyêti kuteâti koeku sásasa koyêti vîduru. 19 Enepone poéheve
îpi ne pitivóko, aínovo ákoti tôpi kó'iyeovoku uhé'ekotinoe uhá'iti mopôi itúko
iyóyonevo. Enepone inúxoti poéheve, aínovo hononó'iti uhá'iti mopôi, enepone
iháxoneti njáspi. Kene ne pí'ape, po'i kó'iyeovoku honóno'iko uhá'iti mopôi,
enepone iháxoneti sâfira itukóvoye. Kene ne mopó'ape, énomone ne iháxoneti
kausêdonea, enepone koati ákoti tôpi kó'iyeovoku hômo. Kene ne koáturuxope,
esmêrauda itukóvoye, enepone ínati honóno'i uhá'iko. 20 Kene ne sínguxope
poéheve, hane itukóvoye hararáhiti uhá'iti uhé'ekoti mopôi iháxoneti sarâdoniu.
Kene ne seíxope, aínovone háharara-háharara koyêti uhá'iti mopôi iháxoneti
sâradiu. Yoko sétixope, kirîzolitu itukóvoye, enepone hiyá'iti uhá'iti mopôi.
Kene ne oítuxope, hane itukóvoye mbêrilu, enepone hononóhiti mopôi. Kene
ne nóvexope poéheve, hiyá'iti uhá'iti mopôi itukóvoye, enepone íhauti tópasiu.
Kene ne yéhixope uhá'iti mopôi iháxoneti kirizóparasu itukóvoye, enepone ákoti
koati hupáko honóno'iyea apêtimaka kálihunoe hêruru'i hiyá'iti. Kene ónzexope,
uhá'iti mopôi iháxoneti yásintu, hiyáhiti harâra'iyea itukóvoye. Kene ndûsexope,
énomone ne homomó'iti uhá'iti mopôi iháxoneti amêtista. 21 Enepone nduse koeti
páhapetea ne pitivóko, aínovomaka uhé'ekoti iyoyónevoti, po'i kó'iyeovoku kuteâti
uhá'iti mopôi iháxoneti pêrula. Yoko póhutihiko pahapéti, poéha pêrula herú
koeti itúkeokonoke. Enepone parásana ne pitivóko, koati ainóvoti ôro ákoti ánahi,
pípixenene koyêti, kuteâti koêku sásasa koyêti vîduru.

22 Yane pitivóko, ako nainja hána'iti imokóvokuti. Ako okónokovo vo'oku herú
koe xunako Vúnae Itukó'ovitiya exeâti koeku uhá koeti apêtiya, yóko'omaka
xunáko ne Xe'exa Su'ûso kixonéti. 23 Ákomaka okónokovo kouhápu'ikoati
ne pitivóko kuteâti káxe yoko kohê, vo'oku itúkeovo êno úhe'ene Itukó'oviti

ínati uhápu'i kouhápu'ikoa, koánemaka úhe'ene ne Xe'exa Su'ûso kixonéti.
24 Énomonemo kouhápu'ikoa uhá koêti ne xâne ukeâti póhutihiko poké'e,
koêkuti óvohikoku yara kúveu mêum. Yoko enepone nâtihiko ukeâti ra kúveu
mêum, omâtimo ne payásoko koane úhe'ene yane pitivóko. 25 Ákonemo
exéxeovoku páhapeteahiko ne pitivóko, vo'oku ákonemo yótiya. 26 Uhá koeti
nâtihiko ukeâti póhutihiko poké'e, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêum,
isímoatimo ne payásoko yane pitivóko koane kouhé'ekoatimakamo ya
itúkeovohiko teyonéti. 27 Ákomo ûrukeovaku kixovókuti ákoti asasá'i, koane
koêkuti xâne ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, koane xâne semékenovo'iti.
Poéhanemo urúhikopovo ne apêti îha yane koyúhopeke Xe'exa Su'ûso kixonéti,
enepone namukópoti iha xâne ópotinemo xoko Itukó'oviti.

22 1 Ina exókonoamaka ánju ne huvêo. Yoko kixo'êkinoviti inámapoti
apéyeati ákotinemo hunókoku ne úne ovâti. Pípixenene kóye neko
úne, kuteâti koeku koati uhé'ekoti uhá'iti mopôi, enepone iháxoneti kirístau.
Hane ipúhikea ne úne xokóyoke ne ivátakoku natíxea Itukó'oviti yoko Xe'exa
Su'ûso kixonéti. 2 Kukúke parásana pitivóko véko neko huvêo. Koane xe'ókuke
ne huvêo yane pi'âti poixô'o, ene óvo ne xuve tikóti kixo'êkinoveatimaka ne
inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Enepone há'i ne tikóti, ndusé koe itóvo
ya kúveu póhuti xoénae. Poéha itóvo ya kohê. Enepone tutíhiko ne xuve tikóti,
énomone kouhépekea kóyeku ne xanéhiko ukeâti póhutihiko poké'e óvohikoku,
ákoinokenemo arinétiya. 3 Yane pitivóko, ákonemo vaherévokoti omínoti xâne
ipíhoponeokono. Koáhati énomonemo óvo ivátakoku natíxea ne Itukó'oviti
yóko'o ne Xe'exa Su'ûso kixonéti, yoko ixómotimo ihayú'ikoa ovóxehiko opâti
xokóyoke. 4 Ákonemo hunókoku noíxeahiko Itukó'oviti, koane apêtimo iha
Itukó'oviti yutoxóvoti inúkukehiko. 5 Ákonemo yóti. Ákonemakamo okónokovo
yúku koúhapu'ikopehiko. Muhíkova uhápu'ine káxe, ákonemo okónokovo,
vo'oku Vúnae Itukó'oviti kouhápu'ikoahikomo. Koane kutí koetíhikomo nâti ya
xoko Itukó'oviti. Yoko ákomo hunókoku kó'iyeanemoye xokóyoke.

Aúkopovope Jesus

6 Ina kixonú'ikomaka ne ánju:
—Koati kaná'uti ra emo'úti epó'oxo koati motovâti kúveovokono.
Enepone Vúnae Itukó'oviti, enepone pahukoâti ne Sasá'iti Omíxone
xapa porófetahiko koyuhó'iyeati emó'u xapa xâne, pahúkone ánjuna
éxokoponea ovóxehiko ne koekútihiko ákotinemo axu'íkene ápeyeakumo.
7 —Ákonemo ánju'ikene, ngayukópovotinemo —koe Vúnae. —Koati
únati koêku ne xâne ivavákoati ne yutoéti yara koyuhópeti, koyuhoâti
koêku ne koekútihiko apêtikomo ya káxehiko keno'ókoti —kôe.
8 Ûndi kamôa ra koekútihiko, undi Xuâum, koane noínjoamaka.
Ngamoáne koane noinjoâne ra koekútihiko, imbúyukexone, xaneâti
ínzu'okea nônem poké'eke nonékuke ne ánju, koeku itúkeovo koati
hána'iti teyonéti. 9 Itea hara kixónu:

—Hako kixevóneye, vo'oku undímaka ovoxe Itukó'oviti kiteâti, kuteâtimaka ne pe'ínuhiko ikéneke Itukó'oviti, koáne ne porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti, koánehikomaka ne xanéhiko ivavákoati ra yutoéti yara koyuhópeti. Ópoehane Itukó'oviti kixéneye —kixónune.
10 Ina kixonú'ikomaka ne ánju:
—Hako hi'onó'uxoa yutoxóvati ra koyuhópeti koyuhoâti koêku ra koekútihiko keno'ókotikomo, vo'oku ákone ahíkapu, simóvotinemo kaxéna ápeyeaku ra koekútihiko. 11 Enepone ákoti oponóvo ítuke, tumúnemo yóno kó'iyeaneye. Kúteanemakamo ne ákoti akahá'a kasása'ikopeovo, tumúnemakamo yóno kó'iyeaneye. Kene ne xâne ponóvoti ítuke, inamá'axotimakamo koené'eye. Kúteanemakamo koêku ne xâne sasá'iti kixoku itúkeovo, inamá'axotinemo sasâ'i nê'e.
12 —Ákonemo anjú'ikene, aungópovotinemo —kôe ne Vúnae.
—Omombínoatinemo námoepomo ne póhutihiko koxe'u xâne. Yoko kixoku itúkeovo exoâmo námoepo ne póhutihiko. 13 Undíne itukóvo tûri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti. Undínemaka inuxô ya uhá koêti. Undínemaka exêa hunókoku ne uhá koeti koekúti. Koáhati undíne turixôa, koane undínemakamo kousókoa —kôe.
14 Koati únati koêku ne xâne hóhopu koyêti ípovo vo'oku itúkeovo kasása'iupone Itukó'oviti, maka omótovane níkea há'i ne tikóti kixo'êkinoviti inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, koáne maka omótovane vékea páhapeteake ne pitivóko. 15 Yoko meúkeke yane pitivóko óvoheixomo ne xâne motokeâti íhaxeokono tamúku, enepohikone yupihóvoti ákoyea aúnati kixoku itúkeovo, koáne ne hokéxokenati, koáne ne ákoti téyapana kapíneti xâne ákoti itukapu koati múxone, yóko'o ne koepékoti, koánemaka ne hokoti koekúti ákoti itukápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti, koáne ne uhá koeti yómoti semékekexea ya koyúhoyeake koáne ya kixoku itúkeovo.
16 —Undi Jesus pahukoâti ne ánju, enepone ovónje íhae njokóyoke, koyúhoinopeanoe koekútihiko ya xapa póhutihiko imokóvokuti. Undi ámoripono nâti Ndávi. Undi kutí koeti pú'iti hékere ú'uhapu'i koyêti, enepone xánena ihâroti —kixónune.
17 Hara kôe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yóko'o ne ihókoneti noívana Jesus, enepohikoneko kutipoâti:
—Kiná'akapane —koénehiko.
Enepone kamoâti ra koekúti, haramaka ákoe:
—Kiná'akapane —ákoemaka.
Ina koe'íkomaka ne Jesus:
—Enepone xâne koati hána'iti nókone ikéneke Itukó'oviti, eopâti kuteâti eópone xâne épeu úne, kená'akapanemaka njokóyoke. Koêkuti xâne kaha'âti, ingo'íparaxoatimo ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, enepone kutí koeti úne vo'eroo koyêti ákoti uké'eyeaku —koéne.

Hunókoku yútoe Xuâum

18 Anéyeiko yûnzo, undi Xuâum, yunzó'ino uhá koeti kamokénoati ra
yutoxóvoti yara koyuhópeti koyúhoti koeku káxehiko keno'ókoti. Harâ'a: Enepo
áva kuri'úxoati ra yúndoe ya koêkuti koekúti ákoti yutaxápu yara koyuhópeti,
kuri'úxinoatimo Itukó'oviti ipíhoponeake nê'e, kutí'inokemo anu'úkoatimo ne
ipihóponopeti yutoxóvotine yara koyuhópeti, ipíhoponopemo xâne. 19 Koáne
enepo áva veyeâti kali poixô'o yutoxóvoti yara yúndoe yara koyuhópeti,
koyúhoti koekútihiko apêtimo ya káxehiko keno'ókoti, tetukoâtimakamo
Itukó'oviti ne mani ípara yane há'i ne xuve tikóti kixo'êkinoveati ne inámapoti
apéyeati ákotinemo hunókoku, koáne ne mani ópoku yane sasá'iti pitivóko,
koánemaka ne únatinoe koekúti mani námoepo yutoxóvotine yara koyuhópeti.
20 Enepone itukoâti yuho râ'a, koyuhoâti uhá koêti ra koekútihiko
yarâ'a, hara kôe:
—Koati kaná'uti ákoyeanemo áxu'ikene ne ngáyukopovope —koéne.
—Énomone ákoeneye. Kiná'akapane, iti Vúnae Jesus —ngoémaka.
21 Itúkapu hána'itike seánako Vúnae Jesus yóvoheixo, uhá ketínoe.
Hunókokune.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

Koúhapu'ikovoku kíxone ne emo'úti

(Vocabulário)

Alôe Atu tikóti itukéti xêru yoko ipixáti. Énomone ómo ne Nikôdemu yanekôyo ahipíxoponoti Jesus xoko ekóxovoku. (Xuâum 19.39)

Ámoripono Ndávi (Filho de Davi) Íhaxeokonoke Kristu, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, kúxoixone jûdeuhiko símeamo yanekôyo. (Máteu 12.23-24) Íhaxinokonoke ámoripono Ndávi ne Jesus Kristu, vo'oku itúkeovo ukeâti xapa amósenopono Ndávi, kúxone ne jûdeuhiko natíxeani ya xapákuke kuteâti natíxea neko Ndávi mekúke. (Lúka 1.32) Enepone "Filho de Davi" koêti ya purútuyeke, haina kixo'êkoti itúkeovo koati xé'a Ndávi ne Kristu itea kó'inokeneye, koati kixo'êkoti itúkeovo nâti ne Jesus kuteâti Ndávi, enepone oxú'ikene.

Ápostulu Enepone ápostulu koêti, emo'u ngerêku. Yoko pahoéti koêti ne emo'úti. Aínovo ápostulu neko nduse koeti inúxoti noívokoe Jesus itúkeovo hokoâti, páhoemaka koyúhoyea emó'u xapa xâne. (Lúka 6.13) Ápemaka po'i koéhati ápostulu xapákuke neko kutípoti Jesus mekúke, noívokoemaka koyúhoyea koeku Jesus, kuteâti Mbaranâbe yoko Poûlu. (Átu 14.14; 1 Koríntiu 9.1-2) Itea ákone íhaxeakana ápostulu ne koyúhoti koeku Kristu yara káxehiko símokune ûti. Poéhane inâ turixóvo ápeyea koyúhoti koeku Jesus nóvo kó'iyeaneye.

Áta (altar) Oró'okoaku sasedóti ne hó'openo íparaxokonoke Itukó'oviti. Ápe áta ya tabenákulu, koánemaka ya témpulu. (Máteu 5.23; 23.19,20) Avô'o ne tabenákulu, kuteâti ya kaxénake Nôe yoko Âbraum, ítixo mopôi ya mêum ne xanéhiko mekúke itúkoti oró'okoku hó'openo koépeu, ikó'iparaxoke Itukó'oviti. Yokómomapihimaka **Íparaxokonoke Itukó'oviti** koêti xapákuke ra emo'úti irikóvoti yarâ'a.

Ápemaka po'i kó'iyeovoku áta. Énomone ne oró'okovoku iháxoneti ísensu, êno úheti ihópune oro'ókovo, íparaxokonokemaka Itukó'oviti. (Êbereu 9.4) Yoko énomone itúkovo ne Nzakâriya, ha'a Xuaum Mbátita,

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

témpuluke, oro'ókinoti Itukó'oviti ísensu átake yaneko koutáta'ixinova ánju. (Lúka 1.11)

Áyui inámati kohê Áyui jûdeuhiko hó'eke, ya inúxoti kaxena inámati kohê. Yaneko káxe, ápe ikó'iparaxoke Itukó'oviti ne jûdeuhiko. (Númeru 28.11-15, Kolósensi 2.16)

Áyui Páskoa Áyui jûdeuhiko hó'eke, puyákoponeovakuhiko okóvo neko ipuhíkopea Ejítu yaneko koitóva Itukó'oviti ya itúkeovohiko ákau Farâo. Yoko ikoyuîxoahiko, koépeko xe'exa su'ûso, nikáhiko yaneko káxe. Kixínoakeneye, puyakóponovatihiko okóvo neko itina su'ûso mekúke, ípihone oxú'ikenehiko páhapeteake óvoku, maka hókone koepékokono xuvé'eti xe'éxa yaneko pahukôa Itukó'oviti ne ánjuna koépekexea xuvé'eti xe'exa xanéhiko íhae Ejítu. (Êxodo 12.1-28) Enepone xe'exa su'ûso koépeuti, kixo'êkoti Xe'exa Itukó'oviti yaneko ivokínovovi, uti xâne yara kúveu mêum. Yoko koatímaka kaxena Páskoa enepo ivokóvo ne Jesus mekúke. (Xuâum 19.14; 1 Koríntiu 5.7)

Êrodi Ya Novo Testamento mopó'a hóyeno koéhati Êrodi, ainóvoti nâti.

Enepone **inúxoti** Êrodi, natina heú koeti poké'exa jûdeuhiko nóvo. Énomone itukóvo nâti yaneko símeaku Jesus yara kúveu mêum. Koyó'i Êrodi yanekôyoke, puvâti itúkeovomo hána'iti nâti ne Jesus, téyone uhá koeti xâne. Énomone kahá'ainoa Êrodi koépekea Jesus itea vo'oku ákoyea éxa kó'iyeovoku, pahuko koépekexeokono uhá koêti ne kálihunoe kalivôno yanekôyoke. Yoko ikutíxatimo itoti koépekea Jesus koeku kíxeaneye ne kálihunoe kalivôno. (Máteu 2.1-16)

Kene ne **pí'ape** Êrodi, natina Ngalíleya nekôyo. Énomone pahukô koépekeokono Xuaum Mbátita. (Máteu 14.1-12) Koati xé'a neko inúxoti Êrodi. Yoko énomonemaka omókono Jesus yúhoikeokono tumúneke kurúhuxeokono. (Lúka 23.5-12)

Kene ne **mopó'ape** Êrodi, natínamaka heú koeti poké'exa jûdeu mekúke, ámorimaka neko inúxoti Êrodi. Énomone, pahukô koepékoti Teâku ya hána'iti pirítau. Pahúkomaka iká'akeokono Pêturu. (Átu 12.1-23)

Éskiriba Teyonéti hóyeno xapákuke jûdeu ihíkaxoti yútoe Muîse. Ápemaka po'i ihíkauvoti, isoneú kíxone éskiribahiko, páhoeno xanéhiko itúkea hó'eke. Yoko íhikaxo ne farîzeu itúkeovo nókone xanéhiko itúkea nonékuke Itukó'oviti, itea ako kali yana okóvo éskiribahiko itúkea. (Máteu 23.3-4) Enómaka opósi'ixeahiko íkorokea Jesus ya kixoku yumópea. (Lúka 20.19-20) Vo'oku íkutixapeovohiko sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, ako ínixea Jesus unako koêku, koane sayá'ikea vo'ókuke. (Máteu 23.2-36)

Eunúku Hóyeno kapáxovoti ákotine omotóvo ikóxe'exaxea sêno. Ape hóyeno itukópovoti eunúku motovâti itúkeovo katarákoti yenóhiko nâti, itukovo ihínexapa nâti, vo'oku yane itúkovoke koati kohépiti namúkea. (Máteu 19.12; Átu 8.27)

Farîzeu Iha iháxakoku xâne ya hó'eke jûdeu. Enepohikonê'e íkutixapovohiko póhutine ponovô hókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse. Íkutixapovohikomaka sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Puvómaka xanéhiko ákoti akutêa kixoku hókea yútoe Muîse. Vo'oku isóneupinovo itúkeovo sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, koane vo'oku ákoyea itúkapu seánati, koyúhoa Jesus itúkeovomo koati kotíveti ipíhoponeokonokehikomo. (Máteu 23.13-36) Êno farîzeu okópoti Jesus, po'okoâti itúkeovo katávokopoti jûdeuhiko ya hókea yútoe Muîse. Itea ápe po'ínuhiko kutipoâti itúkeovo Jesus ne koitóvoti xâne, kúxone jûdeuhiko símeamo. (Átu 15.5; 23.6) Yokómomapihimaka **Sadúseu** koêti, po'i iháxakoku jûdeu hó'eke, maka neíxane poé'aku kutípone farîzeu ya sadúseu.

Hepókoti ya mopôi (apedrejar) Kíxoaku jûdeuhiko koépekea ne xâne vaheréxoti ítuke, itukópinoahiko ésa'i váhere ítuke. Kene ne íhae Róma, kuruhú kíxoahiko ne xâne vaheréxoti ítuke. Ako hepáka ya mopôi kuteâti kíxoaku jûdeuhiko.

Enepohikone inuxínoti jûdeu hó'eke, kaha'a koépekea Jesus, vo'oku ikutíxatihiko ákoti akaná'u ne yuho Jesus koyuhópovo itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti. (Xuâum 10.31-33) Enepone Jesus, koati konokoâti itúkeovo ya kuruhúke ivókeovo, kene hainá'iyeamo hepokó kixokónoti, kuteâti koêku yûho ya Xuâum 12.32-33. Kene Estêvaum, koati koépeu jûdeuhiko ya mopôi upánini ákoyea omótova kó'iyeaneye vo'oku itúkeovo póhutine íhae Róma exôa kixoku ipíhoponeokono ne xâne. (Átu 7.57-60)

Íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne (Filho do Homem) Íhaxopeovoke Jesus Kristu yaneko símeaku yara kúveu mêum. Vo'oku íkutipasikoponeovo xâne ne Jesus, ápe oxéne ivókinova koane koíteova. Upánini itúkovo koati Xe'exa Itukó'oviti nê'e, itea ako púva íkutipasikeovovi, uti xâne. Koati áhati íhaxopeova ya "undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne" koêti. (Márku 10.45)

Íparaxokonoke Itukó'oviti Ya Velho Testamento, pahúkoa Itukó'oviti ne izaraelíta isúkea hó'openo, ésa'i kasása'ikopeovo pahunévoti. Yoko enepone kixovókuti mekúke, koati kixo'êkinoviti ítuke Jesus kuruhúke enepo ahe'ókopovi yane mani koépekeokono ûti vo'oku váhere vítuke, uti xâne yara kúveu mêum.

Jûdeu Íhaxeokonoke xanéhiko, ámoripono Âbraum xoko Izáki xe'éxa, yoko xoko Njáko ámori. Enepone Njáko, Izarâe koéhamaka. Ako tôpi íhaxeokonoke ne jûdeuhiko ya Bîbileake. Ápe íhaxeokonoku amósenoxapa Njáko, koane izaraelíta, yoko íhae Izarâe, koáne ne ndusé koeti iháxakoku Izarâe, koane xanena Itukó'oviti, yoko êbereu. Aínovone íhaxeokonoke neko jûdeuhiko.

Enepone Vúnae Jesus, jûdeu itúko koati iyénoxapa vo'oku itúkeovo seno jûdeu ne Mâriya, eno Jesus. Uhá koêti neko hóyeno yutoxoâti ra

koyuhópetihiko ya emó'uke Itukó'oviti, aínovomaka jûdeu. Poéhane Lúka ako itukápa.

Yaneko mekúke, noívokoxoa Itukó'oviti ne jûdeuhiko itúkeovo xanéna. Koati hokotíhiko Itukó'oviti inúxotike, kuteâti ya kaxena Njosûe. Itea koeku xu'íkeneyea, koane kuríkopeahiko hókea ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Ya Velho Testamento, noíxoa ûti ákoyea tôpi hó'epohiko, kuteâti koeku sándu yoko okovo hó'openo. Koati inixoâti Itukó'oviti ákoyea aúnati kixoku itúkeovo ne jûdeuhiko. Énomone kutí'inoke sikoâti évokeovohiko xapa isukókoti, kaha'aînoatihiko ponópea kixoku itúkeovo. Êno koítoponeovo kotíveti ne jûdeuhiko mekúke koeku itúkeovo ákau anáne. Ehane opósikopohikomaka Itukó'oviti, koane kuríkopea po'ínuhiko hó'e. Poéhapoane ne koâti kaná'uti Itukó'oviti hokópo. Itea yaneko símeaku Jesus yara kúveu mêum, kahá'ahiko jûdeu koépekea, vo'oku íkutixeahiko itûkovoti Itukó'oviti ne Jesus. Ako akútipoahiko itúkeovo koati kaná'uti Xe'éxa Itukó'oviti.

Yaneko mekúke, púva jûdeuhiko ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu vo'oku ainóvoti pó'itihiko hó'e. Kene koeku turíxeovo ápeyea jûdeu hokópoti Jesus, enepone jûdeu hokopâti, koáne ne ákoti itukapu jûdeu kutípotimaka Jesus, unátipinokoko isóneu exoâti itúkeovo póhutiponehiko ikéneke Jesus. (Éfeziu 2.14-18)

Koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko (Sinédrio; Conselho Superior) Ho'úxovoku payásotihiko tuti jûdeu kámokenoyea xanéhiko apê koêku. (Máteu 26.59; Átu 22.30) Itea ápemaka po'i payásotihiko éxoti koeku poké'exake jûdeu ukeâti po'íke poké'e, enepohikone íhae Róma. Énomone kuteâti neko Pilátu, koáne ne koati payásoti nâti ya uhá koêti, koéhati Sêza. Énomone payasó'oxo ya poké'exake jûdeu. Ako xunáko ne jûdeuhiko pahúkea koépekeokono ne xâne apêti váhere ítuke, vo'oku íhaehiko Róma exêa koêku. Kaha'âne tutíhiko jûdeu koépekea Jesus, óma xoko Pilátu, exókoati isóneunoa motókeyea koépekeokono, koane epemoâti pahúkea kurúhuxea, vo'oku ako xunako jûdeuhiko koépekea. (Xuâum 18.35) Kúteanemaka koeku kaxénake Poûlu kaha'â tuti jûdeu koépekea Poûlu, kónokoamaka épemea payásoti íhae Róma motó'iyeova koépekeokono. (Átu 24.1-9)

Koperáxinoti nâti Aínovo jûdeu nê'e koperáxinoti íhae Róma, enepone éxoti koeku koekúti ya poké'exake jûdeu. Koati áhatihiko neko koperáxoti ánu'ukea mani yé'akeye kóperau. Yanê'e koêkuti ánu'oe, koati ítukene. Énomone îrikuxinoke po'ínuhiko koperáxoti. Koati puvâti po'ínuhiko jûdeu neko koperáxotihiko vo'oku ánu'ukea mani yé'akeye kóperau, koane vo'ókumaka itúkeovo íhae Róma huvó'oxo koeku ko'ítuneinoa.

Kristu; Mésiya Ya Velho Testamento, koyúhoa Itukó'oviti ápeyeamo páhoe koíteovo xanéna. (Rómanu 1.1-4) Kristu íhaxeokono ya emó'uke ngerêku. Kene ya emó'uke jûdeu, Mésiya íhaxeokono. Itea póhutine kixó'ekone

neko pi'âti ihâe, énomone “páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne” koêti. (Xuâum 1.41) Simoné'e ne Jesus, ako éxa jûdeuhiko itúkeovo énomone ne páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, kúxonehiko símeamo. (Máteu 16.13-17; Xuâum 1.41) Énomone ápeino epemóponoti Xuaum Mbatíta itúkeovo kúxonehiko, po'okoâtihiko itúkeovomea ne páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. (Lúka 3.15; Xuâum 1.19-26)

Enepone ihâe, Jesus koêti, koati iha Xe'exa Itukó'oviti itúkinoake ánju inâ etó'oko Yûse ápeyeamo xe'éxa ne Mâriya. (Máteu 1.21) Enepone íhaxeokonoke ne Xe'exa Itukó'oviti, harâ'ahiko: Jesus, koane Kristu yoko Mésiya, koane Jesus Kristu, koánemaka Kristu Jesus. Aínovo íhaxeokonoke. (Átu 18.28; 28.31)

Levíta Aínovo jûdeu amósenopono Lévi. Yoko enepone Lévi, po'i xé'a Njáko, ámori Âbraum. Énomonemaka úkea ne sasedótihiko, xapa xanena Lévi. Kene po'ínuhiko lévita ákoti itukapu sasedóti, aínovo huvo'óxoti sasedótihiko ya imokóvokutike. (Númeru 3.1-13; Deuteronômio 10.8) Yokómomapihimaka **Sasedóti** koêti.

Mána Nikokónoti ukeâti vanúke, póneake Itukó'oviti neko izaraelíta ya kúveu koarenta koeti xoénae, koeku ixómoyeahiko yôno yaneko mêum ákoti apêti, ainóvoti pululú'iti ovâ. Yoko hane koéneye ne mána, ake nonéti hóhopu-hóhopu koyêti. (Êxodo 16.14-21; Númeru 11.7-9; Xuâum 6.31; Êbereu 9.4)

Mar Óvoku êno úne, koati upénoti koane pé'uti ya huvêo. Enepone mar, ako hûna ne úneya. Haina kuteâti koeku úne ya huvêo. Xapa yutoéti ya Novo Testamento, ápe ne Mar-na Ngalíleya, koáne ne Mar iháxoneti Meditêraniu, koáne ne iháxoneti Hararáno'evoti, tarú'oepo evo Muîse ipuhíkopea Ejítu. (Êbereu 11.29)

Enepone Mar-na Ngalíleya, númikuxoku evo Pêturu mekúke. (Máteu 4.18-22) Ápe koímaiyeaku ovósokeovo ne úne enepo apê xúnati ihunóvoti. (Márku 4.35-37) Enepone pe'úko ne Mar-na Ngalíleya, katoze koe kílomituru. Kene Mar-na Tiberíyade (Xuâum 6.1) yoko Mar-na Njenezâre itukóvo po'i íhaxeokonoke ne Mar-na Ngalíleya. (Lúka 5.1)

Enepone Mar-na Meditêraniu, koâti hána'iti ya Mar-na Ngalíleya. Anú'uko koaturu koêti mili kílomituru eyékea. (Átu 10.6) Tarú'uxoa evo Poûlu nê'e koyuhópono emo'u Itukó'oviti po'íke poké'e. (Átu 13.4,13; 27.1-28.13)

Mbezêbu Po'i iha Ndeâpu nê'e, kixo'êkoti tuti uhá koeti ndémoniu. (Márku 3.22) Yoko Satánae itukóvomaka po'i íhaxeokonoke neko Ndeâpu.

Mésiya Kristu koetímaka nê'e. Yokómomapihimaka **Kristu** koêti.

Mîra Atu kali xuve tikóti itukéti xêru. (Máteu 2.11) Yoko ipixátimaka xánena víyum, ikoxôrixopoti koêkuti ohonéti eópone xâne. (Márku 15.23)

Nârdu Koati êno kohépiti xêru ukeâti xoko poéheveke nonéti yoko káva'oke. (Xuâum 12.3)

Ndeákinu Hóyeno noivókoeti itúkea itukéti imokóvokutike, koane huvó'oxea ákoti apeínoati yoko ivokóvoti îma, koáne ne ikonóko'ixovotihiko. Íhikaxomaka emo'u Itukó'oviti ne ndeákinuhiko. Konókotimaka itúkeovo xâne itípakovoti koane ponóvoti kixoku itúkeovo. (Átu 6.1-10; 1 Timóti 3.8-13)

Ndîzimu Tiûketi, áko'o itukovo po'i ítukevo xâne ukeâti xoko apeínoati, háxaeno Itukó'oviti. Yehí yehi kixókono háxakexeokono tiûketi, áko'o itukovo hó'openo koéxokeu, áko'o itukovo íhae isáne, koêkuti âha ne xâne poréxea. Póhuti yane uhá koeti yehí koêti itukóvo íparaxoke Itukó'oviti ne xâne. Énomone kôe ne ndîzimu kixonéti. Yaneko mekúke enepo kurikóponokono ndízimuna xâne xoko sasedóti, ikó'itukexokono ya ítuke Itukó'oviti, kuteâti huvó'oxeokonoke ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti, koane xâne ákoti apeínoati yoko ivokóvoti îma, yoko koêkuti kixeóvovoti xâne ikonóko'ixovoti. (Deuteronômio 14.29; Máteu 23.23; Lúka 18.12)

Ngerêku Íhaxeokonoke xanéhiko ukeâti poké'e iháxoneti Ngerésea. (Átu 17.4) Ngêrekumaka koéha emó'u neko xanéhiko. Koyúhoamaka jûdeuhiko ne emo'u ngêreku upánini ako itúkapu koati yûho, vo'oku kalíhanini heú kó'iyea xâne éxea emo'u ngerêku mekúke. (Átu 21.37) Koêkuti yónoku Poûlu koyúhoyea ne emo'u Itukó'oviti, emo'u ngerêku veínoa. Énomone yutóxinovo ne Novo Testamento ya emó'uke ngerêku.

Nzelóti Iháxakoku jûdeu okópoti íhae Róma, oposíkotimaka kópuhikopea íhae Róma itúkeovo exoti koeku koekútihiko poké'exake jûdeu.

Ôra: kíxoaku jûdeu kayúmakexea ôra Xapa jûdeu, hahamé koêti hunóko ne káxe. Yane turíxopovone inámati káxe. Kene xapákuke ûti kó'oyene, ikénepoke kuku yóti turíxopeovo inámati káxe.

Vokómoma Lúka 23.44 “a hora sexta até a hora nona” kôe. Ya po'íke Bîbilea, “meio-dia até as três horas da tarde” kôe. Kó'inokeneye vo'oku pó'iti kíxoaku jûdeuhiko kayúmakexea ôra ya utíke. Yane kíxoaku jûdeuhiko kayúmakexea ôra koeku itúkeovo yuponí koêti koúkea, enepone seíxope ôra, énomone 12 ôra kíxoa ûti ya itumúkoti káxe. Ápe Bîbilea hokoti kíxoaku jûdeu kayúmakexea ôra. Kene po'i Bîbilea, kíxoaku ûti kayúmakexea ôra hóko, ákoinoke akútikoko koêku. Kene ya xanéke, “itumúkoti” kôe, kuteâti kíxoaku ûti kayúmakexea. Itea énomone ne seíxope ôra xapákuke jûdeu.

Palestina Poké'exa jûdeuhiko, enepone ipúhikokumaka Jesus inâ apê yara kúveu mêum. Enepone itóvoku, mayane kuteâti kíxoaku Kidâvana ne Hána'iti Mêum ne eyékea. Mopó'a iháxakoku neko Palestina mekúke. Ápe Ngalíleya norte-ke, kene Njúdeya sul-ke. Ina apémaka koéhati Samâriya kukúkeke, óvoku xâne anahíxovoti

itína jûdeu xoko ákoti itukapu jûdeu. Yokómomapihimaka **Samâriya** koêti yarâ'a. Ya Velho Testamento, Kanâm íhaxeokono ne poké'exa Palestina. Kene kó'oyene, Izarâe koéhapone.

Pentekósti Áyui jûdeuhiko ya hó'eke véyeakuhiko ha'i tirîku. Sinkoenta kôe káxe ike kóyuinehiko áyui Páskoa, ene iríkeovo ne ayuíti. Koati xapa áyui Pentekósti yanekôyo inâ eveséko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xapa kutípotihiko Jesus. (Átu 2.3)

Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muîse (lei de Moisés) Ikénepoke ipúhikopopea Ejítu ne izaraelíta, éxokoa Itukó'oviti ne Muîse nókone itúkea neko xanéhiko koane pahúkoamaka yutóxea neko koekúti. Enepone yútoe Muîse víhaxone Ponóvoti Kixovókuti, énomone ne inúxoti singu koeti koyuhópeti ya Bîbilea. Ukeâti kaxénake Muîse tukú koeti kó'oyene, énomone hóko ne jûdeuhiko. Énomonemaka yutóxovo ne iháxoneti Dez Mandamentos.

Róma Pitivóko kapítana Ítalea. Koati hána'iti pitivóko yanekôyoke, koá'ikonemaka yara káxehiko símokune ûti kó'oyene.

Vo'oku itúkeovo natina Róma itô xapa isukókoti yanekôyoke okôpo íhae Izarâe, koati íhae Róma pahukô xapa jûdeu ya Izarâe ya kaxénake Jesus. Énomone kónokino poréxea jûdeuhiko tiûketi, kóperaxoake natina Róma, enepo símo koperáxoponoati. (Lúka 20.22-25) Vo'oku itúkeovo ne koati payásoti nâti ya Róma koáhati Sêza, enepone iháxonetimaka imperâdo, ne payasô yane po'ínuhiko pahúkoti ya poké'exa jûdeu, énomone omínokono ne Poûlu ya Roma yúhoikoponeovo xoko Sêza.

Rómanu Enepone rómanu koêti, ítuke Róma koêti. Enepohikone kali pahúkotihiko ya kaxénake Jesus yoko kaxénake Poûlu, kuteâti Pilátu, Êrodi, Fêli yoko Féstu, aínovone kálihunoe nâti opékuke Sêza, enepone natina Róma payásoti ya uhá koêti.

Enepone Poûlu, koati jûdeu. Hane úkea itúkeova xoko êno yoko há'a, vo'oku itúkeovohiko ámoripono Âbraum, úkeaku jûdeuhiko. Kene enepone itúkeovomaka rómanu ne Poûlu, kixo'êkoti itúkeovo kotíxone xunako ponóvoti kixovókuti ya Róma. Yoko kó'inokeneye vo'oku ítea ha'a Poûlu ne koyuhópeti nókone, koyuhoâti itúkeovo rómanu, kotíxone ponóvoti kixovókuti ya Róma. Ako véxa kíxoaku ha'a Poûlu ítea ne koyuhópeti, itúkeovo itoâti vanéxea, áko'o itúkeovo íparamea vo'oku ítukeino íhae Róma. Itea vo'oku ápeyea koyúhope há'a, énomonemaka ápeino ítuke Poûlu koyuhoâti itúkeovo rómanu. Motóvamaka íhaxeokono rómanu ne po'ínuhiko xâne íhae poké'e iháxoneti kolônia rómana, koeku itúkeovo xunako ponóvoti kixovókuti íhae Róma exô koêku yaneko poké'e. Pikókono ne Poûlu koyuhópovo itúkeovo rómanu yaneko mani yehepóke'exokono, vo'oku ako yusíka ipíhoponeokono ne xâne koeku itúkeovo rómanu enepo hákoti yuhoíkopokono inúxotike. (Átu 16.36-38; 22.25-29) Yokómomamaka **Róma** koêti.

Sadúseu Iha iháxakoku xâne hó'eke jûdeu. Ako akútipoa sadúseu exépukopea ivokóvoti. Ákomaka akútipo ápeyea ánju. (Átu 23.8) Ya isóneunoakehiko, koati uké'etine ne xâne enepo ivokóvo. Ako akútipoahiko seópeamo xanéhiko nonékuke Itukó'oviti yúhoikopeokonomo vo'oku kixoku itúkeovo. Kene ne farîzeu, po'i iháxokoku yane hó'e jûdeu, kutípoa exépukopeamo ivokóvoti, koane kutípoamaka ápeyea ánjuhiko. Êno sadúseuhiko xapákuke neko payásotihiko xâne yane koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko, enepo pahukóhiko Jesus koépekeokono. (Xuâum 11.47-50)

Samâriya Iháxakoku poké'exa Palestina kukúkeke Njúdeya yoko Ngalíleya. Koati puvokókoti ne jûdeu yoko íhae Samâriya, vo'oku ákoyea akútikoko hó'e yoko kixoku itúkeovo. (Xuâum 4.9) Enepone jûdeu íhae Izarâe, ako yusíka ko'ímayea koane kóyenoyea po'i kó'iyeovoku xâne ákoti itukapu jûdeu. Kene ne íhae Samâriya, anahíxovotine itína jûdeu xoko po'i kó'iyeovoku xâne ákoti itukapu jûdeu. Énomonemaka itukóvo po'i puínoake jûdeu ne íhae Samâriya.

Sâputu Káxe koati sasá'itino jûdeuhiko. Koati ho'úxovope kámokenoyea emo'u Itukó'oviti sinâgogake. (Lúka 4.16-17; Átu 13.27) Vo'oku itúkeovo koati teyonéti káxe, itúkoamaka jûdeuhiko ómomikope. Ako yusíka ko'ítukeyeahiko yaneko káxe. Enómaka po'i itúkovoke xanéhiko ákoti omotóva itúkeokono ya sâputu. Muhíkova oyé'ekea, ako sikákana. Énomone ákoino ínixa unáko tutíhiko jûdeu enepo koitóvo ka'aríneti ne Jesus ya sâputu. Ínixoahiko ákoyea teya sâputu ne Jesus, vo'oku ákoyea ámamika. (Márku 2.23-28; 3.1-6)

Xapákuke jûdeu, turíxovone ne sâputu ya hahamé koeti ya síngu káxe tukú koeti hahaméne ya sâputu. (Lúka 23.54; Márku 1.32)

Sasedóti Hóyenohiko amósenopono Âraum, enepone exovi Muîse. Aínovone ukeâtimaka xanena Lévi, po'i iháxakoku jûdeuhiko. Hane itúkovo koepékoti hó'openohiko íparaxeokonoke Itukó'oviti, yoko oro'ókoti ísensu, enepone úheti ihópune oro'ókokonoti ya témpuluke, kuteâti noíxone ûti ya éxetina Nzakâriya. (Lúka 1.8-9)

Ya Novo Testamento, ápe sasedótihiko, ina apê tutíhiko sasedóti koáne ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti. Énomone exôa koêku ne koâti payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko ya kaxénake Jesus ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti. (Márku 14.53-64)

Enepone koati payásoti sasedóti, poéha pîho ya xoénae ûrukeova ne témpulu xoko Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko, omoti itina hó'openo nonékuke Itukó'oviti motovâti sasá'ipea pahúnevo xâne. (Êbereu 9.7) Íhaxokonomaka koâti payásoti sasedóti ne Jesus vo'oku óvokeovo itína kuruhúke kasasá'ikopo pahúnevo xâne. Kene haina itina hó'openo veínoa, kuteâti ne koati payásoti sasedóti xapa jûdeu, itea koati itínane kasasá'ikopo xâne. (Êbereu 9.11-12)

Sévada Nonéti kuteâti tirîku, itea ákoti okohépi ya tirîku. Ituko pâum ne xanéhiko ya sévada mekúke. Koati íhuinovoke xanéhiko ákoti apeínoati ne sévada itúkea pâum nóvo. (Xuâum 6.9; Apokalípisi 6.6)

Sinâgoga Ya póhutihiko pitivóko ya poké'exa jûdeu, ápe sinâgogaya, péti kuteâti imokóvokuti, íhikaxovoku hó'e ne jûdeuhiko. Ápe tutíye, éxoti koeku koekútihiko sinâgogake koane inuxínoati ne itukéti. Itea haina sasedóti nê'e, vo'oku poéhane témpuluke óvo ko'ítukeyea ítuke Itukó'oviti ne sasedótihiko. Ákomaka amákana sinâgogake ne hó'openo koépeuti ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'i itúyopea pahunévoti. Poéhane témpuluke omókono. Yokómomapihimaka ne **Témpulu** koêti.

Uhá koeti sâputu, ho'úxovo ne jûdeuhiko ya sinâgoga, ihíkaxoponovoti emo'u Itukó'oviti, enepone Velho Testamento. (Lúka 4.16; Átu 15.21) Koati íhikaxovokumaka kalívonona jûdeu ne sinâgoga, ihíkaxovo yúhoikea koyuhópeti, koane yutóxea koane íhikaxeovomaka emo'u Itukó'oviti.

Haina póhutine Izarâe-ke, koati poké'exa jûdeu óvo ne sinâgoga, itea koánemaka ya koêkuti poké'e itóhineoku jûdeuhiko. Mekúke koeku yónea ne evo Poûlu koyúhoyea ne inámati ihíkauvoti koyúhoti koeku Jesus ya po'ínuhiko poké'e, hane túmuri sinâgogake. (Átu 13.14; 17.1-2)

Sêza Koati payásoti nâti ya Róma nê'e. Yokómomapihimaka ne **Róma** koêti.

Sirkunsidá koêti (circuncidar) Páhoenokono jûdeuhiko itúkea ya hó'eke, hoénaxovope itúkeovo hokoâtihiko ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Koati kaxénake Âbraum turíxeovo yaneko pahukôa Itukó'oviti ne Âbraum kíxeaneye ne xé'ahiko yoko amósenoxapa. (Gênesis 17.9-14)

Enepo itopónone oitu koeti káxe ikene ipúhikine ne hóyeno kalivôno xapákuke jûdeu, konókoti sirkunsidá kíxeokono. Konókoti tetúkeokono koane véyeokono motópu'i kali ípovo ne hóyeno kalivôno. Yaneko kaxena sirkunsidá kó'iyea ne kalivôno, énomonemaka namúkea îha. (Lúka 1.59; 2.21)

Yaneko mekúke tumúneke símea Jesus yara kúveu mêum, itukovo apêti hóyeno ákoti itukapu jûdeu kahá'ati hokópea hó'e jûdeuhiko, konókoti sirkunsidá kíxeokono inúxotike. (Êxodo 12.48) Yokómomapihimaka ne yutoéti kouhápu'ikoti yutóxinovoke **Ngâlata**.

Síyaum Koati iha mopôi ovoti ya Njeruzálem nê'e, itea íhaxokonomaka Síyaum ne pítivokona Njeruzálem. (Máteu 21.5) Énomonemaka íhaxeokono ne vonópokumo vanúkeke xoko Itukó'oviti, uti kutípoti Kristu. (Êbereu 12.22; Apokalípisi 14.1)

Tabenákulu Sasá'iti péti ipó ipo kixonéti, itukéti ya kopópoti ipovóti yoko mótoki hó'openo. Yaneko mekúke, ómo'ixoa evo Muîse ne tabenákulu koeku yónokexea ya mêum ákoti apêti ipuhíkopeanehiko Ejítu. Koati

óvoku Itukó'oviti xapa xanéna mekúke neko tabenákulu. (Êxodo 40.38; Átu 7.44-50)

Éxokoa Itukó'oviti ne Muîse kíxoaku itúkea ne tabenákulu. Pahúkoa Itukó'oviti itúkinoa pi'âti iháxakoku. Enepone inúxoti iháxakoku, Sasá'iti Kúveu íhaxeokono. Kene ne po'inu, Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko íhaxeokono. Ápe kopópoti váhere haxakeâti neko kúveu, pikoâti noíxeokono vo'oku itúkeovo koati sasá'iti. Yokómomapihimaka **sasedóti** koêti. Ya Átu 7, anêko exókoveati koêku ne tabenákulu.

Témpulu Koati hána'iti imokóvokuti ya Njeruzálem, ítuke jûdeuhiko. Énomone ahe'ókopa ne tabenákulu, enepone ipó ipo kixonéti péti turixeôvoti kaxénake Muîse. Poéhane ya kaxénake Salúmaum, koati payásoti nâti ya Izarâe, enepone xé'a Ndávi, ápeyea ne témpulu. Yane koeku usó'iyea ne témpulu, énomone hunóko ápeyea ne tabenákulu. (Átu 7.44-47) Kúteanemaka kixóvoku tabenákulu neko témpulu. Aínovo apêti pi'âti sasá'iti kúveu, koane pi'âti áta, koánemaka kopópoti váhere haxakeâti ne Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko. Ápemaka sasedótihiko yoko levíta exeâti koêku, itúkoti ítuke Itukó'ovitiya. Ya tabenákulu, koánemaka ya témpulu, omókono hó'openo koépeuti, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Poéhane sasedóti motovâ oró'okea ne hó'openo, ómone xanéhiko itûko ikó'iparaxoke Itukó'oviti, ésa'i itúyopea pahunévoti.

Enepone témpulu ya Njeruzálem, kóyekune píheaya ne Jesus. (Lúka 2.41-50; 19.45-48) Koánemaka ne Poûlu, ápe píheaku témpuluke. (Átu 21.26-29) Koati sasá'itino jûdeuhiko ne témpulu. Ako paréxakana xâne ákoti itukapu jûdeu ûrukeova. (Átu 21.28) Epó'oxo poéhaxo ne témpulu. Ako po'ínu. Poéhane Njeruzálem óvo. Kene ne po'i ho'úxovoku jûdeu, enepone sinâgoga kixonéti, ako yumáxapu. Póhutihiko pitivóko ápe sinagôgaya. Yokómomapihimaka **Sinâgoga** koêti.

Testamento Enepora koyuhópeti yutoxóvoti emó'uke xâne, Novo Testamento íhaxeokono, vo'oku koyúhoyea inámati kíxoaku Itukó'oviti koíteova ne xâne yara kúveu mêum. Kene ne inúxoti iháxoku Bîbilea, Velho Testamento íhaxeokono. Kó'inokeneye îha, koati koyúhoti kíxoaku Itukó'oviti ne xâne mekúke, porexoâti ponópeovo nonékuke avô'o simâpu kaxena ivókinovovi ne Jesus.

Ungoéntu Íhaxeokonoke xêru ikó'itukeu jûdeuhiko mekúke, kuteâti koeku alôe, nârdu yoko mîra.

Exókoviti Vínixoponeaku Koêkuti Emo'úti Vâha Yarâ'a

(Índice de Assuntos)

Âdaum Rm 5.12-21; 1 Ko 15.22,45-49; 1 Tm 2.13-14.
Ákoyea semékekexa ûti Xu 8.44; Éf 4.25; 1 Tm 1.8-10; 1 Xu 1.10; 1 Xu 4.20; Ap 21.27; Ap 22.15.
Ákoyea vunáka visóneuke ne váhere ítukeinovi po'i xâne Mt 6.12-15; Mt 18.15-17,21-35; Mk 11.24-25; Lk 17.1-4; Éf 4.32; Kol 3.14.
Anániya
ima Sáfira Át 5.1-11.
hóyeno íhae Ndamásku Át 9.10-17; Át 22.12-16.
inuxínoti jûdeu hó'eke Át 23.2; Át 24.1.
Aúkopovope Jesus Mt 16.27-28; Mt 24.3,26-44; Mt 25.31-46; Mk 13.24-37; Lk 12.39-40; Lk 17.22-30; Lk 21.25-28; Xu 14.2-4,18-24; Át 1.11; Fp 3.20-21; 1 Ts 2.19; 1 Ts 4.15-5.11; 2 Ts 1.7-10; 2 Ts 2.1-15; Êb 9.27-28; 2 Pe 3.3-13; 1 Xu 2.28; 2 Xu 3.2; Ap 22.7,12,17,20.
Elókeko okovóti Xu 15.11; Xu 16.22-24; Xu 17.13; Át 13.52; Át 16.34; Rm 14.17; Rm 15.13; Rm 16.19; 2 Ko 7.4; Ngâ 5.22; Fp 1.4; Fp 2.2; 1 Ts 1.6; Êb 12.2; Tk 1.2; 1 Pê 1.8; Njû 24.
Exetínati apêti íhokovoke
kouhápu'ikinoviti ápeinoke exetínati kuteâti Mt 13.10-17; Mk 4.10-12; Lk 8.9-10;
éxetina koyónoti ítukevo pátarauxa Lk 16.1-9;
pi'âti kó'iyeovoku poéheve péti Mt 7.24-27; Lk 6.47-49;
epémoti pâum Lk 11.5-8;
únati hóyeno íhae Samâriya Lk 10.29-37;
koexépukoti éyevoti péti Lk 14.28-30;
húpiu kasâtuxoti Mt 9.15; Mk 2.19-20; Lk 5.34-35;
pátarauxa yoko ahínoe Lk 17.7-10;
seopó koeti pátarauxa Mt 24.42-44; Lk 12.39-40;
únati yoko váhere ahinoêti Mt 24.45-51; Lk 12.42-46;

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

koseánakonoti ákoti okoseánapo po'ínu Mt 18.23-35;
noimé'exopoti seópea pátarauxa Mk 13.33-37; Lk 12.35-38;
ahinoêti kohiyákoti tiûketina pátarauxa Mt 25.14-30; Lk 19.11-27;
farîzeu yoko koperáxinoti nâti Lk 18.9-14;
kohiyákopeti pâum Mt 13.33; Lk 13.20-21;
áyui nâti kasâtuxo xé'a Mt 22.1-14;
hóyeno kóyuiti ákoti itúkokonoke áyui Lk 14.15-24;
xúve fîgu ákoti há'i Lk 13.6-9;
ipuhíkeati óvoku há'a ákoti kayúsea kixoku itúkeovo Lk 15.11-32;
páhoe há'a ko'ítukeyea xapa nóne úva Mt 21.28-32;
pi'âti hóyeno orevéxoti Lk 7.40-43;
úhiti kutí koeti tiríku Mt 13.24-30,36-43;
yúku kouhápu'ikoti Mt 5.15; Mk 4.21; Lk 8.16; Lk 11.33;
hóyenohiko katarákinoti isáne po'i hóyeno Mt 21.33-46; Mk 12.1-12; Lk 20.9-19;
íhikaxovike xuve fîgu Mt 24.32-33; Mk 13.28-29; Lk 21.29-31;
kalivónohiko ya none ovokúti Mt 11.16-19; Lk 7.31-35;
yehí koeti ârunoe apêti yukúna Mt 25.1-13;
tiûketi kovú'e sêno Lk 15.8-10;
moyóniti su'ûso Mt 18.10-14; Lk 15.3-7;
pêrula Mt 13.45-46;
namukópeti hôe Mt 13.47-50;
nâti yonoti xapa isukókoti Lk 14.31-32;
ipovóti ihapá'akopeti Mt 9.16; Mk 2.21;
iríku yoko Lâsaru Lk 16.19-31;
hóyeno iríku ákoti isóneu Lk 12.16-21;
nopónoti ake nonéti Mt 13.3-9,18-23; Mk 4.2-9,13-20; Lk 8.5-8,11-15;
kixoku koeku íhonopea ake nonéti Mk 4.26-29;
ake mostarda Mt 13.31-32; Mk 4.30-32; Lk 13.18-19;
koati únati koekúti inixópononeti Mt 13.44;
ko'ítuketihiko kutikokó kixokónoti námoe Mt 20.1-16;
íhaku víyum Mt 9.17; Mk 2.22; Lk 5.37-38;
hóyeno ákoti téyone yúhoikovoku xâne Lk 18.1-8.

Inámapoti kixóvoku ûti ikéneke Itukó'oviti Ngâ 5.22-26; Éf 4.22-32; Éf 5.15-21; 2 Pê 1.3-11.

Nókone kó'iyea ne inuxínoti ítuke Itukó'oviti 1 Tm 3.1-13; 1 Tm 4.6-16; 1 Tm 5.17-22; 1 Tm 6.11-16; 2 Tm 2.1-26; Tít 1.5-9; Tít 2.1-8; Tk 3.1

Iyupánevoti ítuke Jesus
koitóvo ákoti tôpi kó'iyeovoku ka'aríneti Mt 4.23-24; Mt 8.16;

Mt 9.35; Mt 12.15; Mt 14.14,35-36; Mt 15.30-31; Mt 19.2;
Mt 21.14; Mk 1.32-34,39; Mk 3.9-12; Mk 6.5,53-56; Lk 4.40-41;
Lk 5.15; Lk 6.18-19; Lk 7.21; Lk 9.11; Xu 2.23; Xu 3.2; Xu 6.2;
Xu 12.37; Xu 20.30; Át 10.38.

kopúhikopo ndémoniu
mókere komítiti Mt 12.22;
ya Tîru Mt 15.21-28; Mk 7.24-30;
ya Kafanâum Mk 1.23-38; Lk 4.33-37;
íhae Njêraza Mk 5.1-10; Lk 8.26-39;
ya Ngâdara Mt 8.28-34;
Mariya Mandâlena Mk 16.9; Lk 8.2;
homoêhou Mt 17.14-20; Mk 9.14-27; Lk 9.37-43;
mókere Mt 9.14-27;
sêno ya sinâgoga Lk 13.10-17.

po'íhiko koítovone
Mbatímeu Mt 20.29-34; Mk 10.46-52; Lk 18.35-43;
komítiti ya Mbetâsaida Mk 8.22-26;
pi'âti komítiti Mt 9.27-31;
komití'iyeatinekene Xu 9.1-12;
ahínoe hóyeno íhae Róma Mt 8.5-13; Lk 7.1-10;
ahínoe sasedóti Lk 22.50-51;
momo'ópixoti Lk 14.1-6;
xé'a ko'itúkeinoti nâti Xu 4.46-54;
ka'aríneti yúvone lépara Mt 8.1-14; Mk 1.40-45; Lk 5.12-16;
yehí koeti ka'aríneti yúvone lépara Lk 17.11-19;
hóyeno timovó'uti Mt 12.9-14; Mk 3.1-6; Lk 6.6-11;
sêno ákoti áka evésekea aríne Mt 9.20-22; Mk 5.25-34;
Lk 8.43-48;
isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo ya Kafanâum Mt 9.1-8;
Mk 2.1-12; Lk 5.17-26;
hóyeno enóne xoénae ká'arineyea Xu 5.1-9;
imose Pêturu Mt 8.14-15; Mk 1.29-31; Lk 4.38-39;
mókere Mk 7.31-36.

koexépukopo ivokóvoti
ihine Njaîru Mt 9.18-26; Mk 5.21-24,35-43; Lk 8.40-42,49-56;
xé'a sêno ya Nâim Lk 7.11-17;
Lâsaru Xu 11.1-44.

po'ínuhiko kó'iyeovoku iyupánevoti
ixikôa ne xúnati ihunóvoti Mt 8.23-26; Mk 4.35-41;
yóno inúkuke úne Mt 14.22-25; Mk 6.45-52; Xu 6.16-21;
sa'irí'oko úne ya víyum Xu 2.1-11;

kohiyákoa nîka ne êno xâne Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Xu 6.1-14;
pí'ape kohiyákoa nîka ne êno xâne Mt 15.32-39; Mk 8.1-10;
xuve fîgu movo'ópotine Mt 21.19; Mk 11.13-14,20;
tiûketi pahákuke hôe Mt 17.24-27;
ênoti hôe námoe evo Pêturu Lk 5.4-10;
pí'ape enó'iyea hôe Xu 21.1-11.

Iyupánevoti ítuke po'ínuhiko xâne
ítuke íhikauhiko Jesus Mt 10.1,8; Mk 6.7,13; Lk 9.2,6; Át 5.12,16;
ítuke ne setentai doi páhoe Jesus Lk 10.9,17-20;
ítuke Filípi Át 8.6,7,13;
ítuke Pêturu Át 3.1-8; Át 9.32-41;
ítuke Poûlu Át 13.9-11; Át 14.8-10; Át 16.16-18; Át 19.11-12; 2 Ko 12.12.

Kúveovo ûti Itukó'oviti Mk 11.22-24; Át 6.5; Át 26.18; Rm 1.17; Rm 3.21-26; Rm 4.5; Rm 5.1-2; Rm 10.17; Êb 11; Tk 5.17-18; 1 Pê 1.3-9; 1 Pê 5.9; 2 Pê 1.1; 2 Pê 1.5; 1 Xu 5.4.

Komuxónekokoti Mk 10.2-12; 1 Ko 7.1-16; 1 Ko 11.1-12; Éf 5.22-33; Kol 3.18-19; 1 Pê 3.1-7.

Natíxea Itukó'oviti xapa xâne Mt 3.2; Mt 4.17; Mt 5.3,10,19,20; Mt 7.21; Mt 8.11; Mt 10.7; Mt 11.11-13; Mt 13.11,14,21,33,44,45,47,52; Mt 16.19; Mt 18.1,3-4,23; Mt 19.14,23; Mt 20.1; Mt 22.2; Mt 23.13; Mt 25.1; Mk 1.14-15; Mk 4.11,26,30; Mk 9.1,47; Mk 12.34; Mk 14.25; Mk 15.43; Lk 8.10; Lk 9.27; Lk 11.20; Lk 13.18; Xu 3.3-5; Át 1.3; Át 8.12; Át 14.22; Át 19.8; Rm 14.17; 1 Ko 4.20; 1 Ko 6.9-10; Ngâ 5.21; Kol 4.11; 2 Ts 1.5; Tk 2.5; Ap 1.9.

Orásaum
íhikaxeovike Jesus koêku ne orásaum Mt 5.44; Mt 6.5-15; Lk 11.1-13; Lk 18.1-8.
itûko orásaum ne Jesus Mt 14.19,23; Mt 26.36-44; Mk 1.35; Mk 6.46; Mk 14.32-39; Lk 3.21; Lk 5.16; Lk 6.12; Lk 9.18,28-29; Lk 11.1; Lk 22.32,41-45; Xu 17.1-26; Êb 5.7.
yútoe po'ínuhiko ovoxe Itukó'oviti koêku orásaum Rm 8.26; 1 Ko 14.13-15; Éf 6.18; Fp 4.6; Kol 4.2; 1 Ts 5.17; 1 Tm 2.1-2,8; Tk 5.13-18; 1 Xu 5.16; Njû 20.

Pahunévoti nókone kuríkopea ûti Rm 1.18-32; Ngâ 5.19-21; Éf 2.1-4; Éf 4.17-23; Kol 3.5-9,12-16; 2 Tm 3.1-5.

Sasá'iko ûti nonékuke Itukó'oviti Rm 6.19,22; 1 Ko 1.30; 1 Ts 4.3-7; 2 Ts 2.13; 1 Tm 2.15; Êb 12.14; 1 Pê 1.2.

Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti
noíxone ûti xoko Jesus koáne ya íhikaxeovike Mt 1.18,20; Mt 3.11,16; Mt 4.1; Mt 12.18,31,32; Lk 1.35; Lk 4.14,18; Lk 10.21;

Xu 1.33; Xu 3.5,6,8,34; Xu 14.16,17,26; Xu 15.26; Xu 16.13; Xu 20.22; Át 1.2,5,8.

noíxone ûti ya Átu Át 2.1-4,17,18,33,38; Át 5.3,9,32; Át 8.15-19,38,44-47; Át 11.12,15-17,24,28; Át 13.2,4,9,52; Át 19.1-7.

noíxone ûti ya íhikaxeovike Poûlu Rm 8; 1 Ko 12.1-13; Ngâ 5.16-26.

Seanákoti

seánakovi Itukó'oviti Xu 3.16; Rm 5.5,8; Rm 8.38,39; Éf 1.4; Éf 2.4; 1 Xu 3.1; 1 Xu 4.7-12.

seánakovi Kristu Xu 13.1,34; Xu 14.31; Xu 15.9-10,12; Rm 8.35,37; 2 Ko 5.14; Ngâ 2.20; Éf 3.19; Éf 5.2; Áp 1.5.

ákoyea omótovokoko vokóvo Mt 5.43-46; Xu 13.34; Xu 15.12,17; Rm 13.10; Ngâ 5.14; 1 Ko 13; Éf 5.2,25-33; 1 Ts 4.9; 1 Pê 1.22; 1 Xu 2.10; 1 Xu 3.14,18,23; 1 Xu 4.11.

Teâku

xé'a Nzebêdeu Mt 4.21; Át 12.2.

xé'a Áfeu Mt 10.3.

xé'a Mâriya Mk 15.40.

ha'a Njûda Lk 6.16.

yutoxoâti ne lívuruna Teâku, enepone ati Jesus koánemaka exovi Njûda Mt 13.55; Át 12.17; Át 15.13; Át 21.18; Ngâ 1.19; Ngâ 2.9,12; Tk 1.1; Njû 1.

Víkoro'ixinovo Itukó'oviti Mt 15.36; Mt 26.27; Át 27.35; Rm 1.21; Rm 14.6; Éf 1.16; Éf 5.20; 1 Tm 4.3-5; 1 Ts 5.18; Ap 11.17.

O Novo Testamento na língua Terena do Brasil; 2a ed., © 2011, Liga Bíblica Internacional

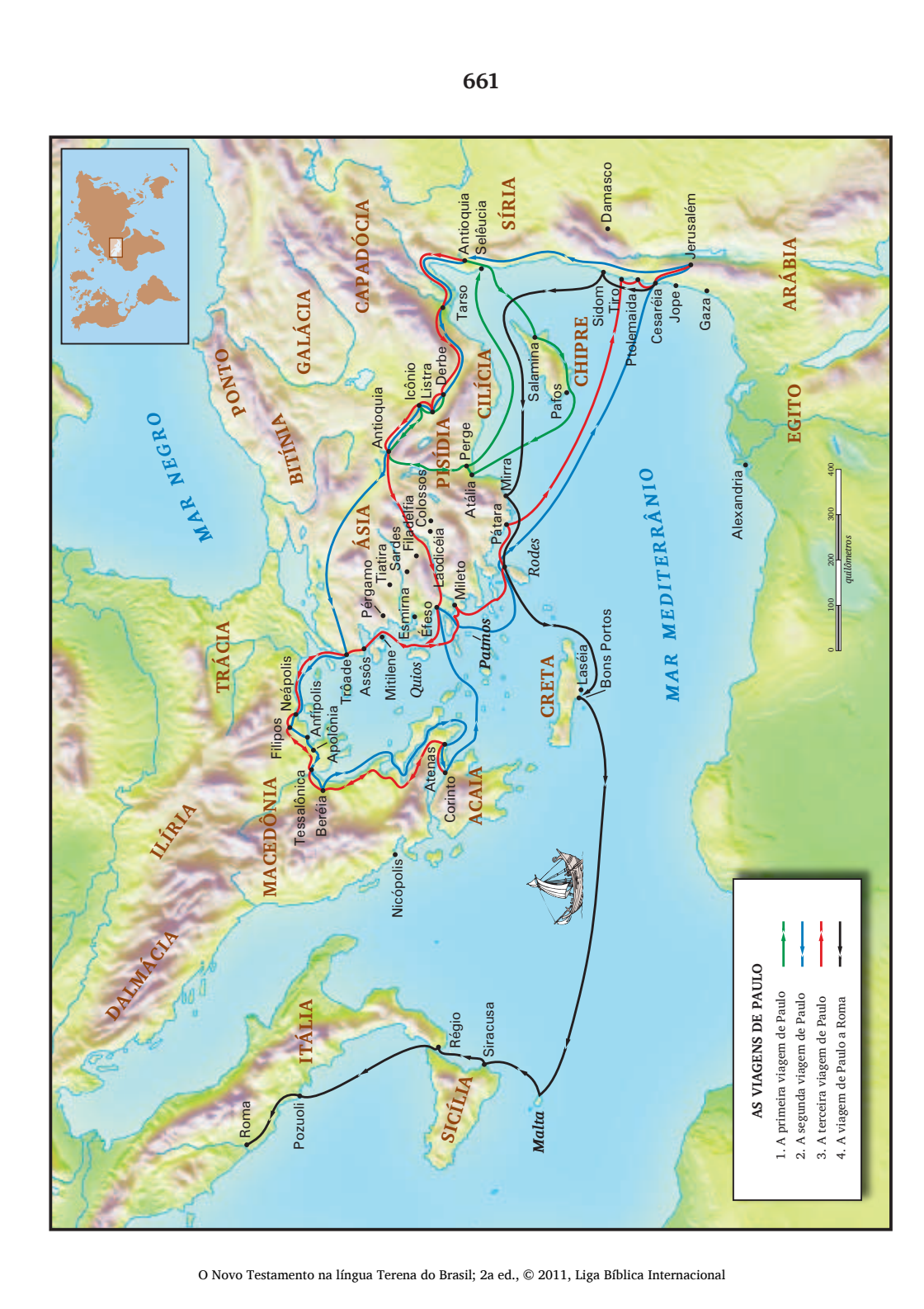
AS VIAGENS DE PAULO
1. A primeira viagem de Paulo
2. A segunda viagem de Paulo
3. A terceira viagem de Paulo
4. A viagem de Paulo a Roma
0 100 200 300 400
quilômetros
MAR NEGRO
MAR MEDITERRÂNIO
PONTO
GALÁCIA
BITÍNIA
CAPADÓCIA
SÍRIA
ARÁBIA
EGITO
CILÍCIA
CHIPRE
PISÍDIA
ÁSIA
TRÁCIA
ILÍRIA
MACEDÔNIA
DALMÁCIA
ITÁLIA
SICÍLIA
ACAIA
CRETA
Roma
Pozuoli
Régio
Siracusa
Malta
Nicópolis
Tessalônica
Beréia
Filipos
Neápolis
Anfípolis
Apolônia
Atenas
Corinto
Tróade
Assos
Mitilene
Quios
Pérgamo
Tiatira
Esmirna
Sardes
Filadélfia
Éfeso
Colossos
Laodiceia
Mileto
Patmos
Antioquia
Icônio
Listra
Derbe
Perge
Atália
Pátara
Mirra
Rodes
Tarso
Antioquia
Seléucia
Salamina
Pafos
Laséia
Bons Portos
Sidom
Tiro
Ptolemaida
Cesaréia
Jope
Gaza
Damasco
Jerusalém
Alexandria